

ترجمہ قرآن مجید در زبان پنجابی

ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ

ਉਰਦੂ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਸ਼ੀ ਸਹਿਤ

ਮੌਲਾਨਾ ਫ਼ਤਹਿ ਮੁਹੰਮਦ ਖ਼ਾਨ ਜਲੰਧਰੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ

ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਜਮੀਲ

ਨੰਦਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

ਅਬੂ ਬਕਰ ਕਲੋਨੀ, ਨੇੜੇ ਰਾਏਕੋਟ ਫਾਟਕ, ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ-148023

ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ	ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਸ਼ੀ ਸਹਿਤ
ਉਰਦੂ ਅਨੁਵਾਦ:	ਮੌਲਾਨਾ ਫਤਹਿ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਜਲੰਧਰੀ (ਰ.)
ਟੀਕਾ ਟਿੱਪਣੀ (ਹਵਾਸ਼ੀ)	ਸ਼ਾਹ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਮੁਹੰਮਦਿਸ ਦਿਹਲਵੀ (ਰ.)
ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ	ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਜਮੀਲ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਫ਼ਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
ਸਹਾਇਕ	ਡਾ. ਰਹਿਮਾਨ ਅਖ਼ਤਰ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਫ਼ਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
ਜ਼ੋਰ-ਏ-ਨਿਗਰਾਨੀ	ਮੌਲਾਨਾ ਮੁਫਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਖਲੀਲ ਕਾਸਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮਦਰਸਾ ਜ਼ੀਨਤ-ਉਲ-ਉਲੂਮ ਰਾਏਕੋਟ ਰੋਡ, ਮਾਲੋਰ ਕੋਟਲਾ।
ਪੰਜਾਬੀ ਐਡੀਸ਼ਨ	ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2013 ਦੂਜੀ ਵਾਰ 2017
ਹਦੀਆ	400/-ਰੁਪਏ
ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ	ਅਬਦੁੱਲਾ ਜਮੀਲ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ	ਨੰਦਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਅਬੂ ਬਕਰ ਕਲੋਨੀ, ਨੇੜੇ ਰਾਏ ਕੋਟ ਫਾਟਕ ਮਾਲੋਰ ਕੋਟਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, (ਪੰਜਾਬ) ਪਿਨ ਕੋਡ-148023 +91-94171-71885, +91-94174-93383
ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ	ਡਾ.ਅਨਵਰ ਚਿਰਾਗ਼, ਡਾ.ਰਾਸ਼ਿਦ ਰਸ਼ੀਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਰ ਰਸ਼ੀਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਸ਼ੀਦ ਅੱਬਾਸ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਸ਼ਿਦ ਇਦਰੀਸ ਖਾਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੱਦੀਕ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਰਾਜ ਅਹਿਮਦ, ਸ਼੍ਰੀ, ਮਾਸਟਰ ਅਬਦੁਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ , ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਜਦ ਅਲੀ।

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ

ਸਾਬਿਰ ਬੁੱਕ ਡਿਪੂ, ਉਰਦੂ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ,
ਮਾਲੋਰ ਕੋਟਲਾ

Qur'an Majeed: Punjabi Translation and Arabic text
Urdu Translation: Maulana Fateh Muhammed Khan Jallandhari

Hawashi (Ref.) Shah Abdul Qadir Muhaddis Delhalvi

Punjabi Translation: Dr. Muhammed Jameel, Prof. and Head
Deptt. of Persian, Urdu and Arabic
Punjabi University, Patiala
E-mail. Jameel.nandan@yahoo.com

Dr. Rehman Akhtar Assitt. Prof.
Deptt of. Persian, Urdu and Arabic
Punjabi University, Patiala

Supervised by: Mufti Muhammed Khalil Qasmi
Head, Madrsa Zeenat-ul-uloom
Raikot Road, Maler Kotla 148023 Distt. Sangrur

First Editlon: 2013
Second Editlon: 2017
Hadiyah : Rs 400/-

Composed by : Abdullah Jameel

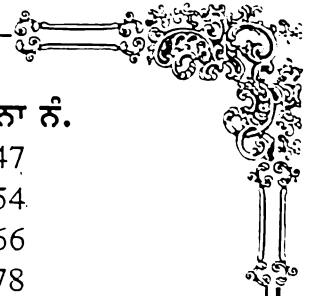
Published by: Nandan Publications, Abu Bakar Colony
Near Raikot Railway Crossing,
Maler Kotla-148023
Distt. Sangrur (Punjab) INDIA
Ph.+91-94171-71885, +91-94174-93383

Advisory Board: Dr.Anwar Chiragh, Dr. Rashid Rasheed,
Mr. Abdur Rasheed, Mr. Rasheed Abbas,
Mr. Rashid Idrees Khan, Mr. Muhammed Siddique,
Mr. Satinder Singh Randhawa, Mr. Siraj Ahmed Master
Abdul Aziz Mr. Amjad Ali,

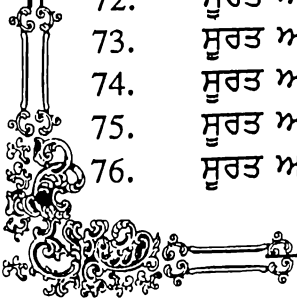
Available at : Sabir Book Depot. Urdu Bazar, Jama Masjid
Malerkotla

ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਲੜੀ ਨੰ: ਸੂਰਤ ਦਾ ਨਾਂ	ਪਾਰਾ ਨੰ.	ਪੰਨਾ ਨੰ.
1. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ਾਤਿਹਾ	1	21
2. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬਕਰ	1	22
3. ਸੂਰਤ ਆਲੇ-ਇਮਰਾਨ	3	87
4. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਨਿਸਾ	4	125
5. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮਾਇਦਾ	6	166
6. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਨਆਮ	7	196
7. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਆਰਾਫ਼	8	228
8. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਨਫ਼ਾਲ	9	265
9. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤੋਬਾ	10	279
10. ਸੂਰਤ ਯੂਨੁਸ	11	307
11. ਸੂਰਤ ਹੂਦ	11	327
12. ਸੂਰਤ ਯੂਸੁਫ਼	12	347
13. ਸੂਰਤ ਅਰ-ਰਅਦ	13	365
14. ਸੂਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ	13	374
15. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਿਜਰ	13	383
16. ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਹਲ	14	391
17. ਸੂਰਤ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ	15	412
18. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਹਫ਼	15	427
19. ਸੂਰਤ ਮਰੀਅਮ	16	444
20. ਸੂਰਤ ਤਾ-ਹਾ	16	454
21. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅੰਬੀਆ	17	464
22. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹੱਜ	17	481
23. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੋਮਿਨੂਨ	18	496
24. ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨੂਰ	18	506
25. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ੁਰਕਾਨ	18	520
26. ਸੂਰਤ ਅਸ਼-ਸ਼ੁਅਰਾ	19	530
27. ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਮਲ	19	544
28. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਸਸ	20	556
29. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਨਕਬੂਤ	20	571
30. ਸੂਰਤ ਅਰ-ਰੂਮ	21	581
31. ਸੂਰਤ ਲੁਕਮਾਨ	21	590
32. ਸੂਰਤ ਅਸ-ਸਜਦਾ	21	596
33. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਹਜ਼ਾਬ	21	600
34. ਸੂਰਤ ਸਬਾ	22	614
35. ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਰ	22	622
36. ਸੂਰਤ ਯਾ-ਸੀਨ	22	630
37. ਸੂਰਤ ਅਸ-ਸਾਫ਼ਾਤ	23	637

ਲੜੀ ਨੰ: ਸੂਰਤ ਦਾ ਨਾਂ
ਪਾਰਾ ਨੰ.
ਪੰਨਾ ਨੰ.

38.	ਸੂਰਤ ਸਾਦ	23	647
39.	ਸੂਰਤ ਅਜ-ਜੁਮਰ	23	654
40.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੋਮਿਨ	24	666
41.	ਸੂਰਤ ਹਾ-ਮੀਮ ਅਸ ਸਜਦਾ	24	678
42.	ਸੂਰਤ ਅਸ਼-ਸ਼ੂਰਾ	25	687
43.	ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜੁਖਰਫ਼	25	696
44.	ਸੂਰਤ ਅਦ-ਦੁਖਾਨ	25	705
45.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਜਾਸੀਆ	25	710
46.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਹਕਾਫ਼	26	716
47.	ਸੂਰਤ ਮੁਹੰਮਦ	26	723
48.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ਤਹਿ	26	729
49.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹੁਜੁਰਾਤ	26	735
50.	ਸੂਰਤ ਕਾਫ਼	27	740
51.	ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜ਼ਰੀਯਾਤ	27	744
52.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤੂਰ	27	748
53.	ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਜ਼ਮ	27	751
54.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਮਰ	27	755
55.	ਸੂਰਤ ਅਰ-ਰਹਮਾਨ	27	759
56.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਵਾਕਿਆ	27	764
57.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਦੀਦ	27	769
58.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਜਾਦਲਾ	28	776
59.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਸ਼ਰ	28	780
60.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਮਤਹਿਨਾ	28	785
61.	ਸੂਰਤ ਅਸ-ਸੋਫ਼	28	789
62.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਜੁਮੁਆ	28	792
63.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਨਾਫ਼ਿਕੂਨ	28	794
64.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਗ਼ਾਬੁਨ	28	796
65.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਲਾਕ	28	799
66.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਹਰੀਮ	28	802
67.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਲਕ	29	806
68.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਲਮ	29	809
69.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਾਕਾ	29	813
70.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮਆਰਿਜ	29	816
71.	ਸੂਰਤ ਨੂਰ	29	819
72.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਜਿੰਨ	29	822
73.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਜ਼ੀਮਿਲ	29	825
74.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਦੱਸਿਰ	29	827
75.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਿਆਮਾ	29	830
76.	ਸੂਰਤ ਅਦ-ਦਹਰ	29	832

ਲੜੀ ਨੰ:	ਸੂਰਤ ਦਾ ਨਾਂ	ਪਾਰਾ ਨੰ.	ਪੰਨਾ ਨੰ.
77.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਰਾਸਲਾਤ	29	835
78.	ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਬਾ	30	838
79.	ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਾਜ਼ਿਆਤ	30	839
80.	ਸੂਰਤ ਅ ਬ ਸ	30	841
81.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਕਬੀਰ	30	843
82.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਇਨਫ਼ਿਤਾਰ	30	844
83.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਤੱਫ਼ਿਫ਼ੀਨ	30	845
84.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਇਨਸ਼ਿਕਾਕ	30	847
85.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬੁਰੂਜ	30	848
86.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਾਰਿਕ	30	849
87.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਆਲਾ	30	850
88.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਗ਼ਾਸ਼ੀਆ	30	851
89.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ਜ਼ਰ	30	852
90.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬਲਦ	30	854
91.	ਸੂਰਤ ਅਸ਼-ਸ਼ਮਸ	30	855
92.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਲੈਲ	30	856
93.	ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜ਼ਹਾ	30	857
94.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਇਨਸ਼ਿਰਾਹ	30	857
95.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤੀਨ	30	858
96.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਲਕ	30	858
97.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਦਰ	30	859
98.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬੱਯਨਾ	30	859
99.	ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜ਼ਿਲਜ਼ਾਲ	30	860
100.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਆਦੀਯਾਤ	30	861
101.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਾਰੀਯਾ	30	862
102.	ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਕਾਸੁਰ	30	862
103.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਸਰ	30	863
104.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹੁਮਾਜ਼ਾ	30	863
105.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ੀਲ	30	863
106.	ਸੂਰਤ ਕੁਰੈਸ਼	30	864
107.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮਾਊਨ	30	864
108.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕੋਸਰ	30	865
109.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਾਫ਼ਿਰੂਨ	30	865
110.	ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਸਰ	30	865
111.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਲਹਬ	30	865
112.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਇਖ਼ਲਾਸ	30	866
113.	ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ਲਕ	30	866
114.	ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਾਸ	30	866

ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ

ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਧਰਮ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਕੀਦਿਆਂ (ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ, ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ, ਕਈ ਅਧਰਮੀ, ਕਈ ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਸਨ। ਬੁੱਤ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਅਰਬ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਦ, ਸਮੂਦ, ਜਦੀਸ, ਜਰਹਮ, ਅਮਲੀਕ ਆਦਿ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਰਬ ਆਰਬਾ ਅਤੇ ਅਰਬ ਮਸਤੂਬਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਇਹ ਗੁਮਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਰੱਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਬੁੱਤ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸਾਰਾ ਅਰਬ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ ਹੁਬਲ, ਵਦ, ਸਵਾਅ, ਯਗ਼ੂਸ, ਯਊਕ, ਨਸਰ, ਉੱਜਾ, ਲਾਤ, ਮਨਾਤ ਆਦਿ। ਦਵਾਰ ਅਤੇ ਅਸਾਫ਼ ਬੁੱਤ ਸਫ਼ਾ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਇਲਾ ਮਰਵਾ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਤਾਂ 'ਤੇ ਭੇਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਬ ਅਬ ਬੁੱਤ 'ਤੇ ਉਠ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤੀਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਅਜ਼ਲਾਮ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਭੇਡ ਦਾ ਬੱਚਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜਾ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਮਾਈਲ ਦੀ ਫ਼ੋਟੋ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਮਰੀਯਮ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀਆਂ ਵੀ ਫ਼ੋਟੋਆਂ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਵਦ, ਯਗ਼ੂਸ, ਲਊਕ ਅਤੇ ਨਸਰ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾ ਕੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਨੀਕ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਜਦੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਆਖ਼ਿਰਤ, ਨਿਜਾਤ, ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ, ਨੈਕੀ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਸਾਇਬੀ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਲਾਹਾਮੀ ਧਰਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਰਤ ਸੀਸ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਦਰੀਸ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਾਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੱਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾ ਸੀ, ਜਨਾਜ਼ੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸਹੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਸਬਾ ਤਾਰੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਦਿਲੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਨਜ਼ੂਮੀ ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਇੱਕ ਪੈਗੰਬਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦੀਨ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੈਦਾਇਸ਼

ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲ ਮੁਤਲਿਬ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਰਬੀ-ਉਲ-ਅੱਵਲ, ਆਮ-ਉਲ-ਫ਼ੀਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ (ਭਾਵ ਅਬਰਹਾ ਦੀ ਮੌਕੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਪਚਵੰਜਾ ਦਿਨਾਂ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ 570 ਈ. ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਅਰਬ ਦੇ ਦਸਤੂਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਜੁਬਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਸ਼ ਨਸੀਬੀ ਸਅਦ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੋਈ। ਹਜ਼ਰਤ ਹਲੀਮਾ ਨੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਆਪ (ਸ.) ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪ (ਸ.) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਕਰੀਆਂ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਦੇ ਮੁਬਾਰਕ ਵਿੱਛ ਨੂੰ ਚੀਰਿਆ ਅਤੇ ਦਿਲ ਚੋਂ ਕਾਲਾ ਧੱਬਾ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਆਂਤੜੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹਜ਼ਰਤ ਹਲੀਮਾ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਹਜ਼ਰਤ ਆਮਨਾ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਈ। ਹਜ਼ਰਤ ਆਮਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦਾ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਇਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਲੈ ਜਾਉ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਦੀ ਉਮਰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਆਪ ਦੀ ਅੰਮੀ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਮਦੀਨਾ ਲੈ ਗਈ। ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਅਬਵਾ

ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਪ ਦੀ ਅੰਮੀ ਜਾਨ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦਾਦਾ ਅਬਦੁਲ ਮੁਤਲਿਬ ਦਾ ਵੀ ਇੰਤਕਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਆਪ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਨੇ ਆਪ ਨਾਲ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਨਰਮ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਚਪਨ ਦੌਰਾਨ ਆਪ (ਸ.) ਅਰਬ ਦੀਆਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਤਮਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਤੇਰ੍ਹਾ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਬਸਰਾ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ। ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਨਜ਼ੂਮੀ ਮਿਲੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਬੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਆਪ ਨੂੰ ਨਬੀ ਬਣਨ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਦੋ ਵਾਰੀ ਆਪ (ਸ.) ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਮੈਸਰਾ ਆਪ (ਸ.) ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਵਿਖੇ ਵਪਾਰ ਸਬੰਧੀ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਸਤੂਰਾ ਨਾਮੀ ਨਜ਼ੂਮੀ ਨੇ ਮੈਸਰਾ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਬੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ। ਸੇਵਕ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ੂਮੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਦਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਨੇ ਆਪ ਦਾ ਨਿਕਾਹ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਦੀ ਉਮਰ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ ਦੀ ਉਮਰ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਦੀ ਉਮਰ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕੁਰੈਸ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਅਬਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰ-ਏ-ਅਸਵਦ (ਕਾਲੇ ਪੱਥਰ) ਦੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆਈ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਰੱਖਾਂ। ਬਨੂ ਉਮੱਯਾ ਨੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਕੱਲ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਕਾਅਬੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹੀ ਪੱਥਰ ਰੱਖੇਗਾ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲਿਆਏ। ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਹਨ ਇਹੋ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਨੇ ਇੱਕ ਕਪੜਾ ਵਿਛਾਇਆ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰ-ਏ-ਅਸਵਦ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰੋਂ ਖ਼ਾਨਦਾਨਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਚਾਰੇ ਕੋਨੇ ਫੜਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਪੱਥਰ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਆਪ ਨੂੰ 'ਅਮੀਨ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਦਦੇ ਸਨ।

ਨਬੀ ਬਣਨਾ

'ਵਹੀ' ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਸੁਪਨੇ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ੂਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਆਮ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਆਪ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਅਤੇ 'ਹਿਰਾ' ਨਾਮੀ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ-ਦੋ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦੇ। ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ 'ਵਹੀ' ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਆਪ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਈ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਨਮਾਜ਼ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਬਰਾਈਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਇਆ ਵੁਜੂ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸ ਗਿਆ।

ਕੁਰੈਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਦੀ ਦਾਅਵਤ

ਆਪ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਨੂੰ ਦੀਨ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਪਰੰਤੂ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਦੀਨ ਛੱਡਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ (ਰ.), ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰ.), ਅਲੀ (ਰ.), ਜੈਦ ਬਿਨ ਹਾਰਸਾ (ਰ.), ਬਿਲਾਲ (ਰ.), ਅਮਰ ਬਿਨ ਉਤਬਾ ਸਲਮਾ (ਰ.) ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਿਦ ਬਿਨ ਸਈਦ (ਰ.) ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ।

ਇਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸਮਾਨ ਬਿਨ ਅੱਫਾਨ (ਰ.), ਤਲਹਾ (ਰ.), ਸਅਦ ਬਿਨ ਵੱਕਾਸ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਬਿਨ ਔਫ਼ ਈਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਬੂ ਉਬੈਦਾ, ਅਬੂ ਸਨਮਾ, ਸਈਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਫ਼ਾਤਿਮਾ, ਸਈਦ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੈਦ, ਉਮੈਰ, ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਮਸਊਦ, ਜਾਅਫ਼ਰ ਬਿਨ ਅਬੀ ਤਾਲਿਬ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਾਇਬ ਅਤੇ ਯਾਸਿਰ ਆਦਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ।

ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ, ਜਵਾਨ, ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਮਾਤ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਦੇ ਡਰੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੁਰੈਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਮਜਲਿਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਦੇ। 'ਵਹੀ' ਆਉਣ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਸਾਲ ਆਪ (ਸ.) ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪਰਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਬਸ਼ਾ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ

ਜਦੋਂ ਕੁਰੈਸ਼ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੇ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਨੀ ਹਾਸ਼ਿਮ ਅਤੇ ਬਨੀ ਮੁਤਲਿਬ ਨੇ ਇਹ ਠਾਨ ਲਈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਦਿਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਘੇਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਹੱਦੋਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਆਪ (ਸ.) ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਬਸ਼ਾ ਵਿਖੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਜਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਮਾਨ ਬਿਨ ਅੱਫਾਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੁਕੱਯਾ, ਅਬੂ ਹੁਜੈਫ਼ਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਜੁਬੈਰ, ਮਸਅਬ ਬਿਨ ਉਮੈਰ ਆਦਿ ਨੇ ਹਬਸ਼ਾ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਹਮਜ਼ਾ (ਰ.) ਦਾ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣਾ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਸਫ਼ਾ ਪਹਾੜੀ ਵੱਲ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਉਸ ਪਾਸਿਉਂ ਲੰਘਿਆ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਆਪ ਸਬਰ ਨਾਲ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਆ ਗਿਆ, ਆਪ ਵੀ ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਾਕਿਆ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਜਦਆਨ ਦੀ ਸੇਵਕਾ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਹਮਜ਼ਾ (ਆਪ ਦੇ ਚਾਚਾ) ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਹਮਜ਼ਾ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿਲਿਆ। ਹਮਜ਼ਾ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੜੀਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਮਜ਼ਾ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੋਗੇ। ਹਮਜ਼ਾ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋਏ।

ਉਮਰ (ਰ.) ਦਾ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣਾ

ਹਜ਼ਰਤ ਹਮਜ਼ਾ (ਰਜ਼ੀ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਏ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਸਈਦ ਬਣੇ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ (ਉਮਰ) ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਖੂਨ ਵਗਣ ਲੱਗਾ। ਭੈਣ ਦੇ ਸਰੀਰੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿੰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਪਸੀਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ ਉਹ ਸੁਣਾਉ। ਖ਼ਬਾਬ ਬਿਨ ਅਲਅਰਤ ਨੇ ਸੂਰਤ 'ਤਾਹਾ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਸੁਣਕੇ ਉਮਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਜਾਹਿਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਸੁਥਰਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮਰ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਕਲਮਾ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਿਆ।

ਕੁਰੈਸ਼ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦੇਵੋ, ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਲਿਖ ਕੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਲਟਕਾ ਦੇਵੋ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਕੀਤਿਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਸੀ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਹੋਰ ਪਸਤ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਦੀਜਾ ਅਤੇ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ

ਹਜ਼ਰਤ ਮਦੀਜਾ ਅਤੇ ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਸਨ, ਹਿਜ਼ਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੱਜ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪਰਸਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਮੱਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਨਾ-ਉਮੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹੱਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇਧਰੋਂ ਉਧਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਦਿੰਦੇ। ਕੁਰੈਸ਼ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕਣ ਲੱਗੇ। ਅਬੂ ਲਹਬ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਇਸ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ, ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਉਕਬਾ

ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਹੱਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਆਪ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਕਾ ਲਾਉਂਦੇ। ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰੇਗਾ ਬਲਕਿ ਦਿਲ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਯਹੂਦੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਇੱਕ ਨਬੀ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਨਬੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ ਦੀ ਰਿਸਾਲਤ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਬੈਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਬਾਦਤ-ਬੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵਾਂਗੇ, ਨਾ ਚੋਰੀ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਮਾਰਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ **ਇਬਨ-ਏ-ਉਮੈ-ਮਕਤੂਮ** ਅਤੇ ਮਸਅਬ ਬਿਨ ਉਮੈਰ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਕਿ ਮਦੀਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਦਾਖ਼ਿਲ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

ਦੂਜਾ ਉਕਬਾ

ਮਸਅਬ ਬਿਨ ਉਮੈਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਹੱਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੱਜ ਲਈ ਮੱਕਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਹਾਲੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਮੱਕਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਕਬਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਅਮਰ ਅਤੇ ਅਬੂ ਜਾਬਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਸਨ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਏ। ਇਸੇ ਰਾਤ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੈਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਉ ਆਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਮਦੀਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਹੇਤਰ ਮਰਦ ਅਤੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਤਾਲੀਮ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਲਉ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ।

ਜਦੋਂ ਕੁਰੈਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਬੈਅਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਕੁਰੈਸ਼ ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਟੋਕਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ। ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ।

ਮਦੀਨੇ ਲਈ ਹਿਜਰਤ

ਇਸ ਬੈਅਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਇਸਲਾਮ ਹੋਰ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹਾਦ ਦੀ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ (ਲੜਾਈ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫ਼ਿਤਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਰਾ ਦੀਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੈ)। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਮਦੀਨੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਸਿਰਕੱਢ ਸਹਾਬੀ ਵੀਹ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਦੀਨਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿੱਦੀਕ ਨੇ ਹਿਜਰਤ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਮਨ੍ਹਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸਹਾਬੀ ਮੱਕਾ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸਿਰਫ਼ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿੱਦੀਕ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ।

ਕੁਰੈਸ਼ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ

ਜਦੋਂ ਕੁਰੈਸ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਦੀਨਾ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਫੈਲਣ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਤਾਂ 'ਦਾਰੁਨਦਵਾ' ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਰੇਕ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਈਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਮਾਨਤਾਂ ਸਪੁਰਦ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਅਤੇ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿੱਦੀਕ (ਰਜ਼ੀ.) ਸੂਰਤ ਯਾਸੀਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿੱਕਲੇ। ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਅਰੀਕਤ ਨੂੰ ਉਜਰਤ ਦੇ ਕੇ ਮਦੀਨੇ ਦਾ ਰਾਹਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਚਾਲੇ ਪਾਏ।

ਸੌਰ ਦੀ ਗੁਫਾ

ਮੱਕਾ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਸੌਰ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲਈ। ਮੱਕਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌ ਉਠ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ ਸੌਰ ਸ਼ਰਾਬਾ ਕੁੱਝ ਘੱਟ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਉਠਣੀ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲਿਆ ਕੇ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ੂਰ ਇੱਕ ਉਠਣੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਅਰੀਕਤ ਦੂਜੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਮਦੀਨੇ ਲਈ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਲਈਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਲਈ ਰੁਕੇ ਤਾਂ ਸੁਰਾਕਾ ਬਿਨ ਮਾਲਿਕ ਨੇ ਸੌ ਉਠਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਆਪ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਸੁਰਾਕਾ ਲਈ ਬਦ ਦੁਆ ਫ਼ਰਮਾਈ ਤਾਂ ਘੋੜੇ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਧਸ ਗਏ। ਸੁਰਾਕਾ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ, ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਰਾਕਾ ਮੱਕਾ ਪਰਤ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਮੌੜ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਆਮਦ

ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਹਜ਼ੂਰ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲਿਆਏ। ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਆਪ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਹਜ਼ੂਰ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਠਹਿਰੇ ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਕਲ ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਨਬਵੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਮੁਹਾਜਿਰੀਨ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਈਬੰਦੀ ਕਰਵਾਈ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਭਾਈਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਜ਼ਕਾਤ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਨ

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਟਿਕ ਟਕਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਕੋਲ ਮੁਹਾਜਿਰੀਨ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਈਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਕਿਆਈ ਆ ਗਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜ਼ਕਾਤ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਸਲਾਮ ਜੋ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗਿਆਨੀ ਸਨ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਗਏ। ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 19 ਜੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਆਪ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰਾ ਅਰਬ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖ਼ਤ

ਉਮਰਾ ਤੁਲ ਹੁਦੈਬੀਆ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪ ਨੇ ਕਈ ਸਹਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸਲਾਤ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੂੰ ਯਮਾਮਾ ਵੱਲ ਅਤੇ ਅਲਾ (ਰ.) ਨੂੰ ਬਹਿਰੀਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ, ਅਮਰ (ਰ.) ਨੂੰ ਅਮਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ, ਹਾਤਿਬ ਨੂੰ ਮਕੂਕਸ਼ ਸਿਕੰਦਰੀਆ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ, ਵਹਯਾ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੂੰ ਦਮਿਸ਼ਕ ਵੱਲ ਅਤੇ ਅਮਰ ਬਿਨ ਉਮੱਯਾ ਨੂੰ ਨਿਜਾਸ਼ੀ ਵੱਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। ਕਿੰਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਵਹਯਾ ਕਲਬੀ (ਰਜ਼ੀ.) ਜਿਹੜੇ ਕੈਸਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਸਰਾ ਦੇ ਹਾਕਮ ਕੋਲ ਗਏ। ਫਿਰ ਰੂਮ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਖ਼ਤ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇਹ ਖ਼ਤ ਮੈਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਹੈ ਨੇ ਹਿਰਕਲ ਜਿਹੜਾ ਰੂਮ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ (ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ) ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ (ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ) ਤੋਂ ਸਲਾਮਤ ਰਹੋਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਹਰਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਪਾਪ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਐ ਅਸਮਾਨੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਉ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਬਤ ਰੱਬ (ਵੱਲੋਂ) ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਨਾ ਕਰੀਏ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਈਏ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਰੱਬ ਜਾਣੀਏ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣਾ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣਾਈਏ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗਵਾਹ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ।

ਹਿਰਕਲ ਨੇ ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿਰ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਫਿਰ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਿਆਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੁੱਛੇ। ਭਾਵੇਂ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਿਆਨ ਹਾਲੀਂ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਸਰ ਨੇ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਿਆਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਾਰ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਝੂਠੀ ਗੱਲ ਆਖੋ। ਕੈਸਰ (ਰੂਮ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਦੀਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ। ਕੈਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਰੱਬ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੈਸਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਗ਼ਰੀਬ। ਕਿਹਾ ਗ਼ਰੀਬ। ਕੈਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਇਹੋ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕੀ ਸ਼ੇਖ਼ੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਕੀਰੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਦੀ ਉਸ ਦੇ ਦੀਨ ਤੋਂ ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ, ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਧਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਫਿਰ ਕੈਸਰ ਨੇ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇਗਾ।

ਆਖ਼ਰੀ ਹੱਜ

ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ ਅੰਤ ਜ਼ੀਕਅਦ (ਅਰਬੀ ਮਹੀਨਾ) ਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਰਾਤਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਆਪ ਹੱਜ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਮੱਕੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਹਾਜ਼ਿਰੀਨ, ਅਨਸਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਲੋਕ ਸੌ ਊਠਾਂ ਸਮੇਤ ਸਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਲ ਹਿੱਜ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ। ਅਲੀ ਬਿਨ ਅਬੀ ਤਾਲਿਬ ਜਿਹੜੇ ਨਜਰਾਨ ਵਿਖੇ ਸਦਕਾਤ ਆਦਿ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਆਪ ਨੂੰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਹੱਜ ਕੀਤਾ।

ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣਾ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਦਾ ਹਾਲ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਇਜ਼ਾ ਜਾਆ' ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਫ਼ਰ ਸੰਨ 11 ਹਿਜ਼. ਅਤੇ ਸੰਨ 632 ਈ. ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ ਨੇ ਸਹਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਆ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਆਪ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਐ ਲੋਕੋ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਖ਼ਲੂਕ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਅਤੇ ਦੰਗੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ ਨੇ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਨ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਵਾਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ।

ਵਫ਼ਾਤ

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰੀਰਕ ਦਰਦ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲਿਆ, ਆਪ ਬੇਹੋਸ਼ ਗਏ। ਆਪ ਦੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪੁੱਤਰੀ ਫ਼ਾਤਿਮਾ (ਰਜ਼ੀ.), ਅੱਬਾਸ (ਰਜ਼ੀ.) ਅਤੇ ਅਲੀ (ਰਜ਼ੀ.) ਆਪ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਏ, ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਕਮੀ ਹੋਈ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰੰਤੂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਰਕੇ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ। ਸੋਮਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਾਹਰ ਤਸਰੀਫ਼ ਲਿਆਏ। ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕੋ! ਅੱਗ ਭੜਕੇਗੀ, ਫ਼ਿਤਨੇ ਆਉਣਗੇ ਪਰੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਫ਼ਰਮਾ ਗਏ। ਆਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਦੀ ਰਾਇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੂੰ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਿਆ।

ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਝਾਤ

ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਅਸਮਾਨੀ ਸਹੀਫਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਆਖਰੀ ਸਹੀਫਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੰਤਲੇ ਨਬੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) (570 ਈ. ਤੋਂ 632 ਈ.) 'ਤੇ 'ਵਹੀ' ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ। ਲਫਜ਼ ਕੁਰਆਨ ਅਰਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ 'ਪੜ੍ਹਨ' ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਫਜ਼ ਅਸਲ ਆਰਾਮੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਆਇਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਸੂਰਤ ਮੁੱਜ਼ੀਮਿਲ (73-4) ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਜਿਹੜੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤੀਸਰੀ ਸੂਰਤ ਹੈ। ਲਫਜ਼ 'ਕੁਰਆਨ' ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ 66 ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੇ ਨਾਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ 'ਅਲ-ਫੁਰਕਾਨ' (25-1) 'ਅਲ-ਕਿਤਾਬ' (2-1) 'ਅੱਜ-ਜ਼ਿਕਰ' (43-44) ਆਦਿ। ਕਈ ਆਲਿਮਾਂ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੇ ਨੱਬੇ (90) ਨਾਂ ਦੱਸੇ ਹਨ।

ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਅਸਲ ਨੀਂਹ ਇਲਾਹੀ ਵਹੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਜਿਬਰਾਈਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। 'ਵਹੀ' ਕੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਸਲਾਮੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਹ ਵਲੀ-ਉੱਲਾਹ ਦੇਹਲਵੀ 'ਹੁੱਜਤੁਲ ਬਾਲਿਗ਼' 'ਚ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਮੀਦ ਉੱਲਾਹ ਨੇ 'ਮੁਹੰਮਦ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ' ਦੇ (ਅਧਿਆਇ :10, ਪੈਰਾ 272) ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ 'ਵਹੀ' ਸੂਰਤ 'ਅਲਕ' ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਇਕਰਾ ਬਿਸਮੀ ਰੱਬੀ ਕੱਲਾਜ਼ੀ ਖਲਕ' (96:1-5) ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਦੀ ਉਮਰ ਚੰਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 40 ਸਾਲ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 39 ਸਾਲ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 16 ਦਿਨ ਸੀ।

ਜਿਬਰਾਈਲ ਅਮੀਨ ਨੇ 'ਇਕਰਾ' ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ 'ਮਾ ਅਨਾ ਬਿਕਾਰੀ' (ਬੁਖਾਰੀ ਸ਼ਰੀਫ) ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਜ਼ਰਤ ਜਿਬਰਾਈਲ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਨੂੰ 'ਲੋਹ' (ਤਖ਼ਤੀ) ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਤਾਂ ਜਿਬਰਾਈਲ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਸੀਨਾ ਮੁਬਾਰਕ ਇਲਮ-ਏ-ਲੁਦੁੱਨੀ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਹ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਲਏ। ਇਸ ਰਵਾਇਤ ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਉਸਤਾਦ ਤੋਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣਾ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ 'ਵਹੀ' ਆਉਣ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪੰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜ਼ੀਮ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜੇਕਰ ਸਰਸਰੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਨੇ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਮੁੱਢ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਰਾਤ ਇੱਕ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ ਮਹਾਂ-ਦੀਪਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ 'ਵਹੀ' 17 ਰਮਜ਼ਾਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਜਿਹੜੀ ਨਬੀ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ 41 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਈ. ਸਨ ਦਾ 609 ਵਾਂ ਸਾਲ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ 'ਵਹੀ' ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਫ਼ਾਸਲਾ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਆਲਿਮਾਂ ਨੇ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫ਼-ਤ-ਰਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ 'ਵਹੀ' ਸੂਰਤ ਮੁੱਦੱਸਿਰ (74:1-2) ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ 12 ਸਾਲ 5 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 13 ਦਿਨ ਤੱਕ (ਭਾਵ ਪਹਿਲੀ ਰਬੀ-ਉਲ-ਅੱਵਲ ਨਬੀ ਦਾ 54ਵਾਂ ਸਾਲ ਸੀ) 'ਵਹੀ' ਮੱਕਾ ਮੁਕੱਰਮਾ ਤੱਕ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। 'ਵਹੀ' ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੁੱਝ ਸੂਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਲ-ਅਨਆਮ, ਅਲ-ਫ਼ਲਕ, ਅੰਨਾਸ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ। ਅੱਲਾਮਾ ਸੁਯੂਤੀ ਨੇ 'ਅਲ-ਇੱਤਕਾਨ' ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਸਰਦੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਤਾਰੀਖ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 9 ਜ਼ਿਲ ਹਿੱਜਾ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ 63 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ 'ਵਹੀ' ਮਦੀਨਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰਦੀ ਰਹੀ। ਅਕਸਰ ਆਲਿਮਾਂ ਨੇ 'ਅਲਯੋਮਾ ਅਕਮਲਤੂ' ਤੋਂ 'ਨਿਅਮਤੀ' (5:3) ਤੱਕ ਆਖ਼ਿਰੀ 'ਵਹੀ' ਆਖਿਆ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸੂਰਤ 'ਇਜ਼ਾ ਜਾਆ ਨਸਰੁੱਲ੍ਹ' (110:1) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਅੱਬਾਸ (ਰਜ਼ੀ.) ਤੋਂ ਰਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਤ ਅਲ ਬਕਰ ਦੀ (ਆਇਤ 81) 'ਵੱਤਾਕੂ ਯੋਮਨ ਤੁਰਜਾਉਨ' ਤੋਂ 'ਲਾ ਯੁਜ਼ਲਾਮੂਨ' (2:281) ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਤੋਂ 7 ਦਿਨ ਜਾਂ 9 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿਫ਼ਜ਼ (ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਕਰਨਾ) ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਜ਼ਾਲਿਕਲ ਕਿਤਾਬੁ ਲਾ ਰੈਬਾ ਫ਼ੀਹੀ' (1:1) ਕਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ 'ਲਾਯਾ ਮੁੱਸਹੂ ਇੱਲਲ ਮੁਤਾਹਰੂਨ' (ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਕੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ) ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੁਖਾਰੀ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਥਾਂ ਅਤੇ ਜਿਲਦ ਸਮੇਤ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਹਰ ਸਾਲ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਸੁਣਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਖਰੀ ਰਮਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। (ਸ਼ਾਤਬੀ)

ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਣ ਪੱਖੋਂ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (1) ਮੱਕੀ (2) ਮਦਨੀ। ਮੱਕੀ 86 ਸੂਰਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੌਹੀਦ, ਇਬਾਦਤਾਂ, ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਖ਼ਿਰਤ, ਕਿਆਮਤ, ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ, ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ਼, ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਦਨੀ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਦਾ 30/11 ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ 28 ਸੂਰਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁੱਝ ਲੰਬੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਨਾਲ ਖ਼ਿਤਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੱਕੀ 35 ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਮਦਨੀ ਅਤੇ ਮਦਨੀ 8 ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਮੱਕੀ ਵੀ ਹਨ। ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਨਾ ਮੱਕਾ ਅਤੇ ਨਾ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਬਲਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ। ਆਲਿਮਾਂ ਨੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਲਈ ਹਿਜ਼ਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਨੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਤ ਤੋਬਾ ਦੀਆਂ 107 ਤੋਂ 110 ਆਇਤਾਂ ਗ਼ਜ਼ਬਾ-ਏ-ਤਬੂਕ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਉਠਣੀ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ।

ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਸੱਤ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨੂੰ 'ਆਲਿ ਫ਼ਮੀ ਬੀਸ਼ੋਕ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਫ਼ੇ ਤੋਂ ਫ਼ਾਤਿਹਾ, ਮੀਮ ਤੋਂ ਮਾਇਦਾ, ਈਏ ਤੋਂ ਯੂਨੁਸ, ਬੇ ਤੋਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ, ਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਸ਼ੋਅਰਾ ਵਾ ਤੋਂ ਵ ਸੌਫ਼ਾਤ, ਕਾਫ਼ ਤੋਂ ਕਾਫ਼। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 3, ਦੂਜੇ ਦਿਨ 5, ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ 7, ਚੌਥੇ ਦਿਨ 9, ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ 11, ਛੇਵੇਂ ਦਿਨ 13, ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ 65 ਸੂਰਤਾਂ, ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ 30 ਪਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 114 ਸੂਰਤਾਂ ਹਨ। ਆਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਸਲ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤਾਂ 6218 ਆਇਤਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਸਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ 6666 ਆਇਤਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਅਦੇ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਇਤਾਂ, ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਇਤਾਂ, ਮਨਾਹੀ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਇਤਾਂ, ਹੁਕਮ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਇਤਾਂ, ਹਲਾਲ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਦੀਆਂ 250 ਆਇਤਾਂ, ਹਰਾਮ ਸਬੰਧੀ 250 ਆਇਤਾਂ, ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਇਤਾਂ, ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਇਤਾਂ, ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਦੀਆਂ 100 ਆਇਤਾਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਪੱਖੋਂ ਕਈ ਸੂਰਤਾਂ 'ਤਵਾਲ' (ਵੱਡੀਆਂ) ਹਨ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ 'ਅਲਮੌਉਨ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 100 ਆਇਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਰਤ 'ਯਾਸੀਨ' ਤੋਂ ਸੂਰਤ 'ਕਾਫ਼' ਤੱਕ 'ਮਸਾਨੀ' ਅਖਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੋਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨੂੰ 'ਅਲ-

ਮੁਫੱਸਲ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਵਿੱਚ 29 ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ 14 ਹਰੂਫ਼-ਏ-ਮੁਕੱਤਆਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ 'ਕਾਫ਼-ਹਾ-ਯਾ-ਐਨ-ਸਾਦ' 'ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਰਾ' ਆਦਿ। 15 ਆਇਤਾਂ ਉਹ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਹੈ। ਉਸ ਰਸਮ-ਏ-ਖਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਅਲ ਕਿਤਾਬ', 'ਅੱਜ਼ਾਲਿਮੀਨ' ਆਦਿ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਗਰਾਮਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇੱਕ ਫ਼ਨ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਕਾਰੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਯਾਦ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਹਾਫ਼ਿਜ਼' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਮੁਫੱਸਿਰ' ਅਤੇ ਇਨਾਮ, ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਫ਼ਕੀਹ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਸੱਤ ਢੰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਢੰਗ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਫ਼ਸ ਬਿਨ ਸੁਲੇਮਾਨ ਕੁਫ਼ੀ (709-796) ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਹਰ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਹਾਫ਼ਿਜ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਨਮਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਰਿਵਾਇਤ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ (ਨਾਜ਼ਿਰਾ) ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵਾਬ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (ਸਯੂਤੀ: ਅਲ ਇੱਤਕਾਨ 1/108)

ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਤ (ਲਿਖਾਈ) ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ 'ਅਲਕਿਤਾਬ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਖੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੂਰਤ ਨੰ: 52 ਵਿੱਚ ਹੈ 'ਵੱਤੁਰੀ ਵ ਕਿਤਾਬਿਮ ਮਸਤੂਰਿਨ ਫ਼ੀ ਰੱਕਿਮ ਮਨਸੂਰਿਨ' ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਰੀਕ ਝਿੱਲੀ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਹੈ।

ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਕਈ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਖਜੂਰ ਦੇ ਛਿਲਕੇ, ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਤਖਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਮਸਊਦ (ਰ. ਵਫ਼ਾਤ 329 ਹਿਜ਼.) ਨੇ 70 ਸੂਰਤਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ੈਦ ਬਿਨ ਸਾਬਿਤ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕੁਰਆਨ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ੈਦ ਕਾਦਸੀਆ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ (16 ਹਿਜ਼.) ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਮਜਮਾ ਬਿਨ ਹਾਰਸਾ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰਾ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। (ਇਬਨ-ਏ-ਸਾਅਦ 2/355-372)

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਖਲੀਫ਼ਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿੱਦੀਕ (ਰਜ਼ੀ.) ਵਫ਼ਾਤ 634 ਈ. -13 ਹਿਜ਼.), ਇਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਸਰੇ ਖਲੀਫ਼ਾ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਬਿਨ ਅਲ ਖੱਤਾਬ (ਰਜ਼ੀ.) ਵਫ਼ਾਤ 644 ਈ. 23 ਹਿਜ਼.) ਨੇ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਤੀਸਰੇ ਖਲੀਫ਼ਾ ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ (ਰਜ਼ੀ.) ਵਫ਼ਾਤ 656 ਈ. 35 ਹਿਜ਼.) ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਆਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬੌਰਫ਼ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ੈਦ ਬਿਨ ਸਾਬਿਤ (ਵਫ਼ਾਤ 45 ਹਿਜ਼.) ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਜੁਬੈਰ, ਹਜ਼ਰਤ ਸਈਦ ਬਿਨ ਅਲ ਆਸ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਬਿਨ ਅਲ ਹਾਰਿਸ ਬਿਨ ਹਸ਼ਾਨ (ਰਜ਼ੀ) ਸਨ।

ਹਰ ਆਇਤ ਲਈ ਦੋ ਗਵਾਹੀਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੂਰਤ 'ਅਹਜ਼ਾਬ' ਅਤੇ ਸੂਰਤ 'ਤੋਬਾ' ਦੀਆਂ ਆਖ਼ਰੀ ਆਇਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਖ਼ਰੀਮਾ ਬਿਨ ਸਾਬਿਤ (ਰ. ਵਫ਼ਾਤ 37 ਹਿਜ਼.) ਦੇ ਕੋਲ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। (ਸਹੀ ਹਦੀਸ ਹਜ਼ਰਤ ਅਨਸ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ)। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦੋ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਸੀ। (ਇਬਨ-ਏ-ਸਾਅਦ 4/378) ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਸੂਰਤ ਤੋਬਾ ਨੂੰ ਸੂਰਤ 'ਅਨਫ਼ਾਲ' ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੂਰਤ 'ਤੋਬਾ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 'ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਸੂਰਤ ਦੇ ਨਾਲ 'ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ' ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰੰਤੂ

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਅੱਲਾਮਾ ਸਯੂਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ (ਰਜ਼ੀ.) ਪੂਰਾ ਕੁਰਆਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਉੱਮਤ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਢੰਗ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਪਾਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ 'ਵਹੀ' ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 40 ਮੋਹਤਬਰ ਸਹਾਬੀਆਂ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ, ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ ਬਿਨ ਅੱਫਾਨ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਬਿਨ ਅਬੀ ਤਾਲਿਬ, ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ੈਦ ਬਿਨ ਸਾਬਿਤ, ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਾਲਿਦ ਬਿਨ ਅਲ ਵਲੀਦ, ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਰਵਾਹਾ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਆਵੀਆ ਬਿਨ ਅਬੀ ਸੂਫਯਾਨ (ਰਜ਼ੀ.) ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ (ਰ.) ਦੇ ਦੌਰ ਤੱਕ ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੁਸਖੇ ਲਿਖੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ 114 ਸੂਰਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ।

'ਵਹੀ' ਦੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਖੁਦ ਕੁਰਆਨ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ 'ਖਬਰਦਾਰ! ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਕੱਦਸ ਸਹੀਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ, ਨੇਕ ਅਤੇ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ।' (ਸੂਰਤ 80 ਆਇਤ 11-16)

ਅਲ ਤਿਬਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ (ਜਿਲਦ 3/173) ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਦਸ ਸਹਾਬੀ ਉਹ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤਹਿਤ ਕੁਰਆਨ ਲਿਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਖਲੀਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੀ ਵੇਖ ਖਰੀਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਅੱਬਾਸ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ 'ਲਾ ਬਾਅਸਾ ਬਿਹੀ' (ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਨੁਸਖੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ 22 ਸਾਲ 5 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 14 ਦਿਨ ਲੱਗੇ। ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ 2584 ਵਾਰੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ 103 ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਪ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮਸਜਿਦਾਂ (ਮਸਜਿਦ-ਉਲ-ਹਰਾਮ, ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਜ਼ਰਾਰ, ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਨਬਵੀ, ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਅਕਸਾ) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ 30 ਸਿਪਾਰੇ, 7 ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ, 114 ਸੂਰਤਾਂ (86 ਮੱਕੀ ਅਤੇ 28 ਮਦਨੀ), 540 ਰੁਕੂਅ, 77433 ਸ਼ਬਦ, 323760 ਅੱਖਰ, 8804 ਪੇਸ਼ਾਂ, 1771 ਮੱਦ, 1243 ਤਸ਼ਾਹੁਦ, 105681 ਨੁਕਤੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸੰਨ 11ਹਿਜ. ਵਿੱਚ ਜੰਗ-ਏ-ਯਮਾਮਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 700 ਹਾਫ਼ਿਜ਼ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ, ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਹੋਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਫ਼ਿਜ਼ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕੁਰਆਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਅਜਾਈਂ ਨਾ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਾ ਕੁਰਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਈ ਸੀ।

ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ ਬਿਨ ਅੱਫਾਨ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਅਰਬ ਟਾਪੂ 'ਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਅਜਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਮੀਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਰਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਏਰਾਬ (ਮਾਤਰਾਵਾਂ) ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਰਬਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ (ਰਜ਼ੀ.) ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਟੈਕਸਟ (ਮਤਨ) ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਇਸਲਾਮੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਨਕਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਾਈ ਕੇਂਦਰਾਂ (ਕੂਫ਼ਾ, ਬਸਰਾ, ਦਮਿਸ਼ਕ, ਮੱਕਾ, ਯਮਨ ਅਤੇ ਬਹਿਰੀਨ ਆਦਿ) ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੈਲਾਨੀ ਇਬਨ-ਏ-ਬਤੂਤਾ (ਵਫ਼ਾਤ 1368 ਈ.) ਨੇ ਇਹੋ ਨੁਸਖਾ ਦਮਿਸ਼ਕ ਦੀ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜਾ ਕੂਫ਼ੀ ਨਸਖ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ 1869 ਈ. ਤਾਸ਼ਕੰਦ (ਰੂਸ) ਦੇ ਮਦਰਸਾ ਦੀਵਾਨ ਬੋਗੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖ਼ਤ-ਏ-ਕੈਰਮੂਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਫਿਰ ਖ਼ਤ-ਏ-ਹੈਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਉਸਮਾਨੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖ਼ਤ-ਏ-ਕੂਫ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਖ਼ਾਲਿਦ ਬਿਨ ਅਬੀ ਅਲ ਹਿਯਾਜ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖੱਤਾਤ (ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ) ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤ ਨੁਸਖਾ ਲਿਖਵਾਇਆ ਸੀ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼

ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਰੱਬੀ ਕਲਾਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਲਈ ਸਰਾਸਰ ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅਕਲ ਸਮਝ ਅਤੇ ਦਾਨਿਸ਼ਮੰਦੀ ਨਾਲ ਨਵਾਜ਼ਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਖਰੇ ਖੋਟੇ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਤੇ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕੇ। ਰੱਬ ਦੇ ਸੱਚੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੇ। ਰੱਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਰੱਬ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) 'ਤੇ ਵਹੀ ਰਾਹੀਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ 103 ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਗ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸੱਚੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਲਾਨਾ ਫ਼ਤਹਿ ਮੁਹੰਮਦ ਖ਼ਾਨ ਜਲੰਧਰੀ (ਰ.) ਦੇ ਉਰਦੂ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੁਮਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਹਵਾਸ਼ੀ (ਫੁਟ ਨੋਟ) ਸ਼ਾਹ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਮੁਹੰਮਦਿਸ ਇਹਲਵੀ (ਰ.) ਦੇ ਹਨ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਸਾਨ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੇਖ਼-ਉਲ-ਹਿੰਦ ਮੌਲਾਨਾ ਮਹਿਮੂਦ ਹਸਨ (ਰ.) ਮੌਲਾਨਾ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਅਲੀ ਥਾਨਵੀ, ਸ਼ਾਹ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ (ਰ.) ਆਦਿ ਦੇ ਉਰਦੂ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹਾਫ਼ਿਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਲਖੋਕੇ (ਰ.) ਅਤੇ ਮੌਲਾਨਾ ਹਿਦਾਇਤ ਅਲੀ (ਰ.) ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਦੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਕਦੀ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ। ਅਮਲਾਂ ਬਾਝੋਂ ਕੋਰੇ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਅਤੇ ਨਿਤਾਣੇ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਮ ਨੇਪੜੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਦੋਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਰੱਬ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਵੇਗਾ।

ਕੁਰਆਨ-ਏ-ਪਾਕ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਨੁਵਾਦ, ਹਵਾਸ਼ੀ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਰਥ, ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਅਤੇ ਛਪਾਈ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਹਰਫ਼-ਏ-ਆਖ਼ਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ। ਅਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਰੂਰ ਕਮੀਆਂ ਖ਼ਾਮੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਦੁਆ ਗੋ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਹੋਈਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਵੇ। ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਏ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਨੰਦਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਇਹ ਉਪਚਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਨੇਕ ਬੰਦਿਆਂ, ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ, ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦਮ ਕਦਮ ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਕਾਰੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਰੱਬ ਇਸ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਵੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਈ ਨਿਜਾਤ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਏ। ਆਮੀਨ ।।

ਸੰਕੇਤਕ ਸ਼ਬਦ

ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਵਿੱਚ (ਸ.) ਤੋਂ ਭਾਵ “ਸੱਲੱਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸੱਲਮ” ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਆਪ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ, ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵੇਲੇ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਭਾਵ ਅਲੈਹਿੱਸਲਾਮ ਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ 'ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ'। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਬੀਆਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਦੁਆ ਵਜੋਂ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

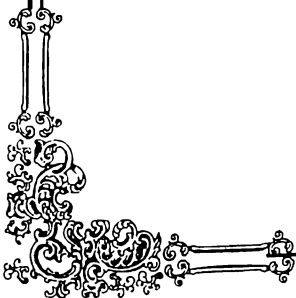
(ਰਜ਼ੀ.) ਤੋਂ ਭਾਵ 'ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹੁ ਅਨਹੁ' ਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹੇ ਜਾਂ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

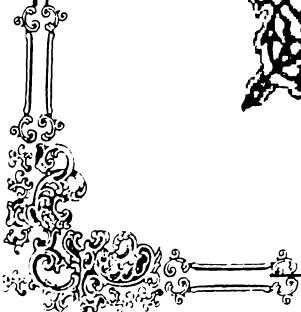
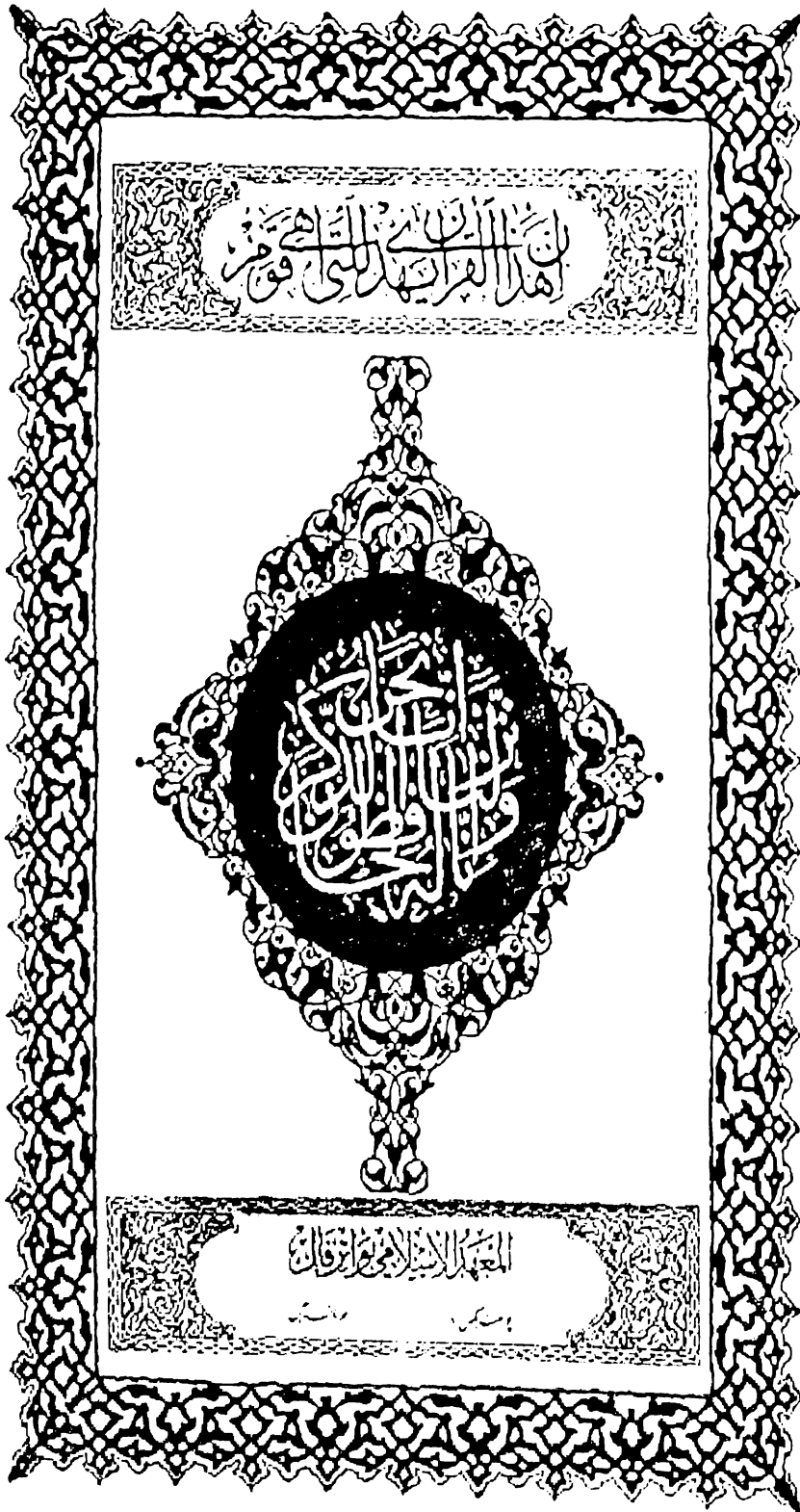
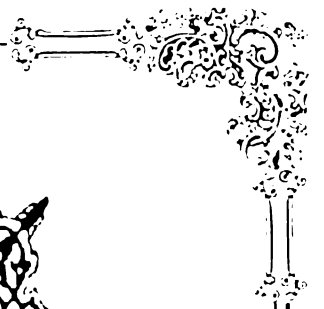
(ਰ.) ਤੋਂ ਭਾਵ 'ਰਹਿਮਤੁੱਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ' ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ, ਸੂਫੀਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਦਬ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆਂ ਤਨ ਮਨ ਨੂੰ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। 1, 2, 3, ਨੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਆਇਤ ਨੰਬਰ ਹਨ। ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਬੋਲਡ ਕੀਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਰਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਦਾਖ਼ਿਲ, ਸ਼ਾਮਿਲ, ਹਿਦਾਇਤ ਆਦਿ। ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਰਬੀ ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਅਨੁਵਾਦਕ ਨੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸ਼ਬਦ ਬਰੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਆਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

1. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ਾਤਿਹਾ

(ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ)

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 7 ਆਇਤਾਂ,
1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 25 ਸ਼ਬਦ, ਅਤੇ 123
ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਲਈ
ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਜ਼ਹਾਨਾਂ ਦਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਹੈ।

(1) ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਅਤਿਅੰਤ ਰਹਿਮ ਵਾਲਾ

ਹੈ। (2) ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ।

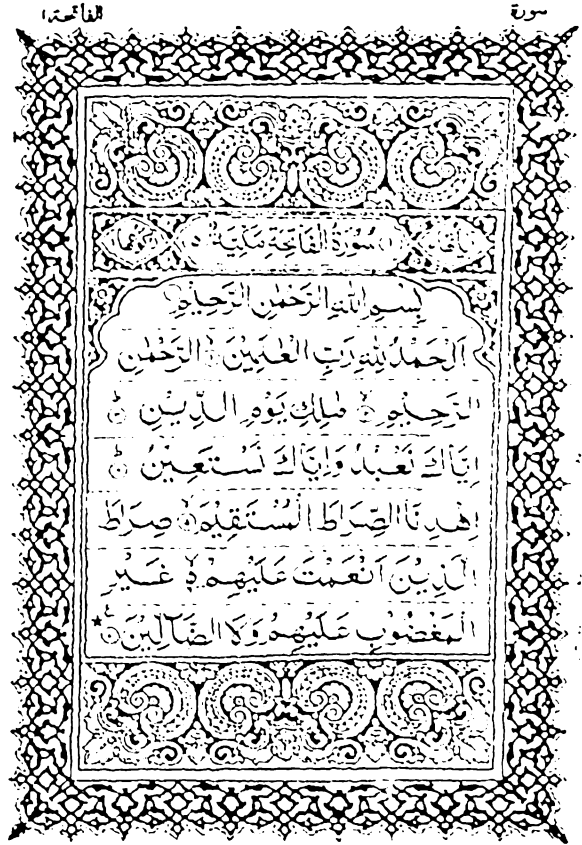
(3) (ਐ ਅੱਲਾਹ!) ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ

ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਮਦਦ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ।

(4) ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲਾ। (5) ਉਹਨਾਂ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਅਤੇ ਕਰਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

(6) ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ (ਲੋਕਾਂ) ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੇਰਾ ਗ਼ਜ਼ਬ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਗ਼ੁਮਰਾਹਾਂ
ਦੇ। (7)

ਫ਼ਲਦਾਅੱਲੀਨ (1): ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਖਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਕਰੋ।

ਤਾਰੀਫ਼-ਵਡਿਆਈ, ਬਜ਼ੁਰਗੀ, ਉਸਤਤ। ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਰੱਬ। ਇਬਾਦਤ-ਬੰਦਗੀ। ਫ਼ਜ਼ਲ-ਮਿਹਰ,
ਅਨਾਇਤ। ਗ਼ਜ਼ਬ-ਗੁੱਸਾ, ਕਹਿਰ, ਅਜ਼ਾਬ।

2. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬਕਰ

(ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ)

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 286 ਆਇਤਾਂ,
40 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 6021 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
20,000 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਮੀਮ ਇਹ (ਉਹ) ਕਿਤਾਬ
(ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ) ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ
ਨਹੀਂ (ਕਿ ਇਹ) ਰੱਬੀ ਕਲਾਮ ਹੈ (1) ਰੱਬ ਤੋਂ
ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(2) ਜਿਹੜੇ ਗ਼ਾਇਬ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ

ਅਤੇ ਅਦਬ ਦੇ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ (ਜਾਇਜ਼)
ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। (3) ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ) ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ 'ਤੇ) ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ, ਸਭਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ
'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (4)

ਮਜੀਦ-ਅਜ਼ਮਤ ਵਾਲਾ, ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਵਾਲਾ। ਗ਼ਾਇਬ-ਪਰੋਖ ਜਾਂ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣਾ-
ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ, ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ। ਜਾਇਜ਼-ਸਹੀ, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ-ਉਤਰੀ। ਕਿਤਾਬਾਂ-ਪਹਿਲੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ
'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ। ਆਖ਼ਿਰਤ-ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗੀ
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ (ਦੀ ਤਰਫੋਂ) ਹਿਦਾਇਤ (ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ) 'ਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹੋ ਲੋਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (5) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ (ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਮੰਨਣ ਤੋਂ) ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ। (6) ਖੁਦਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ (ਪਿਆ ਹੋਇਆ) ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ (ਸਜ਼ਾ) ਤਿਆਰ ਹੈ। (7)

ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ (8) ਇਹ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਆਲ 'ਚ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ (ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ) ਇਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (9) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਕੁਫ਼ਰ ਦਾ) ਰੋਗ ਸੀ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (10) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫ਼ਸਾਦ ਨਾ ਫੈਲਾਉ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (11)

ਵੇਖੋ! ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹੋ ਫ਼ਸਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (12) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ, ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੂਰਖ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਈਏ? ਸੁਣ ਲਵੋ! ਇਹੋ ਲੋਕ ਮੂਰਖ ਹਨ,

10 ਇੱਕ ਤਕਲੀਫ਼ (ਮਰਜ਼) ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਦੂਜੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਰੱਬ ਨੇ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ੈਰਖ਼ਾਹ (ਸੁਭਚਿੰਤਕ) ਹੋ।

ਈਮਾਨ-ਯਕੀਨ, ਭਰੋਸਾ। ਫ਼ਸਾਦ-ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ।

الْبَقَرَةِ

أَوَّلِيكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّكَ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝
 إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ
 تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى
 سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 عَظِيمٌ ۝ وَصِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ
 بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ۝ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَ
 الَّذِينَ آمَنُوا ۝ وَيَخَدِّعُونَ أَنفُسَهُمْ وَيَسْتَعْرِضُونَ ۝
 فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَإِذْهُمْ أَتَاهُ اللَّهُ مَرَضًا ۝ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ ۝ ذَمَّ كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا
 تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ۝
 أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ۝ وَإِذَا
 قِيلَ لَهُمْ امْنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ
 كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۝ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن

مَثَلٌ

ਪਰੰਤੂ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। (13) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਮੋਮਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹਾਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ ਤੇ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ. ਦੇ) ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਐਵੇਂ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (14) ਇਹਨਾਂ (ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ/ਦੋਗਲੇ ਲੋਕਾਂ) ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਸਰਕਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਫਲਸਰੂਪ ਇਹ ਸਰਕਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। (15) ਇਹੋ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਖਰੀਦੀ, ਸੋ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੌਦਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਤਿਜਾਰਤ (ਵਣਜ) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਬਣੇ। (16) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਗੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ (ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ) ਅੱਗ ਜਲਾਈ। ਜਦੋਂ ਅੱਗ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। (ਇਹ) ਬੋਲੇ ਹਨ, ਗੂੰਗੇ ਹਨ, ਅੰਨ੍ਹੇ ਹਨ ਕਿ (ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ) ਪਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। (18) ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਅਸਮਾਨੋਂ (ਬਰਸ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ) ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ (ਛਾ ਰਿਹਾ) ਹੋਵੇ ਤੇ (ਬੱਦਲ) ਗਰਜ (ਰਿਹਾ) ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਿਜਲੀ (ਕੜਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇ) ਇਹ ਕੜਕ ਤੋਂ (ਡਰ ਕੇ) ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲੀਆਂ ਲੈ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਾ-ਫਰਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ) ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ (19) ਕਰੀਬ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ (ਦੀ ਚਮਕ) ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ (ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ) ਨੂੰ ਉਚਕ ਲੈ ਜਾਵੇ (ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ)। ਜਦੋਂ ਬਿਜਲੀ (ਚਮਕਦੀ ਅਤੇ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ (ਦੀ ਝਲਕ) ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ (ਰੌਸ਼ਨੀ) ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ (ਦੀ ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ) ਤੇ ਅੱਖਾਂ (ਦੀ ਵੇਖਣ ਸ਼ਕਤੀ) ਦੋਵਾਂ

لَا يَعْلَمُونَ ۚ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنُوا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ۗ وَاللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِمَن يَهْتَكِرُ ۖ فِي طُعْيَانِهِ يَعْهَدُونَ ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اسْتَنَابُوا لَٰلِهٖ بِالْهَدَايَةِ ۖ فَمَا رِبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۖ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا ۖ فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ ۖ لَا يُبْصِرُونَ ۖ صُمُّ بَكْرٍ مَّعَىٰ فُجْرٍ ۖ لَا يَرْجِعُونَ ۖ أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ ۚ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُورَ الْمَوْتِ ۗ وَاللَّهُ مُخِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ۖ يَخْطِفُ أَبْصَارَهُمْ ۖ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ

مَثَل

18 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕੀਤਾ, ਰੱਬ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾਇਆ। ਦੋ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ, ਜੇਕਰ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਿਸਾਲ ਕੀ ਕੰਮ ਆਵੇ? ਕਾਜ਼! ਕੋਈ ਬਿਲਕੁਲ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੇ, ਜੇਕਰ ਗੂੰਗਾ ਬੋਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਰਾਹ 'ਤੇ ਆਵੇ? ਦੋ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਾ ਅਕਲ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਹੈ ਕਿ ਆਪ (ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਣ, ਨਾ ਮੁਰਸ਼ਦ ਵੱਲ ਪਰਤਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੱਥ ਫੜ ਲਵੇ, ਨਾ ਹੱਕ ਸੱਚ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸਹੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣ।

ਸਰਕਸ਼ੀ-ਬਗ਼ਾਵਤ, ਅਵੱਗਿਆ।

ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੱਬ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ (ਤਾਕਤ) ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (20) ਹੇ ਲੋਕੋ! ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ ਜਿਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਉਸ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ) ਬਚ ਸਕੋ। ਉਹ ਜ਼ਾਤ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ (ਬਣਾਇਆ) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੱਤ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਣ ਦੇ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। (ਸੋ) ਇਹ ਜਾਣਦੇ-ਬੁਝਦੇ ਹੋਏ (ਵੀ) ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ (ਸਾਂਝੀਵਾਲ) ਨਾ ਬਣਾਉ (22) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ (ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਈ ਹੈ, ਕੁੱਝ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਉ ਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲਵੋ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਉ।

وَابصّٰرِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۙ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۝ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَآءَ بِنَآءٍ ۝ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الشَّجَرِ اَرْزَاقًا لَّكُمْ ۝ فَلَا تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ وَاِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَأْتُوْا السُّورَةَ مِنْ قَبْلِهٖ ۝ وَاذْعُوْا شَهَادٰتِكُمْ فَمِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ اِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا وَلَنْ تَفْعَلُوْا فَاْتَقُوا النَّارَ الَّتِيْ وُقُوْدُهَا النَّاسُ وَ الْجِبَارُ ۙ اَعَدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ۝ وَاَبِيْرَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ كُلَّمَا رَمَوْا مِنْهَا مِنْ ثَمَرًا رَمَوْا ۙ قَالُوْا هٰذَا الَّذِيْ رَمَوْنَا مِنْ قَبْلُ وَاَنْتَوْبٰٓءُكُمْ مُّسْتَأْجِبًا ۙ وَاٰمُرُكُمْ

(23) ਪਰ ਜੇਕਰ (ਅਜਿਹਾ) ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋ ਅਤੇ (ਹਰਗਿਜ਼) ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ ਤਾਂ ਉਸ (ਨਰਕ ਦੀ) ਅੱਗ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਾਲਣ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਹੋਣਗੇ (ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ) ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (24) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਨਿਅਮਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ) ਬਾਗ਼ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਲ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਆਖਣਗੇ (ਕਿ) ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ (ਫਲ) ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਸੰਸਾਰਿਕ) ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਫਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

20 ਭਾਵ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਅਮਤਾਂ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ, ਕੜਕ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦੇ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਫ਼ਤ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਿਜਲੀ ਸਮੇਂ ਕਦੀ ਚਾਨਣਾ, ਕਦੀ ਹਨੇਰਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਕਦੀ ਇਕਰਾਰ ਕਦੀ ਇਨਕਾਰ। ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਮੋਮਿਨ, ਦੂਜੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਹੈ ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ। ਤੀਜੇ ਦੇ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜੋ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦਿਲ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ।

ਇਬਾਦਤ-ਬੰਦਗੀ।

ਤੇ ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਪਤਨੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇ ਉਹ ਸਦਾ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (25) ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਕਿ ਮੱਛਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਮਾਮੂਲੀ ਚੀਜ਼ (ਜਿਵੇਂ ਮੱਖੀ, ਮੱਕੜੀ ਆਦਿ) ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਏ। ਜਿਹੜੇ ਮੋਮਿਨ ਹਨ, ਉਹ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਇਸ ਮਿਸਾਲ ਨਾਲ ਕੀ (ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਣਾ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਨਾਲ (ਅੱਲਾਹ) ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ) ਹੁਕਮ-ਅਦੂਲੀ (ਉਲੰਘਣਾ) ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ (26) ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਲੋਕ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (27) (ਐ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ!) ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਵੇਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੇਜਾਨ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। ਫਿਰ ਉਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਮੁੜ) ਜਿਉਂਦੇ ਕਰੇਗਾ, ਫਿਰ ਉਸੇ ਵੱਲ (ਆਖਿਰਕਾਰ) ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਗੇ। (28) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਫਿਰ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੱਤ ਅਸਮਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ **ਬਾਖ਼ਬਰ** ਹੈ। (29) ਅਤੇ (ਉਹ) ਵਕਤ ਯਾਦ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ (ਆਪਣਾ) ਨਾਇਬ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ) ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਇਬ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਖ਼ਰਾਬੀਆਂ ਕਰੇ

فِيهَا أَرْوَاحٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ۚ يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا ۚ وَتَبِيدُ بِهِ كَثِيرًا ۚ وَتَمَّ بِهَذَا الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ۚ الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۚ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَقْوَامًا فَآخِيَاءَ كُفْرًا ۚ تَمَّ بِمِثْلِكُمْ ثُمَّ يُجِيبِكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۚ هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۚ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ۚ قَالُوا أَتَجْعَلُ

25 ਭਾਵ ਜੰਨਤ ਦੇ ਹਰ ਫਲ-ਮੇਵੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਸੂਰਤਾਂ ਵਜੋਂ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਸੁਆਦ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸ਼ਕਲ ਵੇਖ ਕੇ ਸਮਝਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਕਿਸਮ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਖਾ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਖਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਵੱਖਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ।

27 ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ 'ਚ ਕਿਤੇ ਮਕੜੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿਤੇ ਮੱਖੀ ਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਬ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਰੱਬੀ ਕਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਦੋ ਆਇਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ।

ਬਾਖ਼ਬਰ-ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ।

ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਕਰਦਾ ਡਿਰੇ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਾਕੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਗੁਣਗਾਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ, “ਮੈਂ ਉਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (30) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਦਮ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ (ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ) ਨਾਂ ਸਿਖਾਏ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ (ਚੀਜ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, “ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।” (31) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ‘ਤੂੰ ਪਾਕ ਹੈਂ, ਜਿਤਨਾ ਇਲਮ (ਗਿਆਨ) ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ (ਸੂਝਵਾਨ) ਹੈਂ। (32) ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਨੇ (ਆਦਮ ਨੂੰ) ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਹੇ ਆਦਮ! ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ (ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ)

ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਕਿਉਂ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਭ ਭੇਦ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਹਿਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੇ ਛੁਪ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਉਸਦਾ ਇਲਮ ਹੈ। (33) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਦਮ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਕਾਫ਼ਿਰ) ਬਣ ਗਿਆ। (34) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਐ ਆਦਮ! ਤੂੰ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਪਤਨੀ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਰਹੋ ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਚਾਹੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ ਟੋਕ ਖਾਉ (ਪੀਉ) ਪਰ ਇਸ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਵਿੱਚ (ਸ਼ਾਮਿਲ) ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। (35) ਫਿਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ (ਉਹਨਾਂ) ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਬਿੜਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਆਨੰਦ ਦਾਇਕ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਨ।

ਸਿਜਦਾ-ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਣਾ, ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣਾ। ਕਾਫ਼ਿਰ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ।

فِيهَا مَنْ يَفْسِدُ فِيهَا وَيُنْفِكُ الدَّمَاءَ ۚ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۗ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝
 وَعَاوَدَهُ الْأَسْمَاءُ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ
 فَقَالَ الْيَهُودِيُّ بِأَسْمَاءٍ هَؤُلَاءِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝
 قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
 الْحَكِيمُ ۗ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ۖ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ
 بِأَسْمَائِهِمْ قَالُوا أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ۗ وَإِذْ
 قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى
 وَاسْتَكْبَرَ ۖ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۗ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ
 أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا
 تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۗ فَآزَلَهُمَا
 الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا

ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ (ਜੰਨਤ 'ਚੋਂ) ਚਲੇ ਜਾਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ) ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (36) ਫਿਰ ਆਦਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਕੁੱਝ ਬੋਲ ਸਿੱਖੇ (ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ) ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (37) ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਥੋਂ ਉੱਤਰ ਜਾਵੋ। ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੇਰੀ ਤਰਫੋਂ ਹਿਦਾਇਤ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ (ਉਸਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਾ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਗ਼ਮਗੀਨ (ਦੁਖੀ) ਹੋਣਗੇ। (38) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ (ਉਸਨੂੰ) ਕਬੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ, ਉਹ ਦੋਸ਼ਖ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ (ਅਤੇ) ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (39)

ਹੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਔਲਾਦ (ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ!) ਮੇਰੇ ਉਹ ਅਹਿਸਾਨ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਇਕਰਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਇਕਰਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। (40) (ਪਰ) ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਮੈਂ (ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ ਮੁਹੰਮਦ ਸ. 'ਤੇ) ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਤਾਬ (ਤੌਰਾਤ) ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉ ਅਤੇ ਇਸ (ਕੁਰਆਨ) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਨਕਾਰੀ ਨਾ ਬਣੋ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ (ਘਟਾ ਵਧਾ ਕੇ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕੀਮਤ (ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ) ਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰੋ। (41) ਅਤੇ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਨੂੰ ਝੂਠ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਾਉ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ ਛੁਪਾਉ। (42) ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿਆ ਕਰੋ ਤੇ (ਰੱਬ ਅੱਗੇ) ਝੁਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਝੁਕਿਆ ਕਰੋ। (43) (ਇਹ) ਕਿਹੜੀ (ਅਕਲਮੰਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ) ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۚ فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۚ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۚ فَأَمَّا يٰٓأَبَتَيْنَا مِن نِّبْيِ هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۚ يٰٓبَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أَوْفٍ بِعَهْدِكُمْ وَأَيَّٰى فَاذْكُمُونِ ۚ وَأَيُّوْا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكْفُرُوا أَوْلَىٰ كَافِرِيهِ ۚ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ۚ وَلَا تَلْسَبُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ۚ أَنَا مُرُونَ النَّاسَ

37 ਭਾਵ ਆਦਮ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੇ ਕਈ ਲਫਜ਼ ਪਾਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਸੂਰਤ 'ਆਰਾਫ਼' 'ਚ ਦਰਜ ਹਨ।

40 ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਤੌਰਾਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਅੰਨ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮ (ਸੀਰੀਆ) ਦੇਸ਼ ਅਬਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਔਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੌਰਾਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋਗੇ, ਮੈਂ ਜਿਹੜਾ ਨਬੀ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਤੁਹਾਡਾ ਰਹੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਹੋ ਗਏ ਭਾਵ ਬਦ ਨੀਯਤ ਹੋ ਗਏ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਗ਼ਲਤ ਦੱਸਦੇ, ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਨੂੰ ਛੁਪਾਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਨਾ ਕਰਦੇ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਜੋ ਤੌਰਾਤ 'ਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਬਦਲ ਸੁੱਟੀਆਂ। ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

41 ਤੌਰਾਤ 'ਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੱਸੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਨਬੀ ਆਵੇ ਅਤੇ ਤੌਰਾਤ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਚਾ ਜਾਣ ਲੈਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭੋਰਾ ਭਰ ਲਾਭ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲਾਭ ਦੀ ਲਾਲਸਾ 'ਚ ਦੀਨ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਨਾ ਛੱਡਣਾ।

ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਰੱਬ ਦੀ) ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (44) ਅਤੇ (ਦੁੱਖ ਤੇ ਤਕਲੀਫ ਵਿੱਚ) ਸਬਰ ਕਰੋ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਦਦ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਨਮਾਜ਼ (ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ) (ਰਤਾ) ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ (ਬੋਝ ਨਹੀਂ), ਜਿਹੜੇ (ਨਿਮਰਤਾ ਧਾਰਨ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਭਾਵ ਔਲਾਹ ਦਾ ਡਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ) ਹਨ। (45) ਜਿਹੜੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (46)

ਹੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਔਲਾਦ! ਮੇਰੇ ਉਹ ਅਹਿਸਾਨ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫਜ਼ੀਲਤ (ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠਤਾ) ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ। (47) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ

ਰਤਾ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਲੋਕ (ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। (48) ਅਤੇ (ਸਾਡੇ ਉਹਨਾਂ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਰਅੋਨ ਦੀ ਕੌਮ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਉਹ (ਲੋਕ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁਖ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਟੇ ਸਨ ਪਰ ਬੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ (ਸਖ਼ਤ) ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਸੀ। (49) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਫਿਰਅੋਨ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਦ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਹੀ ਤਾਂ ਰਹੇ ਸੀ। (50) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਚਾਲ੍ਹੀ ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਢੇ ਨੂੰ (ਇਸ਼ਟ) ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

بِالْبَيِّنَاتِ وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ - وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلاقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكَ آيَاتِهِ لِقَوْمٍ يُعْقِلُونَ فَضَلَّلْنَاكَ عَلَى الْعَادِيِّينَ وَالنَّفَّاثِينَ لَا تُجْزَى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ وَإِذْ بَجَّيْنَاكُمْ فَمِنَ الْإِلْفِ عَوْنٍ يُسْمِنُونَ كَذَّبُوا الْعَذَابَ إِذْ يَدْرَحُونَ أَيَّنَاءَ كُفْرًا وَكَيْسَ خَبِيرِينَ نِسَاءَ كُفْرًا وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ لِمَنْ رَزَقْنَاهُ عَظِيمًا وَإِذْ قَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَلْجَيْنَاكُم مِّنَ الْوَادِئِ إِلَى الْفِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَلْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ آتَيْنَاهُمُ الْعَجْلَ مِنْ بَعْدِهِ

مِثْل

46. ਤਾਕਤ 'ਚ ਆਉ ਭਾਵ ਨਮਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੋ ਭਾਵ ਇਸ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣਾਉ ਤਾਂ ਜੋ ਦੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਅਸਾਨ ਹੋ ਜਾਣ।

48. ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪਾਪ ਕਰੀਏ, ਪਕੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਸਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਸਾਨੂੰ ਛੁਡਵਾ ਲੈਣਗੇ।

ਫਿਰਅੋਨ-ਇਕ ਨਾਸਤਿਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ। ਨਿਜਾਤ-ਛੁਟਕਾਰਾ। ਗ਼ਰਕ ਕਰਨਾ-ਡਬੋ ਦੇਣਾ।

ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। (51) ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਬਣੋ। (52) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਮੋਅਜਿਜ਼ੇ (ਚਮਤਕਾਰ) ਬਖਸ਼ੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਹਿਦਾਇਤ ਹਾਸਲ ਕਰੋ (53) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾਵੋ, ਤੁਸੀਂ ਵੱਛੇ ਨੂੰ (ਇਸਟ) ਮੰਨ ਕੇ ਬੜਾ ਜੁਲਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਬਾ ਕਰੋ (ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਸੂਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (54) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ (ਮੂਸਾ ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੂਸਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਖ਼ੁਦਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਾ ਵੇਖ ਲਈਏ, (ਅਸੀਂ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। (55) ਫਿਰ ਮੌਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ

وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ۖ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِمَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۖ وَإِذْ أَنْبَأْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۖ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَتَّبِعُوا أَمْرًا ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ يُتَّخَذُ كَوْمَ الْعِجَالِ فَتُؤْتُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَنَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ الشَّوَابُ الرَّحِيمُ ۖ وَإِذْ قُلْنَا لِمُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذْنَا لَعْنَةَ الصَّاعِقَةِ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ۖ ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۖ وَظَلَمْنَا عَلَيْكُمْ الْعَمَاءَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ كَلِمَاتٍ مِنْ طِبْيَاتٍ نَارًا زَقَمْتُمْ وَمَا ظَلَمْتُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۖ وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَلَكَؤْمٍ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا

سُورَةُ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਸਾਨ ਮੰਨੋ। (56) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਬੱਦਲ ਦੀ ਛਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ (ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ) ਮੰਨ-ਓ-ਸਲਵਾ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੋਜਨ) ਉਤਾਰਦੇ ਰਹੇ, ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਓ (ਪੀਓ) ਪਰੰਤੂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਦਰ ਨਾ ਪਾਈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਾਡਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜਦੇ ਸਨ ਬਲਕਿ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। (57) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਉ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੱਥੋਂ ਚਾਹੋ, ਖ਼ੂਬ ਖਾਓ (ਪੀਓ) ਤੇ ਵੇਖੋ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਣਾ।

51 ਇਸ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੂਰਤ 'ਇਅਰਾਫ਼' ਅਤੇ ਸੂਰਤ 'ਤਾਹਾ' ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
 52 ਚਕੌਤੀ ਉਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਤੋਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਹੋਣ।
 57 ਜਦੋਂ ਫ਼ਿਰਾਔਨ ਗ਼ਰਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਨਿਜਾਤ ਪਾ ਲਈ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ੇਮੇਂ ਫਟ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਧੁੱਪ ਦੇ ਬਚਾਉ ਲਈ ਬੱਦਲਬਾਈ ਰਹਿੰਦੀ, ਅਨਾਜ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਖਾਣ ਲਈ 'ਮੰਨ ਵ ਸਲਵਾ' ਉਤਰਦਾ। ਮੰਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਧਨੀਏ ਦੇ ਦਾਣੇ ਵਰਗੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬਰਸਦੇ, ਲਸ਼ਕਰ ਕੋਲ ਵੇਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ। ਸਲਵਾ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਫੜ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਾਬ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ, ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੱਕ ਇਹੋ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਹਿਦਾਇਤ-ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ। ਨਿਆਮਤਾਂ-ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ।

ਅਤੇ "ਹਿੱਤਾਤੁਨ" (ਹੇ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ ਦੇ) ਕਹਿਣਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (58) ਪਰ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਬੱਸ ਅਸੀਂ (ਉਹਨਾਂ) ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਭੇਜਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ (ਲਗਾਤਾਰ) ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ (ਉਲੰਘਣਾ) ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। (59) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲਈ (ਖੁਦਾ ਤੋਂ) ਪਾਣੀ ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਮਾਰੋ। (ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਾਠੀ ਮਾਰੀ) ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ (ਪੱਥਰ) ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਰਾਂ ਚਸ਼ਮੇ ਫੁੱਟ ਪਏ ਅਤੇ ਹਰ ਕਬੀਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਚਸ਼ਮੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਿਆ। (ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ) ਰੱਬ ਦੀ (ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੋਈ) ਰੋਜ਼ੀ ਖਾਓ ਅਤੇ ਪੀਓ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਰਬੱਲੀ ਨਾ ਮਚਾਉਂਦੇ ਫਿਰਨਾ। (60) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੂਸਾ! ਸਾਥੋਂ ਇੱਕ

وَقُلُوا لِحِطَّةٍ تُغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَالْحَسَنَاتُ وَالْمُحْسِنِينَ
فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا
عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ وَإِذْ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا
اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ
عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ
رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي آدَامٍ مُفْسِدِينَ وَإِذْ
قُلْنَا لِيُوسَى لَنْ نُصِبرَ عَلَى طَعَامِهِ وَإِحْدًا فَاذْءُ لَنَا
إِنْ كُنَّ يُخَذَّرُ لَنَا مِنْ أَنْ نُسَيِّدَ آدَامَ مَنْ يَفْقَهُهَا وَ
قَتَلْنَا بِهَا وَقَوْمَهَا وَعَالِيَهَا وَبَصَلَهَا قَالِ اسْتَبْدِلْ لَنَا
الَّذِي هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ إِنْ هُوَ غَاطُوا مِصْرًا فَإِنِ
لَكُمْ تِلْكَ آيَاتُكُمْ وَظُرَيْتُمْ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةُ
وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ

(ਹੀ) ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰੋ ਕਿ ਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੱਕੜੀ ਤੇ ਕਣਕ ਤੇ ਮਸਰੀ ਤੇ ਪਿਆਜ਼ ਆਦਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ ਉੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਹਨਾਂ (ਮੂਸਾ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਘਟੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? (ਜੇਕਰ ਇਹੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ) ਤਾਂ ਕਿਸੇ (ਹੋਰ) ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਉੱਥੇ ਜੋ ਮੰਗਦੇ ਹੋ, ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜ਼ਿੱਲਤ (ਰੁਸਵਾਈ) ਤੇ ਕੰਗਾਲੀ (ਹੀਣਤਾ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਛਾ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਏ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੋਇਆ,

58 ਆਪਣੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਜੰਗਲ 'ਚ ਫਸੇ ਸੀ (ਸੂਰਤ ਮਾਇਦਾ 'ਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ)। ਫਿਰ ਇਕ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਅੱਕ ਥੱਕ ਗਏ, ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਿਉਂ ਸਿਜਦਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ 'ਹਿੱਤਾਤੁਨ' ਆਖਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ।

59 ਭਾਵ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਹਿਨਤਾਤੁਨ' ਭਾਵ ਕਣਕ ਅਤੇ ਸਿਜਦੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿੱਠਪਣ ਰੁੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ। ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਊਨ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ ਭਾਵ ਫੋੜੇ ਫੁਨਸੀਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਲੱਗਭੱਗ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਮਰੇ।

60 ਇਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੱਥਰ 'ਚੋਂ ਬਾਰਾਂ ਸੋਮੇ ਵਗ ਟੁਰੇ, ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਕੌਮਾਂ, ਕਿਸੇ 'ਚ ਲੋਕ ਘੱਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਹਰੇਕ ਕੌਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਲਸ਼ਕਰ ਚੱਲਦਾ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਰੱਖਦੇ, ਜਦੋਂ ਰੁਕਦੇ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ।

ਕਿ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ (ਉਸ ਦੇ) ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਹੱਕਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ (ਨਿਰੰਤਰ) ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਹੱਦੋਂ ਵਧ ਗਏ ਸਨ। (61) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਜਾਂ ਯਹੂਦੀ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਜਾਂ ਸਾਬੀ (ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਜੋ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਕੰਮਾਂ) ਦਾ ਬਦਲਾ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਉਹ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣਗੇ। (62) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ (ਕਰ) ਲਿਆ ਤੇ ਤੁਰ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ) ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪਕੜੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਵਿਚ (ਲਿਖਿਆ) ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਕਿ

بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتُلُونَ النَّبِيَّيْنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ

الَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّبِيَّانَ مَنِ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مِمَّا آتَيْنَاكُمْ بَقْوَةً ۚ وَادْكُرُوا مَآفِئِدَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۚ

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ فَمِن بَعْدِ ذَٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۚ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ

الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ۚ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ۚ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً ۚ قَالُوا

ਸੁਰਤ

(ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ) ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੋ। (63) ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ (ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ) ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ ਹੁੰਦੇ। (64) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ (ਮੱਛੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ) ਵਿੱਚ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵਧ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲੀਲ-ਓ-ਖੁਆਰ ਬਾਂਦਰ ਬਣ ਜਾਵੇ। (65) ਅਤੇ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, (ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਲਈ) ਇਬਰਤ (ਚੇਤਾਵਨੀ ਭਰਪੂਰ ਸਿੱਖਿਆ) ਤੇ ਡਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (66) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਲਦ ਹਲਾਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੇ,

62 ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਫ਼ਿਰਕੇ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਯਕੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ, ਨੇਕੀ ਕਮਾਈ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਇਸ 'ਤੇ ਘੁਮੰਢ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਲਿਆਜ਼ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਚੰਗੇ ਹਾਂ। ਯਹੂਦੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਉੱਮਤ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਇਬੀਨ ਵੀ ਇੱਕ ਫ਼ਿਰਕਾ ਹੈ, ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

63 ਜਦੋਂ ਤੌਰਾਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਥੋਂ ਐਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਪਹਾੜ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ।

66 ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਸੂਰਤ 'ਆਰਾਫ਼' 'ਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਸ਼ੌਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?' (ਮੂਸਾ ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਰੱਬ ਦੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਨਜਾਣ ਬਣਾਂ। (67) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੇ ਕਿ ਉਹ ਬਲਦ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ? (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਰੱਬ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਲਦ ਨਾ ਤਾਂ ਬੁੱਢਾ ਹੋਵੇ ਨਾ ਵੱਛਾ ਬਲਕਿ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਉਮਰ ਦਾ (ਭਾਵ ਜਵਾਨ) ਹੋਵੇ, ਸੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ। (68) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ? ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪੀਲਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ (ਦੇ ਦਿਲਾਂ) ਨੂੰ ਮੋਹ ਲਵੇ। (69) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ (ਇੱਕ ਵਾਰੀ) ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ

ਹੋਰ ਕਿਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਲਦ ਸਾਨੂੰ (ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ) ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (ਜੇਕਰ) ਰੱਬ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। (70) ਮੂਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਬ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬਲਦ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਨਾ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਨਾ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਗ (ਨਿਸ਼ਾਨ) ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਠੀਕ ਠੀਕ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ (ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਬਲਦ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। (71) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਤੇ ਉਸ (ਦੇ ਸਬੰਧ) ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜਨ ਲੱਗੇ (ਭਾਵ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗੇ)। ਪਰੰਤੂ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਛੁਪਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਰੱਬ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। (72) ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਲਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਟੁਕੜਾ ਮਕਤੂਲ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵ) ਦੀ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਮਾਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

الْبَقَرَةِ
 اسْتَعْتَدْنَا لَهُمْ وَقَالَ اَعُوذُ بِاللّٰهِ اِنْ اَكُوْنَ مِنْ
 الْجَاهِلِيْنَ قَالُوا اِذْ لَنَا رَبُّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا هِيَ قَال
 اِنَّهُ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا تَاْكُلُ وَلَا يَكْرَهُ عَوَانُ
 بَيْنَ ذٰلِكَ فَاَفْعَلُوْا مَا تُوْمَرُوْنَ قَالُوا اِذْ لَنَا
 رَبُّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ اِنَّهُ يَقُوْلُ اِنَّهَا
 بَقْرَةٌ صَفْرًا فَاَفْعَلُوْا لَوْنُهَا كَلَسُ النَّظْرِيْنَ قَالُوا
 اِذْ لَنَا رَبُّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا هِيَ اِنَّ الْبَقْرَ اشْبَهَ عَلَيْنَا
 وَاِنَّا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُوْنَ قَال اِنَّهُ يَقُوْلُ اِنَّهَا
 بَقْرَةٌ لَا دَلِيْلَ تُثْبِتُ الْاَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرثَ
 مُسَلَّمَةٌ لَا شَبِيْهَ فِيْهَا قَالُوا اَلَنْ جِئْت بِالْحَقِّ
 فَادْرَا لَوْهَا وَمَا كَادُوْا يَفْعَلُوْنَ وَاِذْ فَتَنَّا سَمَ نَفْسًا
 فَاَدْرَا لَوْ فِيْهَا وَاَللّٰهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ
 فَاَمَّا اَصْرِبُوْهُ بِبَعْضِهَا كَذٰلِكَ يُخَيِّ اللّٰهُ الْمَوْتَىٰ ۗ

مَنْ

ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ (ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ। (73) ਫਿਰ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪੱਥਰ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ ਪਰ ਪੱਥਰ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਸ਼ਮੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ (ਵਗਣ) ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ। (74) (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ (ਦੀਨ ਨੂੰ) ਮੰਨ ਲੈਣਗੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ (ਭਾਵ ਤੌਰਾਤ) ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। (75) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ

ਆਏ ਹਾਂ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (76) ਕੀ ਲੋਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ? (77) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ ਜੋ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਮਾਨ (ਸ਼ੱਕ, ਖ਼ਿਆਲ, ਵਹਿਮ) ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (78)

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۖ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً ۚ وَإِنْ مِنْ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَخَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ ۚ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَشْفَقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ ۚ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَائِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۚ أَفَتَسْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا بَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ لِيَحْتَرِفُونَ ۚ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۚ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِعَضُدٍ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا اتَّخَذَتُنَا أَيْدِيَهُمْ أَيْدِيَهُمْ أَيْدِيَهُمْ أَيْدِيَهُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۚ أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمْبَاتٍ وَإِنْ هُمْ إِلَّا

مَزَل

73 ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ 'ਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਕਤਿਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਚੱਲਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਰੇਕ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ।

75 ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਪੈਗੰਬਰ (ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੀ ਕਿਉਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।

ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ (ਆਈ) ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕੀਮਤ (ਭਾਵ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਲਾਭ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ। (ਤਾਂ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ (ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਗੱਲਾਂ) ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। (79) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ) ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੂਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਵਚਨ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ? (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (80) ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਨਾਹ (ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ) ਉਸਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ

ਦੋਜ਼ਖ਼ (ਵਿੱਚ ਜਾਣ) ਵਾਲੇ ਹਨ (ਅਤੇ) ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਸ (ਦੀ ਅੱਗ) ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। (81) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਨ ਉਹ ਜੰਨਤ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਹੋਣਗੇ (ਅਤੇ) ਸਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਆਨੰਦ ਨਾਲ) ਰਹਿਣਗੇ। (82) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਲਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਤੇ ਮੁਹਤਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਲਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ (ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ) ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਗਏ। (83)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ قَدْ اُنزِلَ عَلَيْكُمْ اَيُّوْبُ الْكِتٰبِ بِالَّذِيْ اُنزِلَ عَلَيْهِمْ ۗ لِيُظْهِرُوْا اَنْ اَمْرًا كَثِيْرًا ۗ
 ثُمَّ يَقُوْلُوْنَ هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ لِيَشْكُرُوْا رِبهٖٓمْ ثُمَّ قَلِيْلًا ۗ
 قَوْلِيْلَهُمْ مِّمَّا كَتَبَتْ اَيْدِيْهِمْ ۗ وَقَوْلِيْلَهُمْ مِّمَّا
 يَكْسِبُوْنَ ۗ وَقَالُوْا لَنْ نَّمْسَنَآ النَّارَ اِلَّا اَيَّامًا مَّعًاوِدَةً ۗ
 قُلْ اَتَّخِذْتُمْ عِنْدَ اللّٰهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخٰفِ اللّٰهُ عَهْدَكُمْ ۗ
 اَمْ تَقُوْلُوْنَ عَلٰى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۗ بَلٰى مَنْ كَسَبَ
 سَيِّئَةً وَّ اَحٰطَتْ بِهٖ حَظِيْرَتُهٗٓ فَاولٰئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۗ
 هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
 اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۗ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۗ وَاِذْ
 اٰخَذْنَا مِيثٰقَ بَنِيْ اِسْرٰءِيْلَ لَا تَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ ۗ وَاِذْ
 بِالْوٰلِدِيْنَ اِحْسٰنًا وَّ ذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالسّٰكِنِيْنَ
 وَقُوْلُوْا لِلنّٰسِ حُسْنًا وَّ اَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزّٰكٰوةَ ۗ
 ثُمَّ تَوٰاىتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْكُمْ وَاَنْتُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۗ

79 ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੱਲਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਰੱਬ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

81 ਘੇਰ ਲਿਆ ਗੁਨਾਹ ਨੇ ਭਾਵ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਹ ਵਚਨ ਲਿਆ ਕਿ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਨਾ ਬਹਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਨਿੱਕਲਣਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕਰਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ) ਗਵਾਹ ਹੋ। (84) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ (ਲੋਕ) ਹੋ ਕਿ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗੁਨਾਹ (ਕਰਦਿਆਂ) ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਦ ਹੋ ਕੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਬਦਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢਣਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਸੀ। (ਇਹ) ਕੀ (ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ) ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਦੀ (ਸਜ਼ਾ) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹ ਖੱਜਲ

ਖੁਆਰ ਹੋਣ ਅਤੇ **ਕਿਆਮਤ** ਦੇ ਦਿਨ (ਉਸ ਨੂੰ) ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ **ਅਜ਼ਾਬ** ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ? ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ। (85) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖ਼ਰੀਦੀ, ਸੋ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਹੀ ਹਲਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ (ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ) ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। (86) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰਾ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਈਸਾ ਸਪੁੱਤਰ

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَ كُرْوَةٍ وَلَا تُخْرِجُونَ
 أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ۝
 ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فِرْيَقًا
 مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِسْمِ
 وَالْعُدْوَانِ ۚ وَإِن يَأْتُواكُمْ أُسْرَى فَذُوقُوا وَهُمْ وَهُمْ
 مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ
 وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ
 مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
 يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ
 عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ
 الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۚ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
 وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ۚ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ
 وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۚ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ

مَزَل

85 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਗ਼ੈਰ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਫਸੇ ਅਤੇ ਛੁਡਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ। ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲੋ।

ਕਿਆਮਤ-ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ।
 ਅਜ਼ਾਬ-ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਮਰੀਯਮ ਨੂੰ ਖੁੱਲੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਪਾਕ ਰੂਹ (ਭਾਵ ਜਿਬਰਾਈਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ) ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ (ਨਬੀਆਂ ਦੀ) ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਠਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (87) ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਪਰਦੇ ਵਿਚ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ) ਹਨ। ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੱਸ ਇਹ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। (88) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਿਤਾਬ ਆਈ, ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਆਸਮਾਨੀ) ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ (ਹਮੇਸ਼ਾਂ) ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਬੱਸ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਲਾਹਣਤ (89) ਕਿੰਨੀ ਬੁਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸਦੇ ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ (ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ) ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਈਰਖਾ ਕਾਰਨ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਹਿਆ (ਵਹੀ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰੀ) ਨਾਲ ਨਵਾਜ਼ ਦਿੱਤਾ। ਸੋ ਇਹ ਉਪਰੋਥਲੀ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਭਾਗੀ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (90) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਰੱਬ ਨੇ ਹੁਣ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮੰਨੋ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੇ 'ਤੇ (ਪਹਿਲਾਂ) ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, (ਭਾਵ) ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ (ਕਿਤਾਬ ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ (ਬਿਲਕੁਲ) ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਅਸਮਾਨੀ) ਕਿਤਾਬ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ।

مَرِيَمَ الْبَيْنَتِ وَأَيُّوبَ إِذْ دَعَا إِلَىٰ رُبُّوهُ الْفُؤَادِ ۖ أَفَكَلِمًا
جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّمَّا لَا تَعْلَمُونَ أَنْفُسَكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَقَرِينًا كَذِبًا ۖ وَقَالُوا
فُلُؤُنَا غُلْفٌ ۖ بَلْ كَعْبَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ۖ وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى
الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ
فَأَعْنَتَ اللَّهُ عَلَى الْكُفْرِينَ ۖ بَلَسَمًا اسْتَرْوَاهُ
أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بَعْثًا أَنْ يَنْزِلَ
اللَّهُ مِنْ قَضَائِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ فَبُذِرُوا
بِعَضْبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ۖ وَاللَّكْفَرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ۖ وَ
إِذَا قِيلَ لَهُمْ اؤْمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا تِلْكَ
أَنْزِيلٌ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِهَا وَرَاءَهُ ۚ وَهُوَ الْحَقُّ

ਮਤਲ

87 ਰੂਹ-ਉਲ-ਕੁਦਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਬਰਾਈਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

88 ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਵਾਏ ਸਾਡੇ ਦੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਗੱਲ ਅਸਰ ਨਾ ਕਰੇ, ਇਹ ਫਿਟਕਾਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

89 ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰੂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਕਿ ਆਖਰੀ ਪੈਗੰਬਰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣੇ।

ਮਰੀਯਮ-ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਅੰਮੀ ਜਾਨ ਦਾ ਨਾਂ। ਜਿਬਰਾਈਲ-ਇਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਨਾਂ।

(ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਰਹੋ? (91) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ (ਸਪੱਸ਼ਟ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਤੂਰ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਜਾਣ) ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਛੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਟ (ਰੱਬ) ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹੀ) ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸੀ। (92) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਲਿਆ ਤੇ ਤੂਰ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ) ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪਕੜੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ (ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ) ਸੁਣੋ ਤਾਂ ਉਹ (ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਡੇ ਸਨ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਿਆ ਪਰ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਫਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਛਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਰਚ ਵਸ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇ ਪੈਗੰਬਰ! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਈਮਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। (93) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਜੇਕਰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਭਾਵ ਜੰਨਤ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ (ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ) ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੀ ਰਾਖਵਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤਾਂ ਕਰੋ। (94) ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਇਹ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਦੀ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੂੰ (ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (95) ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਲੋਭੀ ਵੇਖੋਗੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ (ਬਹੁ-ਦੇਵਵਾਦੀਆਂ) ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਇਹੋ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਉਹ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ ਪਰ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਏਨੀ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ (ਵੀ) ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ

مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ . قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ . وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ أَخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَإِنْتُمْ ظَالِمُونَ . وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَوَفَعْنَا فَوْقَكُمْ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا . قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرِكُوا فِي قَوْلِهِ بِالْعِجْلِ بِكُفْرِهِمْ . قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ . قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَاتَمِنُوا الْمَوْتِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ . وَلَنْ يَمُنُّوا أَبَدًا وَهُمْ لَا يُدْرِكُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ . وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُرَجِّحٍ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ

مَزَل

93 ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਪਰ ਲੁਕਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।

94 ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਥੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜੇਕਰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੰਨਤੀ ਹੋ ਤਾਂ ਮਰਨੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰਦੇ ਹੋ।

ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਰੱਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (96) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਬਰਾਈਲ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ (ਜਿਬਰਾਈਲ) ਨੇ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਡੇ (ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹੈ। (97) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦਾ ਤੇ ਜਿਬਰਾਈਲ ਤੇ ਮੀਕਾਈਲ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। (98) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਇਤਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਉਹੀ (ਲੋਕ) ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬੁਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਹਨ। (99) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ (ਜਦੋਂ ਵੀ) ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਟੋਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ (ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ) ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਈਮਾਨ ਹਨ। (100) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੈਗੰਬਰ (ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਆਏ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਅਸਮਾਨੀ) ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਪਹਿਲਾਂ) ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੇ ਰੱਬੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਾ ਹੋਣ। (101) ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਏ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਸਮੇਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ (ਨਾਸਤਿਕਤਾ) ਦੀ ਉੱਕਾ ਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਬਲਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੀ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ।

يُعْمَرُ ۖ وَاللَّهُ بِصِرَاتِهِمْ لَعْلَمُونَ ۗ قُلْ مَنْ كَانَ
 عَدُوًّا لِلْجِبْرِيلِ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ
 مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا لِلْمُؤْمِنِينَ ۝
 مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ
 وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ۝ وَلَقَدْ
 أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۖ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
 الْفَاسِقُونَ ۝ أَوَكَلِمًا عَهْدًا وَعَهْدًا تَبَدَّلَ قُرَيْشٌ
 وَمَنْهُمْ وَبَلَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ وَلَمَّا جَاءَهُمْ
 رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ سَبَدًا
 فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كُتِبَ اللَّهُ وَرَأَى
 ظُهُورَهُمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا
 الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكٍ سُلَيْمَانَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ
 وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا

منزل

98. ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਜਿਬਰਾਈਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਵੈਰੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਡੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਨੈ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਗ਼ੈਰ ਹੁਕਮੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਵੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੱਬ ਉਸ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੈ।

ਤਸਦੀਕ-ਸੱਚ ਦਾ ਪੁਮਾਣ ਦੇਣਾ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਏ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਦੋ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ (ਭਾਵ) ਹਾਰੂਤ ਅਤੇ ਮਾਰੂਤ 'ਤੇ ਉੱਤਰੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ (ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਸਾਧਨ) ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਕੁਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਵੋ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ, ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ (ਜਾਦੂ) ਸਿੱਖਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਵਿੱਚ ਜੁਦਾਈ ਪਾ ਸਕਣ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ (ਮਰਜ਼ੀ) ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਉਹ ਇਸ (ਜਾਦੂ) ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ (ਮੰਤਰ) ਸਿੱਖਦੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਤੇ ਫ਼ਾਇਦਾ ਕੁਝ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਭਾਵ ਜਾਦੂ ਤੇ ਮੰਤਰ ਆਦਿ) ਦਾ ਖ਼ਰੀਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਦਾ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਬੁਰੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਸ਼! ਉਹ (ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ) ਜਾਣਦੇ (102) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ (ਪਵਿੱਤਰਤਾ) ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਮਿਲਦਾ। ਕਾਸ਼! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਇਲਮ ਹੁੰਦਾ। (103) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲੋ! (ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ) 'ਰਾਇਨਾ' ਨਾ ਆਖਿਆ ਕਰੋ, 'ਉਨਜ਼ਰਨਾ' ਕਿਹਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਲਵੋ ਤੇ ਨਾਸਤਿਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (104) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹਨ, ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਭਲਾਈ (ਸ਼ੈਰ-ਓ-ਬਰਕਤ) ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਰੱਬ ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਦੇ ਨਾਲ

النُّورُ
 أَنْزَلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بِاللَّيْلِ وَالنَّجْمِ
 وَمَا يَعْلَمُونَ مِنْ آيَاتِنَا حَتَّىٰ يَقُولَ لَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ
 فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ
 الْمُرَاءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا
 بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
 وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
 خَلْقٍ وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا
 يَعْلَمُونَ وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ
 عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّو كَانُوا يَعْلَمُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنًا وَقُولُوا انظُرْنَا وَاسْمَعُوا
 وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ مَا يُوَدُّ الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ
 عَلَيْكُمْ مِنَ الْخَيْرِ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ

ਮੰਤਰ

103 ਭਾਵ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇਲਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਦੂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਗਏ। ਜਾਦੂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ। ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ। ਯਹੂਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਿੰਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ 'ਤੇ ਇਸੇ ਜ਼ੋਰ ਕਰਕੇ ਸੀ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਕੁਫ਼ਰ ਦਾ ਹੈ, ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਹਾਰੂਤ ਅਤੇ ਮਾਰੂਤ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਬਲ 'ਚ ਦੋ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਨ। ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਦਾ ਇਲਮ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿਖਾ ਦਿੰਦੇ। ਰੱਬ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਇਲਮਾਂ ਨਾਲ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਦੀਨ ਦਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇਲਮ ਸਿਖਦੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਨੇਕੀ ਪਾਉਂਦੇ।

104 ਯਹੂਦੀ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਬੈਠਦੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਭਾਵ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਫਿਰ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਆਖਦੇ 'ਰਾਇਨਾ' ਭਾਵ ਸਾਡੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੋ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਆਖਦੇ। ਰੱਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਕਹੋ। ਜੇਕਰ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਉਨਜ਼ਰਨਾ' ਆਖੋ, ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਇਹੋ ਅਰਥ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਸੁਣਦੇ ਕਿ ਪੁੱਛਣਾ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਖਣਾ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਖਣ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੱਬ ਕੇ ਆਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ 'ਰਾਇਨਾ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਰਥਾਤ ਸਾਡਾ ਚਰਵਾਹਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿੱਚ 'ਰਾਇਨਾ' ਝੱਲੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਨੇਤਤਾ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ) ਤੇ ਰੱਬ ਵਧੇਰੇ ਫ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (105) ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੋਰ ਆਇਤ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਰੱਬ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਦਿਰ (ਸਮਰੱਥ) ਹੈ? (106) ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਰੱਬ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ। (107) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਕੋਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਕਰੋ, ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ? ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਈਮਾਨ (ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ) ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤਿਉਂ ਭਟਕ ਗਿਆ। (108) ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਈਰਖਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਣਾ ਦੇਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਦਰਗੁਜ਼ਰ ਕਰੋ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣਾ ਦੂਸਰਾ ਹੁਕਮ ਭੇਜੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ (ਇਖ਼ਤਿਆਰ) ਰੱਖਦਾ ਹੈ (109) ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਭਲਾਈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦੇਵੋਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੋਗੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (110)

مَنْ يَشَاءِ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۚ مَا نَسْتَعِزُّ مِنْ
 آيَةٍ أَوْ نَذِيرَةٍ تاتِي بِخَيْرٍ فَهُمْ أَوْ مَثَلًا ۚ أَلَمْ تَعْلَمِ
 أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ أَلَمْ تَعْلَمِ أَنَّ
 اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۚ أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ
 تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سَأَلْتَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ
 يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۚ
 وَذَكَرْنَا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُونَ نَكَرًا مِنْ بَعْدِ آيَاتِنَا كَمَا
 كَفَرُوا ۚ حَسَدًا ۚ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ ۚ مِنْ بَعْدِ مَا
 تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۚ فَاعْتَمُوا وَاصْطَمُوا ۚ حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهَ
 بِأَمْرٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
 وَآتُوا الزَّكَاةَ ۚ وَمَا تُفْقَدُوا مِنَ الْاِنْفُسِ كُمْ مِنْ خَيْرٍ جَارِدُهُ
 عِنْدَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۚ وَقَالُوا

منزل

106 ਇਹ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਤਾਅਨਾ ਸਿਹਨਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਇਤ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਐਬ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਐਬ ਨਾ ਪਹਿਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਨਾ ਪਿਛਲੀ ਵਿੱਚ ਪਰ ਹਾਕਿਮ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਜੋ ਚਾਹੇ ਸੋ ਹੁਕਮ ਕਰੇ।

108 ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਬਹਿਕਾਉਣ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਬੀ ਕੋਲ ਸ਼ੱਕੇ ਨਾ ਲਿਆਉ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਬੀ ਕੋਲ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ੱਕੇ ਕੱਢਣਾ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਯਕੀਨ ਛੱਡ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

109 ਅੰਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਦੀਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਬਹਿਕ ਕੇ ਬੁੱਤ ਪੂਜਣ ਲੱਗੇ, ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਦੱਸਦੇ ਸਨ।

ਅਤੇ (ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਈਸਾਈ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਬਹਿਸ਼ਤ (ਸਵਰਗ) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਖਿਆਲ ਹਨ (ਹੇ ਪੈਗੰਬਰ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। (111) ਹਾਂ, ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਦੇਵੇ (ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇ) ਅਤੇ ਉਹ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਗ਼ਮਗੀਨ(ਦੁਖੀ) ਹੋਣਗੇ। (112) ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਸਾਈ (ਸਿੱਧੇ) ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਹੂਦੀ (ਸਿੱਧੇ) ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ (ਰੱਬੀ) ਕਲਾਮ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਗੱਲ ਉਹ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ (ਕੁੱਝ) ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ (ਭਾਵ ਮੁਸ਼ਰਿਕ) ਤਾਂ ਜਿਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋਕ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਇਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (113) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਮਸਜਿਦਾਂ) ਨੂੰ ਵੀਰਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਬਣੇ? ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਡਰਦੇ ਹੋਏ (ਭਾਵ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ)। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰੁਸਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਅਜ਼ਾਬ। (114) ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੂੰਹ ਕਰੋ,

لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ الْإِمْنَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصْرِيًّا ۗ
تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۗ بَلَىٰ ۗ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ
مُحْسِنٌ فَلَا يَجْرِدُ عِنْدَ رَبِّهِ ۗ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ ۗ وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَبِستِ النَّصْرَةَ عَلَى
سَيِّئِ ۗ وَقَالَتِ النَّصْرَةَ لَبِستِ الْيَهُودَ عَلَىٰ سَيِّئِ ۗ
وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ ۗ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۗ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ
اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا ۗ أُولَٰئِكَ
مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ ۗ لَهُمْ فِي
الدُّنْيَا حِزْبٌ ۗ وَاللَّهُ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝
وَاللَّهُ الْمَشْرِقِيُّ وَالْمَغْرِبِيُّ ۗ فَأَيُّمَا تَوْلَا فَاْتَمَّ وَجْهَهُ

منزل

114 'ਨਸਾਰਾ' ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ। ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ, "ਜਦੋਂ ਨਸਾਰਾ ਨੇ ਗ਼ਲਬਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਮਸਜਿਦ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਨੂੰ ਵੀਰਾਨ ਪਾਇਆ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਉਜਾੜੀਆਂ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਕੇ ਇਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਾਂ ਕਰਕੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵੀਰਾਨ ਕਰਨ। ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਕਿਮ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ।

ਉੱਪਰ ਹੀ ਰੱਬ ਦੀ ਜਾਤ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (115) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਔਲਾਦ ਵਾਲਾ ਹੈ। (ਨਹੀਂ), ਉਹ ਤਾਂ ਪਾਕ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਨ। (116) (ਉਹੀ) ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹੋ ਜਾ' ਤੇ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (117) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ (ਕੁੱਝ) ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ (ਭਾਵ ਮੁਸ਼ਰਿਕ), ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਯਕੀਨ (ਭਾਵ ਈਮਾਨ) ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ (ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ) ਲਈ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। (118) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.।) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੋਜ਼ਖੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (119) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਯਾਹੂਦੀ ਕਦੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਈਸਾਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਭਾਵੇਂ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪੈਰਵੀ (ਵੀ) ਅਸ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੇ। (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਰੱਬੀ ਹਿਦਾਇਤ (ਭਾਵ ਦੀਨ-ਏ-ਇਸਲਾਮ) ਹੀ ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਗਿਆਨ (ਭਾਵ ਰੱਬੀ ਵਹੀ) ਦੇ ਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਰੱਬ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਨਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕ। (120) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

النَّاسِ
 اللَّهُ إِنْ اللَّهُ وَإِسْرَهُ عَلَيْهِمْ وَقَالُوا اتَّخَذَ
 اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ ۚ بَلْ لَّهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ
 الْاَرْضِ ۗ كُلٌّ لَّهُ قِنُوتٌ ۗ يَّكْفِيهِ السَّمٰوٰتِ وَ
 الْاَرْضِ ۗ وَاِذَا قُضِيَ اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ
 فَيَكُوْنُ ۗ وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يَكْلِمُنَا
 اللَّهُ اَوْ نُنزِّلُنَا آيَةً ۗ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۗ تَتَّبِعْتُمْ فُلُوْهُمُ ۗ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيٰتِ
 لِقَوْمٍ يُؤْتِنُوْنَ ۗ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا
 وَنَذِيْرًا ۗ وَاَوْكَتُشُّلْ عَنْ اَصْحٰبِ الْحٰجِيْمِ ۗ وَاَنْ
 تَرْضٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَاَلنَّصٰرَةَ حَتّٰى تَتَّبِعَهُ
 بِمٰلِكَمْ ۗ قُلْ اِنْ هٰدٰى اللّٰهُ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعٰلِمُ
 الْغٰوِبُ ۗ اَتَبَعْتُمْ اَهْوَاؤَهُمْ بَعْدَ الَّذِيْ جَاءَكُمْ مِنَ الْعِلْمِ
 مَا لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَاَنْ تَصْبِرُوْا ۗ الَّذِيْنَ

مَذٰلِ

115 ਇਹ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਆਪਣੇ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਦੱਸਦਾ। ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਕਰੇ, ਉਹ ਧਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ।

118 ਭਾਵ ਅਸਲੀ ਉੱਮਤ ਜਿਹੜੇ ਯਹੂਦੀ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਬੀ ਨੂੰ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਅਜੋਕੇ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ।

119 ਭਾਵ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।

ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਉਸ (ਅੱਲਾਹ) ਉੱਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਉਹ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (121) ਐ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਔਲਾਦ। ਮੇਰੇ ਉਹ ਅਹਿਸਾਨ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਚਤਾ ਬਖਸ਼ੀ। (122) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਦਲਾ (ਹਰਜਾਨਾ) ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੁੱਝ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ) ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ। (123) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਉੱਤਰਿਆ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਾਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਐ ਅੱਲਾਹ!) ਮੇਰੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ (ਆਗੂ ਬਣਾ ਦੇਣਾ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਚਨ 'ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ' ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। (124) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ (ਅਮਨ) ਦਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ (ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ) ਜਿਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਖਲੋਤੇ ਸਨ, ਉਸਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਵੋ। ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਵਾਫ਼ (ਪਰਿਕਰਮਾ) ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਇਅਤਿਕਾਫ਼ (ਕਿਸੇ ਕੋਠੇ ਵਿੱਚ ਇਕਾਗਰਚਿੱਤ) ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਰੁਕੂਅ ਕਰਨ (ਝੁਕਣ) ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ। (125) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ!

أَتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلْكَ وَرَتَهُ . أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ . وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ . يَا يٰبَنِي إِسْرٰءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي اٰنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاِنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِينَ . وَاَتَقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ . وَاِذِ ابْتَلٰى اِبْرٰهٖمَ رَبُّهُ بِكَلِمٰتٍ فَاَتَمَّهُنَّ . قَالَ اِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمٰمًا . قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي . قَالَ كَايِنًا لَّعٰهْدٍ مِّنَ الظَّالِمِيْنَ . وَاِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا . وَاَتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ اِبْرٰهٖمَ مُصَلًّٔ . وَعَهْدَنَا اِلَيْهِمْ وَاَسْمِعِ اِلٰنَ طَهْرًا بَيْتِي لِلطَّٰغِيْفِيْنَ وَالْعٰكِفِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ . وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اجْعَلْ

مزل

121 ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਚ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸਮਝਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਇਸ ਕੁਰਆਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਗਿਆਨੀ ਧਿਆਨੀ ਸਨ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਪੁੱਤਰ ਸਲਾਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ।

124 ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਘੁਮੰਦੀ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਾਂ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰੀ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ, ਅਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦੀਨ 'ਚ ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੀਨ ਹਰੇਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਔਲਾਦ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਨੇਕ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਪੈਗੰਬਰੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸਹਾਕ ਦੀ ਔਲਾਦ 'ਚ ਰਹੀ, ਹੁਣ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਔਲਾਦ 'ਚ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਹੈ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੀਨ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੀਆਂ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਭੇਜੇ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੁਣ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਫਿਰ ਗਏ।

ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ (ਸ਼ਾਂਤੀ) ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ (ਕਿਆਮਤ/ਪਰਲੋ) ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਫਲ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਨਾਸਤਿਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦੇਵਾਂਗਾ (ਪਰੰਤੂ) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ (ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦਾ ਸਖ਼ਤ) ਅਜ਼ਾਬ (ਭੁਗਤਣ ਦੇ) ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਹੈ। (126) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ (ਤਾਂ ਦੁਆ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ) ਐ ਸਾਡੇ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਡੀ ਇਸ ਖ਼ਿਦਮਤ (ਸੇਵਾ) ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਏਂ। (127) ਐ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ

هُدًى بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ
 آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ
 فَأَمْتَعْتُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَحْطَرْتَهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ ۗ
 بِئْسَ الْمَصِيرُ ۚ وَإِذْ يَقَعُ ابْرَاهِيمَ الْفَوَاعِلَ
 مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلَ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ۖ إِنَّكَ
 أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۚ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ
 لَكَ وَمِنْ دُرِّيْنِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَكَ ۖ وَأَرِنَا
 مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ الرَّحِيمُ ۝
 رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ
 وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۖ إِنَّكَ أَنْتَ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۚ وَمَنْ يَرْعَبْ عَنْ قَلْبِهِمْ
 الْإِسْمَ مِنْ سَفَاهَةِ نَفْسِهِ ۖ وَالْقَدْرَ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا
 وَإِنَّكَ فِي الْآخِرَةِ لَكِنَّ الصَّالِحِينَ ۝ إِذْ قَالَ لَهُ

ਸਾਨੂੰ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ (ਐ ਅੱਲਾਹ!) ਸਾਨੂੰ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ (ਰਹਿਮ ਦੇ ਨਾਲ) ਧਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਏਂ। (128) ਐ ਅੱਲਾਹ! ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਣਾ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ (ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਸਿਖਾਇਆ ਕਰੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਦਿਲਾਂ) ਨੂੰ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਕਰਿਆ ਕਰੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਸ਼ਕਤਸ਼ਾਲੀ) ਤੇ ਹਿਕਮਤ (ਵਿਵੇਕ) ਵਾਲਾ ਏਂ। (129) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦੀਨ ਤੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੌਣ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਸਮਝ ਹੋਵੇ? ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। (130) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ

ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ (ਆਗਿਆ-ਪਾਲਣ) ਦੇ ਲਈ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। (131) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਵੀ (ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ) ਕਿ ਪੁੱਤਰੋ! ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਹੋ ਦੀਨ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਮਰਨਾ। (132) ਭਲਾ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਵਫ਼ਾਤ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋਗੇ? ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਹੜਾ ਇੱਕਲਾ

رَبِّهِمْ أَسْلَمَ ۖ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ ۚ يٰبَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ ۚ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ۗ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي ۚ قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاطِكُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا ۗ وَرَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۗ تِلْكَ آيَةٌ قَدْ خَلَتْ لَهُمَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ۚ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۗ وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارًا تَهْتَدُوا ۗ قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۗ قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ

ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (133) ਇਹ ਜਮਾਤ (ਨਸਲ/ ਕੌਮ) ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ (ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਤੁਹਾਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ (134) ਅਤੇ (ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਈਸਾਈ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਵੇਗੇ। (ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ (ਅਸੀਂ) ਇਬਰਾਹੀਮ ਦਾ ਦੀਨ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇੱਕੋ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। (135)

(ਮੁਸਲਮਾਨੋ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੱਬ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਉੱਤਰੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ (ਸਹੀਫ਼ੇ) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਹਾਕ ਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੂਸਰੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ (ਸਾਰੀਆਂ) ਉੱਤੇ (ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ)। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ (ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਅੱਲਾਹ) ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਾਂ। (136) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹੋ ਤਾਂ ਹਿਦਾਇਤ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਣ (ਅਤੇ ਨਾ ਮੰਨਣ) ਤਾਂ ਉਹ (ਤੁਹਾਡੇ) ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਤੇ) ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (137) (ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅਸੀਂ) ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਰੰਗ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਰੰਗ ਕਿਸ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (138)

النَّبِيِّونَ مِنْ رَبِّهِمْ: لَا نُنْفِيقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ
 وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۖ فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ
 فَقَدْ اهْتَدَوْا ۗ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ۗ
 فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۗ صِبْغَةَ
 اللَّهِ ۗ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً ۗ وَنَحْنُ لَهُ
 عِبَادُونَ ۖ قُلْ أَتُحَايِزُونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَ
 رَبُّكُمْ ۗ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۗ وَنَحْنُ لَهُ
 مُخْلِصُونَ ۗ أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
 وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْكَاسِبَاتِ كَانُوا هُودًا أَوْ
 نَصَارَى ۗ قُلْ إِنَّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا اللَّهُ ۗ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
 كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَ مِنَ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
 تَعْمَلُونَ ۖ تِلْكَ آيَةٌ قَدْ خَلَتْ ۗ لَهَا مَا كَسَبَتْ
 وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ۗ وَلَا تُنْزَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ

(ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ

ਨਾਲ ਝਗੜਦੇ ਹੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹੀ ਸਾਡਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ (ਦਾ) ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ (ਅੱਲਾਹ) ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (139) ਐ ਯਹੂਦੀਓ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀਓ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਯਹੂਦੀ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਸਨ। (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ (ਕਿਤਾਬ ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ) ਹੈ, ਛੁਪਾਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਰੱਬ ਉਸ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ। (140) ਇਹ ਜਮਾਤ (ਕੌਮ) ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਉਹ) ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਮਲ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਤੁਹਾਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (141)

138 ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਕੋਲ ਦਸਤੂਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿਨ 'ਚ ਦਾਖਿਲ ਕਰਦੇ, ਇੱਕ ਪੀਲਾ ਰੰਗ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੰਗ ਲੈਂਦੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਡੇਗ ਵੀ ਦਿੰਦੇ, ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਮੂਰਖ ਲੋਕ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿਸ ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ (ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਖ ਕਰਦੇ) ਸਨ (ਹੁਣ) ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ? ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ (142) ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜਮਾਤ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਬਣੋ ਅਤੇ (ਆਖ਼ਿਰੀ) ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਤੇ ਜਿਸ ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ (ਪਹਿਲਾਂ) ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਤਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕੌਣ (ਸਾਡੇ) ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੌਣ ਉਲਟੇ ਪੈਰ (ਪੂਰਵਲੇ ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ) ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ (ਭਾਵ ਕਿਬਲੇ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਬੁਰੀ ਲੱਗੀ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਵੇ (ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ) ਅਤੇ ਰੱਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਜਾਣ ਦੇਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (143) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ! ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਉੱਠਦਾ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸੇ ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੂੰਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਹਰਾਮ (ਭਾਵ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ) ਵੱਲ ਫੇਰ (ਮੋੜ) ਲਵੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਰੋ (ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ) ਉਸੇ ਮਸਜਿਦ (ਕਾਅਬਾ) ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਨਵਾਂ ਕਿਬਲਾ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਹੈ,

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبَلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلِ يَبْنِي الشِّرْكَ وَالْمُغْرِبُ يَهْدِيَنِي مَن يُشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعَ الرَّسُولَ مِمَّن يَنْتَقِلُ عَلَى عَقَبَيْهِ وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَؤُوفٌ رَحِيمٌ قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَاسْكُتْ لِنَبَأِكَ قَبِلْنَا تَرْطُيبَهَا وَقَوْلٍ وَجْهِكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنِ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ

142 ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਜਦੋਂ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਮਦੀਨੇ ਆ ਗਏ, ਸਵਾ ਸਾਲ ਉਸੇ ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਭਾਵ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਵੱਲ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੰਕੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਹਿਕਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਕਿਬਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਬੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, “ਲੋਕ ਇੰਜ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ”।

143 ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਕੋਲ ਅਪੂਰੀ, ਇੱਕ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ, ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਬਲਾ ਕਾਅਬਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਵਾ ਹਨ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕਿਬਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਗੱਲ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ, ਹੋਰ ਉੱਮਤਾਂ ਅਪੂਰੀਆਂ (ਨਾ-ਮੁਕੰਮਲ)। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਉੱਮਤ ਦੱਸੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਬੀ ਹੀ ਦੱਸੇ।

(ਜਾਰੀ)

ਮੁਸਲਮਾਨ-ਮੁਕੰਮਲ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਰੁਖ-ਦਿਸ਼ਾ, ਤਰਫ਼, ਵੱਲ, ਸਾਈਡ। ਪੈਗੰਬਰ-ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਕਿਬਲਾ-ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ।

ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ। (144) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੋ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਬਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਬਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਕਿਬਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ (ਲਈ ਤਿਆਰ) ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਗਿਆਨ (ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਵਹੀ) ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੋਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਵਿੱਚ (ਦਾਖਿਲ) ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। (145) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ (ਆਖਰੀ ਪੈਗੰਬਰ) ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਟੋਲਾ (ਧੜਾ) ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (146) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਿਬਲਾ) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਬਣਨਾ (147) ਅਤੇ ਹਰੇਕ (ਫ਼ਿਰਕੇ) ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ) ਹੈ ਜਿੱਧਰ ਉਹ (ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ) ਮੂੰਹ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ

الرَّحْمَةِ
رَبِّصُمْ. وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ۖ وَلَئِن
اتَّيْتُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا
قِبَلَتَكَ ۖ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبَلَتِهِمْ ۖ وَمَا بَعْضُهُمْ
بِتَابِعٍ قِبَلَةَ بَعْضٍ ۖ وَلَئِن اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۖ
الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ۗ
وَإِن كُنَّا فِي نَيْفٍ قَبْلَهُمْ لَيُكَلِّمُنَّ الْعِزَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۖ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۗ
وَلِكُلِّ وُجْهَةٍ هُوَ مَوْبُؤُهُمْ فَاَسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۗ
إِن مَّا تَكُونُوا آيَاتٍ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ
شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۖ وَمَا
اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۖ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ

ਹਨ, ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਨੇਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੋਂ ਵੱਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋਵੋਗੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। (148) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਜ਼ਰੋ (ਨਮਾਜ਼ ਵੇਲੇ) ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਸਜਿਦ (ਕਾਅਬਾ) ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ। (149) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਜ਼ਰੋ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਸਜਿਦ ਵੱਲ ਮੂੰਹ (ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ) ਕਰੋ।

(ਬਾਕੀ) 143 (1) ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਬਲਾ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਕਾਅਬਾ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਈਮਾਨ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਦਰਜੇ ਹਨ।

144 ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਵੱਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ (ਸ.) ਦਾ ਦਿਲ ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਮਾਜ਼ ਦੌਰਾਨ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹ ਕਰਦੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁਕਮ ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਫਿਰ ਇਹ ਆਇਤ ਉੱਤਰੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਕਾਅਬਾ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਇਆ।

148 ਜਦੋਂ ਇਹ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕਿਬਲਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਨਹੀਂ, ਚੰਗਿਆਈ ਉਸੇ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਅਬੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਹੈ।

149 ਮੱਕੇ ਵਿਖੇ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ-ਉਲ-ਹਰਾਮ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਹਰਮ ਦੇ ਅਰਥ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣਾ, ਦਰੱਖਤ ਅਤੇ ਘਾਹ ਪੁੱਟਣਾ, ਪਰਾਇਆ ਜਾਂ ਡਿੱਗਿਆ ਪਿਆ ਮਾਲ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ।

ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ-ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ।

ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨੋ! ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਰੋ, ਉਸੇ (ਮਸਜਿਦ ਵੱਲ, ਮੂੰਹ ਕਰਿਆ ਕਰੋ) ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਾ ਲਾ ਸਕਣ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ (ਉਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ)। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰਨਾ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਬਖਸ਼ ਦੇਵਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚੱਲੋ। (150) ਜਿਵੇਂ (ਹੋਰ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਰਸੂਲ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਤੇ ਕਿਤਾਬ (ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ) ਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ। (151) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਾਂਗਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਅਹਿਸਾਨ ਮੰਨਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। (152) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਸਬਰ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਦਦ ਲਿਆ ਕਰੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। (153) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ

ਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨਾ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਮੁਰਦਾ ਹਨ (ਉਹ ਮੁਰਦਾ ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (154) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਡਰ ਤੇ ਭੁੱਖ ਤੇ ਮਾਲ ਤੇ ਜਾਨਾਂ ਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ) ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। (155)

سُورَةُ
الْبَقَرَةِ
فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا
كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ إِلَّا لِمَنْ يَكُونُ لِلنَّاسِ
عَلَيْنَكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا
تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمِيعْتَنِي عَلَيْكُمْ وَلِعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا
عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ فَادْكُرُونِي
أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ
اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ أَمْواتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِن لَّا تَشْعُرُونَ وَلَنَبِّئَنَّكُمْ
بِسَيِّئِكُمْ مِّنْ خَوْفٍ وَابْجُوعٍ وَتَفْصِصَ لَكُمْ
الْأَمْوَالَ وَالْأَنْفُسَ وَالشَّمْرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا

153 ਇੱਥੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹੋ।

ਤਾਕੀਦ-ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿਣਾ। ਆਇਤਾਂ-ਕੁਰਆਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹਿੱਸਾ, ਵਾਕ ਜਾਂ ਜੁਮਲੇ।

ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (156) ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ ਤੇ ਇਹੋ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਨ। (157)

ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਫ਼ਾ ਅਤੇ ਮਰਵਾ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਸੋ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ ਦਾ ਹੱਜ ਜਾਂ ਉਮਰਾ ਕਰੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ (ਪਹਾੜੀਆਂ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਰਿਕਰਮਾ (ਤਵਾਫ਼) ਕਰੇ। (ਬਲਕਿ ਤਵਾਫ਼ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੇਕ ਕੰਮ ਹੈ) ਅਤੇ ਜੋ ਕੋਈ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (158) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਹਨ (ਕਿਸੇ ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ) ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਜਿਹਿਆਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲਾਹਣਤ

ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। (159) ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਤੋਬਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ (ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ) ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (160) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਾਹਣਤ। (161) ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸੇ (ਲਾਹਣਤ) ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਰਹਿਣਗੇ! ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ (ਹੀ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (162)

الْبَقَرَةِ

سُورَةُ

اصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ، قَالُوا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ
 رٰجِعُونَ ۗ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلٰوٰتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَ
 رَحْمَةٌ ۗ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ۗ اِنَّ الصَّفَا وَ
 الْمَرْوَةَ مِّنْ شَعَابِرِ اللّٰهِ، فَمَنْ سَجَرَ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ
 فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَّطُوْقَ بِهِنَّ، وَمَنْ طَوَّعَ خَيْرًا ۗ
 فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ۗ اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْتُمُوْنَ مَا
 اَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَالْهُدٰى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ
 لِلنَّاسِ فِي الْكِتٰبِ اُولٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ وَيَلْعَنُهُمُ
 اللّعِنُونَ ۗ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا وَاَصْلَحُوْا وَبَيَّنَّوْا
 فَاُولٰٓئِكَ اَتُوْبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاِنَّا لَنُوَابِ الرَّحِيْمِ ۝
 اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَا تُوُوْا وَهُمْ كٰفٰرٌ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ
 لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ۗ خٰلِدِيْنَ
 فِيْهَا ۗ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُوْنَ ۝

سُورَةُ

158 ਸਫ਼ਾ ਅਤੇ ਮਰਵਾ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਦੋ ਪਹਾੜੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਬੀ ਲੋਕ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੱਜ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰੰਤੂ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਦੋ ਬੁੱਤ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੱਜ ਦੌਰਾਨ ਉਸੇ ਦਾ ਤਵਾਫ਼ (ਪਰਿਕਰਮਾ) ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਸੁੱਧਬੁੱਧ ਆਈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।
 159 ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਇਲਮ ਪਹੁੰਚਿਆ ਪਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਲਈ ਛੁਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਤੋਬਾ-ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣਾ।

ਅਤੇ (ਲੋਕੋ) ਤੁਹਾਡਾ ਪੂਜਨੀਕ (ਮਅਬੂਦ) ਇਕੋ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਉਸ ਬੜੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੰਦਗੀ (ਪੂਜਾ) ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ। (163)

ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਰਾਤ ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ (ਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ) ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਅਕਾਸ਼ ਚੋਂ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਉਂਦੀ (ਭਾਵ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹਰੀ ਭਰੀ) ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਤੇ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਤੇ ਬੱਦਲਾਂ 'ਚ ਜਿਹੜੇ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਸਮਝਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (164) ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਵਰਗੀ ਹੀ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ

ਹਨ। ਕਾਸ਼ ! ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੇਖਣਗੇ (ਉਹ) ਹੁਣ ਵੇਖ ਲੈਣ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਏ। (165) ਉਸ ਦਿਨ (ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ) ਆਗੂ ਆਪਣੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰੀ (ਬੇਗਾਨਗੀ) ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ (ਦੋਵੇਂ) ਰੱਬ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (166)

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

وَالْهَكْمُ لِلَّهِ وَاحِدٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ
 الرَّحِيمُ، إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
 اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْمَاءِ الَّتِي تَجْرِي
 فِي الْبِحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ
 السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
 وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ، وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَ
 السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ
 لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ... وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ
 آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ، وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ
 الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا، وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
 الْعَذَابِ... إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا
 وَأَرَاوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ... وَقَالَ

مَنْ

ਸ਼ਰੀਕ - ਰੱਬ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਵਾਲ ਬਣਾਉਣਾ। ਜ਼ਾਲਿਮ- ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਅਜ਼ਾਬ- ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕਰੋਪੀ।

(ਇਹ ਹਾਲ ਵੇਖ ਕੇ) ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ) ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਸਾਨੂੰ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਥੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ। ਇਉਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਛਤਾਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਖਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਚੋਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਣਗੇ। (167) ਐ ਲੋਕੋ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਲਾਲ ਅਤੇ ਪਾਕ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਓ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ (ਪ੍ਰਤੱਖ) ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। (168) ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਅਸਲੀਲਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਬੰਧੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਉੱਕਾ ਹੀ) ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। (169) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਈ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਸਾਡੇ ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਲਾ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰੇ ਨਾ ਕੁੱਝ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋਣ (ਕੀ) ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪਿਛਲੱਗ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ? (170) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਉਸ ਆਦਮੀ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰੇ ਜੋ ਪੁਕਾਰ ਅਤੇ ਅਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣ ਸਕੇ, ਇਹ ਬੋਲੇ ਹਨ, ਗੂੰਗੇ ਹਨ, ਅੰਨ੍ਹੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। (171) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਓ ਅਤੇ ਜੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰੋ (172)

الْبَقَرَةُ
سُورَةُ
الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ اَنَّ لَنَا كَزَّةً فَنَتَّبَرًا مِّنْهُمُ كَمَا
تَتَّبَرُوا وَمِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْبُهُمُ اللهُ اَعْمَا لَهُمْ حَسْرَتٍ
عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِمُخْرِجِيْنَ مِنَ النَّارِ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ
كُلُوْا مِنَّمَا فِي الْاَرْضِ حَلٰلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا
حُطٰتِ الشَّيْطٰنِ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝۱۶۷ اِنَّمَا
يَاْمُرُكُمُ بِالْشُّوْرِ وَالْفَحْشَاۗءِ وَاَنْ تَقُوْلُوْا عَلٰى
اللهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝۱۶۸ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اتَّبِعُوْا
مَا اَنْزَلَ اللهُ قَالُوْا بَلْ نَتَّبِعُ مَا الْفَيْنَا عَلَيْهِ
اَبَاۗئِنَّا وَاَوْلٰوْكَانَ اٰبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ شَيْئًا وَلَا
يَعْتَدُوْنَ ۝۱۶۹ وَمَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا كَمَثَلِ
الَّذِيْ يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ اِلَّا دُعَاۗءَ وَاِنْدَاۗءِ صُغُرٍ
بُكْرًا عُمٰى فَمَنْ لَّا يَعْقِلُوْنَ ۝۱۷۰ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَاشْكُرُوْا

مَنْزِل

167 ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰੱਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਿਨ ਪੂਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸਭ ਪਾਸਿਓਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨਗੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇੱਥੋਂ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

168 ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੀਨ-ਏ-ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਰੱਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰੱਬ ਘੜ ਲਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਭੇਂਟ ਦੇਣ ਲੱਗੇ, ਜੋ ਕੁਫਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਜਾਨਵਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹਰਾਮ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸੂਰਤ 'ਮਾਇਦਾ' ਅਤੇ 'ਅਨਆਮ' 'ਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਸੂਰ ਦੇ ਗੋਸ਼ਤ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

170 ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ ਦੀ ਰਸਮ ਰੱਬ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ ਫਿਰ ਇਸ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲੋ। (ਜਾਰੀ)

ਹਲਾਲ-ਜਾਇਜ਼, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ। ਪਾਕ-ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀਆਂ।

ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਲਹੂ ਤੇ ਸੂਰ ਦਾ ਗੋਸ਼ਤ ਤੇ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇ (ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਰੱਬ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਟੱਪੇ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬੜਾ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (173) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਕਿਤਾਬ 'ਚੋਂ ਉਹਨਾਂ (ਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿਦਾਇਤਾਂ) ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਉਤਾਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਕੀਮਤ (ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਾਭ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਅੱਗ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (174) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੋਜ਼ਮ ਦੀ (ਅੱਗ) ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹਨ। (175) ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਉਤਾਰੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਮੱਤਭੇਦ ਕੀਤਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦ ਵਿਚ (ਹੱਠ ਧਰਮੀਆਂ ਕਰਕੇ) ਨੇਕੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। (176)

سُورَةُ
الْبَقَرَةِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِئْسَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۗ إِنَّهَا حَزْمٌ عَلَيْكُمْ
الْمَيْمِئَةِ وَالْيَمِئَةِ وَالْحَمِ الْخِزْبِيُّ وَتَا أَهْلٍ بِهِ لِعِزْرِ
اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ
عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۗ إِنَّ الَّذِينَ
يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيُسْتَرُونَ بِهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا
النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ۗ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۗ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلِيلَةَ
بِالْهُدَى وَالْعَذَابِ بِالْمَغْفِرَةِ ۗ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى
النَّارِ ۗ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ
الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۗ
لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ
الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ

(ਬਾਕੀ) 171 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਸਮਝਣ। ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਲਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨੇ।
173 ਭਾਵ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਰਾਮ ਹਨ। ਸੂਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਭੁੱਖ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਖਾਣਾ ਮੁਆਫ਼ ਹੈ, ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੇਹੁਕਮੀ ਨਾ ਕਰੇ ਭਾਵ ਸਖਤ ਮਜਬੂਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਖਾਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਵੀ ਨਾ ਕਰੇ, ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਵੇ।
176 ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਲੁਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬਦਲ ਲਈਆਂ।

ਹਿਦਾਇਤ-ਸਲਾਮਤੀ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ, ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਰਾਹ, ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ। ਗੁੰਮਰਾਹੀ-ਪੁੱਠਾ ਰਸਤਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ।

ਨੇਕੀ ਇਹੋ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰਬ ਜਾਂ ਪੱਛਮ ਨੂੰ ਕਿਬਲਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਲਵੋ ਬਲਕਿ ਨੇਕੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ, ਤੇ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ, ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ, ਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਮਨ ਪਸੰਦ ਮਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਯਤੀਮਾਂ (ਅਨਾਥਾਂ) 'ਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ 'ਤੇ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਣ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ, ਸਖ਼ਤੀ ਤੇ ਦੁੱਖ ਵੇਲੇ, ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਡਟੇ ਰਹਿਣ ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ (ਈਮਾਨ ਵਿੱਚ) ਸੱਚੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹੋ ਹਨ ਜਿਹੜੇ (ਰੱਬ ਦਾ) ਡਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (177)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਕਤੂਲਾਂ (ਜਿਹੜੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 'ਕਿਸਾਸ' (ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਤਿਆ ਦੰਡ, ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਖ਼ੂਨ) ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ) ਅਜ਼ਾਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੇ ਬਦਲੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਔਰਤ ਤੇ ਜੇਕਰ ਮਕਤੂਲ ਦੇ ਭਾਈ ਵੱਲੋਂ ਕਾਤਿਲ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ (ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਮਾਇਕ ਬਦਲੇ ਦੀ) ਪੈਰਵੀ ਕਰੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਾਇਕ/ਮਾਲੀ ਦੰਡ ਅਦਾ ਕਰੇ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ (ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ) ਆਸਾਨੀ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀ (ਵਧੀਕੀ) ਕਰੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (178) ਅਤੇ ਐ ਅਕਲ ਵਾਲਿਓ ! ਕਿਸਾਸ (ਦੇ ਹੁਕਮ) ਵਿਚ (ਤੁਹਾਡੀ) ਜ਼ਿੰਦਗਾਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਕਤਲ ਅਤੇ ਖ਼ੂਨ ਖਰਾਬੇ ਤੋਂ) ਬਚੋ। (179)

الْمَلِكَةِ وَالنَّيِّبِينَ ۚ وَالَّذِينَ عَلَىٰ
حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْإِن
السَّبِيلِ ۚ وَالْمَسَاجِدِ ۚ وَفِي الرِّقَابِ ۚ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
وَأَتَىٰ الزَّكَاةَ ۚ وَالْمُؤْفِقُونَ ۚ بَعْدَهُمِ إِذَا عَلِمُوا
وَالصَّادِقِينَ فِي الْبِاسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ ۚ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ۚ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي
الْقَتْلِ ۚ الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ ۚ وَالْعَبْدِ بِالْعَبْدِ ۚ وَالْأَنْثَىٰ
بِالْأُنثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعًا
بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَأَدَاءَ الْبَيْتِ بِإِحْسَانٍ ۚ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ
مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ
فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۚ كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا

مَنْ

178 ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਾਹਿਬ, ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੇ ਬਦਲੇ ਗ਼ੁਲਾਮ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤ ਭਾਵ ਹਰ ਸਾਹਿਬ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਹਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਬਦਮਾਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ, ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕੁਛਰ 'ਚ ਰੂਟੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। (ਫ਼ਾਇਦਾ 1) ਜੇਕਰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਮਕਤੂਲ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਾਤਿਲ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਵੇ, ਮਿੰਨਤ ਤਰਲੇ ਕਰਕੇ ਖ਼ੂਨ ਬਹਾ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ 2) ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖ਼ੂਨ ਸੀ ਪਰ ਆਖਰੀ ਨਬੀ ਦੀ ਉੱਮਤ ਲਈ ਆਸਾਨੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੇ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਕੇ ਸੁਲਾਹ-ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ ਲਵੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ 3) ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੁਲਾਹ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰੇ ਅਤੇ ਖ਼ੂਨ ਦੰਡ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰੇ।
179 ਭਾਵ ਹਾਕਿਮਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖ਼ੂਨ ਦਿਵਾਉਣ 'ਚ ਆਨਾ ਕਾਨੀ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਖ਼ੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਕਿਸਾਸ-ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਖ਼ੂਨ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਤਿਆ ਦੰਡ।

ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੇ ਉਹ ਕੁੱਝ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੋਵੇ (ਅਤੇ) ਮਾਂ-ਪਿਓ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੀਅਤ ਕਰ ਜਾਵੇ, (ਰੱਬ ਦਾ) ਡਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਇਕ ਹੱਕ ਹੈ। (180) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਸੀਅਤ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਬਦਲ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦਾ ਗੁਨਾਹ (ਪਾਪ) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣ (ਅਤੇ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣਦਾ (ਅਤੇ) ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (181) ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ (ਕਿਸੇ ਵਾਰਸ ਦਾ) ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਜਾਂ ਹੱਕ ਮਾਰਨ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੇ ਉਹ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (182)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਰੋਜ਼ੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣੋ। (183) (ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ) ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ (ਪਰ ਰੋਜ਼ਾ ਨਾ ਰੱਖਣ) ਉਹ ਰੋਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮੁਥਾਜ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਨੇਕੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ (ਇਹੋ) ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖੋ। (184)

حَصْرًا أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ إِنَّ تَرَكْتُمْ خَيْرًا ۖ الْوَصِيَّةُ
 لِلَّذِينَ وَالِ الَّذِينَ وَالِ الْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۚ حَقًّا عَلَى
 الْمُتَّقِينَ ۚ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا
 أَثْمَرَ عَلَى الذِّمِّ لَوْنَهُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
 فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوَصِّ جَنَفًا أَوْ إِسْبَاقًا فَاصْلَحْ
 بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا
 كَتَبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۚ
 أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ
 عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى الَّذِينَ
 يُطِيقُونَ فَدِيَةٌ طَعَامٍ مَسْكِينٍ ۚ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا
 فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ ۚ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 تَعْلَمُونَ ۚ شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ

ਸਤਰ

180 ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਰਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਪੁੱਤਰ। ਸੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਰਿਸ ਠਹਿਰਾਇਆ ਪਰ ਮੁਰਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਦੇ ਦੇਵੇ।

181 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਮੁਰਦਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੁਰਦੇ ਸਿਰ ਪਾਪ ਨਹੀਂ, ਉਹੀ ਪਾਪੀ ਹਨ।

182 ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਰਦਾ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿਵਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਚਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਸੁਲਾਹ-ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਬਦਲਣਾ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। (ਛਾਇਦਾ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸੂਰਤ 'ਨਿਸਾ' ਵਿੱਚ ਆਇਤ ਹੈ, ਉਹ ਭੇਜੇ ਕਿ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਪ ਹੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਹੁਣ ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

183 ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ-ਸਲੀਕਾ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਜੀਅ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕੇ।

184 ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਜਾਂ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਕਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਣ। ਜਿਹੜੇ ਤਾਕਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰੋਜ਼ਾ ਨਾ ਰੱਖਣ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਫ਼ਕੀਰ-ਮੁਥਾਜ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹੜੀ ਆਇਤ ਉਤਰੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਮਾਰ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਨੂੰ ਕਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੈ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

ਵਸੀਅਤ-ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਵਾਰਸਾਂ ਲਈ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲਿਖਤ।

ਰਮਜ਼ਾਨ ਦਾ (ਹੀ) ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਰਆਨ (ਮਜੀਦ) ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਾਸਰ (ਸੰਪੂਰਨ) ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ ਅਤੇ (ਜਿਸ ਵਿਚ) ਹਿਦਾਇਤ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ (ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ) ਹਨ ਤੇ (ਜੋ ਬੁਠ ਅਤੇ ਸੱਚ) ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੋ ਜੋ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਪਾਵੇ (ਉਸਨੂੰ) ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ (ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖ ਕੇ) ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਅਸਾਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ (ਇਹ ਅਸਾਨੀ ਦਾ ਹੁਕਮ) ਇਸ ਲਈ (ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕੋ ਤੇ ਇਸ ਅਹਿਸਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਸਹਿਤ ਯਾਦ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਬਣੋ। (185) ਅਤੇ (ਐ ਨਬੀ!) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਮੇਰੇ ਬੰਦੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤਾਂ (ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ) ਮੈਂ ਤਾਂ (ਤੁਹਾਡੇ) ਕੋਲ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੁਕਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

الْقُرْآنُ هُدًى وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۖ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۚ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ۚ أَجَلٌ لَّكُمْ لَبِئْسَ الظِّمَاءُ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ لَبَاسٌ لَّكُمْ ۖ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَلِفُونَ أُنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۗ قَالُوا بَآشِرُوا هُنَّ وَأَنْتُمْ وَمَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَحْكُمُوا ۚ وَالشُّرُوحَ حَتَّىٰ يَكْبُرَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ

ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਤਾਂ ਕਿ (ਉਹ) ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। (186) ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਲਿਬਾਸ (ਪਹਿਰਾਵਾ) ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਹੋ। ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੋਂ) ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖਿਆਨਤ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੌਂਵੇ (ਸੋਹਬਤ) ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ (ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ) ਉਸ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਖਾਓ ਤੇ ਪੀਓ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਵੇਰ (ਪਹੁ ਫੁੱਟਣ) ਦੀ ਸਫ਼ੈਦ ਧਾਰੀ (ਭਾਵ ਰਾਤ ਦੀ ਕਾਲੀ ਧਾਰੀ ਤੋਂ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਫਿਰ ਰੋਜ਼ਾ (ਰੱਖ ਕੇ) ਰਾਤ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ 'ਇਅਤਿਕਾਫ਼' ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੋਹਬਤ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਣਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣਨ। (187)

185 ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ। ਤਿਲਾਵਤ-ਏ-ਕੁਰਆਨ-ਏ-ਪਾਕ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਤਰਾਵੀਹ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਜ਼ਮ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਪ ਨੇ ਮੁਕੱਰਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਤਾਕਿ ਸਦਾ ਲਈ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

186 ਉਪਰੋਕਤ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ-ਸਲਾਹ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਈਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਤਕਬੀਰਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਥੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕੀ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਦੂਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਬੁਲਾਈਏ ਜਾ ਹੋਲੇ ਜਿਹੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸੂਰਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਮਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ (ਢੰਗ ਨਾਲ) ਨਾ ਖਾਓ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ (ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ) ਹਾਕਿਮਾਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਹੋ। (188) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਨਵੇਂ ਚੰਨ ਦੇ (ਘਟਦੇ ਵਧਦੇ) ਅਕਾਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਕਤ (ਦੱਸਣ) ਅਤੇ ਹੱਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ (ਅਹਿਰਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ) ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੋ। ਨੇਕੋਕਾਰੀ ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ (ਆਦਮੀ) ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਬਚੇ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਇਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ। (189) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ ਪਰੰਤੂ ਵਧੀਕੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਵਧੀਕੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (190)

الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ آتُوا الْجُنُبَ الْيَمِينِ
 الْبَيْلَ، وَلَا تَبَايَسُواهُمْ، وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي
 الْمَسْجِدِ، تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ، فَلَا تَقْرُبُوهَا، كَذَلِكَ
 يبيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝ وَلَا
 تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ، وَتَذَلُّوا بِهَا إِلَى
 الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
 وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ الْأَوْلَىٰ
 مَوَاقِبَتِ النَّاسِ وَالْحَجَّجِ، وَالنِّسَاءِ الِزَّوْجَاتِ
 الْبَيُوتِ مِنْ ظُهُورِهِمَا، وَلَكِنَّ الْبَيْتَ مِنْ أَثْقَىٰ
 الْبَيُوتِ مِنَ آبَائِهِمْ، وَأَنْتُمْ أَلَى اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝
 وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَفْقَهُوْكُمْ وَلَا
 تَعْتَدُوا، إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۝ وَأَقْسَلُوا لَهُمْ
 حَزِيذٌ قَوْلًا مَوْهُومًا، وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ
 مَكَّةَ

(ਬਾਕੀ) 187 ਜਦੋਂ ਰੋਜ਼ਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਰੇ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਂਦੇ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਵਾਂਗ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌ ਕੇ ਫਿਰ ਨਾ ਖਾਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਲੋਕ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਕੋਲ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਖਾਣਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਫ਼ੈਦ ਧਾਰੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਉਹੀ ਪਹੁ ਫੁਟਾਲਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚਾਨਣਾ ਖੰਭੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਚਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਸਵੇਰ ਹੈ ਪਰ ਇਅਤਿਕਾਫ਼ (ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਕੋਨੇ 'ਚ ਬੈਠ ਜਾਣ) ਦੌਰਾਨ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਵੇ।
 188 ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹਾਕਿਮਾਂ ਤੱਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਓ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਓ ਕਿ ਹਾਕਿਮਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਲ ਖਾ ਜਾਵੇ।
 189 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਚੰਨ ਇੱਕ ਹਾਲਤ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ? ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਸਾਲ ਬਣੇ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਬਾਦਤ ਸਬੰਧੀ ਜਿਹੜਾ ਸਾਲ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਇਆ। ਦੂਸਰਾ ਹੱਜ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਫ਼ਰ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੱਜ ਦਾ ਅਹਿਰਾਮ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਪਈ ਤਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਛੱਤ ਤੋਂ ਦੀ ਆਉਂਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਗ਼ਲਤ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।
 190 ਹੱਜ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਮੱਕਾ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਵੈਰੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਹੱਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ (ਜ਼ੀਕਅਦਾ, ਜ਼ਿਲਹਿੱਜਾ ਅਤੇ ਮੁਹੱਰਮ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਰਜਬ) ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਜਿਹਾਦ ਦੇ ਅਦਾਬ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜੋ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿਕਲੇ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ, ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਤੇ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਮਿਲਣ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੱਢਿਆ ਹੈ (ਭਾਵ ਮੱਕੇ ਚੋਂ) ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ ਅਤੇ (ਦੀਨ ਤੋਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਦਾ) ਫ਼ਸਾਦ ਕਤਲ ਤੇ ਖ਼ੂਨ ਖ਼ਰਾਬੇ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਲੜਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਲੜਨਾ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੋ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। (191) ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (192) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੜਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ (ਫ਼ਸਾਦ, ਬੁਰਾਈ) ਖ਼ਤਮ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ (ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ) ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਦੀਨ (ਕਾਇਮ) ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ (ਫ਼ਸਾਦ ਜਾਂ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ) ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵਧੀਕੀ ਨਹੀਂ (ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ)। (193) ਅਦਬ ਵਾਲਾ ਮਹੀਨਾ ਅਦਬ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਬਦਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕੋ ਅਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ (ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ। (194) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ (ਧਨ) ਖ਼ਰਚ ਕਰੋ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਲਾਕਤ (ਮੁਸੀਬਤ) ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਓ ਤੇ ਨੇਕੀ ਕਰੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। (195)

وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ، وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُفْتَلِكُوا فِيهِ، فَإِنْ قَتَلْتُمْهُمْ
 قَاتَلْتُمُوهُمْ، كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكٰفِرِينَ، إِنْ أَنْتَهُمْ
 فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ، وَقَتَلْتُمُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونُوا
 فِتْنَةً، وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْتَهُمْ فَلَا
 عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ، الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ
 الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ، فَمَنْ اغْتَدَى عَلَيْكُمْ
 فَأَغْتَدُوا عَلَيْهِمْ بِيَسْبَلِ مَا اغْتَدَى عَلَيْكُمْ،
 وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ،
 وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى
 التَّهْلُكَةِ، كَيْفَ تَأْكُفُونَ، إِنْ أَنْتَهُ الْمُحْسِنِينَ،
 وَاتَّقُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ، فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا
 اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ، وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى

مَنْ

191 ਭਾਵ ਮੱਕਾ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਨਾ ਰਹੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੇਖੋ ਮਾਰ ਮੁਕਾਓ। ਅੰਤ ਜਦੋਂ ਮੱਕਾ ਫ਼ਤਿਹ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਥਿਆਰ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਓ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕੀਤੀ।
 192 ਭਾਵ ਇਸ ਸਬੱਬੋਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਵੀ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਹੈ।
 193 ਭਾਵ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ-ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੀਨ ਤੋਂ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਨਾ ਕਰਨ। ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚੱਲੇ, ਜੇਕਰ ਅਧੀਨ ਰਹਿ ਕੇ ਚੱਲਣ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ। ਈਮਾਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਤਾਂ ਦਿਲ ਨਾਲ ਹੈ, ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ।
 194 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰਾਮ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੜਾਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਨਾ ਲੜੋ। ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੜਦੇ? ਬਲਕਿ ਹੁਦੈਬੀਆ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵੇਲੇ ਜ਼ੀਕਅਦਾ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਉਮਰੇ ਵਾਸਤੇ ਗਏ। ਕਾਫ਼ਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਆਇਤ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਹਿਮ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ?

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਦੀ ਰਜ਼ਾ) ਦੇ ਲਈ ਹੱਜ ਅਤੇ ਉਮਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇ (ਰਸਤੇ ਵਿਚ) ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਰਬਾਨੀ (ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ) ਮਿਲ ਜਾਵੇ (ਕਰ ਦੇਵੋ) ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਰਬਾਨੀ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿਰ ਨਾ ਮੁੰਨਵਾਓ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ (ਜੇ ਉਹ ਸਿਰ ਮੁੰਨਵਾ ਲਏ ਤਾਂ) ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂ ਸਦਕਾ (ਪੁੰਨ ਦਾਨ) ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰੇ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ (ਤਕਲੀਫ਼ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ) ਤੁਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ (ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ) ਹੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਮਰੇ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਉਹ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ੇ ਹੱਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਸੱਤ ਘਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਇਹ ਪੂਰੇ ਦਸ ਦਿਨ ਹੋਏ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਮੱਕੇ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (196) ਹੱਜ ਦੇ ਮਹੀਨੇ (ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ) ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਇਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੱਜ ਦੀ ਨੀਯਤ (ਇਰਾਦਾ) ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਹੱਜ (ਦੇ ਦਿਨਾਂ) ਵਿਚ ਨਾ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਕਰੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਇਲਮ (ਗਿਆਨ) ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਰਸਤੇ ਦਾ) ਖ਼ਰਚਾ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਖ਼ਰਚ (ਤਾਂ) ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਅਰਥਾਤ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ (ਹੀ) ਹੈ ਤੇ ਐ ਅਕਲ ਵਾਲਿਆਂ! ਮੈਥੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। (197)

يَسْأَلُ الْهَدْيَ مَجْلَدًا. فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أذىٌ مِنْ رَأْسِهِ فَفَدَيْتَهُ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَدُمْتَهُ مُنْتَمِعًا بِالْعَمَلِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَسْرَعَ مِنَ الْهَدْيِ: فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَيَسْأَلْ تَلْتَلَةً أَيْ يُوْرِ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعْتَهُ. رَبِّكَ عَشْرَةٌ كَأَوْلَىٰ. ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرًا الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ. وَاسْتَقُوا اللَّهَ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ. الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَةٌ. فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ حَيْرٍ يَغْتَنبُ اللَّهُ وَنَزَّوْدُوا فَإِنَّ حَسْبَ الْعِزِّ الرَّادِّ الْقَوِيُّ. وَاسْتَقُوا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْ تَبْغُوا فِتْنًا مِنْ رَبِّكُمْ. فَإِذَا أَقَضْتُمْ

196 ਇਥੋਂ ਹੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੱਜ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਰਾਮ (ਅਨਸੀਤਾ ਲਿਬਾਸ) ਬੰਨ੍ਹੋ। ਫਿਰ ਅਰਫ਼ਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਉਥੋਂ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਸ਼ਆਰੁਲ ਹਰਾਮ ਵਿਖੇ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰੋ। ਈਦ ਦੀ ਸਵੇਰ ਮਿਨਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਿੱਕਰ ਮਾਰੋ, ਵਾਲ ਮੁੰਨਵਾ ਕੇ ਅਹਿਰਾਮ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦੇਵੋ। ਫਿਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਤਵਾਫ਼-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਸਫ਼ਾ ਮਰਵਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੌੜੋ। ਫਿਰ ਮਿਨਾ ਵਿਖੇ ਆ ਜਾਵੋ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਹੋ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿੱਕਰ ਮਾਰੋ। ਫਿਰ ਕਾਅਬਾ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਤਵਾਫ਼-ਏ-ਰੁਖਸਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਮਰੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਰਾਮ ਬੰਨ੍ਹੋ ਜਿਸ ਦਿਨ ਚਾਹੇ ਕਾਅਬੇ ਦਾ ਤਵਾਫ਼ ਕਰੋ, ਸਫ਼ਾ ਮਰਵਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੌੜੋ। ਫਿਰ ਵਾਲ ਮੁੰਨਵਾ ਕੇ ਅਹਿਰਾਮ ਉਤਾਰ ਦੇਵੋ। ਹੱਜ ਅਤੇ ਉਮਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਰੱਬ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਾਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਹਿਰਾਮ ਪਹਿਨ ਕੇ ਬੰਦਾ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਡਰ ਕਰਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭੇਜ ਦੇਵੇ। ਜਦੋਂ ਮੱਕੇ ਵਿਖੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਹਿਰਾਮ ਉਤਾਰ ਦੇਵੋ, ਫਿਰ ਵਾਲ ਨਾ ਕਟਵਾਏ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਅਹਿਰਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਲ ਕਟਵਾ ਲਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਏ। ਤੀਜੇ ਹੱਜ ਅਤੇ ਉਮਰਾ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਇੱਕ ਹੀ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਦਸ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੋ, ਤਿੰਨ ਹੱਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਘਰ ਆ ਕੇ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਇੱਕ ਵਾਸਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਬਕਰੀ, ਉੱਠ ਅਤੇ ਗਾਂ ਸੱਤ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਇੱਕੋ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੱਜ ਉਮਰਾ ਕਰਨ। ਮੱਕੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ। (ਜਾਰੀ)

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ (ਹੱਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼ ਵਪਾਰ ਰਾਹੀਂ) ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਰਿਜ਼ਕ ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਰਫ਼ਾਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਮਸ਼ਅਰ-ਏ-ਹਰਾਮ (ਭਾਵ ਮੁਜ਼ਦਲਫ਼ਾ) ਵਿਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ (ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। (198) ਫਿਰ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਹੋਰ ਲੋਕ ਪਰਤਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਓ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (199) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹੱਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ/ਇਬਾਦਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ (ਮਿਨਾ ਵਿਚ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਓ-ਦਾਦਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ (ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ) ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਜੇ ਸਾਨੂੰ (ਦੇਣਾ ਹੈ) ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਖਿਰਤ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ (200) ਅਤੇ ਕੁੱਝ (ਲੋਕ) ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਅਮਤ ਬਖਸ਼ ਤੇ ਆਖਿਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਅਮਤ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਰਕ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਾ। (201) ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਭਾਵ ਚੰਗਾ ਬਦਲਾ) ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਛੇਤੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ ਛੇਤੀ) ਬਦਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (202) ਅਤੇ (ਮਿਨਾ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰਨ ਦੇ) ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ (ਜਿਹੜੇ) ਗਿਣਤੀ ਦੇ (ਦਿਨ) ਹਨ (ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਛੇਤੀ (ਅਤੇ) ਦੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸ (ਪਰਤ ਆਵੇ) ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਠਹਿਰਿਆ ਰਹੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਲਈ ਹਨ ਜਿਹੜਾ (ਰੱਬ ਤੋਂ) ਡਰੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਉਸ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ। (203)

سَمِعْنَا ۖ وَأَطَعْنَا ۗ وَإِن كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ لَمِنَ الضَّالِّينَ ۗ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ۗ فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۗ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۗ أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۗ وَإِذْ كَرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۗ لِمَنِ الشَّقِيُّ

(ਬਾਕੀ) 197 ਹੱਜ ਲਈ ਅਹਿਰਾਮ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ੱਵਾਲ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਚੰਨ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਈਦ-ਉਲ-ਅਜ਼ਹਾ ਦੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਅਹਿਰਾਮ ਵੇਲੇ ਹੱਜ ਅਤੇ ਉਮਰੇ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਨੀਯਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੂੰਹੋਂ 'ਲੱਬੈਕ' ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਅਹਿਰਾਮ ਪਹਿਨ ਲਏ ਤਾਂ ਮਰਦ ਔਰਤ ਦਾ (ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ) ਮਿਲਣਾ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਬਚਣਾ, ਆਪਸੀ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰੇ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲ ਤੋੜਨਾ ਜਾਂ ਕੱਟਣਾ, ਨਹੁੰ ਕੱਟਣਾ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਲਾਉਣਾ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮੈਲੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਪਹਿਨੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ਨਾ ਢਕੇ ਪਰੰਤੂ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਨਾ ਲਾਏ। ਕੁਫਰ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਬਗ਼ੈਰ ਖਰਚ ਲਏ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਫਰ ਖਰਚਾ ਨਾ ਲੈਂਦੇ। ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਫਰ ਖਰਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਸਵਾਲ ਨਾ ਕਰੇ। 198 ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੋ ਫ਼ਜ਼ਲ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਵ ਹੱਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਜਾਰਤ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਣਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ। ਲੋਕੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੇ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨਾਲ ਹੱਜ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਗਿਆ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿਲਕਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੇਕ ਨੀਯਤੀ 'ਤੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸਖਤ ਝਗੜਾਲੂ ਹੈ। (204) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੱਜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ (ਬਰਬਾਦ) ਤੇ (ਇਨਸਾਨਾਂ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ) ਨਸਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (205) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤਾਂ ਹੰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਨਰਕ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (206) ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ (ਤੱਕ) ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਆਪਣੇ) ਬੰਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (207) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨੋ ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। (208) ਫਿਰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੋਲ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (209) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਛੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਆ ਖਲੋਣ ਅਤੇ ਕਜ਼ੀਆ ਹੀ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (210)

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝
 وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ ۖ وَهُوَ أَلَدُّ
 الْخِصَامِ ۖ وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ
 فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
 الْمُسَافِرِينَ ۖ وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ
 بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ ۖ وَلَيْسَ الْمِهَادُ ۖ وَمِنَ
 النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ
 وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا
 فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۖ
 إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۖ فَإِنْ زُلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا
 جَاءَ نَكْرُمُ الْبَيِّنَاتِ فَاغْلَبُوا ۖ إِنَّ اللَّهَ غَزِيرٌ حَكِيمٌ ۖ
 هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ

مَكَّانٍ

- (ਬਾਕੀ) 199** ਇਹ ਵੀ ਕੁਫਰ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੱਕੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਤੱਕ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਹਰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਹਰਮ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤਵਾਫ਼ ਲਈ ਚੱਲਣ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਚੱਲੋ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਗ਼ਲਤੀ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰੋ।
- 203** ਇਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੁਫਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਕਿ ਹੱਜ ਤੋਂ ਫ਼ਾਰਿਗ ਹੋ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਈਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ, ਬਜ਼ਾਰ ਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ। ਹੁਣ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਰੱਬ ਦੀ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਕਿੱਕਰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਤਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਠਹਿਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਪਿਆਰ ਹੈ ਉਹ ਆਖਿਰਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਹੁਣ ਹੱਜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ।
- 206** ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਦੇ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ਾਮਦਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਤੇਰੀ ਮੁਹੱਬਤ ਹੈ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਤਾਕਤ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਕਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਦੇਣ, ਜ਼ਿੰਦਾਂ ਕਰਨ, ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ। ਇੱਕ ਅਗਨਸ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾਮੀ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਨਾਲ ਇਹੋ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਸੀ।
- 207** ਇਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਲਈ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਣ।
- 210** ਭਾਵ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਅਤੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ, ਹੁਣ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਆਪ ਆਵੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ

ਐ ਮੁਹੰਮਦ!(ਸ) ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ (ਵਿਖਾਈਆਂ) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਮਤ ਮਿਲ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਬਦਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (211) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੁਨਕਿਰ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਮਨਮੋਹਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਈਮਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਲੋਕ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੇਹਿਸਾਬ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (212) ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਧਰਮ ਸੀ (ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ (ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ) ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ ਜੋ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮੱਤਭੇਦ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ) ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਹੁਕਮ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ (ਇਹ ਮੱਤਭੇਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼) ਆਪਸੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕਾਰਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਉਹ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (213)

الْقُرْآنِ
سُورَةُ
الْعَمَامِ وَالْمَلَكَةِ وَتُضَى الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ
شَجَعِ الْأُمُورِ سَلَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا اتَّيَبْتَهُمْ
مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝
زَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ
مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوَيْلٌ لَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ ۝ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝
كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً ۝ فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ
مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۝ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ
بِالْحَقِّ لِيُحْكَمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اُخْتَلَفُوا فِيهِ ۝
وَمَا اُخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۝ فَهَدَى اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اُخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِآذَانِهِ

مَنْزِلًا

213 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਨਬੀ ਭੇਜੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਫਿਰਕੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਦੇਵੇ ਬਲਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਰਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਥਿੜਕੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਬੀ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਸਮਝਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ। ਜਦੋਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਕਿਤਾਬ ਭੇਜੀ। ਸਾਰੇ ਨਬੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਰਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਵੀ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਅਖੀਰਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰ ਮਰਜ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਚਾਉ ਬਦਲੇ ਹੋਇਆ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਂਜ ਹੀ ਜੰਨਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ ? ਅਤੇ ਅਜੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਸਹਿਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਤੇ (ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਸੁੱਟਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਸਾਰੇ ਕੁਰਲਾ ਉੱਠੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ? ਵੇਖੋ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। (214) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ) ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਧਨ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ (ਜੋ ਚਾਹੋ ਖਰਚ ਕਰੋ ਪਰ) ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਉਹ (ਦਰਜਾ-ਬਦਰਜਾ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵ) ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ (ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਵੋ) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਨੇਕੀ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕਮਾਓਗੇ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (215) (ਐ ਮੁਸਲਮਾਨੋ!) ਤੁਹਾਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ) ਲੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਹੋ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ) ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਵੇ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰੀ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ (ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ) ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇ (ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (216)

215 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਮਾਲ ਦਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸਵਾਬ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੰਨਾ ਖਰਚ ਹੋਇਆ ਉਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ।

ਜੰਨਤ-ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਥਾਂ, ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਬਾਗ਼।

وَاللّٰهُ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَاءُ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝
 اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوْا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَّثَلُ
 الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَاسَاءُ وَ
 الضَّرَآءُ وَزُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ
 اٰمَنُوْا مَعَهُ مَتٰى نَضُرُّ اللّٰهَ ۚ اَلَا اِنَّ نَضْرَ اللّٰهِ
 قَرِيْبٌ ۝ يَسْئَلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ۗ قُلْ مَا اَنْفَقْتُمْ
 مِنْ خَيْرٍ فَلِلّٰهِ الدِّيْنُ وَالْاَقْرَبِيْنَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسْكِيْنَ
 وَابْنِ السَّبِيْلِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ
 بِهٖ عَلِيْمٌ ۝ كَتَبَ عَلَيْنٰكُمْ الْقِتَالَ وَهُوَ كَرِيْمٌ لَّكُمْ
 وَعَسٰى اَنْ تَكُوْنُوْا سٰئِيًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ وَ
 عَسٰى اَنْ تُحِبُّوْا سٰئِيًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَاللّٰهُ
 يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الشَّهْرِ
 الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيْهِ ۗ قُلْ قِتَالٌ فِيْهِ كَبِيْرٌ ۗ وَصَدّٰ

مذلل

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.! ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ (ਮਹੀਨਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਲੜਨਾ ਵੱਡਾ (ਪਾਪ) ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅੱਲਾਹ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਫਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਸਜਿਦ (ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ) ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ (ਬੰਦ ਕਰਨਾ) ਤੇ ਮਸਜਿਦ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ (ਜੇ ਕੁੱਝ ਇਹ ਮੁਨਕਿਰ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰਾ ਹੈ ਤੇ (ਧਰਮ ਤੋਂ) ਬੇਮੁੱਖ ਕਰਨਾ ਖ਼ੂਨ ਖ਼ਰਾਬੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਬੁਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਦਾ ਲੜਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਾਹ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵੀ ਫੇਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕੇ (ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ) ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਅਜਾਈਂ ਜਾਣਗੇ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ **ਦੇਜ਼ਮੀ** ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ। (217) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ ਤੇ (ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ) **ਜਿਹਾਦ** ਕਰਦੇ

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٍ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَأَخْرَاجِ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ، وَالْفِتْنَةُ
الْكَبِيرُ مِنَ الْقَتْلِ، وَلَا يَزَالُ يُفَارِقُونَكُمْ حَتَّى
يَبْرُدُوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ، إِنْ اسْتَطَاعُوا، وَمَنْ
يَبْرُدْكُمْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فِيمَتٍ وَهُوَ كَافِرٌ
فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ،
وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ، وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ، قُلْ
فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعٌ لِلنَّاسِ، وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ
مِن نَّفْعِهِمَا، وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ، قُلْ
الْعَفْوُ كَذَلِكَ، يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ

مَزَل

ਰਹੇ ਉਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (218) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਜੂਏ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਵੀ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ) ਕਿਹੜਾ ਮਾਲ (ਧਨ) ਖਰਚ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ (ਲੋਕ ਪੁਲੋਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਨ ਕਰੋ। (219)

217 ਹਜ਼ਰਤ ਨੇ ਇੱਕ ਫੌਜ ਜਿਹਾਦ ਲਈ ਭੇਜੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਲੈ ਆਏ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਹੀਨਾ ਜਮਾਦੀ-ਉ-ਸਾਨੀ ਦਾ ਹੈ। ਰਜਬ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਤਾਅਨੇ ਮਿਅਨੇ ਮਾਰੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਉਤਰੀ ਭਾਵ ਇਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਕਰਨਾ ਸਖ਼ਤ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ।

ਦੇਜ਼ਮੀ-ਨਰਕੀ, ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਪਾਪੀ। ਜਿਹਾਦ-ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ, ਯਤਨ ਕਰਨਾ।

ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਯਤੀਮਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ (ਵਰਤਾਓ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਹਾਲਤ 'ਚ) ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਸਾਂਝੀ ਰੱਖਣਾ (ਭਾਵ ਖਰਚ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੋ) ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੁਆਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ? ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (220) ਅਤੇ (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!) ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲੈ ਆਉਣ ਨਿਕਾਹ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਔਰਤ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀ ਗੋਲੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਇੰਜ ਹੀ) ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਮਰਦ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰਨ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਵਿਚ ਨਾ ਦੇਣਾ (ਕਿਉਂਕਿ) ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਮਰਦ ਨਾਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ ਮੋਮਿਨ ਗੁਲਾਮ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸ਼ਰਿਕ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਦੋਜ਼ਖ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਬਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਨਸੀਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ। (221) ਅਤੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਹੈਜ਼ (ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ) ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਗੰਦਗੀ ਹੈ। ਸੋ ਹੈਜ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹੋ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਓ। ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਓ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। (222)

تَتَذَكَّرُونَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْمَعُونَ
عَنِ الْمَشْأَمِيِّ قَوْلَ إِصْلَاحٍ لَّهُمْ خَيْرٌ مِّمَّا
تَعْمَلُونَ وَخَوَاتِمَهُمْ وَنَسِئَهُمُ الْمُنْفَكِينَ
مَنْعًا لِّمَنْعَتِكُمْ إِنَّا فَاعِلُونَ حَيْثُ حَكَمْنَا
وَلَا تَكْفُرُوا بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ وَالْأَمْرُ لِلَّهِ
حَيْثُ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ يُضَلِّبْهُ سُبُلَ
الضَّلَالَةِ إِنَّهُ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَلَا تَسْتَكْبِرُوا
تَكْبُرًا إِنَّكُمْ فَعَلْتُمْ سُلُوكًا مَّكْرُومًا
وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ عِتَابَنَا مِنْ فَتْرَتِنَا
غُلَامًا مِّمَّنْ كَانُوا كَافِرِينَ وَاللَّذِينَ
يُؤْتُونَ عِتَابَنَا مِنْ فَتْرَتِنَا غُلَامًا مِّمَّنْ
كَانُوا كَافِرِينَ وَاللَّذِينَ يُؤْتُونَ عِتَابَنَا
مِنْ فَتْرَتِنَا غُلَامًا مِّمَّنْ كَانُوا كَافِرِينَ
وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ عِتَابَنَا مِنْ فَتْرَتِنَا
غُلَامًا مِّمَّنْ كَانُوا كَافِرِينَ

220 ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਜੂਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ, ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਹੈ। ਅੰਤ ਸੂਰਤ 'ਮਾਇਦਾ' ਦੀ ਆਇਤ 'ਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਸ਼ਾ ਲਿਆਉਣ ਸਾਰੀਆਂ ਹਰਾਮ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾਈ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਮਾਲ ਦਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਸਾਰੀ ਹਰਾਮ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਕਰੀਏ? ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖਰਚ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਫਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੋ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਯਤੀਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਖਾਵੇਗਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿੱਡ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਭਰੇ। ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਯਤੀਮਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਖਰਚ ਸਬੰਧੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਖਰਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਆਵੇ। ਫਿਰ ਸਖਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਯਤੀਮ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਜਾਈ-ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖੋ, ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਪਰੰਤੂ ਨੀਯਤ ਸ਼ੁੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਨੀਯਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ-ਨਾਤਾ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਆਇਤ ਨਾਲ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਰਕ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ 'ਚ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਸਮਝੇ ਜਿਵੇਂ ਸਮਝੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝੋ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਬਰਾਬਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ। ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਮੰਗੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਰੂਤਾ-ਧਰਤਾ ਸਮਝੋ। ਬਾਕੀ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

(ਜਾਰੀ)

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਖੇਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ (ਨੇਕ ਆਮਲ) ਅੱਗੇ ਭੇਜਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ (ਇਕ ਦਿਨ) ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। (223) ਅਤੇ (ਐ ਨਬੀ !) ਓਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣ ਲਈ ਨਾ ਵਰਤੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੁਕ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਰੱਬ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸੁਣਦਾ ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (224) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਖਾਧੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ? ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਤੁਸੀਂ ਦਿਲੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਖਾਵੋਗੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ (ਅਤੇ) ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ। (225) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲੈਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ (ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਹੁੰ ਤੋਂ) ਪਰਤ ਆਉਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ

الْقَوْلِ
سَيَقُولُ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ۝
نِسْأُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَزَنُكُمْ أَنْ تَسْتُمِرُّوا
وَقَدْ مَوَّلَا أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ بِاللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
تُلْقَوْنَ وَأَنْبِشِرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً
لِإِيمَانِكُمْ أَنْ تَبْرُوا وَتَثْقُوا وَتَصْلِحُوا بَيْنَ
النَّاسِ ۝ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ كَلَيْلًا أَخَذَ كُمْ اللَّهُ
بِالْغُفْوِ فِي إِيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخَذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُمْ
فَأَلْمُؤُكُمْ ۝ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
مِنْ نِسَائِهِمْ سَرَبُضٌ أَرْبَعَةٌ أَشْهُرٌ ۝ إِنْ فَأُؤُ
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ
فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ
بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ ۝ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ
يَكُنَّ مِمَّا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ

مَنْ

(226) ਅਤੇ ਜੇਕਰ 'ਤਲਾਕ' ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (227) ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਆਉਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਤੇ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਮੁੜ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ 'ਮੁੱਦਤ' ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਲੈਣ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ (ਮਰਦਾਂ 'ਤੇ) ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ (ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ) ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਹਾਸਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। (228)

(ਬਾਕੀ) 222 ਹੈਜ਼ ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਸ ਖ਼ੂਨ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ। ਆਦਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੋ ਆਵੇ ਉਹ ਮਰਜ਼ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮਰਜ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਪਾਕ ਹੋ ਜਾਣ ਜਿਵੇਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੂਸਰੀ ਥਾਂ ਜੋ ਨਾਪਾਕ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਨਹੀਂ।

223 ਭਾਵ ਜਿਸ ਰਾਹੋਂ ਚਾਹਵੇ ਜਾਵੇ ਪਰੰਤੂ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਖੇਤੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਬੀਜ ਬੀਜਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਗੇ। ਅੱਗੇ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਕਰੋ ਭਾਵ ਇਸ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਨੀਯਤ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਅਤੇ ਸਵਾਬ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਵ ਰੱਬ ਹੀ ਸਹੁੰ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਛੱਡਣ ਦੀ ਨਾ ਖਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਪਿਓ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲਾਂਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਫ਼ਕੀਰ ਨੂੰ ਸ਼ੈਰਾਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਤੋੜ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕੱਫ਼ਾਰਾ ਦੇਵੇ।

ਤਲਾਕ (ਸਿਰਫ) ਦੇ ਵਾਰੀ ਹੈ (ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਦੋ ਤਲਾਕਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ) ਫਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ (ਬੀਵੀਆਂ ਨੂੰ) ਸੁਚੱਜੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉੱਚਿਤ ਵੰਗ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਹਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਝ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਓ, ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਡਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਣਗੇ ਤਾਂ ਜੇ ਪਤਨੀ (ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ) ਰਿਹਾਈ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਗੇ ਉਹੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੋਣਗੇ। (229) ਫਿਰ ਜੇ ਪਤੀ (ਦੋ ਤਲਾਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਸਰੀ) ਤਲਾਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਔਰਤ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਨਾ ਕਰ ਲਵੇ ਉਹ (ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ) ਵਾਸਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਂ ਜੇ ਦੂਸਰਾ ਪਤੀ ਵੀ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਔਰਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਫਿਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੋੜਨਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸੁਝਵਾਨ ਹਨ। (230)

يُؤْمِنُ بِآيَاتِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَبُوعَثْنُ حَقُّ
 بِرَدِّهِمْ فِي ذَٰلِكَ إِنْ كَرِهُوا إِصْلَاحًا، وَكَانَ
 مِثْلَ الَّذِي عَلَيْكَ بِالْمَعْرُوفِ وَالْجَرِّالِ عَلَيْهِمْ
 دَرَجَةٌ، وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ، فَالطَّلَاقُ مَرَّتَيْنِ
 فَإِمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيٍّ بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ
 لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا بِمِثْلِهِنَّ شَيْئًا، وَإِنْ
 بَعَثْتُمْ إِلَيْهَا غُلَامًا، فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا
 يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ، فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا
 افْتَدَتْ بِهِ، إِنَّ تِلْكَ حُدُودَ اللَّهِ، فَلَا تَعْتَدُوهَا،
 وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ، فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ
 وَإِنْ طَلَّقَهَا، فَلَا يَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّى تَنْكِحَ
 زَوْجًا غَيْرَهُ، وَإِنْ طَلَّقَهَا، فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
 أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ فَتِنَا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ، وَتِلْكَ

225 (ਬਾਕੀ) ਨਾਕਾਰੀ ਸਹੁੰ ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਖਬਰ ਨਾ ਲੱਗੇ।

227 ਭਾਵ ਜਿਸ ਨੇ ਕਸਮ ਖਾ ਲਈ ਕਿ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਦਾ ਦੰਡ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤਲਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

228 ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਨੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਹੈਜ਼ ਨਾ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਗਰਭ (ਹਮਲ) ਹੋਵੇਗਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਔਲਾਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੇਕਰ ਗਰਭ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਮੁੱਦਤ ਨੂੰ 'ਇੱਦਤ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਇੱਦਤ ਤੱਕ ਮਰਦ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਰੱਖ ਲਏ। ਜੇਕਰ ਔਰਤ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਮਰਦਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਇੱਥੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

229 ਭਾਵ ਇੱਦਤ ਤੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਇੱਦਤ ਤੱਕ ਫਿਰ ਅਪਣਾ ਲਏ। ਇਹ ਗੱਲ ਪਹਿਲੇ ਤਲਾਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਰ ਸਕੇਗੀ ਤਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਰੱਖੇ ਕਿ ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕੇ ਤਾਂ ਸੋਹਣੇ ਵੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦਾਅ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਨਾ ਰੋਕੇ ਕਿ ਉਹ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਮੋੜ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੁਲਾਹ ਦਾ ਰਾਸਤਾ ਨਾ ਲੱਭੇ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਰਦ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਮੁੜਵਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਤਲਾਕ ਦਿਵਾ ਦੇਣ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਖੁਲਾਅ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

230 ਭਾਵ ਤੀਸਰੀ ਤਲਾਕ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਨਿਕਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸੋਹਬਤ (ਸੰਬੋਧ) ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ (ਦੇ ਵਾਰੀ) ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਦਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ ਜਾਂ ਸੁੱਚਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਦਾਅ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤੇ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਹ ਵਿਚ ਨਾ ਰੱਖੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਵੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵਧੀਕੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਬਣਾਓ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (231) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਚੁੱਕੋ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਦਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਿਕਾਹ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਬਣੇ। ਇਸ (ਹੁਕਮ) ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (232)

الْقُرْآنِ
سَيَقُولُ
حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۗ وَإِذَا طَلَقْتُمْ
النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
أَوْ سَدِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ ۚ وَلَا تُنْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا
لِنَعْتَدُوا، وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ،
وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ
وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ، وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۗ وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ
فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ
أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ، ذَلِكَ
يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ، ذَلِكَمْ آزَكَىٰ لَكُمْ وَأَظْهَرُ، وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ۗ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ

مَنْزِلٌ

232 ਇਹ ਹੁਕਮ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਰੱਖਣ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣ, ਉੱਥੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ।

ਇੱਦਤ-ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸਮਾਂ। ਤਲਾਕ-ਮਰਦ ਔਰਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ, ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ ਹੋਣਾ। ਆਖ਼ਿਰਤ- ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ, ਬਦਲੇ ਦਾ ਦਿਨ।

ਮਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਇਹ (ਹੁਕਮ) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਵਾਉਣਾ ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ, ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਹਿੰਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। (ਇਸ ਲਈ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ) ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਪਿਓ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇੰਜ ਹੀ (ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ) ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਹਾਂ ਜੇ ਦੋਵੇਂ (ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ) ਆਪਸੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਦੁੱਧ ਛੁਡਾਉਣਾ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ (ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਰਾਈ ਔਰਤ ਤੋਂ) ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਵਾਉਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਤੂਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਤੁਸੀਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਅਤੇ ਔਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਔਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (233) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜੋ

ਲੋਕ ਮਰ ਜਾਣ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ) ਪਤਨੀਆਂ ਜੀਵਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦਸ ਦਿਨ ਰੋਕੀਂ ਰੱਖਣ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਦਤ (ਮਿਆਦ) ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਕੰਮ (ਨਿਕਾਹ) ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਤੇ ਔਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (234)

233 ਭਾਵ ਜੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਤਲਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਮੁੰਡਾ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਵੇਗੀ। ਬਾਪ ਉਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਬਾਪ ਮਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਉਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੇਣਗੇ ਜੇਕਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਛੁਡਵਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਬਾਪ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਪਿਲਾਵੇ, ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਾ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ 'ਚ ਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਾ ਮਾਰੇ।

234 ਤਲਾਕ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਤਿੰਨ ਹੈਜ਼ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਇੱਦਤ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦਸ ਦਿਨ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਰਭ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਗਰਭ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗਰਭ (ਖੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੱਕ)।

حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْتَزِعَ الرِّضَاعَةَ. وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ. لَا تُكْفَى نَفْسٌ إِلَّا وَسْعَهَا، وَلَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ. وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ. فَإِنْ أَرَادَ إِفْصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا. وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مِمَّا آتَيْتُمُ بِالْمَعْرُوفِ. وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ. وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا، فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ. وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ. وَلَا

مَنْ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਕਾਹ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਭੇਜੋ ਜਾਂ (ਨਿਕਾਹ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ) ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪਾਈਂ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ (ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ) ਦਾ ਖਿਆਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ ਪਰ ਵੇਖੋ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁਫੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੈਅ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੀਕ 'ਇੱਦਤ' ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਨਿਕਾਹ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਕਰੋ ਤੇ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ। (235) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਜਾਂ ਮਹਿਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤੂਰ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁੱਝ ਖਰਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਦੇਵੋ ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ (ਗ਼ਰੀਬ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਅਨੁਸਾਰ) ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਇਹ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। (236) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵੋ ਪਰੰਤੂ ਮਹਿਰ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਧਾ 'ਮਹਿਰ' ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜੇ ਔਰਤਾਂ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਜਾਂ ਆਦਮੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਆਪਣਾ ਹੱਕ) ਛੱਡ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਮਹਿਰ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਰਦ ਲੋਕ ਹੀ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਇਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਸ 'ਚ ਭਲਾਈ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲਣਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (237)

النِّكَاحُ

سُورَةُ

جُنَّاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَزَّضْتُمْ بِهِ مِنَ خِطْبَةِ النِّسَاءِ
 أَوْ أَكْتَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلَيْهِمُ اللَّهُ أَنْتُمْ سَنَذَرُكُمْ
 وَلَكِنْ لَا تُؤَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
 مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى
 يَبْلُغَ الْكِتَابَ أَجَلَهُ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
 أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ
 إِجْنَحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ
 أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى
 الْمَوْسِمِ قَدَرًا وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرًا مَتَّاعًا بِالْمَعْرُوفِ
 حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ
 قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً
 فَرَضُوا مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا
 الذِّمَّةَ بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَإِنْ تَعَفَّوْا

مِثْلُ

235 ਭਾਵ ਜਨਾਨੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਦਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ਪਸਟ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਦਿਲ 'ਚ ਨੀਯਤ ਰੱਖੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਦਤ ਤੋਂ ਛਾਰਿਗ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਿਕਾਹ ਕਰਾਂਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਦਿਓਂ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾ ਕਹਿ ਬੈਠੇ। ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇੱਕ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਜਿਵੇਂ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕਹੇ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਪਸੰਦ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਹੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਹੈ।

236 ਜੇਕਰ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਮਹਿਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਨਿਕਾਹ ਦਰੁਸਤ ਹੈ। ਬਾਅਦ 'ਚ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਹੱਥ ਲਾਏ ਬਗ਼ੈਰ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ 'ਮਹਿਰ' ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਕੁਝ ਖਰਚ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਜੋਤਾ ਲਿਬਾਸ ਅਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ। ਭਾਵ ਜੇਕਰ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਗ਼ੈਰ ਹੱਥ ਲਾਏ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅੱਧਾ 'ਮਹਿਰ' ਲਾਜ਼ਿਮ ਹੋਇਆ ਜੇਕਰ ਜਨਾਨੀਆਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਛੱਡ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਸੀ ਨਿਕਾਹ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਤੇ ਤੋੜਣ ਦਾ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਪੂਰਾ 'ਮਹਿਰ' ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ “ਆਦਮੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ” ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਨਿਕਾਹ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਤੋੜਣ ਦਾ ਤਾਂ ਅਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਚਾਰ ਸੂਰਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦੋ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਕੱਰਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਇਹ ਕਿ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਸੂਰਤਾਂ ਬਾਕੀ ਰਹੀਆਂ। ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਗਾ ਕੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ 'ਮਹਿਰ' ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੂਰਤ 'ਨਿਸਾ' ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਇਹ ਕਿ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਕੱਰਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਗਾ ਕੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਮਹਿਰ' ਪੂਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਜੇ ਉਸ ਔਰਤ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਲੈਹਿਦਗੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਤਾਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਗਿਆ।

(ਐ ਮੁਸਲਮਾਨੋ!) ਸਾਰੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਨਮਾਜ਼ (ਅਸਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼) ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ।(238) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਦਅਮਨੀ (ਅਸ਼ਾਂਤੀ) ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਵੋ, ਪੈਦਲ ਹੋਵੋ ਜਾਂ ਸਵਾਰ (ਜਿਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਮਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦੇ।(239) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ (ਪਿੱਛੇ) ਛੱਡ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕਰਕੇ ਜਾਣ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ (ਰੋਟੀ ਕੱਪੜੇ ਦਾ) ਖਰਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਘਰੋਂ ਚਲੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੂਝਵਾਨ ਹੈ।(240) ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਸ਼ੁਦਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ (ਇਸਲਾਮੀ) ਕਾਨੂੰਨ

أَقْرَبَ لِلتَّقْوَىٰ. وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بِيَدِكُمْ ۚ
 إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۖ حَفِظُوا عَلَى
 الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَىٰ ۖ وَتُؤْمَرُوا بِئِنَّ قَتِيْبِيْنَ ۖ
 فَإِن خِفْتُمْ فِرْجَآكُم أَوْ كِبَآئِكُمْ ۖ فَإِذَا أَمِنْتُمْ
 فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۚ
 وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَيَدْرُؤْنَ أَرْوَآجًا ۖ
 وَصِيْبَةً لِأَرْوَآجِهِمْ مَّتَاعًا لِّى الْحَوْلِ غَيْرِ
 إِخْرَآجٍ ۖ فَإِن خَرَجْتُمْ فَلَآ جُنَآءَ عَلَيْكُمْ فِى مَآ
 فَعَلْتُمْ فِى أَنفُسِهِنَّ مِنْ مَّعْرُوفٍ ۚ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
 حَكِيمٌ ۖ وَالْمُطَآفَاتِ مَتَآءٌ بِالمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا
 عَلَى الْمُتَّقِيْنَ ۚ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۚ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا
 مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ ۖ

ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਟੀ ਕੱਪੜਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।(241) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਿਆਨ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕੋ।(242)

238 ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਨਮਾਜ਼ ਅਸਰ ਹੈ ਕਿ ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਲਾਕ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਚ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਨਾ ਵਿਸਾਰ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸਰ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ, “ਅਦਬ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਭਾਵ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਲੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

240 ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿਵਾਉਣਾ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ, ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੁਣ ਮੁਰਦੇ ਵਲੋਂ ਦਿਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

241 ਪਹਿਲਾਂ ਖਰਚ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ ਭਾਵ ਲਿਬਾਸ। ਇਸ ਤਲਾਕ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਹਿਰ ਵੀ ਮੁਕੱਰਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵੀ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇੱਥੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਤਲਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਬਾਸ ਦੇਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਵੋ।

242 ਇੱਥੇ ਨਿਕਾਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪੂਰੇ ਹੋਏ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੇ (ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ) ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਨਿੱਕਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਮਰ ਜਾਓ' ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਰਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ (ਉਸ ਦਾ) ਸ਼ੁਕਰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (243) ਅਤੇ (ਐ ਮੁਸਲਮਾਨੋ!) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ (ਸਭ ਕੁਝ) ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (244) ਕੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਰੋਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਤੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (245) ਕੀ ਤੁਸੀਂ 'ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ' ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰੀਏ? ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਵੋ? ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਲ-ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾ ਗਏ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (246)

سَبَّحًا
الْحَمْدُ
فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ مَن ذَا الَّذِي يُفْرِضُ
اللَّهُ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهَ أَضْعَافًا كَثِيرَةً
وَاللَّهُ يُفْرِضُ وَيَضْطَرُّ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ الْكُفْرُ
تَرَى إِلَى الْمَلَأِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّهِمْ ائْتِنَا بِآيَةٍ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ
عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا
نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجَنَا مِنْ دِيَارِنَا
وَأَبْنَاؤُنَا فَلَئِمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا
إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۝ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

مَنْ

243 ਪਹਿਲੀ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਾਰ ਲੈ ਕੇ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਤੁਰੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਲੜਨੋਂ ਜੀਅ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਾਂ ਡਰ ਲੱਗਿਆ ਫੌਜ ਦਾ ਅਤੇ ਤਕਦੀਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮਰ ਗਏ। ਫਿਰ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਤੋਬਾ ਕਰਨ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਤੋਂ ਜੀਅ ਕਤਰਾਉਣਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ 'ਚ ਖਰਚ ਕਰੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਿਰਪਾ ਫਰਮਾਈ ਕਿ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਨਾ ਸਹਿਮ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਡੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।
246 (ਮੂਸਾ ਅਲੈ.) ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੀਯਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋ ਹੋਇਆ। ਜਾਲੂਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਖੋਹ ਲਏ। ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਉੱਥੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਲੋਕ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕਦਸ ਵਿਖੇ ਜਮਾਂ ਹੋ ਗਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਸ਼ੈਮੂਈਲ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਹਾਦੁਰ ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦੇ।

ਅਤੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਇਹ ਵੀ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤਾਲੂਤ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ।
ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ **ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ** ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਲਈ) ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਡੀਲ-ਡੌਲ ਵੀ (ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੜੀ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਭੁੱਲ੍ਹ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਤੇ ਜਾਣਨਹਾਰ ਹੈ। (247) ਅਤੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਸੰਦੂਕ ਆਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਸਾਂਭਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਸੱਲੀ (ਬਖ਼ਸ਼ਣ) ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (248)

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا. قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ. قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجَسَمِ. وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ. وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ. وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ. إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ. فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ. فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي. وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اعْتَرَفَ غُرْفَةً مِّمَّنْ.

247 ਤਾਲੂਤ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੌਮ-ਕਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਨਬੀ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਗੀਰ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਕਲ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਾ (ਸੋਟਾ) ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਕੱਦ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ, ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਉਸੇ ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਦ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਬਣਿਆ।

248 ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਦੂਕ ਚੱਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ (ਤਬੱਰੁਕਾਤ) ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ। ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਨੀਯਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਦੂਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਲੂਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਸੰਦੂਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਆ ਗਿਆ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਣਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਪੰਜ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੋ ਬਲਦਾਂ 'ਤੇ ਲੱਦ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਕੇ ਇੱਥੇ ਲੈ ਆਏ।

ਪੈਗ਼ੰਬਰ-ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ-ਬਖ਼ਸ਼ਰਗੀ, ਵਡਿਆਈ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤਾਲੂਤ ਫੌਜਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਚਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਵੇਗਾ (ਉਹ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ) ਉਹ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਪੀਵੇਗਾ (ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਮੇਰਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਚੁੱਲੀ ਭਰ ਪੀ ਲਵੇ (ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ) ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ (ਜੀਅ ਭਰ ਪਾਣੀ) ਪੀ ਲਿਆ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤਾਲੂਤ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕ ਨਹਿਰੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਜਾਲੂਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਮਾਤ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਟੋਲੀ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। (249) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਜਾਲੂਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਨਿੱਕਲੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਨੂੰ ਸਬਰ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ (ਲੜਾਈ ਵਿਚ) ਸਾਬਤ ਕਦਮ ਰੱਖ ਅਤੇ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਉੱਤੇ ਫਤਹਿ (ਜਿੱਤ) ਨਸੀਬ ਕਰ। (250) ਤਾਂ ਤਾਲੂਤ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਾਊਦ ਨੇ ਜਾਲੂਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ (ਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ) ਨਾਲ ਨਵਾਜ਼ਿਆ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਚਾਹਿਆ ਸਿਖਾਇਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨੋਂ ਨਾ ਰੋਕਦਾ ਤਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੀ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਲਾਹ ਸੰਸਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (251) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ (ਅਤੇ ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਸੀਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ। (252)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يٰٓرٓدٓءِۙ فَتَسْؤٰلُوۡنَاۤ اِلَّا قَلِيْلًاۙ وَمِنْهُمْۙ فُلَاۡنًاۙ جَاۡوِدًا
هُوَۙ وَ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡاۙ صَعَدُوۡاۙ اِلَآ اِلَاطٰقَۃٖۙ لَنَاۙ الْبُوۡدُۙ
يٰۤجَاۡلُوۡتَۙ وَجُنُوۡدِۙۙ قَالَ الَّذِيۡنَ يَظُنُوۡنَ اَنَّهُمْ
مُّتَمَّوۡاۙ النَّهْرَۙ كَرِهُوۡاۙ فِىۡهَاۙ قَلِيْلًاۙۙ غٰلِبَتۙ فِرۡسَةًۙ
كَثِيْرَةًۙ بِاِذْنِۙ اللّٰهِۙ وَاللّٰهُۙ مَعَ الصّٰدِقِيۡنَ
وَلَمَّاۙ بَرَزُوۡاۙ اِلَآ الْيَاۡلُوۡتَۙ وَجُنُوۡدِۙۙ قَالُوۡاۙ رَجَبًاۙ اَفَرۡئُوۡا
عَلَيْنَاۙ صَرِيۡرًاۙ وَتَبَتۙ اَفَاۡءًاۙۙ اَمَنَّاۙ وَالضُّرۡرَاتِۙ عَلٰى
الْقَوۡمِۙ الْكَٰفِرِيۡنَۙۙ فَمَهَّمُوۡهُمۙ بِاِذْنِۙ اللّٰهِۙ
وَقَتَلَۙ دَاۡوُدُۙ جَالُوۡتَۙ وَ اٰتٰهُۙ اللّٰهُۙ الْمُلْكََۙ وَ
الْحِكْمَةَۙ وَعَلَّمَهُۙۙ مِمَّاۙ يَشَآءُۙۙ وَ لَوْلَاۙ دَفَعَهُۙ اللّٰهُۙ
النّٰسَۙ بَعْضُهُمْۙ بِبَعْضٍۙ لَّفَسَدَتِۙ الْاَرْضُۙ وَ
لَكِنۙ لِّلّٰهِۙ ذُوۡ فَضْلٍۙ عَلٰى الْعٰلَمِيۡنَۙۙ تِلْكَۙ اٰيٰتِۙ
اللّٰهِۙ تَنۡزِيۡلُهَاۙ عَلَیْكَۙ يٰۤاَحۡمَدُۙ وَ اِنَّكَۙ لَمِنَۙ الْمُرۡسَلِيۡنَ

249 ਤਾਲੂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਲੋੜ ਲਾਲਚ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋਵੇ ਉਹੀ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਅੱਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਨਿੱਕਲੇ। ਉਸ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਚੁੱਲੀ ਭਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੀਵੇ। ਜੇ ਪੀਵੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾ ਆਵੇ। ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭੱਜ ਗਏ।
251 ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਊਦ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪਿਓ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਛੇ ਭਾਈ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪੱਥਰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਵੋ। ਜਾਲੂਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਾਰਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਜਾਲੂਤ ਆਪ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਕਿਹਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਜਾਓ। ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਊਦ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੇਟਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਉ। ਉਸ ਨੇ ਛੇ ਬੇਟੇ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਹੜੇ ਉੱਚੇ ਲੰਬੇ ਕੱਦਾਂ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਊਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਨਾ ਵਿਖਾਇਆ। ਉਹ ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬੱਕਰੀਆਂ ਚਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਜਾਲੂਤ ਨੂੰ ਮਾਰਾਂਗਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਏ ਦੋ ਤਿੰਨ ਪੱਥਰ ਸੇਪ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਮੱਥਾ ਫੱਟਣ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਲੋਹੇ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੱਥੇ 'ਚ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੜ ਆਇਆ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਲੂਤ ਨੇ ਅਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਨਿਕਾਹ ਉਸ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਲੂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਨਾ-ਸਮਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਾਈ ਕਰਨਾ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਿਹਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਬਾਹ-ਬਾਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ।

ਇਹ ਪੈਗੰਬਰ (ਜਿਹੜੇ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ (ਉੱਚਤਾ) ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ, ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਨੇ (ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਮਰਾਤਬੇ ਪਾਏ ਤੇ ਈਸਾ ਪੁੱਤਰ ਮੀਰਅਮ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਪਾਕ ਰੂਹ (ਹਜ਼ਰਤ ਜਿਬਰਾਈਲ) ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਝਗੜਦੇ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਕੁੱਝ ਨਾਸਤਿਕ ਹੀ ਰਹੇ, ਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਪਰਸਪਰ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ, ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਨਾ ਕਰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਦਾ ਹੈ। (253)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਿਹੜੀ (ਧਨ ਦੌਲਤ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਦਿਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ) ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਵੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ (ਅਮਲਾਂ ਦਾ) ਸੌਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਨਾ (ਕੋਈ) ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ, ਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ। (254) ਅੱਲਾਹ (ਉਹ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹਸਤੀ ਹੈ ਕਿ) ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਜਿਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਉੱਘ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਨੀਂਦ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ (ਸਮੁੱਚੀ) ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ। ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਿਨਾਂ (ਕਿਸੇ ਦੀ) ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਮਹਾਰਤ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਹਾਂ, ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ (ਅਤੇ ਇਲਮ) ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕੁੱਝ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਉਹ ਮਹਾਨ ਰੁਤਬਿਆਂ ਤੇ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (255)

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

وَأَنَّ الرُّسُلَ قَدْ جَاءَنَا بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَذَّبَ ثُمَّ تَابَ ثُمَّ كَفَرَ ثُمَّ نَدَّ وَهُوَ مُرِيدٌ مَّاءٍ حَالِيَةٍ ۚ وَمِن مَّن مَّاتَ وَهُوَ يُكْفِّرُ ۚ وَمِن مَّن قَبِلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ

254 ਭਾਵ ਅਮਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਹੈ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਵੇਚ-ਖਰੀਦ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕੋਈ ਯਾਰ ਮਿੱਤਰ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਛੁਡਵਾ ਸਕੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਛੱਡੇ।

(ਇਸਲਾਮ) ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿਦਾਇਤ (ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ) ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਬੁੱਤਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਸੁਣਦਾ ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (256)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢਕੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਹਨੇਰੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਹੋ ਲੋਕ ਦੋਜ਼ਖੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (257)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 اَيُّدِيَهُمْ وَمَا خَافَهُمْ، وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ
 عِلْمِهِ اِلاَّ بِمَا شَاءَ، وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَا
 الْاَرْضَ، وَلَا يَـُٔودُهُ حِفْظُهُمَا، وَهُوَ الْعَلِيُّ
 الْعَظِيْمُ ۝ لَا اِكْرَادَ فِي الدِّيْنِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ
 مِنَ الْغَيِّ، فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوْتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ
 فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى لَا انْفِصَامَ لَهَا،
 وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝ اللّٰهُ وَمِلَّةِ الدِّيْنِ اٰمَنُوْا
 يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
 اُولٰٓئِهِمُ الطَّاغُوْتُ يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ
 اِلَى الظُّلُمٰتِ، اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا
 خٰلِدُوْنَ ۝ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْ حٰجَبَ رِجْلَهُ
 فِي رِيْبَةٍ اَنْ اٰتٰهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ مٰرًا قَالِ اِنْ رِجْلَهُ
 رِجْلِي الَّذِيْ يُبْحٰى وَيُبَدِّدُ، قَالَ اَنَا اَخِيْ وَاٰمَدْتُ،

مترجم

256 ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਬੂਲ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਜਿਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਉਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

257 ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਹਿਦਾਇਤ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਲਿੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਆਇਤ ਰਾਹੀਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਅਦਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਬਖਸ਼ੀ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਾਰ ਕਾਰਨ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਪਾਸਿਉਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਛਮ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਖਾ (ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ) ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। (258) ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਅਦਮੀ ਨੂੰ (ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ) ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਬਸਤੀ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਮੂਧੀ ਡਿੱਗੀ ਪਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਇਸ (ਬਸਤੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ ਮੁੜ ਜੀਵਤ (ਜਿਉਂਦੇ) ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ ? ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਕੱਢ ਲਈ ਅਤੇ (ਉਸ ਨੂੰ) ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ (ਮਾਰੀਂ ਰੱਖਿਆ) ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਮੁੜ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੂੰ (ਇੱਥੇ) ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਿਆ ਏਂ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਸੌ ਸਾਲ (ਮਰਿਆ) ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਏਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਕਿ (ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ) ਸੜੀਆਂ ਬੁਸੀਆ (ਤਾਂ) ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਧੇ ਵੱਲ ਵੇਖੋ (ਜਿਹੜਾ ਮਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ) (ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ) ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ (ਗਧੇ ਦੀਆਂ) ਹੱਡੀਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੌੜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਮਾਸ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਕਿਆਤ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਯਕੀਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (259)

قَالَ لَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُدْعِي الْبَشَرِ مِنَ الْمَشْرِقِ
قَاتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ قَبِضَتِ الْيَدِ كَفْرَهُ وَ
اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ أَوْ كَالَّذِي مَرَّ
عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى
يُدْعِي هَذَا اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَّا رَبُّ الْمَثَلَةِ
عَامِرٌ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَيْلَاتُ قَالَ لَيْلَاتُ كَيْمًا
أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَيْلَاتُ مِائَةٍ عَامٍ
فَأَنْظِرْ إِلَى صَعَابِكَ وَشِرَابِكَ لَمْ يَسْتَنْهَ . وَأَنْظِرْ
إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَنُظِرْ
إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهُمُ الْحَمَدَ .
فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ . وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنحَى
الْمُوتَى . قَالَ أَوْ لَمْ تُؤْمِنُ . قَالَ بَلَى وَلَكِنْ

258 ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਪਣੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਘੁਮੰਢ ਕਾਰਨ ਅਪਣੇ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਬ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਰੱਬ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਕੈਦੀ ਬੁਲਾਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾ-ਜਵਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

259 ਇਹ ਅਦਮੀ ਹਜ਼ਰਤ ਉਜੈਰ (ਅਲੈ.) ਪੈਗੰਬਰ ਸਨ। ਬੁਖਤ-ਏ-ਨੱਸਰ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਨੀ ਇਸਰਾਇਲ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਨੂੰ ਵਿਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਉਜੈਰ (ਅਲੈ.) ਉਸ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਲੰਘੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਆਬਾਦ ਹੋਵੇ? ਉਸੇ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਸਰੀਰੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਪੀਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਗਧਾ ਮਰ ਕੇ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਉਸੇ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੌ ਸਾਲ 'ਚ ਬਨੀ ਇਸਰਾਇਲ ਨੇ ਕੈਦ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਫਿਰ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਅਬਾਦ ਹੀ ਵੇਖਿਆ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ (ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ) ਆਖਿਆ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਅੱਲਾਹ, ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ? ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਲਈ (ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ) ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਚ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਚਾਰ ਪੰਛੀ ਫੜਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਮੰਗਵਾ ਲਵੋ (ਅਤੇ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰਵਾ ਦੇਵੋ) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਟੁੱਕੜਾ ਹਰੇਕ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਰਖਵਾ ਦੇਵੋ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਓ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੱਜੇ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਹਿਕਮਤਾਂ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। (260) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਉਸ ਦਾਣੇ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੱਤ ਬੱਲੀਆਂ ਨਿੱਕਲਣ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੌ-ਸੌ ਦਾਣੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ (ਦੇ ਮਾਲ) ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੱਡੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (261) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਖਰਚ ਦਾ (ਕਿਸੇ 'ਤੇ) ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਜਤਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਪੁੰਨ-ਦਾਨ) ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਉਹ ਗ਼ਮਗੀਨ ਹੋਣਗੇ। (262) ਜਿਸ ਨੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ (ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ) ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਮਿੱਠੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਣਾ (ਇਸ ਬੇ-ਅਦਬੀ ਨਾਲੋਂ) ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਏ। (263)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 لِيُصْمِنَ قَلْبِي ۖ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ
 فَصْرْهُنَّ اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ
 مِّنْهُنَّ جُزْءًا مِّمَّۃً اَدْعُهُنَّ يٰۤاَتَيْنِكَ سَعِيًّا ۗ وَاَعْلَمُ
 اَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ۗ مِّثْلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ
 اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَمِثْلِ جَبَلٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ
 سَنَابِلٍ فِيْ كُلِّ سَنَابِلٍ مِّمَّۃٌ حَبَّةٌ ۗ وَاللّٰهُ يُضْعِفُ
 لِمَنْ يَّشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ وَاَسِعَ عَلِيْمٌ ۗ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ
 اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يَتَّبِعُوْنَ مَا اَنْفَقُوْا
 مِنْهَا وَاَدْنٰى ۗ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ وَلَا
 خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۗ قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ
 وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقٰتٍ يَتَّبِعُهَآ اَدْنٰى ۗ وَاللّٰهُ
 عَزِيْزٌ حَلِيْمٌ ۗ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُبْطِلُوْا
 صَدَقٰتِكُمْ بِالسِّنِّ وَالْاَذْنِ ۗ كَالَّذِيْ يُنْفِقُ

260 ਚਾਰ ਜਾਨਵਰ ਲੈ ਆਏ ਇੱਕ ਮੋਰ, ਇੱਕ ਮੁਰਗ਼, ਇੱਕ ਕਾਂ, ਇੱਕ ਕਬੂਤਰ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਪਛਾਣ ਲੈਣ। ਫਿਰ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਕ ਤੇ ਖੰਭ, ਇੱਕ ਤੇ ਧੜ, ਇੱਕ ਤੇ ਪੈਰ। ਵਿਚਕਾਰ 'ਚ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਠ ਕੇ ਹਵਾ 'ਚ ਉੱਡਣ ਲੱਗਾ। ਫਿਰ ਧੜ ਮਿਲੀ, ਫਿਰ ਖੰਭ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਪੈਰ, ਉਹ ਭੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ਚੱਲਿਆ ਆਇਆ, ਇੰਝ ਹੀ ਚਾਰੋਂ ਆਏ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਹ ਤਿੰਨ ਕਿੱਸੇ ਇਸ ਲਈ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਏ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪ ਹਿਦਾਇਤ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ। ਜੇਕਰ ਸ਼ੱਕ 'ਚ ਪਏ ਰਹੇ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇ। ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
 263 ਭਾਵ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੇ। ਜੇਕਰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਪਰਵਾਹ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ ! ਆਪਣੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ (ਨੂੰ) ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਉੱਤੇ, ਉਸ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਬਰਾਬਦ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਿਹੜਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਚਟਾਨ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਮਿੱਟੀ ਪਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੀਂਹ ਪੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ, (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ) ਇਹ (ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ) ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਰਤਾ ਕੁ ਬਦਲਾ ਵੀ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ ਕਰਦਾ। (264) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇੱਕ ਬਾਗ਼ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜੋ ਉੱਚੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇ (ਜਦੋਂ) ਉਸ 'ਤੇ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਦੁੱਗਣਾ ਫਲ ਆਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੀਂਹ ਨਾ ਵੀ ਵਰ੍ਹੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਫੁਹਾਰ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (265) ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ

ਖੰਜੂਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦਾ ਬਾਗ਼ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਵੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਚੱਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੰਨ੍ਹੇ-ਮੁੱਠੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ (ਅਚਾਨਕ) ਉਸ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦਾ ਭਰਿਆ ਵਾ-ਵਰੋਲਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ (ਬਾਗ਼) ਝੁਲਸ (ਕੇ ਸੁਆਹ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣ) ਜਾਵੇ? ਇੰਜ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚੋ। (266)

مَا لَكُمْ مِنَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ
وَأَيْلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا ۚ لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ
يَمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝
وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ
اللَّهِ وَتَنْبِيئًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ
أَصَابَهَا وَابِلٌ فَاتَتْ أَكْطَافَهَا ضَعْفَيْنِ ۚ فَإِن لَّمْ
يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلَّ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝
أَيُّودٌ أَحَدُكُمْ أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجْوِيلٍ
وَاعْتَابٍ مَّجْرِيٍّ مِّنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ لَهُ فِيهَا
مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ
ضِعْفًا ۚ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ۚ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۝

مَثَل

264 ਉੱਪਰ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਦਾਣਾ ਬੀਜਿਆ, ਸੱਤ ਬੱਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੌ ਦਾਣੇ ਮਿਲੇ। ਇੱਥੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨੀਯਤ ਦਾ ਨਿਰੋਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦਾਣਾ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਬੀਜਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭੋਰਾ ਭਰ ਮਿੱਟੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਈ। ਜਦੋਂ ਮੀਂਹ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉੱਗੇਗਾ?

265 ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਲ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਨੀਯਤ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਨੇਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭੋਰਾ ਭਰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਨਿਰੋਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਜਿੰਨਾ ਮੀਂਹ ਬਰਸੇ ਉੱਨਾ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨੀਯਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੇ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਵੇ ਸਭ ਬਰਬਾਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਖਾਵਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੀਂਹ ਬਰਸੇਗਾ, ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੁਲ ਜਾਵੇ।

266 ਹੁਣ ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਢ ਜਵਾਨੀ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਬਾਗ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਕੰਮ ਆਵੇ ਪਰ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਜਲ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ ! ਜਿਹੜਾ ਪਾਕੀਜ਼ਾ (ਪਵਿੱਤਰ) ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਚੋਂ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਖਰਚ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਤੇ ਨਾਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ (ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ (ਕਬੂਲਣ ਸਮੇਂ) ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਵੋ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵੀ ਨਾ ਸਵੀਕਾਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਤੇ ਸੋਹਣੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਲਾਇਕ ਏ। (267) (ਅਤੇ ਵੇਖਣਾ) ਸ਼ੈਤਾਨ (ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਉਹ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਤੋਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਮਤ ਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੜੀ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਭੁੱਲ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਹ ਵਾਲਾ ਹੈ। (268) ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਕਲਮੰਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਏ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਲਮੰਦੀ ਮਿਲ ਗਈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸਨੂੰ ਵੱਡੀ ਨਿਆਮਤ ਮਿਲ ਗਈ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸੂਝਵਾਨ ਹਨ। (269) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਖਰਚ ਕਰੋ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੁੱਖ-ਸੁੱਖੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ। (270) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਐਲਾਨੀਆ ਦੇਵੋ ਉਹ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਦੇਵੋ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੇ (ਇੰਜ ਦੇ ਦੇਣਾ) ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧੋ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। (271)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مِن طَبِئَتِ مَا كَسَبْتُمْ
 وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا
 الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَن
 تُغِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَمِيدٌ
 الشَّيْطَانُ يُعِدُّكُمْ لِئَلَّا تُفْقَرُوا بِمَا كَسَبْتُمْ
 وَاللَّهُ يُعِدُّكُمْ مَغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ
 وَاسِعٌ عَلِيمٌ يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ
 يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا
 يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ وَمَا أَنْفَقْتُمْ
 مِّنْ نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِّنْ ذَنْبٍ فَإِنَّ اللَّهَ
 يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ إِنْ تَبَدُّوا
 الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا
 الْفَقْرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِّنْ

267 ਭਾਵ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਬੂਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਹੋ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਗ਼ਲਤ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਦੇਵੋ। ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬੁਰੀ ਚੀਜ਼ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰੀਏ ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬੇ-ਨਿਆਜ਼ ਏ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਸਿਫਤ ਸਲਾਹਾਂ ਵਾਲਾ ਏ, ਚੰਗੀਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਏ।
 268 ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਆਵੇ ਕਿ ਮਾਲ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੰਗਾਲ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਢੁਕਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਆਵੇ। ਰੱਬ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਫਿਰ ਵੀ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਖਰਚ ਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਏ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਵਸਵਸਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਆਵੇ ਕਿ ਖੈਰਾਤ (ਪੁੰਨ-ਦਾਨ) ਨਾਲ ਪਾਪ ਧੁਲ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ਹਨ ਹੋਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਜਾਨ ਲਓ ਕਿ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪਾਇਆ।
 270 ਭਾਵ ਮੰਨਤ ਮੰਨੀ ਤਾਂ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਜ਼ਰ (ਭੇਂਟ) ਰੱਬ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਇਹ ਕਹੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ।
 271 ਜੇਕਰ ਨੀਯਤ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਐਲਾਨੀਆ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੋਕ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਲੁਕਵੇਂ ਦੇਣਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਂਦਾ (ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ਦਾ) ਹੈ। ਅਤੇ (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ) ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਤੁਸੀਂ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਤੁਸੀ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ, ਉਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁੱਝ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (272) (ਅਤੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ) ਉਹਨਾਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਅਤੇ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾ ਮੰਗਣ ਕਰਕੇ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਪਛਾਣ ਲਵੋ (ਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ) (ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ) ਚਿਮਟ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ, ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (273) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਆਮ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ੌਫ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਗ਼ਮ। (274)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَيِّئَاتِكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۚ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُفْسِدْكُمْ ۚ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ ۚ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ۚ لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ ۚ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ ۚ لَا يَسْئَلُونَ النَّاسَ إِعْقَابًا ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۚ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْئِيلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا أَلَا يُضْعَفُونَ ۚ أَلَا كَمَا يَقُومُ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ

مَدَن

273 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਨੇਕੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅਟਕ ਗਏ ਹਨ, ਕਮਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਹਾਬਾ ਸਨ। ਸੁੱਫ਼ਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਲਮ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ (ਸ.) ਦੀ ਸੋਹਬਤ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਕੋਈ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਹਿਫ਼ਜ਼ (ਜੁਬਾਨੀ ਯਾਦ) ਕਰੇ। ਦੀਨੀ ਇਲਮ 'ਚ ਰੁੱਝਿਆ ਰਹੇ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ।

274 ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੈਰਾਤ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ ਦੇਣਾ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕਰਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਅ-ਜ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਵਿਆਜ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ (ਕਬਰਾਂ ਚੋਂ) ਇੰਜ (ਬੁਖਲਾਏ ਹੋਏ) ਉੱਠਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨ ਚਿੰਬੜ ਜਾਵੇ ਤੇ ਪਾਗਲ ਬਣਾ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੌਦਾ-ਪੱਤਾ ਵੇਚਣਾ ਵੀ (ਨਫੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ) ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵਿਆਜ (ਲੈਣਾ) ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੌਦੇ-ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਲਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਹਰਾਮ। ਸੋ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਉਹ (ਵਿਆਜ ਲੈਣ ਤੋਂ) ਬਾਜ਼ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ (ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਫਿਰ (ਵਿਆਜ) ਲੈਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿਣਗੇ। (275) ਅੱਲਾਹ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦਾ (ਭਾਵ ਬੇ-ਬਰਕਤ) ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਖੈਰਾਤ (ਪੁੰਨ-ਦਾਨ) ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (276) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਲਾਹ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਸੋਗਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। (277) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ। ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਜੇ ਈਮਾਨ ਰਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਵਿਆਜ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋ। (278) ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਰਹੋ। (ਕੀ ਤੁਸੀਂ) ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰਨ ਲਈ (ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ) ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਵੋਗੇ (ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਆਜ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋਗੇ) ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਲ ਰਕਮ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਨੁਕਸਾਨ। (279)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 الشَّيْطٰنُ مِنَ السَّيْنِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا اِنَّمَا
 الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا وَا
 فَعْنِ جَاءَكَ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَبِّكَ فَاتَّقِهَا فَاِنَّكَ مَا
 سَاَفَ وَاْمُرًا اِلَى اللّٰهِ وَمَنْ عَادَ فَاَوْلٰىكَ
 اَخْطَبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ يَتَّبِعُ اللّٰهُ الرِّبَا
 وَيُرِي الصَّدٰقٰتِ وَاَللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كٰفٰرٍ اٰثِمٍ ۝
 اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
 وَاَتَوٰا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۝ وَلَا خَوْفٌ
 عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ يَاٰ اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا اِنْ كُنْتُمْ
 مُّؤْمِنِيْنَ ۝ اِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاذْنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ
 اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ۝ وَاِنْ تَبَتُّمُ فَاَلَمْ تَرَوْا اَمْوَالَكُمْ
 لَا تَنْظُرُوْنَ وَلَا تَنْظَمُوْنَ ۝ وَاِنْ كَانَتْ دُوْرًا

- 275 ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈ ਲਿਆ, ਉਹ ਕਸੂਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਆਜ ਲਵੇ ਉਹ ਨਰਕੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਕਲੀ ਦਲੀਲਾਂ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਫ਼ਰਮਾਈ।
- 276 ਭਾਵ ਮਾਲਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਥਾਜ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਵਿਆਜ ਮੁਕਤ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਆਮਤ ਦੀ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਹੈ।
- 278 ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸੋ ਲੈ ਚੁੱਕੇ। ਅਗਲਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾ ਮੰਗੋ।
- 279 ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਲਏ ਹੋਏ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮਾਲ ਨਾਲ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਰ ਲੈਣਾ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਮੰਗੋ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ।

ਤੋਬਾ-ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਾਹਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ।

ਅਤੇ ਜੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਗ਼ਰੀਬ ਹੋਵੇ ਤਾਂ (ਉਸ ਨੂੰ) ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੁਹਲਤ (ਦੇ ਦੇਵੇ) ਅਤੇ ਜੇਕਰ (ਕਰਜ਼ਾ) ਮੁਆਫ਼ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ (280) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ। ਅਤੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁੱਝ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (281) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰੇ ਬਲਕਿ) ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਜਿਵੇਂ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਲਿਖਣੇ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰੇ ਤੇ ਲਿਖਤ ਲਿਖ ਦੇਵੇ। ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਉਹੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ਬੋਲ ਕੇ ਲਿਖਵਾਏ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ, ਡਰਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੁਪਇਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਘੱਟ ਨਾ ਲਿਖਵਾਏ। ਜੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਬੇਸਮਝ ਜਾਂ ਬੁੱਢਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਜ਼ਮੂਨ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦਾ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ਉਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਮੂਨ ਲਿਖਵਾਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ (ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ) ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਰੇ ਤੇ ਜੇਕਰ ਦੋ ਆਦਮੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਤੇ ਦੋ ਅੱਰਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਗਵਾਹ ਪਸੰਦ ਕਰੋ (ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ)। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ

النَّصْرَةَ
 عُسْرَةَ فَنظَرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۖ وَإِنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ
 لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۗ وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ
 فِيهِ إِلَىٰ اللَّهِ يَوْمَ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ
 وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا
 تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۚ
 وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۗ وَلَا يَأْبَ
 كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ وَلْيُمْلَأِ
 الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ
 مِنْهُ شَيْئًا ۚ فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
 أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمْلَأَ هُوَ فَلْيَمْلَأِ
 وَابِيَهُ بِالْعَدْلِ ۚ وَأَسْتَشْهِدُ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ
 رِجَالِكُمْ ۚ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَيْنِ
 صَوْنًا تَرْضَوْنَ مِنَ الشَّاهِدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا

مِنْ

280 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸੂਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਫਿਰ ਇਨਸਾਨ ਕਰਜ਼ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਰੋਣੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਬਲਕਿ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦੇਵੇ। ਜੇਕਰ ਤੰਫ਼ੀਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ।

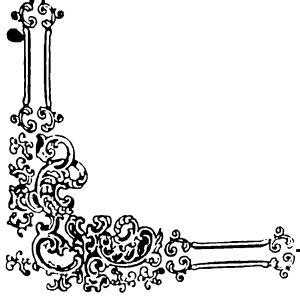
ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ (ਗਵਾਹੀ ਲਈ) ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੱਧ, ਉਸ (ਦੀ ਲਿਖਤ) ਦੇ ਲਿਖਣ ਲਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਢੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ੱਕ-ਸੁਭਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਸੌਦਾ ਹੱਥੋ ਹੱਥੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇਣ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜੇਕਰ (ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ) ਲਿਖਤ ਨਾ ਲਿਖੋ ਤਾਂ ਵੀ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਲਿਖਤਕਾਰ ਤੇ ਗਵਾਹ (ਮਾਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ) ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ (ਲੋਕ) ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤੇ (ਵੇਖੋ ਕਿ) ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਗੱਲਾਂ) ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਮਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (282) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੋ ਤੇ ਲਿਖਤ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ (ਕੋਈ ਚੀਜ਼) ਰਹਿਨ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ (ਗਿਰਵੀ) ਰੱਖ ਕੇ (ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਲਵੋ) ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਸਮਝੇ (ਭਾਵ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇ ਦੇਵੇ) ਤਾਂ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਾਨਤ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੇ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਵੇਖੋ! ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਲੁਕਾਉਣਾ ਜਿਹੜਾ ਉਸਨੂੰ ਛੁਪਾਏਗਾ ਉਹ ਦਿਲ ਦਾ ਪਾਪੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (283)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فَتَذَكَّرُ أَحَدَهُمَا الْأُخْرَىٰ وَمَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ
 إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمَعُوا أَنْ تَكْتُمُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا
 إِلَىٰ أَجْلِهِمْ ذَلِكُمْ أَسْطُكُمُ عِنْدَ اللّٰهِ وَأَقْوَمُ
 لِلشَّهَادَةِ وَأَذُنَ الْآلَا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ
 تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ
 عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَالشُّهَدَاءُ إِذَا تَبَايَعْتُمْ
 وَلَا يُضْمَأَنَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا
 فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَبِعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ
 وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ
 وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْهُنَّ مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ
 بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِيَ مَآ كَتَبَتْهُ
 وَيُتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ
 يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثَمٌ قَلْبًا وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

مَدَن

282 ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ ਇੱਕ ਤਾਂ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਯਾਦ ਆ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾ ਲੈਣਾ। ਦੋ ਮਰਦ, ਇੱਕ ਮਰਦ ਜਾਂ ਦੋ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਪਸੰਦ ਕਰੇ। ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੋ ਵਾਜਬੀ ਹੱਕ ਹੈ ਉਹੀ ਅਦਾ ਕਰਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰਨ। ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਜੋ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹੇ ਉਹੀ ਲਿਖੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਧ-ਬੁਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਡਾਰੂ ਜੋ ਕਰੇ।

ਜੋ ਕੁੱਝ ਆਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਵੀ ਜਾਂ ਛੁਪਾਓਗੇ ਤਾਂ ਵੀ, ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ (ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ) ਲਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ (ਮਾਹਿਰ) ਹੈ। (284) ਰਸੂਲ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਉਸ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ, ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ (ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਤੇ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ) ਅਰਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ ! ਅਸੀਂ ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ (285) ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ (ਜੋ ਜੋ ਵੀ) ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਮਿਲੇਗਾ, (ਅਤੇ ਜੋ) ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਐ ਅੱਲਾਹ ! ਸਾਡੀ ਪਕੜ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਸਾਥੋਂ ਕੋਈ ਭੁੱਲ-ਚੁੱਕ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਐ ਅੱਲਾਹ ! ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਬੋਝ ਨਾ ਪਾਉਣਾ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਐ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ! ਜਿੰਨਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਅਸੀਂ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਓਨਾਂ (ਬੋਝ) ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਐ ਅੱਲਾਹ ! ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਣਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਣਾ ਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣਾ। ਤੂੰ ਹੀ ਸਾਡਾ ਮਾਲਿਕ ਏਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਰੱਖਣਾ। (286)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدُّوا
 مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوا بِمَا سَبَّحْتُمْ بِهِ اللَّهَ
 فَيُعْزِرْ مِنْ شَاءٍ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 كُلُّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ
 إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ
 وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَقِرُّوا بِأَحَدٍ
 مِنْهُمْ رُسُلِهِمْ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ
 رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ لَا يُكْفِ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا
 وَسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا كَسَبَتْ
 رَبَّنَا لَا تَوَاضِعُنَا أَنْ نَسِيئًا أَوْ آخِطَانًا رَبَّنَا
 وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا

سُورَةُ

284 ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਦਿਲ ਦੇ ਖਿਆਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹਿਸਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਹਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਕਿਲ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, “ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ ਬਲਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਹੋ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਦੇ ਆਇਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖਿਆਲ ਲਿਆਵੇ ਅਮਲ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹ ਨਾ ਸਮਝੇ।
 286 ਇਸ ਦੁਆ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ। ਦਿਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਭੁੱਲ-ਚੁੱਕ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਹੋ ਗਈ।

ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ।

3. ਸੂਰਤ ਆਲ-ਏ-ਇਮਰਾਨ

ਮਦੀਨਾ ਨਿਵਾਸ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰੀ
(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 200 ਆਇਤਾਂ, 20
ਕੁਰੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 3452 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
15326 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ, ਜਿਹੜਾ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ-ਲਾਮ-ਮੀਮ-(1) ਅੱਲਾਹ
(ਜੋ ਸੱਚਾ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ) ਇਸ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੁਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਜੀਵਤ ਸਦਾ
ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ (2) ਜਿਸ ਨੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.)
ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ
ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲੀਆਂ (ਅਸਮਾਨੀ) ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਤੋਰਾਤ ਤੇ ਇੰਜੀਲ
ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ (3)(ਭਾਵ) ਲੋਕਾਂ ਦੀ
ਹਿਦਾਇਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ (ਤੋਰਾਤ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ
ਉਤਾਰੀ) ਅਤੇ (ਫਿਰ) ਕੁਰਆਨ ਜਿਹੜਾ ਸੱਚ
ਅਤੇ ਸੁਠ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ
ਉਤਾਰਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ
ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ
ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ (ਅਤੇ) ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (4) ਅੱਲਾਹ (ਅਜਿਹਾ) ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ
ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾ ਅਸਮਾਨ
ਵਿੱਚ। (5) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ (ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ) ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ
ਹੈ। ਉਹ ਸਭ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ। (6)

ਸੂਰਤ ਆਲ ਏ ਇਮਰਾਨ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮਰੀਯਮ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ
ਜ਼ਨਾਨੀ ਆਖਦੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਬੇਟਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹਿਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ
ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਤਬਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ
ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕਲਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦੇ। ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਅਰਥ ਅਕਲ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਲਮ ਰੱਖੇ ਅਤੇ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਤੇ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਮਝੇ, ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝੇ, ਜੇਕਰ ਸਮਝ
ਨਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਉਹੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝੇ, ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਈਮਾਨ ਨਾਲ ਹੈ।

ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਕੁੱਝ ਮਜ਼ਬੂਤ (ਅਟੱਲ) ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜੁਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹੀ ਅਸਲ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਟ ਹੈ, ਉਹ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜੁਲਦੀਆਂ (ਆਇਤਾਂ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਜੋ ਫ਼ਸਾਦ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਲਮ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ। ਇਹ ਸਭ (ਆਇਤਾਂ) ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ (ਭੇਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ) ਹਨ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਤਾਂ ਸੂਝਵਾਨ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। (7) ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਤਾਂ ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਟ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਿਆਂ 'ਚੋਂ ਨਿਆਮਤ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਣਾ, ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। (8) ਐ ਅੱਲਾਹ! ਤੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਜਿਸ (ਦੇ ਆਉਣ) ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਕੁ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਆਪਣੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ) ਇੱਕਠੇ ਕਰੇਂਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (9) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ (ਉਸ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਨ ਦੌਲਤ ਨਾ ਹੀ ਰੱਬ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਆ ਸਕੇਗੀ) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ (ਦੋਜ਼ਖ਼) ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਬਾਲਣ ਬਣਨਗੇ। (10) ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਫ਼ਿਰਾਐਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਕਰਕੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਝਫ਼ (ਦਬੋਚ) ਲਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (11)

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ
 فِي قُلُوبِهِمْ رِيزَةٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
 الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا
 اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ
 كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ
 رَبَّنَا لَا تَجْعَلْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ
 لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ
 رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ كَرِيمٍ فِيهِ
 إِنَّ اللَّهَ لَا يُخَلِّفُ فِي الْمِيثَاقِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 لَنْ تَغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنْ
 اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمُ وَقُودُ النَّارِ كَذَّابِ
 فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
 فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ
 قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ

ਹਿਦਾਇਤ-ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ, ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ। ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ-ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ।

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ) ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਸਤ (ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ) ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ ਅਤੇ (ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ) ਨਰਕ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਜਾਵੋਗੇ ਤੇ ਉਹ ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਹੈ। (12) ਤੁਹਾਡੇ ਦੋ ਗਰੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਭਿੜ ਗਏ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਅਜ਼ੀਮ-ਉਸ਼-ਸ਼ਾਨ) ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਜਮਾਤ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਉਹ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਧੜਾ (ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁੱਗਣਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ (ਪਰ) ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ (ਦਿਲ ਦੀਆਂ) ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (13) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭਾਵ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਢੇਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਤੇ ਖੇਤ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਪਰੰਤੂ) ਇਹ ਸਭ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੀ ਸਾਧਨ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ।

(14) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹੋ ਕਿ “ਕੀ

ਭਲਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੱਸਾਂ ਜਿਹੜੀ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ (ਜੰਨਤ) ਦੇ ਬਾਗ਼ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਔਰਤਾਂ ਹਨ ਤੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਚਿਹਾ ਹੈ। (15)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۚ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَتَيْنِ الَّتِي تَنَاقَلْتُمَا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ۚ وَآخْرَى كَافِرَةٌ يَكْفُرُ بِهِنَّ رَبُّنَّ الْعَيْنِ ۚ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَن يَشَاءُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۚ رُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَ الْأَنْعَامِ وَالْخَرِيبِ ۚ ذَٰلِكَ مَتَٰئُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ ۚ قُلْ أَوْ تَبْتَئِكُمْ بِخَيْرٍ ۚ مِّنْ ذَٰلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللّٰهِ ۚ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۚ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا

13 ਭਾਵ ਜੰਗ-ਏ-ਬਦਰ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੂਰਤ 'ਅਨਫਾਲ' ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਸਨ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਗੁਣਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਡਰ ਨਾ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਬਖਸ਼ੀ, ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਬਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹਾਂ, ਸੋ ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਮਹਿਫੂਜ਼ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ) ਕਰ ਦੇਵੋ। (16) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ (ਤੰਗੀ ਤੁਰਸ਼ੀ ਵਿੱਚ) ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੱਚ ਬੋਲਦੇ ਅਤੇ ਇਬਾਦਤ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸਰਘੀ ਵੇਲੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। (17) ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇ ਇਲਮ ਵਾਲੇ (ਗਿਆਨਵਾਨ) ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਇਨਸਾਫ਼ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ (ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਉਸ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ। (18) ਧਰਮ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਸਲਾਮ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੋ (ਇਸ ਦੀ ਨਾਲ) ਵਖਰੇਵਾਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਲਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮੀਦ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਤੇ (ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ) ਹੈ। (19) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖ਼ਰੜਾ ਕਰਨ ਲੱਗਣ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਗਿਆਕਾਰ ਬਣਦੇ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਿਦਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ ਤੇ ਜੇਕਰ (ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਹਾ) ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ (ਤਾਂ) ਸਿਰਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਆਪਣੇ) ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (20)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَوَقْنَا عَذَابَ النَّارِ ۝ الضُّعُفِينَ وَ
 الضُّعُفِينَ وَالْقَتِيلِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ
 بِالْأَسْحَارِ ۝ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۝ وَ
 الْمَلَكُوتُ ۝ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۝ لَا إِلَهَ إِلَّا
 هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۝
 وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
 مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۝ وَمَنْ يَكْفُرْ
 بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝ فَإِنَّ
 حَاجَتَكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۝
 وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ ۝ أَسْلَمْتُمْ
 فَإِنْ أَسْلَمْتُمْ فَقَدْ اهْتَدَوْا ۝ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا
 عَلَيْكُمُ الْبَلْغَةُ ۝ وَاللَّهُ بِبَصِيرٍ بِالْعِبَادِ ۝ إِنَّ
 الدِّينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ

20 ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦਾ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਹੱਕਾ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਇਨਸਾਫ਼ (ਕਰਨ) ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। (21) ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ, ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (22)

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਕਿਤਾਬ (ਭਾਵ ਤੋਰਾਤ) ਤੋਂ ਬੋਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵੱਲ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਤਾਂ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਟੇਢੀਆਂ-ਮੇਢੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਨੀ-ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ (22) ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੀ) ਅੱਗ ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੂਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਜੋ ਇਹ ਦੀਨ ਸਬੰਧੀ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (24) ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀ

ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰਾਂਗੇ (ਭਾਵ ਉਸ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦੇ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਹਰ ਜਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (25) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਮਾਲਿਕ! ਤੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇਂ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਚਾਹੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ (ਵਾਪਸ) ਲੈ ਲਵੇਂ, ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇਂ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੇਂ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇਂ ਖ਼ਜ਼ਲ ਖ਼ੁਆਰ ਕਰ ਦੇਵੇਂ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇਰੇ ਹੀ ਕੋਲ ਹੈ, ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਏਂ। (26)

بِغَيْرِ حَقٍّ ۚ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ
مِنَ النَّاسِ ۚ قَبَشَرَهُمْ بَعْدَآءِ إِلِيمٍ ۚ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ
مِن تَصْرِيحٍ ۚ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا
مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيُقَاسَمَ بِهِمْ
مِمَّا يَأْتِيهِمْ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ۚ
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ نَسْئَنَ النَّارَ إِلَّا أَيَّامًا
مَّعْدُودَاتٍ ۚ وَوَعَّرَهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ۚ فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْتُمْ لِيَوْمِ لَا رَيْبَ
فِيهِ ۚ وَسَوْفَ يُقَيِّتُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ۚ قُلِ اللَّهُمَّ يَا مَلِكُ الْمَلِكِ تَوَكَّلْ عَلَى الْمَلِكِ
مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعِ الْمَلِكَ مِمَّنْ تَشَاءُ ۚ وَتَعَزَّ
مَنْ تَشَاءُ وَتَذَلُّ مَنْ تَشَاءُ ۚ بِإِيدِكَ الْغَدِيرُ ۚ وَإِنَّكَ

24 ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਯਹੂਦ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਵੀ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁੱਛੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਘੁਮੰਢ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬਣਾ ਕੇ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪਾਪੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤੂੰ ਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਏਂ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹੀ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਏਂ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਹੀ ਬੇਜਾਨ ਤੋਂ ਜਾਨਦਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਏਂ ਤੇ ਤੂੰ ਹੀ ਜਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਬੇਜਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਏਂ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏਂ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ਰਿਜ਼ਕ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਏਂ। (27) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੋਈ (ਵਾਅਦਾ) ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਵੋ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਤੋਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (28) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਕੋਈ ਗੱਲ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਹਿਰ ਕਰੇ ਅੱਲਾਹ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਆਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (29) ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਵੀ (ਵੇਖ ਲਵੇਗਾ) ਤਾਂ ਇੱਛਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਦੇ (ਵਿਚਕਾਰ) ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫ਼ਾਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਤੋਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (30)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ يُؤْتِيهِ الْمَالُ فِي النَّهَارِ وَ
 يُؤْتِيهِ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
 وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ۖ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ
 بِغَيْرِ حِسَابٍ ۚ لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ
 أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
 فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ
 تُقَاتِلُوا وَيُحَدِّثْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ ۚ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝
 قُلْ إِنْ تَحْفَظُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبَدِّلُوهُ
 يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ
 نَفْسٍ مِمَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا ۚ وَمِمَّا عَمِلَتْ
 مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا
 بَعِيدًا ۚ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۚ وَاللَّهُ رَءُوفٌ
 بِالْعِبَادِ ۝

27 ਭਾਵ ਯਹੂਦੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਬਖ਼ਸ਼ੀ, ਉਹੀ ਸਦਾ ਰਹੇਗੀ। ਰੱਬ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਵੇ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਬਖ਼ਸ਼ੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਚਾਹਵੇ ਖੋਹ ਲਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰੇ। ਜਾਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਮਿਲ ਅਤੇ ਕਾਮਿਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਹਿਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਵੇ।

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪੈਰਵੀ (ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ) ਕਰੋ। ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਬਣਾ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਗਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (31)

ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੋ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (32) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। (33) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (34) (ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਇਮਰਾਨ ਦੀ ਬੀਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਗਾਰ! ਜਿਹੜਾ (ਬੱਚਾ) ਮੇਰੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੇਰੀ ਨਿਆਜ਼ ਸੁੱਖਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਾਂਗੀ (ਇਸਨੂੰ) ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾ ਲਵੋ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। (35)

ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਾ ਜੰਮਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਅੱਲਾਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਗਾਰ। ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਜੰਮੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਸੁੱਖ ਦੇ ਲਈ) ਮੁੰਡਾ (ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ) ਕੁੜੀ ਵਾਂਗ (ਕਮਜ਼ੋਰ) ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਰੀਅਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰੇ ਹੋਏ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ (ਬਚਾਉਣ ਲਈ) ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਣ ਮੰਗਦੀ ਹਾਂ। (36)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ
 وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِیْمٌ ۝
 قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ
 لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِیْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ اٰصْطَفٰی اٰدَمَ وَ
 نُوحًا وَّ اٰلَ اِبْرٰهَیْمَ وَّ اٰلَ عِمْرٰنَ عَلَی الْعٰلَمِیْنَ ۝
 ذُرِّیَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللّٰهُ سَمِیْعٌ عَلِیْمٌ ۝
 اِذْ قَالَتِ امْرَاَتُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّیْ نَذَرْتُ لَكَ
 مَا فِیْ بَطْنِیْ مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّیْ ۙ اِنَّكَ اَنْتَ
 السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ۝ فَلَمَّا وَضَعْتُهَا قَالَتْ رَبِّ
 اِنِّیْ وَضَعْتُهَا اُنْثٰی ۗ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتُ ۗ وَ
 لَیْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰی ۗ وَاِنِّیْ سَمَّیْتُهَا مَرْیَمَ ۗ وَاِنِّیْ
 اَعِیْذُهَا بِكَ وَذُرِّیَّتُهَا مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ۝
 فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُوْلٍ حَسَنٍ وَّاَنْبَأَهَا سَبَآئًا

31 ਭਾਵ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਮਹਿਬੂਬ ਚਾਹਵੇ। ਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜੀਅ ਚਾਹਵੇ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹਵੇ ਜਿਵੇਂ ਮਹਿਬੂਬ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਕਿ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇ ਗੁਨਾਹ ਨਾ ਕਰੇ ਇਹ ਬੁਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਹਨ।

32 ਬੰਦੇ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਦੌੜੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮਰੀਯਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਸਿਖਾਏ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰੇ ਜਿਹੜੀ ਸੁਣ ਚੁੱਕੇ। ਪਸੰਦ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਅਕਸਰ ਨੇੜਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੰਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

33 ਇਮਰਾਨ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੇ ਉਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

35 ਉਸ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚ ਦਸਤੂਰ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ। ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਦੇ। ਸਦਾ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਇਬਾਦਤ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ। ਇਮਰਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗਰਭ (ਹਮਲ) ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹੋ ਮੰਨਤ ਮੰਨ ਰੱਖੀ ਸੀ।

36 ਇਹ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੀਜ਼ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਇਲਮ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਪੁੱਤਰੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਉਸ ਦਾ ਕਲਾਮ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ-ਉਮੀਦ ਹੋਈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਭੇਂਟ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਤੂਰ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਬੂਲ ਫਰਮਾਇਆ, ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬਣਾਇਆ। ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਇਬਾਦਤ ਗਾਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਖਾਣਾ ਵੇਖਦੇ। (ਇਹ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਰੀਅਮ ਤੋਂ) ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਰੀਅਮ ਇਹ ਖਾਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲੋਂ (ਆਉਂਦਾ) ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (37) ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ (ਅਤੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਸਿਰਜਣਹਾਰ! ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਨੇਕ ਔਲਾਦ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਦੁਆ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ ਕਬੂਲ ਕਰਨ) ਵਾਲਾ ਏਂ। (38) ਉਹ ਹਾਲੀ ਇਬਾਦਤ ਗਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਨਮਾਜ਼ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਿ (ਜ਼ਕਰੀਆ ਅਲੈ.) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਹਯਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ੈਜ਼ (ਭਾਵ ਈਸਾ) ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਣਨਗੇ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲੀ ਨੇੜਤਾ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਪੈਗੰਬਰ (ਭਾਵ) ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। (39) ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਐ ਅੱਲਾਹ! ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ/ਬੱਚਾ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ (ਹੁਣ) ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਬਾਂਝ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਇੰਜ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਦਾ ਹੈ। (40) (ਜ਼ਕਰੀਆ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ (ਤੱਕ) ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ (41)

حَسَنًا وَكَفَلَهَا زَكْرِيَّا وَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا
 الْإِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ رِزْقٍ قَالِ لَيْسَ مِنِّي
 بَشَرٌ مِّنْ هَٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ
 اللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ هَذَا ذِكْرُ
 بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ
 ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ فَكَرَّمْنَا
 ذُرِّيَّتَهُ وَهُوَ فَاتِمٌ يُّصَلِّي فِي الْإِحْرَابِ إِنَّ
 اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ قَالَ رَبِّ
 إِنِّي مَخْشِي مُصَلِّيًا قَائِمًا بَيْنَ يَدَيْكَ
 وَرَبِّكَ وَرَبِّكَ وَرَبِّكَ وَرَبِّكَ وَرَبِّكَ
 قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ قَالَ رَبِّ
 اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ إِنِّي أَنزَلْتُكَ الْكُتُبَ
 طَائِفًا مِّنْ بَيْنِ أُمَّمٍ وَقَدْ جَاءَ رِزْقُكَ
 كَثِيرًا وَ

37 ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਲੜਕੀ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ ਨਿਆਜ਼ 'ਚ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾ ਲਈ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਈ। ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਦਸਤੂਰ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸੀ ਸੀ, ਉਹੀ ਰੱਖਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਦਿਨੇ ਉਹ ਉਥੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਚਮਤਕਾਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਬੇ-ਮੌਸਮ ਮੇਵਾ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਬੇਆਸ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਮੀਦ ਜਾਗਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਬੇ-ਮੌਸਮ ਮੇਵਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਉਸੇ ਥਾਂ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਦੁਆ ਕੀਤੀ।

39 ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵੇਗਾ ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਦੀ। ਜਦੋਂ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਯਹਯਾ (ਅਲੈ.) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੱਸਦੇ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮਿਤਾਬ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਗ਼ੈਰ ਬਾਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ।

40 ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਯਹਯਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਡ 'ਚ ਹਮਲ (ਗਰਭ) ਠਹਿਰਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਕਰੀਆ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਅੱਠਨਵੇਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮਰੀਅਮ ਦੇ ਵਿੱਡੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਪੈਦਾ ਹੋਏ।

ਫ਼ੈਜ਼-ਮਿਹਰ, ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼। ਤਸਦੀਕ-ਪੁਸ਼ਟੀ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਮਰੀਅਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਰੀਅਮ! ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। (42) ਮਰੀਅਮ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਰੁਕੂਅ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰੁਕੂਅ ਕਰਨਾ। (43) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਰਆ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮਰੀਅਮ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕੌਣ ਬਣੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜ ਰਹੇ ਸਨ। (44) (ਉਹ ਵੇਲਾ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ (ਮਰੀਅਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ) ਕਿ ਮਰੀਅਮ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਸੀਹ (ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ) ਈਸਾ ਪੁੱਤਰ ਮਰੀਯਮ ਹੋਵੇਗਾ (ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ) ਦੁਨੀਆ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ (ਬੰਦਿਆਂ) 'ਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। (45) ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋ ਕੇ (ਦੋਵੇਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ) ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ (ਇੱਕ ਸਮਾਨ) ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। (46)

سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ۗ وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ لِمَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَكَفَّرَكِي وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ۝ لِمَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ۝ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۗ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَا مَآءُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِمْ ۗ لَكُنْتُمْ أَكْأَنفُسِكُمْ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغْنِي عَنْكَ كَثْرَتُ ثَمَرِكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَبْشُرُ الْمُؤْمِنِينَ بِكَلِمَاتِهِمْ مِنْهُ ۗ أَتَى اللَّهُ الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ وَجِيئًا فِي الْمَدْيَنَةِ وَالْأَخْزَةِ وَمِنَ الْمُقَدَّبِينَ ۗ وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ۝ قَالَتْ رَبِّ أَنْى يُكُون لى وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسُّنِى بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ

44 ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਰੀਯਮ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮਰੀਯਮ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਲਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੌਰਾਤ ਲਿਖਦੇ ਸਨ, ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਰੇ ਕਲਮ ਬਹਾਓ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਕਰੀਯਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਕਲਮ ਉਲਟਾ ਉਪਰ ਨੂੰ ਬਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਮਰੀਯਮ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਕਰੀਯਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਪਾਲਿਆ।
 45 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਪਹਿਲੇ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਸਿਖਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਮਸੀਹ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਠੀਹਾ ਠਿਕਾਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਦਾ ਸਫ਼ਰ 'ਚ ਰਹੇ। ਸੋ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਯਹੂਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਜਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਕਰੇਗਾ। ਯਹੂਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਮੰਨਣਗੇ।
 46 ਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ 'ਚ ਕਹੀਆਂ ਜਾਂ ਨਬੀ ਬਣ ਕੇ ਆਖੀਆਂ।

ਮਰੀਅਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅੱਲਾਹ ਮੈਨੂੰ ਬੱਚਾ ਕਿਵੇਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ? ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਵੇਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫਰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹੋ ਜਾ' ਤਾਂ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (47) ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ (ਪੜ੍ਹਨਾ) ਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ ਤੇ ਤੌਰਾਤ ਤੇ ਇੰਜੀਲ ਸਿਖਾਏਗਾ (48) ਅਤੇ (ਈਸਾ ਅਲੈ.) ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਗੰਬਰ (ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਕਹਿਣਗੇ) ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਪੱਛੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ (ਸੱਚ ਮੁੱਚ) ਪੱਛੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਤੇ ਕੋੜੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੁਰਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਖਾ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋ, ਸਭ ਤੁਹਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (49) ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀ ਤੌਰਾਤ (ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ) ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ (ਮੈਂ) ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁੱਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ (50) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਮੇਰਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ ਇਹੋ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। (51)

أَمْراً فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ۗ وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۗ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ ذَا أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۗ إِنِّي أَخْلَقْتُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ مِثْلَ الطَّيْرِ فَانْفُخْ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَابْرَأُ لَكُمْ مِنَ الْأَبْرَصِ وَأُخْرَىٰ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَآيَاتِنَا لَكُمْ بِمَا تَاكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ ۗ إِن فِي ذَٰلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۗ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِنجِيلَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۗ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۗ وَأَطِيعُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ۗ فَلَمَّا أَحَسَّ عَيْسَىٰ مِنْهُمْ

مذلل

49 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਤੌਰਾਤ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕਿਤਾਬ ਬਗ਼ੈਰ ਪੜ੍ਹੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਚਮਤਕਾਰ (ਮੋਅਜਿਜ਼ੇ) ਹੁੰਦੇ ਸਨ।
 51 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਹੁਕਮ ਜਿਹੜੇ ਮਸ਼ਕਿਲ ਸਨ, ਮੁਆਫ਼ ਹੋਏ। ਬਾਕੀ ਉਹੀ ਤੌਰਾਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਵੱਗਿਆ (ਨਾਫਰਮਾਨੀ) ਅਤੇ (ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ) ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਤਰਫਦਾਰ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇ? ਹਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ (ਤਰਫਦਾਰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ) ਮਦਦਗਾਰ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਗਵਾਹ ਰਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਾਂ। (52) ਐ ਮਾਲਿਕ! ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਤੂੰ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ (ਤੇਰੇ) ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦੇਵੋ। (53) ਅਤੇ ਉਹ (ਭਾਵ ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਵਾਲੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕਤਲ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ) ਚਾਲ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ (ਈਸਾ ਅਲੈ. ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (54) ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਈਸਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਲਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਪਾਕ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਓਗੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਮਤਭੇਦ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। (55) ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ (ਦੇਵਾਂ) ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (56) ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (57)

الكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْغَوَارِيُّونَ
 نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ
 رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَأَتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُمْنَا
 مَعَ الشَّاهِدِينَ وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
 الْمُكْرِمِينَ إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيُعْلِمَ فِي مَتَوَفَاكَ
 وَرَأْفَعَكَ إِلَى وَمُطَهَّرَكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 وَجَاعِلَ الَّذِينَ اتَّبَعُكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ إِنَّهُ إِلَىٰ مَذَاجِكُمْ فَاعْتَمَدَ
 بِبَيْتِكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ لَخَشِيفُونَ فَأَيُّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
 الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ وَأَمَّا
 الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أَجْرَهُمْ
 وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ

52 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਯਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਵਾਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਹਵਾਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਧੋਬੀ ਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਆਪ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬਣੇ, ਉਹ ਧੋਬੀ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਕੱਪੜੇ ਕਿਉਂ ਧੋਂਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਲ ਧੋਨੇ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।” ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਖ਼ਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਸ ਆਇਤ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਸਲ 'ਚ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਨਾਲ ਰਸੂਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਰਿਵਾਜ ਦੇਵੇ। ਹਵਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗ਼ੈਰਾਂ ਤੱਕ ਦੀਨ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੀਨ 'ਚ ਘੱਟ ਹਨ।
 54 ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਆਲਿਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਹਿਕਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਆਦਮੀ ਦੀਨ ਤੋਂ ਫਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੋਰਾਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈ ਆਉਣ ਲਈ ਲੋਕ ਭੇਜੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਥੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਿਸਕ ਗਏ। ਰੱਬ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਉਠਾ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ।
 55 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਨਸਰਾਨੀ ਸਨ। ਪਿੱਛਿਉਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ, ਸੋ ਸਦਾ ਭਾਰੂ ਰਹੇ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ (ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ) ਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। (58) ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਹਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਵਰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿੰਜਰ ਬਣਾਇਆ ਫਿਰ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ (ਆਦਮੀ) ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ (ਆਦਮੀ) ਬਣ ਗਏ। (59) (ਇਹ ਗੱਲ) ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚ (ਹੈ) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਬਣਨਾ। (60) ਫਿਰ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਈਏ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਆਈਏ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਆਓ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਧੜੇ (ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ) ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਦੁਆ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਝੂਠਿਆਂ 'ਤੇ ਅਲੱਹ ਦੀ ਲਾਹਣਤ ਭੇਜੀਏ। (61) ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਸਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (62) ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (63) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ (ਮੰਨੀ ਗਈ) ਹੈ ਉਸ ਵੱਲ ਆਓ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਨਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਬਣਾਈਏ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰਸਾਜ਼ (ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਨਾ ਸਮਝੇ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ (ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ) ਨਾ ਮੰਨਣ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗਵਾਹ ਰਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ (ਆਗਿਆਕਾਰ) ਹਾਂ। (64)

مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكْفُرْنَ مِنَ الْمُنْتَرَيْنِ فَمَنْ حَاخَكَ مِنْهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلُ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِ بِالْمُفْسِدِينَ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا

59 ਨਸਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਕਿ ਈਸਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਇਤ ਉੱਤਰੀ ਕਿ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਬਾਪ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ?

61 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਸਰਾਨੀ ਏਨਾ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਓ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੁਆ ਕਰਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਝੂਠਾ ਹੋਵੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਵੇ। ਫਿਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.), ਹਜ਼ਰਤ ਫ਼ਾਤਿਮਾ (ਰ.) ਹਜ਼ਰਤ ਇਮਾਮ ਹਸਨ (ਰ.) ਹਜ਼ਰਤ ਇਮਾਮ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ (ਰ.) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਅਕਲਮੰਦ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਜ਼ੀਆ ਦੇਣਾ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਝਗੜਦੇ ਹੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੌਰਾਤ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉੱਤਰੀਆਂ ਹਨ (ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ? (65) ਵੇਖੋ! ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਇਲਮ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਝਗੜਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (66) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨਾ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਈਸਾਈ। ਸਗੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਇੱਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਣ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਸਨ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਰਕਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। (67) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਖਰੀ ਦੌਰ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ) ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (68)

(ਐ ਇਸਲਾਮ ਵਾਲਿਓ) ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦੇਣ ਪਰ ਇਹ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣਗੇ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (69) ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਤੌਰਾਤ) ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਹੋ। (70)

فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ۖ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحَارِجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ إِلَّا نَجِيًّا إِلَىٰ مَنِ بَعْدَهُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۖ هَٰئِذَا نَسْتَمِعُ هَمُوكَ ۖ حَاجَّتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۖ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا ۚ وَالْكَفَرُ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ إِنَّ أَوْلَىٰ النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا ۗ وَاللَّهُ وَآلِهِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَذَاتَ ظُلُمٍ فَمَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۖ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تُشْهَدُونَ ۖ يَا أَهْلَ

65 ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਝਗੜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਸਾਡੇ ਦੀਨ 'ਤੇ ਹਨ।

68 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀ ਇਹ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਆਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੌਰਾਤ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਇਹ ਖੁਲ੍ਹਮ ਖੁਲ੍ਹੀ ਨਾ-ਸਮਝੀ ਹੈ, ਤੌਰਾਤ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਗਰਜ਼ (ਮੰਤਵ) ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹਿਦਾਇਤ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਨੀਫ਼ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਹਨੀਫ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਜੋ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਾਹ ਫੜੇ, ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਮੁਸਲਿਮ ਦੇ ਅਰਥ ਆਗਿਆਕਾਰ। ਜੇਕਰ ਇਹੋ ਮੰਤਵ ਹੈ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦੀਨ ਨਾਲੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦੀਨ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਗਾਉ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਗਾਉ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਉੱਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜਾਂ ਆਖਰੀ ਨਬੀ ਦੀ ਇਸ ਉੱਮਤ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉੱਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਤੇ ਰਾਹ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਗਾਉ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰਾਹ ਦੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪ 'ਤੇ 'ਵਹੀ' ਨਾ ਆਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ।

70 ਭਾਵ ਤੌਰਾਤ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹੋ ਫਿਰ ਉਸੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ।

ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੂਠ ਦੇ ਨਾਲ ਗ਼ਲਤ ਮਲਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਹੋ? (71) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤ (ਸ਼ਾਮ) ਵੇਲੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ (ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ) ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਜਾਣ। (72) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਦੇ ਆਗੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਾਇਲ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ। ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਹਿਦਾਇਤ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਹੀ (ਦੀ) ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ। (ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਇਹ ਵੀ (ਨਾ ਮੰਨਣਾ) ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਵੈਸੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ਜਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸੁਹਿਰਦ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ। (73) ਉਹ ਅਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖ਼ਾਸ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇਹੱਦ ਫ਼ਜ਼ਲ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (74) ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ (ਰੁਪਈਆਂ ਦਾ) ਢੇਰ ਅਮਾਨਤ ਰੱਖ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਤੁਰੰਤ) ਮੋੜ ਦੇਵੇ। ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦੀਨਾਰ ਵੀ ਅਮਾਨਤ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਖੜ੍ਹੇ ਨਾ ਰਹੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਮੀਆਂ (ਗ਼ੈਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਥੋਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਹਨ। (75)

سُورَةُ الْاٰنْكَابِ
سَبْعٌ وَاثْنَيْ عَشَرَ آيَةً

اَلْكِتٰبِ لِمَ تَلِيْسُوْنَ الْحَقَّ بِالْبٰطِلِ وَتَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ
وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۗ وَقَالَتْ قَوْمًا مِّنْ اَهْلِ
الْكِتٰبِ اٰمَنُوْا بِالَّذِيْ اُنزِلَ عَلٰى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَجِهَةً
النَّهَارِ وَالْكُفْرَ وَالْاِخْرٰءَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۗ وَلَا تُوْمِنُوْا
اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِيْنََكُمْ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدٰى لِّلّٰهِ
اِنَّ يُوْتٰى اَحَدًا مِّمَّنْ مَّا اُوْتِيْتُمْ اَوْ يَحْجُوْكُمْ
عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُوْتِيْهِ مَن
يَّشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ وَّاسِعٌ عَلِيْمٌ ۗ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَن
يَّشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ۗ وَمِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ
مَنْ اِنْ تَامَنُوْهُ يَفْطِنُوْا يُوْدِرُوْا اِلَيْكَ ۗ وَمِنْهُمْ مَّنْ
اِنْ تَامَنُوْهُ يَدِيْنُوْا اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ
عَلَيْهِ قٰلِيْمًا ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَيْسَ عَلَيْنَا فِى
الْاٰمِيْنَ سَبِيْلٌ ۗ وَيَقُوْلُوْنَ عَلٰى اللّٰهِ الْكُذِبَ وَهُمْ

مِّنْ

71 ਤੌਰਾਤ ਦੇ ਕਈ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਛੁਪਾ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਆਖ਼ਰੀ ਨਬੀ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਸੀ।

74 ਕਈ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਜਾ ਕੇ ਝੂਠੀ ਮੂਠੀ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁੱਕਰ ਜਾਣਾ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਫਿਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਇਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਕਿ ਆਪਣਾ ਦੀਨ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਗ਼ਲਤੀ ਵੇਖੀ ਕਿ ਫਿਰ ਗਏ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਦਿਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉੱਕਾ ਹੀ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਇਸਲਾਮ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰੋਬ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, “ਹਿਦਾਇਤ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਫ਼ਰੋਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਬੁੱਵਤ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹੁਣ ਹੋਰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਚਲੀ ਗਈ? ਜਾਂ ਦੀਨ ਦੀ ਮਦਦਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ? ਜੋ ਇਹ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ।”

ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ-ਕਰਾਰ (ਵਚਨ) ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕਰੇ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। (76) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣਿਆਂ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁਆਂ (ਨੂੰ ਵੇਚ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ) ਦੇ ਬਦਲੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (77) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ (ਲੋਕ) ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਤਾਬ (ਤੋਰਾਤ) ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਮਰੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ (ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਹਾਲਾਂਕਿ (ਉਹ ਕਲਾਮ) ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ (ਨਾਜ਼ਿਲ) ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ) ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਹਨ। (78) ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰੀ ਬਖਸ਼ੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰੇ ਬੰਦੇ ਬਣ ਜਾਵੇ ਬਲਕਿ (ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਭਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ) ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ (ਸੱਚੇ ਭਗਤ/ਪੈਰੋਕਾਰ) ਬਣ ਜਾਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। (79) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਮੰਨੋ। ਭਲਾ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕਹੇ? (80)

يَعْلَمُونَ ۚ بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَشْكُرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ تُمَنَّا قَابِلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْعِسْفَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُذُونَ إِلَىٰ الْأَنْبِيَاءِ بِالْكَيْبِ لِتُخَسِبُوهُمْ ۖ مِنْ الْكَيْبِ وَمَا هُمْ مِنْ الْكَيْبِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۚ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يُوَسِّوَهُ اللَّهُ الْكَيْبَ وَالْحَكْمَ وَالنَّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولُوا لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِن كُولُوا رَبِّكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تُغْلَبُونَ ۚ وَمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ۚ وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُتَّخَذُوا التَّمَاكِيْمَ وَالنَّبِيْنَ أَرْبَابًا

76 ਅੱਲਾਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਨੀਯਤ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਏ ਹੱਕ ਲਈ ਇਹ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਦੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਆਨਤ ਕਰਨੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅਰਥ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ? ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵੀ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਲੜਾਕੇ ਦਾ ਮਾਲ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲੈਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਅਮਾਨਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਆਨਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।
 77 ਇਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਫ਼ਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਹੁਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨਬੀ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਰਹਿਣਾ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਫਿਰ ਗਏ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਦੁਨੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਵੇ ਉਸ ਦਾ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ।
 78 ਭਾਵ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਧੱਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ।
 80 ਯਹੂਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਨਬੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, “ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਦੀਆਂ ਨਬੀ ਬਣਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਹੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਲੈ ਆਵੇ, ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਵੇ। ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਨਦਾਰੀ ਸੀ ਭਾਵ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣਾ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਸੋਹਬਤ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਕਮਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਅਕਲ ਬਖਸ਼ ਦੇਵਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਆਵੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ ਤੇ (ਵਾਅਦਾ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ) ਪੁੱਛਿਆ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ (ਕੋਲ-ਕਰਾਰ) ਦੇ ਗਵਾਹ ਰਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹ ਹਾਂ। (81) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੱਕਰ ਜਾਣ ਉਹ ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ ਹਨ। (82) ਕੀ ਇਹ (ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀਨ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ (ਮਜਬੂਰੀ ਵੱਸ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਨ ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (83) ਕਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਹੀਫ਼ੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸਰਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਬੀਆਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ (ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ) ਸਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਾਂ। (84)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۗ وَإِذْ
 أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ
 وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ
 لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ وَ أَخَذْتُمْ
 عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِصْرِي ۗ قَالُوا أَقْرَضْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا
 وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۗ فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ
 ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۗ أَفَعَيِّرُ دِينَ اللَّهِ
 يَبْغُونَ وَلَئِنَّ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِنَّهُمْ يُرْجَعُونَ ۗ قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ
 وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
 وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ
 وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ إِلَّا نَفَقٌ بَيْنَ
 أَهْلِ مَنَهُمْ ۗ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۗ وَمَنْ يَبْتَغِ

منزل

81 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਬੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕਰਾਰ ਲਿਆ ਭਾਵ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ।

83 ਭਾਵ ਹਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, "ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ।"

ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚਾਹੇਗਾ ਉਹ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। (85) ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਵੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਣ ਗਏ ਤੇ (ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ) ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਪੈਗੰਬਰ (ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (86) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਲਹਾਣਤ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਹਣਤ ਹੋਵੇ। (87) (ਉਹ) ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਲਾਹਣਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਬ ਹਲਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ (ਹੀ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (88) ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (89) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ **ਮੁਨਕਿਰ** ਹੋ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
تِلْكَ اٰیٰتُ الرِّسَالِ

غَيْرِ الْاِسْلَامِ دِينًا فَكَنْ يُقْبَلُ مِنْهُ : وَهُوَ فِي
الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝ كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا
كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَشَهِدُوْا اَنَّ الرِّسَالَ حَقٌّ وَّ
جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
اُولٰٓئِكَ جَزَاؤُهُمْ اَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ
وَالنّٰسِ اَجْمَعِيْنَ ۝ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ
العَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُوْنَ ۝ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْ
بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رّحِيْمٌ ۝ اِنَّ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ ثُمَّ اٰزَدُوْا كُفْرًا لَّنْ
تُقْبَلُ تَوْبَتُهُمْ : وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الضّٰلِمُوْنَ ۝ اِنَّ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا وَهُمْ كٰفِرًاۙ فَلَئِنْ يُفْعَلْ مِنْ
اَحَدِيْهِمْ قَلْبٌ اَرْضٍ دَهَبًا وَّلَوْ اَفْتَدٰٓءُ بِهٖ
اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نّٰصِرِيْنَ ۝

مَزَّلَ

90 ਭਾਵ ਯਹੂਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਨਬੀ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਮੁਕਬਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੁੱਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਗਏ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਸੀਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੁਨਕਿਰ-ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਹਰਗਿਜ਼-ਉੱਕਾ ਹੀ।

(ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਆਰੀਆਂ ਹਨ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਨੇਕੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (92) ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਲਈ (ਤੌਰਾਤ ਦੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਣ ਤੋਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ (ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੌਰਾਤ ਲਿਆਉ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ (ਭਾਵ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ) ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੜ੍ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੀ ਬੇਨਿਸਾਫ਼ ਹਨ। (94) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਸੋ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦੀਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ, ਜਿਹੜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। (95) ਪਹਿਲਾ ਘਰ ਜਿਹੜਾ ਲੋਕਾਂ (ਦੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ) ਲਈ ਮੁਕੱਰਰ (ਨਿਰਧਾਰਤ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੱਕੇ ਵਿਖੇ ਹੈ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (96) ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਨਿਸ਼ਾਨੀ) ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ. ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ (ਮੁਬਾਰਕ) ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਅਮਨ (ਸ਼ਾਂਤੀ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਘਰ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਹੱਜ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਨਿਆਜ਼ ਹੈ। (97)

لَنْ نَسْأَلَ الْإِلَهَ حَتَّىٰ نُنْفِقُوا مِنَّا مَخْرُوجِينَ
 وَمَا تَنْفِقُوا مِن شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ كُلِّ
 الشَّيْءِ كَانَ جَلًّا لِيَسْمِعُنَا إِلا مَا حَرَّمَ
 إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُكْرَمَ التَّوْرَةُ
 قُلْ قَاتِلُوا التَّوْرَةَ فَاتْلُوهَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ
 فَمَنْ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 فَأُولَئِكَ هُم الظَّالِمُونَ قُلْ صَدَقَ اللَّهُ
 فَاتَّبِعُوا أَمْرَهُ الْبُرْهَانَ حَقِيقًا وَمَا كَانَ مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ إِن أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي
 بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ فِيهِ آيَاتٌ
 بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ الْإِبْرَاهِيمَ ذُو مَن وَكُنْتُمْ أَشْرًا
 وَيَلْبَسُ عَلَى النَّاسِ مِنَ الْبَيْتِ مِنَ السَّطَاءِ الْيَسْرِ
 سَابِكَةً وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

92 ਭਾਵ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਦਿਲ ਬਹੁਤ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਨੇਕੀ ਹੈ। ਸਵਾਬ (ਬਦਲਾ) ਤਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਇਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਈ ਗਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਬੀ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕਿਵੇਂ ਪਾਉਣਾ?

94 ਯਹੂਦੀ ਆਖਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦੀਨ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਰਾਮ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਉਠ ਦਾ ਗੋਸ਼ਤ ਅਤੇ ਦੁੱਧ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੋਕ ਹੁਣ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਲਾਲ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੌਰਾਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਲਈ ਹਰਾਮ ਸਨ। ਪਰ ਉਠ ਤੌਰਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਣ ਲਈ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਤ ਮੰਨੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਨਮੋਹਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਚੀਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੰਨਤ ਕਾਰਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ।

97 ਇਹ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ (ਸੀਰੀਆ) ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਨੂੰ ਕਿਬਲਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੱਕੇ ਵਿਖੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਾਅਬੇ ਨੂੰ ਕਿਬਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣੋ? ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪਹਿਲਾ ਇਬਾਦਤ ਖ਼ਾਨਾ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹੋ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਡੱਪਣ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਦਾ ਤੋਂ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਮਕਾਮ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਇਹੋ ਹੈ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਖ਼ਬਰ (ਜਾਣੂ) ਹੈ। (98)

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੀਨ-ਮੇਖ ਕੱਢਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ। (99)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਧੜੇ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲਵੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਦੀਨ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ। (100) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੋਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਹ ਪੈਗੰਬਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ (ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ) ਰੱਸੀ ਨੂੰ (ਮਜ਼ਬੂਤ) ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ (ਹੈ) ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। (101)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ (ਰਹਿ ਕੇ) ਹੀ ਮਰਨਾ। (102) ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਅੱਲਾਹ (ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ) ਦੀ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ ਪੈਦਾ ਫਰਮਾਈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਭਾਈ ਭਾਈ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗ ਦੇ ਖੂਹ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਦਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। (103)

الذّٰر

الذّٰر

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۗ

وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ۖ قُلْ يَا أَهْلَ

الْكِتَابِ لِمَ تَصَدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مِمَّنْ آمَنَ

تَبِعُونَهَا عَوجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۗ وَمَا اللَّهُ

بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۙ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

إِنَّ تَطَبُّعًا قَرِيبًا مِّنَ الَّذِينَ آتَوْا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم

بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ۗ وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَ

أَنْتُمْ تَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۗ

وَمِمَّنْ يَعْتَصِمُ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ

مُّسْتَقِيمٍ ۙ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ

تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۗ وَاعْتَصِمُوا

بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۗ وَآذِكُمْ وَأَنْتُمْ

بِحَبْلِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً ۗ فَآلَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ

مَدِين

100 ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਸੁਭਿਅਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਾ ਸੁਣੋ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਇਲਾਜ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕੇ ਸੁਣਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਰਾਹ ਤੋਂ ਥਿੜਕ ਜਾਵੋਗੇ। ਹੁਣ ਹਰੇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਸੁਣੇ। ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਹੈ। ਝਗੜੇ ਝੇੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੱਕੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

103 ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਪੋ ਵਿਚਾਲੇ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ, ਨੇੜੇ ਸੀ ਕਿ ਤਲਵਾਰਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਆਪ ਉਥੇ ਤਸਰੀਫ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਸੁਲਾਹ-ਸਫਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਲੜਾਈ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਦੋ ਫਿਰਕੇ ਇਸਲਾਮ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਉਂ ਬਹੁਤ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਲੜਾਈ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਲੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਾ ਬਹਿਕੋ ਅਤੇ ਆਪਸ ਦੇ ਇੱਤਫਾਕ ਨੂੰ ਨਿਆਮਤ ਸਮਝੋ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜ ਝਗੜ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਹੋਈਓ।

ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਜਮਾਤ ਹੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੇਕੀ ਵੱਲ ਬੁਲਾਵੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰੇ, ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਨਿਜਾਤ (ਮੁਕਤੀ) ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (104) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਿਹੜੇ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (105) ਜਿਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੂੰਹ ਸਫ਼ੈਦ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ (ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਕਾਰਨ) ਕਾਲੇ-ਸਿਆਹ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਉਣਗੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ? ਸੋ (ਹੁਣ) ਉਸ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਜ਼ਾਬ (ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਓ)। (106) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸਫ਼ੈਦ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੇ (ਬਾਗ਼ਾਂ) ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਉਹ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ। (107) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। (108)

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَى الْأَعْيُنَ وَالْأَلْوَاحَ
 فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ إِنَّكَ لَكُنْتَ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ
 مِّنَ النَّارِ فَاذْقَاكَ مِنْهُمَا كَذَلِكَ بَيِّنَاتُ اللَّهِ لَكُمْ
 آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝ وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ
 يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
 عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا
 كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ
 الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ يَوْمَ
 تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
 اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ
 فَانظُرُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝ وَأَمَّا
 الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ
 هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا
 عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ۝

104 ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੀਨ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਤਾਂਕਿ ਦੀਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਨਾ ਚੱਲੇ। ਜਿਹੜੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹੇ ਉਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੇ 'ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਆਪਣਾ ਦੀਨ, ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਆਪਣਾ ਦੀਨ' ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ।

107 ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਕਾਲੇ ਮੂੰਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਕਲਮਾ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕੀਦੇ ਪੱਖੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

108 ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਤਰਬੀਅਤ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਿਆਮਤ-ਪਰਲੋ, ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ, ਬਦਲੇ ਦਾ ਦਿਨ। ਅਜ਼ਾਬ-ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ। ਰਹਿਮਤ-ਮਿਹਰਬਾਨੀ।

ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਆਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪਰਤਣਾ (ਤਾਂ ਅਖੀਰ) ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਹੀ ਹੈ। (109) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਿੰਨੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ (ਕੌਮਾਂ) ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ (ਹਨ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋ (ਕਿਉਂਕਿ) ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਵੀ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹਨ (ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ) ਲੇਕਿਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾਫਰਮਾਨ ਹਨ। (110) ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਤਕਲੀਫ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਣਗੇ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਤੋਂ ਵੀ) ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। (111) ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਵੇਖੋਗੇ ਜਿੱਲਤ (ਰੁਸਵਾਈ) ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਛਾਈ ਹੋਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ (ਲੋਕ) ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ (ਮੁਸਲਮਾਨ) ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਇਲਾਹੀ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਥਾਜਗੀ ਅਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੇ) ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਹੱਕਾ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਫਰਮਾਨੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪ ਗਏ ਸਨ। (112) ਇਹ ਵੀ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ) ਪੈਰਵੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਰਾਤੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ) ਸਿਜਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। (113)

وَاللّٰهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَاِلٰى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۗ ۝ كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَنَهٰوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَتُوْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ۗ وَلَوْ اَمَّنْ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ مِنْهُمْ ۗ الْمُؤْمِنُوْنَ وَالْكٰثِرِيْنَ السَّافِكُوْنَ ۝ ۙ لَنْ يَصْرُوْكُمْ اِلَّا اَدۡسًا ۗ وَاِنْ يُقَاتِلُوْكُمْ يَوَلُّوْكُمْ الْاَدۡبَارَ ۙ ثُمَّ لَا يُنصَرُوْنَ ۝ ضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الدَّلٰلَةَ اِنَّنِيۡنَا مَا نَقۡضُوْا اِلَّا بِحَبۡلٍ مِّنۡ اللّٰهِ وَحَبۡلٍ مِّنۡ النَّاسِ ۗ وَبَآءُ وَاُوۡبَعۡصِبَ مِّنۡ اللّٰهِ وَصُرِّبْتَ عَلَيْهِمُ الْمَسٰكِنَةَ ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَاٰنُوۡا يَكۡفُرُوْنَ ۗ بِآيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۗ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَاَكَاٰنُوۡا يَعْصِدُوْنَ ۗ لَيَسُوۡا سَوَآءًا مِّنۡ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قٰمِيۡةٌ يَّتَذَلُّوْنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اِنۡ اَنۡزَلَ

109 ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਖਰਚ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ।

110 ਭਾਵ ਇਹ ਉੱਮਤ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿਫਤਾਂ ਹਨ, ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜਿਹੜਾ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

112 ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਭਾਵ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜਿਹੜਾ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

112 ਜੇਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ (ਅਧੀਨਗੀ) ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਭਾਵ ਯਹੂਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਰੱਬ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਤੌਰਾਤ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਸਮਾਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਤੁਫੈਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਨਾਹ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਨਾਫਰਮਾਨ-ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ, ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ। ਆਇਤਾਂ-ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਵਾਕ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ।

(ਅਤੇ) ਅੱਲਾਹ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਨੇਕੀਆਂ ਵੱਲ ਦੌੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹੋ ਲੋਕ ਨੇਕ ਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। (114) ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੇਕੀ ਕਰਨਗੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (115) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਟਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ, ਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਨਰਕ ਵਾਸੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ। (116) ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ-ਪੱਤਾ ਸੰਸਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹਵਾ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਸਰਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਉੱਤੇ ਵਗੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰਤਾ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (117)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਕਿਸੇ ਹੋਰ (ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ) ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭੇਤੀ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਬੁਰਾਈ (ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਜਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋਵੇ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਹੀ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਈਰਖਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅਕਲ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। (118)

115 ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੱਤ ਆਦਮੀ ਹੱਕ ਸੱਚ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਪੁੱਤਰ ਸਲਾਮ ਸਨ। ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

117 ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਤਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਪਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਆਖਿਰਤ ਪੱਖੋਂ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

118 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ।

ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ, ਨੇਕੇਕਾਰ। ਕਾਫ਼ਿਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਇਨਕਾਰੀ, ਨਾਸਤਿਕ। ਕੁਤਾਹੀ-ਲਾਪਰਵਾਹੀ।

الْبَيْتِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ۝ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ
الصَّالِحِينَ ۝ وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ
تُعْزَى عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَاؤُهُمْ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝
مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ
رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْتًا قَوْمٍ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ
أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا
بَطَانَةَ قَوْمٍ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا
مَا عَنَيْتُمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۝

مَنْ

ਵੇਖੋ ! ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ (ਸਾਫ਼ ਦਿਲ) ਲੋਕ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ (ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ) ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਵੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁੱਸੇ ਕਾਰਨ ਉਂਗਲਾਂ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ **ਬਦਨਸੀਬੋ!** ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਵੋ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (119)

ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਤੋਂ) ਪਨਾ ਬਚਾਉਂਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਤਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੇਗਾ। ਜੇ ਕੁੱਝ (ਇਹ ਲੋਕ) ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। (120) ਅਤੇ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਕੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਲਈ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀ ਥਾਈਂ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਸੁਣਦਾ ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਏ। (121) ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਜਮਾਤਾਂ (ਗਰੁੱਪਾਂ) ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (122) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਦਰ ਦੇ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕਮਜ਼ੋਰ (ਨਿਹੱਤੇ) ਸੀ। ਬਸ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। (123)

وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ
الآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ هَآؤُنْتُمْ أُولَآئِ
نُحِبُّهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَلَا يَكُونُونَ
أَوْلِيَآءَ ۝ وَإِذِ الْقَوْمُ قَالَوَا إِنَّمَا
عٰلِمُنَا مِنَ الْعٰلَمِآءِ ۝ قُلْ مُؤْمِنُوْا بِعٰلِمِ
إِنَّا اللّٰهُ عٰلِمُ بَدَاةِ الصُّلُوْبِ ۝ إِن تَسْتَكْتَمُوْا
حَسَنَةً سَئُؤْلُهُمْ ۝ وَإِن تُبَيِّنُوْا سَبِيْلَةَ
رَبِّكُمْ يَضْحَكُوْا ۝ وَإِن تُضَيِّرُوْا يَضْحَكُوْا
سَيِّئًا ۝ إِن اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُخِيطٌ ۝ وَإِذْ غَدَوْتُ
مِنْ أٰهْلِآءِكَ يَبِيْعَ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ الْمَضَالِ
وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝ إِذْ هَمَّتْ طٰٓئِفَتَيْنِ
أَن يُّتَشٰكِلَا ۝ وَاللّٰهُ وَبَيْنَهُمَا وَعَلَى اللّٰهِ
الْقٰيِلُوْمُ ۝ وَالْقَدْرُ نَزَّلَهُ اللّٰهُ بِبَدْرِ ۝

120 ਅਕਸਰ (ਮੁਨਾਫਿਕ) ਦੋਗਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਹੁਣ ਜੰਗ-ਏ-ਉਹਦ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਦੋਗਲਿਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦੋਗਲੇਪਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

122 ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਮਦੀਨੇ ਆਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜੰਗ-ਏ-ਬਦਰ ਲੜੀ ਗਈ। ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਸੱਤਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੱਤਰ ਕੈਦੀ ਬਣੇ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕਾਫ਼ਿਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਕੇ ਮਦੀਨੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਆਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ। ਅਕਸਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਲੜਾਂਗੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ। ਕਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਆਰ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੜਾਂਗੇ, ਉੱਮਤ 'ਚ ਇਹੋ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤੈਅ ਪਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਗਏ। ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਪੱਤਰ ਉਬਈ ਦੋਗਲਾ ਸੀ, ਮਦੀਨੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਉਹ ਵੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਸੀ, ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਹਿਕਾਉਣ ਨਾਲ ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਕਬੀਲੇ ਵੀ ਫਿਰ ਗਏ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਆਏ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਚ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ।

ਬਦਨਸੀਬ-ਮੰਦ ਭਾਗ, ਬੁਰੇ ਨਸੀਬੇ ਵਾਲਾ। ਮੁਨਕਿਰਾਂ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ। ਬਦਰ-ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਂ।

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਸਲਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਭੇਜ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇ ? (124) ਹਾਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਸਲਾ ਰੱਖੋ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਇਕੋ-ਦਮ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਫਰਿਸ਼ਤੇ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਣਗੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ। (125) ਅਤੇ ਉਸ ਮਦਦ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ। ਵਰਨਾ ਮਦਦ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ (ਯੁਕਤੀਮਾਨ) ਹੈ। (126) (ਅਜਿਹਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਇਸ ਲਈ (ਕੀਤਾ) ਤਾਂ ਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੱਲਤ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਰਾ ਦੇਵੇ ਕਿ (ਜਿਵੇਂ ਆਏ ਸਨ) ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਣ। (127) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ (ਵੀ) ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ (ਹੁਣ ਦੋ ਸੂਰਤਾਂ ਨਾਲ) ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫਰਮਾਏ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਨ। (128) ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਏ। (129)

أَنْتُمْ أَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ۝
 إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ
 رَبَّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ ۝
 بَلَىٰ ۗ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ
 هَذَا يُبَدِّلْكُمْ رَبَّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
 مُسَوِّمِينَ ۖ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرًا لَكُمْ
 وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ۗ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ
 عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ۝
 لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ
 يُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ۖ وَاللَّهُ تَأَفَى السَّمَوَاتِ
 وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ
 مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

128 ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਸ.) ਦੀ ਤਰਬੀਅਤ ਫਰਮਾਈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਚਾਹੇ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਵੇ, ਚਾਹਵੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ। ਅਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬਦ ਦੁਆ ਨਾ ਕਰੋ।

ਜ਼ਿੱਲਤ-ਰੁਸਵਾਈ, ਬਦਨਾਮੀ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਦੁੱਗਣਾ ਚੋਗਣਾ ਵਿਆਜ ਨਾ ਖਾਓ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਜਾਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੋ। (130) ਅਤੇ ਦੇਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਚੋ ਜਿਹੜੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (131) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣੋ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (132) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਜੰਨਤ ਵੱਲ ਦੌੜੋ, ਜਿਸ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। (133) ਜਿਹੜੇ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ (ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ) ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਸੂਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (134) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਨਾਹ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੁਰਾਈ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਵੀ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ (135) ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ (ਅਤੇ) ਉਹ ਸਦਾ ਇਹਨਾਂ ਬਾਗ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ (ਚੰਗੇ) ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। (136)

سورة آل عمران

الْمُتَّقِينَ

اٰمِنُوۡلَا تَاْكُلُوۡا اٰمۡنٰتِہٖۤ اَوْۤ اَعۡمٰنًا مُّضَمَّعَةًۭ وَتَتَّقُوا
 اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفۡلِحُوۡنَ ۙ وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِيۤ اُعدَّتْ
 لِلۡكٰفِرِيۡنَ ۗ وَاَضِيعُوا اللّٰهَ وَ الرُّسُوۡلَ لَعَلَّكُمْ
 تُرۡحَمُوۡنَ ۙ وَاَسۡرِعُوۡا اِلَیَّ مَغۡفِرَةًۭ مِّنۡ رَّبِّكُمْ
 وَجَنَّةٍۭ عَرْضُہَا السَّمٰوٰتُ وَالۡاَرْضُ ۙ اُعدَّتْ
 لِلۡمُتَّقِيۡنَ ۙ الَّذِيۡنَ يُنۡفِقُوۡنَ فِی السَّرَّاءِ وَ
 الضَّرَّاءِ وَ الۡكٰظِمِيۡنَ العَظِيۡمَ وَ العٰفِيۡنَ
 عَنِ النَّاسِ ۙ وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحۡسِنِيۡنَ ۙ وَ الَّذِيۡنَ
 اِذَا فَعَلُوۡا فٰحِشَةًۭ اَوْ ظَلَمُوۡا اَنۡفُسَهُمۡ ذَكَرُوۡا
 اللّٰهَ فَاَسۡتَغۡفَرُوۡا لِذُنُوۡبِهِمۡ ۙ وَ مَنۡ یَّغۡفِرُ
 اللّٰهُ فَاِنَّ ذُنُوۡبَہٗ اِلاَّ اللّٰهُ ۙ وَ لَمۡ یُصِدُّوۡا عَلٰی مَا فَعَلُوۡا
 وَ هُمۡ یَعۡلَمُوۡنَ ۙ اَوۡ لِبٰکِ جَدًّا وَّ هُمۡ مَّغۡفِرَةٌ
 مِّنۡ رَّبِّہِمۡ وَ جَنَّتۡ نَجۡوٰی مِّنۡ تَحَتَّہَا الۡاُنۡهٰرُ

130 ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਆਜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਥੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹਾਦ 'ਚ ਨਾਮਰਦੀ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਜ ਪਾਣ ਨਾਲ ਦੋ ਸਬੱਬ ਕਰਕੇ ਨਾਮਰਦੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰਾਮ ਮਾਲ ਖਾਣ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਵਿਆਜ ਲੈਣਾ ਮਾਲ ਮੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਪਣਾ ਮਾਲ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿੱਕਲ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵੀ ਮੁਫ਼ਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਲ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਮਾਲ ਮੋਹ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਜਾਨ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਜੰਨਤ-ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਵਰਗ, ਬਾਗ਼।

ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਦੌਰ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਘੁੰਮ-ਫਿਰ ਕੇ ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ (ਰੱਬੀ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ) ਜੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ ਹੈ? (137) ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਨਸੀਹਤ ਹੈ (138) ਅਤੇ ਵੇਖੀਓ! ਦਿਲ ਨਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨਾ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਸੱਚੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਭਾਰੂ ਰਹੋਗੇ। (139) ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਰ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟ ਲਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (140) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮਕਸਦ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰੋਲ ਮੋਮਿਨ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ। (141) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਜੰਨਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਜਾਉਗੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਇਹ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸਾਬਿਤ ਕਦਮ (ਅਡੋਲ) ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (142) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ (ਸ਼ਹਾਦਤ) ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣੀਆ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਲਿਆ। (143)

أَلَمْ نَعْلَمْ
خَلْدِينَ فِيهَا وَنَعْمَ أَجْرُ الْعَمِلِينَ ۖ قَدْ
خَلَقْنَا مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنًا فَمِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۚ هَذَا
بَيِّنٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ۗ
وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا ۚ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۚ إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ
قَرْحٌ مِّثْلُهُ ۚ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاوَالِهَا بَيْنَ النَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ۗ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۗ وَلِيَحْصَ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا وَيُبْحَقَ الْكُفْرِينَ ۚ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا
الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
وَيَعْلَمَ الصَّادِقِينَ ۚ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمْتَمُونَ الْمَوْتَ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ ۚ فَقَدْ رَآيْمُوهُ ۚ وَأَنْتُمْ

137 ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨਾ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਦਸਤੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਨਬੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ। ਜੰਗ-ਏ-ਓਹਦ ਵਿੱਚ ਸੱਤਰ ਸਹਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਨੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਰੁਖ਼ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

141 ਭਾਵ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਹਾਰ ਬਦਲਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਮੋਮਿਨਾਂ ਅਤੇ ਦੋਗਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਮਕਸਦ-ਮੰਤਵ। ਮੋਮਿਨ-ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ, ਰੱਬ 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਸੱਚਾ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਸ਼ਹਾਦਤ-ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ।

ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਤਾਂ ਸਿਰਫ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਭਲਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਜਾਣ ਜਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਉਲਟੇ ਪੈਰੀਂ ਮੁੜ ਜਾਵੋਗੇ (ਬੇਦੀਨ ਹੋ ਜਾਓਗੇ)? (ਭਾਵ ਮੁਰਤਦ ਹੋ ਜਾਓਗੇ) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਲਟੇ ਪੈਰੀਂ ਫਿਰ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ (ਬਹੁਤ) ਸਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ (144) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਮਰ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੁਕੱਰਰ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ) ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ (ਆਪਣੇ) ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਖਰਤ ਵਿਚ ਸਵਾਬ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬਦਲਾ ਬਖਸ਼ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ (ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ) ਬਦਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ (145) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਬੀ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਵਾਲੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ) ਲੜੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਖੌਫ਼ਜ਼ਦਾ (ਭੈਅ-ਭੀਤ) ਹੋਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ (ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ) ਦਬੇ ਤੇ ਅਲਾਹ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ (146) ਅਤੇ (ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ) ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ 'ਚ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਦਮ (ਅਡੋਲ) ਰੱਖੋ ਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਨਸੀਬ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿਓ (147)

نُظِرُونَ وَمَا يَحْمَدُ إِلَّا رَسُولًا - قَدْ خَلَتْ
 مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ آيَاتٌ أَنْ
 تَقُولُوا إِنَّمَا يُنذِرُكُمْ أَنَّكُمْ
 يُنذِرُكُمْ لَكُمْ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ
 وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبَ
 مُوَجَّلًا - وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
 وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَيَجْزِي
 الشَّاكِرِينَ - وَكَانَ مِنْ تَبِيِّ قَتْلٍ مَعَهُ
 رِبِّيُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَلُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ
 يُحِبُّ الضَّعِيفِينَ - وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ
 قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي
 عَمَلِنَا وَإِثْمَنَا فَتَمَحُّنَا بِالْقَدِيرِ

144 ਇਸ ਜੰਗ-ਏ-ਓਹਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੱਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਥਿੜਕ ਗਏ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਨੇ ਅਪਣੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਨੂੰ ਮਾਰ ਆਇਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖੂਨ ਬਹੁਤ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਗ਼ਸੀ ਖਾ ਕੇ ਇੱਕ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਹੌਸ ਆਈ, ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸਨ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਅਰੰਭੀ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਭੱਜ ਨਿੱਕਲੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰਸੂਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਦੀਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਲੋਕ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਵਾਬ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੋਕ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮੁਰਤਦ ਹੋ ਗਏ ਭਾਵ ਦੀਨ ਤੋਂ ਫਿਰ ਗਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿੱਦੀਕ (ਰ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।
 147 ਭਾਵ ਕਈ ਲੋਕ ਇਸ ਦੀਨ ਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਨ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲਣਗੇ ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਨਿਅਮਤ ਦੀ ਕਦਰ ਜਾਣੇ।

ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਖਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (148)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲਓਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਲਟੇ ਪੈਰੀਂ ਫੇਰ (ਕੇ ਬੇਦੀਨ ਕਰ) ਦੇਣਗੇ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਓਗੇ। (149) (ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ) ਬਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਮਦਦ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (150) ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਰੋਅਬ ਬਿਠਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ (ਅੱਲਾਹ) ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਰਕ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੈੜਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (151) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਤਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਮੱਤਭੇਦ ਜਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਮੌਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਖ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਸੂਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (152)

الْمُكْفِرِينَ وَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَحْسَنَ ثَوَابٍ لِمَنْ أَحْسَنَ وَأَلْحَقَهُمُ الْجَنَّةَ وَكَفَّرُوا
 - وَوَلَّهُمْ عَلَى الْعَقْلِ بِمَا تَلَقَّوهُمُ حَسْبُ عِلْمٍ
 - لِمَنْ مَلَكَ وَوَلَّهُمْ خَيْرَ النَّصِيحِينَ سَلَفِي فِي
 - قَدَابِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ بِمَا تَشْرَكُوا بِ اللَّهِ
 - مَا تَلَقَّوهُمُ بِهِ سَلَفًا وَمَا وَهَبَهُمُ اللَّهُ
 - بِمَا سَأَلُوا الْقَائِمِينَ وَالْقَدْرَ صَدَقْتُمْ
 - مَعَهُ إِذْ تَخْلَعُونَ بِرَأْسِهِمْ إِذْ فُتِنْتُمْ
 - لَكُمْ مَا تَحْتَمِلُونَ وَعَلَيْكُمْ مِنَ الْغَيْبِ
 - مَا تَشَاءُونَ وَالْقَدْرَ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ

149 ਭਾਵ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਟੁੱਟੇ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਗਲਿਆਂ ਨੇ ਵਕਤ ਪਾਇਆ। ਕਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਕਈ ਸ਼ੇਰ ਖਾਹੀ ਦੇ ਪਰਦੇ 'ਚ ਸਮਝਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਲੜਾਈ ਨਾ ਕਰਨ। ਰੱਬ ਨੇ ਖਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਧੋਖਾ ਨਾ ਖਾਓ।

151 ਭਾਵ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਚੋਰ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਰ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਡਰ ਪਾਵੇਗਾ।

152 ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਰੂ ਸਨ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਭੱਜਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਉਲਟ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਹੁਕਮੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਆਦਮੀ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਫੌਜ ਲੜਨ ਲੱਗੀ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਫ਼ਤਹਿ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਚੱਲ ਆਉਣ ਅਤੇ ਫ਼ਤਹਿ 'ਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦਾ ਮਾਲ ਲਈਏ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨੇ। ਉਥੇ ਦਸ ਆਦਮੀ ਰਹਿ ਗਏ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜਿਓਂ ਇੱਕ ਫੌਜ ਆ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਪੁਕਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਓ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਜਾਓ। ਉਸ ਪਾਸੇ ਗ਼ਨੀਮਤ ਨਜ਼ਰ ਆਈ, ਲੋਕ ਨਾ ਮੁੜੇ, ਇਸ ਬੇਹੁਕਮੀ ਕਾਰਨ ਹਾਰ ਹੋਈ।

ਉਹ ਮਸਾਂ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਦੂਰ ਭੱਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਸੀ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਤੇ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਜਾਂ ਜਿਹੜੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਉਸ ਕਾਰਨ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਾ ਹੋਵੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (153) ਫਿਰ ਅਲਾਹ ਨੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਿੱਛੋਂ ਦਿਲ ਦਾ ਸਕੂਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਭਾਵ ਨੀਂਦ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਜਮਾਤ ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕੁੱਝ ਅੱਲਾਹ ਸ਼ਬਾਬੀ ਨਾ-ਹਕ ਕੁਫ਼ਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਭਲਾ ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਬਸ਼ਕ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਮਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਈਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਤਲ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕਤਲਗਾਹਾਂ ਵੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਏ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (154)

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ . ذُكِّرُوا بِمَا كُنْتُمْ فِيهَا تَصَدَّقُونَ وَلَا تَكْفُرُوا
 عَلَىٰ أَحَدٍ وَالتَّوَلَّوْا يَدْعُوكُمْ فِي خُرْبِكُمْ
 وَأَنْ يَكْفُرُوا بِكُمْ عَمَّا بَيْنَكُمْ وَمَا قَاتَلْتُمْ
 وَلَا تَكْفُرُوا بِكُمْ . وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ . ثُمَّ
 نَزَّلْنَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْبَعْدِ الْقُرْآنَ الْمُنذِرَ
 يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَيْمَانِ . وَأَقْبَلْتُمْ قَدْ أَكْرَهْتُمْ
 أَنْفُسَهُمْ . يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ الْجَاهِلِيَّةِ
 يَقُولُونَ هَلْ نَمْنَأُ مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ
 الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا
 يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كُنَّا لَمَّا مِنَ الْأَمْرِ
 شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا هَهُنَا . قُلْ لَوْ كُنَّا فِي بُيُوتِنَا
 لَأَبْرَأَ الَّذِينَ كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلَ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ
 وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا

153 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦਾ ਦਿਲ ਤੰਗ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ 'ਚ ਤੰਗੀ ਆਈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨੀਏ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।
 154 ਇਸ ਹਾਰ 'ਚ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ਸੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਹਟਣਾ ਸੀ ਹਟ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਬਾਕੀ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਰੋਅਬ ਅਤੇ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਬੇਹੋਸ਼ੀ 'ਚ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਜਮਾਂ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਬਣੇਗਾ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜੋ ਚਾਹਿਆ, ਸੋ ਉਹ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਬਾਅਦ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਬਣੇਗਾ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ? ਨੀਯਤ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਸ਼ਵਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ? ਨੀਯਤ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਸ਼ਵਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇੰਨੇ ਲੋਕ ਮਰੇ। ਰੱਬ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰੱਬ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿਕਮਤ ਮੰਜ਼ੂਰ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਪੱਕੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਦੋਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ (ਓਹਦ ਦੇ ਦਿਨ) ਜਦੋਂ ਕਿ (ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ) ਦੋ ਜਮਾਤਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈਆਂ (ਜੰਗ ਚੋਂ) ਭੱਜ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ। (155)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜੋ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਮੁਸਲਮਾਨ) ਭਾਈ ਜਦੋਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ) ਸਫਰ ਕਰਨ (ਅਤੇ ਮਰ ਜਾਣ) ਜਾਂ ਜਿਹਾਦ ਲਈ ਜਾਣ (ਜਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਨਾ ਮਰਦੇ ਤੇ ਨਾ (ਕਿਸੇ ਹੱਥੋਂ) ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (156) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ (ਧਨ-ਦੌਲਤ) ਲੋਕੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਤੋਂ

ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ (157) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਵੋ ਜਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਓਗੇ। (158)

فِي قلوبكم. وَاللّٰهُ عَيِّبٌ بِذٰلِكَ الضّٰلِمِيْنَ
 اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَلّٰوْا مِنْكُمْ يُوَدُّ التَّقٰى الْجَمْعِيْنَ
 اِنَّكُمْ اَسْتَوَيْتُمْ فِي السِّبْطِ بِنِعْضِ مَا كَسَبْتُمْ
 وَاَقْدَافًا عَنَّا اللّٰهُ عَذَابُهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ حَنِيْفٌ
 يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا كَافِرِيْنَ كَفَرُوْا
 وَقَالُوْا الْاِخْوَانِيْهِمْ اِذَا ضَلَبُوْا فِي الْاَرْضِ اَوْ
 كَانُوْا عِزَّةً لِّوَكِيْلٍ اِعْتَدْنَا مَا مَاتُوْا وَاَمَّا
 قَتَلُوْا لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِى قُلُوْبِهِمْ وَاَللّٰهُ
 يَحْيِىْ وَيُمِيْتُ. وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ
 وَلِيْنَ قَتَلْتُمْ فِى سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ مَاتُمْ لِمَغْفِرَةٍ
 مِّنَ اللّٰهِ وَاَرْحَمَ الْاَرْحَمِيْنَ مِمَّا يَجْمَعُوْنَ. وَلِيْنَ مَاتُمْ
 اَوْ قَتَلْتُمْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ تَحْشُرُوْنَ. فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ
 اللّٰهِ لَذٰتُ اٰهْلِهِمْ. وَلَوْ كُنْتُمْ قَطًّا غَدِيْطَ الْقَلْبِ

155 ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੁੜ ਗਏ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
 158 ਭਾਵ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਲਈ ਗਏ। ਮਰ ਗਏ ਜਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ੰਕਾ ਹੈ ਤਕਦੀਰ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਾ ਵੇਖਿਆ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਜੀਜ਼ ਰੱਖਣਾ ਇਹ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਹਨ।

ਓਹਦ-ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਦਾ ਨਾਂ। ਬਖਸ਼ਿਸ਼-ਮੁਆਫ਼ੀ। ਰਹਿਮਤ-ਮਿਹਰਬਾਨੀ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.!) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਸਦਕਾ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਭਾਅ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰੁਖੇ ਅਤੇ ਕਠੋਰ-ਦਿਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ (ਦੂਰ) ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈ ਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਵੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (159) ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਾਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ? ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ (160) ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰਨ (ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਨਾ ਦੇਣਾ) ਅਤੇ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ (ਅਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ) ਲਿਆ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (161)

لَا تَقْتُلُوا مَنْ حَتَمَ إِلَيْكُمْ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ إِنَّ يَتُخَذَكُمُ اللَّهُ غُلَامًا فَلَا غَلْبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ اللَّهُ عَدُوًّا فَلَيْسَ بِيَدِكُمْ شَيْءٌ وَمَا كَانَ لِقَوْمِ أَنْ يُضِلُّوا وَمَنْ يُضِلُّ اللَّهُ فَمَا لَهُ سَبِيلٌ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ هَادٍ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ هَادٍ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ هَادٍ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ هَادٍ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ (ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੰਜ਼ਖ ਹੋਵੇ? ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਰਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (162) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵਿਭਿੰਨ ਦਰਜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਭ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (163) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬੜਾ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਿਆ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕ (ਪਵਿੱਤਰ) ਕਰਦਾ ਤੇ (ਰੱਬੀ) ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਸ਼ਰੇ-ਆਮ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। (164)

159 ਸ਼ਾਇਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦਾ ਦਿਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੁਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ।
 161 ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਰਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹਨ ਫਿਰ ਕਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਕੱਢਣਗੇ। ਇਹ ਕੰਮ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੰਦਰ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਮਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਕਿ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦਾ ਮਾਲ ਕੁੱਝ ਛੁਪਾ ਰੱਖਣ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਮੋਰਚਾ ਛੱਡ ਕੇ ਗ਼ਨੀਮਤ ਲਈ ਭੱਜੇ। ਕੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦਾ ਮਾਲ ਨਾ ਦਿੰਦੇ? ਜਾਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ? ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦੇ ਮਾਲ 'ਚੋਂ ਘਟ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।
 163 ਭਾਵ ਨਬੀ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ। ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੰਮ ਨਬੀ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ।

(ਭਲਾ ਇਹ) ਕੀ (ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ) ਜਦੋਂ (ਓਹਦ ਦੇ ਦਿਨ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਆਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ (ਬਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ) ਇਸ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਰਲਾ ਉੱਠੋ ਕਿ (ਹਾਏ! ਸਾਡੇ 'ਤੇ) ਮੁਸੀਬਤ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਈ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। (165) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ (ਸਮਰੱਥਾ) ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਦੇਵੇਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਅਪਸੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਈ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਵੇ (166) ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 'ਆਓ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਯੁੱਧ ਕਰੋ ਜਾਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ) ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕੋ' ਤਾਂ ਆਖਣ ਲਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੀ ਖਬਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਇਹ ਉਸ ਦਿਨ ਈਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਕੁਫਰ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜੇ ਸਨ। ਮੂੰਹੋਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (167) ਇਹ ਆਪ ਤਾਂ (ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ) ਬੈਠੇ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ (ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੀਆਂ) ਆਪਣੇ (ਉਹਨਾਂ) ਭਾਈਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਕਤਲ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਟਾਲ ਕੇ ਵਿਖਾਓ। (168)

وَأَعْلَمُ: وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يَصِلَ قَوْمًا
 أَوْ لَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتَهُ مِثْلِيحًا
 قُلْتُمْ أَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ
 اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ
 التَّنُوحِ إِجْمَعِينَ فَمَا أَذِنَ اللَّهُ لِلْيَعْتَابِ الْمُؤْمِنِينَ
 وَالْيَعْتَابِ الَّذِينَ تَأْتَفُقُونَ وَفِي ذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ
 وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 فَأَبْدُوا إِلَيْهِمْ أَبْوَابَهُمْ يُدْخِلُونَ فِيهَا
 الْكُفْرَ وَاللَّذِينَ فِيهَا كَانُوا مُسْكِنِينَ
 فَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ وَلِلَّهِ الْفَتْحُ وَالْكَرْبُ
 وَلَهُ الْيَوْمِ الْأَخِيرُ وَمَا يُكَذِّبُكَ اللَّهُ
 وَمَا يُكْتُمُونَ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا
 أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَبْدُوا إِلَيْهِمْ
 أَبْوَابَهُمْ يُدْخِلُونَ فِيهَا الْكُفْرَ وَاللَّذِينَ
 فِيهَا كَانُوا مُسْكِنِينَ فَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ
 وَلِلَّهِ الْفَتْحُ وَالْكَرْبُ وَلَهُ الْيَوْمِ
 الْأَخِيرُ وَمَا يُكْتُمُونَ وَالَّذِينَ
 اتَّخَذُوا أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَبْدُوا
 إِلَيْهِمْ أَبْوَابَهُمْ يُدْخِلُونَ فِيهَا
 الْكُفْرَ وَاللَّذِينَ فِيهَا كَانُوا مُسْكِنِينَ
 فَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

165 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਬਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਸੱਤਰ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸੱਤਰ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਲੜਾਈ 'ਚ ਸੱਤਰ ਆਦਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਡੋਲ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਅਪਣੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਕਮੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਦਰ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਚੋਂ ਸੱਤਰ ਆਦਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਗੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮਾਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।
 167 ਇਹ ਵੀ ਦੋਗਲ (ਮੁਨਾਫਿਕ) ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲੇ। ਭਾਵ ਜਾਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਲੜਾਈ ਵੇਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹੋ ਲਫਜ਼ ਕਰਕੇ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਤੋਂ ਦੂਰ।

ਮੁਨਾਫਿਕ-ਦੋਗਲ, ਦੋ ਮੂੰਹੋਂ, ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੱਝ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕੁੱਝ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰੇ ਹੋਏ ਨਾ ਸਮਝੋ (ਉਹ ਮਰੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ) ਬਲਕਿ ਅਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। (169) ਜੋ ਕੁਝ ਅਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਜਾਂ (ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਕੇ) ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸਬਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ (ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਖੋਫ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਸੋਗਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। (170) ਅਤੇ ਅਲਾਹ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਫਜ਼ਲ ਸਦਕਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਜਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦਾ। (171) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਲਾਹ ਅਤੇ ਰਸੂਲ (ਦੇ ਹੁਕਮ) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੇਕ ਅਤੇ ਪਰਹਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵਾਬ ਹੈ। (172) (ਜਦੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ (ਲਈ) ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਲਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਕਾਰਸਾਜ਼ (ਕੰਮ ਸੰਵਾਰਣ ਵਾਲਾ) ਹੈ। (173) ਫਿਰ ਉਹ ਅਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫਜ਼ਲਾਂ ਨਾਲ (ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ) ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਅਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਲਾਹ ਬੇਹੱਦ ਫਜ਼ਲ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (174) ਇਹ (ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਦੱਸਤਾਂ ਤੋਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰਨਾ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। (175)

لَا تَحْزَنُوا عَلَى الْمَوْتِ وَالْمَوْتُ يُرْسَلُ إِلَى كُلِّ شَيْءٍ
 فَاحْبَبُوا مَا قَضَى اللَّهُ مِنْ فُضْلِهِ وَاسْتَبِشِرُوا
 بِالنَّبِيِّينَ لَمْ يَحْقُقُوا بَيْعَهُمْ وَمَنْ خَالَفَهُمْ
 الْآخُوفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ اسْتَبِشِرُوا
 مِنَ اللَّهِ وَفَضَّلِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِلُّ أُمَّةً
 وَمَنْ يَبْتَغِ الْغَايَةَ اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ
 وَاسْتَبِشِرُوا بِاللَّهِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
 وَمَنْ يَبْتَغِ مَا آتَاهُ اللَّهُ فَضْلَهُ
 وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
 وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
 وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

171 ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ਸੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਖਾਣਾ, ਪੀਣਾ, ਐਸ਼ ਅਰਾਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਲਈ ਪੂਰਾ ਹੈ। ਹਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇਗੀ।
 172 ਜਦੋਂ ਜੰਗ-ਏ-ਓਹਦ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋ ਗਈ, ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਿਆਨ ਜਿਹੜਾ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ ਕਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਮਾਲ ਬਦਲ 'ਚ ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਹੈ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮੰਨ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਅਗਲਾ ਸਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੜਾਈ ਲਈ ਚੱਲੋ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਥ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।
 173 ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਿਆਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਵਾਗ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਤਰਫ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਥੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੱਸੀਓ ਕਿ ਡਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਲੜਨ ਨੂੰ ਨਾ ਆਉਣ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਮਦੀਨੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੌਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੜਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਲਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਵਿਖੇ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਤਿਆਰਤ ਕਰਕੇ ਨੜਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜ ਆਏ। ਅਗਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ।
 175 ਭਾਵ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਰ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਿਪਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਦਾਸ ਜਾਂ **ਗ਼ਮਗੀਨ** ਨਾ ਹੋਣਾ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ (ਤਿਆਰ) ਹੈ। (176) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਈਮਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਫਰ ਖਰੀਦਿਆ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (177) ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਾ ਖਿਆਲ ਕਰਨ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ (ਮੋਹਲਤ) ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ, (ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਢਿੱਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ (ਰੱਜ ਕੇ) ਗੁਨਾਹ ਕਰ ਲੈਣ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ **ਜ਼ਲੀਲ** ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (178) (ਲੋਕੋ!) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਲਾਹ ਨਪਾਕ (ਅਪਵਿੱਤਰ) ਨੂੰ ਪਾਕ (ਪਵਿੱਤਰ) ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਨਿਖੇੜ ਦੇਵੇਗਾ, ਮੋਮਿਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇਗਾ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚੁਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਓ ਤੇ ਜੇਕਰ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਓਗੇ ਤੇ **ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ** ਬਣੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ। (179)

وَحَافُونَ إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ . وَلَا يَحْزَنُونَ
الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُوا
اللَّهَ شَيْئًا . يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ لَهُمْ حِزَابًا فِي
الْآخِرَةِ . وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ . إِنَّ الَّذِينَ اسْتَبَوُوا
الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُوا اللَّهَ شَيْئًا . وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ . وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا
غَشِيَ اللَّهُمْ خَيْرٌ لَّانْفُسِهِمْ . إِنَّمَا غَشِيَ لَهُمْ
إِذْ دَاوَرَاتِنَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ . مَا كَانَ
اللَّهُ لِيُذِرَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى
يَمِيزَ الْخَبِيثَاتِ مِنَ الطَّيِّبَاتِ . وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ . وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْعَلِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ
يَشَاءُ . فَاؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ . وَإِنْ تَوَمَّنُوا
تَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ . وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ

176 ਭਾਵ ਦੋਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕੁਫਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

179 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਮੋਮਿਨਾਂ ਅਤੇ ਦੋਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਬੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਗ਼ਮਗੀਨ-ਸੋਗਵਾਰ, ਦੁੱਖ ਭਰਿਆ। ਜ਼ਲੀਲ-ਜ਼ਿੱਲਤ ਭਰਿਆ। ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ, ਨੇਕੋਕਾਰ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਾਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਸ ਕੰਜੂਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਨਾ ਸਮਝਣ (ਉਹ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੁਰੀ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਉਸ ਦਾ ਤੱਕ (ਗਲ ਫਰਾਹਾ) ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆ ਗਰਦਨਾਂ (ਗਲਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਆਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਾਲੀਵਾਰਸ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅੱਲਾਹ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (180) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਫਕੀਰ ਹੈ ਅਸੀਂ ਅਮੀਰ ਹਾਂ। ਇਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਲਿਖ ਲਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਹੱਕਾ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ (ਲਿਖ ਰੱਖਾਂਗੇ) ਅਤੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਸਾੜਣ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਂਦੇ ਰਹੋ। (181) ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬੰਦਿਆ ਉੱਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (182) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਨਿਆਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਆ ਕੇ ਖਾ ਜਾਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ। (ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹ (ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ) ਵੀ ਲਿਆਏ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? (183) ਫਿਰ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚਾ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਹੀਫ਼ੇ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। (184)

يَعْلَمُونَ بِمَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ
 بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخَلُوا بِهِ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ وَ لِلَّهِ مِيرَاتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
 اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ
 قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ
 سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَفَتَاهُمْ الْآيَاتِ بِعَدْوٍ حَقٍّ
 وَنُفُورٍ ذُو قُوَّةٍ عَذَابَ الْحَرِيقِ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ
 إِلَيْدِيكُمْ وَ أَنْ اللَّهُ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِّلْعَالَمِينَ
 الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَاهَدَ إِلَيْنَا أَكَّا نَفُوسِن
 بِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِيَنَا بَقْرَانِ تَأْكُلُ النَّارُ قُل
 قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَ بِالذِّكْرِ
 فَانْتُمُ فُلِمَ فَنَتَشَكَّوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
 فَإِنْ كَذَّبْتُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ كَذَّبْتُمْ مِّن قَبْلِكُمْ جَاءُوا

180 ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਕਾਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਅਜ਼ਦਹਾ (ਵੱਡਾ ਸੱਪ) ਬਣ ਕੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬੇ ਚੀਰੇਗਾ। ਅੰਤ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਵੋਗੇ ਅੱਲਾਹ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦੇਵੋਗੇ ਉਹੀ ਪਾਵੋਗੇ।

181 ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਇਤ ਸੁਣੀ ਕਿ 'ਅਕਰੀਜ਼ੁਲਾਹ' ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ 'ਅੱਲਾਹ ਸਾਥੋਂ ਕਰਜ਼ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਮੁਥਾਜ ਹੈ ਅਸੀਂ ਦੌਲਤਮੰਦ ਹਾਂ।

183 ਕਈ ਰਸੂਲਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਨਿਆਜ਼ ਰੱਖੀ। ਅਸਮਾਨੋਂ ਕੋਈ ਅੱਗ ਆਈ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾ ਗਈ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਯਹੂਦੀ ਬਹਾਨੇ ਘੜਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਚਮਤਕਾਰ ਨਾ ਵੇਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਇਹ ਝੂਠੇ ਬਹਾਨੇ ਸਨ। ਹਰ ਨਬੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਮੋਅਜਿਜ਼ੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਚਮਤਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਹਰ ਨਫਸ (ਜੀਵ) ਨੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਜੰਨਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਹ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਧੋਖੇ ਦਾ ਸਮਾਨ ਹੈ। (185)

(ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲੋ!) ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਨ-ਓ-ਮਾਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਇਕ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੋਗੇ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਅਤੇ (ਰੱਬ ਤੋਂ) ਡਰਦੇ ਰਹੋਗੇ, (ਇਹ) ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੌਸਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਹਨ (186) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, **ਇਕਰਾਰ** ਲਿਆ ਕਿ (ਜੇ ਕੁੱਝ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ) ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾ ਲੁਕਾਉਣਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ (ਕਿਤਾਬ) ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਮੁੱਲ ਬਦਲੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬੁਰਾ ਹੈ। (187) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ (ਪਸੰਦੀਦਾ ਕੰਮ) ਉਹ ਮੂਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ **ਤਾਰੀਫ਼** ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (188)

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ كُلِّ نَفْسٍ
 ذَائِقَةُ مَمَاتٍ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أَجْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 فَمَنْ زَحِزَحَهُ عَنِ النَّارِ وَأَدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ
 وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْعُورِ لَشَبَعُونَ
 فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْعَنَ مِنَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
 أَذَى كَثِيرًا وَإِنْ تَصِيدُوا وَتُنْتَقُوا فَانِ ذَلِكَ
 مِنْ عَدْوِ الْأُمُورِ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ
 الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَنُنْبِتَنَّ لَيْلًا وَإِلَّا
 تَكْفُرُونَ فَلْيَذُوقُوا نَجْمَهُمْ وَاسْتَرَوْا بِهِ
 ثَمَنًا قَلِيلًا فَبُئْسَ مَا يَشْتَرُونَ لَا تَحْسَبَنَّ
 الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُوتُوا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا
 بِمَا لَهُمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ مُقَارَةِ مِنَ الْعَذَابِ

188 ਉਹੀ ਯਹੂਦੀ ਗ਼ਲਤ ਮਸਲੇ ਦੱਸਦੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਖਾਂਦੇ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਛੁਪਾਉਂਦੇ। ਫਿਰ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੀਨਦਾਰ ਹੱਕ ਪੁਸਤ ਹਾਂ।

ਇਕਰਾਰ-ਵਚਨ, ਵਾਅਦਾ। ਤਾਰੀਫ਼- ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ।

ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੀ ਏ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ (ਤਾਕਤ) ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (189) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (190) ਜਿਹੜੇ ਉੱਠਦੇ ਅਤੇ ਬੈਠਦੇ ਤੇ ਪਏ (ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ (ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਐ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ! ਤੂੰ ਇਸ ਮਖਲੂਕ (ਲੋਕਾਈ) ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜਿਆ, ਤੂੰ ਪਾਕ ਏ, ਤੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਸਾਨੂੰ ਨਰਕ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਾ। (191) ਐ ਅੱਲਾਹ! ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰੁਸਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ। (192) ਐ ਅੱਲਾਹ! ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਓ) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਐ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ! ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਫਰਮਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਤਮ ਫਰਮਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਦੁਨੀਆ 'ਚੋਂ ਅੰਤ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ। (193) ਐ ਅੱਲਾਹ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਅਤਾ ਫਰਮਾ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਰੁਸਵਾ (ਬੇਇੱਜ਼ਤ) ਨਾ ਕਰਨਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (194)

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً نَّحْيِي بِهِ الْبَأْشَانَ فَقَدْ أَنزَلْنَا بِهِ السَّمَاءَ الْوَسْطَىٰ
 وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ إِنَّ فِي
 خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْخِلَافِ الْيُسْبُوحِ وَالنَّهَارِ
 وَاللَّيْلِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ
 اللَّهَ قِيمًا وَتَعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
 فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ
 هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِيمًا عَدَابَ النَّارِ
 رَبَّنَا إِنَّتَ مَن تُدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا
 يَتَذَكَّرُ مِنْ أَضْوَإِنَّا إِنَّا سَمِعْنَا مَنَادِيًا
 يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا
 فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا
 مَعَ الْأَبْرَارِ رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُوكَ
 وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

190 ਭਾਵ ਨਬੀ ਤੋਂ ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ? ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤੌਹੀਦ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਈਆਂ।
 191 ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਭਾਵ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅੰਤ ਅਗਲੇ ਜਹਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਅਜਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਿਨਸ (ਔਲਾਦ) ਹੋ, ਸੋ ਜੋ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਤੇ ਮੇਰੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਸਤਾਏ ਗਏ ਤੇ ਲੜੇ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ **ਕਸੂਰ** ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ (ਸਵਰਗਾਂ) 'ਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ (ਇਹ) ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਹਣਾ ਬਦਲਾ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। (195) (ਐ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਸ.) ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣਾ ਫਿਰਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਨਾ ਪਾ ਦੇਵੇ। (196) (ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ) ਰਤਾ ਕੁ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ। (197) ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਾਗ਼ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ (ਅਤੇ ਉਹ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ **ਸਦਾ** ਰਹਿਣਗੇ। (ਇਹ) ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ) ਮਹਿਮਾਨੀ (ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ) ਹੈ। ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ। (198)

ਖਸੂਰ-ਗ਼ਲਤੀ, ਕੋਤਾਹੀ। ਸਦਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ।

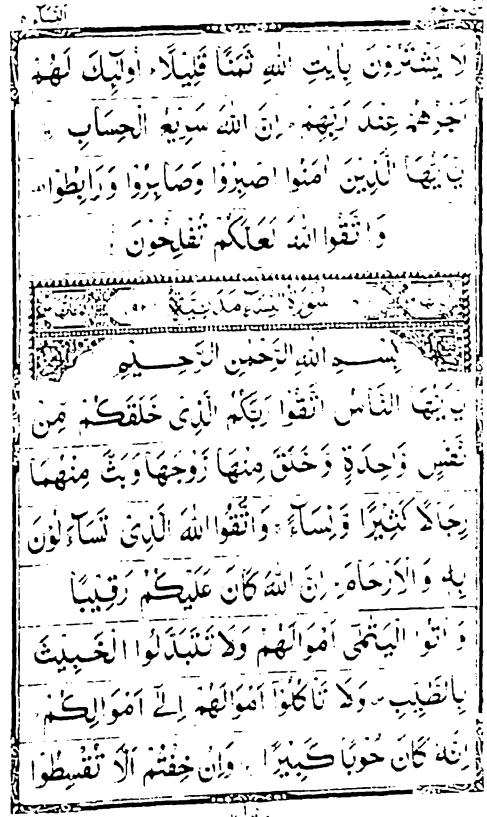
فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ
عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ ۖ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ تُوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ
حُسْنُ الثَّوَابِ ۗ لَا يَغْرَنَ الَّذِينَ تَلَقَّوْا
الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ مَتَاءً قَلِيلًا ۗ ثُمَّ مَا لَهُمْ
جَنَّتُمْ ۖ وَبِئْسَ الْمَهَادُ ۗ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
لِّالْبَارِئِينَ ۗ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مَّا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ

ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਝੁਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਭੇਰਾ ਭਰ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਕੋਲ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (199) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ) ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ (ਦ੍ਰਿੜ) ਰਹੋ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ ਸਬਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਵੋ ਅਤੇ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜੰਮੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁਰਾਦ (ਮੰਤਵ) ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕੋ। (200)

4. ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਿਸਾ

(ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ)

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 176 ਆਇਤਾਂ,
24 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 3720 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
16667 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਲੋਕੋ! ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ (ਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ ਅਲੈ.) ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ (ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ) ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ-ਨਾਤੇ ਵਿਗਾੜਣ ਤੋਂ ਬਚੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (1) ਅਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਦਾ ਮਾਲ (ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਕੀਜ਼ਾ (ਅਤੇ ਵਧੀਆ) ਮਾਲ ਨੂੰ (ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਅਤੇ) ਭੈੜੇ ਮਾਲ ਨਾਲ ਨਾ ਬਦਲੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਨਾ ਖਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। (2)

200 ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹੋ ਭਾਵ ਦੀਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਟੇ ਰਹੋ।

1 ਭਾਵ ਇੱਕ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਹੱਵਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋਏ ਭਾਵ ਆਪਸ 'ਚ ਬਦਸਲੂਕੀ ਨਾ ਕਰੋ।

2 ਜਿਸ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਣ ਅਤੇ ਨਾ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਾਲਗ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਣ।

ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਯਤੀਮ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਚਾਰ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਓ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਕਿ (ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ) ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ (ਕਾਫ਼ੀ) ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਿਕ ਹੋਵੋ, ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੋਗੇ। (3)

ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਮਹਿਰ' ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ (ਮਿਹਰ) ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਖਾ ਲਿਆ ਕਰੋ। (4) ਅਤੇ ਬੇਸਮਝਾਂ (ਨਾਬਾਲਗ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਜਿਸਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਨਾ ਦੇਵੋ, ਹਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੇ ਅਤੇ (ਲਿਬਾਸ) ਪਹਿਨਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਿਤ ਗੱਲਾਂ ਆਖਦੇ ਰਹੋ। (5)

ਅਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਨੂੰ (ਬਾਲਿਗ਼ ਹੋਣ ਤੱਕ) ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਲਗਾਈਂ ਰੱਖੋ ਫਿਰ (ਬਾਲਿਗ਼ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ)

ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਚੰਗੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਡਰੋਂ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ (ਭਾਵ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਣਗੇ) ਉਸ ਮਾਲ ਨੂੰ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਨਾ ਉਡਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ (ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਗ਼ਰੀਬ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉੱਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਮੁਨਾਸਿਬ ਸੇਵਾ ਹਿੱਤ) ਕੁਝ ਲੈ ਲਵੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ (ਗਵਾਹ ਅਤੇ) ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (6)

فِي الْيَتَامَىٰ فَانِكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِّنَ النِّسَاءِ مِمَّنِّي
وَتِلْكَ وَرُبِعٌ فَإِن خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ
أَوْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا
وَأُولَئِكَ النِّسَاءُ صَدَقْتِهِنَّ يُحِلُّهُ فَإِن ظَننْتُمْ لَكُمْ عَن
شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا وَلَا تُؤْتُوا
السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا
وَرِزْقًا فِيهَا وَكَسْوَتَهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا
مَعْرُوفًا وَابْتُلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِن
الاسْتَمْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا
تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا وَمَن كَانَ
عَنِّي فليستعفف. وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ
بِالْمَعْرُوفِ. فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ
فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا لِلرِّجَالِ

4 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਯਤੀਮ ਕੁੜੀ ਦਾ ਅਸੀਂ ਨਿਕਾਹ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਦੋ, ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਖਣੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰ ਸਕੋਗੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਲੌਂਡੀ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਅਤੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਕਰੇ। ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗਾ ਤਾਂ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਸਰੀਰ ਘਿਸਤਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਮੋਮਿਨ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ 'ਮਹਿਰ' ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

(ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਛੱਡ ਜਾਣ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਉਸ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਵੀ। ਇਹ ਹਿੱਸੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੁਆਰਾ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।(7) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੀਰਾਸ (ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਜਾਇਦਾਦ) ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ (ਗ਼ੈਰ ਵਾਰਿਸ) ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀ ਅਤੇ ਯਤੀਮ ਅਤੇ ਮੁਥਾਜ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ (ਮਾਲ) ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀ (ਅਵਾਜ਼) ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਕਰੋ।(8) ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ (ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਿ) ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਨੰਨ੍ਹੇ-ਮੁੰਨੇ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਜਾਣ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਡਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਬੇ-ਸਹਾਰਿਆਂ ਵਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਇਸ ਲਈ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਨ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਗੱਲ ਆਖਣ।(9) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਯਤੀਮਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਅੱਗ ਭਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ) ਦੇਜ਼ਮ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।(10)

نَصِيبَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَمِمَّا
 تَرَكَ نِسَاءً نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
 مِمَّا قَلَّ مِنْهُ نَوْكَرًا نَصِيبًا مَفْرُوضًا وَإِذَا
 حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينُ
 فَأَرْتُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا
 وَيَخَشَّ الْفُقَرَاءُ نَوْتَكُمْ مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَةً ضَعِيفًا
 خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا
 إِنَّ الْفُقَرَاءَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا
 يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا
 يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي ذُلِّكُمْ الْمَذْكُورِ مِثْلَ حَقِّ
 الْأَنْثِيِّينَ فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَاهُنَّ
 نِسَاءٌ مَّا تَرَكَ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ
 وَلَا يُؤْتِيهِ الْكُلَّ وَاحِدٌ مِّنْهُمَا الشُّرْطُ مِمَّا تَرَكَ

(ਬਾਕੀ) 5 ਜੇਕਰ ਲੜਕਾ ਨਾਸਮਝ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਵੋ। ਉਸ ਦਾ ਖਰਚ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਲਾਓ। ਜਦੋਂ ਬਾਲਿਗ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਕਲ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੋ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਹੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਭਾਵ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਕਰਵਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਹ ਮਾਲ ਤੇਰਾ ਹੈ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ੈਰਖਾਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।
 6 ਭਾਵ ਯਤੀਮ ਦਾ ਮਾਲ ਅਪਣੇ ਖਰਚ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਥਾਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹੀਨੇ ਵਾਰ ਖਰਚ ਲੈ ਲੇਵੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਾਪ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਯਤੀਮ ਦਾ ਮਾਲ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਯਤੀਮ ਬਾਲਿਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਖਰਚ ਹੋਇਆ ਉਹ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦੇਵੇ।
 8 ਕੁਫਰ ਸਮੇਂ ਇਹ ਰਵਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਵਾਰਿਸ ਨਾ ਮੰਨਦੇ। ਹੁਣ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਵੀ 'ਮੀਰਾਸ' ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਭਾਵ ਜਿਸ ਵੇਲੇ 'ਮੀਰਾਸ' ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ, ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜਮਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਯਤੀਮਾਂ ਅਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਖਾ ਪਿਲਾ ਕੇ ਰੁਖਸਤ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਗੱਲ ਆਖੋ। ਭਾਵ ਜਵਾਬ ਸਖਤ ਨਾ ਦੇਵੋ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਉਜ਼ਰ ਕਰ ਦੇਵੋ।
 9 ਭਾਵ ਮੱਯਤ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾ ਕਰਨ। ਅਪਣੇ ਤੇ ਕਿਆਸ ਕਰਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੀ ਔਲਾਦ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਵੇ।

ਦੇਜ਼ਮ-ਨਰਕ, ਬੁਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ।

ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਤਾਨ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਕੁੜੀਆਂ ਹੀ ਹੋਣ (ਦੋ ਜਾਂ) ਦੋ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਭਾਵ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਾਈ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ (ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਇਹ ਵੰਡ) ਵਸੀਅਤ ਦੀ (ਪਾਲਣਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ (ਅਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋਵੇ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ) ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਪ-ਦਾਦਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ-ਪੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ਾਇਦੇ ਪੱਖੋਂ ਕੌਣ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੱਸੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ (ਸਿਆਣਪ) ਵਾਲਾ ਹੈ। (11) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ

إِنْ كَانَ لَهُ وَوَلَدٌ فَإِنْ لَا يُكَلِّمُ أَلَهُ وَوَرِثَةُ
 الْوَلَدِ فَلِلْمُتْرِكِ الشَّاتِ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِلْمُتْرِكِ
 الشَّاتِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوْصِي بِهَا أَوْلَادِيْنَ
 إِيَّاهُ وَكَهْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَمْلِكُونَ أَيْدِيَهُمْ أَقْرَبَ إِلَيْكُمْ
 نَفَعًا فَإِيْضًا وَمَنْ أَلْفَى مِنْ الْبَنِي إِذَا كَانَ عَنْ عِيْلَتِهِ
 حَيًّا وَمَا يَصِفُ أَوْلَادِيْنَ أَنْوَاجِكُمْ إِنْ لَمْ
 يَكُنْ لَكُمْ بَنُونَ فَإِنْ كَانَ عَنْكُمْ وَوَلَدٌ فَكُلُّكُمْ
 الْوَالِدُ مِنْ أَوْلَادِيْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوْصِي بِهَا
 أَوْلَادِيْنَ وَالْمَنْعُ الْوَالِدُ مِنْ تَرْكِكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ
 وَوَلَدٌ فَإِنْ كَانَ إِلَيْكُمْ وَوَلَدٌ فَالْبَنُ وَالشَّاتِ وَمَنْ
 تَرَكَهُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ تَوْصُونَ بِهَا أَوْلَادِيْنَ
 إِنْ كَانَ لِحُلْ يُورَثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَتًا وَوَلَدًا أَخ
 أَوْ أُخْتًا فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشَّاتِ فَإِنْ كَانُوا

ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣ, ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡਾ (ਹੋਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਜੇ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਚੌਥਾਈ (ਹੋਵੇਗਾ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਵੰਡ) ਵਸੀਅਤ ਦੀ (ਪਾਲਣਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ (ਅਦਾ ਹੋਣ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋਵੇ) ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਤੁਸੀਂ (ਮਰਦ) ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੋ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੇਔਲਾਦ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਜੇ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ। (ਇਹ ਹਿੱਸੇ ਵੰਡ) ਤੁਹਾਡੀ ਵਸੀਅਤ (ਦੀ ਪਾਲਣਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਵੇ (ਅਦਾ) ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ ਦੀ ਮੀਰਾਸ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾ ਬਾਪ ਹੋਵੇ ਨਾ ਪੁੱਤਰ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈ ਜਾਂ ਭੈਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ (ਮਿਲੇਗਾ) ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਹਿੱਸੇ ਵੀ ਵਸੀਅਤ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ)। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਗਿਆਨਵਾਨ (ਅਤੇ) ਨਿਹਾਇਤ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ। (12)

11 ਇਸ ਅਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋ 'ਮੀਰਾਸਾਂ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਔਲਾਦ ਦੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ। ਜੇਕਰ ਮਰਦ ਔਰਤ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦੂਹਰਾ ਹਿੱਸਾ ਔਰਤ ਦਾ ਇਕਹਿਰਾ। ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਔਰਤਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਮਾਲ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਲੈਣ। ਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੇਕਰ ਮੱਯਤ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਭੈਣ ਭਾਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਜੇਕਰ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਤਾਂ ਤਿਹਾਈ। ਬਾਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੇਕਰ ਮੱਯਤ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੈ ਤਾਂ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਜੇਕਰ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ 'ਅਸਵੂ' ਹੋਇਆ। ਮੱਯਤ ਦਾ ਮਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਫ਼ਨ ਦਫ਼ਨ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਬਚੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ 'ਮੀਰਾਸ' ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਲ ਦਾ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ। ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਨੇ ਮੁਕੱਰਰ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਕਲਮੰਦ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ 'ਮੀਰਾਸ' ਫ਼ਰਮਾਈ। ਔਰਤ ਦੇ ਮਾਲ ਜੇਕਰ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਰਦ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ। ਜੇਕਰ ਔਲਾਦ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਮਰਦ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਮਰਦ ਨੂੰ ਚੌਥਾਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦ ਦੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਚੌਥਾਈ। ਜੇਕਰ ਮਰਦ ਦੇ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਔਲਾਦ ਹੈ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹਰ

(ਜਾਰੀ)

ਇਹ (ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਫਰਮਾਏਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ। (13) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ (ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ) ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਟੱਪੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲਤ ਭਰਪੂਰ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (14) ਐ ਮੁਸਲਮਾਨ! ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਦਕਾਰੀ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਕਰ ਬੈਠਣ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲਵੋ। ਜੇਕਰ ਉਹ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਦਕਾਰੀ ਦੀ) ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰੱਖੋ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ (ਰਾਹ) ਕੱਢ ਦੇਵੇ। (15) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਮਰਦ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੋ। ਫਿਰ ਜੇ ਉਹ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (16)

كَلِمَاتٍ مِّن ذٰلِكَ فَمَن شَرَّكَآ فِي الشُّكْلِثِ مِن بَعْدِ
 وَصِيَّتِ يُوْحٰى بِهَا اَوْ ذَمِّنْ غَيْرَ مَحْمَاٍ وَصِيَّتِ
 مِّن اللّٰهِ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَلِيْمٌ اِنَّكَ حٰدُوْدُ اللّٰهِ
 وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ يَدْخُلْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا اُوْدِيٰكُ النُّوْرِ الْعَظِيْمِ
 وَمَنْ يُعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ وَيَعْتَدِ حُدُوْدَ
 يَدْخُلْ نَارًا خٰلِدًا فِيْهَا وَاِنَّ عَذَابَ مُّهِينٍ
 وَاتَّبٰى يٰٓاَيُّهَا النَّفٰحِشَةُ مِن لِّسٰنِكَ فَاَسْتَشْهَدُوْا
 عَلَيَّهِنَّ اَرْبَعَةً فَمِنْكُمْ اِنْ شَهِدُوْا فَاَمْسِكُوْهُنَّ
 فِي الْبُيُوْتِ حَتّٰى يَتَوَضَّعْنَ لِمَوْتٍ اَوْ يُجْعَلَ
 لِهِنَّ سَبِيْلًا وَاَلَّذِيْنَ يٰٓاْتِيْهِنَّ مِنْكُمْ فَاذُوْهُنَّ
 فَاِنَّ نٰبَاً وَّاَصٰحٰحًا عٰرِضًا عَنْهُمَا اِنَّ اللّٰهَ
 كَانَ تَوٰابًا رَّحِيْمًا اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِيْنَ

(ਬਾਕੀ) ਜਿਨਸ ਨਕਦ ਮਾਲ (ਜੇਵਰ, ਹਵੇਲੀ, ਜਾਂ ਬਾਗ਼) ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ। ਬਾਕੀ ਔਰਤ ਦਾ 'ਮਹਿਰ' ਮੀਰਾਸ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੈ, ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੈ। 12 ਭਾਵ ਭਾਈ ਭੈਣ ਦੀ 'ਮੀਰਾਸ' ਫਰਮਾਈ। ਸੋ ਬਾਪ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭੈਣ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਬਾਪ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਈ ਭੈਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਭੈਣ ਵੀ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ (ਸਕੇ ਜਿਹੜੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਕੇਲੇ ਜਿਹੜੇ ਬਾਪ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਜਾਂ 'ਅਖਯਾਫੀ' ਜਿਹੜੇ ਮਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ)। ਇਹ 'ਮੀਰਾਸ' ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੂੰ ਫੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤਿਹਾਈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਈ ਭੈਣ ਅੱਲਾਦ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬਾਪ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੇ, ਉਹ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਕੇਲੇ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮੀਰਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਮਾਲ ਦੀ ਤਿਹਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਿਹਾਈ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਮੀਰਾਸ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਰਿਆਇਤ ਦੇ ਕੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਦੇ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਵਾਰਿਸ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਸੀਅਤਾਂ ਕਬੂਲ ਰੱਖਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾ ਰੱਖਣ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਹ ਪੰਜ 'ਮੀਰਾਸਾਂ' ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਅਸਵਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ 'ਅਸਵਾ' ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਮਾਲ 'ਅਸਵਾ' ਲੈ ਲਵੇ, ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਬਚ ਜਾਵੇ 'ਅਸਵਾ' ਲੈ ਲਵੇ। ਜੇਕਰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਬਚੇ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਨਾ ਹਨ। 'ਅਸਵਾ' ਅਸਲ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਰਦ ਔਰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਨਾ ਰੱਖੇ, ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਜੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤਾ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ, ਬਾਪ ਦਾਦਾ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭਤੀਜਾ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ। ਚਾਚਾ ਜਾਂ ਚਾਚੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਪੋਤਾ ਇੱਕ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ। (ਜਾਰੀ)

ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਸਮਝੀ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਹਰਕਤ ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਫਿਰ (ਜਿਹੜੇ) ਛੇਤੀ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਬਸ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਦਾ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (17) ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਹੜੇ (ਸਾਰੀ ਉਮਰ) ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਆ ਖਲੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਣ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੋਬਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਜੋ **ਕੁਫ਼ਰ** ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਣ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਤਿਅੰਤ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਦੰਡ) ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (18)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣ ਜਾਓ ਅਤੇ (ਵੇਖਣਾ) ਇਸ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੈ ਲਵੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ) ਰੋਕ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖਣਾ। ਹਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਆਮ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣ (ਤਾਂ ਰੋਕਣਾ ਅਨੁਚਿਤ ਨਹੀਂ)

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੋ। ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਪਸੰਦ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਨਾਪਸੰਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭਲਾਈਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। (19)

يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِحِبَالِكُمْ ثُمَّ يُعْتَبُونَ مِنْ قَرِيبٍ
 فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ . وَكَانَ اللَّهُ
 عَلِيمًا حَكِيمًا . وَ لَيْسَتِ التُّوبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
 السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ
 إِنِّي تُبْتُ اللَّهَ وَلَا الَّذِينَ يَبُوتُونَ وَهُمْ كَمَا
 أُولَئِكَ اعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا لِيَمَّا بَيَّأْنَهُمَا
 الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ
 كَرِهًا . وَلَا تَعْضَلُوهُنَّ لِتَذَهَبُوا بِبَعْضِ
 مَا كَتَبْنَا لَهُنَّ إِلا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ
 وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ . فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ
 فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ
 خَيْرًا كَثِيرًا . وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ
 مِمَّا كَانَتْ زُوجًا وَإِنَّمَا تَحُدُّهُنَّ قَطْرًا فَلَا
 تَأْخُذُوا مِنْهُ

ਜੇਕਰ ਕਈ ਆਦਮੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਮੱਯਤ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਪੋਤੇ ਨਾਲੋਂ ਪੁੱਤਰ, ਭਤੀਜੇ ਨਾਲੋਂ ਭਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਕੇਲੇ ਨਾਲੋਂ ਸਕਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਔਰਤ ਦਾ 'ਅਸਵ੍ਹਾ' ਹੈ, ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। (ਛਾਇਦਾ) ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤਾਂ ਤੀਸਰੀ ਕਿਸਮ 'ਜ਼ੋਰ ਰਹਿਮ' ਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਔਰਤ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਦੋਹਤਾ, ਨਾਨਾ ਅਤੇ ਭਾਣਜਾ ਅਤੇ ਮਾਮਾ ਅਤੇ ਮਾਸੀ ਅਤੇ ਭੂਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ 'ਬੇ-ਅਸਵ੍ਹੇ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।

15 ਇਹ ਹੁਕਮ ਜ਼ਿਨਾ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਚਾਰ ਮਰਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਵਾਹ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਹਾਲੀਂ ਹੱਦ ਨਾਜ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਈ, ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਸੂਰਤ 'ਨੂਰ' ਵਿੱਚ ਹੱਦ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ।

16 ਜੇਕਰ ਦੋ ਆਦਮੀ ਬੁਰਾ ਕਾਰਾ ਕਰ ਬੈਠਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਤੋਬਾ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੱਦ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹੱਦ ਵੱਖਰੀ ਨਾ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਲਿਮਾਂ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਉਹੀ ਹੱਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਨਾਹ ਕਰਕੇ ਤੋਬਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮਰੇ।

(ਜਾਰੀ)

ਕੁਫ਼ਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ।

ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੀ ਔਰਤ (ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ) ਕਰਨਾ ਚਾਹੋ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲੈਣਾ। ਭਲਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਖੁੱਲਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜੁਲਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਵੋਗੇ? (20) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਮਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹਮ-ਬਿਸਤਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪੱਕਾ ਵਚਨ ਵੀ ਲੈ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। (21) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਨਿਕਾਹ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਰ (ਪੂਰਵ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਮੇਂ 'ਚ) ਜੇ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ (ਸੋ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ)। ਇਹ ਅਤਿਅੰਤ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੀ ਰੀਤ ਸੀ। (22) ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਫੁੱਫੀਆਂ ਤੇ ਮਾਸੀਆਂ ਤੇ ਭਤੀਜੀਆਂ ਤੇ ਭਾਣਜੀਆਂ ਤੇ ਉਹ ਮਾਵਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਸੱਸਾਂ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸੰਭੋਗ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋ (ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਹਨ) ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰਕ ਮਿਲਾਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਉਹਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੀਰਜ ਤੋਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਦਾ (ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨਿਕਾਹ 'ਚ) ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਵੀ (ਹਰਾਮ ਹੈ) ਪਰ ਜੇ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ (ਸੋ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (23)

ثُمَّ إِنَّا أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّاتِ مَا شَاءْنَا وَكَيْفَ
 نَأْخُذُ مِنْهُنَّ وَقَدْ آفَضْنَا بِعَضْمِكُمْ إِلَى بَعْضِ
 أَخْدَانِكُمْ مِنْكُمْ فِيمَنَّا فَإِنْ غَلِيظًا وَلَا تَنْكِحُوا
 مَا نَكَهَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ
 إِنَّهُ كَانَ فَرَجًا لَكُمْ وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا
 حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ
 وَسَوَاءٌ أُنكِحَتْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ
 وَأَخَوَاتُكُمْ وَالَّتِي أُرْضِعْتُم مِّنَ الرَّضَاعِ
 وَأُمَّهُنَّ نِسَاءُكُمْ وَرَبَّائِكُمُ الَّذِينَ فِي حُجُورِكُمْ
 مِّنْ نِّسَاءِكُمْ الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا
 دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبَائِكُمُ
 الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ
 إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

(ਬਾਕੀ) 19 ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੁਕਮ ਹਨ। ਮੱਯਤ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਆਪਣੇ ਨਿਕਾਹ ਦੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਹੈ। ਮੱਯਤ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਧੌਂਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਕਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਮੱਯਤ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਮੌਤ ਦੇਵੇ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਹੁਕਮ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਸਬਰ ਨਾਲ ਕੱਟਣਾ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾਪਸੰਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

21 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਮਰਦ ਔਰਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ 'ਮਹਿਰ' ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਗ਼ੈਰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰਤ ਮਰਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਆਈ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜਗੀਰ ਨਹੀਂ।

22 ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਦਾ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਸੋ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਪਤੀਬਰਤਾ ਔਰਤਾਂ ਵੀ (ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਹਨ) ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਕੈਦ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਕਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣ (ਇਹ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ (ਔਰਤਾਂ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਵੋ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ (ਨਿਕਾਹ ਤੋਂ) ਭਾਵ ਇੱਜ਼ਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕਿ ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ। ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਹਿਰ ਜਿਹੜਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਜੇ (ਮਹਿਰ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ 'ਮਹਿਰ' 'ਚ ਘਾਟ-ਵਾਧ ਕਰ ਲਵੋ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ (ਸਿਆਣਪ) ਵਾਲਾ ਹੈ। (24) ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਆ ਗਈਆਂ ਹੋਣ (ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਵੋ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਸ (ਵੰਸ਼ਜ) ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਮ-ਜਿਨਸ ਹੋ। (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕਾਂ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਉ ਅਤੇ ਦਸਤੂਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਹਿਰ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕ-ਦਾਮਨ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣ ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਮ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਯਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ। ਫਿਰ ਜੇ ਨਿਕਾਹ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਅਸਲੀਲ ਕੰਮ ਕਰ ਬੈਠਣ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸਜ਼ਾ ਅਜ਼ਾਦ (ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ) ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਦਿੱਤੀ) ਜਾਵੇ। ਇਹ (ਸੇਵਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਦੀ) ਆਗਿਆ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹ (ਹੋ ਜਾਣ) ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਸਬਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੜਾ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (25)

وَالْحَصْنَةُ مِنَ النِّسَاءِ إِذَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانَكُمْ
 كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَإِجْلَ نَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَيْبِكُمْ
 أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ
 فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ
 فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاوَيْتُمْ بِهِ
 مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا
 وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَنَلَهُ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
 الْعِمَاءَ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانَهُمْ فَمِنْ فَتْيِكُمْ
 الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ
 بَعْضٍ فَأَنْكِحُوهُنَّ بِأُذُنِ أَهْلِهِنَّ وَأَتُوهُنَّ
 أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
 وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا الْحِصْنُ فَإِنْ آتَيْنِ
 بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ

24 (1) ਸੱਤ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਹਰਾਮ ਫ਼ਰਮਾਏ। ਇੱਕ ਮਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਨਾਨੀ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਭਾਵ ਔਰਤ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੀ ਜੜ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਬੇਟੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੈ ਦੋਹੜੀ ਅਤੇ ਪੌਤੀ ਭਾਵ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਹਨ। ਤੀਜੀ ਭੈਣ, ਚੌਥੀ ਭਤੀਜੀ, ਪੰਜਵੀਂ ਭਾਣਜੀ ਭਾਵ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਭੂਆ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਸੀ ਜਿਹੜੀ ਉਪਰੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਦੁੱਧ ਦੇ ਦੋ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਫ਼ਰਮਾਏ ਹਨ, ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤ ਦੇ ਸੱਤ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਰਾਮ ਹਨ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਨਾਤੇ ਹਰਾਮ ਹਨ, ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਰਦ ਵਿੱਚ ਰਹੇ, ਜੜ ਤੇ ਸ਼ਾਖ਼ ਅਤੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਔਰਤ ਦੀ ਜੜ ਤੇ ਸ਼ਾਖ਼ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਖ਼ ਹਰਾਮ ਹੈ ਕਿ ਨਿਕਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਹਬਤ ਵੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੜ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਕਾਹ ਪੱਖੋਂ ਹਰਾਮ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਦੁੱਧ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਚਾਰ ਨਾਤੇ ਹਰਾਮ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਉਹੀ ਮੋਅਤਬਰ ਹੈ ਉਸੇ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੀਵੇ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੀਣਾ ਮੋਹਤਬਰ ਨਹੀਂ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਸ ਥਾਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾਤਾ ਸਕਾ ਅਤੇ ਸਕੇਲਾ ਅਤੇ ਅਖ਼ਯਾਫ਼ੀ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਕੇਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੋਹਤਬਰ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਨਾਤਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸੱਤੇ ਨਾਤਿਆਂ ਦਾ ਜਮਾ ਕਰਨਾ ਹਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਤਿਆਂ ਦਾ ਜਮਾ ਕਰਨਾ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਹੀ ਔਰਤ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਹਰਾਮ ਹੈ। (ਜਾਰੀ)

ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਵਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨਹਾਰ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (26) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਵੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਚਾਹੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਕੇ ਦੂਰ ਜਾ ਡਿੱਗੋ। (27) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰੋਂ ਬੋਝ ਹਲਕਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ (ਕੁਦਰਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (28) ਐਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਧਨ-ਪਦਾਰਥ ਅਣਹੱਕਾ ਨਾ ਖਾਉ, ਹਾਂ ਜੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇ (ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (29) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੁਲਮ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਤੇ (ਧੱਕੇ ਨਾਲ) ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਅਸਾਨ ਹੈ। (30) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਚਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ (ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ) ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨਾਂ (ਜੰਨਤ) ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਫ਼ਰਮਾਵਾਂਗੇ। (31)

عَذَابٍ ذَٰلِكَ لِمَنْ حَشِيَ الْعَذَابَ مِنْكُمْ وَإِنْ
 تَضَرَّوْا حَزِيظًا لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 الَّذِينَ يَكْفُرُونَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سَبِيلَ الَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِكُمْ وَيَتُوبُ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ غَفِيرٌ حَكِيمٌ
 الَّذِينَ يَتُوبُ سَيِّئَاتِهِمْ وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
 الشَّهْوَاتِ أَنْ يَتُبُوا مَبِيتًا غَضِيبًا لِيُرِيدَ اللَّهُ
 أَنْ يَخَفِفَ عَنْكُمْ وَخَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
 بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ
 وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا
 وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدُوًّا وَظُلْمًا نُسُوفُ نُصَلِّيْهِ
 نَارًا وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا
 لِيُرِيدَ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ الَّذِي كَفَرْتُمْ وَيُخَفِّفَ
 عَنْكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

(ਬਾਕੀ) ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਿਲਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀ ਸੂਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਤੀਵੀਂ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਨਿਕਾਹ 'ਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਔਰਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ ਆਈ। ਜਿਸ ਕੋਲ ਗਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਦੁੱਧ ਦਾ ਨਾਤਾ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੱਡੀ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੋਬਹਤ (ਸੰਭੋਗ) ਹਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਸ਼ਤ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਭਾਵ ਲੈ-ਪਾਲਕ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਸਮਝੋ, ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ। 24 ਭਾਵ ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਚਾਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿ ਜੁਬਾਨੋਂ ਈਜਾਬ-ਉ-ਕਬੂਲ ਤਲਬ ਕਰੋ। ਦੂਜੇ ਇਹ ਕਿ ਮਾਲ ਦੇਣਾ ਕਬੂਲ ਕਰੋ ਭਾਵ 'ਮਹਿਰ'। ਤੀਜੇ ਕੇਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਮੌਜ ਮਸਤੀ। ਭਾਵ ਸਦਾ ਲਈ ਉਹ ਔਰਤ ਉਸ ਮਰਦ ਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਛੱਡੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਾ ਛੱਡੀ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਮੁੱਦਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਜਾਂ ਸਾਲ ਤੱਕ, ਇਸ ਤੋਂ 'ਮੁਤਾਅ' ਹਰਾਮ ਠਹਿਰਿਆ। ਚੌਥੀ ਸ਼ਰਤ ਸੂਰਤ 'ਮਾਇਦਾ' ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਲੱਡੀਆਂ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਸਬੰਧੀ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੁਪੀ ਯਾਰੀ ਨਾ ਲਾਵੇ ਭਾਵ ਲੋਕ ਗਵਾਹ ਹੋਣ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਮਰਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਰਦ ਜਾਂ ਦੋ ਤੀਵੀਆਂ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ 'ਮਹਿਰ' ਪੂਰਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਭਾਵ ਸੋਹਬਤ ਹੋਈ ਜਾਂ ਇਕਾਂਤ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ 'ਮਹਿਰ' ਨਹੀਂ ਛੁੱਟੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਮਰਦ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅੱਧਾ 'ਮਹਿਰ' ਦੇ ਦੇਵੇ ਜੇਕਰ ਔਰਤ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਨਿਕਾਹ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾ 'ਮਹਿਰ' ਅਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ 'ਮਹਿਰ' ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਜੇਕਰ ਅਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਘਟਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਮੋਹਤਬਰ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ (ਬੰਦਿਆਂ) ਨੂੰ ਕੁੱਝ 'ਤੇ ਉੱਤਮਤਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲਾਂ (ਅਤੇ ਕਰਮ ਦੀ ਦੁਆ) ਮੰਗਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (32)

ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਅਤੇ ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣ (ਤਾਂ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇਵੇ) ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ (ਵਿਰਾਸਤ ਵਾਲੇ) ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ (ਬਣਦਾ) ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਦੇਵੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (33) ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਾਲੋਂ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਮਰਦ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨੇਕ ਪਤਨੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਮਰਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ (ਮਾਲ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਆਬਰੂ) ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲੇ ਕਿ ਅਵੱਗਿਆ ਤੇ (ਬੁਰੇ ਕੰਮ) ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ (ਪਹਿਲਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਮੂੰਹ-ਜ਼ੁਬਾਨੀ) ਸਮਝਾਉ (ਜੇਕਰ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤਾਂ) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੇਜਾਂ ਮਾਣਨੀਆਂ ਤਿਆਗ ਦੇਵੋ। ਜੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਉਣ ਤਾਂ ਫਿਰ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਮਾਰੋ-ਧਮਕਾਉ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ) ਸਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਾ ਭਾਲਦੇ ਫਿਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਰਵਉੱਚ (ਅਤੇ) ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। (34)

فَدَخَلَ كَيْبًا . وَكَتَمْنَا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ
بِعَنَانٍ مِّنَ الْبَعُثِ . لِيُجَازِلَ فَضِيلَ مِمَّا
كُتِبَ . وَبِئْسَ مَا فَضِيلَ مِمَّا كُتِبَ . وَبِئْسَ
لَهُ مِنْ فَضِيلَةٍ . إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
بَصِيرًا . فَجَعَلْنَا مُؤْمِنِينَ ذَكَرُوا الْآيَاتِ
الَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ . فَأَنذَرُكُمْ
فَضِيلًا . فَكُلُّ شَيْءٍ شَهِيدٌ إِلَى اللَّهِ . وَالَّذِينَ
فَوَسَّوْنَ عَلَى الْبَنَاتِ . مَا فَضَّلَ اللَّهُ لَهُمْ
بِعَضٍ . مِنْهُنَّ . فَتَقْوُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ . وَأَصْلِحُوا
فِيئْتِ حِفْظَ الْبَعُثِ . بِمَا حَفِظَ اللَّهُ . وَالَّذِي
تَعَالَى . شُورَهُنَّ . تُعْطَوْنَ . وَالْمُجْرِمُونَ
لَهُمْ . فَتَضَاعُ . وَظُرُوبُهُنَّ . فَإِنْ أَضَعَكُمْ
فَكُلُّ شَيْءٍ سَيِّئٌ . إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيمًا
كَبِيرًا .

- 25 ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਬਰੋਂ ਡਰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਹਰਾਮ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲੋੜੀ ਨਾਲ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਲੁਕੇ ਫੂਪੇ ਯਾਰੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਔਰਤ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੋੜੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਅੱਧੀ ਡਾਂਟ ਪਾਈ ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਦ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ ਨਿਕਾਹ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸੰਗਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਬਗ਼ੈਰ ਨਿਕਾਹ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸੌ ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਲੋੜੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਜ਼ਿੰਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੰਜਾਹ ਕੋੜੇ ਹਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਗ਼ੁਲਾਮ ਦਾ ਹੈ।
- 27 ਭਾਵ ਬੁਰੀ ਸੋਹਬਤ ਜਿਹੜੀ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦਿਲ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਲਈ ਫਿਸਲਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰੂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇ।
- 28 ਭਾਵ ਸ਼ਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤੰਗੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹਲਾਲ ਚੀਜ਼ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਹਰਾਮ ਵੱਲ ਭੱਜੇ।
- 30 ਭਾਵ ਘੁਮੰਡ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਜਾਵਾਂਗੇ? ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਅਸਾਨ ਹੈ।
- 32 ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਹਰ ਥਾਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਮੀਰਾਸ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਨੂੰ ਦੋਹਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।
- 33 ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕੋਲ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਵਾਲੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਦੋ ਦੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਭਾਈ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਹੀ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣਦੇ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਇਤ ਉੱਤਰੀ ਕਿ ਮੀਰਾਸ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ। ਮੂੰਹ ਬੋਲੇ ਭਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਵਸੀਅਤ ਕਰ ਦੇਵੋ।
- 34 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮਰਦ ਦਾ ਦਰਜਾ ਉੱਪਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲੇ ਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿਚ ਅਣਬਣ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ (ਸਹੀ) ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਰਦ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਔਰਤ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਲਵੋ, ਜੇ ਉਹ ਗੱਲ ਸੁਆਰਨੀ ਚਾਹੁਣਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ **ਖ਼ਬਰਦਾਰ** ਹੈ (35) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ **ਇਬਾਦਤ** ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਬਣਾਉ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਤੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੇ ਅਜਨਬੀ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪੀਨ (ਕਬਜ਼ੇ'ਚ) ਹੋਣ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਰਤਾਉ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ (ਵਧੀਆ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (36) ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਵੀ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਜੂਸੀ ਸਿਖਾਉਣ ਤੇ ਜਿਹੜਾ (ਮਾਲ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਕੋ-ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰਿਆਂ ਲਈ **ਜ਼ਿੱਲਤ** ਭਰਿਆ **ਅਜ਼ਾਬ** ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (37) ਅਤੇ (ਜੇ) ਖ਼ਰਚ ਵੀ ਕਰਨ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ) ਲੋਕ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ, ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਨਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ 'ਤੇ (ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸ਼ੈਤਾਨ ਬਣਿਆ ਤਾਂ (ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ) ਉਹ ਬਹੁਤ ਭੈੜਾ ਸਾਥੀ ਹੈ। (38)

لَا تَجْعَلْ مَالَكَ كَالَّذِينَ هُمْ يَجْعَلُونَ
 لِقَاءَ رَبِّهِمْ أَهْلًا وَأُولَئِكَ
 هُمُ الْكَافِرُونَ ۚ وَالَّذِينَ يَخْتَفُونَ
 مَتَاعَهُمْ فِي بَنَائِنَ الْأَرْضِ
 وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَ
 قُلُوبِهِمْ أُولَئِكَ هُمُ السَّاجِدُونَ
 لِلشَّيْطَانِ ۖ وَالشَّيْطَانُ
 كَانَ كَافِرًا ۚ وَالَّذِينَ يَخْتَفُونَ
 مَتَاعَهُمْ فِي بَنَائِنَ الْأَرْضِ
 وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَ
 قُلُوبِهِمْ أُولَئِكَ هُمُ السَّاجِدُونَ
 لِلشَّيْطَانِ ۖ وَالشَّيْطَانُ
 كَانَ كَافِرًا ۚ

(ਬਾਕੀ) ਇੱਕ ਔਰਤ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਰਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇ। ਦੂਸਰੇ ਦਰਜੇ 'ਚ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਸੌਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਆਖਰੀ ਦਰਜੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੱਟ ਲੱਗੇ ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਜਾਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਉਛਾਲੇ। ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਦਾ ਹਾਕਿਮ ਹੈ ਬਾਕੀ ਹਰ ਕਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਰਨਾ ਆਖਰੀ ਦਰਜਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦਰਜਾ ਬ-ਦਰਜਾ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਪਰੰਤੂ ਨੇੜਲੇ 36 ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਕਰੋ ਫਿਰ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ। ਫਿਰ ਦਰਜਾ ਬ-ਦਰਜਾ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਪਰੰਤੂ ਨੇੜਲੇ ਪਤੰਸੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਅਜਨਬੀ ਦਾ ਮਿਅਾਲ ਰੱਖੋ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਨੇੜਲਾ ਭਾਵ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦੋਸਤ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਰਹੇ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦੋ ਨੌਕਰ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, 'ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਘੁਮੰਢ ਅਤੇ ਖੁਦ ਪਸੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਸਮਝੇ।

ਖ਼ਬਰਦਾਰ--ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਜਾਣੂ। ਇਬਾਦਤ--ਬੰਦਗੀ। ਅਜਨਬੀ--ਅਣਜਾਣ, ਨਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ। ਜ਼ਿਲਤ--ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਅਜ਼ਾਬ--ਕਰੋਧੀ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ (ਮਾਲ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (39) ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਰਤਾ ਵੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ ਅਤੇ ਜੇ (ਕਿਸੇ ਨੇ) ਨੇਕੀ (ਕੀਤੀ) ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰ ਕਰੇਗਾ। (40) ਭਲਾ ਉਸ ਦਿਨ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ (ਕੌਮ/ਲੋਕ-ਸਮੂਹ) ਵਿੱਚੋਂ (ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸਣ ਲਈ) ਇੱਕ ਗਵਾਹ (ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਨਬੀ) ਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। (41) ਉਸ ਦਿਨ ਕੁਫਰ (ਇਨਕਾਰ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਫਰਮਾਨ ਇੱਛਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦੱਬ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਲੁਕਾ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। (42) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੋ ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ) ਜਿਹੜੇ ਮੂੰਹੋਂ (ਕਹਿੰਦੇ) ਹੋ, ਸਮਝਣ ਨਾ ਲੱਗੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਨਪਾਕੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ (ਨਮਾਜ਼ ਨਾ ਪੜ੍ਹੋ) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ਼ਨਾਨ (ਗੁਸਲ) ਨਾ ਕਰ ਲਵੋ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹੋਵੋ (ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਾ ਕਰ ਸਕੋ ਤਾਂ ਤਯੱਮੁਮ (ਸੁੱਕ-ਮਾਂਜ) ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੋ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮ-ਬਿਸਤਰ ਹੋਏ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਪਾਕ ਮਿੱਟੀ ਲਵੋ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਹੱਥ ਦਾ ਮਸਹ ਕਰਕੇ (ਛੁਹਾ ਕੇ) ਤਯੱਮੁਮ ਕਰ ਲਵੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (43)

فَسَاءَ قَرِينًا... وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ
 يَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ
 سَرِيرِينَ عَلَيْهِمْ... إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِلُّ مَشَقَّالًا ذُرِّيَّةً
 وَإِنَّ تِلْكَ حَسَنَةٌ لِّضَعُفِهَا وَيُؤْتِي مِمَّنْ لَّدُنْهُ
 جَزَاءً عَظِيمًا... فَلَيْفَ إِذْ جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ
 وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا... يَوْمَئِذٍ يُؤَدُّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُوا الرِّسَالَ لَوْ تَتَوَى بِيَهُمُ الْأَرْضُ
 وَلَا يَكْفُرُونَ اللَّهُ حَدِيثًا... يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا
 مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِذْ تَبَرَّجْتُمْ فِي سَبِيلِ حُنَى
 تَغْتَسِنُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ
 أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ
 تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا

مَنْ

(ਬਾਕੀ) 38 ਭਾਵ ਮਾਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਦੇਣਾ। ਕਬੂਲ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਰੱਬ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਅਨੁਸਾਰ।
 40 ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੀ ਨੇਕੀ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ।
 42 ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਉਸ ਮੋਅਤਬਰ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਨਕਾਰੀਆ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁਨਕਿਰ ਤਮੰਨਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।
 43 ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ 'ਤਯੱਮੁਮ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਨਕਾਰੀ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਜ਼ੂ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਈਏ। ਮਿੱਟੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਵੱਲ ਜਾਣਾ (ਜਾਰੀ)

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ (ਕੁੱਝ) ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਵੋ। (44) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (45) ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਯਹੂਦੀ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਦੇ ਅਰਥਾਂ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਤੋਂ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਖਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸੁਣੇ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਣਾਵੇ। ਅਤੇ ਜੀਭ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਤੇ ਦੀਨ 'ਚ ਤਾਹਨਿਆਂ-ਮਿਹਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ (ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਸਮੇਂ) 'ਰਾਇਨਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ (ਇੰਜ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ (ਸਿਰਫ਼) ਸੁਣੇ ਅਤੇ (ਰਾਇਨਾ ਦੀ ਥਾਂ) "ਉਨਜ਼ਰਨਾ" ਕਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹੀ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। (46)

بُجُوهِكُمْ وَأَيُّدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا
 أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نُصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ
 يُشَارِكُونَ الظَّالِمَةَ وَيُبَيِّدُونَ أَنْ تَضَلُّوا السَّبِيلَ
 وَاللَّهُ آخِذٌ بِأَعْدَابِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى
 بِاللَّهِ تَعَدِيًّا مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يَكْفُرُونَ
 الْكُفْرَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
 وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمُوعٍ وَإِنَّا لَنَبَاغِثُكُم بِمَا كُفَرْنَا
 فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
 وَأَسْمِعْ وَأَنْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمُ
 لَكِنْ نَعْتَمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بَمَا تُنزَّلْنَا
 مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْغَسَ
 وَجُوهَهَا فَكُرَّهَا عَلَى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا

ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਵੱਲ ਫੇਰ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇੰਜ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈਏ ਜਿਵੇਂ ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਈ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਉਤਾਰੀ ਹੋਈ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜੋ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਸੋ (ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ) ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ। (47)

(ਬਾਕੀ) ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਮਲਣ ਨਾਲ ਵੀ ਪਾਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਓ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ਾ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਨਮਾਜ਼ ਵੇਲੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਨੀਂਦ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਕਜ਼ਾ ਪੜ੍ਹੋ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨਪਾਕੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਕ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਾ ਜਾਵੋ ਪਰ ਰਾਹ ਚੱਲਦਿਆਂ ਭਾਵ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਜਿਸਮ ਨਪਾਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ 'ਤਯੱਮੁਮ' ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਦੋ ਸੂਰਤਾਂ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉਜ਼ਰ ਲਵੋ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਜ਼ਰ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਪਾਕੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਦੋ ਸੂਰਤਾਂ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅੱਗੇ ਦੂਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਤੀਜੀ ਇਹ ਕਿ ਪਾਣੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੀਸਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਸੂਰਤਾਂ ਪਾਕੀ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ। ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਆਇਆ, ਵਜੂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਹਾਜ਼ਤ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਹੁਣ 'ਤਯੱਮੁਮ' ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਮਾਰੇ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਮਲ ਲਵੋ। ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਮਾਰੇ ਫਿਰ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕੂਹਣੀ ਤੱਕ ਮਲ ਲਵੋ। (ਜਾਰੀ)

ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ (ਦੀ ਬੁਦਾਈ) ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਗੁਨਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੇਗਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਸ਼ਰੀਕ ਠਹਿਰਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਝੂਠ ਘੜਿਆ। (48)

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਾਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭੇਰਾ ਭਰ ਵੀ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (49) ਵੇਖੋ, ਇਹ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਖੁੱਲਮ-ਖੁੱਲਾ ਗੁਨਾਹ ਬਥੇਰਾ ਹੈ। (50) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਚੋਂ (ਕੁੱਝ) ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੁੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਨ। (51) ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਹ ਲਾਹਣਤ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ। (52)

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ 'ਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਹੈ? ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤਿਲ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। (53)

تَعْتَبُونَ

عَنَّا أَخْلَبَ سَبَبْتِ - وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
 ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ - وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ فُتِنَتْ
 إِشْمًا عَظِيمًا - اللَّهُ تَرَالَى الَّذِينَ يَرْكُونُ أَنْفُسَهُمْ
 بِلِ اللَّهِ يُرْكِي مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا -
 أَنْضَرَ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ - وَكَفَى
 بِهِ إِثْمًا مُبِينًا - الْخَرَجَ إِلَى الَّذِينَ أُوْتُوا
 نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْحَبِيبِ وَالْمُطَافَاتِ
 وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ
 الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا - أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ
 اللَّهُ - وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا -
 أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ
 النَّاسَ نَقِيرًا - أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى

(ਬਾਕੀ) 45 ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ ਭਾਵ ਲਫ਼ਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਪਰੰਤੂ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

46 'ਰਾਇਨਾ' ਲਫ਼ਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੂਰਤ 'ਬਕਰਾ' ਵਿੱਚ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਈ ਗੱਲ ਆਖਦੇ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਸੁਣੇ ਹਨ ਕਿ, 'ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ'। ਹੌਲੇ ਜਿਹੇ ਆਖਦੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਭਾਵ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਅਣ-ਸੁਣਿਆ ਸਮਝੀਉ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਦੁਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਸਦਾ ਗ਼ਾਇਬ ਰਹੇ, ਕੋਈ ਤੈਨੂੰ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਨੀਯਤ ਕਰਦੇ ਕਿ ਤੂੰ ਬੋਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਐਬ ਕੱਢਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਧੋਖੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਤਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਉਹੀ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

47 ਭਾਵ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਜ਼ਾਬ ਆਵੇ, ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵੇ, ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੂਰਤ 'ਆਰਾਫ਼' ਵਿੱਚ ਹੈ।

49 ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰਤ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਹੋਈ ਕਿ ਮੌਕੇ ਦੇ ਮੁਸ਼ਾਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਤਾਜ਼ੀਮ ਹੋਈ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰਸਤਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਈਰਖਾ ਸੀ ਕਿ ਨਬੂੱਵਤ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਸਾਡੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਿਲੇ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਂ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਸ 'ਤੇ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਰੱਖੀ ਸੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਵੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਸੀ। (54) ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮੁਖ ਮੋੜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਸ ਨਰਕ ਦੀ ਭਤਕਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (55) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਸੜ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਖੱਲ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਚੱਖਦੇ ਰਹਿਣ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (56) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ। ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਪਤਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਾਂਗੇ।

مَا تَنْهَى اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ أَنْبَأَ الْ
 رِبِّهِمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَأَنْبَأَهُمْ نَلْكَ عَصِيماً
 فَيَنْهَى مَنْ مَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ
 وَنَفَى جَهَنَّمَ سَعيراً إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
 سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَاراً كَمَا يُصَلِّتُ جَلُودُ مَم
 بَدَلُهُمْ جَلُوداً غَيْرَهَا يَبْدُونَ الْعَذَابَ إِنَّ
 اللَّهَ كَانَ عَزِيزاً حَكِيماً وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَداً لَهُمْ فِيهَا الزَّوْجَاتُ
 مَمْضَرَّةٌ وَنُدْخِلُهُمْ قُرًى حَسِينَةً إِنَّ اللَّهَ
 يُؤْتِيكُمْ أَنْ تُدْرِكُوا الْأَمْتَاتِ لِيْ أَهْلِهَا وَإِذَا
 حَكَمْتُمْ بَيْنَ الَّذِينَ لَمْ يُحْكَمْ بِالْعَدْلِ إِنَّ
 اللَّهَ نِعْمًا بِعُظْمَائِهِ يَدْرَأُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا

ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ **ਅਮਾਨਤਾਂ** ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਮਾਨਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (58)

55 ਭਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ ਹੈ।
 58 ਭਾਵ ਅਮਾਨਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ਿਆਨਤ ਨਾ ਕਰੋ। ਚਕੌਤੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਤਿਰ ਨਾ ਕਰੋ ਭਾਵੇਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਹਾਨੇ। ਇਹ ਆਦਤਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਕੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਜ਼ੀਆ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖ਼ਾਤਿਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਆਲਿਮਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ਾਤਿਰ ਕਰਨਗੇ। ਅੱਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਰ ਕਜ਼ੀਏ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਹੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰਤੋਗੇ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲੋਗੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ।

ਅਮਾਨਤਾਂ-ਸਫ਼ਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਰੱਖ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣਾ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਬਖਸ਼ੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੱਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ (ਝਗੜੇ) ਵਿਚ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ (ਦੇ ਹੁਕਮ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। (59) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੇ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ (ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਬਾਗ਼ੀ (ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ) ਕੋਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਕਰਵਾਉਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ (ਤਾਂ ਇਹ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤਿਉਂ ਭਟਕਾ ਕੇ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਵੇ। (60) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ

ਨੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਓ ਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਵੱਲ ਆਓ ਪਰ ਉਹ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ (ਦੋਗਲੇ ਲੋਕਾਂ) ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹਨ (61) ਤਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ (ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ) ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੱਜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੁਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਸਮ ਸਾਡਾ ਮੰਤਵ ਤਾਂ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਲਾਹ-ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ। (62)

59 ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਾਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੱਬ ਅਤੇ ਨਬੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਖੁੱਲੇ ਆਮ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨੇ। ਜੇਕਰ ਦੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਝਗੜਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚੱਲ ਸ਼ਰ੍ਹਾ 'ਤੇ ਚੱਲੀਏ। ਦੂਸਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ' ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕੀ ਮਤਲਬ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੋਇਆ।

62 ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਝਗੜਣ ਲੱਗਿਆ। ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚੱਲ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਕੋਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਅਬ ਪੁੱਤਰ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਕੋਲ ਚੱਲ, ਜਿਹੜਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਆਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਦਾ ਹੱਕ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ। ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਨੇ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਉਮਰ ਕੋਲ ਚੱਲ। ਇਹ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ (ਦੋਗਲੇ) ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰਨਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕੋਲ ਅਸੀਂ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰ.) ਨੇ ਉਸ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ (ਦੋਗਲੇ) ਦੀ ਗਰਦਨ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕੋਲ ਮੁਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਸਹੁਆਂ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਲਾਹ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਫ਼ਾਰੂਕ ਰੱਖਿਆ।

بَصِيرًا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ
 أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا مِنْكُمْ فَإِن
 تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ
 إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ
 خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ
 يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ
 مِنْ قَبْلِكَ يَرِيدُونَ أَن يُخَالِفُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
 وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِمْ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ
 أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
 تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ
 الْمُنَافِقِينَ يُصَدِّقُونَ عَنْكَ صُدُودًا فَكَيْفَ إِذَا
 أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ شَأْ
 جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّ آرِدُنَا إِلَّا الْخُسْرَانَا

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁੱਝ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰੋ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਕਰ ਜਾਣ। (63) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਦੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ (ਰਸੂਲ) ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੀ ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਾਉਂਦੇ। (64) ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਕਸਮ! ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣਿਆਂ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਦੇਵੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। (65) ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਲਾਕ (ਨਸ਼ਟ) ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਨਸੀਹਤ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ, ਤੇ ਦੀਨ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਦਮ (ਸਥਿਰ-ਅਡੋਲ) ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣਦਾ। (66) ਅਤੇ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ। (67) ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ। (68) ਵਿਖਾਉਂਦੇ। (68)

وَتَوَفِّيْنَا ۖ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَعَظَّمَهُمْ وَقَالَ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا
بَلِيغًا ۖ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاءَ
بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ
فَأَسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا
عِنْدَ اللَّهِ تَوَّابًا رَحِيمًا ۖ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ
حَتَّىٰ يُحَاسِنُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيَسْأَلُوا تَسْلِيمًا ۖ وَلَوْ
أَنَّ كُتُبَنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا
مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۖ وَوَدَّ
أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ
تَثْبِيثًا ۖ وَإِذْ أَوْفَيْنَاهُمْ مِنَ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۖ
وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۖ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ

66 ਭਾਵ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜਾਨ ਤੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਵੈਸੇ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਨਸੀਹਤ ਲਈ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਨਿਫ਼ਾਕ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਣ, ਗ਼ਨੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।
68 ਨਬੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ 'ਵਹੀ' ਆਵੇ ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ 'ਚ ਪੈਗ਼ਾਮ ਦੇ ਕੇ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਦੀਕ ਉਹ ਜਿਹੜਾ 'ਵਹੀ' ਵਿੱਚ ਆਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵੇ। ਸ਼ਹੀਦ ਉਹ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੱਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ। ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਾ ਉਹ ਜਿਸ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਨੇਕੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਮਾਰ ਕਰ ਲਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ (ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ (ਆਪਣੀ) ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ ਸਿੱਦੀਕ (ਸੱਚਾ) ਸ਼ਹੀਦ ਅਤੇ ਨੇਕ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। (69) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (70)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! (ਜਿਹਾਦ ਦੇ ਲਈ) ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਨਿੱਕਲਿਆ ਕਰੋ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕਠੇ ਜਾਇਆ ਕਰੋ (71) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ (ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ) ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜੋ (ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ) ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬੜੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। (72) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਫ਼ਰਮਾਵੇ ਤਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਦਿਆਂ) ਆਖਦਾ ਕਿ ਕਾਸ਼!

ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ। (73) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖਿਰਤ (ਨੂੰ) ਖਰੀਦਣਾ ਅਤੇ ਉਸ) ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਲੜੇ ਫਿਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਅਤਾ ਕਰਾਂਗੇ। (74)

70 ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

71 ਭਾਵ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾ ਬਚਾਓ ਜ਼ਿਰਾਹ ਨਾਲ, ਢਾਲ ਨਾਲ, ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

73 ਭਾਵ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਖਸ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਨਫ਼ਾ ਭਾਲਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕੁੜਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਾਂਗ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

74 ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਰੱਖਣ, ਆਖਿਰਤ 'ਚ ਚਾਹੁਣ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਰ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦ-ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਲੇਭ ਲਾਲਚ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਗ਼ਾਜ਼ੀ-ਰੱਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਲੜਦਿਆਂ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿਉਂਦੇ ਮੁੜ ਆਉਣਾ।

وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رِيفًا. ذَلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَالْقِيَامَ بِاللَّهِ غَلِيظًا يُبَازِلُهَا الَّذِينَ آمَنُوا حُدُودًا جَدْرًا فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا. وَإِنْ مِنْكُمْ مَنْ يُبَدِّلُ فَإِنْ أَحْسَبْتُمْ مَصِيبَةً قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا. وَالَّذِينَ أَحْسَبْتُمْ فَضْلُ مِنَ اللَّهِ يَقُولُونَ كَانَ لَنَا شَرٌّ مِنْ بَيْنِكُمْ وَأَبَيْنَهُ مَوَدَّةً بَيْنَتِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا. فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ. وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا. وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي

مَنْ

ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਬੇਵੱਸ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਲੜਦੇ ਜਿਹੜੇ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਲੈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਹਿਮਾਇਤੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਹਾਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦੇਵੇ। (75) ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ (ਅਤੇ ਘਬਰਾਉ ਨਹੀਂ) ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਦਾਇ ਖੋਖਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (76) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ (ਯੁੱਧ ਤੋਂ) ਰੋਕੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹਾਦ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਜ਼ ਡਰਨ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਬੜਬੜਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਜਿਹਾਦ (ਛੇਤੀ ਹੀ) ਕਿਉਂ ਫ਼ਰਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਸਾਨੂੰ ਮੌਹਲਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ? (ਐ ਪੈਗੰਬਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਲਾਭ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਈ (ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇਵੇ) ਕਿ ਫੁਟਕਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਤਾ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (77)

سَبِيلَ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَوْلَاهَا. وَاجْعَل لَّنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا. وَاجْعَل لَّنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا. الَّذِينَ آمَنُوا يقاتلونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يقاتلونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا. أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كَفَرُوا أَيُّكُمْ وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ. فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشِيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً. وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ. لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ. قُلْ مَتَاءَ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى

75 ਭਾਵ ਦੋ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲੜਾਈ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇੱਕ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦੀਨ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਮਜ਼ਲੂਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿਹੜੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਬੇਵੱਸ ਹੋਣ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੁਟਕਾਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ। ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਨ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਹਿਜਰਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਣ ਜਾਣ।

77 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਨੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਲੜਨੇ ਮੁਰਾਦ ਮਿਲ ਗਈ ਪਰ ਕਈ ਕੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ।

ਨਮਾਜ਼-ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਦੂਜਾ ਥੰਮ੍ਹ, ਇਬਾਦਤ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਵੰਗ। ਜਿਹਾਦ-ਯਤਨ ਕਰਨਾ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਯਦਰ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ, ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜਨਾ।

ਐ ਜਿਹਾਦ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਰਹੋ ਮੌਤ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੋਂ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ (ਤਕਲੀਫ਼) ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ (ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁੱਖ) ਸੱਭ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ? (78) ਐ ਆਦਮ ਦੀ ਸੰਤਾਨ! ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਲਾਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਦੁੱਖ ਮਿਲੇ ਉਹ ਤੇਰੇ ਹੀ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਐ ਮੁਹੰਮਦ! (ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ (ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ) ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (79) ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਬੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜੇ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕਰੇ ਤਾਂ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਹੈ (80) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕੀਂ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ (ਤਨੋ-ਮਨੋ) ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਕਾਰਸਾਜ਼ (ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਹੈ। (81)

وَلَا تَظْمُونُ فَيَلًا ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكَكُمُ
 الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ ۚ وَإِن تَصِبْهُمْ
 حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۚ وَإِن تَصِبْهُمْ
 سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ ۚ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ
 اللَّهِ ۚ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكْفُرُونَ بِقَوْلِهِمْ
 حَدِيثًا ۚ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۚ وَمَا
 أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنَاكَ
 بِالنَّاسِ رَسُودًا ۚ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۚ مَنْ يُطِعِ
 الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۚ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ
 عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۚ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ
 عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ ۚ
 وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ ۚ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ
 عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۚ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ

78 ਇਹ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੰਗ ਦੀ ਸਕੀਮ ਠੀਕ ਰਹੀ, ਫ਼ਤਹਿ ਅਤੇ ਗ਼ਾਨੀਮਤ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਭਾਵ ਅਚਾਨਕ ਹੋ ਗਈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਗ਼ਤਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਸਕੀਮ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਤਦਬੀਰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਇਲਹਾਮ (ਅਕਾਸ਼ਬਾਣੀ) ਹੈ, ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ। ਵਿਗੜੀ ਨੂੰ ਵਿਗੜੀ ਨਾ ਸਮਝੋ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।
 79 ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨੇਕੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਮਝੋ ਤਕਲੀਫ਼ ਆਪਣੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕਾਰਨ। ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਾ ਲਾਵੋ। ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ ਉਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਲਾ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਜੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ (ਕਲਾਮ) ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪਾਉਂਦੇ। (82) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਮਨ ਜਾਂ ਡਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ (ਖ਼ਬਰ) ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਪਰਖ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। (83) ਤਾਂ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਲੜਾਈ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ। (84) ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇਕ ਕੰਮ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਬ (ਪੁੰਨ) ਵਿੱਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਵਿੱਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇਗਾ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (85) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਆ ਦੇਵੇ ਤਾਂ (ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ) ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੁਆ ਦੇਵੋ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਦੁਆ ਦੇਵੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (86)

الْقُرْآنَ، وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ
 اخْتِلَافًا كَثِيرًا، وَإِذَا حُكِمَ بِهِ أَنْتُمْ مِنَ
 الْأُمْرِ، أَدْعَاؤُهُمْ، وَلَوْ رُدُّوا إِلَى الرَّسُولِ
 مِنْ أُولِي الْأَمْرِ، لَمَنْعَهُمْ عِلْمُهُمُ الْبَرِّ، لِيَسْتَنْصِطُوا
 مِنْهُ، وَلَا يُفْضِلُوا اللَّهَ عَالِمِيكُمْ، وَرَحْمَتَهُ، لَا تَجْعَلُوا
 الشَّيْطَانَ إِذَا قِيلَ لَهُ، فَتَأْتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، لَا
 تَكُنْ مِنَ الْفٰسِقِينَ، وَحَرِيصِ الْمُؤْمِنِينَ، عَسَى اللَّهُ
 أَنْ يَكْتُفَ بِأَسْمَاءَ الْبَرِّ، كَمَا كَفَرُوا، وَاللَّهُ أَشَدُّ بِأَسْمَاءَ
 أَشَدُّ تَكْبِيرًا، مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً، يَكُنْ لَهُ
 فِيهَا نَصِيبٌ، وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً، يَكُنْ
 لَهُ فِيهَا نَصِيبٌ، وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،
 وَإِذَا حُجِبْتُمْ عَنْ النَّبِيِّ، فَحُجِبُوا بِأَخْسَنِ مِنْهَا، أَوْ رَدُّوا
 إِلَيْهِ، إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا، اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا

82 ਭਾਵ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਮਖ਼ਲੂਕ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਸਮੇਂ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਖਿਰਤ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ। ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਅਨਾਇਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਨਾਇਤ ਵਿੱਚ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਦਾ। ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਦੂਸਰੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵੇ। ਕੁਰਆਨ ਸਰੀਫ਼ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬੀ ਕਲਾਮ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੌਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹਰ ਮਕਾਮ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰੇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕਈ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

83 ਭਾਵ ਕਿਤੋਂ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਦਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਇਬਾਂ ਤੱਕ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਹੀ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੋ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੀ ਜ਼ਕਾਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਉਹ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਆਏ। ਉਸ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਏ ਹਨ, ਮੁੜ ਕੇ ਫਿਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫ਼ਲਾਨੀ ਕੌਮ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਫਿਰ ਗਈ। ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਗ਼ਲਤ ਨਿਕਲੀ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦੇ ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਤਰਬੀਅਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਿਦਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ।

85 ਜਿਵੇਂ ਮੁਥਾਜ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦੌਲਤਮੰਦ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਦਿਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੈਰਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਮੁਨਕਿਰ ਜਾਂ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਛੁਡਵਾ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਉਹ ਫ਼ਸਾਦ ਕਰੇ, ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਇਆ।

86 ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਰੇ ਕਿ 'ਅੱਸਲਾਮੁ ਅਲੈਕੁਮ' ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ 'ਵ ਅਲੈਕੁਮ' ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵਾਬ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਰਹਮਾਤੁਲਾਹ' ਵੀ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ 'ਵ ਬਾਰਕਾਤੁਕੁਮ' ਕਰੋ।

ਅੱਲਾਹ (ਅਜਿਹੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹਸਤੀ ਹੈ ਕਿ) ਉਸ ਤੋਂ ਟਿਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ (ਗੱਲ/ਵਚਨ ਦਾ ਸੱਚਾ) ਕੌਣ ਹੈ? (87)

ਤਾਂ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਦੋ ਜਮਾਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਕਾਰਨ ਪੁੱਠਾ ਫੇਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ (ਸਿੱਧੇ) ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਉਗੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੋਗੇ। (88) ਉਹ ਤਾਂ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਖੁਦ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦੇਣ ਅਤੇ (ਸਾਰੇ) ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ (ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਹਿਜਰਤ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ। ਜੇ (ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ) ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਵੋ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੇਖੋ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ

إِذْ هُمْ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ
 وَمَنْ أَضْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۚ فَمَا لَكُمْ فِي
 الْمُتَّقِينَ فُتْتَيْنِ ۚ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ۚ
 أَتَيْبُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ
 اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۚ وَذُو لُؤْلُؤٍ يَكْفُرُونَ
 كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ۚ فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ
 أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَيِّجُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا
 فَخُذُوهُمْ وَأَتِمُّوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۚ وَلَا
 تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَبِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۚ إِنْكَ الَّذِينَ
 يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ بَيْتَانُ ۚ أَوْجَاءُ وَكَلِمَ
 حَصْرَتٍ صُدُّوهُمْ أَنْ يَقُولُوا كُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا
 قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَاطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَذَقْتُمُوهُمْ ۚ
 فَإِنْ اعْتَرَفْتُمُوهُمْ فَلَمْ يَفْعَلُوا بِكُمْ

ਆਪਣਾ ਸਹਾਈ ਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਨਾ ਬਣਾਓ। (89) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਲੜਦੇ। ਫਿਰ ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ (ਜੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ) ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾ ਲੜਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਿਲਣ ਜਿਸ ਨਾਲ (ਸੁਲਾਹ-ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ) ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ। ਇੰਜ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਛੋਟ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਮਨ ਖੱਟਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ। ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵੀ ਲੱਗਦੇ ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਲੜਨੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਸੁਲਾਹ-ਸਫ਼ਾਈ 'ਤੇ ਅਮਲ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾਉਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਨਾ ਕਰੋ। (90)

88 ਇੱਥੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਉਹਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਰਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਗ਼ਰਜ਼ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਸਾਡੀ ਫ਼ੌਜ 'ਤੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਬਚ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਉਣਾ ਜਾਣਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੀ ਦਿਲੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਕਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਮਿਲਣਾ ਜੁਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਉ ਮਿਲੋ ਸ਼ਾਇਦ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਜਿਹਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅੱਗੇ ਹੈ।

(ਜਾਰੀ)

ਹਿਜਰਤ-ਇਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ।

ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਵੀ ਵੇਖੋਗੇ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵੀ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫ਼ਿਤਨਾ ਫ਼ਸਾਦ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਨਾ ਰੁਕਣ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਭੇਜਣ ਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਵੋ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਵੇਖੋ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁੱਲੀ ਸਨਦ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (91) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ (ਕਿਸੇ) ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ ਪਰ ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਭੁੱਲ-ਚੁੱਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨੂੰ ਅਰਥ-ਦੰਡ (ਖ਼ੂਨ ਬਹਾ ਕਤਲ ਦੇ ਦੰਡ ਵਜੋਂ ਪੈਸਾ) ਦੇ ਦੇਵੇ। ਹਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ (ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ) ਕੇ ਮਕਤੂਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਧੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਮੌਮਿਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਮਕਤੂਲ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਕਤੂਲ ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥ-ਦੰਡ (ਖ਼ੂਨ ਬਹਾ) ਦੇਣਾ ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ। ਇਹ (ਕੱਫ਼ਾਰਾ) ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਤੋਬਾ (ਕਬੂਲ ਕਰਨ) ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਦਾ) ਤੇ ਬੜੀ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਏ। (92)

السَّلَامَةُ، فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا
 سَتَجِدُونَ الْخَبِيثِينَ يُبِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوا بَكُمْ وَ
 يَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ. هُمْ أَرَادُوا إِلَى الْفِتْنَةِ أَنْ
 فِيهَا، فَإِنْ لَمْ يَعْتِزِلُواكُمْ وَيَأْتُوا إِلَيْكُمْ
 السَّلَامَ وَيَكْفُرُوا أَيْدِيَهُمْ فَاخْذُوهُمْ وَأَقْبَلُوهُمْ
 حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ، وَأَوْصِيكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ
 سَلْطَنًا مُبِينًا، وَإِنْ كَانَ الْمُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ
 مُؤْمِنًا إِذًا خَطَا، وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَا
 فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَرِيئَةٌ
 مَسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهَا، إِلَّا أَنْ
 يَخْتَدِمُوا، فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوِّكُمْ
 وَهُمْ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ
 وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ
 وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ
 مَسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهَا وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
 مُؤْمِنَةٍ

(ਬਾਕੀ) 89 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਰ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਚਾਓ।
 90 ਭਾਵ ਇਸ ਮਿਲਣ ਜੁਲਣ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬਚਾਉ ਪਰੰਤੂ ਦੇ ਸੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਹ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸੁਲਾਹ ਵਿੱਚ ਦਾਮਿਲ ਹਨ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਮੰਨੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਨੋਂ ਰੁਕ ਗਏ।
 91 ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗੇ ਪਰੰਤੂ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਸੂਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਕਸਵੱਟੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ।
 92 ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੂਰਤਾਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਮਕਤੂਲ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੱਫ਼ਾਰਾ-ਗ਼ਲਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ (ਕਿਸੇ) ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੋਜ਼ਖ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ (ਸੜਦਾ) ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (93)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਅੱਸਲਾਮੁ ਅਲੈਕੁਮ' ਕਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾ ਕਹੋ ਕਿ ਤੂੰ ਮੋਮਿਨ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮੰਤਵ ਇਹੋ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ, ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ (ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ) ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਗ਼ਨੀਮਤ (ਦਾ ਮਾਲ) ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਰਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤਾਂ (ਅੱਗੋਂ ਲਈ) ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸਭ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। (94)

وَالْحَصْنَةَ
فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَاهُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً
مِّنَ اللَّهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ وَمَنْ
يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَدًّا فَجَرَّأُوذُ جَهَنَّمَ خَلِيدًا
فِيهَا وَعُضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعْنَةُ وَأَعَادَ لَهُ عَذَابًا
عَظِيمًا ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ قَتَلَ
الْبَيْتِ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَتَّبِعُونَ عَرَصَ
الْحَيَوَةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَارِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ
كُنْتُمْ مِن قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَتَّبِعُوا ۚ إِنْ
اللَّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝ لَا يَسْتَوِي
الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ ۚ وَ
الْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

مَزَل

(ਬਾਕੀ) ਗ਼ਲਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਾਬਜ਼ੂਦ ਮਾਰ ਸੁਟਿਆ। ਕਤਲ ਲਈ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਸਲਾਹੀਅਤ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ। ਇਹ ਰੱਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪਣੀ ਗ਼ਲਤੀ ਦਾ ਕੱਛਾਰਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸਾ ਨੂੰ ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰੇ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ੇਰਾਤ ਸਮਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਸੁਲਾਹ ਚਾਹੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਿਮ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵੈਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਹਨਫੀ ਮਸਲਕ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਬਹਾ ਲੱਗਭਗ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸੱਤ ਸੌ ਚਾਲੀ ਰੁਪਏ ਕਾਤਿਲ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

93 ਇਬਨ-ਏ-ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਉਹ ਨਰਕੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ। ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਆਲਿਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੱਗੇ ਅੱਲਾਹ ਮਾਲਿਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ 'ਕਸਾਸ' ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕ ਹੋਇਆ।

94 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ (ਇੱਕ ਪਾਸੇ) ਲਈ ਖਲੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਸਲਾਮ' ਕਿਹਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮਤਲਬ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡੰਗਰ ਖੋਹ ਲਏ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸੀ ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਰੰਤੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਪੱਕੀ ਹਕੂਮਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਗ਼ਨੀਮਤ-ਮੁਫਤ ਦਾ ਮਾਲ। ਅਮਲ-ਕਰਮ, ਕੰਮ।

ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉੱਚਿਤ ਕਾਰਨ ਘਰਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਲੜਨੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਘਰ) ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਦਰਜੇ ਪੱਖੋਂ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ (ਉੱਚਤਾ) ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਭਾਵੇਂ) ਚੰਗਾ ਵਾਅਦਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਦਲੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ। (95) (ਭਾਵ) ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਰੁਤਬੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਹੱਦ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਮਿਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੜਾ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (96)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬੇਵੱਸ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ (ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ) ਜਾ ਵਸਦੇ ? ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਹੈ। (97) ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਬੇਵੱਸ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹਿਜਰਤ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਰਸਤਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। (98) ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੈ। (99)

عَلَى الْفُعَيْدِينَ دَرَجَةً . وَكَأَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ
 الْحُسْنَى . وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْفُعَيْدِينَ
 أَجْرًا عَظِيمًا . دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً .
 وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا . إِنَّ الدِّينَ تَوْفِيقُهُمُ
 الْمَلَكُوتِ طَالِحِي أَلْفُسُحُمُ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ .
 قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ . قَالُوا أَلَمْ
 تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا .
 فَأُولَئِكَ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ . وَسَاءَتْ مَصِيرًا .
 إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْ
 بَوْلَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ
 سَبِيلًا . فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفِرَ لَهُمْ .
 وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا . وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرْعَمًا كَثِيرًا .

96 ਸਰੀਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਅਪਾਹਜ ਜਿਹਾਦ ਦੇ ਹੁਕਮੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਦਰਜੇ ਹਨ ਕਿ ਬੈਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭਾਵੇਂ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਜੰਨਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਫਰਜ਼-ਏ-ਕਿਫਾਯਾ ਹੈ। ਫਰਜ਼-ਏ-ਐਨ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਕਈ ਜਿਹਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹਨ।
 99 ਇਹ ਹਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਆਪ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਫ਼ਰ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਜਿਹੜੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਤੋਂ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਮ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਣ ਉਥੋਂ ਹਿਜਰਤ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਕਲੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ-ਵਸਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਲਈ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (100)

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਜਾਓ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਮਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹੋ, ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣਗੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। (101) ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਮੁਜਾਹਿਦਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ) ਵਿੱਚ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਜਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕਣ (ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕਣ) ਅਤੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਣ (ਤਾਂ) ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਜਿਸ ਨੇ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ) ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਚੁਕੰਨੀ ਰਹੇ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਫੜੀ ਰੱਖੇ। ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਝਾਕ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰਤਾ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹੋ ਜਾਵੋ ਤਾਂ (ਉਹ)ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਦਮ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਣ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵਰਖਾ ਕਾਰਨ ਤਕਲੀਫ਼ 'ਚ ਹੋਵੋ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖ ਦੇਵੋ ਪਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹਿਣਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (102)

وَسَعَةً. وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهًا جَرًا إِلَى
 اللّٰهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يَذْرُكُ الْمَوْتَ فَقَدْ وَقَفَ
 اجْرَهُ عَلَى اللّٰهِ. وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا
 وَإِذَا صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
 أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ
 الْكُفْرَانُ الْكُفْرَانُ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا
 مُّبِينًا. وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهَا فَامْتَنُوا لِنُفْسِ الصَّلَاةِ
 فَالْتَمِئْتُمْ طَائِفَةً مِنْهُمْ فَمَعَكَ وَلِيَا خُذُوا أَسْلِحَتَكُمْ
 فَيَاذُ سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلِتَأْتِي
 عَائِفَةٌ آخِرٌ لِمَ يُصَلُّوا فَيُصَلُّوا مَعَكُمْ
 وَلِيَا خُذُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَأَسْلِحْتُمْ. وَذَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ
 فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ قَيْلَةً وَاحِدَةً. وَلَا جُنَاحَ

100 ਭਾਵ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਬਹੁਤਿਆਂ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਬ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਮੌਤ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ।

101 ਸਫ਼ਰ ਜਿਹੜਾ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਰ ਰਕਅਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋ ਹੀ ਪੜ੍ਹਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਡਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਆਇਆ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮਿਲੀ। ਹਰ ਟਾਇਮ ਪੂਰੀ ਨਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੁੰਨਤ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

102 ਇਹ ਡਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅੱਧੀ ਜਮਾਤ ਇਮਾਮ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਵੱਖਰੀ ਪੜ੍ਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੂਸਰੀ ਜਮਾਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਹੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਮੁਆਫ਼ ਹੈ। ਹਥਿਆਰ, ਜ਼ਿਰਹ, ਢਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ। ਜੇਕਰ ਐਨੀ ਵੀ ਫ਼ਰਸਤ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜਮਾਤ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ, ਇਕੱਲੇ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ, ਪਿਆਦਾ ਜਾਂ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ। ਜੇਕਰ ਏਨਾ ਵੀ ਵਿਹਲ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ।

ਕੁਫ਼ਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ। ਸਿਜਦਾ-ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਭਾਵ ਨਮਾਜ਼।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੈਠੇ ਤੇ ਲੇਟੇ ਹੋਏ (ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਖਤਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ, (ਜਿਵੇਂ ਅਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ)। ਬੇਸ਼ੱਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਨਮਾਜ਼ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। (103) ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਸਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬੇ-ਆਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੇ-ਆਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਬੇਆਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਦਾ ਤੇ ਬੜੀ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (104) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸੱਚੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕਾਂ (ਦੇ) ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੇਖਣਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ 'ਚ ਕਦੀ ਵੀ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ (105) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (106) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਆਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹਿਮਾਇਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸ਼ਿਆਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਜੁਰਮ ਪੇਸ਼ਾ (ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਉਂਦਾ। (107)

عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَدْنَىٰ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخَذُوا حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۗ فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَتَعْوَدُوا رِجْتَكُمْ ۗ فَإِذَا أَطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ۗ وَلَا تَهْمُوا فِي ابْتِعَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تِلْكَ الْأُمَمَ فَإِنَّهُمْ يَأْمُرُونَ كَمَا يَأْمُرُونَ ۗ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۗ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِنَا أَرْبَابِ اللَّهِ ۗ وَلَا تَكُنْ لِلْخَافِينَ حَصِيبًا ۗ وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۗ وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَلِفُونَ أَلْفُسَهُمْ ۗ إِنَّ

103 ਭਾਵ ਸ਼ੱਫ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇਕਰ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਤਾਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਇਹ ਹੈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰੁਸਤ ਹੈ।

ਸ਼ਿਆਨਤ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਮੋੜਨਾ।

ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਛੁਪਦੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ) ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ) ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਸਾਰੇ) ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (108) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬਹਿਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਕੌਣ ਝਗੜੇਗਾ? ਅਤੇ ਕੌਣ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਕੀਲ ਬਣੇਗਾ? (109) ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਚ ਜੁਲਮ ਕਰੇ ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਾਵੇਗਾ। (110) ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (111) ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਜਾਂ ਗੁਨਾਹ ਤਾਂ ਆਪ ਕਰੇ ਪਰ ਉਸ ਗੁਨਾਹ ਦਾ (ਦੋਸ਼) ਕਿਸੇ ਬੇਗੁਨਾਹ 'ਤੇ ਥੋਪ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੱਡੀ ਤੁਹਮਤ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। (112)

اللَّهُ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَاتًا أَشِيمًا يَسْتَخْفُونَ
 مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ
 إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْظُونَ مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ
 اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا هَذَا نَسَمٌ هَوَآءٌ جَدَّ لَتَمَّ
 عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ
 عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا
 وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ
 اللَّهُ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا وَمَنْ يَكْسِبِ
 إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ
 عَلِيمًا حَكِيمًا وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ
 يَرَوْهَا بِيَرَتٍ فَقَدْ أَحْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا
 وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ
 طَآئِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا

108 ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਇਤਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਾਬੀ ਦੀ 'ਜ਼ਿਰਹ' ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਗੂੰਮ ਹੋ ਗਈ, ਸਵੇਰੇ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ। ਆਟੇ ਦਾ ਖਤ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਤਅਮਾ ਪੁੱਤਰ ਅਬੀਰਕ ਸੀ ਉਥੇ ਵੇਖੀ, ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਖਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਯਹੂਦੀ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਗਿਆ, ਜੈਦ ਨਾਮੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਅਮਾ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤਅਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬਰੀ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਚੋਰ ਉਹੀ ਹੈ। ਤਅਮਾ ਦੀ ਕੰਮ ਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਤਅਮਾ ਬਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਸਾਡੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਨਗੇ, ਯਹੂਦੀ ਚੋਰ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਸਵੇਰੇ ਇਹੋ ਹੋਇਆ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹੋ ਆਇਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਚੋਰ ਤਅਮਾ ਹੀ ਸੀ।

110 ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ, ਛੋਟੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਲਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਜੋ ਕਬੂਲ ਹੋਵੇ।

ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਰਗਲਾਉਣ (ਭਰਮਾਉਣ) ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਕੁਰਾਹੇ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁੱਝ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ। ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੈ। (113) ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨਾਫੂਸੀਆਂ (ਕਨਸੋਆਂ) ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ (ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ) ਜਿਹੜਾ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਜਾਂ ਭਲੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਾਹ-ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹੇ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਦੇਵਾਂਗੇ। (114) ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਇਲਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰੇ ਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਜਿੱਧਰ ਉਹ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਧਰ ਹੀ ਚੱਲਣ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਹੈ। (115)

أَفْسَهُمْ وَمَا يَصْطُرُونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝ لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ الْمَوَدِّينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝ وَمَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ لَشَرٌّ مِمَّا قَوْلِي وَلِضَلَالَةٍ لَهُمْ وَسَاءَ لِمُضِلِّينَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغْفِرُ لِمَنْ يَشْرِكْ بِهِ ۚ وَيُغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ۚ إِنَّ يَدَ عُنُوفٍ مِنْ دُونِهِ إِلَّا لِلنَّاسِ ۚ وَإِنَّ يَدَ عُنُوفٍ إِلَّا شِئْنَا مَرِينَا ۚ لَئِنْ لَمْ نُنَبِّئْكَ لَفَاطَمَةٌ ۚ

ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ (ਹੋਰ) ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ (ਸਾਂਝੀਵਾਲ) ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਹੋਰ ਗੁਨਾਹ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੇਗਾ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਇਆ, ਉਹ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ। (116) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ। (117)

113 ਭਾਵ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਐਬ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਗਿਉਂ ਐਬ ਲੱਗਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਆਪਣੀ ਹਿਮਾਇਤ ਨਾ ਕਰਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਛਾਣਬੀਨ ਨਾ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਨਾਹ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ।
 114 ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ (ਦੋਗਲੇ) ਲੋਕ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਭਰੋਸਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪੋ ਵਿਚਾਲੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਐਬ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗਿਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਤਮਾਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੀਨ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੱਸਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਲਾਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਗ਼ੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੁਲਾਹ ਕਰੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉ।
 115 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਰਾਹ ਫੜੀ ਉਹ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਜਿਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉੱਮਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋਵੇ ਉਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਮੁਨਕਿਰ ਤਾਂ ਨਰਕੀ ਬਣਿਆ।
 116 ਉਪਰੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲੇ। ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸ਼ਿਰਕ (ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ) ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਦਾ। ਸ਼ਿਰਕ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਭਾਵ ਸਿਵਾਏ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੇ ਅਤੇ ਦੀਨ ਪਸੰਦ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲੇ। ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰਾ ਸ਼ਿਰਕ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪੂਜਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣ।

ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। (ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ) ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬੰਦਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਰਹਾਂਗਾ। (118) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਤੇ ਇਹ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਕੰਨ ਚੀਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ (ਇਹ ਵੀ) ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਬਣਾਇਆ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। (119) ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਧੋਖਾ ਹੀ ਧੋਖਾ ਹੈ। (120) ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਜਹੰਨਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਣਗੇ। (121) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ (ਸਵਰਗਾਂ) ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤਏਆਲਾ ਦਾ ਸੱਚਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੱਲ ਦਾ ਸੱਚਾ ਕੋਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? (122) (ਨਿਜਾਤ) ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ (ਤਰ੍ਹਾਂ) ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਦਦਗਾਰ ਪਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹਮਾਇਤੀ। (123)

وَقَالَ لَتَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا
وَلَا ضَلَمَ لَهُ وَلَا مُنْتَهَىٰ لَهُ وَلَا مَرْتَبَةٌ فَلْيَبْتَئِكُنَّ
أَذَانُ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرْتَبَةٌ فَلْيَغَيِّرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خُسْرًا مُّبِينًا يَعِدُهُ وَيُمِيزُهُ وَمَا
يَعِدُهُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُورًا أُولَئِكَ مَا يُؤْمِنُونَ
جَهَنَّمَ وَلَا يَحْذَرُونَ عَنْهَا مَحِيصًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ
حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا لَيْسَ
بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ
سَوْئًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ

مَنْ

118 ਭਾਵ ਤੇਰੇ ਬੰਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦਸਤੂਰ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਨਿਅਜ਼ ਕੱਢਦੇ ਹਨ।

119 ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਚੀਰਨਾ ਇਹ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਸੀ, ਗਾਂ ਜਾਂ ਬਕਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਬੁੱਤ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਸੂਰਤ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬੁੱਤ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਚੋਟੀ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਚੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਵੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਬਚੁਰਗ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

123 ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਖ਼ਾਲਿਸ ਬੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤੇਰੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਪਕੜੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਪਕੜੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਸਾਡੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਗੇ। ਨਾਸਮਝ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਬੁਰਾ ਕਰੇਗਾ ਉਹੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਵੇਗਾ। ਹਿਮਾਇਤ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਫ਼ਤਿਆ ਹੋਇਆ ਉਹੀ ਛੱਡੇ ਤਾਂ ਛੁੱਟੇਗਾ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਏ।

ਨਿਜਾਤ-ਛੁਟਕਾਰਾ।

ਅਤੇ ਜੋ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਪਰ ਹੋਵੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਤਾ ਵੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (124) ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਦੀਨ ਚੰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਉਹ ਨੇਕ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦੀਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। (125) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁੱਝ ਹੈ ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਨੇ) ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (126) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ (ਯਤੀਮ) ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਫ਼ਤਵਾ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ (ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਦੀ) ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਯਤੀਮ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ (ਬਣਦਾ) ਹੱਕ ਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਨਿਆਸਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ (ਤੁਸੀਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ)। ਅਤੇ ਇਹ (ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ) ਕਿ ਯਤੀਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਭਲਾਈ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (127)

أَوِ انْتَهَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا. وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا قَسَمَ
إِسْمَاءُ وَجْهًا لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِثْلَهُ
إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا. وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا
وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ. وَكَانَ
اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا. وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي
النِّسَاءِ. قُلِ اللَّهُ يُفْتِنِكُمْ فِيهِنَّ. وَمَا يُنْتَلَى عَلَيْكُمْ
فِي الْكِتَابِ فِي يَمْحَى النِّسَاءِ الَّتِي لَا تَوْلَوْنَ هُنَّ
مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَنَزَعْتُمْ أَنْ تَتَّكِفُوهُنَّ. وَ
الْمُسْتَغْفِرِينَ مِنَ الْوَالِدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا لِلنِّسَاءِ
بِالْقِسْطِ. وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِهِ عَلِيمًا. وَإِنْ أَمْرًا ذُكِرْتُمْ مِنْ بَعْضِهَا
شُورًا أَوْ عِرَاصًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ أَنْ يُصَلِحَا

127 ਇਸ ਸੂਰਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਯਤੀਮ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਯਤੀਮ ਕੁੜੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਚਾਚੇ ਦਾ ਬੇਟਾ ਜਾਣ ਲਏ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਵੋ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਆਪ ਉਸ ਦੇ ਹਿਮਾਇਤੀ ਬਣ ਜਾਵੋ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਉਣੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਕਈ ਥਾਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਵਾਲੀ ਵਾਰਸ ਹੀ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲੈਣ। ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਕਰੇਗਾ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤੋਂ ਛੋਟ ਮੰਗੀ ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਉਤਰੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਮਨ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਯਤੀਮ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਭਲਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੇ ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਲੋਂ ਵਧੀਕੀ ਜਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ (ਚੀਜ਼) ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਤਾਂ ਤੰਗਦਿਲੀ ਵੱਲ ਜਲਦੀ ਉਲਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨੇਕੀ ਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਅਪਣਾਉਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (128) ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਾਹੋ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇੱਕ (ਪਤਨੀ) ਵੱਲ ਹੀ ਉੱਲਰ ਜਾਊ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਅੱਧ-ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕਦੀ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਜੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਅਪਣਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (129)

ਅਤੇ ਜੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿੱਚ (ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ) ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮੁਥਾਜਗੀ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (130) ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹੈ ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ!) ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜੇ ਕੁਫਰ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ (ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ) ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ 'ਚ ਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। (131) ਅਤੇ (ਫਿਰ ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ) ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ 'ਚ ਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (132) ਲੋਕੋ! ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ਨਾਹ (ਖ਼ਤਮ) ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ (ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ) ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ (ਤਾਕਤ) ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (133)

بَيْنَمَا صَالِحًا، وَالضَّلَاةَ خَيْرٌ وَأَحْضَرَتِ الْأَنْفُسَ الشَّعْرَةَ. وَإِنْ تَحْسَبُوا أَنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا. وَلَنْ نَسْطِيعُوا أَنْ نَعْدِلُوا بَيْنَ الْإِنْسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ. فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ امْتِيلٍ فَتَكُونُوا مِنَ الْكَاذِبِينَ. وَإِنْ تَصْبِحُوا وَتَتَفَقَّأُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا. وَإِنْ يَتَفَقَّأُ يَغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعْيِهِ. وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا. وَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ. وَنَقُذُ وَصَيِّبْنَا الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِنَّا كُنَّا مِنْ أَتَقُوا اللَّهَ. وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ. وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا. وَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ. وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا. إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ. وَكَانَ

128 ਭਾਵ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦਿਲ ਡਾਂਵਾਂ ਡੋਲ ਵੇਖਿਆ। ਔਰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਲਸਾ ਪਈ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਮਾਲ ਦਾ ਬਚਨਾ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

129 ਭਾਵ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਮਾਲ ਦੀ ਹਿਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਔਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਿਗਣਾ। ਸੋ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਟਕਾਈ ਰੱਖੇ ਕਿ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਰੱਖੇ ਨਾ ਛੱਡੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਏ।

132 ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਦਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ। ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਕਾਰਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੋਵੋ।

ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਵਲ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਾਭ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਦਾ ਤੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (134)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਇਨਸਾਫ਼ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਸੱਚੀ ਗਵਾਹੀ ਹੀ ਦੇਵੋ ਭਾਵੇਂ (ਇਸ ਕਾਰਨ) ਤੁਹਾਡਾ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਜਾਂ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਅਮੀਰ ਹੈ ਜਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਗੋਲ-ਮੋਲ ਗਵਾਹੀ ਦਿਉਗੇ ਜਾਂ (ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ) ਬਚਣਾ ਚਾਹੋਗੇ ਤਾਂ (ਜਾਣ ਲਵੋ) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (135)

(ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!) ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ (ਆਖ਼ਰੀ ਪੈਗੰਬਰ) 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਸਨ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। (136) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ, ਫਿਰ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ, ਫਿਰ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਫਿਰ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਕੁਫਰ ਵਿੱਚ ਵੱਧਦੇ (ਹੀ) ਚਲੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨਾ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਏਗਾ। (137)

اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرٌ ۖ مَن كَانَ يُرِيدِ ثَوَابَ
الَّذِينَ نَعَىٰ فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابٌ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَكَانَ
اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا
قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ ۖ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ
أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِن يَكُنْ عَنِيْبًا أَوْ قَبِيْرًا
فَاللَّهُ أَوْلىٰ بِهَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدُوا ۗ
وَمَن تَلَوْنَا أَوْ تَعْرَضْنَا وَإِن لَّكَانَ مِنَّا تَعْمَلُونَ
حَبِيْرًا ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ائْمِنُوا بِاللَّهِ وَ
رَسُوْلِهِ ۗ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَٰی رَسُوْلِهِ ۗ وَالْكِتَابِ
الَّذِي أُنزِلَ مِن قَبْلِهِ ۚ وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَرَسُوْلِهِ
وَالْكِتَابِ وَرَسُوْلِهِ ۖ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ فَقَدْ ضَلَّ
بَعِيْدًا ۗ إِنَّا الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرْنَا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ
كَفَرْنَا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ۖ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرَ لَهُمْ

- 134 ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ।
- 135 ਭਾਵ ਗਵਾਹੀ ਮਜ਼ੇ ਲੈਣ ਲਈ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੁਥਾਜ 'ਤੇ ਤਰਸ ਨਾ ਖਾਵੋ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਨਾ ਵੇਖੋ। ਜਿਹੜੀ ਸੱਚੀ ਹੋਵੇ ਉਹੀ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਸੱਚ ਵੀ ਦਬਵੀਂ ਜ਼ੁਬਾਨੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪੈ ਗਿਆ ਜਾਂ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਨਾ ਦੱਸਿਆ, ਕੁੱਝ ਗੱਲ ਕੰਮ ਦੀ ਰੱਖ ਲਈ। ਇਹ ਵੀ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੈ।
- 136 ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਤਾਕੀਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿਲੋਂ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਰੱਬ ਕੋਲ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਨਹੀਂ।
- 137 ਭਾਵ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹੇ ਦਿਲੋਂ ਭਟਕਿਆ ਫਿਰੇ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਬੇ-ਯਕੀਨ ਹੋ ਕੇ ਮਰਿਆ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ (ਭਾਵ ਦੋਗਲੇ ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਬਖਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ (ਤਿਆਰ) ਹੈ। (138) ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਜ਼ਤ (ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇੱਜ਼ਤ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। (139) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ (ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ) 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ (ਕਿਤੇ) ਸੁਣੋ ਕਿ (ਕੋਈ) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲੋਕ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ (ਨਾ) ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਬੈਠੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। (ਇਸ ਵਿੱਚ) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ (ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ) ਦੋਜ਼ਖ਼ 'ਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (140)

ਮੁਨਾਫਿਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ਤਹਿ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਅਤੇ ਜੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾਇਆ? ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਕਾ ਹੀ ਭਾਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ। (141)

وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مِن بَيْنِ الْمُؤْمِنِينَ أَلَمْ يَكُن لَّهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ
مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَلَيْسَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ
فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۗ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمُ ابْنَةَ اللَّهِ تَكْفُرًا بِهَا وَ
لَيْسَتْ بِهَا فَلَ تَتَعَدَّوْا مَعَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا فِي
حَدِيثٍ غَيْرٍ ۗ إِنَّكُمْ إِذًا مِّنْهُمْ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ جَامِعُ
الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۗ الَّذِينَ
يَتَرَفَّصُونَ بِكُمْ فَإِن كَانَ لَكُمْ فِتْنَةٌ مِّنَ اللَّهِ فَالْوَالِي
الَّذِي تَكُن مَّعَكُمْ ۗ وَإِن كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ فَقَالُوا
أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعَكُم مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ۗ قَالَ اللَّهُ
يَحْكُم بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۗ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَخْدَعُونَ

140 ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਮਜਲਿਸ (ਮੀਟਿੰਗ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਦੇ ਐਬ ਸੁਣੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਨਾਫਿਕ ਹੈ।

141 ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੇ, ਇਹ ਵੀ ਨਿਫ਼ਾਕ ਹੈ।

ਮੁਨਾਫਿਕ (ਇਹਨਾਂ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਧੋਖਾ ਦੇਣਗੇ) ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉੱਸਲ ਵੱਟੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੁਸਤੀ ਨਾਲ (ਸਿਰਫ਼) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। (142) ਇਹ (ਕੁਫਰ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਦੇ) ਵਿਚਾਲੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ ਨਾ ਮੋਮਿਨਾਂ ਵੱਲ (ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਅਤੇ ਨਾ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਵੱਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ। (143)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਾ ਬਣਾਉ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਲਜ਼ਾਮ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? (144) ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਮੁਨਾਫਿਕ ਲੋਕ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ। (145) ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਦੀ ਰੱਸੀ) ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਨਿਰੋਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇਗਾ। (146) ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਧੰਨਵਾਦੀ ਰਹੋ ਤੇ (ਉਸ 'ਤੇ) ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਉਂ ਦੇਵੇਗਾ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇਹੱਦ ਕਦਰਦਾਨ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (147)

ਕੁਫਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ। ਮੁਨਕਿਰਾਂ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ। ਮੁਨਾਫਿਕ-ਦੋਚਿੱਤੇ, ਦੋਗਲੇ, ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਬਾਹਰੋਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ।

النِّسَاءِ
وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا
كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا
قَلِيلًا ۗ مُّذَبِّحِينَ بَيْنَ يَدَيْكَ ۗ إِلَّا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ
وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ ۗ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَكُنْ مَجْدَ لَهُ
سَبِيلًا ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
الْكُفْرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۗ اسْتُرِذَوْنَ
أَنْ تَجْعَلُوا اللَّهَ عَدُوًّا مُّبِينًا ۗ إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ۗ وَلَنْ
تَجِدَهُمْ صَادِقِينَ ۗ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا
وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ
مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۗ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ
أَجْرًا عَظِيمًا ۗ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدُوِّكُمْ إِنْ
شَكَرْتُمْ وَأَمَّنْتُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۗ

مَنْزِلًا

ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਐਲਾਨੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਕਰੇ ਪਰ ਉਹ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ (ਭਾਵ ਮਜ਼ਲੂਮ ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (148) ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਬਦਲੇ) ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲੁਕ-ਛੁਪ ਕੇ ਭਲਾਈ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਜਾਂ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (149) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ (ਵਿਭਿੰਨ) ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਤੇ ਕੁਫਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਰਾਹ ਕੱਢਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। (150) ਉਹ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੱਲਤ ਭਰਿਆ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (151) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਨਾ ਕੀਤਾ (ਭਾਵ ਸਭ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ) ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ (ਦੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ) ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਤਾ ਫਰਮਾਏਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (152)

وَلْيُحِبِّ اللَّهُ الْخَيْرَ بِالسُّؤْرِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ. وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا. إِنْ تَبَدَّلَا خَيْرًا أَوْ تَخَفْتُمْ أَوْ تَعَفَوْا عَنْ سُؤْرِ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا. إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُقَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنُكْفِرُ بِبَعْضٍ أُوْرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا. أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا. وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا. وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُقَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ. وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا. سَأَسْأَلُكَ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ تَنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرُ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ

مَزِيل

148 ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਐਬ ਦੀਨ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਛਾਲਦਾ ਨਾ ਫਿਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਰੇਕ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਲੂਮ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਲਿਮ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਬਿਆਨ ਕਰੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚੁਗਲੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਦਾ ਨਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਨਸੀਹਤ ਕਰੋ। ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਆਪ ਸਮਝ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਹਿਦਾਇਤ ਆ ਜਾਵੇ।

149 ਭਾਵ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਸੱਚ ਜਾਣੇ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਦੇ ਤਾਹਨਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਛੁਪ-ਛੁਪਾ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਬੁਝਦਾ ਅਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ।

151 ਇੱਥੋਂ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਕੱਠੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ। ਇਸ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ!) ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਇੱਕ (ਲਿਖੀ ਹੋਈ) ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰ ਲਿਆਵੋ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਖਾ ਦੇਵੇ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਨੇ ਆ ਫੜਿਆ। ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਢੇ ਨੂੰ (ਪੂਜਣਯੋਗ) ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਦਲੀਲ ਬਖਸ਼ੀ। (153) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਚਨ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਹਾੜ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ (ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ) ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਲਿਆ (154) (ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਣ ਤੋੜ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ

ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਹੱਕਾ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਸਬੱਬ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦੇ (ਪਏ ਹੋਏ) ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦੂਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ (ਪਰਦੇ ਨਹੀਂ) ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਘੱਟ ਹੀ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। (155) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮਰੀਯਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ ਕਾਰਨ। (156) ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਕਾਬ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਅਖਵਾਉਂਦੇ) ਸਨ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਬੜਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਈਸਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ (ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਟਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕੇਵਲ ਅਟਕਲ ਅਤੇ ਗੁਮਾਨ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਯਕੀਨਨ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (157)

الصَّعِقَةَ يُظْلَمُونَ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَنْبَيَا
مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَقَالُوا لِمَ أَذْخَلُوا الْبَيْتَ عَجَلًا وَقُلْنَا
لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ فَبِمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ وَأَنْفَرْتُمْ بَيْتَ
اللَّهِ وَقَتْلْتُمْ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ بَلْ صَدَّقَ اللَّهُ عَالِمِيهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا وَأَوْرَثْنَاهُمْ قَوْلِهِمْ وَعَلَى صَرْيَمٍ
بَيْتَانَا عَظِيمًا وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا
صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شَكَّ لَهُمْ وَأَنَّ الَّذِينَ اِخْتَلَفُوا
فِيهِ لَكُمْ شَكٌّ مِمَّنْ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا

ਭਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰਾਵਰ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (158)

ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਵੇ ਤੇ ਉਹ (ਈਸਾ ਅਲੈ.) ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ (ਗ਼ਲਤ ਅਕੀਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ) ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ। (159) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਕਾਰਨ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹਲਾਲ ਸਨ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਰੋਕਦੇ ਸਨ। (160) ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕਿ (ਇਹ ਲੋਕ) ਮਨੁੱਖ ਕਰਨ ਦੇ (ਬਾਵਜੂਦ) ਵਿਆਜ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਅਣਉਚਿਤ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (161) ਪਰੰਤੂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਲਮ 'ਚ ਪੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਉਸ (ਕਿਤਾਬ) 'ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰੀਆਂ ਹਨ (ਸਾਰੀਆਂ 'ਤੇ) ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਦੇਵਾਂਗੇ। (162)

رَبِّمَا الضَّنَّ وَمَا فَتَنُوا يَاقِينًا ۚ بَلْ رَفَعْنَا لَكَ
 إِلَهُكَ إِنَّكَ إِذْ جِئْتَنَا لَمِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ وَإِن مِّنْ أَهْلِ
 الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِكَ قَبْلَ مَوْتِهِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
 يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۚ فَيُضَاهَىٰ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا
 حَرَمًا عَلَيْهِمْ صَبِيَّاتٌ فَحَلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدْرِهِمْ غَن
 سَبِيلَ اللَّهِ كَثِيرًا ۚ وَأَخَاهُمْ يُرِيدُوا وَقَدْ هَمُّوا
 عَنَّهُ ۚ وَأَكْبَاهِهِمْ أَمْوَالُ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۚ وَأَعْتَدْنَا
 لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۚ لَكِنَّ الشَّارِكِينَ
 فِي الْعَالَمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ
 إِلَيْكَ وَمِمَّا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ
 وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ ۚ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ۚ إِنَّا أَوْحَيْنَا
 إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالذِّكْرِ مَنْ بَعْدَهُ

سَبِيلَ

158 ਯਹੂਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਰਸੂਲ (ਸ.) ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਾਧੀਆਂ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ ਹਨ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨਸਰਾਨੀ ਵੀ ਮੁੱਢੇ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸੀਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਛਾਣਬੀਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਰੂਹ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋ ਕੇ ਸਰੀਰ ਸਮੇਤ ਰੱਬ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂ। ਖ਼ੈਰ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਦੇ ਸਮੇਂ ਨਸਰਾਨੀ ਸਿਰਕ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ। ਇਸ ਘੜੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ।

159 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਜਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨਗੇ। ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀ ਇਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣਗੇ।

160 ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਪਿੱਛੋਂ ਪਰੰਤੂ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਡਰ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰੀਅਤ ਸਖਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਾਗ਼ੀਪਣ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜੀ ਸੀ ਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਔਲਾਦ ਅਤੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਅੱਯੂਬ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਯੂਨੂਸ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਸੁਲੈਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ ਅਸੀਂ 'ਵਹੀ' ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਈ ਸੀ, ਤੇ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜ਼ਬੂਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। (163) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਅਜਿਹੇ ਵੀ) ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ। (164) (ਸਾਰੇ) ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੇ (ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ) ਤਾਂ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਰਹੇ (ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਗ਼ਾਲਿਬ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (165)

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ
وَالْكَافُرَاتِ أَيْنَمَا شَاءَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ
وَالْكَافُرَاتِ أَيْنَمَا شَاءَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ
وَالْكَافُرَاتِ أَيْنَمَا شَاءَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ
وَالْكَافُرَاتِ أَيْنَمَا شَاءَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ
وَالْكَافُرَاتِ أَيْنَمَا شَاءَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ
وَالْكَافُرَاتِ أَيْنَمَا شَاءَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ
وَالْكَافُرَاتِ أَيْنَمَا شَاءَ وَإِسْحَاقَ وَيُحْيَىٰ

ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅੱਲਾਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਇਲਮ ਨਾਲ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਈ ਹੈ ਤੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਤਾਂ (ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (166) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤਿਓਂ ਰੋਕਿਆ, ਉਹ (ਸਿੱਧੇ) ਰਸਤਿਓਂ ਭਟਕ ਕੇ ਦੂਰ ਜਾ ਡਿੱਗੇ। (167) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ) ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਸਿੱਧਾ) ਰਸਤਾ ਹੀ ਵਿਖਾਏਗਾ। (168) ਹਾਂ, ਦੇਜ਼ਖ ਦਾ ਰਸਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ (ਗੱਲ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਆਸਾਨ ਹੈ। (169)

165 ਭਾਵ ਉਜ਼ਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਿਕਮਤ ਅਤੇ ਤਦਬੀਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ 166 ਭਾਵ 'ਵਹੀ' ਹਰ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖ਼ਾਸ ਇਲਮ ਉਤਾਰਿਆ। ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਹੱਕ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਹਿਦਾਇਤ ਇਸ ਨਬੀ ਰਾਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਐ ਲੋਕੋ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਗੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ (ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ) ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ (ਇਹੋ) ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਾਂਹ (ਕੁਫ਼ਰ) ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ (ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ) ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (170)

ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! ਆਪਣੇ ਦੀਨ (ਦੀ ਗੱਲ) ਵਿੱਚ ਹੱਦੋਂ ਨਾ ਵਧੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਾਰੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਹੋ। ਮਸੀਹ (ਅਲੈ.) (ਭਾਵ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਈਸਾ ਨਾ ਖੁਦਾ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ (ਬਲਕਿ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕਲਮਾ ਦੀ ਬਸ਼ਾਰਤ (ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ) ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਰੂਹ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਮਰੀਯਮ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਅਤੇ (ਇਹ) ਨਾ ਆਖੋ (ਕਿ ਰੱਬ) ਤਿੰਨ (ਹਨ ਇਸ ਯਕੀਨ ਤੋਂ) ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ (ਤੁਹਾਡੇ) ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਪੂਜਣਯੋਗ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ (ਗੱਲ) ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹੈ ਸਭ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (171)

ਮਸੀਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਨੇੜਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ (ਬੁਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ) ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਸਮਝੇ ਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ੂਰ ਇਕੱਤਰ ਕਰੇਗਾ। (172)

ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ۝ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُوْلُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَاٰمِنُوْا حٰخِيْرًا لَّكُمْ ۝ وَاِنْ كٰفَرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۝ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝ يٰۤاَهْلَ الْاَكْتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ وَلَا تَقْوُلُوْا عَلَى اللّٰهِ الْاِلٰهَ الْحَقَّ ۝ اِنَّمَا الْمَسِيْحُ عِيسٰى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُوْلٌ اَللّٰهِ وَكَانَتْ سُنَّةَ الْفٰلِقِيْنَ اِلَى مَرْيَمَ وَرُوْسٍ مِّنْهُ ۝ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ ۝ وَلَا تَقْوُلُوْا ثَلٰثَةً ۝ اِنَّهُمْ اَحْيَا لَكُمْ ۝ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۝ سُبْحٰنَهٗ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗ وَلَدٌ ۝ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۝ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ۝ لَنْ يُّسْتَنْكِفَ الْمَسِيْحُ اَنْ يَّكُوْنَ عَبْدًا لِلّٰهِ ۝ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُوْنَ ۝ وَمَنْ يُّسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِيْ ۝ وَيَسْتَكْبِرْ ۝ فَيُخَشِرْهُمْ اِلَيْهِ جَمِيْعًا ۝

مذول

171 ਇਹ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਤਾਬ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਥਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਬਾਪ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਰੂਹ-ਉਲ-ਕੁਦਸ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਦੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਵਧਾਉਣਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਐਬ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਹੱਦੋਂ ਨਾ ਟੱਪੋ। ਜਿੰਨੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਉਨੀ ਹੀ ਕਹੋ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਜੰਮੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਪੁੱਤਰ ਬਣਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਬਸ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਬੰਦੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਸਮਝਿਆ (ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ) ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿਮਾਇਤੀ ਅਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਗੇ। (173)

ਐ ਲੋਕੋ! ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ (ਰੋਸ਼ਨ) ਦਲੀਲ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਕੁਫ਼ਰ ਅਤੇ ਨੂਰ) ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (174) ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਉਸ (ਦੇ ਦੀਨ ਦੀ ਰੱਸੀ) ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜੀਂ ਰੱਖਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਤੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਸਬੱਬ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ (ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ) ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਏਗਾ। (175)

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ (ਬੇ ਅੱਲਾਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਹੁਕਮ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬੇ-ਅੱਲਾਹ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮਰ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾ ਹੋਵੇ (ਅਤੇ ਨਾ ਮਾਂ-ਪਿਉ) ਅਤੇ (ਜੇ) ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ (ਉਸ ਨੂੰ) ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਚੋਂ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਜੇਕਰ ਭੈਣ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਾਰਸ ਭਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ (ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਭਰਾ ਦੀਆਂ) ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਤਿਆਗੀ। ਅਤੇ ਜੇ ਭਰਾ ਤੇ ਭੈਣ ਮਿਲੇ ਜੁਲੇ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਤਾਂ (ਇੱਕ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। (ਇਹ ਹੁਕਮ) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭਟਕਦੇ ਨਾ ਫਿਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (176)

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ
 أَجْرَهُمْ وَنَدِيَّتَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ - وَأَنَا الَّذِينَ اسْتَنكفوا
 وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ذُوًّا يُجَدُّونَ
 لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا - يَا أَيُّهَا
 النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا
 لَكُمْ نُورًا مُبِينًا - فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَأَعْتَمَوْا
 بِهِ فَيَسْجُدْ لِحُكْمِهِ فِي رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّهِمْ - وَفَضَّلَ
 إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا - لِيَسْتَفْتُونَكَ - قُلِ اللَّهُ
 يُفْتِنُكُمْ فِي الْكَافَّةِ - إِنَّ امْرُؤًا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ
 وَلَدٌ وَآلَةٌ أُخْتُ فَأَلْهَا نَصْفَ مَا تَرَكَ - وَهُوَ بِرِثَتِهَا
 إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ - فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَالْهُمَا
 الشُّلْثُ مِنْ مَتْرَكِهِ - وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً بَعْضًا وَنِسَاءً
 فَأِلْدُكُمْ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ - رَبِّينَ اللَّهُ أَلَكُمْ

176 'ਕਲਾਲਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਹਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇੱਥੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਾਪ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲੀ ਵਾਰਿਸ ਉਹੀ ਹਨ। ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਕੇ ਭਾਈ ਭੈਣ ਨੂੰ ਬੇਟਾ ਬੇਟੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਸਕੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਸਕੇਲਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਭੈਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਅਤੇ ਦੋ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿਆਗੀ। ਜੇਕਰ ਭਾਈ ਭੈਣ ਹੋਰ ਮਿਲਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮਰਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਕਹਿਰਾ। ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਈ ਹੋਣ ਤਾਂ ਭੈਣ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਨ, ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਤਾਂ ਮਰਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਕਹਿਰਾ। ਜੇਕਰ (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਜੇਕਰ ਬੇਟੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭੈਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਿੱਸਾ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਭੈਣ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਕਰਰ ਨਹੀਂ ਉਹ 'ਅਸਬੂ' ਹਨ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਜੇਕਰ ਬੇਟੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭੈਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਿੱਸਾ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਭੈਣ ਅਸਬੂ ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚੇ ਉਹ ਲੈ ਲਵੇ।

5. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮਾਇਦਾ

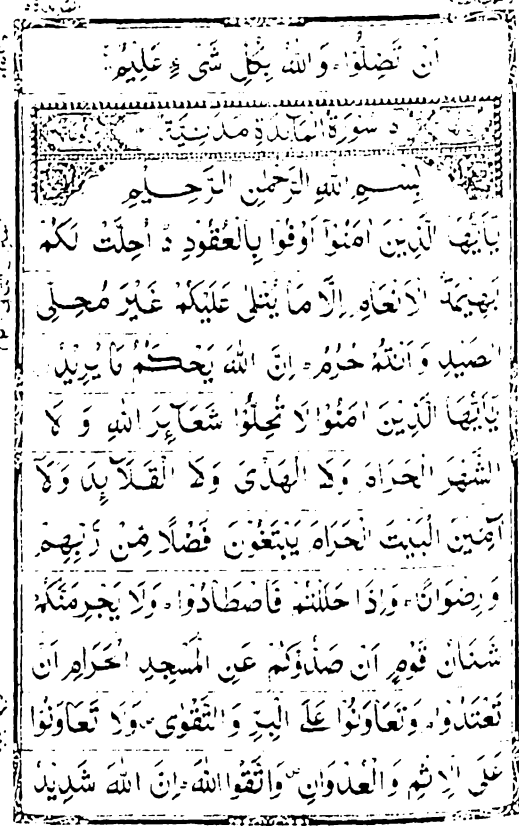
(ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ)

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 120 ਆਇਤਾਂ,
16 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 2842 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
13464 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ
ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਆਪਣੇ ਕੋਲ
ਇਕਰਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ
ਚਹੁ ਖੁਰਾਂ ਵਾਲੇ (ਚਰਨ ਵਾਲੇ) ਪਸ਼ੂ ਸਿਵਾਏ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਗੇ
'ਅਹਿਰਾਮ' (ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ) ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਲਾਲ
ਨਾ ਸਮਝਣਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਹੁਕਮ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (1)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਿਤ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ) ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ
ਕਰਨਾ, ਨਾ ਅਦਬ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਨਾ
ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ
ਦਾ (ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ
ਹੋਣ ਅਤੇ) ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ) ਪਟੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜੇ
ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਘਰ (ਭਾਵ ਬੈਤ ਉੱਲਾਹ) ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ (ਅਤੇ) ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ (ਅਹਿਰਾਮ ਉਤਾਰ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੇ ਜੋ
ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਸਜਿਦ (ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ) ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਭੜਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ
ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਵੇਖੋ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ
ਰਹੋ ਅਤੇ ਗੁਨਾਹ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ
ਦੀ ਪਕੜ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ। (2)

- 1 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਗਏ। ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਹੁਕਮ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬੂਲ ਕਰੋ।
- 1 (1) ਡੰਗਰ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਪਾਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗਾਂ, ਬਕਰੀ ਫਿਰ ਜੰਗਲ ਦੇ ਹਿਰਨ ਅਤੇ ਨੀਲ ਗਾਂ ਆਦਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨਸ ਪੱਖੋਂ ਇੱਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਅਹਿਰਾਮ' ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਾਮ ਫਰਮਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ 'ਹਰਮ' ਦੇ ਆਦਾਬ ਹੋਰ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।
- 2 ਹਲਾਲ ਨਾ ਸਮਝੋ ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਾ ਮਾਰੋ ਭਾਵ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਵੀ ਜੇਕਰ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਨਿਅਾਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਨਾ ਪਵੇ। ਮਾਹ-ਏ-ਹਰਾਮ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਲਟਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਕਿ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। (ਜਾਰੀ)

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪਸੂ (ਜਾਨਵਰ) ਅਤੇ (ਵਹਿੰਦਾ) ਲਹੂ ਤੇ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਪਸੂ (ਜਾਨਵਰ) ਗਲ ਘੁਟਣ ਕਰਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਡਿਗ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਿੰਗ ਲੱਗ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸਭ ਹਰਾਮ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪਸੂ (ਜਾਨਵਰ) ਵੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਪਕੜ ਕੇ ਖਾ ਜਾਣ ਪਰੰਤੂ ਅਜਿਹੇ (ਉਹ) ਪਸੂ ਹਲਾਲ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ (ਮਰਨੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਹਲਾਲ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਹ ਪਸੂ (ਵੀ ਹਰਾਮ ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ (ਪੂਜਾ) ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਹ ਵੀ (ਹਰਾਮ ਹੈ) ਕਿ ਕਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ (ਦੇ ਕੰਮ) ਹਨ। ਅੱਜ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨ ਤੋਂ ਨਾ-ਉਮੀਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰਦੇ ਰਹੋ (ਅਤੇ) ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਦੀਨ (ਧਰਮ) ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ

العَقَابِ حُمِتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَوْنُهُ
 وَخِزْيِرٌ وَمَا أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ بِهِ وَالْمَنْخَنِقَةُ
 وَالْمَوْقُودَةُ وَالْمَنْزُودَةُ وَالنَّطِيجَةُ وَمَا أَكَلَ
 السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصَبِ
 وَإِنْ سَقَيْتُمْ بِالْأَنْدَادِ ذَكَيْتُمْ فَمِنْ الْيَوْمِ يُبَيِّنُ
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ
 الْيَوْمَ كَمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ
 نِعْمَتِي وَاصْنَتْ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ
 فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِيَابِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ
 أَنْ تَطَيَّبُوا وَمَا عَلَمْتُمْ مِنْ جَوَارِحٍ مُكَلَّبِينَ يُعَلِّمُونَهُنَّ
 مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَسْكَنَ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا
 اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَإِذْكُرُوا اللَّهَ إِذْ أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْفَصْلَ

ਦੀਨ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਹਾਂ, (ਉਪਰੋਕਤ ਹਰਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਭੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ (ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ) ਗੁਨਾਹ ਵੱਲ ਰੁਚੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਗਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (3) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਲੋਕ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹਲਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹਲਾਲ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਲਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੇ ਫੜਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਰ (ਕਰਨ ਲਈ) ਸਿਖਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫੜ ਰੱਖਣ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ (ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ) ਛੱਡਦੇ (ਸਮੇਂ) ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਲਿਆ ਕਰੋ। (4)

(ਬਾਕੀ) ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾ ਕਰੋ ਭਾਵ ਆਉਣ ਲਈ ਨਾ ਰੋਕੋ। ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦੇਵੋ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਨਾ ਆਉਣ ਤਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਜਿਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖੋ ਪਰ ਜੇਕਰ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰੋ। 3 ਡੰਗਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੂਰ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਲਹੂ ਜਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਤਾਜ਼ੀਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ ਸਿਵਾਏ ਖਾਨਾ-ਏ-ਖੁਦਾ ਦੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਰਾਮ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਆਦਮੀ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ ਹਨ। ਪਾਂਸਿਆ (ਹਿੰਸਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਇਹ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਜੁਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਦਸ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਖਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ, ਦਸ ਪਾਂਸੇ (ਹਿੰਸੇ) ਸਨ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਅੱਧਾ ਲਿਖਿਆ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਪਾਈਆ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਖਾਲੀ। (ਜਾਰੀ) ਵੰਡਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਹਿੰਸੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਪਾਂਸਾ ਆਇਆ ਉਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਕੋਲ ਇਕਰਾਰਾਂ-ਵਚਨਾ, ਵਾਅਦਿਆਂ। ਅਹਿਰਾਮ-ਹੱਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲਿਬਾਸ। ਬੈਤ-ਉੱਲਾਹ-ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ। ਮਿਹਰ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼।

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਲਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ (ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ) ਦਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਲਾਲ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਣਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹਲਾਲ ਹੈ। ਪਾਕ ਦਾਮਨ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਕ ਦਾਮਨ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਔਰਤਾਂ ਵੀ (ਨਿਕਾਹ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ) ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਮਹਿਰ' ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਮੰਤਵ ਉਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਐਲਾਨੀਆ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਛੁਪ ਕੇ ਦੋਸਤੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਈਮਾਨ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਅਮਲ ਅਜਾਈਂ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। (5) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਕੂਹਣੀਆਂ ਤੀਕ ਹੱਥ ਧੋ ਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦਾ ਮਸਹ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਤੀਕ ਪੈਰ (ਧੋ ਲਿਆ ਕਰੋ) ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ

(ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ) ਪਾਕ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਟੱਟੀ-ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਪਾਕ ਮਿੱਟੀ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ 'ਮਸਹ' (ਭਾਵ ਤਯੱਮਮ) ਕਰ ਲਵੋ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਕ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਕਰ ਕਰੋ। (6)

الْيَوْمَ أَحْلَلْنَا لَكُمْ الظِّبْتِ . وَطَعَامَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ حَلَّ لَكُمْ . وَطَعَامَهُمْ حَلَّ لَهُمْ . وَامْتَحَنَتْ
مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتِ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرَ مُسْفِحِينَ . وَلَا مُتَخَدِّعِي أَخْدَانٍ . وَمَنْ يَكْفُرْ
بِإِيمَانٍ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ
الْخَسِرِينَ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى
الصَّلَاةِ فَغَسِّلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ
وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ . وَإِنْ
كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا . وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى
سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ
النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا
فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ . مَا يُرِيدُ اللَّهُ

(ਬਾਕੀ) ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਰਾਮ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰ ਜ਼ਿਬਾ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਗ਼ੈਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਤਾਜ਼ੀਮ 'ਤੇ, ਉਹ ਮੁਰਦਾਰ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਰਾ ਦੀਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਚੁੱਕਿਆ, ਇਹ ਆਇਤ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜਿਊਂਦੇ ਰਹੇ।

4 ਡੰਗਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੋਕ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਲਾਲ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਫਾੜ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ, ਚਾਰ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ ਜਾਂ ਇੱਲ ਹੋਰ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਜਿਵੇਂ ਕਾਂ, ਇੱਲ ਅਤੇ ਗਧਾ, ਖੱਚਰ ਆਦਿ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਕੀੜੀ, ਚੂਹਾ ਆਦਿ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਾਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਾੜ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਖਾਇਆ। ਹੁਣ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਧਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹਲਾਲ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ (ਜਾਨਵਰ) ਨੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਇਹ ਆਦਤ ਸਿੱਖੀ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਆਦਮੀ ਨੇ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਸਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।

(ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਵਚਨ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ) ਸੁਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।(7)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਾ ਛੱਡਣਾ। ਹਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰੋ ਇਹੋ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਹੈ।(8) ਜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਹੈ।(9) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ।(10)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਟੋਲੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਉਠਵਾ ਕੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।(11)

يَجْعَلْ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ
وَيُزَكِّيَ نَفْسَكُمْ عَلَيْهِمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ وَادْكُرُوا
نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِثْلَ الْبَلَاءِ الَّذِي وَاَنْتُمْ بِرَبِّهِ
اِذْ قَاتَلْتُمْ سَبْعًا وَاَطَعْتُمْ ۝ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۝ اِنَّ اللَّهَ
عَلَيْهِ يَدَاتِ الصُّدُورِ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَوْ تَوَدُّونَ قَوْمِينَ مُّشْرِكًا بَلَّغُوا بِالنَّفْسِطِ ۝ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شُرَكَائِكُمْ عَلَىٰ اَلَّذِينَ آمَنُوا ۝ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُقْرَبُونَ
لِلنَّفْسِطِ ۝ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۝ اِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝
وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَللَّهُمَّ
مَغْفِرَةً وَّاجْرًا عَظِيمًا ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَانُوا
بِآيَاتِنَا اُولِيْٓ اَبْصَارٍ ۝ اَضْحَبَ الْحَمْدُ لِلَّذِينَ
اٰمَنُوا اذْكَرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ۝ اِذْ هُمْ قَوْمٌ
اِنْ يَسْطُرَ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا يَوْمَ قَاتَلْتُمْ عَدُوَّكُمْ

(ਬਾਕੀ) ਸਿੱਧਾ ਉਹ ਫੜ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਆਪ ਨਾ ਖਾਵੇ ਅਤੇ ਭਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਹੈ। 5 ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਥਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਲਾਲ ਹੋਈਆਂ ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹਲਾਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੋਰਾਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਅਲਾਸਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਲਾਲ ਅਤੇ ਹਰਾਮ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਦੋਨ-ਏ-ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਹਲਾਲ ਹੋਈਆਂ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹਲਾਲ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ। ਉਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ ਦੀ ਤਾਜ਼ੀਮ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਭਾਵ ਯਹੂਦ ਜਾਂ ਨਸਰਾਨੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਹਲਾਲ ਨਹੀਂ ਭਾਵੇਂ ਨਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਲੈ ਲਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਲੈਣਾ ਮੰਗਤਬਰ ਨਹੀਂ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।

(ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਕੋਲੋਂ ਪੱਕਾ ਇਕਰਾਰ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਅਸੀਂ ਬਾਰਾਂ ਸਰਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕਰਜ਼ਾ (ਭਾਵ ਨੇਕ ਅਮਲ) ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਿਆ। (12) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦਾ ਤੋੜਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ (ਅਸਲ) ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਭੁੱਲ ਗਏ ਅਤੇ (ਤੁਸੀਂ) ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ) ਖ਼ਿਆਨਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਮੁਆਫ਼ ਅਤੇ ਦਰਗੁਜ਼ਰ ਕਰ ਦੇਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (13)

وَاتَّقُوا اللَّهَ مَوْعِدَ اللَّهِ وَمَوْعِدَ النَّبِيِّ أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ
وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا
مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ
لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ
بِرُسُلِي وَعَزَّيْتُمُ الْوَعْدَ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ فَبِمَا نَقُضْتُمْ
مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً
يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا
ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَاسِرٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَتُكَ

مَرْ

(ਬਾਕੀ) ਸੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਰੁਸਤ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮਿਲੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੈ ਆਖ਼ਿਰਤ ਹਰ ਇਨਕਾਰੀ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਮਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ।

7 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਰਹੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਵਾਅਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨਾਲ ਬੈਅਤ (ਆਪਾ ਸੌਂਪਣਾ) ਕਰਦੇ ਭਾਵ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜ ਵੇਲੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼, ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ, ਜ਼ਕਾਤ, ਹੱਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੱਡਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਖੂਨ, ਜ਼ਿਨ੍ਹਾ, ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ 'ਤੇ ਤੋਹਮਤ ਲਾਉਣੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ (ਮੋਢੀ) ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨੀ। ਇਸੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕਾਇਮ ਰਹੋ।

8 ਅਕਸਰ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾ ਕੱਢੋ। ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਹੱਕ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਪਾਕ ਦਾਮਨ-ਨੇਕ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਚੰਗੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ।

ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹਾਂ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਫਿਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਉਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? (ਨਹੀਂ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਹੋ ਜਿਹੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਦੂਸਰੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਸਭ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹਕੂਮਤ ਹੈ ਅਤੇ (ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ) ਉਸ ਵੱਲ ਹੀ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (18)

ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! (ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਟੁੱਟਿਆ ਰਿਹਾ ਤਾਂ) ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਆ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸੋ (ਹੁਣ) ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਅਤੇ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (19) ਅਤੇ ਜਦੋਂ

ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਭਰਾਵੇ! ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਜਿਹੜੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਗੰਬਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਨਾ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। (20)

ਹੇ ਭਰਾਵੇ! ਉਸ ਪਾਕ ਜ਼ਮੀਨ (ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ) ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵੋ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਖੋ (ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੇਲੇ) ਪਿੱਠ ਨਾ ਫੇਰਨਾ ਵਰਨਾ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੋਗੇ। (21)

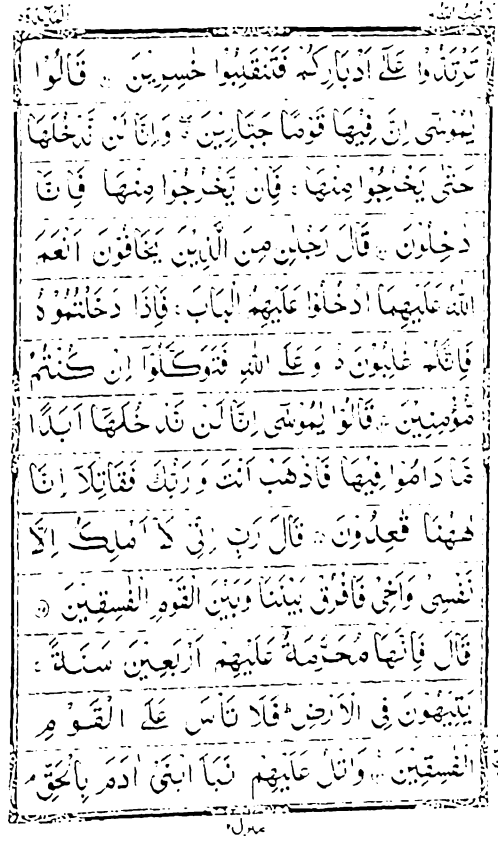
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ الرَّسُولِ أَن تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُّوَدَّةً وَأَشْرَكُمْ مَّا لَمْ يَأْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ يُقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ

19 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਨਬੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੋ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤਰਬੀਅਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ। ਹੁਣ ਮੁੱਦਤ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਸੂਲ ਦੀ ਸੋਹਬਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਗ਼ਨੀਮਤ ਜਾਣ ਲਵੋ। ਅੱਲਾਹ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ ਮਖ਼ਲੂਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਫ਼ਤਹਿ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

21 ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਠਹਿਰੇ। ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ। ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਤੇਰੀ ਔਲਾਦ ਬਹੁਤ ਫੈਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਨਬੁੱਵਤ, ਦੀਨ, ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੀ ਬੇਗ਼ਾਰ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਗ਼ਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ। (ਜਾਰੀ)

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ ਲੋਕ (ਰਹਿੰਦੇ) ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲ ਨਾ ਜਾਣ। ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਦਾਖ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। (22) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਰਸਤਿਉਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ (ਫਿਰ) ਫ਼ਤਹਿ ਤੁਹਾਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ ਬਸ਼ਰਤਿ ਕਿ (ਤੁਸੀਂ) ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋਵੋ। (23)

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਮੂਸਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ (ਜੇ ਲੜਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਲੜੋ, ਅਸੀਂ ਏਥੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹਾਂਗੇ। (24) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ (ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ) ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ (ਇਸ ਲਈ) ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬਾਗ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ **ਜੁਦਾਈ** ਕਰ ਦੇਵੋ, (25) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਚਾਲੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਕਿ ਉੱਥੇ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਜੰਗਲ ਦੀ) ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਬਾਗ਼ੀ ਬੰਦਿਆ ਦੇ ਹਾਲ 'ਤੇ (ਰਤਾ) ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾ ਕਰਨਾ। (26)

(ਬਾਕੀ) ਅਮਾਲਕਾ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਵੋ। ਫਿਰ ਸਦਾ ਲਈ ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਬਾਰਾਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈ ਆਓ। ਉਹ ਖ਼ਬਰ ਲੈ ਆਏ। ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਖੂਬੀਆਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਮਾਲਕਾ ਉੱਥੇ ਕਾਬਜ਼ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਮ ਦੇ ਕੋਲ ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਾਰੇ ਨਾ ਦੱਸਣਾ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਆਦਮੀ ਇਸ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦਸ ਨਾ ਰਹੇ। ਕੌਮ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨਾਮਰਦੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਫਿਰ ਮਿਸਰ ਚਲੇ ਜਾਈਏ। ਇਸ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਕੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹਿ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦੇਰ ਹੋਈ। ਏਨੀ ਮੁੱਦਤ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕ ਮਰ ਗਏ ਪਰ ਉਹੀ ਦੋ ਆਦਮੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਬਣੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਈ।

26 ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਇਸ ਲਈ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਬੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਅਮਤ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੱਗੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਬੀਲ ਅਤੇ ਕਾਬੀਲ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ।

ਮਿਹਰ-ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼। ਜੁਦਾਈ-ਵੱਖਰੇ ਹੋਣਾ।

ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ (ਹਾਬੀਲ ਅਤੇ ਕਾਬੀਲ) ਦੇ ਹਾਲਾਤ (ਜਿਹੜੇ ਬਿਲਕੁਲ) ਸੱਚੇ (ਹਨ) ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ) ਕੁੱਝ ਨਿਆਜ਼ਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ (ਤਾਂ ਕਾਬੀਲ ਹਾਬੀਲ ਨੂੰ) ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਹੀ (ਨਿਆਜ਼) ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਏ। (27) ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਾਂਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਹੈ, ਤੋਂ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। (28)

ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਸ ਜਾਵੇਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਨਰਕੀਆਂ ਦੇ (ਟੋਲੇ) ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। (29) ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ (ਆਪਣੇ) ਭਾਈ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਉੱਕਸਾਇਆ

ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। (30) ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਂ ਭੇਜਿਆ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੁੱਟਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਖਾਵੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਛੁਪਾਵੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਉਹੋ ਅਫ਼ਸੋਸ! ਮੈਥੋਂ ਏਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਂ (ਦੀ ਅਕਲ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਦੇਵਾਂ। ਫਿਰ ਉਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। (31)

إِذْ قَرَّبْنَا قَبْرَيْكَمَا فَذُكِّرْتُمَا مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَلْ
 مِنْ الْآخَرِ فَأَلَّ كَتُمْبَلِكُمْ فَانْشَأْنَا مِنْكُمْ
 آلَ إِبْرَاهِيمَ وَالْمُتَّقِينَ ۗ لَكُونُ بِسَطِّ آلِ يَدِكَ
 لِيُقْتَلْتَنِي مِمَّا كَانُ بِبَاسِهِ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ
 إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ۗ إِنِّي أُرِيدُ
 أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ
 النَّارِ ۖ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ۗ فَطَوَّعَتْ لَهُ
 نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْحَبَهُ مِنَ الصَّاحِبِينَ
 فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْعَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُزَيِّنَ
 لَكَ يَوْمَئِذٍ بِوَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ وَقَالَ يُونُسُ
 أَيُّكُمْ يُوَارِي سَوْءَةَ أَخِي فَأَوَارَى سَوْءَةَ
 أَخِي فَأَصْحَبَهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ۗ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ
 كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْتُمْ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا

- 27 ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਇੱਕੋ ਹਮਲ ਨਾਲ ਦੋ ਬੱਚੇ (ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਅਤੇ ਕੁੜੀ) ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਣ ਭਾਈ ਦਾ ਨਿਕਾਹ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦੇ, ਇੱਕੋ ਹਮਲ ਦੇ ਭਾਈ ਭੈਣ ਨਾ ਮਿਲਾਉਂਦੇ। ਇੱਕ ਬੇਟੀ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਹਾਬੀਲ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਉਸੇ ਨੂੰ ਕਾਬੀਲ ਮੰਗਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਖਿਆ। ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਰੱਬ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਕਰੋ। ਹਾਬੀਲ ਜਿਹੜਾ ਨਬੀ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਇਬੋਂ ਅੱਗ ਨੇ ਜਲਾ ਸੁੱਟਿਆ ਭਾਵ ਕਬੂਲ ਹੋਈ। ਕਾਬੀਲ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਬੀਲ ਨੇ ਈਰਖਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਾਬੀਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇ ਆਖ਼ਿਰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਹੱਕਾ ਖ਼ੂਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
- 28 ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਣਹੱਕਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੂਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇ। ਜੇਕਰ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪਾਵੇ।
- 29 ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਤੇਰੇ ਉੱਪਰ ਸਾਬਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਚੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਉਤਰਨ।

(ਜਾਰੀ)

ਇਸ (ਕਤਲ) ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ 'ਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਦਾ (ਅਣਹੱਕਾ) ਕਤਲ ਕਰੇਗਾ (ਭਾਵ) ਬਗ਼ੈਰ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਜਾਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖ਼ਰਾਬੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਰੋਸ਼ਨ ਦਲੀਲਾਂ ਲਿਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (32)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਫਿਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਤਰਫੋਂ ਹੱਥ ਜਾਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਤਰਫੋਂ ਪੈਰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ (ਭਾਰੀ) ਅਜ਼ਾਬ (ਤਿਆਰ) ਹੈ। (33) ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਬੂ ਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (34)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ (ਦੋਜ਼ਖ ਤੋਂ) ਫੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕੋ। (35)

يَغْيِرُ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ
النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ
ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ
لَمُسْرِفُونَ ۚ إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا
أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأرجُلُهُمْ مِنْ
خِلَافٍ أَوْ يُنْفَخُوا مِنَ الْأَرْضِ ۚ ذَلِكَ لَهُمْ
عِزٌّ فِي الدُّنْيَا ۚ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۚ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْبَلُوا
عَلَيْهِمْ ۚ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُوٌّ رَحِيمٌ ۚ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۚ إِنَّ

سَلَامٌ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 174:-

31 ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਬੀਲ ਨੇ ਹਾਬੀਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਪਿਆ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਫਿਰਿਆ। ਆਖ਼ਿਰ ਰੱਬ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਂ ਭੇਜਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੁੱਟਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਰਵਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦਫ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦੀ ਸ਼ੈਰਖ਼ਾਹੀ ਵੀ ਵੇਖੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਹ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ।

32 ਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਗੁਨਾਹ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰਸਮ ਪੈ ਗਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ। ਭਾਵ ਇੱਕ ਦੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦਲੇਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਾਪ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਵੀ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਿਆ ਤਿਵੇਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਿਆ। (ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਧਰਤੀ ਦੇ (ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅਤੇ ਇਸ) ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਮਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਏਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਅਜ਼ਾਬ (ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ) ਲਈ ਬਦਲਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ (36) (ਕਿੰਨਾ ਹੀ) ਚਾਹੁਣ ਕਿ ਅੱਗ ਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਈਏ ਪਰ ਉਸ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (37)

ਅਤੇ ਜੇ ਚੋਰੀ ਕਰੇ ਆਦਮੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੀਵੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕੱਟ ਦਿਉ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਡਾਂਟ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ (38) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਗੁਨਾਹ ਪਿੱਛੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਬਣ ਜਾਏ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਏ। (39) ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ? (ਉਹ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ (ਸਮਰੱਥਾ) ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (40)

الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَائِنَ الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعًا لِيَفْتَدُوا بِهٖ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا يَقْبَلُ مِنْهُمْ ۚ وَهُمْ عَذَابُ الْبَلَاءِ ۗ يُرِيدُونَ
أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا لَهُمْ بِخُرُوجِهَا مِنْهَا
وَأَلَّهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۚ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ
فَاقْطِعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا ۗ مِنَ
الْبَلَاءِ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۚ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ
ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ
لَكُنَّ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيُغْفِرُ
لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ يَا أَيُّهَا
الرَّسُولُ لَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ
مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ

مِنْ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 175 :-

33 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਖ਼ੂਨ ਕਰਨਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਫ਼ਸਾਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ। ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰੇ ਭਾਵ ਹਾਕਿਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਕਤਲ ਕਰੇ ਜਾਂ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਅਤੇ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਕੱਟੇ ਜਾਂ ਕੱਦ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। ਜੈਸੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋਵੇ ਵੈਸੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ।

34 ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸ਼ਰੇ ਆਮ ਲੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

35 ਭਾਵ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਨੇਕੀ ਕਰੇਗੇ ਉਹ ਕਬੂਲ ਹੈ, ਬਗ਼ੈਰ ਉਸ ਦੀ ਅਕਲੋਂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ।

40 ਇਹ ਇਸ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚੋਰ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਗ਼ਲਤੀ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਫ਼ਰਮਾਈ।

ਕਿਆਮਤ-ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ, ਹਸ਼ਰ ਦਾ ਦਿਨ। ਅਜ਼ਾਬ-ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਕਰੋਪੀ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ 'ਚ ਛੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਕੁੱਝ ਤਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਕੁੱਝ) ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਯਹੂਦੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕਨਸੋਆਂ ਲੈਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ (ਨੂੰ ਬਹਿਕਾਉਣ) ਦੇ ਲਈ ਜਾਸੂਸ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਏ, (ਸਹੀ) ਗੱਲਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ (ਹੇਰ ਫੇਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ) ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੋ (ਹੁਕਮ) ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ (ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ) ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਾਕ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿੱਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (41)

(ਇਹ) ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ (ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ) ਹਰਾਮ ਮਾਲ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ (ਕਿਸੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ) ਆਉਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੋੜਨਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਜੇਕਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (42) ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਥੋਂ (ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ) ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਖੁਦ ਤੌਰਾਤ (ਮੌਜੂਦ) ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ) (ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ) ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। (43)

فَلَوْبِغْتُمْ : وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا : سَمْعُونَ
 بِالذِّبَابِ سَمْعُونَ يَقَوْمِ آخَرِينَ : ثُمَّ يَا تَوَكُّ
 يَعْرِضُونَ لَكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ : يَقُولُونَ
 إِنَّ أَوْتَيْنَاهُ هَذَا فَخَذَوُوهُ وَإِنْ لَمْ تَأْتُوهُ
 فَأَحْذَرُوهُ : وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ
 لَهُ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا : أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
 اللَّهُ أَنْ يُصَفِّرْ قُلُوبَهُمْ : لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا خِزْيًا
 : وَهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ : سَمْعُونَ
 بِالذِّبَابِ أَكَلُونَ لِلسَّحَابِ : فَإِنْ جَاءُوكَ فَاحْكُمْ
 بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ : وَإِنْ تَعْرِضْ عَنْهُمْ
 فَلَنْ يَصْفُرَ قُلُوبَهُمْ سَيُتَاءَمِرُونَ : فَإِذَا حُكِمَ
 بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ : وَكَيْفَ
 يَحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ

41 ਕਈ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ। ਕਈ ਯਹੂਦੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਜਾਸੂਸੀ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਝ ਕਮੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਜਾਈਏ, ਜਿਹੜੇ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਅਉਂਦੇ, ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਗੱਲ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਸਮਝਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਐਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

41(1) ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿੱਸੇ ਬਣੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਸਲੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਯਹੂਦੀ ਸਰਦਾਰ ਆਪ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਬਲਕਿ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਣ, ਕਬੂਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਛੁੱਟ ਜਾਈਏ। ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੌਰਾਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ। ਜੈਸੀ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੁਣਨਗੇ ਵੈਸਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਣਗੇ। (ਜਾਰੀ)

ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਹੀ ਤੌਰਾਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਨਬੀ, ਮਸ਼ਾਇਖ਼ ਅਤੇ ਆਲਿਮ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਆਗਿਆਕਾਰ ਸਨ (ਉਹ) ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ। (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਯਕੀਨ ਰਖਦੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰਨਾ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰਤਾ ਵੀ ਮੁੱਲ ਨਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਏ ਹੋਏ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਲੋਕ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। (44) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਾਨ ਅਤੇ ਅੱਖ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅੱਖ ਅਤੇ ਨੱਕ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨੱਕ ਅਤੇ ਕੰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੰਨ ਅਤੇ ਦੰਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੰਦ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਬਦਲਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਬਦਲਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਲਈ “ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ” ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। (45)

سَمِعُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ
 إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
 بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا بِالَّذِينَ هُمْ
 وَالرَّبَّادِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ
 اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ: فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ
 وَخَشَوُا اللَّهَ وَلَا تَتَّبِعُوا بِالْإِثْمِ تَتَّبِعُوا
 وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
 الْكَافِرُونَ. وَكُنْتُمْ عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْفُسَ
 بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنِ وَالْأَنْفِ وَالْأُذُنِ وَالْجُرُومِ
 قِصَاصٌ. فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ.
 وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
 الظَّالِمُونَ. وَقَفَيْنَا عَلَى آثَارِهِمْ بِعَيْسَى ابْنِ

(ਬਾਕੀ)

ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੌਰਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੌਰਾਤ 'ਚ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਹੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਲ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਕਿੱਸਾ ਰਜ਼ਮ ਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਤੌਰਾਤ ਨਾਲ ਕਾਇਲ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ 'ਕਸਾਸ' ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਨੀਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ।

42 ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲਾਂਗਾ ਤਾਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਵਾ ਕੇ ਉਹੀ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਤੌਰਾਤ-ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਉਤਰੀ ਕਿਤਾਬ। ਮਸ਼ਾਇਖ਼-ਸੇਖ਼ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ। ਆਲਿਮ-ਇਲਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਗਿਆਨੀ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਈਸਾ ਪੁੱਤਰ ਮਰੀਯਮ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਰਾਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਨੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤੋਰਾਤ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ (ਕਿਤਾਬ) ਹੈ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਤੇ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। (46) ਤੇ ਇੰਜੀਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਏ ਸਨ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬਾਗ਼ੀ ਹਨ। (47) ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਕਿਤਾਬ (ਕੁਰਆਨ) ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਫਿਰਕੇ (ਜਮਾਤ) ਲਈ ਇੱਕ ਦਸਤੂਰ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਸ਼ਰੀਅਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਜਿਹੜੇ ਹੁਕਮ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਛੇਤੀ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੰਕਾ ਸੀ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ। (48)

مَرِّمٍ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَإِنِّي لَأَنْزِلُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ
لِّلْمُتَّقِينَ ۝ وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ
اللَّهُ فِيهِ ۝ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَ
مُهَيِّمًا عَلَيْهِ ۝ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ هُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ
جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَنَهًى جَاءَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا
آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الخَيْرَاتِ ۝ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ
جَمِيعًا ۝ لِيُنَبِّئَكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝ وَإِنْ أَحْكَمُ

ਮਿਲ

ਤਸਦੀਕ-ਪੁਸ਼ਟੀ। ਦਰਜ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਅੰਕਿਤ। ਦਸਤੂਰ-ਨਿਯਮ, ਅਸੂਲ।

ਅਤੇ (ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ) ਜਿਹੜਾ (ਹੁਕਮ) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬਿਤਕਾ ਨਾ ਦੇਣ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਾ ਮੰਨਣ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਭੇਜੇ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਤਾਂ ਅਵਗਿਆਕਾਰ (ਹੀ) ਹਨ। (49)

ਕੀ ਇਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਹਨ? ਜੋ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸ ਦਾ (ਹੋ ਸਕਦਾ) ਹੈ? (50) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਾ ਬਣਾਓ, ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਬਣਾਏਗਾ ਉਹ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (51) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ

ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ (ਛਲ-ਕਪਟ) ਦਾ ਰੋਗ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜ-ਭੱਜ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਬਿਪਤਾ 'ਚ ਨਾ ਪੈ ਜਾਈਏ। ਸੋ ਕਰੀਬ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਤਹਿ ਭੇਜੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ (ਭੇਜੇ)। ਫਿਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਸਨ (ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨ) ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (52)

بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَاحْتَدِرْهُمْ أَنْ يُفْتَنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
الْيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءْنَا بِرَبِّكَ اللَّهُ
أَنْ يُصِيبَهُمْ بَعْضُ ذُنُوبِهِمْ وَإِنْ كَثِيرٌ مِّنَ
النَّاسِ لَفَسِقُونَ ۗ أَلَمْ تَرَ أَجَاهِلِيَّةً يَبْعُونَ
وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْبُحُودَ وَالنَّصْرَةَ
أَوْلِيَاءَ ۗ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ۗ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
يَسْرِعُونَ فِيهَا يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تَصِيبَنَا
دَائِرَةٌ ۗ فَنَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ
مِّنْ عِنْدِهِ فَيُصْحِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنفُسِهِمْ

52 ਭਾਵ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ (ਦੋਗਲੇ) ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਖ਼ਤ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨ (ਮਗਲੂਬ) ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਆਵੇ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਨੇੜੇ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੁਣ ਹਲਾਕ ਹੋ ਜਾਣ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਆਵੇ ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਨ ਹੋਣ। ਅੰਤ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਅਤੇ (ਉਸ ਸਮੇਂ) ਮੁਸਲਮਾਨ (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ। (53)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬੇ-ਦੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਿਆਰੇ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ (ਰੱਬ) ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਰਮੀ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇੜਕ-ਝੰਡ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰਨ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (54) ਤੁਹਾਡੇ ਮਿਲਣ ਜੁਲਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ

(ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ) ਝੁਕਦੇ ਹਨ (55) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਰੱਖੇਗਾ ਤਾਂ (ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਵੇਗਾ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜਮਾਤ ਹੀ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। (56)

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ
الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ جِهَادَ إِيمَانِهِمْ إِنَّهُمْ
لَعَنَكُمُ حَيْثُ أَصَابْتُمْ أَصَابَهُمْ فَأَصْبَحُوا خَيْرِينَ
يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَ
أُولَئِكَ عَلَى السَّبِيلِ عَلَى الْكُفْرِينَ
يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ
تَوْمَةً لَآئِمَةً ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ إِنَّا وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَنْ يَتَوَلَّ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ
اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

54 ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਵਿਸਾਲ (ਮੌਤ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਬੀ ਦੀਨ ਤੋਂ ਫਿਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਸਿੱਦੀਕ (ਰ.) ਨੇ ਯਮਨ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੀ।

ਅਤਾ-ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ। ਜ਼ਕਾਤ-ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਚੌਥਾ ਥੰਮ੍ਹ, ਮਾਲਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਲੋਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਅਨਾਥਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੁੰਨ ਦਾਨ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਮਖੌਲ ਅਤੇ ਮਨ ਪਰਚਾਵੇ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਦੋਸਤ ਨਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ (ਜੇਕਰ) ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ, (57) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਅਜ਼ਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਸਾ ਮਖੌਲ ਤੇ ਖੇਡ-ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (58)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਬੁਰਾਈ ਵੇਖਦੇ ਹੋ? ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ (ਤਾਂ) ਜ਼ਿਆਦਾ (ਲੋਕ) ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ ਹਨ। (59) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲੋਂ ਬੁਰਾ ਬਦਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਨ? ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾਈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ ਤੇ (ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੈੜਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਨ। (60)

لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَّ
لُعِبًا مِّنَ الدِّينِ أُولَئِكَ كُتِبَ مِن قَبْلِكُمْ
وَالْكَفَّارَ أُولِيَاءَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِن كُنتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۚ وَإِذَا نَادَيْتُم إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا
هُزُؤًا وَّ لُعِبًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۚ
قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا
أَن أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ
مِن قَبْلُ ۚ وَإِنَّ أَكْثَرَكُمْ فِيمَقُونَ ۚ قُلْ هَلْ
أَنْبَيْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِّنْ ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ ۚ
مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ
الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ ۚ أُولَٰئِكَ
سَرَّمْنَا لَهُمْ آصْلًا وَّأَصْلُ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ۚ وَ
إِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ

ਮੁਕੱਦਮਾ

58 ਕਈ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਕਈ ਮੁਸ਼ਰਿਕ (ਭਾਈਵਾਲੀ ਵਾਲੇ) ਅਜ਼ਾਨ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਅਕਲੀ ਸੀ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹਰੇਕ ਦੀਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਨ-ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਫਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ (61) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ (ਲੋਕ) ਪਾਪ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ-ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਤੇ ਹਰਾਮ ਮਾਲ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬੁਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। (62) ਭਲਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾ ਤੇ ਧਰਮ ਗਿਆਨੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਹਰਾਮ ਮਾਲ ਖਾਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਵੀ ਬੁਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। (63) ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਥ (ਗਰਦਨ ਨਾਲ) ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਕੰਜੂਸ ਹੈ) ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿਵੇਂ (ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਇਹ (ਕਿਤਾਬ) ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ

وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ... وَتَوَلَّى كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَسَارِعُونَ فِي الْأَثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْرَهُمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ... لَوْلَا يُنْهَاهُمُ الرَّبُّنَّبِيُّونَ وَالْأَخْبَارُ عَنِ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْرَهُمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ... وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلَعْنُوا رِجَالَهُمْ قَالُوا مَالَنَا مَبْسُوطَتٌ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا... وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ... كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا... وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ... وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ

ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਸਦਕਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਈਰਖਾ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਦੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜ-ਨੱਠ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (64) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਅਪਣਾਉਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਦੇ, (65)

64 ਇਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਭਾਵ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ੀ ਤੰਗ ਹੋਈ। ਇਹ ਕੁਫਰ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਕਹਿਰ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਦਾ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਹੱਥ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਮਿਹਰ ਦਾ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਤਫ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੜਾਈ ਦੀ ਅੱਗ ਸੁਲਘਾਉਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਫ਼ਿਤਨੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜੀਏ। ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਲੜ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਤੌਰਾਤ ਤੇ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਵਰ੍ਹਦਾ ਕਿ) ਆਪਣੇ ਉਪਰੋਂ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਖਾਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਦਰਮਿਆਨਾ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਭੈੜੇ ਹਨ। (66)

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦੇਣ 'ਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੋ। (ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰੀ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (67) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਤੌਰਾਤ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਸਹੀ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤੇ (ਇਹ ਕੁਰਆਨ) ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ (ਲੋਕਾਂ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ। ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਕੀਆਂ (ਬਾਗ਼ੀਆਂ) ਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। (68)

سَيَأْتِيهِمْ وَوَلَدَ خَانِهِمْ جَنَّتِ الْمَعِينِ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ
 أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ
 مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكْفَرُوا مِنْ فُورِهِمْ وَمِنْ نَحْتِ أَرْجُلِهِمْ
 وَفِيهِمْ أُمَّةٌ مُتَقَنِّصَةٌ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا
 يَحْكُمُونَ ۗ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
 مِنْ رَبِّكَ ۚ وَإِنْ كَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ ۗ
 وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِلُّ
 الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۖ قُلْ يَا هَلْهَلْ الْكَيْبُ لَسْتُمْ عَلَىٰ
 شَيْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ
 إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَمَا أُنزِلَ
 إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ فَلَا تَأْسَ
 عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۗ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ
 الَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالنَّصْرَةَ مَنْ آمَنَ

66 ਉਪਰੋਂ ਅਤੇ ਹੇਠੋਂ ਖਾਣ ਭਾਵ ਆਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਿਜ਼ਕ ਵਧਾ ਦੇਵੇ।

67 ਭਾਵ ਇਹ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਕਿ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੋ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣ। ਤੁਸੀਂ ਬੇਫਿਕਰ ਪਹੁੰਚਾਓ ਅਤੇ ਨਾ ਡਰੋ।

ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ-ਸੁਰੱਖਿਆ। ਤੌਰਾਤ-ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਉਤਰੀ ਕਿਤਾਬ। ਇੰਜੀਲ-ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਉਤਰੀ ਕਿਤਾਬ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣਗੇ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਜਾਂ ਯਹੂਦੀ ਚੰਨ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਈਸਾਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਨਾ ਕੋਈ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਉਹ ਗ਼ਮਗੀਨ ਹੋਣਗੇ। (69)

ਅਸੀਂ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ ਭੇਜੇ (ਲੇਕਿਨ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਉਹ (ਨਬੀਆਂ ਦੀ) ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (70) ਤੇ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ) ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ (ਲੇਕਿਨ) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (71) ਉਹ ਲੋਕ ਬੇਸ਼ੱਕ

ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਰੀਅਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ (ਈਸਾ) ਮਸੀਹ ਰੱਬ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਸੀਹ (ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ) ਇੰਝ ਕਿਹਾ

ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ “ਐ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਔਲਾਦ, ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ (ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ) ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਣਾਏਗਾ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਲਈ ਜੰਨਤ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਰਕ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ। (72)

بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلْ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝ لَقَدْ أَخَذْنَا
وَبِشَاقِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا
كَلِمًا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ
فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يُتْلُونَ ۝ وَحَسِبُوا الْآلِ
تِلْكَ لَهْجَةً مُّغْوًى وَعَصَوْا ثُمَّ تَابَ إِلَهُ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَعَصَوْا كَثِيرٌ مِنْهُمْ ۝ وَاللّٰهُ
بِصِيْرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا
إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۝ وَقَالَ الْمَسِيْحُ
يَبْنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۝
إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظّٰلِمِينَ مِنَ النّٰصِرِ ۝
لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ

ਕੁਫਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ। ਇਬਾਦਤ-ਬੰਦਗੀ।

ਉਹ ਲੋਕ (ਵੀ) ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਇਬਾਦਤ ਯੋਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ (ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ) ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। (73) ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਬਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (74) ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਪੁੱਤਰ ਮਰੀਯਮ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਸੂਲ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ (ਮਰੀਯਮ ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਸੱਜੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ (ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ) ਭੋਜਨ ਖਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵੇਖੋ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ 'ਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵੇਖੋ! ਇਹ (ਲੋਕ) ਕਿਧਰ ਉਲਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। (75) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਫ਼ੇ-ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ (ਪ੍ਰਾਪਤ) ਨਹੀਂ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (76) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਓ! ਆਪਣੇ ਦੀਨ (ਦੀ ਗੱਲ) 'ਚ ਅਣਹੱਕਾ ਹੱਦੋਂ ਨਾ ਟੱਪੋ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਚੱਲੋ ਜਿਹੜੇ (ਆਪ ਹੀ) ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਗਏ ਅਤੇ (ਉਹ) ਸਿੱਧੇ ਰਸਤਿਓਂ ਭਟਕ ਗਏ। (77)

ثَلَاثَةٌ ۖ وَمَا مِنْ دِينٍ إِلَّا إِلَهُ أَحَدٌ ۚ وَإِنْ لَمْ يَذْهَبُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَسْتَنْزِلُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۚ مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۚ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ۚ كَانَ يَأْكُلُ مِنَ الطَّعَامِ ۚ أَنْظِرْ كَيْفَ نَبِّئُ لَهُمُ الْآيَاتِ ۚ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۚ قُلْ أَعْبُدُوا مَنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَكُمْ بِهِمْ كُفْرًا وَلَا نَفْعًا ۚ وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۚ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ۚ

ਮਿਲ

73 ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਕਥਨ ਹਨ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਇਹੋ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਕਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਰਿਹਾ, ਇੱਕ ਰੂਹ-ਉਲ-ਕੁਦੁਸ, ਇੱਕ ਮਸੀਹ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੁਫਰ ਹਨ। ਪੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

75 ਭਾਵ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਖਾਣਾ ਖਿਲਾਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਰੂਰਤ (ਟੱਟੀ ਪਿਸ਼ਾਬ) ਆਵੇ।

ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਪਾਕ ਹੈ, ਇਸ ਲਾਇਕ ਕਦੋਂ ਹੈ।

ਇਹ ਤ-ਬੰਦਗੀ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨਕਾਰੀ (ਕਾਫ਼ਿਰ) ਬਣ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਈਸਾ ਪੁੱਤਰ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਲਾਹਣਤ ਪੁਆਈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪ ਗਏ ਸਨ (78) ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਆਪ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬੁਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। (79) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ (ਬਹੁਤ) ਬੁਰਾ ਹੈ। (ਉਹ ਇਹ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ (ਫਸੇ) ਰਹਿਣਗੇ (80) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ 'ਤੇ ਯਕੀਨ (ਈਮਾਨ) ਰਖਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ **ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰ** ਹਨ। (81) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ 'ਨਸਾਰਾ' ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ-ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾ ਵੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (82)

ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰ-ਬੁਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ, ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ। ਈਮਾਨ-ਰੱਬ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰਖਣਾ। ਸ਼ਿਰਕ-ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਣਾ।

لَعْنَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ
 دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۗ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
 يَعْتَدُونَ ۗ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرِ
 فِعْلِهِمْ لَبَسُوا مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۗ تَرَى كَثِيرًا
 مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبَسُوا مَا قَدَّمَتْ
 لَهُمْ أَلْسِنَتُهُمْ لِيَكُنُوا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۗ فِي الْعَذَابِ
 لَهُمْ عَذَابٌ ۗ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ مَا اتَّخَذُوا آلِهَةً آخَرَ وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا قَمِنُوا لِيُسْخَرُوا ۗ لَتَجِدَنَّ أَسَدًا لِلنَّاسِ
 عَدَاوَةً بَيْنَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا
 الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرُكَ ۗ ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ
 قَتِيلِينَ وَرُهْبَانًا وَاللَّهُ كَمَا يَسْتَكْبِرُونَ ۗ

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਪੈਗੰਬਰ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਵਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੱਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ 'ਚ) ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਗਿਆਕਾਰ ਲਿਖ ਦੇਵੋ (83) ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਸੀਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਗੱਲ ਤੇ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਈ ਹੈ, ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਈਏ? ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਾਨੂੰ ਨੇਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ (ਜੰਨਤ 'ਚ) ਦਾਖਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ। (84) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਦਲੇ (ਜੰਨਤ ਦੇ) ਬਾਗ਼ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹੋ ਬਦਲਾ ਹੈ (85) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਦੋਜ਼ਖੀ ਹਨ। (86)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਲਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਹੱਦੋਂ ਨਾ ਟੱਪੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ (87) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਰੋਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਉ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ, ਡਰਦੇ ਰਹੋ। (88)

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَآتَوْا الْحَقَّ
 يُدْخِلُهُمْ رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ
 اللَّهُ يَسْمَعُ الْوَالِدِينَ الْجَاهِلِينَ
 الْإِنْسَانَ الْأُنْثَى
 الْخَالِدِينَ فِيهَا. وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ
 وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَلَدُّوا أَيْدِيَهُمْ
 أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا
 حِلَّ اللَّهِ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ
 اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ
 وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ
 حَلَالًا طَيِّبًا وَأَتَّقُوا اللَّهَ
 الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ
 لَا يُؤْخَذُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ
 وَلَكِنْ يُؤْخَذُ بِمَا

84 ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਚਲੇ ਜਾਵੇ। ਲਗਭਗ ਅੱਸੀ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ, ਕਈ ਇਕੱਲੇ, ਕਈ ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਸਮੇਤ ਹਬਸ਼ਾ (ਦੇਸ਼) ਵਿੱਚ ਜਾ ਠਹਿਰੇ। ਉੱਥੇ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਚੰਗੇ ਰੱਖ ਰਖਾਓ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੱਕੇ ਦੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹਿਕਾਇਆ ਕਿ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਹ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਪੜ੍ਹਵਾ ਕੇ ਸੁਣਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਗਿਆਨੀ ਬਹੁਤ ਰੋਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਫ਼ਿਰਾਮਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਨਬੀ ਆਵੇਗਾ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹੋ ਨਬੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖੁਫ਼ੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਹਨ।

88 ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਲਾਲ ਹੋਵੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਲਵੇ। ਇਹ ਇੱਕਾਂਤਵਾਸ ਸਾਡੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ (ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ) ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਮਨ੍ਹਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸ 'ਤੇ ਸਹੁ ਖਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਉਸ 'ਤੇ ਸਹੁ ਨਹੀਂ ਖਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਖਾ ਲਈ ਤਾਂ ਤੋੜ ਦੇਵੇ ਕੱਢਾਰਾ ਅਦਾ ਕਰੇ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੇਇਰਾਦਾ ਸਹੁਆਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋ ਪੁਛ-ਪੜਤਾਲ ਨਹੀ ਕਰੇਗਾ? ਪਰੰਤੂ ਪੱਕੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਬਾਰੇ (ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲੇਗੇ) ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗਾ। ਤਾਂ ਸਦਾ ਉਸ ਦਾ ਕੱਫ਼ਾਰਾ (ਹਰਜਾਨਾ) ਦਸ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਮਿਆਨੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ (ਇਸ ਦੀ) ਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ (ਕੱਫ਼ਾਰਾ) ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਸਮ ਖਾ ਲਉ (ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਵੋ) ਅਤੇ (ਤੁਹਾਨੂੰ) ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। ਇੰਜ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣੋ। (89)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਜੁਆ ਤੇ ਬੁੱਤ ਫਾਲ-ਗੀਰੀ (ਹੱਥ ਵਿਖਾਉਣਾ) ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਗੰਦੇ ਕੰਮ ਹਨ, ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੋ। (90) ਸ਼ੈਤਾਨ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਜੁਏ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੈਰਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅਲੱਠ ਦਾ ਨਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਇਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ) ਬਾਜ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (91)

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ) ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। ਜੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋਗੇ ਤਾਂ ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਪੈਗਾਮ (ਸੁਨੇਹੇ) ਦੇ ਦੇਣਾ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। (92)

عَقَدْتُمْ الْاِيْمَانَ - فَكْفَارُهُ اِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِيْنٍ مِنْ اَوْسَطِ مَا تَصْعَمُونَ اَهْلِيكُمْ اَوْ كِسْفَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيرَ رَقَبَةٍ - فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ اَيَّامٍ - ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ اِيْمَانِكُمْ - اِذَا حَلَقْتُمْ - وَاَحْفَظُوا اِيْمَانَكُمْ - كَذَٰلِكَ يَبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْحَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ - إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْحَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيُضِلَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ - فَعَلِ اَنْتُمْ مُّنتَهَوْنَ - وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُوْلَ وَاَحْذَرُوا - فَاِنَّ سَوْءَ اٰيَاتِكُمْ فَاَعْمَوْا اِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغَةُ الْمُبِيْنَةُ - لَيْسَ

89 ਜਿਸ ਗੱਲ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਕਰਕੇ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲਵੇ, ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੀ ਚਾਹਵੇ ਇੱਕ ਕਰੇ। ਦਸ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਭਾਵ ਦੋ ਸੇਰ ਕਣਕ ਜਾਂ ਚਾਰ ਕਿਲੋ ਜੌਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਘੱਟ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਰਹੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰੇ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਸਲਾਹੀਅਤ (ਤਾਕਤ) ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਸਹੁੰ ਨਾ ਖਾਵੇ। ਜੁਬਾਨ ਦੀ ਇਹ ਆਦਤ ਨਾ ਬਣਾਵੇ।

91 ਸ਼ਰਾਬ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾੜ ਭਾਵ ਗਾਲ ਲਵੇ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਲਿਆਉਣ ਲੱਗੇ ਉਹ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਨਪਾਕ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਨਸ਼ਾ ਲਿਆਵੇ ਅਤੇ ਸੜੀ ਹੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਨਪਾਕ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਹਰਾਮ ਹੈ। ਜੁਆ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਲਾਉਣਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਹਾਰ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਹਰਾਮ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ, ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਉਣਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਗ਼ੈਰ ਸ਼ਰਤ ਖੇਡੇ ਜੁਆ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਜਿਹੜਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਜੋ (ਪਹਿਲਾਂ) ਉਹ ਖਾ ਚੁੱਕੇ (ਹਨ)। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਫਿਰ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭਲਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (93)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਨੇਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਫੜ ਸਕੋ, ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਖ ਕਰੇਗਾ (ਭਾਵ ਅਹਿਰਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ) ਤਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਣ ਡਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਵਧੀਕੀ ਕਰੇ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਤਿਆਰ) ਹੈ। (94) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਰਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਤਾਂ (ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦਾ) ਬਦਲਾ (ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਉਸੇ ਵਰਗਾ ਚਹੁੱਖੁਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦੇਣ, ਕੁਰਬਾਨੀ (ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਰਬਾਨੀ) ਕਾਅਬੇ

ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੱਫ਼ਾਰਾ (ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹ) ਬੇ-ਸਹਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਣ ਕਰਵਾਉਣਾ (ਹੈ) ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਰਨੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ (ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਲਵੇ (ਅਤੇ) ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (95)

عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا
طَعَمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَبِئْسَ مَا كَفَرْنَا
اللَّهُ يَسْمَعُ صَوْنَ الصَّيْدِ تَنَالَهُ أَيْدِيكُمْ وَمِمَّا حَكَمَ
لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُ بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ
ذَلِكَ فَلَيْدَ عَذَابٍ أَلِيمٍ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا
الصَّيْدَ وَاللَّهُ حَرَامٌ وَمَنْ قَتَلَهُ فَإِنَّكُمْ مَنَعْتُمْ
فَجَزَاءٌ مِمَّا قَتَلْتُمْ مِنَ النَّعْمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ
مِنْكُمْ هُدًى بِاللَّغَةِ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ
أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا لَيْدًا وَقَالَ أَمْرٌ مِنْ عَفَا
اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمِ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ
عَزِيزٌ ذُو النِّقْمَةِ أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ

مَنْزِل

93 ਭਾਵ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਹਰਾਮ ਚੀਜ਼ ਖਾ ਲਈ ਸੀ ਫਿਰ ਡਰ ਕਾਰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੰਨਿਆ, ਡਰ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਡਰਦਾ ਨੇਕੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਈਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲਾਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਸਬੱਬ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

94 ਨੇਜ਼ੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਹੱਥ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ 'ਅਹਿਰਾਮ' ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਾਰਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਦੂਰੋਂ ਹਥਿਆਰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸਾਲਾਮ ਫੜ ਲਿਆ, ਫਿਰ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਦੂਰੋਂ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਲੱਗ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਲਾਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤ ਫੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਡੰਗਰਾਂ (ਜਾਨਵਰਾਂ) ਵਾਂਗ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

95 ਮਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ 'ਅਹਿਰਾਮ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਫੜੇ ਤਾਂ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਜੇਕਰ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਜਾਨਵਰ ਲੈ ਕੇ ਡੰਗਰਾਂ (ਜਾਨਵਰਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਬਕਰੀ, ਗਾਂ, ਊਠ, ਉਹ ਕਾਅਬੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪ ਨਾ ਖਾਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅਨਾਜ ਲੈ ਕੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਖਿਲਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਹਰੇਕ ਮੁਥਾਜ ਨੂੰ ਦੋ ਸੇਰ ਕਣਕ ਜਾਂ ਜਿੰਨੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦਾ, ਉਤਨੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ। ਕੀਮਤ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨ।

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ (ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹਲਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਭਾਵ) ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਲਈ ਤੇ ਜੰਗਲ (ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਰਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੋ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਜਿਸ ਕੋਲ ਤੁਸੀਂ (ਸਾਰੇ) ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜਾਉਗੇ, ਡਰਦੇ ਰਹੋ। (96) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਘਰ (ਭਾਵ) ਕਾਅਬੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ (ਸਥਾਪਿਤ) ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਿਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ 'ਚ ਪਟੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਾਂ 'ਚ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹਰ ਸ਼ੈਅ (ਚੀਜ਼) ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। (97)

ਜਾਣਦੇ ਰਹੋ! ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ। (98) ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਬ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ। (99)

ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਨਾਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਨਾਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਹੀ ਲੱਗੇ। ਐ ਬੁੱਧੀਮਾਨੋ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੋ। (100) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ) ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰੀਆਂ ਲੱਗਣ ਤੇ ਜੋ ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। (ਹੁਣ ਤਾਂ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ (ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਬਾਰੇ) ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ। (101)

وَصَعَمَدٍ مَّتَانًا لَكُمْ وَالسَّيَارَةِ وَحَزِيمٍ عَلَيْكُمْ
صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرَمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
الْبَيْدِ تَحْشَرُونَ - جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتِ
الْحَرَامِ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ
وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِيُعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
الْصُّلُوبِ وَمَا فِي الْأَرْحَامِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ - اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ - مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ
اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ - قُلْ لَا يَسْتَوِي
الْحَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ ائْتَمَّبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ - فَاتَّقُوا
اللَّهَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ - يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَن شَيْءٍ إِنْ سُبِدَ لَكُمْ
سُؤُوكُمْ - وَإِنْ سَأَلْتُمُوهُنَّ حِينَ يُنزَلُ الْقُرْآنُ

96 'ਅਹਿਰਾਮ' ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਦਰਿਆ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਭਾਵ ਜਿਹੜੀ ਮੱਛੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਫੜੀ, ਉਹ ਵੀ ਹਲਾਲ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ਛੋਟ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੇ ਕਿ ਹੱਜ ਦੇ ਤੁਫੈਲ ਹਲਾਲ ਹੋਈ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ਜੇਕਰ ਮੱਛੀ ਤਲਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਦਰਿਆ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਇਹ 'ਅਹਿਰਾਮ' ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਮੱਕੇ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਹਿਰਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੱਕੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹਰਾਮ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭਜਾਉਣਾ ਵੀ।
97 ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਬਗ਼ੈਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਸਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਕਾਅਬਾ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮਾਹ-ਏ-ਹਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਅਪਣਾ ਮਤਲਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਕਾਫ਼ਲਾ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੱਲਦਾ ਸੀ।
100 ਭਾਵ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜਾ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਉਹ ਪਾਕ ਹੈ, ਘੱਟ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਮਿਲਾਫ਼ ਜਿਹੜਾ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਉਹ ਨਪਾਕ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਰੱਖੋ। ਬਕਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕਿਲੋ ਗੋਸ਼ਤ ਸੂਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਨ ਗੋਸ਼ਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੁੱਛੀਆਂ ਸਨ (ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ। (102) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ 'ਬਹੀਰਾ' ਚੀਜ਼ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ 'ਸਾਇਬਾ' ਤੇ ਨਾ 'ਵਸੀਲਾ' ਤੇ ਨਾ 'ਹਾਮ' ਬਲਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਅਕਸਰ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (103) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਬੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਉਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਭਲਾ, ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ? (104)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਓ! ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਾਹ ਭਟਕਿਆ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ (ਸੰਸਾਰ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਾਣੂ ਕਰਾ ਦੇਵੇਗਾ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ)। (105)

تَبَدَّلْ لَكُمْ عَقَابَ اللَّهِ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ
 قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
 كَافِرِينَ ۚ مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ
 وَلَا وَصِيكَةٍ وَلَا حَامٍ ۚ وَلَئِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ ۚ وَكَثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۚ
 وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
 الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۚ
 أَوَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۚ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۚ لَا يَضُرُّكُمْ
 مَن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
 فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا أَحْضَرْتُمْ أَحَادَ كُمُ الْمَوْتِ حَيِّينَ
 الْمَوْصِيَّةِ اثْنِ ذَوَاعِلٍ مِّنْكُمْ أَوْ آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ

102 ਭਾਵ ਆਪ (ਸ.) ਤੋਂ ਨਾ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਬਲਕਿ ਜਿਹੜਾ ਫਰਮਾਇਆ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੋ। ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਇਆ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਸਮਝੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਅਸਾਨ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪੁੱਤੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੀਨ ਤੰਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਕੁਫਰ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਕਿ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਇਆ ਅਸਲ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇ-ਫ਼ਾਇਦਾ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਣੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਕੌਣ ਸੀ, ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੈਗੰਬਰ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬੁਰਾ ਜਵਾਬ ਆਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਵੇ।

103 ਇਹ ਕੁਫਰ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸਨ ਕਿ ਡੰਗਰਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਬੁੱਤ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਨ ਪਾੜ ਦਿੰਦੇ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੀਰਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਬੁੱਤ ਦੇ ਨਾਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ, ਉਹ ਸਾਇਬਾ ਸੀ। ਕਈ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਨਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੁੱਤ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ ਮਦੀਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੱਖਾਂ। ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਨਰ ਮਦੀਨ ਮਿਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਨਰ ਮਦੀਨ ਆਪ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ, ਇਹ ਵਸੀਲਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਉਠ ਤੋਂ ਦਸ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਬੋਝ ਆਦਿ ਲੱਦਨਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ, ਚਾਰਾ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਨਾ ਹੱਕਦੇ, ਉਹ ਹਾਮੀ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗ਼ਲਤ ਰਸਮਾਂ ਚਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਮਝਦੇ ਸੀ।

104 ਭਾਵ ਬਾਪ ਬਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਪਤਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਕਿ ਹੱਕ ਦਾ ਹਾਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਲਮ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਾਹ ਫੜੋ ਨਹੀਂ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।

105 ਭਾਵ ਇਹਨਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਸਲ ਦੀਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸਲੇ ਦੱਸਣ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ? ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਮਸਲੇ ਦੱਸੋ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਆਣ ਖਲੋਵੇ ਤਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦਾ (ਨਿਸਾਬ) ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ (ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ (ਯਾਨੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ) ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਰੋ ਜਾਂ ਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਫ਼ਰ 'ਚ ਹੋਵੋ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਖਲੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਅਸਰ ਦੀ) ਨਮਾਜ਼ ਪਿੱਛੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰੋ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਚੁੱਕਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੁਕੇਵਾਂਗੇ, ਜੇ ਇੰਜ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਪਾਪੀ ਹੋਵਾਂਗੇ। (106) ਫਿਰ ਜੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ (ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ) ਗੁਨਾਹ ਖੱਟਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੱਕ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ ਮਿਤਕ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ। ਫਿਰ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਚੁੱਕਣ ਕਿ ਸਾਡੀ ਗਵਾਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

إِن كُنْتُمْ صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَحْبَبْنَاكُمْ مُصِيبَةَ الْمَوْتِ وَحَبَسُوا نَفْسًا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمُونَ بِاللَّهِ إِنَّ رَبَّهُمْ لَا يَسْتَدْرِي بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتُوبُونَ عَلَيْهِمْ وَلَا كَانَتْ شَهَادَةً أُولَئِكَ الْأَشْهَادُ وَإِنْ عُنِدَكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ اسْتِحْسَانٌ فَأَخْرَجُوا يَفْقَهُونَ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَادِ فَيُقْسِمُونَ بِاللَّهِ شَهَادَةً حَقًّا مِنْ شَهَادَتَيْهِمَا وَمَا اعْتَدَى بَيْنًا رَبًّا إِذَا حُوسِنَ الظَّالِمِينَ ذَلِكَ أَذَى أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَى وَجْهِهَا أَوْ يَخَالُفُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ آيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا أَعْلَمُ لَنَا مَا نَأْتِيكَ أَنْتَ عَاكِفٌ بِالْغُيُوبِ إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيُعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي

ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਨਿਆਈ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ ਹਾਂ। (107) ਇਸ ਵੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਠੀਕ ਠੀਕ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਰੱਖਣਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਡਰੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧੀ-ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਕਰੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (108) ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰੇਗਾ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ? ਉਹ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰੇਗਾ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ? ਉਹ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰੇਗਾ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ? ਉਹ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰੇਗਾ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ? (109) ਅਰਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਹੀ ਗਾਇਬ (ਆਦਿਸ਼ਟ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (109)

106 ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ ਤਾਂ ਦੋ ਮੋਹਤਬਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੇ। ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪੈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕੁੱਝ ਮਾਲ ਛੁਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਾਰਿਸ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਆਦਮੀ ਸਹੁ ਖਾਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾਇਆ ਜੇਕਰ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਲਗੇ, ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦੋ ਕਾਫ਼ਿਰ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹੁ ਖਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੁਆ ਚੰਗੇ ਬੁਰੇ ਲਈ ਕਬੂਲੀਅਤ ਦੀ ਘੜੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਝੂਠੀ ਸਹੁ ਨਾ ਖਾਣ।
 108 ਭਾਵ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਹੁ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਸਹੁ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਝੂਠ ਨਾ ਜਾਹਿਰ ਕਰਨ। ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਝੂਠ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸਹੁ ਖਾ ਲੈਣ। ਇਹ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਉਹ ਸਹੁ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇਣ। ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਅੰਤ ਸਾਡੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਉਲਟੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਮਦਈ ਇਜ਼ਹਾਰ ਜਾਂ ਮੁੱਦਆ ਅਲੈਹਿ ਜਿਵੇਂ ਇਕਰਾਰ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਜਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਵੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਪਾਰ ਲਈ ਗਿਆ, ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਲੱਗਿਆ, ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਸੌਂਪਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਸੋਨੇ ਦਾ ਸੀ। ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਸਹੁ ਚੁੱਕਣ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਸਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। (ਜਾਰੀ)

ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ (ਈਸਾ ਅਲੈ. ਤੋਂ) ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਐ ਈਸਾ ਪੁੱਤਰ ਮਰੀਯਮ! ਮੇਰਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ (ਭਾਵ ਜਿਬਰਾਈਲ) ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਵਾਈ। ਤੂੰ ਪੰਥੂੜੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ (ਇੱਕੋ ਤਰਤੀਬ 'ਚ) ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਤੌਰਾਤ ਤੇ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਜਾਨਵਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਡਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਅੰਨਿਆਂ ਤੇ ਫੁਲਵੈਹਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਜਿਊਂਦਾ ਕਰਕੇ ਕਬਰ ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਚੁੱਕਣੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਖੁੱਲਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜਾਦੂ ਹੈ। (110) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਰੱਬਾ! ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ, ਤੁਸੀਂ ਗਵਾਹ ਰਹੀਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਾਂ, (111) (ਉਹ ਕਿੱਸਾ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਹਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐ ਮਰੀਯਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਈਸਾ (ਅਲੈ.), ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਥਾਲਾਂ 'ਚ ਪਰੋਸਿਆ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਭੇਜੇ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਜੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰੋ”। (112)

عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَبَدْنَاكَ بِالْأَيْدِيهِمْ وَيُرْوَعُ
الْقُدْسِ مِنْكُمْ النَّاسُ فِي الْمَهْدِ وَكَفَلَاءَ وَإِذْ
عَلَّمْنَاكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ
تَخَلَّقْنَا مِنَ الطَّيْرِ الطَّيْرَ بِإِذْنِي فَتَنفَخُ فِيهَا
فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُؤْمِرُ الْأَكْثَمَ وَالْأَبْرَصَ
بِإِذْنِي وَإِذْ تُخَوِّبُ السُّوقَ بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي
إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جَاءَتْهُمْ بِالْبَيْتِ فَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ وَإِذْ
أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ امْضُوا بِي وَبِرِسْوَالِي قَالُوا
أَمْتًا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ وَإِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
يُعَيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ
عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَطْمِئِنَّ

ਬਾਕੀ (108) ਫਿਰ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੇ ਉਹ ਕਟੋਰਾ ਸੁਨਿਆਰ ਕੋਲ ਵੇਖਿਆ। ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਸੀ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੁਲੀਮਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਵੇਚਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੱਯਤ ਜਿਊਂਦੇ ਜੀਅ ਸਾਨੂੰ ਵੇਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵਾਰਿਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਉਸ ਮੱਯਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਸਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਗਏ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੇਚਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ। ਮੱਯਤ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵੀ ਨਿੱਕਲ ਆਈ, ਉਸ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਟੋਰਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਨਸਰਾਨੀਆ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ।
109 ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਨੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਸੁਣਾਉਣ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਇਲਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਜਾਹਿਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਘੁਮੰਡੀ ਹੈ। ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।
110 ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ।
112 ਹੋ ਸਕੇ, ਇਹ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਐਨੀਆਂ ਖਰਾਬ ਆਦਤਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ, ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਭਾਵ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਨਾ ਲਵੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਪਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰੇ।

ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਥਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਈਏ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਲਈਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ (ਉੱਤਰੇ ਹੋਏ ਥਾਲ) ਦੇ ਗਵਾਹ ਰਹੀਏ। (113)

ਤਾਂ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ, ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਨੂੰ ਅਸਮਾਨੋਂ ਪਰੋਸੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਦਾ ਥਾਲ ਉਤਾਰ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਸਾਡੇ, ਸਾਥੋਂ ਪਹਿਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਈਦ ਦਾ ਦਿਨ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਤੂੰ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (114)

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ (ਅਸਮਾਨੋਂ ਪਰੋਸਿਆ ਥਾਲ) ਉਤਾਰਾਂਗਾ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ। (115)

ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਐ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਪੁੱਤਰ ਮਰਯਮ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਅੰਮੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪੂਜਣਯੋਗ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰੋ (ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਜਾਣੋ) ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਤੂੰ ਪਾਕ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਗੁਪਤ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (116)

فَلَوْ بَدَا وَعَلِمَ أَنْ قَدْ صَدَّقْنَا وَكَأَنَّ عَلَيْنَا
 مِنَ الشَّاهِدِينَ ۖ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ
 رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا
 عِيدًا لَأُولَانَا وَأَجْرًا وَأَيِّدْ بِيَدِكَ وَارزُقْنَا وَأَنْتَ
 خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۖ قَالَ اللَّهُ إِنَّي مُنْزِلُهَا عَلَيْكُمْ
 فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّي أَعَذِّبُهُ عَذَابًا لَئِيمًا
 ۖ أَعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ۖ وَإِذْ قَالَ اللَّهُ
 لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ إِنَّا أَنْتَ لِنَبَأٍ لَاتُخَذَوْنِي
 وَأُمَّيْهِ السَّامِيَةَ ۖ قَالَ اللَّهُ قَدْ جُعِلَتْ لَكَ آيَاتُكَ مَا يَكُونُ
 لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ مَنْ كُنْتُ فَكُنْهُ فَقَدْ
 عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ۖ
 إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۖ مَا قُلْتَ لَهُمْ إِلَّا مَا
 أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۖ وَكُنْتُ

113 ਭਾਵ ਬਰਕਤ ਦੀ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ ਸਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ।
 114 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਰਖਾਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਤਰਿਆ, ਉਹ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਈਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡਾ ਜੁਮੇਂ ਦਾ ਦਿਨ।
 115 ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਰਖਾਨ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਤਰਿਆ ਫਿਰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਕੀਤੀ ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਕੀਰ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਹੀ ਖਾਣ। ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਹੱਟੇ ਕੱਟੇ ਵੀ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਲੱਗਭੱਗ ਅੱਸੀ ਆਦਮੀ ਸੂਰ ਅਤੇ ਬਾਂਦਰ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ ਅਜ਼ਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਰੋਪੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਬਲਕਿ ਲੋਕ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਡਰ ਗਏ, ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਪਰੰਤੂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਦੁਆ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਨਕਲ ਬੇ-ਹਿਕਮਤ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦੁਆ ਦਾ ਇਹ ਅਸਰ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਭੁੱਲ੍ਹ ਸਦਾ ਰਹੀ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰੇ ਭਾਵ ਦਿਲੋਂ ਸਕੂਨ ਨਾਲ ਇਬਾਦਤ ਨਾ ਕਰੇ ਬਲਕਿ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦਾ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਈ ਇਬਰਤ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਮਕਸਦ ਖਰਾਬ ਆਦਤਾਂ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਾਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ।

ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਰਿਹਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਖਬਰ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਚੋਂ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈਂ। (117) ਜੇ ਤੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (118)

ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿਦਕਵਾਨਾਂ (ਸਚਿਆਰਿਆਂ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਾਗ਼ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ, ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (119) ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਸਭ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (120)

6 ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਨਆਮ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 266 ਆਇਤਾਂ, 20 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 3100 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 12935 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਰਹਿਮ ਅਤੇ ਕਰਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪੈਦਾ ਫ਼ਰਮਾਈ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। (1) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਫਿਰ (ਮਰਨ ਦਾ) ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ (ਐ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ!) ਰੱਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋ। (2)

الانعام

عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ : فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ
 أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ . وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ
 إِنَّ تَعَذُّبَهُمْ فَأَنْتُمْ عِبَادُكَ : وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ
 أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ . قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ
 الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ : لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا . رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
 عَنْهُ . ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ . لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَ
 الْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ . وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

سورة الانعام مكية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ
 الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ .
 هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلَكُمْ .

ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ-ਛੁਪੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ (ਸਪੱਸ਼ਟ) ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (3)

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰ (ਫਿਰ ਵੀ) ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (4) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪਰਿਣਾਮ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (5)

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੌਮਾਂ (ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ) ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਨਾ ਜੰਮਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਅਸਮਾਨੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਿਆ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗਾਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ) ਹੇਠਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਉੱਮਤਾਂ (ਨਸਲਾਂ) ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ (6) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰਦੇ ਤੇ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲੱਭ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਪਰਤੱਖ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜਾਦੂ ਹੈ। (7)

أَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ مُنْحَرُونَ ۗ وَهُوَ اللَّهُ
فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۗ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ
وَيَعْلَمُ مَا تُكْسِبُونَ ۗ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ
آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۗ فَقَدْ
كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ۗ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
الْأَنْبَاءُ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۗ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ
أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قُرُونٍ مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مَا لَمْ يُنْكِرِ لَكُمْ ۗ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مَدْرَارًا
وَجَعَلْنَا الْآلِهَةَ تَجْدِئًا مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ۗ
وَلَوْ نَشَاءُ لَمَّا عَلَىكَ كِتَابًا فِي قِرطَابٍ فَلَمَسُوهُ
بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ هَذَا إِلَّا إِسْحَارٌ
مُؤْتَمِنِينَ ۗ وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلْ عَلَيْهِ عَصَاكَ ۗ وَلَوْ

مَزَّلَ

7 ਭਾਵ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੱਕ ਕਦੀਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਿਆ (ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ) ਜੇ ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਹੀ ਨਿੱਬੜ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। (8) ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜਦੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬ੍ਹੇ (ਹੁਣ) ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਦਿੰਦੇ, (9) ਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਖੌਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ। (10)

ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਨਬੁਵੱਤ (ਨਬੀ ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਓ! ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮੋ ਫਿਰੋ, ਫਿਰ ਵੇਖੋ ਕਿ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਜਾਮ (ਅੰਤ) ਕੀ ਹੋਇਆ? (11) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਅੱਲਾਹ ਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ (ਪਾਕ) ਜ਼ਾਤ ਤੇ ਮਿਹਰ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਪਰਲੋ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ (12) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਿਨ ਰਾਤ 'ਚ ਵਸਦੀ ਹੈ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (13)

ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕੀ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣਾਵਾਂ? ਕਿ ਉਹੀ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਇਸਲਾਮ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਲਣਾ! (14)

انزلنا منكم لقضي الامر ثم لا يبصرون ولو جعلناه ملكا لجعلناه رجلا وللبسنا عليهم ما يلبسون
 ولقد استنبرنا يونس حين نجا من قباكه فحاق بالدين
 سخروا منهم فاما نوايه يستهزؤون قل
 سيروا في الارض ثم انظروا كيف كان عاقبة
 المكدبين قل لمن منا في السموات والارض
 قل لله كتب على نفسه الرحمة ليجمعنكم الي
 يوم القيمة لا ريب فيه الذين خسروا انفسهم
 ففهم لا يؤمنون والله ما سكن في الليل والنهار
 وهو السميع العليم قل اعير الله اخذ ولينا
 فاطر السموات والارض وهو يطعم ولا يطعم
 قل اني امرت ان اكون اول من اسلم ولا
 تكونن من المشركين قل اني اخاف ان

8 ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਤਰੇ, ਸੋ ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਗਾਇਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਅਮਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਵੀ ਗਾਇਬੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।

ਪੈਗੰਬਰਾਂ-ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ। ਮਦਦਗਾਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸਹਾਇਕ। ਇਸਲਾਮ-ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਂ, ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ।

ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। (15)

ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦਿਨ ਅਜ਼ਾਬ ਟਾਲਿਆ ਗਿਆ ਉਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੱਡੀ ਮਿਹਰ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਸਫਲਤਾ ਹੈ (16) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਨਿਆਮਤ ਤੇ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (17) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਜਾਨਣਹਾਰ ਹੈ। (18)

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ (ਇਨਸਾਫ ਪੱਖੋਂ) ਕਿਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਆਖ ਦੇਵੋ। ਕਿ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹਨ, (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਇੱਕ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। (19) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ (ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ) ਨੂੰ ਉੱਜ ਹੀ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ (20) ਅਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੌਣ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਘੜਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਇਆ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ। (21)

عَصِيْبُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ مَن يُصْرِفْ
عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ الْقَوْمُ الْمُبِينُ
وَإِن يَسْسُكِ اللَّهُ بَصِيْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ
وَإِن يَسْسُكِ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ
قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأَمْرِي إِلَىٰ هَذَا الْقُرْآنِ لِأُنذِرَكُمْ
بِهِ وَمَنْ بَلَغَهُ آيَاتُ الْكِتَابِ لَشَهَادَتُنَّ إِنَّ مَعَ اللَّهِ
الرَّهْمَةَ الْخَبِيرَةَ قُلْ لاَ أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ
وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
الْكُتُبَ يَعْرِفُونَ كَمَا يِعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَالْبَائِينَ
خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَمَنْ كَا يُؤْمِنُونَ وَمَنْ أَظْلَمُ
مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ

17 ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਭਲਾਈ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
19 ਇੱਥੇ ਸਹੁੰ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਿਹੜੀ ਸਹੁੰ ਹੋਵੇਗੀ।
21 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਥੋਂ ਬੁਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸੱਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਪਾਪੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਫਿਕਰ ਕਰੋ।

ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਾਂਗੇ ਕਿ (ਅੱਜ) ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਰੀਕ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ? (22)

ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ (ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ) ਕਿ ਕਹਿਣ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸੀ। (23) ਵੇਖੋ! ਉਹ ਝੂਠ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਇਹ ਝੂਠੀ ਉਜ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ (24) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ (ਗੱਲਾਂ) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦੇ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਬੋਲਾ ਪਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਸੁਣ ਨਾ ਸਕਣ) ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੇਖ ਵੀ ਲੈਣ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (25) ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ (ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ) ਚੋਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਦੂਰ ਭੱਜਦੇ ਹਨ ਪਰ (ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਹਲਾਕ (ਨਸ਼ਟ) ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਇਸ ਤੋਂ) ਬੇਖਬਰ ਹਨ। (26) ਕਾਸ਼ (ਜੇ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੇਖੋ! ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਅਸੀਂ ਫਿਰ (ਦੁਨੀਆ 'ਚ) ਪਰਤਾ ਦਿੰਦੇ ਜਾਈਏ। ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਨਾ ਉਡਾਈਏ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਈਏ। (27)

ਸ਼ਿਰਕ-ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਣਾ।

لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ . وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ
لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ شُرَكَائُكُمْ الَّذِينَ كُنتُمْ
تَرْغَبُونَ . ثُمَّ لِمَ تَكُنْ فَتِنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ
رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ . أَنْظِرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَيَّ
أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ . وَمِنْهُمْ
مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ . وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ كِتَابًا
يَقْتُصِدُونَ فِيهِ آذَانَهُمْ وَقُرْآنًا وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةً
يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ يُكَادِرُونَكَ يَقُولُ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ . وَهُمْ
يَهْمُونَ عَنْهُ وَيَنْوُونَ عَنْهُ . وَإِنْ يُهَيِّجُوكَ إِلَّا
أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ . وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى
النَّارِ فَقَالُوا بَلَى نَرَأَى عَذَابَ بَلَى نَرَأَى عَذَابَ
وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ . بَلْ بَدَأَ اللَّهُ مَا كَانُوا

مَذَرُونَ .

ਹਾਂ ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਪਰਤਾ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹੀ ਫਿਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਝੂਠੇ ਹਨ। (28) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਹੈ ਬੱਸ ਇਹੋ ਜੀਵਨ ਹੈ ਤੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ (29) ਅਤੇ ਕਾਸ਼! ਤੁਸੀਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ) ਵੇਖੋ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਹ (ਰੱਬ) ਫਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰਨਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ" ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ "ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ" ਅੱਲਾਹ ਫਰਮਾਏਗਾ "ਹੁਣ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ (ਜਿਹੜਾ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ)

ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਓ" (3)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਝੂਠ ਸਮਝਿਆ ਉਹ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਚਣਚੇਤ ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਘੜੀ ਆ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਆਖਣਗੇ "ਹਾਏ ਅਫ਼ਸੋਸ! ਉਸ ਘਾਟੇ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ **ਕਿਆਮਤ** ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ 'ਤੇ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ, ਵੇਖੋ! ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਬੋਝ ਇਹਨਾਂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ (31) ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਾ ਤੇ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਘਰ ਤਾਂ **ਆਖ਼ਿਰਤ** ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (32) ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ (ਕੁਫਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੂਠੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਬਲਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮ (ਲੋਕ) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। (33)

يُخْفُونَ مِنْ قَبْلِ. وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا لَّهُمْ أُخْفُوا وَمَا يُنْمِرُ الْكَذِبُونَ. وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ. وَلَوْ تَرَى إِذُ وَقَفُوا عَلَىٰ رَنبِهِمُ. قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِأَحْقَ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا. قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ. قَدْ حَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِإِثْنَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرُنَا عَلَىٰ مَا فَزَعْنَا فِيهَا. وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ. أَلَا سَاءَ مَا يَزِيلُونَ. وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ. وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّ الَّذِينَ يُتَّقُونَ. أَفَلَا تَعْقِلُونَ. قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لِيَحْمِلَنَّكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَآمَنُوا لَا يُكَلِّمُونَكَ وَالْكَافِرِينَ. أَيُّهَا اللَّهُ يَجْعَلُونَ. وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبْرُوا عَلَىٰ مَا كَذَّبُوا وَأَوْدُوا حَتَّىٰ

28 ਭਾਵ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕੋ। ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਗੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੁਫਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, 'ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਨਕਿਰ (ਇਨਕਾਰੀ) ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਬ-ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਕਰੋਪੀ। ਕਿਆਮਤ-ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ। ਆਖ਼ਿਰਤ-ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ।

ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਝੁਠਲਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਤੇ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ (ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਬਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਵੋ) (34) ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇ (ਤੁਹਾਡੇ 'ਚ) ਤਾਕਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰੰਗ ਲੱਭ ਲਉ ਜਾਂ ਅਕਾਸ਼ 'ਚ ਪੌੜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮੋਜਿਜ਼ਾ (ਨਿਸ਼ਾਨੀ) ਲੈ ਆਉ ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾਸਮਝਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਹੋਣਾ। (35) ਸਹੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਨੂੰ ਉਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਦੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਠਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਵੱਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਗੇ। (36) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰੀ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ (37) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਚੱਲਣ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਦੋ ਖੰਭਾਂ ਨਾਲ ਉੱਡਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਜਮਾਤਾਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਭਾਵ ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲਿਖਣ 'ਚ ਕੋਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ (38) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਉਹ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਗੂੰਗੇ ਹਨ। (ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਹਨੂਰੇ ਵਿੱਚ (ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। (39)

إِنَّمَا نُصَرِّفُهَا: وَلَا مَبْدِلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ: وَالْقَدْ جَاءَكُم مِّن تَبَيُّرِ الْمُرْسَلِينَ: وَإِن كَانَ كَدِّ عَلَيْكَ: أَعْرَاضًا: فَإِنِ اسْتَعْتَبْتَ: أَنْ تَبْعِيَ نَفْسًا فِي الْأَرْضِ: أَوْ سَمَاءً فِي السَّمَاءِ: فَنَاتِيَهُمْ بَيِّنَاتٌ: وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ: لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى: فَلَا تَكُونُونَ مِنَ الْبَاطِلِينَ: إِنَّمَا اسْتَجَابَ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ: وَالسُّؤْفَى: يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ: ثُمَّ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ: وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ: مِّن رَّبِّهِ: قُلْ: إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً: وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ: وَإِنَّا مِن دَابَّرٍ فِي الْأَرْضِ: وَلَا ظَهْرٍ يُّطِيرُ: بِنِعْمَةِ رَبِّهِ: إِلَّا أَنَّمَا أَنْشَأْنَاهُ: مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ: مِنْ شَيْءٍ: ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّنَا يُخَشَرُونَ: وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا: صَمٌّ: وَكُفْرٌ: فِي الظُّلُمَاتِ: مَن يَشَأِ اللَّهُ: يُضِلَّهُ: وَمَن يَشَأِ يُجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ:

35 ਕਾਫ਼ਿਰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਬੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰਹੇ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਵੇ। ਸੋ ਸ਼ਾਇਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਰਬੀਅਤ ਫਰਮਾਈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣੇ ਰਹੋ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਈਮਾਨ ਲਈ ਫੇਰ ਦਿੰਦਾ।
36 ਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਾ ਰੱਖੋ ਕਿ ਮੰਨਣ। ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕੰਨ ਨਹੀਂ ਲਾਏ, ਉਹ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ। ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਣ, ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਤਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਗੇ।
39 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹੋ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬੋਲਾ, ਗੂੰਗਾ, ਹਨੂਰੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਕੀ ਵੇਖੋ? ਕੀ ਸਮਝੋ? ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਲੋਹ-ਏ-ਮਹਿਫੂਜ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਐ ਕੁਫਰ (ਇਨਕਾਰ) ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ! ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਆਮਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਗੇ"? ਜੇ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੱਸੋ (40) ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਜੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ (41) ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ (ਕੌਮਾਂ) ਵੱਲ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ (ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕਾਰਨ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਮਰਤਾ ਵੱਲ ਆ ਜਾਣ। (42) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਕਿਉਂ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਹਿਰਦੇ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ। (43) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨਸੀਹਤ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਚਣਚੇਤ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। (44) ਸੰਖੇਪ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜੜ ਵੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਹਨ। (45) ਉਹਨਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ, ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ ਲਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਹੜਾ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਿਅਮਤਾਂ ਮੁੜ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇ। ਵੇਖੋ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਕਿਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹਨ। (46)

قُلْ اَرَيْتُمْ اِنْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَاءَ طَوَّابًا لَّعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ بَلْ اِيَّاكُمْ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ اِلَيْهِ اِنْ شَاءَ وَ تَنْسَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَشْكُرُونَ ۝ وَاَلْقَدْ اَرْسَلْنَا اِلَيْكُمْ مِنْ قَبْلِكَ فَاَخَذْنَاهُمْ بِالْبَاسِ ۝ وَالصَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ۝ فَلَوْلَا اِذْ جَاءَهُمْ بَاسُنَا تَضَرَّعُوا وَ لَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَ زَيَّنَّ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ مَا كَانُوْا يَعْمَلُونَ ۝ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوْا بِهِ فَتَمَحَّنَا عَلَيْهِمْ اَبْوَابَ كُلِّ مَسْجِدٍ حَتّٰى اِذَا فُجِّرُوْا بِمَا اُوْتُوا اَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُنْتَسِبُونَ ۝ فَتَطْعَمُوْا اَبْوَابَ الْقُبُوْرِ ۝ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا وَ اَحْسَنَّا لِكُلِّ اَعْمٰلِيْنَ ۝ قُلْ اَرَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللهُ سَعْيَكُمْ وَ اَبْصَارَكُمْ وَ حَلَمَكُمْ عَلٰى قُلُوْبِكُمْ مِّنْ اِلٰهِ غَيْرِ اللهِ يَأْتِيَكُمْ بِهِ ؕ اَنْظُرْ

44 ਭਾਵ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਭੇਰਾ ਭਰ ਫੜਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਰੋਇਆ ਧੋਇਆ ਅਤੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬਚ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਐਨੀ ਪਕੜ (ਸਜ਼ਾ) ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰਹਿਮ ਅਤੇ ਨੇਕੀਆਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਅਚਾਨਕ ਫੜ ਲਿਆ। ਇਹ ਇਰਸ਼ਾਦ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹ 'ਤੇ ਡਾਂਟ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਵੇ। ਇਹ ਰਾਹ ਨਾ ਵੇਖੇ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਾਂਟ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਕਰਾਂ।

46 ਭਾਵ ਤੋਬਾ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰੇ। ਜਿਹੜਾ ਕੰਨ ਅਤੇ ਦਿਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਫਿਰ ਨਾ ਮਿਲੇ।

ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ-ਅਵੱਗਿਆ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ! ਕਿ ਭਲਾ ਦੱਸੋ ਤਾਂ ਸਹੀ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਮਰ ਮਿਟੇਗਾ? (47) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਸੋਗਵਾਰ (ਗ਼ਮਗੀਨ) ਹੋਣਗੇ। (48) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (49) ਆਖ ਦੇਵੋ ! ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਲੱਹ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਗ਼ਾਇਬ (ਅਦਿਸ਼ਟ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੂੰ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਖ ਦੇਵੋ ! ਕਿ ਕੀ ਅੰਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੁਜਾਖਾ ਦੇਵੇਂ ਇੱਕੋ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ? (50) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ

ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਯਾਰ ਵੇਲੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਰਾਹੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣਨ। (51)

كَيْفَ نُنْفِذُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَبُونَ ۝ قُلْ
 الَّذِينَ يَنْتَظِرُونَ عَذَابَ اللَّهِ بَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا
 وَإِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝ وَلَمَّا كَذَبُوا
 بَيِّنَاتٍ مِّنْ رَبِّهِمْ وَأَنزَلْنَا إِلَيْهِمُ الْبُحُرِينَ
 وَالْمَنَافِقِينَ إِلاَّ مَبْشُرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ فَمَنْ أَضَلَّ
 وَأَصْلَحَ ۚ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝
 وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا مَسْمُومُ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا
 يُفْسِقُونَ ۚ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ
 وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ ۚ إِن
 أَنبِئُكُمْ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ
 وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ۚ وَالَّذِينَ يَذَّبُوا
 عَنْ قُلُوبِهِمْ أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ
 دُونِهِ وَكِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ عَلَيْهِمْ يَتَّقُونَ ۚ وَلَا
 تَطْرُدُ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاوَةِ وَالْعَشِيِّ

مَزَل

47 ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦੇਰੀ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ, ਜੇਕਰ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ।

50 ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛੀਆਂ ਜਾਣ। ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸੁਜਾਖੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

51 ਭਾਵ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਰਹਿਣ।

ਰੂ-ਬ-ਰੂ-ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰੋਂ ਨਾ ਕੱਢੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਤੁਹਾਥੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਬੱਸ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢੋਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। (52) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੌਲਤਮੰਦ ਹਨ ਉਹ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਲੱਹ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਲੱਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕੀ ਅਲੱਹ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਹੀਂ? (53) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਆਇਆ ਕਰਨ ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਅੱਸਲਾਮੁ ਅਲੈਕੁਮ' ਆਖ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਅਲੱਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਕ ਜ਼ਾਤ ਨਾਲ ਰਹਿਮਤ ਨੂੰ ਇਕਮਿਕ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਸਮਝੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੁਰੀ ਹਰਕਤ ਕਰ ਲਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਨੇਕੋਕਾਰ (ਭਲਾਮਾਣਸ/ਨੇਕ)

بِأَيْدِيهِمْ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ تَنْظُرُهُمْ فَمَا كُنُوا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ۝ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۝ أَن تَكُونَ مِنْ عَمَلٍ مُسْكِرٍ ۝ سَوَاءٌ بِمَهَالِهِ أَتَىٰ النَّاسَ مِنَ الْعُدُوِّ وَأَصْلَحَ وَفَإِنَّكَ غَافِرٌ رَحِيمٌ ۝ وَكَذَلِكَ نُنْصِلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ۝ قُلْ إِنِّي نُفِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا آتِيَعُ أَهْوَاءَكُمْ ۝ قَدْ صَلَّيْتُ إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝ قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ ۝ مَا عِندِي

ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਰੱਬ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (54) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ। (55)

ਐ ਨਬੀ (ਸ.) ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ! ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅਲੱਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਦਦੇ ਹੋ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਵਾਂ। (56)

52 ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਉਤਰੀ ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਭਾਵੇਂ ਗ਼ਰੀਬ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ।

53 ਭਾਵ ਦੌਲਤਮੰਦਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਜ਼ਮਾਇਆ (ਪਰਖ) ਹੈ। ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਲੱਹ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ। ਅਲੱਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਵਾਕਿਫ਼-ਜਾਣਕਾਰ, ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ। ਆਇਤਾਂ-ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਦੇ ਵਾਕ। ਅੱਸਲਾਮੁ ਅਲੈਕੁਮ-ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ।

ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਰਹਾਂ। ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਝੂਠ ਮੰਨਦੇ ਹੋ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ (ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ) ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (57) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ (58) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਗ਼ਾਇਬ (ਅਦਿਸ਼ਟ ਜਗਤ) ਦੀਆਂ ਕੁੰਜੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪੱਤਾ ਵੀ ਝੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ 'ਚ ਕੋਈ ਦਾਣਾ ਤੇ ਕੋਈ ਹਰੀ ਤੇ ਸੁੱਕੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (59) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਨ 'ਚ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹੋ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁੱਦਤ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਉਹ ਕਰਮ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਗਿਣਵਾ ਦੇਵੇਗਾ (60) ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਕੱਢ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (61)

مَا تَسْعَجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَفْضُلُ الْحَقُّ
 وَهُوَ خَيْرُ الْفَصْلِينَ قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا
 تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفُضِّعِيَ الْأَمْرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
 وَإِنِّي أَعْتَمِدُ بِالضَّالِّينَ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا
 يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
 وَمَا تَسْخُطُ مِنْ وَرَثَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبِيبٌ فِي
 ظِلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي
 كِتَابٍ مُبِينٍ وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِالْيَلِّ وَالْأَمْرِ
 يَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ
 لِيُقْضَى أَجَلٌ مُسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ
 يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ وَهُوَ الْفَاضِلُ فَوقَ
 عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّى إِذَا جَاءَ
 أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفْقِرُونَ

مَنْ

61 ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਉ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਇਲਮ-ਗਿਆਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ। ਮੁੱਦਤ-ਸਮਾਂ।

ਫਿਰ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸੁਣ ਲਉ! ਹੁਕਮ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (62) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਭਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕੌਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮਲਕੜੇ ਮਲਕੜੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਿਪਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਬਣੀਏ। (63) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਿਪਤਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ। (64) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਭੇਜੇ ਜਾਂ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਕੇ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸੁਆਦ ਵੇਖੇ। ਵੇਖੋ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਕਿਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਲੋਕ ਸਮਝਣ। (65) ਅਤੇ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਨੇ ਝੁਠਲਾਇਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੱਚੀ ਹੈ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਦਾਰੋਗਾ (ਪਹਿਰੇਦਾਰ) ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (66) ਪਰ ਖਬਰ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (67) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਮੀਨ ਮੇਖ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਉ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਯਾਦ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਬੈਠੋ। (68)

سُبْحٰنَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ تَارًا حَوْزًا تَضَعُ نَضَاهُ وَخَفِيَّةً ۝
 يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْهَا مِنْكُمْ ۚ اَنْتُمْ اَنْتُمْ تَشْرِكُوْنَ ۝ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰى اَنْ يُبْعَثَ عَلَيْكُمْ
 عٰدًا مِّنْ قَوْمِكُمْ اَوْ يَنْزِلَ عَلَيْهِمْ سَيِّئًا مِّنْ سَمٰوٰتِكُمْ ۚ اَنْظُرْ كَيْفَ
 اَصْرَفَ الْاٰيٰتِ لَعٰلَهُمْ يَفْقَهُوْنَ ۝ وَكَذٰبَ بِهٖ
 قَوْمِكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيْلٍ ۝
 اِجْلٍ نَّبَاٍ مُّسْتَقَرٍّ ۚ وَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝ وَاِذَا رَاٰتِ
 الْاٰيٰتِ يَخُوْضُوْنَ فِيْ اٰيٰتِنَا فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى
 يَخُوْضُوْا فِيْ حَدِيْثِ غَيْرِهِمْ ۚ وَاِنَّمَا يُنٰسِيْكَ

62 ਭਾਵ ਇੱਕ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬੁਰਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇ।
 65 ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜ਼ਾਬ ਉਹ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨੋਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਲੇ ਲੜਾ ਦੇਵੇ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕਤਲ ਜਾਂ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਉੱਮਤ 'ਤੇ ਇਹੋ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਕਸਰ ਦਰਦਨਾਕ, ਹਲਕਾ, ਸਖਤ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਵੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਮਰੇ।
 68 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀਨ ਦੇ ਐਬ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਖਿਸਕ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਕੇ ਖਿਸਕਣਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਸੀਹਤ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਵੋ।

ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਂ, ਨਸੀਹਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣ ਜਾਣ(69) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੱਖੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਾ ਰੱਖੋ। ਹਾਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਰਾਹੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਚ ਨਾ ਫਸ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਹੈ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੱਜੋਂ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੀਣ ਦੇ ਲਈ ਉੱਬਲਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਫਰ (ਇਨਕਾਰ) ਕਰਦੇ ਸਨ (70) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕੀ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਨਾ ਬੁਰਾ

الشَّيْطَانُ فَلَا تَتَعَدَّ بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ
 وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
 وَلَكِنْ ذُكِّرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ وَذُرِّ السَّالِفِينَ
 اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَهَوًّا وَعَدَّتْهُمْ الْحَيَاةُ
 الدُّنْيَا وَذُكِّرُوا بِهَا أَنْ تَبْسُلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
 لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ
 تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ
 أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ
 أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ قُلِ الَّذِينَ يَدْعُونَ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُونَ وَلَا يَضُرُّونَ عَلَىٰ
 أَخْفَاءِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهُ كَالَّذِينَ اسْتَبْهَتُوا
 الشَّيْطَانَ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانًا لَكِنَّهُمْ أَصْحَابُ
 يَدْعُونَ إِلَى الْهُدَىٰ وَإِنَّا لَنُؤْتِيهِمُ الْهُدَىٰ

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕੀ ਪੁੱਠੇ ਪੈਰੀਂ ਪਰਤ ਜਾਈਏ ? ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਮਿਸਾਲ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਣ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚੱਲ ਆਉ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਰਸਤਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣੀਏ। (71)

- 69 ਭਾਵ ਕੋਈ ਚਾਹਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਬੈਠੇ। ਫਰਮਾਇਆ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਟਕਣ ਦਾ ਸਾਥੋਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਨਸੀਹਤ ਕਰਨਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨੇਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ।
- 70 ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਨਾ ਰੱਖੋ ਪਰੰਤੂ ਨਸੀਹਤ ਕਰ ਦੇਵੋ ਕਿ ਕੋਈ ਬੇ-ਖਬਰ ਨਾ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਉਗੇ (72) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਆਖੇਗਾ 'ਹੋ ਜਾ' ਤਾਂ ਹਜ਼ਰ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। (73) ਉਸ ਦਾ ਇਰਸ਼ਾਦ ਸਤਵਚਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨਰਸਿੰਗਾ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹੀ ਲੁਕੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਸਭ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਰਵ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੈ। (74) ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਆਜ਼ਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਣਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਖੱਲੂਮ ਖੱਲੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿਚ ਹੈ। (75) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਜ ਹੀ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਅਨੋਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਜਾਣ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ 'ਚ ਢੱਕ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਰਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। (76) ਜਦੋਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ। (77)

الانعام

رَأَى الْجَبُونَ

وَ أَمْرًا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ وَ أَنْ أَقِيمُوا
 الصَّلَاةَ وَ اتَّقُوا ۝ وَ هُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝
 وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۝
 وَ يَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۝ قَوْلَهُ الْحَقُّ ۝ وَ لَهُ
 الْمُلْكُ يَوْمَ يَنْفَعُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْعَيْبِ وَ الشَّهَادَةُ
 وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْحَمِيدُ ۝ وَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ
 إِزْرَأْ أَتَّخِذُ أَصْنَامًا لِهَيْئَةٍ ۝ إِنِّي أَرَاكَ وَ قَوْمَكَ
 فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝ وَ كَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ
 مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لِيَكُونَ مِنَ
 الْمُتَوَقِّينَ ۝ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا
 قَالَ هَذَا رَبِّي ۝ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ
 الْأَفْلَاقَ ۝ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي
 فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ

مُزْنًا

73 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ।
 74 ਉੱਪਰ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬਹਿਕਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਜਾਣ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਬਹਿਕਾਉਣ 'ਤੇ ਨਾ ਬਹਿਕੇ।
 76 ਰੱਬ ਦੇ ਕਲਾਮ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਾਸਤੇ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਆਦਮੀ ਦਰੱਖਤ ਲਈ ਬੀਜ ਬੀਜੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਦਰੱਖਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰੰਤੂ ਦਰੱਖਤ ਵੀ ਮਕਸੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਗਾਉਣਾ ਮਕਸੂਦ ਹੈ। ਇਹੋ ਅਰਥ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਬੇਅਰਥ ਨਹੀਂ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਚੰਨ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੀ ਛੁਪ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ (ਸ਼ਾਮਿਲ) ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜਿਹੜੇ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। (78) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜਾ ਲਿਜ਼ਕਾਰੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਇਹ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੀ ਛੁਪ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਲੋਕੋ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ (ਉਦਾਸੀਨ) ਹਾਂ। (79) ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਲਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (80) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਸਬੰਧੀ ਕੀ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਦੇ ਹੋ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ। ਹਾਂ, ਜੇ ਕੁਝ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਚਾਹਵੇ। ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (81) ਭਲਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਦੇ ਹੋ ਕਿਵੇਂ ਡਰਾਂ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਦੇ ਹੋ? ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ। ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਧੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਧੜਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸੋ, ਜੇ ਸੂਝ ਬੂਝ ਰੱਖਦੇ ਹੋ? (82)

مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ بَازِغَةً
 قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ
 يُعْجِبُ رَبِّي بِرِسْمِي فَمَا تَشْرِكُونَ ۗ إِنِّي وَجْهَتُ
 وَجْهِي لِلدِّينِ فَطَرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَنِيفًا
 وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۗ وَحَاجَّةً قَوْمَهُ ۗ قَالَ
 أَتُحِبُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَايَ ۗ وَلَا أَحَافُ مَا
 تَشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يُشَاءَ رَبِّي شَيْئًا ۗ وَسِعَ رَبِّي
 كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۗ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۗ وَكَيْفَ
 أَحَافُ مِمَّا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ
 بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا ۗ فَأَيُّ
 الْفِرْيَاقِينَ أَحَقُّ بِالْإِْمَانِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۗ
 الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
 لَهُمُ الْإِْمَانُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۗ وَذَلِكَ حُجَّتُنَا

80 ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਲੜਕੇ ਸਨ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਮੁਰਾਦ ਲਈ ਕੋਈ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਤਾਰਿਆਂ, ਕੋਈ ਚੰਨ ਸੂਰਜ। ਮੈਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੱਬ ਬਣਾ ਲਵਾਂ। ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਫਿਰ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆਂ, ਫਿਰ ਉਹ ਗ਼ਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕੋ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਨਾ ਬਣਦਾ। ਫਿਰ ਚੰਨ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਫਤਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਅਕਲੋਂ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਏ।

ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਰਕ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਮਨ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਿੱਧੇ ਹਿਦਾਇਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (83) ਅਤੇ ਇਹੋ ਸਾਡੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਜਾਣਨਹਾਰ ਹੈ (84) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਸਲੋਂ ਦਾਊਦ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਅੱਯੂਬ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (85) ਅਤੇ ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਯਾਹਯਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਲਯਾਸ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਵੀ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੇਕ ਲੋਕ ਸਨ (86) ਅਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਅਲਯਸਾਅ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਯੂਨੂਸ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੂਹ ਸੰਸਾਰ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ (ਉੱਚਤਾ) ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਸੀ। (87) ਅਤੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। (88)

ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਅਜਾਈਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। (89)

الْأَنْفَامِ
 أَنْبَتَهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّنْ نَّشَاءُ
 إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ - وَوَهَبْنَا لَكَ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
 كُلًّا هَدَيْنَا. وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ
 وَسُلَيْمَانَ وَإِسْمَاعِيلَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ. وَكَذَلِكَ
 نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ. وَرُكْنَيْنَا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ
 كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ. وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ
 لَوْطًا. وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ. وَمِنْ آبَائِهِمْ وَ
 ذُرِّيَّتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى
 صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ. ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ. وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ. أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْبَأْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَ
 وَالنُّبُوَّةَ. فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هُنَّ مُّكْفَرًا بِهَا قَوْمًا
 لَّيْسُوا بِهَا بِكَفِرِينَ. أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَاهِمُ
 مَّزَلٌ.

ਹਜ਼ਰਤ ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ਕਰੀਆ (ਅਲੈ.)-ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਰਕ-ਰੱਬ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਜਾਈਂ-ਬੇਕਾਰ।

ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰੀ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਛੱਡੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਕਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। (90) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ।

ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਮਾਤਰ ਹੈ (91) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਕਦਰ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜਾਨਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਨਸਾਨ 'ਤੇ ਵਹੀ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਆਦਿ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ? ਜਿਹੜੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਅਤੇ ਹਿਦਾਇਤ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰਿਆਂ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਲਿਖ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਬੇਹੂਦਾ ਬਕਵਾਸ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਰਹਿਣ। (92) ਅਤੇ ਇਹ ਵੈਸੀ ਹੀ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਲਈ ਉਤਾਰੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੱਕੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖਿਰਤ ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਵੀ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (93)

اَقْتَدِهِمْ قُلْ لَا اسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اجْرًا اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ
لِّلْعَالَمِينَ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ اِذْ قَالُوا مَا
اَنْزَلَ اللَّهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ
الَّذِى جَاءَ بِهٖ مُّوسٰى نُوْرًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ لَعَلَّوْنَ
قَرٰطِيسَ يَبْدُوْنَهَا وَتُخْفَوْنَ كَثِيْرًا وَعَلَيْكُمْ مَّآلَهُ
تُعَلِّمُوْا اَنْتُمْ وَاِلٰى اٰبَاؤِكُمْ قُلْ اَللّٰهُ ثُمَّ دَرَسُوْا فِيْ حَوٰصِرِهِمْ
يَلْعَبُوْنَ وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبْرَكًا مُّصَدِّقًا لِّذٰلِى
بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَنْذِرًا لِّلْمُرْتَدِّىْنَ وَمَنْ حَوٰكِهٖمْ وَاَلَّذِيْنَ
يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ يُوْمِنُوْنَ بِهٖ وَهُمْ عَلٰى صِدْقِهَا
يُحَافِظُوْنَ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرٰى عَلٰى اللّٰهِ كَذِبًا
اَوْ قَالَ اٰمِىْ اِلٰى وَاَلَمْ يَوْمِ الْاٰخِرَةِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَاَنْزِلُ
مِثْلَ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَوْ تَرٰى اِذِ الظّٰلِمُوْنَ فِيْ عَمْرٰتِ
النّٰوٓتِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ باسِطُوْا اَيْدِيْهِمْ اَخْرَجُوْا اَنْفُسَكُمْ

مَنْ

93 ਉਮ-ਉਲ-ਕੁਰਾ ਮੱਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਜੜ ਜਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਦੀ ਪਨਾਹ ਦੀ ਥਾਂ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਜ਼ਮੀਨ ਬਣੀ ਸੀ। ਆਸ ਪਾਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਅਰਬ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਸੀ ਜਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠੀ ਉਜ ਲਾਵੇ ਜਾਂ ਇਹ ਕਰੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੇ ਵਹੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਹੀ ਨਾ ਆਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਕਰੇ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਵੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ। ਹਾਂ, ਕਾਜ਼! ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਭਾਵ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੇਖੋ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾ ਕੇ ਆਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਕੱਢੋ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੱਲਤ-ਭਰਪੂਰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਉਜਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ (94) ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ ਉਂਜ ਹੀ ਅੱਜ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ-ਪਦਾਰਥ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਆਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। ਜਿਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸਾਰੇ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦਾਅਵੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। (95) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦਾਣੇ ਅਤੇ ਗੁਠਲੀ ਨੂੰ ਫਾੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਚੋਂ ਦਰੱਖਤ ਉਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਜਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਜਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਬੇਜਾਨ ਨੂੰ ਜਾਨਦਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਇਹੋ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ? (96) ਉਹੀ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ 'ਚੋਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾੜ ਕੇ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ (97) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤਾਰੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਕਿ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਸਤਾ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਸਕੋ। ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। (98)

الأنعام

قَدْ أَنْزَلْنَا

الْيَوْمَ نُجْزِيكَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ۝ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ نُورٌ فَارَادُوا أَنِ يَخْفُوا لَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكُوكُمْ مَآ خَوْلَانِكُمْ وِرَاءَ ظُهُورِكُمْ، وَمَا نَدَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ ۚ لَقَدْ نَقَطَعْنَا بَيْنَكُمْ وَصَلَّ عَنْكُمْ مَآ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ۝ إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ، يُجْرِيهِ الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُهُ مِنَ الْمَيْتِ مِنَ الْحَيِّ ۚ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ فَالِقُ ثَوَابِكُمْ ۝ فَالِقُ الْأَصْبَاحِ، وَ جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا، ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۝ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النَّجْمَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّجْمُ هُوَ الَّذِي تَنصِفُونَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ ۚ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
--

مَنْزِلٌ

ਬਗ਼ਾਵਤ-ਅਵੱਗਿਆਕਾਰੀ

ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਠਹਿਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਪੁਰਦ ਹੋਣ ਦੀ। ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। (99) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨੋਂ ਵਰਖਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਜੋ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਉਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਦਾਣੇ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਖੰਜੂਰ ਦੇ ਗਾਭੇ 'ਚੋਂ ਲਟਕਦੇ ਹੋਏ ਗੁੱਡੇ ਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਤੇ ਜੈਤੂਨ ਤੇ ਅਨਾਰ ਜਿਹੜੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ ਮਿਲਦੇ (ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ)। ਜਦੋਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੱਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਪੱਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੱਕਣ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ (100) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਇਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ (ਝੂਠੀ ਉੱਜ ਲਾਈ) ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਬਣਾ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਸਬਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਾਕ ਹੈ (101) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ ਉਹੀ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੱਲਾਦ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (102) ਇਹੋ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਸੱਚਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਉਹੀ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਹੀ **ਇਬਾਦਤ** ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਹੈ। (103) (ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਸ ਤੀਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੀਕ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭੇਤਾਂ ਦਾ ਜਾਨਣਹਾਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ। (104)

يَفْقَهُونَ ۗ وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُحْرُوجًا مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا ۖ وَمِنْ النَّخْلِ مِنَ التَّمْرِ وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا زَيْتُونًا وَنَخِيلًا ۗ وَإِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَكَافَرُوا بِهِ ۗ وَحَقَّ قَوْلُ اللَّهِ بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ يَعْبُدُونَهُ ۗ وَتَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ مَا يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةً ۖ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۗ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۗ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ فَاعْبُدُوهُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۗ لَا تَدْرِكُهُ الْبَصَارُ ۖ وَهُوَ يُبْدِئُ الْإِصْبَاءَ ۖ وَهُوَ الْبَاطِنُ ۖ فَادْعَاهُ كَمَا بَصَأْتُمْ ۗ مِنْ

ਸੁਰਤ

99 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਸਪੁਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਫਿਰ ਆ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਬਰ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਫਿਰ ਜੰਨਤ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰ ਜਾਵੇਗਾ।

104 ਭਾਵ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਵੇ ਪਰੰਤੂ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾਵੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਭੇਦ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇਬਾਦਤ--ਬੰਦਗੀ।

ਐ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.)। ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਨ ਦਲੀਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੰਨ੍ਹਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੁਰਾ ਕੀਤਾ। (105) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਇਤਾਂ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿਣ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ) ਸਿੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕੋ (106) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ। ਉਸ (ਪਾਲਣਹਾਰ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੁਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਉ। (107) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਸ਼ਿਰਕ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਰਾਖਾ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਾਰੋਗਾ ਹੋ। (108)

الانصار
 رَبِّكُمْ: فَمَنْ ابْصَرَ فَلْيَنْفُسِهِ، وَمَنْ عَمِيَ فَعَابِهَاهُ
 وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۗ وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ۗ وَ
 لِيُتَوَلَّوْا دَرَسَتْ وَلِبَيِّنَتِنَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا
 أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ: لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ: وَأَعْرِضْ عَنِ
 الْمُشْرِكِينَ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا: وَمَا جَعَلْنَاكَ
 عَلَيْهِمْ حَفِيظًا، وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۗ وَلَا تَسْأَلُوا
 الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْأَلُوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ
 عِلْمٍ ۗ كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
 مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۗ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ
 جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنِ لَيْسَ بِهِمُ آيَةٌ يُدْعَوْنَ بِهَا قُلُوبًا
 إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعُرُكُمْ ۗ إِنَّهَا إِذَا جَاءَتْ
 لَا يُؤْمِنُونَ ۗ وَنُقَلِّبُ أَهْلَهُمْ وَابْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ
 يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَلْقَاهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۗ

مَنْ

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਕਿਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬੇ-ਅਦਬੀ ਅਤੇ ਬੇ-ਸਮਝੀ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਨਾ ਕਹਿ ਬੈਠਣ। ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਧੜੇ ਦੇ ਅਮਲ (ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ) ਚੰਗੇ ਕਰ ਵਿਖਾਏ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਸ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (109) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਭਾਰੀ ਭਾਰੀ ਸਹੂਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ (ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ!) ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੰਦਢਾਗੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆ ਵੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ (110) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਇਸ ਕੁਰਆਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਸ਼ੀ (ਰੱਬ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ) ਵਿੱਚ ਭਟਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿਆਂਗੇ। (111)

111 ਭਾਵ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਕ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ, ਜੇਕਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵੀ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਗ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ। ਫਿਰਐਨ ਇਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ।

ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਮੁਰਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜੀਆਂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤੇ ਨਾਸਮਝ ਹਨ (112) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਰਗੇ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹ ਝੂਠ ਮਨ ਘੜਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ (113) ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ। (114)

ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ (ਕੋਈ) ਹੋਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਤਲਾਸ਼ ਕਰਾਂ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਪੂਰਣ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਕਿਤਾਬ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਸੱਚੀ ਉੱਤਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਸੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਹੋਣਾ (115)

الأنعام

تِلْكَ آيَاتُهَا

وَلَوْ كُنَّا إِلَّا إِلَهُهُمُ الْبَاطِلُ كَذَّبُوا

وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ۝

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَمَا كَلَعَلُوهُ إِلَّا لِيُكْفَرُوا ۝

وَلِيَضَعِيَ إِلَيْهِ أَفْئِدَةَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ۝

أَفَعَيِّرُ اللَّهُ آيَاتِهِ حُكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝ وَكُنْتُمْ كَكَيْدِ رَبِّكَ صِدْقًا وَ

عَدْلًا لَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ

مَزَلٌ

114 ਇਹ ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਉਤਰੀਆਂ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਖਾਦੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, “ਅਜਿਹੇ ਧੋਖੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਕ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾ ਸੰਵਾਰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਕਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ। ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਭ ਦਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਬਾ ਹੋਇਆ ਸੋ ਹਲਾਲ ਹੋਇਆ। ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਮਾਰਿਆ ਉਹ ਮੁਰਦਾਰ।

ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ-ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ।

ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹਨ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (116) ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਬਾਦ ਹਨ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲਵੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਰਸਤਾ ਭੁਲਾ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਆਲਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਅਟਕਲ ਪੱਚੂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। (117) ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸਤਿਓਂ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। (118) ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਕਰੋ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ (119) ਅਤੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਓ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ) ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੱਦ ਤੋਂ ਟੱਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ (120) ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਅਤੇ ਲੁਕੇ ਹੋਏ (ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਗੇ। (121)

الْعَلِيمِ ۝ وَإِنْ تَطْعَمُوا كَثُرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ
يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝ إِنْ رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ
مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ، وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝
فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ۝ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَضَّلَ لَكُمْ مِمَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا
مَا اضْطُرْتُمْ بِهِ، وَإِنْ كَثِيرًا يَضِلُّونَ بِهِ وَأَيُّهُمْ
يَعْتَدِلُ ۝ إِنْ رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِلِينَ ۝
وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَيْمَنِ وَبَاطِنَهُ، إِنْ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْأَيْمَنَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ۝ وَلَا تَأْكُلُوا
مِمَّا لَمْ يُذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ ۝ وَإِنْ
الشَّيْطَانِ لَيُوخِّحُونَ إِلَىٰ أُولِيهِمْ لِيُحَادِّثُوهُمْ، وَإِنْ

مَنْ

121 ਭਾਵ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਬਹਿਕਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਾ ਕਰੋ, ਸ਼ੱਕ ਕਰੋ।

ਆਇਤਾਂ-ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਜੁਮਲੇ ਜਾਂ ਵਾਕ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਉ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਖਾਣਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਬੇਲੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਹੋਏ। (122) ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਿਆ ਸੀ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜੀਵਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਲਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਆਦਮੀ ਵਰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਨੇਰੇ ਚ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ (ਇਨਕਾਰ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। (123) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਹਰ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਕਾਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੱਕਾਰੀਆਂ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹਨ। (124) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਇਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਸਾਲਤ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਸਾਲਤ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਅਸੀਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ। ਇਸ (ਗੱਲ) ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸਾਲਤ ਦੇ ਯੋਗ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੈਗੰਬਰੀ ਕਿਸਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜੁਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਰੁਸਵਾਈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੱਕਾਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। (125)

الْأَنفَامِ
ذُنُوبًا

أَطَعْتُمُوهُمْ إِن كُمْ كُشْرُكُونَ ۖ أَوْ مَن كَانَ مَسِيئًا
فَأُخِيْبِنَهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يُؤْتِيهِ فِي النَّاسِ
لَكِن مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ۗ
كَذَلِكَ نُزَيِّنُ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ وَكَذَلِكَ
جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ آلِيًّا مُّجْرِمِينَ يَمْكُرُونَ بِضِرَافِ
وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۖ وَإِذَا
جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ تِلْكَ آيَةُ
أَوَّلِي رَسُولِ اللَّهِ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ
سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ
شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ۖ فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ
يُضِلَّيْهُ يَفْضَلْهُ صَدْرَةً لِإِسْلَامٍ ۗ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ
يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَانُنَا يُضْعِفُ
فِي السَّمَاءِ ۗ وَكَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ

122 ਭਾਵ ਸ਼ਿਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੋ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੂਜਿਆ ਜਾਵੇ ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇ।
123 ਉਪਰ ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਲਈ ਉਹੀ ਮਿਸਾਲ ਦੱਸੀ ਹੈ ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਮੁਰਦੇ ਸਨ ਫਿਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਮਿਲਿਆ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਚਾਨਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਾਰੇ ਤੱਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਿਹਾ।
124 ਭਾਵ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਮੌਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀਲੇ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਨਾ ਬਣ ਜਾਣ ਜਿਵੇਂ ਫਿਰਐਨ ਨੇ ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਜਾਦੂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੁਸ਼ਰਿਕ-ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਰੱਬ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਰਿਸਾਲਤ-ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਨਾ।

ਤਾਂ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੀਨਾ (ਦਿਲ) ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ, ਉਸ ਦਾ ਸੀਨਾ ਤੰਗ ਅਤੇ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ, ਅਜ਼ਾਬ (ਆਫ਼ਤਾਂ) ਭੇਜਦਾ ਹੈ। (126) ਅਤੇ ਇਹੋ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਗ਼ੌਰ (ਚਿੰਤਨ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। (127) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰੱਬ ਕੋਲ ਸਲਾਮਤੀ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ। (128) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ (ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ) ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਐ ਜਿੰਨਾਂ ਦੇ ਗਰੋਹ! ਤੁਸੀਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਲਾਭ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ, “ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਰਕ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਰਹੋਗੇ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਜਾਣਨਹਾਰ ਅਤੇ ਭੇਤੀ ਹੈ। (129) ਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। (130)

لَا يُؤْمِنُونَ... وَهَذَا صِرَاطٌ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا
 قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ... لَهُمْ دَارُ
 السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَيْلَهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ...
 وَيَوْمَ يُعْذِرُهُمْ جَمِيعًا لِيُعْذِرَ الْجَنِّ قَدْ اسْتَكْبَرْتُمْ
 مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا
 اسْمِعْهُ بَعْضَنَا بِنِعْضٍ وَابْقِنَا أَجَانِبَ الدِّينِ
 أَجَابَتْ لَنَا... قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا
 مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ... وَكَذَلِكَ
 نُؤَيِّ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ...
 يُعْذِرُ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ
 يُفَصِّحُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُذَكِّرُوكُمْ بِآيَاتِي يَوْمَكُمْ
 هَذَا... قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَعَدَّ لَهُمْ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا

مَذَل

126 ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਆਇਤ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਈਏ। ਹੁਣ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਾਂਗਾ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਆਉਣਗੇ। ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਰਦੇ ਹਲਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਕਲ ਕੀਤੇ। ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਅਕਲ ਇਸ ਪਾਸੇ ਚੱਲੇ, ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨਾ ਛੱਡੋ, ਦਲੀਲ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਬਹਾਨੇ ਘੜੋ, ਉਹ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਹੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਇਤ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।
 127 ਭਾਵ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਅਤੇ ਅਕਲ ਦਾ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ
 129 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨ ਬੁੱਤ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨ ਹਨ। ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਜਿੰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਫਤੇ ਜਾਣਗੇ ਪੂਰੀ ਕਰਨਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਆਜ਼ਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਜਿੰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਫਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਜਰ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੂਜਿਆ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਆਪਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਵਾਸਾ ਕਰੀਏ ਪਰ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ ਕਿ ਦੇਜ਼ਬ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚਾਹੁਣ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਹ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚਾਹ ਚੁੱਕਿਆ

ਐ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ! ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡਰਾਉਂਦੇ ਸਨ? ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ (ਐ ਰੱਬ!) ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। (131) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ! ਸ.) ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਾਰਨ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਖਬਰ ਨਾ ਹੋਵੇ (132) ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦਰਜੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ (133) ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਬੇਪਰਵਾਹ ਤੇ ਰਹਿਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ (ਤਾਂ ਐ ਬੰਦਿਓ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਤੁਹਾਡਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਸਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (134) ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ) ਭਾਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। (135)ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਲੋਕੋ

। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਮੈਂ (ਆਪਣੀ ਥਾਂ) ਅਮਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿਚ ਜੰਨਤ ਕਿਸ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ?ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ (136)

131 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕੁਫਰ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮਨਵਾ ਲਏਗਾ।

ਨਾਜ਼ਿਲ-ਉੱਤਰੀ

الْأَنفَالِ

كُفِرِينَ ۗ ذَٰلِكَ ۖ إِنَّ لَكُمْ لَعِندَ رَبِّكَ مُجَالِكَ الْقُرَىٰ
 بِظُلْمٍ ۗ وَأَهْلُهَا غَفَاوُونَ ۖ وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ عِمَارًا
 عَمِلُوا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ۖ وَرَبُّكَ
 الْعَزِيزُ ذُو الرِّحْمَةِ ۗ إِنَّ يَسَاءَ يَدُوهِ بَكْمَ وَيَسْتَحْلِفُ
 مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ ۗ كَمَا أَنشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ
 قَوْمٍ آخَرِينَ ۗ إِنَّ مَا تُوْعَدُونَ لَأَن يَأْتِيَكُمْ
 بِمُعْجِزِينَ ۖ قُلْ لِيُؤْمِرْ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ ۗ إِنِّي
 عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۗ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ
 الدَّارِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۖ وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا
 ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هٰذَا
 لِلَّهِ بِرِغْمِهِمْ وَهٰذَا لِشُرَكَائِنَا ۗ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ
 فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۗ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى
 شُرَكَائِهِمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۖ وَكَذَٰلِكَ رَوَّيْنَا لِلْكَافِرِينَ

سُورَةُ

ਅਤੇ (ਇਹ ਲੋਕ) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭਾਵ ਪੈਲੀਆਂ ਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੂਠੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ (ਹਿੱਸਾ) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਕੈਸਾ ਭੈੜਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੈ। (137) ਇੰਜ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਚੰਗਾ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਲਾਕਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖਲਤ ਮਲਤ ਕਰ ਦੇਣ। ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੂਠ। (138) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਕੋਈ ਨਾ ਖਾਵੇ ਤੇ ਕੁੱਝ ਚਹੁੰ ਖੁਰੇ (ਪਸ਼ੂ) ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕੁੱਝ ਪਸ਼ੂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਇਹ ਸਭ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਬੂਠ ਹੈ। ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੂਠ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। (139) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਇਹਨਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਖ਼ਾਸ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਬੱਚਾ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ (ਭਾਵ ਉਸਨੂੰ ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਭ ਮਿਲਕੇ ਖਾਣ) ਛੇਤੀ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਢਕੋਂਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੈ। (140)

مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلُوا لَهُمْ سُرَكَاءَ لَهُمْ لِيَرُدُّوهُمْ
 وَإِلَيْهِمْ عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ كَفَرَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ
 قَدَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ۝ وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ
 وَحَرْتُ حِجْرًا لَا يَصْعَقُهَا إِلَّا مَنْ أُشَاءَ بِرِغْبِهِمْ
 وَأَنْعَامٌ حَرَمَتْ طَهْرُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ
 اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا
 كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ
 الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ يَذْكُرُونَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا
 وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ ۝ سَيَجْزِيهِمْ
 وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ
 قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَمُوا مَا
 رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا
 مُهْتَدِينَ ۝ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَلَّتْ مَعْرُوسَتٌ
 مِثْلَ

137 ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਡੰਗਰ/ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਕੱਢਦੇ, ਫਿਰ ਕਈ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦੇ ਅਤੇ ਬੁੱਤਾਂ ਵੱਲ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ। ਬੁੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਨਾ ਕਰਦੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰਦੇ। ਹੁਣ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਦੇਣੀ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿਵਾ ਦੇਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਫ਼ਕੀਰ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੁੱਝ ਦੇਵੇ। ਜੇਕਰ ਇਸੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿਰਕ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਪਰ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਠਹਿਰਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ, ਚੀਜ਼ ਫ਼ਕੀਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਫ਼ਕੀਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਝੇ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਦੀ ਕਰ ਦੇਵੇ (ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਬੇਸਮਤੀ ਕਾਰਨ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਦੇ ਪੁਲੰਦੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਉਸ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਰੋਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰਿਆ ਉਹ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਬਗ਼ੈਰ ਸੱਕ ਸ਼ੁਬੂ ਦੇ ਉਹ ਗ਼ਮਿਰਾਹ ਹਨ ਤੇ ਹਿਦਾਇਤ ਪਾਏ ਹੋਏ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹਨ (141) ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਗ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ, ਛਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਵੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਛਤਰੀਆਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਉਹ ਵੀ ਅਤੇ ਖੰਜੂਰ ਤੇ ਖੇਤ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ੈਤੂਨ ਤੇ ਅਨਾਰ ਜਿਹੜੇ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੱਕ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਖਾਉ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਫਲ ਤੋੜੇ ਤੇ ਖੇਤੀ ਕੱਟੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕਰੋ ਤੇ ਅਜਾਈਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਜਾਈਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (142) ਅਤੇ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਭਾਵ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵੀ। ਬੱਸ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਰਿਜ਼ਕ ਖਾਵੋ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਖੁੱਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵੈਰੀ ਹੈ। (143) ਇਹ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਚੌਪਾਏ/ਜਾਨਵਰ (ਚਹੁੰ ਖੁਰੇ) ਅੱਠ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਦੋ-ਦੋ ਭੇਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਵ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨਰ ਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਦੀਨ। ਐ ਪੈਗ਼ੰਬਰ! ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਮਦੀਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਡ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਦੱਸੋ (144)

وَأَعْيُرَ مَعْرُوضَاتٍ وَالْحَمَلِ وَالزُّرَىٰ فَخَنَقْنَا كُلًّا
وَالزُّرَىٰ وَالزُّرَىٰ وَالزُّرَىٰ مَثَابِهَا وَغَيْرَ مَثَابِهَا
كُلًّا مِنْ شَرِّ إِذَا التَّمْرُ وَالتَّوْحَفَةَ يَوْمَ حَصَادِهِ
وَأَلَّا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ وَمِنْ
الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كَمَا مَثَابِهَا وَكَمَا اللَّهُ
وَأَلَّا تُدْبِعُوا خَطْوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ
شَنْبِيْهَ أَرْوَاحٍ مِنَ الضَّالِّينَ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْرِ
اثْنَيْنِ وَقُلِ الْذَّاكِرِينَ حَمْرٍ أَمْ الْأُنثَيْنِ أَمْ
اسْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيْنِ تَتَّبِعُنِي بِعِلْمٍ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ
الْبَقَرِ اثْنَيْنِ وَقُلِ الْذَّاكِرِينَ حَمْرٍ أَمْ الْأُنثَيْنِ
أَمْ اسْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ
شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْنَاكُمْ اللَّهُ بِهَذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن

منزل

- ਬਾਕੀ (139)** ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਖਾ ਕੇ ਕੰਮ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਬ (ਬਦਲਾ) ਮਿਲਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸੱਕ ਵਾਲੀ ਸੂਰਤ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਕਲ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਸੱਕ ਤੋਂ ਹੈ ਭਾਵ ਸਹੀ।
- 140** ਇੱਕ ਮਸਲਾ ਇਹ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਾਨਵਰ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਚਾ ਨਿਕਲਿਆ, ਜੇਕਰ ਜਿਉਂਦਾ ਨਿਕਲੇ ਆਦਮੀ ਖਾਣ ਔਰਤਾਂ ਨਾ ਖਾਣ, ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਖਾ ਲੈਣ। ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਸਨਦ ਤੋਂ ਮਸਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ, ਇਸ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਜੇਕਰ ਜਿਉਂਦਾ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰਕੇ ਹਲਾਲ ਹੈ ਬਗ਼ੈਰ ਜ਼ਿਬਾ ਮੁਰਦਾਰ। ਜੇਕਰ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਇਮਾਮ ਆਜ਼ਮ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹਲਾਲ ਨਹੀਂ।
- 141** ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।
- 142** ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇ ਦੇਵੋ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੱਟੇ ਭਾਵ ਜ਼ਕਾਤ। ਮਾਲ ਦੀ ਜ਼ਕਾਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਕਾਤ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਹੱਥ ਲੱਗੇ। ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਮਹਿਸੂਲ ਵਜੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ।
- 143** ਲੱਦਣ ਵਾਲੇ ਉਠ, ਬਲਦ, ਦੁੱਥੇ, ਬਕਰੀ ਅਤੇ ਭੇਡ।

ਹਲਾਕਤ-ਤਬਾਹੀ, ਬਰਬਾਦੀ।

ਅਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਉਠਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਗਊਆਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ) ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਮਦੀਨਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਲਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ? ਭਲਾ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸੀ? ਤਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁਮਰਾਹ ਕਰੇ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (145) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਆਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਖਾ ਜਾਵੇ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਹ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਨਵਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਗਦਾ ਹੋਇਆ ਲਹੂ ਜਾਂ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਨਪਾਕ (ਅਪਵਿੱਤਰ) ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇ ਲੇਕਿਨ ਨਾ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇ ਤੇ ਨਾ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (146) ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਹੁੰਆਂ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਗਊਆਂ ਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਰਬੀ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੱਡੀ ਨਾਲ ਚਿੱਬੜੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (147)

أَفَرَأَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لَيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ
 اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۚ قُلْ لَا أُجِدُ فِي
 مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ
 يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ
 رِجْسٌ أَوْ فِسْقٌ أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ
 بَاءٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۚ وَعَلَى الَّذِينَ
 شَاءُوا حَرَمًا كُلِّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْعِزَمِ
 حَرَمًا عَلَيْهِمْ شَوْهَمًا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا
 أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِغَيْرِمْ
 وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ۚ فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو
 رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ
 السَّجِرِينَ ۚ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ
 اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ ۚ

مائل

146 ਜਿਹੜੇ ਜਾਨਵਰ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਹਰਾਮ ਹਨ।
 147 ਡੰਗਰ /ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੁੰਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਉਠ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਸੀ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਹੁਕਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਆ ਝੱਫਿਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਰਾਮ ਸਨ।

ਜ਼ਾਲਿਮ-ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਨਾਜ਼ਿਲ-ਉੱਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਭਾਵ ਰੱਬ ਵਲੋਂ।

ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕਹਿਣ ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਵੋ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਮਿਹਰ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਪਾਪੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਟਲੇਗਾ। (148)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਰੱਬ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਰਕ ਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਸਾਡੇ ਪਿਓ ਦਾਦੇ (ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ) ਤੇ ਨਾ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ, ਇੰਜ ਹੀ ਉਹ ਲੋਕ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਕੇ ਰਹੇ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ? (ਜੇ ਹੈ) ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਖ਼ਿਆਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅਟਕਲ ਪੱਚ ਤੀਰ ਮਾਰਦੇ ਹੋ। (149) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਦਲੀਲ ਪੱਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। (150) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉ ਜਿਹੜੇ ਦੱਸਣ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਰਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਜੇ ਉਹ ਆ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ (ਗਵਾਹੀ) ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨਾ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਖਿਰਤ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਤੇ (ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ) ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। (151)

كَذٰلِكَ كَتَبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذٰقُوْا
 بِاَسْنَاءِ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوْهُ لِنَا
 اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُوْنَ
 قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۗ فَلَوْ شَاءَ لَهَدٰىكُمْ
 اٰمَجْعِيْنَ ۗ قُلْ هَلَمْ شُهَدَا۟كُمْ الَّذِيْنَ يَشْهَدُوْنَ
 اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَا ۗ فَاِنْ شَهِدُوْا فَلَا تَشْهَدُوْا
 وَلَا تَتَّبِعِمْ اَهْوَا۟ءَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآٰيٰتِنَا وَالَّذِيْنَ لَا
 يُؤْمِنُوْنَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَغٰوِلُوْنَ ۗ قُلْ
 تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيْكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تَشْرِكُوْا بِهٖ
 شَيْئًا وَّ بِالْوَالِدِيْنَ اِحْسَانًا ۗ وَلَا تَقْتُلُوْا اَوْلَادَكُمْ
 مِنْ اِمْلَاقٍ ۗ مَنۢ مَّحْنُ نَزْمِ فِكْمٍ ۗ وَاِيّاهُمْ ۗ وَلَا تَقْرُبُوْا
 الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۗ وَلَا تَقْتُلُوْا
 النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ۗ ذٰلِكُمْ وَضَعَتْكُمْ

148 ਭਾਵ ਰਹਿਮਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਚੇ ਹੋ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਨਾ ਜਾਣੋ ਕਿ ਅਜ਼ਾਬ ਟਲ ਗਿਆ।

149 ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਰਨ ਨਾ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਿਆਂ ਦੀ ਗੁਨਾਹ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਪਕੜ ਹੋਈ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਨਾਪਸੰਦ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਲਾਹ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ ਸੀ ਅੰਤ ਨੂੰ ਫੜ ਲਏ।

150 ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਗ਼ਲਤੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਕਿ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਤਾਂ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਲੋਕੇ ਆਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਵਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਨਾ ਬਣਾਇਉ ਅਤੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਨਾਲ (ਬਦਸਲੂਕੀ ਨਾ ਕਰਿਓ ਬਲਕਿ ਸੋਹਣਾ) ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿਓ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਆਪਣੀ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਿਓ (ਕਿਉਂਕਿ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹੀ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਅਸਲੀਲ ਗੱਲਾਂ ਜਾਹਿਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਲੁਕੀਆਂ ਛਿਪੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਣਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਭਾਵ ਜਿਸਦਾ ਹੁਕਮ ਸ਼ਰੀਅਤ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ) ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ। (152) ਅਤੇ **ਯਤੀਮ** ਦੇ ਮਾਲ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨਾਪ ਤੇ ਤੋਲ **ਇਨਸਾਫ਼** ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਤੋਲਿਆ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਜਦੋਂ (ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਾਬਤ) ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਕਰੋ ਭਾਵੇਂ ਉਹ (ਤੁਹਾਡਾ) ਸਕਾ-ਸਬੰਧੀ ਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਹਿਦ (ਵਚਨ) ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ (153) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਇਹੋ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ 'ਤੇ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਹੋਰ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲਣਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣੋ। (154) (ਹਾਂ) ਫਿਰ (ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ) ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਨਿਆਮਤ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਤੇ ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉੱਮਤ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਕਰਨ। (155) ਅਤੇ (ਐ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ!) ਇਹ ਬਰਕਤ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੀ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (156)

بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۚ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا
بِاتِّبَاعِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا
الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا تَكْفِيفُ نَفْسًا إِيكًا
وَسِعْمًا ۚ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۚ
وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ۚ ذَٰلِكُمْ وَضَعَكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ۚ وَإِنَّ هَٰذَا صِدْقٌ مِّنْ مُّسْتَقِيمِينَ
فَاتَّبِعُوهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن
سَبِيلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ وَضَعَكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۚ ثُمَّ
آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ بَيِّنَاتٍ عَلَىٰ الْيَدَىٰ أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ ۚ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ۚ وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبْرَكًا
فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۚ إِنَّ تَقْوَاكُمْ
إِنشَاءً أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا

155 ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਮੁੱਢੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਏ, ਤੌਰਾਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਈ।

ਯਤੀਮ-ਅਨਾਥ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਨਸਾਫ਼-ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ, ਬਗ਼ੈਰ ਘਾਟ ਵਾਧ ਤੋਂ।

ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੰਜ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੀ ਗਰੋਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉੱਤਰੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਅਸਮਰਥ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਬਰ ਸੀ। (157) ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਉੱਤਰਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ, ਸੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਤੇ ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ (ਨੂੰ ਮੰਨਣ) ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਸਬੱਬ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (158) ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਉਣ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਪਣਾ ਰੱਬ ਆਵੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆਉਣ? ਪਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸਦਾ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣਾ ਕੁੱਝ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਈਮਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ (ਤਾਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ) ਤੋਬਾ ਕਰਨੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਐ ਨਬੀ! (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (159)

وَأَن كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَفِيلِينَ ۖ أَوْ تَقُولُوا لَوْ
 أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْلًا مِنْهُمْ ۖ
 فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ وَهَدَانَةٌ ۚ
 فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ
 عَنْهَا ۚ سَجَرَتِ الَّذِينَ يُصَدِّفُونَ عَنِ الْبَيِّنَاتِ
 سُوءَ الْعَذَابِ ۚ بَلَىٰ كَانُوا يَصَدِّفُونَ ۚ هَلْ يَنْظُرُونَ
 إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ
 بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ ۚ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ
 لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آتَتْ مِنْ قَبْلُ
 أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا ۚ قُلِ انْتَضَرُوا إِنَّا
 مُنْتَظِرُونَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ فَزَعُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا
 شُرَبْعًا ۚ أَسْتُمْ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ مُلَانِمًا ۚ أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ
 ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۚ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

157 ਭਾਵ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲੇ।

158 ਭਾਵ ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਲਚ ਹੋਇਆ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਵੈਸੀ ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਮਿਲੀ।

159 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹੜੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਹੱਦ ਸੀ, ਸੋ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ। ਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪ ਆਵੇ ਜਾਂ ਕਿਆਮਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਕਰੀਏ। ਜਦੋਂ ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਆਵੇਗੀ ਭਾਵ ਸੂਰਜ ਪੱਛਮ ਵੱਲੋਂ ਨਿਕਲੇਗਾ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਅਤੇ ਪਾਪੀ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਵਿਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ) ਰਸਤੇ ਕੱਢ ਲਏ ਅਤੇ ਕਈ ਕਈ ਫਿਰਕੇ (ਵਰਗ/ਜ਼ਾਤਾਂ) ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਵਾਲੇ। ਫਿਰ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਸਾਰਾ) ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (160) ਜੇ ਕੋਈ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ) ਨੇਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਰਗੀਆਂ ਦਸ ਨੇਕੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੁਰਾਈ ਲਿਆਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੈਸੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (161) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਮਜ਼ਹਬ ਸਹੀ ਦੀਨ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। (162) ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਮਾਜ਼ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਇਬਾਦਤ ਤੇ ਮੇਰਾ ਜਿਊਣਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਰਨਾ ਸਭ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਹੈ (163) ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣਾਂ। (164) ਕਹਿ ਦੇਵੋ। ਕੀ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਾਂ? ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ

ਕਿਸੇ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਮਤਭੇਦ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ (165) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਖਲੀਫਾ (ਨਾਇਬ) ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਰਜੇ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਖ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ। (166)

160 ਭਾਵ ਤੌਰਾਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਈ ਰਾਹ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਛਾਣਬੀਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਹੀ ਕੌਣ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕੌਣ ਹੈ? ਆਪਣੀ ਰਾਹ ਤੇ ਛੁਟੇ ਰਹੇ। ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਕਈ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ।

ਮਜ਼ਹਬ-ਧਰਮ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਸਲੀਕਾ। ਸ਼ਿਰਕ-ਰੱਬ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਣਾ। ਇਬਾਦਤ-ਬੰਦਗੀ।

فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَلِهَا، وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا
يُجْزَى إِلَّا وِثْقَلَهَا وَمَنْ لَا يَظُنُّونَ ۖ قُلْ إِنِّي
مِنَ ابْنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۚ دِينًا قَبِيمًا
مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝
قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ لَا شَرِيكَ لَهُ ۚ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ
وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ۝ قُلْ أَعْتَدَ اللَّهُ لِيَغِي رَبًّا
وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ
إِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ۚ ثُمَّ إِلَىٰ
رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝
وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيُنَبِّئُكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۚ إِنَّ
رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ ۚ وَإِنَّهُ لَكَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

ਮਤਲ

7. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਆਰਾਫ਼

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 206 ਆਇਤਾਂ,
24 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 3387 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
14635 ਅੱਖਰ ਹਨ)

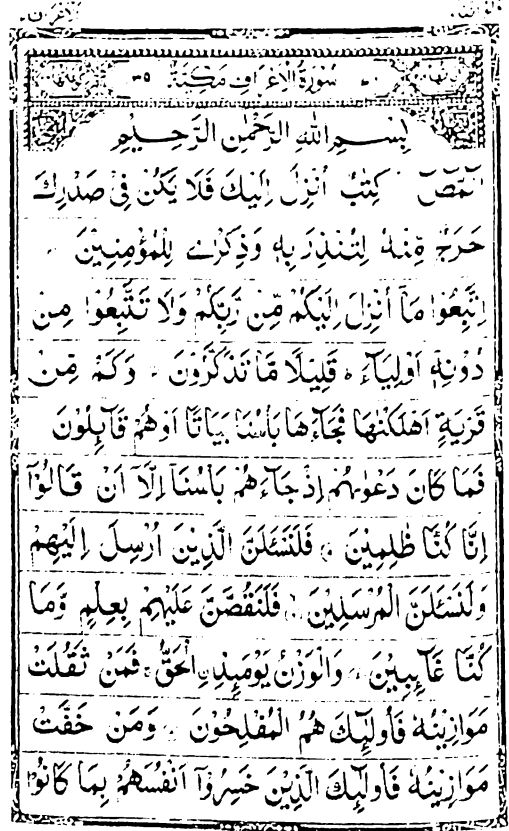
ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਮੀਮ-ਸਾਦ, (1) (ਐ ਮੁੰਹਮਦ ਸ. ਇਹ) ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੰਗਦਿਲ ਨਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਇਹ ਨਾਜ਼ਿਲ) ਇਸ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉ (ਚੇਤਾਵਨੀ) ਸੁਣਾਉ ਅਤੇ ਇਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (2) ਲੋਕੋ! ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰੋ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਘੱਟ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹੋ। (3) ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਬਸਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਜਾਂ (ਰਾਤ ਨੂੰ) ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੌਂਦੇ ਸਨ ਜਾਂ (ਦਿਨ ਨੂੰ) ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੈਲੂਲਾ (ਯਾਨੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਅਰਾਮ) ਕਰਦੇ ਸਨ। (4)

ਤਾਂ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹੋ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਏ! ਅਸੀਂ (ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ) ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। (5) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਾਂਗੇ। (6) ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਗ਼ਾਇਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ? (7) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ (ਅਮਲਾਂ ਦਾ) ਤੁਲਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ (ਅਮਲਾਂ ਦੇ) ਬੋਝ ਭਾਰੀ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (8) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਹੌਲੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਾਟੇ 'ਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। (9)

8 ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅਮਲ ਵਜ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਖਾਵੇ ਜਾਂ ਰੀਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਸਮੇਂ/ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਵਜ਼ਨ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਖ਼ਿਰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਤੋਲੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਭਾਰੀ ਹੋਏ ਤਾਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਜਾਣਗੇ ਜੇਕਰ ਹੌਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜ਼ਾਬ-ਕਰੇਪੀ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ। ਗ਼ਾਇਬ-ਅਦਿੱਖ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ।

مَزَل

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ (ਪਰ) ਤੁਸੀਂ ਘੱਟ ਹੀ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। (10) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ (ਅਰੰਭ) ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਬਣਾਈ ਫਿਰ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ। (ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ) ਜਦੋਂ ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਲੇਕਿਨ ਇਬਲੀਸ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਹੋਇਆ। (11)

ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। (12) ਫਰਮਾਇਆ, ਤੂੰ (ਬਹਿਸ਼ਤ ਚੋਂ) ਉਤਰ ਜਾ, ਤੈਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰੇਂ, ਬਸ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣਾ ਤੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਹੈ। (13) ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਅਤਾ ਫਰਮਾਓ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲੋਕੀ ਕਬਰਾਂ ਚੋਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ। (14) ਫਰਮਾਇਆ ਚੰਗਾ ਤੈਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (15) (ਫਿਰ) ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਫਿਟਕਾਰਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਇਨਸਾਨਾਂ) ਨੂੰ (ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ) ਦੇ ਲਈ ਬੈਠਾਗਾ। (16) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗਿਉਂ ਅਤੇ ਪਿੱਛਿਉਂ ਅਤੇ ਸੱਜਿਉਂ ਅਤੇ ਖੱਬਿਉਂ ਅਰਥਾਤ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਆਵਾਂਗਾ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕਾਵਾਂਗਾ) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੋਗੇ। (17)

بِأَيِّدِنَا يُظَلِّمُونَ ۖ وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَ
 جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝
 وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ
 اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ لَمْ يَكُنْ مِنَ
 السَّاجِدِينَ ۝ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۚ
 قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ
 طِينٍ ۝ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ
 تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ۝ قَالَ
 أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝ قَالَ إِنَّكَ مِنَ
 الْمُنظَرِينَ ۝ قَالَ فِيمَا أُغْوَيْتَنِي لَأَتَّعِدَنَّ لَهُمْ
 صِرَاطًا الْمُسْتَقِيمَ ۖ ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ
 أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ
 شَمَائِلِهِمْ دُونِ آسَافِكُمْ شَاكِرِينَ ۝ قَالَ

مَنْزِل

16 ਭਾਵ ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਇਆ, ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਹਾਹੇ ਪਾਵਾਂਗਾ।

ਬਹਿਸ਼ਤ-ਜੰਨਤ, ਸਵਰਗ। ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ-ਧੰਨਵਾਦੀ।

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਦਫ਼ਾ ਹੋ ਜਾ ਇੱਥੋਂ ਪਾਜੀ ਮਰਦੂਦ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇਰੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਗੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਕ ਭਰ ਦਿਆਂਗਾ, (18) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਦਮ (ਅਲੈ. ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ) ਤੂੰ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਪਤਨੀ (ਹਜ਼ਰਤ ਹੱਵਾ) ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਰਸੇ ਵਸੋ ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਚਾਹੋ (ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਚਾਹੋ) ਖਾਉ ਅਨੰਦ ਮਾਣੇ ਪਰ ਇਸ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਪੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। (19) ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿਕਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੱਜੇ ਹੋਏ/ਅੱਖੋਂ ਪ੍ਰੋਖੇ (ਅਪ੍ਰੀਚਿਤ) ਸਨ, ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਵਰਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੋ ਜਾਂ ਸਦਾ ਜਿਊਂਦੇ ਨਾ ਰਹੋ। (20) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਹਾਂ। (21) ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਮਰਦੂਦ ਨੇ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਗੁਨਾਹਾਂ ਵੱਲ) ਖਿੱਚ ਹੀ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਰੱਖਤ (ਦੇ ਫਲ) ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵਰਗ ਦੇ (ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ) ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਚਿਪਕਾਉਣ (ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਢਕਣ) ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਜਿਆ ਸੀ ? ਅਤੇ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੁਹਾਡਾ ਖੁੱਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵੈਰੀ ਹੈ? (22) ਦੋਵੇਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡਿਆ ਰੱਬਾ ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਹੁਣ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਖਿਮਾ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੋਗੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। (23)

الْأَنْعَامِ
 خَرَجَ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ
 مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ۝ وَيَأْذُمُ
 اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا
 وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝
 فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا
 مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
 هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا
 مِنَ الْخَالِدِينَ ۝ وَقَاسَمَهُمَا إِنْ كُنَا لِنَكُونَ
 النَّاصِحِينَ ۝ فَذَلَّلَهُمَا يَوْمَهُ لِيَبْدُوهُمَا أَنْتَ
 بَدَأْتَهُمَا سَوَاءَهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ
 ذُرَى الْجَنَّةِ ۝ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ
 تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
 مُبِينٌ ۝ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا إِنَّ لَنَا لَم
 ن

20 ਐਬ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਅਸਤੰਜੇ (ਹਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕੀ) ਅਤੇ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਹਾਜ਼ਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਸਨ ਉਹ ਕਦੀ ਉਤਾਰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਾ ਕਦੀ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹਾਜ਼ਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ। ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ।

(ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੰਨਤ ਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਵੋ। ਹੁਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਟਿਕਾਣਾ ਅਤੇ (ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ) ਸਮਾਨ (ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਹੈ, (24) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਜਿਓਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਮਰਨਾ ਹੈ ? ਇਸੇ ਵਿਚੋਂ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਕੇ) ਕੱਢੇ ਜਾਓਗੇ। (25)

ਐ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਹਿਰਾਵਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਢਕੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਨਸੀਹਤ ਲੈ ਲੈਣ। (26)

ਐ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ। (ਵੇਖਣਾ ਕਿਤੇ) ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹਿਕਾ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੂੰ (ਬਹਿਕਾ ਕੇ) ਜੰਨਤ ਚੋਂ ਕਢਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਲੁਹਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਖਾ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ (27) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਸਲੀਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਹੀ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਸਲੀਲਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋੜਦੇ ਹੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ? (28)

تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝ قَالَ
 أَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدَاوَةٌ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
 مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝ قَالَ فِيهَا تُحْيَوْنَ وَ
 فِيهَا تَمُوتُونَ وَفِيهَا تُخْرَجُونَ ۝ يَبْنِي أَدَمَ
 قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا ۝
 وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ
 لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ۝ يَبْنِي أَدَمَ لَا يُفْتَنُكُمُ الشَّيْطَانُ
 كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكَ مِنْ الْجَنَّةِ يَأْزِمُ عَنْهَا لِبَاسَهُمَا
 لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا ۝ إِنَّكُمْ هُمْ وَوَقِيلُهُ مِنْ
 حَيْثُ لَا تَرَوُهُمْ ۝ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ
 لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ وَإِذَا فَعَلُوا فَاجِسَةً قَالُوا
 وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا ۝ قُلْ
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ ۝ أَنْقُولُونَ عَلَىٰ اللَّهِ

منزل

26 ਭਾਵ ਤੁਹਾਥੋਂ ਦੂਸ਼ਮਣ ਨੇ ਜੰਨਤ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਰਵਾਏ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਢੰਗ ਸਿਖਾਏ। ਹੁਣ ਉਹੀ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਵ ਆਦਮੀ ਰੋਜ਼ਮੀ ਲਿਬਾਸ ਨਾ ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਮਨ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਨਾ ਕਰਨ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰੋ। ਜ਼ਨਾਨੀ ਬਰੀਕ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਪਹਿਨੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵੇ। ਆਪਣੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਫਿਰਨ।
 28 ਭਾਵ ਸੁਣ ਚੁੱਕੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਪ (ਆਦਮ ਅਲੈ.) ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਨਦ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹੋ।

ਆਖ ਦੇਵੇ। ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਰ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਵੇਲੇ ਸਿੱਧੇ (ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ) ਰੁਖ਼ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ। (29) ਇਕ ਧੜੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਧੜੇ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕੀ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ (ਇਹ) ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਾਂ। (30)

ਐ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ! ਹਰ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਬਣਾਇਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਖਾਓ ਤੇ ਪੀਓ ਤੇ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖ਼ਰਚੀ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖ਼ਰਚੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (31) ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸੁੰਦਰਤਾ (ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ) ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ। ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ, ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (32)

مَا لَا تَعْلَمُونَ ۚ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا
 وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
 لَهُ الدِّينَ ذُكْمًا بَدَأَكُمْ لَعُودُونَ ۗ فَرِيقًا هَدَىٰ
 وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ۗ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا
 الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
 أَنََّّهُمْ مُفْتَدُونَ ۗ يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ
 كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَشَرِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ
 لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۗ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي
 أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ۗ قُلْ هِيَ
 لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ ۗ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۗ
 قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا
 وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا

31 ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਲਿਬਾਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਮਰ ਤੋਂ ਗਿੱਟਿਆਂ ਤੱਕ ਢਕਣਾ ਅਤੇ ਔਰਤ ਲਈ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਪਰ ਲੌਂਡੀ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਬਗ਼ਲਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਮੁਆਫ਼ ਹੈ। ਉਹ ਬਰੀਕ ਕੱਪੜਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਵੇ ਉਹ ਮੋਹਤਬਰ ਨਹੀਂ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਖ਼ਰਚ ਨਾ ਕਰੋ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਖ਼ਰਚ ਨਾ ਕਰੋ।

32 ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਖ਼ਰਚ ਨਾ ਕਰੋ, ਬਾਕੀ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਸਭ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਨਿਆਮਤ ਹੈ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ਿਰ ਵੀ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਹੈ।

ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ-ਤਨੋ-ਮਨੋ ਪਾਕ ਸਾਫ਼। ਕਿਆਮਤ-ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ। ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਰਵਰਗਿਰ ਨੇ ਤਾਂ ਅਸਲੀਲ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਛੁਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਤੇ ਅਨਹੱਕ ਵਧੀਕੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਕਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। (33) ਤੇ ਹਰੇਕ ਫ਼ਿਰਕੇ ਦੇ ਲਈ (ਮੌਤ ਦਾ) ਇਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾ ਇਕ ਘੜੀ ਦੇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨਾ ਜਲਦੀ। (34)

ਐ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ! (ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ) ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਨ (ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਇਆ ਕਰੋ ਕਿ) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ (ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਰੱਖੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੁਝ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਸੋਗਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। (35) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਠਲਾਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ ਉਹੀ ਦੋਜ਼ਮੀ ਹਨ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। (36) ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਬੂਠ ਮੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਠਲਾਵੇ ? ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਸੀਬਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ) ਜਾਨ ਕੱਢਣ ਲਈ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਹ (ਹੁਣ) ਕਿੱਥੇ ਹਨ ? ਉਹ ਆਖਣਗੇ (ਪਤਾ ਨਹੀਂ) ਕਿ ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਕਿੱਥੇ ਗ਼ਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਮੰਨਣਗੇ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਕੁਫ਼ਰ (ਇਨਕਾਰ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। (37)

بِإِذْنِ اللَّهِ مَالَهُمْ يُنَزَّلُ بِهِ سُلْطَانًا ۚ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۚ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۚ فَإِذَا جَاءَ أَجَلَهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ سَاعَةً ۚ وَلَا يَسْتَقِيمُونَ ۚ يَبْخَبُونَ أَدْمًا رِامًا يَأْتِيَنكُمْ رَسُولٌ مِّنْكُمْ يَفْضُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي ۚ فَمِنَ النَّاسِ وَاصِلَةٌ فَلَاحُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْذَرُونَ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِالْآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ أُولَٰئِكَ يِنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِّنَ الْعَذَابِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَهُمْ مَا قَالُوا ۖ قَالُوا إِنَّا مَّا كُنْتُمْ تَدْعُونَ ۚ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ قَالُوا صَلُّوا عَلَيْنَا وَشَهِدُوا عَلَيْنَا ۖ فَنُفِخَ فِيهِمْ كَانُوا كَافِرِينَ ۚ قَالُوا ادْخُلُوا فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ

ਬਗ਼ਾਵਤ-ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣਾ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਦੋਜ਼ਮੀ-ਨਰਕੀ, ਨਰਕ ਵਾਸੀ।

ਜੋ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਜਾਓ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਜਮਾਤ (ਉਥੇ) ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ (ਧਰਮੀ) ਭੈਣ (ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ) 'ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਭੇਜੇਗੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀ ਜਮਾਤ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਨਿਸਬਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੋ। (ਅੱਲਾਹ) ਫਰਮਾਉਣਗੇ ਕਿ (ਤੁਸੀਂ) ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ (ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (38) ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਪਿਛਲੀ ਨੂੰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ (ਉੱਚਤਾ) ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਵੋ। (39) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਾ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ ਨਾ ਉਹ ਜੰਨਤ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਠ ਸੂਈ ਦੇ ਨੱਕੋ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (40) ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਵਿਛੋਣਾ ਵੀ ਨਰਕ ਦੀ (ਅੱਗ) ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਂ ਓਢਣਾ ਵੀ ਉਸੇ ਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (41) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ **ਈਮਾਨ** ਲਿਆਏ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਸੀਂ (ਅਮਲਾਂ ਵਾਸਤੇ) ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਲੋਕ ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ, (42)

لَا تُخْفُوا

تَقَاتِكُمْ مِّنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ فِي النَّارِ كَمَا دَخَلْتُمْ

أُمَّةً نَّعَتَتْ أَخْتَهَا حَتَّى إِذَا دَارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا

قَالَتْ أَخْرِضْهُمْ لِأَوْلِيهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصْلُحُونَ

فَأَخْرِضْهُمْ عَدَاوًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ

ضِعْفٍ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ وَقَالَتْ أَوْلِيهِمْ

لِأَخْرِضْهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ كَافِرِينَ ۝ إِنَّ

الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ

لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى

يَلْبِغَ أَجْمَلٌ فِي سَمِّ الْخَيْبِاطِ ۝ وَكَذَلِكَ نَجْزِي

الْمُكذِبِينَ ۝ لَهُمْ مِّنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ

غَوَاشٍ ۝ وَكَذَلِكَ نُجْزِي الظَّالِمِينَ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا ۝

مُذَلَّلًا

38 ਭਾਵ ਇੱਕ ਹਿਸਾਬ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਉੱਮਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਕਿ ਪਿਛਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਿਆਂ ਦੇ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇਬਰਤ ਨਹੀਂ ਫੜੀ।

ਈਮਾਨ-ਯਕੀਨ, ਭਰੋਸਾ। ਅਮਲਾਂ-ਕਰਮਾਂ, ਕੰਮਾਂ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਛਲ-ਕਪਟ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਨਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰਸਤਾ ਨਾ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਹੱਕ ਗੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ (ਉਸ ਦਿਨ) ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਿਹੜੇ (ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ) ਕਰਦੇ ਸੀ ਇਸ ਜੰਨਤ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋ। (43)

ਅਤੇ ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ ਨਰਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਸਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪਾਇਆ? ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਪੁਕਾਰਣ ਵਾਲਾ ਪੁਕਾਰੇਗਾ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਫਿਟਕਾਰ। (44) ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਲੱਭਦੇ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। (45)

وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۖ وَ
 نَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلِيٍّ كَجُرَيْمٍ ۖ مِنْ
 تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ۖ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا
 لِهَذَا ۖ وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ۖ
 لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولَنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُوا أَنْ
 تِلْكَمُ الْجَنَّةُ ۖ أَوْرَثْتُمْوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۖ
 وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ ۖ أَنْ قَدْ
 وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا
 وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۖ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ
 بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ۖ الَّذِينَ
 يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۖ
 وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَفُورُونَ ۖ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۖ
 وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَتِهِمْ ۖ

مذلل

43 ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਨੇਕੇਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੰਨਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ (ਰ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਮਾਨ (ਰ.), ਤਲਹਾ (ਰ.) ਅਤੇ ਜ਼ਬੈਰ (ਰ.) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਜੰਨਤ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣਗੇ ਭਾਵ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਮੀਰਾਸ ਮਿਲੀ।
 45 ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਪਰੰਤੂ ਹਰ ਗੁਨਾਹ ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਈ ਪਰ ਅਜਿਹਿਆਂ 'ਤੇ।

ਬੇਇਨਸਾਫ਼-ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।

ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਾਵ ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ (ਆਰਾਫ਼ ਨਾਂ ਦੀ) ਇਕ ਕੰਧ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਰਾਫ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜੰਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਲੋਕ (ਹਾਲੀ) ਬਹਿਸ਼ਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣਗੇ। (46) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਪਲਟ ਕੇ ਨਰਕ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਸਾਡਿਆ ਰੱਬਾ! ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਾਇਉ (47) ਅਤੇ ਆਰਾਫ਼ ਵਾਲੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁਝ ਕੰਮ ਆਈ ਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਹੰਕਾਰ (ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ)। (48) ਫਿਰ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ (ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ) ਤੁਸੀਂ ਜੰਨਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਉ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਚਿੰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ (49) ਅਤੇ ਨਰਕ ਵਾਲੇ ਜੰਨਤੀਆਂ ਨੂੰ (ਰੋ-ਰੋ ਕੇ) ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦੇਵੋ ਜਾਂ ਜਿਹੜੀ ਰੋਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ (ਕੁੱਝ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦੇਵੋ)। ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜੰਨਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਕ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (50) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਤਾਂ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਦਿਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (51)

وَنَادُوا اصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ سَامُوا عَلَيْكُمْ دَلِمَ
 يَدْخُلُوها وَهُمْ يَطْمَعُونَ ۗ وَاِذَا صُرِفَتْ اَبْصَارُهُمْ
 زَانِقًاۗءِ اصْحَابِ النَّارِ قَالُوۡا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مِمَّا
 الْقَوْمِ الظّٰلِمِيۡنَ ۗ وَنَادٰۤىءُ اصْحَابِ الْاَعْرَافِ
 رِجَالًاۢ لَا يَعْرفُوۡنَهُمْ لِيَسْـَٔلَهُمُ الْقَالُوۡا مَا اَغْنٰ عَنْكُمْ
 جَعَلَكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُوۡنَ ۗ اَهُۥؤَلٰٓءِ
 الَّذِيۡنَ اٰتَمْتُمْ لَا يَبْتَـَٔلُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍ ؕ اَدْخُلُوۡا
 الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا اَنْتُمْ تَحْزَنُوۡنَ ۗ
 وَنَادٰۤىءُ اصْحَابِ النَّارِ اصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ اُقْبَضُوۡا
 عَلَيْنَا مِنَ الْمَآءِ اَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ؕ قَالُوۡا اِنَّ
 اللّٰهَ حَرَمَهَا عَلَيَّ الْكٰفِرِيۡنَ ۗ الَّذِيۡنَ اَتَّخَذُوۡا
 دِيۡنَهُمْ كُهُوۡا وَّلَعِبًا وَّغَزَّوۡنَهُمُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيٰۗءَ
 قَالُوۡا يَوْمَ نَسُۡلُهُمْ كَمَا نَسُوۡا لِقَآءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا وَمَا
 مِثْلُ

46 ਜੰਨਤ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਧ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਨਿਜਾਤ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿਆਮਤ ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਜੰਨਤੀ ਦੋਜ਼ਖੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਕੇ ਜੰਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮਤੀ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇਣਗੇ, ਇਹ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ।

ਆਰਾਫ਼-ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਨਰਕ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੱਦ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਿਤਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਚ ਸਮਝ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹਿਤ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਅਤੇ) ਉਹ ਮੋਮਿਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ। (52) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ? ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਨਬੀ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਭਲਾ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਸੀਂ (ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ) ਦੁਬਾਰਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਈਏ ਕਿ ਜਿਹੜੇ (ਬੁਰੇ) ਕੰਮ ਅਸੀਂ (ਪਹਿਲਾਂ) ਕਰਦੇ ਸੀ (ਉਹ ਨਾ ਕਰੀਏ ਬਲਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ (ਨੇਕ) ਕੰਮ ਕਰੀਏ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। (53)

ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਛੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਿਰਜਿਆ ਫਿਰ ਅਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਜਾ ਠਹਿਰਿਆ, ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੱਠਿਆ ਚੱਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਨ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਉਸੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੇਖੋ! ਸਾਰੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਵੀ ਉਸੇ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਡੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (54) ਲੋਕੋ! ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ (ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ) ਦੁਆਵਾਂ ਮੰਗਿਆ ਕਰੋ, ਉਹ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। (55)

كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ۖ وَقَدْ جِئْتَهُم بِكِتَابٍ فَضَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمِ هَادِيَ ۖ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾
 هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ ۚ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ سُئِلُوا مِن قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلًا مِنَّا بِالْحَقِّ ۖ فَنهَلْنَا مِنْ شِعْرَاءٍ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ ۚ مَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٥٣﴾
 إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۗ يُعْشَىٰ لَيْلَ النَّهَارِ يَطْبُؤُهُ حَبِيثًا ۚ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾ اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّكُمْ لَعِندَ رَبِّكُم مَّرْئُومُونَ ﴿٥٥﴾

53 ਭਾਵ ਕਾਫ਼ਿਰ ਰਾਹ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਲਈਏ ਕਿ ਠੀਕ ਲੋਕੋ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਕਰੀਏ। ਜਦੋਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੇਗਾ। ਖ਼ਬਰ ਉਸੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗਿਉਂ ਬਚਾਉ ਫੜਨ।
 55 ਦੁਆ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁਪਕੇ (ਹੌਲੇ) ਮੰਗੋ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦਿਲ ਤੋਂ ਗਿੜ ਗਿੜ ਕੇ ਨਿਕਲੇ। ਹੱਦੋਂ ਨਾ ਟੱਪੇ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਗੋ।

ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਗਾੜ ਨਾ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦੁਆਵਾਂ ਮੰਗਦੇ ਰਹਿਣਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਭਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ। (56) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ (ਭਾਵ ਵਰਖਾ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਬੂਰੀ (ਬਣਾਕੇ) ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਾਰੀ-ਭਾਰੀ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮਰੀ ਹੋਈ ਬਸਤੀ ਵੱਲ ਹੱਕ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਬੱਦਲ ਤੋਂ ਵਰਖਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਚੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਾਂਗੇ (ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ) ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਫੜੋ। (57) ਜਿਹੜੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ (ਸੋਹਣਾ) ਘਾਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਖਰਾਬ (ਭੋਇੰ) ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਨਿਕੰਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਕਗੁਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (58) ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਘੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਆਖਿਆ ਐ ਮੇਰੇ ਕੌਮੀ ਭਰਾਵੇ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ (ਬਹੁਤ ਹੀ) ਡਰ ਹੈ। (59) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸਨ, ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ 'ਚ ਵੇਖਦੇ ਪਏ ਹਾਂ। (60)

الْأَنْبِيَاءُ

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا
 وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ۝
 وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْهِ
 رَحْمَتَهُ ۚ حَتَّىٰ إِذَا أَقْلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ
 لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ
 مِنْ كُلِّ الشَّجَرِ ۚ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ
 تَذَكَّرُونَ ۝ وَاللَّهُ الطَّيِّبُ يُخْرِجُ سَبَابُ
 بِأَذْنِ رَبِّهِ ۚ وَالَّذِي خَبَتْ لَا يُخْرِجُ إِلَّا زَكَاةً
 كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْأَيَّاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ۝
 لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يٰقَوْمِ
 اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِن إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ إِنِّي
 أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝ قَالَ
 الْمَلَائِكَةُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي صَلِيلٍ مُّبِينٍ ۝

مَنْ

56 ਸੰਵਾਰਨ ਪਿੱਛੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਫ਼ਸਾਦ ਨਾ ਕਰੋ ਭਾਵ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਕੁਫਰ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਨਾ ਕਰੋ, ਡਰੋ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਦਲੇਰ ਨਾ ਬਣੋ ਅਤੇ ਨਾ ਉਮੀਦ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।
 58 ਇਹ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ, ਹਰਿਆਲੀ ਉਗਾਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਮਝਣਾ ਸਮਝਾਇਆ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਨੀਚ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਬੀ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਇਲਮ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਸਰਦਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹੀਅਤ ਵਾਲੇ ਸਿਖਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੋਰਾ ਭਰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ। ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ। (61) ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। (62)

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਸੀਹਤ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਾਵੇ ਅਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣੋ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? (63) ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਇਆ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਨ। (64) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਆਦ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਹੂਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਕੌਮੀ) ਭਰਾਵੇਂ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ (ਪੂਜਣਯੋਗ) ਨਹੀਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ? (65) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮੂਰਖ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (66) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾਵੇਂ। ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੂਰਖਤਾ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ। (67)

ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ। ਫ਼ਾਰਕ ਕਰਨਾ-ਡਬੋ ਦੇਣਾ। ਕੁਫ਼ਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ।

الْأَنْعَامِ

زُورًا

قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلكِنِّي رَسُولٌ
مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝ أُبَيِّعُكُمْ رِسَالَتِ رَبِّي وَ
أَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝
أَوْعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَى
رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ۝ فَكذبوا فَانجَبِينَهُ وَالَّذِينَ
مَعَهُ فِي الْفُلِكِ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَبُوا
بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ۝ وَإِلَى
عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا ۝ قَالَ يَقَوْمِ اغْبُؤا وَ اللَّهُ
مَا لَكُمْ مِّن إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝ قَالَ
الْمَلَائِكَةُ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُكَ فِي
سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝ قَالَ
يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلكِنِّي رَسُولٌ مِّن

مِّن

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਹਾਂ। (68) ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੱਥੀਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਸੀਹਤ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਾਵੇ? ਅਤੇ ਯਾਦ ਤਾਂ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ (ਖੁਸ਼ਹਾਲ) ਬਣਾਇਆ, ਬੱਸ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕੋ। (69) ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਆਏ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਪੂਜਦੇ ਚੱਲੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਈਏ? ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹੋ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਆਓ। (70) ਹੁਦ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਗ਼ਜ਼ਬ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਥੋਂ ਅਜਿਹੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਝਗੜਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ ਨੇ (ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ) ਰੱਖ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (71)

مَرَّتِ الْعَلَمِينَ ۖ أُرِيَكُمْ رَسُولِي وَإِنَّا
 لَكُمْ تَأْصِعُ آمِينَ ۖ أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ
 ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۖ
 وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ
 نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً ۗ فَادْكُرُوا
 آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۗ قَالُوا أَجِئْتَنَا
 لِنُعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَدْرَ مَا كَانَ يُعْبَدُ
 آبَاؤَنَا ۖ فَأَنزَلْنَا بِمَا تَعَدُّنَا إِن كُنتُمْ
 الصّٰدِقِينَ ۗ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
 رَهْجٌ وَغَضَبٌ ۗ أَنْجَادِ لُونَنِي فِي أَسْمَاءِ
 سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ
 بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ۗ فَاَنْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ
 الْمُنْتَظِرِينَ ۗ فَاَنْجِبْنَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ

مَزَّلَ

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੁਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੜ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। (72) ਅਤੇ ਕੌਮ ਸਮੂਹ ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ (ਸਾਲਿਹ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਲੋਕ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ (ਰੱਬ) ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਮੋਜਿਜ਼ਾ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਉਠਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੋਜਿਜ਼ਾ (ਕਰਾਮਾਤ) ਹੈ, ਲਓ ਇਸ ਨੂੰ (ਅਜ਼ਾਦ) ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਚਰਦੀ ਫਿਰੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਹੱਥ ਵੀ ਨਾ ਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਭਰਿਆ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਫੜੇਗਾ, (73) ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਦ ਕੌਮ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਰਮ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ (ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਕੇ) ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਦੇ ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਘੜ-ਘੜ ਕੇ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਬਸ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਿਗਾੜ ਨਾ ਪਾਉਂਦੇ ਫਿਰੋ, (74) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਦਾਰ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਸਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਉਹ ਦੇ ਕੇ ਘੱਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਸੁਝੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, (75)

مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا
وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ۗ وَإِلَىٰ شِمُودَ إِخَاهُمْ
طَالِحًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِن
إِلَهٍ غَيْرُهُ ۚ قَدْ جَاءَ تِلْكَ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۚ هَذِهِ
بَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ ۚ فَاذْكُرُونَهَا مِن مَّحَلِّ
رِجْسِكُمْ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءِ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابَ
الْأَلِيمِ ۗ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ
عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ ۖ تَتَخَذُونَ مِمَّنْ
مُّهُولِهِمْ قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا ۚ
فَاذْكُرُوا الْآيَةَ الَّتِي كُرُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَتَعَوَّلُ
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۗ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِمَنْ آمَنَ مِن قَوْمِهِ
الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ آمَنُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ۗ قَالُوا لَوْ
كُنَّا نَعْلَمُونَ ۗ أَلَمْ يَأْتِكُمْ
بِرَبِّكُمْ آيَاتٌ مِّن قَبْلِ هَذِهِ
فَمَا كُنْتُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۗ قَالُوا
لَوْ كُنَّا نَعْلَمُونَ ۗ أَلَمْ يَأْتِكُمْ
بِرَبِّكُمْ آيَاتٌ مِّن قَبْلِ هَذِهِ
فَمَا كُنْتُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۗ قَالُوا
لَوْ كُنَّا نَعْلَمُونَ ۗ

مزل

ਨਿਜਾਤ-ਛੁਟਕਾਰਾ। ਮੋਜਿਜ਼ਾ-ਚਮਤਕਾਰ, ਕਰਾਮਤ।

ਤਾਂ ਉਹ ਮਗ਼ਰੂਰ (ਹੰਕਾਰੀ) ਸਰਦਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਠਣੀ ਦੀਆਂ ਖੁੱਚਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਸੱਚੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਉ, (77) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਚਾਲ ਨੇ ਆ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਪਏ ਰਹਿ ਗਏ। (78) ਫਿਰ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ-ਉਮੀਦ ਹੋ ਕੇ ਪਰਤ ਆਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਲਾ ਸੋਚਿਆ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋ ਕਿ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ (78) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ) ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਅਸਲੀਲ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? (80) ਅਰਥਾਤ ਕਾਮਵਾਸ਼ਨਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਹੋ। (81) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਬੋਲੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ (ਭਾਵ ਲੂਤ ਅਲੈ.)

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ (ਕਿ) ਇਹ ਲੋਕੀਂ ਪਾਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ (82) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਨਾ ਬਚ ਸਕੀ) ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ (83)

وَالَّذِينَ
بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ۖ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي
امْتَنَمْتُمْ بِهِ كَفِرُونَ ۖ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا
عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُضْلِلُ اللَّهُ أُمَّتَنَا إِنَّمَا تَعِدُّنَا
إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۖ فَآخَذْنَاهُمْ بِالرَّجْفَةِ
فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُنُودًا ۖ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَ
قَالَ يَقَوْمِ لَقَدْ أَنبَأْتُكُمْ رَسُولًا رَّبِّي وَنَصَحْتُ
لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تَحِبُّونَ التَّصْحِيحِينَ ۖ وَ لَوْطًا
إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اتَّاتَوْنِي بِالْغَاحِشَةِ مَا سَبَقْتُكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۖ إِنَّكُمْ لَنَاقُونَ
الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۖ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
مُتَسَرِّفُونَ ۖ وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّكُمْ أَنْتُمْ يَبْطِغُرُونَ ۖ
فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ۖ

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ। ਜੋ ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ (84) ਅਤੇ ਮਦੀਅਨ (ਸ਼ਹਿਰ) ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸ਼ੁਅੈਬ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਇਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਾਪ ਅਤੇ ਤੋਲ ਪੂਰਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਘੱਟ ਨਾ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਗਾੜ ਨਾ ਪਾਇਆ ਕਰੋ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ (85) ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਾ ਬੈਠਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਰੱਬ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਮੀਨ ਮੇਖ ਕੱਢਦੇ ਹੋ ਅਤੇ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ) ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜਮਾਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵੇਖ ਲਵੋ! ਕਿ ਖ਼ਰਾਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? (86) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਧੜਾ ਮੇਰੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਧੜਾ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਤਾਂ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (87)

ਸ਼ੁਅੈਬ- ਇਕ ਨਬੀ ਦਾ ਨਾਂ। ਈਮਾਨ-ਰੱਬ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ।

الْحَمْدُ لِلَّهِ

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَسْلَمُوا لَمْ يَمَسُّهُمُ
الْحَمْلُ وَلَا يَتَأَلَمُونَ فِي شَيْءٍ مِمَّا كَفَرْتُمْ ۚ إِنَّ
الْحَمْلَ وَالْحِمْلَ وَالْحَمْلَ وَالْحَمْلَ وَالْحَمْلَ وَالْحَمْلَ
فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ۚ وَالْحَمْلَ وَالْحَمْلَ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۗ وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ
تُوعِدُونَ وَالَّذِينَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ ۗ إِنَّ
بِهِ وَتَبِعُونَهَا عِوَجًا ۚ وَأَذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ
قَلِيلًا فَكَذَّبْتُمْ ۗ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُتَكَبِّرِينَ ۗ وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمِنُوا بِالَّذِي
أُرْسِلَتْ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى
يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ۗ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

مَنْ

(ਤਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸੁਐਬ। (ਜਾਂ ਤਾਂ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਉ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਭਲਾਂ ਅਸੀਂ (ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨ ਤੋਂ) ਉਕਤਾਏ ਹੀ ਹੋਈਏ (ਤਾਂ ਵੀ?) (88) ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਜਾਤ (ਛੁਟਕਾਰਾ) ਦੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ 'ਚ ਪਰਤ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਚ ਪਰਤ ਜਾਈਏ। ਹਾਂ, ਅੱਲਾਹ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ (ਅਸੀਂ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ) ਸਾਡੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਇਲਮ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਹੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (89) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਲੋਕੀਂ ਸਨ, ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਰਾਵੇ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਐਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ। (90) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਚਾਲ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ (ਹੀ) ਪਏ ਰਹਿ ਗਏ। (91) (ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ) ਝੂਠ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਅਬਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। (ਸੰਖੇਪ) ਇਹ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਐਬ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਇਆ, ਉਹ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ। (92)

قَالَ اللَّهُ لِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكُمْ مِنْ قَوْمِنَا أَوْ
 لِنَعُودَنَّ فِي مَنَابِتِهِمْ قَالُوا لَوْ كُنَّا كَرِهِينَ
 قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ
 بَعْدَ إِذْ نَحْنَا عَلَى اللَّهِ وَنَهَاهُمْ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ
 فِيهَا إِذْ أَنْشَأَ اللَّهُ رُتْبَنَا وَسِعَهُ رَبُّنَا كُلَّ
 شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَ
 بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ وَقَالَ
 الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِنَا لِيَنْتَعِبُوا شُعَيْبًا إِنَّكُمْ
 إِذْ الْحَسِرُونَ فَأَخَذْتَهُمْ الرِّجْفَ فَأَضْبَعُوا
 فِي دَارِهِمْ جُثُوبِينَ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا
 كَانُوا لَمْ يَعْنُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا
 هُمُ الْخَاسِرِينَ فَنَوَلَّيْنَا عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ

مَنْزِلٌ

ਇਲਜ਼ਾਮ-ਤੁਹਮਤ। ਇਲਮ-ਗਿਆਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ। ਸ਼ੈਅ-ਚੀਜ਼। ਕੁਫਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ।

ਤਾਂ ਸ਼ੁਐਬ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾਵੇ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਗਾਰ ਦੇ ਪੈਗਾਮ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਲਾ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ (ਅਜ਼ਾਬ) ਉਤਰਣ ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਗਮ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ? (93) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਪਰ ਉਥੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਜਿਹੜੇ **ਈਮਾਨ** ਨਾ ਲਿਆਉਣ) ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ 'ਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਮਤਾਂ 'ਤੇ ਰੋਣ ਪਿੱਟਣ। (94) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ **ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ** ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਮਾਲ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚ) ਬਹੁਤਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਗ਼ਮੀ ਸਾਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ (ਆਪਣੇ ਹਾਲ 'ਚ) ਬੇਖ਼ਬਰ ਸਨ। (95) ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਸਮਾਨ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦੇ (ਬੂਹੇ) ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਝੂਠ ਸਮਝਿਆ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੱਲੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। (96) ਕੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬੇ-ਖ਼ੋਫ਼ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਰਾਤੀਂ ਆਵੇ ਅਤੇ ਉਹ (ਬੇਖ਼ਬਰ) ਸੌਂ ਰਹੇ ਹੋਣ? (97) ਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇ-ਫ਼ਿਕਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹੋਣ। (98) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦਾਅ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ? (99) (ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦਾਅ ਤੋਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਬੇ-ਫ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

الْبِغْتِكُمْ رَسُولِي وَمَا ارْتَدْتُمْ عَنْهُ فَاَتَيْنَا سَبْعَ مَدَائِنَ
 عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ۗ وَمَا ارْتَدْتُمْ عَنْهُ فَاَتَيْنَا سَبْعَ مَدَائِنَ
 نَبِيٍّ اِلَّا اخَذْنَا اهلَهَا بِالْبَاسِ ۗ وَالضَّرَارَ لَعَلَّهُمْ
 يَضُرُّوْنَ ۗ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّبْتِ احْسَنَةً ۗ كَمَا
 عَقَبُوا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ اَبَاؤُنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ
 فَاحْزَنُوا لِنَهْمِ بَغْتِكُمْ ۗ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۗ وَلَوْ اَنَّ
 اهلَ الْقَرْيَةِ اٰمَنُوا وَانْفَعُوا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ
 مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَانُوا فَاكِرًا لِّنَهْمِ ۗ بِمَا
 كَانُوا يَكْسِبُونَ ۗ ۙ اَفَاَمِنَ اهلُ الْقَرْيَةِ اَن يَّاتِيَهُمْ
 بَاسُنَا بِيْئَاتًا وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ ۗ اَوْ اَمِنَ اهلُ الْقَرْيَةِ
 اَن يَّزِيْتَهُمْ بَاسُنَا طٰٓئِفًا ۗ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ۗ اَفَاَمِنُوا
 مَكْرَ الْمَلِئِكِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ الْمَلِئِكِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخٰسِرُونَ ۗ
 اَوَلَمْ يَفْعَلِ الْكٰفِرِيْنَ يَتْرٰوْنَ اَلْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِ

95 ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹੀ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਵੇ। ਜਦੋਂ ਗੁਨਾਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਭੁਲਾਵਾ ਹੈ ਫਿਰ ਹਲਾਕ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਉਗਲ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਈਮਾਨ-ਯਕੀਨ, ਭਰੋਸਾ। ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ-ਚੰਗੇ ਹਾਲ ਵਿਚ, ਠੀਕ-ਠਾਕ।

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਧਰਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ (ਮਰ ਜਾਣ ਤੋਂ) ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰਾਂ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਕੁਝ ਸੁਣ ਹੀ ਨਾ ਸਕਣ। (100) ਇਹ ਬਸਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਝੁਠਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣ। ਇੰਜ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (101) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ (ਵਾਅਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ) ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ (ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ) ਬਦਕਾਰ (ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ) ਹੀ ਵੇਖਿਆ। (102) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ (ਪੈਗੰਬਰਾਂ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰਔਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਫ਼ਰ (ਇਨਕਾਰ) ਕੀਤਾ, ਸੋ ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ ਖ਼ਰਾਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ (103) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਐ ਫਿਰਔਨ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ। (104) ਮੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਕਹਾਂ ਸੱਚ ਹੀ ਕਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਸੋ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੋ (105) ਫਿਰਔਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹੋ ਜੇ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਲਿਆਉ (ਵਿਖਾਉ) (106)

قَالَ الْمَلِكُ
الْأَعْرَابُ،

أَهْلَهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ
عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۚ تِلْكَ الْقُرَى
نَقَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ
قَبْلُ ۚ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ۚ وَمَا
وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ
لَفَاسِقِينَ ۚ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۚ وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرَعُونَ إِنِّي
رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۚ حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ
عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ ۚ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَاتٍ مِّن رَّبِّكُمْ
فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۚ قَالَ إِن كُنْتَ جِئْتَ
بِآيَةٍ فَآتِ بِهَا إِن كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۚ قَالَ لِي

ਹਿਦਾਇਤ-ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ। ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ-ਇਸਰਾਈਲ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਸੰਤਾਨ।

ਮੂਸਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ (ਧਰਤੀ) ਉੱਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਜਗਰ (ਬਣ ਗਿਆ) (107) ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਸਫੈਦ (ਬਰਾਕ ਵਾਂਗ) ਚਮਕਦਾ ਸੀ (108) ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਸਰਦਾਰ ਸਨ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਬੜਾ ਮਾਹਿਰ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ। (109) ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇ। ਭਲਾ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀ ਸਲਾਹ ਹੈ? (110) ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਢੰਡੋਰਚੀ ਘੱਲ ਦੇਵੋ (111) ਕਿ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉਣਾ (112) (ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ) ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰ ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ (113) ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ, (ਜ਼ਰੂਰ) ਅਤੇ (ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਤੁਸੀਂ 'ਚ (ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ 'ਚ) ਨਿਕਟਵਰਤੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਏ ਜਾਉਗੇ। (114) (ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਦਿਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ) ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੂਸਾ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਜਾਦੂ ਦੀ ਚੀਜ਼) ਸੁੱਟੋ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁੱਟਦੇ ਹਾਂ। (115) (ਮੂਸਾ ਨੇ) ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸੁੱਟੋ।" ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾਦੂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਭਾਵ ਨਜ਼ਰ ਬੰਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ) ਅਤੇ (ਲਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਰੱਸੀਆਂ ਦੇ ਸੱਪ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੈ-ਭੀਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਜਾਦੂ ਵਿਖਾਇਆ। (116) (ਉਸੇ ਵੇਲੇ) ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ ਵਹੀ ਘੱਲੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਸੁੱਟ ਦੋਵੇਂ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ (ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ) ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ (ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ) ਨਿਗਲ ਜਾਵੇਗੀ। (117) (ਫਿਰ) ਤਾਂ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਫ਼ਿਰਅੋਨੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਝੂਠਾ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਰ ਗਏ (118) ਤੇ ਜਲੀਲ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। (119)

عَصَاةٍ فَإِذَا هِيَ تَنْبُغَانُ مُبِينٌ ۖ وَنَزَعْنَا يَدَهُ إِذَا
 هِيَ بِيضَاءُ لِلنَّظِيرِينَ ۖ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قُوْرٍ
 فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ عَلِيمٌ ۖ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ
 أَرْضِكُمْ ۖ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ۖ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاذُ وَ
 أَرْسِلْ فِي الْمَلَأِ مِنْ حَشِيرِينَ ۖ يَا تَوَكُّ بِكُلِّ سِحْرٍ
 عَلِيمٍ ۖ وَجَاءَ السَّحْرُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا
 لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالِمِينَ ۖ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ
 الْمُقَرَّبِينَ ۖ قَالُوا لِيُؤْتِنَا إِمَّا أَنْ تُلْقِيَنَا وَإِنَّا أَنْ
 تَكُونُ نَحْنُ الْمَلُوقِينَ ۖ قَالَ الْقَوْمُ فَلَنَّا آلِقُوا
 سِحْرًا أَعْيُنَ النَّاسِ وَأَسْمَارَهُمْ ۖ وَجَاءُوا بِسِحْرِ
 عَظِيمٍ ۖ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلِقْ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا
 هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۖ فَوَقَّهَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا
 كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ فَعَلَبُوا هَذَاكَ وَأَنْفَلَبُوا

مِثْلَ

(ਇਹ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ) ਜਾਦੂਗਰ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ (120) ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਉੱਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ (121) (ਭਾਵ) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਉੱਤੇ। (122) ਫਿਰਐਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਧੋਖਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇ। ਸੋ ਛੇਤੀ ਹੀ (ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ) ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। (123) ਮੈਂ (ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ) ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪੈਰ ਕਟਵਾਵਾਂਗਾ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂਗਾ। (124) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ (125) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਬੁਰੀ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਐ ਡਾਢਿਆ ਰੱਬਾ! ਸਾਨੂੰ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ (ਮੌਤ ਆਵੇ ਤਾਂ) ਮੁਸਲਮਾਨ। (126) ਅਤੇ ਫਿਰਐਨ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਸਰਦਾਰ ਸਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋਗੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਵਿਗਾੜ ਫੈਲਾਉਣ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਛੱਡ ਦੇਣ? ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹਾਂ। (127)

قَالَ لَوْ اَنَّ
صٰغِرِيْنَ ۚ وَالْقِيَ السَّحْرَةَ سٰجِدِيْنَ ۙ قَالُوْا
اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۙ رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُوْنَ ۙ
قَالَ فَرِحُوْنَ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۗ اِنَّ
هٰذَا لَكُم مَّكَرٌ سُوْءٌ فِى الْمَدِيْنَةِ لَتَخْرِجُوْا
وَمِنْهَا اَهْلَهَا ۗ نَسُوْفَ نَعْلَمُوْنَ ۙ لَا قَطْعَانَ اَيْدِيْكُمْ
وَارْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاصَبْنٰكُمْ اٰجْمَعِيْنَ ۙ
قَالُوْا اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ۗ وَمَا تَنْفَعُ مَنَا
اِلاَّ اَنْ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لَمَّا جِآءُنَا ۗ رَبَّنَا اٰفِرِيْهِ
عَلَيْنَا صَبْرًا ۙ وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ ۙ وَقَالَ الْمَلٰٓئِكَةُ
مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّكُمْ لَمُوسٰى وَقَوْمَهٗ لِيٰفْسِدُوْا فِى
الْاَرْضِ وَيَدْرٰكُ وَالْهٰتِك ۗ قَالَ سَتَقْبَلُوْنَ اٰبْنَآءَهُمْ
وَتَسْتَنْجِي نِسَآءَهُمْ ۗ وَاِنَّا فَوْقَهُمْ فٰصِرُوْنَ ۙ قَالَ
مُوسٰى لِقَوْمِهٖ اسْتَعِيْبُوْا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُوْا ۗ اِنَّ

123 ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਫਿਰਐਨ ਨੇ ਇਸ ਤਕਰੀਰ (ਭਾਸ਼ਣ) ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾ ਲਿਆ।
127 ਫਿਰਐਨ ਦੇ ਬੁੱਤ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਜਿਆ ਕਰਨ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਫਿਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ।

ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਅਡੱਲ ਰਹੋ. ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ (ਅਤੇ) ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭਲਾ ਤਾਂ ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। (128) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨੇੜੇ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਗਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਇਬ (ਹੁਕਮਰਾਨ) ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਵੇਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ। (129) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਫ਼ਿਰਾਓਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਤੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਨਸੀਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣ। (130) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੇ ਤੰਗੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਦੱਸਦੇ। ਵੇਖੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਦ-ਸ਼ਗਨੀ ਅੱਲਾਹ ਕੌਲ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (131) ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੌਲ (ਭਾਵੇਂ) ਜਿਹੜੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਆਉ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕਰੋ ਪਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (132) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਫ਼ਾਨ ਅਤੇ ਟਿੱਡੀਆਂ ਤੇ ਜੂਆਂ ਤੇ ਡੱਢੂ ਤੇ ਲਹੂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਪਰ ਹੰਕਾਰ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਪਾਪੀ ਹੀ ਸਨ। (133)

الْأَرْضَ لِلَّهِ يُدِيرُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۚ قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَأْتِيَنَا وَمَنْ بَعْدَ مَا جِئْتَنَا ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُضِلَّكَ عُدْوَكَ وَيُخَلِّفَكَ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۚ وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ۝ فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَئِنَّا هِذِهِ ۗ وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِحُوتِ وَمَعَهَا ۗ أَكَا إِنْ شَاءَ ظَرْهُنَّ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَقَالُوا مَهْمَا نَأْتَيْنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِنُحْضِرُنَا بِهَا ۗ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا

مُرِينَ

128 ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਵੇ ਭਾਵ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਾਵੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।
 129 ਇਹ ਗੱਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਇਹ ਮੱਕੀ ਸੂਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਜਿਹੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਸਨ। ਫਿਰ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਪਹੁੰਚੀ।
 131 ਭਾਵ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਸ਼ੋਮੀ (ਫ਼ਾਲ) ਬੁਰੀ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਵੱਲੋਂ ਹੈ। ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ੋਮੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਐਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਈ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤਕਦੀਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ।
 133 ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਾਓਨ ਨਾਲ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇਣ, ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦ ਦੁਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਆਈਆਂ। ਦਰਿਆ-ਏ-ਨੀਲ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਖੇਤ ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ, ਸਬਜ਼ੀ ਨੂੰ ਟਿੱਡੀ ਖਾ ਗਈ, ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਚੜੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਡੱਢੂ ਫੈਲ ਗਏ। ਪਾਣੀ ਲਹੂ ਬਣ ਗਿਆ, ਅਖ਼ੀਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਕੋਲ ਦੁਆ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਥੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਵੀ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ (ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ) ਦੇਵਾਂਗੇ। (134) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ, ਜਿਹੜਾ ਮੁਕੱਰਰ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ। (135) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਛੱਡਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਡਬੋ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। (136) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ (ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ) ਉੱਤੇ ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਹੋਇਆ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਿਰਐਨ ਤੇ ਫਿਰਐਨ ਦੀ ਕੌਮ ਜਿਹੜੇ (ਮਹਿਲ) ਬਣਾਉਂਦੇ ਤੇ (ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੇ ਬਾਗ) ਜਿਹੜੇ ਛਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਬਾਹ-ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (137) ਅਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਤਾਂ (ਦੀ ਭਗਤੀ) ਦੇ ਲਈ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਅਬੂਦ ਹਨ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਮਅਬੂਦ ਬਣਾ ਦੇਵੋ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾ-ਸਮਝ ਲੋਕ ਹੋ। (138)

مَجْرُمِينَ ۝ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا لِيُوسَىٰ
 اذْءَا لَنَا رَبِّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۖ لَئِن كَشَفْتَ
 عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ بِكَ ۖ وَلَئِن رَّسَدَ مَعَكَ بَرْئِي
 اسْرَاءِيلَ ۖ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَىٰ آجَلٍ لَّمْ
 يَلْبِغُوهُ إِذْ هُمْ يَنْكُتُونَ ۖ فَانْتَقَبْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
 فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا
 غَافِلِينَ ۖ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ
 مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
 وَتَنَّتْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۖ
 بِمَا صَبَرُوا ۖ وَوَدَدْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ
 وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ۖ وَجَوْرْنَا بِبَنِي
 إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ
 أَصْنَامِهِمْ ۖ قَالُوا لِيُوسَىٰ اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا

136 ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਆਈਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਫਿਰਐਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਭੇਜੇਗਾ, ਉਹੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ, ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਫਿਰ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਅੰਤ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬੇਟਾ ਮਰ ਗਿਆ, ਉਹ ਬੇਟਿਆਂ ਦੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਫਿਰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰਐਨ ਨੇ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਦਰਿਆ-ਏ-ਕੁਲਜ਼ਮ ਕੋਲ ਜਾ ਫੜਿਆ। ਉੱਥੇ ਇਹ ਕੌਮ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਫਿਰਐਨ ਸਾਰੀ ਫ਼ੌਜ ਸਮੇਤ ਗ਼ਰਕ ਹੋਇਆ।

137 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਰੱਖੀ ਸ਼ਾਮ (ਦੇਸ਼) ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ।

138 ਬੇ-ਵੰਗੇ ਬਦ-ਸੂਰਤ ਅਨਪੜ੍ਹ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਬਾਦਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕੌਮ ਵੇਖੀ ਜਿਹੜੀ ਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਲਾਲਸਾ ਹੋਈ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪੂਜਿਆ।

ਅਹਿਦ-ਵਚਨ-ਵਾਅਦਾ। ਮਅਬੂਦ-ਜਿਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ (ਕੰਮ) ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਭ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। (139) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਲਾ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਸ਼ਤ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਾਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ 'ਤੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ (ਉੱਚਤਾ) ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ? (140) ਅਤੇ (ਸਾਡੇ ਉਹਨਾਂ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ਿਅੋਨੀਆਂ (ਦੇ ਹੱਥੋਂ) ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਵਾਇਆ। ਉਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸੀ। (141) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਤੀਹ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੁੱਕਰਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੱਸ ਰਾਤਾਂ ਹੋਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਚਿੱਲਾ (ਚਾਲੀ) ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਚਾਲੀ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ (ਮੇਰੇ ਤੂਰ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ) ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੋ। (ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ الْعَبْدُ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ۚ إِنَّ هَؤُلَاءِ
 مَتَّبِعُوا مَا هُمْ فِيهِ وَبَطِلُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ
 قَالَ اغْبِثُوا إِلَيْكُمْ الْغَيْبَ وَالْهِيَ وَهُوَ فَضْلُكُمْ
 عَلَى الْعَالَمِينَ ۚ وَإِذْ أَخْبَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ
 يَسْمُونَكُمْ سَوَاءَ الْعَذَابِ ۚ يُقْتُلُونَ آبَاءَكُمْ
 وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ ۚ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ
 مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ۚ وَوَعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ
 لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا عَشْرًا فَمَنْ يَبْقَاتُ رَبِّهٖ أَرْبَعِينَ
 لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي
 قَوْمِي وَأَصْبِرْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ۚ
 وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبَيْفَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ ۚ قَالَ
 رَبِّ أَرِنِي النَّظَرَ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ تُرَىٰ وَالْكَرِيمِ
 النَّظَرَ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَفْتَىٰ مَا كَانَتْ تَسُوفُ

ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾ ਚੱਲਣਾ।) (142) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਸਾਡੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ (ਤੂਰ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾ ਚੱਲਣਾ।) (142) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਸਾਡੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ (ਤੂਰ ਪਹਾੜ ਉੱਪਰ) ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਰੱਬਾ! ਮੈਨੂੰ (ਜਲਵਾ) ਵਿਖਾਉ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ (ਵੀ) ਕਰ ਲਵਾਂ। (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫਰਮਾਇਆ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕੇਂਗਾ। ਹਾਂ, ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਵੇਖੋ ਜੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕੇਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ (ਰੱਬੀ ਨੂਰ ਦੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਨੇ) ਉਸ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੇਰੀ ਜ਼ਾਤ ਪਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਬਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬੀਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹਾਂ। (143)

142 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਤੀਹ ਰਾਤਾਂ ਇੱਕਲੇ ਗੁਜ਼ਾਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤੋਰਾਤ ਦੇਵਾਂ। ਉਸ ਮੁੱਦਤ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾਤਣ ਕਰ ਲਈ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਉਹ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ, ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਦਸ ਰਾਤਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

143 ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਫਰਮਾਈ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਗ਼ੈਰ ਆਪ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੌਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤਾਕਤ-ਜ਼ੋਰ ਵੀ ਵੇਖਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਵੇਖਣਾ ਸੱਚ ਹੈ।

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਐ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ!) ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਗ਼ਾਮ ਅਤੇ ਕਲਾਮ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ (ਮੇਰਾ) ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ (144) ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਤੋਰਾਤ ਦੀਆਂ) ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ (ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ) ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਵਿੱਚ (ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ) ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀਆਂ ਹਨ ਫੜੀ ਰੱਖਣ, ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਖਾਵਾਂਗਾ। (145) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਾਹੱਕ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਫੇਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਜੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੇਖ ਵੀ ਲੈਣ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਜੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਜੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਦੀ ਰਾਹ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਲੈਣ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਗ਼ਫ਼ਲਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। (146) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੇ ਅਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਅਜਾਈਂ ਜਾਣਗੇ, ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ। (147)

تَرْسِي فَلَئِمَا تَجِي رِيهِ الْجِبِل جَعَلَهُ دَكَا وَخَرَّ
 مُوسَى صَعْفًا فَاَمَّا اَفَاقُ قَالِ سُبْحٰنَكَ تَبَّتْ
 اَيُّكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ قَالِ يٰمُوسَى اِنِّي
 اصْطَفَيْتَكَ عَلَي النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلامِي
 فَخُذْ مَا اَتَيْتَكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَكَلَّمْنَا لَه
 فِي الْاَوَّلِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مُّوعِظَةً وَتَفْصِيْلًا
 لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقَدْرِ وَاْمُرْ قَوْمَكَ يٰاٰخُذُوْا
 بِحَسَنِهَا دَسَّوْا بِكُمْ دَارَ الْفٰسِقِيْنَ سَاَصْرِفْ
 عَن اٰيٰتِي الَّذِيْنَ يَتَكَبَّرُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
 وَاِنْ يُّرُوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوْا بِهَا وَاِنْ يُّرُوْا سَبِيْلَ
 الرِّشْدِ لَا يَتَّبِعُوْهُ سَبِيْلًا وَاِنْ يُّرُوْا سَبِيْلَ الْعِزِّي
 يَتَّخُذُوْهُ سَبِيْلًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا وَكَانُوْا
 عَنْهَا غٰفِلِيْنَ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا وَلِقَاءِ

145 ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਅਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਹੁਕਮੀ ਦਾ ਘਰ ਵਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।

146 'ਅਲਵਾਹ' (ਤਖ਼ਤੀਆਂ) ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕਰੋ ਕਿ ਅਮਨ ਰੱਖਣ। ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਹਨ, ਹੱਕ-ਪ੍ਰਸਤ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਮੈਂ ਫੇਰ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਭਾਵ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ਼।

147 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਤੋਫ਼ੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਨਾਲ ਕਰਨਗੇ, ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ-ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਗ਼ਫ਼ਲਤ-ਸੁਸਤੀ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ

ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਮੂਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਣਾ ਲਿਆ (ਉਹ) ਇਕ ਢਾਂਚਾ (ਸੀ) ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਬਲਦ ਵਰਗੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਿੱਕਲਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਅਬੂਦ (ਪੂਜਣਯੋਗ) ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜੁਲਮ ਕਮਾਇਆ। (148) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਰਾਹ ਭਟਕ ਗਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਖਿਮਾ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। (149) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਰਤੋਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਛੋਂ ਕੀ ਬੇ ਭਰੋਸਗੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਭਾਵ ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣਾ) ਛੇਤੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਹਾ ਅਤੇ (ਸਖ਼ਤ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਤੌਰਾਤ ਦੀਆਂ) ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਸਿਰ (ਦੇ ਵਾਲਾਂ) ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗੇ,

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੀਰ ਜੀ! ਲੋਕੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝਦੇ ਸੀ ਤੇ ਨੇੜੇ ਸੀ ਕਿ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਵੈਰੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ। (150) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਰੱਬਾ! ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਖਿਮਾ ਬਖਸ਼ੋ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ'ਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਉ ਤੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। (151)

الْآخِرَةَ حَبِطَتْ أَعْيَالُهُمْ هَلْ يُجِزُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حَاجِهِمْ عَجْبًا لَّهُ خَوَارِءُ الْمُرِيرُوا أَنذَرُوا بِيكُم مِّنْ غَلَابَتِهِمْ سَيَلَامًا ۖ اتَّخَذُوا وَكَانُوا ظَالِمِينَ ۖ وَكُنَّا سَقِطًا فِي أَيِّدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ صَلَوٰهُ قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِينَ ۖ وَكُنَّا رَجَعًا مُّوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ۚ قَالَ بِئْسَمَا خٰفَتُمُونَنِي مِنْ بَعْدِي ۖ أَتَعْلَمُونَ أَمْرَ رَبِّكُمْ ۖ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۚ قَالَ ابْنَ أُمَّرٍ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّفُونِي وَكَادُوا يَفْتُلُونَنِي ۖ فَلَا تُشِيبُ لِي الْأَعْدَاءُ وَلَا تَجْعَلَنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۚ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوَتِي وَأَدْخِلْنَا

150 ਹਜ਼ਰਤ ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚ ਇਮਾਮ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ (ਨਾਇਬ) ਬਣੇ ਤਾਂ ਉੱਮਤ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਦੀਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਿਵੇਂ ਪੈਗੰਬਰ ਸੰਵਾਰ ਗਿਆ, ਰੱਬ ਦੀ ਮਦਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗੀ। ਇਮਾਮ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਨਿਆਜ਼ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹੋਵੇ, ਉੱਮਤ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਬਰਕਤ ਅਤੇ ਕਬੂਲੀਅਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਮਾਮ ਦੇ ਲਵਾਜ਼ਿਮ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇ।

(ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਛੇ ਨੂੰ ਮਅਬੂਦ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰੁਸਵਾਈ (ਹੋਵੇਗੀ) ਤੇ ਅਸੀਂ ਝੂਠੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (152) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ (ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ) ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (153) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਢੈਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ (ਤੋਰਾਤ ਦੀਆਂ) ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੀ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ, ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਸੀ। (154) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸੱਤਰ ਆਦਮੀ ਚੁਣ ਕੇ (ਤੁਰ ਪਹਾੜ 'ਤੇ) ਹਾਜ਼ਿਰ ਕੀਤੇ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲਜ਼ਲੇ (ਭੁਚਾਲ) ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮੂਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐ ਰੱਬਾ! ਜੇ ਤੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਕੀ ਤੂੰ ਉਸ ਕਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬੇਸਮਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦੇਵੇਂਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਤੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਵੇਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇਂ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ੇਂ, ਤੂੰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਏਂ, ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ (ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹ) ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉ ਤੇ ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। (155)

قَالَ رَبُّكَ
 فِي رَحْمَتِكَ ۗ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ
 اتَّخَذُوا الْجِبِلَّ سِينًا لَهُمْ عَظْبٌ مِّنْ زَبْرَجٍ وَذُلَّةٌ
 فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ۝
 وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا
 وَأَمَنُوا ۗ إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝
 وَلَمَّا سَكَتَ
 عَن مُّوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَابُ ۗ وَفِي
 نُحُورِهِمْ
 هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِذُنُوبِهِمْ يَرْهَبُونَ ۝
 وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا
 لِّمِيقَاتِنَا ۗ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ
 قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ
 مِّن قَبْلُ وَإِيَّاي ۚ أَتَهْتِكُنَا
 بِمَا فَعَلْنَا
 السُّفَهَاءَ مِنَّا ۚ إِنَّ هِيَ إِلَّا
 فِتْنَتُنَا ۗ تَصَلِّ بِهَا
 مَن نَّشَاءُ وَتَهْدِي مَن نَّشَاءُ ۗ
 أَنْتَ وَابْنُنَا فَاغْفِرْ
 لَنَا وَارْحَمْنَا ۗ وَأَنْتَ خَيْرُ
 الْغَافِرِينَ ۗ وَكَتُبْنَا
 لَنَا

مِثْلُ

155 ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸੱਤਰ ਮੋਹਤਬਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤੱਕ ਨਾ ਲਈਏ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗੀ ਅਤੇ ਕੰਬ ਕੇ ਮਰ ਗਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਕੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਡਾ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ।

ਮਿਆਦ-ਸਮਾਂ। ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼-ਪਰਖ, ਇਮਤਿਹਾਨ।

ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਲਿਖ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਿਖ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਿਹੜੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (156) ਉਹ ਜਿਹੜੇ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ. ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ) ਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਉੱਮੀ ਨਬੀ ਹਨ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ (ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ) ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤੌਰਾਤ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆਂ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਲਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹਰਾਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰ ਤੇ ਤੌਕ ਜਿਹੜੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ) 'ਤੇ (ਅਤੇ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ) ਹਨ ਲਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਨੂਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ, ਉਹੀ ਮੁਰਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (157)

فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا
إِلَيْكَ - قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ - وَ
رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَذُكِّرْهَا لِلَّذِينَ
يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا
يُؤْمِنُونَ - الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ
الَّذِي يُبْعَثُونَ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا مَعْرُوفٍ وَيُنْهَى
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ
عَلَيْهِمْ - فَاَلَّذِينَ أَمْنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ
وَاتَّبَعُوا التَّوْرَ الَّتِي أَنْزَلْنَا مَعَهَا أُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ - قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

156 ਸ਼ਾਇਦ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਉੱਮਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੀ ਨੋਕੀ ਮੰਗੀ, ਮੁਰਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਉਚੇਰੀ ਰਹੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਿਰਕੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਅਜ਼ਾਬ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ, ਰਹਿਮ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਸੀਬ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਸ ਰਹਿਮਤ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਗੇ ਭਾਵ ਆਖ਼ਿਰੀ ਉੱਮਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇਗੀ। ਸੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਆਖ਼ਿਰੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਏ, ਉਹ ਇਸ ਨਿਆਮਤ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਦੁਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੀ।

157 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਮੀ ਨਬੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਉੱਮਲ-ਕੁਰਾ ਵਿਖੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭਾਵ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਹੁਕਮ ਸਨ, ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤੰਗੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਸਾਨ ਹੋਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਝ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਨੂਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਹੈ।

ਹਲਾਲ-ਜਾਇਜ਼, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਲੋਕੋ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਅੱਲਾਹ ਦਾ (ਰਸੂਲ) ਹਾਂ, ਉਹ (ਜਿਹੜਾ) ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ ਨਹੀਂ ਉਹੀ ਹਯਾਤੀ ਬਖਸ਼ਦਾ ਅਤੇ ਉਹੀ ਮੌਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ (ਪੈਗੰਬਰ-ਏ-ਉੱਮੀ 'ਤੇ) ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ (ਸਾਰੇ) ਕਲਾਮ'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿਦਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। (158) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ,) ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸੱਚਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ (159) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਭਾਵ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਬਾਰਾਂ ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਪਾਣੀ ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਵਹੀ ਘੱਲੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਰਾਂ ਸੋਮੇ (ਚਸਮੇਂ) ਵਗ ਟੁਰੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਘਾਟ ਪਛਾਣ ਲਈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਸਿਰਾਂ) ਤੇ ਬੱਦਲ ਦਾ ਛੱਪਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ 'ਮੰਨ-ਤੇ-ਸਲਵਾ' ਉਤਾਰਦੇ ਰਹੇ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਉ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜਿਆ ਬਲਕਿ ਜਿਹੜਾ ਨੁਕਸਾਨ (ਕੀਤਾ) ਆਪਣਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। (160) ਅਤੇ (ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੱਥੋਂ ਚਾਹੋ ਖਾਉ (ਪੀਉ) ਅਤੇ ਹਾਂ, (ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਤਾਂ) 'ਹਿੱਤਾ-ਤੁਨ' ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਦੇਵਾਂਗੇ। (161)

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيُّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَأْمُرُ بِاللَّهِ وَكُتُبِهِ وَاتَّبِعُوا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝ وَصِن قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ وَيَسْأَلُونَ ۝ وَقَطَعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمَهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ۚ فَانفَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۚ وَطَلَّمْنَا عَلَيْهِمُ الْعِمَامَ ۚ وَ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّالْوِي ۚ وَكُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۚ وَمَا ظَلَمُونَا وَكُنَّا نُنزِلُ الْغُرُبَةَ ۚ وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ ۚ وَسَيُزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ۝

159 ਉਹੀ ਲੋਕ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਜਿਵੇਂ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਸਲਾਮ।

161 ਭਾਵ ਹਾਲੀਂ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਇਆ, ਅੱਗੇ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਮਿਲੇਗਾ।

ਮੰਨ-ਤੇ-ਸਲਵਾ-ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਉਤਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ।

ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਬਦਲ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਭੇਜਿਆ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (162) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਿਹੜਾ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਹਫ਼ਤੇ (ਸ਼ਨੀਵਾਰ) ਦੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਲੱਗੇ (ਭਾਵ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ ਮੱਛੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਦਿਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਦੇ ਸਬੱਬ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। (163) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਜਮਾਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਹਲਾਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਸਕਣ ਅਤੇ (ਇਹ) ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨ। (164) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਵਰਜਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਅਜ਼ਾਬ 'ਚ ਜਕੜ ਲਿਆ ਕਿ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। (165) ਸੰਖੇਪ (ਇਹ ਕਿ) ਜਿਹੜੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਹਨਾਂ (ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਦੇਸ਼) ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ (ਲਈ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਦੇਸ਼ਾਂ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ “ਜ਼ਲੀਲ ਬਾਂਦਰ ਬਣ ਜਾਵੇ”। (166)

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي بَدَّلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْأًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ۝ وَسَأَلْتَهُم عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِمِ إِذْ يَعْلُدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ جِبْتَانُهَا يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَكَّا وَيَوْمَ كَانُوا يُسَبِّحُونَ إِلَّا تَأْتِيهِمْ كَذَابًا ۝ سَبَّوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝ وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ۚ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَدِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۚ قَالُوا مُعَذِّبُهُ إِلَى رَبِّكُمْ ۚ وَكَأَنَّهُمْ يَتَنَبَّأُونَ ۚ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ الشُّؤْمِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَدَابِ بَيْبِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۚ فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَمَّا قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً

163 ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਊਦ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਹਫ਼ਤੇ (ਸ਼ਨੀਵਾਰ) ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਸੀ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਹੁਕਮ ਵੇਖਿਆ, ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੱਛੀਆਂ ਉਪਰ ਫਿਰਨ, ਹੋਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗ਼ਾਇਬ ਰਹਿਣ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਟਿਕ ਸਕਿਆ, ਆਖਿਰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਬੈਠੇ। ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀਲਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਾਣੀ ਜਮਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮੱਛੀਆਂ ਉਸ ਕਿਨਾਰੇ ਜਮਾਂ ਰਹਿਣ, ਮੱਛੀਆਂ ਤਾਂ ਵੀ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਆਖਿਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ ਭੱਜਣ ਦੀ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਈਆਂ। ਫਿਰ ਉਹ ਲੋਕ ਬਾਂਦਰ ਬਣ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਰੋਜ਼ੀ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਹਰਾਮ ਚਾਰਵੇ ਤਾਂ ਮਿਲੇ ਉਸ ਲਈ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ (ਪ੍ਰੀਖਿਆ) ਹੈ। ਆਖਿਰ ਉਹ ਰੋਜ਼ੀ ਮੁਸੀਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਹੀਲਾ ਬਹਾਨਾ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

164 ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਫਿਰਕੇ ਬਣੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ, ਇੱਕ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ, ਫਿਰ ਥੋਕ ਹਾਰ ਕੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਬੈਠੇ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ (ਯਾਹੂਦ ਨੂੰ) ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬਜ਼ ਰੱਖੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣ ਬੇਸ਼ਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਛੇਤੀ (ਹੀ) ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ (167) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਖੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ (ਭਾਵ ਬਦਕਾਰ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਮੰਦਹਾਲੀ (ਦੇਵਾਂ 'ਚ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਿ (ਸਾਡੇ ਵੱਲ) ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣ। (168) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ (ਨਾ-ਅਹਿਲ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਇਬ ਬਣੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣੇ। ਇਹ (ਬਗ਼ੈਰ ਸ਼ੱਕ ਸੁਬੂ ਤੋਂ) ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਭੋਰਾ-ਭਰ ਮਾਲ ਦੌਲਤ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ (ਲੋਕੀਂ ਅਜਿਹਿਆਂ ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ) ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਬਾਬਤ

خَسِبِينَ ۝ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبَيِّنَ عَلَيْهِنَّ
 إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ كَسَبَتْ مِنْهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۗ
 إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ۝
 وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْمَاءَ ۖ مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ ۖ وَ
 مِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ ۖ وَبَلَّوْنَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ
 لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۖ فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ
 وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَىٰ ۖ وَ
 يَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا ۖ إِنْ يَأْتِنَاهُمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ
 يَأْخُذُوهُ ۗ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ
 أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۖ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ
 وَالذَّارِ الْأُخْرَىٰ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُتَّقُونَ ۗ أَفَلَا
 تَعْقِلُونَ ۝ وَالَّذِينَ لَا يَسْتَكُونُوا بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا
 الصَّلَاةَ ۖ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ۖ وَإِذْ

ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਗੇ ? ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (169) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ) ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ। (170)

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ (257)

166 ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਵਿਚਕਾਰ ਦੀਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉੱਠੇ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਦੀਵਾਰ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਵੇਖਿਆ, ਹਰੇਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਾਂਦਰ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ। ਅੰਤ ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਹੋ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ।

167 ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੌਰਾਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਛੱਡ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਮੁਸੱਲਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਫਿਰ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਲੀਲ ਰਹੋਗੇ। ਹੁਣ ਯਹੂਦੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ, ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਹਿਕੂਮ ਹਨ।

168 ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਆਪਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਕੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਉੱਮਤ ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਬਾਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਰ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਤੋਂ ਪਨਾਹ ਦੇਵੇ।

169 ਪਿਛਲੇ ਲੋਕ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਕੇ ਮਸਲੇ ਗ਼ਲਤ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਰਖਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਜਾਈਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਿਰ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਬੱਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਹਾੜ ਚੁੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਛੱਪਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ (ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ) ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ) ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਬਚ ਸਕੋ। (171) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ 'ਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਬਣਾਈ (ਅਤੇ) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ? ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਅਸੀਂ ਗਵਾਹ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਹੈਂ। ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਇਸ ਲਈ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਖਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (172) ਜਾਂ ਇਹ ਨਾਂ ਆਖੋ ਕਿ ਸ਼ਿਰਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੀ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਕੁਕਰਮੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਾਨੂੰ ਹਲਾਕ (ਨਸ਼ਟ) ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈਂ? (173)

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ فَسَاءَ مَا يَكْفُرُونَ
 وَإِن كَرِهْتَ الْإِسْلَامَ فَسَعَى الْكُفْرَانِ
 وَمَا يَكْفُرُونَ إِلَّا لِمَ عَلَّمْنَاهُم بَلَدًا مَّا كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ مَّا يُغْنَوْنَ عَنْهَا
 شَرَابًا وَسَوْفَ يُدْرِكُهُمْ فِيهَا خَيْرٌ مِّمَّا يُكْفَرُونَ
 وَإِن كَرِهْتَ الْإِسْلَامَ فَسَعَى الْكُفْرَانِ
 وَمَا يَكْفُرُونَ إِلَّا لِمَ عَلَّمْنَاهُم بَلَدًا مَّا كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ
 مَّا يُغْنَوْنَ عَنْهَا شَرَابًا وَسَوْفَ يُدْرِكُهُمْ فِيهَا خَيْرٌ مِّمَّا يُكْفَرُونَ
 وَإِن كَرِهْتَ الْإِسْلَامَ فَسَعَى الْكُفْرَانِ
 وَمَا يَكْفُرُونَ إِلَّا لِمَ عَلَّمْنَاهُم بَلَدًا مَّا كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ
 مَّا يُغْنَوْنَ عَنْهَا شَرَابًا وَسَوْفَ يُدْرِكُهُمْ فِيهَا خَيْرٌ مِّمَّا يُكْفَرُونَ
 وَإِن كَرِهْتَ الْإِسْلَامَ فَسَعَى الْكُفْرَانِ
 وَمَا يَكْفُرُونَ إِلَّا لِمَ عَلَّمْنَاهُم بَلَدًا مَّا كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ
 مَّا يُغْنَوْنَ عَنْهَا شَرَابًا وَسَوْفَ يُدْرِكُهُمْ فِيهَا خَيْرٌ مِّمَّا يُكْفَرُونَ

(174) ਇਹ ਪਰਤ ਆਉਣ। (174) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਵਾਜ਼ਿਆ ਅਤੇ (ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਇਲਮ ਤੋਂ) ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ। ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਹ ਭਟਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਗਿਆ (175)

173 ਔਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਜੁਦਾਈ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਲਿਆ ਫਿਰ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਦਾਸ਼ਿਲ ਫਰਮਾਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਬੰਦਾ ਆਪ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਬਾਪ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਬਾਪ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਬੇਟਾ ਚਾਹਵੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਤਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਫਿਰ ਕੀ ਮਤਲਬ? ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਰੇਕ ਦੇ ਇਲਮ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਹਰੇਕ ਜੁਬਾਨ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਔਲਾਹ ਹੈ।

174 ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ, ਇਹ ਵੀ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁਕਰੇ ਸਨ।

ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ (ਉੱਚਾ ਕਰ) ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਉਹ ਗਿਰਾਵਟ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਟੁਰਿਆ। ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕੁੱਤੇ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰੇ ਜੀਭ ਲਮਕਾਈ ਫਿਰਦੈ, ਜੇ ਵੈਸੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਜੀਭ ਲਮਕਾਈ ਫਿਰਦੈ। ਇਹੋ ਮਿਸਾਲ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਫਿਕਰ ਕਰਨ। (176) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਮੰਨਿਆ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬੁਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। (177) ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਉਹੀ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਤੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (178) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਿੰਨ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੋਜ਼ਖ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੋਕ ਬਿਲਕੁਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ (ਬੇਅਕਲ)

الْكَذِبِ ۚ إِنَّ تَحْمِيلَ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ تَنْزِيلَهُ يَلْهَثُ ذَلِكُمْ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۝ سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا ۚ وَأَنْفُسُهُمْ كَانُوا بِظُلْمٍ ۚ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِى ۚ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَا وَلِيكَ ۚ هُمُ الْخٰسِرُونَ ۚ وَ لَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۚ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا ۚ وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا ۚ وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ۚ وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ۚ وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ ۚ سَيُجْرَؤُنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ وَمِمَّنْ خَلَقْنَا

مَنْ

ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਹੋਏ। (179) ਇਹੋ ਉਹ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਗ਼ਫ਼ਲਤ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਂ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ। ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਛੇਤੀ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾ ਲੈਣਗੇ। (180) ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਚਾਈ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹੱਕ ਦਾ ਸੱਚਾ ਰਸਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। (181)

176 ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਦਰਵੇਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਖ਼ੌਫ਼ ਦਿਲਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਕੁਝ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨਾ ਵੇਖੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤ ਧੰਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਭੇਜੇ, ਲੋਕ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੱਲਤ ਛਾ ਜਾਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਪਰੰਤੂ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਰਦੂਦ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਜ਼ਾਬ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਜੀਭ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਆਈ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਯਹੂਦ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੰਮਲ ਇਲਮ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੋਵੇ, ਕੰਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਵੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਬਿਆਦਾਰ ਵੀ ਹੋਵੋ, ਲਾਲਚ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਲਮ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਵੀ ਆਵੇ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਹਭਦੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ (ਦਿਲੋਂ) ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ, ਜੇਕਰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਇਹ (ਮੁਜ਼ਮਲ) ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝ ਲਿਆ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਇਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਫੜਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ (182) ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਦਾਅ (ਬਹੁਤ) ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। (183) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਾਗਲਪਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (184) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਿਰਜੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ? ਅਤੇ (ਉਸ ਗੱਲ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ) ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ (ਦੀ ਮੌਤ) ਦਾ ਵੇਲਾ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ? ਤਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣਗੇ? (185) ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ (ਕੁਰਾਹੀਆਂ) ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦੇਈਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿੱਚ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿਣ। (186) (ਇਹ ਲੋਕ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਆਵੇਗੀ? ਆਖ ਦੋਵੇਂ! ਉਸ ਦਾ ਇਲਮ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਆ ਵਾਪਰੇਗੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇੰਜ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੋ। ਕਹਿ ਦੋਵੇਂ! ਉਸ ਦਾ ਇਲਮ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। (187)

قَالَ الْمَلَأُ
أَفَمَنْ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ۝ وَ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ
حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَأُمْلِكُ لَهُمْ إِنْ كِيدُوا
مَتِينٌ ۝ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ
جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي
مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ
شَيْءٍ ۚ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ
فِي آيَاتٍ حَرِيصٍ بَعْدَ أَنْ يُؤْمِنُوا ۝ مَنْ يُضَلِّلِ
اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ۝ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ
مُرْسَلُهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي ۚ لَا يُجِيبُهَا
لَوْفِيهَا إِلَّا هُوَ يُنْقَلِتُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا
تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۚ يَتْلُوَنَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۚ

ਬਾਕੀ (178) ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੱਲਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਗ਼ਾਇਬੋਂ ਕੁੱਝ ਪਤਾ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਜਾਉ। ਜਦੋਂ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਿਲਿਆ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨੰਗੀ ਤਲਵਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਤਮੰਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਆਵਾਂ। ਕਿਹਾ ਜਾਉ ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਬੁਰੀ ਦੁਆ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਫਿਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਦ ਦੁਆ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਮੂੰਹੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚੰਗੀ ਦੁਆ ਨਿੱਕਲਣ ਲੱਗੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਬਹਾਨਾ ਸਿਖਾਇਆ।
179 ਭਾਵ ਰੱਬ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਹਰੇਕ ਲਈ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਦੇਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗਾ।
180 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਦੁਆ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਮੁੜਵੱਜੇ ਹੋ। ਅਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਨਾ ਚੱਲੋ, ਅਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਇਹ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀਆਂ ਉਹ ਦੱਸੇ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਿਹਾ ਲੰਬਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਕਦੀਮ ਕਿਹਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਇੱਕ ਪੁੱਠਾ ਰਾਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਨਾ ਕਰੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਪਾਉਣਗੇ ਭਾਵ ਰੱਬ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਉਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮਿਲੇਗਾ ਭਲਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ।
181 ਭਾਵ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ।
184 ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਦੇਸਤ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਹਾਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਇੱਕਠੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਪਹੁੰਚਦੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (188) ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਸੁਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ। ਸੋ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ (ਪਤਨੀ) ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹਮਲ (ਗਰਭ) ਠਹਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਚਲਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਬੋਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ (ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ) ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਲਮ (ਬੱਚਾ) ਦੇਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਵਾਂਗੇ। (189) ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ (ਬੱਚਾ) ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ (ਬੱਚੇ) ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ। (190) ਕੀ ਉਹ ਅਜਿਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ? (191) ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। (192)

قُلْ إِنَّمَا عَلَّمَهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرِ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ صَلَاةَ لِيذَكَّرَ ۝ وَمَا سَأَلَ اللَّهُ، وَلَوْ كُنْتَ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْبَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ ۝ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ رُجُومَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا، فَلَمَّا تَغَشَّهَا حَمَلٌ خَفِيضًا فَهَمَزَتْ مِنْهَا، فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبِّهَا لِيَنْزِلَ بِهَا صَالِحًا لَتَكُونَ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝ فَلَمَّا أَثْمَرَتْ صَالِحًا جَعَلَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيهَا، أَثْمَرًا، فَتَعَلَّى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝ أَلَيْسَ لِكُلِّ يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْفَوْنَ ۝ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ۝ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى

190 ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹੱਵਾ 'ਤੇ ਇਹ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਗਰਭ (ਹਮਲ) ਠਹਿਰਿਆ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇੱਕ ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਡਰ ਗਿਆ ਕਿ ਤੇਰੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁੱਝ ਮੁਸੀਬਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਦੁਆ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ ਬਦਲ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਬਦੁਲ ਹਾਰਿਸ ਰੱਖਣਾ। ਹਾਰਿਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪੈਗੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ਿਰਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਔਰਤ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹੱਵਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹੋ ਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਨਸਾਨਾਂ ਲਈ ਹੋਣਾ ਮੁਕੱਦਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਉਹ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤਕਦੀਰ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸੀ, ਔਲਾਦ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰੀ ਆਏ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨਫ਼ਸ (ਜੀਅ) ਦੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਬੇਹੁਕਮੀ ਅਤੇ ਕਹਿ ਕੇ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਦੇ ਕੇ ਮੁਕੱਰ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਔਲਾਦ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਬੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਸਤੇ ਵੱਲ ਸੱਦੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦੋ ਜਾਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਬੈਠੇ ਰਹੋ। (193) **ਮੁਸ਼ਰਿਕੋ** (ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਬੰਦੇ ਹੀ ਹਨ (ਚੰਗਾ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦੋ, ਜੇ ਸੱਚੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੇਣ। (194) ਭਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਜਾਂ ਹੱਥ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਫੜਣ ਜਾਂ ਅੱਖਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਜਾਂ ਕੰਨ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਨ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਆਪਣੇ **ਸ਼ਰੀਕਾਂ** ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਵੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਬਣਾ ਲਵੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਢਿੱਲ ਵੀ ਨਾ ਦੇਵੋ। (195) ਫਿਰ ਵੇਖੋ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮਦਦਗਾਰ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ **ਅਮਲਾਂ** ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਉਹੀ ਸਾਥੀ ਹੈ। (196)

ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਦਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਨਾ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। (197) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਬੁਲਾਵੋ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਣ ਨਾ ਸਕਣ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ (ਜ਼ਾਹਿਰ) ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ (ਹਕੀਕਤ 'ਚ) ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। (198) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਜਾਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ। (199)

 ਮੁਸ਼ਰਿਕੋ-ਐ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ ਭਾਵ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਓ। ਸ਼ਰੀਕਾਂ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਾਂ।
 ਅਮਲਾਂ-ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ, ਭਲੇ ਕੰਮਾਂ।

الذّٰر

بِالْاٰن

الْهُدٰى لَا يَبْعُوْكُمْ سُوْا عٰلِمِكُمْ اَدْعُوْهُمْ اَمْ
 اَنْتُمْ صٰمِتُوْنَ ۝ اِنَّ الدّٰيِنَ تَدْعُوْنَ مِنْ
 دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادَ اَمْثَالِكُمْ فَاَدْعُوْهُمْ فَاَيَسْتَجِيبُوْا
 لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ اَللّٰهُ اَرْجَلُ يَسْتُوْنَ
 بِهٖ اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَّطِيْشُوْنَ بِهٖ اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ
 يُّبْصِرُوْنَ بِهٖ اَمْ لَهُمْ اَذْنَٰ اَنْ يَّسْمَعُوْنَ بِهٖ ۝ فَا
 اَدْعُوا شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كَيْدُوْنَ فَاَلَا تَنْظُرُوْنَ ۝
 اِنَّ وِلٰيَ اللّٰهِ الَّذِى نَزَّلَ الْكِتٰبَ وَهُوَ يَتَوَكَّلُ
 الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ لَا
 يَسْتَجِيبُوْنَ نَدْرَكُمْ وَلَا اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ۝
 وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى كَيَسْعُوْا وَتَرٰلَهُمْ
 يَنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ۝ حٰدِ الْعَفْوَ
 وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَنْزِلْ عَنِ الْجِهَلِيْنَ ۝ وَاِنَّمَا

مَنْ

ਅਤੇ ਜੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਸਵਸਾ (ਭਰਮ) ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਸ਼ਰਣ ਮੰਗੋ। ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (200) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਸਵਸਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੁਕੰਨੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ) ਵੇਖਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। (201) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਭਰਾ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (202) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ (ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ) ਕੋਈ ਆਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਲਈ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇ ਸੋਮੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਹੈ (203) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਰਪਾ-ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (204) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਡਰ ਨਾਲ ਤੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ ਤੇ (ਵੇਖਣਾ) ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। (205) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਕੋਲ ਹਨ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤੋਂ ਕੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਕ ਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (206)

بِذَرَعْنَاكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْرًا فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُفْصِرُونَ وَإِذَا لَمْ تَأْتِيَهُمْ بَأْيَةٌ قَالُوا لَوْ كُنَّا جَنَّاتٍ مَّا قُلْنَا رَبَّنَا إِنَّا أَتَيْنَا مَا يَدْعُوْنَا مِنَ رَبِّنَا هَذَا بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَحْسِنُونَ وَلَهُ يَسْجُدُونَ

200 ਭਾਵ ਨੇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ, ਲੜਨ ਨਾ ਲੱਗੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਾਹਿਲ ਬਣ ਜਾਵੋਗੇ। ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਇਆ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਝੜਪ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਯਾਦ ਆਵੇ ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਆਵੋ, ਆਪਣੀ ਜਹਾਲਤ ਤੋਂ ਸੰਭਲ ਜਾਵੋ।

204 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰਨ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਦਿਲ ਹਿਦਾਇਤ ਪਕੜ ਲਏ। ਪਰੰਤੂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੈ।

206 ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਉਸ ਤੇ ਸਿਜਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਵਿੱਚ ਚੌਦਾਂ ਥਾਂ ਸਿਜਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ਈ ਵਿੱਚ ਸੁੰਨਤ।

ਵਸਵਸਾ-ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਆਉਣਾ। ਆਇਤਾਂ-ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਜੁਮਲੇ, ਹਿੱਸੇ, ਵਾਕ।

8. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਨਫਾਲ (1)

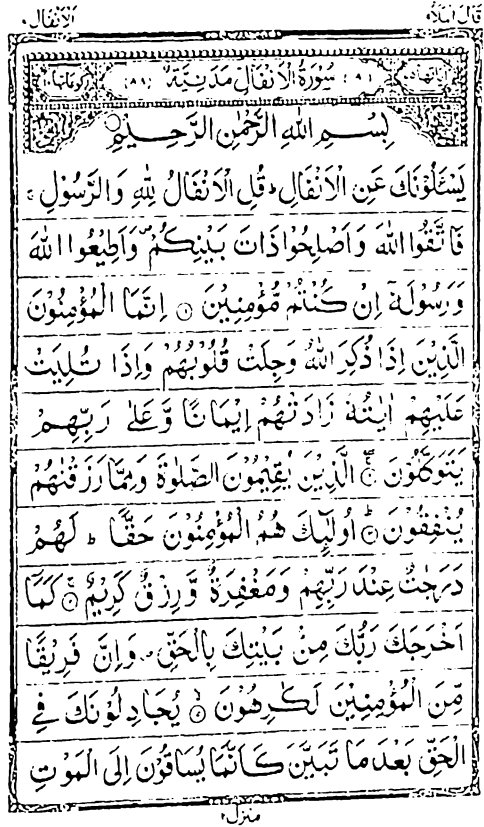
ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 75 ਆਇਤਾਂ, 10 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1235 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 5522 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ. ਮੁਜਾਹਿਦ ਲੋਕ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ (ਕਿ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ?) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਗ਼ਨੀਮਤ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਮਾਲ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੁਲਾਹ ਸਫ਼ਾਈ ਰੱਖੋ ਤੇ ਜੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਚੱਲੋ। (1)

ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। (2) (ਅਤੇ) ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ (ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ) ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। (3) ਇਹੋ ਸੱਚੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ (ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ) ਦਰਜੇ ਅਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। (4) (ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਚੋਂ ਇੱਜ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ) ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈ। (5) ਉਹ ਲੋਕ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਝਗੜਣ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣ। (6)

ਸੂਰਤ ਅਨਫਾਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
 1 ਸੂਰਤ ਅਨਫਾਲ ਜੰਗ-ਏ ਬਦਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰੀ। ਜਦੋਂ ਹਿਜਰਤ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਜਿਹਾਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਿਆ, ਮੱਕੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ੀਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਬਾਟ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਬਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਏ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਸਾਲ ਕੁਰੈਸ਼ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਵਪਾਰ ਲਈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਮੱਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਫਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਗਏ। ਕਾਫਲਾ ਬਚ ਗਿਆ। ਦੋ ਫੌਜਾਂ ਟਕਰਾ ਗਈਆਂ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਤਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਸੱਤਰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੱਤਰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਏ ਗਏ।
 2 ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅਤੇ ਕਈ ਪਿੱਛੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਗ਼ਨੀਮਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਤ ਦਿਵਾਈ, ਪਿੱਛਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲੜੇ, ਰੱਬ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਪ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਫ਼ਤਹਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੈ, ਜ਼ੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। ਸੋ ਮਾਲ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਅੱਲਾਹ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਨਾ ਸਮਝੋ। (ਜਾਰੀ)

(ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ (ਅਬੂ ਸੁਫਿਆਨ ਅਤੇ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਦੇ) ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧੜਾ ਤੁਹਾਡੇ (ਅਧੀਨ) ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਬਗ਼ੈਰ (ਸ਼ਾਨ-ਉ-ਸ਼ੋਕਤ ਭਾਵ ਨਿਹੱਥਾ) ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਜੜ ਵੱਢ (ਸੁੱਟ) ਦੇਵੇ। (7) ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਝੂਠ ਕਰ ਦੇਵੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਰਾਜ਼ ਹੀ ਹੋਣ। (8) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ (ਫਰਮਾਇਆ) ਕਿ (ਤਸੱਲੀ ਰੱਖੋ) ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਾਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਉਪਰੋਥਲੀ ਆਈ ਜਾਣਗੇ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ (9) ਅਤੇ ਉਸ ਮਦਦ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਦਦ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਵਾਰ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ (10)

وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۖ وَإِذْ يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى
الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ
الشُّرَكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ
يُحَقِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۗ
لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۗ
إِذْ تَسْتَعِينُونَ رَبِّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَوْفَى
مِمَّا كُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّفِينَ ۗ وَمَا
جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرًا وَيَنْظُرِينَ بِهِ قُلُوبُكُمْ
وَمَا النَّصْرَ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ۗ إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ ۗ وَ
يُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ
وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى
قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۗ إِذْ يُوحَى

مَذل

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੀਂਦ (ਦੀ ਚਾਦਰ) ਨਾਲ ਢਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪਾਕ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਨਾਪਾਕੀ ਨੂੰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਜਮਾਈ ਰੱਖੇ। (11)

(ਬਾਕੀ)

5 ਭਾਵ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦਾ ਝਗੜਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਨਿਕਲਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਲ ਦੀ ਤਦਬੀਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਆਖ਼ਿਰ ਉਹੀ ਤੈਅ ਪਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਸੋ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਕਿ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦੇ ਘੋੜੇ ਨਾ ਭਜਾਉ।

ਗ਼ਨੀਮਤ-ਜੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਲੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਲ।

7 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਫ਼ਲਾ ਜਾਂ ਮਦਦ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਆਵੇਗੀ। ਲੋਕ ਚਾਹੁਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਵਿਰੋਧਤਾ ਹੱਥ ਆਵੇ। ਇਹੋ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੁਫ਼ਰ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਟੁੱਟਿਆ।

11 ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੋ ਫੌਜਾਂ ਟਕਰਾਈਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਹਾਜ਼ਤ ਹੋ ਗਈ, ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਰੇਤੀਲੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੈਰ ਨਾ ਟਿਕਦਾ ਸਵੇਰ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਸੀ, ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਡਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਹਾਰ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਰਵੀਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ ਕਿ ਨਹਾਉਣ ਅਤੇ ਪਿਆਸ ਲਈ ਪਾਣੀ ਜਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਜੰਮ ਗਈ, ਕੁੱਝ ਨੀਂਦਰ ਵੀ ਆ ਗਈ, ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦਾ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਬੂ ਸੁਫਿਆਨ-ਸੁਫਿਆਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅਬੂ ਜਹਿਲ-ਜਹਾਲਤ ਦੇ ਬਾਪ।

ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਵੋ ਕਿ ਡਟੇ ਰਹਿਣਾ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਅਬ ਅਤੇ ਡਰ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ (ਮਾਰ ਕੇ) ਉਡਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਜੋੜ-ਜੋੜ ਮਾਰ ਕੇ ਤੋੜ) ਦੇਵੋ। (12) ਇਹ (ਸਜ਼ਾ) ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (13) ਇਹ (ਸੁਆਦ ਤਾਂ ਇਥੇ) ਲਉ ਅਤੇ (ਜਾਣ ਲਉ) ਕਿ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ (ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ) ਨਰਕ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਵੀ ਤਿਆਰ) ਹੈ। (14) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਨਾ ਵਿਖਾਉਣਾ। (15) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦੇ ਲਈ ਕੰਢੇ ਕੰਢੇ ਚੱਲੇ (ਭਾਵ ਸੂਝ ਬੂਝ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰੇ) ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰੇਗਾ ਤਾਂ (ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ) ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕਹਿਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਹੈ। (16)

رَبِّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ إِنِّي مَعَكُمْ فَاذْبَعُوا لِدِينِكُمْ
 أَمْثَلًا سَالِفًا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا
 الرُّعْبَ فَاضْبَعُوا قُورًا الْأَعْيُنِ وَاضْرِبُوا
 مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ سَأَوْا اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ ۗ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ
 اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۗ ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ
 لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا إِذَا لَقَيْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا
 تُلُوهُمُ الْأُدْبَارَ ۗ وَمَنْ يُؤَلِّمِهِمْ
 يُؤَلِّمُهُمُ إِلَّا مَتَّعْنَاهُمَا لِقَاءَ الْفِتْنَةِ
 فَنَدَّ بَاءً يَعْضِبُ مِنَ اللَّهِ وَمَا لَهُ جَهَنَّمَ
 وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۗ فَأَمَّا تَقَاتُلُوهُمْ وَالْكِنَ
 اللَّهُ فَنَالَهُمْ ۗ وَمَا رَمَيْتُ إِذْ رَمَيْتُ وَلَكِنَّ اللَّهَ

12 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਇਲਹਾਮ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ, ਸੋ ਰੋਅਬ ਪਾਉਣਾ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਲੜੇ ਸੀ।
 15 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭੱਜਣਾ ਸਖ਼ਤ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਰ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਜਣਾ ਹੁਨਰ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ (ਰੋੜੀਆਂ) ਸੁੱਟੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸੁੱਟੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ (ਅਹਿਸਾਨਾਂ) ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਖਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (17) ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (18) (ਐ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ!) ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.'ਤੇ) ਫਤਹਿ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਫਤਹਿ ਆ ਚੁੱਕੀ (ਵੇਖੋ) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਜੇ ਫਿਰ (ਨਾਫਰਮਾਨੀ) ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਫਿਰ (ਤੁਹਾਨੂੰ) ਅਜਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। (19) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਚੱਲੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੋੜੋ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋ (20) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ) ਸੁਣ ਲਿਆ ਪਰ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ। (21) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਾਰੇ ਜਾਨਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਗੂੰਗੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। (22) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਕੀ (ਦੀ ਸਿਫਤ) ਦੇਖਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤੋਫੀਕ ਬਖਸ਼ਦਾ ਅਤੇ ਜੇ (ਆਪਹੁਦਰੀ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ) ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ। (23) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਬੂਲ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆੜ (ਰੁਕਾਵਟ) ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ। (24)

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ بَلَاءٍ حَسَبًا ۚ إِنَّ
 اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۖ ذَالِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ
 كَيْدِ الْكَافِرِينَ ۖ إِنَّ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ
 الْفَتْحُ ۚ وَإِنَّ تَنْتَهُبُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ وَإِنَّ تَعُودُوا
 نَعُدْ ۚ وَلَنْ نُغْنِيَنَّ عَنْكُمْ شَيْئًا وَ لَوْ
 كَثُرْتُمْ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا
 تَوَلَّوْا عَنهُ وَ أَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ۖ وَلَا تَكُونُوا
 كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۖ إِنَّ
 شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصَّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا
 يُعْتَمِرُونَ ۖ وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ
 أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ۖ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ

مَنْ

17 ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਕੰਕਰੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਫੌਜ ਵੱਲ ਸੁੱਟੀ, ਰੱਬ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਹਾਰ ਹੋਈ। ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਝਣ ਕਿ ਜਿੱਤ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦਮਲ ਨਾ ਦੇਵੋ।

19 ਮੱਕੀ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਲਾਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹਰ ਘੜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ 'ਮਤਾ ਹਾਜ਼ਲ ਫ਼ਤਹਿ' ਭਾਵ ਕਦੋਂ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ। ਸੋ ਹੁਣ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੁਫਰ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਕਰੋਗੇ ਭਾਵ ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਕਰਾਂਗੇ ਮਦਦ।

(ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਉਸ ਫਿਤਨੇ ਤੋਂ ਡਰੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਪੀ ਹਨ ਤੇ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਖਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (25) ਅਤੇ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ) ਚੇਤੇ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ (ਮੱਕੇ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ) ਘੱਟ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਤੇ ਡਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਡਾ ਕੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾਣ (ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਾ ਦੇਣ) ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ (ਉਸ ਦਾ) ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। (26)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੀਆਂ ਅਮਾਨਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰੋ ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ) ਸਮਝਦੇ ਹੋ। (27) ਤੇ ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਔਲਾਦ ਵੱਡੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ (ਨੇਕੀਆਂ ਦਾ) ਵੱਡਾ ਸਵਾਬ (ਇਨਾਮ) ਹੈ। (28) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫ਼ਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ (ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਡੇ ਫ਼ਜ਼ਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। (29)

لَمَّا يُحِذِيكُمْ، وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝ وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمْتُمْ مِنْكُمْ خَاصَّةً، وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَخَطِفَكُمْ النَّاسُ فَأَوْكُمُ وَيَأْخُذَكُمْ بِصُرُوفِهِمْ وَيَرْزُقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْثَلَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ، وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُغْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝ وَإِذْ

مَزَل

(ਬਾਕੀ) 21 ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਤੌਰਾਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਦਿਲੋਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਵੈਸੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਜੁਬਾਨੋਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਦਿਲੋਂ ਨਹੀਂ।

22 ਭਾਵ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੁਰੇ ਹਨ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜੇ ਸੱਚੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣ।

23 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਸਲਾਹੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਕਤ ਰੱਖੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਬਗ਼ੈਰ ਲਿਆਕਤ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

24 ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਿਲ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਰਹੇ, ਦਿਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ, ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਸੁਸਤੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਦ ਕਰੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

25 ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸੁਸਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਾਂ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਪਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੇਕੀਆਂ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਨਾਲ ਪਾਪੀ ਬਿਲਕੁਲ ਛੱਡ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਫੈਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਜ਼ਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਦਲੇਰ ਸੁਸਤੀ ਕਰਨ ਨਾਮਰਦ ਭੱਜ ਹੀ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਹਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦਲੇਰ ਵੀ ਠਲੂ ਨਾ ਪਾ ਸਕਣ।

26 ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭਾਵ ਮਾਲ-ਏ-ਗਨੀਮਤ।

28 ਅੱਲਾਹ ਰਸੂਲ ਦੀ ਚੋਰੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਛੁਪ-ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਚਾਉ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਅਕਸਰ ਮਹਾਜ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਸਨ, ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ-ਏ-ਗਨੀਮਤ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਲੈਣ, ਸਰਦਾਰ ਕੋਲ ਜਾਹਿਰ ਨਾ ਕਰਨ।

ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ. ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲੈਣ ਜਾਂ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਜਾਂ (ਦੇਸ਼ੋਂ) ਕੱਢ ਦੇਣ ਤਾਂ (ਇਧਰ ਤਾਂ) ਉਹ ਚਾਲਾਂ ਘੜ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ (ਉਧਰ) ਅੱਲਾਹ ਚਾਲਾਂ ਘੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (30) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਇਹ ਕਲਾਮ) ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲਾਮ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ ਹੀ ਕੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (31) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਜੇ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਪੱਥਰ ਵਰਸਾਉ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਭੇਜੋ। (32) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ। (33) ਅਤੇ (ਹੁਣ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਸਜਿਦ (ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ) ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ? ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਮੁਤਵੱਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਵੱਲੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (34) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਸੀ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਜ਼ਾਬ (ਦਾ ਸੁਆਦ) ਲਵੋ। (35)

يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَكْرِينَ وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقَمْنَا بِكَ مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ وَإِذَا قَالُوا الْمُهَمَّمُ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حَجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَمْ أَنْزِلْنَا بِعَذَابٍ آلَيْنِ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ وَمَا لَهُمْ إِلَّا بِعَذَابِهِمُ اللَّهُ وَهُمْ يُصَلُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْأَعْرَابِ وَمَا كَانَ لِأُولِي الْأَعْيُنِ أَنْ يَخُبُرَ إِلَّا السَّمْعُ وَلَكِنْ كَثُرْهُمْ لَا يَعْلَمُونَ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً

- (ਬਾਕੀ) 29 ਸ਼ਾਇਦ ਬਦਰ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਤਫ਼ਾਕੀਆ ਫ਼ਤਹਿ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤੋਂ ਛੁਪ ਕੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਬਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਉਜਾੜਨ। ਸੋ ਪਹਿਲੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਦੂਸਰੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਬਾਰ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ।
- 30 ਬਿਠਾਉਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਰੱਖੋ। ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਾ ਰੱਖਣ।
- 31 ਭਾਵ ਸਦਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਇਹ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਿੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਆਇਆ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ।
- 32 ਅਬੂ ਜਿਹਲ ਜਦੋਂ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹੋ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਆਈ।
- 33 ਭਾਵ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਪੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਰਹੇ, ਤੋਬਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਹੋਵੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਨਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਮੇਰਾ ਵਜੂਦ ਦੂਸਰਾ ਇਸਤਗਫ਼ਾਰ।

(ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਰੋਕਣ, ਸੋ ਹੁਣੇ (ਉਹ) ਹੋਰ ਖਰਚ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਫਸੋਸ (ਦਾ ਕਾਰਨ) ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਰ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੋਜ਼ਖ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ (36) ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਨਾਪਾਕ ਨੂੰ ਪਾਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਨਾਪਾਕ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਢੇਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ ਇਹੋ ਲੋਕ ਘਾਟਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (37) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ ਸ.) ਖੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਫਿਰ (ਉਹੀ ਹਰਕਤਾਂ) ਕਰਨ ਲੱਗਣ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ (ਜਿਹੜਾ ਢੰਗ ਚੱਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) (38) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹੋ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਿਤਨਾ-ਫ਼ਸਾਦ (ਭਾਵ ਕੁਫਰ ਦਾ ਢੰਗ) ਬਾਕੀ ਨਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦੀਨ ਹੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ (39) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨਗੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿਮਾਇਤੀ ਹੈ (ਅਤੇ) ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਮਦਦ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (40)

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝ اِنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا يَنْتَفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدَّوْا
 عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ فَسَيَنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ
 عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ۝ لِيَمِيزَ اللّٰهُ اَخِيَّتَ مِنْ
 الطّٰيِبِ وَيَجْعَلَ اَخِيَّتَ بَعْضُهُمْ عَلٰى
 بَعْضٍ كَمَا جَعَلْنَا فِىْ جَهَنَّمَ دَاوَالِكُمْ هُمْ
 الْاَخِيْرُونَ ۝ قُلْ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا اُوْلٰٓئِكَ هُمُ
 لَكُمْ مَّا قَدْ سَلَفَ ۝ وَاِنْ يَّعُوْدُوْا فَقَدْ مَضَتْ
 سُنَّتُ الْاَوَّلِيْنَ ۝ وَاَقْبَلُوْهُمْ حَتّٰى لَا تَكُوْنُوْا فِىْ شَكٍّ
 وَّيَكُوْنُوْا لِلَّذِيْنَ كَلَّمَ اللّٰهَ ۝ اِنْ اَنْتُمْ هُمْ اِنَّ اللّٰهَ
 بِمَا يَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمُوْا
 اَنَّ اللّٰهَ مُوَلِّكُمُ النَّصِيْرَ ۝ وَنِعْمَ النَّصِيْرُ

(ਬਾਕੀ) 34 ਕੁਰੈਸ਼ ਆਪ ਨੂੰ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਅੱਲਾਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੋ ਫਰਮਾਇਆ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਅੱਲਾਦ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਪ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। 37 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਗ਼ਾਲਿਬ ਕਰੇ। ਇਸ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ, ਜਾਨ, ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਨੇਕ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ 'ਤੇ ਮਰਨਾ ਹੈ ਉਹੀ ਸਾਰੇ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ। 38 ਲੜੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫ਼ਸਾਦ ਰਹੇ ਭਾਵ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਰਹੇ ਕਿ ਈਮਾਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਣ।

ਕੁਫਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ। ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ-ਪਿਛਲੀਆ ਹਰਕਤਾਂ ਛੱਡ ਦੇਣ।

ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਗ਼ਾਨੀਮਤ ਦਾ ਮਾਲ) ਲੁੱਟ ਕੇ ਲਿਆਉ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਅਲੱਹ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਤੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਦਾ ਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਦਾ ਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਦਾ ਤੇ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੀ (ਗ਼ਾਇਬੀ/ਗੁਪਤ ਸਹਾਇਤਾ) 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। (ਜਿਹੜੀ ਕੂੜ ਅਤੇ ਸੱਚ ਵਿੱਚ) ਫ਼ਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ (ਭਾਵ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ) ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਠਭੇੜ ਹੋ ਗਈ, ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (41) ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਰ ਦੇ ਨਾਕੇ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਲਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਹੇਠਾਂ (ਤੱਟ ਵੱਲ ਉਤਰ ਗਿਆ) ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜੰਗ ਦੇ ਲਈ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ (ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ 'ਚ) ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛੜ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਲੇਕਿਨ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਜਿਹੜੇ ਮਰਨ ਉਹ ਵੀ ਬਸੀਰਤ 'ਤੇ (ਭਾਵ ਯਕੀਨ ਜਾਣ ਕੇ) ਮਰਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਉਹ ਵੀ ਬਸੀਰਤ 'ਤੇ (ਭਾਵ ਹੱਕ ਪਛਾਣ ਕੇ) ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (42) ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਜੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ (ਜਿਹੜਾ) ਕੰਮ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ) ਵਿੱਚ ਝਗੜਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੀਨਿਆਂ (ਦਿਲਾਂ) ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (43)

وَالرَّسُولِ وَالَّذِينَ قَدْ آمَنُوا وَالْمَسْكِينِ وَ
 اٰلِ السَّبِيْلِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَا اَنْزَلْنَا
 عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّجْيِ الْجَمْعِيْنَ
 وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدُوِّ
 الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوِّ الْقُصُوْتِ وَالرَّكْبِ اَسْفَلَ
 مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاٰخْتَفْتُمْ فِي الْمِيْعَدِ
 وَلٰكِنْ لِّقَضٰى اللّٰهِ اَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا ذٰلِكَ لِيَهْلِكَ
 مَنْ هَلَكَ عَن بَيْنَتِيْ وَيُحْيٰى مَنْ حَيَّ عَن
 بَيْنَتِيْ ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيْعٌ عَلِيْمٌ اِذْ يُرِيْكُهُمُ اللّٰهُ
 فِيْ مَنَامِكُمْ قَلِيْلًا ۗ وَلَوْ اَرَاكُمْ كَثِيْرًا لَّفَشَلْتُمْ
 وَلَكِنَّا رَعْنٰكُمْ فِي الْاَمْرِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَمٌ ۗ اِنَّهٗ
 عَلِيْمٌ بِذٰاتِ الصُّدُوْرِ ۗ وَاِذْ يُرِيْكُوْهُمْ اِذْ

41 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਬੀ 'ਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਅਤੇ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋਏ। ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਵੀ ਫ਼ਤਹਿ ਦੇਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਲਵੇ, ਉਹ ਗ਼ਾਨੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਰਸੂਲ ਦੇ ਖ਼ਰਚ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹੋ ਖ਼ਰਚ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਸੁਲਾਹ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਰਚ ਲਈ ਹੈ। ਗ਼ਾਨੀਮਤ ਦੇ ਵੀ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹਨ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇਣਾ ਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਿਆਦਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ।

42 ਭਾਵ ਕੁਰੈਸ਼ ਆਪਣੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਫ਼ਲਾ ਬਚ ਗਿਆ, ਦੋਵੇਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਇੱਕ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਖਲੋਈਆਂ। ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਇਸ ਫ਼ਤਹਿ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਆਈ ਉਹ ਵੀ ਯਕੀਨ ਕਰਕੇ ਮਰਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਹੱਕ ਪਛਾਣਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ।

ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਏ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਹੀ ਪਰਤਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (44)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਜਦੋਂ (ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ) ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਟਕਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੈਰ ਜਮਾਈਂ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਮੰਤਵ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕੋ। (45) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਚੱਲੋ, ਤੇ ਪਰਸਪਰ ਝਗੜਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ (ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ) ਤੁਸੀਂ ਡਰਪੋਕ ਹੋ ਜਾਉਂਗੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਚੜ੍ਹਤ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਸਬਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਉ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (46) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਬਣਿਉ ਜਿਹੜੇ ਹੰਕਾਰੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ (ਭਾਵ ਹੱਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ) ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਘਰੋਂ ਨਿੱਕਲ ਆਏ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹੋਂ ਰੋਕਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। (47) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਾਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥੀ ਹਾਂ (ਲੇਕਿਨ) ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ (ਕਤਾਰਾਂ 'ਚ) ਆ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀਂ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (48)

44 ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਤਾਂ ਜੋ ਜੁਰਅਤ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨ। ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਵੀ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਹ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਪਿੱਛਿਉਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ।

45 ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗੋ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਪੱਕੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਸਲਿਹਤ ਦਾ ਚਾਹੁਣਾ।

46 ਚੰਗੇ ਨਸੀਬੇ ਨਾਲ ਬਾਉ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਆਵੇਗੀ।

ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ-ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣਾ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹਿਣਾ। ਰਸੂਲ-ਨਬੀ, ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। (ਜਾਰੀ)

التَّقِيْمُ

رَاعِيَةً

التَّقِيْمُ فِي اَعْيُنِكُمْ قَلِيْلًا وَيُقَاتِلُكُمْ فِي اَعْيُنِهِمْ
 لِيُقَضِيَ اللهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا ۗ وَاِلَى اللهِ
 تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا قَاتَيْتُمْ فِئَةً
 فَاثْبُتُوْا وَاذْكُرُوْا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۗ
 وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ ۗ وَلَا تَنَازَعُوْا فَتَفْشَلُوْا ۗ
 وَذَهَبَ رِيْبِكُمْ ۗ وَاصْبِرُوْا ۗ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ۗ
 وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ حَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ
 بَطْرًا ۗ وَرِجَاءِ النَّاسِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ
 اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ۗ وَاِذْ رُبِّيْنُ
 كُهُمُ الشّٰيْطٰنُ اَعْمٰلَهُمْ وَقَالَ لَا غٰلِبَ لَكُمْ
 الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّيْ جَارٌّ لَّكُمْ ۗ فَانْتَأْتِ
 الْفِيْمَتِيْنَ نَكَصَ عَلٰى عَقْبَيْهِ وَقَالَ اِنِّيْ بَرِيْءٌ
 مِنْكُمْ اِنِّيْ اَرٰكُمْ مَا لَا تَرَوُنَّ اِنِّيْ اَخَافُ اللّٰهَ ۗ

مَنْ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਅਤੇ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਗ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੀਨ ਨੇ ਹੰਕਾਰੀ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (49) ਅਤੇ ਅਫਸੋਸ! ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ (ਦੀ ਹਾਲਤ) ਵੇਖੋ ਜਦੋਂ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਕੱਢਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਅਤੇ ਪਿੱਠਾਂ ਤੇ (ਕੋੜੇ ਅਤੇ ਹਥੋੜੇ ਵਗ਼ੈਰਾ) ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਤੇ (ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ) ਕਿ (ਹੁਣ) ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਉ। (50) ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (51) ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਫ਼ਿਰਅੋਨੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ (ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬੋਚ ਲਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (52) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ

الْأَنْفَالِ

وَاللَّهُ سَدِيدُ الْعِقَابِ ۖ إِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ
 وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرْهُؤُكُمْ دِينُهُمْ
 وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝
 وَلَوْ تَرَى إِذْ يَتَوَكَّلُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِمَلِكَةٍ
 يَصْرَبُونَ وَجُوهُهُمْ وَأَدْبَارُهُمْ ۖ وَذُوقُوا
 عَذَابَ الْعَرِيقِ ۚ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ آيَاتِنَا
 وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ ۝ كَذَّابِ
 فِرْعَوْنُ ۚ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَفَرُوا بِآيَاتِ
 اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ
 سَدِيدٌ ۝ الْعِقَابُ ۚ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ
 مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ
 حَتَّىٰ يُغَيِّرَ مَا بِأَنفُسِهِمْ ۚ وَ
 أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ كَذَّابِ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ

- (ਬਾਕੀ) 47 ਜਿਹਾਦ ਇਬਾਦਤ ਹੈ, ਇਬਾਦਤ 'ਤੇ ਘੁਮੰਡ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੁਹਰਤ ਲਈ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ।
 48 ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੜਾਈ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਮਿਲਿਆ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਜੰਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਾਹਿਰ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਤੋਂ ਹੱਥ ਛੁਡਾ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਬਰਾਈਲ ਅਤੇ ਮੀਕਾਈਲ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਨੱਠ ਗਿਆ।
 49 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਨਾਫਿਕ (ਦੋਗਲੇ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਘੁਮੰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ।
 53 ਆਪਣੇ ਜੀਅ (ਨਫਸ) ਦੀ ਗੱਲ ਬਦਲਣ ਭਾਵ ਯਕੀਨ ਅਤੇ ਨੀਯਤ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਿਅਮਤ ਖੋਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।

ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ-ਦੋਗਲਿਆ, ਦੋ ਚਿੱਤਿਆਂ, ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੱਝ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕੁੱਝ। ਨਿਅਮਤ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਮਿਹਰ। ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ-ਪਾਲਣਹਾਰ।

ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੈੜੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ (ਇਨਕਾਰ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਹ ਬੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। (55) ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ (ਸੁਲਾਹ-ਸਫਾਈ ਦਾ) ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਹਰ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। (56) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਨੱਠ ਜਾਣ। ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਇਸ ਨਾਲ) **ਇਬਰਤ** (ਨਸੀਹਤ) ਮਿਲੇ। (57) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੌਮ 'ਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੋ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (58) ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਭੱਜ ਨਿੱਕਲੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ (59) ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਤਕ ਹੋ ਸਕੇ ਫੌਜ ਦੇ ਇਕੱਠ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੈਰੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਡਰ ਬੈਠਿਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਖਰਚ ਕਰੋਗੇ ਉਸ ਦਾ **ਸਵਾਬ** (ਇਨਾਮ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਤੀ ਭਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (60)

نَأْمُرُكُمْ أَنْ تَأْمُرُوا بِأَنْفُسِكُمْ وَأَنْ تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَذَلِكَ صِدْقٌ مِنْ رَبِّكُم لِيُذَكَّرَ بِهِ أُولُو الْأَلْبَابِ
 وَأَمَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۗ الَّذِينَ عَاهَدتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْصُرُونَ عَهْدَهُمْ فِي كَلِمَةٍ مَوَدَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ۗ فَإِنَّمَا تَتَّفَقْتُمْ فِي الْحَرْبِ مَتَّيِّدِينَ لَهُمْ مِمَّنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ۗ وَإِنَّمَا تَخَافَنَ مِنْ قَوْمٍ خِيبَاكُمۥ فَاتَّقِ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَعِثَ سُوَءًا ۖ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ ۗ وَلَا يُحْسِنُ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبْقًا ۖ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِرُونَ ۗ وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ ۖ عَدَدُوا لِلَّهِ وَعَدَاوَكُمْ وَآخِرِينَ ۖ مَنْ دُونِهِمْ ۖ لَا تَعْلَمُونَهُمُ ۗ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۖ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

58 ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕੌਮ ਨੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਧੋਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਖਬਰ ਮਾਰੋ, ਜੇਕਰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰੰਤੂ ਡਰ ਹੈ ਤਾਂ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਕੇ ਬਰਾਬਰ ਬਰਾਬਰ ਜਵਾਬ ਦੇਵੋ। ਭਾਵ ਲੜਾਈ ਦੇ ਲੜਨ ਦਾ, ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੜਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

60 ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ ਜੇਕਰ ਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਕੌਮ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਖੁਰਾਕ ਲਈ ਖਰਚ ਆਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਿੱਦ ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਤੱਕੜੀ ਵਿੱਚ ਤੋਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਰੋਅਬ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਜਾਣਿਓ ਕਿ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਵੇਗੀ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਉਹ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ (ਦੋਗਲੇ) ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਸੁਲਾਹ ਸਫਾਈ ਵੱਲ ਝੁਕਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਉ ਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (61)

ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਚਾਹੁਣ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨਾਲ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ (62) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਦੌਲਤ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ ਪਾਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (63) ਐ ਨਬੀ! ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਨ, ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (64) ਐ ਨਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਵੋ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀਹ ਆਦਮੀ ਸਾਬਿਤ ਕਦਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਦੋ ਸੌ ਮੁਨਕਿਰਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਸੌ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (65)

يَوْمَ الْيَكْمُ وَأَنْتُمْ لَا تُظَلَمُونَ ۚ وَإِنْ جَنَحُوا
لِلْسَلَامِ فَأَجْزِهِمْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۚ وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ
فَأِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ ۚ هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِنُصْرِهِ
وَالْمُؤْمِنِينَ ۚ وَالْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۚ لَوْ أَنْتُمْ تَأْمَنُونَ
فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا آتَيْنَا بَيْنَ قُلُوبِهِمْ
وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ
يَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ۚ يَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَرِضُ الْمُؤْمِنِينَ
عَلَى الْقِتَالِ ۚ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ
يَعْلَمُوا بِمِائَتِينَ ۚ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ
يَعْلَمُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَا يَفْقَهُونَ ۚ اللَّهُ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ

61 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਦਗ਼ਾ ਰੱਖਣਗੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ।

63 ਅਰਬ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਫਿਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਦਕੇ ਸਾਰੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਾਈ ਬਣ ਗਏ।

64 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮਦੀਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਿਣਵਾਏ, ਜੰਗ ਦੇ ਯੋਗ ਛੇ ਸੌ ਆਦਮੀ ਨਿਕਲੇ, ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦਾ ਡਰ ਹੈ? ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਆਇਤ ਉਤਰੀ।

65 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।

ਹੁਣ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰੋਂ ਬੋਝ ਹਲਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ (ਹਾਲੀ) ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੌ ਆਦਮੀ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਦੋ ਸੌ ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। (66)

ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਰਹਿਣ ਜਦੋਂ ਕਿ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ) ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਖੂਨ (ਨਾ) ਵਹਾ ਦੇਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲ ਦੇ ਲੋਭੀ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਖਰਿਤ (ਦੀ ਭਲਾਈ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਭਰਿਆ ਹੈ। (67) ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ (ਬਦਲਾ/ਕਮਾਈ) ਤੁਸੀਂ ਲਿਆਏ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। (68) ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦਾ ਮਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਉ (ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਾਕ ਅਤੇ) ਹਲਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (69)

ਪੈਗੰਬਰ! ਜਿਹੜੇ ਕੈਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ (ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ) ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਨੇਕੀ ਵੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ (ਮਾਲ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (70) ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਤੁਹਾਡੇ) ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (71)

اِنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۚ اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِّمْلَةٌ صَابِرَةٌ
 يَعْلَمُوْا مَا تُنَبِّئُ ۚ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ يَعْلَمُوْا
 اَلَّذِيْنَ يٰۤاٰذُنَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ۗ مَا كَانَ
 لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗ اَسْرَةٌ حَتّٰى يَشْخُرَ فِي
 الْاَرْضِ ۗ تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۗ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ
 الْاٰخِرَةَ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۗ لَوْ لَا كَتَبَ مِنَ اللّٰهِ
 سَبْقُ لَكُمْ فَيَمَّا اَخَذْتُمْ عَدَاۤءَ اَبٍ عَظِيْمٍ ۗ فَكَلُوْا
 مِمَّا غَنِيْتُمْ حَالًا طَيِّبًا ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ
 عَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۗ يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِيْ اَيْدِيكُمْ
 مِنَ الْاَسْرَةِ اِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ فِيْ قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا
 يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ
 عَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۗ وَاِنْ يُّرِيْدُوْا خِيَاۡتَكُمْ
 فَقَدْ خَالَوْا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمْكُنْ مِنْهُمْ ۗ

- 66 ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਯਕੀਨ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟ ਸਨ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਕਿ ਦੁੱਗਣੇ ਹੋ ਕੇ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੁਣ ਵੀ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਜੇਕਰ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਮਲਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅੱਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ।
- 67 ਬਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸੱਤਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਫੜ ਲਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਅਕਸਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰ.) ਅਤੇ ਸਅਦ ਪੁੱਤਰ ਮੁਆਜ਼ (ਰ.) ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਰਾਏ ਸੀ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਮਾਲ ਲੈ ਲੈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਆਇਤ ਉਤਰੀ ਭਾਵ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹਾਦ ਨਾਲ ਮਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਤੋੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਛੱਡਣ।
- 68 ਉਹ ਗੱਲ ਇਹ ਲਿਖ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੈਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ (ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਆਪਣੇ ਤਨੋਂ ਅਤੇ ਮਨੋਂ ਲੜੇ ਉਹ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ (ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ) ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਤਾਂ ਲੈ ਆਏ ਲੇਕਿਨ ਹਿਜਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਹਿਜਰਤ ਨਾ ਕਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚੀਨ ਦੇ (ਮਾਮਲਿਆਂ) 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਸਬਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ (ਸੁਲਾਹ) ਸਫਾਈ ਦੀ ਸੰਧੀ ਹੋਵੇ, (ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (72) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ (ਉਹ ਵੀ) ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ ਤਾਂ (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ!) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ (ਕੰਮ) ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫਿਤਨਾ ਫਸਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਫਸਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। (73) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ (ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ) ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਇਹੋ ਲੋਕ ਸੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ) ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਹੈ। (74)

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ
 هَاجَرُوْا وَ جَاهَدُوْا بِ اَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
 فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ الَّذِيْنَ اٰوَوْا وَ نَصَرُوْا
 اُولٰٓئِكَ يَعْظَمُهُمْ اَوْلِيَاۗءُ بَعْضُهُمْ
 اَوْلِيَاۗءُ اٰمَنُوْا وَاَلَمْ يُبَآئِبُوْا اَمَّا لَكُمْ فَاِنْ
 لَمْ يَكُنْ شَيْءٌ حَتّٰى يُبَآئِبُوْا ۗ وَاِنْ اَسْتَضَرُّوْكُمْ
 فِي الْمَدِيْنَةِ فَعٰنِيْكُمْ التَّضَرُّۙ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ
 بَيْنَكُمْ وَاَبِيْنَهُمْ بَيِّنٰتٍ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ
 بَصِيْرٌ ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْضُهُمْ
 اَوْلِيَاۗءُ بَعْضٍ ۗ اِلَّا
 تَقْعَلُوْا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِى الْاَرْضِ وَ فَسَادٌ
 كَبِيْرٌ ۗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ هَاجَرُوْا وَ
 جَاهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَ الَّذِيْنَ
 اٰوَوْا وَ نَصَرُوْا اُولٰٓئِكَ
 هُمُ الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا ۗ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ
 وَرِزْقٌ كَرِيْمٌ ۝

71 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਡਰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਕੁੱਝ ਗ਼ਲਤੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਡਰੇ, ਗ਼ਨੀਮਤ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਫ਼ਰਮਾਈ, ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖਾਉ ਪਰੰਤੂ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦੇ ਮਾਲ ਲਈ ਜਿਹਾਦ ਨਾ ਕਰੋ। ਹਨਫੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਫਤ ਕੇ ਲੈ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਮੁਫਤ ਛੱਡਣਾ ਕਿ ਫਿਰ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਮਿਲਣ। ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਛੱਡਣਾ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਇਮਾਮ ਸ਼ਾਫ਼ਈ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਸੂਰਤ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ 'ਮੰਨਾ ਬਅਦੁ ਵ ਇੰਮਾ ਫ਼ਿਦਾਅਨ'।

72 ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕਈ ਹਾਸ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਅਬੂ ਤਾਲਿਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਇੱਕ ਮੱਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ, ਰੱਬ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਦੌਲਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ, ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਹੋਏ ਉਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ।

72 (1) ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਹਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰ ਦੇ ਦੋ ਫ਼ਿਰਕੇ ਸਨ। ਮੁਹਾਜਿਰ ਘਰ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰ ਥਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਜਿੰਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸਨ, (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਿੱਛੋਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਦੇਸ਼ੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜਿਹਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (75)

9. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤੋਬਾ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 129 ਆਇਤਾਂ, 16 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 2537 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 11360 ਅੱਖਰ ਹਨ)

(ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ, ਜਿਹੜਾ ਬੇਹੱਦ

ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ)

(ਐ ਮੁਸਲਮਾਨੋ! ਹੁਣ) ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਦ (ਸਮਝੌਤਾ) ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਬੇਜ਼ਾਰੀ (ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ)(1) ਤਾਂ (ਮੁਸ਼ਰਿਕੋ! ਤੁਸੀਂ) ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਚੱਲ ਫਿਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ

ਅੱਲਾਹ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸਵਾ (ਬਦਨਾਮ) ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (2) ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ (ਉਦਾਸੀਨ) ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਸੂਲ ਵੀ (ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੈ) ਬੱਸ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਵੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਨਾ ਮੰਨੋ (ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੋ) ਤਾਂ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਸ਼ਬਰ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (3)

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَبُوا وَجْهَهُمْ مَعَكُمْ
 فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى
 بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
 سُوْرَةُ التَّوْبَةِ مَدِيْنَةُ
 بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ
 أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ
 اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
 إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ إِنَّ اللَّهَ
 بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ إِنَّا فَتَنَنَّا
 فُتُوْحًا لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ
 غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ
 أَلِيمٍ إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ السُّرُورِ
 مَزَل

ਬਾਕੀ (72) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁਲਾਹ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਇੱਕ ਹੈ ਭਾਵ ਇੱਕ ਲਈ ਠੀਕ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਠੀਕ। ਇੱਕ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ। ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਲਾਹ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੜੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਅਜਨਬੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ, ਮਦਦ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਮਦਦ ਕਰਨ।
 73 ਭਾਵ ਕਾਫ਼ਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਕੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣਗੇ, ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਸਾਡਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਉਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਨ ਸਮਝ ਲੈਣ।
 74 ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਜਿਹੜੇ ਲੜਦੇ ਹਨ ਘਰ ਬੈਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਹਨ। ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਗ਼ਨੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।
 75 ਭਾਵ ਮੁਹਾਜ਼ਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੰਨੇ ਮਿਲਦੇ ਜਾਣ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰੀਕ ਹਨ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ ਆਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਵਾਲੇ ਮੁਹਾਜ਼ਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਭਾਵ ਮੀਰਾਸ ਉਹੀ ਲਏਗਾ ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਤੁਹਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿਸ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ (ਕਿ) ਅੱਲਾਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (4) ਜਦੋਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਵੇਖੋ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉ ਅਤੇ ਫੜ ਲਉ ਤੇ ਘੇਰ ਲਉ। ਹਰ ਘਾਤ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੋ। ਫਿਰ ਜੇ ਉਹ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡ ਦੇਵੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਣ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਵੋ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕਲਾਮ ਸੁਣਨ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੋ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਬੇਖ਼ਬਰ ਲੋਕ ਹਨ। (6) ਭਲਾ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ) ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਵੇਂ (ਕਾਇਮ) ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਸਜਿਦ (ਭਾਵ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ) ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ (ਆਪਣੀ ਸੰਧੀ 'ਤੇ) ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੌਲ-ਓ-ਕਰਾਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (7)

ثُمَّ لَمْ يَنْتَقِصُوا شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ
 أَحَدًا فَأَيُّ الْيَوْمِ الْعِصَمِ إِذْ مَدَّ يَدَيْهِمْ ۗ إِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۗ فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ
 الْحُرْمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ
 وَخَذُواهُمْ وَأَحْصَوْهُمْ وَأَعْلَدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ ۗ
 فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
 فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ وَإِن
 أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى
 يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ
 قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ۗ كَيْفَ يَكُونُ لِلشُّرِكِينَ
 عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ
 عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ فَمَا اسْتَقَامُوا
 لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۝

(ਬਾਕੀ) ਸੂਰਤ ਤੋਬਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 1 ਇਹ ਸੂਰਤ ਬਰਾਅਤ ਹੈ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੂਰਤ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ। ਸੂਰਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ 'ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ' ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਵੀ ਨਹੀਂ।
 3 ਛੇਵੇਂ ਸਾਲ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਹੋਈ ਸੀ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ 'ਇੰਨਾ ਫ਼ਤਹਨਾ' ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਅਰਬ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੱਕਾ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਇਆ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕ (ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ) ਸੁਲਾਹ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਗੱਲ ਈਦ-ਉਲ-ਅਜ਼ਹਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੱਜ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ! ਸੁਲਾਹ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਦੇ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਲੜਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ।
 5 ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਲਾਹ ਕਾਇਮ ਰਹੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਮਿਲੀ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਦਿਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਮਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ, ਕੁਫ਼ਰ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਾ ਹੱਕ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਮਾਜ਼ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਅਮਨ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਸਿੱਦੀਕ (ਰ.) ਨੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਭਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਗ਼ਲਬਾ (ਚੜ੍ਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ) ਪਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰਨ ਨਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ? ਇਹ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ (ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ) ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਹਨ। (8) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬੁਰੇ ਹਨ। (9) ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਅਾਲ ਕਰਨ, ਨਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (10) ਜੇ ਇਹ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨੀ ਭਾਈ (ਧਰਮੀ ਭਰਾ) ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (11) ਅਤੇ ਜੇ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਣ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਵਿੰਗ-ਵਲ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰੋ। ਇਹ ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ। (12) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੜੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ (ਸਮਝੌਤਾ ਤੋੜਨ ਦੀ) ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋ? ਡਰਨਾ ਕੇਵਲ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਵੋ। (13)

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ
 إِلَّا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَابَعُوا
 قُلُوبَهُمْ وَالْكَثِيرُ مِنْهُمْ فَسُفُونَ ۝ إِشْرَكُوا بِآيَاتِ
 اللَّهِ تَشْنُؤًا فَلْيَلَّا فَصَادُوا عَنْ سَبِيلِهِ وَإِنَّهُمْ
 سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ لَا يَرْقُبُونَ فِي
 مُؤْمِنِينَ إِلَّا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ۝
 فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
 فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
 يَعْلَمُونَ ۝ وَإِنْ تَنَكَّرُوا إِلَيْهَا فَبِعَدِ
 عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا آيَةً
 الْكُفْرِ إِنَّكُمْ لَأَبْيَانٌ لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ۝
 إِنْ تَنَقَّاتُلُونَ قَوْمًا نَتَكَّنُوا إِلَيْهَا فَهُمْ وَهُمْ
 بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أُولَئِكَ مَكْرُومٌ

- 6 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਏਨੀ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁੱਝ ਪੁੱਛਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੁਣ ਲੈਣ ਫਿਰ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਹੋਣ ਉੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ, ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।
- 7 ਸੁਲਾਹ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ, ਇੱਕ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸੁਲਾਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇਣ, ਇਹ ਮੌਕੇ ਦਾ ਅਦਬ ਹੈ। ਤੀਸਰੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸੁਲਾਹ ਕਾਇਮ ਰਹੀ ਪਰੰਤੂ ਆਖਿਰ ਵਿੱਚ ਅਰਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ।
- 11 ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ, ਦਿਲੋਂ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਿਣੇ ਪਰੰਤੂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਦੋਸਤ ਨਾ ਬਣਾਉ।
- 12 ਜੇਕਰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਸਾਡੇ ਦੀਨ ਤੇ ਐਬ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜੋ। ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਮੋਮਿਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ (ਹਿਰਦਿਆਂ) ਨੂੰ ਸ਼ਿਫਾ ਬਖਸ਼ੇਗਾ(14) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁੱਸਾ ਦੂਰ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਾਹੇਗਾ ਮਿਹਰ ਫਰਮਾਏਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ।(15)ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬਗ਼ੈਰ ਇਮਤਿਹਾਨੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਉਗੇ? ਅਤੇ ਹਾਲੀਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੇ ਮੋਮਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿਗਰੀ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ (ਸਾਰੇ) ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ।(16)

ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ (ਦਿੰਦਾ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ।ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਬੇਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ।(17)ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਆਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਿਦਾਇਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਦਾਖ਼ਿਲ) ਹੋਣ।(18)

اَتَّخِشْتَهُمْ ۖ فَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ ۝ قَاتِلُوْهُمْ يُعَذِّبْهُمْ اللّٰهُ بِاَيِّ رِيْكُمْ وَيُخْزِئْهُمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُوْرَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِيْنَ ۝ وَيُدْهَبْ غَيْظَ قُلُوْبِهِمْ ۝ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَّشَاءُ ۚ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوْا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ جَهِدُوْا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلَا رَسُوْلِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِيْنَ وَلِيْجِتَّةً ۚ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۚ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَعْمُرُوْا مَسْجِدَ اللّٰهِ شٰهِدِيْنَ عَلٰى اَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ ۗ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۗ وَفِي النَّارٍ هُمْ خٰلِدُوْنَ ۝ اِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ

ਅਜ਼ਾਬ-ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਕਰੋਪੀ। ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ-ਬਦਨਾਮ, ਰੁਸਵਾਈ। ਜਿਹਾਦ-ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਯਤਨ, ਧਰਮ ਯੁੱਧ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹਾਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਮੋਹਤਰਮ (ਭਾਵ ਖਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ) ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। (18) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਗਏ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਤੇ ਜਾਨ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਬਹੁਤ ਬੁਲੰਦ ਹਨ ਤੇ ਉਹੀ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (20) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਤੇ **ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ** ਦੀ, ਤੇ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਹਨ (21) (ਅਤੇ ਉਹ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਸਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਤਿਆਰ ਹੈ। (22)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਅਤੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਈਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਕੁਫਰ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਨਾ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਰੱਖਣਗੇ ਉਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ। (23)

وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ نَعَسَ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۖ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآئِرِ وَحَمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۖ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۖ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۖ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ فِيهَا نِعْمَةٌ كَثِيرَةٌ ۖ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولَئِكَ

22 ਉਪਰ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜ ਆਇਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ (ਰ.) ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਹੋਈ। ਅੰਤ ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਨੇ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਦੇ, ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਵੀ ਰੱਬ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸੀ ਭਾਵ ਹਾਜੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ਿਦਮਤ ਅਤੇ ਖਾਨਾ ਕਾਅਬਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖ਼ਿਦਮਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਹੈ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਹਨਾਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝ ਲਏ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਸਦਾ ਲਈ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ਿਰ ਨਾ ਜਾਣ। ਆਲਿਮਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਭਾਵੇਂ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਨੇਤਤਾ ਨਾਲੋਂ ਅਮਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰੁਤਬਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ (ਰ.) ਅਮਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ।

23 ਕਈ ਆਦਮੀ ਦਿਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਬਰਾਦਰੀ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਈਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਇੱਥੋਂ ਸਮਝੋ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਪ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਭਰਾ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਤੇ ਮਾਲ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਤਿਜਾਰਤ ਜਿਸ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਮਕਾਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੋਂ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਠਹਿਰੇ ਰਹੋ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ (ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ) ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। (24) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਗ-ਏ-ਹੁਨੈਨ ਦੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ (ਜਮਾਤ ਦੀ) ਜ਼ਿਆਦਤੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਵਜੂਦ (ਏਨੀ ਵੱਡੀ) ਅਤੇ ਖੁਲੀ ਡੁੱਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਤੰਗ ਹੋ ਗਈ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ। (25) ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਤਸੱਲੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ (ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਦੇ ਲਈ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ) ਫ਼ੌਜਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ (ਅਸਮਾਨੋਂ) ਉਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। (26) ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਾਹੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਤਵੱਜੋ ਫ਼ਰਮਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (27)

هُمُ الظَّالِمُونَ ۗ قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
وَأَخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ
اقتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَ
مَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِمَّنْ اللَّهُ وَ
رَسُولُهُ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَفِئُوا حَتَّى يَأْتِيَ
اللَّهُ بِأَمْرٍ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۗ
لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۗ وَيَوْمَ
حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ
شَيْئًا وَضَافَّتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَآرِحَبَتٍ ثُمَّ
وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ۗ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى
رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَّمْ
تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ وَذَلِكَ جَزَاءُ
الْكَافِرِينَ ۗ ثُمَّ يَنْوُبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

24 ਅੰਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ।
27 ਮੱਕੇ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਮੱਕੇ ਅਤੇ ਤਾਇਫ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੜਾਈ ਲਈ ਜਮਾਂ ਹਨ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਮਿਲ ਗਏ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਥੋੜ੍ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਲੰਘਣ ਲੱਗੀ। 'ਹਵਾਜ਼ਨ' ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਉਹ ਕੌਮ ਵਾਲੇ ਫੁੱਪੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੱਕੇ ਵਾਲੇ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਵਾਪਿਸ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਾਥੀ ਵੀ ਤਿੱਤਰ ਬਿੱਤਰ ਹੋ ਗਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਜੰਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਨੇ ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ 'ਚ ਬੁਲਾਇਆ, ਇਸ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮੁਹਾਜਿਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਹਾਂ। ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਨੇ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਰੱਖੋ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ 'ਚੋਂ ਅਕਸਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਨਾਪਾਕ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ ਕਾਅਬਾ ਦੇ ਲਾਗੇ ਵੀ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (28)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕੀਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ (ਯਕੀਨ) ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਹਰਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ। (29) ਅਤੇ ਯਹੂਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਜ਼ੈਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸੀਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੇਟੇ ਹਨ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਹ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰੇ, ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ? (30) ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਪੁੱਤਰ ਮਰੀਯਮ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖ਼ੁਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕੋ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਨਾ ਕਰਨ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। (31)

مَنْ يَشَاءِ، وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا إِنَّمَا الشِّرْكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ
 الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا، وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَتَهُ
 فَسَوْفَ بَغِينِكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ
 اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَبْتَغُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ
 الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ
 وَهُمْ صَاغِرُونَ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ
 وَقَالَتِ النَّصَارَى السَّيِّحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ
 بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
 قَبْلُ فَتَلَّهُمْ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ اتَّخَذُوا
 أَحْبَابَهُمْ وَرَهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

28 ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ 'ਚ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਹਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਲੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਹੈ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਭਾਵ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਵਪਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਸਾਰਾ ਮੁਲਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

29 ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ। ਹੁਣ ਹੁਕਮ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚੇ ਪੱਕੇ ਦੀਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਜ਼ੀਆ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜਾ ਉੱਚਾ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਸਾਰੇ ਜਜ਼ੀਆ ਦਿਆ ਕਰਨ। ਬਾਕੀ ਅਰਬ ਦੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਜਜ਼ੀਆ ਉੱਕਾ ਹੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਗਾਨ ਦੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਹਨਫ਼ੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਜਜ਼ੀਆ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜ ਆਨੇ ਜਾਂ ਦਸ ਆਨੇ ਜਾਂ ਸਵਾ ਰੁਪਿਆ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਸਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲਿਬਾਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਾਹ ਚੱਲਣ ਵਿੱਚ ਗਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ।

30 ਭਾਵ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਾ ਹੋ ਕੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

31 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਜਿਹੜਾ ਅਪਣੀ ਅਕਲ ਨਾਲ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਜਾਰੀ)

ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨੂਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ (ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ) ਬੁਝਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਨੂਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਹੀ ਲੱਗੇ। (32) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ (ਦੀਨ) ਨੂੰ (ਦੁਨੀਆ ਦੇ) ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਰਾਜ਼ ਹੀ ਹੋਣ। (33)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! (ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ) ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂ-ਸੰਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਣਹੱਕਾ ਮਾਲ ਖਾਂਦੇ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੋਨਾ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। (34) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਧੰਨ-ਦੌਲਤ ਦੇਖ਼ਮ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ (ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਗਰਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ (ਕੰਜੂਸਾਂ) ਦੇ ਮੱਥੇ ਅਤੇ ਪਿੱਠਾਂ ਦਾਗ਼ੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ (ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਮਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸੋ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਸੀ (ਹੁਣ) ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖੋ। (35)

وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
 إِلَهًا وَاحِدًا ۚ لَآ إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۚ
 يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى
 اللَّهُ إِلَّا أَن يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ۚ هُوَ
 الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
 لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ۚ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كُنْتُمْ تَحِبُّونَ
 الْإِخْبَارَ وَ
 الرَّهْبَانَ كَمَا كُنْتُمْ آمَوَالِ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ
 وَ
 يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ
 الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ
 فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۚ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا
 فِي نَارِ جَهَنَّمَ فُتُلُوكُم بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ
 وَظُهُورُهُمْ ۚ هَذَا مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ۚ فَذُوقُوا

ਬਾਕੀ (31) ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਆਓ ਭਗਤ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਸਵੱਟੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਹਿਣ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਕਸਵੱਟੀ ਨਹੀਂ।

32 ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝਾ ਦੇਵੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਣੀਆਂ ਬੁਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਨਾ ਫੈਲਣ ਦੇਈਏ।

33 ਇਹ ਦੀਨ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।

34 ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਕਾਤ, ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇ।

ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਹੀਨੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ (ਬਾਰਾਂ ਹਨ ਭਾਵ) ਉਸ ਦਿਨ (ਤੋ) ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਸਾਲ ਦੇ) ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ (ਮਿੱਥੇ ਹੋਏ) ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਅਦਬ (ਸਤਿਕਾਰ) ਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਦੀਨ (ਦਾ) ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ (ਮਹੀਨਿਆਂ) ਵਿੱਚ (ਅਣਹੱਕੇ ਕਤਲ ਕਰਕੇ) ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜੋ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। (36) ਅਮਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕੁਫਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ (ਕਰਨਾ) ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ 'ਚ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਲ ਹਰਾਮ ਤਾਂ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਹੜੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਕਰ ਲੈਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

مَا كُنْتُمْ كَاذِبُونَ ۚ إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ حُكِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ لِلَّذِينَ قَدِمُوا فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّكَ لَتَسْتَبْحِثُ زِيَادَةً فِي الْكُفْرِ يَضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحْلُونَ عَامًا وَيَحْرَمُونَ عَامًا أَيَّامًا طُؤُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ ۚ ذَرِين لَهُمْ سُوءَ أَعْمَالِهِمْ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۚ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتُمُوكَ الْأَرْضِينَ ۚ أَرْضِينَ بِالْحَيَوَاتِ الْمُنِيَا مِنَ الْأَخْرَةِ ۚ فَمَا مَتَاءُ

(37) ਅੱਲਾਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ।
 ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ (ਜਿਹਾਦ ਦੇ ਲਈ) ਨਿੱਕਲੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਸੁਸਤੀ ਦੇ ਸਬੱਬ) ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਿਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ? (ਭਾਵ ਘਰੋਂ ਨਿੱਕਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਖਰਿਤ (ਦੀਮਾਂ ਨਿਆਮਤਾਂ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹੋ? ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤਾਂ ਆਖਰਿਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੁੱਛ ਹਨ। (38)

36 ਸ਼ੁਰੂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਾਲ ਹੈ ਨਾ ਘੱਟ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਹਰਾਮ ਹਨ ਜ਼ਿਲਕਅਦ, ਜ਼ਿਲਹਿੱਜਾ, ਮੁਹੱਰਮ ਅਤੇ ਰਜਬ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਨਾ ਹਰਾਮ ਸੀ। ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੱਜ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਹੁਣ ਅਕਸਰ ਆਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਆਇਤ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਸਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੇਕਿਨ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਅਦਬ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾ ਕਰੀਏ। 37 ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਾਹ-ਏ-ਹਰਾਮ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੰਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਸਫਰ (ਅਰਬੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ, ਮਹੱਰਮ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਮਾਹ-ਏ-ਹਰਾਮ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ, ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਅੱਲਾਹ ਤਏਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। (ਜਾਰੀ)

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੋਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਡੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ (ਜਿਹੜੇ ਰੱਬ ਦੇ ਪੂਰੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਗੇ) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੋਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (39) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। (ਉਹ ਵੇਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਦੋ (ਹੀ ਆਦਮੀ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ) ਵਿੱਚ (ਇਕ ਅਬੂ ਬਕਰ) ਦੂਸਰੇ (ਖੁਦ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ) ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਾਰ-ਏ-ਸੌਰ (ਇੱਕ ਗੁਫਾ) ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੈਗੰਬਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗ਼ਮ ਨਾ ਕਰੋ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ੀਹੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਉੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ

الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيْلًا ۗ اِلَّا تَنْفَرُوْا
 بَعْدَكُمْ عَدَاۤءًا اَبِيْۤ اِيْمًا ۗ وَ يَسْتَبِيْدُوْنَ قَوْمًا غَيْرَكُمْ
 وَلَا تَنْصُرُوْهُ سَيِّئًا ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۙ
 اِلَّا تَنْصُرُوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذَا اَخْرَجَهُ الدّٰبِّيْنَ
 كَفَرُوْا اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ اِنَّاۤ
 اِصْحٰبِهٖ لَا تَحْزَنُ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا ۗ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ
 سَكِيْنَتَهٗ عَلَيْنَا ۗ وَاَيَّدَنَا بِجُنُوْدٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَا
 جَعَلَ كَلِمَةَ الدّٰبِّيْنَ كَفْرًا وَّالسُّفْلٰى ۗ وَكَلِمَةَ
 اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۙ اِنْفِرُوْا
 خِفَافًا وَّثِقَالًا وَّجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ
 فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۗ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
 تَعْلَمُوْنَ ۙ لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيْبًا وَّسَفَرًا قٰصِدًا
 لَا تَسْبَعُوْكُمْ وَّلٰكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السُّعْيَةُ ۗ

ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (40) ਹੋਲੇ ਜਾਂ ਭਾਰੀ ਤੁਸੀਂ (ਭਾਵ ਮਾਲ-ਅਸਬਾਬ ਘੱਟ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਘਰਾਂ ਚੋਂ) ਨਿੱਕਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਅਤੇ ਜਾਨ ਨਾਲ ਲੜੋ, ਇਹੋ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਹੈ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਮਝੋ। (41) ਜੇ ਗ਼ਾਨੀਮਤ ਦਾ ਮਾਲ ਅਸਾਨ ਅਤੇ ਸਫਰ ਵੀ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਲੇਕਿਨ ਸਫਰ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਜ਼ਰ (ਬਹਾਨੇ) ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਉਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝੂਠੇ ਹਨ। (42)

38 (ਬਾਕੀ) ਇੱਥੋਂ ਜੰਗੇ-ਏ-ਤਬੂਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸਲਾਮ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋਇਆ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ, ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਸਾਨ ਕੌਮ ਰੂਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਫ਼ਿਕਰ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿ ਰੂਮ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲੈ ਆਈਏ ਅਤੇ ਜੰਗ ਲੜੀਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੋਈ, ਆਪ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਦੀਨ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਰੂਮ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਨਖ਼ੁੱਵਤ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੌਮ ਨੇ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ, ਉਹ ਵੀ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਮਹਰੂਮ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਰੂਮ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਪਰੰਤੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਵਫ਼ਾਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰ.) ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਸਾਰਾ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਕਤਵਰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਫਰ ਲੰਬਾ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਘੱਟ। ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਏ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਿਆਨ ਹਨ।

ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਸੱਚੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਝੂਠੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ? (43) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਈਏ ਬਲਕਿ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬਲਕਿ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰੀਏ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (44) ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਹੀ ਲੋਕ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਡਾਵਾਂ ਡੋਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ (45) ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ (ਜਿਹਾਦ ਲਈ) ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਲੇਕਿਨ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਨਿਕਲਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ (ਲਾਚਾਰ) ਬੈਠੋ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੋ ਰਹੋ। (46) ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਆ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਗਾੜ ਪਵਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਭੱਜੇ-ਨਠੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਸੂਸ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (47)

وَسَيَجَافِقُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ
 يُهَاجِرُونَ أَنفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ
 عَمَّا لِلَّهِ عِنْدَكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعِنَ
 لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَافِرِينَ
 لَيَسْتَأْذِنَنَّ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 أَنْ يَهَاجِرُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 بِالْمُتَّقِينَ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ
 فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ
 لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنَّ كَرِهَ اللَّهُ ابْعَازَهُمْ
 فَتَبَطَّحَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ لَوِ
 خَرَجُوا مِنْكُمْ تَخَرَّجْتُمْ وَالْأَخْبَاكَ وَلَا أَوْصَعُوا
 خِلَالَكُمْ يَبْغُونَ كُفْرَ الْفِتْنَةِ وَفِيكُمْ سَعُيُونَ

40 (ਬਾਕੀ) ਗੁਫਾ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿੱਦੀਕ (ਰ.) ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਕਈ ਸਾਥੀ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ, ਕਈ ਪਿੱਛੋਂ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭਾਰੂ ਰਿਹਾ ਉਹ ਬੁਰਾ ਮੰਨਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। (48)

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੀ ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਉਣਾ। ਵੇਖੋ ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ 'ਚ ਪੈ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (49)

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ ਸ.) ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਠੀਕ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਪਰਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (50) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਜਿਹੜੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ

ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (51) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਲਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜ਼ਾਬ ਭੇਜੇ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਹੱਥੀਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੁਆਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (52)

لَهُمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِم بِالظَّالِمِينَ ۖ لَقَدْ ابْتِغَوْا
الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ
الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ۖ وَمِنْهُمْ
مَنْ يَقُولُ ائْتِنَا نِي وَلَا تَفْتِنِي ۗ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ
سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ۖ إِنَّ
تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤُهُمْ ۖ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا
وَهُمْ قَارِحُونَ ۖ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ
اللَّهُ لَنَا ۖ هُوَ مَوْلَانَا ۖ وَعَلَى اللَّهِ فَايَتُوكُلِّ
السُّؤْمُونَ ۖ قُلْ هَلْ تَرَبُّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى
الْحُسْدَيْنِ ۖ وَعَنْ نَرَبِّصْ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ
بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِيَدِينَا ۗ فَتَرَبُّصُوا
إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ۖ قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ

مَكْرًا

49 ਇੱਕ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ (ਦੋਗਲਾ) ਜਦ ਪੁੱਤਰ ਕੈਸ ਬਹਾਨਾ ਘੜ ਲੈ ਆਇਆ ਕਿ ਰੂਮ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤ ਹਨ, ਜੋ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰੇਗਾ, ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾਵਾਂ ਪਰੰਤੂ ਖਰਚ ਲਈ ਮਾਲ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗਾ।

ਆਖ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖਰਚ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਥੋਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੁਸੀਂ ਨਾਫਰਮਾਨ ਲੋਕ ਹੋ। (53) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੇ ਕਬੂਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਸੁਸਤ ਅਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੇਦਿਲੀ ਨਾਲ। (54) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨਿੱਕਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੋਣ। (55) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਰਪੋਕ ਲੋਕ ਹਨ। (56) ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਚਾਉ ਦੀ ਥਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਲਾ ਜਾਂ ਗੁਫਾ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੱਲ ਰੱਸੇ ਤੜਾਉਂਦੇ ਨੱਠ ਜਾਣ। (57) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਸਦਕਿਆਂ ਦੇ (ਵੰਡ ਵੰਡਾਰੇ) ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਤਾਹਨੇ ਮਿਹਨੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਝੱਟ ਪੱਟ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣ। (58) ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ (ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ) ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਫੇਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ। (59)

كَرِهًا لَّن يَتَّقِبَل مِنكُم ؕ اِنَّكُم كُنْتُمْ قَوْمًا
فٰسِقِيْنَ ۝ وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ يَّتَّقِبَل مِنْهُم نَفَقَتُهُمْ
اِلَّا اَنْهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرِسُوْلِهِ وَلَا يَأْتُوْنَ
الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كَسَالٰى وَلَا يُنْفِقُوْنَ اِلَّا وَهُمْ
كُرْهُوْنَ ۝ فَلَا تُجْبِكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَزْوَاجُهُمْ
اِيْمًا يَّرِيْدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَتَزَهَّقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ۝ وَيَخٰفُوْنَ
بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لِكٰفِرُوْنَ وَمَا لَهُمْ مِّنْكُمْ وَلَا يَحْكُمُهُمْ
قَوْمٌ يَعْرِفُوْنَ ۝ لَوْ يَجِدُوْنَ مَلْجَاً اَوْ مَغْرَبًا
اَوْ مَدْخَلًا لَّوَلُوْا اِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُوْنَ ۝ وَمِنْهُمْ
مَّنْ يَّالِيْمٌ لَّكَ فِي الصَّدَقٰتِ ؕ اِن اَعْطُوْا مِنْهَا
رَضُوْا وَاِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا اِذَا هُمْ يَسْحَطُوْنَ ۝
وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوْا مَا اَنْهٰهُمُ اللّٰهُ وَرِسُوْلُهُ ۚ

53 ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਖਰਚ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਬੇ-ਇਤਬਾਰ ਦਾ ਮਾਲ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ।
55 ਭਾਵ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬੇਦੀਨ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਨਿਆਮਤ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ? ਬੇਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਮਾਲ
ਮੁਸੀਬਤ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਫਿਕਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਦਿਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ ਛੱਡਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ
ਤੋਬਾ ਨਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨੇਕੀ ਕਰੇ।

ਸਦਕਿਆਂ ਭਾਵ ਜ਼ਕਾਤ ਅਤੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਤਾਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜੋੜਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਮਾਲ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਸੰਪੰਨ ਹੈ। (60)

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰੋਲ ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਕੱਚਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ (ਕੰਨ) ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਈ। ਉਹ ਕੰਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰਹਿਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਹੈ। (61) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!

ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੂਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰ ਦੇਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇ ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਤਪਰ ਹੁੰਦੇ। (62) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੜਦਾ ਰਹੇਗਾ? ਇਹ ਵੱਡੀ ਰੁਸਵਾਈ ਹੈ। (63)

وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَرَسُولَهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ إِنَّمَا
الصَّدَقَتُ لِلْفَقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا
وَالسُّؤْلَقَاءِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرْمِيّاتِ وَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِمَّن
اللَّهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ وَفِيهِمُ الَّذِينَ
يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنٌ
خَيْرٌ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ الْمُؤْمِنِينَ
وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ
يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُضِلَّكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ
أَحَقُّ أَنْ يُضِلَّوْا إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ أَلَمْ
يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَاللَّهُ فَاعْلَمْ

61 ਜਿਸ ਕੋਲ ਮਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਗ਼ਰੀਬ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਮੁਥਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜ਼ਕਾਤ ਦੇ ਆਮਿਲ (ਜ਼ਕਾਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਖ਼ਰਚ ਅਨੁਸਾਰ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਪਰਚਾਵਾ ਸੀ, ਉਹ ਲਾਲਚੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਕੌਮ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੁਫ਼ੈਲ ਸੱਚੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ, ਹੁਣ ਆਲਿਮ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਗ਼ੁਲਾਮ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣਾ, ਤਾਵਾਨਦਾਰ ਜਿਹੜਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾਲਦਾਰ ਹੋਵੇ, ਕਰਜ਼ ਮੋੜਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਖ਼ਰਚ ਨਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ।

61(1) ਦੇਗਲੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਤਾਹਨੇ ਮਿਹਨੇ ਮਾਰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਆਦਮੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਝੂਠੇ ਦਾ ਝੂਠ ਪਛਾਣ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ, ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਝੱਲੇ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨਬੀ ਦੀ ਇਹ ਆਦਤ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਫੜੋ ਜਾਵੋਗੇ।

62 ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੂਆਂ ਖਾਂਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਨੀਯਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰੀਏ, ਇਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਭਾਵ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਮੁਨਾਫਿਕ ਡਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ) 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ (ਨਾ) ਉੱਤਰ ਆਵੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦੇਵੇ। (64) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਜਿਸ ਗੱਲੋਂ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਇਸ ਬਾਰੇ) ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਅਤੇ ਹਾਸਾ ਮਖੌਲ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੇ ਉਸਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸੀ? (65) ਚਲਿੰਤਰ ਨਾ ਖੇਡੋ ਤੁਸੀਂ ਬੀਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। (66) ਮੁਨਾਫਿਕ ਮਰਦ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਿਕ ਔਰਤਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਮ-ਜਿਨਸ (ਭਾਵ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ) ਹਨ ਕਿ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ਤੇ (ਖਰਚ) ਤੋਂ ਹੱਥ ਖਿੱਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੁਨਾਫਿਕ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰੀ (ਨਾਫਰਮਾਨ) ਹਨ। (67)

الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ ۝ مَا تَدْرِكُونَ ۝ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ مَخْرُوجًا مِمَّا فِي قُلُوبِهِمْ ۚ قُلْ اسْتَغْفِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مُخْتَارٌ مِمَّا تَخْتَارُونَ ۝ وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي قُلُوبِكُمْ ۚ قُلْ اسْتَغْفِرُونَ ۚ لَا تَعْتَابُ رُفُؤًا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ۚ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ يُغْفِرُ اللَّهُ عَنْ كُلِّ أُمَّةٍ ۚ وَمَن يُضِلِّ اللَّهُ فَمَا لَهُ سَبِيلٌ ۚ لِيُذِلَّ لِقَوْمٍ أُخِلَّتْ لَهُ قُلُوبُ ۚ وَلِيُذِيقَهُمْ قِسْمَ ظُلْمِ ۚ لَئِن كَانُوا يَفْقَهُونَ ۚ

66 ਜਿਹੜਾ ਦੀਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਠੱਠਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਦਿਲੋਂ ਮੁਨਕਿਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਦੋਗਲਾ ਹੋਇਆ। ਦੀਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾ ਅਦਬ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
 67 ਭਾਵ ਬੇਇਤਬਾਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹੀਅਤ ਕੀ ਮੋਹਤਬਰ ਹੈ? ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੀ ਕਹੀਏ।

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੁਨਾਫਿਕ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਿਕ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾ ਆਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਹੈ। (68) (ਤੁਸੀਂ ਮੁਨਾਫਿਕ ਲੋਕ) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ, ਸੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚੋਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕੁਫਰ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹੇ, ਇੰਜ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਫਰ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ (ਦੋਵਾਂ) ਵਿੱਚ ਬੇਅਰਥ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹੋ ਘਾਟਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (69)

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ? ਭਾਵ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਆਦ

(ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਸਮੂਦ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਮਦੀਯਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਲਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਾਲੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਲੇਕਿਨ ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (70)

ਮੁਨਾਫਿਕ-ਦੋਗਲੇ, ਦੋ ਚਿੱਤੇ। ਆਖਿਰਤ-ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ।

جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ : وَلَعْنَةُ
 اللَّهُ : وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ۖ كَالَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآكَثَرَ
 أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ
 فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ
 كَمَا اسْتَمْتَعْتُم بِالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
 وَخُضْتُمْ كَالَّذِينَ خَاصُوا أُولَئِكَ
 حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ : وَأُولَئِكَ هُمُ
 الْخَاسِرُونَ ۖ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ
 ذُو قَوْمِ إِبْرَاهِيمَ
 وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤَفِّكَةَ
 أَنَّهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ : فَمَا كَانَ
 اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا
 أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۖ وَالْمُؤْمِنُونَ
 وَالْمُؤْمِنَاتُ
 بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
 يَمُرُّونَ بِالْمَعْرُوفِ

ਅਤੇ ਮੋਮਿਨ ਮਰਦ ਤੇ ਮੋਮਿਨ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਨ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਦੇ ਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰੁਲ ਦੀ ਫ਼ਰਮਾਂਬਰਦਾਰੀ (ਆਗਿਆਕਾਰੀ) ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਰਹਿਮ ਕਰੇਗਾ ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (71)

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੋਮਿਨ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਬਾਗ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ (ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਰਦਾਨ (ਨਿਆਮਤ) ਹੈ। ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (72) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਰਕ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ। (73) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਦਾ ਕਲਮਾ

ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸਲਾਮ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਔਗੁਣ ਹੀ ਕਿਹੜਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੌਲਤਮੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਤਾਂ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਤੋਂ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (74)

74 ਅਕਸਰ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਈਨ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਫੜ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ 'ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ' ਕਿਹਾ। ਸੂਰਤ 'ਮੁਨਾਫ਼ਿਕੂਨ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਫਿਕਰ ਕੀ ਸੀ? ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਨਾ ਜੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਾਈਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਸੂਰਤ 'ਮੁਨਾਫ਼ਿਕੂਨ' ਵਿੱਚ ਆਏਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਮਾਂ ਹੋ ਕੇ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਇੱਕ ਸਹਾਬੀ ਹੁਜ਼ੈਫ਼ਾ ਨਾਲ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, 'ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੋ'। ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਭੱਜਿਆ। ਹੁਜ਼ੈਫ਼ਾ (ਰ.) ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।

وَيُنهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ وَعَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَدَّتِ تَجْرِبُهُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٌ طَيِّبَةٌ فِي جَدَّتِ عَذْنٌ ۚ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ۚ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝ يَخَافُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا ۚ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا نَفَعُوا إِلَّا أَنْ أُغْنِيَهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ۚ مِن فَضْلِهِ ۚ فَإِنْ يَبْتَئِثُوا يَكُ

مَكِينٌ

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਿਆ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। (75) ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ (ਧਨ ਦੌਲਤ) ਅਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੜਨ ਲੱਗੇ (76) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਜਾਮ ਇਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਫਾਕ (ਦੁਚਿੱਤੀ) ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਝੂਠੇ ਸਨ। (77) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੇਤਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਵਰਿਆਂ ਤੱਕ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਗ਼ਾਇਬ (ਗੁਪਤ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ? (78) ਜਿਹੜੇ (ਧਨਾਢ) ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਵਿਚਾਰੇ ਗ਼ਰੀਬ) ਓਨਾਂ ਹੀ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ (ਅਤੇ ਉਸ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਖਰਚ ਕਰਦੇ) ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ (ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ) ਤਾਹਨੇ-ਮਿਹਨੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਤਿਆਰ) ਹੈ। (79)

خَيْرًا لَهُمْ ۚ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يَعْذِبْنَهُمُ اللَّهُ
عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ
فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ وَلَا يُصَيِّرُهُمْ
مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنْ
الْمُضَلِّينَ ۚ فَكَلِمًا
اتَّخَذْتُمْ مِنْ فَضْلِهِ يَخْلُؤُا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ
مُغْرِبُونَ ۚ فَأَعْقَبَهُمْ نِقَافًا فِي قُلُوبِهِمْ
إِنَّ يَوْمَ يَكْفُوتُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا
وَعَدُوا وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۚ أَلَمْ يَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ
عَلَّامُ الْغُيُوبِ ۚ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ
إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ۚ سَخِرَ اللَّهُ

78 ਇੱਕ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਸਅਲਬਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਦੁਆ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਭੁਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਕਰ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਉਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾਲੋਂ ਜਿਹੜੀ ਸੁਸਤੀ ਲਿਆਵੇ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਰ ਆਇਆ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮਾਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖ਼ੈਰਾਤ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਸਤੀ ਨਾ ਕਰਾਂ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਦੁਆ ਫ਼ਰਮਾਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਤਨੀ ਬਰਕਤ ਹੋਈ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵੀ ਘੱਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਬਾਹਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਠਹਿਰਿਆ। ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਜੁਮੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਅਲਬਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਫਿਰ ਜ਼ਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ 'ਸਾਰੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਹੋਇਆ ਬਹਾਨੇ ਮਾਰ ਕੇ ਮੌੜ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਜ਼ਕਾਤ ਦਾ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਆਇਆ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਕਬੂਲ ਨਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰ.), ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰ.) ਨੇ ਵੀ ਅਪਣੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਕਾਤ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ (ਰ.) ਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦੌਰਾਨ ਮਰ ਗਿਆ।

79 ਇੱਕ ਬਾਰੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਖ਼ੈਰਾਤ ਲਈ ਤਾਕੀਦ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਪੁੱਤਰ ਔਫ਼ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀਨਾਰ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਇਆ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਆਸਿਮ (ਰ.) ਚਾਰ ਸੇਰ ਜੌਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ (ਰ.) ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਅੱਧੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ। ਆਸਿਮ (ਰ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਅੱਠ ਸੇਰ ਜੌਂ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ। ਅੱਧੇ ਖ਼ੈਰਾਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ

(ਜਾਰੀ)

ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗੋ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਗੋ (ਗੱਲ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ) ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸੱਤਰ ਵਾਰੀ ਵੀ ਖਿਮਾ ਮੰਗੋ ਤਾਂ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (80)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ (ਗ਼ਜ਼ਵਾ-ਏ-ਤਬੂਕ 'ਚ) ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ (ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ) ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਕਿ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ) ਆਪਣੇ ਮਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ (ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਨਿਕਲਿਓ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਇਹ ਇਸ (ਗੱਲ ਨੂੰ) ਸਮਝਦੇ। (81) ਇਹ (ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ) ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸ ਲੈਣ ਅਤੇ (ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿਚ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। (82)

ਫਿਰ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਪੜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੋਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਾਈ ਬਣ ਕੇ ਵੈਰੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰੋਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੈਠਣ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੋ ਰਹੋ। (83)

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَفْعِرُ لَكُمْ إِلَى اللَّهِ وَإِنَّ اسْتِعْفَارَكُمْ
 لَمَنْ مَّا يَكْفُرُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الْفَاسِقِينَ ۚ قَوْمٌ الْخَافِقُونَ يَتَّبِعُونَ خَلْفَ
 رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي
 الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ شَدِيدُ الْحَرِّ كَانُوا يُفْقَهُونَ
 فَلَيْسَ حَرُّهَا قَالِيلاً وَلَيْبَكُوا كَثِيرًا ۚ جَرَاءً سِيمًا
 كَانُوا يَكْسِبُونَ ۚ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ
 مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ
 تُخْرِجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُفْقَرُوا مَعِيَ عَدُوًّا
 إِنَّكُمْ رَجِيتُمْ بِالْعُدُوبِ أُولَئِكَ قَوْمٌ فُتِنُوا

(ਬਾਕੀ) ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਆਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਛੱਡ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ (ਰ.) ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਆਸਿਮ (ਰ.) ਅਪਣੇ ਲਈ ਤਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਆਸਿਮ (ਰ.) ਅਪਣੇ ਲਈ ਤਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ 80 ਇੱਥੇ ਬੇਇਤਬਾਰ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਫਰਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਗੁਨਾਹ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਬਖਸ਼ਣ ਨਾਲ ਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬੇ ਇਤਬਾਰ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਸੱਤਰ ਇਤਬਾਰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਹੁਣ ਬੇ ਇਤਬਾਰੇ ਲੋਕ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਿਸ ਦਲੀਲ ਤੇ ਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਮਾਜ਼ ਰੋਜ਼ਾ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਪਾਪੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਬਦਨਾਮ ਤੀ ਬੁਰਾਈ ਨਾ ਜਾਣੇ, ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੇ, ਅਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਹਨੇ ਮਾਰੇ, ਉਹ ਬੇ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। 83 ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਫਿਰਕੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ, ਮਦੀਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰ ਫਿਰਕੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਸਨ। ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਕਈ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਏ, ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ (ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ) ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਮੁਆਫ਼ ਹੋਈ।

ਅਤੇ ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਉਸ (ਦੇ ਜਨਾਜ਼ੇ) 'ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮਰੇ ਵੀ ਤਾਂ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਹੀ ਮਰੇ। (84) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਲਾਹ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ) ਇਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੋਣ। (85) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੂਰਤ (ਕੁਰਆਨ ਦਾ ਭਾਗ) ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੜੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੌਲਤਮੰਦ ਹਨ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਰਹਿਣ ਹੀ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੀਏ। (86) ਇਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੀਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (87) ਲੇਕਿਨ ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜੇ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭਲਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਮੁਰਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (88) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਾਗ਼ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ। (89)

ਕੁਫਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ। ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ-ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ, ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ। ਮੁਰਾਦਾਂ-ਮੰਤਵਾਂ, ਮਕਸਦਾਂ।

وَالَّذِينَ
الْخٰلِفِيْنَ ۝ وَلَا تَصِلْ عَلٰٓى اَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتٍ
اَبَدًا ۚ وَلَا تَقُمْ عَلٰٓى قَبْرِہٖ ۚ اِنَّہُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَ
رَسُوْلِہٖ وَمَا نُوٓا وَہُمْ فٰسِقُوْنَ ۝ وَلَا تُعْجِبْكَ
اَمْوَالُہُمْ وَاَوْلَادُہُمْ ۚ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُعَذِّبَہُمْ
بِہَا فِى الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ اَنْفُسُہُمْ وَہُمْ كٰفِرُوْنَ ۝
وَاِذَا اَنْزَلْتَ سُوْرَةً اَنْ اَمْوًا بِاللّٰهِ وَجٰہِدُوْا مَعِ
رَسُوْلِہٖ اَسْتَاذِنْكَ اَوْ لُوَا الطَّوْلِ مِنْہُمْ وَاَقَالُوْا
ذُرًّا نَّكَنْ مَّعَ الشَّعِيْدِيْنَ ۝ رَضُوْا بِاَنْ يَّكُوْنُوْا مَعَ
الْخَوٰلِفِ وَطَبِعَ عَلٰٓى قُلُوْبِہُمْ فَہُمْ لَا يَفْقَہُوْنَ ۝
لٰكِنِ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ جٰہِدُوْا
بِاَمْوَالِہُمْ وَاَنْفُسِہُمْ ۚ وَاُوْلٰئِكَ لَہُمْ الْخَيْرٰتُ ۚ وَ
اُوْلٰئِكَ ہُمْ الْمُبْلِحُوْنَ ۝ اَعَدَّ اللّٰهُ لَہُمْ جَدْنٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِہَا الْاَنْہٰرُ خٰلِدِيْنَ فِیْہَا ۚ

ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਲੋਕਾਂ (ਅਰਬੀ ਬੱਦੂਆਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਜ਼ਰ (ਬਹਾਨੇ) ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ (ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ) ਆਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਉਹ (ਘਰਾਂ 'ਚ) ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। (90)

ਨਾ ਤਾਂ ਬਿਰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਬਿਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਖਰਚ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ (ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਹੋਣ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਸੁਭਚਿੰਤਕ (ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (91) ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ (ਬਗ਼ੈਰ-ਸਾਜ਼ੇ ਸਾਮਾਨ) ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ (ਦੋਸ਼) ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵਾਰ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਪਰਤ ਗਏ। ਅਤੇ ਇਸ ਗ਼ਮ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਖਰਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਵਗ ਰਹੇ ਸਨ। (92) ਦੋਸ਼ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਧਨਾਢ ਹਨ ਅਤੇ (ਫਿਰ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੇ ਹਨ (ਭਾਵ) ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਘਰਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ) ਰਹਿਣ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਬੱਸ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (93)

ਰਸੂਲ-ਨਬੀ, ਪੈਗ਼ੰਬਰ, ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਸ਼ਰੀਕ-ਸ਼ਾਮਿਲ।

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۚ وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ
 الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا
 اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ ۗ سُبْحٰنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ
 عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۙ لَيْسَ عَلٰى الضَّعَفَاءِ وَاِلٰى عَلٰى السَّرِضِ
 وَاِلٰى عَلٰى الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ مَا يُنْفِقُوْنَ حَرَجٌ اِذَا
 نَصَحُوْا لِلّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ۗ مَا عَلٰى الضَّٰعِيْنَ مِنَ
 سَبِيْلِ ۗ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۙ وَلَا عَلٰى الَّذِيْنَ
 اِذَا مَا اٰتَوْكَ يَتَخِمُكُمْ قُلْتُمْ لَا اَجِدُ مَا
 اُحِبُّكُمْ عَلَيْهِ سَتُوْلُوْا وَاَعْيُنُهُمْ تَفِيْضُ مِنَ
 الدَّمْعِ حَزَنًا اَا يَجِدُوْا مَا يُنْفِقُوْنَ ۙ اِنَّمَا
 السَّبِيْلُ عَلٰى الَّذِيْنَ يَسْتَاذِنُوْكَ وَهُمْ
 اَغْنِيَاءُ رَضُوْا بِاَنْ يَّكُوْنُوْا مَعَ الْخَوَالِفِ ۙ
 وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۙ

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਵੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿਣਾ, ਉਜ਼ਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ (ਹਾਲਾਤ) ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ (ਹੋਰ) ਵੇਖਣਗੇ (ਭਾਵ ਮੋਹਲਤ ਮਿਲੇਗੀ) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਗ਼ਾਇਬ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ (ਖੁਦਾ) ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ ਜਾਵੋਗੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (94) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਵੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹੁਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮ (ਮੁਆਫ਼) ਨਾ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਨਾਪਾਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਇਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੇਜ਼ਖ਼ ਹੈ। (95)

ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣਗੇ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੋ ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਵੀ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਤਾਂ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। (96) ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਾਇਕ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ (ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ) ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏ ਹਨ, (ਉਹ) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ (ਹੀ) ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (97) ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਦਿਹਾਤੀ (ਲੋਕ) ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਸੀਬਤਾਂ (ਆਉਣ) ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਬੁਰੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (98)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اِنَّمَا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
 وَتَعْتَذِرُوا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأْنَا اللّٰهَ مِنْ اٰخْبَارِكُمْ
 وَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُنَا ثُمَّ تُوَدُّونَ اِلَى
 عَلِيْمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
 تَعْمَلُونَ سَيَعْلَمُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ
 اِلَيْهِمْ لِيُعْرَضُوا عَنْهُمْ فَاَعْرِضُوا عَنْهُمْ مَا تَهْتَمُّ
 بِجِسْمٍ وَمَا لَهُمْ جِسْمٌ جَزَاءُ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ
 يَحْفَظُونَ لَكُمْ لِيَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ
 فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْفٰسِقِيْنَ اَلَا عَذَابٌ
 اَشَدُّ كُفْرًا وَاِنْفَاقًا وَاَجْدُرُ الْاِلٰهَ يَعْلَمُوْا حُدُوْدَ مَا
 اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَىٰ رَسُوْلِهِ وَاَللّٰهُ عَلَيْهِ حَكِيْمٌ
 الْاَعْرَابُ مَنْ يَتَّخِذْ مَا يَنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرْتَضِ
 بِكُمُ الدَّوَابِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْرِ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ

96 ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਸਬੰਧੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਹੈ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸੁਸਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਦੋਸਤੀ, ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਘੁਲਣਾ ਮਿਲਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।
 97 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਬੇਹੁਕਮੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਮੋਹਲਤ-ਢਿੱਲ। ਨਾਪਾਕ-ਜੋ ਪਾਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਹੁਦੇਵੀਆਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ। ਬਾਗ਼ੀਆਂ-ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਵਾਕਿਫ਼-ਜਾਣਕਾਰ। ਹਿਕਮਤ-ਸਮਝ, ਅਕਲਮੰਦੀ।

ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਦਿਹਾਤੀ (ਲੋਕ) ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਵੇਖੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ) ਨੇੜਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (99)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ (ਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ, ਮੁਹਾਜ਼ਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਸਦਾ ਬਹਾਰ) ਬਾਗ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ (ਉਹ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (100) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕੁੱਝ ਪੇਂਡੂ (ਲੋਕ) ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਹਨ ਤੇ ਕੁੱਝ ਮਦੀਨੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਿਫ਼ਾਕ 'ਤੇ ਅੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਹਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਵੱਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ ਜਾਣਗੇ। (101) ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ 'ਚ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਰਲਗੱਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਫ਼ਰਮਾਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (102)

عَلَيْكُمْ ۖ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا بَيْنَ قَرْبَيْهِ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَاتِ
الرِّسُولِ ۚ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ ۖ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ
فِي رَحْمَتِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ وَالسَّبِقُونَ
الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ۚ أَبَدًا ۚ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝ وَمَنْ
كَفَرَ مِنْ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ ۚ وَمَنْ أَهْلَ الْمَدِينَةِ
مَرَدُّوا عَلَى الظَّنِّ ۚ لَوْلَا تَعْلَمُهُمْ ۚ لَنَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ
سَنُعَذِّبُهُمْ مُرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ نُرَدُّوهُمْ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ۝
وَالْآخِرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَاظُوا عَمَلًا صَالِحًا
وَآخِرَ سِتْرًا ۚ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ

100 ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਤੱਕ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ ਬਾਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।
101 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲਣਗੇ ਫਿਰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਕੋਈ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਕੋੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪੀਕ ਪੈ ਗਈ।

ਆਖ਼ਿਰਤ-ਕਿਆਮਤ, ਪਰਲੋ-ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਦਿਨ। ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼-ਮੁਆਫ਼ੀ। ਮੁਹਾਜ਼ਿਰਾਂ-ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਕਾਤ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਲੁਕਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ) ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚੈਨ-ਸਕੂਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (103)

ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਦਕਾ ਅਤੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (104) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਸੂਲ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ (ਸਾਰੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਗ਼ਾਇਬ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ (ਇੱਕੋ-ਇੱਕ) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ ਜਾਵੋਗੇ। ਫਿਰ (ਉਹ) ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ। (105) ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ (ਤਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ

ਅਤੇ ਚਾਹੇ (ਤਾਂ) ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (106) ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਗ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਘਾਤ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹੁੰਆਂ ਚੁੱਕਣਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮੰਤਵ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਭਲਾਈ ਸੀ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝੂਠੇ ਹਨ। (107) ਤੁਸੀਂ ਉਸ (ਮਸਜਿਦ) ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਵੀ (ਜਾ ਕੇ) ਖੜ੍ਹੇ ਨਾ ਹੋਣਾ, (ਪਰੰਤੂ) ਹਾਂ, ਉਹ ਮਸਜਿਦ, ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ (ਹੀ) ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਬਿਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਆ (ਭਾਵ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ) ਕਰੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪਾਕ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (108)

بَعَثْنَا رُسُلًا
غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ
لَّهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ
وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝ وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسَيَرَى
اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ
إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝ وَأَخْرَجُونَ مَرْجُونَ لَا مِرَّ لَإِنَّ اللَّهَ إِذَا
يُعَادِبُكُمْ وَإِنَّمَا يَنْتَوِبُ عَلَيْهِمْ ۝ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ۝ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا
وَتَفْرِيْقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ
اللَّهُ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ ۝ وَلَيُخْلِفَنَّ إِنْ أَرَادْنَا
إِلَّا الْحُسْنَىٰ ۝ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝ لَا تَقُمْ
مَنْزِلًا

103 ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ ਕਿ ਸਦਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਕਾਤ ਲੈਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਇਹ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ।

104 ਭਾਵ ਰਸੂਲ ਬੇ-ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਉਹ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

105 ਭਾਵ ਇਸ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਜਿਹਾਦ ਹੋਣਗੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਖਲੀਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ?

ਗ਼ਾਇਬ-ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਿੱਖ। ਮਸਜਿਦ-ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ। ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨਾ।

ਭਲਾ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਡਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ 'ਤੇ ਰੱਖੀ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖਾਈ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਡੇਗ ਦੇਵੇ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। (109) ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦਾ (ਕਾਰਨ) ਰਹੇਗੀ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਰੱਖੇਗੀ) ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ (ਡੂੰਘੀ) ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (110) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਖ਼ਰੀਦ ਲਏ ਹਨ (ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ) ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਵਰਗ (ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਹਨ, ਮਾਰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਰੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੌਰਾਤ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਤੇ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਲਈ (ਵੀ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੂਰਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸੌਦਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹੋ ਅਤੇ ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (111)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فِيهِ اَبَدًا وَسَلْمًا اَسَسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ اَوَّلِ
 يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُوْمَ فِيْهِ وَفِيْهِ رِجَالٌ يُحِبُّوْنَ اَنْ
 يَنْصَهُرُوْا وَاَللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِيْنَ ۝ اَسَسَ
 بَيِّنَاتٍ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْرٍ مِّنْ
 اَسَسَ بَيِّنَاتٍ عَلَى شِقَاجِرٍ هٰرٍ فَاَنْهَارٍ بِهٖ
 فِي نَارٍ جَهَنَّمَ ۝ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
 لَا يَزَالُ بَيِّنَاتٍ لِّلَّذِيْنَ بَنَوْا رِبِّيَّةً فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَّا
 اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوْبُهُمْ ۝ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ اِنَّ اللّٰهَ
 اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنْ
 لَهُمْ اَجْرًا وَّيُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَ
 يُقْتَلُوْنَ ۝ وَوَعَدَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْاِنْجِيْلِ
 وَالْقُرْاٰنِ ۝ وَمَنْ اَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبِشْرُوْا
 بِاَيْمِيْكُمْ ۝ الَّذِيْ بَايَعْتُمْ بِهٖ ۝ وَذٰلِكَ هُوَ الْقَوْرُ

106 (ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ ਦੀ ਬਾਕੀ) ਉਪਰ ਕਈ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਬੂਠੇ ਬਹਾਨੇ ਘੜਦਾ, ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਦਿਲੇ ਮਿੱਤਰਤਾ ਜਤਾਉਂਦਾ, ਇੱਕ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਪਾਪ ਮੰਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰੰਤੂ ਤਿੰਨ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਮੰਨੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਵੀ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਆਇਤ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

108 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਮਦੀਨੇ ਬਾਹਰ ਬਨੀ ਉਮਰ ਪੁੱਤਰ ਔਫ਼ ਦਾ ਮੁੱਹਲਾ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਠਹਿਰੇ। ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਏ। ਇਸ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਉੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਸਜਿਦ ਤਾਮੀਰ ਕੀਤੀ। ਜਮਾਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਕੁਬਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਹਫ਼ਤੇ (ਸ਼ਨੀਵਾਰ) ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ। ਇਸ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਕਈ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾ ਦੇਈਏ ਪਹਿਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਜਮਾਤ ਕਰਵਾਈਏ। ਇੱਕ ਰਾਹਿਬ ਅਬੂ ਆਮਿਰ ਜਿਹੜਾ ਇਸਲਾਮ 'ਚੋਂ ਦੋਗਲੇ ਪਣ ਕਰਕੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਮਾਮ ਬਣਾ ਲਈਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤੁਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਆਉ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਮਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧੱਬੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾ ਲਿਆ ਕਿ ਜੰਗੇ-ਏ-ਤਬੂਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦਿਆਂ ਉੱਥੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਕੁਬਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੋਏ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਰਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਇਬਾਦਤ ਹੈ, ਨੀਯਤ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ।

ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਮਦ (ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਰੁਕੂਅ (ਝੁਕਣ) ਵਾਲੇ, ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਇਹੋ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ) ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਜੰਨਤ ਦੀ) ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (112)

ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਮੰਗਣ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਕ-ਸੰਬਧੀ ਹੀ ਹੋਣ (113) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਣਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਬਹੁਤ ਕੋਮਲ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਸਨ। (114) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ

ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦੇਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਦੱਸ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (115) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਅਤੇ (ਉਹੀ) ਮੌਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (116)

الْعَظِيمِ ۝ النَّاسِ بَوْنِ الْعِيدُونَ الْحَمْدُونَ
السَّابِحُونَ الرَّكْعُونَ السَّجِدُونَ الْأَمْرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ
لِحُدُودِ اللَّهِ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ ۝ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ
الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا
أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ۝ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا
عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَّهَا أَيَّاهُ ۝ فَكَلَّمْنَا تَبْيِينَ لَمَّا أَنَّهُ
عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأ مِنْهُ ۝ وَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ۝
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا إِذْ هَدَيْتَهُمْ حَتَّى
يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ۝ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ إِنَّ
اللَّهَ لَهُ مَلَكُوتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيُحْيِي وَيُمِيتُ ۝ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝ لَقَدْ

- 109 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
110 ਭਾਵ ਇਸ ਅਮਲ ਦਾ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਪਿਆ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚਿੰਤਾਪਣ ਰਹੇਗਾ, ਨਿਫ਼ਾਕ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੁਭਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾ ਕਿਹਾ ਹੈ।
112 ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਰੋਜ਼ਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿਜਰਤ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੁਆਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਨਾ ਲਾਉਣਾ, ਹੱਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਣਾ, ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ।
114 ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਦੁਆ ਮੰਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨੇਤਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ, ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।
115 ਭਾਵ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁਸ਼ਰਿਕ-ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਰੱਬ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਫਰਮਾਈ ਅਤੇ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਕੁ ਦੇ ਦਿਲ ਡੋਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਫਰਮਾਈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (117) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਿੱਛੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੰਗ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬੋਝ ਬਣ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫਰਮਾਈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (118) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੋ। (119) ਮਦੀਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਭੇੜੇ ਦਿਹਾੜੀ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਸਮਝਣ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ (ਜਿਹਾਦ ਕਾਰਨ) ਤਕਲੀਫ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਪਿਆਸ ਦੀ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਜਾਂ ਭੁੱਖ ਦੀ ਜਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਅਮਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦਾ। (120)

تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ ذُنُوبُهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ يَرْؤُوفٌ رَحِيمٌ ۖ وَعَلَى الْغَنَاشَةِ الَّذِينَ خَلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَقْتُمْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضَ بِمَا كَحَبْتُمْ وَمَضَيْتُمْ عَلَيْهِمُ الْفُتُوحَ وَظَنُّوا أَن لَّا مَاجَا مِنَ اللَّهِ إِلَآ إِلَيْهِ ۖ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۖ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ ۚ ذَٰلِك بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخَصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَّوْنُ مَوْطِنًا يَعْذَبُ الْكَافِرَ وَلَا يُنَالُونَ

- 117 ਮੁਹਾਜਿਰ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ। ਦੋ ਵਾਰੀ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਇਆ।
- 118 ਮੁਹਾਜਿਰ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਵੀ ਦਖਿਲ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਹ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਗੁਜ਼ਰੀ।
- 119 ਇਹ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਸੱਚ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਮਿਲਦੇ।
- ਅਨਸਾਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਜਿਹਾਦ-ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਯਤਨ ਕਰਨਾ, ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ। ਕੁਫਰ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ।

ਅਤੇ (ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਜੋ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੈਦਾਨ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਵਿੱਚ) ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ। (121) ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਨਿਕਲ ਆਉਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਦੀਨ (ਦਾ ਇਲਮ ਸਿੱਖਦੇ ਅਤੇ ਉਸ) ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਦੇ। (122)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਖ਼ਤੀ (ਭਾਵ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਤਾਕਤ) ਪਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਵੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੈ। (123) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੂਰਤ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ (ਮਖ਼ੋਲਾਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ) ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੂਰਤ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਈਮਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਾਇਆ ਹੈ? ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, (124) ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਜ਼ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗੰਦਗੀ ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਵਧਦੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਮਰੇ ਵੀ ਤਾਂ ਕੁਫਰ ਦੀ ਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ। (125)

122 ਭਾਵ ਹਰ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਸੁਹਬਤ (ਸੰਗਤ) ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਕਿ ਦੀਨ ਦਾ ਇਲਮ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ। ਹੁਣ ਪੈਗੰਬਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਲੇਕਿਨ ਦੀਨ ਦਾ ਇਲਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਲਮ ਦਾ ਸਿੱਖਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਕਿਫ਼ਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਾਦ ਵੀ ਫ਼ਰਜ਼-ਏ-ਕਿਫ਼ਾਇਆ (ਜਿਸ ਦਾ ਕਰਨਾ ਸਭ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ) ਹੈ।

123 ਸਖ਼ਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਭਾਵ ਜੰਗ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤੀ ਭਾਵ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਖ਼ੀ। ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਜਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾ ਕਰੋ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੋ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇ ਕਿ ਦੀਨ ਵੱਲ ਝੁਕਾਉ ਹੈ।

125 ਰੱਬ ਦਾ ਕਲਾਮ ਜਿਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਈਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਲਫ਼ਜ਼ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਬੋਲਦੇ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੁਫੇ ਐਬ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਲੇਕਿਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਭਾਗ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਸੱਚ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਐਬ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦੇ, ਇਹੋ ਗੰਦਗੀ 'ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਹੈ। ਨੁਕਸ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸੀਹਤ ਸੁਣ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣ। ਨਾ ਇਹ ਕਿ ਨਸੀਹਤ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ।

مَنْ عَدُوٌّ تَبِيًّا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ
 إِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَلَا يُنْفِقُونَ
 نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا
 إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ نَأْوًا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝
 وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ
 كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ
 وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ
 يَحْذَرُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ
 يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَأَعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝ وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ
 فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هِدًى إِيْنَا ۚ فَأَمَّا
 الَّذِينَ آمَنُوا فزَادَتْهُمْ إِيْنَا ۚ وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۝ وَ
 آمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى
 رِجْسِهِمْ ۚ

ਕੀ ਇਹ (ਲੋਕ) ਵੇਖਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵੀ ਤੋਬਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਨਸੀਹਤ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ?(126) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੂਰਤ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਵੇਖਣਾ ਹੈ? ਮੁੜ-ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿ ਸਮਝ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ।(127)

(ਐ ਲੋਕੋ!) ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪੈਗੰਬਰ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਆਏ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੀ ਤਕਲੀਫ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ (ਅਤੇ) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਅਤੇ) ਦਿਆਵਾਨ ਹਨ।(128) ਫਿਰ (ਵੀ) ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਫਿਰ ਜਾਣ (ਅਤੇ ਨਾ ਮੰਨਣ) ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਉਸੇ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਅਰਸ਼-ਏ-ਅਜ਼ੀਮ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ।(129)

يُونُس

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَوَلَا يَرَوْنَ
 اَنْهُمْ يُمْتَدُوْنَ فِيْ كُلِّ عَاوِمَرَّةٍ اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا
 يَتُوبُوْنَ وَلَا لَهُمْ يَدٌ يُّدْكِرُوْنَ ۝ وَاِذَا اَمَّا اَنْزَلَتْ سُوْرَةٌ
 نَّظَرَ بَعْضُهُمْ اِلَىٰ بَعْضٍ هٰهٰلِكَ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرْتُمْ
 اِنۡصُرِفُوْا ۚ اَصْرَفَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ بِاَنۡهٰمْ قَوْمٌ لَا
 يَفْقَهُوْنَ ۝ لَقَدْ جَاۤءَكُمْ رَسُوْلٌ مِّنۡ اَنْفُسِكُمْ ۚ عَزِيزٌ
 عَلَيْهِ مَاعَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلٰیكُمْ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَءُوْفٌ
 رَّحِيْمٌ ۝ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَعَلَّ حَسْبِيَ اللّٰهُ ۚ لَا اِلٰهَ اِلَّا
 هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ۝

سُوْرَةُ يُوْنُسَ مَكِّيَّةٌ اَدۡ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الرَّاسُ تَلٰكُ اٰیٰتِ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ۝ اَكَانَ لِلنَّاسِ
 عَجَبًا اَنْ اَوْحٰیۤنَاۤ اِلَی رَجُلٍ مِّنۡهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ

مَزَل

10 ਸੂਰਤ ਯੂਨੁਸ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 109 ਆਇਤਾਂ, 11 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1861 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 7733

ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣਾ ਵਾਲਾ ਹੈ।
 ਆਲਿਫ-ਲਾਮ-ਰਾ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ।(1)

126 ਅਕਸਰ ਜੰਗ ਜਾਂ ਜਿਹਾਦ ਵੇਲੇ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

127 ਰੱਬ ਦੇ ਕਲਾਮ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਦੇ ਐਬ ਆਏ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉੱਠ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

128 ਤੁਹਾਡੀ ਤਲਾਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉੱਮਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ।

ਅਰਸ਼-ਏ-ਅਜ਼ੀਮ-ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਸਮਾਨ। ਆਇਤਾਂ-ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਵਾਕ।

ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਇਸ ਗੱਲੋਂ) ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੇ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉੱਚਾ ਮਰਤਬਾ ਹੈ (ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ) ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ। (2) ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਛੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਫਿਰ (ਸ਼ਾਹੀ-ਤਖ਼ਤ) 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੋਇਆ, ਉਹੀ ਹਰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ (ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ) ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲਏ ਬਗ਼ੈਰ (ਕਿਸੇ ਦੀ) ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ, ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (3) ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹੀ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ

وَلَشَرِّ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ لَهُمْ قَدَمَ صَدَقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ۝
 إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ۚ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ فَلَا تَدْعُوا لِلدِّينِ إِلَيْهِ مَزْجِعًا مَجْمِعًا ۚ وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَإِنَّا بِيَدِهِ وَالْخَلْقِ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْأَجْسَابِ ۚ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ

ਪੂਰਵਕ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੀਣ ਦੇ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ (ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ) ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। (4) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ ਅਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਚਾਨਣੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ (ਕੰਮਾਂ ਦਾ) ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਪਤਾ ਕਰੋ। ਇਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹ (ਆਪਣੀਆਂ) ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (5)

3 ਜਿੰਨੀ ਛੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਦੇਰ ਲੱਗੇ ਉਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਬਣੀ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਸ਼ 'ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉੱਥੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਮਰਤਬਾ-ਦਰਜਾ, ਰੁਤਬਾ।

ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ (ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ) ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਜਾਣ 'ਚ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, (ਸਾਰੀਆਂ 'ਚ) ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (6) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, (7) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਦੋਜ਼ਮ ਹੈ, (8) ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਈਮਾਨ ਸਦਕਾ (ਅਜਿਹੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦਾ) ਰਾਹ ਵਿਖਾਏਗਾ (ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਿਆਮਤ ਦੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। (9) (ਜਦੋਂ ਉਹ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ (ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ) ਬੋਲ ਪੈਣਗੇ, ਐ ਅੱਲਾਹ ਤੂੰ ਪਾਕ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ 'ਸਲਾਮੁਨ ਅਲੈਕੁਮ' ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਬੋਲ (ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ) ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ (ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ) ਹੈ। (10) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਉਮਰ ਦੀ) ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ (ਵੀ) ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਗ਼ਾਵਤ (ਗੁੰਮਰਾਹੀ) ਵਿੱਚ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿਣ। (11) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ (ਉਹ) ਪਿਆ ਤੇ ਬੈਠਾ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ (ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ) ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ (ਉਹ ਬੇ-ਧਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ) ਇੰਜ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਜ ਹੀ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੈੜੇ ਕਰਮ ਸੋਹਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। (12)

وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَأْتِ
 لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآيَاتِ وَالنَّبِيِّاتِ
 وَالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا
 غَفَاوُونَ ۝ أُولَئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝
 إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
 بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ
 النَّعِيمِ ۝ دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّاتُهُمْ
 فِيهَا سَلَامٌ ۝ وَأَخْرَجْنَا لَهُمْ مِنْ آيَاتِنَا أَنْهَارٌ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ لِيَسْقُوا فِيهَا مِنْ مَحْسُورَاتٍ
 أَلْمَلَأْنَاهُنَّ كَأْسًا لِلَّذِينَ أَحْبَبْنَا ۝ وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا سَاءَ مَا يَحْكُمُ اللَّهُ لَهُمْ فِي أَصْحَابِ
 النَّارِ ۝ وَذُكِّرُوا فِيهَا لِيَسْمَعُوا كَقَوْلِ
 الْغَافِقِينَ ۝ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا
 بِحَبْنَةِ الْإِنْسَانِ ۝ فَإِذَا كُنَّا لَهُمُ نَاصِرِينَ ۝

10 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜੀਬ-ਅਜੀਬ ਨਿਆਮਤਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਤੇਰੀ ਪਾਕ ਜ਼ਾਤ ਭਾਵ 'ਸੁਬਹਾਨ ਅੱਲਾਹ', ਫਿਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਜ਼ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ 'ਅਲਹਮਦੁ ਲਿੱਲਾਹ', ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹੋ ਢੰਗ ਹੈ। 'ਅੱਸਲਾਮੁ ਅਲੈਕੁਮ' ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹੇ ਹੋਣ।
 11 ਭਾਵ ਆਦਮੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੇਕੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਛੇਤੀ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਨੇਕ ਦੁਆ ਜਲਦੀ ਮਿਲੇ। ਸੋ ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਛੇਤੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਬਦੀ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੌਸਲਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਨੇਕ ਲੋਕ ਤਰਬੀਅਤ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਲੋਕ ਸੁਸਤੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਰਹਿਣ।

ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਹਲਾਕ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ (ਲੋਕ) ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (13)

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਇਬ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂਕਿ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ (14) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਮਿਤ੍ਰ ਉਪਰੰਤ) ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਜਾਂ ਤਾਂ) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੁਰਆਨ (ਬਣਾ) ਲੈ ਆਵੋ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੋ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬਦਲ ਦੇਵਾਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਦਿਨ (ਕਿਆਮਤ) ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਡਰ ਹੈ (15) ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ (ਤਾਂ ਨਾ) ਮੈਂ ਹੀ ਇਹ (ਕਿਤਾਬ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਉਮਰ (ਤੱਕ) ਰਿਹਾ ਹਾਂ (ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਦੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਆਖੀ) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (16) ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦੇਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। (17)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُنُوْا عٰمِلِيْنَ فِيْهَا
 صٰدِقِيْنَ ۝ كَذٰلِكَ رَزٰىنَ الْمُسْرِفِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝
 وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا تَطٰمَرُوْا ۝
 جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا ۝
 كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ۝ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ
 خٰلِيفَ فِي الْاَرْضِ مِنْۢ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ
 تَعْمَلُوْنَ ۝ وَاِذَا تُنۢبِئُهُمْ اٰيٰتُنَا بِبَيِّنٰتٍ ۙ قَالِ
 الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اِلۡقَاءَنَا اِنَّتۢ بِلِقٰۤاِنَا غٰيِرٌ هٰذَا
 اَوْ بَدٰلُهٗ ؕ قُلۡ مَا يَكُوْنُ لِيۡ اَنْ اَبۡدِلَهٗ مِنْ تٰلۡفَاۤءِ
 نَفْسِيۡ ۙ اِنْ اَتٰتَنِ الْاٰمَآ يُوۡحٰى اِلَيَّ ۙ اِنِّيۡۤ اَخَافُ اِنْ
 عَصَيْتُ رَبِّيۡ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ۝ قُلۡ لَوْ شِآءَ
 اللّٰهُ مَا تَاوَنُوۡنَهٗ عَلَيۡكُمْ وَلَا اَدْرٰكُمۡ بِهٖ ؕ فَقَدْ
 لَبِثۡتۡ فِيۡكُمْ عُمُرًا مِّنۡ قَبۡلِهٖ ؕ اَفَلَا تَعْمَلُوْنَ ۝ فَمَنۡ
 اَظۡلَمُ مِمَّنۡ اَفۡتَرٰ عَلٰى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَبَۙ بِآيٰتِهٖ

15 ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਐਨਾ ਬਦਲ ਦੇਵੋ ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਕਲਾਮ ਮੰਨ ਲਵਾਂਗੇ।
 16 ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸ਼ਿਆਲ ਰੱਖਦੇ।
 17 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸੱਚਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹੋ ਗੱਲ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਹ (ਲੋਕ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ (ਹੀ) ਕੁੱਝ ਭਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ (ਲੋਕ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਆਖ ਦੇਵੋ! ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੱਸਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਜੂਦ ਦਾ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸਮਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ? ਉਹ ਪਾਕ ਹੈ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੈ। (18) ਅਤੇ (ਸਾਰੇ) ਲੋਕ (ਪਹਿਲਾਂ) ਇੱਕੋ ਹੀ ਉੱਮਤ (ਭਾਵ ਇੱਕੋ ਹੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚ) ਸਨ, ਫਿਰ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ (19) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਭਾਵ ਰੱਬ) ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਕਿਆਮਤ (ਦਾ ਇਲਮ) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ, ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਉਡੀਕ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (20) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਆਪਣੀ) ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀਲੇ-ਬਹਾਨੇ (ਚਾਲਬਾਜ਼ੀਆਂ) ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਬਹਾਨੇ (ਜ਼ਰੀਏ) ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੀਲੇ-ਬਹਾਨੇ ਤੁਸੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਸਾਡੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (21)

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ وَهُمْ قُلُوبًا لَا يَفْقَهُونَ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحٰنَهُ وَعَلَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ وَيَقُولُونَ لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةً مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْعَيْبُ لِلَّهِ فَانظُرُوا إِلَيَّ مِنْ الْمُنظَرِينَ وَإِذَا أَدْفَنَّا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ صَرَاءٍ مَسْتَهْمٍ إِذَا لَهُمْ مَكْرُوفٌ آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرَاهٍ إِن رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَكْفُرُونَ هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي

18 ਜਿਹੜਾ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਹੈ ਉਹ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰੀਕ ਉਸ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਤਿਆਰ ਹਨ। ਸੋ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸ਼ਤਿਆਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ? ਸੋ ਜੇਕਰ ਕਹਿਣ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਦੀਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਬਿਚਲ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਕੀਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਆਉਣਾ ਹੈ।

20 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਹੀਏ ਕਿ ਕਿਸ ਲਈ ਜਾਣੀਏ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੈ? ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਰੱਬ ਇਸ ਦੀਨ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜ਼ਲੀਲ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਸੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ। ਸੱਚ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਾਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

21 ਭਾਵ ਸਖ਼ਤੀ ਵੇਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਧਨ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਫਿਰ ਨਾ ਕੋਈ ਰੱਬ ਤਕਲੀਫ਼ ਬਣੇ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੂਰਤ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦੀ **ਤੋਫੀਕ** ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ (ਸਵਾਰ) ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਸਤੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹਵਾ (ਦੇ ਨਰਮ-ਨਰਮ ਬੁੱਲਿਆਂ) ਨਾਲ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਤੇਜ਼ ਝੱਖੜ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ (ਜੋਸ਼ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ) ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ (ਹੁਣ ਤਾਂ) ਲਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਿਰੋਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਦੁਆ ਮੰਗਣ ਲੱਗਦੇ ਹੋ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ (ਤੇਰੇ) ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ, (22) ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਉਹ (ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ) **ਨਿਜਾਤ** ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ (ਲੋਕ) ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਣਹੱਕੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐ ਲੋਕੋ! ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਲਾਭ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੋ) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ (23) ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਅਸਮਾਨੋਂ ਵਰਸਾਇਆ, ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਘਾਹ ਬਨਸਪਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਘਣਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸਬਜ਼ (ਹਰਿਆਵਲ) ਨਾਲ ਸਜ-ਧੱਜ ਕੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਿਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਚਾਨਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ (ਅਜ਼ਾਬ) ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟ (ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ) ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੱਲ੍ਹ ਉੱਥੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ (ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (24)

الْفَلَكَ، وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَبَيبَةٍ وَقَفَرُوا بِهَا
جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ
مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ ۗ لَئِنِ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ
الشَّاكِرِينَ ۗ فَلَمَّا أَنْجَيْنَاهُمْ إِذْ هُمْ يُبْعَثُونَ فِي الْأَرْضِ
بِعَايِرٍ عَاقِبٍ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغَيْتُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ
مَتَاءَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَمَنْبِتُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
كَمَسَاءٍ أُنزِلَتْهُ مِنَ السَّمَاءِ فَأَخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ
الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ ۗ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا
أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا ۗ أَتَاهَا أَمْرًا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا
فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَبْ بِالْأَمْسِ ۗ كَذَٰلِكَ

24 ਭਾਵ ਰੂਹ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ ਫਿਰ ਇਨਾਸਨੀ ਅਤੇ ਹੈਵਾਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਜਦੋਂ ਹਰੇਕ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਆ ਪਹੁੰਚੀ। (ਫਾਇਦਾ) ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਪਹੁੰਚਿਆ ਭਾਵ ਪੱਕ ਕੇ ਪੀਲੀ ਹੋ ਗਈ ਫਿਰ ਵੱਢੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਆ ਆਈ ਜਾਂ ਕੱਚੀ ਵੱਢ ਲਈ ਭਾਵ ਮੌਤ ਅਚਾਨਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਬੋਫੀਕ-ਹਿਮਤ, ਹੌਸਲਾ। ਨਿਜਾਤ-ਛੁਟਕਾਰਾ।

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਲਾਮਤੀ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। (25) ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੱਧ (ਭਾਵ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭਲਾਈ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ **ਸਿਆਹੀ** ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ **ਰੁਸਵਾਈ**। ਇਹੋ ਜੰਨਤੀ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ, (26) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਬਦਲਾ (ਵੀ) ਵੈਸਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੱਲਤ ਛਾ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ (ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ) 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਇਹੋ ਦੇਜ਼ਾਮੀ ਹਨ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (27) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ (ਬੁੱਤ ਆਦਿ) ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੂਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, (28) ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਗਵਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਖਬਰ ਸੀ। (29)

تَفْصِيلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ
 دَارِ السَّلَامِ وَيُرِيدُ مِنَ الْإِنسَانِ إِصْرًا مُّسْتَقِيمًا ۝
 الَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيدُوا فِي رِزْقِهِمْ وَأُجْرِهِمْ
 فَتَرَوْا الذُّلَّةَ أَوْلِيَاءَ بَنِيكَ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
 خَالِدُونَ ۝ وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَاتِهِمْ
 بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ وَتَرَهْتَهُمْ ذُلَّةً مَّا كَانُوا مِنَ اللَّهِ وَمِنَ
 عَالَمِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فُجُورُهُمْ حُطَّاعًا مِنَ الْبَيْلِ مُظَاهِمًا ۝
 أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ وَيَوْمَ
 نَحْشُرُهُمْ جَبِيحًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
 مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَائِكُمْ فَرَأَيْنَا بَيْنَهُمْ وَنَالَ
 شُرَكَاءَهُمْ مَّا كَانْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ۝ فَكَفَىٰ بِاللَّهِ
 شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ
 غَافِلِينَ ۝ هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلَّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَ

29 ਜਿੰਨੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਹਨ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹਨ, ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ।

ਰੁਸਵਾਈ-ਬਦਨਾਮੀ। ਸਿਆਹੀ-ਕਾਲਾਪਣ, ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਉੱਥੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ (ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ) ਜਿਹੜੇ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ, ਜਾਂਚ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਮਾਲਿਕ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। (30)

(ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ) ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਕ ਕੌਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ (ਤੁਹਾਡੇ) ਕੰਨਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਬੇਜਾਨ ਚੋਂ ਜਾਨਦਾਰ ਕੌਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਜਾਨਦਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਬੇਜਾਨ ਕੌਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ (ਦੁਨੀਆ ਦੇ) ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਫ਼ੌਰਨ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ (ਕਰਦਾ ਹੈ) ਤਾਂ ਕਹੋ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (31) ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੱਚਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਦੇ ਸਿਵਾ ਹੈ ਹੀ ਕੀ? ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਧਰ ਤੁਰੇ-ਫਿਰਦੇ ਹੋ? (32) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਕੇ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ। (33) (ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ) ਪੁੱਛੋ ਕਿ

ਭਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇ (ਅਤੇ) ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਏ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ (ਹੀ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹੀ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਪੁੱਠੇ ਰਾਹ ('ਤੇ) ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ? (34) ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹੱਕ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸੇ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਸੱਚਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਵੇ, ਉਹੀ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਨਾ ਦੱਸੇ, ਰਸਤੇ ਨਾ ਪਾਵੇ? ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ? (35)

يُنشِئُ
بِقَوْلِهِ
رُدُّوْا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰهُمُ الْحَقِّ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَّا
كَانُوا يَفْتَرُوْنَ ۝ قُلْ مَنْ يُّزِرُّكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَ
الْاَرْضِ اَمْنٌ يَّبٰلِكِ السَّمْعُ وَالْاَبْصَارُ وَمَنْ
يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَمَنْ يَدْبُرُ الْاَمْرَ فَسَبِّحُوْا لِلّٰهِ ۝ فَقُلْ
اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ۝ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ الْحَقُّ ۝ فَاِذَا بَعَدَ
الْحَقُّ اِلَّا الضَّلٰلُ ۝ فَاِنِّيْ تَصَفُوْنَ ۝ كَذٰلِكَ حَقَّتْ
كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝
قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَّبْدِئُ الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيْدُهٗ ۝ قُلْ اللّٰهُ يَّبْدِئُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ ۝ فَآنَ
تُؤْفَكُوْنَ ۝ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يُّهْدِيْ اِلَى
الْحَقِّ ۝ قُلْ اللّٰهُ يُّهْدِيْ لِلْحَقِّ ۝ اَمْنَ لَّيُّهْدٰى اِلَى
الْحَقِّ ۝ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ اَمْنَ لَّيُّهْدٰى ۝ اِلَّا اَنْ يُّهْدٰى

33 ਭਾਵ ਰੱਬ ਨੇ ਮੁੱਢੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਹੁਕਮੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਹਿਮਾਂ-
ਭਰਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ
ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ
'ਚ ਰਤਾ ਵੀ ਕਾਰਗਰ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।
ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ (ਸਾਰੇ) ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ
ਹੈ। (36)

ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾ (ਰਚਾ) ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਾਂ,
(ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕਲਾਮ ਹੈ) ਜਿਹੜੀਆਂ
(ਕਿਤਾਬਾਂ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ
ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ (ਇਸ ਵਿੱਚ) ਵਿਆਖਿਆ (ਵੀ
ਕੀਤੀ ਹੋਈ) ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ)
ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ (ਨਾਜ਼ਿਲ
ਹੋਇਆ) ਹੈ। (37)ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾ
ਲਿਆ ਹੈ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਰਤ ਬਣਾ
ਲਿਆਉ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਹੋਰ)
ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬੁਲਾ ਸਕੋ, ਬੁਲਾ ਵੀ ਲਵੋ।

(38) ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਇਲਾਮ ਨੂੰ
ਇਹ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ (ਨਾ ਸਮਝੀ ਨਾਲ) ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਹਕੀਕਤ
ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਝੂਠਾ
ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਝੂਠਾ
ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਸੋ ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ? (39) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਤਾਂ
ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ,
ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ (ਅਤੇ) ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (40) ਅਤੇ ਜੇ
ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅਮਲਾਂ (ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ
ਅਮਲਾਂ (ਦਾ), ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅਮਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜੁਆਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ। (41)

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ
فَمَا لَكُمْ تَكْتِفُ تَحْكُمُونَ وَمَا يَدَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا
ظَنًّا وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۗ وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ
يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقٌ لِّلَّذِي بَيْنَ
يَدَيْهِ وَتَفْصِيلٌ لِّلْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۗ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ
مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَدْعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۗ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ
وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَاوِيلُهُ كَذَّابِكَ الَّذِينَ مِنَ
قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۗ وَ
مِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ ۗ وَ
رَبِّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۗ وَإِنَّ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي
عَمَلٌ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ ۗ أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا أَعْمَلُ
مَنْ

39 ਇਸ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਾਲੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।
41 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਝੂਠ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਾਪੀ ਹੋਵਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸੱਚ ਲੈ ਆਵਾਂ
ਫਿਰ ਨਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ, ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ।

ਕਾਰਗਰ। ਨਫ਼ਾਬਖ਼ਸ਼, ਲਾਭਦਾਇਕ। ਕਲਾਮ-ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ। ਤਸਦੀਕ-ਸੱਚ ਦਾ ਸਬੂਤ।

ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਉਤਰਦਾਈ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੁੱਝ ਵੀ (ਸੁਣਦੇ) ਸਮਝਦੇ ਨਾ ਹੋਣ (42) ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਗੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁੱਝ ਵੀ ਵੇਖਦੇ-ਭਾਲਦੇ ਨਾ ਹੋਣ? (43)

ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰਤਾ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (44) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰੇਗਾ (ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਣਗੇ ਜਿਵੇਂ) ਇਥੇ ਪਲ ਭਰ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, (ਅਤੇ) ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਵੀ ਲੈਣਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ, ਉਹ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ। (45) ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਾ ਰਹੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਅਜ਼ਾਬ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਤਾਰੀਏ ਜਾਂ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ) ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਹੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (46) ਫਿਰ ਜੇ ਕੁੱਝ ਇਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਪੈਗੰਬਰ (ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰਤਾ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। (47) ਅਤੇ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ (ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ) ਇਹ ਵਾਅਦਾ (ਹੈ ਉਹ) ਕਦੋਂ (ਆਵੇਗਾ)? (48)

وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ۖ وَمِنْهُمْ مَّن لَّيْسَ بِمُعْتَدٍ لِّالَيْكَ ۖ أَفَأَنْتَ تُنظِرُ الْأَيْك ۖ أَفَأَنْتَ تُهْدِي الْعُمَىٰ ۖ وَأَنْتَ لَا يُضِلُّوكَ إِلَّا يَجْعَلُونَ ۖ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا ۖ وَلَئِنَّ النَّاسَ أَلْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۖ وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَكْبِتُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ۖ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۖ وَإِنَّمَا تَرِيكَ بَعْضَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ أَوْ تَتَوَفَّيَكَ فَأَلَيْنَا مَرْجِعَهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ۖ وَإِلِكِلِ أُمَّةٍ رَّسُولٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قَضَىٰ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۖ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ ۖ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۖ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي شَيْئًا

مَنْزِل

43 ਭਾਵ ਕੰਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਗਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਈਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

44 ਭਾਵ ਕਈਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ।

45 ਭਾਵ ਉਸ ਦਿਨ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਇੱਕ ਘੜੀ ਬਰਾਬਰ ਲੱਗੇਗਾ।

46 ਭਾਵ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਕੁੱਝ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ ਬਾਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ।

47 ਖੁਚੇ ਅਮਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਬੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਫ਼ਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵੀ ਰਤਾ ਵੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ। ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਦੇ ਲਈ (ਮੌਤ ਦਾ) ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਘੜੀ ਵੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਨਾ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਕਾਹਲੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। (49) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਲਾ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ (ਅਚਾਨਕ) ਆ ਜਾਵੇ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ (ਲੋਕ) ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਾਹਲ ਕਰਨਗੇ?(50) ਕੀ ਜਦੋਂ ਉਹ (ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸਮਾਂ) ਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣਗੇ?) (ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਹੁਣ ਤਾਂ (ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ?) ਇਸੇ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ।(51) ਫਿਰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਉ, (ਹੁਣ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਕਰਮਾਂ)ਦਾ ਬਦਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ, ਜਿਹੜੇ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਕਰਦੇ ਰਹੇ (52) ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਤਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਸਮ! ਸੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਭੱਜ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ) ਬੇਵੱਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ।(53) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਰੇਕ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ (ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ) ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ (ਸਾਰੀਆਂ) ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ ਤਾਂ (ਪਛਤਾਉਣਗੇ ਅਤੇ) ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ (ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।(54) ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਭ ਕੁੱਝ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ।(55)

وَمَا نَفَعُ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ إِذِ اجْتَمَعَتْ
 أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ
 قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ عَدَابَةُ بَيِّنَاتٍ أَوْ نَجَارًا مَا
 ذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ۝ أَنْتُمْ إِذَا مَا وَفَّعَ
 أَمْنًا لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ۝
 ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ ۝ هَلْ
 تَجْرُونَ ۝ الْأَبْيَاتُ كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ۝ وَيَسْتَنْبِئُونَكَ
 أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ أَحَقُّ بِمَا آتَاكُمْ
 بِمُعْجِزَاتِهِ ۝ وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي
 الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۝ وَأَسْرُوا الشَّدَامَةَ لَمَّا
 رَأَوِ الْعَذَابَ ۝ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۝ وَهُمْ لَا
 يُظْلَمُونَ ۝ الْآلَانَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۝
 الْآلَانَ وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَالْكَيْفَ أَكْثَرُهُمْ لَا

- 50 ਭਾਵ ਬਚਾਉ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ?
- 51 ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸਲਾਮ ਲਿਆਉਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਬੂਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤੋਬਾ ਵੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।
- 53 ਭਾਵ ਭੱਜ ਕੇ ਬੇਬਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ।

ਅਜ਼ਾਬ-ਕਰੋਧੀ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ। ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ-ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ।

ਉਹੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ਦਾ ਅਤੇ (ਉਹੀ) ਮੌਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਉਸੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਵੋਗੇ। (56) ਐ ਲੋਕੋ! ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਨਸੀਹਤ ਅਤੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। (57) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ (ਇਹ ਕਿਤਾਬ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ (ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਹੈ) ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ, ਇਹ (ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ) ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹ ਇੱਕਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। (58) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਭਲਾ ਵੇਖੋ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਰੋਜ਼ੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਕੁੱਝ ਨੂੰ) ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ (ਕੁੱਝ ਨੂੰ) ਹਲਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹੋ। (59) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ੁਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (60) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਹਾਲ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ 'ਚੋਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕੋਈ (ਹੋਰ) ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਪਰ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਰੌਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ) ਹੈ। (61)

59 ਸੂਰਤ 'ਅਨਆਮ' ਅਤੇ 'ਮਾਇਦਾ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਨਾਜ਼ਿਲ-ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਪਰੋਂ ਹੇਠਾ ਆਉਣਾ, ਜਾਂ ਉਤਰਨਾ। ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ-ਭੰਡਾਰ।

يَعْلَمُونَ ۖ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ نَكْمٌ مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ
 وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ ذُو هُدًى وَرَحْمَةٌ
 لِّلْمُؤْمِنِينَ ۚ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ
 فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ
 مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِّن رِّزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ
 حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ آتَى اللَّهُ أِذْنَ لَكُمْ أَمْرًا عَلَى
 اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٨﴾ وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ
 عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو
 فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٥٩﴾
 وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتَنَلَّوْا مِنْهُ مِنْ
 قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ
 شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۗ وَمَا يَعْزُبُ عَن

مِزَانٍ

ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਸੋਗਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। (62) ਭਾਵ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਰਹੇ, (63) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਇਹੋ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ, (64) ਅਤੇ ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਣਾ (ਕਿਉਂਕਿ) ਜਿੱਤ ਸਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਸੁਣਦਾ (ਅਤੇ) ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (65) ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਰਚਨਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ (ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਲਕੀਅਤ) ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸ਼ਰੀਕਾਂ (ਭਾਵ ਬੁੱਤਾਂ) ਨੂੰ ਸੱਦਦੇ ਹਨ, ਉਹ (ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ) ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ ਸਿਰਫ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਟਕਲ ਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। (66) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਤ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਾਮ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾ-ਚਮਕਦਾ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ (ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਰੋ)। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (67)

سَمِعْتُمْ
مَنْزِلًا
سَمِعْتُمْ
مَنْزِلًا

سَرَّيْنَاكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝ أَلَا إِنَّ أَوْلَىٰ لِ اللَّهِ لَا
خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝ الَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَ فِي الْآخِرَةِ ۝ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ ذَلِكَ
هُوَ الْقُوَى الْعَظِيمُ ۚ وَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ ۚ
إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝
أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
شُرَكَاءَ ۚ إِنَّ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا
يَخْرُصُونَ ۝ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
مَنْزِلًا

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (67)

(ਕੁੱਝ ਲੋਕੀਂ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬੇਟਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਤ (ਸੰਤਾਨ ਤੋਂ) ਪਾਕ ਹੈ (ਅਤੇ) ਉਹ ਬੇ-ਨਿਆਜ਼ ਹੈ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। (ਐ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਓ!) ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ (ਝੂਠੀ ਗੱਲ) ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਜਿਹੜੀ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ? (68) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਭਲਾਈ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ। (69) (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ) ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ, ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ (ਹੀ ਹਨ) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ (ਦੇ ਮਜ਼ੇ) ਚਖਾਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ (ਉਹ) ਕੁਫਰ (ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, (70) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ (ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ) ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨਾ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ

'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਕੰਮ (ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ (ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ) ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਛਿਪਿਆ ਨਾ ਰਹੇ ਫਿਰ ਉਹ ਕੰਮ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਢਿੱਲ ਨਾ ਦੇਵੋ। (71) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲਿਆ ਤਾਂ (ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ) ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੋਈ ਸੇਵਾਫਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਮੇਰਾ ਸੇਵਾਫਲ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਗਿਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂ। (72)

قَوْمٍ يَسْعَوْنَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ
هُوَ الْعَنِيُّ إِلَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
إِن عِنْدَكُمْ مِنْ سُلٰطِينٍ بِهٰذَا اتَّفَقُوا لَوْ عَلَيَّ
اللَّهُ مَا لَا تَعْلَمُونَ قُلْ إِنْ الذِّينَ يَفْتَرُونَ
عَلَيَّ اللَّهُ الْكذِبَ لَا يَفْلِحُونَ مَتٰنًا فِي الدُّنْيَا
ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُنزِلُهُم الْعَذَابَ الشَّدِيدَ
بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ وَإِنلَّ عَلَيْهِمْ نَبِيًّا نُوحٌ
إِذ قَال لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ إِن كَان كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي
وَتَذَكِيرِي بِآيٰتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا
أَمْرَكُمْ وَشُرَكَآئِكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ
غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ فَإِن
تَوَلَّيْتُمْ مِمَّا سَأَلْتُم مِّنْ أَجْرٍ إِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى
اللَّهِ وَأَمْرُتُ أَن أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَكَذَّبُوهُ

71 ਭਾਵ ਸਮਝਾਉਣ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਕਰ ਲਵੋ।

ਬੇ-ਨਿਆਜ਼-ਬੇ-ਪਰਵਾਹ।

ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ (ਤੂਫਾਨ ਤੋਂ) ਬਚਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ) ਨਾਇਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਵੇਖ ਲਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਬੁਰੇ) ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ। (73)

ਫਿਰ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਪੈਗੰਬਰ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਭੇਜੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਪਰ ਉਹ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਝੁਠਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ (ਫਿਰ) ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ! ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵਧੀਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। (74) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰਅੌਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੱਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਸਨ। (75)

ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜਾਦੂ ਹੈ। (76) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਜਾਦੂ ਹੈ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਦੂਗਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। (77) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਆਏ ਹੋ ਕਿ ਜਿਸ (ਰਾਹ) 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਲਦੇ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇਸ (ਦੇਸ਼) ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਵਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ? ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ (78)

فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلِيفَ
وَاعْرَأْنَا الَّذِينَ كَذَبُوا بِالْبَيْتِنَا، فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ۝ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا
إِلَى قَوْمِهِمْ نَجَاءً وَهُمْ بِالْبَيْتِ فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِمَا
كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ، وَكَذَلِكَ نَضَعُ عَلَى قُلُوبِ
الْمُتَعَذِّبِينَ ۝ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى وَهَارُونَ
إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِالْبَيْتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا
قَوْمًا مُجْرِمِينَ ۝ فَلَمَّا جَاءَهُمْ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا
قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُؤْتَمِنٌ ۝ قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ
لِلْحَقِّ لَنَا جَاءَكُمْ سِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّحْرُونَ ۝
قَالَ لَوْ آجِئْتُنَا لِتَسْفِطُنَا عَنَّا وَجَدْنَا عَلَيْه
آبَاءَنَا وَنَكَرُونَ لَكُمُ الْكَيْبِرِيَاءَ فِي الْأَرْضِ، وَمَا
نَحْنُ لَكُمُ بِمُؤْمِنِينَ ۝ وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَئِنِّي لَأَتُورِي

مَعْلَمٌ

ਨਾਇਬ-ਉਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਜਾਦੂਗਰ-ਜਾਦੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਫਰੇਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਅਤੇ ਫਿਰਐਨ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਹਿਰ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਆਉ। (79) ਜਦੋਂ ਜਾਦੂਗਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁੱਟਣਾ ਹੈ, ਸੁੱਟੋ। (80) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਆਪਣੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨੂੰ) ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਬਣਾ ਕੇ) ਲਿਆਏ ਹੋ ਜਾਦੂ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਉਸਨੂੰ ਹੁਣੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸਵਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ (81) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਬੁਰਾ ਹੀ ਮਨਾਉਣ। (82) ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਕੋਈ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਇਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਮੁੰਡੇ (ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ) ਫਿਰਐਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ-ਡਰਦੇ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰਐਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ (ਉਸ ਨੂੰ) ਗ਼ਲਬਾ ਹਾਸਲ ਸੀ ਤੇ (ਖੁਦੀ ਤੇ ਕੁਫਰ ਵਿੱਚ) ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (83) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੌਮੀ ਭਰਾਵੇਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹੋ ਤਾਂ ਜੇਕਰ (ਦਿਲੋਂ) ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸੇ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ। (84) ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਇਉ। (85) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਦੇਵੋ, (86)

يُونُس
 بِكُلِّ سَجِرٍ عَلِيمٍ ۖ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا
 لَهُمْ مُوسَى اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُلْقُونَ ۗ فَلَمَّا اَلْقَوْا
 قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهٖۤ اِلَّا السَّحَرُۙ اِنَّ اِلٰهَ
 سَيِّطِلَۥهُۤ اِنَّ اِلٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِيْنَ ۙ
 وَيُحِقُّ اِلٰهُ الْحَقِّ بِكَلِمٰتِهٖٓ وَلُو كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ ۙ
 فَمَا اٰمَنَ لِمُوسَىۙ اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهٖ عَلَىٰ خَوْفٍ
 مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَٲِيْمِهٖۙ اَنْ يَّفْتِنَهُمْ ۗ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ
 لَعَالٍ فِى الْاَرْضِ ۗ وَاِنَّهٗ لَيِّنَ الْمُسْرِفِيْنَ ۙ وَقَالَ
 مُوسَىۙ اَتَقُوْمُۙ اِنْ كُنْتُمْ اٰمِنٰتُمْ بِاِلٰهِ فَعَلَيْهٖ تَوَكَّلُوْا
 اِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِيْنَ ۙ فَقَالُوْا عَلٰٓى اِلٰهِ تَوَكَّلْنَا
 رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ ۙ وَنَحْنَا
 بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۙ وَاَوْحَيْنَا
 اِلٰى مُوسَىۙ وَاٰخِيَهٗ اَنْ تَبَوِّاْ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ

مِصْرَ

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਵੱਲ ਵਹੀ ਭੇਜੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਬਲਾ (ਭਾਵ ਮਸਜਿਦਾਂ) ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (87)

ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਤੂੰ ਫ਼ਿਰਐਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ) ਸਾਜ਼-ਓ-ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਾਲਣਹਾਰ! ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਤੇਰੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣਾ। ਐ ਰੱਬ! ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦੇਵੋ ਕਿ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਵੇਖ ਲੈਣ। (88) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਨਾ-ਸਮਝਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲਣਾ। (89) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਦਰਿਆਉਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਐਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਰਕ ਕਰਨ (ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਇਆ ਕਿ ਜਿਸ (ਅੱਲਾਹ) 'ਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੁਜਨੀਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਗਿਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਂ। (90) (ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ) ਕਿ (ਹੁਣ) ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਏ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ (91)

بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
 وَآتُوا الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنِينَ ۝ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ
 آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَكَ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ عَنِ سَبِيلِكَ
 رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ
 قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝
 قَالَ قَدْ أُجِيبَتِ دَعْوَانِي كَمَا فَاسْتَجَبْنَا وَلَا
 تَتَّبِعَنَّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلمُونَ ۝ وَجُوزْنَا
 بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَ
 جُنُودُهُ بَغْيًا وَعُدْوَانًا حَتَّىٰ إِذَا آذَرَكُهُ الْغَرَقُ
 قَالَ أَمْنْتُ بِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتَ بِهِ
 بَنُو إِسْرَائِيلَ ۝ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝ الَّذِينَ
 وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ۝

- 87 ਜਦੋਂ ਫ਼ਿਰਐਨ ਦਾ ਹਲਾਕ ਹੋਣਾ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਆਪਣਾ ਮੁਹੱਲਾ ਵੱਖਰਾ ਵਸਾਉ, ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਹੋ।
- 88 ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੱਚੇ ਈਮਾਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਬੁਠੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਜ਼ਾਬ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ, ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੰਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੁਠਾ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਉਣ। ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸਖ਼ਤ ਰਹੇ। ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ।
- 89 ਭਾਵ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰੋ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹ ਚੱਲੋ।
- 91 ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਿਰੋਧੀ ਰਿਹਾ, ਹੁਣ ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖ ਕੇ ਯਕੀਨ ਲਿਆਇਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਯਕੀਨ ਕੀ ਮੁਹਤਬਰ?

ਮੂਸਾ-ਇਕ ਪ੍ਰੈਗੰਬਰ ਦਾ ਨਾਂ। ਫ਼ਿਰਐਨ-ਰੱਬ ਦਾ ਬਾਗ਼ੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਖ਼ੁਦਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਅਤੇ ਪਾਪੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ? ਤਾਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ (ਦਰਿਆ ਚੋਂ) ਕੱਢ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਇਬਰਤ (ਨਸੀਹਤ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ) ਬਣੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹਨ। (92) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਖਾਣ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀਆਂ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ (ਵੀ) ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (93) ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ (ਕਿਤਾਬ ਦੇ) ਬਾਰੇ 'ਚ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ (ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ) ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਵੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਹੋਣਾ (94) ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ (ਸ਼ਾਮਿਲ) ਹੋਣਾ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਵੇਗੇ। (95) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਅਜ਼ਾਬ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। (96) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਵੇਖ ਲੈਣ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹਰ (ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ) ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਆ ਜਾਵੇ। (97)

يُؤْتِيهِمْ
نُحُورًا
فَالْيَوْمَ نُؤْتِيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ
آيَةً وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ النَّاسِ عَنِيبًا
لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مَبُورًا
صَدِيقٍ وَرَزَقْنَهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا
حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يُفِضُ بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ وَإِنْ
كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ
يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ ۖ لَقَدْ جَاءَكَ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ
عَلَيْهِمْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ وَلَوْ جَاءَهُمْ
كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝ فَكُلُوا

92 ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬੇਵਕਤ ਈਮਾਨ ਲਿਆਇਆ ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਉੱਚੇ ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਾਲੇ ਵੇਖ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਬਰਤ ਫੜਨ। ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਬਚਣ ਤੋਂ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ?
93 ਭਾਵ ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਰਿਹਾ।
97 ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੋਈ ਭਾਵ ਇਬਲੀਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਾਂਗਾ।

ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਸਤੀ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਿਹੜੀ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਾ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹਾਂ, ਯੂਨੁਸ ਦੀ ਕੌਮ ਜਿਹੜੀ ਈਮਾਨ ਲਿਆਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੱਲਤ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ (ਸੰਸਾਰਿਕ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਾਨਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। (98) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਿਤਨੇ (ਲੋਕ) ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹਨ, ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਣ? (99) ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਨਾ-ਸਮਝ ਹਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹ (ਕੁਫ਼ਰ-ਓ-ਜ਼ਿੱਲਤ ਦੀ) ਗੰਦਗੀ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (ਉਹਨਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ) (100) ਕਹੋ, ਕਿ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀ ਕੁੱਝ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ (ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ) ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ।

(101) ਸੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ (ਬੁਰੇ) ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ (ਦਿਨਾਂ ਦੇ) ਇਹ (ਵੀ) ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ। (102) ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਕਿ (ਅਸੀਂ) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀਏ। (103)

98 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖ ਕੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਉਣਾ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਨੁਸ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਨੁਸ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਸੂਰਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਫਿਰ ਬਚ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਫਤਹਿ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਤਲ ਗ਼ਾਰਤ ਲਈ ਇਸਲਾਮੀ ਫ਼ੌਜ ਪਹੁੰਚੀ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਕਬੂਲ ਹੋ ਗਿਆ।

يُونُس

تَكْوِينًا

كَأَنْتَ قَرْيَةً أَمَدْتَ فَفَعَلَهَا إِيْمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ غَآبَ الْخِزْيِ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ۝ وَكَلَّمَ
سَاءَ رَبِّكَ لَأَمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا
أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۝
وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَ
يَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۝
قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَمَا
تُعْنِي الْأَيُّمُ وَاللَّيَالَىٰ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ۝
فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا
مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ قُلْ فَانظُرُوا أَنِّي مَعَكُمْ مِنَ
الْمُنظَرِينَ ۝ ثُمَّ نَبِّئِي رَسُولَنَا وَالدِّينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
حَقًّا عَلَيْنَا نَحْمِ الْمُؤْمِنِينَ ۝ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن

مَنْزِل

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਕਹਿ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਲੋਕੋ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੀਨ (ਇਸਲਾਮ) ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ (ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵਾਂ। (104) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ) ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਾ ਹੋਣਾ (105) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਿਹੜੀ ਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁੱਝ ਭਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜ ਸਕੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ (106) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ (ਉਹ) ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਭਲਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ

يُونُسُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي
يَتَوَقَّكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝
وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا، وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ وَلَا تَدَّ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا
لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ، فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا
مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ وَإِنْ يَسْسَكَ اللَّهُ يَضِرَّ فَلَا
كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ
لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ، وَهُوَ
الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ، فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ، وَمَنْ ضَلَّٰ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا، وَمَا
أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ۝ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ

مَزْنٌ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (107) ਕਹਿ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਲੋਕੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, (108) ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ (ਤਕਲੀਫ਼ਾ 'ਤੇ) ਸਬਰ ਕਰੋ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ (109)

104 ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮੌਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਫਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰਫ਼ ਖਿੱਚੇ ਜਾਵੇਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਬਸ ਅੱਲਾਹ ਇੱਕ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਲ ਹਿਮਾਕਤ ਨਾਲ ਮੁੜਨਾ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨਾ ਹੈ।
105 ਹਨੀਫ਼ ਨਾਂ ਹੈ ਦੀਨ-ਏ-ਇਬਰਾਹੀਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਅਰਬ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਨੀਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ।

11. ਸੂਰਤ ਹੁਦ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 123 ਆਇਤਾਂ, 10 ਕੁਰੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1936 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 7624 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣਾ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਰਾ, ਇਹ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਬਰਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹਿਤ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। (1) ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਮਬਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (2) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੱਬਾ ਕਰੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੰਗੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਦਾ (ਮਾਣ) ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਬੰਧੀ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ) ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। (3) ਤੁਸੀਂ (ਸਾਰਿਆਂ) ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (4) ਵੇਖੋ! ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਹਿੱਕਾਂ ਦੁਹਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਕਰਨ। ਸੁਣ ਲਵੋ! ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚ ਲਿਪਟ ਕੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ) ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛੁਪੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਦਿਲਾਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (5)

مَكِّيَّةٌ
مُزَّمِّلَةٌ

وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۗ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

(1) سُوْرَةُ هُوْدٍ مَكِّيَّةٌ (123 آيَاتٌ)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّسُودِ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ خَبِيرٍ ۚ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۗ إِنِّي لَكُمْ
مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ۚ وَإِنِ اسْتَغْفَرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ
تَوْبُوا إِلَيْهِ يُعْتِقْكُمْ مِنْتُمْ أَمْ لَا تُؤْتُونَ
مُسْقًى وَيُؤْتِي كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۗ وَإِن
تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ۝
إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ ۗ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝
أَلَا إِنَّهُمْ يُلْمُونَ صُدُورَهُمْ لَيَسْتَخْفُوا مِنْهُ ۗ أَلَا
جِئِن لَيَسْتَعْمُونَ بُيُوتَهُمْ ۖ يَعْلَمُونَ مَا يُسْرُونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

مَزَّلَ

3 ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਜ਼ਰੇ।
ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਦਮ ਰੱਖੇ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਜੇ ਪਾਵੇ।
5 ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਕੁੱਝ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਖੜ੍ਹਾ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਕੱਪੜਾ ਲੈ ਕੇ, ਝੁੱਕ ਕੇ, ਦੌਰੇ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਣ ਵਾਲਾ (ਇਨਸਾਨ, ਡੰਗਰ, ਪਸ਼ੂ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ) ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦਾ ਰਿਜ਼ਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ) ਹੈ (6) ਅਤੇ ਇਹ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਬਣਾਇਆ ਤੇ (ਉਸ ਸਮੇਂ) ਉਸ ਦਾ ਅਰਸ਼ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਸੀ। (ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ) ਮੰਤਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਖੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਿਹੜਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ (ਜੀਵਤ ਕਰਕੇ) ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜਾਦੂ ਹੈ, (7) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਰੋਕ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਵੇਖੋ! ਜਦੋਂ (ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ) ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਟਲੇਗਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿਸ (ਚੀਜ਼) ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਵੇਗਾ। (8) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿਅਮਤ ਬਖਸ਼ੀਏ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ (ਵਾਪਸ) ਲੈ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ (ਅਤੇ) ਨਾਸ਼ੁਕਰਾ (ਹੋ ਜਾਂਦਾ) ਹੈ (9) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ (ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਆਹਾ!) ਸਾਰੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਹੰਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (10)

زَمَانِ دَانِيَا

مُؤَدَّ

وَمَا مِنْ دَانِيَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ

مُسْتَقْرَهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ

أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَعْبُوثُونَ مِنْ

بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا

إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝ وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى

أُمَّةٍ مَعْلُومَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ ۚ إِنْ يَأْتِيهِمْ

لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا

بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رِزْقًا

ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ۝ وَلَئِنْ

أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ صَدْرَاءَ مَنَّاهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ

السَّيِّئَاتِ عَنِّي ۚ إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ۝ إِلَّا الَّذِينَ

مَنْزِل

6 ਜਿੱਥੇ ਠਹਿਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਨਤ-ਦੋਜ਼ਖ਼ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕਬਰ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ (ਲੋਕਾਂ) ਨੇ ਸਬਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ, ਇਹੋ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (11) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਛੱਡ ਦੇਵੋ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ 'ਵਹੀ' ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ (ਖਿਆਲ) ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਤੰਗ ਹੋਵੇ ਕਿ (ਕਾਫ਼ਿਰ) ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਣ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾਨਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਿਆ? ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ? (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (12)

ਕੀ ਇਹ (ਲੋਕ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਰਆਨ (ਮਜੀਦ) ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਚ ਲਿਆ ਹੈ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਸ ਸੂਰਤਾਂ ਬਣਾ ਲੈ ਆਵੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਬੁਲਾ ਵੀ ਲਵੇ। (13) ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਇਲਮ 'ਚੋਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸਲਾਮ (ਧਰਮ) ਅਪਣਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (14) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਣ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। (15) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ (ਨਰਕ) ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ, ਸਾਰੇ ਬਰਬਾਦ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਭ ਵਿਅਰਥ। (16)

ਫ਼ੁਰ

ਰਮਾਨ ਕਾ ਅੰਬੀ

صَبْرًا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
 وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ فَلَعمَاكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ
 إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ
 عَلَيْهِ كِتَابٌ أَوْجَاءً مَعَهُ مَلَكٌ ۖ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ
 وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۚ تَامَ يَقُولُونَ أَفَتَرَاهُ
 قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ ۚ وَادْعُوا
 مَن اسْتَطَعْتُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝
 فَالَسَ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْمُوا ۗ إِنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ
 اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۗ فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ۝
 مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ
 إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُجْسُونَ ۝
 أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ ۗ
 وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلَّ مَا كَانُوا

مَثَلًا

ਭਲਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ (ਰੋਸ਼ਨ) ਦਲੀਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨੀ (ਗਵਾਹ) ਵੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੀ ਪੇਸ਼ਵਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ (ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ?) ਇਹੋ ਲੋਕ ਇਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੋਰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਅੱਗ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ (ਕੁਰਆਨ) ਬਾਰੇ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਹੈ ਪਰੰਤੂ (ਫਿਰ ਵੀ) ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। (17)

ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਵੇ? ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮਝਿਆ ਸੀ। ਸੁਣ ਲਵੋ! ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਲਾਹਣਤ ਹੈ। (18) ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿੰਗ-ਵਲ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ (ਦੇ ਜੀਵਨ) ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। (19)

ਇਹ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ (ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਭੱਜ ਕੇ ਅੱਲਾਹ) ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ (ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਦੀ ਅਧਿਕ ਭਾਵਨਾ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ) ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ) ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। (20)

وَمَنْ دَانَ ۝

يَعْمَلُونَ ۝ أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتِنَا مِنْ رَبِّهِ وَيَتَأْتُوا
شَاهِدًا مِنْهُ وَمَنْ قَبْلَهُ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ
أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ
فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ ۚ فَلَا تَكُ فِي مَذْيَبٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۚ أُولَٰئِكَ
يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ
الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
الظَّالِمِينَ ۝ الَّذِينَ يَصِدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عَوَجًا ۚ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ۝
أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ ۚ يُضْعَفُ
لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ وَمَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا

منزل

17 ਭਾਵ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਨ ਦਾ ਨੂਰ ਅਤੇ ਸੁਆਦ ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ
19 ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਅਮਲ ਅਤੇ ਨੋਕ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਰੱਬ 'ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣਾ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਲਮ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੁਪਨੇ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਦੀਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਲ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ 'ਕਸ਼ਫ਼' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਂ ਰੱਬ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਹਾਂ।

20 ਭਾਵ ਰੱਬ 'ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਏ? ਗ਼ਾਇਬ (ਪਰੋਖ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਵੇਖਦੇ ਸਨ।

ਇਹੋ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਾਟੇ 'ਚ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹ ਝੂਠੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। (21) ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਇਹ ਲੋਕ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਉਣ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (22)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਨਿਮਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ, ਇਹੋ ਲੋਕ ਜੰਨਤੀ ਹਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (23) ਦੋਵੇਂ ਜਮਾਤਾਂ (ਭਾਵ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹਾ-ਬੋਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੁਣਦਾ ਵੇਖਦਾ। ਭਲਾ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (24)

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੇ) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ (ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ (ਅਤੇ ਇਹ ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ) ਆਇਆ ਹਾਂ, (25) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। (26) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ (ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖੋਂ) ਸਾਥੋਂ ਹੋਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਨਾ ਕਿ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਵਡਿਆਈ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। (27)

﴿مَنْ يَمُنْ بِآيَاتِنَا﴾
 ﴿كَانُوا يَبْصُرُونَ﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾
 ﴿وَصَلَّ عَنْهُمْ مَأْكَلُوا يَفْتَرُونَ﴾ ﴿لَا جَمْرَ لَهُمْ﴾
 ﴿فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخْسَرُونَ﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ﴾
 ﴿عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآخَبْتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ﴾
 ﴿الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ﴾
 ﴿كَانَ عَنَىٰ وَالْأَصَمِ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِينَ﴾
 ﴿مَثَلًا﴾ ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ﴾
 ﴿قَوْمِهِ﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ﴿أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا﴾
 ﴿إِلَهًا﴾ ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الِيمِّ﴾ ﴿وَقَالَ﴾
 ﴿الْمَلَآئِكَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا﴾
 ﴿بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ إِلَّا تَبْعًا﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ هُمْ﴾
 ﴿أَرَادْنَا بِآدَمِي الرَّأْيِ﴾ ﴿وَمَا تَرَاكَ عَلَيْنَا مِنْ﴾
 ﴿فَضْلٍ بَلْ نُنظِّمُهُ كَذِبِينَ﴾ ﴿قَالَ يَقُولُونَ أَرَأَيْتُمْ﴾
 ﴿مَنْ﴾

21 ਭਾਵ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਕੌਮੀ ਭਾਈਓ! ਵੇਖੋ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ (ਰੋਸ਼ਨ) ਦਲੀਲ ਲਿਆਇਆ ਹੋਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਮਿਹਰ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੁਹਾਥੋਂ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? (28) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! “ਮੈਂ ਇਸ (ਨਸੀਹਤ) ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਨਾ ਸਮਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। (29)

ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੇ ਕੌਮੀ ਭਾਈਓ! ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ (ਅਜ਼ਾਬ) ਤੋਂ (ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਮੇਰੀ ਕੌਣ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (30) ਮੈਂ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਪਰੋਖ (ਦਾ ਇਲਮ) ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਸਬਤ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਘਿਰਣਾ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾਈ (ਭਾਵ ਮ੍ਰਿਤੂ ਜਾਂ ਕਿਆਮਤ ਉਪਰੰਤ ਅੱਛਾ ਇਨਾਮ) ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵਾਂ। (31)

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਤਾਂ ਕਰ ਲਿਆ, ਹੋਰ ਝਗੜਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕਰੋ। (32) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇਗਾ ਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। (33)

صَامِرٌ دَابَّةٌ ۝

هُود ۝

اِنْ كُنْتُمْ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّيْ وَ اَتَّبَعْتُمْ رَحْمَةً
 مِّنْ عِنْدِيْ فَعِيْبَتْ عَلَيْكُمْ ۝ اَنْزَلْنَا مَكُوْهُمَآ وَاَنْزَلْنَا
 لَهَا كِتٰهًا ۝ وَيَقُوْمُوْنَ لَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَمْ
 اَنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَا اَنَا بِطَارِدِ الدّٰيِنِ
 اَمْنُوْا اِنَّهُمْ مُّقْتَدِرُوْنَ رَبِّهِمْ وَلِكِنِّيْ اَرَاكُمْ قَوْمًا
 تَجْهَلُوْنَ ۝ وَيَقُوْمُوْنَ مَن يُّنصِرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ
 كَرِهْتُمْ ۝ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ
 خِزٰنِيْنَ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا اَقُوْلُ اِنِّيْ
 مَلِكٌ وَلَا اَقُوْلُ لِلدّٰيِنِ تَزْدِرِيْ اَعْيَبْتُمْ لَن
 يُّؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ۝ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِيْ اَنْفُسِهِمْ ۝
 اِنِّيْ اِذَا لَمَسَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ قَالُوْا يُنُوْمُ قَدْ جَدَلْتَنَا
 فَاَكْتَرَتْ جَدَلْنَا فَاَتَيْنَا بِمَا نَعُوْدُنَا اِنْ كُنْتُمْ
 مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ قَالَ اِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهٖ اللّٰهُ اِنْ

30 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁਲਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗੇ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਭਜਾ ਦੇਈਏ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਏ। ਸੋ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ। ਮੈਂ ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਕੋਣ ਛੁਡਾਵੇਗਾ? ਮੰਦਭਾਗੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਮਕਾਜ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਕਮਾਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੋ।

31 ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। ਸੋ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਮੈਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ, ਗ਼ਾਇਬ (ਪਰੋਖ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਹ ਚਾਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਭਲਾਈ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਇਹ ਚਾਹੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਭਲਾਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਉਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸੇ ਵੱਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (34) ਕੀ ਇਹ (ਲੋਕ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ (ਪੈਗੰਬਰ) ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਗੁਨਾਹ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਰੀ ਹਾਂ। (35)

ਅਤੇ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ ਵਹੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਹੋਰ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕੌਮ ਇਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ (36) ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਿਸਤੀ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਡਬੋ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (37) ਤਾਂ (ਨੂਹ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਸਤੀ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹੋ ਇੰਜ ਹੀ (ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ) ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਵਾਂਗੇ (38) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁੱਝ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ (ਲੋਕਾਂ) 'ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (39)

وَمَا مِنْ آيَةٍ إِلَّا

هُود

شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْزِزِينَ ۝ وَلَا يَنْفَعُكُمْ ظُحْيٌ
 إِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ
 أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ أَمْ
 يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ إِجْرَائِي
 وَأَنَا بِرَبِّي مُّتَمَتِّعٌ مُّتَخَوِّمٌ ۝ وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ
 أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا
 تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝ وَأَصْنَعِ الْفُلَكَ
 بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا وَلَا تَخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ
 ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّكْرِفُونَ ۝ وَيَصْنَعِ الْفُلَكَ وَكَلَّمَا
 مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ۚ قَالَ
 إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا
 تَسْخَرُونَ ۝ فَسَوْفَ نَعْلَمُونَ ۚ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ
 يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّتَقَبِّمٌ ۝ حَتَّىٰ إِذَا

مزل

34 ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਿੰਨੇ ਸਵਾਲ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਸਨ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਵੀ ਉਹੀ ਸਵਾਲ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਏ। ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੇ ਫਰਮਾਇਆ।
 35 ਹਜ਼ੂਰਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੀ।
 38 ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਖੁਸ਼ਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਗ਼ਰਕ ਦਾ ਬਚਾਉ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਕਿ ਮੌਤ ਸਿਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੱਸਦੇ ਹਨ।

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਤੰਦੂਰ ਜੋਸ਼ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ (ਨੂਹ ਅਲੈ. ਨੂੰ) ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ (ਜਾਨਵਰਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਜੋੜਾ-ਜੋੜਾ (ਭਾਵ ਦੋ ਦੋ ਜਾਨਵਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨਰ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਦੀਨ) ਲੈ ਲਵੋ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ (ਕਿ ਹਲਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ) ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇੜੀ 'ਚ ਸਵਾਰ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ) ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਈਮਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। (40) (ਨੂਹ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ (ਜਿਸ ਦੇ ਰੱਬ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਦਾ ਚੱਲਣਾ ਅਤੇ ਠਹਿਰਨਾ (ਹੈ), ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਵੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (41) ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੂਫਾਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਲੱਗੀ (ਲਹਿਰਾਂ ਕੀ ਸਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ) ਪਹਾੜ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ (ਕਿਸਤੀ 'ਚ) ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ! ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਹੋ। (42) ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ (ਹੁਣੇ) ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ (ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਹਿਰ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ (43) ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐ ਜ਼ਮੀਨ! ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਨਿਗਲ ਜਾ ਤੇ ਐ ਅਸਮਾਨ! ਰੁਕ ਜਾ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸਤੀ ਜੂਦੀ ਪਹਾੜ (ਦਾ ਨਾਂ) 'ਤੇ ਜਾ ਖਲੋਈ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਲਾਹਣੜ!! (44)

وَأَمْرًا ذَاتًا ۝

مُؤَدَّ

جَاءَ أَمْرُنَا وَقَارَ النَّوُورُ قَلْنَا اٰمِلٌ فِيْهَا مِنْ
 كُلِّ رَوْجَبِيْنٍ اٰثْنِيْنٍ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ
 الْقَوْلُ وَمَنْ اٰمَنَ وَمَا اٰمَنَ مَعَهَا اِلَّا قَلِيْلٌ ۝
 وَقَالَ اٰزْكَبُوْا فِيْهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرِبَهَا وَمُرْسَهَا
 اِنَّ رَبِّيْ لَعَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ وَهِيَ تَجْرِيْ بِرِمْمٍ فِيْ مَوْجٍ
 كَالْحَبَالِ تَدُوْنَ اَدْنٰى نُوْحٍ اِبْنَهٗ وَكَانَ فِيْ مَعْزِلٍ
 يُّبَيِّنُ اٰزْكَبُ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكٰفِرِيْنَ ۝
 قَالَ سَاوِيْ اِلَى جَبَلٍ يَّعِصْمُنِيْ مِنَ الْمَآءِ ۝ قَالَ
 لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ ۝ وَحَالَ
 بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُعْرَضِيْنَ ۝ وَقِيلَ يَا رَجُلُ
 اِنَّا لَنَعْلَمُ مَآءَكُ وَاِنَّا لَنَعْلَمُ اَقْلِعِيْ وَعِصْصِ الْمَآءِ وَقُضِيَ
 الْاَمْرُ وَاَسْتَوَتْ عَلَيَّ الْجُوْدِيْ وَقِيلَ بُعْدًا لِّلْقَوْمِ
 الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَنَادٰى نُوْحٌ رَبّهٗ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ اِبْنِيْ

مُؤَدَّ

40 ਹਰੇਕ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਜੋੜਾ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਨਸਲ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬੇਟਾ ਕਿਨਆਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ, ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਡੁੱਬ ਗਏ, ਉਹੀ ਬਚੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਬਚਾਇਆ। ਇੱਕ ਤੰਦੂਰ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤੂਫਾਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੰਦੂਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ।
 43 ਇਸ ਦਿਨ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਖਤ ਵੀ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਬਚਾਉ ਨਹੀਂ ਸੀ।
 44 ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਪਾਣੀ ਅਸਮਾਨੋਂ ਵਰਸਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ ਉਬਲਿਆ। ਫਿਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਹਾੜ ਨੰਗੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਸਤੀ ਜੂਦੀ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਹੈ।

ਅਤੇ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ (ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖਸ਼ ਦੇ) ਤੇਰਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹਾਕਿਮ ਹੈ। (45) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਐ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਉਹ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਵਾਲ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਣਜਾਣ ਨਾ ਬਣੋ। (46)

ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਸਵਾਲ ਕਰਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਏਂਗਾ ਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਏਂਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ।

(47) ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਐ ਨੂਹ (ਅਲੈ.)! ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਮਤੀ ਅਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ 'ਤੇ (ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ) ਉੱਤਰ ਆਵੇ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਜਮਾਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ (ਸੰਸਾਰਿਕ ਲਾਭਾਂ) ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (48)

ਇਹ (ਹਾਲਾਤ) ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ (ਪਰੋਖ) ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ (ਅਤੇ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ (ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ) ਇਸ ਲਈ ਸਬਰ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ (ਭਲਾ) ਤਾਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦਾ ਹੀ (ਹੋਣਾ) ਹੈ। (49) ਅਤੇ ਅਸੀਂ 'ਆਦ' ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਹੂਦ (ਅਲੈ) ਨੂੰ (ਭੇਜਿਆ), ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਕੌਮੀ ਭਾਈਓ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ (ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਕੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ) ਕੇਵਲ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹੋ, (50)

مُرَادٌ
مَنْعِيْنًا دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

مِنْ أَهْلِي وَإِن وَعَدَاكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ
الْحَكَمِيِّينَ ۖ قَالَ يُنُومُ إِنَّهُ لَيَسِرُ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُ
عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْطُرَنَّ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ
إِنِّي أَعْطَاكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُجْتَلِبِينَ ۖ قَالَ رَبِّ
إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ
وَأَلَّا تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي أَكُنَّ مِنَ الْخَسِرِينَ ۖ
قِيلَ يُنُومُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ
وَ عَلَى أُمَّةٍ مِمَّنْ مَعَكَ ۖ وَأَمُّ سَمَّتْهُمْ ثُمَّ
يَسْتَهْمُهُمْ مِنَّا عَدَابَ الْيَوْمِ ۖ تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ
الْغَيْبِ نُوْحِيْنَاهَا إِلَيْكَ ۖ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا ۖ أَنْتَ
وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا ۖ فَاصْبِرْ ۖ إِنَّ الْعَاقِبَةَ
لِلْمُتَّقِينَ ۖ وَ إِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُوْدًا ۖ قَالَ يَقُومُ
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ إِن أَنْتُمْ إِلَّا

مَثَلٌ

مَنْعِيْنًا دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

45 ਭਾਵ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹਲਾਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦੇਵੋ ਜਾਂ ਨਿਜਾਤ ਦੇਵੋ।
 46 ਆਦਮੀ ਉਹੀ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਮਰਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਇਹ ਕੰਮ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾ ਵੇਖੋ ਫਿਰ ਪੁੱਛੋ।
 47 ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੰਦੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗੇ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਅਜਿਹਾ ਫਿਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।
 48 ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਫਿਰ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਸਾਰੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਪਰੰਤੂ ਕੁੱਝ ਫਿਰਕੇ ਹਲਾਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਮੈਂ ਇਸ (ਨਸੀਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ) ਦਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁੱਝ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ, ਮੇਰਾ ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (51) ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ, ਫਿਰ ਉਸ ਅੱਗੇ ਤੋਬਾ ਕਰੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਵਧੀਆ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾਏਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਏਗਾ ਤੇ (ਵੇਖੋ) ਪਾਪੀ ਬਣ ਕੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੋੜਨਾ। (52) ਉਹ ਬੋਲੇ, ਹੁਦ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (53) ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਪੂਜਨੀਕ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜਿੰਨ ਦਾ ਅਸਰ ਕਰਕੇ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਗਲ ਬਣਾ) ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਗਵਾਹ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ) ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (54) (ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ) ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੋ ਯੋਜਨਾ (ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹਵੇ) ਬਣਾ ਲਵੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਢਿੱਲ ਨਾ ਦੇਵੋ। (55) ਮੈਂ (ਕੇਵਲ) ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ (ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ) ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ, ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, (ਧਰਤੀ ਤੇ) ਜੋ ਵੀ ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦੀ ਤੋਂ ਫੜੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੈ। (56)

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋਗੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਪੈਗਾਮ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਵਸਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਤਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (57)

وَمَنْ كَانَتْ

هُدًى

مُفْتَرُونَ ۝ يَقُولُ لَأَسْأَلَنَّكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ
إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ وَيَقُولُ
اسْتَعْفِرُوا لَكُمْ ثُمَّ تُوْبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ
مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا
مُجْرِمِينَ ۝ قَالُوا لِيُؤدَّ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ
بِنَارِكِ الْهَيْتَنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝
إِنْ تَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ الْهَيْتِنَا سُوْرًا
قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَ أَشْهَدُ وَأَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا
تَشْرِكُونَ ۝ مَنْ دُونَهُ فَكَيْدٌ فِي جَمِيعَةٍ ثُمَّ لَا
تُنظَرُونَ ۝ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَىٰ اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ۚ
مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۚ إِنَّ رَبِّي
عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ
مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ ۚ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ

مَزَل

56 ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲੇ।
57 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਕੁੱਝ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ (ਅਜ਼ਾਬ) ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਸਨ, ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਬਚਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ। (58)

ਇਹ (ਉਹੀ) ਆਦ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ (ਆਇਤਾਂ) ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹਰ ਹੰਕਾਰੀ ਤੇ ਬਾਗ਼ੀ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਿਆ (59) ਤਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਹਣਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ (ਲੱਗੀ ਰਹੇਗੀ)। ਵੇਖੋ 'ਆਦ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ (ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਿਆ) ਅਤੇ ਸੁਣ ਲਵੋ 'ਹੁਦ' ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੌਮ 'ਆਦ' ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਹੈ। (60)

ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਬਾ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਆਵਾਂ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ (ਵੀ) ਹੈ। (61) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲਿਹ! ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਸਨ, (ਹੁਣ ਉਹ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰੇ ਪੂਜਦੇ ਆਏ ਹਨ? ਅਤੇ ਜਿਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੰਦੇਹ ਹੈ। (62)

وَلَا تَصْرُوهَا سُبَيْحًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٨﴾
 وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
 بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِّنْ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾
 وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
 وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٦٠﴾ وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ
 الدُّنْيَا الْعَذَابَ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُ إِنَّ عَادًا كَفَرُوا
 رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بَعْدَ الْعَادِ قَوْمُ هُودٍ ۗ وَإِلَىٰ تَمُودَ
 أَخَاهُمْ صَالِحًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
 مِن إِلَهِ غَيْرُهُ ۗ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِّنَ الْأَرْضِ وَ
 اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا لَهُمْ ۗ ثُمَّ تَوَبَّ إِلَىٰ إِلَهِهِ
 إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾ قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ
 فِينَا مَدْجُونًا فَابْرَأْ هَذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ
 مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا
 إِلَيْهِ ۗ قُلْ إِنَّمَا أَدْعِيكُمْ لِتَتَّقُوا اللَّهَ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
 الْعِقَابِ ﴿٦٢﴾

58 ਸਖ਼ਤ ਪਕੜ ਉਹੀ ਜਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜਾਂ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ।
 60 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਲਾਉਣਗੇ।
 62 ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਵ ਹੋਣਹਾਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਦੀ ਰਾਹ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਪਰ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਮਿਟਾਉਣ।

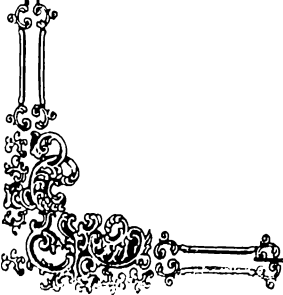
ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਭਲਾ ਵੇਖੋ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਹੋਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ (ਨਬੁੱਵਤ ਦੀ) ਨਿਆਮਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੀ ਕੌਣ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ? ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ (ਕੁਫਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋ। (63) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਉਠਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ (ਭਾਵ ਚਮਤਕਾਰ) ਹੈ, ਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ (ਜਿੱਥੇ ਚਾਹਵੇ) ਚਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਪਕੜੇਗਾ (64) ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ (ਉਠਣੀ) ਦੇ ਪੈਰ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ (ਸਾਲਿਹ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ (ਹੋਰ) ਮੌਜਾਂ ਮਾਣ ਲਵੋ, ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਜੋ ਝੂਠਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (65) ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਬਚਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਰੁਸਵਾਈ ਤੋਂ (ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖਿਆ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਾਤ ਹੈ। (66) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਘਿਆੜ ਦੀ (ਮਾਵਾਜ਼) ਨੇ ਆ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਹੀ ਪੁੱਠੇ ਮੂੰਹ ਪਏ ਰਹਿ ਗਏ (67)

﴿قُرْآنٌ﴾
 الْكِبْرِ مُرِيْبٍ ۝ قَالَ يَقَوْمِ اَرَأَيْتُمْ اِنْ كُنْتُمْ
 عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّيْ وَ اُنزِلْنِيْ مِنْهُ رِسْمًا ۚ فَمَنْ
 يَنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيْدُوْنِيْ
 غَيْرًا تَحْسِيْرًا ۚ وَيَقَوْمِ هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ
 اٰيَةٌ ۚ فَذُرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمْسُوْهَا
 بِسَوْءٍ فَيَاْخُذْكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ ۝ فَعَقُوْهَا
 فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِيْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ اَيّٰمٍ ۚ ذٰلِكَ
 وَعَدُّ غَيْرُ مَكْدُوْبٍ ۝ فَاَمَّا جَاۗءَ اَمْرًا نَّجَّيْنَا
 طٰلِحًا وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ
 خِزْيٍ يُؤْمِسُوْهُ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْغَوِيُّ الْعَرِيْزُ ۝
 وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصِّيْرَةَ فَاَصْبَحُوْا فِيْ
 دِيَارِهِمْ جُنُوبًا ۝ كَانَ لَمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ۗ اَلَا اِنَّ
 سَمُوْدًا كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ۗ اَلَا بُعْدًا لِّسَمُوْدٍ ۝

﴿مَنْزِلٌ﴾

64 ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਕੌਮ ਨੇ ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ, ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਠਣੀ ਕੱਢੀ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ੀਮ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ।

ਨਬੁੱਵਤ-ਨਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ। ਮਿਹਰ-ਕਿਰਪਾਲਤਾ। ਮਹਿਫੂਜ਼-ਸੁਰੱਖਿਅਤ।

ਜਿਵੇਂ ਕਦੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ ਸਮੂਦ (ਕੌਮ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ (ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕੀਤੀ) ਅਤੇ ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ ਸਮੂਦ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ 'ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਹੈ। (68)

ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਸਲਾਮ ਕਿਹਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ (ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ) ਸਲਾਮ ਆਖਿਆ। ਹਾਲੀਂ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਵੱਛਾ ਲੈ ਆਏ। (69) ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਭੋਜਨ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ (ਭਾਵ ਉਹ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਸਮਝ ਕੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਭੈਭੀਤ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਅਸੀਂ ਲੂਤ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਹਲਾਕ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਾਂ, (70)

ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਪਤਨੀ (ਜਿਹੜੀ ਕੋਲ) ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਹੱਸ ਪਈ। ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਈ। (71) ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਐ ਰੱਬ! ਮੇਰੇ ਬੱਚਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੁੱਢੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਵੀ ਬੁੱਢੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ। (72) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਬਾਰੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹੋ? ਐ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਲਾਇਕ ਤੇ ਵੱਡੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (73) ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੂਤ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਝਗੜਣ ਲੱਗੇ। (74) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਬਹੁਤ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਤੇ ਨਰਮ ਦਿਲ ਤੇ (ਸਾਡੇ ਵੱਲ) ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। (75) ਐ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.)! ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਵੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟਲੇਗਾ (76)

﴿سَمَوَاتٍ ذَاتِ آيَاتٍ﴾

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَةِ قَالُوا
 سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَهُ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٨﴾
 فَأَمَّا رَأْيُنَا لَهُمْ لَوْ تَصَلُّوا لَبِثُوا يَوْمَهُمْ وَأَوْجَسَ
 مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى
 قَوْمٍ لُوطٍ وَامَّا آتَانَهُ فَابْتِئَانٌ فَأَصْحَكَتُ فَبَشَّرَ لَهَا
 بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يُعْقُوبَ ﴿٦٩﴾ قَالَتْ
 يُونُسُ لِمَ آتَى الْإِلَهَ وَأَنَا مَعْزُورٌ وَهَذَا بَعْثٌ شَيْعًا
 إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ عَجِيبٌ ﴿٧٠﴾ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ
 اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ
 إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧١﴾ فَأَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ
 الرَّؤُوفُ وَجَاءَهُ نَذْرُ الْبَشْرَةِ يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ
 لُوطٍ ﴿٧٢﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَمِيدٌ أَوَّادٌ مُنِيدٌ ﴿٧٣﴾
 يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ

68 ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਆ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਏ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਚੰਘਿਆੜ ਮਾਰੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਫਟ ਗਏ।
 69 ਉਹ ਕਈ ਆਦਮੀ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਕੌਮ-ਏ-ਲੂਤ ਕੋਲ ਹਲਾਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ ਖਾਣਾ ਲਿਆਏ ਹਨ।
 70 ਇਸ ਡਰ ਦੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ। ਰੱਬ ਨੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ।
 75 ਹਜ਼ਰਤ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਕੌਮ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਗਿਆ ਤਰਸ ਖਾ ਕੇ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਹਾਕ, ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.)-ਇਹ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਆਉਣ) 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਤੰਗਦਿਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨਾਈ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਹੈ। (77) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਆਏ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਦਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਇਹ (ਜਿਹੜੀਆਂ) ਮੇਰੀ (ਕੌਮ ਦੀਆਂ) ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ) ਪਾਕ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ (ਸਬੰਧ) 'ਚ ਮੇਰੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਭਲਾਮਾਣਸ ਨਹੀਂ? (78) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਲਮ ਹੈ। (79) ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਨਾਹ ਲੈ ਲੈਂਦਾ। (80) ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਲੂਤ! ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਰੱਬ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਲੋਕ ਉੱਕਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਰਾਤ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਪੈਣਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਵੇਖੇ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ, ਜਿਹੜੀ ਮੁਸੀਬਤ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਉਹ ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਆਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ) ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਸਵੇਰ (ਦਾ ਸਮਾਂ) ਕੁੱਝ ਦੂਰ ਹੈ? (81)

وَمِمَّنْ دَعَا رَبُّكَ وَإِنَّهُمْ لَمِنَ الَّذِينَ
رَبَّكَ وَإِنَّهُمْ لَمِنَ الَّذِينَ
وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِجِّيَ بِهِمْ وَصَاقٍ
بِهِمْ دُرْمًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۖ وَجَاءَهُ
قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ ۖ وَمِنْ قَبْلِ كَانُوا يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ ۖ قَالَ بَقِوْهُمْ هَهُؤُكَاءَ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ
لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي ضَيْفِي ۖ أَلَيْسَ
مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ ۖ قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَالَنَا
فِي بَدْنِكُمْ مِّنْ حَقِّ ۖ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا تُرِيدُ ۖ
قَالَ كَوَافِرٌ لِّي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ أَوْسَىٰ آلِي ۖ زَكِينٍ
شَدِيدٍ ۖ قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنَ
يَصْلُوَا إِلَيْكَ فَاسِرْ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ
وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا نَّكَارًا ۖ إِنَّهُ مُصِيبُهَا
مَأْصَابُهُمْ ۖ وَإِنْ مَوْعِدُهُمْ الضُّحَىٰ ۖ أَلَيْسَ الضُّحَىٰ

77 ਇਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਬਣ ਕੇ ਗਏ। ਹਜ਼ਰਤ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀ ਆਦਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਲੜਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ।
78 ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਆਏ, ਕੌਮ ਵੇਖ ਕੇ ਭੱਜੀ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਾਉ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਕਦੋਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।
81 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਮੱਕਾ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਨਸੀਬ ਹੋਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉਹੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹੈ।

ਮਨਸ਼ਾ-ਮੰਤਵ, ਮਕਸਦ।

ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਆਇਆ, ਅਸੀਂ ਉਸ (ਬਸਤੀ) ਨੂੰ (ਉਲਟਾ ਕੇ) ਉੱਪਰ-ਹੇਠਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਬਤ-ਤੋੜ (ਲਗਾਤਾਰ) ਕੰਕਰੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਈਆਂ। (82) ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ (ਬਸਤੀ ਇਹਨਾਂ) ਜ਼ਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, (83) ਅਤੇ 'ਮਦਯਨ' ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸੁਅੈਬ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ (ਪੂਜਣਯੋਗ) ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾਪ ਅਤੇ ਤੋਲ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ **ਖੁਸ਼ਹਾਲ** ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ (ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਗੇ ਤਾਂ) ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਡਰ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। (84)

ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਨਾਪ ਅਤੇ ਤੋਲ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਘੱਟ ਨਾ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਨਾ ਫਿਰੋ। (85) ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਨਫ਼ਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (86) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, **ਸੁਅੈਬ**! ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਨਮਾਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਪੂਜਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ 'ਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਦਿਲ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਹੋ। (87)

﴿سَمِيعًا ذَا ذِكْرٍ﴾
 ﴿يَقْرَبُ ۖ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا ۚ
 وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ ذُ مَنصُودٍ ۚ
 مُّسَوِّمَةً ۖ عِنْدَ رَبِّكَ ۖ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
 بِبَعِيدٍ ۗ وَاللّٰهُ مَدِينُ آخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ
 يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ۚ وَلَا
 تَنْفُضُوا إِلَيْكَ الْيَدِيَّاتِ وَالْيَمِينِ ۚ إِنِّي أَنَا خَيْرٌ مِّنْ
 آخِفِ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ۖ وَيَوْمَ أُوتُوا
 الْيَكِيَالَ وَالْيَمِينِ ۚ بِالْقِسْطِ ۚ وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ
 أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُّعَسِدِينَ ۖ
 بَقِيَّتِ اللّٰهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۚ
 وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۗ قَالُوا إِن شِعْيِبُ
 أَصْلُ نُوٓكٍ ۚ أَن تَتَّبِعَ مَا يَعْجُدُونَ ۚ إِنَّا لَفَعَل
 فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَؤُا ۚ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْعَلِيمُ الرَّشِيدُ ۗ

85 ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਾਨਤ ਦੇ ਰੁਪਏ ਘੱਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ।
 87 ਜਾਹਿਲਾਂ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਕਿ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇੜਨ ਲੱਗੇ। ਇਹੋ ਖਸਲਤ ਕੁਫਰ ਦੀ ਹੈ।
 ਸੁਅੈਬ-ਇਕ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਨਾਂ। ਖੁਸ਼ਹਾਲ-ਵਧੀਆ ਹਾਲ ਵਿਚ, ਠੀਕ ਠਾਕ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਵੇਖੋ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ਼ਨ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਹੋਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹਲਾਲ ਰੋਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ (ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਾਂਗਾ?) ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜਿਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਕਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵਾਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਮੈਥੋਂ ਹੋ ਸਕੇ (ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ) ਸੁਧਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ (ਇਸ ਸਬੰਧੀ) ਮੈਨੂੰ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਤੌਫ਼ੀਕ ਮਿਲੀ ਹੈ (ਤੇ ਮੈਂ) ਉਸੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਾ ਹਾਂ। (88)

ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਮੇਰੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਜਾਂ ਹੂਦ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਜਾਂ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ 'ਤੇ ਆਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ (ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਤਾਂ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁੱਝ ਦੂਰ ਨਹੀਂ। (89) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਬਾ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਰਹਿਮ (ਫ਼ਰਮਾਉਣ) ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਮੁਹੱਬਤ (ਕਰਨ) ਵਾਲਾ ਹੈ। (90) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ

ਐ ਸੁਐਬ! ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ 'ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ' ਕਮਜ਼ੋਰ ਵੀ ਹੋ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਭਾਈ-ਬੰਦ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਤੇ (ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ) ਭਾਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ। (91)

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਕੀ ਮੇਰੇ ਭਾਈਬੰਦਾਂ ਦਾ ਦਬਾਉ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (92)

مَنْزِلَةٌ مِّنْ رَبِّكَ
 قَالَ يَقَوْمِ اَرَأَيْتُمْ اِنْ كُنْتُمْ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّيْ
 وَرَزَقْنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا اُرِيْدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ
 اِلٰى مَا اَنْهَيْتُمْ عَنْهُ اِنْ اُرِيْدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا
 اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِيْ اِلَّا بِاللّٰهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
 وَالْبِيْهٖ اٰذِيْبٌ وَيَقَوْمِ لَا تَجِدُوْا نَكْرَهًا لِّشِقَايَ اَنْ
 يُّصِيبَكُمْ مِّثْلُ مَا اَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ اَوْ قَوْمَ هُوْدٍ اَوْ
 قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمٌ لَّوِيْطُنَا كَمَا زَعَمْتُمْ اَلَا
 نُرِيْكُمْ اَنْتُمْ تُوْبُوْنَ اِلَيْهِ اِنْ رَزَقْنِيْمْ وَدُوْدٌ قَالُوْا
 لِبِشْعَبٍ مَا نَفَقَدْنَا كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَاِنَّا لَنُرٰك
 فَبِنَا ضَعِيْفًا وَّلَوْلَا رَهْمٰتُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا اَنْتَ
 عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ قَالَ يَقَوْمِ اَرَضِيْتُمْ عَلٰى عَلٰيْكُم مِّنْ
 اللّٰهِ وَاَتَّخَذْتُمْ وَاٰءَكُمْ ظَهْرِيًّا اِنْ رَزَقْتُمْ
 تَعْمَلُوْنَ مَّحِيْطًا وَيَقَوْمِ اَعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ

88 ਇਹ ਆਦਤ ਹੈ ਰੱਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿ ਛੇੜਨ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੇ ਕੌਮੀ ਭਾਈਓ! ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਮੈਂ (ਆਪਣੀ ਥਾਂ) ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਸ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, (93) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਐਬ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਬਚਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਘਿਆੜ ਨੇ ਆ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪੁੱਠੇ ਪਏ ਰਹਿ ਗਏ (94) ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੀ' ਰਹੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ ਮਦਯਨ 'ਤੇ (ਜਿਹੋ-ਜਿਹੀ) ਲਾਹਣਤ ਹੈ, ਜੈਸੀ ਸਮੂਦ 'ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਸੀ। (95)

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਘੱਲਿਆ। (96) ਤਾਂ ਉਹ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਹੀ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। (97) ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸੁੱਟੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਥਾਂ ਉਹ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣਗੇ, ਉਹ (ਬਹੁਤ) ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਹੈ। (98) ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ (ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੀ) ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਕਾਰਨ) ਲਾਹਣਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ (ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੀ) ਰਹੇਗੀ) ਅਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, (ਉਹ ਬਹੁਤ) ਬੁਰਾ ਹੈ। (99)

ਇਹ (ਪੁਰਾਣੀਆਂ) ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਤਬਾਹ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ (100)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنِّي عَامِلٌ، سَوْفَ تَعْلَمُونَ، مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ
 يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَادِبٌ، وَأَنْتُمْ قَبُولًا، إِنِّي مَعَكُمْ
 رَقِيبٌ ۖ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ
 آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَتِنَا، وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا
 الصَّيْئَةَ فَاصْبِرُوا فِي دِيَارِهِمْ جُثَيَيْنَ ۚ كَانَ لَمَنْ
 يَغْتَوِا فِيهَا، أَلَا بَعْدَ الْمَدِينِ كَمَا بَعَدَتْ ثَمُودُ ۖ
 وَكَذَلِكِ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسَاطِرٍ مُّبِينٍ ۖ
 إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ، وَمَا
 أَمْرَ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۖ يَقْدَمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 فَأُورِدُهُمُ النَّارَ وَيَبْسُ الْوَرْدُ الْمُرْوَدُ ۖ وَأَتَّبَعُوا
 فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَبْسُ الزُّرْقَدُ
 الْمَرْفُودُ ۖ ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ
 مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ۖ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ

منزل

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ। ਭਾਵ (ਇਹ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਆਏ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, (101) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਜਦੋਂ ਨਾ-ਫਰਮਾਨ ਬਸਤੀਆਂ (ਦੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਕੜ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਦੀ ਪਕੜ ਦੁਖਦਾਈ (ਅਤੇ ਬਹੁਤ) ਸਖਤ ਹੈ। (102)

ਇਹਨਾਂ (ਕਿੱਸਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰੇ, ਸਿੱਖਿਆ (ਨਸੀਹਤ) ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ) ਹਾਜ਼ਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (103) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। (104) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੀਅ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਮੰਦ-ਭਾਗੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਖੁਸ਼ ਕਿਸਮਤ। (105) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਮੰਦ-ਭਾਗੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ (ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ) ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਹਾੜਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਣਗੇ (106) (ਅਤੇ) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਚਾਹਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (107) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ (ਦਾਖ਼ਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਚਾਹਵੇ। ਇਹ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਮਿਹਰ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (108)

وَمَائِنَ دَانِيَةَ

هُود

طَمَّوْا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي
يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَنَا جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَمَا رَادُوهُمْ فَعَزَّ تَشْيِيبٌ ۖ وَكَذَلِكَ أَخَذَ
رَبُّكَ إِذْ أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ
الْيَوْمَ شَدِيدًا ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ
عَذَابَ الْآخِرَةِ ۗ ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لُهُ النَّاسُ وَ
ذَلِكَ يَوْمٌ فَشْهُودٌ ۖ وَمَا نُوحِرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ
مَعْدُودٍ ۖ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ
فِيهِمْ شِقَاقٌ وَسَعِيدٌ ۖ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِيهِ
النَّارُ لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَشَهِيقٌ ۖ خَلِيدِينَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ ۗ إِنَّ
رَبَّكَ فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ ۖ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا
فِيهِ الْجَنَّةُ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ

مِيز

107 ਦੇ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਪਰੰਤੂ ਜਿੰਨਾ ਤੇਰਾ ਰੱਬ ਹੋਰ ਚਾਹਵੇ, ਉਹ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਆਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰੰਤੂ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹਵੇ ਰੱਬ ਤਾਂ ਖਤਮ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਨਿਕਲਿਆ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੱਬੇ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ) ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਬਹਿਸ 'ਚ ਨਾ ਪੈਣਾ, ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕੀਤੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ) ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਘਾਟ-ਵਾਧ ਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (109)

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰੀ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬ੍ਹੇ ਵਿੱਚ (ਪਏ ਹੋਏ) ਹਨ, (110) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (111)

ਸੋ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, (ਉਸ ਹੁਕਮ 'ਤੇ) ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੋਬਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਕਾਇਮ ਰਹੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ (ਸਾਰੇ) ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (112) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ) ਅੱਗ ਆ ਲਿਪਟੇਗੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਧਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ) ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਕਿਤੋਂ ਵੀ) ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ। (113) ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਿਰਿਆਂ (ਭਾਵ ਮਵੇਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ) ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ (ਪਹਿਲੀਆਂ) ਘੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨੇਕੀਆਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਨਸੀਹਤ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ (114)

وَالْأَرْضُ الْأَمَّا شَاءَ رَبِّكَ عَطَاءٍ غَيْرِ مَجْدُوذٍ ۝
 فَلَا تَأْكُ فِي مَرْيَبٍ مِمَّا يَعْبُدُ هُوَ لَاءِ مَا يَعْبُدُونَ
 إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤَهُمْ مِنْ قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمَوَفُّوهُمْ
 نَصِيبَهُمْ غَيْرِ مَنْقُوصٍ ۚ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى
 الْكِتَابَ فَأَخْتَلَفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
 مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكِّ
 مِنْهُ مَرْيَبٍ ۚ وَإِنَّا لَمَّا لَيُوقِفِيَهُمْ رَبِّكَ
 أَعْمَالَهُمْ ۚ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۚ فَاسْتَقِيمُوا
 كَمَا أُمِرْتُمْ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۚ إِنَّكُمْ
 بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرُونَ ۚ وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ
 ظَلَمُوا فَمَا قَسَمَ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 مِنْ أَوْلِيَاءَ ۚ أَنْتُمْ لَا تَنْصُرُونَهُمْ ۚ وَالْقِيمُ الصَّلَاةَ طَعَفِ
 النَّهَارِ وَرُكُفًا مِنَ اللَّيْلِ ۚ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ

110 ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਲਫਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਸਾਫ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਅਤੇ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦਾ। (115)

ਜਿਹੜੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਸ਼ਮੰਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬੀ ਕਰਨੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ (ਸਨ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਸਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ ਰਹੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸ਼-ਓ-ਆਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਸਨ (116) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਜ਼ੁਲਮ ਰਾਹੀਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। (117) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਜਮਾਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਸਦਾ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। (118)

ਪਰ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਰਹਿਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦਾ ਕੋਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਜ਼ਖ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ (ਸਾਰਿਆਂ) ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। (119) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ) ਹੋਰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਹੜੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ (ਸਿੱਖਿਆ ਭਰਪੂਰ ਬਿਆਨਾਂ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਕਿੱਸਿਆਂ) ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ (ਇਹ) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (120)

115 ਨੇਕੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ ਇੱਕ ਜਿਹੜਾ ਨੇਕੀਆਂ ਕਰੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਮੁਆਫ਼ ਹੋਣ, ਜਿਹੜਾ ਨੇਕੀਆਂ ਕਰੇ ਉਹ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਆਦੀ ਬਣੇ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਨੇਕੀਆਂ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਹਿਦਾਇਤ ਆਵੇ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਮਿਟੇ ਪਰੰਤੂ ਤਿੰਨ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਜ਼ਨ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਮੈਲ ਹੋਵੇ ਓਨਾ ਸਾਬਣ।

116 ਭਾਵ ਜਿੱਥੇ ਨੇਕ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕੌਮ ਹਲਾਕ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਜੇਕਰ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਆਪ ਬਚ ਜਾਂਦੇ।

ਉੱਮਤਾਂ-ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ। ਅਮਲਾਂ-ਕੰਮਾਂ।

وَمَنْ دَانَ

فُزِدَ

السَّيِّئَاتِ ذَلِكِ ذِكْرِي لِلذَّكْرَيْنِ وَأَصْبِرْ
 فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝ فَلَوَلَا
 كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ
 يَوْمَهُمْ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
 أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ
 وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝ وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْرِكَ
 الْقُرْآنَ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصَلِحُونَ ۝ وَلَوْ شَاءَ
 رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزِيدُ النَّاسَ
 فَتْنًا لِيُفْسِدُوا ۝ إِلَّا مَنْ رَزَمَ رَبُّكَ وَوَلَدِكَ خَلَقَهُمْ
 وَكَلَّمَتْ كَلِمَةَ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ
 وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝ وَكَلَّا نَقْضُ عَلَيْكَ مِنْ
 أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَنْتَبِهُ بِهِ فُؤَادَكَ ۚ وَجَاءَكَ فِي
 هَذِهِ الْحَقِّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ وَقُلْ

مَثَلٌ

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਅਸੀਂ (ਆਪਣੀ ਥਾਂ) ਅਮਲ ਕਰੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। (121) ਅਤੇ (ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ) ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ। (122) ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਮ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇ-ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ। (123)

12. ਸੂਰਤ ਯੂਸੁਫ਼

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 111 ਆਇਤਾਂ, 12

ਕੁਰੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1808 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ

7411 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਰਾ, ਇਹ ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ। (1) ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕੋ। (2) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਬਾਰੇ) ਬੇਖ਼ਬਰ ਸੀ। (3)

ਜਦੋਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਐ ਅੱਬਾ ਜਾਨ ਮੈਂ (ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ) ਗਿਆਰਾਂ ਸਿਤਾਰੇ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਦ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਵੇਖਦਾ (ਕੀ) ਹਾਂ, ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (4)

وَمَا يَذَّكَّرُ بِهِ إِلَّا الْقَلِيلُ

لَذَيْنَيْنِ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَا كُنْتُمْ إِذَا كُنْتُمْ

عَامِلُونَ ۖ وَانظُرُوا إِنَّا مُنظِرُونَ ۖ وَاللَّهُ عَزِيزٌ

الْحَكِيمُ ۖ وَالْأَرْضُ وَاللَّهُ يَرْجِعُ الْأُمُورَ كُلَّهَا ۖ فَأَعْبُدْهُ

وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۖ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۖ

سُورَةُ يُوسُفَ مَكِّيَّةٌ ۚ اٰیٰتِهَا ۱۱۱ ۚ وَهُدًى

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الرَّحْمٰنِ تِلْكَ اٰیٰتِ الْكِتٰبِ الْیَسِیْنِ ۚ اِنَّا اَنْزَلْنٰهُ

قُرْءٰنًا عَرَبِیًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۚ نَحْنُ نَقُصُّ

عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصِصِ مِمَّا اَوْحٰیْنَا اِلَيْكَ هٰذَا ۚ

الْقُرْءٰن ۚ ۚ وَاِن كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغٰفِلِیْنَ ۚ

اِذْ قَالَ یُوْسُفُ لِاٰیٰتِهِ یَا اَبَتِ اِنِّیْ رَاٰیْتُ اَحَدَ عَشَرَ

كُوْكَبًا ۚ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ رَاٰیْتُهُمْ لِيْ سٰجِدِیْنَ ۚ

قَالَ یٰبُنَّیْ لَا تَقْصُصْ رُءُیَاكَ عَلٰٓی اٰخُوْتِكَ

ۚ

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਟਾ! ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਕੋਲ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਧੋਖੇ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਚੱਲਣਗੇ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ (ਪ੍ਰਤੱਖ) ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ (ਅਤੇ ਮੁਮਤਾਜ਼) ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ (ਸੁਪਨੇ ਦੀਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤਾਬੀਰ ਦਾ ਇਲਮ ਸਿਖਾਏਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਅਮਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰੇ ਦਾਦਾ ਪੜਦਾਦਾ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਔਲਾਦ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਸੂਝ-ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (6) ਹਾਂ, ਯੂਸੁਫ਼ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ (ਦੇ ਕਿੱਸੇ) ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (7) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਆਪਸ 'ਚ) ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅੱਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜਮਾਤ (ਭਾਵ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵਧੇਰੇ) ਹਾਂ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗ਼ਲਤੀ 'ਤੇ ਹਨ। (8) ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ (ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਨੋਂ) ਮਾਰ ਮੁਕਾਓ ਜਾ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਆਓ। ਫਿਰ ਅੱਬਾ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। (9) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਜਾਨੋ ਨਾ ਮਾਰੋ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਹਗੀਰ ਕੱਢ (ਕੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ) ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਤਾਂ ਇੰਜ ਕਰੋ)। (10) (ਇਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ) ਉਹ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜੀ! ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਹਾਂ? (11)

يُوسُفُ

يُكِيدُ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ . وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا اتَّهَمْتَ عَلَىٰ بَوْيُوكَ مِنْ قَبْلُ يُرْسِلُكُمْ وَإِسْحَاقَ إِذْ أَنْتُمْ فِي الْكَفْلِ إِذْ قَالَوا يُوسُفُ وَإِخْوَتَهُ ابْنَ السَّاعِلِينَ . إِذْ قَالُوا يُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ . إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ . فَاقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَظْهِرُوا أَرْضَكُمُ لِلْجُنِّمْ وَأَنْتُمْ سَوِيَّةٌ . قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْلُ فِي عِلْبَتِ الْجُبِّ . يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ . قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا

5 ਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਸਮਝ ਜਾਣਗੇ। ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਸਨ ਇੱਕ ਬਾਪ ਅਤੇ ਮਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਮੁਥਾਜ ਹੋਣਗੇ। ਫਿਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਈਰਖਾ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ।

6 ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਸਿਜਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝੋ, ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣਾ ਭਾਵ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੈ। ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਮਤਲਬ (ਤਾਅਬੀਰ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਨ ਅਤੇ ਲਿਆਕਤ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸੁਪਨਾ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਵੇਖਿਆ, ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ।

7 ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਝ ਦੱਸੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ) ਤੋਂ ਸੱਚ ਜਾਣਨ ਲਈ ਪੁੱਛੀਏ। ਕਿਹਾ, ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਮਿਸਰ ਕਿਉਂ ਆਈ ਹੈ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸੂਰਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। ਫਰਮਾਇਆ, ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਈ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤਾਅਬੇਦਾਰੀ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਮੁਥਾਜ ਬਣਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀ ਵੀ ਈਰਖਾ ਕਰ ਕਰਕੇ ਮਰਾਬ ਹੋਏ। ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਉਹੀ ਉਸ ਲਈ ਸਿਖਰ (ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਸਬੱਬ) ਬਣਿਆ। (ਜਾਰੀ)

ਕੱਲ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਭੇਜ ਦੇਣਾ, ਖੂਬ ਮੇਵੇ ਖਾਵੇ ਅਤੇ ਖੇਡੋ-ਕੱਦੇ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਹਾਂ। (12)

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਪਿਉ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਤਾ 'ਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੋ (ਭਾਵ ਮੈਥੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ) ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਖੇਡ ਵਿੱਚ) ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇੜੀਆ ਖਾ ਜਾਵੇ। (13) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਮਾਤ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੇੜੀਆ ਖਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵਾਂਗੇ। (14) ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੂਸੁਫ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਯੂਸੁਫ ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਕਿ (ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਵੇਗਾ ਕਿ) ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ (ਬੁਰੇ) ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਗੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਵਹੀ' ਦੀ ਕੁੱਝ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (15) (ਇਹ ਹਰਕਤ ਕਰਕੇ) ਉਹ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਆਏ (16) (ਅਤੇ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਦੌੜ-ਭਜਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਗਏ ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਕੋਲ ਛੱਡ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇੜੀਆ

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ

لَهُ لَنْصَحُونَ ۖ اَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَع وَيَلْعَبُ وَ
 اِنَّا لَهُ نَحْفَظُونَ ۗ قَالَ اِنِّي لَيَخْزُنُنِي اَنْ تَذْهَبُوا
 بِهِ وَاخَافُ اَنْ يَاْكُلَهُ الذِّئْبُ وَاَنْتُمْ عَنْهُ
 غَفْلُونَ ۗ قَالُوا لَيْنِ اَكْلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّا
 اِذَا الْخُسُوفُ ۗ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاَجْمَعُوا اَنْ يَجْعَلُوهُ
 فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ ۗ وَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِ لَنْنُنِّيَنَّهُمْ بِآيَاتِنَا
 هَذَا وَاَوْهَمُوهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۗ وَجَاءُوْا اٰبَاهُمْ عِشَاءً
 يَبْكُونَ ۗ قَالُوا يَا اَبَا نَا اِنَّا ذَكَبْنَا عَنْكَ اَنْ تَذْكُرَنَا
 يُوْسُفَ عِنْدَ مَنْعَانَا فَاْكُلْهُ الذِّئْبُ وَمَا اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ
 لَنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِيْنَ ۗ وَجَاءُوْا عَلٰى قَبْرِهِ بِدَمٍ
 كَذِبٍ ۗ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ۗ فَصَبْرٌ
 جَمِيْلٌ ۗ وَاَللّٰهُ الْمُسْتَعٰنُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ۗ وَجَاءَتْ
 سَيّٰرَةٌ ۗ فَاَرْسَلُوْا وَاِرْدَهُمْ فَاذِلُّوْهُ ۗ قَالَ يٰٓبَشْرَ

ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਕੋਲ ਛੱਡ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇੜੀਆ ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਛੋਟੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਭਾਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਕਾ ਸੀ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਕੇਲੇ (ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। 12 ਬੱਕਰੀਆ ਚਾਰਨ ਲਈ ਜੰਗਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। 13 ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭੇੜੀਏ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡਰ ਬੈਠ ਗਿਆ। 15 ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰਦੇ ਲੈ ਗਏ। ਨਾ ਉਹਨਾ ਦੇ ਰੋਣ 'ਤੇ ਤਰਸ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਨਾ ਫਰਿਆਦ। ਫਿਰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ, ਉਹ ਕਿਨਾਰਾ ਫੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਟਕਾਇਆ। ਅੱਧ ਦੇ ਅੱਗਿਓ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ, ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਕੁਝਤਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਨੰਗੇ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਿੱਤੀ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਯਾਦ ਕਰਵਾਂਗਾ। (ਜਾਰੀ)

(ਬਾਕੀ) 8 ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਛੋਟੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਭਾਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਕਾ ਸੀ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਕੇਲੇ (ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। 12 ਬੱਕਰੀਆ ਚਾਰਨ ਲਈ ਜੰਗਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। 13 ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭੇੜੀਏ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡਰ ਬੈਠ ਗਿਆ। 15 ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰਦੇ ਲੈ ਗਏ। ਨਾ ਉਹਨਾ ਦੇ ਰੋਣ 'ਤੇ ਤਰਸ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਨਾ ਫਰਿਆਦ। ਫਿਰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ, ਉਹ ਕਿਨਾਰਾ ਫੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਟਕਾਇਆ। ਅੱਧ ਦੇ ਅੱਗਿਓ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ, ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਕੁਝਤਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਨੰਗੇ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਿੱਤੀ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਯਾਦ ਕਰਵਾਂਗਾ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭੋਰਾ-ਭਰ ਕੀਮਤ ਭਾਵ ਕੁੱਝ ਦਮਤਿਆਂ ਦੇ ਵੱਟੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ) 'ਚ ਕੁੱਝ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। (20) ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ (ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਖ਼ਰੀਦਿਆ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ (ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ੁਲੈਖਾ ਸੀ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਦਰ ਮਾਣ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਬਣਾ ਲਈਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਸੀਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਮਿਸਰ) ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਸੁਪਨੇ ਦੀਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਬੀਰ (ਦਾ ਇਲਮ) ਸਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (21) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵਧੀਆ (ਨੇਕ) ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (22) ਤਾਂ ਜਿਸ ਔਰਤ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ (ਯੂਸੁਫ਼) 'ਛੇਤੀ ਆਉ।' ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਉਹ (ਭਾਵ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ) ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਾਲਿਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ) ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। (23) ਅਤੇ ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਵੇਖਦੇ (ਤਾਂ ਜੋ ਹੁੰਦਾ ਸੋ ਹੁੰਦਾ)। ਇਹ ਇਸ ਲਈ (ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਅਸਲੀਲ ਕੰਮ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਈਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਿਰੋਲ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (24)

هَذَا عِلْمٌ وَسِرٌّ وَبَصَائِعُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ
 وَسُرُورٌ بِمَنْ دَرَاهِمَ مَعَادُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ
 مِنَ الْإِهْدِينَ وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ
 لِامْرَأَتِهِ الْكُرْمِيُّ مَثْوَاهُ عِنْدَ أَنْ يَنْفَعَهَا أَوْ
 تَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ
 وَلِنُعَلِّمَهُ مِنَ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى
 الْأَعْيُنِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ وَلَمَّا بَلَغَ
 اشْدَاذَ أَيَّتُهَا حَكَمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نُجَيِّدُ الْمُحْسِنِينَ
 وَرَأَوْدَتُهُ الَّتِي هُوَ فِي نِيَّتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَعَلَّقَتْ
 الْأَبْيَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
 رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُغْلِبُهُ الظَّالِمُونَ وَكَفَى
 هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَأَى بَرَهَانَ رَبِّهِ
 كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ

مِثْلٍ

(ਬਾਕੀ) 18 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁੜਤੇ 'ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਲਹੂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਭੇੜੀਆ ਖਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕੁੜਤਾ ਕਿਵੇਂ ਸਾਬਤ ਰਹਿੰਦਾ।
 19 ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਡੋਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ, ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੁਸਨ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਜੋ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੋਂ ਇਹ ਮੁਰਾਦ ਹੋਵੇ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਇੱਥੋਂ ਕਿੱਸਾ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਲਿਆ ਤਾਕਿ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ 'ਤੇ ਐਬ ਨਾ ਆਵੇ।
 20 ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗਏ ਪਰ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਦਿਰਮ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ, ਦਿਰਮ ਪਾਉਲੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਨੌਂ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਦੋ ਦੋ ਦਿਰਮ ਵੰਡ ਲਏ, ਇੱਕ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਹੱਕ ਤਯਾਲਾ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵੇਚਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਵਿਕੇ। ਮਿਸਰ ਦੇ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਖ਼ਰੀਦ ਲਿਆ, ਅਜ਼ੀਜ਼ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਰੱਖਿਆ, ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਰੱਖਿਆ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾਇਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਜਮਾਏ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਭੱਜੇ (ਅੱਗੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਪਿੱਛੇ ਜ਼ੁਲੈਖਾ) ਅਤੇ ਔਰਤ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁਰਤਾ ਪਿੱਛਿਉਂ (ਫੜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਖਿੱਚਿਆ ਤਾਂ) ਫਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬੂਹੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਔਰਤ ਦਾ ਪਤੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਔਰਤ ਬੋਲੀ ਕਿ ਜੋ ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬੁਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? (25)

(ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਭਰਮਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਕੁਰਤਾ ਅੱਗਿਉਂ ਫਟਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਝੂਠਾ ਹੈ। (26) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੁਰਤਾ ਪਿੱਛਿਉਂ ਫਟਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਝੂਠੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਚਾ। (27) ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਕੁਰਤਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪਿੱਛਿਉਂ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲੈਖਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ) ਕਿ ਇਹ ਤੇਰਾ ਹੀ ਧੱਖਾ (ਹੈ) ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਫਰੋਬ ਬਹੁਤ (ਵੱਡੇ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (28)

ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ)! ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਜ਼ੁਲੈਖਾ) ਤੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਗ਼ਲਤੀ ਤੇਰੀ ਹੀ ਹੈ। (29) ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੁਆਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਭਰਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। (30)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَالْقِيَا سِيدَ هَذَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَرَّاهُ مَنْ كَرَاهٍ بِأَهْلِكَ سِوَايَ أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٍ أَلِيمٍ قَالَ هِيَ رَأودُ ثَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِي إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَلَا بَتَّ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ يُوسُفُ اعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ

مَرْثَل

- (ਬਾਕੀ) (20) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸਾਰੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਵਸਾਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਕਿ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ਼ਾਰੇ-ਕਿਨਾਏ ਸਮਝਣ ਦੀ ਅਕਲ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਆ ਜਾਵੇ। ਰੱਬ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ। ਅੱਲਾਹ ਜਿੱਤਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰੀਏ ਪਰ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਚੜ੍ਹ ਗਏ।
- 22 ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵ ਅਕਲ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਦੇ ਅਤੇ ਇਲਾਮ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦੀਨ।
- 23 ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਦਖਲ ਦੇਵਾਂ।
- 24 ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਉਂਗਲੀ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਿਆ ਹੋਇਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀ ਆਈ। ਬਾਕੀ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਸ਼ਿਆਲ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ, ਅਸਲ ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ।
- 25 ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਲਈ ਭੱਜੇ। ਉਹ ਫੜਨ ਲਈ ਭੱਜੀ।
- 27 ਉਸ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੋਲ ਪਿਆ।
- 30 ਭਾਵ ਗ਼ੁਲਾਮ ਇਸ ਕਾਬਿਲ ਕਿੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜ਼ੁਲੈਖਾ-ਮਿਸਰ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੇਟੀ। ਬਖਸ਼ਿਸ਼-ਮੁਆਫ਼ੀ।

ਜਦੋਂ ਜ਼ੁਲੈਖਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ (ਗੱਲਬਾਤ) ਜਿਹੜੀ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ) ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਲ (ਸੀ) ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ (ਦਾਅਵਤ ਦਾ) ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮਹਿਫ਼ਲ ਸਜਾਈ ਅਤੇ (ਫਲ ਕੱਟਣ ਦੇ ਲਈ) ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਛੁਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ (ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਹਰ ਆਉ। ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਰੋਅਬ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਛਾ ਗਿਆ ਕਿ (ਫਲ ਕੱਟਦੀਆਂ-ਕੱਟਦੀਆਂ (ਨੇ) ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਕੱਟ ਲਏ ਅਤੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ ਤੂੰ ਪਾਕ ਏ, (ਇਹ ਮੁਬਸੂਰਤੀ!) ਇਹ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। (31)

ਤਾਂ (ਜ਼ੁਲੈਖਾ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਤਾਅਨੇ-ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਦੀਆਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਭਰਮਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਇਹ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਵੇਗਾ। (32)

(ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ) ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰੱਬ! ਜਿਸ ਕੰਮ ਵੱਲ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੈਦ (ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ) ਪਸੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਧੋਖੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾਏਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਵੱਲ ਝੁਕ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਨਾ-ਸਮਝਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ। (33) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (34) ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਅਰਸੇ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਹੀ ਕਰ ਦੇਈਏ। (35) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਮੈਂ ਨੇ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ) ਵੇਖਦਾ (ਕੀ) ਹਾਂ, ਕਿ ਸ਼ਾਬ (ਦੇ ਲਈ ਅੰਗੂਰ) ਨਿਚੋੜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਵੀ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੋਟੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਬੀਰ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੇਕ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। (36)

وَمِنْ آيَاتِهِ...
 لَمْ يَكُن مُمْتَكًا وَ أَنْتَ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سَكِينًا وَ
 قَالَتِ اخْبِرِي عَيْنِي: فَأَمَّا رَأَيْتَهُ أَكْبَرْتَهُ وَ قَطَعْنَ
 أَبْيَدِيَهُنَّ وَ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
 إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ: قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ
 وَ لَقَدْ رَأَوْا نَزْلَةَ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ: وَ لَمَّا لَمَّ
 يَفْعَلُ مَا أُمِرُوا لِيَسْجُدَنَّ وَ لِيَكْذِبُنَّ مِنَ الضَّعِيفِينَ
 قَالَتْ رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
 وَ إِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَ أَكُنَّ مِنَ
 الْجَاهِلِينَ: فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ
 إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ: ثُمَّ بَدَأُ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوْا
 الْآيَاتِ لِيَسْجُدَنَّهُ حَتَّىٰ حَبِطَ: وَ دَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ
 فَتَيْنٍ: قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا
 قَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا: وَ تَأْكُلُ

31 ਛੁਰੀਆਂ ਫਲ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੁਸਨ ਵੇਖ ਕੇ ਬੇਹਵਾਸ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਛੁਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਕੱਟ ਲਏ।

32 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਮਝਾਉਣ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ ਡਰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣ।

34 ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਦੂਰ ਹੋਵੇ। ਕੈਦੀ ਬਣਨਾ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਬਰਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬੁਰਾਈ ਨਾ ਮੰਗੇ, ਸਾਰੀ ਭਲਾਈ ਮੰਗੇ, ਹੋਵੇਗਾ ਉਹੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਰੋਅਬ-ਦਬਦਬਾ। ਅਰਸਾ-ਸਮਾਂ। (ਜਾਰੀ)

ਯੂਸੁਫ਼(ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਖਾਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਾਲੀਂ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ (ਗੱਲਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (37) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਅਲੈ. ਦੇ ਧਰਮ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਈਏ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਹੈ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ। ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ੁਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (38)

ਐ ਮੇਰੇ ਜੇਲੂ ਖਾਨੇ ਦੇ ਸਾਥੀਓ! ਭਲਾ ਕਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਾਲਿਕ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ? (39) ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਂ ਹੀ ਨਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੇ ਰੱਖ ਲਏ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ। (ਸੁਣ ਲਓ ਕਿ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹੋ (ਭਾਵ ਇਸਲਾਮ) ਸਿੱਧਾ ਦੀਨ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ। (40)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الطَّيْرُ مِنْهُ نَبَأٌ بَيْنَا وَمِنَ الْأَنْبِيَاءِ ۖ إِنْ أَنْزَلْنَا مِنْكَ مِنَ الْخُسِيِّينَ ۖ
 قَالَ لَا يَا بَيْنَكُمْ طَعَامٌ تَرْزُقُونَهُ ۖ إِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْمَاءِ
 قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الذِّكْرُ وَمَا عَلَّمْنِي رَبِّي إِلَّا أَنْ يَخْتَارَ ۚ
 تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
 كَافِرُونَ ۖ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحٰقَ
 وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نَشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ
 ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۖ يُصَاحِبِ السَّجِينَ ۖ أَرْبَابٌ
 مُتَّفِقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهِ الْوَالِدُ الْقَهَّارُ ۚ مَا تَعْبُدُونَ
 مِنْ دُونِهِ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا أَنْسَاءٌ مِمَّنْ سَبَّوهُمَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
 قُلْ أَنْزَلَ اللَّهُ بُحْرًا مِنْ سُلَيْمٍ ۖ إِنَّ الْأَحْكَامَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَكْثَرَ
 تَعْبُدُوا إِلَّا الْآيَاتِ ۚ ذَلِكَ الَّذِينَ الْفَاسِقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۖ يُصَاحِبِ السَّجِينَ ۖ أَمْ آخِذًا لَكُمْ

35 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖ ਲਏ ਕਿ ਗੁਨਾਹ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਾਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਤੋਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ।
 36 ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਖੀ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਰੋਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਰ ਤੋਂ ਜਾਨਵਰ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਤੁਹਮਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਆਖਿਰ ਰੋਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ।
 37 ਰੱਬ ਨੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਿਕਮਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਤੋਂ ਟੁੱਟਿਆ, ਦਿਲ 'ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਲਮ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਇਆ। ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਵਾਂ, ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੱਸਾਂ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਘਬਰਾਉ ਨਹੀਂ। ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ।
 38 ਭਾਵ ਸਾਡਾ ਇਸ ਦੀਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਸਾਰੀ ਮਸ਼ਲੂਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਿਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਥੋਂ ਰਾਹ ਸਿੱਖਣ।

ਐ ਮੇਰੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਦੇ ਸਾਥੀਓ! ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਿਹੜਾ ਸੁਪਨਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਹ) ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਲਾਇਆ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਦੂਸਰਾ ਹੈ ਉਹ ਸੁਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜਨੌਰ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਤੁਸੀਂ ਮੈਥੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ ਉਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (41) ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ (ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ) ਖ਼ਿਆਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਰਿਹਾਈ ਪਾ ਲਏਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਕੋਲ ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਕੋਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਕਈ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇ। (42)

ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ (ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ) (ਕੀ) ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਸੱਤ ਮੋਟੀਆਂ ਗਊਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਊਆਂ ਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਗੁੱਛੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੱਤ) ਖ਼ੁਸ਼ਕ। ਐ ਸਰਦਾਰੋ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਭਾਵ-ਅਰਥ (ਤਾਬੀਰ) ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਭਾਵ-ਅਰਥ ਦੱਸੋ। (43) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਜਿਹੇ ਸੁਪਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਤਾਬੀਰ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। (44) ਹੁਣ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਦੋਵੇਂ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਪਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ, ਬੋਲ ਉਠਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ-ਅਰਥ (ਪੁੱਛ ਕੇ) ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ (ਜੇਲ੍ਹਖ਼ਾਨੇ) ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੋ। (45) (ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਉਹ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ) ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਬਹੁਤ ਸੱਚੇ (ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ.) ਮੈਨੂੰ (ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਭਾਵ-ਅਰਥ) ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਕਿ ਸੱਤ ਮੋਟੀਆਂ ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਪਤਲੀਆਂ ਗਊਆਂ ਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਗੁੱਛੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸੁੱਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪਰਤ (ਕੇ ਭਾਵ-ਅਰਥ ਦੱਸ) ਦੇਵਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਤੁਹਾਡੀ ਕਦਰ) ਜਾਣ ਲੈਣ। (46)

وَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا، وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ
الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ، قَضَى الْأَمْرَ الَّذِي فِيهِ سَنَفْتَلِينَ
وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاقٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ
فَأَنسَسَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ
سِنِينَ ۗ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ
سِمَانٍ يَأْكُلْنَ سَبْعَ عِجَافٍ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ
وَأُخْرٍ يُسَبِّتُ بِهَا يَحْيَا الْمَلَأُ أَفْعُوِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ
كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ۖ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا
نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمِنَا ۗ وَقَالَ الَّذِي نَجَا
مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ
فَارْسِلُونِ ۗ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي
سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلْنَ سَبْعَ عِجَافٍ وَسَبْعِ
سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخْرٍ يُسَبِّتُ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ

42 ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਟਕਾ ਲਉ, ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਅਟਕਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪੈਗੰਬਰ ਅਟਕਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸੋ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਅਸਬਾਬ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਦਿਲ ਅਸਬਾਬ 'ਤੇ ਨਾ ਠਹਿਰਿਆ। ਕਈ ਸਾਲ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਤ ਸਾਲ ਰਹੇ।
46 ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਕਦਰ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲੇ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਸੱਤ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ, ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ (ਅਨਾਜ) ਵਾਢੀ ਕਰੋਂ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਅਨਾਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜਾ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਛਿਆਂ-ਸਿੱਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ। (47) ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ (ਖੁਸ਼ਕ ਸਾਲੀ ਦੇ) ਸੱਤ ਸਖ਼ਤ (ਸਾਲ) ਆਉਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ (ਅਨਾਜ) ਤੁਸੀਂ ਇੱਕਠਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਉਸ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਣਗੇ। (48) ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਮੀਂਹ ਬਹੁਤ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਸ ਨਿਚੋੜਣਗੇ। (49)

(ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਤਾਬੀਰ ਸੁਣਕੇ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉ। ਜਦੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਾਹਕ, ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਉ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਕੱਟ ਲਏ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਲਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (50) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ (ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ) ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਭਲਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਭਰਮਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ? ਸਾਰੀਆਂ ਬੋਲ ਉੱਠੀਆਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਨਾਹ ਹੋ ! ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ। ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। (ਅਸਲ ਇਹ ਹੈ) ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚਾ ਹੈ। (51) (ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਮੈਂ) ਇਹ ਗੱਲ (ਇਸ ਲਈ ਆਖੀ ਹੈ) ਕਿ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੀ (ਅਮਾਨਤ ਵਿੱਚ) ਖ਼ਿਆਨਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ। (52)

لَعَلَّمْ يَعْلَمُونَ ۖ قَالَ تَزَارِعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَابًّا ۚ
 فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ ۖ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا
 تَأْكُلُونَ ۚ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ
 يَأْكُلْنَ بَاقِيَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِنُونَ ۚ
 ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَ
 فِيهِ يُعْصِرُونَ ۚ وَقَالَ الْمَلِكُ انْتَوَيْ بِهٖ ۚ فُلَمَّا
 جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَمَا بَأْسَ
 الْمِسْوَةِ الَّتِي قَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ
 عَلِيمٌ ۚ قَالَ مَا أَظُنُّكُمْ إِذْ أُرَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ
 قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوٓءٍ ۚ قَالَتِ امْرَأَتُ
 الْعَزِيزِ إِنَّهُ كَانَ كَافِرًا ۖ وَرَأَيْتُكَ فِي الْمَنَاقِبِ
 إِذْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۚ ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّي لَمْ أَخُنْهُ
 بِالْغَيْبِ ۚ وَاِنَّ اللّٰهَ لَآيْدِىْ كَيْدِ الْخٰٓسِرِيْنَ ۙ

49 ਰਸ ਨਿਚੋੜਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਫਰਮਾਇਆ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਜ਼ਮੀਰਾ ਬੱਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਖਵਾਇਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਲ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਸੱਤ ਸਾਲ ਕਾਲ ਪਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ।
 50 ਉਹ ਕਿੱਸਾ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਗਲਤੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ।
 51 ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਧੋਖੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦਾ ਫਰੇਬ ਸੀ, ਸਾਰੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਦਦਗਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਫਰੇਬ ਵਾਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤੁਸੀਂ ਫਿਸਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਫਿਰ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲਣ।

ਖੁਸ਼ਕ ਸਾਲੀ-ਬਾਰਿਸ਼ ਨਾ ਪੈਣਾ, ਕਠਿਨਾਈ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ।

ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਿੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਫ਼ਸ-ਏ-ਅੰਮਾਰਾ (ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ) ਬੁਰਾਈ ਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਏ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (53) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖ਼ਾਸ ਬਣਾ ਲਵਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ। (54) ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦੇਵੋ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ) ਮੈਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ (ਵੀ) ਹਾਂ। (55) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਮਿਸਰ) ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ। (56) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਡਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਇਨਾਮ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ।

(57) ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਭਰਾ (ਕਿਨਆਨ ਤੋਂ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣ ਲਈ) ਆਏ ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ। ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਪਛਾਣ ਸਕੇ। (58) ਜਦੋਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਦੁਬਾਰਾ ਆਉ ਤਾਂ) ਜਿਹੜਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉਣਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਪ-ਤੋਲ ਵੀ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ? (59) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਗੇ ਤਾਂ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗੱਲਾ (ਅਨਾਜ) ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਸਕੋਗੇ। (60)

مَنْ يَرْزُقُ

وَمَا يَرْزُقُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ

لَا مَآرَجَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصُ أَنْفُسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْكُمْ وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُفِصِلُ بَيْنَهُمَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيقُهُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ وَلَا جِزْ الْأَجْرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ وَجَاءَ إِخْوَةَ يُوسُفَ فَأَخْلَوْا عَلَيْهِ فَعَرَّفَهُمْ وَهُمْ لَمْ يَمْكُرُونَ وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَنْعَامِكُمْ فَمِنَ أَنْعَامِكُمْ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أَوْفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ فَإِن لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ

منزل

- 54 ਹੁਣ ਤੋਂ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ।
- 55 ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪ ਇਹ ਸ਼ਿਦਮਤ ਮੰਗੀ ਤਾਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਹਬਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ। ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਮਤਲਬ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- 57 ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਣਿਆ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਦੂਰ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂਕਿ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨਾਲ ਹੋਇਆ।
- 58 ਜਦੋਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਮਿਸਰ ਦੇ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਬਣੇ। ਸੁਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਖ਼ੂਬ ਆਬਾਦੀ ਹੋਈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਨਾਜ ਇੱਕਠਾ ਕਰਦੇ ਗਏ ਫਿਰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਰਮਿਆਨਾ ਭਾਅ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਵੇਚਿਆ। ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ। ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਠ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਖ਼ਲੂਕ ਦਾ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋਇਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਭਰ ਗਿਆ। ਹਰੇਕ ਪਾਸੇ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਸਸਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਏ।
- 59 ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ ਦਾ ਸਕਾ ਭਰਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਇਹ ਕੰਮ) ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ (61) ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ (ਪੂੰਜੀ) ਭਾਵ (ਗੱਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ) ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦੇਵੋ। ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਣ (ਅਤੇ) ਅਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਫਿਰ (ਮੁੜ ਕੇ) ਇੱਥੇ ਆਉਣ। (62) ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਅੱਬਾ ਜਾਨ! (ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ) ਸਾਡੇ ਲਈ ਅੰਨ-ਦਾਣਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਅਨਾਜ ਲੈ ਆਈਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਹਾਂ। (63) ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (64)

ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਅੱਬਾ ਹਜ਼ੂਰ! ਸਾਨੂੰ (ਹੋਰ) ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਵੇਖੋ! ਇਹ ਸਾਡੀ ਪੂੰਜੀ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮੌੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਫਿਰ ਅਨਾਜ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਠ ('ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਜਿੰਨਾ) ਬੋਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ (ਕਿਉਂਕਿ) ਇਹ ਅਨਾਜ (ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਲਿਆਏ ਹਾਂ,) ਘੱਟ ਹੈ। (65)

62 ਜਿਹੜੇ ਪੈਸੇ ਲਿਆਏ ਸਨ ਉਹ ਲੁਕੇ ਕੇ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ।

ਬਿਨਯਾਮੀਨ-ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਨਾਂ।

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عَنْبِيٍّ وَلَا تَقْرَبُونَ ۝ قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَّبَاؤُا وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ۝ وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يُغْرِقُونَ ۚ إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَيْمَانِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَا نَكْتَلُ وَإِنَّا لَخَفُوظُونَ ۝ قَالَ هَلْ أَمَنَّكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمَنَّاكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۚ قَالُوا اللَّهُ خَيْرُ خَاطِرٍ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝ وَكَمَا فَتَحُوا مَنَاغِصَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَهُمْ رَدَّتْ إِلَيْهِمْ ۚ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي ۚ هَذِهِ بِضَاعُنَا رَدَّتْ إِلَيْنَا ۚ وَنَبِيئُا أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَوَدَدْنَا لِكَيْلِ بَعْضِهِمْ ذَاكَ كَيْلٌ يُسِيرُ ۝ قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوانِي مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لِيَأْتِيَنِي بِهِ ۚ إِنْ

رَبِّ

(ਯਾਕੂਬ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਹਿਦ (ਵਚਨ) ਨਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ (ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ) ਲੈ ਆਵੋਗੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਘੇਰ ਲਏ ਜਾਵੋ (ਭਾਵ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਜਾਵੋ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅਹਿਦ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੋਲ-ਕਰਾਰ ਅਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਾਮਿਨ ਅੱਲਾਹ ਹੈ। (66) ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੁੱਤਰੋ! ਇੱਕ ਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ਿਉਂ ਪੁਵੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਗੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੂਹਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਚੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। (ਬੇਸ਼ੱਕ) ਹੁਕਮ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (67)

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਖਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਣ ਲਈ) ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਭੋਰਾ-ਭਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟਾਲ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਹਾਂ, ਉਹ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਇਲਮ ਵਾਲੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (68) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਸਲੂਕ ਇਹ (ਸਾਡੇ ਨਾਲ) ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਸ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾ ਕਰਨਾ। (69)

ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਗਲਾਸ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ (ਉਹ ਆਬਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਗਏ) ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੁਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਚੋਰ ਹੋ। (70)

وَمَا أَرْسَلْنَا

يُؤْتِيهِمْ

يُحَاطُ بِكُمْ فَأَلَمَّا اتُّوهُ مَوْتَقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَا
مَا تَقُولُ وَكَيْبُلٌ ۖ وَقَالَ يَبِيحَى لَا تَدْخُلُوا
مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ۚ
وَمَا أَعْزَى عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِذَا
بَدَّ عَلَيْه تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۖ
وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ
يُبْعَثُ عَنْهُمْ مِنْ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي
نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لُدُوْعٌ لِمَا عَلَّمْنَاهُ
وَلَكِنَّ الْكَافِرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۖ وَلَمَّا دَخَلُوا
عَلَى يُوسُفَ أَوَّلَ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا
أَخُوكَ فَلَا تَبْتَسِمْ بِنَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ
فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي
رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيُّهَا الْعَجِزُ إِنَّكُمْ

66 ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਅਸਬਾਬ ਵੀ ਪੱਕੇ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਇਹੋ ਜੁਲਮ ਹੈ।
67 ਇਹ ਟੋਕ (ਟੋਕਣਾ) ਦਾ ਬਚਾਅ ਦੱਸਿਆ, ਭਰੋਸਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। ਟੋਕ ਲੱਗਣੀ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।
68 ਭਾਵ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ ਭਾਵੇਂ ਟੋਕ (ਨਜ਼ਰ) ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਪਰੰਤੂ ਮੁਕੱਦਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸਿਉਂ ਖੁੱਲਿਆ, ਮੁਕੱਦਰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਰ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਅਤੇ ਅਸਬਾਬ ਦਾ ਬਚਾਅ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੇਇਲਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇ ਦੂਜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।
69 ਉਸ ਭਾਈ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਰਜੂ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਗੱਲ 'ਤੇ ਝਿੜਕਦੇ, ਤਾਅਨੇ ਦਿੰਦੇ। ਹੁਣ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? (71) ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (ਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ) ਦਾ ਗਲਾਸ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਆਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਠ ਦੇ ਬੋਝ (ਜਿੰਨਾ ਇਨਾਮ) ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਾਮਿਨ ਹਾਂ। (72) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ (ਇਸ) ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਏ ਕਿ ਵਿਗਾੜ ਪਾਈਏ ਅਤੇ ਨਾ ਅਸੀਂ ਚੋਰੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (73) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੂਠੇ ਨਿੱਕਲੇ (ਭਾਵ ਚੋਰੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਗਈ) ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੀ ਸਜ਼ਾ? (74) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ (ਗਲਾਸ) ਮਿਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (75) ਫਿਰ (ਯੂਸੁਫ ਅਲੈ. ਨੇ) ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਜ਼ੇ-ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਇਹ ਤਰਕੀਬ ਸਮਝਾਈ (ਨਹੀਂ ਤਾਂ)

سِرْقُونَ قَالُوا وَقِيلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ
قَالُوا تَفْقِدُونَ دُمُومَ الْمَلِكِ وَلَمْ نَكُنْ بِرَبِّهِ حَمِلًا بَعِيرًا
وَأَنَّ بِهِ رَعِيمٌ قَالُوا وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتَنَا
بِنَفْسِكُمْ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سِرْقِينَ قَالُوا
فَمَا جَزَاءُؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَذِبِينَ قَالُوا جَزَاءُؤُهُ
مَنْ وَجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاءُؤُهُ كَذَلِكَ
تُجْزَى الظَّالِمِينَ فَبَدَأَ بِأَوْعِينِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ
أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ
كِدْنَا يُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ
الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نُوْفُهُ دَرَجَاتٍ مِّنْ
عِندِ رَبِّهِ وَلِيُنذِرَ كَذِبِي عَلَيْهِمْ قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ
فَقَدْ سَرَقَ أَخِي لَهُ مِن قَبْلُ فَأَسْرَفَ يُوسُفَ
فِي نَفْسِهِ فَلَمَّا سَبَّهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ

ਅਸੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ (ਉਸ ਦੇ) ਦਰਜੇ ਉੱਚੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਇਲਾਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਦੂਸਰਾ ਗਿਆਨਵਾਨ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ। (76) ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ (ਕੋਈ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਕਿ) ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਭਰਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖਬਰ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ (ਅਤੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਭੈੜੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (77)

- 72 ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ ਜਾਂ ਅਨਾਜ ਮਾਪਣ ਦਾ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਰ ਅਖਵਾਇਆ, ਬੂਠ ਨਹੀਂ। ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ ਨੂੰ ਅੱਬਾ ਜੀ ਦੀ ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ।
- 75 ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਜੀਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਚੋਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ !
- 76 ਭਾਵ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਚੋਰ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਵੋ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਫੜੇ ਗਏ, ਉਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- 77 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਈ ਨੂੰ ਬਾਪ ਤੋਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਹਾਲ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਦੇ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰੇ। ਇਸ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੂਆ ਨੇ ਪਾਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਬਾਪ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੀਏ। ਭੂਆ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਸੀ ਲੁਕੇ ਕੇ ਇੱਕ ਦੁਪੱਟਾ ਉਸ ਦੇ ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਆਖਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੱਕ ਨਾਲੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸ ਦੀਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਭੂਆ ਕੋਲ ਰਹੇ।

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਅਜੀਜ਼! ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਹੁਤ ਬਿਰਧ ਹਨ (ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਇਸ ਲਈ (ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਅਤੇ) ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਰੱਖ ਲਵੋ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। (78) (ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਨਾਹ! ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਈਏ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ (ਬਹੁਤ) ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ ਹੋਏ। (79)

ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਸੀ? ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰ ਚੱਕੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਬਾ ਜਾਨ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਨਾ ਦੇਣ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਾਂਗਾ ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ **ਤਦਬੀਰ** ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (80) ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ

ਅੱਬਾ ਜੀ ਕੋਲ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਅੱਬਾ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ (ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ) ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ (ਉਸ ਦੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਆਉਣ ਦਾ) ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਗ਼ਾਇਬ (ਪਰੋਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਦੇ (ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ) ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (81) ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ (ਠਹਿਰੇ) ਸੀ, ਉੱਥੋਂ (ਭਾਵ ਮਿਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ) ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ) ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚੇ ਹਾਂ। (82)

78 ਭਾਵ ਪੁੱਤਰ ਬੁੱਢੇ ਪਿਉ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜੀਂ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

80 ਭਾਵ ਹੋਰ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣ (ਖ਼ਲਾਸੀ) ਕਰ ਦੇਣ।

81 ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਚੋਰ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਸਿਖਾਇਆ। ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਚੋਰ ਹੈ।

ਤਦਬੀਰ-ਯੋਜਨਾ, ਸਕੀਮ।

وَمَا يَزِيدُهَا

يُؤْتِي

مَكَانًا ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ۝ قَالُوا يَا أَبَاهَا
 الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدًا
 مَكَانَهُ ۚ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝ قَالَ مَعَاذَ
 اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِذًا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ ۚ
 إِنَّا إِذَا نَظَرْنَا فِي شَيْءٍ فَلَمَّا اسْتَنَبَسْنَا مِنْهُ حَاصُوا
 نَجِيًّا ۚ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ
 قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ
 مَا فَرَطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۚ فَكُنْ أَبَرَهُ الْأَمْرُ ض
 حَتَّى يَأْتِيَ دَنْ لِي ۚ إِنِّي أَوْحَيْتُكَ اللَّهُ لِي ۚ وَهُوَ خَيْرُ
 الْحَكِيمِينَ ۝ رَجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَاهَا
 إِنَّا نَرَاكَ سَرَقَ ۚ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا
 وَمَا كُنَّا بِاللَّغِيبِ حَافِظِينَ ۝ وَسئِلُ الْقَرْيَةِ الَّتِي
 كُنَّا فِيهَا وَالْعَزِيزِ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا

مترجم

(ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਆਖੀ ਤਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ (ਕਿ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲੋਂ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬਰ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਅਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(83) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਹਾਏ ਅਫਸੋਸ! ਯੂਸੁਫ (ਹਾਏ ਅਫਸੋਸ!) ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਕਸ਼ਟ ਵਿੱਚ (ਇੰਨਾ ਰੋਏ ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਫੈਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਗਮ ਨਾਲ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। (84) (ਪੁੱਤਰ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਇੰਜ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਊਗੇ ਜਾਂ ਜਾਨ ਹੀ ਦੇ ਦੇਵੋਗੇ। (85) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (86) ਪੁੱਤਰੋ! (ਇੰਜ ਕਰੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ) ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.)

ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਬੇ-ਦੀਨ (ਅਧਰਮੀ) ਲੋਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। (87) ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਗਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਅਜੀਜ਼! ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪੂੰਜੀ ਲਿਆਏ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ (ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ) ਪੂਰਾ ਅਨਾਜ ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰੋ, ਅੱਲਾਹ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਬ ਅਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (88)

يُوسُفُ

وَمَا يُؤْتِيهِ

أَصْدِقُونَ ۖ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا ۚ

فَصَبِرْ جَوِيدًا ۗ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا ۗ

إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۖ وَقَوْلِي عَنْهُمْ وَقَالَ

يَاسُفَى عَلَى يَوْسُفَ وَأَبِصْرَتْ عَيْنُهُ مِنَ الْحُزْنِ

فَهُوَ كَظِيمٌ ۖ قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَنُوا تَذَكَّرَ يَوْسُفَ

حَتَّى تَكُونَ حَاضِرًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ۖ

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَاغْلَبُ مِنْ

اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۖ بَلْ بَدَأَ آذْهَبُوا فَتَحَسَبُوا مِنْ

يُوسُفَ وَأَخْبِيهِ وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ

لَا يَأْتِسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْفُؤُومُ الْكَافِرُونَ ۖ فَأَمَّا

دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلَنَا

الضَّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعٍ مُزْجَمَةٍ قَافٍ لَنَا الْكَيْلَ وَ

تَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ۗ

مَزَل

83 ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਬੇਧਿਆਨੀ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਨਬੀ ਦੀ ਗੱਲ ਬੂਠੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਗੱਲ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਪੁੱਤਰ ਸਨ।

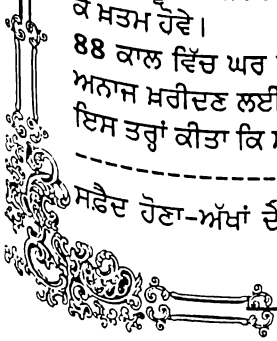
84 ਸਗ ਦੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਕੱਢਦਾ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਦਰਦ ਨਬੀਆਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾ ਸਕਦਾ।

85 ਇਸ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਫਿਰ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਦੁੱਖ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਇਆ।

86 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਸਬਰ ਸਿਖਾਵੋਗੇ ਪਰੰਤੂ ਬੇਸਬਰ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਦ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਰਖ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋਵੇ।

88 ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਵਿਕ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੀ ਉਂਨ, ਪਨੀਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਹਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ।

ਸਫੈਦ ਹੋਣਾ-ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵੇਖਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।

(ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨਾਸਮਤੀ 'ਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ? (89) ਉਹ ਬੋਲੇ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਯੂਸੁਫ਼ ਹੋ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਯੂਸੁਫ਼ ਹਾਂ ਅਤੇ (ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ) ਇਹ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਹਿਸਾਨ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਅਤੇ ਸਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅਜਰ (ਫਲ) ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦਾ। (90) ਉਹ ਬੋਲੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ। (91) (ਯੂਸੁਫ਼ ਅਲੈ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ (ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜਾਬ (ਅਤੇ ਮਲਾਮਤ) ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫਰਮਾਏ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (92) ਇਹ ਮੇਰਾ ਕਮੀਜ਼ ਲੈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਬਾ ਜਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਾ ਦੇਣਾ, ਉਹ ਸੁਜਾਖੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਵੇ। (93) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਲਾ (ਮਿਸਰੋਂ)

ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਾ ਕਹੋ ਕਿ (ਬੁੱਢਾ) ਬਹਿਕ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। (94) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਆਪ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਗ਼ਲਤੀ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹੋ। (95) ਜਦੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਬਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅੱਪੜ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਮੀਜ਼ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਜਾਖੇ ਹੋ ਗਏ (ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ? (96)

90 ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਘਬਰਾਏ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲੇ।

91 ਭਾਵ ਤੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਈਰਖਾ ਗ਼ਲਤ।

93 ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਦਵਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜੁਦਾਈ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਸੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਮਲਣ ਨਾਲ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕਰਾਮਤ ਸੀ।

96 ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਕੁਰਤਾ, ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਖ਼ਰਚਾ ਭੇਜਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕੁਰਤਾ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ; ਉਹ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਬਰੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਉਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ।

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُوسُفُ

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ۖ قَالُوا إِنَّكَ لَكُنْتَ يُوسُفَ ۖ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي زَقَانُ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ انْتَرَكْنَا اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا لَخَطِيئِينَ ۝

قَالَ لَا تَتْرِبَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يَعْفُرُ اللَّهُ كُفْرَ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝ إِذْ هَبُوا بِنَفْسِي هَذَا فَالْقَوْدُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأَنْتُمْ بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ۝ وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْ كَا أَنْ تَفْقِدُون ۝ قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ۝ فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْفَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي آتِي بِكُمْ مِنْ اللَّهِ مَا لَا

مَنْزِلٌ

ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਸੂਰਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸੀ। (97) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਪਾਸੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਾਂਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (98) ਜਦੋਂ (ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ) ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲਵੋ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ (ਤੁਸੀਂ) ਸੁਖੀ ਰਹੋਗੇ। (99) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ, (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਐ ਅੱਬੂ! ਇਹ ਮੇਰੇ ਉਸ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਤਾਬੀਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ) ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਮਾਨੇ ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਗਾੜ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਪ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਥੇ ਲੈ ਆਇਆ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਰੱਬ, ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (100) (ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ) ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਤਾਬੀਰ (ਭਾਵ-ਅਰਥ) ਵ-ਗਿਆਨ ਅਤਾ ਫਰਮਾਇਆ, ਐ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਤੂੰ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਏਂ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚੋਂ ਉਠਾਈਂ ਅਤੇ (ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ) ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਫਰਮਾਈਂ। (101)

وَقَالَ يٰٓاَبَا نٰٓءِۤىۤسَ ۙ اَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّيۤ ۗ اِنَّكَ هُوَ
 الرَّحِيْمُ ۗ قَالَمَا دَخَلْنَا عَلٰى يُوْسُفَ ۙ اَوَّلَ
 اَيۡدِيۤهٖ وَقَالَ ادۡخُلُوۡا مِصْرَ ۙ اِنَّ سَآءَ اللّٰهِ
 اَمِيْنٌ ۗ وَرَفَعَ اَبُوۡهٖ عَلَی الْعُرۡشِ وَخَرُّوۡا لَهٗ
 سَجۡدًا ۗ وَقَالَ يٰٓاَبَتِ هٰذَا نَاۤءِۤىۤلُ رُءۡيَاۤىۤ مِنۡ
 قَبْلُ ۗ قَدۡ جَعَلَهَا رَبِّيۤ حَقًّا ۗ وَقَدۡ اَحْسَنَ لِيۤ اِذۡ
 اَخْرَجَنِيۤ مِنَ السِّجۡنِ وَجَآءَ بِكَ مِنَ الْبَدۡ وَ مِنۡ
 بَعۡدِ اَنْ تَزۡوَجَ الشَّيۡطٰنُ بِيۤنِيۤ وَ بِيۤنَ اِخۡوَتِيۤ ۗ وَاِنَّ
 رَبِّيۤ لَطِيْفٌ لِّمَآ يَشَآءُ ۗ وَاِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۗ
 رَبِّ قَدۡ اَسْتَبۡتَغِيۤ مِنَ الْمَلِكِ وَعَسَمَتَنِيۤ مِنَ
 تَاۤءِۤوِيۡلِ الْاِحۡدَاثِ ۗ فَاطۡرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرۡضِ ۗ
 اَنْتَ وَاِنِّيۤ فِى الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ ۗ تَوَفِّيۤ مُسۡلِمًا

مزل

100 ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਕਰਕੇ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਸੰਖੇਪ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹ ਰਿਵਾਜ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ। 'ਵਾ ਅੰਨਲ ਮਸਾਜਿਦਾ ਲਿੱਲਾਹੀ'। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲੇ ਰਿਵਾਜ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਭੈਣ ਨਾਏ। ਨਿਕਾਹ ਕਰੇ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

101 ਮੁਕੰਮਲ ਇਲਮ ਮਿਲਿਆ, ਬਹੁਤ ਦੌਲਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਬਾਪ-ਦਾਦੇ ਦੇ ਮਰਤਬਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੋਇਆ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਰਹੇ। ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਤਾਬੀਰ=ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ।

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਖਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ (ਉਸ ਸਮੇਂ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। (102) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ (ਕਿੰਨੀ ਹੀ) ਇੱਛਾ ਕਰੋ, ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। (103) ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸ (ਭਲਾਈ) ਦਾ ਕੁੱਝ ਬਦਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ। ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (104) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਇਹ ਲੰਘਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹਨ। (105) ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਬਲਕਿ (ਉਸ ਨਾਲ) ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। (106) ਕੀ (ਇਹ ਲੋਕ) ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬੇ-ਫ਼ਿਕਰ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਕਿਆਮਤ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਚੱਲੇ? (107) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਮੇਰਾ ਰਸਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ

وَمَا يُبَيِّنُ

يُؤْتِي

وَالْحَقُّنِي بِالصَّالِحِينَ ذَلِكِ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ
 نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَمَعُوا فَرَهُمُ
 وَهُمْ يَمْكُرُونَ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ
 بِمُؤْمِنِينَ وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ
 هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا
 مُعْرِضُونَ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ
 مُشْرِكُونَ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ
 عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ
 لَا يَشْعُرُونَ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ
 عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا
 أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا
 رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ مِنَ الْقُرْآنِ أَفَلَمْ يَسِيرُوا

مِثْلَهُ

ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ (ਯਕੀਨ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ) ਸਮਝ ਸੋਚ ਕੇ, ਮੈਂ ਵੀ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ) ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (108) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵੱਲ ਅਸੀਂ 'ਵਹੀ' ਭੇਜਦੇ ਸੀ। ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਅਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (109)

102 ਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।
 106 ਭਾਵ ਮੂੰਹੋਂ ਸਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਲਿਕ ਮਾਲਿਕ ਉਹੀ ਹੈ ਫਿਰ ਹੋਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦੇ ਹਨ।

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੈਗੰਬਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ (ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ) ਉਹ ਸੱਚੇ ਨਾ ਨਿੱਕਲੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਫਿਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚਾਹਿਆ ਬਚਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਆ ਕੇ) ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਟਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (110) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ (ਆਪਣੇ ਦਿਲੋਂ) ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ) ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ (ਕਰਨ ਵਾਲੀ) ਹੈ, ਅਤੇ(ਜੋ) ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (ਕਰਨ ਵਾਲੀ) ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ। (111)

13. ਸੂਰਤ ਅਰ-ਰਾਅਦ
ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 43 ਆਇਤਾਂ, 6
ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 863 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3614 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਮੀਮ-ਰਾ, (ਐ ਮੁਹੰਮਦ!) ਇਹ ਰੱਬੀ (ਕਿਤਾਬ) ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ। ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। (1)

110 ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਦੇਰ ਹੋਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਸੂਲ ਮਾਯੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਵੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੁਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ।

وَمَا أَرْسَلْنَا

الزُّنُودَ

فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ ۚ وَكَذَٰلِكَ الْأَخْرَجَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ
اتَّقَوْا ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۚ حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَ
كَلَمُوا أَنَّهُمْ قَد كَذَّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا ۖ فَنُجِّى
مَنْ نَشَاءُ ۚ وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ۚ
لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۚ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ ۚ وَلَكِن تَصَدِيقَ الَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ ۚ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَهُدًى وَ
رَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۚ

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْمَدَنِيَّةُ ۚ آيَاتُ الْكِتَابِ ۚ وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِّن رَّبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۚ

مَدَنِيَّةٌ

ਅੱਲਾਹ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਥਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਅਸਮਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ (ਏਨੇ) ਉੱਚੇ ਬਣਾਏ, ਫਿਰ ਅਰਸ਼ 'ਤੇ ਜਾ ਠਹਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦਿਤਾ। ਹਰੇਕ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹੀ (ਦੁਨੀਆ ਦੇ) ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲ ਪਰਤਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਕਰੋ। (2) ਅਤੇ ਉਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਉਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਗ਼ੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (3) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਪੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਖੰਜੂਰਾਂ ਦੇ ਦਰੱਖਤ। ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ (ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ) ਸਿੰਜਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਈ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਦ 'ਚ ਕਈਆਂ 'ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (4)

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ (ਬਹੁਤ) ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ (ਮਰ ਕੇ) ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ? ਇਹੋ (ਇਨਕਾਰੀ) ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੌਕ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹੋ ਦੋਸ਼ਮ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਸੜਦੇ) ਰਹਿਣਗੇ। (5)

2 ਮੁਕੱਰਰ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਅਾਮਤ ਤੱਕ ਜਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੌਰ ਤੱਕ, ਸੂਰਜ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਤੇ ਚੰਨ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਫਿਰ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

3 ਹਰੇਕ ਮੇਵੇ ਦੇ ਜੋੜੇ ਭਾਵ ਇੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕਿਸਮ ਇੱਕ ਨਾ-ਮੁਕੰਮਲ ਕਿਸਮ। ਇੱਕ ਰਾਤ ਦਿਨ ਇੱਕ ਹਨੂਰਾ, ਇੱਕ ਚਾਨਣਾ। ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ। ਜੇਕਰ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਖਾਸੀਅਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ।

الرّٰحْمٰنُ

وَمَا يَرْتَأٰ

اللّٰهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰتْ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِاَجَلٍ مُّسَدَّدٍ اَلَا مَرَّ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُؤْتِنُوْنَ وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْاَرْضَ وَجَعَلَ فِيْهَا رَوَاسِيَ وَاَنْهٰرًا وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ جَعَلَ فِيْهَا رُجُوْمًا اَشْنٰتِيْنَ يُغْشٰى الْاَيْلَ النَّهَارِ اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوْنَ وَفِي الْاَرْضِ قَطْعٌ مِّنْ مَّجْرٰتٍ وَجَنٰتٌ مِّنْ اَعْنَابٍ وَرَزْءٌ وَنَخِيْلٌ وَنَخْلٌ مِّنْ اَوْسٰقٍ وَغَيْرُ صٰنِيْنَ يُسْقٰى بِمَآءٍ وَّاحِدٍ وَنُقَطَبٌ بَعْضُهَآ عَلَى بَعْضٍ فِى الْاَكْلِ اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ اِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ اِذَا كُنَّا اَنْرَآءًا اِنَّا لَفِىْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ اُوَلٰٓئِكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ وَاُوَلٰٓئِكَ

مَزٰٓدٌ

ਅਤੇ ਇਹੋ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾ-ਇਨਸਾਫੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਆਫੀ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਸਖਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ (ਪੈਗੰਬਰ) ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ? ਸੋ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੌਮ ਦੇ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। (7) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਉਸ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਜੋ ਮਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਢਿੱਡ ਦੇ ਸੁੰਗੜਣ ਅਤੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਵੀ (ਜਾਣੂ ਹੈ) ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੈਮਾਨਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। (8) ਉਹ ਛੁਪੀਆਂ ਅਤੇ ਲੁਕੀਆਂ (ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਸਰਵ ਉੱਚ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। (9) ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਲੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਰਾਤੀਂ ਕਿਧਰੇ ਛੁਪ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਦਿਨ (ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ) ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਚੱਲੇ ਫਿਰੇ (ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ) ਬਰਾਬਰ ਹੈ। (10)

رَبِّمَا يُبَيِّنُ ۚ
 الْأَغْلَالُ فِي أَعْيُنِهِمْ ۚ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ
 هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۖ وَاسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ
 قَبْلَ أَحْسَنِهَا وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ ۖ
 وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ ۚ وَ
 إِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ۖ وَيَقُولُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا
 أَنْتَ مُنذِرٌ وَبِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۖ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا
 تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزَادُ
 وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِإِقْدَارٍ ۖ عَلِمَ الْغَيْبِ وَ
 الشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالَى ۖ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ
 الْقَوْلِ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ
 وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ۖ لَهُ مَعْقَبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ
 وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ

مَزَلُ

6 ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਬੀਆਂ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਜ਼ਾਬ ਲੈ ਆਓ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਹਨ।

ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਉਸ (ਨਿਅਮਤ) ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ (ਪ੍ਰਾਪਤ) ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਟਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। (11) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਭਾਰੇ-ਭਾਰੇ ਬੱਦਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (12) ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕੜਕ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ੌਫ਼ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹੀ ਬਿਜਲੀਆਂ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਡੇਗ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਬਾਰੇ ਝਗੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡੀ ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (13) ਉਸ (ਅੱਲਾਹ) ਹੀ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫ਼ਰਿਆਦਾਂ ਕਰਦੇ

وَمَا أَرْسَلْنَا

الزُّقُودِ ۚ

لَا يُعْبِرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُعْبِرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ؕ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ آفَآءٍ لَّا مَرَدَّ لَهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ ءِوَالٍ ۚ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ أَلْبَآءَكُمْ خُوفًا وَطَمَعًا وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۚ وَيَسْجِرُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ ۚ وَالْمَلَيِّكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ ۚ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ۚ لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ كَفَيْهِ إِلَى الْمَاءِ يَبْتَغِيهِ قَاهُ وَمَا هُوَ بِالْعَيْشِ وَمَا دُعَاءِ الْكٰفِرِينَ ۚ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ۚ وَرَبُّهُ يَخِجِدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ طَرَعًا ۚ وَكَرِهًا ۚ وَظَلَمَهُم بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ ۚ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ قُلِ اللَّهُ ۚ قُلْ أَنَا تَخَذْتُمْ مِنْ

مَذٰلِكُمْ

ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਰਿਆਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਪਾਣੀ ਵੱਲ ਪਸਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ (ਦੂਰੋਂ ਹੀ) ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੱਕ ਆ ਪਹੁੰਚੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ (ਉਸ ਤੱਕ ਕਦੀ ਵੀ) ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਅਤੇ (ਇੰਜ ਹੀ) ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਫ਼ਰਿਆਦ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। (14) ਅਤੇ ਜੋ ਰਚਨਾ ਵੀ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਾਲ, ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਵੀ ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ (ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੀਆਂ) ਹਨ। (15)

- 11 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਹੜੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਤਰਫ਼ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਵਾਲ ਅੱਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਬਦਲਣ।
- 14 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ ਕਈ ਮਿਸਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਤਾਰੇ ਵੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ।
- 15 ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਲਿਆਇਆ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਰਛਾਵੇਂ ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਸਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਜਦਾ ਹੈ।

ਖ਼ੌਫ਼-ਡਰ। ਫ਼ਰਿਆਦ-ਬੇਨਤੀ, ਅਰਜ਼, ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼। ਕੁਫ਼ਰ-ਇਨਕਾਰ।

ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੈ? (ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ। ਫਿਰ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਫ਼ਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਰਤਾ ਵੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ? ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅੰਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੁਜਾਖਾ (ਇੱਕੋ) ਬਰਾਬਰ ਹਨ? ਜਾਂ ਹਨੇਰਾ ਅਤੇ ਚਾਨਣਾ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਭਲਾ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਥਾਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਵਰਗੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ (ਅਤੇ) ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ। (16) ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਅਸਮਾਨਾਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਇਆ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਲੇ ਵਹਿ ਤੁਰੇ, ਫਿਰ ਨਾਲਿਆਂ ਤੇ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਝੰਗ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਅੱਗ ਤਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਝੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਝੰਗ ਤਾਂ ਸੁੱਕ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਪਾਣੀ) ਜਿਹੜਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਠਹਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ (ਠੀਕ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਦੀਆਂ) ਮਿਸਾਲਾਂ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, (ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕੋ) (17) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਤਨੇ ਹੋਰ (ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ) ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਦੇਣ (ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਜਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ?) ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਵੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਵੀ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਰੀ ਥਾਂ ਹੈ। (18)

وَمَا أَرْسَلْنَا
ذُوْنِيْهِ اَوْلِيَاءَ لَّا يَسْمِعُوْنَ اِلَّا نَفْسَهُمْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَّالْبَصِيْرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي
الظُّلُمٰتُ وَّالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوْا
كَمَا خَلَقَهُ فَتَسْبُوْهُ اَخْلَقْنٰ عَلَيْهِمْ ذُنُوْبًا لِّئَلَّا
يَكُوْنُوْا اَشْرَاقًا اَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
مَآءً فَاَسْبَاغًا وَّوَدَّعِيْنٰهَا فَاَحْتَسِبُ السَّابِغِ
رَبُّنَا اَرٰ اَيْدِيْنا وَّمِمَّا يُوْفٰوْنَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ
اَبْتِغَآءَ حَلِيْبٍ اَوْ مَتَّاعٍ رَبُّنَا وَّمِثْلُ مَا كَذَّبْتَ
اَللّٰهُ الْحَقُّ وَّالْبَاطِلُ هُوَ فَاَمَّا رَبُّنَا فَيَذَرُهَا جَفَاءً
وَاقَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ وَاَكْذَابُ
يَضْرِبُ اَللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ
الْحُسْنٰى وَّالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِيبُوْا لَهٗ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مِّنْ
فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا مِّثْلًا مَّعًا لَافْتَدَوْا بِهٖ

مَنْزِل

17 ਭਾਵ ਅਸਮਾਨਾਂ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਉਤਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਝੂਠ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਲ ਉਭਰ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਜਾਂ ਰੁਪਏ ਤਾਂਬੇ ਨੂੰ ਦਗ਼ਾ ਕੀ ਮੈਲ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਝੰਗ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ, ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਠਹਿਰਨਾ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮੁਰਾਦ ਹੈ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਹੱਕ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੈ ਜਾਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਜਾਂ ਝੂਠ ਠਹਿਰਦਾ ਹੈ, ਅਖ਼ੀਰ ਨੂੰ ਹੱਕ ਝੂਠ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਹੱਕ ਉਭਰਦਾ ਹੈ।

ਭਲਾ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹੱਕ-ਸੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਵੇ? ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਤਾਂ (ਕੇਵਲ) ਉਹੀ (ਲੋਕ) ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹਨ। (19) ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਹਿਦ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਲ-ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦੇ (20) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ (ਨੇੜਲੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ) ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੋੜੀਂ ਰਖਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਹਿਸਾਬ (ਨਰਕ) ਦਾ ਡਰ ਰਖਦੇ ਹਨ। (21) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ (ਮੁਸੀਬਤਾਂ 'ਤੇ) ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ (ਧਨ-ਦੌਲਤ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਅਤੇ ਐਲਾਨੀਆ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। (22) ਭਾਵ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਜਿਹਨਾਂ 'ਚ ਉਹ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਵੀ (ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਣਗੇ) ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ (ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੇ) ਹਰੇਕ ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਉਣਗੇ (23) (ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇਕੀ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਦਾ ਘਰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ (ਘਰ) ਹੈ। (24)

ਅਹਿਦ-ਵਾਅਦਾ, ਵਚਨ। ਰਜ਼ਾ-ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ।

وَأَذِّنْ لِلَّذِينَ اتَّخَذُوا
 أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 أَنَّ اللَّهَ لَا يَمُرُّ بِشَيْءٍ
 إِلَّا وَأَنْزَلَ لَهُ حُكْمًا
 وَأَنْذِرْ لِقَوْمٍ إِذْ يُنْفِقُونَ
 أَمْوَالَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
 أَنَّهُمْ يَنْفِقُونَ بِهَا
 وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ
 إِنَّمَا صَدَقْنَا بِمَنَافِعِ
 هُنَا بَعْضَ مَا نَحْنُمْ بِهِ
 نَحْنُ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
 وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ
 إِنَّمَا صَدَقْنَا بِمَنَافِعِ
 هُنَا بَعْضَ مَا نَحْنُمْ بِهِ
 نَحْنُ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
 وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ
 إِنَّمَا صَدَقْنَا بِمَنَافِعِ
 هُنَا بَعْضَ مَا نَحْنُمْ بِهِ
 نَحْنُ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

ਮਤਲਬ

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ (ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ) ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਨੇ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹੇ (ਲੋਕਾਂ) 'ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਘਰ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੈ। (25)

ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਧੇਰੇ ਰਿਜ਼ਕ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਜਿਸ ਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੋਕ) ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਆਖ਼ਿਰਤ (ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। (26)

ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ (ਪੈਗੰਬਰ) 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ? ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਉਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। (27)

ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਅਰਾਮ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਹੋਰ ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। (28) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ **ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ** ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (29) (ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.!) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ (ਕਿਤਾਬ) ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਹੈ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ **ਰਹਿਮਾਨ** ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਆਖ ਦੇਵੋ, ਉਹੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਦਿਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੁਜ਼ਨੀਕ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਦਾ ਹਾਂ। (30)

رَبَّنَا آتِنَا

مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ
يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ
سُوءُ الدَّارِ ۝ اللَّهُ يَسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ ۝ وَقَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ۝ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كُنَّا
أُنزِلَ عَلَيْنَا آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ
يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ ۝ الَّذِينَ آمَنُوا
وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ
تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۝ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
طُوبَى لَهُمْ وَحَسُنَ مَا أَكْرَمَكَ مِنْ
أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لَبِثُوا عَلَىٰ
الذِّمَىٰ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ ۝ بِالرَّحْمَنِ قُلْ
هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ

مَنْزِل

27 ਭਾਵ ਰੱਬ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਲਿਆਵੇ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੇਜ ਕੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਵੇ ਬਲਕਿ ਇਹੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੁਰਾਹੇ ਪਵੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰਾਹ 'ਤੇ ਆਵੇ। ਸੋ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਲ ਮੁੜ ਆਇਆ, ਇਹ ਰੱਬ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

30 ਭਾਵ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰੱਬ (ਰਹਿਮਾਨ) ਤੋਂ ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਾਂ ਸੁਣਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰੱਬ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਮੇਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰੱਬ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬੁਲਾਵਾਂ।

ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ-ਵਧੀਆ ਹਾਲ, ਠੀਕ ਠਾਕ। ਰਹਿਮਾਨ-ਕਿਰਪਾਲੂ, ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੁਰਆਨ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ (ਦੀ ਤਾਸੀਰ) ਨਾਲ ਪਹਾੜ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਫਟ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ। (ਤਾਂ ਇਹੋ ਕੁਰਆਨ ਇਹਨਾਂ ਸਿਫਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ) ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲਾ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਵਾਅਦਾ ਸ਼ਿਲਾਫੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।(31) ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਸਾ-ਮਸ਼ੌਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਨੱਧ ਲਿਆ। ਸੋ (ਵੇਖ ਲਵੋ ਕਿ) ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?(32) ਤਾਂ ਕੀ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਜੀਵ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਰਾਖਾ ਅਤੇ (ਨਿਗਾਹਵਾਨ) ਹੈ (ਉਹ ਬੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਅਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਬੇਮਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ (ਰਤਾ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਲਓ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਜ਼ਾਹਿਰੀ (ਬੂਠ ਅਤੇ ਬੁਰੀ) ਗੱਲ ਦੀ (ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋ)? ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਲਿੱਤਰ ਸੁੰਦਰ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ (ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ) ਰਸਤਿਉਂ ਰੋਕ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ।(33)

وَمَا يُؤْمِنُ
مَنْابٍ ۚ وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ
قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَةٌ بِهِ الْمَوْتَى ۚ بَلْ يَتَّبِعُونَ
الْأَمْرَ جَمِيعًا ۚ أَفَلَمْ يَأْتِ الْبَشَرُ إِلَّا نَفْسًا
يُشَاءُ ۚ اللَّهُ هُدًى لِلنَّاسِ جَمِيعًا ۚ وَلَا يَزَالُ
الَّذِينَ كَفَرُوا نُصِيبُهُمْ بَأْسًا صَغِيرًا ۚ قَارِعًا أَوْ نَحْلًا
قَرِيبًا ۚ مِمَّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۚ وَلَقَدْ اسْتَهْزَىٰ بِرُسُلِ مِّنْ
قَبْلِكَ ۚ فَمَا لَكُم مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ أَخَذْتَهُمْ ۚ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابٌ ۚ أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا
كَسَبَتْ ۚ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ۚ قُلْ سَتُؤْمِنُونَ
بِأَنبِيَائِنَا ۚ بَلْ يَكْفُرُونَ بِالَّذِينَ كَفَرُوا ۚ مَكَرُهُمْ ۚ وَصَدُّوا
عَنِ السَّبِيلِ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۚ

31 ਮੁਸਲਮਾਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਆਵੇ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਣ। ਸੋ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੁਰਆਨ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ, ਇਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ, ਜੇਕਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਕਾਫੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ 'ਤੇ ਆਫ਼ਤ ਆਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਮੁਸੀਬਤ ਇਹੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ 'ਜਿਹਾਦ' ਸੀ।

33 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ।

ਵਾਅਦਾ ਸ਼ਿਲਾਫੀ-ਵਚਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਨਾ। ਬੇਮਬਰ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਬਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਰੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ) ਕੋਈ ਵੀ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। (34) ਜਿਸ ਬਾਗ਼ ਦਾ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ (ਲੋਕਾਂ) ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਫਲ ਹਮੇਸ਼ਾ (ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ) ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਛਾਂ ਵੀ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਤਾਂ ਨਰਕ ਹੈ। (35) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ (ਕਿਤਾਬ) ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਰੇਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਬਣਾਵਾਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਹੀ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਹੀ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਹੈ। (36) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਝ-ਬੂਝ) ਆਉਣ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। (37) ਅਤੇ (ਐ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲਿਆਵੇ। ਹਰ ਮੌਤ ਦਾ (ਹੁਕਮ) ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। (38)

الزّٰندين

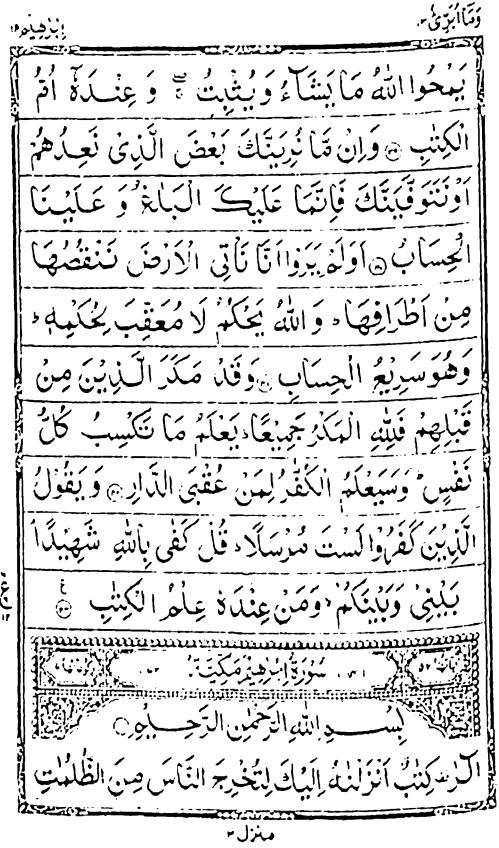
وَمَا يُؤْتِيهِمْ

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ اَشَقُّ
 وَمَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ۝ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي
 وَعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ اُكْلُهَا
 دَآئِمٌ وَّظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا ۗ وَعُقْبَى
 الْكٰفِرِيْنَ النَّارُ ۗ وَالَّذِيْنَ اَتَيْنَهُمُ الْكِتٰبَ يَفْرَحُوْنَ
 بِمَا اُنزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ مَنْ يُنٰكِرُ بَعْضَهُ
 قُلْ اِنَّمَا اٰمَرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَا اَشْرِكَ بِهٖ
 شَيْئًا اَدْعُوْا بِالْبَيْتِ مَا ب ۖ وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ
 حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلِيُنَبِّئَ اَهْلَ الْاٰمِمْ بَعْدَ مَا
 جَاؤَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّيْلٍ ۗ وَلَا
 وَّاقٍ ۗ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا
 لَهُمْ اَزْوَاجًا وَّذُرِّيَّةً ۗ وَمَا كَانَ لِرَسُوْلٍ اَنْ
 يَّاتِيَ بِآيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ لِكُلِّ كِتٰبٍ ۝

مّزّٰل

ਬੰਦਗੀ-ਇਬਾਦਤ।

ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਅਸਲ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। (39) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦੇਈਏ (ਭਾਵ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦੇਈਏ) ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਈਏ (ਭਾਵ ਤੁਹਾਡੇ ਮਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜ਼ਾਬ ਭੇਜੀਏ) ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ (ਸਾਡੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ) ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ (40) ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (41) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਉਹ ਵੀ (ਬਹੁਤ) ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਸੋ ਚਾਲ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਜੀਅ (ਪ੍ਰਾਣੀ) ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਆਖਿਰਤ ਦਾ (ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯੋਗ ਘਰ) ਕਿਸ ਦੇ ਲਈ ਹੈ (42) ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ (ਅਸਮਾਨੀ) ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਗਵਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (43)

14. ਸੂਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 52 ਆਇਤਾਂ, 7 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 845 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3601 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਂਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਰਾ, (ਇਹ) ਇੱਕ (ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ) ਕਿਤਾਬ (ਹੈ)। ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਨੂਰੇ ਚੌਂ ਕੱਢਕੇ ਚਾਨਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ (ਭਾਵ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ। ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯੋਗ (ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ) ਦੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ। (1)

39 ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਅਸਬਾਬ ਨਾਲ ਹੈ, ਕਈ ਅਸਬਾਬ ਪ੍ਰਗਟ ਹਨ ਕਈ ਛੁਪੇ ਹੋਏ। ਅਸਬਾਬ ਦੇ ਅਸਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਘਟਾ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚਾਹਵੇ ਵੈਸੀ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਆਦਮੀ ਕਈ ਕੰਕਰ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਇਲਮ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਤਕਦੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਤਕਦੀਰਾਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਦੂਜੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ।

41 ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਘਟਾਉਂਦੇ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਵ ਇਸਲਾਮ ਅਰਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਫੈਲਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਘਟਦਾ ਹੈ।

43 ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਨੂੰ ਵਧਾਵੇ ਅਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇ। ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ

ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕਰੜੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (2) ਜੋ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿੰਗ-ਵਲ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਪਰਲੋ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। (3) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ (ਅਜਿਹਾ) ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਨਾ) ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (4) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਚਾਨਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਵਾਓ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (5) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਰਅੰਨ ਦੀ ਕੌਮ (ਦੇ ਹੱਥੋਂ) ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਔਰਤ ਜਾਤ ਭਾਵ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਸੀ। (6)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ
الْحَنِيفِ ۗ الَّذِي كَدَّمَ فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ مِن عَذَابٍ شَدِيدٍ ۗ
الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۗ أُولَٰئِكَ
فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۗ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا
بِلِسَانٍ قَوْمِهِ ۗ لِيُبَيِّنَ لَهُم مَّا يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ
وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۗ وَلَقَدْ
أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَن أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ ۗ وَذَكَرْهُمْ بِآيَاتِنَا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۗ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ
اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ إِذْ أَنجَاكُم مِّنْ آلِ
فِرْعَوْنَ ۖ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُدَّبِحُونَ

مَذَل

4 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਉਤਰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਸੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਜ਼ਾਇਦ ਆਪ ਕਹਿ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਜਵਾਬ ਹੈ।
5 ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਦਿਵਾਵੇ ਭਾਵ ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਰੇਕ ਕੌਮ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਰੀਆਂ।

ਪੁੰਮਰਾਹੀ-ਚਾਹੋਂ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਹਿਦਾਇਤ-ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ (ਤੁਹਾਨੂੰ) ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ (ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਵੀ) ਸਖ਼ਤ ਹੈ। (7) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਬੋਨਿਆਜ਼ (ਅਤੇ) ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯੋਗ ਹੈ। (8) ਭਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ (ਦੇ ਹਾਲਾਤ) ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜੋ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ (ਭਾਵ) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਆਦ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਸਮੂਦ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ? ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਇਲਮ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ (ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ (ਕਿ ਚੁੱਪ ਰਹੋ) ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪੈਗੰਬਰੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸੰਦੇਹ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। (9) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਤੁਹਾਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ (ਬਾਰੇ 'ਚ) ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ? ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ (ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੂਜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਰੁਕ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਲਿਆਓ (ਭਾਵ ਚਮਤਕਾਰ ਵਿਖਾਓ)। (10)

وَمَا يُؤْمِنُ

وَمَا يُؤْمِنُ

أَبْنَاؤَكُمْ وَيَسْتَعْبُونَ لِسَاءِ كُفْرِكُمْ بِلَاءٍ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٍ ۗ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ۗ وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ لَكُمْ فِرْعَوْنَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ۗ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثمودَ ۗ وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ ۗ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ ۗ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ۗ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَأطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّدَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَعًّى ۗ قَالُوا إِنَّا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ

مَنْزِل

ਬੋਨਿਆਜ਼-ਬੇ ਪਰਵਾਹ। ਹਜ਼ਰਤ ਆਦ ਅਤੇ ਸਮੂਦ-ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ।

ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਹਿਸਾਨ ਫਰਮਾਉਂਦਾ (ਭਾਵ ਨਬੱਵਤ ਦਾ ਪਦ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦਾ) ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ (ਫਰਮਾਇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ) ਚਮਤਕਾਰ ਵਿਖਾਈਏ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (11) ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰੀਏ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ (ਧਰਮ ਦਾ) ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ? ਜਿਹੜੇ ਦੁੱਖ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਬਰ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (12) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਜਾਂ ਤਾਂ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਵੋ, ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, (13) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰੇ। (14) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰੇ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੇ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਆਪਣੀ ਫ਼ਤਹਿ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਹਰ ਬਾਗ਼ੀ ਜ਼ਿੰਦੀ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਬਣ ਗਿਆ। (15) ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਕ (ਰਾਧ) ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। (16)

وَمَا يَتَّبِعُونَ إِلَّا بَشْرًا مِّثْلَكَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
 مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ إِلَّا
 بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝
 وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَّوَكَّلَ عَلَىٰ اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا ۗ
 وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أَدْأَيْنَاؤُنَا ۗ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
 الْمُتَوَكِّلُونَ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ
 لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلْطِنَا ۗ فَوَسَّخْنَا
 بِالْبَيْتِمْ رَبُّهُمْ لِنُهَاجِكَنَّ الظَّالِمِينَ ۗ وَكُنُسْنَا كُنُوسَكُمْ
 الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ ۗ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَ
 خَافَ وَعَبَدَ ۗ وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ
 عَنِيبٍ ۗ فَمَنْ وَّرَاهُ جَهَنَّمَ وَ يَسْتَفِي مِنْ مَّاءٍ

11 ਭਾਵ ਨਿਜ਼ਾਨੀ ਵੇਖ ਕੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਬਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਤਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਘੁੱਟ-ਘੁੱਟ ਕਰਕੇ ਪੀਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਘ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ ਪਰ ਉਹ ਮਰੇਗਾ(ਵੀ) ਨਹੀਂ ਨਾ ਮੌਤ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (17) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੁਆਹ ਵਰਗੀ ਹੈ ਕਿ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਦਿਨ ਉਸ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ (ਇੰਜ ਹੀ) ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਰਾ-ਭਰ (ਵੀ) ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਹੋ ਤਾਂ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਹੈ। (18) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬੜੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ? ਜੇ ਉਹ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ (ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ) ਨਵੀਂ ਕਾਇਨਾਤ ਸਿਰਜ ਦੇਵੇ। (19) ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ। (20) ਅਤੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ (ਘਟ ਅਕਲ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ) ਹੰਕਾਰੀ (ਦੇਵਤਿਆਂ) ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਥੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੁੱਝ ਅਜ਼ਾਬ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਸਾਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦੇ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਦੁਖੀ ਹੋਈਏ ਜਾਂ ਸਬਰ ਕਰੀਏ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਥਾਂ ਭੱਜਣ ਜਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। (21)

وَمَا آتَيْنَا

إِنْزِيلِهِ

صَدِيدٍ ۝ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُبَسِّغُهُ وَيَأْتِيهِ
 الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَدِيدٍ ۝ وَمِنْ
 وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ۝ مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي
 يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ
 ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّ يَئِسَ يُدَاهِنَكُمْ ۚ وَ
 يَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ
 بِعَزِيزٍ ۝ وَيَرْزُقُوا اللَّهَ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ
 اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُعْتَدُونَ
 عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ قَالُوا لَوْ هَدَانَا
 اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرَعْنَا أَمْ سَكَرْنَا مَا
 لَنَا مِنْ مَّجِيسٍ ۚ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ

مَنْزِلٌ

ਜਦੋਂ (ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ) ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਹੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਉਹ ਤਾਂ) ਸੱਚਾ (ਸੀ) ਅਤੇ (ਜਿਹੜਾ) ਵਾਅਦਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਝੂਠਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਅਤੇ ਝੂਠ ਵੱਲ) ਲੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ (ਅੱਜ) ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਕਰੋ (ਬਲਕਿ) ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਵੋ। ਨਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਜੋ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਰਦਨਾਕ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (22) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਸਲਾਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (23)

وَمَا يُؤْمِنُ

إِبْرَاهِيمَ

الْمُرِئَانَ اللَّهَ وَعَدَاكُمْ وَعَدَا الْحَقِّ وَوَعَدَاكُمْ
فَأَخْلَفْتَكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا
أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۗ فَلَا تُلْوُوا بَيِّنَاتِي
وَلَوْ مَوْجَاً أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُصْرِخِي إِيَّايَ كَفَرْتُمْ بِمَا أَشْرَكْتُمْ مِنْ قَبْلُ ۗ وَإِنَّ
الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۗ وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۗ يُحْبَبُهُمْ فِيهَا سَامَةٌ ۗ أَلَمْ تَرَ
كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ
طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ۗ
تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْمَثَالَ لِلنَّاسِ لِيَأْتَنَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۗ وَمِثْلُ
كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ۗ اجْتُثَّتْ مِنْ

مَنْزِلٍ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗੱਲ ਦੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ? (ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਹੈ) ਜਿਵੇਂ ਪਵਿੱਤਰ ਦਰੱਖਤ ਜਿਸ ਦੀ ਜੜ ਮਜ਼ਬੂਤ (ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜਕੜੇ ਹੋਏ) ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਟਹਿਣੀਆਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ। (24) ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਰ ਸਮੇਂ ਫੁੱਲ ਆਉਂਦਾ (ਅਤੇ ਮੇਵੇ ਦਿੰਦਾ) ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਲੋਕਾਂ) ਲਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਸੀਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ। (25) ਅਤੇ ਨਾਪਾਕ ਗੱਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਪਾਕ ਰੁੱਖ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ (ਨਾ ਜੜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਨਾ ਟਹਿਣੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ) ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਪਰੋਂ-ਉਪਰੋਂ ਹੀ ਉਖੇੜ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਾ ਭਰ ਵੀ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ। (26)

22 ਇਨਸਾਨ ਉੱਪਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਪਰ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ।
23 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਲਾਮਤੀ ਮੰਗਣ ਨਾਲ ਸਲਾਮ ਦੁਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ (ਕਿਆਮਤ) ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਲਾਮਤੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਹੈ।
26 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਰਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਗ਼ਲਤ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਨੂਰ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ (ਦੇ ਦਿਲਾਂ) ਨੂੰ (ਸਹੀ ਅਤੇ) ਠੋਸ ਗੱਲੋਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰਿਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਰਦਾ ਹੈ। (27) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਲਿਜਾ ਸੁੱਟਿਆ? (ਉਹ ਘਰ) ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ। (28) ਸਾਰੇ ਨਾਸ਼ੁਕਰੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਭੈੜਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (29) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਉਸ ਦੇ ਰਸਤਿਉਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਫ਼ਾਇਦਾ (ਸੁਆਦ) ਉਠਾ ਲਵੋ, ਅਖੀਰ ਤੁਸੀਂ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਵੱਲ (ਹੀ) ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (30) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਮੇਰੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ (ਕਰਮਾਂ ਦੀ) ਵੇਚ-ਖ਼ਰੀਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਮਿੱਤਰਤਾ (ਕੰਮ ਆਵੇਗੀ)। ਮੇਰੇ ਦਿੱਤੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੁਕਵੇਂ ਜਾਂ

وَمَا يَكْفُرُوا

فَوَقِ الْأَرْضَ مَالَهَا مِنْ قَرَارٍ ۝ يُثَبِّتُ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ ۝ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ ۝ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا
يَشَاءُ ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا
وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ۝ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا
وَيَسُئُ الْقَرَارُ ۝ وَجَعَلُوا اللَّهَ آتَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ
سَبِيلِهِ ۝ قُلْ تَتَّبِعُوا فَإِن مَّصِيْرَكُمْ إِلَى النَّارِ ۝ قُلْ
لِعِبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خِلَالَ ۝ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۝ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَكَ
لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۝ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ۝

مَزِيدٌ

ਐਲਾਨੀਆ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ। (31) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਖਾਣ ਦੇ ਲਈ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸਤੀਆਂ (ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਤਾਂਕਿ ਦਰਿਆ (ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ) ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ (32)

27 ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੋਈ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਗਲਤ ਦੇਵੇਗਾ, ਬਰਬਾਦ ਹੋਵੇਗਾ।
29 ਮੱਕੇ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਮੁਰਾਦ ਹਨ ਕਿ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ।
31 ਭਾਵ ਨੇਕ ਅਮਲ ਵਿਕਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦੋਸਤੀ ਨਾਲ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੇਵੇ' (ਦਿਨ-ਰਾਤ) ਇਕ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। (33) ਜੇ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗਿਆ ਸਭ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੂੰ ਗਿਣਨਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਗਿਣ ਨਾ ਸਕੋਗੇ (ਪਰ ਲੋਕ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਸ਼ੁਕਰਾ ਹੈ। (34) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ (ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ) ਅਮਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਕਿ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣਾ। (35) ਐ ਰੱਬ! ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਿਆ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਤੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (36) ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ (ਮੱਕੇ) ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ, ਤੇਰੀ ਇੱਜ਼ਤ (ਅਤੇ ਅਦਬ) ਵਾਲੇ ਘਰ ਕੋਲ ਲਿਆ ਵਸਾਈ ਹੈ। ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਤਾਂਕਿ ਇਹ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲ ਝੁਕੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੇਰਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ। (37) ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਜੇ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਲੁਕਵੇਂ ਅਤੇ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। (38)

وَمَا يُبَدِّلُهَا
إِبْرَاهِيمَ

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ وَاتَّكُم مِّن كُلِّ مَآسَاكِنُ ۚ وَإِن
تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
كَفَّارٌ ۗ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ
أَمِنًا ۖ وَاجْعَلْ لِي رَبِّيَ إِنَّا كَفَرْنَا ۙ رَبِّ
إِنِّي أَخْلَعُنَا لِكُتُبٍ مِّنَ النَّاسِ ۖ فَمَنْ تَبِعَنِي
فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ كَافِرٌ بَرِّحِيمٌ ۝
رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي
رِزْقٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ ۖ رَبَّنَا لِتُقِيمُوا الصَّلَاةَ
فَاجْعَلْ أَرْضَكَ آمِنًا ۖ وَمِنَ النَّاسِ يَهْوَى الْبَيْتُ ۖ وَإِزْرُقْهُمْ
مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ۝ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا
نُخْفِي ۖ وَمَا نَعْلَمُ ۖ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۖ أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي

مَزَّلَ

37 ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਢਿੱਡ ਤੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਆਬਾਦ ਹੋਇਆ। ਰੱਬ ਨੇ ਜ਼ਮ-ਜ਼ਮ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉੱਥੇ ਬਸਤੀ ਵਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਬਾਗ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ 'ਤਾਇਫ਼' ਦੀ ਧਰਤੀ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੇਵੇ ਉੱਥੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ।

ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਢੇਪੇ ਵਿੱਚ ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ ਬਖਸ਼ੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਦੁਆ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (39) ਐ ਅੱਲਾਹ ਮੈਨੂੰ (ਅਜਿਹੀ ਤੋਫ਼ੀਕ ਬਖਸ਼ੋ) ਕਿ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਅੱਲਾਦ ਨੂੰ (ਇਹੋ ਤੋਫ਼ੀਕ ਬਖਸ਼ੋ)। ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੇਰੀ ਦੁਆ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉ। (40) ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਣਾ। (41)

ਅਤੇ (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!) ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਢਿੱਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ (ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ) ਅੱਖਾਂ ਅੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ। (42) (ਅਤੇ ਲੋਕ) ਸਿਰ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕੀ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ) ਨੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ (ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ) ਉੱਡ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (43) ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ

ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਹਲਤ ਦੇ ਦੇਵੋ ਤਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ (ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੀ) ਦਾਅਵਤ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈਏ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ (ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੀਏ (ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹੁੰਆਂ ਨਹੀਂ ਖਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਤੁਹਾਥੋਂ (ਇਸ ਹਾਲ ਤੋਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ) ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਹੋ (ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ) ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ? (44) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ (45)

وَمَا يَزِيدُهُمْ

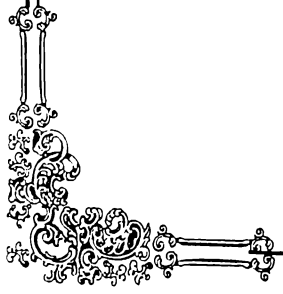
وَهَبْ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّيَ
 لَسَمِيعٌ الدُّعَاءِ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن
 ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَ
 لِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ وَلَا
 تَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا
 يُؤَخَّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ مُمَهِّطِينَ
 مُقَدِّعِي أَعْوَابِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ، وَ
 أَقْدَامُهُمْ هَوَاءٌ ۖ وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ
 الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ
 قَرِيبٍ نَحْنُ نَدْعُوكَ وَتَتَّبِعُ الرَّسُولَ ۖ أَوْلَمْ نَكُونُوا
 أَفْسَسْتُمْ مِّنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِّنْ ذُرِّيٍّ ۖ وَسَكَنْتُمْ فِي
 مَسْكِنٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ
 فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْآمَثَالَ ۖ وَقَدْ مَكَرُوا

مَزَل

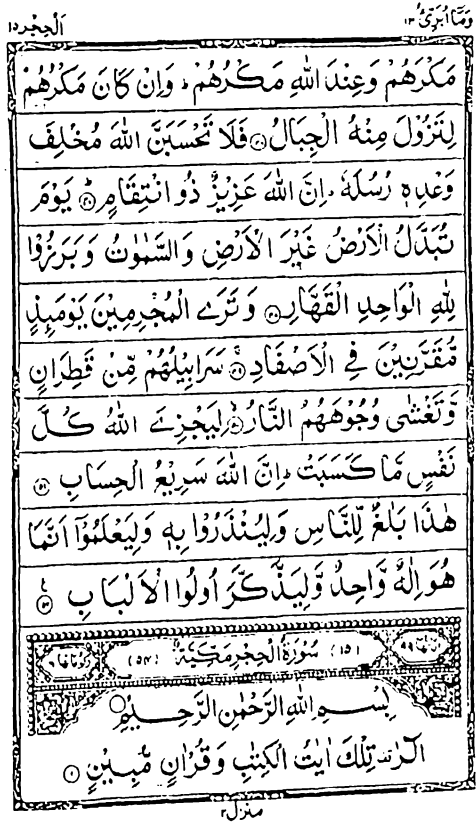
39 ਅਸੀਂ ਛੁਪਾਈਏ ਅਤੇ ਖੋਲੀਏ ਸਾਰੀ ਅੱਲਾਦ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਦੁਆ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ।

43 ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੁਢੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਤਰਨ ਲੱਗਣਗੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਇਸ ਡਰੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਪਰ ਲੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਤੋਫ਼ੀਕ-ਤਾਕਤ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ) ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ (ਸਾਰੀਆਂ) ਸਕੀਮਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ (ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ) ਹਨ। ਭਾਵ ਉਹ ਸਕੀਮਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ (ਗਜ਼ਬਨਾਕ) ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਪਹਾੜ ਵੀ ਹਿੱਲ ਜਾਣ। (46) ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਰੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ (ਅਤੇ) ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (47) ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੂਸਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵੀ (ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ) ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਸਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿੱਕਲ ਖੜੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ (48) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਸੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। (49) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਮੀਜ਼ ਗੰਧਕ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਚਿੱਬੜ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। (50) ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਤਾਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (51)

ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੈਗਾਮ) ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਡਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਕਲ ਵਾਲੇ ਨਸੀਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ। (52)

15. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਿਜਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
 (ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 99 ਆਇਤਾਂ, 6 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 663 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 2607 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਰਾ, ਇਹ (ਅੱਲਾਹ) ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰੇ ਕੁਰਆਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ। (1)

46 ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਈ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਈਏ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਕੱਢ ਦੇਈਏ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਉਪਰੰਤ) ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਤਮੰਨਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦੇ। (2) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇ ਖਾਣ-ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਮੌਜ-ਮੇਲਾ ਕਰਨ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਆਸ (ਦੁਨੀਆ) ਦੇ ਫੁਲੇਖੇ 'ਚ ਪਏ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ) ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (3) ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਬਸਤੀ ਹਲਾਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ (ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ। (4) ਕੋਈ ਜਮਾਤ ਅਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਾ ਅੱਗੇ ਲੰਬ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। (5)

ਅਤੇ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਐ ਬੰਦੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਸੀਹਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਸੁਦਾਈ ਏਂ। (6) ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਉਂਦਾ? (7) (ਆਖ ਦੇਵੇ!) ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਕਰਦੇ ਪਰ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ (ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। (8) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਨਸੀਹਤ (ਭਰਪੂਰ ਕਿਤਾਬ) ਅਸੀਂ ਹੀ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹਾਂ (9) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ ਸਨ। (10) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਸਨ। (11) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ (ਝੂਠ-ਮੂਠ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ) ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। (12) ਸੋ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੀਤ ਵੀ ਇਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। (13) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬੂਹਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਵੀ ਲੱਗਣ (14)

رُسُلًا مِّنكُمْ لِيُذَكِّرُوا أَهْلَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ
 ذُرَّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُهُمُ الْإِمْلُ نَسُوتَ
 يَعْلَمُونَ ۝ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيْبٍ إِلَّا وَكَلَهَا
 كِتَابٌ مَّعْلُومٌ ۝ مَا نَسِيبُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَاهَا وَمَا
 يَسْتَأْخِرُونَ ۝ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ
 الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۝ لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكِ كَا
 إِنَّ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ مَا نُنزِلُ الْمَلَكَةَ
 إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنظَرِيْنَ ۝ إِنَّا نَحْنُ
 نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفُظُونَ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
 مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْبِ الْأَوَّلِيْنَ ۝ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ
 رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝ كَذَلِكَ نَسُكُّهُ
 فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِيْنَ ۝ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ
 سُنَّةُ الْأَوَّلِيْنَ ۝ وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ
 مَنزِلًا

13 ਭਾਵ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ। ਨੇਕ ਰਸਤੇ ਕੋਣ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਠਾ ਰਾਹ ਕੋਣ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਹੋ ਆਖਦੇ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਸ਼ਿਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (15) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਅਕਾਸ਼ 'ਚ ਬੁਰਜ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜਾ-ਸਵਾਰ ਦਿੱਤਾ। (16) ਅਤੇ ਪੂਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਫਿਟਕਾਰੇ ਹੋਏ ਹਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (17) ਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ (ਇਲਾਹੀ ਭੇਦਾਂ/ਗੱਲਾਂ) ਸੁਣਨਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਲਾਟਾਂ ਛੱਡਦਾ ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਗਿਆਰਾ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (18) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੀ ਫੈਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਪਹਾੜ (ਬਣਾ ਕੇ) ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਗੰਭੀਰ ਚੀਜ਼ ਉਗਾਈ (19) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਮਾਉਣ-ਖਾਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ (20) ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। (21) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਹਵਾਵਾਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ (ਜੋ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ) ਲੱਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ (ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਉਸਦਾ (ਭਾਵ ਪਾਣੀ ਦਾ) ਭੰਡਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (22) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ਦੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਮੌਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਾਂ। (23) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ (ਮਾਲਿਕ) ਹਾਂ। (24) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਇਹਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਾ ਕਰੇਗਾ। (24)

فَطَاوُرُفِيهِ يَعْرُجُونَ ۖ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ
 أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ۗ وَلَقَدْ
 جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ۗ وَ
 حَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۗ إِلَّا مَنْ اسْتَدْرَكَ
 السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ ۗ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا
 وَالْقَيْنًا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
 مَزْرُوعٍ ۗ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ
 لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقِينَ ۗ وَإِنَّ مِنْ شَيْءٍ إِكْرَاهٍ إِذَا
 حَزَّ أَهْلُكُمْ وَمَا تَدْرِي لَهُ إِلَّا بَقْدَرٍ مَعْلُومٍ ۗ وَأَرْسَلْنَا
 الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاسْتَبَقْتُمْوهُ
 وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ۗ وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَ
 نُمِيتُ ۗ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ۗ وَلَقَدْ عَلَّمْنَا
 الْمُسْتَقِيمِينَ ۗ وَنَمَكُم ۗ وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْخَبِيرِينَ ۗ

مزل

- 16 ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਣ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਅਸਮਾਨ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਤੱਕ ਬਾਰਾਂ ਫਾਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਖਰਬੂਜ਼ਾ, ਉਹੀ ਬਾਰਾਂ ਬੁਰਜ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸਰਦੀ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮੀਂਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਵਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਰੌਣਕ ਸਿਤਾਰੇ ਹਨ।
- 18 ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਥੇ ਜਾ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਪਰੋਂ ਚੰਗਿਆੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੇ ਕੁੱਝ ਸੁਣਿਆ ਦੁਨੀਆ ਵੱਲ ਆ ਨੱਠਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੱਚ ਵਿੱਚ ਸੌ ਝੂਠ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਸੱਚ ਵੇਖੀ ਲੋਕ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਏ। ਸੌ ਝੂਠ ਵੇਖ ਕੇ ਸੁਸਤੀ ਕੀਤੀ।
- 20 ਭਾਵ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ।
- 22 ਭਾਵ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਅਤੇ ਭਾਫ ਉਪਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਵਾ ਨਮੀ ਵਾਲੀ ਚੱਲੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਬਾਦਲ ਆ ਗਏ।
- 23 ਹਰ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (25) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖਨਖਨਾਉਂਦੇ ਸੜਾਂਦ ਮਾਰਦੇ ਗਾਰੇ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ (26) ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ (ਦੇਵਾਂ) ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਧੂਆਂ ਰਹਿਤ ਅੱਗ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (27) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਖਨਖਨਾਉਂਦੇ ਸੜਾਂਦ ਮਾਰਦੇ ਗਾਰੇ ਤੋਂ ਇਕ ਜੀਵ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (28) ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਲਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਣਾ। (29) ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ (30) ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (31) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਐ ਇਬਲੀਸ! ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? (32) ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸੜੇ-ਗਲੇ-ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਗਾਰੇ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਸਿਜਦਾ ਕਰਾਂ। (33) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਇੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾ ਤੂੰ ਮਰਦੂਦ ਹੈਂ (34) ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਲਾਹਣਤ ਪਈ ਜਾਵੇਗੀ। (35) (ਉਸ ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਐ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ! ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਢਿੱਲ ਦੇ ਦੇਵੋ ਜਦੋਂ ਲੋਕ (ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ) ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (36) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (37) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ) ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ। (38)

رَبَّنَا

وَلِإِن رَّبَّكَ هُوَ يَخْشَاهُمْ لَأِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۖ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۚ وَالْحِجَانَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ۖ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۖ فَإِذَا سَوَّيْتَهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ۖ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ۖ إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۖ قَالَ يَا بَلِيسُ مَا لَكَ أَذًا تَكُونُ مَعَ السَّاجِدِينَ ۖ قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۖ قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّا كَارِهِمُ ۗ وَإِن عَلَيْكَ اللَّعْنَةُ إِلَى يَوْمِ الدَّيْنِ ۖ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ۖ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۖ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ

مَزَل

26 ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਤਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖ਼ਮੀਰ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ 'ਖਣ ਖਣ' ਬੋਲਣ ਲੱਗੇ, ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਵਜ਼ਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਮ (ਪੂਰਾ) ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਵਾਲੀ ਸਿਫਤ ਰਹੀ।

27 ਭਾਵ ਹਲਕੀ ਅੱਗ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋਈ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੀ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ।

28 ਆਦਮੀ ਉਹ ਸਰੀਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਨਾਲ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚੁਸਤ ਰੂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਪੰਛੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਾਂ ਜਿੰਨ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ।

29 ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਭਾਵ ਖ਼ਾਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਿਫਤ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਇਲਮ, ਤਦਬੀਰ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਰੱਬ ਨਾਲ (ਸਬੰਧ) ਨਾਤਾ ਜੋੜੇ।

34 ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹੋ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗਿਆੜੇ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਵੱਸਣ।

(ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ) ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਪਰਤੀ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਗੁਨਾਹ) ਸਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਟਕਾਵਾਂਗਾ।(39) ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹਨ (ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਾਂਗਾ)।(40) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਮੇਰੇ ਤੱਕ (ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ) ਇਹੋ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ (ਇਸਲਾਮ) ਹੈ।(41) ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ (ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ) ਬੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਦਰਤ (ਤਾਕਤ) ਨਹੀਂ (ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕੇ)। ਹਾਂ, ਕੁਰਾਹਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣਗੇ,(42) ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋਸ਼ ਹੈ।(43) ਜਿਸ ਦੇ ਸੱਤ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।(44) ਜਿਹੜੇ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਬਾਗ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ, (45)(ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਮਤੀ ਨਾਲ (ਅਤੇ ਬੇ-ਧੜਕ) ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇ।(46) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਭਰਾ-ਭਰਾ ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ।(47) ਉੱਥੇ (ਭਾਵ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣਗੇ। (48) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ।(49) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ (ਦੱਸ ਦੇਵੋ) ਕਿ ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਵੀ (ਬਹੁਤ) ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (50) ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ।(51) ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ।(52) (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਆਏ (ਤਾਂ) ਸਲਾਮ ਆਖਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।(53) (ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ) ਡਰੋ ਨਾ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

المَعْلُومُ ۝ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أَغْوِيَهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ إِذْ عَبَدُوا مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ۝ قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ۝ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ۝ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْجِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ قَوْمٌ ۝ جَزَاءً مَقْسُومًا ۝ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ إِيْنِينَ ۝ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ۝ لَا يُسْمِعُ فِيهَا النَّصَبُ ۝ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ۝ نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۝ وَبَيَّنَّا عَنْ صَيْفٍ إِبْرَاهِيمَ ۝ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۝ قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ۝ قَالُوا

41 ਭਾਵ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਣਾ ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ।
 44 ਜਿਵੇਂ ਜੰਨਤ ਦੇ ਅੱਠ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਨ, ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਰਕ ਦੇ ਵੀ ਸੱਤ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਨ, ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਜੰਨਤ ਦਾ ਇਕ ਬੂਹਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਰੱਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਬਗ਼ੈਰ ਅਮਲੋਂ ਜਾਣਗੇ। ਬਾਕੀ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।
 46 ਸਲਾਮਤੀ ਨਾਲ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ 'ਸਲਾਮੁਨ ਅਲੈਕੁਮ' ਨਾਲ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ।
 47 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਸੀ ਦਿਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਕਦੇ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜੰਨਤੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਹਾਬੀ। (ਜਾਰੀ)

ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬੁਢਾਪੇ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?(54) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਾ ਹੋਣਾ।(55) (ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ (ਮੈਂ ਰੱਬੀ ਰਹਿਮਤ ਤੋਂ ਮਾਯੂਸ ਕਿਉਂ ਹੋਵਾਂ? ਉਸ ਤੋਂ) ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।(56) ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਓ ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ?(57) (ਉਹਨਾਂ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਕੌਮ ਵੱਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਾਂ (ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਈਏ)।(58) ਪਰੰਤੂ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ/ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਾਲੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਚਾ ਲਵਾਂਗੇ।(59) ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਿੱਥ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।(60) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਘਰ ਗਏ (61)ਤਾਂ (ਲੂਤ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਓਪਰੇ ਲੋਕ ਜਾਪਦੇ ਹੋ।(62) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿ (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।(63) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਯਕੀਨੀ ਗੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਆਖਦੇ ਹਾਂ।(64) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਆਂਪਣੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ।(65) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ 'ਵਹੀ' (ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ) ਭੇਜੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ (ਗੁਨਾਹਗਾਰ) ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੜ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।(66)

لَا تَوَجَلْ اِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ۝ قَالَ اَبَشِّرْهُمُوْنِي
عَلَىٰ اَنْ مَّسَنِي الْكَرْبُ فَاِنَّهُمْ لَكَاِبِرُونَ ۝ قَالَ وَاَمَّا
بَشْرُكَ بِالْحَقِّ فَاَلَّا تَكُن مِنَ الْفٰطِرِيْنَ ۝ قَالَ وَمَنْ
يَقْتَضِ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّيْٓ اِلَّا الصَّالُوْنَ ۝ قَالَ فَمَا
خَطْبُكُمْ اِيْهَا الْمُرْسَلُوْنَ ۝ قَالُوْٓا اِنَّا اُرْسِلْنَا
اِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ۝ اِلَّا اَل لُّوْطُ ۝ اِنَّا اَمْنٰجُوْهُ
اَجْمَعِيْنَ ۝ اِلَّا اَمْرًاۙ قَدَرْنَا اِنهٗا لَمِنَ الْغٰثِيْنَ ۝ فَاَمَّا
جَاۗءَ اَل لُّوْطُ الْمُرْسَلُوْنَ ۝ قَالَ اِنكُمْ قَوْمٌ
مُّنٰكِرُوْنَ ۝ قَالُوْٓا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوْا فِىْهِ
يَهْتَرُوْنَ ۝ وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ۝
فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَاَتَّبِعْ اٰذْيٰرَهُمْ وَلَا
يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَّامضُۙ اٰحِثُّۙ تُوْمَرُوْنَ ۝
وَقَضٰٓيَاۙ اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرٰنِ دَاۤىٔرَ هَلُوْلًا ۝

ਮਤਲ

(ਬਾਕੀ) 50 ਅਗਲਾ ਕਿੱਸਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਥਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਤਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੇ ਪੱਥਰ ਬਰੂਏ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਚੱਲੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸਿਫਤਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਬੰਦਾ ਨਾ ਦਲੇਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਮਾਯੂਸ।

52 ਡਰ ਦਾ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਸਬੱਬ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ, ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਦਿਲ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

54 ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਕਾਮਿਲ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਅਸਬਾਬ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

56 ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਨਿਡਰ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾ-ਉਮੀਦ ਹੋਣਾ ਦੋਵੇਂ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਭਾਵ ਅੱਗ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਇਹੋ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਦਿਲ ਦੇ ਸ਼ਿਅਾਲ ਦੀ ਪਕੜ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਹੈ।

ਮਾਯੂਸ-ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਓਪਰੇ-ਅਣਜਾਣ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ (ਲੂਤ ਅਲੈ. ਦੇ ਕੋਲ) ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦੇ (ਭੱਜੇ) ਆਏ। (67) (ਲੂਤ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਹਿਮਾਨ ਹਨ (ਕਿਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ) ਮੈਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਨਾ ਕਰਨਾ। (68) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾ ਕਰੋ। (69) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ (ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਅਤੇ ਤਰਫਦਾਰੀ) ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਨਹੀਂ? (70) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੀ (ਕੌਮ ਦੀਆਂ) ਧੀਆਂ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਵੋ। (71)

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ) ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ! ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਮਦਹੋਸ਼ (ਹੋ ਰਹੇ) ਸਨ। (72) ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਚੰਘਿਆੜ ਨੇ ਆ ਫੜਿਆ। (73) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ (ਸ਼ਹਿਰ) ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕੇ ਹੇਠ ਉਪਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਖੰਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ। (74) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ (ਕਿੱਸੇ) ਵਿੱਚ ਸੁਝਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ (75) ਅਤੇ ਉਹ (ਸ਼ਹਿਰ) ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ (ਮੌਜੂਦ) ਹੈ। (76) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (77) ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਭਾਵ ਸੁਐਬ ਅਲੈ. ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਪਾਪੀ ਸਨ। (78) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ (79) ਅਤੇ 'ਹਿਜਰ' ਘਾਟੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ। (80) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਰਹੇ (81) ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਘੜ-ਘੜ ਕੇ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਮਨ (ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ) ਨਾਲ ਰਹਾਂਗੇ (82)

مَقْتُولٍ مُّصِيبِينَ ۖ وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ
يَسْتَبْشِرُونَ ۖ قَالَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ فَلَا تَقْضُوهُمْ
وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ۖ قَالُوا أَوْلَئِكَ سَنُهَاك
عَنِ الْعَالَمِينَ ۖ قَالَ كُفُؤًا بِنَتِيِّ إِنْ كُنْتُمْ
فَاعِلِينَ ۖ لَعْنَةُ اللَّهِ لِيَفِي سَكَرْتَهُمْ يَعْهَدُونَ
فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۖ فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا
سَافِكًا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِن سَبْجِيلٍ ۖ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَنْتَوَسَّمِينَ ۖ وَإِنَّهَا
لِلسَّبِيلِ مَقِيمٍ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۖ
وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ الظَّالِمِينَ ۖ فَأَنْتُمْ
مِنْهُمْ ۖ وَإِنَّهَا لِبِأَمَارٍ مُّبِينٍ ۖ وَالْقَدْ كَذَّب
أَصْحَابُ الْحَجْرِ الْمَسْكِينِ ۖ وَآتَيْنَهُمُ آيَاتِنَا
فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۖ وَكَانُوا يَنْجُسُونَ

(ਬਾਕੀ) 60 ਉਹ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਿਲੋਂ ਮੁਨਾਫਿਕ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਬਗ਼ੈਰ ਗ਼ਲਤੀ ਦੱਸੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਅਜਿਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਕੇ ਨਾ ਵੇਖੇ। ਫਿਰ ਇਸ ਪਾਪ ਕਰਕੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਆ ਝੰਢਿਆ।
63 ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਂ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਾਂ, ਕੌਮ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਲਿਆਏ ਹਾਂ।
72 ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਸਮ ਹੈ ਤੇਰੀ ਜਾਨ ਦੀ! ਉਹ ਲੂਤ ਦੀ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ।
77 ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਹ ਬਸਤੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।
79 'ਬਣ' ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਸੁਐਬ ਦੀ ਕੌਮ 'ਮਦਯਨ' ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੋਲ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦਾ ਜੰਗਲ ਸੀ, ਉਥੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।
80 'ਹਿਜਰ' ਵਾਲੇ ਸਮੁਦ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਹਿਜਰ ਸੀ।

ਹਿਜਰ-ਵਾਦੀ ਦਾ ਨਾਂ, ਜੁਦਾਈ, ਫਿਰਾਕ।

ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਆ ਨੱਪਿਆ। (83) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਏ। (84) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ (ਮਖਲੂਕਾਤ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋ। (85) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ (ਹੀ) ਸਭ ਕੁੱਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਜਾਣੀਜਾਣ ਹੈ। (86) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਤ (ਆਇਤਾਂ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਭਾਵ ਸੂਰਤ ਅਲਹਮਦੁ) ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਕੁਰਆਨ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ (87) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ (ਜਿਹੜੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ) ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ (ਲਲਚਾ ਕੇ) ਅੱਖ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਾ ਵੇਖਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਅਤੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਮਿਲਣਾ। (88) ਅਤੇ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਲਾਨੀਆ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ (89) (ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਜ਼ਾਬ ਉਤਾਰਾਂਗੇ) ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ (ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ) ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ (90) ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ (ਕੁੱਝ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਨਾ ਮੰਨਿਆ) ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (91) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਂਗੇ। (92) ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਉਹ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। (93) ਬੱਸ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ) ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ (ਰਤਾ ਵੀ) ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨਾ। (94) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ (ਸ਼ਰਾਰਤ) ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਾਫ਼ੀ ਹਾਂ। (95)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مِنَ الْجِبَالِ بَيْوتًا أَوْبَيْنَ ۖ فَآخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ مُصْحِحِينَ ۚ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۚ

وَمَا كَلَفْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ۚ وَلَقَدْ أَنْتَبَذْنَا سَبْعَ مَنَافِيٍّ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ۚ

لَا تُدْرِكُ عَيْنُكَ إِلَّا مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنَ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْنَا جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ۚ

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ۚ كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ۚ الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۚ فَوَرَبِّكَ لَلَّذِينَ أُجْمِعِينَ ۚ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ فَاصْدِرْ بِهَا تَوَمُّدًا وَعَرِضٌ عَيْنَ الشُّرَكِيِّينَ ۚ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ۚ

مَزْمُونٌ

85 ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਚਾਲ ਸੁਣਾ ਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਖ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਸਿਰ ਤੇ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸੋਚ ਹੈ। ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਤਾਂ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਾਲੀ ਕਿਆਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਨਾਰੇ ਫੜਨ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਪਹੁੰਚਾ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਜ਼ਿੱਦ ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਝਗੜਨ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

87 ਭਾਵ ਇਹ ਨਿਅਮਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੋ। ਸੱਤ ਆਇਤਾਂ ਸੂਰਤ 'ਫ਼ਾਤਿਹਾ' ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਕੁਰਆਨ ਵੀ ਆਖਿਆ। ਹਰ ਸੂਰਤ ਕੁਰਆਨ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਜੇ ਪੱਖੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਕੋਈ ਨਿਅਮਤ ਵੇਖ ਕੇ ਲਾਲਸਾ ਕਰੇ, ਇਸ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕੀਤੀ।

89 ਭਾਵ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਦਿਲ ਨੂੰ ਫੇਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨਾ।

93 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਜਦੋਂ ਕੁਰਆਨ ਦੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਣਦੇ ਤਾਂ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ 'ਬਕਰਾ' ਲਵਾਂਗਾ ਜਾਂ 'ਮਾਇਦਾ' ਜਾਂ 'ਅਨਕਬੂਤ' ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਨੀਕ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ (ਇਹਨਾ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ) ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (96) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (97) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੀਆਂ) ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਰਹੋ (98) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮੌਤ (ਦਾ ਸਮਾਂ) ਆ ਜਾਵੇ। (99)

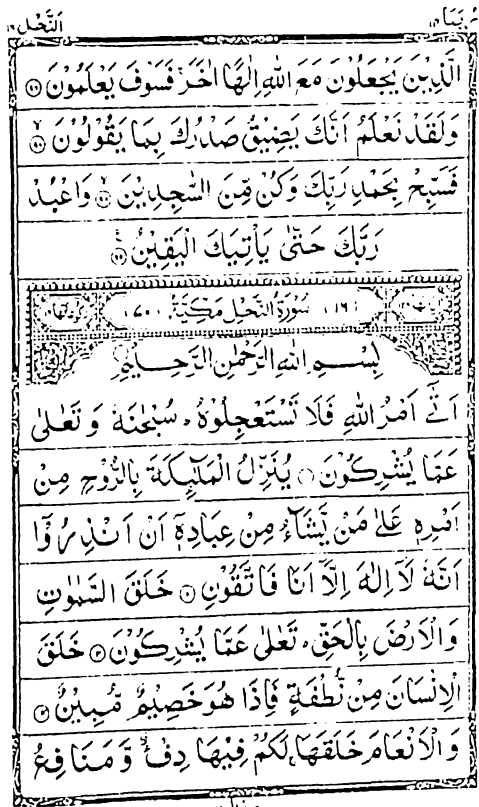
16. ਸੂਰਤ: ਅਨ-ਨਹਲ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 128 ਆਇਤਾਂ,

16 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1871 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 7674 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ ਜਿਵੇਂ) ਆ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ! ਉਸਦੇ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ) ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਕ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ। (1) ਉਹੀ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ, ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰੋ। (2) ਉਸੇ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਤ ਇਹਨਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਰਕ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ। (3) ਉਸ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀਰਜ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਉਹ (ਉਸ ਸਿਰਜਣਹਾਰ) ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਐਲਾਨੀਆ ਝਗੜਣ ਲੱਗ ਪਏ (4) ਅਤੇ ਚਹੁ ਖੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੌਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ (ਨੂੰ) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਹੋ (5)

99 ਭਾਵ ਮੌਤ ਯਕੀਨੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਜੰਗਲੋਂ) ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ (ਸਵੇਰੇ ਜੰਗਲ) ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਹੈ, (6) ਅਤੇ (ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ) ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨ-ਤੋੜ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਬੇਹੱਦ ਨਰਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (7)

ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਖੱਚਰ ਅਤੇ ਗਧੇ (ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ) ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ) ਰੋਣਕ ਅਤੇ ਜ਼ੀਨਤ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ (ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ) ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ (8) ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਵਿੰਗੇ-ਟੇਢੇ ਰਸਤੇ ਹਨ (ਉਹ ਉਸ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲਾ ਦਿੰਦਾ। (9) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਪਾਣੀ ਵਰਸਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੀਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦਰੱਖਤ ਵੀ (ਰਹੇ-ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ)। ਜਿਹਨਾਂ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰਦੇ ਹੋ। (10) ਉਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਜੈਤੂਨ ਅਤੇ ਖਜੂਰ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰ ਅਤੇ (ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਰੁੱਖ) ਉਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (11) ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ, ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਤਾਰੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ (ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (12)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۖ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ
 وَحِينَ تَسْرَحُونَ ۖ وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ
 لَّمْ تَكُونُوا بِلَاغِيهِ إِلَّا بِيَشِقْ ۖ إِنْ نَزَلَكُمْ
 لِرُؤْفٍ رَحِيمٍ ۖ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ
 لِتَرْكَبُوهَا وَرَبِّدَتْهَا وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۖ وَعَلَىٰ
 اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَايِدٌ وَلَوْ شَاءَ
 لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ۗ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
 مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۖ
 يُثْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَ
 الْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ ۖ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً
 لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَ
 الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ
 فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۖ وَمَا ذَرَأْتُمْ

مذراة

9 ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਉਹ ਬੇ-ਰਾਹਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

12 ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਹੋਰ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਹਿਤ (ਅਧੀਨ) ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਸੀਹਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (13) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਗੋਸ਼ਤ ਖਾਵੋ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗਹਿਣੇ (ਮੋਤੀ ਆਦਿ) ਕੱਢੋ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ (ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ) ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। (14)

ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹਾੜ (ਬਣਾ ਕੇ) ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਝੁੱਕ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਤੇ ਰਸਤੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਤੱਕ (ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ) ਆ ਜਾ ਸਕੇ। (15) ਅਤੇ (ਰਸਤਿਆਂ ਵਿੱਚ) ਰਾਹ ਦਰਸਾਉ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਤਾਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਰਸਤੇ ਭਾਲਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। (16) ਜਿਹੜਾ (ਇੰਨੀ ਰਚਨਾ) ਰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ? ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (17) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹਵੇ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (18) ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣੂ ਹੈ। (19) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। (20) (ਉਹ) ਉਹ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। (21)

فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَذَكَّرُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَجَارِبَ الْوَأْمِنِ لِحِمَابٍ طَرِيقًا ۖ وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۖ وَتَرَى فِي الْفُلْكِ مَوَازِيرَ فِيهِ ۖ وَلِيُنذِرَ نَعْمَاءَ مَن فَضَّلَهُ ۖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ وَاللَّهُ فِي الْأَرْضِ رَؤُوسَى ۚ أَن تَقْبَلُوا مِن يَدَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْكُرُونَ ۝ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۚ وَعَلَّمَتِ الْوَاوِيَّ الْمَجْمُوعَ شَمْرُ بُهْتَدُونَ ۚ أَن مَن يَخْلُقْ لِمَن يَخْلُقُ ۖ أَفَلَا تُدَّكَّرُونَ ۚ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَّحِيمٌ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۚ وَالَّذِينَ يَبِغُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۚ أَمْوَاتٌ غَيْرٌ أَحْيَاءُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ ۚ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۚ

- 13 ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਜਾਨਵਰ ਹਨ।
- 14 ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ੀ ਵਪਾਰ ਰਾਹੀਂ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੋ।
- 15 ਭਾਵ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕੋ।
- 16 ਭਾਵ ਰਾਹ ਦਾ ਪਤਾ ਰੱਖਣ ਕਿ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਣ।
- 17 ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਕਈ ਆਦਮੀ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾ-ਜਵਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀ ਸੋ ਰੱਬ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ।
- 21 ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਿਹੜੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ (ਕਬਰਾਂ) ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ।

ਤੁਹਾਡਾ ਪੁਜਣਯੋਗ ਤਾਂ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਆਖਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। (22) ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (23) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੀ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ? ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਉਹ ਤਾਂ) ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (24) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੇਵੇ) ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬੋਝ-ਭਾਰ ਵੀ ਚੁੱਕਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਬਗ਼ੈਰ ਇਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਵੀ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੋਝ ਇਹ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ। (25) ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ (ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ) ਮੱਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ (ਦਾ ਹੁਕਮ) ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਥਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਉੱਪਰੋਂ ਦੀ ਛੱਤ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ ਅਤੇ (ਅਜਿਹੇ ਪਾਸਿਉਂ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (26) ਫਿਰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਮੱਜਲ ਖੁਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉਹ ਸ਼ਰੀਕ ਕਿੱਥੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਝਗੜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦੀ ਰੁਸਵਾਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਹੈ। (27)

الْحُكْمَ لِلَّهِ وَاحِدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا يَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ
 فَلَؤَيْهِمْ مَكْرَهُمْ وَمَكْرَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۚ لَا جَرَمَ
 أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُبْسِتُونَ وَمَا يَعْلَمُونَ إِلَّا أَنَّهُ لَكَ
 يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ۚ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا
 أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا سَاطِرُ الْأَوَّابِينَ ۚ لِيُخْلِفُوا
 أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِهِم
 الَّذِينَ يُضِلُّوهُمْ يُغَيِّرُ عَلَيْهِمُ الْأَسْمَاءَ مَا يَشْعُرُونَ
 قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ
 مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوَقِهِمْ وَ
 أَنَّهُمْ الْعَدَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۚ ثُمَّ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ يُخَذُّوهُمْ وَيَقُولُ آيُنْ شُرَكَائِي الَّذِينَ
 كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالِ الَّذِينَ أُنزِلَ عَلَيْهِمُ الْعِلْمُ
 إِنَّ الْيَوْمَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ۚ

26 ਨੀਂਹ ਤੋਂ ਸਿਖਰ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਦੀਵਾਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਛੱਤ ਆ ਡਿੱਗ ਪਈ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਰੇਬ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟੇ।

ਮੱਕਾਰੀਆਂ-ਹੁਸ਼ਿਆਰੀਆਂ, ਚਲਾਕੀਆਂ। ਮੱਜਲ ਖੁਆਰ-ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ। ਰੁਸਵਾਈ-ਬਦਨਾਮੀ।

(ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਇਹ) ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜੁਲਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ (ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਢੇਰੀ ਢਾਹ ਕੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ) ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਭੈੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਹਾਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (28) ਸੋ ਨਰਕ ਦੇ ਬੁਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਵੋ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਹੋਗੇ। ਹੁਣ ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (29) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਕੀ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ? ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕਲਾਮ (ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ) ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਲਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦਾ ਘਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਹੈ, (30) ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜੰਨਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਲਾਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (31) (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ (ਕੁਫ਼ਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ) ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ 'ਸਲਾਮੁਨ ਅਲੈਕੁਮ' (ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ) ਆਖਦੇ ਹਨ। (ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਜਿਹੜੇ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਵੋ। (32) ਕੀ ਇਹ (ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਨ ਕੱਢਣ ਆਉਣ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚੇ? ਇੰਜ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (33)

الَّذِينَ تَتَوَفَّوهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ
فَأَقْبُوا الصَّلَاةَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُورٍ ۖ يَلِي
رَبَّ اللَّهِ عَزِيمَةً ۖ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۖ فَأَدْخَلُوا
أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَلَيْسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ۖ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلْنَا
بِكُمْ ۖ قَالُوا خَيْرٌ ۖ الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةً ۖ وَلِلْآخِرَةِ إِخْرَاقٌ خَيْرٌ ۖ وَلَنِعْمَ دَارُ
الْمُتَّقِينَ ۖ كَذَلِكَ عَدِيبٌ لِّذَٰلِكَ ۖ لِيَذَّبُوا أَتْرَابَ
تَجْرِبَتِهِمُ ۖ لَا يَنْهَرُهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُ ۖ فَمَنْ كَذَّبَ
بِعَذَابِ اللَّهِ التَّتَّقِينَ ۖ الَّذِينَ تَتَوَفَّوهُمُ الْمَلَائِكَةُ
طَيِّبِينَ ۖ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۖ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ ۖ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۖ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ
الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ ۖ كَذَٰلِكَ فَعَلَ

ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਫਲ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਉਹ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ) ਘੇਰ ਲਿਆ। (34) ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਪੂਜਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਮੰਨਦੇ। (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਇੰਜ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ। (35) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਛਾ ਗਈ। ਸੋ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ ਕਿ (ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ) ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ? (36) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਲਈ ਲਾਲਚ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। (37)

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَوْمًا ظَمَهُمُ اللَّهُ وَ لَكِنْ
 كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا
 عَمِلُوا وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ وَ
 قَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْبَدْنَا مِنْ دُونِهِ
 مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَ لَا آبَاءُ نَا وَ لَا حَرَمٌ مِمَّا صَدَّقُوا ۝
 مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ
 عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝ وَ لَقَدْ بَعَثْنَا
 فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَ اجْتَنِبُوا
 الطَّاغُوتَ ۝ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ
 حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۝ فَسَبِّحُوا فِي الْأَمْصَانِ
 فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝ إِنْ
 نَحْرَضْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ
 وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝ وَ اتَّخَذُوا لِلَّهِ جُهْدًا

مَثَلًا

35 ਇਹ ਬੇਅਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਉਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ? ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਹਰ ਫ਼ਿਰਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਕੰਮ ਬੁਰੇ ਹਨ ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਜਵਾਬ ਸੰਖੇਪ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਦਾ ਹੀ ਰਸੂਲ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਹਿਦਾਇਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਗੜਨਾ ਸੀ ਉਹ ਵਿਗੜ ਗਿਆ, ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

36 'ਤਾਗੂਤ' ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਨਾ-ਹੱਕ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ, ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਨੂੰ ਤਾਗੂਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੁੱਤ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜ਼ਾਲਿਮ ਸਾਰੇ ਇਹੋ ਹਨ।

ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ (ਵਿਅਕਤੀ) ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਕਬਰ ਚੋ) ਨਹੀਂ ਕੱਢੇਗਾ, ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਇਹ (ਅੱਲਾਹ) ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (38) ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਇਹ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹ ਝੂਠੇ ਸਨ। (39) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋ ਜਾਉ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (40) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਿਆ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਧੀਆ ਟਿਕਾਣਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ। (41) ਭਾਵ ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। (42) ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਜਿਹਨਾਂ ਵੱਲ ਅਸੀਂ 'ਵਹੀ' ਭੇਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਵੋ। (43) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਕੇ (ਭੇਜਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ (ਆਦੇਸ਼) ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉੱਤਰੇ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲੈਣ। (44)

اٰیٰتِ الْاٰنۡجِلِ
 اٰیٰمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللهُ مِنْ يَمِيْنٍ دَبۡلٰى وَعَدَا
 عَلَيْهِ حَقًّا وَّالۡحِقَۃَ اَكۡثَرَ النَّاسِ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ۝
 لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الْاٰیٰتِیۡ بِخَتۡفُوۡنٍ فِیۡهِۗ وَلِيَعۡلَمَ الَّذِیۡنَ
 كَفَرُوۡا اَنَّهُمْ كَانُوۡا كٰذِبِیۡنَ ۝ اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَیۡءٍ
 اِذَا اَرَدۡنَاۤهُ اَنۡ نَّقُوۡلَ لَهٗ كُنۡ فَيَكُوۡنُ ۝ وَالَّذِیۡنَ
 هَآجَرُوۡا فِی اللّٰهِ مِنْۢ بَعۡدِ مَا ظَلَمُوۡا لَنُبۡوِّئَنَّهُمُ
 فِی الدُّنۡیَا حَسَنَةً ۗ وَلَنَجۡزِیَنَّ الَّذِیۡنَ اٰكۡبَرُوۡا كُفۡرًا
 یَعۡلَمُوۡنَ ۝ الَّذِیۡنَ صَبَرُوۡا وَعَلٰی رِزۡقِهِۦمۡ یَتَوَكَّلُوۡنَ ۝
 وَمَاۤ اَرْسَلۡنَا مِنْۢ قَبۡلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوحِیۡ اِلَیۡهِمْ
 فَتَسۡتَلُوۡا اَهۡلَ الدِّكۡرِ اِنۡ كُنۡتُمْ لَا تَعۡلَمُوۡنَ ۝
 بِالۡبَیِّنٰتِ وَالدُّبۡدۡیۡ وَاَنۡزَلۡنَا اِلَیۡكَ الذِّكۡرَ لِّلۡبَشِیۡنَ
 لِّلنَّاسِ مَا نَزَّلَ اِلَیۡهِمْ وَّلَعَلَّهُمۡ یَتَفَكَّرُوۡنَ ۝
 اَفَاَمِنَ الَّذِیۡنَ مَكَرُوۡا السَّیۡۤاتِ اَنۡ یُّخَسِّفَ اللّٰهُ
 مَزۡلٰ

39 ਭਾਵ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ੰਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਸਰਾ ਜਹਾਨ (ਆਖ਼ਿਰਤ) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਇਸ ਝਗੜੇ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਪਾਉਣਗੇ।
 40 ਭਾਵ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਬਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ।
 43 ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਅੱਗੇ (ਭਵਿੱਖ) ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਕੀ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬੁਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਚ ਧਸਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ (ਅਜਿਹੇ ਪਾਸਿਉਂ) ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ? (45) ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਲਦੇ-ਫਿਰਦਿਆਂ (ਹੀ) ਨੱਪ ਲਵੇ? ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ (ਬੇਵੱਸ) ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, (46) ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ (ਰੱਬ ਦੇ) ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਵੇ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਨਰਮੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (47) ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਸੱਜਿਉਂ (ਖੱਬੇ ਨੂੰ) ਅਤੇ ਖੱਬਿਉਂ (ਸੱਜੇ ਨੂੰ) ਵਾਪਸ ਪਰਤਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਭਾਵ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਬੇਵੱਸ) ਹੋ ਕੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (48) ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਦਾਰ ਜਿਹੜੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਉਹ ਰਤਾ ਵੀ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ (49) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੈ, ਡਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। (50) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਦੋ ਪੂਜਨੀਕ ਨਾ ਬਣਾਉ, ਪੂਜਣਯੋਗ ਉਹੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ (ਅੱਲਾਹ) ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰਦੇ ਰਹੋ (51) ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ (ਕਰਨਾ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰਦੇ ਹੋ? (52) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿਅਮਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਪਲਭਯ ਹਨ ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਅੱਗੇ ਹੀ ਰੋਂਦੇ-ਗਿੜਗਿੜਾਉਂਦੇ ਹੋ। (53) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (54)

بِئْسَ مَا يَدْعُونَ الْأَرْضَ أَوْ يَتَّبِعُهُمُ الْعَدَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ أَوْ يَأْخُذْهُمْ فِي تَقْلِيدِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ أَوْ يَأْخُذْهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَعَرِيفٌ رَحِيمٌ أَوَلَمْ يَرْوِا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يُتَّبِعُونَهُ ظِلْمًا عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَالِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَهُمْ فِي خُورُونَ وَلِلَّهِ يُسْجَدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا إِلَّا الْهَيْبَةَ الشَّيْخِينَ إِنَّهَا هِيَ الْوَالِدُ وَالْأَرْضُ وَلَهُ الدِّينُ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يُغَيِّرُ اللَّهُ تَتَّقُونَ وَمَا يَكُفُّ عَنْكُمْ مِنْ رِعَابٍ فَمِنْ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمْ الضَّرُّ فَالْبَلِغُوا تَجْرُونَ ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضَّرُّ عَنْكُمْ إِذَا

مترجم

48 ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵੀ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਢਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵੀ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਝੁਕਦੇ ਝੁਕਦੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਵਿੱਛ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਰੁਕੂਅ ਵਿੱਚ, ਰੁਕੂਅ ਤੋਂ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸੱਜੇ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਕਿਤੇ ਖੱਬੇ ਵੱਲ।
 49 ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਜਦਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ। ਘੁਮੰਡੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖਣਾ (ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਾ) ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।
 50 ਹਰੇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਜਦਾ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵੀ।

ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਨਿਆਮਤਾਂ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਾਸ਼ਕਰੀ ਕਰਨ। ਤਾਂ (ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ!) ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਲਾਭ ਉਠਾ ਲਵੋ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (55) ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਮਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਉੱਕਾ) ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ! ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ-ਮੂਠ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੀ ਤੁਹਾਥੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ। (56) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਤਾਂ ਧੀਆਂ **ਤਜਵੀਜ਼** ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ (ਪੁੱਤਰ) ਜਿਹੜੇ ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਅਤੇ (ਪਸੰਦੀਦਾ) ਹਨ। (57) ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰੀ (ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ) ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ (ਚਿੰਤਾ ਦੇ **ਸਬੱਬ**) ਸਿਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਤਾਂ) ਉਹ ਸੋਗਵਾਦ (ਉਦਾਸ) ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (58) ਅਤੇ ਇਸ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ (ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਸੁਣਦਾ ਹੈ) ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ) ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਿੱਲਤ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ (ਜਿਉਂਦੀ ਨੂੰ ਹੀ) ਧਰਤੀ 'ਚ ਗੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਵੇਖੋ ਜੋ ਇਹ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ। (59) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਅਸੂਭ ਗੱਲਾਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਉੱਚੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ (ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ) ਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) **ਹਿਕਮਤ** ਵਾਲਾ ਹੈ। (60) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਕਾਰਨ ਫਤਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਵੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਾ ਛੱਡੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਢਿੱਲ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਘੜੀ ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦੇ ਹਨ। (61)

فَرِيقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ۚ لِيُكْفَرُوا بِمَا
 آتَيْنَاهُمْ ۖ فَتَسْتَعْتَبُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۗ وَيَجْعَلُونَ
 لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَكَشِيفٌ
 عَنَّا كَانْتُمْ تَعْلَمُونَ ۗ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَدَنَ
 سُبْحَانَهُ ۖ وَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ۗ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ
 بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۗ
 يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ ۖ إِنَّهُ
 عَلِيمٌ ۖ أَمْرٌ يُدْشَسُ فِي الشَّرَابِ ۖ أَكَا سَاءَ مَا
 يَحْكُمُونَ ۗ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
 مَثَلُ السَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ
 الْحَكِيمُ ۗ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا
 تَرَكَ عَلَيْهِمَا مِنْ دَابَّةٍ ۖ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ
 إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا

56 ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਖੋਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਡੰਗਰ ਪਸੂਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਮਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਵਾਬ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਬਦਲੇ ਸਵਾਬ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦਿਵਾ ਦੇਵੇ।
 57 ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਤਰ ਮੰਗਦੇ ਹਨ।
 61 ਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੀਂਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਮਰ ਜਾਣ।
 ਤਜਵੀਜ਼-ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ, ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨਾ। ਸਬੱਬ-ਕਾਰਨ। ਹਿਕਮਤ-ਸਮਤ, ਅਕਲਮੰਦੀ।

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਨਾ-ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੂੰਹੋਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨਾ ਨਿਜਾਤ) ਹੋਵੇਗੀ? ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਅੱਗ (ਤਿਆਰ) ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ (ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। (62) ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਵੱਲ ਪੈਰਾਂਬਰ ਭੇਜੇ ਤਾਂ ਸੈਤਾਨ ਨੇ ਇਹਨਾਂ (ਲੋਕਾਂ) ਦਾ ਬੁਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (63) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ (ਰੱਬ ਦੇ) ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਤਭੇਦ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤੇ ਇਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ। (64) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਅਸਮਾਨੋਂ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਰਦਾ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (65) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਹਾ ਅਤੇ ਲਹੂ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਲਿਸ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (66)

سَيَسْتَأْذِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَفِيدُونَ وَيَجْعَلُونَ
لِلَّهِ مَا بِيَدِهِمْ وَنُصِفَ إِلَيْهِمْ الْكُذِبَ أَنْ
لَهُمُ الْحُسْنَىٰ وَلَا جَزَاءَ لَكُمْ النَّارَ وَاللَّهُمُّ
مُفْرَطُونَ ۖ تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ
مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ
وَلِيُّهُمْ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ وَمَا
أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي
اخْتَلَفُوا فِيهِ ۖ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۖ
وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَسْمَعُونَ ۖ وَإِن لَّكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةٌ ۗ
لَسْتُمْ تَسْقِيهِمْ مِمَّا فِي بَطُونِهِ مِنْ بَيْنِ قَرْنٍ وَذَرْتُمْ
لَكُمْ خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّرْبِ ۖ وَمِنْ ثَمَرَاتِ

62 ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਨਕਾਰਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣ ਕਿ ਰੱਬ ਸਾਨੂੰ ਜੰਨਤ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਰਕ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

65 ਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਸੁਣਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਆਲਿਮ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਖਜੂਰ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰ ਦੇ ਮੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ (ਤੁਸੀਂ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ) ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ (ਸ਼ਰਾਬ) ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਪਾਕ ਰੋਜ਼ੀ (ਖਾਂਦੇ ਹੋ)। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਮਝ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (67) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉੱਚੀਆ-ਉੱਚੀਆਂ ਛੱਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਛੱਤੇ ਬਣਾਉ। (68) ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫਲ ਮੇਵੇ ਖਾਉ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਫ਼ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲੀ ਜਾਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡੋਂ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ (ਦੁੱਧ) ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ (ਦੇ ਲਈ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ) ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਸੇਸੱਕ ਸੋਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (69) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਉਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੌਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਬੇਹੱਦ ਭੈੜੀ (ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ) ਉਮਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ) ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

النحل

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنزَلَ عَلَىكَ آيَاتِهِ وَجَدَّدَ لَكَ لَيْلَةَ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝
 وَأَوْعَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ۝
 ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْكُتِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُومًا يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝
 وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ ۗ وَمِنكُم مَّن يَرُدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝
 وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۗ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَأْسِي رَغَبُوا عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ ۗ أَفَبِعَنَانِ اللَّهِ

مزل

ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬੇਇਲਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (70) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਰਿਜ਼ਕ (ਰੋਜ਼ੀ) ਅਤੇ ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਕਈਆਂ 'ਤੇ ਫਜ਼ੀਲਤ (ਸੁਸ਼ਠਤਾ) ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ (ਸਾਰੇ) ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਮਤ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ? (71)

- 68 ਭਾਵ ਅੰਗੂਰ ਦੀ ਵੇਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ।
- 69 ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਭਲਾਈ ਵੱਲ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ, ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ, ਪਾਕ ਰੋਜ਼ੀ ਅੰਗੂਰ ਖਜੂਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮੱਖੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਿਦ। ਭਾਵ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਨਾਲ ਜਾਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਆਲਿਮ ਬਣੇਗੀ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹੋ ਹੋਇਆ। ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਕਾਮਲ ਬਣੀ।
- 70 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਖਿਲਾਵੇ, ਜੇਕਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੋ ਬੁਰਕੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇ।

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਔਰਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਪੋਤਰੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਕੀਜ਼ਾ (ਪਵਿੱਤਰ) ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ। ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਨਿਰਮੂਲ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ? (72) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀਆਂ (ਚੀਜ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਭੇਰਾ ਭਰ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ (ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (73) ਤਾਂ (ਐ ਲੋਕੋ!) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ (ਗ਼ਲਤ) ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾ ਘੜੋ (ਸਹੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਢੰਗ) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (74) ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ (ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ) ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ (ਢੇਰ ਸਾਰਾ) ਪਾਕ (ਧਨ) ਮਾਲ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ (ਰਾਤ ਦਿਨ) ਲੁਕੇ ਕੇ ਅਤੇ ਫੁਪਾ

النحل

مريم

يُجْحَدُونَ ۝ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
 أزواجًا وجعل لكم من أزواجكم بنين و
 حفدةً ورازكم من الطيبات ۝ أفبالباطل
 يؤمنون وبنعمت الله هم يكفرون ۝ و
 يعبدون من دون الله مآلا يبيدك لهم رازقًا
 من السموات والأرض شيئًا ولا يستطيعون ۝
 فلا تصدقوا بالله إلا منال إن الله يعلم و
 أنتم لا تعلمون ۝ ضرب الله مثلًا عبدا
 مملوكًا لا يقدر على شيء ومن رزقنه مننا
 رزقًا حسنًا فهو ينفق منه سترًا وجهراء هل
 يستون الحمد لله بل أكثرهم لا يعلمون ۝
 وضرب الله مثلًا رجلين أحدهما أبكر لا
 يقدر على شيء وهو كمل على مؤلفه ۝ أيما

مزل

ਕੇ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਦਮੀ ਬਰਾਬਰ ਹਨ? (ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ) ਅਲਹਮਦੁ ਲਿੱਲਾਹ ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (75) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਆਦਮੀ ਹਨ, ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁੰਗਾ (ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ) ਬੇ-ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਲਈ ਪ੍ਰੇਜ਼ਾਨੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ (ਕੰਮ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਗੁੰਗਾ-ਬੋਲਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ (ਸੁਣਦਾ-ਬੋਲਦਾ ਅਤੇ) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ? (76)

- 72 ਭਾਵ ਬੁੱਤਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਫ਼ਾ ਦਿੱਤੀ, ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਝੂਠ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਚ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸੁਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।
- 73 ਭਾਵ ਨਾ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ।
- 74 ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਲਿਕ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਆਪ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ।
- 75 ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਉਹ ਦੇਵੇ, ਬੁੱਤ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪ ਪਰਾਇਆ ਮਾਲ ਹਨ।
- 76 ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਇੱਕ ਬੁੱਤ ਨਿਕੰਮਾ (ਨਾ ਹਿੱਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਚੱਲ ਸਕੇ) ਜਿਵੇਂ ਗੁੰਗਾ ਗ਼ੁਲਾਮ। ਦੂਸਰੇ ਰਸੂਲ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ, ਆਪ ਬੰਦਗੀ ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਤਾਅਬੇਦਾਰ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ।

ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਲਮ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ) ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਆਉਣਾ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖ ਦਾ ਬਪਕਣਾ (ਸਗੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ) ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (77) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡਾਂ ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਨ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ (ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ) ਅੰਗ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। (78) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਦੀ ਹਵਾ 'ਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ (ਉੱਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ) ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਬੰਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (79) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਡੇਰੇ ਬਣਾਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹੌਲੇ ਵੇਖ ਕੇ ਸਫ਼ਰ 'ਚ ਅਤੇ ਠਹਿਰਨ ਸਮੇਂ ਕੰਮ 'ਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉੱਨ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹੰਡਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ (ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੇ) ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। (80)

يُوجِبُهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۗ وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْعٍ الْبَصِيرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا ۚ وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۗ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۚ أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الظَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْ السَّمَاءِ مَا يَنْسِكُنَّ إِلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۚ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ ۚ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا ۗ أَتَىْنَا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ

79 ਭਾਵ ਕਈ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਢਿਕਰ ਵਿੱਚ ਹੀਲ ਹੁੰਜਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਮਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡੋਂ ਕੋਈ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਅੱਖ ਕੰਨ ਅਤੇ ਦਿਲ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਉਡਦੇ ਜਾਨਵਰ ਕਿਸ ਦੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਫਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਮੀਜ਼ ਬਣਾਏ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ (ਅਜਿਹੇ) ਕਮੀਜ਼ (ਵੀ) ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ (ਨੁਕਸਾਨ) ਤੋਂ ਮਹਿਫੂਜ਼ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ) ਰੱਖਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣਾ ਅਹਿਸਾਨ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਉਸ ਦੇ) ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣੋ। (81) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਮੂੰਹ ਮੋੜਣਗੇ ਤਾਂ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ (ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ) ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। (82) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹਨ ਪਰ (ਜਾਣਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੇ ਹਨ। (83)

ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਹਰ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਗਵਾਹ (ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ) ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਨਾ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਬੋਲਣ ਦੀ) ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੀ ਸੁਣੇ ਜਾਣਗੇ। (84) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (85) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕ (ਬਹੁ-ਦੇਵਵਾਦੀ) ਆਪਣੇ (ਬਣਾਏ ਹੋਏ) ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਇਹ ਉਹੀ ਸਾਡੇ ਸ਼ਰੀਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ (ਅਤੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਝੂਠੇ ਹੋ (86) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਤੁਫ਼ਾਨ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। (87)

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلًّا وَجَعَلَ لَكُمْ
مِّنْ اَجْبَالٍ اَكْبَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيَّكُمُ
الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيَّكُمْ بِاسْمِكُمْ كَذٰلِكَ يُتِمُّ
نِعْمَتَهُ عَلَيَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْلِمُونَ ۗ فَاِنْ تَوَلَّوْا
فَاِنَّمَا عَلَيَّكَ الْبَلَاءُ السَّيِّئُ يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ
اللّٰهِ ثُمَّ يَنْكُرُوْنَهَا وَاَكْثَرَهُمُ الْكٰفِرُونَ ۗ وَيَوْمَ
نُبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شٰهِيْدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا وَلَا هُمْ يَسْتَعْتَبُوْنَ ۗ وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا
الْعَذَابَ فَلَا يُخَفِّفْ عَنْهُمْ وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا سٰرِكًا وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سٰرِكًا
وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سٰرِكًا وَاِذَا رَاَ
الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سٰرِكًا وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
سٰرِكًا ۗ وَالْقَوٰلُ الْمِيْثُ الْقَوْلُ اِنَّا كُنَّا نَكْذِبُوْنَ ۗ وَالْقَوٰلُ
اِنَّ اللّٰهَ يَوْمَ يَمِيْدُ السَّلٰمَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوْا

81 ਜਿਹੜੇ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਮੀ, ਸਰਦੀ ਦਾ ਵੀ ਬਚਾਅ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਲੜਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਜ਼ਿਰਹਾ ਹੈ।

84 ਬੋਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

86 ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹਨ। ਇੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠੇ ਹੋ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ('ਤੇ ਚੱਲਣ) ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ (ਉਹ ਲੋਕ) ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (88) ਅਤੇ (ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਹਰ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਦ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ (ਅਜਿਹੀ) ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਪੂਰਵਕ ਬਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਹੈ। (89) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ (ਰਾਹੀਂ ਸਹਾਇਤਾ) ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਅਤੇ ਨਾ-ਮੁਨਾਸਿਬ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ (90) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਵੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤੋੜੋ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜ਼ਾਮਿਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (91)

الْحَمْدُ لِلَّهِ
يَفْتَرُونَ ۝ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ زُذْنَهُمْ عَدَاً أَبَا فَوْقِ الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا
يُفْسِدُونَ ۝ وَيَوْمَ نُبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا
عَلَيْهِمْ مِمَّنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَيَّ
هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّلْكُلِّ
شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ ۝
إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَائِي ذِي
الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ
يُعْظَمُ لَعْنَكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا
عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا
وَ قَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يُعَلِّمُ مَا
تُفْعَلُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَّضَتِ عَهْدَ اللَّهِ
مِنْ بَعْدِ قُوَّتِهِ أَنْكَارًا وَتَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا

مَنْزِلٌ

90 ਗ਼ੈਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਣਾ। ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਭਲਾਈ।

ਨਾ-ਮੁਨਾਸਿਬ-ਅਚੁਕਵਾਂ। ਬਗ਼ਾਵਤ-ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣਾ।

ਅਤੇ ਉਸ ਔਰਤ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਿਸ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸੂਤ ਕੱਤਿਆ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਤੋੜਕੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਨੂੰ ਆਪੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੋ ਕਿ ਇਕ ਜਮਾਤ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੂ ਰਹੇ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਪਰਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਕਿਆਮਤ (ਦੇ ਦਿਨ) ਉਸ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (92) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਜਮਾਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ (ਉਸ ਦਿਨ) ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਤੁਹਾਥੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (93) ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਾ ਬਣਾਉ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਦੇ) ਪੈਰ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥਿੜਕ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤਿਉਂ ਰੋਕਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਅਜ਼ਾਬ ਮਿਲੇ। (94) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਚੋ ਅਤੇ) ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੁੱਛ ਕੀਮਤ ਨਾ ਲਉ (ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ) ਜਿਹੜਾ (ਬਦਲਾ) ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। (95) ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਕੀ ਹੈ (ਕਿ ਕਦੀਂ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਬਰ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਚੰਗਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (96) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰੇਗਾ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਅਤੇ ਉਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ (ਦੁਨੀਆ 'ਚ) ਪਾਕ (ਅਤੇ ਅਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜਿਊਂਦੇ ਰੱਖਾਂਗੇ ਅਤੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (97)

بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةً هِيَ أَرْبُ مِنْ أُمَّةٍ
 إِنَّمَا يَبُوءُكُمْ اللَّهُ بِهِ، وَيُكَيِّبُنَّ لَكُمْ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۗ وَكُوشَاءَ اللَّهُ
 يَجْعَلُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَ
 يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ، وَكُنْتُمْ عَلَمًا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ
 وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمُ
 بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوْمَ، بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ، وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۗ وَلَا تَشْتَرُوا
 بِعَهْدِ اللَّهِ تَمَتُّنًا قَلِيلًا، إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ
 لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُعْلَمُونَ ۗ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ
 وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ، وَالَّذِينَ يَبِئِذٍ صَبَرُوا
 أَجْرُهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۗ مَنْ عَمِلَ
 صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ

مَنْزِلٌ

92 ਕੋਈ ਕਹਿ ਕੇ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਤਕੜੇ ਨੂੰ ਗਿਰਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੂੰ ਝੜਾ (ਇੱਜ਼ਤ) ਦੇਵੇ, ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਬਲਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਾਅਦਾ ਖਿਲਾਫ਼ੀ, ਬੁਰਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਸ਼ਿਅਾਲ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਡੋਗੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਡਿਗਦਾ, ਆਪਣੇ ਬਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮਾਲਦਾਰ ਔਰਤ ਪਾਗਲ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸੂਤ ਕਤਵਾਉਂਦੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਡਾਂਗੀ, ਜਦੋਂ ਸਰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸੂਤ ਭੋਰਾ ਭੋਰਾ ਕੱਟ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦੀ।

(ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਰਦੂਦ ਤੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਿਆ ਕਰੋ। (98) ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੁੱਝ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। (99) ਉਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ (ਬਹਿਕਾਉਣ ਦੇ) ਸਬੱਬ (ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ) ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। (100) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਆਇਤ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਨਾਸਮਝ ਹਨ। (101) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਕ ਰੂਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਕੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ (ਇਹ) ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਹੈ। (102) ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ (ਲੋਕ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ (ਪੈਗੰਬਰ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਵੱਲ (ਉਹ ਇਲਮ ਦਾ) ਸਬੰਧ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤਾਂ ਅਜਮੀ (ਗ਼ੈਰ ਅਰਬੀ ਜਾਂ ਗੁੰਗਾ) ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। (103) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਰਦਨਾਕ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (104)

حَيوة طَيِّبَةً، وَنَجِّيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ فَإِذَا قُرَأَتِ الْقُرْآنُ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۗ إِنَّهُ لَكَيْسٌ لَهُ
سُلْطَنٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۗ
إِنَّمَا سُلْطَنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ
بِهِ مُشْرِكُونَ ۗ وَإِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ ۖ
وَاللَّهُ أَكْبَرُ بِمَا يُزِيلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ ۚ
بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۗ قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ
الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا
وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ۗ وَلَقَدْ نَعَلْنَا
أَنفُسَهُمْ يَفُولُونَ ۗ إِنَّمَا يَعْلَمُهُ بِشَرِّهِ لِسَانُ الَّذِي
يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَبُ ۚ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ
مُسِينٌ ۗ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ

(ਬਾਕੀ) 93 ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਕੁਫਰ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਟਦਾ, ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਆਫ਼ਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
94 ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਯਕੀਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਾਪ ਚੜ੍ਹੇ।
95 ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋੜਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਭਾਵ ਮਾਲ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਾ ਕਰੋ ਉਹ ਮਾਲ ਮੁਸੀਬਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਉਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਹੈ।
97 ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਇਸ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਕੇ ਹੈ।
100 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੈਤਾਨ ਜਾਂ ਜਿੰਨ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਵੋ ਉਹ ਹੋਰ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵੱਲ ਜਾਵੋ, ਉਸ ਦਾ ਕਲਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ।

ਬਹਿਕਾਉਣਾ-ਰਾਹੋਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣਾ। ਹਕੀਕਤ-ਅਸਲੀਅਤ। ਨਾਜ਼ਿਲ-ਉਤਰਨਾ। (ਜਾਰੀ)

ਬੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਮੜਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹੀ ਬੂਠੇ ਹਨ। (105) ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕਰੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਿਸਨੂੰ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ) ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਈਮਾਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਉਹ ਜਿਹੜਾ (ਦਿਲੋਂ ਅਤੇ) ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ 'ਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (106) ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਪਿਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਕੁਫਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (107) ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਸੁਸਤੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। (108) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਚ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। (109) ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਿਆ ਫਿਰ ਜਿਹਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (110)

رَبَّنَا ۝ اَلْحَمْدُ

لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝
 إِنَّمَا يَفْتَرِے الْكُذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِآيَاتِ اللَّهِ ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ۝ مَنْ
 كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَ
 قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيْمَانِ وَلَئِنْ مَن شَرَحَ
 بِالْكَفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِّنَ اللَّهِ ۚ وَلَهُمْ
 عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ
 الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الْكَافِرِينَ ۝ أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى
 قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَتْهُمْ ۚ وَأَبْصَارِهِمْ ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ
 الْغَافِلُونَ ۝ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ
 الْخٰسِرُونَ ۝ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِن بَعْدِ
 مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن
 ذٰلِكَ

- (ਬਾਕੀ) 101 ਇਸ ਕਲਾਮ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਤਯਾਲਾ ਨੇ ਅਕਸਰ ਨਸਖ (ਜਿਹੜੇ ਹੁਕਮ ਮਨਸੂਖ ਹੋਏ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਹੁਕਮ ਭੇਜੇ ਤਾਂ ਕਿ ਯਕੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ, ਆਪਣਾ ਰੱਬ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ।
- 102 ਭਾਵ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹ ਸਮਝਾਵੇ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਸੁਣਾਵੇ।
- 103 ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਰੂਮੀ ਨਸਰਾਨੀ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਕੋਲ, ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਕੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਆ ਬੈਠਦਾ, ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਆਖਦੇ ਉਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- 104 ਭਾਵ ਜਿੰਨਾ ਸਮਝਾਈਏ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ, ਯਕੀਨ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਆਦਮੀ ਮਹਿਰੂਮ ਹੈ।
- 106 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਸੁੱਝੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਏ ਹੁਣ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜੋ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੁਝੇ ਸੁਣ ਕੇ ਯਕੀਨ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਵੇ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਕੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਫਰ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਕਹਾਵੇ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ, ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮਰਨਾ ਕਬੂਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਅਕਬਰ ਹੈ।
- 107 ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਰਕੇ ਜਾਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਬਰਾਦਰੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਤੋਂ ਫਿਰ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਜੀਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਕਿੱਥੇ? ਜੇ ਜਾਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਲਫ਼ਜ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਤੋਬਾ ਇਸਤਿਫ਼ਾਦ ਕਰਕੇ ਨੀਯਤ ਦਰੁਸਤ ਕਰ ਲਵੇ। (ਜਾਰੀ)

ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਰ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ(111) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਇੱਕ ਬਸਤੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ (ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ) ਦੇ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਨਾਲ ਵਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਰਿਜ਼ਕ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀਆਂ ਨਿਅਮਤਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਡਰ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਾ ਕੇ (ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਦਾ) ਸੁਆਦ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।(112) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਆ ਪਕੜਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। (113) ਬੱਸ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਲਾਲ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਓ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਅਮਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।(114) ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ

بَعْدَهَا لَعْنُورٌ رَّحِيمٌ ۗ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تَجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۗ وَصَدَرَ مِنَ اللَّهِ مَثَلًا قَرِيبَةً ۗ كَانَتْ أُمَّةً مُّظْمِئَةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ ۗ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْحَوْفِ ۗ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ۗ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَوَكَرُوا بِهِ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۗ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاشْكُرُوا لِعِمَّتِ اللَّهِ ۗ إِنَّ كُنُوتَكُمْ أَيْدَاهُ تَعْبُدُونَ ۗ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَالْحَمَّ وَالْخِنْزِيرَ وَمِمَّا أَهْلُ الْبُحَيْرِ اللَّهُ بِهِ ۗ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۗ وَلَا تَقْفُلُوا

ਮੁਰਦਾਰ ਅਤੇ ਲਹੂ ਅਤੇ ਸੂਰ ਦਾ ਮਾਸ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ (ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ)। ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ (ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ)। ਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਕਿ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (115)

- (ਬਾਕੀ) 110 ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਲੋਕ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਡਰੋਂ ਬਿਚਲ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਜੁਬਾਨੀ ਲਫਜ਼ ਕਹਿ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਇੰਨੇ ਕੰਮ ਈਮਾਨ ਦੇ ਕੀਤੇ ਉਹ ਗ਼ਲਤੀ ਮੁਆਫ਼ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਮਾਰ ਨਾਮੀ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਬਾ ਜੀ ਜਾਸਿਰ ਅਤੇ ਮਾਂ ਸਮੱਈਆ ਜੁਲਮ ਝੱਲਦਿਆਂ ਮਰ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਕੁਫਰ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਨਾ ਕਿਹਾ, ਬੇਟੇ ਨੇ ਜਾਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਲਫਜ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਰੌਦਿਆ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਆਏ ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈਆਂ।
- 111 ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇਗਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਸਕੇਗਾ।
- 112 ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮੱਕੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖੋ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਡਰ ਭਾਵ ਇੱਕ ਦਮ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਡਰ ਝਗੜੇ ਨਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ।
- 114 ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ, ਹਲਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਾਮ ਨਾ ਬਣਾਉ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਝੂਠ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜੁਬਾਨਾਂ 'ਤੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਨਾ ਕਿਹਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਹਲਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ-ਮੂਠ ਇਲਜ਼ਾਮ ਮੜ੍ਹਣ ਲੱਗੋ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (116) (ਝੂਠ ਦਾ) ਲਾਭ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ (ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਅਜ਼ਾਬ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵੇਗਾ। (117) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਅਸੀਂ ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁੱਝ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (118) ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾ-ਸਮਝੀ ਨਾਲ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੇਕ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ) 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (119) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਦੇ ਹੋਕੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। (120) ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸਨ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਸੀ। (121) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। (122)

رَبَّنَا
وَالَّذِينَ
مَنْ

لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتَكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلْلٌ وَ هَذَا حَرَامٌ لِيَتَفَتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۝ مَتَاءٌ قَلِيلٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۖ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْهُ بَعْدَ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَعَفُوٌّ رَحِيمٌ ۖ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا ۖ وَلَمْ يَكُ مِنَ الشِّرْكِ بِنٍ ۖ شَاكِرًا لِأَنْعَمَ إِلَٰهًا لَا يُجْتَبَاهُ ۖ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝ وَاتَّخَذَهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ

- 118 ਸੂਰਤ 'ਅਨਆਮ' ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ।
- 119 ਭਾਵ ਹਲਾਲ ਹਰਾਮ ਨੂੰ ਝੂਠ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਗਏ।
- 120 ਭਾਵ ਹਲਾਲ ਹਰਾਮ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਮਿੱਲਤ-ਏ-ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪ ਨੂੰ ਹਨੀਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ ਨਹੀਂ।
- 122 ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਬੂਲੀਅਤ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਵਿੱਚ।

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਚੱਲੋ, ਜੋ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ (ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਰੱਬ ਵੱਲ) ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। (123) ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਦਿਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। (124) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਬੁਲਾਵੋ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰੋ। ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕਿਆ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (125) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣੀ ਚਾਹਵੋ ਤਾਂ ਓਨੀ ਹੀ ਦੇਣਾ ਜਿੰਨੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। (126) ਅਤੇ ਸਬਰ ਹੀ ਕਰੋ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਵੀ ਰੱਬ ਦੀ ਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਤੇ ਜੋ ਇਹ ਭੈੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। (127) ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਿਹੜੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਆਮਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਈ ਹੈ। (128)

لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ ثُمَّ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ اَنْ اَنْبِئْ
 مَلَكًا اِبْرٰهِيْمَ حَبِيْبًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمَشْرُكِيْنَ ۝
 اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِيْنَ اٰخْتَلَفُوْا فِيْهِ ؕ
 وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَكْتُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا
 كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝ اُدْعُ اِلَى سَبِيْلِ رَبِّكَ
 بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي
 هِيَ اَحْسَنُ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ
 سَبِيْلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ۝ وَاَنْ عَاقِبَتُمْ
 فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْذْتُمْ بِهٖ ؕ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ
 لَهُمْ خَيْرٌ لِّلضّٰلِمِيْنَ ۝ وَاَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا
 بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِيْ ضَلٰلٍ
 مِّمَّا يَكْفُرُوْنَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا
 وَالَّذِيْنَ هُمْ مُّحْسِنُوْنَ ۝

- 123 ਭਾਵ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਏ, ਆਖਰੀ ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ ਇਸੇ ਮਿੱਲਤ (ਧਰਮ) ਵਿੱਚ ਆਏ।
- 124 ਭਾਵ ਅਸਲ ਮਿਲੱਤ-ਏ-ਇਬਰਾਹੀਮ ਵਿੱਚ ਹਫ਼ਤੇ (ਸ਼ਨੀਵਾਰ) ਦਾ ਕੁੱਝ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਉੱਮਤ ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।
- 125 ਜਿਵੇਂ ਵਧੀਆ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਵੇ ਭਾਵ ਝਗੜਾ ਨਾ ਵਧੇ।
- 126 ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਓ ਇਸ ਵਿੱਚ ਛੂਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਦੀ (ਬੁਰਾਈ) ਦਾ ਬਦਲਾ ਬਦੀ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ।

17. ਸੂਰਤ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 111 ਆਇਤਾਂ, 12 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1572 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 6710 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

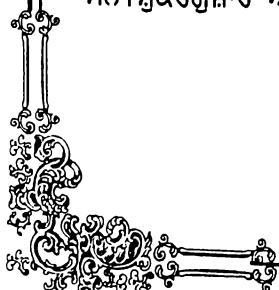
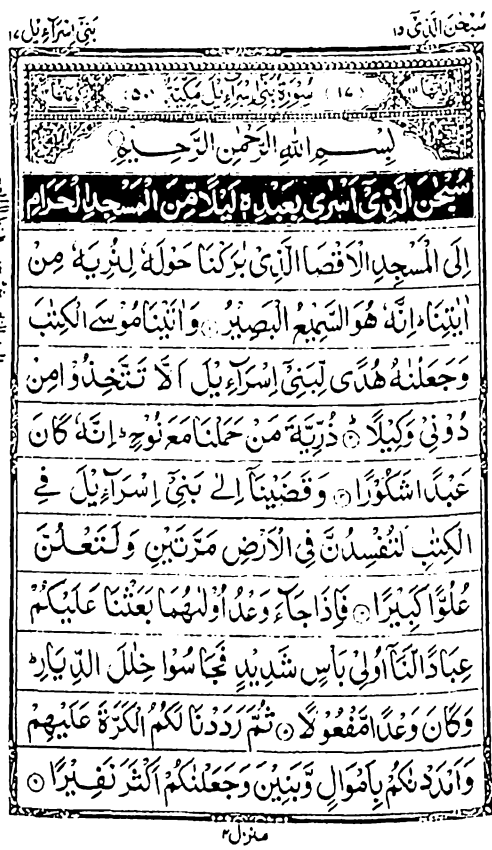
ਉਹ (ਜ਼ਾਤ) ਪਾਕ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ-ਉਲ-ਹਰਾਮ ਭਾਵ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਤੋਂ ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਅਕਸਾ (ਭਾਵ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ) ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅਸੀਂ ਬਰਕਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਈਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(1) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾ ਬਣਾਈਓ। (2) ਐ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ! ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਨਾਲ (ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ)

ਸਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਸਾਡੇ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਬੰਦੇ ਸਨ (3) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਬਨੀ-ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਵਿਗਾੜ ਪਾਵੋਗੇ ਤੇ ਵੱਡੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰੋਗੇ। (4) ਬੱਸ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ (ਵਾਅਦੇ) ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮੁਸੱਲਤ (ਹਾਕਮ) ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਏ ਤੇ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਕੇ ਰਿਹਾ। (5) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜਮਾਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (6)

1 ਰੱਬ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਮੱਕੇ ਤੋਂ 'ਮਿਅਰਾਜ਼' ਦੀ ਰਾਤ ਬੁਰਾਕ 'ਤੇ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸੂਰਤ 'ਨਜਮ' ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮਸਜਿਦ-ਉਲ-ਹਰਾਮ-ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਿਬਲਾ ਜਿਸ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੈ।

ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ-ਪਾਕ ਘਰ, ਪਹਿਲਾ ਕਿਬਲਾ ਜਿਸ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ-ਆਗਿਆਕਾਰੀ। ਬਗ਼ਾਵਤ-ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣਾ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਭੈੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ (ਉਸ ਦੀ) ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਦੂਸਰੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ (ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਭੇਜੇ) ਤਾਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ (ਮਸਜਿਦ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ) ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਗਏ ਸੀ। ਇੰਜ ਹੀ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ। (7) ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ (ਹਰਕਤਾਂ) ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਹੀ (ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਸਲੂਕ) ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਰਕ ਨੂੰ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬੰਦੀਖਾਨਾ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (8) ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਉਹ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਹੈ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (9) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ (ਦੱਸਦਾ ਹੈ) ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (10) ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਜਿਵੇਂ (ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ) ਭਲਾਈ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਬੁਰਾਈ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਹਲਾ (ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ) ਹੈ। (11) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਘੁੱਪ-ਹਨੇਰਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ (ਭਾਵ) ਰਿਜ਼ਕ-ਰੋਜ਼ੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੋ ਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਜਾਣ ਲਵੋ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (12)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ الْاٰنْكَابِ

اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنَّا لَكُمْ لَنْ نُنْفِيسَكُمْ وَاِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَآءِ
 فَاِذَا جَاءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لِيَسُوْءًا وَّجُوْهُكُمْ وَلِيَلْبَسُوْا
 الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوْهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّلِيَلْتَبَرُوْا مَا عَمَلُوْا
 تَثْبِيْرًا ۝ عَلٰى رَبِّكُمْ اَنْ يَّرْحَمَكُمْ وَاَنْ عَذَّبَكُمْ
 عَذَابًا وَّجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِيْنَ حَصِيْرًا ۝ اِنْ هٰذَا
 الْقُرْاٰنُ يَهْدِيْ لَلَّتِيْ هِيَ اَقْوَمُ وَّيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ
 الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنْ لَهُمْ اَجْرًا كَبِيْرًا ۝
 وَاَنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا
 اَلِيْمًا ۝ وَيَذَرُ الْاِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاۗءَهُ بِالْخَيْرِ وَّ
 كَانَ الْاِنْسَانُ عَمُوْلًا ۝ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيٰتِيْنَ
 فَمَحْوٰتًا اٰيَةً الْبَيْلِ وَجَعَلْنَا اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً
 لِّيَتَّبِعُوْا فُضْلًا وَّمِنْ رَبِّكُمْ وَلِيَتَّبِعُوْا اَعْدَادَ السَّنِيْنَ وَّ
 الْحِسَابِ ۝ وَكُلُّ شَيْءٍ فُضَّلْنَاهُ تَفْصِيْلًا ۝ وَكُلُّ

مُزْنٍ

8 ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਬਾਰੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨਗੇ। ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਵੈਰੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ 'ਤੇ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਾਲੂਤ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਰੱਬ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਰੱਬੋਂ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ, ਪਿੱਛੋਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤ ਰੱਖੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਫ਼ਾਰਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਸਤ ਨੱਸਰ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। ਹੁਣ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹੀ ਮਿਲੀ। ਹੁਣ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਗ਼ਾਲਬਾ ਫਿਰ ਮਿਲੇ। ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਉਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਕਰਾਂਗੇ ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਗ਼ਾਲਿਬ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਨਰਕ ਤਿਆਰ ਹੈ।

11 ਭਾਵ ਘਬਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਦੁਆ ਛੇਤੀ ਕਬੂਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਦੁਆਵਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਖ਼ਰਾਬ ਹੈ ਸੋ ਹਰ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ 'ਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹੋ।

12 ਭਾਵ ਘਬਰਾਉਣ ਨਾਲ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਦਿਨ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਬਰਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਆ ਨਾਲ ਰਾਤ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ) 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲਮਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਖਾਵਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵੇਖੇਗਾ। (13) (ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਲਏ, ਅੱਜ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (14) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿਦਾਇਤ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਟਕਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾ ਭੇਜ ਦੇਈਏ, ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦੇ। (15) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਦੇ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਭੈੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਚ) ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਹੁਕਮ) ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (16) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (17) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਨੀਆ (ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ) ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਛੇਤੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ (ਨਰਕ) ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਾਹਣਤ ਸੁਣ ਕੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਬਣ ਕੇ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। (18) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰੇ, ਜਿੰਨੀ ਉਸਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਟਿਕਾਣੇ ਲਗਦੀ ਹੈ। (19)

سُخَّرَ الْإِنْسَانُ

إِنْسَانَ الرُّمْنَةَ طَيَّرَهُ فِي عُنُقِهِ ، وَخَرَجَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَأْتِيهِ مَشُورًا ، إِنْ أَقْرَأَ كِتَابَكَ ، كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِينًا ، مِمَّنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ، وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ، وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ، وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ ، حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا ، وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً ، أَمْرًا مُتَّفِقِينَ ، فَهَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ ، فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ، وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ ، وَكَفَى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ حَبِيرًا ، بَصِيرًا ، مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاجِلَةَ ، عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ، ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ ، يَصْلَاهَا مِمَّا مُمُومًا ، مَدْحُورًا ، وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ ، وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا ، وَهُوَ مُؤْمِنٌ ، فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ

مَزَلٌ

13 ਭਾਵ ਬੁਰੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਬੁਰੇ ਅਮਲ ਹਨ ਕਿ ਛੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਣਗੇ।
 15 ਭਾਵ ਬੁਰੇ ਅਮਲ ਮੁਸੀਬਤ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੱਬ ਦੱਸੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਮਦਦ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਦੀ ਰੁਕਦੀ ਨਹੀਂ। (20) ਵੇਖੋ। ਅਸੀਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਕਈਆਂ 'ਤੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਚ (ਦੁਨੀਆ ਦੇ) ਦਰਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ 'ਚ ਕਿਤੇ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈ (21) (ਅਤੇ) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਅਬੂਦ ਨਾ ਬਣਾਈਉ (ਨਹੀਂ ਤਾਂ) ਲਾਹਣਤਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੇ (22) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸੋਹਣਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁੰਦੇ ਬਿਰਧ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਉਫ਼' ਤੱਕ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਅਦਬ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਤੇ ਨਿਮਾਣੇ ਤੇ ਨਿਤਾਣੇ ਬਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕੇ ਰਹਿਣਾ, (23) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਜਿਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ (ਨਰਮੀ ਨਾਲ) ਪਾਲਿਆ ਹੈ, ਤੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉ। (24) ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨੇਕ ਹੋਵੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (25) ਅਤੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਫ਼ਜ਼ੂਲ-ਖਰਚੀ ਨਾਲ ਮਾਲ ਨਾ ਖਰਚੋ (26) ਕਿਉਂਕਿ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਭਾਈ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰਾ ਹੈ। (27)

سُورَةُ الْاٰنْكَابِ
سُورَةُ الْاٰنْكَابِ

مَشْكُورًا ۝ كَلَّا نُبَدِّلُهُمْ لَآءٍ وَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۝ عَطَاءِ رَبِّكَ ۝ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ۝ اَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۝ وَالْاٰخِرَةُ الْاَكْبَرُ ۝ رَحْمَتٍ وَّاكْبَرُ تَفْضِيلًا ۝ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ اٰخَرَ فَتَقَعُدَ عَنْهُمُومًا مَّحْدُورًا ۝ وَقَضَىٰ رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدَ الْاِلٰهَآءَ وَاِلْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۝ اِنَّمَا يَبْلُغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحْلَاهُمَا اَوْ كَاهُمَا ۝ فَلَا تَقُلْ لَهُمَا اَفٍّ وَلَا تُسْهَرُهُمَا ۝ وَقُلْ لَهُمَا فَوْزًا كَرِيمًا ۝ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلٰلِ مِنَ الرَّحْمَةِ ۝ وَقُلْ رَبِّ اَرْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا ۝ رَبِّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ۝ اِنْ تَكُونُوْا صٰلِحِيْنَ فَاِنَّهٗ كَانَ بِالْاٰوَابِيْنَ عَفُوْرًا ۝ وَاِنْ ذَا الْقُرْبٰى حَقُّهٗ وَالْيَسٰكِيْنَ وَاِبْنِ السَّبِيْلِ ۝ وَلَا تَبْدِيْرُ تَبْدِيْرًا ۝ اِنَّ الْمُبْدِيْرِيْنَ كَانُوْا اِخْوَانَ الشَّيْطٰنِ ۝ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ۝

مَزَل

25 ਭਾਵ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਕਿ ਬੁੱਢੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਯਤ ਨੇਕੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੁਲਾਹ ਸਫ਼ਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

26 ਭਾਵ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਕਰਕੇ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ।

27 ਭਾਵ ਮਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵੱਡੀ ਨਿਆਮਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਬਾਦਤ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਾਅ ਆਵੇ, ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜੇ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ (ਭਾਵ ਖੁਸ਼ ਦਿਲੀ) ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਸ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ (ਹੱਕਦਾਰਾਂ) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਕਰ ਸਕੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਹਿ ਦਿਆ ਕਰੋ (28) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਗਰਦਨ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਕਰੋ (ਯਾਨੀ ਬਹੁਤ ਤੰਗ) ਕਰ ਲਵੋ (ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦੇਵੇ ਹੀ ਨਾ) ਤੇ ਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਖੁੱਲੇ ਰੱਸੇ ਛੱਡ ਦੇਵੋ (ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਦੇ ਦੇਵੇ।) ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲੇ ਕਿ ਬੇਵਸ ਅਤੇ ਫਿਟਕਾਰੇ ਹੋਏ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੋ।(29) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਗਿਣਵੀਂ-ਮਿਣਵੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।(30)ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰੋ (ਕਿਉਂਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਰਿਜ਼ਕ-ਰੋਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਹੈ।(31)ਅਤੇ ਜ਼ਨਾ (ਪੱਤ ਲੁਟਣ) ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਨਾ ਢੁੱਕੀਉ ਕਿ ਉਹ ਬੇ-ਸ਼ਰਮੀ ਅਤੇ ਭੈੜੀ ਰਾਹ ਹੈ।(32) ਅਤੇ ਜਿਸ ਜਾਨਦਾਰ ਦਾ ਮਾਰਨਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਰਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰੋ ਪਰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਤੇ (ਭਾਵ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਫ਼ਤਵਾ ਅਨੁਸਾਰ) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮ-ਕਾਤਿਲ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲਵੇ) ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾ ਕਰੇ। ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ।(33)ਅਤੇ ਯਤੀਮ ਦੇ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਨਾ ਢੁੱਕੀਉ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ ਕਿ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਹੋਵੇਗੀ।(34)ਅਤੇ ਜਦੋਂ (ਕੋਈ ਚੀਜ਼) ਮਾਪ ਕੇ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਾਪਕ ਪੂਰਾ ਭਰ ਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਜਦੋਂ ਤੋਲਕੇ ਦਵੇ ਤਾਂ) ਤੱਕੜੀ ਸਿੱਧੀ ਰੱਖ ਕੇ ਤੋਲਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਗੱਲ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ।(35)

سُبْحٰنَ الَّذِيْ ۝

بَنِيْ اِسْرٰٓءِيْلَ ۝

وَاِمَّا تَعْرِضْنَ عَنْهُمْ اِبْعَاۤءَ رَحْمٰتِنَا مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوْهَا
 فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَّيْسُوْرًا ۝ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُوْلَةً
 اِلَىٰ عُنُقِكَ ۝ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسِطِ فَتَقْعُدَ مَلُوْمًا
 مَّحْسُوْرًا ۝ اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاءُ وَيَقْدِرُ
 اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرًا بَصِيْرًا ۝ وَلَا تَقْتُلُوْا اَوْلَادَكُمْ
 حَشِيَّةً ۝ اِمْلٰقٍ نَّحْنُ نَرُزِقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ اِنَّ فِتْنَتَهُمْ
 كَانَ خِطًا كَبِيْرًا ۝ وَلَا تَقْرَبُوْا الرِّزْقَ اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً
 وَّسَاءَ سَبِيْلًا ۝ وَلَا تَقْتُلُوْا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ
 اِلَّا بِالْحَقِّ ۝ وَمَنْ قُوْتِلَ مَظْلُوْمًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيْهِ
 سُلْطٰنًا ۝ فَلَا يَسْرِفْ فِي الْقَتْلِ ۝ اِنَّهٗ كَانَ مُنْصُوْرًا ۝
 وَلَا تَقْرَبُوْا مَالَ الْيَتِيْمِ ۝ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ ۝ حَتّٰى
 يَبْلُغَ اَشْدٰدًا ۝ وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۝ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ
 مَسْئُوْلًا ۝ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ ۝ اِذَا كَلْتُمْ وَاَوْفُوا بِالْقِسْطِ ۝

مَزَلٌ

28 ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਉਸ ਮੁਥਾਜ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾਨੀਆਂ ਕੋਲ ਭੇਜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮਿੱਠੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੋ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਖ਼ੈਰਾਤਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ।
 29 ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੇਣ ਕਿ ਇੰਨਾ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪ ਮੁਥਾਜ ਰਹਿ ਗਿਆ।
 30 ਭਾਵ ਮੁਥਾਜ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਨਹੀਂ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬੇਹੱਦ ਦਾਨੀ ਸਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕੇ, ਉਸ ਲਈ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਕੀਮ ਵੀ ਗਰਮੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਠੰਡੀ ਅਤੇ ਠੰਡ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਰਮ ਦਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

(ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ (ਐ ਬੰਦੇ!) ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਪਈਉ ਕਿ ਕੰਨ ਅਤੇ ਅੱਖ ਤੇ ਦਿਲ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ (ਅੰਗਾਂ) ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ (36) ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਕੜ ਕੇ ਨਾ ਤੁਰਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਤੂੰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਉੱਚਾ ਖੰਬਾ ਬਣ ਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ (ਉੱਚਾਈ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇਗਾ। (37) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ (ਆਦਤਾਂ) ਦੀ ਬੁਰਾਈ, ਤੇਰੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਹੁਤ ਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ। (38) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਇਹ ਉਹਨਾਂ (ਹਿਦਾਇਤਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਿਕਮਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਰਾਹੀਂ ਘੱਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਮਅਬੂਦ ਨਾ ਬਣਾਈਉ ਕਿ (ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ) ਭੰਡੇ ਹੋਏ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ) ਫਿਟਕਾਰੇ ਹੋਏ ਬਣਾ ਕੇ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵੇਗੇ। (39) ਮੁਸ਼ਰਿਕੋ! ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਖੁਦ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ? ਬੇਸ਼ੱਕ (ਇਹ) ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੀ ਅਣਉਚਿਤ ਗੱਲ ਆਖਦੇ ਹੋ। (40) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਲੋਕ ਨਸੀਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। (41) ਆਖ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਹੁੰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ (ਅੱਲਾਹ) ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਲੜਣ-ਭਿੜਣ ਦੇ ਲਈ ਰਸਤਾ ਕੱਢਦੇ। (42) ਉਹ ਪਾਕ ਜ਼ਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ। (43)

سُبْحَانَكَ يَا رَبَّنَا ۚ إِنَّكَ لَكُنْتَهُ الْوَاقِعُ
 الْمُسْتَقِيمُ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۖ وَلَا تَقْفُ
 مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ
 كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عِنْدَهُ مُسَوِّدًا ۖ وَلَا تَمْسِسْ فِي
 الْأَرْضِ مَرَحًا ۚ إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ
 الْجِبَالَ طَوْكًا ۚ كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ
 مَكْرُوهًا ۖ ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ
 وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُنْفِقُ فِي حَبْطِ مَلُومًا
 مَلْحُورًا ۖ أَفَأَصْفُكُمْ رَبُّكُمُ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ
 الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ۚ إِنَّكُمْ لَتَتَّقُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۚ وَلَقَدْ
 صَدَّقْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِبَيْدِ كُرُوءٍ وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا
 نُفُورًا ۚ قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ الرِّهَةُ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا
 لَا بَسْتَفْعَالٍ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۚ سُبْحٰنَهُ وَ
 تَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۚ تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ

- 31 (ਬਾਕੀ) ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਚ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗੇ?
- 32 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਹ ਕੱਢੀਏ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ 'ਤੇ ਰੱਖੇ।
- 33 ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਨਾ ਕਿ ਉਲਟਾ ਕਾਤਿਲ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਨ। ਵਾਰਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਨਾ ਮਾਰੇ ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਜਾਂ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇ।
- 34 ਪਰੰਤੂ ਜਿਵੇਂ ਠੀਕ ਲੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਸੁਆਰ ਦੇਵੇ, ਗ਼ਲਤੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਬੁਰਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
- 35 ਭਾਵ ਤੱਕੜੀ ਸਿੱਧੀ ਰੱਖੋ, ਕੰਡੀ ਨਾ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸਲੂਕ ਕਰੋ ਭਾਵ ਧੱਖੇਬਾਜ਼ੀ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਲੋਕ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਉਸ ਦਾ ਵਪਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- 36 ਭਾਵ ਜਿਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣੀ। (ਜਾਰੀ)

ਸੱਤੇ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ (ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚੋਂ) ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ **ਤਸਬੀਹ** (ਪਾਕੀ) ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (44) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੜੇ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ (45) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਅਪਣੇ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਨੱਸ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (46) ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨਾਫੂਸੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (47) ਵੇਖੋ!

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਕਿਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਸੋ ਇਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ (48) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ (ਮਰ ਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ) ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਭੋਰਾ-ਭੋਰਾ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਉੱਠਾਂਗੇ? (49) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ (ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ) ਪੱਥਰ ਹੋ ਜਾਵੋ ਜਾਂ ਲੋਹਾ (50)

سُورَةُ الْاٰنِ

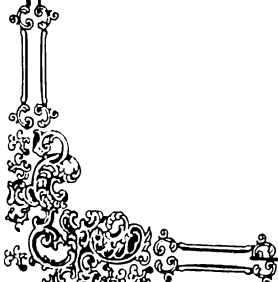
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۗ وَاِنْ نَسِىْٓ اٰلَیْسَبْرَ
 یَحْمَدُہٗ وَلٰكِنْ لَا تَنْفَعُوْنَ تَسْبِیْحَهُمْ اِنَّہٗ كَانَ
 حَلِیْمًا عَفُوْرًا ۗ وَاِذَا قَرَأْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَیْنَكَ
 وَبَیْنَ الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ جَحٰثًا مُّسْتُوْرًا ۗ وَ
 جَعَلْنَا عَلٰی قُلُوْبِهِمْ اَكْتٰنًا اَنْ یَّفْقَهُوْا ۗ وَفِیْ اٰذَانِهِمْ
 وَقْرًا ۗ وَاِذَا ذُكِرْتَ بِكَ فِی الْقُرْاٰنِ وَحَدَاہُ وَاَلُوْا عَلٰی
 اٰذَانِهِمْ فُتُوْرًا ۗ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا یَسْتَعْمُوْنَ ۗ یٰۤاٰہُ
 یَسْتَعْمُوْنَ اِلَیْكَ ۗ وَاِذْ هُمْ یُحْوٰی اِذْ یَقُوْلُ الظّٰلِمُوْنَ
 اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مُّسْحُوْرًا ۗ اَنْظُرْ كَیْفَ صَرَفُوْا
 لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُوْا فَلَا یَسْتَطِیْعُوْنَ سَبِیْلًا ۗ وَ
 تَاَلُوْا اِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّوَرَقًا ۗ اِنَّا لَمُبْعُوْثُوْنَ
 حٰقْلًا جَدِیْدًا ۗ قُلْ كُوْنُوْا حِجَارَةً اَوْ حَدِیْدًا ۗ اَوْ
 خَلْقًا مِّمَّا یَكْبُرُوْنَ فِیْ صُدُوْرِكُمْ ۗ فَیَقُوْلُوْنَ مَنْ یُعِیْدُنَا
 سَمٰوٰتِ

(ਬਾਕੀ) 38 ਭਾਵ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਕੀਤਾ ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਬੇਜ਼ਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਬੇਜ਼ਾਰੀ ਹੈ।

- 42 ਭਾਵ ਹੋਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ। ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦੇ।
- 44 ਭਾਵ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ, ਤੋਬਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ।
- 45 ਭਾਵ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਤਾਸੀਰ (ਅਸਰ) ਹੈ, ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਓਟ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੌਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਪਾਸੇ ਪਿੱਠ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ।

ਤਸਬੀਹ-ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣਾ।

ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇੜੇ (ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਤੋਂ ਵੀ) ਬਹੁਤ (ਸਖ਼ਤ) ਹੋਵੇ, ਝੱਟ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਭਲਾ ਸਾਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਪੁੱਛਣਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦੋਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਆਖ ਦੇਵੋ! ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। (51) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਦੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੋਗੇ ਅਤੇ ਸੋਚੋਗੇ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ) ਬਹੁਤ ਘੱਟ (ਸਮਾਂ) ਰਹੇ। (52) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਹਾ ਕਰਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ (ਭੈੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਗਾੜ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। (53) ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਜੇ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਜੇ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦਰੋਗਾ (ਬਣਾ ਕੇ) ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ।

(54) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਈ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਈਆਂ 'ਤੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਤੇ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਜ਼ਬੂਰ ਅਨਾਇਤ ਫ਼ਰਮਾਈ। (55) ਆਖ ਦੇਵੋ! (ਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕੋ!) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਪੁਜਨੀਕ ਹੋਣ ਦਾ) ਭਰਮ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉ ਵੇਖੋ! ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਭੋਰਾ-ਭਰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (56) ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਸੱਦਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੀਲੇ-ਬਹਾਨੇ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੱਬ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ (ਹੁੰਦਾ) ਹੈ? ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਡਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। (57)

سُبْحٰنَ الَّذِيْ سَخَّرَ لَهَا الْاَرْضَ فِيْ اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ ۗ وَاللَّذِيْ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَخَّرَ بِهٖ ظُلُمًا لِّللَّيْلِ ۗ وَاللَّذِيْ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَخَّرَ بِهٖ ظُلُمًا لِّللَّيْلِ ۗ وَاللَّذِيْ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَخَّرَ بِهٖ ظُلُمًا لِّللَّيْلِ ۗ

قُلِ الَّذِيْ فَطَرَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۙ فَسَبِّحُوْهُ بِالْحَمْدِ الْيَوْمَ ۗ اِنَّ يَوْمَ يَخْرُجُ مِنْكُمْ فَتَسْتَعِيْبُوْنَ بِحَمْدِهٖۙ وَتَنْظُرُوْنَ اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا ۗ وَقُلْ لِّعِبَادِيْ يَتَّقُوْا الَّذِيْ هُوَ اَحْسَنُ ۗ اِنَّ الشَّيْطٰنَ يَنْزِعُ بَيْنَكُمْ ۗ اِنَّ الشَّيْطٰنَ كَانَ لِلْاِنْسٰنِ عٰدُوًّا مُّبِيْنًا ۗ رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْ ۗ اِنْ يَشَاءُ يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَشَاءُ يُعَذِّبْكُمْ ۗ وَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ۗ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّۦنَ عَلَى بَعْضٍ ۗ وَ اٰتَيْنَا دَاوُدَ زَبُوْرًا ۗ قُلِ اَدْعُوا الَّذِيۦنَ رَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ ۗ فَلَا تَكُوْنُوْنَ كَشْفِ الضَّرْعِ عَنْكُمْ ۗ وَلَا تَحْوِيْلًا ۗ اُولٰٓئِكَ الَّذِيۦنَ يَدْعُوْنَ يَدْعُوْنَ اِلٰهًا رَبِّهٖمُ الْوَسِيْلَةَ اِيْلَيْهِمْ اَقْرَبُ وَيَرْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَيَخَافُوْنَ عَذَابَهٗ ۗ

52 ਭਾਵ ਹੁਣ ਕਾਹਲੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸੀ। ਪੰਜਾਹ ਸੌ ਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ ਲੱਗਣਗੇ?

53 ਭਾਵ ਮੁਜ਼ਾਕਿਰੇ (ਬਹਿਸ) ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਨਾ ਸਮਝੇ।

54 ਮੁਜ਼ਾਕਿਰੇ (ਬਹਿਸ) ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਸੱਚ ਵਾਲਾ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰਾ ਸਪਸ਼ੱਟ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਸੋ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਅੱਲਾਹ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਰਾਹ ਦੱਸੇ।

55 ਭਾਵ ਕਈ ਨਬੀ ਸਨ ਕਿ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਦਾਉਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਨ ਜਿਹਾਦ ਅਤੇ ਜ਼ਬੂਰ ਵੀ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ, ਉਹੀ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਇੱਥੇ ਵੀ ਹਨ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ) ਕੋਈ ਬਸਤੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾਲ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ (ਭਾਵ ਤਕਦੀਰ) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (58) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਉੱਠਣੀ (ਪਾਕ ਨੇਬੁੱਵਤ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ) ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੇਜਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਡਰਾਉਣ ਦੇ ਲਈ। (59) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰਖ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ (ਬੋਹਰ ਦੇ) ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਵਿੱਚ ਲਾਹਣਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡੀ (ਸਖ਼ਤ) ਬਗ਼ਾਵਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। (60) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਬਲੀਸ (ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ) ਬੋਲਿਆ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ? (61) (ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ) ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਵੇਖੋ! ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਢਿੱਲ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੀ (ਸਾਰੀ) ਔਲਾਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵੱਢਦਾ ਰਹਾਂਗਾ। (62) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ (ਇਥੋਂ) ਚਲਿਆ ਜਾ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਰਕ ਹੈ (ਅਤੇ ਉਹ) ਭਰਪੂਰ ਸਜ਼ਾ (ਹੈ)। (63)

سُحُورِ النَّبِيِّ

عَدَايَةً إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْدُورًا ۝ وَإِن مِّن قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۖ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝ وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأُولُونَ ۚ وَاتَّبَعْنَا ثُمَّ نَادَى الْقَائِلُ مُبِصِّرَةٌ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ وَمَا تُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَحْوِيلًا ۚ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ ۚ وَمَا جَعَلْنَا الذُّبَابَ أَرْبَابًا لِّرَبِّكَ إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ۚ وَنُحُورُهُمْ ۚ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ۚ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ قَالَ ءَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ۚ قَالَ أَأُتِيَنَّكَ هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنِ أَخَّرْتَنِ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا خُلُقُكَ ۚ دُرِّيَّةً إِلَّا قَبِيلَكَ ۚ قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ

(ਬਾਕੀ) 56 ਭਾਵ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦੇਈਏ।

57 ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਪੂਜਦੇ ਸਨ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੀਲਾ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਫੜੀਏ, ਸਭ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਪੈਗੰਬਰ ਹੈ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।

58 ਭਾਵ ਤਕਦੀਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ, ਹਰੇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਪਰਜਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਸੋ ਸਮਾਂ ਪੈਣ ਤੇ ਕੋਈ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

59 ਭਾਵ ਹਿਦਾਇਤ ਨਿਸ਼ਾਨੀ 'ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

60 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਘੇਰ ਲਏ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਫਿਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿਉਂ ਮੰਗਣ? ਉਹ 'ਮਿਅਰਾਜ' ਵਿਖਾਵਾ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ। ਸੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਕੱਚਿਆਂ ਨੇ ਝੂਠ ਜਾਣਿਆ, ਲਾਹਣਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਦਰੱਖਤ ਭਾਵ 'ਜ਼ਕੂਮ' ਦਰੱਖਤ, ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਵਾਲੇ ਖਾਣਗੇ, ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਏ। ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਹਰਾ ਦਰੱਖਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਵੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣਾ ਸੀ।

(ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਸਲਾ ਸਕੇ, ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਫਿਸਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿਆਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਰਹਿ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਤੇ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਿ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦਾ ਰਹਿ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਾਰਾ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਨਿਰੋਲ ਬੰਦੇ ਹਨ, ਧੋਖਾ ਹੈ। (64) ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਨਿਰੋਲ ਬੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੇਰਾ ਕੁੱਝ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਐ (ਪੈਗੰਬਰ!) ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (65) ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦਰਿਆ 'ਚ ਕਿਸਤੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਫਜ਼ਲੋਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (66) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਰਿਆ 'ਚ ਭੀੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ (ਭਾਵ ਡੁੱਬਣ ਦਾ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਦਦੇ ਹੋ, ਸਾਰੇ ਉਸ (ਔਲਾਹ) ਦੇ ਸਿਵਾ ਗ਼ੀਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਡੁੱਬਣ) ਬਚਾ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਹੀ ਨਾ-ਸੁਕਰਾ। (67) ਕੀ ਤੁਸੀਂ (ਇਸ ਤੋਂ) ਬੇਡਰ ਹੋ ਗਏ ਹੋ ਕਿ ਔਲਾਹ ਤਯਾਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ਕੀ (ਕੰਢੇ) ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਧਸਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਖਿੰਘਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹਨੇਰੀ ਚਲਾ ਦੇਵੇ। ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਰਾਖਾ ਨਾ ਵੇਖੋ, (68) ਜਾਂ (ਇਸ ਤੋਂ) ਬੇ-ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ (ਝੱਖੜ) ਚਲਾਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਸਬੱਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡੋਬ ਦੇਵੇ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਡੁੱਬਣ ਦੇ ਸਬੱਬ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੋ (69)

سُورَةُ الْاَنْكَابِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءٌ مِّمَّوْفُوْرًا ۝ وَاَسْتَفْرِزُّ مِنْ
 اَسْطِطَعَتْ وِنَهْمُهُمْ يَصُوْنٰتِكِ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ يَخِيْبٰكِ وَا
 رَجٰيٰكِ وَاَسْأٰرْكَهْمُ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِبَادِهِمْ وَمَا
 يَعْۢبُدُوْنَ الشَّيْطٰنُ الْاَغْرُوْرًا ۝ اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ
 عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ وَّكَفٰى بِرَبِّكَ وَاَكْبٰرًا ۝ رَبِّكُمُ الَّذِي يُنۢبِئُ
 كُمْ الْغُلٰكِ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوْا مِنْ قَضٰیۙہٗ اِنْ كٰنَ
 بِكُمْ رَحِیْمًا ۝ وَاِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ
 تَدْعُوْنَ اِلَّا اِيَّاۙہٗ ۝ فَاَلۢمَّا نَجَّيْكُمْ اِلَى الْبَرِّ اَعۢرَضْتُمْ وَا
 كٰنَ الْاِنۢسَانَ كَفُوْرًا ۝ اَفَاَمۢنْتُمْ اَنْ يَّخۢسِفَ بِكُمْ جَانِبَ
 الْبَرِّ اَوْ يُرۢسِلَ عَلَيْكُمْ حٰصِبًا تَمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ
 وَاَكْبٰرًا ۝ اَفَاَمۢنْتُمْ اَنْ يُعۢيِدَكُمۡ فِيۙہٗ تٰرَةً اٰخَرٰةً
 فَيُرۢسِلَ عَلَيْكُمْ قٰصِفًا مِّنَ السَّمَٰوٰتِ فَيُغۢرِقَكُمۡ بِمَا كَفَرْتُمْ
 ثُمَّ لَا تَجِدُوْا لَكُمْ عَلٰیۙہٗۤ اٰیٰةً تَبۢتٰغٰوْنَ ۝ وَاَلۢمَّا كَرَّمْنَا

مَنْزِلًا

(ਬਾਕੀ) 61 ਔਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬ੍ਹੇ ਕੱਢਣਾ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਹੈ, ਉਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਚਾਲ ਹੈ।
 62 ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਲਗਾਮ ਲਗਾਈ।
 63 ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫ਼ਲਾਂ ਦਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੂਸਰਾਂ ਫ਼ਲਾਂ ਦਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ।
 66 ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਭਾਵ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ, ਰੋਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਥਾਂ ਫ਼ਜ਼ਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਫ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਅਰਥ ਜ਼ਿਆਦਤੀ। ਸੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਵੱਧ ਕੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਤੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਬੱਲੀ ਜਾਂ ਚੱਪੂ ਚਲਾਉ ਪਰੰਤੂ ਹਵਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਉਸ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਬੇ-ਸ਼ੱਕ-ਬੇ ਡਰ, ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਡਰ ਤੋਂ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਸ਼ੁੱਧੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਤੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਜ਼ਕ-ਰੋਜ਼ੀ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। (70) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ (ਦੇ ਕਰਮਾਂ) ਦੀ ਪੋਥੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੋਥੀ ਨੂੰ (ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ) ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (71) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ (ਦੁਨੀਆ) 'ਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ (ਮੁਕਤੀ ਦੇ) ਰਾਹ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ। (72) ਅਤੇ ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਜਿਹੜੀ 'ਵਹੀ' ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਨੇੜੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ (ਕਾਫ਼ਿਰ) ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਥਿੜਕਾ ਦੇਣ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿੱਤਰ-ਬੇਲੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ (73) ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਬਹੁਤ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਉਲਾਰ ਹੋਣ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸੀ। (74) ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ (ਦੁੱਗਣਾ) ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਦੁੱਗਣੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਦਿੰਦੇ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਹਾਈ ਨਾ ਵੇਖਦੇ। (75) ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਮੱਕੇ) ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉਖੇੜ ਦੇਣ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਥੋਂ ਦੇਸ਼-ਨਿਕਾਲਾ ਕਰ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰ ਘੱਟ। (76) ਜਿਹੜੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਸਾਡਾ ਇਹੋ) ਵਤੀਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਕਾਰਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ। (77)

سُورَةُ الْاٰنْكَابِ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِئْسَ اٰدَمُ وَاَسْلَمْتُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَفْتُمْ مِّنَ الْجِبَالِ وَفَضَّلْتُمْ عَلٰی كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا ۝ يَوْمَ نَدْعُوْا كُلَّ اُنۡاَسٍ بِاِمۡرِهِمْ فَمَنۡ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖۙ فَاُوْلٰٓئِكَ يَفۡرَحُوْنَ كَتَبۡنَا لَهُمُ وَا لَا يُظۡلَمُوْنَ فَيَتَّبِعُوْنَ ۝ وَمَنۡ كَانَ فِيْ هٰذِهٖۙ اَعۡمٰی فَضُوْۤا فِي الْاٰخِرَةِ اَعۡمٰی وَاَصۡلَ سَبِيۡلًا ۝ وَاِنۡ كَادُوْا لَيَفۡتِنُوْۤاكَ عَنِ الَّذِيۙۤ اٰوْحٰیۤنَا اِلَيْكَ لَيَفۡتِنَنَّ عَلَیۤنَا غَیۡرُهٗ ؕ وَاِذَا كَادُوْا لَيَتَّخِذُوْۤا حٰلِيۡلًا ۝ وَاِنۡ كَادُوْا لَيَكۡفُرُوۤا بِمَا كَانُوۤا يَكۡفُرُوۤنَ ۝ وَاِذَا كَادُوْا لَيَكۡفُرُوۤا بِمَا كَانُوۤا يَكۡفُرُوۤنَ ۝ وَاِذَا كَادُوْا لَيَكۡفُرُوۤا بِمَا كَانُوۤا يَكۡفُرُوۤنَ ۝

70 ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਲਈ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਰੋਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੇਵੇ ਤੋਂ ਫਿਲਕਾ ਉਤਾਰਨਾ, ਅਨਾਜ ਦਾ ਦਲੀਆ ਬਣਾਉਣਾ, ਪਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਖਾਇਆ।
 71 ਉਸ ਦੀ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗੇ, ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੋਹਣੇ ਵੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵੇਖ ਕੇ ਨੇਕ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਣਗੇ।
 72 ਭਾਵ ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹਾ ਰਿਹਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਜੰਨਤ ਦੇ ਰਾਹੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਰ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ।
 73 ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਕਲਾਮ (ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ) ਨਸੀਹਤ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਹਰੇਕ ਬਾ ਸ਼ਿਰਕ ਨੂੰ ਐਬ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਦਲ ਦੇਵੇ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਈਏ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਸੂਰਜ ਦੇ ਢਲਣ ਤੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਤੱਕ (ਜ਼ੋਹਰ, ਅਸਰ, ਮਗਰਿਬ, ਇਸ਼ਾ ਦੀਆਂ) ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ) ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੈ (78) ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਗਿਆ ਕਰੋ (ਅਤੇ ਤਹੱਜੁਦ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ) ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਵਾਬ (ਦਾ ਸਬੱਬ ਅਤੇ ਤਹੱਜੁਦ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਫ਼ਲ) ਹੈ। ਕਰੀਬ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਰੀਫ਼ ਯੋਗ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇ (79) ਅਤੇ ਕਰੋ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਨੂੰ (ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ) ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ (ਮੱਕੇ ਤੋਂ) ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਹਾਈ ਬਣਾ ਦੇਣਾ। (80) ਅਤੇ ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਹੱਕ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਝੂਠ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਬੇਸ਼ੱਕ ਝੂਠ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (81) ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਕੁਰਆਨ ਦੇ) ਰਾਹੀਂ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਉਤਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਵਧਦਾ ਹੈ। (82) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਨਿਆਮਤ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਪਹੁੰਚਦੀ (ਹੈ) ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (83) ਅਖ ਦਿਓ! ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੈ (84) ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਰੂਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਹਿ ਦਿਓ! ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਬਹੁਤ ਹੀ) ਘੱਟ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (85)

سُبْحَانَ الْمَلِكِ وَجِبْرَائِيلَ وَالْمَلْأُوتِ
 تَحْوِيلًا ۚ اِقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِ السَّمِيسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ
 وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۚ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ۗ وَ
 مِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ بِحَمْدِ اللَّهِ تَكْلِيْمًا مَّعْتَدًا ۚ اَنْ يَّبْعَثَكَ
 رَبُّكَ مَقَامًا مَّخْمُودًا ۗ وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ
 صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّاَجْعَلْ لِّيْ مِنْ
 لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْلًا ۗ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ
 الْبَاطِلُ ۗ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ۗ وَنُنزِلُ مِنَ
 الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاۗءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۗ وَلَا يَزِيدُ
 الظَّالِمِيْنَ اِلَّا حَسْرًا ۗ وَاِذَا كُنَّا عَلَآ اِلْسٰنٍ
 اَعْرَضْنَا بِحَبِيْبِهِ ۗ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يُرْسٰٓا ۗ
 قُلْ كُلُّ يَعْمَلْ عَشٰٓا ۗ وَاَنْتُمْ لُوْنٰكُمُ الْعٰمِلُوْنَ ۗ قُلْ
 هُوَ اَهْلُهُمْ سَبِيْلًا ۗ وَاَنْتُمْ لُوْنٰكُمُ الْعٰمِلُوْنَ ۗ قُلْ
 الرَّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ ۗ وَمَا اَنْزَيْتُمْ مِنَ الْعٰمِرِ اِلَّا قَلِيْلًا ۗ

مزل

79 ਭਾਵ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗ ਕੇ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਮਰਤਬਾ ਬਖ਼ਸ਼ਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਕਰਕੇ ਮਖ਼ਲੂਕ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿਵਾਉਣਗੇ।
 80 ਭਾਵ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਕੱਢੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਬਿਠਾਉ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਉੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੀਨ ਨੂੰ ਇਮਦਾਦ ਮਿਲੀ।
 81 ਭਾਵ ਦੀਨ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲ ਗਿਆ, ਕੁਫਰ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।
 82 ਰੋਗ (ਬਿਮਾਰੀ) ਚੰਗੇ ਹੋਣ, ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਥੇ ਮਿਟਣ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ।
 83 ਬਾਜ਼ੂ ਹਟਾਵੇ ਭਾਵ ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਵੇ।
 85 ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਹੱਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੇ ਮਖ਼ਲੂਕ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਆ ਗਈ, ਉਹ ਜਿਊਂਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ।

ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜੋ (ਕਿਤਾਬ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ (ਦਿਲੋਂ) ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਹਾਈ ਨਾ ਪਾਉਂਦੇ, (86) ਪਰ (ਉਸ ਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਹੈ। (87) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਿੰਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਵਰਗਾ ਬਣਾ ਲਿਆਉਣ ਤਾਂ ਇਸ ਵਰਗਾ ਨਾ ਲਿਆ ਸਕਣ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਾਈ ਬਣ ਜਾਣ। (88) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ (89) ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ **ਈਮਾਨ** ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਅਜੀਬ-ਓ-ਗ਼ਰੀਬ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਵਿਖਾਉਂ ਭਾਵ ਜਾਂ) ਸਾਡੇ ਲਈ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਚਸ਼ਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਵੋ। (90) ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਖੰਜੂਰਾਂ ਜਾਂ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਗ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗਾ ਦੇਵੋ (91) ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਲਿਆ ਕੇ ਡੇਗੋ ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ (ਸਾਡੇ) ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਓ। (92) ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੋਨੇ ਦਾ ਘਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਓ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਾ ਲਿਆਉਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਵੀ ਲਈਏ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਪਾਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ। (93)

ਈਮਾਨ-ਯਕੀਨ, ਭਰੋਸਾ। ਅਜੀਬ-ਓ-ਗ਼ਰੀਬ-ਅਸਚਰਜਮਈ।

سُبْحَانَ الَّذِي دَا
وَلَيْنَ شَيْئًا لَّنْذَهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا
تَجِدُكَ بِهِ عَائِنًا وَكَيْلًا ۚ إِلَّا رَحْمَةً مِّنْ
رَّبِّكَ إِن مِّنْ فَضْلَةٍ كَانَتْ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۚ قُلْ لِّمَنِ
اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا
الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانُوا بِغَضَبٍ لِّبَعْضِ
ظَهْرَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانُوا بِغَضَبٍ لِّبَعْضِ
مِن كَلِّ مَثَلٍ ۚ وَقَدْ حَرَمْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ
وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ تَنْفَخَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ
يَنْبُوعًا ۚ أَوْ تَنْزِلَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ وَعَذَابٌ
مُّفَجَّرًا لَّا نُفَرِّجُهَا لَافْتِحِيرًا ۚ أَوْ تَسْقُطَ السَّمَاءُ
كَمَا رَعْنَتْ عَلَيْنَا سَفًّا أَوْ تَأْتِيَنَا بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
نَبِيلًا ۚ أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ رُّحْرٍ أَوْ تَنْزِيلٌ
فِي السَّمَاءِ ۚ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقَيْبِكَ حَتَّىٰ تُنَزَّلَ عَلَيْنَا

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹਿਦਾਇਤ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਰਹੀ ਕਿ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ? (94) ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੁੰਦੇ (ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ) ਚੱਲਦੇ-ਫਿਰਦੇ (ਅਤੇ) ਅਰਾਮ ਕਰਦੇ ਭਾਵ ਵਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਦੇ। (95) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਗਵਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (96) ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਵੇ, ਉਹੀ ਹਿਦਾਇਤ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਲੱਭੋਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਪੁੱਠੇ ਮੂੰਹ ਅੰਨ੍ਹੇ, ਗੂੰਗੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਉਠਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ। ਜਦੋਂ (ਉਸ ਦੀ ਅੱਗ) ਬੁਝਣ ਲੱਗੇਗੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ) ਲਈ ਹੋਰ ਸੁਲਗਾ ਦਿਆਂਗੇ। (97) ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ (ਮਰ ਕੇ) ਗਲੀਆਂ ਸੜੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਜਿਊਂਦੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ? (98) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੇ (ਲੋਕ) ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ? ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ (ਇਲਾਵਾ) ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (99)

سُبْحٰنَ الَّذِيْٓ

بِئْرَ اِسْرٰٓءِيْلَ

كَيْتَبًا تَقْرُوْهُ ۗ قُلْ سُبْحٰنَ رَبِّيْٓ هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا
رَّسُوْلًا ۗ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوْا اِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدٰى اِلَّا اَنْ قَالُوْا اَبَعَثَ اللّٰهُ رَسُوْلًا ۗ قُلْ
لَوْ كَانَ فِي الْاَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَّمْشُوْنَ مُطْمَئِنِّينَ
لَنَلْنٰهُمْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُوْلًا ۗ قُلْ كَفَىٰ
بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۗ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ
حٰكِمًا بَصِيْرًا ۗ وَمَنْ يُضِلَّ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِىٰ ۗ وَمَنْ
يُضِلَّلْ فَلَئِنْ تَجَدَّلْتُمْ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِهِمْ لَمُخْتَشِرِيْمٌ
يَّوْمَ النِّقْمَةِ ۗ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ عُرْيًا وَّرِكْمًا وَّصُمًا ۗ مَا وَاوَّهُمْ
جَهَنَّمُ ۗ كُلَّمَا خَبَتْ زُرَّتُّهُمْ سَعِيْرًا ۗ ذٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ
بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِآيٰتِنَا وَقَالُوْا اِذَا كُنَّا عِظَامًا وَّرُفَاتًا
اِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ حٰقِقًا جَدِيْدًا ۗ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ
الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يَّخْلُقَ

مِثْلًا

ਆਖ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰੋਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਬੰਦ ਕਰ ਰਖਦੇ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਦਿਲ ਹੈ। (100) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਨੌ ਖੁੱਲੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤਾਂ ਫਿਰਅੰਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੂਸਾ! ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (101) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ (ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਐ ਫਿਰਅੰਨ! ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਲੀਆਮੇਟ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। (102) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ, (103) ਅਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਸੋ-ਵਸੋ। ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ। (104) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਹੀ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ!) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ **ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ** ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। (105) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰ-ਠਹਿਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। (106)

سُورَةُ الْاِسْرَاءِ
 مِنْهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ اٰجَالًا لَا يَرِيْبُ فِيْهِهَا فَاٰبِي الطّٰلِطُوْنَ
 اِلَّا كُفُوْرًا ۗ قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ تَمْلِكُوْنَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّيْ
 اِذَا لَمْ تَسْأَلْنَاهُمْ خَشِيَةَ الْاِنْفَاقِ ۗ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَنُوْرًا ۗ
 وَالْقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى تِسْعَ آيٰتٍ بَيِّنٰتٍ فَمَنْ لَبَّىٰ اِنْهَادًا
 اِذْ جَاؤْهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ اِنِّىْ لَاطْنٰك يٰمُوسٰى
 مَسْحُوْرًا ۗ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا اَنْزَلْنا هٰذَا ۗ اِلَّا رٰبُ
 السَّمُوْنِ وَالْاَرْضِ بَصٰٓئِرٌ وَّآيٰتٍ لِّاَطْنٰك يَفِرْعَوْنُ
 مَثْبُوْرًا ۗ فَاَرَادَ اَنْ يَنْتَفِرَ مِنْهُنَّ مِنَ الْاَرْضِ فَاعْرَضْنٰهُ
 مِنْ مَّعَهُ جَمِيْعًا ۗ وَقُلْنَا مَنْ يُعٰدِيْ بِنِيّ اِسْرٰءِيْلَ
 اَسْكُنُوا الْاَرْضَ فَاِذَا جَاؤْكُمْ وَعَدُوْكُمْ اَخْرِجُوْهُمْ لَقِيْفًا ۗ
 وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنٰهُ وَاَلْحَقَّ نَزْلًا ۗ وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا
 وَنَذِيْرًا ۗ وَفَرَاغًا فَرَفْنٰهُ لِنُقَرِّاهُ عَلٰى النَّاسِ عَلٰى
 مَكْتٰبٍ ۗ وَنَزَلْنٰهُ تَنْزِيْلًا ۗ قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖ اَوْ لَا تُوْمِنُوْا

101 ਸ਼ਾਇਦ ਨੌ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮੋਅਜਿਜ਼ੇ ਹੋਣ, ਜਿਹੜੇ ਫਿਰਅੰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਸ਼ਾਇਦ ਨੌ ਹੁਕਮ ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ ਤੌਰਾਤ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹੀ ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
 105 ਸੱਚ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਵ ਵਿਚਕਾਰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।
 106 ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨੂਰ ਅਤੇ ਬਰਕਤ ਉਤਰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਆਇਤਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟ ਹੁਕਮ ਉਤਰਿਆ।

ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ-ਵਧੀਆ ਖ਼ਬਰ।

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉ ਜਾਂ ਨਾ ਲਿਆਉ (ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਸੱਚ ਹੈ) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਕਿਤਾਬ) ਦਾ ਇਲਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਠੋਡੀਆਂ ਭਾਰ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ (107) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪਾਕ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਕੇ ਰਿਹਾ, (108) ਤੇ ਉਹ ਠੋਡੀਆਂ ਭਾਰ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ) ਰੋਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਨਿਮਰਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (109) ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਰੱਬ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ) ਸੱਦੋ ਜਾਂ ਰਹਿਮਾਨ (ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ) ਜਿਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੱਦੋ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਂ ਚੰਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਨਾ (ਬਹੁਤੀ) ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ (ਬਹੁਤੀ) ਹੌਲੀ, ਬਲਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਲੀ ਸੁਰ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੋ (110) ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 'ਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਬੇਵੱਸ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਉਸਦਾ ਸਹਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (111)

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الَّذِينَ أُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
يَخْرُوتُونَ لِلآذْقَانِ سُجَّدًا ۖ وَيَقُولُونَ سُبْحٰنَ رَبِّنَا
إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُوْلًا ۖ وَيَخْرُوتُونَ لِلآذْقَانِ
يَبْكُوْنَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوْعًا ۗ قُلْ اَدْعُوا اللّٰهَ اَوْ
اَدْعُوا الرَّحْمٰنَ ۗ اَيُّمَا مَا تَدْعُوْنَ فَلَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ۗ
وَلَا تَجْهَرُ بِصَوْتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ
ذٰلِكَ سَبِيْلًا ۗ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ
وَلَدًا ۗ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ فِى الْمَلٰٓئِكِ وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ وَاوِيٌّ مِّنَ الْعَالَمِ ۗ وَكَذٰلِكَ نَكْتُمُ الْكُفٰرَ
سُوْرَةُ الْكَافِرَاتِ مَكِّيَّةٌ ۙ اٰیٰتُهَا ١١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۖ قِيمًا لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِّمَنْ

18. ਸੂਰਤ ਅਲ ਕਹਫ਼

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 110 ਆਇਤਾਂ, 12 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1201 ਸ਼ਬਦ

ਅਤੇ 6620 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਉਸਤਤ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਨੂੰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) 'ਤੇ (ਇਹ) ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿੰਗ-ਵਲ (ਅਤੇ ਗੁੰਝਲ) ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ। (1)

107 ਪਹਿਲੇ ਕਲਾਮ ਪਛਾਣਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਖਰੀ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕਲਾਮ ਉਤਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

109 ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਜਦਾ ਦੇ ਵਾਰੀ ਕਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਸ ਕਲਾਮ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਨਿਮਰਤਾ।

110 'ਰਹਿਮਾਨ' ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਅਰਬੀ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਉਹੀ ਇੱਕ ਹੈ, ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਾ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਦਬਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਲਕਿ ਦਰਮਿਆਨੀ ਚਾਲ ਪਸੰਦ ਹੈ।

111 ਜ਼ਿੱਲਤ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਦੀ ਜ਼ਿੱਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਦਦਗਾਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਕੋਲ ਅਮੀਰ ਨੀਵੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਭੀ ਤੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ।

(ਸਰੋ) ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਅਸਾਨ ਉਤਾਰੀ) ਤਾਂਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਵਲੋਂ (ਆਉਣ ਵਾਲਾ) ਹੈ, ਡਰਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਉਹਨਾਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ) ਸੋਹਣਾ ਬਦਲਾ (ਭਾਵ ਜੰਨਤ) ਹੈ। (2) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਬਾਦ ਰਹਿਣਗੇ। (3) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡਰਾ ਦੇਵੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਪੁੱਤਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। (4) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉੱਕਾ ਵੀ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸੀ। (ਇਹ) ਵੱਡੀ ਭੈੜੀ ਭਾਖਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ (ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ) ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਿਰਾ ਝੂਠ ਹੈ। (5) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ (ਰੱਬੀ) ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਝੋਰਾ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਲਵੋਗੇ। (6) ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲਈ ਸੁਹੱਪਣ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੀਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (7) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ (ਬਰਬਾਦ ਕਰਕੇ) ਰੜਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (8) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਗੁਫਾ ਅਤੇ ਪਹਾੜ (ਲੋਹ) ਵਾਲੇ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜੀਬ ਸਨ? (9) ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੁਵਕ ਜਵਾਨ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਰਹਿਮਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਓ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਪੈਦਾ ਫ਼ਰਮਾਓ। (10) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ (ਨੀਂਦ ਦਾ) ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ (ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾਈ ਰੱਖਿਆ)। (11)

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

لَدُنْهُ وَيُنَبِّئُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ
 أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۚ مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ وَ
 يُنَبِّئُ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۚ مَا لَهُمْ بِهِ
 مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِإِبْرَاهِيمَ ۚ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ
 أَفْوَاهِهِمْ ۚ إِنَّ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۚ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ
 بِنَفْسِكَ عَلَىٰ آثَرِهِمْ ۚ إِنَّ لَكَ يُؤْمِنُونَ بِهَذَا الْحَدِيثِ
 أَسْفًا ۚ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا
 لِيُنَبِّئُوهُمْ ۖ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا
 عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُثًا ۚ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ
 الْكَافِرِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ۚ إِذْ أَوْسَى
 الْفَتِيئَةَ إِلَى الْكَافِرِ فَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَمِنَّا لَدُنْكَ
 زُحْمًا وَهَيْبَتِنَا مِنْ أَمْرِنَا سَدًّا ۚ فَضَرَبْنَا
 عَلَى الْأَنْفُسِ فِي الْكَافِرِ سِنِينَ عَدَدًا ۚ ثُمَّ

7 ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਚਮਕ ਦਮਕ 'ਤੇ ਮਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਖਿਰਤ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ।

ਨੇਕ ਅਮਲ-ਚੰਗੇ ਕੰਮ, ਚੰਗਿਆਈਆਂ। ਇਲਮ-ਗਿਆਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ।

ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ, ਉਠਾਇਆ ਤਾਂਕਿ ਪਤਾ ਕਰਨ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਮੁੱਦਤ (ਸਮਾਂ) ਉਹ (ਗੁਫਾ ਵਿਚ) ਰਹੇ। ਦੋਵੇਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ। (12) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਕਈ ਯੁਵਕ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। (13) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੂਜਨੀਕ (ਸਮਝ ਕੇ) ਨਹੀਂ ਸੱਦਾਂਗੇ। (ਜੇ ਇੰਜ ਕੀਤਾ) ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਬੇਅਰਥ ਗੱਲ ਕਰੀ। (14) ਇਹ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਭਲਾ ਇਹ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਅੱਲਾਹ ਹੋਣ) 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਉਂਦੇ? ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ-ਮੂਠ ਮੜ੍ਹੇ। (15) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਵੱਟ ਲਈ ਤਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਗੁਫਾ ਵਿਚ ਰਹੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਪਸਾਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਖ (ਦੇ ਸਾਮਾਨ) ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (16) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ ਕਿ (ਧੁੱਪ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੁਫਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਮਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਛਿਪ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਹੋ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭੋਗੇ। (17)

بِعَدَّتِهِمْ لِنِعَاظِ أُمَّةٍ الْجَزْبِيَّيْنِ أَحْطَى لِمَا لَبِئُوا
 أَسْمَاءًا نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ
 فِتْنَةٌ أَمْنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى وَرَبَطْنَا
 عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعِيَ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قَالْنَا
 إِذَا شَطَطًا هُوَ كَأَن قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
 إِلَهَةٍ آلِهَةً لَوْ كَانُوا يَأْتُونَ عَابِدِيهِمْ سِاطِنِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ
 أَنْظَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَإِذْ
 اجْتَبَأْنَا لَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوَّا إِلَى الْكَافِرِ
 يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهْتَفِي لَكُمْ مِنْ
 أَمْرِكُمْ مَرْفُوعًا وَسَرَى السَّمْسُ إِذَا طَلَعَتْ شَرُورُ
 عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذْ عُدَّتْ عَنْهُمْ
 ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَٰلِكَ مِنْ

12 ਦੇ ਫ਼ਿਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਰੀਖ਼ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕੋਈ ਕਿੰਨੇ ਜਾਂ ਉਹੀ 'ਅਸਹਾਫ਼-ਏ-ਕਹਿਫ਼' ਜਾਗ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੋਏ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ।

13 ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਦਰਜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।

14 ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਜਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਲਈ ਆਖਦਾ। ਇਹ ਕਈ ਜਵਾਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਕੋਈ ਨਾਨਬਾਈ ਕੋਈ ਬਾਵਰਚੀ ਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਗਲੀ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵ ਸਾਬਤ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚੋਂ ਵਾਪਿਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣਾ ਕਬੂਲ ਕਰਵਾਂਗਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਆ ਇਹ ਫੁੱਪ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਅਾਲ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਜਾਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਜਿਉਂ ਅਤੇ ਖੱਬਿਉਂ ਪਾਸੇ ਬਦਲਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਦਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਪਸਾਰੀ (ਬੈਠਾ) ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ) ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੇ, (18) ਅਤੇ ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਤਾਂਕਿ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰਨ। ਇੱਕ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਇੱਥੇ) ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਰਹੇ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਤੁਸੀਂ ਰਹੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਰੁਪਇਆ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ, ਉਹ ਵੇਖੇ ਕਿ ਵਧੀਆ ਖਾਣਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇ ਕੇ ਭੋਜਨ ਲੈ ਆਵੇ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਵੇ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸੇ। (19) ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਥਰਾਅ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣਗੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾ ਲੈ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੋਗੇ, (20)

سُبْحٰنَ الَّذِیْ ۙ
اِنَّکُمْ

اٰیةِ اللّٰهِ مِنْ یَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۗ وَمَنْ یُّضَلِّ
فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَّلِیًّا مَّشْرِکًا ۗ وَتَحْسَبُهُمْ اَیْقَانًا
وَهُمْ رُفُوْدٌ ۗ وَتَقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الِیَمِیْنِ وَذَاتَ
الشِّمَالِ ۗ وَکَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَیْهِ بِالْوَصِیْدِ ۗ لَوِ اِطَّلَعْتَ
عَلَيْهِمْ لَوَلَّیْت مِنْهُم فِرَارًا ۗ وَلَمُلِیْت مِنْهُم رُعْبًا ۗ وَ
کَذٰلِکَ بَعَثْنٰمْ لَیْسَاءِ ۗ لَوِ اَبَیْنَهُمْ ۗ قَالَ قَآئِلٌ
مِّنْهُمْ کَمْ لَیْسَئُکُمْ ۗ قَالُوْا لَیْسَئَا یَوْمًا ۗ اَوْ بَعْضَ یَوْمٍ ۗ
قَالُوْا رُبُّکُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَیْسَئُکُمْ ۗ فَاَبَعَثْنَا حِکْمًا
یُّوْقِیْکُمْ هٰذِکَ ۗ اِلَى الْمَدِیْنَةِ ۗ فَلَیَنْظُرْ اَبْهٰتًا ۗ اُرْکٰ
طَعْمًا ۗ فَلَیَاۤیْکُمْ بِرِزْقٍ مِّنْهُ ۗ وَلَیَسْتَلْطَفَنَّ ۗ وَکَلَّا
یُسْعِدَنَّ بِکُمْ اَحَدًا ۗ اِنَّهُمْ اِنْ یَّظْهَرُوْا عَلَیْکُمْ
بِرُءُوسِهِمْ اَوْ یُعِیْدُوْکُمْ فِیْ مَلِیْنِهِمْ ۗ وَکَنْ تَفْلِحُوْا ۗ اِذَا
اَبَّآ ۗ وَکَذٰلِکَ اَعْتَرْنَا عَلَیْهِمْ لَیْسَئُوْا ۗ اِنَّ وَعْدَ

(ਬਾਕੀ) 16 ਇਸ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹਾੜ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਸੀ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਨੀਂਦ ਨੇ ਗ਼ਲਬਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਏ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਚੱਲਿਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਸੌਂਦੇ ਰਹੇ, ਦਰਮਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ, ਫਿਰ ਸੌਂ ਗਏ।
17 ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਸ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਧੁੱਪ ਆਈ, ਨਾ ਮੀਂਹ, ਨਾ ਬਰਫ਼ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ ਤੰਗ ਰਕਬਾ ਨਹੀਂ।
18 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਮਝੇ ਕਿ ਜਾਗਦੇ ਹਨ। ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਡਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਨਾ ਬਣਾ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹ ਬੇਅਰਾਮ ਹੋਣ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਭਾਵੇਂ ਕੁੱਤਾ ਰੱਖਣਾ ਬੁਰਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਲੱਖਾਂ ਬੁਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭਲਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
19 ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਰਹਿਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲੱਗਿਆ। ਮੋਇਆ ਅਤੇ ਸੋਇਆ ਇੱਕੋ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਹਾਲ) ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਸਮਝ ਲੈਣ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਆਮਤ (ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਉਸ ਵਿੱਚ ਭੇਰਾ-ਭਰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਝਗੜਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਹ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾ ਦੇਵੋ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਹਾਲ) ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਨ, ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਦੀ ਖੋਹ) 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। (21) (ਕੁੱਝ ਲੋਕ) ਅਟਕਲ ਪੱਚੂ ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸਨ (ਅਤੇ) ਚੌਥਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪੰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ (ਕੁੱਝ) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਠਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਸੀ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ (ਜਾਣਦੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਸਬੰਧ) 'ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕਰਨਾ, (22) ਪਰ ਸਰਸਰੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਸਬੰਧੀ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ (23) ਪਰ (ਇਨਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭਾਵ ਜੇਕਰ) ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ (ਤਾਂ ਕਰਾਂਗਾ) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਯਾਦ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਲੈ ਲਵੋ ਅਤੇ ਆਖ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੇ (24) ਅਤੇ ਕਹਫ਼ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਗ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸੌ ਨੌਂ ਸਾਲ ਰਹੇ। (25)

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

اللَّهُ حَقٌّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَزَّلُونَ
 عَلَيْهِمْ أَهْلُهُمْ فَقَالُوا إِنَّا عَلَيْكُمْ بِنْيَاءٌ تَارِدٌ رَمِيمٌ
 أَعْمَرْتَهُمْ وَقَالَ الْبَازِينَ عَلَيْهِمْ عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ
 عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ۖ سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَأَيْبُهُمْ
 كَلْبُهُمْ ۖ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
 جَمًّا بِالْغَيْبِ ۖ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَاتَّامَنُتُمْ كَلْبُهُمْ
 قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مِمَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ۗ
 فَلَا تَسْأَلُوهُمْ إِلَّا مِرًّا ۖ ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ
 مِنْهُمْ أَحَدًا ۗ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايٍ إِذْ رَأَىٰ قَاعًا
 ذَالِكِ عَدًّا ۗ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ وَادْكُرْ سِرَّكَ
 إِذَا سَأَيْتَ وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِّي رَبِّي لِأَقْرَبَ
 مِنْ هَذَا رَشَدًا ۖ وَلِكَيْتُمْ فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ
 سِنِينَ ۖ وَازْدَادُوا تِسْعًا ۖ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا

مَثَلِهِ

21 ਇੱਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਗਿਆ। ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਪਰੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਲੰਘ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਕਿਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਅਹਿਦ (ਸਮੇਂ) ਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੱਭਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲ ਚਾਲ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਮੰਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਆਖਿਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦੇ ਕਾਇਲ ਦੂਸਰੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਝਗੜਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੇਵਾਂ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਵੇਖ ਆਇਆ। ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛ ਆਇਆ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਖਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਏ ਕਿ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

21(1) 'ਅਸਹਾਬ-ਏ-ਕਹਿਫ਼' ਦੇ ਦੀਨ ਮਜ਼ਹਬ ਬਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਤੌਹੀਦ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨਬੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਰੰਤੂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਲਏ ਉਹ ਨਸਰਾਨੀ ਸਨ। 'ਅਸਹਾਬ-ਏ-ਕਹਿਫ਼' ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਸੌ ਗਏ।

22 ਭਾਵ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਬਨ-ਏ-ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਗ਼ੈਰ ਦੇਖੇ ਪਤਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

ਆਖ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਰਹੇ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਅਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ (ਮਾਲੂਮ) ਹਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, (26) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਪਨਾਹਗਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾਵੋਗੇ। (27) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੰਝ-ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ (ਲੰਘ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ) ਨਾ ਫਿਰਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋ ਜਾਵੋ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਗਾਫ਼ਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪ

سُبْحٰنَ الَّذِيْ
الَّذِيْ

لِيُنۡوَاكَ عَنِ السَّمۡوٰتِ وَالۡاَرۡضِ اَنۡ يُصۡدِرَ بِهٖ وَاَسۡمِعُ مَا لَهُمۡ مِّنۡ دُوۡنِهٖ مِّنۡ وَّيۡلٍ وَّاَنۡ يُّسۡرِڪَ فِیۡ حَكۡمِهٖ اَحَدًا ۗ وَاَنۡتَ لِمَا اُوۡحِیَ اِلَیۡكَ مِّنۡ كِتٰبِ رَبِّكَ لَا مُبۡدِلَ لِكَلِمٰتِهٖ وَاَنۡ تَجِدَ مِّنۡ دُوۡنِهٖ مُّلتَحَدًا ۗ وَاَصۡدِرۡ نَفۡسَكَ مَعَ الَّذِیۡنَ یَدۡعَوۡنَ رَبَّهُمۡ بِالۡغَدُوۡةِ وَالۡعِیۡشِیۡ یُبۡدُوۡنَ وِجۡهَہٗ وَلَا تَعۡدُ عِیۡنُكَ عَنْہُمۡ تَرۡبِیۡدُ زَیۡنَۃَ الْحَیۡوَةِ الدُّنۡیَا ۗ وَلَا تَطۡعُ مَنۡ اَغۡفَلْنَا قَلۡبَہٗ عَنْ ذِکۡرِنَا وَاَتَّبَعۡ ہُوۡدَ وَاَنَّ اَمۡرَہٗ فَرۡطًا ۗ وَقُلۡ اِنۡحٰنۡ مِّنۡ رَبِّکُمۡ فَمَنۡ شَآءَ فَلِیُؤۡمِنۡ وَاَمَنۡ شَآءَ فَلِیَکۡفُرۡ ۗ اِنَّا اَعۡتَدْنَا لِلظّٰلِمِیۡنَ نَارًا اَحَاطَ بِہُمۡ سُرٰدِقُہَا ۗ وَاِنۡ یَسۡتَعِیۡنُوۡا یُعٰثِبُوۡا بِمَا کٰلَمُوۡا یَسُوۡیُ الْوَجُوۡہَ ۗ یُشۡسِ الشَّرَابُ ۗ وَسَآءَتۡ مُرۡتَفَقًا ۗ اِنَّ الَّذِیۡنَ

مَسۡکُوۡنَ

ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨੋ। (28) ਅਤੇ ਆਖ ਦੇਵੇ! ਕਿ ਲੋਕੋ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹਵੇ ਮੰਨ ਲਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹਵੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (ਜਿਹੜਾ) ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂਬੇ ਵਾਂਗ (ਗਰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ) ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੰਨੂ ਦੇਵੇਗਾ। (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੀਣ ਦਾ) ਪਾਣੀ ਵੀ ਭੈੜਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਘਰ ਵੀ ਭੈੜਾ (29)

(ਬਾਕੀ) 24 'ਅਸਹਾਬ-ਏ-ਕਹਿਫ਼' ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਤਾਰੀਖ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਦਿਰਾਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖਬਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ? ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਅਜਮਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੱਲ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਇਸ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਕਿ ਜਿਬਰਾਈਲ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਪੁੱਛਾਂਗਾ। ਜਿਬਰਾਈਲ ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਨਾ ਆਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਰੰਜੀਦਾ ਹੋਏ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਗਲੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ 'ਤੇ 'ਇਨਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ' ਕਰੋ ਬਗ਼ੈਰ ਵਾਅਦਾ ਨਾ ਕਰੀਓ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਯਾਦ ਆਉਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਮੀਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੇਰਾ ਦਰਜਾ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਕਰੇ ਭਾਵ ਕਦੀ ਨਾ ਭੁੱਲੇ।

26 ਜਿੰਨੀ ਮੁੱਦਤ ਉਹ ਜਾਗੇ ਸਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੱਸੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿੱਸਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ।

28 ਰੱਬ ਦਾ ਇੱਕ ਇਨਕਾਰੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰਜ਼ਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬੈਠਣ ਦੇਵੇ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਰਜ਼ਾਲ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ। ਇਸੇ 'ਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਉਤਰੀ।

(ਅਤੇ) ਜੋ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ। (30) ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ) ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੰਗਣ ਪਹਿਨਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਰੀਕ ਰੇਸ਼ਮ ਤੇ ਮੋਟੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਹਰੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਹਿਨਣਗੇ (ਅਤੇ) ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੇ ਸਰ੍ਹਾਣੇ ਲਗਾ ਕੇ ਬੈਠਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਕਿੰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਬਦਲਾ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। (31) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੰਗੂਰ ਦੇ ਦੋ ਬਾਗ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੰਜੂਰਾਂ ਦੇ ਦਰਖਤ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਲੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। (32) ਦੋਵੇਂ ਬਾਗ਼ (ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਵਧੇ-ਫੁੱਲੇ ਅਤੇ ਉਸ (ਦੀ) ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਵੀ ਵਗਾ ਰੱਖੀ ਸੀ (33) ਅਤੇ (ਇੰਜ ਹੀ) ਉਸ (ਵਿਅਕਤੀ) ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ (ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ) ਸੀ ਤਾਂ (ਇੱਕ ਦਿਨ) ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਜੱਥੇ ਤੇ ਜਮਾਤ (ਇੱਕਠ) ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ ਹਾਂ (34) ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਹ ਬਾਗ਼ ਕਦੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋਵੇ (35) ਅਤੇ ਨਾ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਘੜੀ ਆਵੇਗੀ, ਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗਾ। (36)

سُبْحٰنَ الَّذِيْٓٓ
اَلْكٰفِيْنَ

اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضَيِّعُ اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ
عَمَلًا ۗ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتٌ عٰدِنٌ تَجْرِيْ مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ يُجْلَوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ
وَيَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ
مُّتَّكِيْنَ فِيْهَا عَلَ الْاَرَآكِ يُعْمَرُ الشّٰوَابُ وَحَسُنَتْ
مُرْتَفَعًا ۗ وَاَضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا
لِحٰدِيْهِمَا جَنّٰتَيْنِ مِنْ اَعْنَابٍ وَحَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ وَّ
جَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ۗ كَانَا الْجَنّٰتَيْنِ اُمَّتًا
اٰكِلٰهَا وَاَمْ تَظَلِمُوْا مِنْهُ شَيْئًا ۗ وَوَجَرْنَا جِلْمَهُمَا
نَهْرًا ۗ وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ ۗ فَقَالَ اِصْرٰحِيْهُ وَهُوَ يَجْاوِرُهُ
اِنَّا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَاَعَزُّ نَفْرًا ۗ وَدَخَلَ جَنّٰتُهُ
وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖ ۗ قَالَ مَا اَظُنُّ اَنْ يَّبِيْدَ هٰذِهِ
اَيّٰهَا ۗ وَمَا اَظُنُّ السّٰعٰةَ قٰآمَةً ۗ وَكَانَ رُوْدًا

31 ਹਰਬੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੱਪੜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਇੱਥੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਹਿਨ ਲਵੇ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨ ਸਕੇਗਾ।
32 ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਮਾਲਦਾਰ ਮਰ ਗਿਆ, ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਮਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਲਗਾਏ, ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਨਦੀ ਕੱਟ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੀਂਹ ਨਾ ਵਰਸੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਵਧੀਆ ਥਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ, ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਹੋਏ। ਨੌਕਰ ਰੱਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਧੀਆ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਦੂਸਰੇ ਨੇ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਆਪ ਸਬਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।
34 ਮਾਲ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਮਤ ਸੀ। ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਕੁਛ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਮੁਸੀਬਤ ਆਈ।
36 ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਐਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਸੋ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ (ਅੱਲਾਹ) ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਫਿਰ ਵੀਰਜ ਤੋਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਆਦਮੀ ਬਣਾਇਆ (37) ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, (38) ਅਤੇ (ਭਲਾਂ) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਗ 'ਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ 'ਮਾ-ਸ਼ਾ-ਅੱਲਾਹ, ਲਾ ਕੁੱਵਾ-ਤ-ਇੱਲਾ ਬਿੱਲਾਹ' ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਘਟੀਆ ਵੇਖਦੇ ਹੋ (39) ਤਾਂ ਅਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ! ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਗ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਬਾਗ ਦੇ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ (ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਗ) 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਆਫ਼ਤ ਭੇਜ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਚਟੀਅਲ ਮੈਦਾਨ (ਰਤਾ ਮੈਦਾਨ) ਹੋ ਜਾਵੇ, (40) ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਹਿਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਡੁੱਘਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਕੱਢ ਸਕੋ (41) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੇਵਿਆਂ ਨੂੰ (ਰੱਬੀ ਅਜ਼ਾਬ) ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਛੱਪਰਾਂ 'ਤੇ ਗਿਰ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂਕਿ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੀ ਲਗਨ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ (ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾਲ) ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ। (42) (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਜ਼ਪਾਤ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦਗਾਰ ਨਾ ਬਣੀ ਤੇ ਨਾ ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਿਆ। (43)

سُبْحٰنَ الَّذِيْٓ

الْكٰفِرِيْنَ

اِلٰهِيْ رَبِّيْ لِاِحْدَانٍ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۗ قَالَ
 لَهُ صَاحِبُهٗ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗ اَكْفَرْتَ بِالَّذِيْ
 خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَدَكَ
 رَجُلًا ۗ لَكِنَّا هُوَ اللّٰهُ رَبِّيْ ۗ وَلَا اُشْرِكُ بِرَبِّيْ
 اَحَدًا ۗ وَلَوْلَا اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا
 سَآءَ اللّٰهُ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ ۗ اِنْ تَرٰنَ اَنَا اَقْلٰنٌ
 وَمِنْكَ مَا لَا وَوَلَدًا ۗ فَعَسَى رَبِّيْٓ اَنْ يُؤْتِيَنِيْ
 خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلْ عَلَيْهَا حُمْبًا طَائِفًا مِّنَ
 السَّمٰوٰتِ فَتُصْبِحُ مَصِيْدًا ۗ اَلْقٰنَا ۗ اَوْ يُصْبِحَ مَا وَهٰ
 غُوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيْعَ لَهٗ طَلَبًا ۗ وَاُحِيْطُ بِمَا رَهٗ
 فَاُصْبِحُ يُّقَلِّبُ كَفِيْةً عَلٰٓى مَا اَنۡفَقَ فِيْهَا وَهِيَ
 خَآوِيَةٌ عَلٰٓى عُرُوْشِهَا وَيَقُوْلُ لِيَلِيْنِيْ لِمَ اُشْرِكُ
 بِرَبِّيْٓ اِحْدًا ۗ وَلَمْ تُكُنْ لَهُ فِرَةً ۗ يَّتَضَرَّوْنَ

سَبْحَانَ

41 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਭੁੱਲ੍ਹ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਲਫ਼ਜ਼ ਕਰੋ 'ਮਾਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ ਲਾ ਕੁੱਵਾਤਾ ਇੱਲਾ ਬਿੱਲਾਹ' ਕਿ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲੱਗੇ।
 42 ਆਖ਼ਿਰ ਇਸ ਬਾਗ਼ ਨੂੰ ਉਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ, ਸਾਰਾ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਲ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਪੂੰਜੀ ਵਧਾਉਣ ਨੂੰ ਉਹ ਅਸਲ ਵੀ ਖੋ ਬੈਠਿਆ।

ਮਾ ਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ-ਜੋ ਕੁੱਝ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ। ਲਾ ਕੁੱਵਾ ਤ ਇੱਲਾ ਬਿੱਲਾਹ-ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ।

(ਇਥੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ) ਸਾਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਉਸ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹੱਕ ਹੈ ਉਸੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ (ਅਤੇ) ਉਸੇ ਦਾ ਵਧੀਆ। (44) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਵੇ, (ਉਹ ਇੰਜ ਹੈ) ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨੋਂ ਵਰ੍ਹਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੰਘਣੀ ਹਰਿਆਵਲ ਮਿਲ ਗਈ, ਫਿਰ ਉਹ (ਬਨਸਪਤੀ) ਚੂਰਾ-ਚੂਰਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਹਵਾਵਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ-ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (45) ਮਾਲ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ (ਰੋਣਕ ਅਤੇ) ਸ਼ੋਭਾ ਹਨ ਤੇ ਨੇਕੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਪਾਸੋਂ ਸਵਾਬ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਹੈ। (46) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰੜਾ ਮੈਦਾਨ ਵੇਖੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅਸੀਂ ਇੱਕਤਰ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੇ। (47) ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ 'ਚ ਪਾਲਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਿਆਏ ਜਾਣਗੇ (ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ) ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅੱਜ) ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਪਰੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਕਿਆਮਤ ਦਾ) ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (48) ਅਤੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ (ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ) ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ) ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਹਿਮ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿ ਹਾਏ ਸ਼ਾਮਤ! ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਪੋਥੀ ਹੈ, ਕਿ ਨਾ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਨਾ ਵੱਡੀ ਨੂੰ (ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ) ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਕਿਸੇ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। (49)

سُبْحٰنَ رَبِّيَ ۚ

الْحَمْدُ

مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا هُنَالِكَ
 الْوَكَايَةَ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا
 وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآ أَنزَلْنَا
 مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَخَتَطُّ بِهٖ نَبَاتَ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ
 هَشِيْمًا تَذْرُوهُ الرِّيْحُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 مُّقْتَدِرًا ۗ الْمَالُ وَالْبَنُوْنَ زِينَةٌ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
 وَالْبَقِيَّةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ
 أَمَلًا ۗ وَيَوْمَ نُسَوِّدُ الْجِبَالَ وَتَرَىٰ الْأَرْضَ بَارِزَةً
 وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۗ وَغَرَضُوا
 عَلَىٰ رَبِّكَ صَفَاءً لَقَدْ حِطَّمْتُمْ مَالَكُمْ خَلْقَكُمْ
 أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ بَلْ رَعْنٰكُمْ لَنْ نُجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ۗ
 وَوَضِعَ الْكِتٰبِ فَتَرَىٰ الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ
 مِمَّا فِيْهِ وَيَقُولُوْنَ يُرِيْبُنَا مَا لَ هٰذَا الْكِتٰبِ

45 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਚਾਹਵੇ ਫਿਰ ਸੜ ਜਾਵੇ।
 46 ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਲਮ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਜਾਂ ਨੇਕ ਰਸਮ ਚਲਾਵੇ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ, ਖੂਹ, ਸਰਾਂ, ਬਾਗ, ਖੇਤ ਵਕਫ਼ ਕਰ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਬੀਅਤ ਕਰਕੇ ਨੇਕ ਬਣਾ ਕੇ ਛੱਡ ਜਾਵੇ।
 48 ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਡਾਂਟ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਖਮ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਫ਼ਿਤਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।
 49 ਰੱਬ ਜਿਹੜਾ ਕਰੇ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ, ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਮਾਲ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੁਲਮ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵੇ, ਉਹ ਬੇਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਦਾ। ਨੇਕੀਆਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਕਰੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀ ਇਖਤਿਆਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੋ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੇ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਏ। ਜਦੋਂ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਹ ਕਰੇ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਕਰਾਇਆ ਸੋ ਇਰਾਦਾ ਦੇਵੇਂ ਪਾਸੇ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕਰੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੋ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਦਾ ਵੀ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੁਰਾਈ ਕਰੇ, ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ? ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਦਮ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਬਲੀਸ (ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ) ਉਹ ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਮੈਥੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ (ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਦੋਸਤੀ) ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਰੱਬੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦਾ) ਬੁਰਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (50) ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹੋਂ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਈ ਬਣਾਉਂਦਾ। (51) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ (ਹੁਣ) ਮੇਰੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਨੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਬੁਲਾਓ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਪਰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗੇ, (52) ਅਤੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਲੋਕ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਗੇ। (53) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਸਮਝਾਉਣ) ਦੇ ਲਈ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਮਨੁੱਖ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਝਗੜਾਲੂ ਹੈ (54)

سُبْحٰنَ الَّذِيْ ۙ

الْكَافِرِيْنَ ۙ

لَا يُغَادِرُ رُحْمَ غَيْرَةٍ ۗ وَلَا كِبِيْرَةٌ اِلاَّ اُحْطِهَا ۗ وَ
 وَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ۗ وَلَا يَظْلُمُ رَءِيْكَ
 اَحَدًا ۗ وَاذْقُنَا لَلْمَائِكَةِ اسْجُدُوْا لِاَدَمَ
 فَسَجَدُوْا اِلاَّ ابْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ
 عَنْ اَمْرِ رَبِّهِۗ فَاَتَّخَذَ وَنۡهٗ وَدُوۡرِيۡنَتَهٗ اَوْلِيَاۡ
 مِنْ دُوۡنِيْ ۙ وَهُمْ لَكُمْ عَدُوۡءٌ بَئْسَ لِلظَّالِمِيۡنَ
 بَدَلًا ۗ مَا اَشْهَدُ تَهُمْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
 وَلَا خَلَقَ اَنْفُسَهُمْ ۗ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّيۡنَ
 عَضُدًا ۙ وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءِيۡ
 الَّذِيۡنَ رَعَبْتُمْ فَاَدْعُوْهُمْ فَاَلَمْ يَسْتَجِیۡبُوْا لَهُمْ
 وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًا ۙ وَرَاۤ اَلْمُجْرِمُوۡنَ النَّارَ
 فَظَنُّوْۤا اَنَّهُمۡ مُّوٰقِعُوۡهَا وَلَمْ يَجِدُوْا عِنۡهَا
 مَصْرَفًا ۙ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيۡ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ

50 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਬੁੱਤ ਪੂਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੀ ਹਨ।
 52 ਭਾਵ ਖੰਦਕ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭਰੀ।

ਇਬਲੀਸ-ਸ਼ੈਤਾਨ, ਲਾਹਣਤੀ।

ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਹਿਦਾਇਤ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ। ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਉਹ (ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹੋਣਗੇ ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖਲੋਵੇ। (55) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਭੇਜਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ) ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ) ਡਰਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਝੂਠੀਆਂ (ਦਲੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ) ਝਗੜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਤੋਂ ਬਿੜਕਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਸਾ ਬਣਾ ਲਿਆ (56) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੋਣ (ਹੈ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਣ ਤੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਡਾਟ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ (ਕਿ ਸੁਣ ਨਾ ਸਕਣ) ਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਬੁਲਾਓ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਣਗੇ। (57) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਕਾਰਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਝੱਟ ਅਜ਼ਾਬ ਭੇਜ ਦੇਵੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਰੱਖਿਆ) ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ। (58)

سُورَةُ الْكَافِرِينَ

مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرِ شُكْرٍ ۚ

جَدَلًا ۚ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ

الهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ

سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝

وَمَا نُزِّلَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ

وَيَجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا

بِهِ الْحَقَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا تُؤْمِنُوا هُزُؤًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ دُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ

عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ يَفْقَهُوهُ فِي

أَذَانِهِمْ وَقُرْءَانِهِمْ ۚ وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ۝

وَرَبُّكَ الْعَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ لَوْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا

كَسَبُوا لَعَجَلْتُمْ لَهُمُ الْعَذَابَ ۚ بَل لَّهُمْ مَوْعِدٌ

مَعْلُومٌ

55 ਭਾਵ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਇਹੋ ਕਿ ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣ।

ਅਤੇ ਇਹੀ ਬਸਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀਰਾਨ ਪਈਆਂ ਹਨ।) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਕੁਫਰ ਨਾਲ) ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। (59) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ (ਚੇਲੇ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ (ਸੰਗਮ) 'ਤੇ ਨਾ ਪੁੱਜ ਜਾਵਾਂ (ਤੂੰ ਏਥੋਂ) ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ, ਭਾਵੇਂ (ਮੈਂ) ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬੱਧੀ ਚਲਦਾ ਰਹਾਂ। (60) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮੱਛੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਰੰਗ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ। (61) ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ (ਮੂਸਾ ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਖਾਣਾ ਲਿਆਓ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥਕਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। (62) ਸ਼ਿਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਆਪਾਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਕੋਲ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੱਛੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ (ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ) ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸ ਦੇਣਾ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ। (63) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਇਹੋ ਤਾਂ (ਉਹ ਥਾਂ) ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭਾਲਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖਦੇ-ਵੇਖਦੇ ਵਾਪਸ ਹੋ ਗਏ। (64) (ਉੱਥੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਮਿਹਰ (ਭਾਵ ਨਬੁੱਵਤ) ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ। (65)

سُورَةُ الْاَنْكَابِ

الْاَنْكَابِ

لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْجِدًا ۝ وَتِلْكَ الْقُرَىٰ
 اَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ
 مَوْجِدًا ۝ وَاذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرُهُ حَتَّىٰ
 أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝ فَلَمَّا بَلَغَا
 مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ
 فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي
 عَدَاؤُكَ فَكَلِمَاتٍ يُقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ۝
 قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
 الْحُوتَ ذُو مَا نَسِينِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكَرَهُ
 وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ۝ قَالَ ذَلِكَ
 مَا كُنَّا نَبْعَثُ قَارُونََ عَلَىٰ آثَارِهِمَا فَقَصَبًا ۝
 فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا اتَّبِعَهُ رَحِمَةً مِمَّنْ
 عِنْدَنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ۝ قَالَ لَهُ

مِثْلَهُ

59 ਉਪਰ ਸ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਘੁਮੰਡ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਸ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਸਮਝ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਨਾ ਬਿਠਾਓ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬੈਠੀਏ ਇਸੇ 'ਤੇ ਦੋ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਆਪਣੇ ਘੁਮੰਡ ਨਾਲ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ, ਹੁਣ ਕਿੱਸਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲੋਕ ਜੇਕਰ ਚੰਗੇ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਐ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ? ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦੇ ਬਹੁਤ ਹਨ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਬਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਸਾਡਾ ਹੈ, ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਲਮ ਹੈ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਦੂਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮੱਛੀ ਭੁੰਨ ਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਲਵੇ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮੱਛੀ ਹੁੰਦੀ ਉੱਥੇ ਉਹ ਮਿਲੇ।

60 ਇਹ ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਯੂਸ਼ਾਅ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਖਾਸ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਬਣੇ।

61 ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਯੂਸ਼ਾਅ (ਅਲੈ.) ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਵਜੂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਤਲੀ ਹੋਈ ਮੱਛੀ ਜਿਊਂਦੀ ਹੋ ਕੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸੁਰਾਖ ਜਿਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਜਾਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂ। ਉਹ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣਾ ਭੁੱਲ ਗਏ।

ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ (ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਸੀ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨ (ਅੱਲਾਹ ਵਲੋਂ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਭਲਾਈ (ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਸਿਖਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂ (66) (ਸ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿ ਕੇ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ (67) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਉਸ ਤੇ ਸਬਰ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? (68) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਰੱਬ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵੇਖੋਗੇ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲਾਂਗਾ। (69) ਸ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ (ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ) ਮੈਥੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਪੁੱਛੀਓ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਆਪ ਉਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਾਂ। (70)

ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਚੱਲ ਪਏ, ਇੱਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੇੜੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਤਾਂ (ਸ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਪਾਤ ਸੁੱਟਿਆ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪਾਤਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦੇਵੋ? ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। (71) ਸ਼ਿਜ਼ਰ

(72) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ? (72) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਹੜੀ ਭੁੱਲ-ਉੱਕ ਮੈਥੋਂ ਹੋਈ, ਇਸ 'ਤੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ 'ਚ ਨਾ ਪਾਉਣਾ। (73) ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਚੱਲੇ ਇੱਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ (ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਇਕ ਬਾਲਕ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ। (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਣਹੱਕਾ ਬਗ਼ੈਰ ਬਦਲੇ ਦੇ ਮਾਰ-ਮੁਕਾਇਆ, (ਇਹ) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੈੜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। (74)

مُوسَىٰ هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا
عَلَّمْتَ رُشْدًا ۖ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُسْتَفِيدَ
مَعِيَ صَبْرًا ۖ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ
بِهِ خُبْرًا ۖ قَالَ سَتَجِدُنِي إِنِ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا
وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۖ قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي
فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ
ذِكْرًا ۖ فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ
خَرَقَهَا ۖ قَالَ أَخْرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا ۚ لَقَدْ
جِئْتُ شَيْئًا لِامْرَأٍ ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ
تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۖ قَالَ لَا تَأْتُوا خِدْمَةَ
بِمَا
لَيْسَ بِكَ ۖ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ۖ
فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ ۖ قَالَ أَكُنْتُ
نَفْسًا رَكِيْبَةً ۖ يُعَذِّبُ نَفْسًا ۖ لَقَدْ جِئْتُ شَيْئًا لَكْرًا ۖ

مذون

- 62 (ਬਾਕੀ) ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਥੱਕੇ ਜਦੋਂ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਥੱਕ ਗਏ।
65 ਉਹ ਥੱਕਾ ਸ਼ਿਜ਼ਰ ਸੀ, ਮਿਲ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਸਬੱਬ ਦੱਸਿਆ, ਸ਼ਿਜ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤਰਬੀਅਤ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਪਰ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਇਲਮ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਚਿੜੀ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਹਾ ਸਾਰਾ ਇਲਮ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚਿੜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ।
71 ਜਦੋਂ ਉਸ ਕਿਸ਼ਤੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ, ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਮੁਫਤ ਚੜ੍ਹਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਅਹਿਸਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਕਿਸ਼ਤੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤਖ਼ਤੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨਾ ਡੁੱਬੇ।
73 ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛਣਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲਈ।
74 ਸੁਥਰੀ ਭਾਵ ਬੇਗੁਨਾਹ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲੜਕਾ ਬਾਲਿਗ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਲੜਕੇ ਖੇਡਦੇ ਸਨ ਇੱਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਚਲਦੇ ਬਣੇ।

(ਮਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ?(75) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ (ਫਿਰ) ਕੋਈ ਗੱਲ ਪੁੱਛਾਂ (ਭਾਵ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਾਂ) ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਉਜ਼ਰ (ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ, ਆਖਰੀ ਹੱਦ) ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।(76) ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਚੱਲੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਮੰਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਧ ਵੇਖੀ ਜਿਹੜੀ (ਝੁਕੀ ਹੋਈ) ਡਿਗਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਮਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।(77) (ਮਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਤੇਰਾ ਸਾਥ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ (ਪਰ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।(78) ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਬੇੜੀ (ਸੀ) ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ (ਕਰਕੇ ਭਾਵ)(ਕਿਸਤੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ) ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਹਰੇਕ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਦਾਰ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ (ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹੜਪ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ)(79) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਬਾਲਕ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੋਵੇਂ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਡਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ (ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਜੇਕਰ ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ) ਉਸਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸਾ ਦੇਵੇ।(80) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ (ਹੋਰ) ਬੱਚੇ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੇ ਜਿਹੜਾ ਚੰਗੇ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ।(81)

قَالَ الْمَلَأُ أَكْ رَأَيْكَ لَنْ نَسْتَطِيعَ مَعِيَ
صَبْرًا ۖ قَالَ إِنْ سَأَلْتِكِ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا
تُصْخَبِي ۖ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۖ فَانطَلَقَا
حَتَّى إِذَا آتَيْتَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطَعَا أَهْلُهَا كَأَبْوَا
أَنْ يُصْنِفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ
يَنْقُضَ فَاقَامَهُ ۖ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَخَذْتَ عَلَيْهِ
أَجْرًا ۖ قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۖ سَأَنْتُبُكَ
بِنَاوِيلٍ مَالٍ تَسْتَطِيعُ عَلَيْهِ صَبْرًا ۖ أَمَا السَّيْفِينَةُ
فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ
أَعْيِبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ
غَضَبًا ۖ وَأَمَا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبُوهُ مَوْمِنِينَ
فُحْشِينَ أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۖ فَأَرَدْنَا
أَنْ يُبَيِّدَ لَهُمَا رَبُّهُمَا خَبِيرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۖ

77 ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੂਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮਹਿਮਾਨੀ ਕਰੀਏ।
78 ਹੁਣ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ। ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਲਮ ਮੇਰੇ ਢੰਗ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਇਲਮ ਉਹ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਖ਼ਲੂਕ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਮਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਇਲਮ ਉਹ ਜਿਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਨਾ ਜਾਵੇ।
80 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬੇਰਾਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦੇ, ਕਈ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬੁਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਈਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕੌੜਾ ਖੀਰਾ ਕੋਈ ਬੀਜ ਮਿੱਠਾ ਪਿਆ ਕੋਈ ਕੌੜਾ ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੌੜਾ ਖੀਰਾ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਹੈ ਵਿਗੜ ਕੇ ਕੋਈ ਫਲ ਕੌੜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਲਮ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੈ। ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮੁਸਲਮਾਨੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਇਹੋ ਅਰਥ ਸਮਝ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
81 ਉਸ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੁੱਤਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਇੱਕ ਨਬੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਉੱਮਤ ਚੱਲੀ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਕੰਪ ਸੀ ਉਹ ਯਤੀਮ ਬਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸੀ, (ਜਿਹੜੇ) ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ (ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ (ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ) ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਅਤੇ (ਫਿਰ) ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਕੱਢ ਲੈਣ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਹਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਭੇਤ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋ। (82) (ਐ ਨਬੀ!) ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਜ਼ੁਲ-ਕਰਨੈਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। (83) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਫ਼ਰਮਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਜ਼-ਓ-ਸਮਾਨ ਅਤਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ (84) ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ (ਸਫ਼ਰ ਦੀ) ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। (85) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਅਸਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਜ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਚਿੱਕੜ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ (ਨਦੀ) ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੌਮ ਵੇਖੀ।

قَالَ الْكَافِرُ
 وَأَمَّا إِحْدَىٰ فَكَانَ يُعَلِّمِينَ يَتِيمِينَ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ وَمَا كُنْتُمْ عَنْ أَمْرِي ذٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۗ وَاسْأَلُوا نَكَ مِنْ الْقُرْآنِ
 قُلْ سَأَلْتُ عَنْكُمْ فَمَنْ ذٰلِكَ إِنَّا مَكَانًا لَّهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنِّي لَمِّنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيحًا ۚ فَاتَّبِعْ سَبِيحًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ ۖ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا ۙ قُلْنَا يٰذَا الْقُرْآنِينَ إِنَّا أَنْتَعِدِبُ وَإِمَّا أَنْ تَتَخَدَّ فِيهِمْ حُسْنًا ۚ قَالَ أَفَأَمَّنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ لَعَابٍ لَهُمْ ۗ ثُمَّ يَرُدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكَرًا ۖ وَأَمَّا مَنْ أَمَّنْ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحُسْنَىٰ ۖ وَسَقُولُ لَهُ مِنْ رَبِّهِ
 مَرْكَبًا

ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਜ਼ੁਲ-ਕਰਨੈਨ! ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਵੋ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਬਾਰੇ) ਭਲਾਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ (ਦੇਵੋਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਹੈ)। (86) (ਜ਼ੁਲ-ਕਰਨੈਨ!) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੇ (ਦੇਵੋਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਹੈ)। (86) (ਜ਼ੁਲ-ਕਰਨੈਨ!) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ (ਕੁਫ਼ਰ ਅਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਕਾਰਨ) ਜ਼ੁਲਮ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਫਿਰ (ਜਦੋਂ) ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਭੈੜਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇਗਾ (87) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ (ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਸਗੋਂ) ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਾਂਗੇ। (88)

82 ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲੈਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਅੱਗੇ ਜ਼ੁਲ ਕਰਨੈਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿਖਾਏ ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ 'ਕਹਿਫ਼ ਦੇ ਅਸਹਾਬ' ਦਾ ਹਾਲ ਸੀ।
 83 ਇਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ 'ਜ਼ੁਲ ਕਰਨੈਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਸਿਰਿਆਂ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਤੇ ਫਿਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਲਕਬ ਹੈ, ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ।
 85 ਭਾਵ ਇੱਕ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ।
 86 'ਜ਼ੁਲ ਕਰਨੈਨ' ਨੂੰ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਬਸਤੀ ਕਿੱਥੇ ਤੱਕ ਆਬਾਦ ਹੈ। ਜੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦਲਦਲ ਸੀ, ਨਾ ਆਦਮੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਨਾ ਕਿਸਤੀ ਦਾ ਰੱਲਣਾ, ਤੱਬ ਦੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਇਹੀ ਬਸਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀਰਾਨ ਪਈਆਂ ਹਨ।) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਕੁਫ਼ਰ ਨਾਲ) ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। (59) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ (ਚੇਲੇ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ (ਸੰਗਮ) 'ਤੇ ਨਾ ਪੁੱਜ ਜਾਵਾਂ (ਤੂੰ ਏਥੋਂ) ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ, ਭਾਵੇਂ (ਮੈਂ) ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬੱਧੀ ਚਲਦਾ ਰਹਾਂ। (60) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮੱਛੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਰੰਗ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਬਣਾ ਲਿਆ। (61) ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ (ਮੂਸਾ ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਖਾਣਾ ਲਿਆਓ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥਕਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। (62) ਸ਼ਿਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਆਪਾਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਕੋਲ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੱਛੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ (ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ) ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸ ਦੇਣਾ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ। (63) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਇਹੋ ਤਾਂ (ਉਹ ਥਾਂ) ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭਾਲਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖਦੇ-ਵੇਖਦੇ ਵਾਪਸ ਹੋ ਗਏ। (64) (ਉੱਥੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਮਿਹਰ (ਭਾਵ ਨਬੁੱਵਤ) ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ। (65)

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

لَنْ يَجِيءُوا مِنْ دُونِهِ مُؤَبَّلًا ۖ وَوَيْلٌ لَكَ الْقُرَيْهٖ
 أَهْلِكَ تُهْمٌ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ
 مَوْعِدًا ۖ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَتْلِهِ لَا آتِيَهُ حَتَّىٰ
 أَنْبَأَهُ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضَىٰ حُقُبًا ۖ فَلَمَّا بَلَغَا
 مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوكُهُمَا فَاتَّخَذَا سَبِيلَهُ
 فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۖ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَتْلِهِ إِتَيْنَا
 عَدَاءَهُمْ نَارًا لَقَدْ لُؤْيَيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا نَصَبًا ۖ
 قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
 الْحُوتَ ۖ وَمَا أَتَسْبِينَهُ إِلَّا الشَّيْطٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُ ۖ
 وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ۖ قَالَ ذٰلِكَ
 مَا كُنَّا نَبْغُ ۖ فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَاهِيَ ۖ فَنَادَىٰ قَصِصًا ۙ
 فَوَجَدَ عَبَدًا مِنْ عِبَادِنَا إِن سَبِّحَهُ رَحْمَةً مِّنْ
 عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ۖ قَالَ لَهُ

59 ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਘੁਮੰਡ ਅਤੇ ਮੁਖਲਿਸ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਸਮਝ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਤੋਂ ਚਾਰੂੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਨਾ ਬਿਠਾਓ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬੈਠੀਏ ਇਸੇ 'ਤੇ ਦੋ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਆਪਣੇ ਘੁਮੰਡ ਨਾਲ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ, ਹੁਣ ਕਿੱਸਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਮਿਜ਼ਰ ਦਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲੋਕ ਜੇਕਰ ਚੰਗੇ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਐ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ? ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦੇ ਬਹੁਤ ਹਨ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਸਾਡਾ ਹੈ, ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਲਮ ਹੈ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮੱਛੀ ਭੁੰਨ ਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਲਵੋ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮੱਛੀ ਗੁੰਮ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਉਹ ਮਿਲੇ।

60 ਇਹ ਜਵਾਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਯੂਸ਼ਾਅ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮਲੀਫ਼ਾ ਬਣੇ।

61 ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਯੂਸ਼ਾਅ (ਅਲੈ.) ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਵਜੂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਤਲੀ ਹੋਈ ਮੱਛੀ ਜਿਉਂਦੀ ਹੋ ਕੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸੁਰਾਖ ਜਿਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਜਾਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂ। ਉਹ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣਾ ਭੁੱਲ ਗਏ।

ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ (ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਸੀ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨ (ਅੱਲਾਹ ਵਲੋਂ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਭਲਾਈ (ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਸਿਖਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂ (66) (ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿ ਕੇ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ (67) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਉਸ ਤੇ ਸਬਰ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? (68) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਰੱਬ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵੇਖੋਗੇ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲਾਂਗਾ। (69) ਖ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ (ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ) ਮੈਥੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਪੁੱਛੀਓ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਆਪ ਉਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਾਂ। (70)

ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਚੱਲ ਪਏ, ਇੱਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੇੜੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਤਾਂ (ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਸਤੀ ਨੂੰ ਪਾੜ ਸੁੱਟਿਆ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪਾੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਤੀ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦੇਵੇਂ? ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। (71) ਖ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ? (72) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਹੜੀ ਭੁੱਲ-ਦੁੱਕ ਮੈਥੋਂ ਹੋਈ, ਇਸ 'ਤੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ 'ਚ ਨਾ ਪਾਉਣਾ। (73) ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਚੱਲੇ ਇੱਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ (ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਇਕ ਬਾਲਕ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਖ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ। (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਣਹੱਕਾ ਬਗ਼ੈਰ ਬਦਲੇ ਦੇ ਮਾਰ-ਮੁਕਾਇਆ, (ਇਹ) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੈੜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। (74)

سُورَةُ الْكَافُرَاتِ

مُؤَيَّدَةٌ

مُؤَيَّدَةٌ هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا
 عَلَّمْتَنِي رُسُلًا ۖ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُسْتَفِيدَ مِنِّي
 مَعِيَ صَبْرًا ۖ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰٓ مَا لَمْ تُحِطْ
 بِهِ خُبْرًا ۖ قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا
 وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۖ قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي
 فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ
 ذِكْرًا ۗ فَاذْهَبْ فَإِن لَّمْ يَكُن فِي السَّفِينَةِ
 حَرْفًا ۖ قَالَ أَخَّرْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا ۚ لَقَدْ
 جِئْتَنِي شَيْئًا إِمْرًا ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ
 تُسْتَفِيدَ مِنِّي صَبْرًا ۖ قَالَ لَا تَأْخُذْ بِنِهَا
 يُسِيَّتِ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ۖ
 فَاذْهَبْ فَإِن لَّمْ يَكُن فِي السَّفِينَةِ
 نَفْسًا لَّيْسَ بِغَيْرِ نَفْسٍ ۚ لَقَدْ جِئْتَنِي شَيْئًا مُّكْرًا ۖ

مَدْرَسَةٌ

62 (ਬਾਕੀ) ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਥੱਕੇ ਜਦੋਂ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਥੱਕ ਗਏ।
 65 ਉਹ ਬੰਦਾ ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਸੀ, ਮਿਲ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਸਬੱਬ ਦੱਸਿਆ, ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤਰਬੀਅਤ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਪਰ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਇਲਮ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਤੈਨੂੰ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਚਿੜੀ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਹਾ ਸਾਰਾ ਇਲਮ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚਿੜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ।
 71 ਜਦੋਂ ਉਸ ਕਿਸਤੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ, ਕਿਸਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਖ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਮੁਫਤ ਚੜ੍ਹਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਅਹਿਸਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਕਿਸਤੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਕਿਸਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤਖਤੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨਾ ਡੁੱਬੇ।
 73 ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛਣਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲਈ।
 74 ਸੁਥਰੀ ਭਾਵ ਬੇਗੁਨਾਹ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲੜਕਾ ਬਾਲਿਗ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਲੜਕੇ ਖੇਡਦੇ ਸਨ ਇੱਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਚਲਦੇ ਬਣੇ।

(ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ? (75) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ (ਫਿਰ) ਕੋਈ ਗੱਲ ਪੁੱਛਾਂ (ਭਾਵ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਾਂ) ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਉਜ਼ਰ (ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ, ਆਖਰੀ ਹੱਦ) ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। (76) ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਚੱਲੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਮੰਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਧ ਵੇਖੀ ਜਿਹੜੀ (ਬੁਕੀ ਹੋਈ) ਡਿਗਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਖ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। (77) (ਖ਼ਿਜ਼ਰ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਤੇਰਾ ਸਾਥ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ (ਪਰ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। (78) ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਬੋੜੀ (ਸੀ) ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ

قَالَ لَهُمَا

قَالَ لَهُمَا إِنَّكَ لَمَنْ تَسْتَلِيحُ مَعِيَ

الْحَبِيبُ

الْحَبِيبُ

صَبْرًا ۖ قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا تَصْحَبْنِي ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۖ فَانطَلَقَا ۖ حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُصَ مَا قَامَهُ ۗ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ۗ قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۗ سَأَتَّبِعُكَ بِمَا أُولَىٰ مَأَلَمَ لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۗ أَمَا السَّيِّئَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرْوَتْ عَنْ أَعْيُنِهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۗ وَأَمَا الْعُلَمُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنِينَ فَنَشِينَا أَنْ يُرْهِفْهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۗ فَآرَدْنَا أَنْ نُبَدِّلَ لَهُمَا خَيْرًا مِمَّنْهُ زَكْوَةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۗ

مَزَلَم

ਮਿਹਨਤ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ (ਕਰਕੇ ਭਾਵ)(ਕਿਸਤੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ) ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਹਰੇਕ ਬੋੜੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਨਾਲ ਖੋਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਦਾਰ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ (ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹੜਪ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ)(79) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਬਾਲਕ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੋਵੇਂ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਡਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ (ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਜੇਕਰ ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ) ਉਸਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸਾ ਦੇਵੇ। (80) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ (ਹੋਰ) ਬੱਚੇ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੇ: ਜਿਹੜਾ ਚੰਗੇ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ। (81)

- 77 ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮਹਿਮਾਨੀ ਕਰੀਏ।
- 78 ਹੁਣ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ। ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਲਮ ਮੇਰੇ ਢੰਗ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਇਲਮ ਉਹ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਖ਼ਲੂਕ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ। ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਇਲਮ ਉਹ ਜਿਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਨਾ ਜਾਵੇ।
- 80 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬੇਰਾਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦੇ, ਕਈ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬੁਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਈਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕੌੜਾ ਖੀਰਾ ਕੋਈ ਬੀਜ ਮਿੱਠਾ ਪਿਆ ਕੋਈ ਕੌੜਾ ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੌੜਾ ਖੀਰਾ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਹੈ ਵਿਗੜ ਕੇ ਕੋਈ ਫਲ ਕੌੜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਲਮ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੈ। ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮੁਸਲਮਾਨੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਇਹੋ ਅਰਥ ਸਮਝ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
- 81 ਉਸ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੁੱਤਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਇੱਕ ਨਬੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਉੱਮਤ ਚੱਲੀ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਕੰਪ ਸੀ ਉਹ ਯਤੀਮ ਬਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸੀ, (ਜਿਹੜੇ) ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ (ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ (ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ) ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਅਤੇ (ਫਿਰ) ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਕੱਢ ਲੈਣ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਹਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਭੇਤ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋ। (82) (ਐ ਨਬੀ!) ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਜੁਲ-ਕਰਨੈਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। (83) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਫਰਮਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਜ-ਓ-ਸਮਾਨ ਅਤਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ (84) ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ (ਸਫ਼ਰ ਦੀ) ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। (85) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਅਸਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਚਿੱਕੜ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ (ਨਦੀ) ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੌਮ ਵੇਖੀ।

قَالَ كَلِمَاتٍ
وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ وَمَا كُنْتُمْ عَنْ ذَلِكَ تَأْوِيلًا مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا وَاسْتَأْذِنَكَ عَنْ ذِي الْقُرْبَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا إِنَّا مَكْنُؤُنَا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا لَهُ فِي سُبْحَانَ فَاسْمِعْ سُبْحَانَ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَبْدَأُ الْقُرْآنَ إِنَّمَا أَنْ تَعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا قَالَ أَفَأَمَّنْ طَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَآمَنُوا بِمَا أُوحِيَ إِلَيْهِمْ فَهُمْ فِي أَعْيُنِنَا قَالُوا إِنَّمَا يَأْتِيهِمْ الْخَبْرُ لِيَلْغُوا فِيهِ وَمَا يَكُونُونَ لَبَّائِينَ

ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਜੁਲ-ਕਰਨੈਨ! ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਵੋ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਬਾਰੇ) ਭਲਾਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ (ਦੇਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਹੈ)। (86) (ਜੁਲ-ਕਰਨੈਨ!) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਕਾਰਨ) ਜੁਲਮ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਫਿਰ (ਜਦੋਂ) ਉਹ ਆਪਣੇ (ਕੁਫ਼ਰ ਅਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਕਾਰਨ) ਜੁਲਮ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਭੈੜਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇਗਾ (87) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ (ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਸਗੋਂ) ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਾਂਗੇ। (88)

- 82 ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲੈਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਅੱਗੇ ਜੁਲ ਕਰਨੈਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿਖਾਏ ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ 'ਕਹਿਫ਼ ਦੇ ਅਸਹਾਬ' ਦਾ ਹਾਲ ਸੀ।
- 83 ਇਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ 'ਜੁਲ ਕਰਨੈਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੋਹੇ ਸਿਰਿਆਂ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਤੇ ਫਿਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਲਕਬ ਹੈ, ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ।
- 85 ਭਾਵ ਇੱਕ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ।
- 86 'ਜੁਲ ਕਰਨੈਨ' ਨੂੰ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਬਸਤੀ ਕਿੱਥੇ ਤੱਕ ਆਬਾਦ ਹੈ। ਸੋ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦਲਦਲ ਸੀ, ਨਾ ਆਦਮੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਨਾ ਕਿਸਤੀ ਦਾ ਰੱਲਣਾ, ਤੱਬ ਦੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ। (ਜਾਰੀ)

ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ) ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। (89) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਓਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਸੀ। (90) ਸੱਚਾਈ ਇਹ (ਸੀ) ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੀ। (91) ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ (92) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ। (93) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ੁਲ-ਕਰਨੈਨ! ਯਾਜੂਜ ਅਤੇ ਮਾਜੂਜ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਲਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਖ਼ਰਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕੰਧ ਬਣਾ ਦੇਵੋ? (94) (ਜ਼ੁਲ-ਕਰਨੈਨ) ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖ਼ਰਚ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੁਕੱਦਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਓਟ ਉਸਾਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। (95) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ (ਵੱਡੀਆ-ਵੱਡੀਆਂ) ਚਾਦਰਾਂ ਲੈ ਆਵੋ। (ਇਸ ਤਰਾਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੇਵੇਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ (ਹਿੱਸਾ) ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਲਗਾਉ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ (ਸੁਲਗਾਉਂਦੇ-ਸੁਲਗਾਉਂਦੇ) ਅੱਗ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ (ਤਾਂਬਾ) ਲੈ ਆਉ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਪਿਘਲਾ ਕੇ ਪਾ ਦੇਵਾਂ। (96) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਣ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਤਾਕਤ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾੜ ਲਗਾ ਸਕਣ। (97) ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਆ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ (ਢੁਆ ਕੇ) ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ। (98)

قَالَ الْوَدَّ
 أَمْرًا يُسْرًا ۖ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ
 الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلَعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنَ
 دُونِهَا سَبِيلًا ۗ كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۖ
 ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ
 دُونِهِمَا قَوْمًا ۖ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ۖ قَالُوا يٰئِذَا
 الْقَرْنَينِ ۖ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
 فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ
 سَدًّا ۗ قَالَ مَا مَكْتَبِي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي
 بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ۗ أَلَمْ يَكُن لَكُمْ آيَاتٍ
 حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا ۖ قَالَ أَلَمْ يَأْتِكُمْ عَلَيْكُمْ قَطْرًا ۗ
 فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ۗ
 قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِن رَّبِّي ۖ فَإِذَا جَاءَ وَعَدُوتُمْ أَجْعَلُهُ

مَثَلًا

(ਬਾਕੀ) 87 ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹਾਕਿਮ ਨੂੰ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਸਤਾਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ।

88 ਹਾਕਿਮ ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਵਾਲਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦਾ ਇਹੋ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਭਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਕਰੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਭਾਵ ਇਹ ਚਾਲ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

89 ਭਾਵ ਹੋਰ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ।

90 ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਲੋਕ ਜੰਗਲੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਛੱਤ ਪਾਉਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

91 ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਥਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਿਖਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਸਹੀ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਏਨੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤੀ।

93 ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆੜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਪਹਾੜ ਸਨ। ਯਾਜੂਜ ਮਾਜੂਜ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਯਾਜੂਜ ਮਾਜੂਜ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ।

(ਜਾਰੀ)

ਉਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ (ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚੱਲ ਫਿਰ ਕੇ) ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਧੁਸ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ (ਨਰਸਿੰਗੇ) ਵਿੱਚ ਫੁਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ (99) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ਮ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ। (100) ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। (101)ਕੀ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਿਵਾ (ਆਪਣੇ) ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਲੈਣਗੇ (ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ?) ਅਸੀਂ (ਅਜਿਹੇ) ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਰਕ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ।(102) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।(103) ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝੀਂ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।(104) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਅਜਾਈਂ ਗਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਵਜ਼ਨ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।(105) ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਰਕ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਠੱਠਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ।(106)ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਮਹਿਮਾਨੀ (ਲਈ ਹੋਣਗੇ।)(107)

قَالَ الْكَافِرُ
 دَكَاةً، وَكَانَ وَعْدًا رَبِّي حَقًّا ۖ وَتُرْكِنَا بَعْضُهُمْ
 يَوْمَئِذٍ يَمُوتُ فِي بَعْضٍ وَنُفَعُ فِي الصُّورِ فَمَجْمَعُهُمْ
 جَمْعًا ۖ وَعَرْضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۖ
 الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا
 لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ۖ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن
 يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ
 لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ۖ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ
 أَعْمَالًا ۖ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
 يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۖ أُولَئِكَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِالْبَيِّنَاتِ رَغْوَةً وَّلِقَاءِ رَبِّهِمْ فَمُحِطَّتْ
 أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا ۖ ذَلِكَ جَزَاءُ
 وَهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَتَّخَذُوا الْيَتِيمَ هُرُوقًا ۖ
 إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ

مَنْزِلٍ

(ਬਾਕੀ) 94 ਭਾਵ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰਲਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੁਝ ਮਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦੇਈਏ, ਉਸ ਨੇ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਫੌਜ ਅਸਬਾਬ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਜੂਜ ਮਾਜੂਜ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਦੋ ਦਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਯਾਜੂਜ ਦੂਜਾ ਮਾਜੂਜ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੌਮ ਪੱਖੋਂ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਸਨ।

95 ਭਾਵ ਮਾਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ।

96 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਤਖ਼ਤ ਬਣਾਏ, ਇੱਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧਰਦਾ ਗਿਆ ਦੋਵੇਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤਾਂਬਾ ਪਿਘਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਦਰਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਜਮ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਰੁਕਾਵਟ ਤੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਉਸ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਚਾਰ ਖ਼ਾਨੇ ਵਾਲੀ ਧੋਤੀ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਹੇ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਸਿਆਹ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਕੀਰ ਲਾਲ ਤਾਂਬੇ ਦੀ।

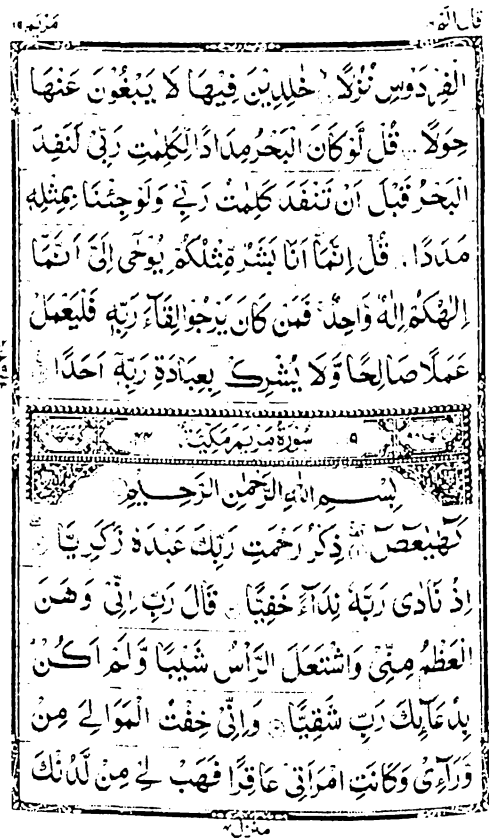
97 ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪੱਕਾ ਤਾਕਤਵਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਲੱਗਿਆ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

(ਜਾਰੀ)

ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਮਕਾਨ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁਣਗੇ। (108) ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਸਮੁੰਦਰ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇੰਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਰ (ਸਮੁੰਦਰ) ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਲੈ ਆਈਏ। (109) ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇੱਕ ਜੀਅ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ 'ਵਹੀ' ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਅਬੂਦ ਉਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਅਬੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖੇ ਉਸਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਾ ਬਣਾਵੇ। (110)

19. ਸੂਰਤ ਮਰੀਯਮ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 98 ਆਇਤਾਂ,
6 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 968 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
3986 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਕਾਫ਼-ਹਾ-ਯਾ-ਐਨ-ਸਾਦ, (1) ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਜ਼ਕਰੀਆ 'ਤੇ (ਫ਼ਰਮਾਈ ਸੀ)। (2) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਦੱਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ (3) (ਅਤੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਬੁਢਾਪੇ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰ (ਹੈ ਕਿ) ਬੁਢਾਪੇ ਕਾਰਨ ਤਪਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਂ ਤੈਥੋਂ ਮੰਗ ਕੇ ਕਦੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆਂ (4) ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਬੰਦਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਬਾਂਝ ਹੈ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰਿਸ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਫ਼ਰਮਾਉ (5)

(ਬਾਕੀ) 98 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੇ ਸਮੇਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰਾਖ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰਾਖ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਬੇਬਸ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਅਸਮਾਨੋਂ ਤੀਰ ਚਲਾਉਣਗੇ, ਉਹ ਲਹੂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਆਉਣਗੇ, ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਬਦ-ਦੁਆ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮਰ ਜਾਣਗੇ। 'ਜ਼ੁਲ ਕਰਨੈਨ' ਅਜਿਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੰਧ ਦੀ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮਿਟੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬਾਗ਼ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਬਾਗ਼ ਤੇ ਘੁਮੰਢ ਕਰਦਾ ਸੀ।

99 ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ।
101 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦੀ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਉਣ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਸਮਝਦੇ।
104 ਭਾਵ ਜਿਹੜੀ ਭੱਜ ਨੱਠ ਕੀਤੀ ਉਹ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਵੀਰਾਨ ਹੋਈ।

(ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੀ ਮੀਰਾਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣੇ (ਯਾਨੀ ਨਬੂਵੱਤ ਦਾ) ਅਤੇ (ਐ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ) ਰੱਬਾ! ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣਾ। (6) ਐ ਜ਼ਕਰੀਆ! ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾ ਯਾਹਯਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜੀਅ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (7) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੇਰੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਬਾਂਝ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੁੱਢਾ-ਖੱਪਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ? (8) ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੰਜ ਹੀ (ਹੋਵੇਗਾ)। ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਅਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (9) ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਬਾ! ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤਿੰਨ (ਰਾਤ ਦਿਨ) ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ। (10) ਫਿਰ ਉਹ (ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਹੁਜਰੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ (ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ) ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (11) ਐ ਯਾਹਯਾ! ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ। (12) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਨਰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਈ ਸੀ। (13) ਅਤੇ ਉਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਸਨ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਤੇ ਬਾਗ਼ੀ ਤੇ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। (14) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੁਲੋਕ ਸਿਧਾਰਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰਕੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ। (15) ਅਤੇ (ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ) ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਮਰੀਯਮ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਚਲੀ ਗਈ (16)

قَالَ الْكُوفِيُّ وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَائِزًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتْيًا ۖ قَالَ كَذَاكَ ۖ قَالَ رَبِّكَ هُوَ عَسَىٰ هَٰذَا ۖ وَقَدْ خَلَقْنَاكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ۖ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۖ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۖ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَنْ سَخَّرْنَا لَكُمُ الْكُوفَةَ وَعِشْيَاءَ يُبْعَثُ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآيَاتُنَا لَكُمْ صَيِّبًا ۖ وَحَنَاتٍ مُّزِينًا ۖ وَأَنَّا لَمَبْنَا وَكُلُودًا ۖ وَكَانَ نَقِيًّا ۖ وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ۖ وَسَلَّمْ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۖ وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَدَّتْ

مِزَان

وَقَدْ لَرَّ

- (ਬਾਕੀ) 105 ਉਹ ਆਖ਼ਿਰਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਪਲੜਾ ਕੀ ਤੋਲੇ? 3 ਭਾਵ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇੱਕਲੇ ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਛੁਪ ਕੇ ਸੱਦਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਮੰਗਦੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਹੱਸਦੇ। 4 ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਭਾਵ ਚਿੱਟੇ ਵਾਲ। 5 ਇਹ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਨੇਕ ਰਸਤਾ ਨਾ ਵਿਗਾੜਨ। 6 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦਾ ਨਾਇਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰੰਤੂ ਨਾਇਬ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਪਿੱਛੋਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। 8 ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਮੰਗਦੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ। 9 ਇਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

(ਜਾਰੀ)

ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਪਰਦਾ ਕਰ ਲਿਆ।
 (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਆਪ ਦਾ
 ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਭੇਜਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਤਾਂ
 ਆਦਮੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ। (17) ਮਰੀਯਮ
 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ
 ਤੁਹਾਥੋਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਦੀ ਹਾਂ।
 (18) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ
 ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ (ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ) ਹਾਂ (ਅਤੇ
 ਇਸ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ) ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ
 ਪੁੱਤਰ ਬਖ਼ਸ਼ਾਂ। (19) ਮਰੀਯਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ
 ਬਾਲਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੇ
 ਛੂਹਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਦਕਾਰ ਵੀ
 ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (20) (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਜ
 ਹੀ (ਹੋਵੇਗਾ) ਤੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ
 ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ (ਮੈਂ) ਉਸੇ ਢੰਗ
 ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਾਂਗਾ) ਤਾਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ
 ਲਈ ਆਪਣੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਮਿਹਰ (ਦਾ
 ਸਾਧਨ) ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਵਿਖਾਵਾਂ, ਇਹ ਕੰਮ
 ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (21) ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸ
 ਬਾਲਕ ਦਾ ਗਰਭ ਠਹਿਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ
 ਗਰਭ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲੀ
 ਗਈ। (22) ਫਿਰ ਜਣੇਪੇ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਉਸਨੂੰ

ਖਜੂਰ ਦੇ ਇੱਕ ਤਨੇ ਵੱਲ ਲੈ ਆਈਆਂ। ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ
 ਭੁੱਲ ਭੁਲਾਈ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ। (23) ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ
 ਕਿ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਾ ਵਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (24) ਅਤੇ ਖਜੂਰ ਦੇ ਤਨੇ
 ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਹਲੂਣਾ ਦੇਵੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖੰਜੂਰਾਂ ਝੜ ਆਉਂਣਗੀਆਂ (25)

(ਬਾਕੀ) 11 ਮੂੰਹੋਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆਇਆ।

12 ਭਾਵ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇਲਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਭਾਵ ਪਿਉ ਬੁੱਢਾ ਸੀ ਅਤੇ
 ਆਪ ਜਵਾਨ।

13 ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ।

14 ਭਾਵ ਆਰਜ਼ੂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।

15 ਅੱਲਾਹ ਜਦੋਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਆਖੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਕੜ ਨਹੀਂ।

16 ਭਾਵ 'ਹੈਜ਼' ਦਾ ਗੁਸਲ ਕਰਨ ਨੂੰ, ਇਹੋ ਪਹਿਲਾ 'ਹੈਜ਼' ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਪੰਦਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ। ਸ਼ਰਮ ਕਰਕੇ
 ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਗਈ ਉਹ ਮਕਾਨ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਸਰਾਨੀ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਕਿਬਲਾ ਕਰੀਂਦੇ ਹਨ।

17 ਭਾਵ ਜਵਾਨ ਮੁਬਸੂਰਤ।

21 ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਭਾਵ ਬਗ਼ੈਰ ਪਿਉ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

22 ਭਾਵ ਜੰਮਣ ਦੇ ਸਮੇਂ।

24 ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਾ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ।

فَالرَّبُّهَا
 مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ۖ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ
 حِجَابًا ۖ فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا
 سَوِيًّا ۖ قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتُ
 تَقِيًّا ۖ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
 زَكِيًّا ۖ قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ
 أَكُ بَغِيًّا ۖ قَالَ كَذَلِكَ ۖ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىٰ هَيْبَةٍ
 وَلِجَعَلْكَ آيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا ۖ وَكَانَ أَمْرًا
 مَّقْضِيًّا ۖ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَّتْ بِهِ مَكَانًا قَاصِيًّا ۖ
 فَوَجَّاهَا الْحَاضِرَ إِلَىٰ جَنْبِ الْعُكَّةِ ۖ قَالَتْ يَلَيْسَ لِي
 مِنْ قَبْلِ هَذَا نَسِيًّا مَنِيًّا ۖ فَوَجَّاهَا مِنْ
 تَحْتِهَا إِلَىٰ تَحْتِ نَفْسِي ۖ فَجَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ۖ وَ
 هَمَزَ الْيَاكِ بِجَنْبِ الْعُكَّةِ لَتَسْقُطَ عَلَيْكَ رَطَبًا
 جَنِيًّا ۖ فَكَلِمَاتٍ وَأَشْرَىٰ وَعَينًا ۖ فَأَمَّا سَرِيًّا ۖ مِنْ
 مَزَلٍ

ਫਿਰ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਦਿਨ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਖਰਾਬੀ ਹੈ। (37) ਉਹ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ, ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਅੱਜ ਖੁਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਨ (38) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਸਰਤ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ (ਅਫ਼ਸੋਸ) ਉਹ ਸੁਸਤੀ ਵਿੱਚ (ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ) ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। (39) ਅਸੀਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਧਰਤੀ ਤੇ (ਵਸਦੇ) ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਹੋਵੇਗਾ (40) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੱਚੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ। (41) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਾ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਨਾ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁਝ ਕੰਮ ਆ ਸਕਣ? (42) ਅੱਬਾ

قَالَ الْغَاثُ
صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۝
كُوْنِبِلِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝ أَسْمِعْ
بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُوكُنَّا لَكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي
صَلَاحٍ مُبِينٍ ۝ وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ إِنَّا نَحْنُ
نُرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ۝ وَادْكُرْ
فِي الْكِتَابِ الْإِبْرَاهِيمَ ۝ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝ إِذْ
قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ۝ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ
الْعَالَمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ۝
يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ
عَصِيًّا ۝ يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَاكَ أَنَّ يَسْتَكْ عَدَاْبٌ مِنَ
الرَّحْمَنِ فَتَكُوْنُ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ۝ قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ

ਹਜ਼ੂਰ! ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਇਲਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦੇਵੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਾਵਾਂਗਾ। (43) ਅੱਬਾ ਜੀ! ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਬਾਗ਼ੀ ਹੈ। (44) ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਘੇਰੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹੋ ਜਾਵੋ। (45) ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਥਰਾਉ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ (46)

39 ਜਦੋਂ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ ਨਰਕ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਗੇ ਫਿਰ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮੀਂਢੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਕੇ ਨਰਕ ਅਤੇ ਜੰਨਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਥਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਕਿ ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੇਜ਼ਮੀ ਦੇਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਲਈ ਪਏ ਰਹਿਣ। ਉਸ ਦਿਨ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਨਾ ਉਮੀਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

45 ਭਾਵ ਕੁਫਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਕੁੱਝ ਮੁਸੀਬਤ ਆਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ ਭਾਵ ਬੁੱਤਾਂ ਤੋਂ। ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ. ਨੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ ਕਿਹਾ (ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ) ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਾਂਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (47) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਦਦੇ ਹੋ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਪੁਕਾਰਾਂਗਾ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸੱਦਕੇ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ। (48) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਹਾਕ ਅਤੇ (ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ) ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾਇਆ। (49) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ। (50) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਪੈਗੰਬਰ ਸਨ (51) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੂਰ ਪਹਾੜ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇੜੇ ਸੱਦਿਆ (52) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਰਾ ਹਾਰੂਨ ਪੈਗੰਬਰ ਦਿੱਤਾ (53) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇ ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ (ਮੇਰੇ) ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਨਬੀ ਸਨ। (54) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਅਤੇ (ਚੋਣਵੇਂ) ਸਨ। (55)

عَنْ اِبْرٰهِيْمَ يٰٰ اِيْحٰبِيْمُ لِيْن لَمْ تَنْتَه لَ اَرْجٰنَتَكَ
 وَ اِهْجُرْتَنِيْ نَبِيًّا ۝ قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ سَاسْتَعْفِرُ لَكَ رَبِّيْ ۝
 اِنَّهٗ كَانَ بِيْ حَفِيًّا ۝ وَاَعْتَزُّ لَكُمْ وَا تَدْعُوْنُ مِنْ دُوْنِ
 اِلٰهِيْ وَاَدْعُوْا رَبِّيْ ۝ عَلَيَّ اِلَّا اَكُوْنُ بِدَعَا رَّبِّيْ
 شَقِيًّا ۝ فَلَمَّا اَعْتَزَّلْتُمْ وَا يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ
 اِلٰهِيْ ۝ وَهَبْنَا لَهٗ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ ۝ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ۝
 وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَّحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
 صٰدِقٍ عَلِيًّا ۝ وَاذْكُرْنِي الْكِتٰبِ مُوسٰى اِنَّهٗ كَانَ
 مُخْلِصًا وَا كَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۝ وَاذْكُرْنِي مِنْ جَانِبِ
 الطُّوْرِ الْاَيْمَنِ وَتَرْتِيْبُهٗ نَبِيًّا ۝ وَوَهَبْنَا لَهٗ مِنْ
 رَّحْمَتِنَا اٰخَاهُ هٰرُوْنَ نَبِيًّا ۝ وَاذْكُرْنِي الْكِتٰبِ اِسْمٰعِيْلَ
 اِنَّهٗ كَانَ صٰدِقَ الْوَعْدِ وَا كَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۝ وَا كَانَ
 يٰٰمُرًا اَهْلَهٗ بِالصَّلٰوةِ وَ الزَّكٰوةِ ۝ وَا كَانَ عِنْدَ رَبِّيْ

مذٰل

- 47 ਤੇਰੀ ਸਲਾਮਤੀ ਰਹੇ ਇਹ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸਲਾਮ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਦੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਨਾਲ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣ, ਘਰੋਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗਣ ਅਤੇ ਬੇਟਾ ਮਿੱਠੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ। ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।
- 49 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ, ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਪਣੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਥੇ ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।
- 50 ਭਾਵ ਸਦਾ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਭੇਜਦੇ।
- 51 ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਉਹ ਨਬੀ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਾਸ ਹਨ, ਉੱਮਤ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਉਹ ਰਸੂਲ ਹਨ।
- 52 ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਹੋਈ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- 53 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਏ।
- 54 ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੂੰ ਆਵੇਂ ਮੈਂ ਇਸੇ ਥਾਂ ਰਹਾਂਗਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਲ ਨਾ ਆਇਆ, ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੇ।

ਫਿਰ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਦਿਨ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (37) ਉਹ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ, ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਅੱਜ ਖੁਲੂਮ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਨ (38) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਸਰਤ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ (ਅਫ਼ਸੋਸ) ਉਹ ਸੁਸਤੀ ਵਿੱਚ (ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ) ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। (39) ਅਸੀਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਧਰਤੀ ਤੇ (ਵਸਦੇ) ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਹੋਵੇਗਾ (40) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੱਚੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ। (41) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਾ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਨਾ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁਝ ਕੰਮ ਆ ਸਕਣ? (42) ਅੱਬਾ ਹਜ਼ੂਰ! ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਇਲਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦੇਵੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਾਵਾਂਗਾ। (43) ਅੱਬਾ ਜੀ! ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਬਾਗ਼ੀ ਹੈ। (44) ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਘੇਰੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹੋ ਜਾਵੋ। (45) ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੋ.) ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਥਰਾਉ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ (46)

قَالَ الْاٰخَرُ
 صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ۝ فَآخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۝
 قَوْلِ الْاٰخَرِ لَقَدْ اَمِنَّا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝ اَسْمِعْ
 بِهِمْ وَاَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُوْنَا لَكِنَ الظّٰلِمُوْنَ الْيَوْمَ فِيْ
 صَلَٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝ وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ
 الْاَمْرُ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ اِنَّا نَحْنُ
 نَزَرْنَا الْاَرْضَ وَمَنْ عَلَيَّهَا وَاَلْبَيْتَا يُزْجَعُوْنَ ۝ وَاذْكُرْ
 فِي الْكِتٰبِ الْاِبْرٰهِيْمَ ۝ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ۝ اِذْ
 قَالَ لِاَبِيْهِ يٰاَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
 وَلَا يُغْنِيْ عَنْكَ شَيْئًا ۝ يٰاَبَتِ اِنِّيْ قَدْ جِئْتُ مِنَ
 الْعٰلَمِ مٰلِكًا ۝ يٰاَبَتِ اِنِّيْ اَرَاكَ فَاَتَّبِعْنِيْ اِنْ كُنْتَ
 الرَّحْمٰنَ الْعَاقِلَ ۝ اِنِّيْ اَخَافُ اَنْ يَسْئَلَكَ عَذَابٌ مِّنَ
 الرَّحْمٰنِ فَتَكُوْنَ لِشَيْطٰنٍ رَّوْبِيًّا ۝ قَالَ اَرَاغِبُ اَنْتَ

39 ਜਦੋਂ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ ਨਰਕ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਗੇ ਫਿਰ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮੀਂਢੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਕੇ ਨਰਕ ਅਤੇ ਜੰਨਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਥਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਕਿ ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਮੀ ਦੋਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਲਈ ਪਏ ਰਹਿਣ। ਉਸ ਦਿਨ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਨਾ ਉਮੀਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।
 45 ਭਾਵ ਕੁਫਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਕੁੱਝ ਮੁਸੀਬਤ ਆਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ ਭਾਵ ਬੁੱਤਾਂ ਤੋਂ। ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ. ਨੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਹੋਵੇ ਕਿਹਾ (ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ) ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਾਂਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (47) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਦਦੇ ਹੋ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਪੁਕਾਰਾਂਗਾਂ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸੱਦਕੇ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ। (48) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਹਾਕ ਅਤੇ (ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ) ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾਇਆ। (49) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਬਖਸ਼ਿਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ। (50) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਪੈਗੰਬਰ ਸਨ (51) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੂਰ ਪਹਾੜ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇੜੇ ਸੱਦਿਆ (52) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਰਾ ਹਾਰੂਨ ਪੈਗੰਬਰ ਦਿੱਤਾ (53) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇ ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ (ਮੇਰੇ) ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਨਬੀ ਸਨ। (54) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਅਤੇ (ਚੋਣਵੇਂ) ਸਨ। (55)

عَنْ اِبْرٰهِيْمَ يٰٰ اِبْرٰهِيْمُ كَيْفَ لَمْ تَنْتَهُ لِرَجْمِكَ
 وَ اِهْتَرَفِيْ بَيْنَنَا ۗ قَالَ سَلَّمْ عَلَيَّكَ سَاسُغْفِرُكَ اَلَا رُبِّيْ
 اِنَّهُ كَانَ بِيْ حَقِيْبًا ۗ وَ اَعْتَزَلْتُكُمْ وَ اَتَذَعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
 اَللّٰهِ وَ اَدْعُوْا رَبِّيْ ۗ عَسَىٰ اَلَّا اَكُوْنَ بِدَعَاۗءِ رَبِّيْ
 شَاقِيْبًا ۗ فَلَمَّا اَعْتَزَلْتُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ
 اَللّٰهِ ۗ وَ هَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَ يٰٰعِصٰبَ ۗ وَ كَلَّمْنَا يٰٰقِيْبًا ۗ
 وَ وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَّحْمٰتِنَا وَ جَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
 صٰدِقٍ عَلَيْنَا ۗ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ مُوْسٰى اِنَّهُ كَانَ
 مُخْلِصًا ۗ وَ كَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۗ وَ نَاذِرِيْنَهُ مِنْ جَانِبِ
 الطُّوْرِ الْاَيْمَنِ وَ تَرَبُّنَهُ يُحْيِيْنَا ۗ وَ وَهَبْنَا لَهُ مِنْ
 رَّحْمٰتِنَا اٰخَاهُ هٰرُوْنَ نَبِيًّا ۗ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتٰبِ اِسْمٰعِيْلَ
 اِنَّهُ كَانَ صٰدِقَ الْوَعْدِ ۗ وَ كَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۗ وَ كَانَ
 يٰٰمُرُ اَهْلَهُ بِالصَّلٰوةِ وَ الزَّكٰوةِ ۗ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ

47 ਤੇਰੀ ਸਲਾਮਤੀ ਰਹੇ ਇਹ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸਲਾਮ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਦੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਨਾਲ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣ, ਘਰੋਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗਣ ਅਤੇ ਬੇਟਾ ਮਿੱਠੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ। ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।
 49 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ, ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਪਣੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਥੇ ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।
 50 ਭਾਵ ਸਦਾ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਭੇਜਦੇ।
 51 ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਉਹ ਨਬੀ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਾਸ ਹਨ, ਉੱਮਤ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਉਹ ਰਸੂਲ ਹਨ।
 52 ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਹੋਈ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
 53 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਏ।
 54 ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੂੰ ਆਵੇਂ ਮੈਂ ਇਸੇ ਥਾਂ ਰਹਾਂਗਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਲ ਨਾ ਆਇਆ, ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੇ।

ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇਦਰੀਸ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇ ਉਹ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਸੱਚੇ ਨਬੀ ਸਨ (56) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। (57) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਈ ਭਾਵ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਨਾਲ (ਕਿਸਤੀ 'ਚ) ਸਵਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਔਲਾਦ 'ਚੋਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਵਾਲੇ ਬਣਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿਗ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। (58) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੱਝ ਨਾ-ਅਹਿਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਨਸੀਂ ਬਣੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਨਮਾਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਆਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਸੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਮਰਾਹੀ (ਦੀ ਸਜ਼ਾ) ਮਿਲੇਗੀ। (59) ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ। ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭੋਰਾ ਭਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (60) ਭਾਵ ਸਦੀਵੀਂ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ (ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ) ਲੁਕਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ (ਨੇਕੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ) ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, (61) ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਮਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ। (62) ਇਹੋ ਉਹ ਜੰਨਤ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਜਿਹੜਾ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। (63)

قَالَ تَالِئِ

مَرْضِيًّا ۝ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِذْ رُسُومًا : إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ۝ اُولَئِكَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِمَّنَ النَّبِيِّنَ مِنْ ذُرِّيَةِ اٰدَمَ ۝ وَ مِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ۝ وَمِنْ ذُرِّيَةِ اِبْرٰهِيْمَ ۝ وَاِسْرٰءِيْلَ ۝ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاِجْتَبَيْنَا ۝ اِذَا تَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ اَيُّتُ الرِّحْمٰنِ خَرُّوْا سُجَّدًا ۝ وَبُكِيًّا ۝ فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ ۝ اَصٰغَوْا الصَّلٰوةَ ۝ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوٰتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ۝ اِلَّا مَنْ تَابَ ۝ وَامِنَ وَاَعْمَلْ صٰلِحًا ۝ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ ۝ وَلَا يُظْلَمُوْنَ شَيْئًا ۝ جَنَّتِ عَدْنٍ ۝ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ ۝ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مٰنِيًّا ۝ لَا يُسْعَوْنَ فِيْهَا لُغُوًّا اِلَّا اَسْلٰمًا ۝ وَلَهُمْ فِيْهَا بِكْرَةٌ ۝ وَعَشِيًّا ۝ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ۝

مَزَل

57 ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਇਦਰੀਸ (ਅਲੈ.) ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਸਿਉਣਾ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਜਾਨ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਸਰੀਰੋਂ ਕਢਵਾਈ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਈ ਅਤੇ ਜੰਨਤ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੂੰ ਮਿਅਰਾਜ ਦੀ ਰਾਤ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਮਿਲੇ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਇਲਯਾਸ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਇਦਰੀਸ ਲਕਬ ਹੈ। ਇਹ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚ ਪੈਗੰਬਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਿਜ਼ਰ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

62 ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਗੇ ਅਤੇ 'ਸਲਾਮੁਨ ਅਲੈਕੁਮ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਸੁਣਨਗੇ।

63 ਮੀਰਾਸ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਨਤ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਅਤੇ (ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। (64) (ਭਾਵ) ਆਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਸਭ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹੋ, ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਿਨਾਮੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? (65) ਅਤੇ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਮਨੁੱਖ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਜਿਊਂਦਾ ਕਰਕੇ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ? (66) ਕੀ (ਅਜਿਹੇ) ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁੱਝ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ? (67) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕਰਾਂਗੇ (ਅਤੇ ਉਹ) ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ (ਹੋਣਗੇ)। (68) ਫਿਰ ਹਰ ਧੜੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੇ ਸਨ (69) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਗ ਹਨ (70) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਏਗਾ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। (71) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ। (72) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਵੇਂ ਧੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਧੀਆ ਹਨ? (73)

وَمَا نُنزِّلُ إِلَّا بِإِذْنِ رَبِّكَ لَوْلَا رَبُّنَا وَمَا خَلَقْنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَاتَ مَنْ مَاتَ سَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا أَوْ لَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا فَوَرَبِّكَ لَمَحْشَرُهُمْ وَالشَّيْطَانُ ثُمَّ لَنَحْضُرُهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ حِثِّيًّا ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا وَإِن فَتَنَّاكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ثُمَّ نُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ آتًا فَالظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِّيًّا وَإِذَا نَسَخْنَا إِلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَدَلْتِ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّذِينَ آمَنُوا أَهِيَ الْفَرِيقَيْنِ حَكِيمٌ

64 ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਿਬਰਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਆਏ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ? ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇ ਜਿਬਰਾਈਲ ਨੂੰ ਇਹ ਜਵਾਬ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰੋ। ਰੱਬ ਦਾ ਕਲਾਮ ਹੈ ਜਿਬਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਜਿਵੇਂ 'ਇੱਯਾਕਾ ਨਾਬੁਦੂ ਵ ਇੱਯਾਕਾ ਨਸਤਾਈਨ' ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਪਿੱਛੇ, ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਅੱਗੇ।

65 ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਿਫਤ ਹੈ ਭਾਵ ਕੋਈ ਹੈ ਇਸ ਸਿਫਤ ਦਾ?

68 ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣਗੇ, ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਣਗੇ, ਇਹੋ ਹੋਇਆ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਡਿਗਣਾ।

72 ਜੰਨਤ ਲਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਨਰਕ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਤੰਦੂਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ ਨਰਕ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਵਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਾਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਲਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਹੈ, ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਕੰਬਦਿਆਂ ਉਸ ਉਪਰੋਂ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਲੰਘ ਜਾਣਗੇ, ਪਾਪੀ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਏ ਰਹਿਣਗੇ, ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਬੇਹੱਦ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

73 ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਕ (ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ) ਠਾਠ-ਬਾਠ ਅਤੇ ਜਾਹਿਰੀ ਸ਼ਾਨ-ਓ-ਸ਼ੋਕਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਨ। (74) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਥੋੜ੍ਹੀ ਢਿੱਲ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਆਮਤ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਮਕਾਨ ਕਿਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜ ਕਿਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। (75) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਿਦਾਇਤ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਕੀਆਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਚੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਨ। (76) ਭਲਾ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ (ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹੋ) ਧਨ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਿਲੇਗੀ? (77) ਕੀ ਉਹ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ? ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (78) ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ (79) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸੀਂ ਵਾਰਿਸ ਹੋਵਾਂਗੇ ਤੇ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ। (80) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ) ਸਹਾਇਤਾ (ਦਾ ਸਬੱਬ) ਬਣਨ। (81) ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ (ਝੁਠੇ ਪੂਜਨੀਕ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ (ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ) ਬਣਨਗੇ। (82) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਛੱਡ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? (83)

قَالَ الرَّحْمٰنُ
 ؕ قَمَآءًا رَّاحِسُنْ لَدَيَّآ ۝ وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَوْمٍ
 هُمْ اَحْسَنُ اَنْفَاثًا وَّوَرِيًا ۝ قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلٰلَةِ
 فَلْيَمْلِكْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًا اَدْحٰتٰى اِذَا رَاوَا مَا يُوعَدُوْنَ
 اِنَّا الْعَذَابُ وَاِنَّا السَّاعٰةُ فَيَعْلَمُوْنَ مَن هُوَ
 سَدْرٌ مَّكَانًا وَّاَضْعَفُ جُنْدًا ۝ وَنَزَيْدٌ لِلّٰهِ الَّذِيْنَ
 اَهْتَكٰوْا هُمْ اَسْءَلُ وَاَلْبَقِيَّتُ الصّٰلِحِيْنَ خَيْرٌ عِنْدَ
 رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ مَّرَدًا ۝ اَفَرَأَيْتَ الَّذِيْ كَفَرَ
 بِآيٰتِنَا وَقَالَ لَا وَتَبَيَّنَ مَا كَا وَاوَلَدًا ۝ اَطَّلَعَ الْغَيْبَ
 اِوْرًا تَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ۝ كَلٰٓءَ سَنَكْتُبُ مَا
 يَقُوْلُ وَنُصَدِّقُهٗ مَدًا ۝ وَنُزَيِّنُهٗ مَا
 يَقُوْلُ وَاِيَّا تَبَيَّنَ فَرْدًا ۝ وَاَتَّخَذَ مِن دُوْنِ اللّٰهِ اِلٰهَةً
 لِّيَكُوْنُوْا لَهُمْ عِزًّا ۝ كَلٰٓءَ سَيَكْفُرُوْنَ بِعِبَادَتِنَا
 وَيَكُوْمُوْنَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۝ اَلَمْ تَرَ اَنَّا اَرْسَلْنَا

74 ਬਹਿਕਾਵੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇਣ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆ ਪਰਖ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ, ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਇੱਥੇ ਚੰਗੇ ਬੁਰੇ ਭਲਾਈ ਬੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।
 75 ਫੌਜ ਭਾਵ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਦਦਗਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ।
 76 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਚੌਣਕ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ, ਨੇਕੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਕਾਫ਼ਿਰ ਚਾਹਵੇ ਇੱਥੇ ਦੀ ਦੌਲਤ ਉੱਥੇ ਮਿਲੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
 77 ਇੱਕ ਮਾਲਦਾਰ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੁਹਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾ, ਤੇਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮੈਂ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਮੁਨਕਿਰ ਨਾ ਹੋਵਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਤਾਂ ਵੀ ਮਾਲ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ, ਤੈਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਉੱਥੇ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫਰਮਾਇਆ ਭਾਵ ਉੱਥੇ ਈਮਾਨ ਨਾਲ ਦੌਲਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੀ ਦੌਲਤ ਉੱਥੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। (ਜਾਰੀ)

ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਲਈ) ਛੇਤੀ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਿਨ ਗਿਣ ਰਹੇ ਹਾਂ। (84)

ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼) ਮਹਿਮਾਨਾਂ (ਵਜੋਂ) ਇੱਕਠੇ ਕਰਾਂਗੇ (85) ਅਤੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਵੱਲ ਪਿਆਸੇ ਹੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ। (86) (ਤਾਂ ਲੋਕ) ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਗੇ ਪਰ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ। (87) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। (88) ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਓ ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ। (89) ਨੇੜੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਫਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਡਿਗ ਜਾਣ (90) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੱਬ ਲਈ ਪੁੱਤਰ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ। (91) ਰੱਬ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਬਣਾਵੇ। (92) ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹੜੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਕ ਬਣ ਕੇ ਆਉਣਗੇ। (93) ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ (ਸਾਰਿਆਂ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਮੋਂ ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ (94) ਅਤੇ (ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨੂੰ) ਗਿਣ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ। (95) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ (ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ) ਪੈਦਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ। (96) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਅਸੀਂ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਸਾਨ ਬਣਾ ਕੇ (ਉਤਾਰਿਆ) ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਹੱਠ ਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ (97) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਗਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਜਾਂ (ਕਿਧਰੇ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਿਣਕ ਸੁਣਦੇ ਹੋ? (98)

قَالَ لَوْ أَنَّ الشَّيْطَانَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَزُّهُمُ آزًا ۖ فَلَا تَجْعَلُ عَلَيْهِمْ إِيمَانًا وَعُدَاهُمْ عَدَا ۖ يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدَا ۖ وَنُفِثَ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَرُذَا ۖ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۖ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۗ لَقَدْ جِئْتُمُ شَيْئًا إِذَا ۗ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخْتَلِجُ الْجِبَالُ هَدًّا ۗ أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ۗ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۗ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا ۗ لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَاهُمْ عَدًّا ۗ وَكُلُّهُمْ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ۗ إِنْ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۗ فَإِنَّمَا يَشْرِيكَ بِإِسْمَائِكَ يُشْرِكُ بِهِ الْمُتَّقِينَ ۗ وَتُذَرِّبُهُ قَوْمًا لَدْنَا ۗ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ ۗ

(ਬਾਕੀ) 80 ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਉਸ ਇਨਕਾਰੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ।
 87 ਭਾਵ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਉਹੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ।
 89 ਭਾਵ ਭਾਰੀ ਗੁਨਾਹ।

20. ਸੂਰਤ ਤਾ-ਹਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

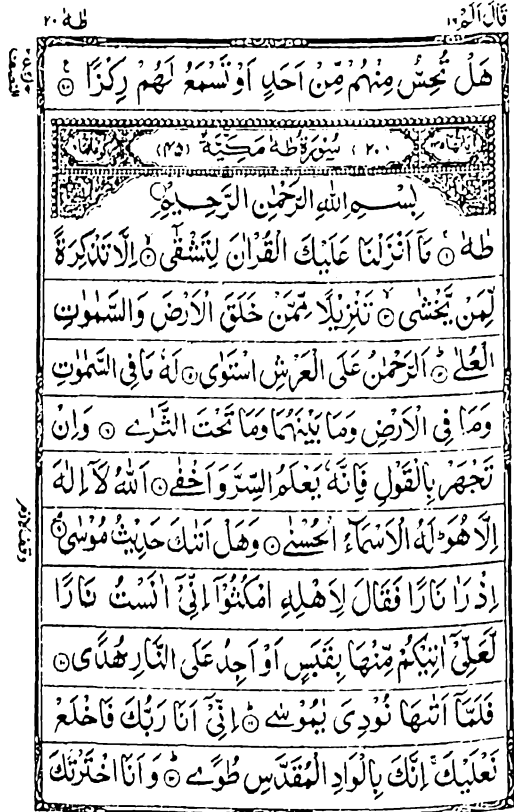
(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 135 ਆਇਤਾਂ, 8
ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1251 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ

5466 ਅੱਖਰ ਹਨ

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤਾ-ਹਾ। (1) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅਸੀਂ
ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ
ਉਤਾਰਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਿਪਤਾ ਵਿੱਚ ਫਸ
ਜਾਵੋ? (2) ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦੇਣ
ਲਈ (ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਡਰਦਾ
ਹੋਵੇ। (3) ਇਹ ਉਸ (ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਜ਼ਾਤ) ਦਾ
ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ
ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਅਸਮਾਨ ਬਣਾਏ (4) (ਭਾਵ ਖ਼ੁਦਾ-ਏ)
ਰਹਿਮਾਨ ਜਿਹੜਾ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ। ਜੋ
ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ
ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ
ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ (ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ) ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਸਾਰਾ
ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ (6) ਅਤੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ
ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਲੁਕਿਆ ਭੇਤਾਂ ਅਤੇ

ਬੇਹੱਦ ਛੁਪੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (7) (ਉਹ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ਕਿ) ਉਸ ਦੇ
ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ (ਸਾਰੇ) ਨਾਉਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਹਨ (8) ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਮੁਸਾ
ਅਲੈ. ਦੇ ਹਾਲ) ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ? (9) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਗ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਠਹਿਰੋ ਮੈਂ ਅੱਗ ਵੇਖੀ ਹੈ, (ਮੈਂ ਉਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ) ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਚੰਗਿਆਈ ਲੈ
ਆਵਾਂ ਜਾਂ ਅੱਗ (ਦੀ ਥਾਂ) ਦਾ ਰਸਤਾ ਪਤਾ ਕਰ ਸਕਾਂ। (10) ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਮੁਸਾ!
(11) ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਉਤਾਰ ਦੇਵੋ। ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੈਦਾਨ ਭਾਵ
'ਤੂਵਾ' ਵਿੱਚ ਹੈ (12) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣੋ। (13)

مذکر

1 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਪਾ ਦੇਵਗਾ।

7 ਛੁਪ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਹੋਲੇ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

8 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਜਦੋਂ 'ਰਹਿਮਾਨ' ਸੁਣਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੋ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ।

10 ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਸੂਰਤ 'ਕਸਸ' 'ਤਾਹਾ' 'ਆਰਾਫ਼' ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਾ (ਅਲੈ.) 'ਮਦਯਨ' ਤੋਂ ਜ਼ਨਾਨੀ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਮਿਸਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਰਸਤਾ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਦੇ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗੇ, ਦੂਰੋਂ ਅੱਗ ਨਜ਼ਰੀ ਆਈ, ਉਹ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨੂਰ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਨਬੀ ਬਣਾ ਕੇ ਫ਼ਿਰਾਓਨ ਵੱਲ ਭੇਜੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਨਾਨੀ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ।

12 ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਗਿਉ ਵੱਡਾ ਸੀ ਜਾਂ ਗੁਣ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਾਪਾਕ ਸਨ, ਯਹੂਦੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ ਪਾਕ ਜੁੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜੁਰਾਬਾਂ ਵੀ ਉਤਾਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪੈਗ਼ਬਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਪਾਕ ਜੁਰਾਬ ਅਤੇ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਹੀ ਰੱਬ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਦੇ ਲਈ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ। (14) ਕਿਆਮਤ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ (ਦੇ ਸਮੇਂ) ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇ। (15) ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਉਸ ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, (ਕਿਧਰੇ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ('ਤੇ ਯਕੀਨ) ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ (ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ) ਤੁਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ (16) ਅਤੇ (ਐ ਮੂਸਾ!) ਇਹ ਤੇਰੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ? (17) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਮੇਰੀ ਲਾਠੀ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਹਾਰਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪੱਤੇ ਝਾੜਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ। (18) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੂਸਾ! ਇਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। (19) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗਿਆ। (20) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਵੋ ਅਤੇ ਡਰੋ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (21) ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਆਪਣੀ ਕੱਛ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਵੋ, ਉਹ ਬਗ਼ੈਰ ਐਬ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਚਿੱਟਾ (ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ) ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ, (22) ਤਾਂ ਕਿ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਚਿੱਟਾ (ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ) ਨਿਕਲੇਗਾ। (23) ਫ਼ਿਰਅੱਨ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਵੋ (ਕਿ) ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇ। (24) ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! (ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ) ਮੇਰਾ ਸੀਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੋ। (25) ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (26) ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! (ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ) ਮੇਰਾ ਸੀਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੋ। (27) ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਆਸਾਨ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ (28) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ (ਇੱਕ ਨੂੰ) ਮੇਰਾ ਵਜ਼ੀਰ ਭਾਵ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾ ਦੇਵੋ (29) ਸਮਝ ਲਏ। (28) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ (ਇੱਕ ਨੂੰ) ਮੇਰਾ ਵਜ਼ੀਰ ਭਾਵ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾ ਦੇਵੋ (29)

قَالَ الْمَلِكُ
 فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ۝ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا
 فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ۝ إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ
 أَكَادُ أُخْفِيهَا لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِمَا نُنزِّلُ ۝ فَلَا
 يُصَدِّدُكَ عَنْهَا مَنْ لَدِيں مِنْ بَنِي آدَمَ هُوَ لَكُمْ ذِكْرِي ۝
 وَمَا تَأْتِيكَ بِمَبِئذِنِكَ يُبَوِّسُ ۝ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ
 عَلَيْهَا وَأَهْوَسُ بِهَا عَلَىٰ غَمَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ
 أُخْرَىٰ ۝ قَالَ أَفَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّهَا تَأْتِي خَيْتَةً
 تَسْبُغُ ۝ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْفَظْتَنَ سَتُعِيدُهُمَا لِيَوْمَئِذٍ هِيَ
 الْأُولَىٰ ۝ وَأَضْمُ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضًا مِنْ
 غَيْرِ سَوَاءٍ آيَةً ۝ أُخْرَىٰ ۝ لِذِكْرِكِ مِنْ آيَاتِنَا الْكُؤْرَىٰ ۝
 إِذْ هَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي
 صَدْرِي ۝ وَوَسِّعْ لِي سَمْعِي ۝ وَاجْعَلْ عَقْدَةَ قَلْبِي لِسَانِي ۝
 يَفْقَهُوا قَوْلِي ۝ وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ۝

15 ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ 'ਵਹੀ' ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਵੀ 'ਰੱਬਾਕਾ ਫ਼ਾਕੱਬਿਰ' ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ।
 16 ਕਿਆਮਤ ਝਾ ਯਕੀਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ। ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੀ ਹੈ?
 21 ਭਾਵ ਫਿਰ ਲਾਠੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।
 22 ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਵ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾਲ ਸਫ਼ੈਦ ਨਹੀਂ।
 28 ਸੀਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਭੁੱਲ੍ਹਾ ਕਰੋ ਭਾਵ ਛੇਤੀ ਨਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਬਾਨ ਬੰਦ ਹੁੰਦਿਆਂ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਭਾਵ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ। (30) ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਫ਼ਰਮਾ (31) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇ (32) ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰੀਏ (33) ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯਾਦ ਕਰੀਏ। (34) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (35) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਮੂਸਾ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਹੋ ਗਈ (36) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। (37) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੈਨਤ (ਇਲਹਾਮ) ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (38) (ਉਹ ਇਹ ਸੀ) ਕਿ ਉਸਨੂੰ (ਭਾਵ ਮੂਸਾ ਅਲੈ ਨੂੰ) ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਰੱਖੋ, ਫਿਰ ਉਸ ਸੰਦੂਕ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਉਸਨੂੰ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ (ਅਤੇ) ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵੈਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਏਗਾ ਅਤੇ (ਮੂਸਾ) ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ। (ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜਾਵੇ) ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਹੋਵੇ। (39) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ (ਫ਼ਿਰਐਨ ਕੋਲ) ਗਈ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ

قَالَ النَّبِيُّ
 هَرُونَ أَخِي أَشَدُّ دِيَّةَ أُرْمِي لَوْ أَشْرَكُهُ فِي
 أَعْرَى لَكِي نَسْتَعِيكَ كَثِيرًا وَنَذَاكَ كَثِيرًا إِنَّكَ
 كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يُمُوسَى
 وَكَفَدْنَا عَنْكَ مَرَّةً أُخْرَى إِذْ أَحْيَيْنَا إِلَىٰ أَمْرِكَ
 مَا بُوْحَىٰ إِنَّ إِنْ فَدِيهِ فِي النَّبَاتِونَ فَأَفْدِيهِ فِي
 الْبَيْمِ فَلْيَلْقِهِ الْبَيْمِ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَ
 عَدُوٌّ لَكَ وَالْقَيْدُ عَلَيْكَ حَبَابَةٌ مِّنِّي ذُو الْبُصْرَةِ عَلَىٰ
 عَيْنِي إِذْ نَسِيْتُ أَخْتِكَ فَنَقُولُ هَلْ أَدْرَاكُمْ عَلَىٰ مَنْ
 يَكْفُلُهُ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا
 تَحْزَنَ ۗ وَتَوَلَّوْنَا نَفْسًا فَجَعَيْنَاكَ مِنَ الْعِمِّ وَمَنْتَك
 فَنُؤْنَأُ فَمَلِكْتِ سِينِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ۗ ثُمَّ جِئْتَ
 عَلَىٰ قَدَرٍ يُمُوسَىٰ وَأَصْطَفَعْنَاكَ لِنَفْسِي ۗ إِذْ هَبُّ
 أَنْتَ وَأَخُوكَ بِالْبَيْتِ وَلَا تَلْبِيَا فِي ذِكْرِي ۗ إِذْ هَبَّا

مَذَل

ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ (ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਤਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ (ਕਈ ਵਾਰੀ) ਪਰਖ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਸਾਲ 'ਮਦਯਨ' ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਰਹੇ ਫਿਰ ਐ ਮੂਸਾ! (ਨਬੁੱਵਤ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ) ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ (40) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ (ਕੰਮ ਦੇ) ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ। (41) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਾ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਸੁਸਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। (42) ਦੋਵੇਂ ਫ਼ਿਰਐਨ ਕੋਲ ਜਾਵੋ ਕਿ ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (43)

32 ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰ (ਅੱਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਸਮਝਾਵੇ। ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰ.) ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਗੰਬਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ।

38 ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵਧੀਆ ਆਖੀ ਉਸ ਨਾਲ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾ ਬਣੀਆਂ।

39 ਫ਼ਿਰਐਨ ਇਸ ਸਾਲ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਂ ਡਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਿਰਐਨ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਾਉਣਗੇ ਕਿ ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ? ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਦੂਕ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਫ਼ਿਰਐਨ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਆਸੀਆ' ਸੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ। ਉਹ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਫ਼ਿਰਐਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਈ ਆਪਣਾ ਬੇਟਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਲਿਆ।

40 ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਸੂਰਤ 'ਕਸਸ' ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਰਮਾਈ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂ ਡਰ ਜਾਵੇ। (44) ਦੋਵੇਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਬਾਗ਼ੀ ਬਣ ਜਾਵੇ। (45) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਡਰੋ ਨਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹਾਂ (ਅਤੇ) ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ। (46) ਚੰਗਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਦੇਣਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਉਸ ਲਈ ਸਲਾਮਤੀ ਹੈ। (47) ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਇਹ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਝੁਠਲਾਵੇ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਹੈ। (48) (ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਫਿਰਅੰਨ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ) ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੂਸਾ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? (49) ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਉ-ਸੂਰਤ ਬਖਸ਼ੀ ਫਿਰ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ। (50) ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ? (51) ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਲਮ ਮੇਰੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਹੈ, (ਜੋ) ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।) ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। (52) ਉਹ (ਉਹੀ ਹੈ) ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਸਤੇ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਨਸਪਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ (53) (ਕਿ ਆਪ ਵੀ) ਖਾਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ-ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਆਓ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹਨਾਂ (ਗੱਲਾਂ) ਵਿੱਚ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (54)

إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۖ فَتُؤَاكِلُ لُحْمًا يُؤْتَيْنَا لَهُ لَحْمَهُ
 يَتَنَدَّبُ أَوْ يَخْشَى ۖ قَالَ رَبَّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرِدَ
 عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَى ۖ قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ
 أَسْمَعُ وَارَى ۖ فَاتَّبِعْهُ فَتُؤَاكِلُ إِنَّا رَسُولُكَ فَارْسِلْ
 مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ذُرِّيَّةً نَعُدُّهُمْ وَقَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ
 مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنَ الشَّيْءِ الْهُدَى ۖ إِنَّا كُنَّا
 أَوْحَى إِلَيْكَ أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۖ قَالَ
 فَمَنْ رَبُّكُمْ يَوْمَئِذٍ ۖ قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ
 حَاقِقَهُ ثُمَّ هَدَى ۖ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۖ
 قَالَ عَالِمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَصِلُ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ۖ
 الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا
 سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا
 مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى ۖ كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي

مَنْزِلٍ

50 ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਸੁੱਖ ਬੁੱਧ ਦਿੱਤੀ ਦੁੱਖ ਪੀਣਾ ਉਹ ਨਾ ਸਿਖਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾ ਸਿਖਾ ਸਕੇ।
 52 ਫਿਰਅੰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਦਹਿਰੀ ਮਿਜ਼ਾਜ ਸੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਬਰਸਾਤ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਆਪ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਗਲ ਸਤ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੱਬ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕਾਈ ਕਿੱਥੇ ਗਈ? ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹਿਸਾਬ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਫਿਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ।
 54 ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕਲਾਮ ਦਹਿਰੀਆਂ (ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੀਆਂ ਅੱਖ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤਾਂ ਵੇਖੋ ਜੇਕਰ ਅਕਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋਗੇ।

ਭਾਵ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ। (30) ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਫ਼ਰਮਾ (31) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇ (32) ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰੀਏ (33) ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯਾਦ ਕਰੀਏ। (34) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (35) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਮੂਸਾ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਹੋ ਗਈ (36) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। (37) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੈਨਤ (ਇਲਹਾਮ) ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (38) (ਉਹ ਇਹ ਸੀ) ਕਿ ਉਸਨੂੰ (ਭਾਵ ਮੂਸਾ ਅਲੈ ਨੂੰ) ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਰੱਖੋ, ਫਿਰ ਉਸ ਸੰਦੂਕ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਉਸਨੂੰ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ (ਅਤੇ) ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵੈਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਏਗਾ ਅਤੇ (ਮੂਸਾ) ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ। (ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜਾਵੇ) ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਹੋਵੇ। (39) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ (ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਕੋਲ) ਗਈ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ

قَالَ النَّبِيُّ
 هُرُونَ أَمْحَى ۚ أَشَدُّ دِيَةً أُرْمَى ۚ وَ أَسْرِكُهُ فِي
 أَرْضِي ۚ كُنِي سَيْتِكَ كَيْفَ بَدَأَ ۚ وَ نَذَرَكَ كَيْفَ بَدَأَ ۚ
 كُنْتُ بِمَا بَصِيرًا ۚ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَمُوسَى ۚ
 وَ لَقَدْ مَنَّآ عَلَىٰكَ مَرَّةً أُخْرَى ۚ إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ
 مَا يُوحَىٰ ۚ وَأَنِ افْقِدْ فِيهِ فِي الثَّابُوتِ فَأَقْدِرْ فِيهِ فِي
 الْيَمِّ فَلْيَلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدْوً ۚ وَ
 عَدْوً ۚ وَ الْفَيْتَ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي ۚ وَ الْمُضَىٰ عَلَىٰ
 عَيْنِي ۚ إِذْ نَسِيتُ أَخْتِكَ فَنَقُولُ هَلْ أَدْرَأَكُم عَلَىٰ مَنْ
 يَكْفُلُهُ ۚ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمَمِكَ كَتَمِ لَعْنَةُ الْعَمَلِ ۚ وَ
 نَحْنُ نَهْ ۚ وَ تَكَلَّمْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَ فَتَنَّاكَ
 تَمْتِنَا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ۚ وَ تَمَّ جِنَّتْ
 عَلَىٰ قَدْرِ يُمُوسَى ۚ وَ اضْطَرَعْنَاكَ لِنَفْسِي ۚ إِذْ هَبْ
 أَنْتَ وَ أَخْوَاكَ بِآيَتِي ۚ وَ كُنْتُمْ فِي ذِكْرِي ۚ إِذْ هَبْنَا

ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ (ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਤਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ (ਕਈ ਵਾਰੀ) ਪਰਖ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਸਾਲ 'ਮਦਯਨ' ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਰਹੇ ਫਿਰ ਐ ਮੂਸਾ! ਤੂੰ (ਨਬੁੱਵਤ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ) ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ (40) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ (ਕੰਮ ਦੇ) ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ। (41) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਾ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਸੁਸਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। (42) ਦੋਵੇਂ ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਕੋਲ ਜਾਵੋ ਕਿ ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (43)

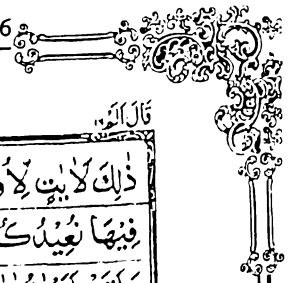
32 ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰ (ਅੱਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਸਮਝਾਵੇ। ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਬੂ ਬਕਰ (ਰ.) ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਗੰਬਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਨਾਲ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ।
 38 ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵਧੀਆ ਆਖੀ ਉਸ ਨਾਲ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾ ਬਣੀਆਂ।
 39 ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਇਸ ਸਾਲ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਂ ਡਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਾਉਣਗੇ ਕਿ ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ? ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਦੂਕ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਆਸੀਆ' ਸੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ। ਉਹ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਈ ਆਪਣਾ ਬੇਟਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਲਿਆ।
 40 ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਸੂਰਤ 'ਕਸਸ' ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਰਮਾਈ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂ ਡਰ ਜਾਵੇ। (44) ਦੋਵੇਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਬਾਗ਼ੀ ਬਣ ਜਾਵੇ। (45) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਡਰੋ ਨਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹਾਂ (ਅਤੇ) ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ। (46) ਚੰਗਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਦੇਣਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਉਸ ਲਈ ਸਲਾਮਤੀ ਹੈ। (47) ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਇਹ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੁਠਲਾਵੇ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਮੌੜੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਹੈ। (48) (ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਫਿਰਅੱਨ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ) ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੂਸਾ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? (49) ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-

نَالِ الْاَنْبِيَاءِ
 اِلَى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغَى ۗ فَتَوَلَّاهُ فَوَلَّاهُ يَتِيْمًا لَعَلَّهٗ
 يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشَى ۗ تَاٰلَا رَبَّنَا اِنَّا نَحَاۗفُ اَنْ يَّفْرَطَ
 عَلَيْنَا اَوْ اَنْ يَّطْغَى ۗ قَالَا لَا تَحْاۗفَا اِنَّا بِمَعْكُمَا
 اَسْمَعُ وَاَرَى ۗ فَاَتَيْتَهُ فَفُوۡلًا اِنَّا رَسُوۡلَا رَبِّكَ فَاَرْسَلْ
 مَعَنَا بَنِيۡ اِسْرٰٓءِيۡلَ ۗ وَوَلَّاهُمْ مَّقَدُّ حٰثِنَكَ بِاَيِّدِيۡ
 صِنِّ رَبِّكَ وَاَلَسَلَّمۡ عَلٰٓى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ۗ اِنَّا قَدْ
 اُوۡحِيَ الْاٰیٰتِیۡنَا اِنَّ الْعَذَابَ عَلٰی صِنِّ الذُّبِّ وَتَوَلٰی ۗ قَالَا
 فَمَنْ رَبُّكُمَا یٰۤاٰیُّوۡسَ ۗ قَالَا رَبُّنَا الَّذِیۡ اَعْطٰی كُلَّ شَیْءٍ
 حَاقِقًا ثُمَّ هَدٰى ۗ قَالَا فَمَا بَالُ الْقُرُوۡنِ الْاُولٰٓئِ ۗ
 قَالَا عَلِمۡتُمَا عِنۡدَ رَبِّیۡ فِیۡ كِتٰبٍ لَا یَبۡدُلُ رَبِّیۡ وَلَا یُنۡسِیۡ ۗ
 الَّذِیۡ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهۡدًا وَّسَلَكَ لَكُمۡ فِیۡهَا
 سُبُلًا وَّاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخۡرَجۡنَا بِهٖ اَرۡوَاۡجًا
 ۗ مِّنۡ نَّبَاتٍ شَتَّ ۗ كَلُوۡا وَاَرۡعَوۡا اِنۡعَامَكُمۡ ۗ اِنَّ فِیۡ

ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-
 ਓ-ਸੂਰਤ ਬਖਸ਼ੀ ਫਿਰ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ। (50) ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ
 ਹੈ? (51) ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਲਮ ਮੇਰੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਹੈ, (ਜੋ) ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ
 ਹੋਇਆ ਹੈ।) ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। (52) ਉਹ (ਉਹੀ ਹੈ) ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ
 ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਸਤੇ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ
 ਵਰਸਾਇਆ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਨਸਪਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ (53) (ਕਿ ਆਪ
 ਵੀ) ਖਾਵੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ-ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਆਓ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹਨਾਂ (ਗੱਲਾਂ) ਵਿੱਚ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ
 ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (54)

50 ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਦਿੱਤੀ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਉਹ ਨਾ ਸਿਖਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾ ਸਿਖਾ ਸਕੇ।
 52 ਫਿਰਅੱਨ ਸ਼ਾਇਦ ਦਹਿਰੀ ਮਿਜ਼ਾਜ ਸੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਬਰਸਾਤ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ
 ਕੀਤੀ, ਆਪ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਗਲ ਸਭ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ
 ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੱਬ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਲੋਕਾਈ ਕਿੱਥੇ ਗਈ? ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ
 ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹਿਸਾਬ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਫਿਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ।
 54 ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕਲਾਮ ਦਹਿਰੀਆਂ (ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੀਆਂ ਅੱਖ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ
 ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤਾਂ ਵੇਖੋ ਜੇਕਰ ਅਕਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋਗੇ।

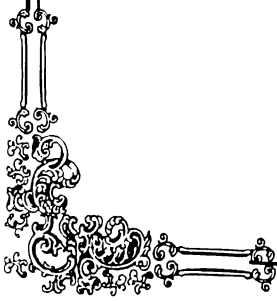
ਇਸੇ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਕੱਢਾਂਗੇ (55) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਪਰ ਉਹ ਝੂਠ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। (56) ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੂਸਾ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਆਏ ਹੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਾਦੂ (ਦੇ ਜ਼ੋਰ) ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ। (57) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਜਾਦੂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਨਾ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ (ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ) ਇੱਕ ਪੱਧਰੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ (ਹੋਵੇਗਾ)। (58) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਮੁਕਾਬਲੇ) ਦਾ ਦਿਨ ਨੌਂ ਰੋਜ਼ (ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਦਿਨ ਚਾਸ਼ਤ (ਛਾਹ ਵੇਲੇ) ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ। (59) ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ੇ ਸੰਮਾਨ ਜਮਾਂ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਆਇਆ। (60) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ (ਜਾਦੂਗਰਾਂ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਏ! ਕਰਮਾਂ ਮਾਰਿਉ, ਤੁਹਾਡੀ ਬਰਬਾਦੀ! ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਉਜ਼ਾਂ ਨਾ ਲਾਵੋ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾਲ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਝੂਠੀ ਉਜ਼ ਲਾਈ ਉਹ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਰਿਹਾ। (61) ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਝਗੜਣ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। (62) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਾਦੂਗਰ ਹਨ। ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਾਦੂ (ਦੇ ਜ਼ੋਰ) ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣ। (63)

قَالَ الْاٰمِرُ

ذٰلِكَ لَا يَتِي لَّا وِلِيَّ التُّهْمٰى ۝ وَمِنْهَا حَلَقْنَاكُمْ وَاٰخِرُ ۝
 فِيْهَا نُعِيْدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً اٰخَرَ ۝
 وَلَقَدْ اَرَيْنٰهُ اٰيٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَاٰلِهٖ ۝ قَالَ
 اِحْتٰنٰنَا اِتَّخِرْ جِنًا مِّنْ اَرْضِنَا يَسْحِرْكَ يٰمُوْسٰى ۝
 فَلَمَّا تَبَيَّنَكَ يَسْحَرِ مِثْلِهٖ فَاَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ
 مَوْعِدًا اَلَّا تَخْلِفُهٗ نَحْنُ وَلَا اَنْتَ مَكٰنًا سُوْىَ ۝
 قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزِّيْنَةِ وَاَنْ يُّحْشَرَ النَّاسُ
 صٰحِي ۝ فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعُ كَيْدَهٗ ثُمَّ اٰتٰى ۝
 قَالَ لِمَ لِمَ مَوْسٰى وَيٰكُفْرُ لَا تَقْتَرُوْا عَلٰى اللّٰهِ كَذِبًا
 فَيُسْحِتْكُمْ بَعْدَ اٰبٍ ۝ وَقَدْ خَابَ مِمَّنْ اَفْتَرٰى ۝
 فَتَنَّا رَعُوْا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسْرُوْا النَّجْوٰى ۝
 قَالُوْا اِنْ هٰذٰلِكَ اِلَّا سِحْرٌ يُرِيْدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ
 مِّنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمْ

مَزْلُ

59 ਦੰਗਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਗ਼ਰਜ਼ ਸੀ ਉਹ ਚਾਹਵੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰ ਜਾਣ। ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਨੇ ਜਾਦੂਗਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਉਭਾਰਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨੇ ਹਰੇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸੀਹਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

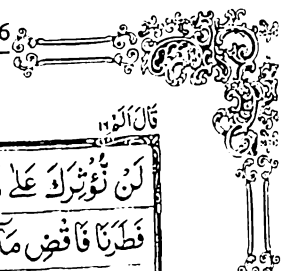

ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਦੂ ਦਾ ਸਾਜ਼-ਓ-ਸਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲਾਇਨਾਂ ਬਣਾ ਕੇ (ਪਿਤ ਵਿੱਚ) ਆਵੋ ਅਤੇ ਅੱਜ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰੂ ਰਿਹਾ ਉਹੀ ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। (64) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੂਸਾ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼) ਸੁੱਟੋ ਜਾਂ ਅਸੀਂ (ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਟਦੇ ਹਾਂ। (65) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸੁੱਟੋ (ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਜ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ (ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ) ਇਧਰ-ਉਧਰ ਭੱਜ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। (66) (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਆਪਣੇ ਮਨੋ ਸਹਿਮ ਗਏ। (67) ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ, ਡਰੋ ਨਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਭਾਰੂ ਰਹੋਗੇ? (68) ਅਤੇ ਜੋ ਚੀਜ਼ (ਭਾਵ ਲਾਠੀ) ਤੁਹਾਡੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ (ਇਹ ਤਾਂ) ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰ ਜਿੱਥੇ ਜਾਵੇ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। (69) (ਗੱਲ ਇੰਜ ਹੀ ਵਾਪਰੀ) ਤਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ (ਅਤੇ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। (70) ਫ਼ਿਰਐਨ (ਬੋਲਿਆ) ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਵਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਵੱਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਦੂ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਪੁੱਠੇ ਪਾਸਿਉਂ ਕਟਵਾ ਦਿਆਂਗਾ ਅਤੇ ਖਜੂਰ ਦੇ ਤਣਿਆਂ 'ਤੇ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਵਾਂਗਾਂ (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (71)

طه
 ١٠٠
 الْمَثَلِيُّ ۖ فَأَجْبِعُوا كَيْدَكُمْ تَمَّ ارْتَضُوا صَفًا ۖ وَقَدْ
 أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى ۖ قَالُوا لِيُؤْتِيَنَا مِمَّا
 نَسْتَفْتِيهِ وَإِنَّا مِنَ الْكَاذِبِينَ ۖ قَالَ
 بَلِ الْقَوْلُ جَاءَهُمْ وَعَصِيئُهُمْ يُجْزَىٰ إِلَيْهِ
 مِنْ سِحْرِهِمْ أَنهَاسُوعَى ۖ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ
 خِيفَةٌ مُوسَىٰ ۖ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ
 الْأَعْلَىٰ ۖ وَالَّذِينَ مَا فِي يَدَيْكَ مَا صَنَعُوا
 إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدًا سَاجِدًا وَلَا يَغْنَمُ السَّاجِدِينَ ۖ أَلَمْ
 يَأْتِي السَّحَرَةَ سَجَدًا قَالُوا أَمَّا رَبٌّ لَهُ
 مِرْيُونَ ۖ قَالَ أَمْ أَنْتُمْ لَهُ مُبْتَلُونَ ۖ أَلَمْ
 يَأْتِيكُمْ الذِّكْرُ الْبَاطِنُ ۖ فَلَا قَطْعَانَ أَيْدِيكُمْ
 وَأَرْجُلِكُمْ مِنْ خَلْفٍ وَلَا وَصْلِيَّتِكُمْ فِي جُدُوعِ
 النَّخْلِ ۖ وَالتَّلْمِيزِ ۖ إِنَّا آتَيْنَا عَدَايَا وَأَنْبِي ۖ قَالُوا

مذلل

71 ਤੁਹਾਡਾ ਉਸਤਾਦ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਦੂ ਸਿਖਾਇਆ। ਜ਼ਾਇਦ ਇਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ।

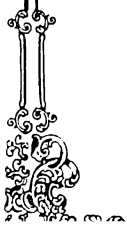

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ (ਜੋ) ਆਦੇਸ਼ ਤੁਸੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ 'ਚ (ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ)। (72) ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕਸੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ (ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ) ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਥੋਂ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਦੂ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (73) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਨਰਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਮਰੇਗਾ ਨਾ ਜੀਵੇਗਾ। (74) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਈਮਾਨਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵੀ ਨੇਕ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਹਨ (75) ਭਾਵ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਬਾਗ਼ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਕ ਹੋਇਆ।

قَالَ اللَّهُ
 لَنْ نُؤْتِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيْتِ وَالَّذِي
 فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا إِنَّا أُمَّتٌ لِرَبِّنَا لَبِغْفَرٍ لَنَا خَطِيئَتِنَا
 وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السَّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى
 ۝ إِنَّهُ مِنْ يَأْتِيَنَّ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَيَاتُ لَهُ
 جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ۝ وَمَنْ يَأْتِهِ
 مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ
 الْعُلَىٰ ۝ جَنَّاتٌ عِدْنُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ ۝
 وَلَقَدْ أُوحِيَٰنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ ۙ أَنْ أَسْرِ بِعِمَّا دِي
 فَاصْرَبْ لِمِمَّ كَرِيهُمًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا ۖ لَا تَخَفْ
 دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ ۖ فَاتَّبَعَهُمْ فَرَعُونُ يَبْجُودُونَ
 فَعَشِينَهُمْ مِنَ الْبَيْتِ مَا عَشِينَهُمْ ۖ وَأَصَلَّ فَرَعُونَ
 مَزَل

(76) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਕੱਢ ਲੈ ਜਾਵੋ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ (ਲਾਠੀ ਮਾਰਕੇ) ਖੁਸ਼ਕ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਲਵੋ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ (ਫਿਰਐਨ ਦੇ) ਆ ਪਕੜਣ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ (ਭੁੱਬਣ ਦਾ) ਡਰ। (77) ਫਿਰ ਫਿਰਐਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦਰਿਆ (ਦੀਆਂ ਮੌਜਾਂ) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਕ ਲਿਆ (ਭਾਵ ਡਬੋ ਦਿੱਤਾ) (78) ਅਤੇ ਫਿਰਐਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਾ ਪਾਇਆ। (79)

73 ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਦੂਗਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖ ਕੇ ਸਮਝ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਜਾਦੂ ਨਹੀਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕਰੀਓ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਫਿਰਐਨ ਦੀ ਖ਼ਾਤਿਰ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਫਿਰਐਨ ਜਿਹੜਾ ਡਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਸੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਮੂਸਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ 'ਤੇ ਉਹ ਡਰ ਗਿਆ।

ਐ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ (ਤੋਰਾਤ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੂਰ ਪਹਾੜ ਦਾ ਸੱਜਾ ਪਾਸਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ 'ਮੈਨ ਤੇ ਸਲਵਾ' ਉਤਾਰਿਆ (80) ਅਤੇ (ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਉ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰੱਦਾਂ ਨਾ ਟੱਪੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਉਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋਇਆ। (81) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਤੋਬਾ ਕਰੇ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇ ਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰੇ ਫਿਰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਚੱਲੇ, ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (82) ਅਤੇ ਐ ਮੂਸਾ! ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? (83) ਕਿਹਾ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ (ਆ ਰਹੇ) ਹਨ, ਅਤੇ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵੱਲ (ਆਉਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਤੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ।) (84) ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਤੇਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰ (ਸਾਮਰੀ) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿਕਾ ਦਿੱਤਾ। (85) ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਕੌਮ! ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਕ ਚੰਗਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਕੀ (ਮੇਰੀ ਜੁਦਾਈ ਦਾ) ਸਮਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਭਾ (ਪ੍ਰਤੀਤ) ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ? ਅਤੇ (ਇਸ ਲਈ) ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਉਸ ਦੇ) ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤਾ। (86)

طه

قَالَ الْكَاذِبُ

قَوْمَهُ وَمَاهِدَا ۖ يَدْبِقُ إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ
مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ
وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَةَ ۗ كُلُوا مِنْ
طَيْبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ عَذَابِي ۖ وَمَنْ يَحِلَّ عَلَيْهِ عَذَابِي فَقَدْ
هُوَ ۖ وَإِنِّي لَعَفَّاءٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا تَمَّ أَهْتَدَا ۖ وَمَا أَعْجَلُكَ عَنْ قَوْمِكَ
يَمُوسَى ۖ قَالَ هُمْ أَوْلَاءٌ عَلَيَّ أَثَرِي وَعَجَلْتُ
إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ۖ قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ
مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۖ فَرَجَعَ
مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا ۚ قَالَ يَقَوْمِ
أَلَمْ يَبْعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَّا حَسَنًا ۗ أَفَطَالَ
عَلَيْكُمْ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ

مَنْزِل

81 ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾ ਕਰੋ ਭਾਵ ਰੱਬ ਕੇ ਨਾ ਛੱਡੋ।

86 ਤੋਰਾਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਕੌਮ ਨਾਲ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਚਾਲ੍ਹੀ ਦਿਨ ਲੱਗੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਛਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਜਣ ਲੱਗੇ।

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਇਕਰਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ (87) ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਮਰੀ ਨੇ ਵੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ (ਭਾਵ ਉਸ ਦਾ) ਢਾਂਚਾ ਜਿਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਗਊ ਵਰਗੀ ਸੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਇਹੋ ਤੁਹਾਡਾ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਦਾ ਵੀ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ। (88) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ? ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਨ-ਲਾਭ ਦਾ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (89) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐ ਲੋਕੋ ! ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ। (90) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਾਂਗੇ। (91) ਫਿਰ (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ ਹਾਰੂਨ ਅਲੈ. ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਰੂਨ ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ, (92) ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਰੋਕਿਆ? (ਭਾਵ) ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ, ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ (ਕਿਉਂ) ਕੀਤੀ? (93) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਰਾਵਾ ! ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਫੜਨਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਰੱਖਿਆ। (94)

قَالَ الْكُفْرُ
 غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي ۖ قَالُوا مِمَّا
 أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلِكِنَّا حَمِيْنَا أَوْ مَرَارًا
 مِّن زَيْنَبٍ الْقَوْمِ فَفَعَلْنَا فَنَهَا فَكَذَلِكَ السَّقَى
 السَّامِي ۖ فَأَخْرَجَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ
 فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَىٰ ذ فَنَبِي ۖ
 أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا بَرِجُهُمْ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ
 لَهُمْ صَدْرًا وَلَا نَفْعًا ۖ وَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِّن
 قَبْلُ يَقَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ ۗ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ
 فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ۖ قَالُوا لَنْ نَتَّبِعَكَ عَلَيْهِ
 عَكْفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ۖ قَالَ يَهْرُونَ مِمَّا
 مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۖ أَأَلَّا تَتَّبِعُهُنَّ ۖ أَفَعَصَيْتَ
 أَمْرِي ۖ قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي
 إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

87 ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਗਹਿਣਾ ਉਧਾਰ ਮੰਗ ਕੇ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨਿਕਲਣ ਨਾ ਦਿੰਦਾ।
 88 ਭਾਵ ਮੂਸਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਥਾਂ ਗਿਆ।
 94 ਚੱਲਦੇ ਸਮੇਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਰੱਖਿਓ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਪੂਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜ਼ਬਾਨੋਂ ਸਮਝਾਇਆ ਫਿਰ ਨਾ ਸਮਝੇ।

ਫਿਰ (ਸਾਮਰੀ ਨੂੰ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਮਰੀ! ਤੇਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ? (95) ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਵੇਖੀ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਤੋਂ (ਮਿੱਟੀ ਦੀ) ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲਈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ (ਵੱਛੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ) ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੇ (ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ) ਚੰਗਾ ਸਮਝਿਆ। (96) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਹ (ਸਜ਼ਾ) ਹੈ ਕਿ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਅਜ਼ਾਬ) ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਟਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪੂਜਨੀਕ (ਦੀ ਪੂਜਾ) ਲਈ ਤੂੰ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦੇਵਾਂਗੇ ਫਿਰ ਉਸ (ਦੀ ਸੁਆਹ) ਨੂੰ ਉਡਾ ਕੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਬਿਖੇਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। (97) ਤੁਹਾਡਾ ਮਅਬੂਦ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਾ ਇਲਮ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ। (98) ਇਸ ਤਰਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਨਸੀਹਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਅਤਾ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। (99) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ

قَالَ الْوَلِيُّ

وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۖ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ۖ
 قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
 مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّاتُ لِي
 نَفْسِي ۖ قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ
 تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّكَ مُوْعَدٌ لَنْ تُخْلَفَهُ ۗ
 وَانظُرْ إِلَى إِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا
 لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ۖ وَإِنَّا الْهٰكِبُ
 اللَّهُ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۖ
 كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۗ وَقَدْ
 آتَيْنَكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ۖ مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ
 يَجْعَلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ۖ خٰلِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لِمَنْ
 يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ۖ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنُخْسِرُ
 الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّرْتَابًا ۖ يُنْفَخُ فَتَنُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ

سُزِلَ

ਮੋੜੇਗਾ ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ (ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ) ਬੋਝ ਚੁੱਕੇਗਾ। (100) (ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ (101) ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਬੋਝ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੁਰਾ ਹੈ। (101) ਜਿਸ ਦਿਨ ਨਰਸਿੰਗੇ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ (ਦਹਿਸ਼ਤ ਕਾਰਨ) ਨੀਲੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। (102) (ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ) ਸਿਰਫ ਦਸ ਦਿਨ ਹੀ ਰਹੇ ਹੋ। (103)

96 ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਬਿਖਰ ਗਏ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਲੱਗੇ। ਫਿਰ ਅੰਨ ਨੇ ਵੀ ਫੌਜ ਸਮੇਤ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਬਰਈਲ ਵਿਚਕਾਰ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇਵਾਂ। ਸਾਮਰੀ ਨੇ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜਿਬਰਈਲ (ਅਲੈ) ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਮਿੱਟੀ ਚੁੱਕ ਲਈ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਵੱਛੇ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਨਾ ਇੱਕ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਦਾ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪਈ। ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨਦਾਰ ਵਾਂਗ ਰੌਣਕ ਅਤੇ ਅਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ।

97 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ, ਉਹ ਫੌਜ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲੱਗ ਰਹਿੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ।

97) ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੱਜਾਲ ਦਾ ਨਿਕਲਣਾ ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਸਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਰਸੂਲ ਮਾਲ ਵੰਡਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਵੰਡੋ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਸ ਦੀ ਜਿਨਸ ਦੇ ਲੋਕ ਨਿਕਲਣਗੇ, ਉਹ ਖ਼ਾਰਜੀ ਨਿਕਲੇ (ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜੇ ਅਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਅਨੇ ਮਿਅਨੇ ਮਾਰਦੇ, ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਹ ਕਰਨਗੇ, ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੂਝਵਾਨ (ਭਾਵ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਸ਼ਮੰਦ) ਕਹੇਗਾ ਕਿ (ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਦਿਨ ਠਹਿਰੇ ਰਹੇ ਹੋ। (104) ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾ ਕੇ ਬਿਖੇਰ ਦੇਵੇਗਾ। (105) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੱਧਰੇ ਮੈਦਾਨ ਵਾਂਗ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (106) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਵਿੰਗ ਵਲ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖੋਗੇ ਨਾ ਟੀਲਾ ਅਤੇ ਉਚਾਣ। (107) ਉਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜੇ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮੱਧਮ ਪੈ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਧੀਮੀ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ (ਹੋਰ) ਅਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣੋਗੇ। (108) ਉਸ ਦਿਨ (ਕਿਸੇ ਦੀ) ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੁਝ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਪਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ (ਵੀ) ਕਰੇ। (109) ਜੋ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ (ਆਪਣੇ) ਇਲਮ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਇਲਮ ਨੂੰ ਘੇਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। (110) ਅਤੇ ਉਸ ਸਦਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂੰਹ ਹੇਠਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਿਆ, ਉਹ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਰਿਹਾ (111) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਇਮਾਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹਾਨੀ ਦਾ। (112) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਰਆਨ ਅਰਬੀ 'ਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਣ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। (113)

قَالَ الرَّبُّ
 لَيْسْتُمْ بِالْعَشْرَاءِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ
 أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَيْسْتُمْ إِلَّا يَوْمًا وَيَسْأَلُونَكَ
 عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا يَكُونُ هَا
 قَاعًا صَفْصَفًا لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا
 يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَأَعْوَجَ لَهُ، وَخَشَعَتِ
 الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا
 يَوْمَئِذٍ لَّا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ
 وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا
 خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا وَعَدَّتِ الْجُودُ
 لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ حَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخْفُ
 ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
 وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

(ਬਾਕੀ) 102 ਭਾਵ ਮੂੰਹ ਭਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਰੀਆਂ ਲੱਗਣ ਲਈ ਨੀਲੀਆਂ ਹੋਣ।

103 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਐਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ।

104 ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਹੋਲੇ ਜਿਹੇ ਕਹਿਣਾ ਸਾਥੋਂ ਨਹੀਂ ਛੁਪਦਾ।

109 ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਚੱਲੇਗੀ।

112 ਜਿਬਰਾਈਲ ਜਦੋਂ ਕੁਰਆਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਰਤ 'ਕਿਆਮਤ' ਵਿੱਚ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਇਸ ਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਬੰਦਾ ਬਸ਼ਰ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੁੱਲਣ 'ਤੇ ਤਾਕੀਦ ਫ਼ਰਮਾਈ, ਆਦਮ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ।

ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਜਿਹੜਾ ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਰਆਨ ਦੀ 'ਵਹੀ' (ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ) ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਰਆਨ ਦੇ (ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ) ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੁਆ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਇਲਮ ਦੇਵੋ। (114) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਪਰ (ਉਹ) ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਸਬਰ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ (115) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਏ ਪਰ ਇਬਲੀਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (116) ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਬਹਿਸ਼ਤੋਂ ਨਾ ਕਢਵਾ ਦੇਵੇ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੋ। (117) ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ (ਸੁੱਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਭੁੱਖੇ ਰਹੋ ਨਾ ਨੰਗੇ (118) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਾ ਪਿਆਸੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਧੁੱਪ ਲੱਗੇ। (119) ਪਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਫਿਸਲਾਇਆ ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਆਦਮ! ਭਲਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਅਜਿਹੇ) ਦਰੱਖਤ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇਵਾਂ ਜੋ ਸਦੀਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ (ਬਦਲ ਹੋਵੇ) ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਕਿ ਕਦੀ ਖਤਮ ਨਾ ਹੋਵੇ? (120) ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਦਾ ਫਲ ਖਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜੰਨਤ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕਣ ਲੱਗੇ। ਅਤੇ ਆਦਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ (ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਿਆ। (121) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਇਆ। (122)

قَالَ اللَّهُ
 أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ۖ فَنَعَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْعِزُّ
 وَلَا تَعْبَلُ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ
 وَحْيُهُ ۚ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ۚ وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ
 آدَمَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نُنزِّلَ الْهَبْلَ لَهُ فَعَزَّاهُ ۖ وَ
 إِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا
 إِبْلِيسَ أَبَى ۖ فَكُنَّا يَادُمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ
 وَلِرِجْوَكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ۖ
 إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ۖ وَأَنَّكَ
 لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ۖ فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ
 الشَّيْطَانُ قَالَ يَادُمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةٍ
 الْمَخْلُودِ وَمَلَكَ ذِي بَيْبَلَىٰ ۖ فَكَانَ مِنْهَا فَبَدَّتْ
 لَهَا سَوَائِجُهَا وَطَفِقَا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ
 ذُرِّيَةِ الْجَنَّةِ ۖ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ۖ ثُمَّ

ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇੱਥੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਜਾਵੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਕਈਆਂ ਦੇ ਵੈਰੀ (ਹੋਣਗੇ) ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹਿਦਾਇਤ ਆਵੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੇਰੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਨਾ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਤਕਲੀਫ ਵਿੱਚ ਪਵੇਗਾ (123) ਅਤੇ ਜੇ ਮੇਰੀ ਨਸੀਹਤ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇਗਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੰਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਠਾਵਾਂਗੇ। (124) ਉਹ ਆਖੇਗਾ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂ ਉਠਾਇਆ, ਮੈਂ (ਦੁਨੀਆ 'ਚ) ਵੇਖਦਾ ਭਾਲਦਾ ਸੀ? (125) ਅੱਲਾਹ ਫਰਮਾਏਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਹੀ (ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ) ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (126) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲਿਆਵੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(127) ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ ਸਬੱਬ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ (ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਈਆਂ) ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੱਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ? ਸੂਝਵਾਨ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ (128) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ। (128) ਅਤੇ (ਅਮਲ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲਈ) ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਉਤਰ ਆਉਂਦਾ। (129)

قَالَ اللَّهُ
اجْتَبَيْتُمْ رَبِّي فَأَتَيْتُكُمْ بِآيَاتِي بَيِّنَاتٍ وَمِنْهَا حَيْجِبُكُمْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَإِنَّمَا بَيِّنَاتُكُمْ فِي مَنِّ هُدًى دُعَيْنِ التَّوْبَةَ فَلَإِنَّ لَكُمْ لَعْنَةً وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذَلِكَ فَمَا لَهُ مَعِيشَةٌ ضَنْكًا وَنَحْسُودٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى وَكَذَلِكَ نُجَذِبُ مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ وَالْعَذَابُ الْآخِرُ أَشَدُّ وَأَلَمُّ أَفَلَمْ يَهْتَدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزِمَامًا وَاجِلٌ مِّنْهُمْ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ

123 ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤੀ ਕਰਕੇ ਪਾਪ ਕਮਾਇਆ। ਇਸ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਔਲਾਦ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਈ।

126 ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉੱਮਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਆਇਤ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ।

127 ਭਾਵ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ।

129 ਅੰਤ ਨੂੰ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭੇਂਟ ਹੋਈ।

ਬੱਸ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ 'ਤੇ ਸਬਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ) ਬਿਆਨ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਉਤਰਾਅ ਚੜ੍ਹਾਅ (ਭਾਵ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਜੁਹਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ) ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੋ (130) ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਿਵਾਜ਼ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕਰੀਏ, ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ (ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਹੋਈ) ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ (131) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜੰਮੇ ਰਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰੋਜ਼ੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਅੰਜਾਮ ਤਾਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। (132) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੈਗੰਬਰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਆਈ? (133) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜ਼ਾਬ ਰਾਹੀਂ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ (ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ। (134) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ ਕਿ (ਦੀਨ ਦੇ) ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ ਅਤੇ (ਜੰਨਤ ਵੱਲ) ਰਾਹ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ? (ਅਸੀਂ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ) (135)

قَالَ آمَنَ

ظ

يَحْمَدُ رَبَّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا،
 وَمِنْ أَنَايِ الْأَيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ
 تَرْضَى ۝ وَلَا تَمُدَّنْ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ
 أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْثَنَّهُمْ
 فِئْتَابٌ ۝ وَيُرْسِقَ رَبُّكَ خَيْرٌ وَأَنْبَىٰ ۝ وَأْمُرْ أَهْلَكَ
 بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُ رِزْقًا نَحْنُ
 نَرْزُقُكَ ۝ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۝ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا
 بِأَيْنَابِنَا بَآيَةٍ مِنْ رَبِّنَا لَأُكْرِمُنَّاهُمْ بَقِيَّةَ
 مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۝ وَلَوْ أَنَا أَهْلُكُمْ نَهَضْنَا بِعَدَابٍ
 مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْ كُنَّا رَأَيْنَا إِلَيْنَا رَسُوكَ
 فَنَتَّبِعُ الْبَيْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نُنزِلَ ۝ وَنَحْرُكَ ۝
 قُلْ كُلٌّ مَتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا ۝ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ
 أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ۝

130 ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਭਾਵ ਪਹਿਰ ਪਹਿਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਮਾਜ਼ਾਂ। ਸਿਵਾਏ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਦੇ ਅਤੇ ਤੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵ ਉੱਮਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਅਤੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਤੇਰੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨਾਲ।

132 ਮਾਲਿਕ ਗ਼ੁਲਾਮ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਲਿਕ ਬੰਦਗੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰੋਜ਼ੀ ਆਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

133 ਭਾਵ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਆਖ਼ਰੀ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਘੱਟ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਜਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿੱਸੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

21. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅੰਬੀਆ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 112 ਆਇਤਾਂ, 7 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1187 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 5154 ਅੱਖਰ ਹਨ)

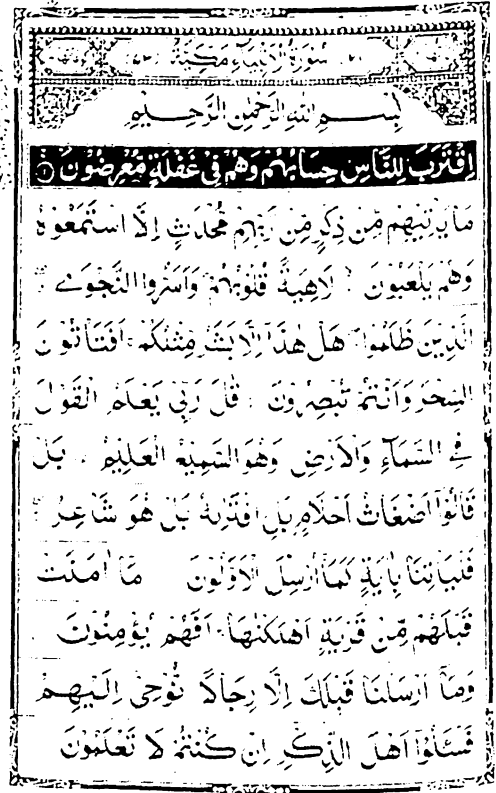
ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ (ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਜੋਖੇ ਦਾ ਦਿਨ) ਨੇੜੇ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ (ਉਸ ਤੋਂ) ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਰਹੇ ਹਨ।

(1) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਨਸੀਹਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇ-ਧਿਆਨੀ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। (2) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਗ਼ਫ਼ਲਤ 'ਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਾਨਾਫੂਸੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ (ਵਿਅਕਤੀ ਕੁੱਝ ਵੀ) ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਖੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਦੂ (ਦੀ ਲਪੇਟ) ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਫਸਦੇ ਹੋ? (3)

(ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਅਸਮਾਨ

ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ (ਆਖੀ ਜਾਂਦੀ) ਹੈ। ਮੇਰਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (4) ਸਗੋਂ (ਜ਼ਾਲਿਮ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੁਪਨੇ ('ਚ ਵੇਖ ਲਈਆਂ) ਹਨ। (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। (5) ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ (ਪੈਗੰਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ) ਦੇ ਕੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਆਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਣਗੇ? (6) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਮੀ ਹੀ (ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ) ਭੇਜੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵੱਲ ਅਸੀਂ 'ਵਹੀ' ਭੇਜਦੇ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਉ? (7)

ਵਹੀ- ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਾਹੀਂ ਭਾਜੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਜਿਹੇ ਬਣਾਏ ਸਨ ਕਿ ਖਾਣਾ ਨਾ ਖਾਣ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। (8) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ (ਸੱਚਾ) ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹਿਆ ਨਿਜਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (9) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ? (10) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ, ਸਤਿਆਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। (11) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਨੱਸਣ ਲੱਗੇ। (12) (ਕਿਹਾ) ਭੱਜੋ ਨਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਮੌਜ਼ਾ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਓ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਥੋਂ (ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਚ) ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (13) ਆਖਣ ਲੱਗੋ, ਹਾਏ! ਛੁੱਟ ਗਏ ਸਾਡੇ ਭਾਗ! ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। (14) ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੰਝ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਖੇਤੀ ਵਾਂਗ)

ਵੱਢ ਕੇ (ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਾਂਗ) ਬੁਝਾ ਕੇ ਢੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (15) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਪਰਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੋ (ਮਖਲੂਕ) ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? (16) ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਖੇਡਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਭਾਵ ਔਰਤ ਤੇ ਪੁੱਤਰ) ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ। (17)

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا ۙ لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ ۙ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ۚ ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ ۙ وَاهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ۚ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۚ وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَبْلِكَ كَالْتِ ظَالِمَةَ ۚ وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۚ فَلَمَّا أَحْسَبُوا بِأَسْنَانِهِمْ مِنْهَا يُرْضُونَ ۚ لَا تَرَكَضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أَنْزَلْنَا فِيهِ ۚ وَمَسْكَنُكُمْ لَعْنَكُمْ ۚ تَسْلُونَ ۚ قَالُوا يُؤْتِينَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۚ فَمَا زِلْنَا بِكَ دَعْوَانِهِمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَالِدِينَ ۚ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا الْغَيْبِينَ ۚ لَوْ أَرَادْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلًا ۙ لَأَخَذْنَا مِنْهُمُ الذُّرِّيَّاتِ ۚ لَوْ إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ۚ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَىٰ

8 ਭਾਵ ਮੌਤ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ।

13 ਭਾਵ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

17 ਖਿਡੌਣਾ ਭਾਵ ਬੇਟਾ।

(ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਦੀ ਸੱਟ ਨੂੰ ਝੂਠ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਭੰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਝੂਠ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਟੇਢੀਆਂ-ਮੇਢੀਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਖਰਾਬੀ ਹੈ। (18) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ (ਜੀਵ-ਜੰਤੂ) ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਉਹ ਉਸਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅੱਕਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਥੱਕਦੇ ਹਨ। (19) ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰਾਤ ਦਿਨ (ਉਸਦਾ) ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਨਾ ਥੱਕਦੇ ਹਨ) ਨਾ ਅੱਕਦੇ ਹਨ। (20)

ਭਲਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਪੂਜਣਯੋਗ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਠਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਗੇ? (21) ਜੇਕਰ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ (ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਅਸਮਾਨ) ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। (22) ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ। (23) ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਘੜ ਲਏ ਹਨ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ (ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ) ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਆਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਸਗੋਂ (ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਕਸਰ ਹੱਕ ਸੱਚ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (24) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਇਹੋ ਵਹੀ ਘੱਲੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ (25) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬੇਟਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ (ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ) ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ, (ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਨਾ ਪੁੱਤਰੀ) ਸਗੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਬੰਦੇ ਹਨ। (26)

الْبَاطِلِ فَيَكْدُمُغُهُ فَإِذَا هُوَ رَاقِعٌ ۚ وَلكُمْ الوَيْلُ
 مِمَّا تَصِفُونَ ۚ وَلكَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
 وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۚ يَسْتَحُونَ الْيَلَّ وَالنَّهَارَ
 لَا يَفْتُرُونَ ۚ أَوْ اتَّخَذُوا إِلَهًا ۚ فَمَنْ
 هُمْ يُشْرُونَ ۚ لَوْ كَانَ فِيهِمَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
 لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا
 يَصِفُونَ ۚ لَا يَسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ
 أَوْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
 هَذَا إِذْ كُرِمْنَا مَعِيَ وَذِكْرٌ مِنْ قَبْلِي ۚ بَلْ كُنْتُمْ
 لَا تَعْلَمُونَ ۚ الْحَقُّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَا
 مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا
 إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ۚ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ

18 ਰੱਬ ਨੇ ਗ਼ਾਇਬੋਂ ਝੂਠ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਆਖਦੇ ਹੋ।
 24 ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜੋ ਕੋਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੇ। ਜੇਕਰ ਦੋ ਰੱਬ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੀ। ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਇਬ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲਿਕ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਾਇਬ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ?

ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, (27) ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ (ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਦੀ) ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਪਰ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਿਸ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਡਰ ਕਰਕੇ ਕੰਬਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (28) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਆਖੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੇ (ਅਤੇ) ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (29) ਕੀ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਨਦਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਫਿਰ ਇਹ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਉਂਦੇ? (30) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਹਾੜ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ (ਬੋਝ ਭਾਰ) ਨਾਲ ਹਿੱਲਣ ਅਤੇ ਝੁਕਣ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਰਸਤੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਚੱਲਣ। (31) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਮਹਿਫੂਜ਼ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ) ਛੱਤ ਬਣਾਇਆ, ਇਸ 'ਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। (32) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਤੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਨ ਬਣਾਇਆ। (ਇਹ) ਸਾਰੇ (ਭਾਵ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਨ ਅਤੇ ਤਾਰੇ) ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ) ਤੈਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। (33)

وَلَدًا سُبْحٰنًا ۚ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ۚ لَا يَسْتَفْتُونَہٗ
 بِالْقَوْلِ ۚ وَهُمْ بِأَمْرِہٖ یَعْمَلُونَ ۚ یَعْلَمُ مَا
 بَیْنَ أَيْدِیْہِم مَّا خَلْفَهُمْ ۚ وَلَا یَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ
 ارْتَضٰی ۚ وَہُمْ مِنْ حَشِیْبَتِہٖ مُشْفِقُونَ ۚ وَمَنْ
 یَّقُلْ مِنْہُمْ اِنِّیْ اِلٰہٌ مِّنْ دُوْنِہٖ فَاذٰلِکَ نَجْرِیْدُ
 جَهَنَّمَ ۚ کَذٰلِکَ نَجْرُ الْعٰظِلِیْنَ ۚ اُولٰٓئِکَ یَرِ
 الْاٰیٰتِیْنَ کَفَرُوْا ۚ اِنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ کَانَتَا
 رَتْقًا فَفَتَقْنٰہُمَا ۚ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ کُلَّ شَیْءٍ
 حَیٍّ ۚ اَفَلَا یُؤْمِنُوْنَ ۚ وَجَعَلْنَا فِی الْاَرْضِ رَوٰسِیً
 اَنْ تَبْیَدَ بِہُمْ ۚ وَجَعَلْنَا فِیْہَا رِجَالًا سَبَکًا
 لَّعَلَّہُمْ یَرْہُدُوْنَ ۚ وَجَعَلْنَا السَّمَآءَ سَفْوَ
 مَحْفُوْطًا ۚ وَہُمْ عَنْ آٰیٰتِہَا مُعْرِضُونَ ۚ وَہُوَ
 الَّذِیْ خَلَقَ الْاَیۡلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ

30 ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਸਨ ਭਾਵ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹਿਰਾਂ, ਖਾਨਾਂ, ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸਿਤਾਰੇ, ਹਰੇਕ ਦਾ ਘਰ ਜੁਦਾ, ਚਾਲ ਜੁਦਾ ਅਤੇ ਜਾਨਦਾਰ ਜਾਨਵਰ ਬਣਾਏ ਭਾਵ ਜਾਨਵਰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਨੁਤਫੇ (ਦੀਰਜ) ਤੋਂ।
 31 ਭਾਵ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਸਕਣ। ਜੇਕਰ ਪਹਾੜ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ?
 32 ਬਚਾਅ ਲਈ ਛੱਤ ਭਾਵ ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਤਾਰੇ ਅਤੇ ਚਾਲ ਅਤੇ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ।
 33 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਉਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ।

ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਭਲਾ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ?(34) ਹਰ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪਰਖ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਫਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਵੱਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਗੇ।(35) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਠੱਠਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿ ਕੀ ਇਹੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ (ਭੈੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ।(36) ਇਨਸਾਨ (ਕੁੱਝ ਅਜਿਹਾ ਕਾਹਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ) ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਵਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਨਾ ਕਰੋ।(37) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਇਹ ਧਮਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ? (38) ਅਫਸੋਸ! ਇਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।(39) ਸਗੋਂ ਕਿਆਮਤ ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉਡਾ ਦੇਵੇਗੀ ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।(40)

34 ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਰੋਣਕ ਉਸ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਰਿਆ ਫਿਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ।
36 ਠਾਕਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬੁਰਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

الْأَنْبِيَاءُ

الْقُرْآنِ

كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝ وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ۝ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۚ وَنَبَلُّوكُمُ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۚ وَإِنَّا تُرْجِعُونَ ۝ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا يَتَخَذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا ۚ أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ الْهَتَّكُمُ ۚ وَهُمْ يَذْكُرُ الرَّحْمَنَ هُمْ كَفَرُونَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ سَأُورِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ۝ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّسَاءَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ۝ بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ۝ وَقَدْ اسْتَهْزَيْتَ بِرُسُلٍ مِنْ

مَنْزِلٍ

ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾਲ ਵੀ ਮਸ਼ੋਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਹੀ ਆ ਫੜਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਨ। (41) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਕੌਲੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। (42) ਕੀ ਸਾਥੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ) ਬਚਾ ਸਕਣ? ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤਾਂ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਥੋਂ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਆਉਣਗੇ। (43) ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਇਸੇ ਹਾਲਤ 'ਚ) ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮਰਾਂ ਲੰਘ ਗਈਆਂ। ਕੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁੰਗੜਾਉਂਦੇ ਘਟਾਉਂਦੇ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ? ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ? (44) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ (ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ) ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (45) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਏ! ਫੁੱਟ ਗਏ ਸਾਡੇ ਭਾਗ! ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। (46) ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਖੜੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ (ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਮਲ) ਰਾਈ ਦੇ ਦਾਣੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਾਂ। (47)

قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالْأَيْدِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
 بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ قُلْ مَنْ يَكْفُرْ بِالْأَيْلِ وَ
 الْمَهَارِمِ مِنَ الرِّحْلِينَ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ
 مُعْرِضُونَ أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمُ الْآيَاتُ مِنْ دُونِ
 مَا لَا يَسْتَفْهِمُونَ نَصْرَ الْفَيْصِمِ وَلَا لَهُمْ مَنَّا
 يُصْحَبُونَ بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى
 طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّ
 مَا نُنزِلُ مِنَ الْآرْضِ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
 أَفَلَمْ يَتَفَكَّرُوا قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ
 وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ
 وَلَئِنْ مَسَّتْهُمُ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ
 لَيَقُولُنَّ يُوَيْلِنَا أَنَا كُنَّا ظَالِمِينَ
 وَالنَّصْرُ لِلْمُؤْمِنِينَ الْقِسْطُ لِيَوْمِ
 الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ
 كَانَ وَثْقَالٌ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا
 بِهَا وَكُنْفَى

44 ਅਸੀਂ ਘਾਟੇ ਵੱਲ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਧਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਮਿਟਣ ਲੱਗਿਆ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹੀ 'ਚ) ਫ਼ਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ (ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ) ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ (48) ਚੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਜਿਹੜੇ ਅਣਡਿੱਠੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਿਮਦੇ ਹਨ। (49) ਇਹ ਉਹ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੀ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ? (50) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। (51) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ (ਦੀ ਪੂਜਾ) ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹੋ? (52) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। (53) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ (ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਹੋ) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਾਹੀਏ ਸਨ। (54) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ (ਸਪੱਸ਼ਟ) ਹੱਕ-ਸੱਚ ਲਿਆਏ ਹੋ ਜਾਂ (ਸਾਡੇ ਨਾਲ) ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ (55) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (56) ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਵੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਾਲ ਚੱਲਾਂਗਾ। (57) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਤੋੜਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ। (58)

بِنَا حُسْبِينَ ۖ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَ هَارُونَ
الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۗ الَّذِينَ
يُحْسِنُونَ زُرَّامًا بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِمَّن السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ۗ
وَهَذَا ذِكْرٌ لِّبَرِّكُمُ الَّذِي أَنْزَلْنَاهُ إِنَّا نُنزِّلُ الْكُتُوبَ
وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ
عَالِمِينَ ۗ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ
الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ۗ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا
لَهَا عِبَادِينَ ۗ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۗ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ
أَنْتَ مِنَ اللَّعِينِينَ ۗ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَكُمْ ۗ وَآنَا عَلَىٰ
ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۗ وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ
أَصْنَافَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولَؤُمْ مَدْبُورِينَ ۗ فَجَعَلْنَاهُمْ

مَذْبُورِينَ

58 ਇਹ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਹੋਲੇ ਜਿਹੇ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਗਏ। ਬੁੱਤ ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ? ਉਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੈ। (59) ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਬਰਾਹੀਮ ਆਖਦੇ ਹਨ। (60) ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਲੈ ਆਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹ ਰਹਿਣ। (61) (ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ! ਭਲਾ ਸਾਡੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਹਰਕਤ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ? (62) (ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ (ਬੁੱਤ) ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਵੋ। (63) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ 'ਚ ਸੋਚਿਆ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ ਹੋ। (64) ਫਿਰ (ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ) ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ। (65) ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? (66) ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਵੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ? (67) (ਤਾਂ ਉਹ) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। (68) ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਐ ਅੱਗ! ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਲਈ ਠੰਡੀ ਹੋ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਜਾਵੋ। (69)

الْأَنْبِيَاءُ

آيَاتُهَا

جُذُودًا إِلَّا كَيْبَرًا لَهُمْ لَعَالَهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ۝

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْهَيْتَانِ إِنَّهُ لَيَنَّ الظَّالِمِينَ ۝

قَالُوا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَدْعُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ۝ قَالُوا

قَالُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَالَهُمْ يَشْهَدُونَ ۝

قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتَانِ يَا بِرِّهَيْمُ ۝

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا

يَظُنُّونَ ۝ فَجَعَلُوا إِلَىٰ أَنْفُسِهِمْ فِقَالُوا إِنَّكُمْ

أَنْتُمْ الظَّالِمُونَ ۝ ثُمَّ كَسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ

عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَظُنُّونَ ۝ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ

مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ۝

أَفِ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ۝ قَالُوا احْرَقُوهُ وَانصُرُوا الْهَيْتَكُمْ

إِنْ كُنْتُمْ فَعَلِينَ ۝ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا

64 ਸਮਝੋ ਕਿ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ?

ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਤਾਂ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ (70) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਚੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਰਕਤ ਰੱਖੀ ਹੈ (71) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਇਸਹਾਕ ਅਤਾ ਕੀਤਾ। ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬ ਵਾਲੇ ਬਣਾਇਆ। (72) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਗੂ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (73) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) (ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਨਬੁੱਵਤ ਦਾ ਇਲਮ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕੱਢ ਲੈ ਆਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬੁਰੇ ਅਤੇ ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰ ਲੋਕ ਸਨ। (74) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਲੂਤ ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਰਹਿਮਤ ਦੇ (ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ) ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (75) ਅਤੇ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) (ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਘਬਰਾਹਟ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿੱਤੀ। (76) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬੁਰੇ ਲੋਕ ਸਨ ਸੋ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। (77)

وَسَلِّمًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَآرَادُوا بِهِ كَيْدًا
فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ۚ وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ۚ وَوَهَبْنَا
لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۗ وَكَأَلَّا جَعَلْنَا
صَالِحِينَ ۚ وَجَعَلْنَاهُمْ إِبْرَاهِيمَ يَتُوبُونَ بِأَمْرِنَا
وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَ
إِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ۚ وَلُوطًا
أَنبَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرِيظِ ۗ الَّتِي
كَأَنَّتَ تَعْمَلُ الْخَبِيثَاتِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ
فَاسِقِينَ ۚ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۚ
وَلُوطًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلِ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ
وَأَهْلَكَ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۗ وَنَصَرْنَاهُ
مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا

71 ਭਾਵ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
72 ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਪੈਂਤਾ ਦਿੱਤਾ, ਦੁਆ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹੀ ਸੀ।

ਅਤੇ ਦਾਉਦ ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) (ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਪੈਲੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚਰ ਚੁਗ ਗਈਆਂ (ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲਤਾੜ ਗਈਆਂ) ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। (78) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਫ਼ੈਸਲਾ (ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ) ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ (ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਨਬੁੱਵਤ) ਦਾ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ (ਤਾਬਿਆਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀ। (79) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ (ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਲਿਬਾਸ) ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਏ। ਬੱਸ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (80) ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਭਾਵ ਸ਼ਾਮ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹਾਂ। (81) ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਚੁੱਭੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਫਿਜ਼ ਸੀ। (82) ਅਤੇ ਅੱਯੂਬ (ਅਲੈ.) (ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ।) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (83)

تَوَفَّرَ سَوْءٌ فَاعْرِفْنَهُمْ اجْمَعِينَ وَدَاوُدَ وَاِسْمٰئِيْلَ
 سَلِيْمًا اِذْ يَخْتَلِفُ فِي الْحَرْثِ اِذْ نَفَسَتْ فِيْهِ
 عَمُّ الْقَوْمِ وَكُنَّا اِحْكَامِهِمْ شٰهِدِيْنَ فَقَفَّضْنٰهَا
 سَلِيْمًا وَكُنَّا اَنْبِيَا حٰكِمًا وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا
 مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يَسْبِغْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فِعْلًا لِّمَنْ
 وَعَلَّمْنٰهُ صِنْعَ الْيَوْمِ لَكُمْ لِتُحْصِيَكُمْ مِنْ
 بَاسِكُمْ فَهَلْ اَنْتُمْ شٰكِرُوْنَ وَاِسْلٰمِيْنَ
 الرِّيحِ عَاصِفَةً تَجْرِيْ بِاَمْرِ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِي
 يٰرْكَبْنَ فِيْهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمِيْنَ وَاَمِنْ
 الشَّيْطٰنِيْنَ مَنْ يَّعْوِضُوْنَ لَهُ وَيَعْمَلُوْنَ عَمَلًا دُوْنَ
 ذٰلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ وَاَيُّوْبَ اِذْ
 نَادٰهُ رَبُّهُ اِنِّيْ مَسْنِيْ الضُّرَّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ
 الرَّحِيْمِيْنَ فَاَسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهٖ مِنْ

مِثْلًا

79 ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ) ਨੇ ਖੇਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਚੋਰ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ) ਲੜਕੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਝਗੜਾ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਮੰਗਵਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਕਰੀਆਂ ਰੱਖੋ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਓ। ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿਆ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਖੇਤੀ ਜਿਵੇਂ ਸੀ ਤਿਵੇਂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਲੈ ਲੈਣ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।
 80 ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ) ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬੂਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਵਰਗੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਰਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮੋੜ ਕੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਬਣਾਉਂਦੇ।
 81 ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਖ਼ਤ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੁੱਕਦੀ, ਉਪਰ ਹਲਕੀ ਹਵਾ ਚੱਲਦੀ ਅਤੇ ਯਮਨ ਦਾ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਪਹਿਰ (ਅੱਧੇ ਦਿਨ) ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।
 82 ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੋਤਾ ਲਗਵਾਉਂਦੇ, ਦਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਜੌਹਰ ਕਢਵਾ ਲੈਂਦੇ। ਜਿੱਥੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਪਹੁੰਚਦੀ, ਉੱਥੇ ਭਾਰੀ ਕੰਮ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ। ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂਬੇ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਜ਼ ਅਤੇ ਖੂਹ ਅਤੇ ਦੇਗਾਂ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈਂਦੇ।

ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਹ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ-ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਉਤਨੇ ਹੀ ਹੋਰ (ਬਖ਼ਸ਼ੇ) ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (84) ਅਤੇ ਇਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਦਰੀਸ (ਅਲੈ.) ਜ਼ੁਲਕਿਫ਼ਲ ਨੂੰ (ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਇਹੋ ਸਾਰੇ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ (85) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। (86) ਅਤੇ ਜ਼ੁਨੂਨ ਨੂੰ (ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਚੱਲ ਪਏ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਾਂਗੇ। ਅੰਤ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ (ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ) ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੇਰੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਪਾਕ ਹੈ (ਤੇ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ। (87) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (88) ਅਤੇ ਜ਼ਕਰੀਆ ਨੂੰ (ਚੇਤੇ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ ਕਿ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਨਾ ਛੱਡੋ ਤੇ ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਾਰਿਸ ਹੈ। (89) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਸੁਣ ਲਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਹਯਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ) ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਭੱਜ ਭੱਜ ਕੇ ਨੇਕੀਆਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਅਤੇ ਡਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਨਿਮਰਤਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (90)

اٰنۡبِیَآءِ
 صُبۡرًا وَاٰتٰیۡنَهُۥ اٰهۡلَهُۥ وَمِثۡلَهُمۡ مَّعَهُمۡ رَحِمَةً مِّنۡ عِنۡدِنَا وَاٰتٰیۡنَا وَاٰتِیۡنَا لِّلۡعٰقِبِیۡنِ ؕ وَاَسۡمٰعِیۡلَ وَاِذۡرِیۡسَ وَاِذَا الْكٰفِیۡلُ ۚ کُلٌّ مِّنَ الصّٰبِرِیۡنَ ۗ وَاِذۡخٰلۡنَهُمۡ فِیۡ رَحۡمٰتِنَا اِنۡتَهُمۡ مِّنَ الصّٰلِحِیۡنَ ۗ وَاِذَا النَّوۡنَ اِذۡ ذَهَبَ مُعَاضِبًا فَظَنَّ اَنۡ لَّا یُنۡقِذُہٗ عَلَیۡہِۙ فَنَادٰۤی فِی الظُّلُمٰتِ اَنۡ لَّا اِلٰہَ اِلَّا اَنْتَ سُبۡحٰنَکَ ۗ اِنۡنِیۡ کُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِیۡنَ ۗ فَاسۡتَجِبۡنَا لَہٗ وَوَعۡدِنَا لَہٗ وَوَحۡیِنَا لَہٗ یٰحٰیجِیۡ ۚ وَاَصۡلَحۡنَا لَہٗ زَوْجَہٗ ۗ اِنۡتَهُمۡ کَاٰنُوۡا یَسۡرَعُوۡنَ فِی الْحَیٰزِیۡتِ وَاِذۡ یَدۡعُوۡنَا رَعۡبًا وَّرَهۡبًا ۗ وَاٰنۡوَا لَنَا خٰشِعِیۡنَ ۗ

84 ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਯੂਬ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਹਰ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਖੇਤ ਅਤੇ ਡੰਗਰ ਪਸੂ ਅਤੇ ਲੋਡੀ ਗੁਲਾਮ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਔਲਾਦ ਅਤੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਹਾਸਾ ਮਾਰਿਆ, ਖੇਤ ਸੜ ਗਏ, ਡੰਗਰ ਪਸੂ ਮਰ ਗਏ, ਔਲਾਦ ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਮਰ ਗਈ, ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਗਏ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਛਾਲੇ ਪੈ ਕੇ ਕੀਤੇ ਪੈ ਗਏ। ਇੱਕ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਰਹੀ ਜਿਵੇਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੁਆ ਕੀਤੀ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮਰੀ ਹੋਈ ਔਲਾਦ ਜਿਉਂਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਚਸ਼ਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਓ ਅਤੇ ਨਹਾਓ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਗਏ। ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡੀਆਂ ਵਰਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

85 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਯੂਬ (ਅਲੈ) ਦੇ ਬੇਟੇ ਜ਼ੁਲਕਿਫ਼ਲ ਸਨ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜ਼ਾਮਿਨ ਬਣ ਕੇ ਕਈ ਸਾਲ ਕੈਦ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰੱਬ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਮਿਹਨਤ ਸਹੀ ਹੈ।

.....
 ਜ਼ੁਨੂਨ-ਇੱਕ ਪਤਵੰਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ

ਅਤੇ ਉਹ (ਮਰੀਯਮ) ਨੂੰ (ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੋ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਤ ਸਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਫੁਕਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (91) ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਇੱਕ ਹੀ ਜਮਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ (92) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਸ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ (ਪਰ) ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (93) ਜਿਹੜਾ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ (ਕਰਮਾਂ ਦਾ) ਚਿੱਠਾ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਾਂ (94) ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਸਤੀ (ਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ (ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਵੱਲ ਮੁੜ ਆਉਣ) ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। (95) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯਾਜੂਜ ਤੇ ਮਾਜੂਜ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹੋਣ (96) ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਸੱਚਾ ਵਾਅਦਾ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਟੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣ (ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਣ ਕਿ) ਹਾਏ! ਹਾਏ! (ਫੁੱਟ ਗਏ ਸਾਡੇ ਭਾਗ) ਅਸੀਂ ਇਸ ਹਾਲ ਤੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ 'ਚ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ (ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ) ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀ। (97) (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ) ਤੁਸੀਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਦੇਜ਼ਖ ਦਾ ਬਾਲਣ ਬਣਨਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਸਾਰੇ) ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਕੇ ਰਹੋਗੇ। (98) ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ (ਅਸਲ 'ਚ) ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। (99)

وَالَّتِي أَحْصَيْتُ فَرْجَهَا فَنُكِّنْتَنِي فِيهَا مِنْ رُوْحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابِنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۝ إِنَّ هَذَا ۝
أَمْرٌ كَبِيرٌ ۝ وَاحِدَةٌ ۝ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ۝
وَتَنْظُرُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلِّ إِلَهِنَا يَجْعُونَ ۝
فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ
لِسَعْيِهِ ۝ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ۝ وَحَدِّثْ عَلَيَّ قُرْيَةَ
أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ۝ حَتَّىٰ إِذَا فُزِحَتْ
يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ۝
وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ إِذَا هِيَ سُأِضَةٌ
أَبْصَارِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۝ بَلْ يَوِينَا قَدْ كُنَّا فِي
عَقَابَةٍ مِنْ هَذَا ۝ بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ۝ إِنَّا نَكُفُّكُمْ وَمَا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ۝ إِنَّمَا لَهَا
وَرْدُونَ ۝ لَوْ كَانَ هُوَ لَآ إِلَهًا مَّا مَرَدُّهَا ۝

ਮੰਤਰ

88 (ਬਾਕੀ) ਯੂਨੂਸ (ਅਲੈ) ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਕੀਲ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇਨਵਾ ਭੇਜੋ, ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਤ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ। ਇਹ ਖ਼ਫ਼ਾ ਹੋ ਕੇ ਗਏ, ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਦੀ ਆਈ, ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ ਛੱਡਿਆ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਮੋਢੇ 'ਤੇ, ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ। ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫਿਸਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਡਿਗ ਡਿੱਗਿਆ। ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫਿਸਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਡਿਗ ਡਿੱਗਿਆ। ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫਿਸਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਡਿਗ ਡਿੱਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਪਿਆ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਿਨਾਰੇ ਆਏ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇੜੀਆ ਖਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦਤ ਰਹੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਰਹੇ ਆਖਿਰ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਬਦ ਦੁਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ ਨਿਕਲ ਗਏ, ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਗਏ ਅਤੇ ਤੌਬਾ ਕੀਤੀ, ਰੋਏ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੁੱਤ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ, ਅਜ਼ਾਬ ਟਲ ਗਿਆ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਯੂਨੂਸ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਸ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕੌਮ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਦਿਲੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕੀਤਾ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹ ਨਾ ਵੇਖੀ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਇੱਕ ਕਿਸਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ, ਭੰਵਰ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਖਾਣ ਲੱਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ,

(ਜਾਰੀ)

ਉਥੇ ਉਹ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਭੋਰਾ ਭਰ ਨਾ ਕੁਝ) ਸੁਣ ਸਕਣਗੇ। (100) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਲਾਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ। (101) (ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ) ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਕੰਨੀ ਨਹੀਂ ਪਏਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਚਾਹਵੇਗਾ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੰਦਮਈ ਅਤੇ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ। (102) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਡਰ ਸੋਗਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਉਣਗੇ (ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ) ਇਹੋ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। (103) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਇੰਝ ਲਪੇਟ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਵੇਂ ਵਹੀਆਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ (ਕਾਇਨਾਤ) ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਪੈਦਾ ਕਰਾਂਗੇ। (ਇਹ) ਵਾਅਦਾ (ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ) ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ (104) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਸੀਹਤ (ਭਰਪੂਰ ਕਿਤਾਬ ਭਾਵ ਤੌਰਾਤ) ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਜ਼ਬੂਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨੇਕੋਕਾਰ ਬੰਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣਗੇ। (105) ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ (ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ। (106) ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.!) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਰਹਿਮਤ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। (107) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ (ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਵੱਲੋਂ) ਇਹ 'ਵਹੀ' ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇ। (108)

الْأَنْبِيَاءِ

الرَّبِّ

وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ لَهُمْ فِيهَا زَوْجِيٌّ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ۝ لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۝ وَهُمْ فِي مَا اشْتَكَتْ أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ ۝ لَا يَخْرُجُ مِنْهُمُ الْغُرَّةَ الْأَكْبَرُ ۝ وَتَنَاقَلَهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَهُنَا يَوْمَ كُمْ الَّذِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ۝ يَوْمَ نُظِفَ السَّمَاءُ كَطَيِّ السَّجِلِ لِلْكِتَابِ ۝ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ۝ وَعَدَّا عَلَيْنَا ۝ إِنَّا كُنَّا فاعِلِينَ ۝ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝ إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَآئِعًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ۝ قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنبَاءُ الْهَيْكُمِ إِلَٰهٍ وَاحِدٌ ۝ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

مَزُون

(ਬਾਕੀ 88) ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਤੋਂ ਭੱਜਿਆ ਹੈ, ਡਰਾਅ ਕੱਢਿਆ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੱਛੀ ਨੇ ਨਿਗਲ ਲਏ ਇਸ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਹੋਈ। ਮੱਛੀ ਨੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਉਗਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੇ ਇੱਕ ਵੇਲ ਨੇ ਛਾਂ ਕੀਤੀ, ਹਿਰਨੀ ਨੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਕੁੱਝ ਤਾਕਤ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਤਮੰਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਨਾਨੀ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਲ ਜਾਣ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭੇੜੀਏ ਤੋਂ ਫੁਡਵਾਇਆ ਸੀ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਫਰਮਾਇਆ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਫੜ ਸਕਾਂਗੇ ਭਾਵ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਅਸਾਨ ਹੈ।

- 89 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੇਵੇਂ।
- 90 ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੋਈ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਜਾਂ ਡਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰੇ। ਉਹ ਸੱਚਾ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਇੱਥੋਂ ਇਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਿਕਲੀ।
- 95 ਭਾਵ ਕੁਫਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਤਾਂ ਹੀ ਖਪਦੇ ਹਨ।
- 97 ਭਾਵ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ।
- 100 ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਰੋਣ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ।
- 01 ਭਾਵ ਇੱਕ ਵਾਰੀ (ਖਿੜਕੀ) ਲੰਘ ਕੇ ਫਿਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਰ ਰਹਾਂਗੇ।

ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਣ ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਦੇਸ਼) ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। (109) ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਲੁਕਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹੈ। (110) ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (111) (ਪੈਰਿਸ਼ਰ ਨੇ) ਆਖਿਆ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਹੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਬੇਹੱਦ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹੋ। (112)

22 ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹੱਜ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 78 ਆਇਤਾਂ,

10 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1283 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 5432 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(1) ਐ ਲੋਕੋ ! ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰੋ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਭੂਚਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। (ਐ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗਾ (ਉਸ ਦਿਨ ਇਹ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ) ਸਾਰੀਆਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗਰਭਵਤੀਆਂ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਦਹੋਸ਼ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਣਗੇ, ਪਰ ਉਹ ਨਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਸਗੋਂ (ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖ ਕੇ) ਮਦਹੋਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਬਹੁਤ ਕਰੜਾ ਹੈ। (2)

109 ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬਰਾਬਰ ਭਾਵ ਹਾਲੀਂ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

...الْحَيَّةِ... فَان تَوَلَّوْا فَقُلْ اَدْنَيْكُمْ عَلٰى سَوَاءٍ ۚ وَاِنْ اَدْرَيْ اَقْرَبٌ اَمْ بَعِيْدٌ مَّا تُوعَدُوْنَ ۗ اِنَّهٗ يَعْزِمُ الْجَهَنَّمَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا كَانْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۗ وَاِنْ اَدْرَيْ لَعَلَّهٗ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمِتَامٌ اِلَىٰ جَبِيْنٍ ۗ قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعٰنُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ۗ

سُوْرَةُ الْحَجِّ مَكِّيَّةٌ ۙ اَتَتْهَا ۙ اَمَّا ۙ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمۡ ۙ اِنَّ زَلٰلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيْمٌ ۙ يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذٰهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرٰى وَمَا هُمْ بِسُكَرٰى وَلٰكِنۡ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيْدٌ ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَنۡ يُجَادِلُ

مَزَلَّةٌ

الْحَيَّةِ

ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿੱਚ (ਇਲਮ ਅਤੇ ਅਕਲ) ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਬਗ਼ੜਦੇ ਅਤੇ ਹਰ ਬਾਗ਼ੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। (3) ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਵੇਗਾ। (4) ਐ ਲੋਕੋ! ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਤਾਂ) ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਵ (ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ) ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀਰਜ ਬਣਾਇਆ, ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦਾ ਲੁਥੜਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਮਾਸ ਦੀ ਬੋਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਧੂਰੀ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਆਪਣੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ) ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਾਏ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਲਕ ਬੱਚਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਈ (ਬੁਢਾਪੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ (ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਕੇ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਬੁਢੇਪੇ ਦੀ) ਬੇਹੱਦ ਭੈੜੀ ਉਮਰ ਵੱਲ ਪਰਤਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਲਕੁਲ ਅਗਿਆਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ (ਐ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ)

ਤੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਸ਼ਕ (ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਵਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰੀ ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਧਣ ਫੁੱਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। (5) ਇਹਨਾਂ ਕੁਦਰਤਾਂ 'ਚ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੰਮ 'ਚ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (6)

قَالَ
 فِي اللَّهِ بَعْدَ عِلْمٍ وَبَيْتِهِ كُلِّ شَيْءٍ مَرِيدٌ
 كَتَبَ عَلَيْهِ أَنْتَ مَنْ تَوَلَّاهُ فَإِنَّهُ يُضِلُّهُ وَ
 يُضِلُّهُ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ بِأَيْهَا النَّاسِ
 إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاهُ
 مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ
 مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِمَنْ لَكُمْ
 وَنُفِخَ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى
 ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ
 وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى
 أَنْزِلَ الْعُمُرَ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئاً
 وَتُرَكُّ الْأَرْضُ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا
 الْمَاءَ اهْتَزَزَتْ وَرَبَّتْ وَانْبَسَتْ مِنْ كَلِّ رَوْحٍ
 يَهْبِيجُ ذَلِكَ بَيِّنَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

ਗੁੰਮਰਾਹ-ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਕੁਦਰਤ-ਤਾਕਤ।

ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰਕੇ ਉਠਾਵੇਗਾ। (7) ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ (ਦੀ ਸ਼ਾਨ) ਵਿੱਚ ਬਗ਼ੈਰ (ਅਕਲਮੰਦੀ) ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹਿਦਾਇਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਝਗੜਦਾ ਹੈ (8) ਅਤੇ (ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ) ਗਰਦਨ ਮੋੜ ਲੈਂਦਾ (ਹੈ,) ਤਾਂ ਕਿ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜ਼ਿੱਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦਹਿਕਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਚਖਾਵਾਂਗੇ। (9) (ਐ ਬਾਗ਼ੀ!) ਇਹ ਉਸ ਕੁਫਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। (10) ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੰਢੇ ਤੇ (ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ (ਸੰਸਾਰਿਕ) ਲਾਭ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਬੱਬ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਭੀੜ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ ਮੁੜ ਜਾਵੇ। (ਭਾਵ ਮੁੜ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇ।) ਉਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਇਹੋ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਘਾਟਾ ਜਾਵੇ। (11) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕੇ ਇਹੋ ਤਾਂ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਹੈ। (12) ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਫ਼ਾਇਦੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਬੁਰਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਵੀ ਭੈੜਾ। (13)

المَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا ۚ وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۗ وَمِمَّنِ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ۗ ثَانِيًا عَظِيمًا يُضِلُّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۗ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖ وَنَذَابُهُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۗ عَذَابَ الْحَرِيقِ ۗ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ۗ وَمِمَّنِ النَّاسِ مَن يُعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَدْفٍ ۚ فَإِنِ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۚ وَإِنِ أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ اِنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ ۗ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۗ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۗ يَدْعُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ وَمَا كَا يَنْفَعُهُمْ ۗ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۗ يَدْعُوا لَمَن ضَرُّهُ أَقْرَبُ

11 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਨੋਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਬੰਦਗੀ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ ਪਾਵੇ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਉਪਰ ਦੁਨੀਆ ਗਈ ਇਧਰ ਦੀਨ ਗਿਆ। ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਦਿਲ ਹਾਲੀਂ ਨਾ ਇਸ ਤਰਫ ਹੈ ਨਾ ਉਸ ਤਰਫ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚਾਹਵੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਦਾ ਹੈ। (14) ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਗੁਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰ ਵੱਲ (ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਵਿੱਚ) ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ ਫਿਰ (ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣਾ) ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਲਏ ਫਿਰ ਵੇਖੇ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਸਕੀਮ ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। (15) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ (ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ (ਹਨ) ਅਤੇ ਇਹ (ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ) ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (16) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੋਮਿਨ (ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨ) ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਯਹੂਦੀ ਹਨ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਈਸਾਈ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਅੱਲਾਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਏ। (17)

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ (ਸ਼੍ਰਿਸਟੀ) ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਦ ਤੇ ਤਾਰੇ, ਤੇ ਪਹਾੜ, ਤੇ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨ, ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਖ਼ਜ਼ਲ ਕਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਜ਼ੱਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਦਾ ਹੈ। (18)

الْحَمْدُ لِلَّهِ
مَنْ نَفَعَهُ دَلَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ۚ إِنَّ
اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا
يُرِيدُ ۚ مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ
ثُمَّ لِيَقْطَعْ فَأَبِئْظِرْ هَلْ يَذُرُّهُ رَبٌّ كَيْدُهُ مَا يَعْبِطُ ۚ
وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ يَهْدِي
مَنْ يُرِيدُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا
وَالضَّالِّينَ وَالضَّالِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكِينَ
إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۚ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَخْتَلِفُ
لَهُ أَصْوَابُ مَا يُحْسِنُ الصَّوَابَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
ذَكِيرٌ ۚ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ
مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ

مزلہ

15 ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਤਲਕੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਨਾ ਉਮੀਦ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੰਗਿਆਈ ਜਾਂ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਇਹ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੱਸੀ ਉਪਰੋਂ ਖਿੱਚੇ ਤਾਂ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਰੱਸੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕੀ ਭਰੋਸਾ। ਰੱਸੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਤਾਣਾ ਭਾਵ ਉੱਚਾਈ ਨੂੰ।

17 ਮਜ਼ਹਬੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਬੀ ਦਾ ਵੀ ਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਗੜੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।

18 ਇੱਕ ਸਿਜਦਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਉਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁੱਝ ਹੈ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅੱਗੇ ਬੇਬਸ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਦਾ ਸਿਜਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਰੇ ਹਨ।

ਇਹ ਦੋ (ਧੜੇ) ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵੈਰੀ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਝਗੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਜਲਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (19) ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖੱਲਾਂ ਗਲ ਸੜ ਜਾਣਗੀਆਂ (20) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਣ ਦੇ ਲਈ ਲੋਹੇ ਦੇ ਹਥੜੇ ਹੋਣਗੇ। (21) ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਸ (ਦੁੱਖ ਦੇ ਕਾਰਨ) ਦੋਜ਼ਖ ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੜਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਂਦੇ ਰਹੋ। (22)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੰਗਣ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਪਹਿਨਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਰੇਸ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ (23) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਗੱਲ ਕਬੂਲਣ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਗਈ ਤੇ ਸਲਾਹੇ ਹੋਏ ਰੱਬ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। (24)

وَكَيْفَ يُعَذِّبُ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَكْفُرُ حَتَّىٰ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۗ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ۗ هَٰذَا نَحْنُ خَصَمِ الْفٰكِرِيْنَ ۗ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ ۖ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ۗ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ۗ وَلَهُمْ مَقَامٌ مِنْ حَدِيدٍ ۗ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ يُجْلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسٌ سُمْرٌ فِيهَا حَرِيرٌ ۖ وَهَذَا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهَذَا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ ۗ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

مزل

23 ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਗਹਿਣਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪੌਸ਼ਾਕ। ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ। ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਗਣ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪਸੰਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੜੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।
 24 ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਭਾਵ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਝਗੜਨਾ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿਵਾਏ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ। ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਤੋਹੀਦ ਦੀ ਰਾਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹੇ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਮਸਜਿਦ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ (ਪੂਜਾ ਸਥੱਲ) ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਥੇ ਸਥਾਨਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ (ਅਤੇ ਕੁਫਰ) ਕਰਨਾ ਚਾਹਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਵਾਂਗੇ। (25) ਅਤੇ (ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਲਈ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ ਨੂੰ ਮੁਕਾਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਤਵਾਫ਼ (ਪਰਿਕਰਮਾ) ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਆਮ (ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ) ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਰੁਕੂਅ ਕਰਨ (ਝੁਕਣ) ਵਾਲਿਆਂ (ਅਤੇ) ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ। (26) ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਜ ਦੇ ਲਈ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਪੈਦਲ ਅਤੇ ਦੁਬਲੇ-ਪਤਲੇ ਉੱਠਾਂ ਤੇ ਜੋ ਦੂਰ (ਦੁਰਾਡੇ) ਰਸਤਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, (ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ) ਚੱਲੇ ਆਉਣ। (27) ਤਾਂ ਕਿ ਨਿਜ ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਣ ਅਤੇ (ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਹੁ ਖੁਰਿਆਂ ਨੂੰ (ਹਲਾਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ) ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਲਿਆ ਕਰਨ। ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਖਾਵੋ ਅਤੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਲਾਉ। (28) ਫਿਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮੈਲ-ਕੁਚੈਲ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਦੀਮ (ਭਾਵ ਬੈਤ-ਉੱਲਾਹ) ਦਾ ਤਵਾਫ਼ (ਪਰਿਕਰਮਾ) ਕਰਨ। (29)

الْحَجَّ

الْحَجَّ

وَيَصِدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحَرَامِ
الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ حَرَامًا
وَالْبَادِيَةِ وَمَنْ يُؤَدِّ فِيهِ بِالْحَرَامِ يَظْلَمِ نَفْسَهُ
مِنْ عَذَابِ الْيَمِيمِ ۖ وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ
الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ
لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝
وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۝
لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتِهِ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقْتَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ
الْأَنْعَامِ ۖ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ۝
ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نُدْوَاهُمْ
وَلِيُطَوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمِ حُرْمَتِ

مَنْزِلَهُ

- 25 ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣਗੇ।
- 26 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖ਼ਾਨਾ ਕਾਅਬਾ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਕਈ ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਬਦਲ ਗਾਇਬੋਂ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦੀ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਲਕੀਰ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਹੋਰ ਉੱਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕੂ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਸੇ ਉੱਮਤ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ।
- 27 ਇੱਕ ਪਹਾੜ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਲੋਕੋ! ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੱਜ ਫਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੱਜ ਲਈ ਆਓ, ਬਾਪ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ ਵਿੱਚ 'ਲੱਬੈਕ' ਕਿਹਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਹੱਜ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਪੈਦਲ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਹੱਜ ਫਰਜ਼ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਮੱਕਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇਮਾਮ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ (ਰ) ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਇਹ (ਸਾਡਾ) ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਬ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਡੰਗਰ-ਪਸੂ ਹਲਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਪਾਕੀ (ਸ਼ਿਰਕ) ਤੋਂ ਬਚੋ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ। (30) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਾ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲ ਠਹਿਰਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸਮਾਨੋਂ ਡਿੱਗ ਪਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਛੀ ਝਪੱਟਾ ਮਾਰ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਜਾਂ ਹਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਉਡਾ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। (31) ਇਹ (ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਹੈ) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਬ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹ (ਕੰਮ) ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। (32) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲਾਭ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਦੀਮ (ਭਾਵ ਬੈਤ ਉੱਲਾਹ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ (ਅਤੇ ਹਲਾਲ ਹੋਣਾ) ਹੈ। (33) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਦੇ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਢੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਚਹੁੰ ਖੁਰੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ। ਸੋ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (34) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਜਦੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਭੀੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਜਦੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਭੀੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। (35) ਅਤੇ ਜੇ (ਧਨ ਦੌਲਤ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ (ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ 'ਚ) ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।

اللَّهُ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَأُجِّلْتَ لَكُمْ
 الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا بَيْنَنَا عَلَيْكُمْ فَأَجْتَنِبُوا الرِّجْسَ
 مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ۚ حُنَفَاءَ
 لِلَّهِ غَيْرِ مُشْرِكِينَ بِهِ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ
 فَكَأَنَّمَا حَرَصَ مِنَ السَّمَاءِ فَتَنَظَّفُهُ الطَّيْرُ أَوْ
 يَهْوَىٰ بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِينٍ ۚ ذَٰلِكَ
 وَمَنْ يُعْظَمَ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَفَوُّتِ الْقُلُوبِ
 ۚ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
 إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۚ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا
 لَهَا لَيَذُكَ وَأَسْمَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْهِيمَةٍ
 الْأَنْعَامَ ۚ فَالْهَيْكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ ۚ فَكَلِمَةً أَسْلَمُوا
 وَبَشِيرِ الْمُخْبِتِينَ ۚ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ
 وَجِلَّتْ لُؤْلُؤُهُمْ ۚ وَالصَّيْرِينَ عَلَىٰ مَا آصَابَهُمْ

28 (ਬਾਕੀ) ਜਿਹੜਾ ਸੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਫਲ ਦਾ। ਉਹ ਆਪ ਖਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬਦਲਾ ਕਸੂਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪ ਨਾ ਖਾਵੇ। ਕਈ ਦਿਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲਹਿੱਜਾ, ਦਸਵੀਂ ਅਤੇ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰ੍ਹਵੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕਬੂਲੀਅਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਿਬਾਹ ਕਰੋ।

29 ਜਿੱਥੋਂ 'ਲੱਬੈਕ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਜ਼ਾਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਂਉਂਦੇ, ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ, ਅਤੇ ਨਹੁੰ ਨਹੀਂ ਕਟਵਾਂਉਂਦੇ, ਸਰੀਰੋਂ ਨੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦਸਵੀਂ ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਮਤ, ਗੁਸਲ ਕਰਕੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਤਵਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਰਾਦਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੁੱਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ, ਅਸਲ ਸੁੱਖ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਭਲਾਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ (ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਵੇਲੇ) ਲਾਇਨਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਡਿੱਗ ਪੈਣ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲਉ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਉ ਅਤੇ ਸਬਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਲਾਉ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣੋ। (36) ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਲਹੂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਤੱਕ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਸ 'ਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਮਤ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (37) ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਲਾਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਘਾਤੀ ਅਤੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੇ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (38) ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ (ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ) ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਲੜਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ ਉਹ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (39)

وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا كَرَّمْنَاهُمْ لِيُنْفِقُوا
 وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ ۗ
 نِإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعُمُوا
 الْقَارِعَ وَالْمُعْتَدَ كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۗ لَنْ يَبَالَ اللَّهُ لِحُومِهَا
 وَكَرِيمِهَا وَلَا لِكُنْ يَبَالَهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ
 كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا
 هَدَاكُمْ ۗ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ
 عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ
 كَفُورٍ ۗ اذْنِ لِلَّذِينَ يُفْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا ۗ
 وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۗ الَّذِينَ
 أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا

31 ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਦਬ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਰੱਖੇ ਭਾਵ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਾ ਮੋੜੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਵਰ ਲਿਆਵੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਝੁੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੈਰਾਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਚਾਰ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਲਾਲ ਹਨ ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਚਾਰ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰਾਮ ਵੀ ਹਨ। ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚੋ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤੇ ਉਹ ਮੁਰਦਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਵੀ ਹਰਾਮ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਕਰੇ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਫ਼ਰਮਾਈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਯਤ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਨੀਯਤ ਕਈ ਥਾਂ ਗਈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹ ਤੋਂ ਹਟਾ ਲਏ ਗਏ ਜਾਂ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਕੇ ਦਹਿਰੀਆ ਬਣ ਗਏ।

33 (ਬਾਕੀ) ਜਿੰਨੇ ਡੰਗਰ ਪਸੂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਲਵੋ ਅਤੇ ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਵੋ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ 'ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ ਅੱਲਾਹੁ ਅਕਬਰ' ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਕਾਅਬੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ, ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ।

35 ਭਾਵ ਪਸੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰਨਾ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਦੇਣਾ ਹਰ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਇਬਾਦਤ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਨਿਆਜ਼ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸ਼ਿਰਕ ਹੋਇਆ।

(ਜਾਰੀ)

ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਅਣਹੱਕੇ ਕੱਢੇ ਗਏ (ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ) ਹਾਂ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਾ ਹਟਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ (ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਤੇ (ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ) ਗਿਰਜਾ ਘਰ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਬਹੁਤ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਾਰੀਆਂ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ। (40) ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ(41) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਤੇ ਆਦ ਤੇ ਸਮੂਦ ਵੀ (ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ) ਝੁਠਲਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।(42) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਵੀ।(43) ਅਤੇ ਮਦਯਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਤਾਂ ਝੁਠਲਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਮੈਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੱਪ ਲਿਆ ਤਾਂ (ਵੇਖ ਲਵੋ ਕਿ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ (ਸਖਤ) ਸੀ। (44) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਗਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ ਸਨ। ਸੋ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਡਿਗੇ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ (ਕਿੰਨੇ ਹੀ) ਖੂਹ ਬੇ-ਆਬਾਦ ਅਤੇ (ਕਿੰਨੇ ਹੀ) ਮਹਿਲ ਵੀਰਾਨ (ਪਏ ਹਨ।)(45)

الْحَجَّاتِ

اَنْتَبِهْ

رَبَّنَا اللَّهُ دَعَا اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ
بِبَعْضٍ لَهْذِمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَ
مَسْجِدًا يُذَكِّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا
وَيُنْصِرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَنُورِي
عَزِيزٌ ۝ الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا
بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
الْأُمُورِ ۝ وَإِنْ يَكِيدْ بُوْكَ فَقَدْ كَدَّبَتْ
قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ۝ وَقَوْمٌ
إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمٌ لُوطٍ ۗ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ
مُوسَىٰ فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ
فَكَيفَ كَانَ نَكِيرِ ۝ فَكَلَيْتُ مِنَ قَرْيَةٍ
أَهْلَكْنَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ

مَنْزِلِ

(ਬਾਕੀ) 36 ਉੱਠ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬ੍ਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲ 'ਨਹਰ' ਹੈ। ਕਿਬਲੇ ਵੱਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਲਹੂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਡਿਗ ਪਏ ਤਾਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੁਥਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਜਿਹੜਾ ਮੰਗਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।
38 ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਜ਼ੂਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਰਹੇ, ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਬਰ ਕਰਨ, ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਬੁਰਾਈ 'ਤੇ ਸਬਰ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਆਏ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬਦਲਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਜਿਹਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਹੈ।
40 ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ ਭਾਵ ਦੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ, ਅੱਲਾਹ ਕੁਰਦਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਚਾਹਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਕਰੇ। ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਇਹੋ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਜਾ ਪਾਉਣ।
41 ਭਾਵ ਇਹ ਉੱਮਤ ਦੀਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਗੇ, ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਆਸ਼ਿਰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ (ਅਜਿਹੇ) ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਕੰਨ (ਅਜਿਹੇ) ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲੈਂਦੇ। (ਅਸਲ) ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਦਿਲ ਜਿਹੜੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, (ਉਹ) ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (46) ਅਤੇ (ਇਹ ਲੋਕ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਵਾਅਦਾ ਖਿਲਾਫ਼ੀ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। (47) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਢਿੱਲ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਸਨ ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (48) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਲੋਕੋ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ (49) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਆਬਰੂ ਵਾਲੀ ਰੋਜ਼ੀ ਹੈ। (50) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ (ਆਪਣੇ ਝੂਠ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ) ਮੈਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਦੋਜ਼ਖ ਵਾਲੇ ਹਨ। (51)

أَلَمْ نَجْعَلِ
عُرْوَةَ سَمَاءٍ
وَبِئْرٍ مَّعْقُودَةٍ
وَقَصْرِ مَشِيدٍ
أَلَمْ يَسِيرُوا فِي
الْأَرْضِ فَنَنْظُرُوا
كَيْفَ يُعْمَلُونَ
بِهَا أَوْ آذَانًا
يَسْمَعُونَ بِهَا
فَأَنْهَاهَا لَكَ
تَعْنَى الْأَبْصَارِ
وَاللِّسَانِ تَعْنَى
الْقُلُوبِ الَّتِي
فِي الصُّدُورِ
وَيَسْتَعْجِلُونَكَ
بِالْعَدَابِ وَ
لَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ
وَعْدَهُ وَإِنَّ
يَوْمًا عِنْدَ
رَبِّكَ كَأَلْفِ
سَنَةٍ مِّمَّا
تَعُدُّونَ
وَكَأَيُّنَ
مَنْ قَزِيئَةٍ
أَمَلَيْتَ لَهَا
وَهِيَ ظَالِمَةٌ
لِنَفْسِهَا
أَخَذَتْهَا
وَأَلَى الْمَصِيرِ
قُلْ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ إِنَّمَا
أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ
أَمْنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
كَرِيمٌ
وَالَّذِينَ سَعَوْا
فِي آيَاتِنَا
مُتَعِزِّينَ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ

47 ਭਾਵ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਰਸੂਲ ਅਤੇ ਨਬੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਪਰ (ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੋਈ ਤਮੰਨਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਸ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਵਿੱਚ (ਵਿਘਨ) ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਤਾਂਕਿ (ਵਿਘਨ) ਸ਼ੈਤਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨਹਾਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (52) ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਖਰਾਬੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ (ਦੋ ਰੰਗੀ) ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸਖਤ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। (53) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਝ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹ (ਭਾਵ 'ਵਹੀ') ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਘੱਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੱਕੋ ਹੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਿਮਰਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ।

نَبَاتٍ مِّن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانَ فِي أَمْنِيَّتِهِ - فَيَسْخَهُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يَحْكُمُ اللَّهُ إِلَيْهِ - وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ - لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ - وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ - فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ - وَلَا يَزَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيبٍ - أَلَمْ تَرَ أَنَّهُ يَوْمَئِذٍ يُحْكَمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي

ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। (54) ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਦਾ ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਘੜੀ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨਹੂਸ ਅਣ-ਸੁਖਾਵੇ ਦਿਨ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਨੱਪੇ। (55) ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ (ਅਤੇ) ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਣਗੇ। (56)

52 ਨਬੀ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਵਾਧ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਿ ਕਦੀ ਚੰਗਾ ਆਇਆ ਕਦੀ ਮਾੜਾ ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮਦੀਨਾ ਤੋਂ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਗਏ ਉਮਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਉਹ ਠੀਕ ਲੱਗਿਆ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ। ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹਾਂਗੇ। ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅੱਲਾਹ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘਾਟ ਵਾਧ ਨਹੀਂ।

54 ਭਾਵ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਬਹਿਕਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਭਟਕਨਾ। ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕਲਾਮ ਵਿੱਚ ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਕਦੀ ਸਹੀ ਕਦੀ ਗ਼ਲਤ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਯਤ ਯਕੀਨ ਤੇ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਰਾਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

ਦੋ ਰੰਗੀ-ਦੋਗਲੇ, ਦੋ ਚਿੱਤੇ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਖੱਜਲ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (57) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡਿਆ ਫਿਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਮਰ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (58) ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਏਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (59)

ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਠਹਿਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਉਤਨੀ ਹੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਵੇ ਜਿੰਨੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਵਧੀਕੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (60) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (61) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ

ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਹੀ ਹੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਹੈ। (62) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀ ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸੁਖਮਦਰਸ਼ੀ ਤੇ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੈ। (63)

60 ਪੱਕਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਬਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਨ ਆਏ, ਉਹਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾਈ।

62 ਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਫਰ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਭਾਰੂ ਰੱਖੇਗਾ।

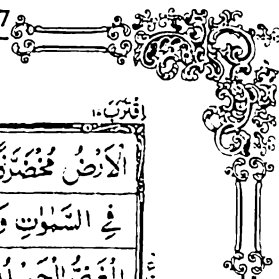
63 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।

النَّحْيِ

النَّحْيِ

جَنَّتِ النَّعِيمِ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ وَالَّذِينَ
هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قَاتَلُوا أَوْ مَاتُوا
لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ
خَبِيرٌ الزَّوْقِينَ ۝ لِيُدْخِلَنَّهُمُ مَدْخَلًا يُرْضَوْنَ بِهِ
وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ۝ ذَٰلِكَ ۚ وَمَنْ
عَاقَبَ بِبِشْرٍ مَّا عُوِقَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ
لَيُخْزِرْنَّهُ اللَّهُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ۝ ذَٰلِكَ
بِأَنَّ اللَّهَ يُؤَلِّبُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّبُ النَّهَارَ
فِي الْبَيْلِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ ۚ وَإِنَّ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ
الْبَاطِلُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيمُ الْكَبِيرُ ۝ أَلَمْ
تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۚ فَتُصْبِحُ

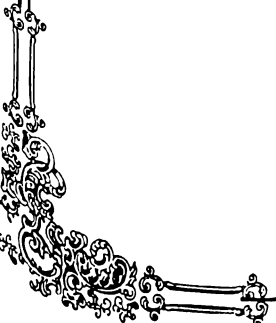
مَزَل

ਜੋ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸੇ ਹੀ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਸਲਾਹੁਣ ਯੋਗ ਹੈ। (64) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ? ਅਤੇ ਬੇੜੀਆਂ (ਵੀ) ਉਸੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਥੱਮਿਆ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਨਾ ਡਿੱਗ ਪਏ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਨਰਮੀ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (65) ਅਤੇ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿਯਾਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਵੀ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰਾ ਹੈ। (66) ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਝਗੜਾ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਸੱਦਦੇ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋ (67) ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (68) ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਅੱਲਾਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (69)

الْحَجَّ
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ مَا
 الْعَقَبَى الْحَبِيدَ ۗ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مِمَّا
 فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۗ
 وَيُبْسِكُ النَّجْمَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا
 بِإِذْنِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرْؤُوفٌ رَحِيمٌ ۝ وَ
 هُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۗ
 إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَفُورٌ ۝ لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا
 مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُبَارِعُكَ فِي الْأَمْرِ
 وَأُدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۗ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ ۝
 وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝
 اللَّهُ يُحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ فَبِمَا كُنْتُمْ فِيهِ
 تَخْتَلِفُونَ ۗ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي

68 ਭਾਵ ਅਸਲ ਦੀਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਹਰ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਹੁਕਮ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ?

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ? ਇਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ) ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਅਸਾਨ ਹੈ। (70) ਅਤੇ (ਇਹ ਲੋਕ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (71) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ (ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ) ਵੇਖਦੇ ਹੋ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂ? ਉਹ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬੁਰਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (72) ਐ ਲੋਕੋ! ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਇੱਕ ਮੱਖੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੱਖੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁਡਵਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਭਾਵ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੂਜਨੀਕ ਦੋਵੇਂ) ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਨ। (73) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਦਰ ਜਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ। (74)

الْحَجَّ
الْقُرْبَانَ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ مُّرآنٍ
ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۖ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ
بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۖ وَإِذَا نُتِلَتْ
عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ نَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ
كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ
يَتَّبِعُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ تُكْفِرُونَ بِشَيْءٍ
مِنْ ذَلِكَ ۗ وَالنَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَبئسَ المصيرُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرَبَ مَثَلٌ
فَأَسْمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ۗ وَ
إِنْ يَسْأَلْنَهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَفِيدُونَ
مِنْهُ ۗ ضَعُفُ الظَّالِمِ وَالْمَطْلُوبِ ۗ مَا قَدَرُوا

70 ਭਾਵ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਅਮਲ ਵੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਹਨ।
74 (1) ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੱਖੀ ਚੱਟਦੀ ਹੈ, ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਨਾ ਉਹ ਮੂਰਤ ਉਡਾਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੈਤਾਨ।

ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (75) ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪਰਤਣਾ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਹੀ ਹੈ। (76) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਉ! ਰੁਕੂਅ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰੋ ਤਾਂਕਿ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ (77) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਰਾਹ) ਵਿੱਚ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦੀਨ (ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ) ਔਖੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ (ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ) ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਦੀਨ (ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ)। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ (ਭਾਵ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚ) ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ (ਕੁਰਆਨ) ਵਿੱਚ ਵੀ (ਉਹੀ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ) ਤਾਂ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ 'ਚ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਗਵਾਹ ਰਹੋ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦੀਨ ਦੀ (ਰੱਸੀ) ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ। ਉਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। (78)

اِقْتَرَبْنَا

اللَّهُ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝ اللَّهُ
يُضْطَرِّبِي مِنَ الْبَالِكِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ ۝
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَمَا خَلْفَهُمْ ۝ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَعْلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝ وَجَاهِدُوا
فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۝ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ
عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۝ مَوْلَا أَيْبِكُمْ
إِبْرَاهِيمَ ۝ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ ۝ مِنْ قَبْلُ
وَفِي هَذَا لِيُكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۝ فَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ
مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

مَعْرُ

75 ਸਾਰੀ ਮਖਲੂਕ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ। ਪੈਗਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕੰਮੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।
76 ਭਾਵ ਉਹ ਵੀ ਅਸ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਅਸ਼ਤਿਆਰ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੈ।
78 ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਾਂ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਦੁਆ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੰਗਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਾਂ ਪਿਆ ਜਾਂ ਰਸੂਲ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਉੱਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਓ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਖਾਵੇ। ਇਹ ਉੱਮਤ ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

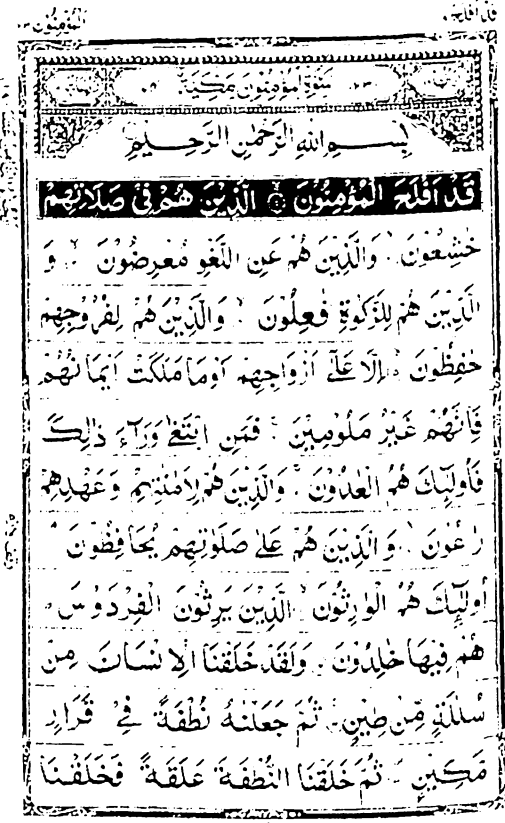
23. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੋਮਿਨੂਨ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 78 ਆਇਤਾਂ,
8 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1070 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
4538 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਚੱਲਣ
ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ।(1) ਜਿਹੜੇ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ
ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।(2)
ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬੇਅਰਥ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹਨ
(3) ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ (4) ਅਤੇ
ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ (ਭਾਵ) ਸ਼ਰਮਗਾਹਾਂ
ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।(5) ਛੁੱਟ ਆਪਣੀਆਂ
ਪਤਨੀਆਂ ਜਾਂ (ਸੇਵਕਾਵਾਂ ਤੋਂ) ਜਿਹੜੀਆਂ
ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ
(ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ) ਮੁਬਾਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ
ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ।(6) ਅਤੇ
ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ
ਹੋਣ, ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਹੱਦ ਤੋਂ) ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।(7) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਮਾਨਤਾਂ ਤੇ ਵਚਨਾਂ
ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।(8) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।(9) ਇਹੋ ਲੋਕ ਮੀਰਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।(10) (ਭਾਵ) ਜੋ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਜੰਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਵਸਣਗੇ।(11) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ।(12) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ
(ਅਤੇ ਮਹਿਫੂਜ਼) ਥਾਂ 'ਚ ਵੀਰਜ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ।(13)

ਹਲੀਮੀ-ਨਿਮਾਣਪਣ। ਜ਼ਕਾਤ-ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੁੰਨ ਦਾਨ। ਖੁਲਾਸੇ-
ਨਿਚੋੜ। ਮਹਿਫੂਜ਼-ਸੁਰੱਖਿਅਤ।

ਫਿਰ ਵੀਰਜ ਤੋਂ ਬੁੱਥ (ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਖ਼ੂਨ) ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਬੁੱਥ ਤੋਂ ਬੋਟੀ ਬਣਾਈ। ਫਿਰ ਬੋਟੀ ਤੋਂ ਹੱਡੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਫਿਰ ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਮਾਸ (ਚਮੜੀ) ਚੜ੍ਹਾਈ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (14) ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। (15) ਫਿਰ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਠਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ। (16) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ (ਪਾਸੇ) ਸੱਤ ਅਸਮਾਨ ਬਣਾਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ (17) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਅਸਮਾਨੋਂ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (18) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਖਜੂਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਬਣਾਏ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੇਵੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਵੀ ਹੋ (19) ਅਤੇ ਉਹ ਦਰੱਖਤ ਵੀ (ਅਸੀਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ) ਜੋ ਤੂਰ ਸੀਨਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਭਾਵ ਜੈਤੂਨ ਦਾ ਬਿਛ ਕਿ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤੇਲ ਅਤੇ ਸਾਲਣ (ਨਮਕੀਨ ਦਾਲ ਆਦਿ) ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।) (20) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜਾਨਵਰ/ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਦੁੱਧ) ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਵੀ ਹੋ। (21) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬੇੜੀਆਂ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋ। (22) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ? (23)

فَاَنفَلْنَا الْمَصْفَةَ عَظْمًا كَسَوْنَا الْعِظْمَ
 اِحْصَاءً ثُمَّ اَنْشَاْنَاهُ خَلْقًا اٰخَرَ فَتَبْرَكَ اللهُ اَحْسَنُ
 الْخٰلِقِيْنَ ثُمَّ اَنكَم بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَبْتُوْنَ ثُمَّ اِنكَم
 يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَبَعْتُوْنَ وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ
 وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غٰفِلِيْنَ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَآءً
 بِقَدْرِ مَا كُنْتُمْ فِي الْاَرْضِ وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابِ بِهٖ
 لَقٰدِرُوْنَ فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنَّتٍ مِّنْ نَّجْمِيْنَ وَاَوْ
 اَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيْهَا فَوَاكِهٌ كَثِيْرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُوْنَ وَاَوْ
 شَجَرًا تَخْرُجُ مِنْ تَحْتِهَا سِيّٰتٌ سَابِغَةٌ بِالذَّهْنِ وَصٰبِغٌ
 لِّلْاَكْلٰتِيْنَ وَاِن كُمْ فِي الْاِنْعَامِ لَعِبْرَةٌ لِّسُقِيْكُمْ بِهَا
 فِيْ بَطْنِهَا وَلَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ كَثِيْرَةٌ وَمِنْهَا
 تَأْكُلُوْنَ وَاَوْعَلِيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تَحْمَلُوْنَ وَلَقَدْ
 اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلَى قَوْمِيْهِ فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوْا اللهَ مَا

ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ-ਸੁਸਤ, ਲਾਪਰਵਾਹ। ਬੰਦਗੀ-ਇਬਾਦਤ। ਮਅਬੂਦ-ਜਿਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਜੋ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਚੌਧਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਸੀ। (24) ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੁਦਾਅ (ਦਾ ਅਸਰ) ਹੈ। ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਉਡੀਕ ਕਰੋ। (25) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਠਲਾਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। (26) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ। ਭੇਜੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਿਸ਼ਤੀ ਬਣਾਉ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰ (ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ) ਉਬਲਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ (ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਜੋੜਾ-ਜੋੜਾ (ਭਾਵ ਇਕ ਨਰ ਅਤੇ ਮਦੀਨ) ਦੇ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸਬਤ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ) ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਹਿਣਾ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਡੋਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (27) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਥੀ ਬੇੜੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਜਾਵੋ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸੁਕਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ) ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ (ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦੀ) ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਰਵਾਇਆ। (28) ਅਤੇ (ਇਹ ਵੀ) ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੈਨੂੰ ਬਰਕਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉਤਾਰਨਾ ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (29) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ (ਕਿੱਸੇ) ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਸੀ। (30)

لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ ۗ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ۖ يُرِيدُ
 أَنْ يَفْضَلَ عَلَيْكُمْ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ اللَّهُ لَآتٍ زَلَّ مَلَائِكَتُهُ ۖ مَا
 سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ
 بِالْجَنَّةِ فَارْتَضُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٦﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي
 بِمَا كَذَّبْتَنِي ۖ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعِ الْفُلَ ﴿٢٧﴾
 بِأَعْيُنِنَا ۖ وَوَحَيْنَا إِذْ جَاءَ أَمْرُنَا ۖ وَفَارَ التَّنُورَ ۖ فَاسْلُكْ
 فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ وَأَمَّا الْكُفْرَاءُ فَلَمَّوْا
 عَلَيْهِ الْقَوْلَ مِنْهُمْ ۖ وَلَا تَحْطِطْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۗ
 إِنَّهُمْ مُعْرِضُونَ ۖ فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ
 عَلَى الْفُلِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّنا مِنَ الْقَوْمِ
 الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾ وَقُلْ رَبِّ انزِلْنِي مُنْزَلًا مُبْرَكًا ۖ وَأَنْتَ
 خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ كُنَّا

ਮੰਤਰ

ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਮਾਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ (31) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਿਆ (ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ (ਕਿ) ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ? (32) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਝੂਠ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤੁਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਹੋ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਹ ਵੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਪਾਣੀ) ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਪੀਂਦੇ ਹੋ, ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਪੀਂਦਾ ਹੈ (33) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਤਾਂ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ। (34) ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਵੋਗੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਜਾਵੋਗੇ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ (ਤੋਂ) ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ) ਮੁੜ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ? (35) ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਬਹੁਤ) ਦੂਰ (ਅਤੇ ਬਹੁਤ) ਹੀ ਦੂਰ ਹੈ। (36) ਇਹੋ ਸਾਡਾ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ 'ਚ ਮਰਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾਵਾਂਗੇ। (37) ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਨਿਰਾ ਝੂਠ ਮੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (38) ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਐ ਰੱਬ! ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। (39) ਫਰਮਾਇਆ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਚਿਰ 'ਚ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। (40) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਹੱਕ ਸੱਚ) ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਆ ਨੱਪਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੂੜਾ ਕਰਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਫਟਕਾਰ ਹੈ। (41)

لَمَبْتَلِيَن ۚ ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمۡ قَرۡنًا آخَرِينَ ۚ
 فَارۡسَلْنَا فِيهِمۡ رَسُولًا مِّنۡهُمۡ أَنۢ اعۡبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمۡ
 مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۚ وَقَالَ الْمَلَٰئِمۡةُ
 قُوۡمِهِۦ الَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِآيَاتِنَا الۡآخِرَةَ وَالۡأَوَّلٰتِ
 فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلَكُمۡ ۚ يَأۡكُلُ
 مِمَّا نَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشۡرَبُ مِمَّا نَشۡرَبُونَ ۚ وَلَيۡنَ
 أَطۡعَمَكُمۡ بِشَرِّ مِمَّا لَكُمۡ ۚ إِنۡكُمۡ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ۚ أَيۡعَدُكُمۡ
 إِنۡكُمۡ إِذًا مِّمَّنۡمُ كَذَّبْتُمۡ تَرٰبًا وَعِظَامًا ۚ إِنۡكُمۡ لَفٰخِرُونَ ۚ
 هَيۡهَاتَ هَيۡهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ۚ إِنۡ هِيَ إِلَّا حَيٰتُنَا
 الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحۡنُ بِبٰعۡثِينَ ۚ إِنۡ هُوَ إِلَّا
 رَجُلٌۭ أَفۡرِجِي عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا وَمَا نَحۡنُ لَهُۥ بِسُوۡفِرِينَ ۚ
 قَالَ رَبِّ انصُرۡنِيۚ يٰمَآ كَذَّبُونَ ۚ قَالَ عَنَّا قَلِيلٌ
 لَّيۡصِحَّ لَدَيۡنَا ۚ فَآخَذۡنَاهُمۡ الصَّيۡحَةَ بِالْحَيۡتِ فَنَجَعۡنَاهُم

41 ਇਸ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਚੰਘਿਆੜ ਨਾਲ ਉਹੀ ਮਰੇ ਸਨ।

ਜ਼ੋਰ ਦੀ-ਜ਼ੋਰਦਾਰ, ਧਮਾਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।

ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ। (42) ਕੋਈ ਜਮਾਤ ਨਾ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। (43) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਥਲੀ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਉੱਮਤ ਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ (ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਬੱਸ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ। (44) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। (45) (ਭਾਵ) ਫ਼ਿਰਅੱਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਮਾਤ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਲੋਕ ਸਨ। (46) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਈਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਸੇਵਕ ਹਨ? (47) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੋ (ਅੰਤ ਨੂੰ) ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। (48) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਹਿਦਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। (49) ਅਤੇ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ (ਈਸਾ ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ (ਆਪਣੀ) ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਠਹਿਰਨ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ (ਨਿੱਤਰਿਆ ਹੋਇਆ) ਪਾਣੀ ਵਗਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਰਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। (50) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀਆਂ ਪਾਕੀਜ਼ਾ (ਪਵਿੱਤਰ) ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਉ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਮਾਉ। ਜਿਹੜੇ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ। (51)

الْمُؤْمِنُونَ

قَدْ آتَيْنَاهُمْ

غَشَاءً ۖ فَبِعَذَابِ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۖ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ
 بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ۖ مَا تَلْبِيقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا
 وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۗ ثُمَّ أَرْسَلْنَا رَسُولَنَا بِتُرَادٍ كَلِمًا
 جَاءَ أُمَّةً رَسُولَهَا لَذِبُوهُ فَإِنْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا
 وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ ۖ فَبِعَذَابِ الْقَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ ۖ ثُمَّ
 أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَآخَاهُ هَارُونَ ذُرِّيَّتِنَا وَسُلْطٰنِ
 مُّؤْمِنِينَ ۖ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا
 عَالِينَ ۖ فَقَالُوا الْاَنۡوٰمُ لَيَسۡتَدۡرِيۡنَ مِنۡنَا وَتَوۡمۡمٰنَا لَنَا
 عِبَادُونَ ۗ فَلَمَّا نُبۡهُمَا فَكٰنَا مِنَ الْمُجۡرِمِيۡنَ ۖ
 وَلَقَدۡ اٰتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ لَعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُوۡنَ ۗ وَ
 جَعَلْنَا ابۡنَ مَرۡيَمَ وَاُمَّةً اٰیةً ۗ وَاَوۡنٰنِيۡهُمَا اِلَىٰ رُبُوۡةٍ
 ذٰلِكَ قَرَارٌ وَمَعِيۡنَ ۖ يٰۤاَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوۡا مِنَ
 الطَّيِّبٰتِ وَاَعۡمَلُوۡا صٰلِحًا ۗ اِنۡنِیۡ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ عَلِيۡمٌ ۗ

50 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ) ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨਜ਼ਮੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆਂ ਸੀ ਕਿ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ, ਇੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਮਰੀਯਮ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਮੁੜ ਕੇ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਆਏ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਟਿੱਬੇ 'ਤੇ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸੀ।

51 ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਈਨ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਹਲਾਲ ਖਾਣਾ ਹਲਾਲ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕਮਾ ਕੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਨੇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ।

ਮੂਸਾ-ਇਕ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਨਾਂ। ਪਾਕੀਜ਼ਾ-ਪਾਕ ਸਾਫ਼।

ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਇੱਕ ਹੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਡਰਨਾ। (52) ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਕਰਕੇ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੈ (53) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗ਼ਫਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇ। (54) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (55) (ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਛੇਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ? (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (56) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਡਰੋਂ ਸਹਿਮਦੇ ਹਨ (57) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ (58) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ (59) ਅਤੇ ਜੋ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸਹਿਮੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (60) ਇਹੋ ਲੋਕ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (61) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਝ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਜੋ ਹੱਕ ਸੱਚ ਆਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (62) ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਇਹਨਾਂ (ਗੱਲਾਂ) ਤੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਕਰਮ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (63) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। (64)

وَأَنَّ هُدَىٰ أَمْنَكُمْ أَهْلَهُ وَاحِدَةٌ وَإِنَّا لَرَبُّكُمْ فَانْقُون ۖ
 فَاقْطَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۚ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ
 فَيَحْنُون ۚ فَذَرْنُمْ فِي عَمْرِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ۚ اِيْحْسُون
 إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ مِنْ صَالٍ وَبَيْنِينَ ۚ سَارِعًا لَهُمْ فِي
 الْحَيَاتِ ۚ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَهُمُّ مِنْ خَشْيَةِ
 رَبِّهِمْ لَشَاقِقُونَ ۚ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْفِكُونَ ۚ
 وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشِيرُونَ ۚ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا
 آتَوْا وَقَوْلُهُمْ وِجْهَةٌ أُنْمَأْتِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رُجْعُونَ ۚ
 أُولَٰئِكَ لَيُسْرِعُونَ فِي الْحَيَاتِ ۚ وَهُمْ لَهَا سَاقِقُونَ ۚ وَلَا
 نُكَلِّفُ نَفْسًا وِجْهَةً وَلَا نَسْعَهَا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَنْطِقُ
 بِالْحَقِّ ۚ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۚ بَلْ قَلُوبُهُمْ فِي عَمْرٍةٍ مِّنْ
 هَٰذَا ۚ وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّنْ دُونِ ذَٰلِكَ ۚ هُمْ لَهَا عَمَلُونَ ۚ
 حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذْ هُمْ يُجْحَرُونَ ۚ

53 ਹਰ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਹੱਥ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਆਰਨਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਆਖਿਰ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਸ) ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਾਰੇ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਠੀਕ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਦੀਨ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਦੀਨ ਬਣ ਗਿਆ।

60 ਭਾਵ ਕੀ ਜਾਣਨ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕਬੂਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਅੱਗੇ ਕੰਮ ਆਵੇ ਕਿ ਨਾ ਆਵੇ, ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਹਕੀਕਤ-ਅਸਲ, ਮੂਲ ਰੂਪ। ਜਮਾਤ-ਗਰੁੱਪ, ਗਰੋਹ।

ਅੱਜ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ ਨਾ ਪਾਉ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। (65) ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਠੇ ਪੈਰੀਂ ਨੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। (66) ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੇ, ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸੀ। (67) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ (ਰੱਬੀ) ਬਾਣੀ ਤੇ ਸੱਚ-ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਆਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ? (68) ਜਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਪਛਾਣਦੇ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ? (69) ਕੀ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੁਦਾਈ ਹੈ (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਨੂੰ ਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ (70) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਉੱਥਲ ਪੁੱਥਲ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਸੀਹਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ (ਨਸੀਹਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ) ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। (71) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ (ਦੀਨੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ 'ਚ) ਕੋਈ ਧਨ ਦੌਲਤ ਮੰਗਦੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਧਨ ਦੌਲਤ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (72) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ (73) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖਿਰਤ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਹ ਰਸਤਿਉਂ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। (74) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਸ਼ਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਬਗ਼ਾਵਤ 'ਤੇ ਅੜੇ ਰਹਿਣ (ਅਤੇ) ਭਟਕੇ ਬਹਿਕੇ (ਫਿਰਨ)। (75)

قَالَ الْمُنِفِئُونَ
لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تَنْصُرُونَ ۚ قُلْ كَأَنْتَ
الَّذِي تُلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰٰ آعْقَابِكُمْ تُنكِرُونَ ۚ
مُسْتَكْبِرِينَ ۚ رَبِّهِ سَمَاءًا تَهْجُرُونَ ۚ أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا
الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ۚ
أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ۚ أَمْ
يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَكَثُرُوا
بِالْحَقِّ كُرْهُونَ ۚ وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ بَلْ أَنْتُمْ بِذِكْرِهِمْ
فَرِحْتُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ۚ أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا
فَخَرَجَ مِنْكُمْ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرٌ الرَّزْقَيْنِ ۚ وَإِنَّكَ
لَتَسْعَاهُمْ ۚ إِنَّ صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ ۚ وَإِنَّ الدِّينَ
لَآ يُمْسُونَ ۚ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنُكِبُونَ ۚ وَلَوْ
رَضِينَا مَا يَرْضَوْنَ مِنْ صُرَّةٍ لَأَجْرًا لَفِي طَعْيَانَا ۚ

68 ਭਾਵ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਹੋਏ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ।
69 ਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਦਤ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਅਤੇ ਨੇਕੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ।
75 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮੱਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਬਗ਼ਾਵਤ-ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਮੰਨਣਾ। ਸੁਦਾਈ-ਪਾਗਲ। ਸ਼ੈਦਾਈ-ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਲੱਟੂ ਹੋਣਾ। ਬਹਿਕੇ-ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕੇ ਹੋਏ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਨਹੀਂ ਝੁਕਾਇਆ ਤੇ ਉਹ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (76) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉੱਥੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ। (77) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੰਨ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਬਣਾਏ ਪਰੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਘੱਟ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। (78) ਅਤੇ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾਵੋਗੇ। (79) ਅਤੇ ਉਹੀ ਜੋ ਹਯਾਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੌਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਤੇ ਦਿਨ ਦਾ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (80) ਇੱਥੇ ਹੀ ਪਹਿਲੇ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। (81) ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ (ਗੱਲ ਇਹ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ (ਦੇ ਕਰੰਗ ਤੋਂ) ਇਲਾਵਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਫਿਰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕੀਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ? (82) ਇਹੋ ਵਾਅਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿਊ ਦਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਚੱਲਿਆ ਆਇਆ ਹੈ, (ਛੱਡੋ ਜੀ) ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (83) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਭ ਕਿਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ? (84) ਝੱਟ ਆਖ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (85) ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਸੱਤਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਅਰਸ਼-ਏ-ਅਜ਼ੀਮ ਦਾ ਮਾਲਿਕ (ਕੌਣ ਹੈ)? (86) ਤੁਰੰਤ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਇਹ (ਚੀਜ਼ਾਂ) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (87)

تَذَكَّرُونَ ۝ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكْبَرُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَنْصَرِعُونَ ۝ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝ قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنْ لَسَبْعُونَ ۝ لَقَدْ وَعِدْنَا كُنَّا أَبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝ قُلْ لَيْسَ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِلَّا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ سَيَقُولُونَ بَلَىٰ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝ سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۚ قُلْ أَفَلَا

مِثْلُ

77 ਜ਼ਾਇਦ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਖੁੱਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਤੰਗ ਹੋ ਗਏ।

ਅਰਸ਼-ਏ-ਅਜ਼ੀਮ-ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਸਮਾਨ

ਕਹੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਨਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਕੋਈ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ? (88) ਤੁਰੰਤ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਕਿ (ਅਜਿਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਤਾਂ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? (89) ਦਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜੇ (ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਬੂਠੇ ਹਨ। (90) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ (ਆਪਣਾ) ਪੁੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹਰ ਪੂਜਨੀਕ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ (ਵੱਖਰਾ) ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਜੋ ਕੁੱਝ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ) ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕ ਏ। (91) ਉਹ ਲੁਕੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਉੱਚੀ ਹੈ। (92)

تَنفُونَ قُلْ مَنْ بَدِئَهُ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ
 وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ سَيَقُولُونَ فِيهِ
 قُلْ فَإِنِّي مُسْحَرُونَ بَلْ آتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ
 لَكَايِبُونَ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ
 مِنْ إِلَهٍ إِذَا الذَّهَبُ كُلُّ إِلَهٍ يَمَّا خَلَقَ وَلَعَلَّا بَعْضُهُمْ
 عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ عِلْمَ الْغَيْبِ وَالْ
 الشَّهَادَةِ فَتَعَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيدُنِي
 أَتَأْمُرُونِي أَعْتَبُ عِنْدَ الْمُؤْمِنِينَ أَمْ لِي آلِهٌ غَيْرُ اللَّهِ
 أَنِ ادْعُوا إِلَهُاتِي إِنِّي أَصْحَابُ اللَّهِ إِنِّي لَمَجْرُومٌ
 إِنِّي أَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيدَ مَا نَعْلَمُ لَقَدْ مَرَّوْنَ بِآيَاتِنَا
 هِيَ أَحْسَنُ السَّبِيحَةِ وَرَحْمَنٌ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ قُلْ
 رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَأَعُوذُ
 بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِي حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ
 قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ

ਰੱਬ! ਜਿਸ ਅਜਾਬ ਦਾ ਉਹਨਾਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। (93) ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵਿਖਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੈਨੂੰ (ਇਸ ਤੋਂ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ) ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਣ ਲੈਣਾ। (94) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦਾ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ (95) ਅਤੇ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਵੋ, ਜਿਹੜੀ ਬੇਹੱਦ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। (96) ਅਤੇ ਆਖੋ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਮੈਂ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹਾਨੇ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਤੇਰੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। (97) ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣ। (98) (ਇਹ ਲੋਕ ਇਸੇ ਬੇ-ਸੁਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮੌਤ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ (ਦੁਨੀਆ ਚ) ਮੁੜ ਭੇਜ ਦੇਵੋ (99)

94 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਕਰੀਓ।
 98 ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਇਹੋ ਚਾਲ ਹੈ ਕਿ ਦੀਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਬੁਰੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੇਵੋ।

ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਛੱਡ ਆਇਆ
 ਹਾਂ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਮਾਇਆ ਕਰਾਂਗਾ, ਹਰਗਿਜ਼
 ਨਹੀਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ
 ਨੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ)
 ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ
 ਬਰਜ਼ਖ (ਕਬਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ) ਹੈ (ਜਿੱਥੇ ਉਹ)
 ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ (ਰਹਿਣਗੇ) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਠਾਏ
 ਜਾਣਗੇ। (100) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ
 ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ
 ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ
 ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਗੇ। (101) ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ (ਅਮਲਾਂ
 ਦੇ) ਬੋਝ ਭਾਰੀ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਵਾਲੇ
 ਹਨ (102) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ (ਅਮਲਾਂ ਦੇ) ਬੋਝ
 ਹਲਕੇ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ
 ਆਪ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਜ਼ਮ
 ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (103) ਅੱਗ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ
 ਸਾੜ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ (ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤਿਉੜੀਆਂ
 ਝੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ।) (104) ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ
 ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈਆਂ
 ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ? (ਨਹੀਂ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ
 ਸੀ (ਅਤੇ) ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਸੀ? (105) ਐ ਸਾਡੇ
 ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਛਾ
 ਗਈ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਏ। (106) ਐ ਰੱਬ! ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ
 ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੋਵਾਂਗੇ। (107) (ਅੱਲਾਹ) ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਏ
 ਰਹੋ (108) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੇਰਿਆ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧੜਾ ਅਜਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਦੁਆ
 ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ
 ਫ਼ਰਮਾਉ ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (109) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।
 ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਏ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਸਦਾ) ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸਾ ਤਮਾਸ਼ਾ
 ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (110)

كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَاءِ إِبْصَارِ
 بَرَزِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۖ وَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ
 فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ۖ فَمَنْ
 تَقَلَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۖ وَمَنْ
 خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
 أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ۖ تَتَلَفَعُ وُجُوهُهُمْ
 النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالْعِجَونِ ۖ أَلَمْ تَكُنْ أَيْتِي تَتْلُو
 عَلَيْهِمْ فَلْتَنْهَمْ بِهَا تَلَاذِبُونَ ۖ قَالُوا رَبَّنَا عَلَّمَكْتَ
 عَلَيْنَا سِفْوَتَنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ۖ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
 مِنْهَا فَإِنَّا عَادُوا قَوْمًا ظَالِمِينَ ۖ قَالَ اخْسأُوا فِيهَا
 وَلَا تُكَلِّمُونِ ۖ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي
 يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَإِرْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ
 الرَّحِيمِينَ ۖ فَاتَّخَذُوا نُومَهُمْ نَوْمًا كَثِيرًا حَتَّى أَنْسَوُكُم

100 ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਦਮੀ ਮਰ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਕਿ ਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉੱਠਣਗੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ।
 101 ਭਾਵ ਬਾਪ ਬੇਟਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ, ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਹੋਵੇਗਾ।
 104 ਸੜਦੇ ਸੜਦੇ ਸਰੀਰ ਸੁੱਜ ਜਾਵੇਗਾ, ਹੇਠਾਂ ਵਾਲਾ ਬੁੱਲ੍ਹ ਪੁੰਨ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਵਾਲਾ ਖੋਪਰੀ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜੀਭ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਿਸੜੇਗੀ, ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿੱਧਣਗੇ।

ਅੱਜ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ।(111) (ਅੱਲਾਹ) ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਰਹੇ?(112) ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੇ ਸੀ, ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਉ।(113) (ਅੱਲਾਹ) ਫਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਤੁਸੀਂ (ਬਹੁਤ ਹੀ) ਘੱਟ ਰਹੇ।ਕਾਸ਼! ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ।(114) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਗੇ ?(115)

ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਜਿਹੜਾ ਸੱਚਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ, (ਉਸ ਦੀ) ਸ਼ਾਨ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਹੀ ਅਰਸ਼-ਏ-ਅਜ਼ੀਮ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ।(116) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨਕਾਰੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।(117) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰੇ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋ।(118)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضَحَكُونَ ۝ اِنِّي جَزَيْتُهُمُ
 الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا ۗ اِنَّهُمْ هُمُ الْفٰلِقُونَ ۝ قُلْ كَمْ
 لَبِثْتُمْ فِي الْاَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ۝ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ
 بَعْضَ يَوْمٍ فَسَلِ الْعٰدِيْنَ ۝ قُلْ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيْلًا
 لَّوْ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّا خَلَقْنَاكُمْ
 عَشْنًا وَاَنَّا الْاِيْبٰنُ لَا تَرْجِعُوْنَ ۝ فَمَتٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ
 الْعَلِيُّ ۗ كَلٰٓلَهٗ ۗ اَلَا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَلِيِّ ۝ وَمَنْ
 يَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ لَا بُرْهٰنَ لَهٗ بِهِ ۗ فَاِنَّمَا
 حِسَابُهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ۗ اِنَّهٗ لَا يُفٰيِجُ الْكٰفِرِيْنَ ۝ وَقُلْ
 رَبِّ اَعْفُفْ وَاَرْحَمْ ۗ وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيْمِيْنَ ۝

سُوْرَةُ النُّوْرِ مَكِّيَّةٌ ۙ اٰيٰتُهٗا ۙ اَرْبَعُوْنَ ۙ اَمْرًا ۙ اَوَّلُهَا بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۙ وَاٰخِرُهَا اَمْرًا ۙ وَفِيْهَا اٰیٰتٌ بَيِّنٰتٌ

مَنْوَلٌ

24. ਸੂਰਤ ਅਲ ਨੂਰ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 64 ਆਇਤਾਂ, 9 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 142 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 641 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇਹ (ਇੱਕ) ਸੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਫਰਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਆਇਤਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ।(1)

114 ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਬਦੀ ਲਿਖ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਲਿਖ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਭਾਵ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਇਹ ਉਮਰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਸਮਝੋ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਇਆ।

115 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜੇਕਰ ਬਦਲੇ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਦਿਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਖੇਡ ਸੀ।

ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਰਦ (ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਦਕਾਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ) ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸੌ ਸੌ ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ (ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹਰਗਿਜ਼ ਤਰਸ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ। (2) ਬਦਕਾਰ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਬਦਕਾਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਔਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਕਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਦਕਾਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਕਾਰ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਇਹ (ਭਾਵ ਬਦਕਾਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨਾ) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਹੈ। (3) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਕਾਰੀ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਚਾਰ ਗਵਾਹ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਸੀ (80) ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹੋ ਬਦਕਾਰ ਹਨ। (4) ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ (ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ) ਸੁਆਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ (ਵੀ) ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਦੀ ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਤਾਂ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਵੇ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੱਚਾ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ (ਇਹ ਕਹੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਫਿਟਕਾਰ। (7)

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ الزَّانِيَةَ وَالزَّانِيَ فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا آفَافَةٌ فِي ذُنُوبِ اللَّهِ إِنَّ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيْشَهِدَ عَدَايَتَهُمَا طَافِقَهُ فَمِنَ الْمُؤْمِنِينَ الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُ إِلَّا إِذَا بَيَّنَّ وَحُرِّفَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْفَحْشَاءَ ثُمَّ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَاءَ مَا يَشْكُرُونَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْعَسِيفُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَكُمُ يَكُنْ لَهُمْ شَهَادَةٌ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحْيَاهُمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ وَالْخَالِصَةُ أَنْ كَعَذَّتْ

3 ਜੇਕਰ ਮਰਦ ਬੁਰੇ ਅਮਲ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨੇਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਵਾਏ, ਜੇਕਰ ਨੇਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਜਨਾਨੀ ਨਾ ਲਿਆਵੇ। ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਦਤ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਆਦਮੀ ਲਈ ਬਦਕਾਰ ਔਰਤ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਦੀ ਰਹੇ। ਜੇਕਰ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ।
4 ਕੈਦ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਵ ਕਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਐਬ ਲਗਾਵੇ, ਬਦਕਾਰੀ ਨੂੰ ਐਬ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਬਦਕਾਰ-ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਮੁਸ਼ਰਿਕ-ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੱਬ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਟਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਵੇ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਝੂਠਾ ਹੈ (8) ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰੀ ਇੰਝ (ਕਹੋ) (ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਵੇ। (9) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਰਾਬੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਕਰਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤਾਂ ਭਰਿਆ ਹੈ। (10) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਜ਼ਾਂ ਮੜੀਆਂ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਗਰੋਹ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਨਾ ਸਮਝਣਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਭਾਗ ਲਿਆ, ਉਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪਾਪ ਖੱਟਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਉਜ਼-ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਪੰਡ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (11) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੋਮਿਨ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਕਿਉਂ ਚੰਗਾ ਗੁਮਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ? ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੁਹਮਤ ਹੈ? (12) ਇਹ (ਝੂਠੀਆਂ ਉਜ਼ਾਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ) ਆਪਣੀ ਗੱਲ (ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ) ਦੇ (ਲਈ) ਚਾਰ ਗਵਾਹ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆਏ? ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਹੋ ਝੂਠੇ ਹਨ। (13) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਵੱਡਾ (ਸਖ਼ਤ) ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਂਦਾ। (14)

اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَيَدْرُؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ وَالْخَامِسَةَ أَنْ غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا إِنْ كَانَ مِنَ الصّٰدِقِينَ وَلَوْ لَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ وَإِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ وَإِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ كُلِّ امْرِيٍّ مِمَّنْهُمْ مَا كَتَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شَهَادَةٍ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَكُنْتُمْ فِي مَآ

10 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ (ਰ) 'ਤੇ ਆਇਆ। ਪੈਗੰਬਰ ਇੱਕ ਜਿਹਾਦ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੱਲੇ, ਬਾਂਸਰੀ ਅਤੇ ਨਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹਾਜ਼ਤ ਲਈ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਗਈ ਸੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਲਸ਼ਕਰ ਪਿੱਛੇ ਡਿੱਗਿਆ ਪਿਆ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਗਈ, ਉੱਠ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਆਪ ਮੁਹਾਰ ਫੜ ਕੇ ਲਸ਼ਕਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੰਦਭਾਗੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਇਹੋ ਚਰਚਾ ਰਹੀ। ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ ਸੁਣਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਛਾਣ ਬੀਣ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਰਹੇ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰੋਂਦੇ ਰੋਂਦੇ ਸਾਹ ਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਗਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਰੁਕੂਅ ਤੱਕ ਭੇਜੀਆਂ।

11 ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤੇ, ਕਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਕੇ। ਕਈ ਮਜ਼ਲਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇੜ ਕੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ। ਆਪ ਚੁਪਕੇ ਸੁਣਿਆ ਕਰਦੇ, ਕਈ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਪਿਛਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਵੱਧ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ, ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਅਬਦੁੱਲਾਹ ਬਿਨ ਉਬਈ ਸੀ।

(ਜਾਰੀ)

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਹਲਕੀ ਗੱਲ ਸਮਝਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਉਹ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਗੱਲ ਸੀ। (15) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਲਿਆਏ। (ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ) ਤੂੰ ਪਾਕ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ। (16) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੋਮਿਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਦੀ ਅਜਿਹਾ (ਕੰਮ) ਨਾ ਕਰਨਾ। (17) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ (ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (18) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀਲਤਾ (ਭਾਵ ਤੁਹਮਤ ਬਦਕਾਰੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ) ਫੈਲ ਜਾਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (19)

تَدَانَا
أَفَضُّمُ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۖ إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالسَّلَامِ ۖ وَ
تَقُولُونَ يَا فَوَاحِشُ مَا لَكُم بيه عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ
هَيَاةً ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ۖ وَلَوْ لَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ
قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا ۖ سُبْحَانَ هَذَا
بُهْتَانٍ عَظِيمٍ ۖ يَعْظُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا
إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۖ وَيَتَيْنُ اللَّهُ كُمُ الْآيَاتِ ۖ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۖ إِنَّ الَّذِينَ يَحْزَنُونَ أَنْ تُنْفِخَ الْفَاحِشَةُ
فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۖ وَلَوْ لَا فَضَّلُ اللَّهُ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ ۖ وَإِنَّ اللَّهَ رَوْفٌ رَحِيمٌ ۖ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ ۖ وَمَنْ يَتَّبِعْ
خُطُوبَ الشَّيْطَانِ ۖ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَوْ لَا فَضَّلُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ قَوْمٌ
مَذَلَّةٌ

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ (ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਕਰੀਮ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (20) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਨਾ ਚੱਲੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤਾਂ ਅਸਲੀਲਤਾ (ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਅਤੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀ ਮਿਹਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਚੋਂ ਪਾਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਾਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (ਅਤੇ) ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (21)

13 (ਬਾਕੀ) ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਦੋਂ ਸੁਣਨ ਕਿ ਲੋਕ ਇੱਕ ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਠਲਾ ਦੇਵੇ। ਪੈਗੰਬਰ (ਸ) ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅੱਲਾਹ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਛਾਣਬੀਣ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਈਮਾਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।
14 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸ ਉੱਮਤ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਅਜ਼ਾਬ ਯੋਗ ਸੀ।
18 ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਬੁਠ ਬੋਲਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਛੁਪੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

ਕਰੀਮ-ਕਰਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਕਿਰਪਾਲੂ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਅਤੇ ਸਰਦੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਹੁੰ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਕਿ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਥਾਜਾਂ ਅਤੇ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਖਰਚਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (22) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ **ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ** ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਅਣਭੋਲ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ (ਦੇਵਾਂ) ਵਿੱਚ ਲਾਹਣਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ)(23) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ, ਹੱਥ ਅਤੇ ਪੈਰ (ਸਾਰੇ) ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ। (24) ਉਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ) ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ (ਅਤੇ) ਠੀਕ ਠੀਕ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸੱਚ (ਅਤੇ ਹੱਕ ਨੂੰ) ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (25) ਨਪਾਕ ਔਰਤਾਂ

أَحَدٍ أَبَدًا. وَكَانَ اللَّهُ يَرْكَبُ مِنْ آيَاتِهِ. وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ. وَلَا يَأْتِلُ أُولُو الْعُقُصَلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَيُعْطُوا الْبِصْفَةَ. إِلَّا الْمُحْسِنُونَ أَنْ يَعْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ. وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ. إِنَّ الَّذِينَ يَزْمُونَ الْمُحْسِنَاتِ الْعُفْلَاتِ لَمْ يَنْتَ لِعَنَافِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَنْتُمْ عَدَاؤُكُمْ عَظِيمٌ. يَوْمَ تُنْهَضُ عَلَيْهِنَّ الْمَسَدَةُ وَيُؤَيَّدِيهِنَّ وَأَرْجُلُهُنَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ. يَوْمَ مَسِدٍ يُؤَيَّدِيهِنَّ اللَّهُ بِهِنَّ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُسَبِّحُ. الْمُحْسِنَاتِ لِلْحَيَاتِينَ وَالْحَيَاتُونَ لِلْحَيَاتِينَ وَالصَّالِحَاتِ لِلصَّالِحِينَ وَالصَّالِحُونَ لِلصَّالِحِينَ. أُولَئِكَ يَرْجُونَ مِمَّا يَقُولُونَ. لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ

ਨਪਾਕ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਨਪਾਕ ਮਰਦ ਨਪਾਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤੇ ਪਾਕ ਔਰਤਾਂ ਪਾਕ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤੇ ਪਾਕ ਆਦਮੀ ਪਾਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਲਈ। ਇਹ (ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕ) ਉਹਨਾਂ (ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਘੜਣ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ **ਬਖਸ਼ਿਸ਼** ਤੇ ਨੇਕ ਰੋਜ਼ੀ ਹੈ। (26)

22 ਜਦੋਂ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਝੂਠੇ ਪੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹੱਦ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅੱਸੀ ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਿਸਤੂ ਜਿਹੜਾ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿੱਦੀਕ (ਰ.) ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਦਰ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵਡਿਆਈ ਵਾਲੇ ਕਿਹਾ। ਸਿੱਦੀਕ ਅਕਬਰ (ਰ.) ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਾ ਮੰਨੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਕਦੀਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।

26 ਇਬਨ-ਏ-ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿਸੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਬਦਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਹੇਜ਼ਗਾਰ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ। ਬਖਸ਼ਿਸ਼-ਮੁਆਫ਼ੀ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਦੂਸਰੇ (ਲੋਕਾਂ ਦੇ) ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਬਗ਼ੈਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। (ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ) ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। (27) ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਪਾਵੋ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਿਲ ਨਾ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ (ਇਸ ਸਮੇਂ) ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਮੁੜ ਜਾਇਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਾਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (28) (ਹਾਂ) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਘਰ 'ਚ ਜਾਵੋ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਬਹਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ (ਸਾਜ਼ੇ ਸਮਾਨ (ਰੱਖਿਆ) ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਐਲਾਨੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜੇ ਲੁਕਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (29) ਮੌਮਿਨ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਮਗਾਹਾਂ (ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ) ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰਿਆ ਕਰਨ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪਾਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। (ਅਤੇ) ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (30)

بَيْنَكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَاسْتَمِعُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ
 خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَذَكَّرُونَ ۚ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا
 أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ۗ وَإِن قِيلَ
 لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۖ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَدْخُلُوا
 بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاءٌ لَّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
 تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ۖ قُلِ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّو
 ا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَرَزَكُنَا
 لَكُمْ ۗ إِنَ اللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۖ وَقُلِ لِلْمُؤْمِنَاتِ
 يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
 وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ۚ وَلْيَضْحَكُنَّ
 بِخَفْوَةٍ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۚ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ
 إِذْ يَبْعُولُهُنَّ ۚ أَوْ أَبَايَهُنَّ أَوْ أَبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ ۚ أُو

ਸਤਰ

27 ਭਾਵ ਬੇਖ਼ਬਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨਾ ਜਾਵੋ। ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ? ਪਹਿਲਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਵੋ, ਸੱਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਵਾਜ਼ 'ਸਲਾਮ' ਹੈ।

28 ਕੋਈ ਘਰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਵੋ, ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੁੜ ਆਵੋ। ਜੇਕਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮੰਨੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਾਫ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਾ ਦੂਸਰੇ 'ਤੇ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

29 ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਵੋ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਜਾਣਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲੌਂਡੀ, ਗ਼ੁਲਾਮ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਪਰੰਤੂ ਤਿੰਨ ਸਮੇਂ ਇਕਾਤ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸੂਰਤ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

30 'ਸਤਰ' ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੋ ਭਾਵ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਤਰ ਵੇਖੋ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਖਾਓ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੁਛਰ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ।

ਮੌਮਿਨ-ਰੱਬ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ। ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ-ਸੁਰੱਖਿਆ।

ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਮਗਾਹਾਂ (ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ) ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ (ਭਾਵ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਾਂ) ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਆ ਕਰਨ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਸੀਨਿਆਂ 'ਤੇ ਔੜਨੀਆਂ ਔੜ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਸਹੁਰਾ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਤੇ ਭਾਣਜਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ (ਹੀ ਵਰਗੀਆਂ) ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਸੇਵਕਾਵਾਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਤੋਂ, ਜਿਹੜੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਾਲਕ ਜਿਹੜੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਦੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਾ ਹੋਣ (ਸੰਖੇਪ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ (ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ (ਧਰਤੀ ਤੇ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾ) ਮਾਰਨ ਕਿ (ਛਣਕਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਛੁਪਿਆ ਗਹਿਣਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਓ!) ਸਾਰੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਤੋਬਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੋ। (31) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਲੌਂਡੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਜੋ ਨੇਕ ਹੋਣ, (ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ) ਜੇਕਰ ਉਹ ਜ਼ਾਰੀਬ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (32) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਅਵਸਰ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਉਹ (ਪਾਕਦਾਮਨੀ) ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੀ ਰੱਖਣ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰੋਂ ਧਨਵਾਨ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਗੁਲਾਮ ਤੁਹਾਥੋਂ ਲਿਖਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਕਾਬਲੀਅਤ ਅਤੇ) (ਭਲਾਈ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹਤ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਧਨ ਦੌਲਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੌਂਡੀਆਂ (ਸੇਵਕਾਵਾਂ ਗੋਲੀਆਂ) ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਾਕਦਾਮਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ (ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਤੋਂ) ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਦਕਾਰੀ (ਵੇਸ਼ਿਆ-ਬਿਰਤੀ) ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ (ਵਿਚਾਰੀਆਂ) ਦੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (33)

تَنذِيرًا

أَبْنَائِهِمْ أَوْ أَبْنَاءَ بُعُولَتِهِمْ أَوْ إِخْوَانِهِمْ أَوْ
 بَنِي إِخْوَانِهِمْ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِمْ أَوْ نِسَائِهِمْ أَوْ مَا
 مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ أَوْ الشَّعْبِ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَابَةِ
 مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الصِّغَالِ الَّذِينَ لَمْ يَطْهَرُوا عَلَى عَوْرَتِ
 النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بَأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ
 زِينَتِهِنَّ وَتُؤْتُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ
 لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ . . . وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ
 مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْزِمِهِمُ
 اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ . . . وَلَيْسَتَغْفِيبُ
 الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ زَكَاةً حَتَّى يُعْذِبَهُمُ اللَّهُ مِنْ
 فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الرِّكَابَ مِنْهَا مَلَكَتْ
 أَيْمَانَكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَالَّذِينَ
 مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي اتَّكَفَرُوا وَلَا تَكْرِهُوا فَتَيِّبْتُمْ

مَدِينَةٍ

31 ਸਿੰਗਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਜੁੱਤੀ ਜਾਂ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ, ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ, ਪੈਰ ਦਾ ਪੰਜਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰੁਸਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੱਥ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ ਜਾਂ ਅੱਖ ਦਾ ਕੱਜਲ ਜਾਂ ਉਂਗਲੀ ਦਾ ਛੱਲਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਜੇਵਰ ਨੂੰ ਗੈਰਾਂ ਤੋਂ ਢਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਆਪਣੇ ਮਹਿਰਮਾਂ ਤੋਂ ਛਾਤੀ ਤੋਂ ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨੇਕ ਚਾਲ ਚਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ, (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਆਇਤਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ। (34) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨੂਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨੂਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਆਲਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਿਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿਰਾਗ ਇੱਕ ਫ਼ਾਨੂਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫ਼ਾਨੂਸ (ਅਜਿਹਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਹੋਵੇ ਕਿ) ਜਿਵੇਂ ਮੋਤੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਰਾ ਹੈ। ਉਸ (ਦੀਵੇ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਬਾਰਕ ਦਰੱਖਤ ਦਾ ਤੇਲ ਬਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਭਾਵ) ਜੈਤੂਨ ਕਿ ਨਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਹੈ, ਨਾ ਲਹਿੰਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ। (ਇੰਜ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ) ਉਸ ਦਾ ਤੇਲ ਭਾਵੇਂ ਅੱਗ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਵੀ ਛੂਹੇ, ਜਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ (ਬਹੁਤ) ਚਾਨਣ ਤੇ ਚਾਨਣ (ਜਿਹਾ) ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ (ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ) ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਤਾਂ) ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (35) (ਉਹ ਫ਼ਾਨੂਸ) ਉਹਨਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ (ਹੈ) ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ (ਅਤੇ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਝ-ਸਵੇਰ ਉਸ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ) ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ (36) (ਭਾਵ ਅਜਿਹੇ) ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾ ਵਪਾਰ (ਅਵੇਸਲਾ) ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਵੇਚ ਖ਼ਰੀਦ। ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦਿਲ (ਸਹਿਮ ਅਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਸਬੱਬ) ਉਲਟ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ (ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ) ਡਰਦੇ ਹਨ। (37)

عَلَىٰ الْمَاءِ إِنْ أَرَادَ نَحْنًا لِنَتَّبِعُوا عَرْضَ الْحَيَاةِ
 لَدُنِّيَا وَمَنْ يَكْرِهْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِذْ أَمْرِهِمْ
 عَفْوٌ رَجِيمٌ ۚ وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ
 وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكَ وَمَوْعِظَةً
 لِّلْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ اللَّهَ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ مِثْلُ
 نُوْرِهِ كَمِثْلِكُمْ فِيهَا مِصْبَاحٌ مُّصْبِأَةٌ فِي زُجَاجَةٍ
 ٱلْزُجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبْرَكَةٍ
 زَيْتُونَةٍ تُوْرِي شَرْقِيَّةً ۚ وَلَا غَرْبِيَّةً يَكَادُ رَبُّهَا يُضِيءُ وَلَوْ
 أَن تَمَسَّهُ نَارٌ لَّا نُورٌ عَلَىٰ نُورِهِ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن
 يَشَآءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ
 شَيْءٍ عَلِيمٌ ۚ فِي بُيُوتِ ٱرْدَنِ ٱللَّهُ أَن تَرُفَعُ وَيَذَكَّرَ
 فِيهَا ٱلْمُؤْمِنُ ۚ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِٱلْعُدُوِّ وَٱلْأَصْحَٰلِ
 ۚ جِبَالٌ ٱلْأَلْبَٰبِيْرَةِ تَجَارَةٌ وَلَا يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ ٱللَّهِ وَ

ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਏਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦ-ਰਾਹ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕੰਨੀ ਵੱਟਣਾ ਅਤੇ ਕੁਮੇਰ ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਖਾਣ ਅਤੇ ਸੌਣ ਵਿੱਚ ਗ਼ਰਕ ਹਨ, ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਲਿਮਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ 'ਮਹਿਰਮ' ਹੈ। ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਧਮਾਲ ਤੋਂ ਘੁੰਗਰੂ ਜਾਂ ਗੁਜਰੀ ਅਤੇ ਬਰੀਕ ਕੱਪੜਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਵੇ ਨੰਗ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਏਨਾਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ।

32 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਐ ਅਲੀ! ਤਿੰਨ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਫ਼ਰਜ਼ ਨਮਾਜ਼ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਨਾਜ਼ਾ ਜਦੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਰੰਡੀ ਔਰਤ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਦਾ ਮਰਦ ਮਿਲੇ, ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਹੋਰ ਪਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਐਬ ਕੱਢੇ, ਉਸ ਦਾ ਈਮਾਨ ਸਲਾਮਤ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੀ ਲੌਂਡੀ ਗੁਲਾਮ ਨੇਕ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਾਜੂਰ (ਉਜ਼ਰ ਵਾਲੇ) ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦੇਵੇ।

ਜ਼ਿਕਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ। ਨਮਾਜ਼-ਦੀਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਥੰਮ੍ਹ। ਜ਼ਕਾਤ-ਮਾਲਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪੁੰਨ ਦਾਨ। (ਜਾਰੀ)

ਤਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ (ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ) ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (38) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ (ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇੰਝ ਹੈ) ਜਿਵੇਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਰੇਤਾ ਭੱਖ ਕੇ ਪਿਆਸਾ ਉਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਸਮਝੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀਨਾ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਚੁਕਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (39) ਜਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਅਜਿਹੀ ਹੈ) ਜਿਵੇਂ ਡੂੰਘੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਅੰਧਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੋਰ ਲਹਿਰ ਚੱਲੀ (ਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਬੱਦਲ ਹੋਵੇ। (ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਇਹ ਕਿ ਅੰਧਕਾਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਤੇ ਇੱਕ (ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ) ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਕੱਢੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਵੇਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਧਰੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ (ਮਿਲ ਸਕਦੀ)। (40)

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ) ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੰਭ ਪਸਾਰੇ (ਉਡਦੇ ਹੋਏ) ਪੰਖ ਪੰਖੇਰੂ ਵੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਨਮਾਜ਼ ਤੇ ਤਸਬੀਹ (ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ) ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ (ਸਭ) ਪਤਾ ਹੈ। (41) ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਦੇ ਹੀ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (42)

تذكرة

النور

لِقَائِمِ الصَّلَاةِ وَابْتِئَاءِ الزَّكَاةِ يَجَاءُ فَوْقَ يَوْمًا تَنْقَلِبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَسَلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَزِدُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ يَّقِيعَةٍ يَجْسَبُ الظَّهْنَانُ مَا فِيهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهَا شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فَوْقَهُ حِسَابَهُ ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝ أَوْ كَطَلْمِثٍ فِي بَحْرٍ لَّيْجِي بَغْشُهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ ۗ ظَلَمْتُ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ۗ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا ۗ وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ۝ ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ طَفِيفٌ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝ وَاللَّهُ مُلْكُ

مَنْزِلِهِ

33 (ਬਾਕੀ) ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦਾ ਗ਼ਲੂਮ ਲੌਂਡੀ ਕਹੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਏਨੀ ਮੁੱਦਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਨਾ ਕਮਾ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਲਿਖਵਾ ਲਵੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਕਰਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਕੀ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਲਿਖ ਦੇਵੇ। ਨੇਕੀ ਇਹ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਕੈਦ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੇ ਚੋਰੀ ਬਦਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ। ਅਮੀਰ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗ਼ਲੂਮ ਲੌਂਡੀ ਦੀ ਮਾਲ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਣ। ਉਹ ਮਾਲ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਕਾਤ, ਸ਼ੈਰਾਤ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਲੌਂਡੀਆਂ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ੀ ਲਈ ਪੰਦਾ ਕਰਾਉਣਾ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾਰਾਜ਼। ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਨਪਾਕ ਹੈ। ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਲੌਂਡੀ ਬੇਗ਼ਨਾਹ ਹੈ।

34 ਭਾਵ ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਦੇ ਵੀ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਸਨ।

35 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਬਸਤੀ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ। ਇਬਨ-ਏ ਅੱਬਾਸ (ਰ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ, ਕਿੰਨਿਆਂ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਰੋਸ਼ਨੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਰਾ ਜਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੈਤੂਨ, ਨਾ ਪੂਰਬ ਦਾ ਨਾ ਪੱਛਮ ਦਾ ਭਾਵ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕਿ ਸਵੇਰ ਦੀ ਧੁੱਪ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਸ਼ਾਮ ਦੀ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਰਾ ਅਤੇ ਚੀਕਣਾ ਰਹੇ।

(ਜਾਰੀ)

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ-ਬ-ਤੈਅ (ਇਕੱਠੇ) ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੀਂਹ ਨਿਕਲ (ਕੇ ਵਰਸ) ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ (ਗੜ੍ਹਿਆਂ ਦੇ) ਪਹਾੜ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਚੋਂ ਗੜ੍ਹੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਬਿਜਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ (ਚੁੰਨੀਆਂ ਕਰਕੇ ਵੇਖਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ) ਲਪਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (43) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਸੀਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (44) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਹਰ ਚੱਲਣ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀਅ ਜੰਤ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਛਿੱਡ ਪਰਨੇ ਰਿੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਦੋ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (45) ਅਸੀਂ ਹੀ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਆਇਤਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਤੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (46) ਅਤੇ (ਕੁੱਝ ਲੋਕ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਸੀਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦਾ) ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। (47)

النُّورِ
قُلْ أَتَىكَ الْفَلَكُ وَالْأَرْضُ وَرَأَى اللَّهَ الْمَصِيبُ ۗ أَلَمْ تَرَ
أَنَّ اللَّهَ يُزِيلُ سَحَابًا ثُمَّ يَأْتِي بِيَدِهِ ثُمَّ يُجْعَلُهُ
رُكَّامًا فَرَكَمَ الْوُدُقَ يُخْرِجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنزِلُ مِنْ
السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ
مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَبِكَادُ سَنَا بَرَقِهِ
يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۗ يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۗ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِقَوْمٍ عَلَى الْأَبْصَارِ ۗ وَاللَّهُ
خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ ۗ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى
بَطْنِهِ ۗ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ ۗ وَمِنْهُمْ
مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۗ لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ ۗ وَاللَّهُ
يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۗ وَيَقُولُونَ
أَمَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ

(ਬਾਕੀ) ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦਾ ਨੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਨਾ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ। ਉਸ ਦਾ ਤੇਲ ਖਿਨਾਂ ਅੱਗ ਜਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਭਾਵ ਮੋਮਿਨ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਰੋਸ਼ਨੀ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
38 ਈਮਾਨ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਮੋਮਿਨ ਨੂੰ ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਬਦ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ, ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨੇਕ ਅਮਲ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਣਾ ਇਸੇ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।
39 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਐਬ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਬਹਿਕ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦੀਨ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਗ਼ਲਤ ਰਸਤਾ ਫੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਰੇਤੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਭੱਜਣ, ਉੱਥੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇ। ਦੂਜੇ ਉਹ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਗ਼ਰਕ ਹਨ ਜਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਮਾਈ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਰੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨੂਰੇ ਵਿੱਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼ੈਅ-ਚੀਜ਼। ਮੁਨਕਿਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸਦੇ ਰਸੂਲ ਵੱਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਰਸੂਲ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਨਿਪਟਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। (48) ਅਤੇ ਜੇਕਰ (ਮਾਮਲਾ) ਹੱਕ ਸੱਚ (ਹੋਵੇ ਅਤੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। (49)ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਜਾਂ (ਇਹ) ਸੱਕ-ਸੁਥੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਰਸੂਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਗੇ ? (ਨਹੀ)ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ। (50)ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਵੱਲ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਕਿ ਅਸੀਂ (ਹੁਕਮ) ਸੁਣ ਲਿਆ ਤੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਤੇ ਇਹੋ ਲੋਕ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। (51)ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਹਿਮੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਲੋਕ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (52) ਅਤੇ (ਇਹ) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਹੁਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਤਾਂ (ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਚੋਂ) ਨਿਕਲ ਆਉਣ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਸਹੁਆਂ ਨਾ ਚੁੱਕੋ। ਮਨਭਾਉਂਦੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (53)ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲੋ। ਜੇਕਰ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋਗੇ ਤਾਂ ਰਸੂਲ 'ਤੇ (ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ) ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ (ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ) ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਪਾ ਲਵੋਗੇ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। (54)

فَنُهُم مِّن بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ۝ وَ
 إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا
 فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ۝ وَإِن يَكُن لَّهُمُ الْحَقُّ
 يَأْتُوا إِلَيْهِ مُدْعِينَ ۝ أَلَمْ يَكُن لَّهُمْ مَرَضٌ
 آمْرًا أَلَمْ يَكُن لَّهُمْ فُؤَادًا مِّنْ رَبِّهِمْ ۝ أَلَمْ
 يَكُن لَّهُمْ رَسُولٌ مِّنْ قَبْلِ
 هَذَا مِمَّنْ نَّبَايَأَهُمُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ
 بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ
 الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ
 بَيْنَهُمْ أَنْ
 يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۝ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝
 وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ الَّذِي
 هُوَ الْغَافِرُونَ ۝ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
 أَيْمَانِهِمْ
 لَئِن أُمِرُوا لَيُخْرِجُنَّ قَوْلًا لَا تُفْسِمُوا ۝ طَاعَةٌ
 مَّعْرُوفَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ قُلْ
 أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۝ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا

50 ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀ ਇਹ ਕਿ ਰੱਬ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਸੱਚ ਜਾਣਿਆ ਲੇਕਿਨ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿਣ ਕਿ ਬਿਮਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚੱਲੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੈਰ ਪੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ।

ਫ਼ਰਮਾਨ-ਆਦੇਸ਼, ਹੁਕਮ ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਮਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਾਕਿਮ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਕਿਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਸਥਿਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਭੈਅ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਸਥਿਰ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ (ਅਤੇ) ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ ਹਨ। (55) ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (56) ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (ਉਹ ਜਾ ਹੀ ਕਿੱਥੇ ਸਕਦੇ ਹਨ)? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ (ਨਰਕ) ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (57)

النُّورُ

تَدَاتَمَّ

عَلَيْهِ مَا حَيْثُ وَعَايِكُمْ مَا حَيْثُمْ دُونَ تُطِيعُوا
 تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٥﴾
 وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِهِمْ سَوْكِيْمَاتِنَ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ
 وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا
 يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
 هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾ وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
 وَاطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾ لَا تَحْسَبَنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْزَمِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمُ النَّارُ
 وَلَيُسْئِرُنَّ الْمَصِيرُ ﴿٥٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ
 الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ
 ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ

منزل

55 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਸਨ ਸ਼ਿਤਾਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਦੀਨ ਪਸੰਦ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬੰਦਗੀ ਬਗ਼ੈਰ ਸ਼ਿਰਕੋਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਪਹਿਲੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਸ ਨਿਅਮਤ ਦੀ ਨਾਸ਼ਕਰੀ ਕਰੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦਾ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋਇਆ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸਮਝਾਇਆ।

ਈਮਾਨ-ਰੱਬ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਉਣਾ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਲਾਮ ਲੋਂਡੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਲਿਗ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ (ਭਾਵ ਤਿੰਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਿਆ ਕਰਨ (ਇੱਕ ਤਾਂ) ਸਵੇਰ (ਫਜ਼ਰ) ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ (ਦੂਜੇ ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ (ਤੀਜੇ ਇਸ਼ਾ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। (ਇਹ) ਤਿੰਨੋਂ (ਸਮੇਂ) ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਦੇ (ਦੇ) ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ (ਭਾਵ ਦੂਜਿਆਂ ਸਮਿਆਂ 'ਚ) ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਪ ਹੈ ਨਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੇ ਲਈ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਗਿਆਨ ਵਾਲਾ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (58) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਲਿਗ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਗਲੇ (ਭਾਵ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ) ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

النور
مَذَامِلُهُ

نَبِيَاكُمْ مِنَ الظُّهَيْرِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوْفُؤُنَ عَلَيْكُمْ بِفَعْضِكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝
وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ وَالنِّسَاءُ الَّتِي لَا يَبِجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ نَبِيَّاهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝
لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

مَذَامِلُهُ

ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣਨਗਾਰ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (59) ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ (ਨਿਕਾਹ) ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਹ ਚੱਦਰ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸਿਰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਣ ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (60)

58 ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਲੋਂਡੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ।

59 ਵੈਸੀ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਜਿਵੇਂ ਗ਼ੈਰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਖ਼ਬਰ ਕਰਕੇ ਆਉਣ।

60 ਬੁੱਢੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਜੇਕਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪੂਰਾ ਪਰਦਾ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਲੰਗੜੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਬਿਮਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਖੁਦ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰੇ' ਖਾਣਾ ਖਾਉ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਚਾਚਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੁੱਫੀਆਂ (ਭੂਆ) ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਸੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਉਹ ਘਰੇਂ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕੁੱਜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਅਤੇ (ਇਸ ਦਾ ਵੀ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਖਾਣਾ ਖਾਉ ਜਾਂ ਅੱਡ ਅੱਡ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਜਾਇਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ (ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ) ਸਲਾਮ ਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਮੁਬਾਰਕ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ (ਤੋਹਫ਼ਾ) ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ। (61) ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਕੋਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਮੰਗੋ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਆਗਿਆ ਮੰਗਿਆ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੋ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਕਰੋ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (62)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَمْهِنِكُمْ أَوْ يُبَيِّنَ إِخْوَانِكُمْ أَوْ يُبَيِّنَ أَخْوَابَكُمْ
 أَوْ يُبَيِّنَ أَعْمَامِكُمْ أَوْ يُبَيِّنَ عَمَتِكُمْ أَوْ يُبَيِّنَ
 إِخْوَانِكُمْ أَوْ يُبَيِّنَ خَلِيْقِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتْكُمْ مَفَاتِحُهَا
 أَوْ صِدَائِكُمْ دَلِيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا
 جَمِيْعًا أَوْ أَشْتَاتًا . فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا
 عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبْرَكَةٌ
 طَيِّبَةٌ وَكَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
 تَعْقِلُونَ ۝ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِاللهِ
 وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ
 يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ وَإِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ
 أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَرَسُولِهِ ، فَإِذَا
 اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذَنْ لِمَنْ شِئْتَ
 مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ اللهُ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

61 ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੁਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਜਿਹਾਦ, ਹੱਜ, ਜੁਮਾ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ।
 61 (1) ਭਾਵ ਅਪਣੇ ਤ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ/ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਖਾਏ ਨਾ ਘਰ ਵਾਲਾ ਦਰੋਗਾ ਕਰੇ ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਿਆਹੀ ਜਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਾਏ। ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਓ ਜਾਂ ਜੁਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲ ਨਾ ਲਿਆਓ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਘੱਟ ਖਾਧਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਧਾ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਖਾਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਆਪਸੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੇਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਪੀਆ ਖੋਈ ਦੁਆ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਲਫਜ਼ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਾਪੀਆ ਨਹੀਂ।

61 ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੁਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਜਿਹਾਦ, ਹੱਜ, ਜੁਮਾ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ।
 61 (1) ਭਾਵ ਅਪਣੇ ਤ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ/ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਖਾਏ ਨਾ ਘਰ ਵਾਲਾ ਦਰੋਗਾ ਕਰੇ ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਿਆਹੀ ਜਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਾਏ। ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਓ ਜਾਂ ਜੁਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲ ਨਾ ਲਿਆਓ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਘੱਟ ਖਾਧਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਧਾ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਖਾਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਆਪਸੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੇਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਪੀਆ ਖੋਈ ਦੁਆ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਲਫਜ਼ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਾਪੀਆ ਨਹੀਂ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਬੁਲਾਉਣ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੱਦਦੇ ਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਭੀੜ ਪੈ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ। (63) ਵੇਖੋ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ (ਢੰਗ) ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਹਾੜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਰਮ ਉਹ (ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (64)

25. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫੁਰਕਾਨ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 77 ਆਇਤਾਂ,

6 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 906 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3916 ਅੱਖਰ ਹਨ)

الْمُرْتَدُونَ

قَدْ أَنفَكْنَا

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ
بَعْضًا ۚ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونُ مِنْكُمْ
لِوَادًا ۖ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ
تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ أَلَا
إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ قَدْ يَعْلَمُ مَا
أَنْتُمْ عَلَيْهِ ۚ وَيَوْمَ يَزْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُبْحَانَ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝ الَّذِي لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ
فِي الْمَلِكِ ۚ وَحَقَّ كُلُّ شَيْءٍ قَدْرَهُ ۚ تَقْدِيرًا ۝

مَزَل

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਉੱਚੀ ਜ਼ਾਨ ਵਾਲਾ) ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰੇ। (1) ਉਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਠਹਿਰਾਇਆ (2)

63 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੇ ਬੁਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇ-ਹੁਕਮੋਂ ਨਾ ਚਲੇ ਜਾਣ, ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਇਹੋ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ ਨੇ) ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਅਬੂਦ (ਪੂਜਨੀਕ) ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤੇ ਆਪ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਹਾਨ ਤੇ ਲਾਭ ਦਾ ਰਤਾ ਕੁ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਮਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਜੀਉਣਾ ਤੇ ਨਾ ਮਰ ਕੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਣਾ। (3) ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ) ਮਨਘੜਤ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਸ (ਨਬੂਵਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਨੇ ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ (ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਕੋਰੇ ਝੂਠ ਤੇ (ਉਤਰ) ਆਏ ਹਨ। (4) ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਲਿਖ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਝ ਸਵੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। (5) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਪੈਗੰਬਰ ਹੈ ਕਿ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਹਿੰਦਾ? (7) ਜਾਂ ਉਸ ਵੱਲ (ਅਸਮਾਨੋਂ) ਖਜ਼ਾਨਾ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਗ਼ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਇਆ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਜਾਦੂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋ। (8)

تَدْفَعُهُمْ
وَأَتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يُخَلِّقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخَلِّقُونَ وَلَا يَبْلُغُونَ لِنَفْسِهِمْ ضَرْبًا
وَلَا نَفْعًا وَلَا يَنَالُونَ مَوْلًى وَلَا حَيَوَةً وَلَا
نُشُورًا ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِنْ هَذَا إِلَّا
إِنْفُكٌ أَفْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۝
فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ۝ وَقَالُوا آسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تَسْلَىٰ عَلَيْهِ بِكُرْهٍ
وَاصِيلًا ۝ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝ وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ
الطَّعَامَ وَيَشْبِئُ فِي الْأَسْوَاقِ ۚ لَوْلَا أَنْزَلَ
إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ۚ أَوْ يُلْقِيَ
إِلَيْهِ كِتَابًا أَوْ تَنزِيلًا لَّهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا
مِثْلَ

5 ਪਹਿਲਾਂ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ ਮੁਕੱਰਰ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾ ਹੁੰਦੇ ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਕੁਰਆਨ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦਾ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ।
6 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫਰਮਾਇਆ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। (9) ਉਹ (ਅੱਲਾਹ) ਬਹੁਤ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀਆਂ (ਚੀਜ਼ਾਂ) ਬਣਾ ਦੇਵੇ। (ਭਾਵ) ਬਾਗ਼ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਹਿਲ ਵੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ। (10) ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਹੀ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਦੋਜ਼ਖ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। (11) ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖੇਗੀ (ਤਾਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਪੀਲੀ ਹੋ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ) ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਚੀਘਿਆੜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਗੇ। (12) ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਕਿਸੇ ਭੀੜੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ (ਸੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ) ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰਨਗੇ। (13) ਅੱਜ ਦਿਨ ਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦੋ। (14) ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਜਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਜੰਨਤ ਜਿਸਦਾ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਅਮਲਾਂ) ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। (15) ਉਥੇ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ (ਜ਼ਰੂਰੀ) ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। (16)

الْفُرْقَانُ ۝

وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مُّحْوَرًّا ۝
 أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا ۝
 فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيْلًا ۝ سَبَّحَكَ الذِّمِّي ۝
 إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَدِيثًا ۝
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ ۝
 فُضُوزًا ۝ بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا ۝
 لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۝ إِذَا رَأَتْهُمْ ۝
 مِنْ مَّكَاْنٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّطًا وَ ۝
 رَفِيرًا ۝ وَإِذَا أَلْفَا مِنْهَا مَكَانًا صَبَّحُوا مُضْطَرِبِينَ ۝
 دَعَاؤُهُمْ هَذَا لَكَ شُبُورًا ۝ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ شُبُورًا ۝
 وَاحِدًا وَادْعُوا شُبُورًا كَثِيرًا ۝ قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ ۝
 أَمْ حَبَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ ۝ كَأَنْتَ ۝
 لَهُمْ جَزَاءً وَ مَصِيرًا ۝ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ ۝

مَزَل

14 ਭਾਵ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ ਮਰਨ ਨਾਲੋਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮਰੀਏ ਅਤੇ ਛੁੱਟ ਜਾਈਏ।

ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ) ਨੂੰ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਇਕੱਤਰ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਫਰਮਾਏਗਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਇਹਨਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਆਪ ਭਟਕ ਗਏ ਸਨ? (17) ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਤੂੰ ਪਾਕ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰੇ ਸਿਵਾ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਰੰਤੂ ਤੂੰ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲਈ ਨਿਅਮਤਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਨ। (18) ਤਾਂ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਉ!) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ (ਹੁਣ) ਤੁਸੀਂ (ਅਜ਼ਾਬ) ਨਾ ਮੌਜ਼ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਨਾ (ਕਿਸੇ ਤੋਂ) ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰੇਗਾ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਵਾਂਗੇ। (19) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜਿੰਨੇ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ (ਪਰਖ) ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰੋਗੇ? ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਤਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (20)

قَدْ عَلِمْنَا

الْقُرْآنِ

خُلْدِينَ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُورًا ۝ وَ
 يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ
 هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ۝ قَالُوا سُبْحٰنَكَ مَا كَانَ
 يُنْبِئُنَا أَنْ تَنْخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ
 أَزْوَاجٍ ۚ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَإِبْرَاهِيمَ حَتَّىٰ نَسُوا
 الذِّكْرَ ۚ وَكَانُوا قَوْمًا بُرًّا ۝ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ
 بِمَا تَقُولُونَ ۚ فَمَا تَسْتَظِيْعُونَ صَرْفًا وَلَا نَضْرًا
 وَمَنْ يَظْلِمِ مِنْكُمْ نَذِيقُهُ عَذَابًا كَبِيرًا ۝
 وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا
 إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَسْتَئْتُونَ فِي
 الْأَسْوَاقِ ۚ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً
 أَنْ تُضَلُّوا ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا

منزل

19 ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ ਮੌਜ਼ ਦੇਣਾ ਗੱਲ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦੇਣਾ।

20 ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਪਰਖਣ ਲਈ ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦਾ ਸਬਰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਹਨ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਈਏ? ਇਹ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਵਡਿਆਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਇਸੇ ਕਰਕੇ) ਵੱਡੇ ਬਾਗ਼ੀ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

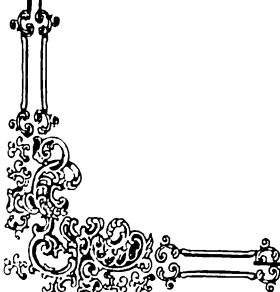
(21) ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ, ਉਸ ਦਿਨ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ (ਅੱਲਾਹ ਕਰੇ, ਤੁਸੀਂ) ਰੋਕ ਲਏ (ਅਤੇ) ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵੇ (22) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂੜ ਵਾਂਗ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।

(23) ਉਸ ਦਿਨ ਜੰਨਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਘਰ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗੀ। (24) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਆਕਾਸ਼ ਬੱਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਟ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣਗੇ। (25) ਉਸ ਦਿਨ ਸੱਚੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਨ ਇਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੋਵੇਗਾ।

(26) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ (ਅੱਗੇ ਲਈ ਨਾ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ) ਜ਼ਾਲਿਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਕੱਟ ਕੱਟ ਖਾਵੇਗਾ (ਅਤੇ ਕਹੇਗਾ) ਕਿ ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ। (27) ਹਾਏ ਮੁਸੀਬਤ! ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਫ਼ਲਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ। (28) ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਨਸੀਹਤ) ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੇ ਧੱਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (29) ਅਤੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਨੇ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। (30)

ਨਾਜ਼ਿਲ-ਉਤਰਨਾ। ਬਹਿਕਾ-ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣਾ, ਭਟਕਾਉਣਾ।

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّا وَهَّابُونَ
 وَالسَّيِّئَاتُ أَزْرَى ۗ لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ
 وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۗ يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ
 لَهُمْ يَوْمَئِذٍ إِلَّا لَمَجْرُمٍ ۖ يَقُولُونَ حَسْرَةً مَّجْرُمًا
 وَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ النَّاسِ إِذْ أَخْرَجَهُمْ مِّنَ
 الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۗ وَقَالَ لَأُبَلِّغَنَّكُمْ
 أَرْسَالِي إِلَىٰ كُلِّ النَّاسِ ۖ إِنَّ قَوْلِي لَوَاقِعٌ ۗ
 يَوْمَ يَأْتِيكُمُ الْمَلَأُوفُ الَّذِينَ هُمْ فِي ذُرِّيَّتِهِمْ
 مُتَّبِعُونَ وَيَأْتِيكُمُ الْعَذَابُ ۗ وَمَنْ يَعْصِ
 أَمْرًا مِّنْ أَمْرِي فَلَا تَبْتِغِ لَهُ ثَمْرًا
 ۗ وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ النُّجُومِ فَذَلِكَ
 سَمٌ مَّوْجِعٌ ۗ وَمَنْ يَفْعَلْ عَمَلًا شَرًّا
 إِنَّا نَمْلِكُ نَفْسَهُ ۗ فَمَنْ يَلْمِزْهُ فَإِنَّا
 نَلْمِزْهُ عَمَلَهُ ۗ وَإِن تُبَدِّلْ أُمَّةً مَا
 نَشَاءُ لَنُحْدِثْ لَهُمْ أُمَّةً خَيْرًا مِّنَ
 الذَّالِمِينَ ۗ وَمَنْ يَفْعَلْ عَمَلًا ظَالِمًا
 إِنَّا نَعْلَمُ مَا يَفْعَلُ ۗ وَإِن يَسْتَأْذِنُوا
 فَاذْنَبْهُمْ ۗ وَإِن يَسْتَأْذِنُوا فَاذْنَبْهُمْ

ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਨੂੰ (31) ਅਤੇ ਇਨਕਾਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੁਰਆਨ ਇੱਕ ਹੀ ਵਾਰੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ? ਇਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਇਸ ਲਈ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀਏ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਠਹਿਰ ਠਹਿਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। (32) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ (ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਠੋਸ ਵਿਆਖਿਆ ਪੂਰਵਕ ਜਵਾਬ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। (33) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਦੋਜ਼ਖ ਵੱਲ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। (34) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ (35) ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਉ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬੂਠ ਜਾਣਿਆ (ਜੋ ਬੂਠ 'ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (36) ਅਤੇ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੂਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ਼ਰਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (37) ਅਤੇ ਆਦ ਤੇ ਸਮੂਦ ਅਤੇ ਖੂਹ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ (ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ)। (38) ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ (ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਅਸੀਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ (ਨਾ ਮੰਨਣ 'ਤੇ) ਸਭ ਨੂੰ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (39)

هَذَا الْقُرْآنُ مَهْجُورًا ۝ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ۝ وَلَقَدْ بَرَكْنَا لَكَ هَادِيًّا وَنَصِيْرًا ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً ۚ كَذَلِكَ ۚ لِنُنْتِزِعَ بِهِ فؤَادَكَ ۚ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيْلًا ۚ وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ۝ الَّذِينَ يُحْشِرُونَ عَلَىٰ وُجُوْهِهِمْ اِلَىٰ جَهَنَّمَ ۖ اُولَئِكَ سَرْمَكَنَا وَاَصْلُ سَبِيْلًا ۝ وَلَقَدْ اَنْبَاْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ اَخَاهُ هَارُونَ وَزِيْرًا ۚ فَقُلْنَا اذْكَبْا اِلَى الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا ۚ فَدَا مَرْمِيْرًا ۝ وَقَوْمِ نُوْحٍ لَّمَّا كَذَّبُوْا الرَّسْلَ اَعْرَفْنٰهُمْ وَجَعَلْنٰهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةً ۚ وَاعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝ وَعَادًا وَثَمُوْدًا وَاَصْحٰبَ الرَّسِ وَفُرُوْغًا ۚ بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيْرًا ۝ وَكُلًّا صَرَبْنَا لَهُ

31 ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਹਿਕਾਇਆ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇਗਾ ਸਹੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਲਿਆਵੇਗਾ।

32 ਹਰ ਗੱਲ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਦਿਲ ਪੱਕਾ ਰਹੇ।

38 ਖੂਹ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਉਲਟਾ ਲਟਕਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਰਸੂਲ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਇਆ।

ਅਤੇ ਇਹ ਇਨਕਾਰੀ ਉਸ ਬਸਤੀ 'ਚੋਂ ਵੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ? ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ) ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (40) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹੋ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ? (41) ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹਿਕਾ ਦਿੰਦਾ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜ ਦਿੰਦਾ) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖਣਗੇ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤਿਉਂ ਕੌਣ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (42) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ? ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਗੂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ? (43) ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸੁਣਦੇ ਜਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ? (ਨਹੀਂ) ਇਹ ਤਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹਨ। (44) ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਪੜਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਬਾ ਕਰਕੇ (ਫੈਲਾ) ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ (ਸਥਿਰ) ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਾ ਦਿੰਤਾ ਹੈ। (45) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਸਮੇਟ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। (46) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਰਦਾ ਅਤੇ ਨੀਂਦ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। (47)

قَالَ الَّذِينَ
الْأَمْثَالُ وَكَلَّا تَبَرْنَا تَبِيرًا ۖ وَلَقَدْ اتَّوَعَلْنَا الْفِرْيَةَ
الَّتِي أَنْطَرَتْ مَطَرِ السَّيِّئِ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُودُهَا ۖ بَلْ
كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ۖ وَإِذَا رَأَوْكَ إِذْ يَتَخَدُّونَكَ
إِلَّا هُزُوءًا ۖ أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۖ إِنْ كَادَ
لَيُبْضِلُنَا عَنْ الرِّهْتِنَا لَوْلَا أَنْ صَدَرْنَا عَنْهُمْ ۖ وَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ۖ
أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ الْهَدْيَ هَوًى ۖ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ
وَكَيْلًا ۖ أَمْ تَحْسَبُ أَنْ أَكْثَرُهُمْ يَمْعُونَ أَوْ يَعْمَلُونَ
إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۖ الْفَرَسَ
إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ ۖ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَكِينًا
ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۖ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا
قَبْضًا يَسِيرًا ۖ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْيَلَّ لِبَاسًا
وَالنَّوْمَ سُبَاتًا ۖ وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۖ وَهُوَ الَّذِي

46 ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪੜਛਾਵਾਂ ਲੰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਸੂਰਜ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਪੜਛਾਵਾਂ ਹਟਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜੜ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆ ਲੱਗੇ, ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਵੱਲ ਜਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਅੱਲਾਹ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ (ਨਿਤਰਿਆ ਹੋਇਆ) ਪਾਣੀ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਾਂ (48) ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਰਦਾ ਸ਼ਹਿਰ (ਭਾਵ ਪਿਆਸੀ ਜ਼ਮੀਨ) ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇਈਏ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ, ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। (49) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ (ਕੁਰਆਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ) ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਫਰਮਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਨਸੀਹਤ ਫੜ ਲੈਣ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (50) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ। (51) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ (ਕੁਰਆਨ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡੇ ਜੋਸ਼-ਓ-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੋ। (52) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਿੱਠਾ ਹੈ, ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਖਾਰਾ, ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਜਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਇੱਕ ਆੜ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਓਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। (53) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਔਲਾਦ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ ਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ (ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ) ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (54) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹਾਨੀ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। (55) ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। (56) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਸ (ਕੰਮ) ਦਾ ਸੇਵਾ ਫਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ। ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ (ਜਾਣ ਦਾ) ਰਸਤਾ ਅਪਨਾ ਲਵੇ। (57) ਅਤੇ ਉਹ ਸਦਾ ਜੀਵਤ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੇ, ਜਿਹੜਾ (ਕਦੀ) ਨਹੀਂ ਮਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ) ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (58)

النَّامُوسُ

سَمَاءِ الدِّينِ

أَرْسَلَ إِلَيْنَا بَشِيرًا مِّنْ يَدَي رَحْمَتِهِ ۖ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۗ لِنُغْسِي بِهِ بِلَدَاةَ يَبْتِئًا وَنُفِيقِبَهُ ۗ مِنَّا حَافِقًا ۗ إِنْعَامًا وَآنَابًا ۗ كَثِيرًا ۗ وَكَفَرًا ۗ صَرَفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الْآيَاتِ ۖ فَآبَىٰ ۗ أَكْثَرَ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۗ وَكُوْنُوا شُنُثًا ۗ لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَوْمٍ نَّذِيرًا ۗ فَلَا تُطِيعُ الْكُفْرَانَ ۗ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ۗ وَهُوَ الَّذِي مَرَّمَ الْبُحْرَيْنِ ۗ هَذَا عَذَابٌ فَزَاتٌ ۗ وَهَذَا مِزَامٌ ۗ أَجَابٌ ۗ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ۗ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۗ وَ يُعْبَدُونَ ۗ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ الْكَافِرِينَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ ظُهُورًا ۗ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۗ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۗ إِنْ أَنْتُمْ شَاءْتُمْ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَهًا لَّي رَبِّهِ سُبُلًا ۗ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي

مَزُونٌ

52 ਭਾਵ ਨਬੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਨਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਦੇਵੇ, ਹਰੇਕ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਬੀ ਆਇਆ ਸੇ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੰਕੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਵੋ।

54 ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦਾ ਵਡਾਰੂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਹਨ ਭਾਵ ਰੱਬ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਕਰੇ।

ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ। ਛੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਿਆ। ਫਿਰ ਅਰਸ਼ 'ਤੇ ਜਾ ਠਹਿਰਿਆ, ਉਹ (ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ) ਰਹਿਮਾਨ (ਭਾਵ ਬੇਹੱਦ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਉ। (59) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ (ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਹਿਮਾਨ ਕੀ? ਕੀ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾਈਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਭੱਜਦੇ ਹਨ। (60) ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ) ਵੱਡੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰਜ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਸੂਰਜ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਰੌਸ਼ਨ) ਚਿਰਾਗ਼ ਤੇ ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ ਚੰਦ ਵੀ ਬਣਾਇਆ। (61) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ (ਇਹ ਗੱਲਾਂ) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਜਾਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰੇ (ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ।) (62) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੱਲਦੇ

قَالَ الَّذِينَ

الَّذِينَ

مَنْ

لَا يَمُوتُ وَيَسْمَعُ مَجْدَهُ وَكُفِيَ بِهِ يَأْتُونَ عَبْدًا فَخَبِيرًا ﴿٥٩﴾
 الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ
 أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ ۗ الرَّحْمَنُ فَسُئِلَ بِهِ
 خَبِيرًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا
 الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦١﴾ تَبَارَكَ
 الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَ
 قَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦٢﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً
 لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٣﴾ وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ
 الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ عَلَى الْأَرْضِ هُونَ وَإِذَا خَاطَبَهُمُ
 الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَمًا ﴿٦٤﴾ وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لَدِيهِمْ
 سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٥﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا
 عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۖ إِنَّهَا سَاءَتْ
 مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا

ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ (ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੀ) ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਲਾਮ ਆਖਦੇ ਹਨ (63) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਕੇ ਅਤੇ (ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ) ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਰਾਤਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (64) ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੂਰ ਰਖਣਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਇਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ (65) (ਅਤੇ) ਦੋਜ਼ਖ ਠਹਿਰਨ ਅਤੇ ਟਿਕਣ ਵਾਲੀ ਬਹੁਤ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ (66) ਅਤੇ ਉਹ ਜਦੋਂ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਤਾਂ ਅਜਾਈਂ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਕੰਜੂਸੀ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਦਰਮਿਆਨੇ ਪਨ ਨਾਲ। ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਨਾ ਘੱਟ। (67)

61 ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਹਿੱਸੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬੁਰਜ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹਿਸਾਬ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ।
 62 ਬਦਲ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਘਟਾ ਵਧਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਬਦਲਾ। ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਰਹਿ ਗਿਆ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ, ਰਾਤ ਦਾ ਦਿਨ ਨੂੰ।
 63 ਭਾਵ ਅਜਿਹਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ, ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ।
 64 ਰੁਕੂਅ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਰੁਕੂਅ ਬਹੁਤਾ ਲੰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੱਦਦੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਜਾਨਦਾਰ ਦਾ ਮਾਰਨਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਰਾਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ (ਭਾਵ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ) ਅਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਸਖ਼ਤ ਪਾਪ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਵੇਗਾ। (68) ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖੱਜਲ ਖ਼ੁਆਰੀ ਨਾਲ ਉਸ 'ਚ ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ (69) ਪਰ ਜਿਸ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (70) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਤੋਬਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (71) ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੁਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਲੇ ਪੁਰਖਾਂ ਵਾਂਗ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (72) ਅਤੇ ਉਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੇਲੋ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਡਿਗਦੇ (ਸਗੋਂ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਸੁਣਦੇ ਹਨ) (73) ਅਤੇ ਉਹ ਜਦੋਂ (ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਤੋਂ) ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ (ਦਿਲ ਦਾ ਚੈਨ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਠੰਡਕ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਾ ਦੇਵੋ! (74) ਇਹਨਾਂ (ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਮਹਿਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੁਆ ਤੇ ਸਲਾਮ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ। (75)

وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝ وَالَّذِينَ لَا
 يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي
 حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ
 أَثَامًا ۝ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ
 فِيهِ مِنْهَا نَكَالًا ۚ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا
 فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۚ وَكَانَ اللَّهُ
 غَفُورًا رَحِيمًا ۝ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ
 إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ۝ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا
 بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ۝ وَالَّذِينَ إِذَا يَأْتِيَتْهُمْ
 لَمْ يَجْرُوا عَلَيْهَا ضَمًا وَعُمِيًّا نَكَالًا ۝ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ
 رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَ
 اجْعَلْ لَنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۚ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ
 بِمَا صَبَرُوا وَيَلْقَوْنَ فِيهَا زَوْجَاتٍ حَسَنًا ۚ خَلِيدِينَ

68 ਪਰੰਤੂ ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ, ਸਿਵਾਏ ਤਿੰਨ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸੰਗਸਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਰਾਹ ਲੁੱਟਣ 'ਤੇ ਮਾਰਨਾ।
 69 ਭਾਵ ਹੋਰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਵੱਡੇ ਹਨ।
 70 ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ ਭਾਵ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤੋਂ ਡੀਕ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।
 71 ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿਸਲਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਏ ਭਾਵ ਆਪ ਹੀ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦਰਜਾ ਪਾਵੇ।
 72 ਭਾਵ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹਨ।
 73 ਭਾਵ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ।
 74 ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਠੰਡਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ। ਅਸੀਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹੀਏ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ।

ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਥਾਂ ਹੈ। (76) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ) ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਝੂਠਾ ਜਾਣਿਆ ਸੋ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ (ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। (77)

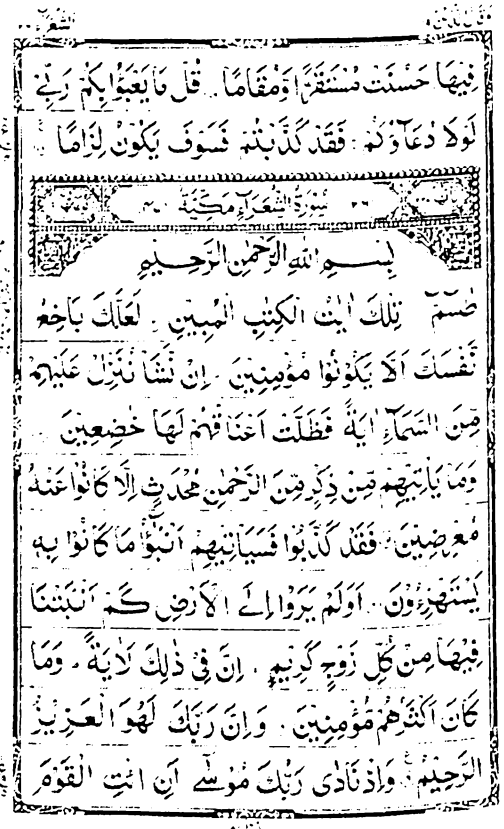
26. ਸੂਰਤ ਅਸ਼-ਸ਼ੁਆਰਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

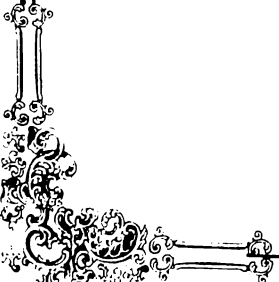
(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 227 ਆਇਤਾਂ, 11 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1347 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 5689 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤਾ-ਸੀਨ-ਮੀਮ। (1) ਇਹ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ। (2) (ਐ ਪੈਗ਼ੰਬਰ!) ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਇਸ (ਫਿਕਰ 'ਚ ਹੋ) ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਲਵੇਗੇ? (3) ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਤਾਰ ਦੇਈਏ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਉਸ ਅੱਗੇ ਝੁੱਕ ਜਾਣ (4) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿਮਾਨ (ਅੱਲਾਹ) ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਸੀਹਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (5) ਸੋ ਇਹ ਤਾਂ ਝੁਠਲਾ ਚੁੱਕੇ। ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (6) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਗਾਈਆਂ ਹਨ? (7) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ) ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ (8) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (9) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਓ (10)

- 75 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ
- 76 ਭਾਵ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਠਹਿਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਵੀ ਗ਼ਨੀਮਤ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਹੈ।
- 77 ਭਾਵ ਬੰਦਾ ਘੁਮੰਡ ਨਾ ਕਰੇ, ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਭੋਂਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਲੜਾਈ ਜਿਹਾਦ।
- 9 ਭਾਵ ਨਾ ਮੰਨਣ 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦਾ।

(ਭਾਵ) ਫਿਰਅੰਨ ਦੀ ਕੰਮ ਦੇ ਕੋਲ। ਕੀ ਇਹ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ?(11) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੈਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਣ (12) ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੁੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਰੁਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ।(13) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਇੱਕ ਗੁਨਾਹ (ਭਾਵ ਕਿਬਤੀ ਦੇ ਮੂਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ) ਵੀ ਹੈ। ਸੋ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰ ਹੀ ਨਾ ਦੇਣ।(14) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਉ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ।(15) ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਫਿਰਅੰਨ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਉ ਅਤੇ ਆਖ ਦੋਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ (16) (ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਏ ਹਾਂ) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੋ।(17) ਫਿਰਅੰਨ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹਾਲੀਂ ਬਾਲਕ ਹੀ ਸੀ. ਨਹੀਂ ਪਾਲਿਆ? ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ (ਨਹੀਂ) ਗੁਜ਼ਾਰੇ?(18) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾਸ਼ੁਕਰੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋ? (19) ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ ਉਹ ਹਰਕਤ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅਚਾਨਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਸਰਵਾਰ ਵੀ ਸੀ (20) ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਡਰ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨੱਸ ਗਿਆ ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਬੂਵੱਤ ਅਤੇ ਇਲਾਮ ਬਖਸ਼ਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ। (21) ਅਤੇ (ਕੀ) ਇਹੋ ਅਹਿਸਾਨ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਮੇਰੇ ਤੇ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ?(22) ਫਿਰਅੰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ? (23) ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਿਕ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋਵੋ।(24)

قَالَ رَبِّ الظَّالِمِينَ قَوْمَ فِرْعَوْنَ اَلَا يَتَّقُونَ ۝ قَالَ رَبِّ اِنِّي اَخَافُ اَنْ يَكْفُرُوْنَ ۝ وَيُضَيِّقْ صَدْرِي ۝ وَكَانَ يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَاَرْسِلْ اِلَيْ هُرُون ۝ وَكَلِّمُ عَلِي ذُنُبًا فَاَخَافُ اَنْ يَفْتُلُوْنَ ۝ قَالَ كَلِّمْنَا فَاذْهَبَا بِاٰيَاتِنَا اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمْعِنُونَ ۝ فَاَنْزَلْنَا فِرْعَوْنَ فَقَوْلَا اِنَّا اَرْسَلُوْا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ ۝ اَنْ اَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي اِسْرٰٓءِيْلَ ۝ قَالَ اَلَمْ نُرِيْكَ فَبِنَا وَاٰلِهٰٓمًا وَاَلَيْسَتْ فَبِنَا مِنْ عَمْرِكَ سَبِيْنًا ۝ وَفَعَلْتَ فَعَلْتَاكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ۝ قَالَ فَعَلْتَهَا اِذَا وَاَنَا مِنَ الصّٰٓلِحِيْنَ ۝ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُمْكُمْ فَرَّهَبَ لِي رِبِّيْ حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ مِّنْهُ عَلٰى اَنْ عَبَدْتَّ بَنِي اِسْرٰٓءِيْلَ ۝ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِيْنَ ۝ قَالَ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

17 ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਸੀ, ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ (ਅਲੈ) ਕਰਕੇ ਮਿਸਰ ਆ ਠਹਿਰੇ, ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। ਹੁਣ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹਿਆ ਫਿਰਅੰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਗਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।
 19 ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਕਿਬਤੀ ਦਾ ਖੂਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੂਰਤ 'ਕਸਮ' ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ।

ਨਬੂਵੱਤ-ਨਬੀ ਹੋਣਾ, ਪੈਗੰਬਰੀ। ਇਲਾਮ-ਗਿਆਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ।

ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹਾਲੀ ਸੁਵਾਲੀ (ਦਰਬਾਰੀਆਂ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋ?(25) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ ਕਿਹਾ) ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ।(26) (ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ) ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੈਗੰਬਰ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੁਦਾਈ ਹੈ।(27) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹਨਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਿਕ, ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝ ਹੋਵੇ।(28) (ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਸਿਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ।(29)(ਮੂਸਾ ਅਲੈ. ਨੇ) ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਚੀਜ਼ ਲਿਆਵਾਂ (ਭਾਵ ਚਮਤਕਾਰ) (30) ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਆਉ (ਵਿਖਾਉ) (31) ਬੱਸ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਸੁੱਟੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਵੱਡਾ ਅਜਗਰ ਬਣ ਗਈ।(32) ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਬਗਲ (ਕੱਛ) ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫ਼ੈਦ (ਬੁਰਾਕ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ) (33) ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਇਹ ਪੱਕਾ ਮਾਹਿਰ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ।(34) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਦੂ ਦੇ (ਜ਼ੋਰ) ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ?(35) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਰੋਕ ਲਉ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਢੰਡੋਰਚੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵੋ (36) ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਹਿਰ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੂੰ (ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਵੇ।(37) ਤਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ (38) ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।(39)

وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۚ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ إِلَّا لَسَمْعُون ۚ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ۚ قَالَ إِنْ رَسُولُكَ إِلَّا ابْنُ السُّجُوتِ ۚ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ۚ قَالَ لِمَنْ أَخَذَتْ الرَّهْمَاءُ غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ مِنَ السُّجُوتِينَ ۚ قَالَ أَوْلُو حُجْنِكَ بَشَىٰ مُبِينٍ ۚ قَالَ فَاتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۚ فَالْفِي عَصَاةٍ فَإِذَا هِيَ ثَعْبَانِ مُبِينٍ ۚ وَنَزَرَ يَدًا فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنّٰظِرِينَ ۚ قَالَ لِمَلَا حَوْلَهُ إِنْ هَذَا سِحْرٌ عَلَيْنِمَ ۚ يَأْتِيكَ أَنْ يُخْرِجَكَ مِنْ أَرْضِكَ بِحُجْرَةٍ ۚ فَمَا ذَا نَأْمُرُونَ ۚ قَالَ أَرْجِهْ وَأَخَاذٍ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ۚ يَا تَوَكَّلْ بِكُلِّ سَخِرٍ عَلَيْنِمَ ۚ فَجَمَعَ السّٰحِرَاتُ لِمَيْقَاتٍ يَوْمٍ مّعْلُومٍ ۚ وَقِيلَ

28 ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਇੱਕ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ।

ਫ਼ਿਰਅੌਨ-ਇਕ ਨਾਸਤਿਕ ਦਾ ਨਾਂ। ਅਜਗਰ-ਵੱਡਾ ਸੱਪ। ਬੁਰਾਕ-ਸਫ਼ੈਦ ਘੋੜੇ ਵਰਗਾ ਪਸ਼ੂ।

ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਜਾਦੂਗਰ ਜੇਤੂ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਜਾਈਏ।(40)ਜਦੋਂ ਜਾਦੂਗਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਦਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?(41) ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਏ ਜਾਵੋਗੇ।(42) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਸੁੱਟਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਸੁੱਟੋ।(43) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤਾਂਗੇ।(44)ਫ਼ਿਰ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਸੁੱਟੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਅਚਾਨਕ ਨਿਗਲਣ ਲੱਗੀ(45) ਤਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿਗ ਪਏ (46) (ਅਤੇ) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਾਲਿਕ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ।(47) ਜਿਹੜਾ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ।(48)(ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਵਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਦੂ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਸੀਂ (ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ) ਪਤਾ ਕਰ ਲਵੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਅਤੇ ਪੈਰ ਉਲਟੇ ਪਾਸਿਉ ਵੱਢਵਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।(49) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ (ਦੀ ਗੱਲ) ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ।(50) ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਂ।(51)

النَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَبِعُونَ ۗ لَعَلَّكَ تَتِيمَ السَّحَرَةِ
 إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۗ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا
 لِفِرْعَوْنَ أَيُّ لَنَا لَوْجَدَا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۗ
 قَالِ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَبِثَ الْمُتَّقِينَ ۗ قَالِ لَكُمْ مِثْقَلُ ذَرَّةٍ
 الْفَوَاحِشُ أَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعَصِيَّتَهُمْ
 وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ۗ قَالِ لَقَدْ
 مِثْقَلُ ذَرَّةٍ لَكُمْ إِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۗ قَالِ لَقَدْ
 السَّحَرَةُ سَجِدِينَ ۗ قَالُوا أَمَنَا يَرَبِّ الْعَالَمِينَ ۗ
 رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ۗ قَالِ أَمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ
 آذَنَ لَكُمْ ۗ إِنَّهُ لَكَيِّدٌ كَذَّابٌ ۗ قَالِ لَكُمْ السَّحَرَةُ
 فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۗ لَا تَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ
 خِلَافِ وَاذْصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ۗ قَالُوا لَوْ كُنَّا
 إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۗ إِنَّا نَنْظُرُكَ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا

42 ਭਾਵ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਰਹੋਗੇ।
 49 ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਵੱਡਾ ਫਰਮਾਇਆ ਭਾਵ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕੋ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੋ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਲੈ ਨਿਕਲੋ ਕਿ ਫ਼ਿਰਾਔਨ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (52) ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਾਔਨ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਕਾਰੇ ਭੇਜੇ (53) ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਜਮਾਤ ਹੈ। (54) ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ। (55) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼-ਓ-ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਾਂ। (56) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਗ਼ਾਂ ਤੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆ (57) ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਤੇ ਸੋਹਣਿਆਂ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ। (58) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਨੀ-ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (59) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਦੇ (ਭਾਵ ਸਵੇਰੇ ਹੀ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। (60) ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਾਥੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਕੜੇ ਗਏ। (61) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵੇਗਾ। (62) ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ ਵਹੀ ਭੇਜੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਦਰਿਆ ਤੇ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਪਾਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਟੁਕੜਾ (ਇਉਂ) ਹੋ ਗਿਆ (ਕਿ) ਜਿਵੇਂ ਵੱਡਾ ਪਹਾੜ ਹੈ। (63) ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (64) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਚਾ ਲਿਆ (65) ਫਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। (66) ਬੋਸ਼ੱਕ ਇਸ (ਕਿੱਸੇ) ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਬੀਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। (67)

قَالَ لِيَوْمَ أَنْ أُسْرِعِيكُمْ إِلَىٰ مُوسَىٰ ۚ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أُسْرِعِيكَ إِلَىٰ الْمَدْيَنَ ۚ وَاتَّبَعْتَهُ ۚ وَوَحَيْنَا إِلَىٰ مَرْيَمَ أَنْ حَبَلِ عَلَىٰ سُلَيْمَانَ ۖ وَوَحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ إِذْ يَبْنِي الْعِزَّةَ ۚ وَوَحَيْنَا إِلَىٰ لُوطٍ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ ۖ وَوَحَيْنَا إِلَىٰ يُونُسَ إِذْ يَخُوضُ ۚ وَوَحَيْنَا إِلَىٰ زَكَرِيَّا إِذْ يَتَخَوَّىٰ الرَّجُلَ الْيَاسِقَ ۚ

60 ਇਕ ਰਾਤ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮੇ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲ ਗਈ, ਹਰੇਕ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡਾ ਬੇਟਾ ਮਰ ਗਿਆ। ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਅੱਗਿਉਂ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਘਰੋਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਫਿਰ ਕਈ ਦਿਨ ਮਾਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਲੰਘ ਗਏ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਾਔਨ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦਰਿਆ-ਏ-ਕੁਲਜ਼ਮ 'ਤੇ ਜਾ ਮਿਲੇ।

63 ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਸੀ, ਬਾਰਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਵੱਡੇ ਸੁਰਾਖ (ਗਲੀਆਂ) ਬਣ ਗਈਆਂ। ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਕਬੀਲੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਾੜ ਖੜੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (68) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਹਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (69) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹੋ? (70) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਅਸੀਂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਾਂ। (71) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹਨ? (72) ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। (73) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਝ ਹੀ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। (74) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ। (75) ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਵੀ। (76) ਉਹ ਮੇਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ? ਪਰੰਤੂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਦਾ ਰੱਬ (ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹੈ) (77) ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹੀ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (78) ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦਾ ਤੇ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ (79) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (80) ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰੇਗਾ ਤੇ ਮੁੜ ਜਿਊਂਦਾ ਕਰੇਗਾ (81) ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਸ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ। (82) ਐ ਅੱਲਾਹ! ਮੈਨੂੰ ਇਲਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਫ਼ਰਮਾ (83) ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਮੇਰੀ ਸੱਚੀ ਨਾਮਵਰੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੋ (84) ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਜੰਨਤ ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ। (85)

سُورَةُ الْاَنْعَامِ
 وَمُؤْمِنِينَ ۝ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ وَاَنْتَل
 عَيْدِهِمْ نَبَاً اِبْرٰهِيْمَ ۝ اِذْ قَالَ لِاِبِيْهِ وَقَوْمِهٖ مَا تَعْبُدُوْنَ ۝
 قَالُوْا نَعْبُدُ اَصْنَامًا فَنُظَلُّ لَهَا عَافِيْنَ ۝ قَالَ هَلْ
 يَسْعَوْنَاكُمْ اِذْ تَدْعُوْنَ ۝ اَوْ يَنْفَعُوْكُمْ اَوْ يَضُرُّوْنَ ۝
 قَالُوْا بَلْ وَجَدْنَا اٰبَاؤَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُوْنَ ۝ قَالَ
 اَفَرَبَّيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُوْنَ ۝ اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ
 الْاَقْدَامُوْنَ ۝ فَاْتَمَّ عَدُوِّيْ ۝ اِلَّا رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ۝
 الَّذِيْ خَلَقَنِيْ فَهُوَ يُهْدِيْنِيْ ۝ وَالَّذِيْ هُوَ يُطْعِمُنِيْ وَ
 يَسْقِيْنِيْ ۝ وَاِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِيْنِيْ ۝ وَالَّذِيْ
 يُمَيِّتُنِيْ ثُمَّ يُحْيِيْنِيْ ۝ وَالَّذِيْ اَطْعَمَ اَنْ يَّغْفِرَ لِيْ
 حَسْبُنِيْ يَوْمَ الدِّيْنِ ۝ رَبِّ هَبْ لِيْ حُكْمًا وَاَلْحِقْنِيْ
 بِالصّٰلِحِيْنَ ۝ وَاَجْعَلْ لِّيْ لِسَانَ صِدْقٍ فِى
 الْاٰخِرِيْنَ ۝ وَاَجْعَلْنِيْ مِنْ وٰرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيْمِ ۝

ਮਤਲਬ

68 ਇਹ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੱਕੇ ਦੇ ਫਿਰਅੌਨ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੜਾਈ ਲਈ ਨਿਕਲਣਗੇ ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਬਦਰ ਦੇ ਦਿਨ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਫਿਰਅੌਨ ਤਬਾਹ ਹੋਇਆ।
 84 ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਬੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਮਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੀਨ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰੇ।

ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ ਕੁਰਾਹਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ (86) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਖੱਜਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਉਠਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ (ਮੁੜ੍ਹ ਜੀਵਤ) ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (87) ਜਿਸ ਦਿਨ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਧਨ ਦੌਲਤ ਭੋਰਾ ਭਰ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਪੁੱਤਰ। (88) ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਨਿਰੋਲ ਚਿੱਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਉਹ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। (89) ਅਤੇ ਬਹਿਸ਼ਤ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (90) ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਗੁੰਮਰਾਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (91) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਦੇ ਸੀ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? (92) ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਪੂਜਦੇ ਸੀ) ਕੀ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਜਾਂ ਆਪ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ? (93) ਤਾਂ ਉਹ ਗੁੰਮਰਾਹ (ਬੁੱਤ ਅਤੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ) ਪੁੱਠੇ ਮੂੰਹ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ (94) ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। (95) ਉੱਥੇ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜਣਗੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ (96) ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੁਰਾਹੀਏ ਸੀ। (97) ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ) ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ (ਅੱਲਾਹ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸੀ। (98) ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਪਾਪੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ (99) ਤਾਂ (ਅੱਜ) ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਡੀ ਸ਼ਿਕਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ (100) ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਨਿੱਘਾ ਮਿੱਤਰ। (101) ਕਾਜ਼। ਅਸੀਂ (ਦੁਨੀਆ 'ਚ) ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਜਾਈਏ। (102) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ (103) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (104) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ। (105) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (106)

قَالَ الَّذِينَ
وَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ۗ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۗ
يَوْمَ لَا يُنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ۗ إِلَّا
مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۗ وَ أَرْزَلْتِ الْجَنَّةَ
لِلْمُتَّقِينَ ۗ وَ بَرَزْتَ الْجَحِيمَ لِلْغَوِينَ ۗ وَ قِيلَ لَهُمْ
أَيُّمَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ۗ مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُكُمْ
أَوْ يَنْصُرُونَ ۗ فَكَبَّبُوا فِيهَا هُمْ وَالْعَاوُنُ ۗ وَ جُنُودُ
إِبْلِيسَ اجْمَعُونَ ۗ قَالُوا وَ هُمْ فِيهَا يُخْتَصِمُونَ ۗ
تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۗ إِذْ نَسَوْنَكُمْ رَبَّ
الْعَالَمِينَ ۗ وَ مَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ۗ فَمَا لَنَا
مِنْ شَافِعِينَ ۗ وَ لَا صِدْقٍ حَمِيمٍ ۗ قَالُوا أَنْ كُنَّا
كُفْرًا فَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۗ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ۗ كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ۗ إِذْ قَالَ

مذولہ

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਹਾਂ। (107) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ (108) ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁਝ ਸੇਵਾ ਫਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ। ਮੇਰਾ ਸੇਵਾ ਫਲ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਹੀ ਅਤਾ ਕਰੇਗਾ। (109) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ। (110) ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੰਨ ਲਈਏ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਨੀਚ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (111) (ਨੂਹ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? (112) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ (113) ਅਤੇ ਮੈਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (114) ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (115)

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਵੋਗੇ ਤਾਂ ਪਥਰਾਉ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ ਜਾਉਗੇ। (116) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ। (117) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੱਲ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਉ। (118) ਬੱਸ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। (119) ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। (120) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। (121) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (122) ਆਦ (ਕੌਮ) ਨੇ ਵੀ ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ। (123)

قَالَ النَّبِيُّ
 لَهُمْ اَحْرَهُمْ نُوْحًا اَكَا تَتَّقُوْنَ ۝ اِنِّي لَكُمْ رَسُوْلٌ
 اَوْسِيْنَ ۝ قَاتَلُوْا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ۝ وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى رِبِّ الْعَالَمِيْنَ ۝ قَاتَلُوْا
 اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ۝ قَالُوْا اَنْتُمْ لَكُمْ وَاَسْبَعَكَ
 الْاِرْزَاقُ ۝ قَالَ وَمَا عَلِمْتُمْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝
 اِنْ حَسَبْتُمْهُمْ اِلَّا عَلَى رِبِّ لَوْ تَشْعُرُوْنَ ۝ وَمَا اَنَا
 بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ اِنَّا اِنَّا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝ قَالُوْا
 لَيْنِ لَمْ تَنْتَهَ بِنُوْحٍ لَّنْكَوْنَنَّ مِنَ الْمَرْجُوْمِيْنَ ۝
 قَالَ رَبِّ اِنْ قَوْمِيْ كَذَّبُوْنِ ۝ فَاَنْفِرْ بَيْنِيْ وَبَيْنَهُمْ
 فَنَحْنُ وَنَجِيْحِيْ وَمَنْ مَّعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ فَاَنْجِبْنَاهُ
 وَمَنْ مَّعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ۝ ثُمَّ اَعْرَضْنَا بَعْدُ
 الْبَاقِيْنَ ۝ اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةٌ لِّمَنْ كَانَ اَكْثَرُهُمْ
 مُّؤْمِنِيْنَ ۝ وَاِنْ رَبِّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۝ كَذَّابْتُ

112 ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਮੀਨੇ ਆਖਿਆ, ਹਰ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਾਰੀਬ ਲੋਕ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਸੋ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਕਬੂਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਗਰਜ਼ ਹੈ? ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਕੀ ਸੀ?

ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਹੁਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ?(124) ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ।(125) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ (126) ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁੱਝ ਸੇਵਾਫਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ।ਮੇਰਾ ਸੇਵਾਫਲ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। (127) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਹਰ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ?(128) ਅਤੇ ਮਹਿਲ ਮਾੜੀਆਂ ਉਸਾਰਦੇ ਹੋ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ(ਇੱਥੇ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੋਗੇ। (129) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਫੜਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਿਮਾਨਾ ਫੜਦੇ ਹੋ।(130) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ (131) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਫਰਮਾਈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਡਰੋ।(132)ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡੰਗਰ/ਪਸ਼ੂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਫਰਮਾਈ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ਾਂ (133) ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਨਾਲ।(134) ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਬੰਧੀ ਵੱਡੇ ਸਖ਼ਤ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਡਰ ਹੈ।(135)ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਾਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕੋ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।(136) ਇਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਹਨ (137) ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।(138) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੁਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ (139) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।(140) ਅਤੇ ਸਮੂਦ ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ।(141)

عَادُ الْمُرْسَلِينَ ۚ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودُ أَلَا تَتَّقُونَ ۚ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ۚ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ أَتَتَّبِعُونَ ۚ وَتَتَّخِذُونَ مَصَابِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ۚ وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ۚ وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ ۚ أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامِهِ وَبَنِينَ ۚ وَجِثَّتْ وَغِيثٌ سَالِيءٌ ۚ أَحَافَ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۚ قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَعَّظِينَ ۚ إِنْ هَذَا إِلَّا الْإِخْلَاقُ الْأُولَى ۚ وَمَا نَحْنُ بِمُعَدَّبِينَ ۚ فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۚ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۚ كَذَّبَتْ

129 ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਉੱਚੇ ਮਹਿਲ ਮੁਨਾਰੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਨਾਮਵਰੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਮਾਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਲਈ ਬਣਾਇਆ।

ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?(142) ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ।(143) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ (144) ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ ਮੇਰਾ ਬਦਲਾ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ (ਅੱਲਾਹ) ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ।(145) ਕੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ) ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?(146) (ਭਾਵ) ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾ (147) ਅਤੇ ਖੇਤੀਆਂ ਤੇ ਖਜ਼ੂਰਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (148) ਅਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਨਾਲ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਘੜੂ ਘੜੂ ਕੇ ਭਵਨ ਉਸਾਰਦੇ ਹੋ।(149) ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕਰੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ (150) ਤੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੋ।(151) ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।(152)ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਦੂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਹੋ।(153) ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਆਦਮੀ ਹੋ, ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।(154) (ਸਾਲਿਹ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਵੇਖੋ ਇਹ ਉਠਣੀ ਹੈ। (ਇੱਕ ਦਿਨ) ਇਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ(155) ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਸ਼ਟ ਨਾ ਦੇਣਾ (ਨਹੀਂ ਤਾਂ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਪਕੜੇਗਾ।(156) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੁੱਚਾਂ ਵੱਢ ਸੁੱਟੀਆਂ, ਫਿਰ ਪਛੜਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।(157) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਆ ਪਕੜਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ (158)

تَنقُوتُونَ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ أَتَتْرَكُونَ فِي مَا هُنَّآ أَمْنِينَ فِي جَنَّتِ وَعُيُونٍ وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلَعَتْ هُضْبَةً وَنَخْلُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَرِهِينَ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ السَّافِرِينَ الَّذِينَ يَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْحُورِينَ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ قَالِ هَذِهِ نَاقَةُ آلِي شَرْبٍ وَكَمْ شَرْبٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ وَلَا تَسْهَوْهَا يُسَوِّءَ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ فَعَقَرُوها فَاصْبِرُوا لِنُدَيْبِينَ فَآخُذْهُمْ الْعَذَابُ

155 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੋਂ ਪੱਥਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਠਣੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਦੁਆ ਨਾਲ ਉਹ ਭੱਜੀ ਫਿਰਦੀ ਜਿਸ ਜੰਗਲ ਉਹ ਚਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ, ਸਾਰੇ ਡੰਗਰ/ਪਸ਼ੂ ਭੱਜ ਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲਗ ਜਾਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਤਲਾਅ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰ/ਪਸ਼ੂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ। ਫਿਰ ਇਹ ਤੈਅ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਉਹ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਡੰਗਰ/ਪਸ਼ੂ ਜਾਣ।
 157 ਇਕ ਬਦਕਾਰ ਜਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰ/ਪਸ਼ੂ ਸਨ, ਘਾਹ ਚਾਰਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਕਲੀਫ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਉਠਣੀ ਦੇ ਪੈਰ ਕੱਟੇ ਸੁੱਟੇ, ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ।

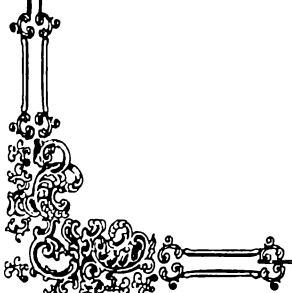
ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (159) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ। (160) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ? (161) ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ। (162) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ। (163) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਸ (ਕੌਮ) ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੇਰਾ ਸੇਵਾਫਲ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ (ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ) ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। (164) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋ? (165) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਪੈਦਾ ਫ਼ਰਮਾਈਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹੋ? ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰੱਦੋ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋ। (166) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਲੂਤ! ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਗੇ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਉਗੇ। (167) ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਾਂ। (168) ਐ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀ (ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ) ਮੁਕਤੀ ਦੇਵੇ। (169) ਸੋ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। (170) ਪਰ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ। (171) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (172) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ। ਸੋ ਜਿੰਹੜਾ ਮੀਂਹ ਉਹਨਾਂ ਤੇ (ਵਰਸਾਇਆ) ਉਹ ਡਰਾਏ ਗਏ, ਬੁਰਾ ਸੀ। (173) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। (174) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (175)

اَشْرَافُ
وَاللَّيْلِ

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةًۭ ۙ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۗ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۙ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِيْنَ ۙ اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ لُوطُ اَلَا تَتَّقُوْنَ ۙ اِنِّيْٓ اِلَيْكُمْ رَسُوْلٌۭ اَمِيْنٌ ۙ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ۙ وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْٓ اِلَّا عَلَىٰ سَرِيٍّ الْعَلِيْنَ ۙ اِنَّا نُوْنُ الذّٰكِرَانَ مِنَ الْعٰلَمِيْنَ ۙ وَتَذٰرُوْنَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رِبَّكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ ۙ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عٰدُوْنَ ۙ قَالُوا لَيْنَ لَّمْ تَنْتَهَٔ يٰلُوطُ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِيْنَ ۙ قَالَ اِنِّيْ لَعٰلِمِكُمْ مِنَ الْقٰلِيْنَ ۙ رَبِّ نَجِّنِيْ وَاَهْلِيْٓ مِمَّا يَعْمَلُوْنَ ۙ فَجَنَّبْنٰهٗ وَاَهْلَهٗٓ اٰجْمَعِيْنَ ۙ اِلَّا عَجُوْزًا فِى الْغَيْبِيْنَ ۙ ثُمَّ دَمَرْنَا الْاٰخَرِيْنَ ۙ وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًاۭ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِيْنَ ۙ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةًۭ ۙ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۗ وَاِنَّ

مِيْرًا

ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਗੇ-ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤੋਗੇ।

ਅਤੇ ਬਣ (ਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਂ) ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ। (176) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਐਬ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (177) ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ (178) ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। (179) ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ (ਕੰਮ) ਦਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁੱਝ ਸੇਵਾਫਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ। ਮੇਰਾ ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ (ਅੱਲਾਹ) ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। (180) ਵੇਖੋ! ਮਿਣਤੀ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ (181) ਅਤੇ ਤੱਕੜੀ ਦੀ ਡੰਡੀ ਸਿੱਧੀ ਰੱਖ ਕੇ ਤੋਲਿਆ ਕਰੋ (182) ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਘੱਟ ਨਾ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਨਾ ਫਿਰਿਆ ਕਰੋ (183) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਖਲਕਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। (184) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਦੂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਹੋ (185) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠੇ ਹੋ (186) ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਲਿਆ ਕੇ ਡੇਗੋ। (187) (ਸ਼ੁਐਬ. ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਉਸ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (188) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ। ਬੱਸ ਛੱਤਰੀ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਫੜਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਹੁਤ (ਸਖਤ) ਦਿਨ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਸੀ। (189) ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। (190)

رَبِّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۚ كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْلَى
الْمَسْلُومِينَ ۚ إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ
إِنِّي كُنْتُ رَسُولَ رَبِّكُمْ فَأَتَقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ
وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۚ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ
وَزِنُوا بِالْقِسْطِ أَلِ الْمُنْقَلَبِ ۚ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ
أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۚ وَ
اتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَأَجَلَكُمْ ۚ أَلَا تَلْمِزُونَ
بِحُكْمِ اللَّهِ مِنَ الْمُحْجَرِينَ ۚ وَمَا أَنْتُمْ إِلَّا بِبَشَرٍ مِثْلَنَا
وَإِنْ أَنْظَرْنَاكَ لِمَنْ الْكَذِبِينَ ۚ فَاسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا
مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۚ قَالَ رَبِّ
أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۚ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ
يَوْمَ الظُّلُمَةِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۚ إِنَّ

189 ਸਾਇਬਾਨ (ਛੱਪਰ) ਵਾਂਗ ਬੱਦਲ ਆਇਆ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹੀ, ਸਾਰੀ ਕੰਮ ਸੜ ਗਈ।

ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।(191)ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਰਚੇਤਾ (ਅੱਲਾਹ) ਦਾ ਉਤਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।(192) ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈ ਕੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ।(193) (ਭਾਵ ਉਸਨੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ 'ਤੇ (ਇਲਹਾਮੀ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।(194) ਅਤੇ (ਇਲਹਾਮ ਵੀ) ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਅਮੀਰ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ (ਕੀਤਾ ਹੈ)।(195) ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪਹਿਲੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ (ਲਿਖੀ ਹੋਈ) ਹੈ।(196) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ? (197)ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ (ਅਰਬੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਉਤਾਰਦੇ (198) ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਾ ਮੰਨਦੇ। (199) ਇੰਝ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (200) ਉਹ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਗੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਗੇ। (201) ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਆ ਵਾਪਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (202) ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਢਿੱਲ ਮਿਲੇਗੀ?(203) ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ?(204) ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਰਹੇ (205) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।(206) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲਾਭ ਇਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਉਣਗੇ?(207)

فِي ذَلِكَ لآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝
 وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ وَإِنَّ لَنَا لَلْأُولَىٰ ۝
 رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ نَزَّلَ بِهِ التَّوْرَةَ الْأَمِينُ ۝ عَلَىٰ
 قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ۝ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ
 مُبِينٍ ۝ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ۝ أَوَلَمْ يَكُنْ
 لَكُمْ آيَةٌ أَنْ يَأْتِيَ بَعْضُ الْأَمْرِيءِ بِبَنِي إِسْرَائِيلَ ۝ وَلَوْ
 نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ۝ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا
 كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ۝ كَذَلِكَ سَكَنْنَاهُ فِي قُلُوبِ
 الْمُجْرِمِينَ ۝ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ
 الْأَلِيمَ ۝ فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝
 فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ۝ أَفَبِعَادِائِنَا
 يُسْتَعْجَلُونَ ۝ أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۝ ثُمَّ
 جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ تَاكَاثُورًا

196 ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਕਸਦ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ।
 199 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿ ਕੁਰਆਨ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਬੀ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵੀ ਅਰਬੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਪ ਹੀ ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਗ਼ੈਰ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਦਿਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ੁਥੇ ਕੱਢਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਗਰੀ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਦੇ) ਸੀ। (208) ਤਾਂ ਕਿ ਨਸੀਹਤ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (209) ਅਤੇ ਇਸ (ਕੁਰਆਨ) ਨੂੰ ਸੈਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ। (210) ਇਹ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਭਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। (211) ਉਹ (ਅਸਮਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਦੇ) ਸੁਣਨ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। (212) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਨੂੰ ਨਾ ਪੁਕਾਰਿਉ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (213) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ (214) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੋਮਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਆਉ। (215) ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਨ ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ (216) ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ। (217) ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਹੱਜੁਦ ਦੇ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉੱਠਦੇ ਹੋ, ਵੇਖਦਾ ਹੈ (218) ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਚੱਲਣ ਫਿਰਣ ਨੂੰ ਵੀ। (219) ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (220) (ਚੰਗਾ) ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਸੈਤਾਨ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ? (221) ਹਰ ਝੂਠੇ ਪਾਪੀ ਤੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ। (222) ਜਿਹੜੇ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਗੱਲ (ਉਸ ਦੇ ਕੰਨੀ) ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਝੁੱਤੇ ਝੂਠੇ ਹਨ। (223) ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ (ਕਵੀਆਂ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਗੁੰਮਰਾਹ ਲੋਕ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। (224) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ (225) ਅਤੇ ਜੋ ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਬੀਆਬਾਨ ਜੰਗਲ 'ਚ ਸਿਰ ਮਾਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ (225) ਅਤੇ ਜੋ ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ। (226)

بَيِّنَاتٍ لِّمَن يَّهْتَدِي ۚ وَمَا أَهْلَكَنَا مِنْ قَبْلِهِ إِلَّا كَمَا مُنذِرُونَ ۗ
 ذِكْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ۗ وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيْطَانُ ۗ
 وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ ۗ وَمَا يَسْتَضِيْعُونَ ۗ إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ
 لَمَعْرُؤُونَ ۗ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونُ
 مِنَ الْمَعذِبِينَ ۗ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۗ
 وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۗ
 فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنَّي بِرِحْمَتِ اللَّهِ لَمَعْرُؤُونَ ۗ وَتَوَكَّلْ
 عَلَى الْعَرْشِ الرَّحِيمِ ۗ الَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ ۗ وَ
 تَقُوبُكَ فِي السُّجُودِ ۗ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۗ هَلْ
 أَنْبَأَكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيْطَانُ ۗ تَنْزَلُ عَلَىٰ كُلِّ
 آفَاكٍ أَنْبِئِهِمْ ۗ يُلْفُونَ السَّمْعَ ۗ وَأَنْزَلْنَاهُمْ كَلِمَاتٍ ۗ
 وَالشَّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ۗ أَلَمْ نَرَأَهُمْ فِي كُلِّ
 وَادٍ يَهْمِيُونَ ۗ وَأَنْهَهُمْ يَقُولُونَ مَالًا يَفْعَلُونَ ۗ

- 213 ਇਹ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ।
- 214 ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਸਾਰੇ ਕੁਰੈਸ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਸੁਣਾਈ, ਆਪਣੀ ਭੂਆ, ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਤੱਕ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰੋ, ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
- 215 ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰੋ, ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬੇਗਾਨੇ।
- 216 ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮਿਲਾਫ਼ ਚੱਲੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬੇਗਾਨੇ।
- 220 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ 'ਤਹੱਜੁਦ' ਲਈ ਉੱਠਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮੁਬਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਗਾਫ਼ਿਲ।

ਤਹੱਜੁਦ-ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਫਲੀ ਨਮਾਜ਼।

ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (227)

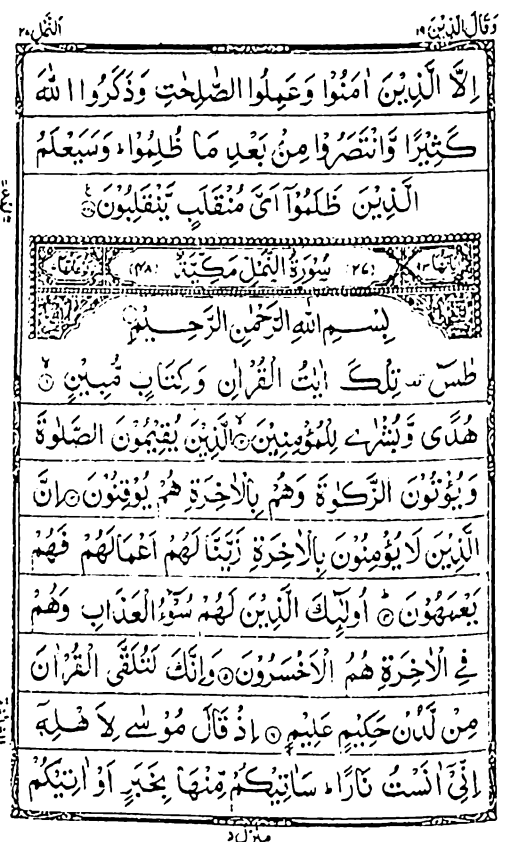
27. ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਮਲ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 93 ਆਇਤਾਂ,
7 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1167 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
4879 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤਾ-ਸੀਨ, ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਅਤੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ, (1) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ। (2) ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (3) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖ਼ਿਰਤ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬਣਾ ਸਵਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਭਟਕੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। (4) ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੁਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (5) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਜਾਣੀਜਾਣ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (6) ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਗ ਵੇਖੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਰਸਤੇ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਸੁਲਘਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਗਿਆਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੇਕ ਸਕੋ। (7)

223 (ਬਾਕੀ) ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਹੜੇ 'ਕਾਹਿਨ' ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਨਜ਼ਰ ਨਿਆਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਸਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ, ਉਥੇ ਚੰਗਿਆਜ਼ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤਾਰੇ ਟੁੱਟੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇੱਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚਾ ਕਾਹਿਨ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਮਕਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਛੁਪੀਆਂ ਹਨ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਹ ਕੋਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਚਾਲ ਬਾਰੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ? ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ? ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਇੱਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਦਸ ਵੀਹ ਹੋਰ ਬੁਠੀਆਂ ਹੱਕ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਟਕਲ ਦੀਆਂ ਬੁਠੀਆਂ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਸੱਚ। ਸੋ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇਕ ਬਖ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਬੁਠੇ ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।

224 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਕਦੀ ਕਾਹਿਨ ਆਖਦੇ, ਕਦੀਂ ਸ਼ਾਇਰ। ਸੋ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਸ ਦੀ ਸੁਹਬਤ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

225 ਭਾਵ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਫੜ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਚਲੇ ਗਏ।

(ਜਾਰੀ)

ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਅੱਗ ਵਿੱਚ (ਬਿਜਲੀ ਵਿਖਾਉਂਦਾ) ਹੈ। ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਅੱਗ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਾਕ ਹੈ। (8) ਐ ਮੂਸਾ! ਮੈਂ ਹੀ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਅੱਲਾਹ ਹਾਂ। (9) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ (ਇੰਝ) ਹਿੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸੱਪ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਭੱਜੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ (ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ) ਮੂਸਾ! (ਅਲੈ.) ਡਰੋ ਨਾ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਡਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (10) ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਬੁਰਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੇਕੀ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਮਿਹਰਬਾਨ ਹਾਂ। (11) ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਗਲਾਮੇ ਵਿਚ ਪਾਉ ਬਗ਼ੈਰ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਚਿੱਟਾ ਨਿਕਲੇਗਾ (ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ) ਨੌ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹਨ। ਫਿਰਐਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਉ ਕਿ ਉਹ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਲੋਕ ਹਨ। (12) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਾਡੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਦੂ ਹੈ। (13) ਅਤੇ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸੋ ਵੇਖ ਲਉ, ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? (14)

بِسْمِهَا قَبَسَ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ۝ فَلَمَّا جَاءَهَا
 نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ۝ وَسُبحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ يُؤْمِنُونَ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ وَاللَّيْلُ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهَلَّلَتْ
 كَانَتْهَا جَانٌّ وَلَيْ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۝ يَمُوسَى
 لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدُنَّ الْمُسْلِمِينَ ۝ إِنَّا
 مَنْ ظَلَمْنَا ثُمَّ بَدَّلْنَا حِسَابَ سَوَاءٍ فَإِنِّي عَفُورٌ
 رَحِيمٌ ۝ وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخَرُّجَ بَيْضَاءَ
 مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ فِي لَيْلٍ مُبِينٍ ۝ فَذُرْعُونَ وَفُؤَادُهُمْ
 إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝ فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا
 مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ۝ وَجَحَدُوا بِهَا
 وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ

- 226 ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਝੂਠ ਆਖਦੇ ਹਨ।
- 227 ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਅਰ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕੁਫਰ ਅਤੇ ਗੁਨਾਹ, ਬੁਰਾਈ ਜਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਿਅਰ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਐਬ ਨਹੀਂ।
- 8 ਅੱਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਨ, ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਨੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਗਾਇਬੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ।
- 10 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਲੀ ਸੋਟੀ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਫਿਰਐਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟੀ ਤਾਂ ਵਧ ਕੇ ਨਾਗ ਬਣ ਗਈ।
- 11 ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
- 12 ਸੂਰਤ 'ਆਰਾਫ਼' ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੱਤ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮੋਮਿਨ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ (15) ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਨਾਇਬ ਬਣੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਲੋਕੋ! ਸਾਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋ) ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਸਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਗਈ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ (ਉਸ ਦੀ) ਵੱਡੀ ਮਿਹਰ ਹੈ। (16) ਅਤੇ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਲਈ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ (ਇਕੱਠੇ) ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। (17) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਇਕ ਕੀੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਕੀੜੀਓ! ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਉ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਤਾੜ ਸੁੱਟੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗੇ। (18) ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਨੂੰ ਤੋਫ਼ੀਕ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਉ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰੋਂ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਉ। (19) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਖ ਪੰਖੇਰੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਦ ਹੁਦ (ਚੱਕੀ ਰਾਹ) ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਕਿੱਥੇ ਗ਼ਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? (20)

قَالَ الَّذِينَ
وَسُلَيْمِنَ عِلْمًا، وَقَالَ أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا
عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَوَسَّاتُ
سُلَيْمِنُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلِمْنَا مَنَاطِقَ
الطَّيْرِ وَأَوْثَانًا مِّنْ كُلِّ شَيْءٍ وَإِن لِّهَذَا لَهِوَ الْفَضْلِ
الْبَيْتِينَ ۖ وَحُشِرَ لِسُلَيْمِنَ جُودُهُ ۖ مِنَ الْجِنِّ وَ
الْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا
عَلَىٰ وَادِ النَّسْلِ، قَالَتْ نَمَلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ
ادْخُلُوا مَسَكِنَكُم ۖ لَا يُحِيطُ بِكُمْ سُلَيْمِنُ وَجُودُهُ ۖ
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۖ فَنَبَسِمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَ
قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ۖ وَ
تَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدَىٰ ۖ أَمْ كَانَ

16 ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਇਆ ਭਾਵ ਨਬੀ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਪਿਉ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਉਹ ਇਸ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।
18 ਕੀੜੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ।
19 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਪ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਹਿਸਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਂ ਤੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਨੇਕ ਸੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੂਰਤ 'ਸਾਦ' ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਕੀੜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਯਾਦ ਆਇਆ।

ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ-ਬਜ਼ੁਰਗੀ, ਵਡਿਆਈ। ਤੋਫ਼ੀਕ-ਤਾਕਤ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ (ਆਪਣੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ) ਢੁਕਵੀਂ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। (21) ਹਾਲੀਂ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮਾਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਕਿ (ਚੱਕੀਰਾਹਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ) ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੈਅ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰ ਸਬਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਸੂਚਨਾ ਖਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। (22) ਮੈਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤਖ਼ਤ (ਸਿੰਘਾਸਨ) ਹੈ। (23) ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੌਮ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਸਿੱਧੇ) ਰਸਤਿਉਂ ਰੋਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਖੱਸ ਉਹ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਏ। (24) (ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੂੰ ਜੋ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲਕੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਛੁਪੇ ਢਕੇ ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅੱਗੇ ਕਿਉਂ ਸਿਜਦਾ ਨਾ ਕਰਨ? (25) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਉਹੀ ਵੱਡੇ ਅਰਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (26) (ਸੁਲੇਮਾਨ ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਚੰਗਾ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ ਤੂੰ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੂੰ ਝੂਠਾ ਹੈ। (27) ਇਹ ਮੇਰੀ ਚਿੱਠੀ ਲੈ ਜਾਉ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸੁੱਟ ਦੇਵੀਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਉ ਅਤੇ ਵੇਖਣਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (28) (ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਐ ਦਰਬਾਰੀਓ! ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚਿੱਠੀ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਹੈ। (29)

مِنَ الْعَابِدِينَ ۖ لَاعَدَيْبُهُ عَذَابًا شَدِيدًا ۗ اُولَٰئِكَ اِذْ يَبْعَثُ
 اُولِيَٰئِيكَ يَسْلُطْنَ مُؤْمِنِيْنَ ۗ فَمَكَثَتْ غَيْرَ بِعِيْدٍ
 فَقَالَ اَحْطَثْ بِمَا لَمْ تَحِطْ بِهٖ وَجِئْتِكَ مِنْ سَبْرِ بِنْتِي
 يٰقَتِي ۗ اِنِّي وَجَدْتُ اَمْرًا لَّمْ تَمْلِكِيْهِمْ وَاُوْتِيْتُ
 مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۗ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيْمٌ ۗ وَجَدْتَهَا وَكُوْمَهَا
 يَسْجُدُوْنَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَرَبِّنَّ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ
 اَعْمٰهُمُ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُوْنَ ۗ
 اَلَا يَسْجُدُوْنَ لِلّٰهِ الَّذِيْ يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَ
 الْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ۗ اَللّٰهُ
 لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ۗ قَالَ سَمِعْتُ
 اَصْدَقْتَ اَمْرًا كُنْتُ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ۗ اِذْ هَبَّ بِيْكَتِيْ
 هٰذَا فَاَلْقَيْتُهٗ اِيْنِهٖمْ ثُمَّ تَوَّعْتُهُمْ فَاَنْصُرْ مَا دَا
 يْرِجِعُوْنَ ۗ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلٰٓئِكَةُ اِنِّيْ اِنِّيْ اُرِيْ كِتٰبًا

- 22 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਾਲ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ, 'ਸਬਾ ਇੱਕ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਯਮਨ ਵੱਲ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਹੈ।
 23 ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲ, ਅਸਬਾਬ, ਹੁਸਨ ਜਮਾਲ ਆ ਗਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।
 25 ਹੁਦ ਹੁਦ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀੜੇ ਕੱਢ ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾਨਾ ਅਤੇ ਮੇਵਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹੋ ਚੀਜ਼ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ।
 28 ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਪਰੰਤੂ ਉਥੇ ਦਾ ਮੰਜ਼ਿਰ ਵੇਖ ਆਏ, ਜਿੱਥੇ ਬਲਕੀਸ ਇੱਕਲੀ ਸੌਂਦੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਲੈ ਗਿਆ ਰੋਸ਼ਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।
 29 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਨਹਿਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਹ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਵੱਲੋਂ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (30) ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਚਲੇ ਆਉ, (31) (ਚਿੱਠੀ ਸੁਣ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਐ ਦਰਬਾਰੀਓ! ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇਵੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ (ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾਂ ਦੇਵੋਗੇ) ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (32) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਜੰਗਜੂ (ਯੋਧੇ) ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ (ਉਸਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ) ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਲੈਣਾ। (33) ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। (34) ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੁੱਝ ਸੁਗਾਤ ਭੇਜਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਵੇਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਤ ਕੀ ਜਵਾਬ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। (35) ਜਦੋਂ

قَالَ الْمَلِكُ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۝ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلِكُ أَفَأَنْتَ فِي أَمْرِي ۚ مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ ۝ قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ ۚ الْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ۝ قَالَتْ إِنَّ الْمَوْلَىٰ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَافَ أَهْلِهَا إِذْ لَوْ هَدَىٰ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ۝ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرَ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ۚ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتَيْتُكُمْ بِمِثَالِ مِمَّا آتَاكُمْ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدَايَتِكُمْ لَفِرَّحُونَ ۝ ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا إِذْ لَوْ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلِكُ أَيُّكُمْ

(ਦੂਤ) ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਧਨ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਕੁੱਝ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਗਾਤਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। (36) ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਊ। ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਉਹ ਖ਼ਜਲ ਖ਼ੁਆਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (37) (ਸੁਲੇਮਾਨ ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਐ ਦਰਬਾਰੀਓ! ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਵੇ? (38)

- 31 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਸਿਖਾਉਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ।
- 34 ਭਾਵ ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਨਗੇ।
- 35 ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕ ਪਤਾ ਕਰੀਏ, ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਾਲ, ਖ਼ੁਬਸੂਰਤ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਸਾਧਨ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ।
- 37 ਕਿਸੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸੀ।
- 38 ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਉਸ ਸਾਲ ਦਾ ਮਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਲਾਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਹਲਾਲ ਨਹੀਂ।

(ਫਿਰ) ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਹਿਲ 'ਚ ਚੱਲੋ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ (ਫਰਸ਼) ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੋਜ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਕੱਪੜਾ (ਚੁੱਕ ਕੇ) ਆਪਣੀਆਂ ਪਿੰਜਣੀਆਂ ਨੰਗੀਆ ਕਰ ਲਈਆਂ। (ਸੁਲੇਮਾਨ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਹੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਜੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ (ਹੁਣ) ਮੈਂ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਈ ਹਾਂ। (44) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਮੁਦ ਦੇ ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਧੜੇ ਬਣ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜਣ ਲੱਗੇ। (45) ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾਵੇ! ਤੁਸੀਂ ਭਲਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਲਈ ਕਿਉਂ ਕਾਹਲ ਕਰਦੇ ਹੋ? (ਅਤੇ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ (ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼) ਮੁਆਫ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? (46) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਾੜੇ ਪੈੜੇ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾੜੇ ਪੈੜੇ ਦੀ ਡੋਰ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (47) ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਆਦਮੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। (48) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਉ! ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਆਖਦੇ ਹਾਂ (49) ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਚਾਲ ਚੱਲੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇੱਕ ਚਾਲ ਚੱਲੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਤਾ ਕੁ ਵੀ ਖਬਰ ਨਾ ਹੋਈ। (50)

قَالَ النَّبِيُّ
 حَسْبُنْهُ لُجَّةٌ وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِبَيْهَا قَالَ إِنَّهُ
 صَرَخَ مُرَمِّدٌ مِنْ قَوَارِيرِهِ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ
 نَفْسِي وَأَسْكَنْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَاحِبًا أَنْ
 اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَيْنِ يَخْتَصِمُونَ
 قَالَ يَتُومِرُ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ
 الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَعْفِفُونَ وَاللَّهُ لَعَالَمٌ تُرْحَمُونَ
 قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَ طَّيَّرَكُمْ
 عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ وَكَانَ فِي
 الْمَدْيَنَةِ نِسْعَةٌ رَهْطٌ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا
 يُصْلِحُونَ قَالُوا تَفَاسَسُوا بِاللَّهِ لَلْبَيْتَةِ وَ
 أَهْلِهَا ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لَوْلِيكَ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ
 أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَمَكْرًا

44 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ) ਦੀਵਾਨ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਫਰਸ਼ ਸੀ, ਦੂਰੋਂ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿੰਜਣੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਫਰਸ਼ ਹੈ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਕਮਾਲ ਲੱਗਿਆ। ਇਹ ਸਮਝ ਬੈਠੀ ਕਿ ਦੀਨ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਜੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਿੰਜਣੀਆਂ ਤੇ ਬੱਕਰੀ ਵਾਂਗ ਵਾਲ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੱਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੂਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਰੀ ਦੇ ਢਿੱਡੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸੱਚ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ।

47 ਭਾਵ ਕੁਫਰ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ।
 50 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਸਬਾਬ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਹੱਦੋਂ ਨਾ ਟੱਪੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੇਖ ਲਉ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ? ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਸਭ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (51) ਹੁਣ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਬੱਬ ਖ਼ਾਲੀ ਪਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਕਲ ਸਮਝ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (52) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਜਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ (53) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਚੇਤੇ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ (ਦੇ ਕੰਮ) ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ। (54) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਨੰਦ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ) ਦੇ ਲਈ ਪੁਰਖਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਬੇਅਕਲ ਹੋ। (55) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ (ਬੋਲੇ ਤਾਂ) ਇਹ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ। ਇਹ ਲੋਕ ਪਾਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। (56) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਦਿੱਤੀ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ (ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇਗੀ) (57) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ (ਜੋ) ਵਰਖਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬੁਰੀ ਸੀ। (56-58) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਸਤਤ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੋਭਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਲਾਮ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਚੁਣਿਆ। ਭਲਾ ਅੱਲਾਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। (59)

وَالَّذِينَ

الَّذِينَ

مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ ۚ أَنَا ذَاذِمُّهُمْ وَتَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ۖ
فَتَمَّكَ يَوْمَئِذٍ يُؤْتِيهِمْ خَاوِيَةٌ ۚ بِمَا ظَلَمُوا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۖ وَانجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَ
كَانُوا يَتَّقُونَ ۖ وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ
الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ۖ إِنِّي كُنْتُ لَمِنَ الْإِنجَالِ
شَاهِدَةً ۚ قَمِنَ دُونَ النَّسَاءِ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۖ
فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ
مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ۖ فَانجَيْنَاهُ
وَآهْلَهُ إِلَّا أَمْرَأَتَهُ ۚ قَدَرْنَا نَهَا مِنَ الْغَيْرِينَ ۖ وَ
أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۚ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذِرِينَ ۗ
قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ
اصْطَفَىٰ ۚ اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يَشْتَرُونَ ۗ

ਮਤਲਬ

52 ਭਾਵ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ।
54 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੌਜ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਉਹੀ ਗੱਲ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਅਤੇ ਮੱਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਪਰੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਨੌ ਆਦਮੀ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂ ਗਏ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਇੱਛਾ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਰਾਤ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨਿਕਲ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ, ਕੌਮ ਲੂਤ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਕੱਢ ਦੇਈਏ। ਇਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਕਲਣਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੰਮ ਕੱਢਿਆ।
59 ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਤੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜਦਿਆਂ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ।

ਭਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ (ਕਿਸ ਨੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ? ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਹਰੇ ਭਰੇ ਬਾਗ ਉਗਾਏ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ (ਛਿਉਟੀ) ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਉਗਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਵੀ ਹੈ? (ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। (61) ਭਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਨਹਿਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਪਹਾੜ ਬਣਾਏ ਅਤੇ (ਕਿਸ ਨੇ) ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਓਟ ਬਣਾਈ? ਇਹ (ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਣਾਇਆ) ਤਾਂ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਵੀ ਹੈ? (ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (61) ਭਲਾ ਕੌਣ ਬੇਕਰਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਕੌਣ ਉਸ ਦੀ) ਤਕਲੀਫ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਕੌਣ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਿਆਂ ਦਾ ਨਾਇਬ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ।) ਤਾਂ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਵੀ ਹੈ? (ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ) ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। (62) ਭਲਾ ਕੌਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਕੌਣ) ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ? (ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਰੱਬ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।) ਤਾਂ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਅਬੂਦ (ਪੂਜਨੀਕ) ਵੀ ਹੈ? (ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ) ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ (ਦੀ ਸ਼ਾਨ) ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ। (63) ਭਲਾ ਕੌਣ ਮੁੱਢੋਂ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨੋਂ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਵੀ ਹੈ? (ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੁਸ਼ਰਿਕੋ! ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। (64)

النمل

مَنْ حَقَّقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِي لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَهُ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ۗ أَمْنَ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خَلْقَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ إِنَّ اللَّهَ مَعَهُ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۗ أَمْنَ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۗ أَمْنَ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيْحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْهِ رَحْمَةً ۗ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۗ أَمْنَ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ اللَّهَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۗ

مَنْ

ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰੋਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। (65) ਸਗੋਂ ਪਰਲੋਕ (ਦੇ ਬਾਰੇ) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਗੁਆਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਉਹ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। (66) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਕਬਰਾਂ ਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਵਾਂਗੇ? (67) ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਚੱਲਿਆ ਆਇਆ ਹੈ। (ਕਦੋਂ ਉਠਣਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਕਿਆਮਤ) ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (68) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੱਲੇ ਫਿਰੋ-ਫਿਰ ਵੇਖੋ ਕਿ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। (69) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਹਾਲ) ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦਿਲੋਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (70) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। (71) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਜਿਸ (ਅਜ਼ਾਬ) ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਲੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇੜੇ ਅਪਤ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। (72) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਗਾਰ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (73) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਉਹ ਐਲਾਨੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (74) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। (75)

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۗ بَلِ أَذْرَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْغَيْبِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ عَنْهَا عَمُونَ ۗ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَّآبَاءُنَا أَسْنَا لَنُحْجَرُونَ ۗ لَقَدْ وَعَدْنَا لَهُمْ أَنْ يُرْسِلَ إِلَيْنَا مَا كَانُوا فِي الْأَرْضِ قَانِظِينَ ۗ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ۗ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ۗ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۗ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدْفُكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ۗ وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۗ إِنَّ هَذَا

مَزِيدٌ

66 ਭਾਵ ਅਕਲਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਖੱਕ ਗਏ, ਆਖਿਰਤ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣੀ, ਜਦੀਂ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਕਦੀਂ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਬਨੀ (ਸੰਤਾਨ) ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (76) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਹੈ। (77) ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ (ਪਰਲੋਕ ਦਿਹਾੜੇ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਇਲਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (78) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੱਕ ਸੱਚ 'ਤੇ ਹੋ। (79) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ (ਗੱਲਬਾਤ) ਨਹੀਂ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਬੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਠ ਮੋੜ ਕੇ ਫਿਰ ਜਾਣ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ (80) ਅਤੇ ਨਾ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਤੋਂ (ਕੱਢ ਕੇ) ਰਸਤਾ ਵਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (81) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ (ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ) ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਕੱਢਾਂਗੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। (82) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਧੜੇ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (83) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ (ਸਾਰੇ) ਆ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ) ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ? ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਆਪਣੇ) ਇਲਮ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਸੀ? (84) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ (ਅਜ਼ਾਬ) ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। (85)

مَنْ حَقَّقَ
الْقُرْآنَ يُفِضْ عَلَى نَبِيِّ إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ۝ وَإِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝ إِنَّ
رَبَّكَ يُفِضُ بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۚ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ۚ إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ
الْمُوتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدَّعْوَىٰ إِذْ أَلْمُوا مُدْرِسِينَ ۝
وَمَا أَنْتَ بِهَدَىٰ الْعُجْبَىٰ عَنْ صَلَاتِهِمْ ۚ إِنَّ تُسْمِعُ إِلَّا
مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْمِعُونَ ۚ وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ
عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ
النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۚ وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ
أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنْ يُكَلِّمُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ۚ حَتَّىٰ
إِذَا جَاءَ وَقَالَ كَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِطُوا بِهَا عِلْمًا
أَمَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا
ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ۚ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا الْبَيْتَ

76 ਕਈ ਕਿੱਸੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਸਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਅਕੀਦੇ, ਮਸਲੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਸਹੀ ਸੀ।
82 ਕਿਆਮਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਸਫ਼ਾ ਪਹਾੜ ਫਟੇਗਾ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਆਮਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ ਸੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।
83 ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਗੁਨਾਹ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜਥੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ।

ਹਿਦਾਇਤ-ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ। ਰਹਿਮਤ-ਮਿਹਰਬਾਨੀ।

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ (ਰਾਤ ਨੂੰ) ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੋਮਿਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (86) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਘਬਰਾ ਉੱਠਣਗੇ ਪਰ ਉਹ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇਗਾ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਭੱਜੇ ਆਉਣਗੇ (87) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ (ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੇ) ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ (ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਡ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਬੱਦਲ। (ਇਹ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਹੈ। (88) ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਨੇਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ (ਬਦਲਾ ਤਿਆਰ) ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦਿਨ ਘਬਰਾਹਟ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋਣਗੇ (89) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੁਰਾਈ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਦੋਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। (90) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ (ਮੱਕਾ) ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ (ਅਦਬ) ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ੈਅ ਉਸੇ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹਾਂ (91) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਗੁੰਮਰਾਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (92) ਅਤੇ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਏਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਵੋਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (93)

لَيْسَكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ فَنُزِعُ مِنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَاءَ اللّٰهُ ۗ وَكُلُّ اَنْوٰةٍ دٰخِرِيْنَ ۝ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَآ جَابِلٰةً وَّهِيَ تَمْرٌ مَّر السَّحَابِ صُنِعَ اللّٰهُ الَّذِى اَنْشَأَ كُلَّ شَيْءٍ اِنَّهٗ خَبِيْرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا ۗ وَهُمْ مِنْ قَرِيْبٍ يُّوْمِئِذٍ اٰنُوْنَ ۝ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّبِيْعَةِ فَكَبِيْرٌ وُّجُوْمُهُمْ فِي النَّارِ ۗ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۗ اِنَّمَا اُمرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلَدِ الَّذِى اَحْرَمَهَا ۗ وَلَهٗ كُلُّ شَيْءٍ ۗ وَاُمرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۗ وَاَنْ اَتْلُو الْقُرْاٰنَ ۗ فَمَنْ اِهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهٖ ۗ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ اِنَّمَا اَنَا مِنَ الْمُنذِرِيْنَ ۝ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَيُرِيْكُمْ

87 ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਨਰਸਿੰਗਾ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਮਖਲੂਕ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰੀ ਵੱਜਣ ਤੇ ਘਬਰਾ ਜਾਣਗੇ ਫਿਰ ਵੱਜਣ ਤੇ ਬੇਰੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਹੋਰ ਵੱਜਣ ਤੇ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਨਰਸਿੰਗਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
88 ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਤ 'ਤਾਹਾ' ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ 'ਯਨਫ਼ਿਸੁਹਾ ਰੱਬੀ ਨਫ਼ਸਾ'।

ਮੱਕਾ-ਵਰਗ ਆਕਾਰ ਇਮਾਰਤ ਜਿਸ ਤਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕਿਬਲਾ ਜੋ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੈ।

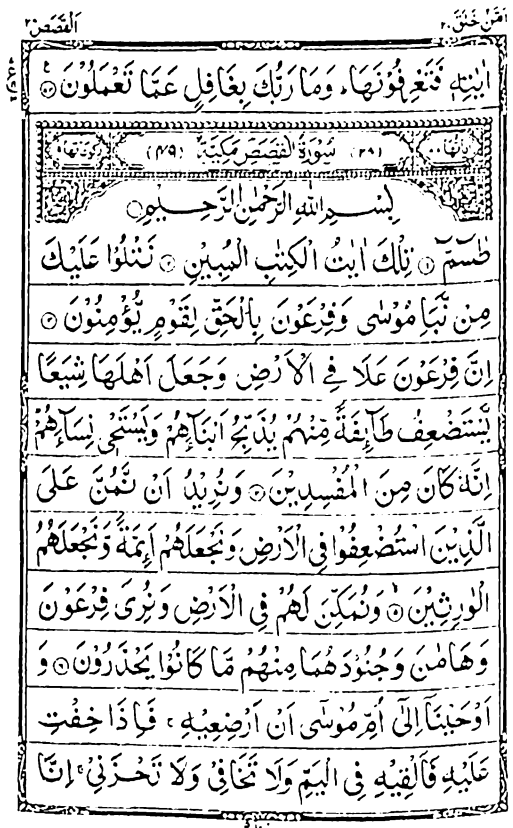
28. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਸਸ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 88 ਆਇਤਾਂ, 9 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1454 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 6011 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤਾ-ਸੀਨ-ਮੀਮ।(1) ਇਹ ਰੌਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ।(2) ਐ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਾਲਾਤ ਮੋਮਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (3) ਕਿ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਧੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧੜੇ ਨੂੰ (ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ) ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ (4) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਗੂ ਬਣਾਈਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਈਏ।(5) ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਈਏ ਤੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਤੇ ਹਾਮਾਨ (ਨਾਂ) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਖਾਈਏ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਡਰਦੇ ਸਨ।(6) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਮਾਂ ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉ। ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਨਾ ਡਰਨਾ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ (ਫਿਰ) ਉਸਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।(7)

- 3 ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਲੈਣ।
 - 4 ਥੋੜੇ ਜਿਹਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੌਮ ਵੱਧ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲੈਣ ਭਾਵ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ।
 - 6 ਹਾਮਾਨ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸੀ, ਜ਼ੁਲਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ।
 - 7 ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ, ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਪਿਆਰੇ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ।
- ਫ਼ਿਰਅੌਨ-ਨਾਸਤਿਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ। ਹਾਮਾਨ-ਉਸ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਦਾ ਨਾਂ।

ਦਾ ਵੈਰੀ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਲਈ ਡਰ ਦਾ (ਸਬੱਬ) ਬਣੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਅਤੇ ਹਾਮਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਉੱਕ ਗਈ। (8) ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਇਹ) ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ (ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ) ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਠੰਢਕ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਵੇ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਬਣਾ ਲਈਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਟੇ ਪੱਖੋਂ ਅਣਭੋਲ ਸਨ। (9) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਬੇਸਬਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ (10) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਭਰ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। (11) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਦਾਈਆਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਘਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨ। (12) ਤਾਂ ਅਸੀਂ (ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਿਸ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਡਰ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰ ਲਏ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (13) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ (ਗੱਭਰੂ) ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਗਿਆਨ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਨੇਕੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (14)

أَمِّنْ حَقًّا ۝

الْقَصَصِ ۝

رَأَوْهُ إِلَى الْبَيْكِ وَجَاءَ عِلْوَهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝ فَأَلْقَتْهَا
 الْفِرْعَوْنُ بِكُنُفٍ لِّكُونَ لَهُمْ عَذَابًا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَ
 هَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِبِينَ ۝ وَقَالَتِ امْرَأَتُ
 فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَإِي وَكَذَا لَا تَقْتُلُوهُ ۝ عَلِمَى أَنْ
 يَنْفَعَكَ أَوْ يَنْتَفِعَ ذَا وَلَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝ وَأَصْبَحَ
 فِرْعَوْنُ إِذْ أُمِرَ مُوسَى فِرْعَاوَانَ كَادَتْ كَتِبُنَا فِي يَمِّهِ لَوْلَا
 أَنْ رَأَيْنَاكَ عَلَى قَابِضًا لِنَبْلُوكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَ
 قَالَتْ لِأَخْتِهِ فَطِيمَةَ زَيْبُوتِ بِهٍ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ
 لَا يَشْعُرُونَ ۝ وَحَمَلْنَا عَلَيْهِ الْمُرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ
 فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَ لَكُمْ
 وَهُمْ لَهُ نِصْحُونَ ۝ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ
 عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۝ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنْ
 أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ

مَرَدًا

8 ਇੱਕ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਵਗਦਾ ਹੋਇਆ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।
 9 ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ?
 12 ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਇਸ ਲੜਕਾ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਲੜਕਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਪਾਲਿਆ, ਦਾਈਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪੀਤਾ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਲੱਗੇ, ਪਾਲਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ, ਖ਼ਰਚ ਲਈ ਇੱਕ ਦੀਨਾਰ ਰੱਜਾਨਾ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।
 13 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਫਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਜਿਹੜਾ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਕਾਰਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ (ਇਨਸਾਨ ਦਾ) ਵੈਰੀ ਅਤੇ ਖੁਲੂਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (15) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (16) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ, (ਭਵਿੱਖ) ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਦੀ ਵੀ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ। (17) ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਸਵੇਰੇ ਤੜਕਸਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਡਰਦਿਆਂ-ਡਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ (ਵੇਖੀਏ) ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੱਲ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਕੁਰਾਹੀਆ ਹੈ। (18) ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਹ (ਭਾਵ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ) ਬੋਲਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ। (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ-ਓ-ਸਿਤਮ ਕਰਦੇ ਫਿਰੋ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਨੇਕਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ (19)

اَلْقَصَصُ

اَلَّذِيْنَ

اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا. وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝ وَاَدْخَلْنَا الْمَدِيْنَئَةَ عَلٰى جُنُوْدٍ غٰفِلِيْنَ مِنْ اٰهْلِهَا فَوَجَدُوْا فِيْهَا رَجُلَيْنِ يَتَتَبَلٰنِ هٰذَا مِنْ شَيْعَتِهِ وَهٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ. فَانْتَعَاثَهُ الَّذِيْ مِنْ شَيْعَتِهِ عَلٰى الَّذِيْ مِنْ عَدُوِّهِ. فَوَكَرَهُ مُؤْمِنٌ فَقَطَّعَ عَلَيْهِ. قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ اِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِيْنٌ ۝ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ فَاغْفِرْ لِيْ فَغَفَرَ لَهُ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ قَالَ رَبِّ بِمَا اَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ اَكُوْنَ طٰهِيْرًا لِّلْمُجْرِمِيْنَ ۝ فَاَصْبَرَ فِي الْمَدِيْنَئَةِ حٰنِيْقًا يَّتَرَقَّبُ ۝ وَاِذَا الَّذِيْ اسْتَنْصَرَهُ بِالْاٰمِنِ يَسْتَضْرِحُهٗ ۝ قَالَ لَهُ مُوسٰى اِنَّكَ لَعَوِيٌّ مُّبِيْنٌ ۝ فَلَمَّا اَنَّ اَرَادَ اَنْ يَّبِيْطِشَ بِالَّذِيْ هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا ۝ قَالَ يُؤْمِنُكَ اَنْ تَقْتُلِنِيْ كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا

15 ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਕੁਫਰ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਆਦਮੀ ਨੇੜਲੇ ਵੇਖੇ, ਫ਼ਿਰਅੌਨੀ ਜ਼ਾਲਿਮ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਬ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਆ ਗਈ। ਇਹ ਪਛਤਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਬੇਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਘਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਈਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਕਦੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਕਦੀਂ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੇ ਘਰ। ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੀ ਕੌਮ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲਵੇ।

17 ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਫ਼ਰਿਆਦੀ ਦੀ ਵੀ ਕੁਝ ਕਮੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ 'ਇਲਹਾਮ' ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ। ਪੈਗੰਬਰ ਲੋਕ ਨਬੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਵਲੀ' ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

18 ਭਾਵ ਰੋਜ਼ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨਾਲ ਉਲਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੜਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਖੂਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੇ ਕੱਲ ਫ਼ਰਿਆਦ ਲੈ ਗਏ, ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ 'ਤੇ ਖੂਨ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਲੂਕ ਕਰਨ। (ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਪਰਲੀ ਤਰਫ਼ੋਂ
 ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ ਕਿ
 ਮੂਸਾ! (ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ) ਸਰਦਾਰ ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਦੇ
 ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰ ਰਹੇ
 ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰ ਮਕਾਉਣ। ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੋਂ
 ਨਿੱਕਲ ਜਾਉ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਹਾਂ।
 (20) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਉੱਥੋਂ ਡਰਦੇ-ਡਰਦੇ
 ਨਿਕਲੇ ਕਿ ਵੇਖੀਏ (ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)? (ਅਤੇ)
 ਦੁਆ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਰੱਬ! ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ
 ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੇਵੋ! (21) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਦਯਨ
 ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ
 ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। (22)
 ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਦਯਨ ਦੇ ਪਾਣੀ (ਦੀ ਥਾਂ) ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ
 ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ
 ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ
 ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਕ
 ਪਾਸੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ (ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ)
 ਰੋਕੀਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ (ਉਹਨਾਂ
 ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ? ਉਹ ਕਹਿਣ
 ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਜ਼ੀ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ
 ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ
 ਪਿਲਾ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਵੱਡੀ ਉਮਰ
 ਦੇ ਬਿਰਧ ਹਨ। (23) ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ) ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਛਾਂ
 ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਅਮਤ
 ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਵੇਂ। (24) (ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਿਹੜੀ ਸੰਗਦੀ ਅਤੇ ਲਜਾਉਂਦੀ
 ਹੋਈ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਆਈ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬੁਲਾਉਂਦੇ
 ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਜਰਤ ਦੇ ਦੇਣ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ
 ਕੋਲ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਆਪਣੀ) ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ
 ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਚ ਆਏ ਹੋ। (25)

بِالْأَمْسِ إِذْ نُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي
 الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ وَجَاءَ
 رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدْيَنَةِ يَسْعَى قَالَ يَمُوسَى إِنَّ
 الْمَلَائِكَةَ نَزَلْنَ بِكَ لِيُقَيِّدُنَّكَ فَأَخْرَجَهُ إِنِّي لَكُ مِنَ
 النَّاصِحِينَ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي
 مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلَقَّاءَ مَدْيَنَ قَالَ
 عَلَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ وَلَمَّا وُورِدَ
 مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ذُو
 وَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا
 قَالَتَا لَا نَسْفِكُ دَمًا بِصَدْرِ الرَّعَاءِ عَوَّابُونَا شَيْعَةً
 كَيْبَرٍ فَسَفِهْنَاهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ
 إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ فَجَاءَهُنَّ إِحْدَاهُمَا
 تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ ابْنِي يَأْتِيكُم بِالْمَاءِ

(ਬਾਕੀ) 19 ਉਸ ਜ਼ਾਲਿਮ 'ਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਮਜ਼ਲੂਮ ਬੋਲ ਪਿਆ, ਸਮਝੇ ਕਿ ਜੁਬਾਨੋਂ ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ
 ਹੈ। ਹੱਥ ਵੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣਗੇ, ਉਹ ਕੱਲ ਵਾਲਾ ਖੂਨ ਛੁਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਜੁਬਾਨੋਂ
 ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ।
 20 ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਜਾਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
 ਮਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਸੇ ਰਾਤ ਹਿਜਰਤ ਲਈ ਨਿਕਲੇ।
 22 ਇਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।
 23 (1) ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖੇ ਪਿਆਸੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਲੋਕ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।
 23 (2) ਉਹ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ
 ਉਹ ਭਾਰੀ ਡੋਲ ਕੱਢ ਲੈਣ, ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੀ।

(ਜਾਰੀ)

ਮਦਯਨ-ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਂ। ਉਜਰਤ-ਬਦਲਾ, ਸੇਵਾਫਲ।

ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਆਪਣੇ ਲੱਗੀ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰ ਰੱਖ ਛੱਡੋ ਕਿਉਂਕਿ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਰੱਖੋ ਉਹ ਹੈ (ਜਿਹੜਾ) ਤਕੜਾ ਅਤੇ ਅਮਾਨਤਦਾਰ (ਹੋਵੇ)। (26) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂ, ਇਸ (ਅਹਿਦ) 'ਤੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦਸ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਅਹਿਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਨਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ (ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਚਾਹਿਆ) ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖੋਗੇ। (27) (ਮੂਸਾ ਅਲੈ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਇਹ (ਇਕਰਾਰ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ।) ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਮੁੱਦਤ ਚਾਹਾਂਗਾ, ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਫਿਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। (28) ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਮੁੱਦਤ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ 'ਤੂਰ' ਵੱਲ ਅੱਗ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ (ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ) ਠਹਿਰੋ, ਮੈਨੂੰ ਅੱਗ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਉਥੋਂ (ਰਸਤੇ ਦਾ) ਕੁਝ ਪਤਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ਜਾਂ ਅੱਗ ਦਾ ਅੰਗਿਆਰ ਲੈ ਆਵਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੇਕ ਸਕੋ। (29) ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਐ ਮੂਸਾ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਹਾਂ (30)

أَمْرًا خَلَقَ الْقَصَصَ
 أَجْرَمَا سَقَيْتَ لَنَا فَمَا جَاءَهُ وَقَضَّ عَلَيْكَ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ
 قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ آتُكَ بِإِحْدَى ابْنَتَي هَاتَيْنِ عَلَيَّ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَجَجْتُ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عَلَيْكَ سَعْدِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الظَّالِمِينَ
 قَالَ ذَلِكَ بَدَنِي وَيَبْنِيءُ أَيْمًا الْأَجَلِينَ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلِيمٌ نَقُولُ وَكَيْلٌ فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ النَّاسِ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا أَلْعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ

24 (ਬਾਕੀ) ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਪੜਛਾਵੇਂ ਹੇਠ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਥੱਕਿਆ ਭੁੱਖਾ ਦੂਰੋਂ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਮੁਸਾਫਿਰ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਲੇ ਮਾਣਸ ਆਦਮੀ ਦੀ, ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਚਾਰਨ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ।
 26 ਡੋਲ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵੇਖਿਆ, ਬਗ਼ੈਰ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਉਸ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵੇਖੀ।
 28 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਕਾ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਕੀਤਾ ਜੇਕਰ ਚਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਖ਼ਾਲੀ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਪਰੰਤੂ ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਨਾਂ ਹੈ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਐਬ ਪੈਗੰਬਰ ਸਨ।

ਅਹਿਦ-ਵਚਨ, ਵਾਅਦਾ।

ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਰਕਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੱਪ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਮੋੜ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਵੇਖਿਆ। (ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ) ਐ ਮੂਸਾ! ਅੱਗੇ ਆਉ ਅਤੇ ਡਰੋ ਨਾ। ਤੁਸੀਂ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ। (31) ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਗਲਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉ ਤਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਐਬੋਂ ਸਫ਼ੈਦ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਹਿਮ ਦੂਰ ਹੋਣ (ਦੇ ਸਬੱਬੋਂ) ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਮੀਚ ਲਉ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਨ। (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਫ਼ਿਰਅੋਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ (ਜਾਵੋ) ਕਿ ਉਹ ਆਕੀ ਬੰਦੇ ਹਨ। (32) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਸੋ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਕਿਤੇ) ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰ ਮੁਕਾਵੇ (33) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਜਿਹੜਾ) ਮੇਰਾ ਭਾਈ (ਹੈ) ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ (ਬੋਲਚਾਲ) ਮੈਥੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਾਈ ਵਜੋਂ ਭੇਜੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦੇਣਗੇ। (34) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੂ ਰੱਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣਗੇ। (35)

الْقَوْمِ

أَمْرًا عَظِيمًا

شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبْرَكَةِ مِنَ
 الشَّجَرَةِ أَنْ يَمُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝ وَ
 أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تُهَيَّزُ كَأَنهَا جَانٌ وَلِي
 مُدَبِّرًا وَلَمْ يَعْقِبْ يَمُوسَىٰ أَقْبَلُ وَلَا تَخَفْ ۖ
 إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ۝ أَسْلَمَ يَدَاكَ فِي جَبِيحِكَ تُخَضِّرُ
 يَبْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ وَأَضْمَمَ إِلَيْكَ جِنَاحَكَ مِنَ
 الرَّهْبِ فَذَلِكَ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَ
 مَلَائِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝ قَالَ رَبِّ ارْنِي
 قَتَلْتُ وَمِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ۝ وَإِنِّي
 هَارُونَ هُوَ أَخِي فَأرْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا
 يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَلِّمُونِ ۝ قَالَ سَنَشُدُّ
 عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَ مَلَأْمًا فَلَا
 يَمْلِكُونَ إِلَيْكَ ۖ يَا زِينَةَ ۖ أَنْتُمْ أَوْلَىٰ بِتِلْكَ الْأُمَّةِ
 مِنْكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

مَذْرُوبًا

32 ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਬਾਜ਼ੂ ਮਿਲਿਆ ਭਾਵ ਸੱਪ ਦਾ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡੀਆਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਦੂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਸੁਣੀਆਂ ਨਹੀਂ। (36) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਪਰਲੋਕ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ (ਭਾਵ ਜੰਨਤ) ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ। (37) ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਦਰਬਾਰ ਵਾਲਿਓ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤਾਂ ਹਾਮਾਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਗਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਵਾ (ਕੇ ਇੱਟਾਂ ਪਕਵਾ) ਦੇਵੋ, ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ (ਉੱਚਾ) ਮਹਿਲ ਬਣਵਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। (38) ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਣਹੱਕੇ ਹੰਕਾਰੀ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। (39) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਸੋ ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ। (40) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਗੂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਨਰਕ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (41)

أَمَّنْ عَقَبَهُ ۖ
 الْغٰلِبُونَ ۝ فَآمًا جَاءَهُمْ مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ
 قَالُوا مَا هٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرٍ وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا
 فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ۝ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٰ أَعْلَمُ
 بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِۦ وَسَكُنُ لَهُ
 عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۝ وَقَالَ
 فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلٰهِ غَيْرِي ۚ
 فَأَوْقِدْ لِي يٰرَبِّهَا مِنْ عُلَى الطَّيْنِ فَآجَعَلْ لِي صَرْحًا
 لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلٰهِ مُوسَىٰ ۚ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ
 الْكٰذِبِينَ ۝ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُودُهُ فِي الْأَمْرَيْنِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنًّا أَنَّهُمُ الْبَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ۝
 فَآخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُ فِي الْيَمِّ ۚ فَانظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝ وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يُذْعَوْنَ
 إِلَى السَّارِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنصَرُونَ ۝ وَأَتَّبَعْنَاهُمْ

مَثَرًا

38 ਗਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦਿੱਤੀ ਭਾਵ ਪੱਕੀ ਇੱਟ ਬਣੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਕੀ ਇੱਟ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਮਾਰਤ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੋਝ ਨਾਲ ਡਿਗ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਅਤੇ ਇਸ ਜਹਾਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। (42) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਦੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੂਝ ਬੂਝ ਤੇ ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਸੀਹਤ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣ। (43) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਵੱਲ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਤੂਰ ਦੇ) ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ (ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ) ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। (44) ਪਰੰਤੂ ਅਸੀਂ (ਮੂਸਾ ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਉੱਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਲੰਬਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਮਦਯਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ। ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਹੀ ਤਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਸੀ (45) ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ (ਮੂਸਾ ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੂਰ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਸੀਹਤ ਸੁਰਤੀ 'ਚ ਆ ਜਾਣ। (46) ਅਤੇ ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦੇ? (47)

فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً - وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ
 الْمَقْبُوحِينَ . وَأَلْقَى آيَاتِنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ
 مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى بَصِيرًا لِلنَّاسِ وَهُدًى
 وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ . وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ
 الْعُرَيْبِ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ
 الشَّاهِدِينَ . وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ
 الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ تَأْوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا
 عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ . وَمَا كُنْتَ
 بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ
 لِتُنذِرَ قَوْمًا مِمَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ . وَلَوْ لَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ
 بِمَا قَدَّمْتْ أَيْدِيَهُمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ
 إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعُ آيَاتِكَ وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

43 ਤੌਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਘੱਟ ਆਏ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ।
 44 ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਤੂਰ ਦੇ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਤੌਰਾਤ ਮਿਲੀ।

ਕਿਆਮਤ-ਲੇਖੇ ਜੋਖੋ ਦਾ ਦਿਨ, ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ, ਹਸਰ ਦਿਹਾੜਾ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ? ਕੀ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਜਾਦੂਗਰ ਹਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਾਂ। (48) ਆਖ ਦੋਵੇਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਆਉ ਜਿਹੜੀ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਾਂ। (49) ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੋਠ ਕੁਰਾਹੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਮਿੱਥੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। (50) ਅਤੇ ਅਸੀਂ

أَمِّنْ لِقَائِهِ

الْقَصَصُ

كَلَّمْنَا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْ لَا أَوْعَىٰ
 وَشَلَّ مَا أَوْعَىٰ مُوسَىٰ ۖ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أَوْعَىٰ مُوسَىٰ
 مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا ۖ وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ
 كَفْرٍ فَرِينٌ ﴿٤٨﴾ قُلْ فَأَنزِلْنَا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ
 أَهْدَىٰ وَمُنهَمَا أَنبَعَهُ ۚ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾ فَإِنْ لَمْ
 يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَمَنْ
 أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ ۗ
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ
 وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾ الَّذِينَ أَنبِئْتُمُ
 الْكُتُبَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُنزَّلُ
 عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ ۚ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا ۚ إِنَّا كُنَّا
 مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أَوَلَيْكَ يَوْمَانِ أَجْرُهُمْ مَزِيدٌ
 بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرُؤُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ ۗ وَمِمَّا

مَرْثَل

ਉਪਰੋਥਲੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ (ਹਿਦਾਇਤ ਦੀਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਨਸੀਹਤ ਫੜ ਲੈਣ। (51) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਹ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ। (52) ਅਤੇ ਜਦੋਂ (ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਸੀ। (53) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਧਨ ਦੌਲਤ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। (54)

48 ਮੌਕੇ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਮੋਅਜਿਜ਼ੇ ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਵੈਸਾ ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਜਦੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਅਤੇ ਤੌਰਾਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣੇ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤੀ ਕੁਫ਼ਰ ਹੈ। ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਸੱਚ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਬਾਹ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੁਰਦਾਰ ਹੈ ਹੋਰ ਕਾਫ਼ੀ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲੱਗੇ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਨਿਕੀਮੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਰਮ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਲਾਮ। ਅਸੀਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (55) ਐ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (56) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਈਏ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਮ (ਕਾਅਬਾ ਸ਼ਰੀਫ਼) 'ਚ ਜਿਹੜੀ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੀ? ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮੇਵੇ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਜ਼ਕ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹੈ? ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (57) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਨ ਦੋਲਤ 'ਤੇ ਘੁਮੰਢ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਬਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸੀਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣੇ। (58) ਅੰਤ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾ ਭੇਜ ਦੇਵੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਵੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਪਰ ਉਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੋਣ। (59) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਾਭ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (60)

النَّمِصُ

أَمَّنْ عَنَّا

رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا
عَنْهُ وَقَالُوا إِنَّا عَمَّا لِكُمْ آغْمَا لَكُمْ دَسَلْمُ
عَابِكُمْ لَا تَبَغِي الْجَهْلِيْنَ ۝ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ
أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ۝ وَقَالُوا إِن تَبِغِ الْهُدَىٰ مَعَكَ
نَحْطِفُ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَمْ نَمُكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا أَمِنًا
يُجِبِي الْبَيْتِ شَرَّتْ كُلُّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَ
لَكِنَّا أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ
قَبْلِهِ بِطِرَتٍ مَعِيشَتِهَا ۖ فَبَلَكَ مَسَلِكُهُمْ لَمْ نَسْكُنْ
مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۚ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِيْنَ ۝
وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي
أُحْمَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي
الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَلِمُونَ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ شَيْءٍ

متر

55 ਇਹ ਹਬਸ਼ਾ ਦੇ ਨਸਰਾਨੀ ਨਿਜਾਸੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਨ। ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਯਕੀਨ ਲੈ ਆਏ। ਜਿਸ ਜਾਹਿਲ ਤੇ ਉਮੀਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਨਾ ਸਮਝੇ, ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੰਨੀ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।
56 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਜਾਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਰਦਿਆਂ ਹੀ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ। ਉਸ ਨੇ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।
57 ਇਹ ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਅਰਬ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰੇਗਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾਲ ਕਿਸ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਹਰਮ ਦਾ ਅਦਬ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਭਲਾ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਹੈ? ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (61) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉਹ ਸ਼ਰੀਕ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (62) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ) ਹੁਕਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ (ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੂਜਦੇ ਸਨ। (63) ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਉ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ (ਜਦੋਂ) ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਕਾਮਨਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ

الْقَصَصُ
 أَمْ حَقِيقٌ
 فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ
 خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۚ أَفَمَنْ وَعَدْتُمْ
 وَعَدَّاءِ حَسَنًا فَهُوَ لَا قِيَامَ لَهُ كَمَنْ أَتَّعْتَهُ مَتَاعًا
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامِ مِنَ الْمُخْضَرِينَ ۝
 وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
 تَزْعُمُونَ ۝ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا
 هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا
 إِلَيْكَ مَا كَانُوا آلِيَانَا يَا عَبْدُ اللَّهِ ۖ وَقِيلَ ادْعُوا
 شُرَكَاءَكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ
 لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَئِيمُونَ ۝ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ
 مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمَلَائِكَةَ فَأَجَابَ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ
 يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ۝ فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَ
 آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَيْسَ أُنْفِقُ مِنْهُ مِمَّا كَفَرَ مِنَ الْفَالِاحِينَ ۝
 مَرْوَةَ

ਕਾਸ਼! ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ। (64) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ (ਅੱਲਾਹ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰੇਗਾ ਅਤੇ ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ? (65) ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਵੀ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। (66) ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਨੌਕ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਜਾਵੇ। (67)

63 ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਬੋਲਣਗੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹਿਕਾਉਣ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੂਜਦੇ ਸਨ।
 64 ਭਾਵ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਤਮੰਨਾ ਕਰਨਗੇ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਖ਼ਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।
 66 ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ (ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਕ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ। (68) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜੋ ਇਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (69) ਅਤੇ ਉਹੀ ਖੁਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ ਨਹੀਂ। ਲੋਕ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਉਸਤਤ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ ਜਾਉਗੇ। (70) ਆਖ ਦੇਵੋ ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸਦਾ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ (ਰਾਤ ਦਾ ਹਨੇਰਾ) ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੌਣ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਿਆ ਦੇਵੇ? ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ? (71) ਆਖ ਦੇਵੋ! ਤਾਂ ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਤਾਂ, ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਾਈ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੌਣ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਤ ਲਿਆ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕਰ ਸਕੋ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਨਹੀਂ? (72) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰੋ ਤੇ (ਉਸ ਵਿੱਚ) ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। (73) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇਗਾ ਤੇ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉਹ ਸ਼ਰੀਕ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਸੀ, ਕਿੱਥੇ ਗਏ? (74)

مَنْ خَلَقَ
مَنْ خَلَقَ
وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ
الْخَيْرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ
وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ
وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحُدُودُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ
وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ
قُلْ إِنَّ رَبِّيُمْ أَنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْيَلَّ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ مِنَ اللَّهِ غَيْرَ اللَّهِ يَا تَيْبِكُمْ بِضِيَاءِ أَفْلا
تَسْمَعُونَ
قُلْ إرءَيْيُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ
النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنَ اللَّهِ غَيْرَ اللَّهِ
يَا تَيْبِكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفْلا تُبْصِرُونَ
وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الْيَلَّ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتُنَبِّتُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
كَانُوا

ਮਅਬੂਦ-ਜਿਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਦਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ 'ਚੋਂ ਗਵਾਹ ਕੱਢ ਲਿਆਵਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਸੱਚ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਇਲਜ਼ਾਮ/ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। (75)

ਕਾਰੂਨ ਮੂਸਾ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਐਨੇ ਭੰਡਾਰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁੱਜੀਆਂ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਨਾ ਮਾਰੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸ਼ੇਖੀ ਖੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਉਂਦਾ। (76) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ (ਧਨ ਦੌਲਤ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਆਖਰਿਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਮੰਗਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ 'ਚੋਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਭੁਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਭਲਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਲਾਈ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨਾ ਬਣੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (77)

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ (ਧਨ ਦੌਲਤ) ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਅਕਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ, ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਅਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? (78)

الْقَصَصُ

أَمَّنْ عَمَّنْ

كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ۝ وَزَعَمْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ۝
 فَكُنَّا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَ
 صَلَّ عَنْهُمْ ۝ مَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ۝ إِنَّ قَارُونَ
 كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ ۝ وَآتَيْنَاهُ
 مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ ۝
 أُولَئِكَ الْقَوْمُ ۝ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ ۝ إِنَّ اللَّهَ
 لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ۝ وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ
 الدَّارَ الْآخِرَةَ ۝ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا
 وَأَحْسِنْ ۝ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۝ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ
 فِي الْأَرْضِ ۝ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۝ قَالَ
 إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۝ وَأَوَّلُ لَعْنَةٍ يُعَلَّمُ أَنَّ
 اللَّهُ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْفُرُوقِ مَنْ هُوَ
 أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً ۝ وَكَثْرَتُ جَعَاءٍ ۝ وَلَا يُسْئَلُ

مَنْ

75 ਹਾਲ ਚਾਲ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਪੈਗੰਬਰ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਇਬ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਨਸੀਬ ਵਾਲੇ ਸਨ।
 76 ਕਾਰੂਨ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਦੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। ਫਿਰਐਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਬੇਗਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹੋ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਇਸੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਬਹੁਤ ਕਮਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਆਏ ਤਾਂ ਫਿਰਐਨ ਗਰਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਸਰਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੱਦ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨਾਲ ਦੋਗਲਾਪਣ ਰੱਖਦਾ, ਪਿੱਛੋਂ ਐਬ ਕੱਢਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਉਂਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ। ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਸੱਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਦੀ ਬਦ ਦੁਆ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਧਸ ਗਿਆ।
 77 ਖਰਾਬੀ ਨਾ ਕਰੋ ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾ ਕਰ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਭਾਵ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਣ, ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਖਰਿਤ ਦੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਕਮਾਓ।
 78 ਭਾਵ ਪਾਪੀ ਦੀ ਸਮਝ ਠਿਕਾਣੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾਪ ਕਿਉਂ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਸਮਝ ਉਲਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਛਾਇਦਾ? ਇਹ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਾਰੂਨ (ਵੱਡੀ) ਸਜ-ਪਜ ਅਤੇ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ (ਮਾਲ ਮਤਾਅ) ਕਾਰੂਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ (ਕਾਸ਼!) ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ (79) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ! ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ (ਜਿਹੜਾ) ਸਵਾਬ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਤੇ ਵਧੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ। (80) ਬੱਸ ਅਸੀਂ ਕਾਰੂਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਧਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਜਮਾਤ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਿਆ (81) ਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਕੱਲ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤੜਕਸਾਰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਹਾਏ! ਮੁਸੀਬਤ, ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਰੋਜ਼ੀ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਧਸਾ ਦਿੰਦਾ। ਖ਼ਰਾਬੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਜਾਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। (82) ਉਹ (ਜਿਹੜਾ) ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਹਾਏ! ਮਰਾਬੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਜਾਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। (82) ਉਹ (ਜਿਹੜਾ) ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਘਰ (ਹੈ) ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਤਿਆਰ) ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ (ਚੰਗਾ) ਅੰਤ ਤਾਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। (83)

عَنْ دُنُوْبِهِمُ الْمَجْرُمُونَ ۝ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ وَقَالَ الَّذِينَ يَرِيْدُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا يٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَاۤ اُوْتِيَ قَارُونَ ۙ اِنَّهٗ لَكُوۡدِحٍ عَظِيْمٍ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ اٰتَوْا الْعِلْمَ وَيٰكُمۡ ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِّمَنۡ اٰمَنَ وَعَمِلَ صٰلِحًا ۙ وَلَا يُاْتِيهَاۤ اِلَّا الصّٰبِرُوْنَ ۝ فَخَسَفْنَا بِهٖ وِبٰرِدِهٖ الْاَرْضَ سَفًّا ۙ كَاَنۡ لَّهٗ مِنْ فِتْنَةٍ يَّبْصُرُ وَاَنَّ مِنْ دُوۡنِ اللّٰهِ ۙ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَضِيۡنَ ۝ وَاَصْبَحَ الَّذِيْنَ تَمَنّٰوۡا مَكَانَهُ بِالْاٰمِسِ يُقُوۡلُوۡنَ وَيٰكَاَنۡ اللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنۡ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُهٗ ۙ لَوْلَا اَنَّ مَعَنَا عَلَيْنَا كُفَسَفَ بِنَاۤءِ وَيٰكَاَنۡهٗ لَا يُفْلِحُ الْكٰفِرُوۡنَ ۙ تِلْكَ الدّٰرُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِّلَّذِيْنَ لَا يُرِيْدُوۡنَ عُلُوۡا فِي

80 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਉਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮਿਹਨਤ ਸਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਸਬਰ ਲੋਕ ਲਾਲਚ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੇਸਮਝ ਆਦਮੀ ਦੁਨੀਆਦਾਰ ਦੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੀ ਰੁਸਵਾਈ ਦੀ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰੋ, ਸੋ ਇਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ 'ਤੇ ਡਿਗਦੇ ਨਾ ਫਿਰੋ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਆਰਾਮ ਤਾਂ ਦਸ ਵੀਹ ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

83 ਭਾਵ ਕਾਰੂਨ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਬੇਸਮਝਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾਂ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਵੱਡੀ ਕਿਸਮਤ ਹੈ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਲੰਬ ਚੜਾਅ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਇਲਮ-ਗਿਆਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ। ਰੁਤਬੇ-ਦਰਜੇ। ਨਿਜਾਤ-ਛੁਟਕਾਰਾ।

ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ (ਬਦਲਾ) ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੁਰਾਈ ਲੈ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (84) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਜਿਸ (ਅੱਲਾਹ) ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ (ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਨੂੰ ਫ਼ਰਜ਼ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸਿੱਟੇ (ਬਾਜ਼ਗਸ਼ਤ) ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ! ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਿਦਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ (ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ) ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹੈ (85) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਗਾਰ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਉਤਰੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਈ ਨਾ ਬਣਨਾ। (86) ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ (ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਰੋਕ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ। (87) ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪੂਜਨੀਕ ਸਮਝ ਕੇ ਨਾ ਸੱਦਣਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਪਾਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਉਗੇ। (88)

أَمْسُ حَنَّكَ ۝
الْقَصَصُ ۝

الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۝
مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۚ وَمَنْ
جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ
إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ فَرَضُوا
عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَدَآؤُكَ إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ رَبِّيَ
أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ۝ وَمَا كُنْتُمْ تُرْجَوْنَ أَنْ يُبَلِّغِيكَ
الْكِتَابَ إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ
ظَهِيْرًا
لِلْكَافِرِينَ ۝ وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ
إِذْ أَنْزَلْتُمُ الْكِتَابَ وَآدَعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ
لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

مَزْنٌ

- 84 ਨੇਕੀ ਲਈ ਨੇਕੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਪੱਕਾ ਮਿਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੁਆਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।
- 85 ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ ਲਿਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਇਤ ਹਿਜਰਤ ਵੇਲੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਫਿਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਆਵੋਗੇ, ਸੋ ਵੱਡੀ ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ਼ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋ ਕੇ ਆਏ।
- 86 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾ ਸਮਝੋ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ਼ ਬੁਰਾਈ ਕੀਤੀ ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ ਉਹੀ ਆਪਣਾ।
- 87 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਦੀਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਟੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਣੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਬਣ ਜਾਣ।
- 88 ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਮਿਟਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਭਾਵ ਆਪ ਕਦੀ ਵੀ ਮਿਟ ਸਕਦਾ ਹੈ।

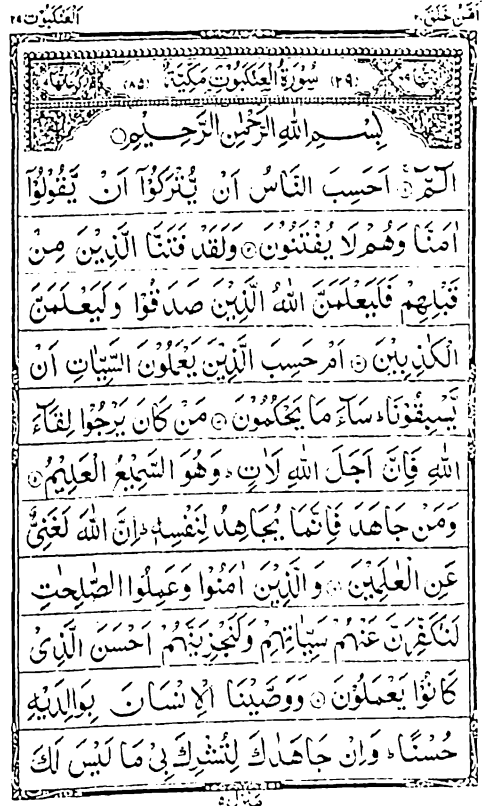
29. ਅਲ-ਅਨਕਬੂਤ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

(ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 69 ਆਇਤਾਂ, 7 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 990 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 4410 ਅੱਖਰ ਹਨ)

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਮੀਮ। (1) ਕੀ ਲੋਕ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਸਿਰਫ਼) ਇਹ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ, ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ? ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ? (2) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਕਰਾਂਗੇ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਈਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਝੂਠੇ ਹਨ। (3) ਕੀ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਮਝੀਂ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵਾਂਗੇ? ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬੁਰਾ ਹੈ। (4) ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਜੁਲਣ ਦੀ ਚਾਹਣਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਦਾ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ) ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਨਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲਾਭ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (7) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐ ਸੰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ! ਜੇਕਰ ਤੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੈਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਵੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਾਰੇ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਤੁਸੀਂ (ਸਾਰਿਆਂ) ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪੁੱਛ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ। (8)

- 4 ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਇਤਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਕੜੇ ਗਏ ਸਨ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਇਤ ਜਿਹੜੇ ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ।
- 7 ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਨੇਕੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਮੁਆਫ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।
- 8 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਕ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡੋ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭਲੇ ਪੁਰਖਾਂ 'ਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਾਂਗੇ(9) ਅਤੇ ਕਈ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ (ਚਾਹ ਤੇ) ਕੋਈ ਭੀੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ (ਇੰਜ) ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਕੀ ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਨਹੀਂ? (10) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਹੜੇ (ਸੱਚੇ) ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਰਹੇਗਾ। (11) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪ ਚੁੱਕ ਲਵਾਂਗੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਰਤਾ ਵੀ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਝੂਠੇ ਹਨ(12) ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਬੋਝ ਵੀ ਚੁੱਕਣਗੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੋਝਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ

أَمْ عَلِيمٌ
أَمْ عَلِيمٌ

بِهِ عَالِمٌ فَلَا تُطْعُهُمْ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنزِلْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ۝ وَصِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَدَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۝ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ۝ وَكَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِمُحْمِلِينَ ۝ وَمِنْ خَطِيئَتِهِمْ مَنْ سُئِلَ إِذْ أَنْتُمْ لَكُمْ يَوْمَ ۝ وَكَيْفَ تَعْلَمُونَ أَنْتُمْ لَهُمْ وَالْغَفَلَآءَ مَعَهُ أَنْتُمْ لَهُمْ ۝ وَكَيْفَ تَعْلَمُونَ الْقَوْمَ عَمَّا كَانُوا يَقْتُرُونَ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا

مَثَلَهُ

(ਲੋਕਾਂ ਦੇ) ਬੋਝ ਵੀ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਤੁਹਮਤਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (13) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੰਜਾਹ ਵਰ੍ਹੇ ਘੱਟ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਰਹੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਆ ਨੱਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ (ਨੂਹ ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। (14)

13 ਕੋਈ ਚਾਹਵੇ ਕਿ ਦੋਸਤੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਾਪ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲੈ ਲਵੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗ਼ਮਿਰਾਹ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਬਹਿਕਾਉਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਪਾਪ ਕਮਾਇਆ; ਉਹ ਪਾਪ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ।
14 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਰਹੇ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਰਹੇ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਹੋਈ।

ਇਨਕਾਰੀ-ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ। ਪੰਜਾਹ ਵਰ੍ਹੇ ਘੱਟ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਾਢੇ ਨੌ ਸੌ ਸਾਲ।

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਬੇੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣਾਇਆ। (15) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਚੇਤੇ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਝੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। (16) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੁੱਤਾਂ (ਮੂਰਤੀਆਂ) ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਬੱਸ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਹੀ ਰੋਜ਼ੀ ਮੰਗਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (17) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਵੀ (ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ) ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਣਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। (18) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਰਚਾਇਆ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ (ਕਿਵੇਂ) ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਹੈ। (19) ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਫਿਰੋ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਹੀ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰੇਗਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (20) ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਾਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਉਗੇ (21)

أَمِّنْ خَلْقًا

الْمَكِّيَّةُ

فَاخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝ فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ۝ وَاٰرَافِهِمْ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَانْتَفَوْهُ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ اِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًا وَتَخْتَلِفُونَ اَفْكَارًا ۝ اِنْ الدّٰيِنُ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُوْنَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللّٰهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوْهُ وَاشْكُرُوْا لَهٗ اَلَيْسَ تُرْجَعُوْنَ ۝ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَعَلَّا كَذٰبٌ اَمٌّ مِّنْ قَبْلِكُمْ ۝ وَمَا عَلَي الرّٰسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغَةُ الْمُبِيْنَةُ ۝ اَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللّٰهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ مَرٰتٍ ۝ ذٰلِكَ عَلَي اللّٰهِ يَسِيْرٌ ۝ قُلْ يَسِيْرًا فِى الْاَرْضِ فَانظُرُوْا كَيْفَ بَدَا الْخَلْقَ ثُمَّ اللّٰهُ يُنۡشِئُ النَّشَاةَ الْاٰخِرَةَ ۝ اِنَّ اللّٰهَ عَلَي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝ يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ

مَكِّيَّةٌ

15 ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਹਾਬੀ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਰਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਹਬਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਮੱਕਾ ਤੋਂ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਠਾਕ ਆ ਮਿਲੇ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਜਹਾਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤਾਂ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

18 ਜਿਹੜੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਈਮਾਨ ਦੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਰੱਬ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਰੋਜ਼ੀ ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

19 ਭਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਤਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣਾ ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਝ ਲਉ।

ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਉਸਨੂੰ) ਨਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬੇਵੱਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਹਾਈ। (22) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਉਹ ਮੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਤੋਂ ਨਾ ਉਮੀਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (23) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਉਸ (ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੋ ਜਾਂ ਸਾੜ ਦੇਵੋ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (24) ਅਤੇ (ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ. ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲਈਂ ਬੈਠੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਲਈ ਪਰੰਤੂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੋਗੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਲਾਹਣਤ ਪਾਉਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (25) ਬੱਸ ਉਹਨਾਂ ਤੇ (ਇੱਕ) ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (26) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚ ਪੈਗੰਬਰੀ ਤੇ ਕਿਤਾਬ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ) ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। (27)

وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ ۚ وَلِيَهُ تَقْدِيرُونَ ۚ وَمَا أُنشِرُ
 الْمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِّنْ
 دُونِ اللَّهِ مِن دَالٍ وَلَا نَصِيرٍ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 بِآيَاتِ اللَّهِ وَالْقُرْآنِ أُولَئِكَ يَكْسِبُونَ مِنْ رَحْمَتِي وَ
 أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
 إِذْ أَن قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ
 النَّارِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۚ وَقَالَ
 إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ
 بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ
 بَعْضُكُم بِبَعْضٍ ۚ وَيَبْعَثُ لِكُلِّ بَعْضٍ مَّا وَكَلَهُ
 النَّارَ ۚ وَمَا لَكُمْ مِّن نَّاصِرِينَ ۚ فَأَمَّن لَّهُ لُوطٌ ۚ
 وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ
 الْحَكِيمُ ۚ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ وَجَعَلْنَا

24 ਉਪਰੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦਾ ਕੌਮ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਇਸੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਸ ਕੌਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਨਾ ਜਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਜਲਾ ਸਕੀ।
 25 ਭਾਵ ਉਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੂਜੋ, ਬੁੱਤ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਲਾਹਣਤਾਂ ਪਾਉਣਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਅੱਖਾਂ ਬਦਲ ਲਈਆਂ।
 26 ਹਜ਼ਰਤ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਭੇਜਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਬਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੀ ਮੰਨਿਆ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਨਿਕਲੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵਸਾਇਆ।
 27 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੇ ਮਾਲ, ਔਲਾਦ, ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਨੇਕ ਨਾਮੀ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਅਜੀਬ) ਅਸਲੀਲ ਕੰਮ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (28) ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ (ਸੁਆਦ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ) ਮੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ (ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀ) ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਜਲਿਸਾਂ ਵਿਚ ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਲੈ ਆਉ। (29) ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੇਰੇ ਰੱਬ! ਇਹਨਾਂ ਫ਼ਸਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਫ਼ਰਮਾਉ। (30) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਸਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ੀ ਵਸਨੀਕ ਹਨ। (31) ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। (32)

الْمَكَاثِبِ

أَمْ حَسِبْتُمْ

فِي دَرَجَاتِهِ السُّبُوتَ وَالْكِتَابَ وَأَتَيْنَهُ أَجْرَهُ فِي
الدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لِمِنَ الصَّالِحِينَ ۝ وَ
لَوْ طَا إِيذًا قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَنْتَؤُنَّ السَّاحِسَةُ
مَا سَبَقْتُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝ أَيْتَكُمْ
لَأَنْتَؤُنَّ الرِّجَالُ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۚ وَأَنْتَؤُنَّ
فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ ۚ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اسْتَغْنَىٰ بَعْدَ أَبِي اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ
الْمُفْسِدِينَ ۝ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ
بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ ۚ
إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝ قَالَ إِنْ فِيهَا لَطَمَةٌ
فَالْوَاغِنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا يَنْخَبِئُ أَهْلُهَا
إِلَّا امْرَأَتَهُ زَكَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ۝ وَلَمَّا أَنْ

مَنْزِلًا

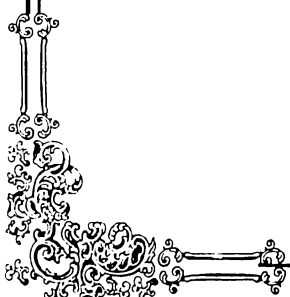
30 ਰਾਹ ਚੱਲਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ (ਅਤੇ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨਾ) ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਸੀ। ਇਸ ਬਦਕਾਰੀ ਨਾਲ ਰਾਹ ਚੱਲਦਿਆਂ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੇ (ਨਾਲ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਦੇ) ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਪਾਸਿਉਂ ਦੀ ਨਾ ਲੰਘਣ ਅਤੇ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਬਦਕਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਛੇੜ ਛਾੜ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਤੰਗ ਦਿਲ ਹੋਏ। (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਰਤਾ ਕੁ (ਵੀ) ਨਾ ਡਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਵਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। (33) ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਗਰੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸਮਾਨੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (34) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। (35) ਅਤੇ ਮਦਯਨ ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸੂਐਬ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾਵੇ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ) ਆਸ ਰੱਖੋ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਨਾ ਪਾਉ। (36) ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਸਮਝਿਆ ਸੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਚਾਲ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਨੇ ਆ ਫੜਿਆ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਪਏ ਰਹਿ ਗਏ। (37) ਅਤੇ ਆਦ ਤੇ ਸਮੂਦ ਨੂੰ ਵੀ (ਅਸੀਂ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ) ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ) ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ

مَنْ خَانَ
 جَاءَتْ رُسُلُنَا لَوْطًا بِرَبِّهِمْ وَضُفْرًا دَرَجًا
 قَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنَجِّوُكَ وَ أَهْلَكَ
 إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ۝ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى
 أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
 يَفْسُقُونَ ۝ وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ
 يَعْقِلُونَ ۝ وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۖ
 فَقَالَ يَتَّقُوا اللَّهَ وَاللَّهُ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا
 تَعْنُوا فِي الْأَرْضِ مَفْسِدِينَ ۖ فَكَذَّبُوا فَآخَذْنَا مِنْهُمُ
 الرَّجْفَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثَّةٍ ۝ وَعَادًا وَنَسُودًا
 وَقَدْ تَتَّبَعْنَا لَكُمْ مِنْ مَلَائِكِهِمْ سَوَائِرًا لَهُمْ
 الشَّيْطَانُ أَعْمَأَهُمْ فَصَدَّاهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
 كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ۝ وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَ
 هَامَانَ ۖ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ

ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਸਿੱਧੇ) ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਨ। (38) ਅਤੇ ਕਾਥੂਨ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਤੇ ਹਾਮਾਨ ਨੂੰ ਵੀ (ਹਲਾਕ ਕਰ) ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮੁਸਾ (ਅਲੈ.) ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ (ਸਾਡੇ) ਕਾਬੂ ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। (39)

- 33 ਇਹ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਵਾਂਗਾ।
- 35 ਭਾਵ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁੱਠੇ ਪੈਰੀਂ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
- 36 ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਧੋਖੇ ਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।
- 38 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਕਲਮੰਦ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਬਹਿਕਾਵੇ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੇ। ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰੀ-ਬੁਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਚਰਿੱਤਰ ਹੀਣ। ਅਮਲ-ਕੰਮ, ਕਰਮ।

ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਕਰਕੇ ਵਤ ਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ ਨੇ ਆ ਨੱਪਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਧਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (40) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ) ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮੱਕੜੀ ਵਾਂਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਕੜੀ ਦਾ ਘਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਕਾਸ਼ ਇਹ (ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ) ਜਾਣਦੇ। (41) ਇਹ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤਿਆਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ (ਭਾਵੇਂ) ਉਹ ਕੁੱਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅੱਲਾਹ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (42) ਅਸੀਂ ਇਹ ਮਿਸਾਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ (ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ) ਲਈ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਲ ਸਮਝ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। (43) ਅੱਲਾਹ ਤਿਆਲਾ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (44)

مَنْ خَلَقَ
الْعَنكبُوتَ

فَأَسْتَكْبِرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا اسْمِقِينَ ۝
فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ
حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ
خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا
كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يُظْلِمُونَ ۝ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ إِذَا ذُكِرَتْ بِهَا بَنَاتُهَا
وَأَنْ أَوْهِنَ الْيَبُوتُ لَبِيتَ الْعَنكَبُوتِ مَرَكُوا كَانُوا
يَعْلَمُونَ ۝ إِنَّ اللَّهَ يُعَلِّمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝
وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَضَرِبِهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا
إِلَّا الْعَالِمُونَ ۝ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

مَنْزِلَةٌ

41 ਭਾਵ ਘਰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇ। ਮੱਕੜੀ ਦਾ ਜਾਲਾ ਕਿ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਝਕਟੇ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਸਮਝੇ।
41(1) ਭਾਵ ਕਦੀਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈਰਾਨੀ ਕਰੇ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਕੜੀ ਨਾਲ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਲੋਕ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਕਈ ਅੱਗ ਪਾਣੀ ਨੂੰ, ਕਈ ਨਬੀਆਂ ਵਲੀਆਂ ਨੂੰ, ਕਈ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸੱਭ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੁੱਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਲਮ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਹਿਕਮਤਾਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹਨ।
44 ਭਾਵ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਝ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਵੇ?

ਐ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.)! ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਰਹੋ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਮਾਜ਼ ਅਸਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ (ਸਿਮਰਨ) ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ (45) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਚੱਜੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇ। ਹਾਂ! ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਲੂਕ ਕਰੋ) ਅਤੇ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਅਬੂਦ (ਜਿਸਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ) ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਾਂ। (46) ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਉਹਨਾਂ (ਮੁਸ਼ਰਿਕ) ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਉਹੀ (ਲੋਕ) ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਢੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। (47) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਝੂਠ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ੱਕ 'ਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ। (48) ਬਲਕਿ ਇਹ ਰੋਸ਼ਨ ਆਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ (ਹਨ) ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ ਹਨ। (49) ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰੀਆਂ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (50)

اِنَّ مَا نُنزِّلُ

اِنَّ مَا نُنزِّلُ لِيَاكُ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلَاةَ ۗ اِنَّ

الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللَّهِ

الْكَبِيرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ۝ وَلَا تُجَادِلُوا اَهْلَ

الْكِتَابِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ ۗ اِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا

مِنْهُمْ وَقُولُوا اٰمَنَّا بِالَّذِي اُنزِلَ الْبَيِّنَاتِ اِلَيْكُمْ

وَالْهُدٰى وَالنُّهٰى ۗ وَاحِدٌ ۗ وَنَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُونَ ۝ وَ

كَذٰلِكَ اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتٰبَ الْاَلَدِيْنَ اَتَيْنٰهُمْ الْكِتٰبَ

يُؤْمِنُوْنَ بِهِ ۗ وَمِنْ هٰؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ ۗ وَمَا يَجْحَدُ

بِآيٰتِنَا اِلَّا الْكٰفِرُوْنَ ۝ وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوْنَ مِنْ قَبْلِهٖ

مِنْ كِتٰبٍ ۗ وَلَا تَحْطٰى بِحَيْثُكَ اِلَّا الَّذِيْنَ اَلْبٰطِلُوْنَ ۝

بَلْ هُوَ آيٰتٍ بَيِّنٰتٍ فِىْ صُدُوْرِ الَّذِيْنَ اُوْتُوْا الْعِلْمَ

ۗ وَمَا يَجْحَدُ بِآيٰتِنَا اِلَّا الظّٰلِمُوْنَ ۝ وَقَالُوْا لَوْلَا

اُنزِلَ عَلَيْنَا آيٰتٌ مِّنْ رَبِّهٖ ۗ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيٰتُ

مَنْزِلٌ

45 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਹਰ ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਬਚੇ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਲਈ ਵੀ ਬਚਿਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ।

46 ਭਾਵ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਦਾ ਦੀਨ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦੀਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਝਗੜੋ ਕਿ ਜੜੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੱਟ ਦੇਵੋ, ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾ ਦੇਵੋ ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਹੀ ਹੈ।

47 ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਠੀਕ ਸਮਝੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਣਗੇ।

48 ਭਾਵ ਸ਼ੱਕ ਸੁਥੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨਾ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੱਥੀਂ ਕਲਮ ਫੜੀ।

(ਜਾਰੀ)

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਮਤ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (51) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਹੀ ਗਵਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਜੇ ਚੀਜ਼ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਝੂਠ (ਨਾ-ਹੱਕ) ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਉਹ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (52) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ (ਮੁਕੱਰਰ) ਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ (ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ। (53) ਇਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ ਤਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। (54) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਜ਼ਾਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਅਤੇ ਹੇਠੋਂ ਪਕੜ ਲਏਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ

اَنْزَلْنَا

عِنْدَ اللّٰهِ وَاِنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝ اَوْلٰئِكَ يَكْفُرُهُمْ اَنَّا
 اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
 لَرَحْمَةً وَّذِكْرًا لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُوْنَ ۝ قُلْ كَفَىٰ بِاللّٰهِ
 بَيِّنٰتٍ وَّيَتَذَكَّرُ اَشْهَادًا ۗ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَاَلْاَرْضِ ۗ
 وَاَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْبَاطِلِ وَاَكْفَرُوْا بِاللّٰهِ ۗ اُو۟لٰٓئِكَ هُمُ
 الْخٰسِرُوْنَ ۝ وَاَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذٰبِ ۗ وَلَوْ كَا
 اَجَلَ مَسٰى لَاجَاَهُمُ الْعَذٰبُ ۗ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً
 وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝ وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذٰبِ ۗ وَاِن
 جَهَنَّمَ لَحٰطِيَةٌۢ بِالْكَافِرِيْنَ ۗ يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذٰبُ
 مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اٰجْلِهِمْ وَيَقُوْلُ ذُو قُوٰ
 مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ لِيُعٰدِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّ
 اَرْضِيْ وَاِسْعٰةًۢ فَاَيٰتٰٓءَ فَاَعْبُدُوْنَ ۝ كُلُّ نَفْسٍ
 ذٰرِيَةٌۢ لِّلْمَوْتِ ۗ ثُمَّ اِلَيْنَا تُرْجَعُوْنَ ۝ وَاَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

(ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ) ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਉ। (55) ਐ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਓ! ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹੋ, ਮੇਰੀ ਧਰਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ। (56) ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਹੀ ਤਰਫ਼ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਗੇ। (57)

- 49 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹ 'ਵਹੀ' ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ, ਸਦਾ ਲਈ ਬਿਨ ਪੜ੍ਹੇ ਸੀਨਾ-ਬ-ਸੀਨਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਿਫਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਹਿਫਜ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਬਾਕੀ ਲਿਖਣਾ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ।
- 52 ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ ਅਤੇ ਝੂਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ।
- 53 ਇਸ ਉੱਮਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋਣਾ ਫੜੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੱਕਾ ਦੀ ਫਤਹਿ ਸਮੇਂ ਮੱਕਾ ਦੇ ਲੋਕ ਬੇ-ਖ਼ਬਰ ਰਹੇ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਖੜੀ ਹੋਈ।
- 54 ਭਾਵ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਾਂ ਬੇਕਾਰ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਪਏ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਫਰ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਸਾੜਦੀ ਹੈ।
- 55 ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਹ ਅਜ਼ਾਬ ਹੀ ਬੋਲੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਕਾਤ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲ ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਲਟਕੇਗਾ, ਜਬਾੜੇ ਚੀਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹਾਂ।
- 57 ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਜ਼ੋਰ ਭਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਿਜਰਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਸੀ ਤਰਾਸੀ ਘਰ ਹਬਸ਼ਾ ਦੇਜ਼ ਗਏ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਕਰਕੇ ਕੱਟ ਲਵੋ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵੋਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣਾ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋਣਾ ਦਿਲੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾ ਲੱਗੇ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ (ਕਰਮ) ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜੰਨਤ ਦੇ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਮਹਿਲਾਂ 'ਚ ਥਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ, (ਨੇਕ) ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ (ਇਹ) ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਹੈ। (58) ਜਿਹੜੇ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਕਰਦੇ (ਅਤੇ) ਆਪਣੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (59) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ (ਰੋਟੀ) ਚੁੱਕੀ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ-ਰੋਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਨਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (60) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਦ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ? ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਗ਼ਲਤ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ? (61) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੰਗੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (62)

ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਮੀਂਹ ਕਿਸ ਨੇ ਵਰ੍ਹਾਇਆ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੜ ਜੀਵਤ (ਕਿਸ ਨੇ) ਕੀਤਾ? ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। (63) ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਡ ਅਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ (ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਥਾਂ) ਤਾਂ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਇਹ (ਲੋਕ) ਸਮਝਦੇ। (64)

اِنَّ مَا اَنْزَلْنَا

الْعَنْكَبُوتِ

وَعَلِمُوا الصَّلٰحٰتِ لَنِبُوْنَهُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ عُرْفًا تَخْرِجِي مِّنْ
 تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِيَيْنَ فِيْهَا نِعْمَ اَجْرَ الْعٰلَمِيْنَ ۝
 الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۝ وَكَآئِبُنْ
 مِّنْ دَاۤءِبَةٍ لَا تَحْسِبُ رِزْقَهَا ۗ اللهُ يَرْزُقُهَا وَاَيَّاكُمْ ۗ
 وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ وَلَيْنِ سَاَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ
 السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَنَحْوِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ لَيَقُوْلُنَّ
 اللهُ فَاَنَّىٰ يُؤْفِكُوْنَ ۝ اللهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
 يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهُ ۗ اِنَّ اللهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيْمٌ ۝ وَلَيْنِ سَاَلْتَهُمْ مِّنْ نَّذٰلِ مِنَ السَّمٰوٰتِ مَآءٍ
 فَآحْيَا بِهٖ الْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُوْلُنَّ اللهُ
 قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ۗ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ۝ وَمَا
 هٰذِهِ الْحَيٰوَةُ الدُّنْيَا اِلَّا لَهْوٌ وَوَعْبٌ ۗ وَاِنَّ الدَّارَ
 الْاٰخِرَةَ لَهِيَ الْحَيٰوَةُ لِمَنْ لَّمْ يَلْمِزْ سِوَا اللهِ شَيْئًا
 وَاَلَمْ يَكُنْ يَدْعُوْا لِمَا اَنْزَلَ اللهُ عَلَيْهِمْ سُلٰطٰتًا
 مِّنْ سَمٰوٰتٍ ۗ اِنَّهُمْ لَكٰفِرُوْنَ ۝

مَزُوْر

- 59 ਭਾਵ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਮਿਲੇਗਾ।
- 60 ਰੋਜ਼ੀ ਪੱਖੋਂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਕਸਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਨਵਾਂ ਦਿਨ ਨਵੀਂ ਰੋਜ਼ੀ।
- 62 ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਬੱਬ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਏ ਫਿਰ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਹੀ ਪਹੁੰਚਾ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਚਾਹਵੇ ਨਾ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹਵੇ।
- 62 (1) ਨਾਪ ਤੱਲ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।
- 63 ਭਾਵ ਵਰਖਾ ਵੀ ਹਰ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਦੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ, ਗ਼ਰੀਬ ਤੋਂ ਧਨਾਢ ਬਣਾ ਦੇਵੇ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ) ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਦੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ਕੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਝੱਟ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (65) ਤਾਂ ਜੋ (ਕੁੱਝ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ। ਚਲੋ ਖ਼ੈਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। (66) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰਮ (ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ) ਨੂੰ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਕੂੜ-ਕੁਸਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। (67) ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੈ? ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਹੱਕ (ਸੱਚ ਗੱਲ) ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਵੇ। ਕੀ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ? (68) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੈ। (69)

أَنشَأْنَا قُرُونًا ۝ الرُّومُ ۝

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
 الدِّينَ ذَلَّلْنَا بِتَجْمُهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ۝
 لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ لِيُكْفِرُوا فَسَوْفَ يُعْلَمُونَ ۝
 أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيَنْتَضِفُ النَّاسُ
 مِنْ حَوْلِهِمْ أَفِيَا الْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ
 يَكْفُرُونَ ۝ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ
 كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي
 جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۝ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا
 لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ۝

سُورَةُ الرَّوْمِ مَكِّيَّةٌ (٨٢) الرَّوْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ فِي الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ
 بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيِّغُلِبُونَ ۝ فِي بَضْعِ سِنِينَ ۝ لِلَّهِ

مَثَلٌ

30 ਸੂਰਤ ਅਰ-ਰੂਮ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 60 ਆਇਤਾਂ, 6 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 827 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3547 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਮੀਮ। (1) ਰੂਮ (ਵਾਲੇ) ਨੇੜੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਖਾ ਗਏ। (2) ਅਤੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹਾਰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। (3)

67 ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੀ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਫ਼ਸਾਦ ਸੀ, ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਅਹਿਸਾਨ ਮੰਨਦੇ ਸਨ, ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸੱਚਾ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

69 ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਭਾਵ ਨੇੜਤਾ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਜਿਹੜੀ ਜੰਨਤ ਹੈ।

ਖ਼ਾਨਾ-ਏ-ਕਾਅਬਾ-ਵਰਗ ਆਕਾਰ ਦਾ ਪਾਕ ਘਰ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (4) ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਦਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (5) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਚਨ (ਹੈ), ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (6) ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਪੱਖੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹਨ। (7) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਏਆਲਾ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (8) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ-ਫਿਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ? ਜੇਕਰ (ਘੁੰਮਦੇ-ਫਿਰਦੇ) ਤਾਂ ਵੇਖ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ

الزّوم

اَنْل مَا اَوْحَى

الْأَرْضُ مِنْ قَبْلِ وَمِنْ بَعْدِهِ وَيَوْمَئِذٍ يَفِرُّ
 الْمُؤْمِنُونَ ۝ يَبْصُرُ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ
 الرَّحِيمُ ۝ وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِمَّنْ
 الْحَبِيبِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ۝ أَوَلَمْ
 يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 وَإِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ النَّاسِ فَلْيَكْفُرُوا ۝
 أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
 عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً
 وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَ
 جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
 وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ

مذلول

ਵਾਹਿਆ-ਬੀਜਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵਾਹਿਆ-ਬੀਜਿਆ? ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। (9)

- 4 ਰੂਮ ਅਤੇ ਫ਼ਾਰਸ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇਸ਼ ਅਰਬ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਲੜਦੇ ਸਨ ਭਾਵ ਇਰਾਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ। ਮੱਕਾ ਦੇ ਕਾਫ਼ਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਫ਼ਾਰਸ ਜਿੱਤੀਏ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਰੂਮ। ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬੁਠੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਉੱਡੀਆਂ ਸਨ, ਰੱਬ ਨੇ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰੂਮ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦਬ ਗਿਆ ਉਹ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੋਣਗੇ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ।
- 5 ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰੂਮ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਿਨ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਹੋਈ, ਉਸੇ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਸੀ।
- 6 ਭਾਵ ਜ਼ਾਹਿਰੀ ਸਬੱਬਾਂ ਦੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।
- 7 ਭਾਵ ਜ਼ਾਹਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਵੇਖਣ ਕਹਿਣ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੈ।
- 8 ਭਾਵ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤ ਹੈ, ਇਨਸਾਨ ਡੰਗਰ/ਪਸ਼ੂ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਗਰਦਿਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ, ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਸਾਲ ਜਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਫ਼ਤ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮਿਟਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਤ ਕੋਈ ਖੇਤ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁੱਝ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਉਹੀ ਆਖ਼ਿਰਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ।
- 9 ਭਾਵ ਰਸੂਲ ਦੇ ਭੇਜੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅੱਲਾਹ ਨਹੀਂ ਫੱਬਦਾ।

ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੁਰਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਠਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਨ। (10) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਉਗੇ। (11) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿਆਮਤ ਵਾਪਰੇਗੀ, ਪਾਪੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (12) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਬਣਾਏ ਹੋਏ) ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। (13) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿਆਮਤ ਵਾਪਰੇਗੀ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਧੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (14) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ (ਜੰਨਤ ਦੇ) ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣਗੇ। (15) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਬੁਠਲਾਇਆ। ਉਹ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (16) ਤਾਂ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਵੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸਹਿਤ ਸਿਮਰਨ ਭਾਵ ਨਮਾਜ਼) ਅਦਾ ਕਰੋ (17) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦੀ ਉਸਤਤਿ (ਹੋ ਰਹੀ) ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਵੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ) (18) ਉਹੀ ਜਿਉਂਦੇ ਨੂੰ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਉਹੀ) ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜੀਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਤੁਸੀਂ (ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਬਾਰਾ) ਜੀਵਤ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ। (19) ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਬਣ ਕੇ ਥਾਂ-ਕੁ-ਥਾਂ ਖਿੱਲਰਦੇ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ (20)

الزُّمَرُ

اَنْتُمْ اَنْتُمْ

الَّذِينَ اسَاءُوا السُّوَاءَ اَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللّٰهِ وَ
كَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ۝ اللّٰهُ يَبْدُءُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ
الْمُجْرِمُونَ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاؤُا
وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كٰفِرِينَ ۝ وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ
يُؤْمِسُ بِيَدِيَّتْهُمْ قَوْمٌ ۝ فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ۝ وَاَمَّا الَّذِينَ
كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا وَلِقَايِ الْاٰخِرَةِ فَاُولٰٓئِكَ فِي
الْعَذَابِ مُخْمَرُونَ ۝ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ حِيْنَ تُسَوِّى وَ
حِيْنَ تُصْبِحُونَ ۝ وَاَلَمْ نُحْمَدْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ
الْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِيْنَ تُظْهِرُونَ ۝ يُخْرِجُ الْحَيَّ
مِّنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِّنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي
الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ نُنزِّلُ الْحَوٰثِرَ ۝ وَمِنَ اٰيٰتِنَا

مَنْزِلٌ

- 10 ਭਾਵ ਇੱਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਮਿਲਣੀ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਫ਼ਨਾ ਵੀ ਇੱਕ ਦੀ ਫ਼ਨਾ ਸਮਝੋ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਇੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੰਨੋ।
- 13 ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ।
- 18 ਭਾਵ ਪਾਕ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਸਮਿਆਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼, ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਮਗਰਿਬ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਜ਼ੋਹਰ ਵੇਲੇ।
- 19 ਮਰੀ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਨਦਾਰ।

ਕਿਆਮਤ-ਪਰਲੋ।

ਅਤੇ ਇਹ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। ਉਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਜਿਨਸ (ਨਸਲ) ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ (ਆਕਰਸ਼ਤ ਹੋ ਕੇ) ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (21) ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ, ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਅੱਡੋ-ਅੱਡ ਹੋਣਾ। ਅਕਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ (ਗੱਲਾਂ) ਵਿੱਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (22) ਅਤੇ ਉਸ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ (ਕਿ) ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਸੌਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (23) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਅਤੇ ਆਸ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਵਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਉਂਦੀ (ਹਰੀ-ਭਰੀ) ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (24) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ' (ਨਿੱਕਲਣ ਦੇ ਲਈ) ਆਵਾਜ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਨਿਕਲ ਆਉਗੇ। (25) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ (ਜਿੰਨੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਆਦਿ) ਹਨ ਉਸੇ ਦੀ (ਮਲਕੀਅਤ) ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਨ (26)

أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾
 وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّسَانِ وَاللُّوَانِ كُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاءُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْعَوْنَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٥﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرٍ دُونَ ذَلِكَ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنْ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَهُ مَنْ فِي

21 ਰੱਬ ਨੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਨਸਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਨਸਲ ਦੋ ਤੋਂ, ਫਿਰ ਕਈ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਸਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਚੱਲੇ, ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਜੋੜਾ (ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਾਏ) ਭਾਵ ਜਿਨਾ ਕਰੇ ਨਿਕਾਹ ਨਾ ਕਰੇ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਨਵਰ ਹੈ।
 22 ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨ ਇੱਕ ਮਾਂ ਬਾਪ ਤੋਂ ਬਣਾਏ, ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਸਾ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਦਮੀ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਜਾਨਵਰ।
 23 ਦੋ ਹਾਲਤਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇੱਕ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਤਾਂ ਰਾਤ ਸੌਣ ਨੂੰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਰੋਜ਼ੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸੌਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ।
 25 ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਥਾਂ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੈਰਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜੋ (ਮਲਕਤ ਨੂੰ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (27) ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਹਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਲਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਾਸੀਆਂ (ਸੇਵਕਾਵਾਂ) ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਿਕ ਹੋ। ਉਹ ਉਸ ਮਾਲ ਵਿੱਚੋਂ (ਹਨ) ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸ਼ਰੀਕ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ) ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ (ਮਾਲਿਕ ਸਮਝਦੇ) ਹੋ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਰਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀਆਂ (ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ) ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਅਕਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (28) ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ, ਬੇ-ਸਮਝੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ।

(29) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਮੂੰਹ ਕਰਦੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਤਰਤ ਨੂੰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ, ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਉ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ (ਬਣਤਰ) 'ਚ ਘਾਟ-ਵਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹੋ ਠੀਕ ਮਜ਼ਹਬ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (30) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਉਸ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਲਾਈ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਬਣੀਓ। (31)

اَلَّذِيْنَ اَنْزَلْنَا مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلِّ لَهٗ فَنُزِّلُوْنَ ۝ وَهُوَ الَّذِيْ يَبْدِئُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ ۝ وَوَلِهٖ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۝ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ ۝ هَلْ لَكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَآءَ فِيْ مَا رَزَقْتَكُمْ فَاَنْتُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ مَّعًا فَاُولٰٓئِكَ كَيْفَ جِئْتُمْ اَنْفُسَكُمْ ۝ كَذٰلِكَ نَفْصَلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُوْنَ ۝ كَيْلِ اتَّبِعَ الْاٰدِيْنَ ظٰلِمُوْا اَهُوْا اَهُمْ يَغَيِّرُ عِلْمًا ۝ فَمَنْ يَهْدِيْ مَنْ اَصْلَ اللّٰهُ ۝ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ۝ فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِیْفًا ۝ فَطَرَتِ اللّٰهُ الَّذِيْ فَطَرَ النَّاسَ عَابِدًا ۝ لَا تَبْدِيْلَ لِحٰقْلِ اللّٰهِ ۝ ذٰلِكَ الدِّيْنُ الْقٰئِمُ ۝ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ مُنِيْبِيْنَ اِلَيْهِ وَاَتَقُوْهُ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُوْنُوْا مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝

ਮਤਲ

27 ਭਾਵ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾ ਖਾਣ ਨਾ ਪੀਣ ਨਾ ਟੱਟੀ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨ, ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਿਫਤ ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਕ ਜਾਤ ਹੈ।
 28 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਲੋੜੀ ਦੇ ਝੁਠੇ ਮਾਲਿਕ ਹੋ। ਸਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਹੋ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਚਾ ਮਾਲਿਕ ਆਪਣੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੀ ਕੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਮੰਨਦੇ ਹੋ।
 30 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਿਕ, ਹਾਕਿਮ, ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਾਲਾ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਉਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਾਨ ਮਾਲ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਐਬ ਕੱਢਣਾ, ਹਰ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਗ਼ਰੀਬ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਰਨਾ, ਹੱਕ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਦੇਣਾ, ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਹਰ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਉਹੀ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ।
 31 ਭਾਵ ਅਸਲ ਦੀਨ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਫੜੋ, ਉਸ ਵੱਲ ਮੁੜ ਆਵੋ, ਜੇਕਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਦੀਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ (ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਧੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਧੜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਨ। (32) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦਾਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਤਰਫ਼ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫ਼ਜ਼ਲ-ਓ-ਕਰਮ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਧੜਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। (33) ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰਨ। ਸੋਚ ਲਓ ਸ਼ੈਰ ਲਾਭ ਉਠਾਈ ਜਾਉ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (34) ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ? (35) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਕਮਾਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਨਾ-

ਉਮੀਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (36) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਏਹਾ ਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਜ਼ਕ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੰਗੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (37) ਤਾਂ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਮੁਥਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਾਹੀਆਂ (ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਲੋਕ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। (38)

33 ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਦਤ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਮੁੜ ਆਉਣਾ ਵੀ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਦਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਡਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

37 ਭਾਵ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਰੋਜ਼ੀ ਘੱਟ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਵੇ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਸ਼ਿਰਕ-ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਣਾ। ਮਿਹਰ-ਮਿਹਰਬਾਨੀ।

الزّومر

اَنْل مَا اَنْجِي

مِنَ الَّذِينَ فَتَرُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا تَابِعِيَةً كُلِّ حِزْبٍ
 بِمَا لَدَيْهِمْ فِ رِحْوَانٍ ۖ وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا
 رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آذَانَهُمْ مِنْهُ رَحِمَةٌ
 إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْتَابُ عَلَى يَتْرِكُونَ ۖ يَكْفُرُوا بِمَا
 آتَيْنَاهُمْ فَاتَّبَعُوا اللَّهَ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۖ أَمْ أَنْزَلْنَا
 عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَبَّرُ بِمَا كَانُوا بِهِ يَسْتُرُونَ ۖ
 وَإِذَا آذَيْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ
 سَيِّئَةٌ مِّمَّا قَدَّمَتْ آيَاتُنَا لَأَإِيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَفْتَطُونَ ۖ
 أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۖ فَإِن
 ذَا الْقُرْبَىٰ حَقُّهُ وَالْمَسْكِينِ وَالْبَنِ السَّبِيلِ ۗ ذَٰلِكَ
 خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ ۗ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ ۖ وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ رَبِّكَ لِيُزِيلُوا فِي أَمْوَالِ

مَزَل

ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਫਜ਼ਲ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਮੰਗੋ ਤੇ ਅਜਬ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ (46) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਪੈਗ਼ਿਬਰ ਭੇਜੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਭਰਵਾਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। (47) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਲੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਕਣੀਆਂ ਪੈਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (48) ਅਤੇ ਉਸ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। (49) ਤਾਂ ਐ! ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫ ਵੇਖ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੜ ਜਿਉਂਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (50)

أَفَلَمْ يَأْتِيَنَّكَ
الرُّسُلُ ۚ إِنَّكَ كَافِرٌ
بِهَا ۚ وَمِنَ الْآيَاتِ أَنْ يُرْسِلَ
الزِّيَّاحَ مَبَشِّرَاتٍ ۖ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتُنذِرَ
الْأَفْكَارَ بِأَمْرِهِ ۚ وَاللَّهُ
بِغُفْلَتِكُمْ لَاحِظٌ ۚ وَلَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ۚ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ
قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَانْتَقَمْنَا
مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا ۚ وَكَانَ
حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ
اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلَ
الزِّيَّاحَ فَيُنزِلُ سَحَابًا
فَيُبْسِطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ
يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كَسْفًا
فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
خِلَالِهِ ۚ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا إِذَا
هُمْ يَسْتَنْبِشُونَ ۚ وَإِنْ
كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ
يُنزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ
قَبْلِهِ لَمُبْسِئِينَ ۚ فَانظُرْ
إِلَى أَنْزَلْنَاهُ لَيْلًا
مُتَوَسِّطًا ۚ وَهُوَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ

مَزَل

46 ਭਾਵ ਹਵਾ ਚੱਲਣ ਦੇ ਇੰਨੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੀਂਹ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੱਲਣ ਦੇ।

47 ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਦੀਨ ਦੇ ਗ਼ਲਬੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

48 ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹਵੇ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਪਿੱਛੋਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਨ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹਵਾ ਵਗਾਈਏ ਕਿ ਉਹ (ਉਸ ਦੇ ਸਬੱਬ) ਪੈਲੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਕਿ ਪੀਲੀ (ਹੋ ਗਈ ਹੈ) ਤਾਂ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਨਾ-ਸੁਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ। (51) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ (ਗੱਲਬਾਤ) ਨਹੀਂ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਬੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਣ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। (52) ਅਤੇ ਨਾ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਸੋ ਉਹੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਨ। (53) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ (ਮੁੱਢੇ) ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ ਫਿਰ ਤਾਕਤ ਮਗਰੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਬੁਢਾਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (54) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿਆਮਤ ਵਾਪਰੇਗੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਸਹੁਆਂ ਖਾਣਗੇ ਕਿ ਉਹ (ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ) ਇੱਕ ਘੜੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ (ਸਿੱਧੇ) ਰਸਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲਦੇ ਸਨ। (55) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਰਹੇ ਹੋ ਤੇ ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਹੀ ਦਿਨ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (56) ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਜ਼ਾਲਿਮ ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਹੀ ਦਿਨ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (56) ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਜ਼ਰ ਰਤਾ ਭਰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (57)

اِنَّ مَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلٍ
 وَلَكِنْ اَرْسَلْنَا رِيْحًا فَرَاوَهٗ مُصَفَّرًا لَّا تَلْوِي مَنْ بَعْدُ
 يَكْفُرُوْنَ ۝ فَاِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تَسْمِعُ الصُّمَّ
 الدُّعَاۗءَ اِذَا وَاوَلُوْا مُدْبِرِيْنَ ۝ وَمَا اَنْتَ بِهٰدٍ الْعُمٰى
 عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ ۝ اِنْ تَسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِآيٰتِنَا
 فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝ اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ
 ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ
 بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۚ وَهُوَ
 الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ ۝ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِثُ
 الْمُجْرِمُوْنَ ۙ وَمَا لَيْتُوْا غَيْرَ سَاعَةٍ ۙ كَذٰلِكَ كَانُوْا
 يُؤْفَكُوْنَ ۝ وَقَالَ الَّذِيْنَ اٰتُوْا الْعِلْمَ وَالْاِيْمَانَ لَقَدْ
 لَبِثْنٰمْ فِيْ كِتٰبِ اللّٰهِ اِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ ۙ فَهٰذَا يَوْمُ
 الْبَعْثِ ۙ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ فَيَوْمَئِذٍ
 لَا يُنْفَعُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَعٰدِرُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ۝

مَزُوْن

51 ਭਾਵ ਉਸ ਦਾ ਸੁਕਰ ਅਤੇ ਨਾਸੁਕਰੀ ਮਤਲਬ ਲਈ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਬੰਦਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਕੇ ਨਿੱਡਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਰੰਗਾ ਰੰਗੀ ਹੈ।
 55 ਭਾਵ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਘੱਟ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਤੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ (ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ) ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਝੂਠੇ ਹੋ। (58) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (59) ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਕਰੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਵੇਖੋ) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਹੋਛਾ) ਨਾ ਬਣਾ ਦੇਣ। (60)

31. ਸੂਰਤ ਲੁਕਮਾਨ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 34 ਆਇਤਾਂ, 4 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 554 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 2217 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

اِنَّ مَا آتَيْنَا

لَقَدْ

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ
 وَلَكِنْ جَاءَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولُنَّ الدِّينَ كَفَرُوا وَإِنْ
 أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ۝ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى
 قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ
 اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُؤْقِنُونَ ۝

سُورَةُ لُقْمَانَ كِتَابُ الرِّسَالَةِ (31)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ۝ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۝ هُدًى وَ
 رَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
 وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُؤْقِنُونَ ۝
 أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ ۝ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُشْتَرِ لَهْوَهُ
 الْحَدِيثَ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۝

مَنْزِلٌ

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਮੀਮ। (1) ਇਹ ਹਿਕਮਤ (ਭਰਪੂਰ) ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ। (2) ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ (ਹੈ)। (3) ਜੋ ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (4) ਇਹੋ ਆਪਣੇ ਰੱਬ (ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ) ਹਿਦਾਇਤ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ (ਆਦਿ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ) ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (5) ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਰਥ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ-ਸਮਝੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰੇ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (6)

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਕੜ ਕੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। (7) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਹਨ। (8) ਸਦਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ, ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (9) ਉਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਗ਼ੈਰ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਹਾੜ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਧਰਤੀ ਹਿਲਾ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ (ਧਰਤੀ) 'ਤੇ ਖਿਲਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਗਾਈਆਂ। (10) ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਸਪਸ਼ਟ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। (11) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲੁਕਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਸਾਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (12)

أَفَلَمْ يَتَفَكَّرْ
وَبَيِّنَّا لَهَا نُجُودًا وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝
وَإِذَا تَنَادَىٰ عَلَيْهِ الْإِنسَانُ أَن لَّمْ
يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا ۖ فَنَسِيَهَا ۗ بَعْدَ إِبْرَ
الْبَيْتِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۝ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۖ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
تَرَوْنَهَا ۖ وَاللَّهُ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي ۖ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ
وَيَتَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۖ وَانزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۝ هَلْأَمْ خَلَقُ
اللَّهُ فَاؤُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۖ بَلِ
الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ
الْحِكْمَةَ ۖ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ ۖ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝ وَإِذْ

مَنْزِلٌ

12 ਹਜ਼ਰਤ ਲੁਕਮਾਨ ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਊਦ (ਅਲੈ) ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸਨ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਕਮਤ ਦਿੱਤੀ ਭਾਵ ਅਕਲ ਦੀ ਰਾਹੋਂ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ।

ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਲੁਕਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਬੇਟਾ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ। ਸ਼ਿਰਕ ਤਾਂ ਬੜਾ (ਭਾਰੀ) ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ (13) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁੱਖ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਪੇਟ 'ਚ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਚੁੰਘਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਖ ਚੁੰਘਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਅਤੇ (ਤੁਸੀਂ) ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (14) ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਣਾ। ਹਾਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ (ਕੰਮਾਂ) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜੇ, ਉਸੇ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ। (15)

لُقْمٰنُ
 قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهِ وَهُوَ يُعِظُهُ يَبْنٰى لَا تُشْرِكْ
 بِاللّٰهِ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ۝ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ
 بِوَالِدَيْهِ حَسَنَةً اُمَّةً وَهٰنَا عَلٰى وَهِنٍ وَفِصْلَةٌ
 فِيْ عَامِلِيْنَ اَنْ اَشْكُرُوْا وَلِوَالِدَيْكَ اِلَآئِي الْمَصِيْرُ ۝
 وَاِنْ جَاهَدَاكَ عَلٰى اَنْ تُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ
 بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَاَصْحَابُ مَا فِي الدُّنْيَا مُعْرُوْفًا ۝
 وَاَتَيْنٰ سَبِيْلَ مَنْ اَنَابَ اِلَآئِي ۝ ثُمَّ اِلَآئِي مَرْجِعُكُمْ
 فَاَنْبِئْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ يٰبْنٰى اِنَّمَا اِنْ تَكُ
 مِنْتَقَالِ حَبِيْبَةٍ مِّنْ حَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِيْ صَخْرَةٍ اَوْ
 فِي السَّمٰوٰتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يٰٓاَيُّهَا اللّٰهُ اِنَّا
 اللّٰهُ لَطِيْفٌ حَبِيْرٌ ۝ يٰبْنٰى اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ
 بِالْمَعْرُوْفِ وَاَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلٰى مَا
 اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ۝ وَلَا تَصْغُرْ
 مِرْلًا

(ਲੁਕਮਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ) ਐ ਬੇਟਾ! ਜੇ ਕੋਈ ਕੰਮ (ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ) ਰਾਈ ਦੇ ਦਾਣੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ (ਛੋਟਾ) ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਲਿਆ ਕੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸੂਖਮਦਰਸੀ ਅਤੇ ਖਬਰਦਾਰ ਹੈ। (16) ਪੁੱਤਰ! ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵਰਜਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਬਰ ਕਰਨਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਵੱਡੀ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਕੰਮ ਹਨ। (17)

- 14 ਇਸ ਕਲਾਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਲੁਕਮਾਨ ਨੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗ਼ਰਜ਼ ਵਾਂਗ ਚੱਲਦਾ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹਨਾਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਹੱਕ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਬਾਪ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਕ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਾਪ ਦਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦਾ ਅਤੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਹੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਇਬ ਹਨ।
- 15 ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਮੰਨੋ ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਸ਼ੱਕ ਸੁਥੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨੋ ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰੋ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਮੰਨੇ।
- 17 ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਕਾਤ ਨਹੀਂ ਆਖੀ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮਾਲ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰੋਅਬ ਨਾ ਜਮਾਓ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਕੜ ਕੇ ਨਾ ਚੱਲੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸ਼ੇਖੀ ਸ਼ੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (18) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਚਾਲ-ਢਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਮਿਆਨਾ ਪਣ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਬੋਲਦੇ ਸਮੇਂ) ਰਤਾ ਆਵਾਜ਼ ਘੱਟ ਰੱਖੋ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਗਾਧਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭੈੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਗਧੇ ਦੀ ਹੈ। (19) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਬੂ 'ਚ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਨਿਆਮਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ? ਅਤੇ ਕਈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਗ਼ੜਦੇ ਹਨ ਨਾ ਇਲਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਨਾ ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬ। (20) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਲਾ, ਜੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਜ਼ਖ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ? (21) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲਿਖਤ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੈ। (22)

أَلَمْ نَقْرَأُكَ
لَقَدْ نَسِيتَ
خَدَاكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْتَشِ فِي الْأَمْْرِ مَرْحَاءً
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ وَاقْصِدْ
فِي مَشْيِكَ وَاعْصُصْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ
الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ۗ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ
سَخَّرَ لَكُمْ مِمَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمِمَّا فِي الْأَرْضِ
وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ۗ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا
أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَان الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ
السَّعِيرِ ۗ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ
مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى ۗ وَإِلَى
اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۗ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ

مَنْ كَفَرَ

18 ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਫੁਲਾਓ ਭਾਵ ਘੁਮੰਡ ਨਾਲ ਨਾ ਵੇਖ।

19 ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਆਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਦੌਰ।

ਅਤੇ ਜੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਆਂਗੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (23) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਢਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗੇ ਫਿਰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਕੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ। (24) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਲਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (25) ਜੇ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। (26) ਜੇ ਇੰਜ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੇ ਦਰੱਖਤ ਹਨ ਸਭ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ (ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ) ਸਿਆਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਰਗੇ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਹੋਰ (ਸਿਆਹੀ) ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ (ਸਿਫ਼ਤਾਂ-ਸਲਾਹਾਂ) ਖ਼ਤਮ ਨਾ ਹੋਣ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (27) ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (28) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਉਹੀ) ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਬੂ 'ਚ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (29) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਝੂਠੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਹੈ। (30)

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ
كُفْرًا ۚ إِنَّا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝ مَتَّبِعْتُمْ قِيلًا ثُمَّ نَضَّيْتُمْ لَهُمْ
إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝ وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ ۝ وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةَ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَفْئِيسٍ وَاحِدَةً ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُؤْتِي الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ ۚ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ

مَنْزُورٌ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਕਿਸਤੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੱਝ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (31) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ (ਲਹਿਰਾਂ) ਛੱਤਰਾਂ ਸ਼ਾਮਿਆਨਿਆਂ ਵਾਂਗ ਛਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰੋਲ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਦੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ਕੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਹੀ ਇਨਸਾਫ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੇ ਹਨ। (32) ਐ ਲੋਕੋ! ਆਪਣੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜਿਸ ਦਿਨ ਨਾ ਤਾਂ ਪਿਉ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਆਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਆ ਸਕੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ (ਸ਼ੈਤਾਨ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ। (33) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ (ਗਰਭਪਤੀ) ਦੇ ਵਿੱਡ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰ ਹੈ ਜਾਂ ਮਦੀਨ ਤੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੱਲ ਨੂੰ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਕਿਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਆਵੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (34)

اِنَّ مَا اَوْحٰىٓ

الْقُلُوبِ

هُوَ الْعَقْلُ وَاِنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الْبَاطِلُ وَاِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ۗ اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖٓ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبّٰرٍ شٰكِرٍ ۝ وَاِذَا غَشِيَهُمْ مَّوْجٌ كَالظُّلُمِ اِلَّا دَعَوْا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُمُ الدِّيْنَ ۗ فَلَمَّا بَلَغْتُمْ اِلَى الْبَرِّ فَرِحْتُمْ مِنْهُُمْ مُّقْتَصِدًا ۗ وَمَا يَجْحَدُ بِآيٰتِنَا اِلَّا كُنُفٌ اَعْتٰرٍ كَفُوْرًا ۗ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِيْهِ وَالِدٌ عَنْ وَاٰلِهٖٓ ۗ وَلَا مَوْلُوْدٌ هُوَ جَاهِلٌ عَنْ اٰلِهٖٓ ۗ سُبْحٰنَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمْ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۗ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغُرُوْرُ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۗ وَيُرْسِلُ الْعَيْثُ ۗ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ ۗ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ مَّا

مَزْلُوْدٌ

32 ਕੋਈ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਚਾਲ 'ਤੇ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਹਾਲ ਜਿਹੜਾ ਡਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੀ ਸੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਉੱਕਾ ਭੁਲ ਹੀ ਜਾਵੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੁਨਕਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਰ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ 'ਤੇ।

32 (1) ਭਾਵ ਸ਼ੈਤਾਨ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜਿਊਣ ਬਾਰੇ ਬਹਿਕਾਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸੁੱਖ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਵੀ ਸੁੱਖ ਮਿਲੇ।

32. ਸੂਰਤ ਅਸ-ਸਜਦਾ

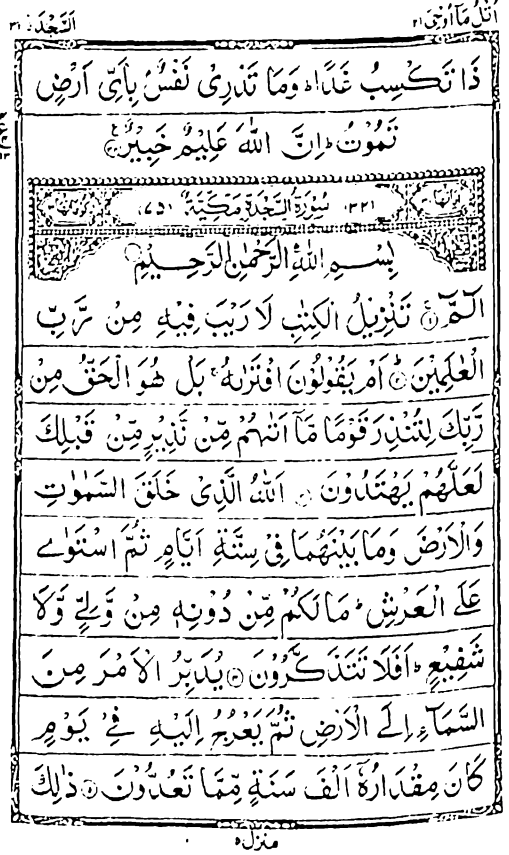
ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 30 ਆਇਤਾਂ, 3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 274 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1577 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਲਿਫ਼-ਲਾਮ-ਮੀਮ। (1) ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੈ। (2) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਚਿਆ ਹੈ? ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਹਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ (ਲੋਕ) ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ। (3) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਨ ਸਭ ਨੂੰ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਿਆ ਫਿਰ ਅਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਠਹਿਰਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (4) ਉਹੀ ਅਸਮਾਨੋ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ (ਦੇ) ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੁਹਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। (5)

5 ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਅਰਸ਼ੋਂ ਤੈਅ ਹੋ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਹੁਕਮ ਉਤਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਸਬੱਬ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਸਰਾ ਰੰਗ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਮੁੱਦਤਾਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰੀ ਜਿਹੜੀ ਉਮਰਾਂ ਭਰ ਰਹੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਇਹੋ (ਰੱਬ) ਤਾਂ ਲੁਕੀਆਂ-ਛੁਪੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਹਿਰ (ਗੱਲਾਂ/ਚੀਜ਼ਾਂ) ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (6) ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਨਿਵੇਕਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ (ਭਾਵ) ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਜਣਾ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। (7) ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਨਸਲ ਸਭ ਤੋਂ ਤੁੱਛ (ਭਾਵ) ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। (8) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ (ਤਰਫ਼ੋਂ) ਰੂਹ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ, ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਦਿਲ ਬਣਾਏ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹੋ। (9) ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਮਲੀਆਮੇਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵਾਂਗੇ? ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (10) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਪਰਤਾਏ ਜਾਉਗੇ। (11) ਅਤੇ (ਤੁਸੀਂ) ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਜਦੋਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਪਾਪੀ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ!

ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣ ਲਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦੇਵੋ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰੀਏ। ਅਸੀਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (12) ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਸਾਡੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ਮ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। (13)

9 ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੀ ਮਸਲੂਕ ਹੈ, ਉਸੇ ਦਾ ਮਾਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ 'ਇੰਨਾ ਇਬਾਦੀ' (ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬੰਦਾ ਹੈ) ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਗ਼ਾਇਬੋਂ ਆਈ ਹੈ ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਰੀਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤਰਕੀਬ ਹੋਵੇ, ਪਾਕ ਜਾਤ ਕਿੱਥੇ ਰਹੀ।

11 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੜ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਈ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਨ ਹੋ ਉਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫ਼ਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

أَفَلَمْ نَكْنِمْهُ
عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ الَّذِي
أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ
مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ
مَّهِينٍ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ
لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ، قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ
وَقَالُوا إِذًا أَصَلَّمْنَا فِي الْأَرْضِ إِنَّا لَفِي خَلْقٍ
جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ كَفِرُونَ قُلْ
يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۚ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ
نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا
وَسَمِعْنَا فَانْجِعْنَا لَعَلَّ صَاحِبًا مِنَّا مُوَقِنُونَ ۗ وَلَوْ
شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰهَا وَلَٰكِن حَقَّ
الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلِكَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

مَنْزِل

ਸੋ ਹੁਣ ਅੱਗ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਉ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਮਜ਼ੇ ਚੱਖਦੇ ਰਹੋ। (14) ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ (ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ) ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (15) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ (ਪਾਸੇ) ਵਿਛਾਉਣਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਡ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ) ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਡਰ ਤੇ ਆਸ ਨਾਲ ਫ਼ਰਿਆਦਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ (ਮਾਲ-ਦੌਲਤ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। (16) ਕੋਈ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਠੰਢਕ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ। (17) ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੋਵੇ? ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। (18) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਰਹਿਣ) ਦੇ ਲਈ ਬਾਗ਼ ਹਨ। ਇਹ ਮਹਿਮਾਨੀ ਉਹਨਾਂ (ਚੰਗੇ) ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ। (19) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅਵਗਿਆ ਕੀਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚਾਹੁੰਦਗੇ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਈਏ ਤਾਂ (ਪਰਤਾ ਕੇ) ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੇ ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਸਮਝਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਵੇਖ ਲਵੋ। (20)

أَنْخِلُوا

أَنْخِلُوا

اجْمَعِينَ ۖ فَذُوقُوا يَوْمَ تَسِينُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا ۚ

إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ

تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا

بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا

يَسْتَكْبِرُونَ ۚ تَتَجَاوَزُ جُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

يَبْتَغُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۝

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا

كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ ۚ إِنَّمَا الَّذِينَ آمَنُوا

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ حُجَّتُ الْمَأْوَىٰ ۖ رَبُّكَ لَا بِمَا

كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ وَإِنَّا لَآلِ الَّذِينَ فَتَقُوا فَمَا أَوْلَهُمْ

النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا

وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهِ

مذلول

16 ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਲਾਲਚ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਡਰ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਲਾਲਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਡਰੋਂ ਬੰਦਗੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਿਖਾਵਾ ਹੈ ਕੁੱਝ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ) ਵੱਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਵੀ ਚਖਾਵਾਂਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਡਰਦੇ ਸਾਡੀ ਤਰਫ ਮੁੜ ਆਉਣ। (21) ਅਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਵੇ। ਅਸੀਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (22) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ (ਕਿਤਾਬ) ਨੂੰ ਜਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਾ (ਸਾਧਨ) ਬਣਾਇਆ। (23) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਆਗੂ ਬਣਾਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। (24) ਬਗ਼ੈਰ ਸ਼ੱਕ ਸੁਬੋ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (25) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਸਣ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਰੱਬ ਦੀ) ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ (ਲੋਕ) ਸੁਣਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (26) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੰਜਰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਤਰਫ ਪਾਣੀ ਰੋੜ੍ਹ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਪੈਲੀਆਂ ਉਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਹੁ ਖੁਰੇ ਡੰਗਰ/ਪਸੂ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (27)

اِنَّ مَا آتَاكُمْ
اِنَّ مَا آتَاكُمْ

تَلَدًا بَيِّنًا ۝ وَنُنَادِي بِتَقَاتِهِمْ مِنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰى
 دُونَ الْعَذَابِ الْاَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝ وَمَنْ
 اَظْلَمُ مِمَّنْ دُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا ۗ
 اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِيْنَ مُتَّقِمُونَ ۝ وَلَقَدْ اَتَيْنَا مُوسٰى
 الْكِتٰبَ فَلَا تَكُنْ فِيْ مِرْيَةٍ مِنْ لِقَايَهٗ وَجَعَلْنٰهُ
 هُدًى لِّبَنِيْ اِسْرٰءِيْلَ ۝ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اٰيَةً
 يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوْا وَكَلَّمُوْا بِآيَاتِنَا
 يُوقِنُوْنَ ۝ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
 فِىْ مَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝ اَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ
 اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ يَكْتُمُوْنَ فِى
 مَسٰكِنِهِمْ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّاَفْلٰكٍ يَّسْعُوْنَ ۝
 اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَسُفُّ الْمَآءَ اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ
 فَنُخْرِجُ بِهٖ زُرْعًا تَأْكُلُ مِنْهٗ اَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ
 مِّنْهُ

21 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਬੰਦੇ ਵੇਖ ਲੈਣ।
 22 ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇਵੋ ਭਾਵ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਜਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਮਿਅਰਾਜ ਦੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ।
 24 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਠਹਿਰੇ ਰਹੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਵੀ ਉਹੀ ਚਾਲ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ।

ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਦੋਂ ਹੋਵੇਗਾ?(28) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (29) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰੋ, ਇਹ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (30)

33. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਹਜ਼ਾਬ

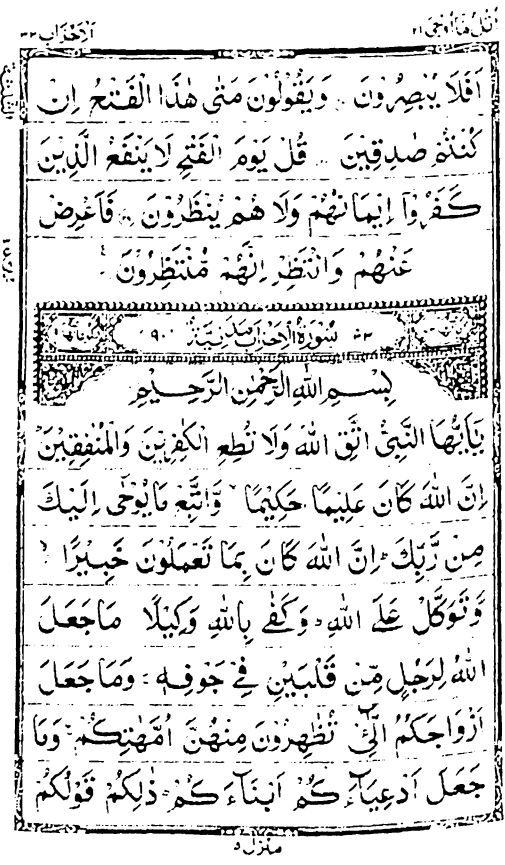
ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 73 ਆਇਤਾਂ,
9 ਰਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1210 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
5909 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ
ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ
(ਦੋ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ

ਮੰਨਣਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। (1) ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ 'ਵਹੀ' ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (2) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਓ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (3) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮਾਂ ਕਹਿ ਬੈਠਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਕ (ਪੁੱਤਰਾਂ) ਨੂੰ ਸਕੇ (ਪੁੱਤਰ) ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢੀਆਂ (ਹੋਈਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (4)

1 ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਮੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਕਲਮੰਦ ਕੌਣ?

4 ਕੁਫ਼ਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਮਰ ਭਰ ਉਸ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਰਹਿੰਦੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੇਟਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਚਾ ਬੇਟਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੁਕਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ। ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਿਣਾ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੂਰਤ 'ਮੁਜਾਦਿਲਾ' ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੈ ਪਾਲਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੀਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦੋ ਦਿਲ ਹਨ ਪਰ ਛਾਤੀ ਚੀਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ। ਗੋਦ ਲਏ ਹੋਏ ਪਾਲਕਾਂ (ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਪਿਉਆਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਨਾਲ ਸੱਦਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਇਹੋ ਢੁਕਵੀਂ ਗੱਲ ਹੈ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ (ਉਹ) ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨੀ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੁਹਾਥੋਂ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ (ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ) ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਲੇਕਿਨ ਜੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਰੋਗੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (5) ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਤਏਆਲਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ (ਵਿਰਾਸਤ) ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਿਤਾਬ (ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ) ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਤੋਂ ਵਚਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਅਤੇ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਅਤੇ ਕੌਲ-ਓ-ਕਰਾਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਲਿਆ (7) ਤਾਂ ਕਿ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਪਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (8)

أَنْتُمْ قَائِلِينَ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَبْدَأُ السَّيِّئَاتِ
 أَذْعَوْهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ اقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ
 لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ
 وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَا كُنْ
 مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
 رَحِيمًا
 الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ
 وَأَزْوَاجُهُمْ وَأَهْلِيكُمْ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ
 بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ
 إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ
 فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ
 مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ
 وَعَاسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا
 لِيُشَاقِقَ الظَّالِمِينَ عَنْ صَلَاحِهِمْ وَاَعْتَدَ لِلْكَافِرِينَ

5 ਭਾਵ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਦਾ ਪਾਪ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ, ਭੁੱਲ ਕੇ ਇਹ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਕਿ ਫੁਲਾਂ ਦਾ ਬੋਟਾ ਫੁਲਾਂ।
 6 ਨਬੀ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਾਇਬ ਹੈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਨਬੀ ਨੂੰ। ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਭੜਕਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਨਬੀ ਹੁਕਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸਭ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹਨ, ਹੁਰਮਤ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਿਆ, ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਆਪੇ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦੇ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਿਆ, ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਆਪੇ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦੇ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਿਆ, ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਆਪੇ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦੇ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਿਆ, ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਆਪੇ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦੇ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।
 7 ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਜਾ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਸਾਰੀ ਮਸ਼ਲੂਕ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਅਤੇ ਝਿਕੜਨਾ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਪੰਜ ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ ਅਸਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਹੈ ਰਹੇਗਾ।
 8 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਏ ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਜਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ।

8 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਏ ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਜਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਉਸ ਫ਼ਜ਼ਲ (ਮਿਹਰ) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹਵਾ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (9) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰੋਂ 'ਤੇ ਹੋਰੋਂ ਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਆਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਫਿਰ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਭੈ-ਭੀਤ ਹੋ ਕੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਮਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। (10) ਉੱਥੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਲੂਣਿਆਂ ਗਿਆ। (11) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਗ ਹੈ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਧੋਖੇ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। (12) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਐ ਮਦੀਨੇ ਵਾਲਿਓ! (ਇੱਥੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਠਹਿਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ-ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿਛਾਂਹ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧੜਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਗੰਬਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਸੁੰਨ ਪਏ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਸੁੰਨੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। (13) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲਿਆਂ (ਫ਼ੌਜਾਂ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਆਉਣ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਨਾ-ਜੰਗੀ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ (ਤੁਰੰਤ) ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਰੁਕਦੇ। (14)

اَلَّذِيْنَ
اَقْرَبْنَا
عَدَابًا اَلْيَمِيْنًا يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ
عَلَيْكُمْ اِذْ جَاؤَكُمْ جُنُوْدٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْحًا
وَجُنُوْدًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا
اِذْ جَاؤَكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ
رَاغِبَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوْبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَنُوْنَ
بِاللّٰهِ الظُّنُوْنَ ا هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُوْنَ وَزُلْزِلُوْا
زُلْزَالًا شَدِيْدًا وَاِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِيْنَ
فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ
اِلَّا غُرُوْرًا وَاِذْ قَالَتْ طٰٓئِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا اَهْلَ
يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوْا وَيَسْتَاذِنُ فَرِيْقٌ
مِّنْهُمْ النَّبِيَّ يَقُوْلُوْنَ اِنْ يَبُوْنَنَا عَوْرَةٌ وَّمَا هِيَ
بِعَوْرَةٌ اِنْ يُّرِيْدُوْنَ اِلَّا فِرَارًا وَاِنْ لَّوْ دُخِلَتْ
عَلَيْهِمْ مِّنْ اَنْفَاطِرِهَآ ثَمَّ سِئَلُوْا الْفِتْنَةَ لَا تَوْهَآ

9 ਹਿਜਰਤ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਾਲ ਯਹੂਦ ਬਨੀ ਨਜ਼ੀਰ ਜਿਹੜੇ ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ, ਸੂਰਤ 'ਹਜ਼ਰ' ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ। ਹਰ ਕੌਮ ਕੋਲ ਆਏ, ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ, ਫ਼ਰਾਰਾ, ਗ਼ਤਫ਼ਾਨ, ਬਨੀ ਕੁਰੈਜ਼ਾ ਕੋਲ ਜਿਹੜੇ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਕੋਲ ਸਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਆਏ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਘੱਟ ਸਨ। ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਪੜਾਅ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮੰਦਕ (ਸੁਰੰਗ) ਪੁੱਟਣ ਲੱਗੇ, ਜਦੋਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਰਾਤ ਪੂਰਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਚਲਾਈ, ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਗਾਂ ਬੁੱਝ ਗਈਆਂ, ਭੁੱਖੇ ਰਹੇ, ਖ਼ੋਮੇ ਟੁੱਟ ਗਏ, ਘੋੜੇ ਭੱਜ ਗਏ, ਸਾਰੀ ਫ਼ੌਜ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈ, ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲੇ। ਇਹ ਲੜਾਈ 'ਅਹਿਜ਼ਾਬ' ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਦਕ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੀ ਸਰਦੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ, ਅਨਾਜ ਦੀ ਘਾਟ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਅਤੇ ਮੰਦਕ ਪੁੱਟਣੀ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ, ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੋਲਣ ਲੱਗੇ, ਮੋਮਿਨ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹੇ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ (ਸਲ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਾਂਗੇ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ।
10 ਉਪਰੋਂ ਹੋਰੋਂ ਭਾਵ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਜਿਹੜੀ ਉੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਪਾਸਿਉਂ ਜਿਹੜੀ ਨੀਵੀਂ ਹੈ, ਅੱਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਵ ਤੇਵਰ ਬਦਲਣ ਲੱਗੇ, ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਖਾਂ ਬਦਲਣ ਲੱਗੇ, ਦਿਲ ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਡਰੋਂ ਪੜਕਣ ਵਧਣ ਲੱਗੀ, ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਸਖਤ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਹੈ, ਕੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਬਚਾਂਗੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਪਿੱਠਾਂ ਨਹੀਂ ਫੇਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ (ਜਿਹਤਾ) ਕੌਲ ਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ। (15)

ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮਰਨੋ ਜਾਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਭੱਜਦੇ ਹੋ ਤਾਂ (ਡਰ ਕੇ) ਭੱਜਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ।

(16) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕੌਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਕੌਣ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਆਪਣਾ ਮਿੱਤਰ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਮਦਦਗਾਰ। (17) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚੱਲੇ ਆਓ ਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਪਰ ਘੱਟ। (18)

ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਗ਼ਸ਼ੀਆਂ-ਗੋਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਟਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਕੈਂਚੀਆਂ ਵਾਂਗ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ 'ਚ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਈਮਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਸਾਨ ਸੀ। (19)

اِنَّهَا سَآءُ مَا يُوعَدُونَ

اَلَّذِيْنَ

وَمَا تَكْتُمُوْنَ اِيْحًا اِلَّا يَسْبِرَنَّ عَلَيْنَا وَاَلْقَدْ كَانُوا عَلٰٓمًا
 اَللّٰهُ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلِّوْنَ الْاَدْبَارَ وَاكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ
 مَسْئُوْمًا ۗ قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ اِنْ قُرْتُمْ مِنْ
 الْمَوْتِ اَوْ الْقَتْلِ وَاِذَا لَا تَتَّعِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ۝
 قُلْ مَنْ ذَا الَّذِيْ يَعْصِيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِكُمْ
 سُوْٓءًا اَلَا اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۗ وَلَا يَجِدُوْنَ لَهُمْ مِنْ
 دُوْنِ اللّٰهِ وِلِيًّا وَاَكْثَرُ النَّصِيْرٰٓ اِلَّا قَلِيْلًا ۝
 اَلْمُعَوِّقِيْنَ مِنْكُمْ وَالْمَقَالِيْمِيْنَ اِلٰٓخٰوَانِيْنَ هٰٓءِٔا الِّيْسَاءُ
 وَلَا يَأْتُوْنَ الْبَاسَ اِلَّا قَلِيْلًا ۝ اَشْحٰٓءٌ عَلَيْكُمْ ۙ
 فَاِذَا جَآءَ الْخَوْفُ رَآٰيَكُمْ يَنْظُرُوْنَ اِلَيْكُمْ تَدُوْرُ
 اَعْيُنُهُمْ كَالَّذِيْ يُغْنِيْ عَنْكَ مِنَ الْمَوْتِ ۙ فَاِذَا
 ذَهَبَ الْخَوْفُ سَاقُوْكُمْ بِالسِّنَةِ جَدَادٍ اَشْحٰٓءٌ عَلَٓ
 الْخَبِيْرِ اُولٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوْا فَاَحْبَطَ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ ۗ

مَذٰلِكُمْ

- 12 (ਬਾਕੀ) ਕਈ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੈਗੰਬਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ ਮੇਰਾ ਦੀਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ, ਇੱਥੋਂ ਜਾਏ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਨਾ-ਉਮੀਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੇ-ਈਮਾਨੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਬੋਲਣ।
- 13 ਮਦੀਨੇ ਦਾ 'ਯਸਰਬ' ਨਾਂ ਸੀ ਭਾਵ ਸਾਰਾ ਅਰਬ ਸਾਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਿਆ। ਸਾਡੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਨਾਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਫੌਜ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਵੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਝੂਠ ਗਲ ਸੀ।
- 15 ਓਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।
- 16 ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਭੱਜਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਿਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਭੱਜ ਸਕੋਗੇ।
- 17 ਭਾਵ ਅਰਬ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ, ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ।

(ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ) ਸ਼ਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੌਜਾਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਜੇ ਪਾੜਵੀ ਜੱਥੇ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਬੱਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਨਾ ਲੜਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ। (20) ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨੀ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। (21) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ) ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਸੱਚ ਆਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਤੇ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ। (22) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੋਲ-ਓ-ਕਰਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੁੱਖਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ) ਰਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ। (23) ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਸੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇਵੇ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ (ਜਾਂ) ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਤਗਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (24)

اِنَّ مَا يُوعَدُ
الْاَخْرَابِ
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝ يَحْسَبُونَ الْاَخْرَابَ لَمْ
يَذُكُّوْهُمُ ۗ وَاِنَّ يَأْتِ الْاَخْرَابَ يَدُوُّوْا لَوْ اَنْتُمْ
بَادُوْنَ فِي الْاَعْرَابِ يَسْأَلُوْنَ عَنَّا نَبَاكُمْ ۗ وَاَلَوْ
كَانُوْا فِيكُمْ مَّا قَتَلُوْا اِلَّا قَلِيْلًا ۗ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ
فِي رَسُوْلِ اللَّهِ اَسْوَدٌ حَسَنَةٌ ۗ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ
الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيْرًا ۗ وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُوْنَ
الْاَخْرَابَ ۗ قَالُوْا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُوْلُهُ وَ
صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُوْلُهُ ۗ وَمَا مَرَّ اَدْحَمُ اِلَّا اِيْمَانًا
وَتَسْلِيْمًا ۗ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ رِجَالٌ صَدَقُوْا مَا
عَاهَدُوْا اِلٰهَ عَلَيْهِمْ ۗ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضٰى نَحْبَهُ ۗ وَمِنْهُمْ
مَّنْ يَنْتَظِرُ ۗ وَمَا بَدَّلُوْا تَبَدُّلًا ۗ لِيَجْزِيَ اللَّهُ
الصّٰدِقِيْنَ اِصْحٰبًا ۗ وَيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ ۗ اِنْ شَاءَ
اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۗ اِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝

- 19 (ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ ਦੀ ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਭੀੜੀ ਪੈਣ ਤੇ ਦੋਸਤੀ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਰਦਿਆਂ ਜਾਨ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਦਾਨਗੀ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹਨ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦੇ ਮਾਲ 'ਤੇ ਉਲਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਜਿੱਥੇ ਹਬਤ-ਏ ਆਮਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਅਸਾਨ ਹੈ ਭਾਵ ਹਿਕਮਤ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਬਰਬਾਦ ਕਰੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਤੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਬੇ-ਈਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਕਿ ਹਰ ਅਮਲ ਲਈ ਈਮਾਨ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।
- 20 ਭਾਵ ਨਾਮਰਦੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਫੌਜਾਂ ਫਿਰ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ੈਰਖ਼ਾਹੀ ਜਤਾਉਣ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ।
- 21 ਭਾਵ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਕਿ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਫ਼ਿਕਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈ।
- 22 ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਾਵੇਗੇ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਗ਼ਲਬਾ ਤੁਸੀਂ ਪਾਵੇਗੇ, ਇਹ ਵੀ ਰਸੂਲ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਠ ਦਸ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- 23 ਜ਼ਿੰਮਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਨ ਦੇ ਚੁੱਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਬਦਰ ਅਤੇ ਓਹਦ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਅਤੇ ਰਾਹ ਵੇਖਦੇ ਸਹਾਬੀ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹਾਦ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਰਸੂਲ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਭਲਾ (ਰ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ।

ਕੋਲ-ਓ-ਕਰਾਰ-ਇਕਰਾਰ ਨਾਮ। ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ-ਦੋਗ਼ਲਿਆਂ, ਦੇ ਮੂੰਹੇ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੌਤ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ (ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ)। ਰਤਾ (ਵੀ) ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਧੀਆ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ। (25) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਿਸ਼ਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। (26) ਅਤੇ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਧਰਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (27) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ, ਉਸ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋ, ਤਾਂ ਆਓ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦੌਲਤ ਦੇ ਦੇਵਾਂ ਅਤੇ ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿਆਂ। (28) ਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਦੇ ਘਰ (ਜੰਨਤ) ਦੀਆਂ ਇਛੁੱਕ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਚੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (29) ਐ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਪਤਨੀਓ! ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਸਲੀਲ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕੰਮ ਆਖ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰਕਤ ਕਰੇਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਹੈ। (30)

اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَغْضِبُهُمْ اَللّٰهُ اَلْوَاخِرَةَ وَ
 اَلْاَوَّلَةَ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيْمًا عَزِيْمًا ۗ
 وَ اَنْزَلَ اِلَيْهِمُ الْقُرْاٰنَ فَطَمَّوْهُمُ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ
 صَيّٰحِبِهِمْ وَقَدَفَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ ۗ فَرِيْقًا نَّقَلْتُوْنَ
 وَتَاْبِرُوْنَ فَرِيْقًا ۗ وَاَوْثَقْتُمْ اَرْضَهُمْ وَاَوْثَقْتُمْ
 وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَمْ تَطْوُوْهَا ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيْرًا ۗ بِاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَ زُوْجِكُ اِنْ
 كُنْتُمْ تُرِدُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ۗ وَرِيْقًا فَمَعَالِيْنَ
 اَمْتِعٰنْ وَاَسْرٰحًا سَرٰحًا حَبِيْبًا ۗ وَاِنْ كُنْتُمْ
 تُرِدُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَاَلْاٰخِرَةَ ۗ فَاِنَّ اللّٰهَ
 اَعَدَّ لِلْمُحْسِنِيْنَ اَجْرًا عَظِيْمًا ۗ اَلَيْسَ اَللّٰهُ
 مَنْ يَّاتِ بِكُمْ يَفْاجِئُكُمْ مُّبِيْنًا ۗ يُضَعِفُ لَهَا
 الْعَذٰبَ ضَعْفَيْنِ ۗ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ۝

26 ਇਹ ਯਹੂਦੀ ਸਨ ਬਨੀ ਕੁਰੈਜ਼ਾ ਮਦੀਨਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰਹਿੰਦੇ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਹੰਗਾਮੇ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਗਏ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਛਾਰਿਗ ਹੋਏ ਜਿਬਰਾਈਲ ਹੁਕਮ ਲੈ ਆਏ, ਛੇਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਘੇਰਿਆ, ਚੌਢੀ ਦਿਨ ਘਿਰੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਥੱਕ ਗਏ, ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਾਅਦ ਬਿਨ ਮਆਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਬੂਲ ਕਰੋ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਸਾਅਦ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲੈਣਾ। ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦਾ ਖਿਲਾਫ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਹੋ ਹੈ।

27 ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੱਥ ਲੱਗੀ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ, ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰਚ ਹਲਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ੈਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗਿਆ, ਇਹਨਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਹਾਬੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੱਲਣ ਲੱਗਿਆ।

29 ਹਜ਼ੂਰ ਦੀਆਂ ਪਾਕ ਪਤਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਧੀਆ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੱਲਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੱਲੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਘਰ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲਿਆਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਾਕਾ ਰੱਖਦੇ ਫਿਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ, ਫਿਰ ਕਰਜ਼ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨੇਕੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਨੇਕੀ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀਆਂ ਪਾਕ ਪਤਨੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੇਕ ਹੀ ਰਹੀਆਂ। ਪਰੰਤੂ ਰੱਬ ਸਪਸ਼ਟ ਖ਼ੁਸ਼ਸਬਰੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਨਿਡਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ, ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਡਰ ਲੱਗਿਆ ਰਹੇ।

ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਸੂਲ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵੀ ਕੁੱਝ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਜੋ ਕੋਈ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰੇ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੁਰਾਹੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (36) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ। (ਇਹ) ਆਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰੋ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ੈਦ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਾਜ਼ਤ ਨਾ ਰਹੀ (ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਪਾਲਕ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ (ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ) ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ (ਆਪਣੀ) ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਰੱਖਣ (ਭਾਵ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਣ) ਕੁੱਝ ਤੰਗੀ ਨਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। (37) ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੰਗੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਇਹੋ ਦਸਤੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਠਹਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (38)

مَنْ يَتْلِكِ
الْآنكَرَابِ

الْمُتَّصِدِّقِينَ وَالْمُتَّصِدِّقَاتِ وَالصَّامِعِينَ وَالصَّامِعَاتِ وَالْحَافِظِينَ قُرُوءَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٦﴾
وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَبْغِضِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٧﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى رَبُّهُ أَهْلًا وَقَوْمًا فَكُنَّا مُتَعَبِينَ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ خَبِرٌ فِي آيَاتِهِمْ وَإِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٨﴾ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ

36 ਹਜ਼ਰਤ ਜੈਨਬ (ਰ.) ਜਿਹੜੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਭੂਆ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਤੇ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਸੀ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਿਕਾਹ ਜ਼ੈਦ ਬਿਨ ਹਾਰਿਸ ਨਾਲ ਕਰ ਦੇਈਏ, ਇਹ ਜ਼ੈਦ ਅਸਲ ਅਰਬੀ ਨਸਲ ਦੇ ਸਨ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਾਲਿਮ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਵਿਕੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮਰੀਦ ਲਏ, ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਉਪਰੰਤ ਲੈਣ ਲਈ ਆ ਗਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਭੇਜਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਏ। ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਫਿਰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਟਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਜੈਨਬ (ਰ) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

37 ਹਜ਼ਰਤ ਜੈਨਬ (ਰ.) ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟੀਆ ਲੱਗਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਰਤਾ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜ਼ੈਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਮਨਾਂ ਕਰਦੇ ਮੇਰੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਹੁਣ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਰੁਸਵਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਜ਼ੈਦ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੈਨਬ (ਰ.) ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਮੈਂ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਪਰੰਤੂ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਡਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਕਹਿਣਗੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਲੈ ਪਾਲਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬੇਟੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਜੈਨਬ (ਰ.) ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕਾਹ ਹੋਇਆ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਹ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਾਲਿਕ ਆਪਣੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਲੌਂਡੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰੇ, ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਲਏ ਫਿਰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ (ਇੰਨ-ਬਿੰਨ) ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਹੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (39) ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਿਉ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਮੋਹਰ (ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (40) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਰੱਜ ਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰੋ (41) ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਦੀ ਪਾਕੀ (ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ) ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (42) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਨ੍ਹੇਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਲੈ ਆਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (43) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਗਾਤ (ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ) ਸਲਾਮ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਵਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। (44) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। (45) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਚਿਰਾਗ਼ (46) ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਹਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਵੇਗੀ। (47)

وَمَنْ يُؤْتِكُمْ
 فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
 مَقْدُورًا ۝ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَ
 يُخَشَوْنَ اللَّهَ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ
 حَسِيبًا ۝ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ
 رَسُولَ اللَّهِ وَحَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمًا ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا
 كَثِيرًا ۝ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝ هُوَ الَّذِي
 يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝ مُحَمَّدٌ أَمُّ يَوْمٍ
 يَلْقَوْنَهُ سَامًّا وَعَاذَ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ۝ يَا أَيُّهَا
 النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ وَ
 دَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝ وَبَشِّرِ
 الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ۝ وَلَا

39 ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਡਰ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਕਈ ਹੁਕਮ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਊਦ (ਅਲੈ) ਦੀਆਂ ਸੌ ਔਰਤਾਂ ਸਨ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੱਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
 40 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੀ ਔਲਾਦ ਜਾਂ ਲੜਕੇ ਫ਼ੌਤ ਹੋ ਗਏ ਜਾਂ ਬੇਟੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਜਾਣੇ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਹਨ, ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਹੋਰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣਾ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹੈ।
 43 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਦੁਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗੀ।
 47 ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਇਹੋ ਉੱਮਤ ਹੈ।

ਨਬੂਵਤ-ਨਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ। ਸਵਾਬ-ਬਦਲਾ, ਨੋਕੀ।

ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨੀਉ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਈਉ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੀਓ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (48) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਲਾਏ ਬਗ਼ੈਰ (ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇੰਦਤ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾਉਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫ਼ਾਇਦਾ (ਭਾਵ ਖ਼ਰਚਾ) ਦੇ ਕੇ ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਦਾਅ ਕਰ ਦੇਵੋ। (49) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹਿਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਾਇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲੋਂਡੀਆਂ (ਦਾਸੀਆਂ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦੇ ਮਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚਾਚੇ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਫੂਫੀਆਂ (ਭੂਆ) ਦੀਆਂ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਆਈਆਂ ਹੋਣ (ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ) ਅਤੇ ਕੋਈ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ (ਮਹਿਰ ਭਾਵ ਨਿਕਾਹ ਵੇਲੇ ਮਰਦ ਵਲੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਲਾਏ ਬਗ਼ੈਰ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੇ) ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣ (ਉਹ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ) ਇਹ ਆਗਿਆ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜੋ (ਮਹਿਰ ਅਦਾ ਕਰਨਯੋਗ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ (ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੰਗੀ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (50)

وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بَعْدَ الْإِيمَانِ فَإِنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ مُبِينٌ ۖ وَكَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُرْسَلِينَ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ

49 ਬਗ਼ੈਰ ਮਿਲੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦਾ 'ਮਹਿਰ' ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ ਅੱਧਾ ਦੇਵੇ, ਜੇਕਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਫ਼ਾਇਦੇ ਯੋਗ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਲਿਬਾਸ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਜੇਕਰ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਵੇ, ਇੰਦਤ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਇਕੱਠ ਹੋਈ ਭਾਵੇਂ ਸੋਹਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤਾਂ 'ਮਹਿਰ' ਵੀ ਪੂਰਾ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਇੰਦਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੈਠਣਾ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਇੱਥੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਆਪ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਬੋਂ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਵੱਡੇ ਦੀ ਪਨਾਹ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਤਾਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ।

50 ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ 'ਮਹਿਰ' ਦਿੱਤਾ ਭਾਵ ਹੁਣ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕੁਰੈਸ਼ ਜਾਂ ਮੁਹਾਜਿਰੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਇਹ ਹਲਾਲ ਹਨ, ਮਾਮੇ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਭਾਵ ਕੁਰੈਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਵੇਂ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਹਲਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਨਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇ ਭਾਵ ਬਗ਼ੈਰ 'ਮਹਿਰ' ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੋਟ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਗੰਬਰ ਲਈ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਉਹੀ ਹੁਕਮ ਹਨ 'ਅਨ ਤਬਤਾਹੁ ਬੀ ਅਮਵਾਲੀਕੁਮ' ਬਗ਼ੈਰ ਮਹਿਰ ਨਿਕਾਹ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਚੱਕੇ ਹੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਦਾ ਮਹਿਰ ਹੈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਾਕ ਪਤਨੀਆਂ ਦਸ ਸਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਦੀਜ਼ਾ (ਰ), ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨੌਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਿਕਾਹ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਹੀਆਂ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਹਫ਼ਸਾ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਸੌਦਾ ਪੁੱਤਰੀ ਜ਼ਮਾਹਾ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਉਮੈਦ-ਸਲਮਾ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਜ਼ੈਨਬ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਉਮ-ਏ-ਹਬੀਬਾ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਜੁਬੈਰੀਆ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਮੈਮੂਨਾ (ਰ), ਹਜ਼ਰਤ ਸਫ਼ੀਆ (ਰ), ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਇਹ ਆਗਿਆ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜੋ (ਮਹਿਰ ਅਦਾ ਕਰਨਯੋਗ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ (ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੰਗੀ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (50)

(ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ) ਜਿਸ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਚਾਹੋ, ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ। ਇਹ (ਆਗਿਆ) ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਰਹਿਣ। ਅਤੇ ਉਹ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਨਹਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ। (51) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਔਰਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਪਤਨੀਆਂ ਕਰ ਲਵੋ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਹੱਪਣਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਕਿੰਨੀ ਹੀ) ਚੰਗੀ ਲੱਗੇ। ਪਰ ਉਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧੀਨ ਹਨ (ਭਾਵ ਲੋਂਡੀਆਂ-ਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (52) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਨਾ ਜਾਇਆ ਕਰੋ ਪਰ ਇਸ ਸੂਰਤ 'ਚ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦੇ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ

وَمِنْ نَفْسِكَ
وَمِنْ نَفْسِكَ
نَسَاءٍ وَمِمَّنْ ابْتِغَيْتَ مَعَنَ عَدْلًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ
ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ
بِمَا أَنْتَ فِيهِنَّ كَاهِنٌ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ ۗ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ۝ لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ
بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ
حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ رَقِيبًا ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ
النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرِ
رِيشِهِ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَأَدْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ
فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ ۗ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ
يُؤْذَىٰ النَّبِيَّ فَيَسْتَعِجِي وَمَنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَعِجِي مِنْ
الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ
حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۗ وَمَا كَانَ

ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਕਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪਏ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਖਾਣਾ ਖਾ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਚੱਲ ਆਉ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਅ ਲਾ ਕੇ ਨਾ ਬੈਠੋ ਰਹੋ, ਇਹ ਗੱਲ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਸ਼ਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ) ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੰਗੋ ਤਾਂ ਪਰਦੇ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗੋ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕਦੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਿਕਾਹ ਕਰੀਓ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। (53)

51 ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਕਈ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਲਈ ਵਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਕਰੇ ਪਰੰਤੂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਸਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਸੌਦਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਲਈ ਦੇ ਰੱਖੀ ਸੀ।
52 ਭਾਵ ਜਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਹਲਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਮਾਲ ਦੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ, ਇੱਕ ਮਾਰੀਆ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਛੋਂ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਇਬਰਾਹੀਮ, ਦੂਸਰੇ ਰੀਹਾਨਾ ਜਾਂ ਸ਼ਮੂਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ। ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ (ਰ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਸੀਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਲਾਲ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਦਾਅਵਤ-ਖਾਣੇ ਲਈ ਸੌਦਾ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖੋ ਤਾਂ (ਯਾਦ ਰੱਖੋ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (54) ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਉਆਂ ਤੋਂ (ਪਰਦਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਚ) ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਨਾ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਭਾਣਜਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੀ (ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ) ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਾ ਲੋਂਡੀਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ (ਐ ਮਹਿਲਾਓ!) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਰਹੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (55) ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਦਰੂਦ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦਰੂਦ ਅਤੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜਿਆ ਕਰੋ। (56) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਲੋਕ (ਦੁਨੀਆ) ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ (ਆਖ਼ਿਰਤ) ਵਿੱਚ ਫਿਟਕਾਰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (57) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਪੁਰਖਾਂ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਪ ਦਾ ਬੋਝ-ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ। (58)

الْحُجُرَاتِ

وَمَنْ تَقَدَّسَتْ

لَكُمْ أَنْ تُوذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ
 مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكَ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝
 إِنْ تَبَدَّلُوا شَيْئًا أَوْ أَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمًا ۝ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي آبَائِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ
 وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا ابْنَاتِهِمْ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ
 أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ ۝
 وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝
 إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝ إِنَّ الَّذِينَ
 يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
 الْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝ وَالَّذِينَ
 يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا كَتَبْنَا
 فَعَقْدًا اخْتَلَقُوا بُهْتَانًا وَإِنَّمَا مُبِينًا ۝ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ

مَنْزِلَ

54 ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਬ ਸਿਖਾਏ ਕਿ ਕਦੀਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਘਰ ਖਾਣੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦਾ ਘਰ ਆਰਾਮ ਲਈ ਉਹੀ ਸੀ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਦਮੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੀਆਂ ਪਾਕ ਲਈ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਉਣ, ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜ਼ਨਾਨੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਢਕਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ।

55 ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹੱਥ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੂਰਤ 'ਨੂਰ' ਵਿੱਚ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।
 56 ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 'ਅੱਸਲਾਮੁ ਅਲੈਕਾ ਅੱਯੋਹੰਨਾ ਨਬੀਯੂ, ਅੱਲਾ ਹੁੰਮਾ ਸੱਲੀ ਅਲਾ ਮੁਹੰਮਦਿਨ' ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਲਈ ਰਹਿਮਤ ਮੰਗਣੀ ਕਬੂਲੀਅਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਮਤ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਦਸ ਰਹਿਮਤਾਂ ਉੱਤਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ।

58 ਇਹ ਦੋਗਲੇ ਸਨ ਕਿ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਆਪ ਦੀ ਪਤਨੀ 'ਤੇ ਤੁਹਮਤ ਲਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੂਰਤ 'ਨੂਰ' ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਜਾਹਿਰ-ਜੋ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇ। ਫਿਟਕਾਰ-ਲਾਹਨਤ। ਇੰਦਤ- ਪਤੀ ਦੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਂ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ ! ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪੁੱਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਕਰਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ (ਮੂੰਹ) 'ਤੇ ਚੱਦਰ ਲਟਕਾ ਕੇ ਘੁੰਢ ਕੱਢ ਲਿਆ ਕਰਨ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਬੱਬ (ਅਤੇ ਉਚਿੱਤ) ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (59) ਜੇਕਰ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਖੋਟ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਭੈੜੀਆਂ-ਭੈੜੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਉਡਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਨ। (60) (ਉਹ ਵੀ) ਫਿਟਕਾਰੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਮਿਲ ਗਏ ਫੜ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। (61) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਹੋ ਆਦਤ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ। (62) ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ (ਕਿ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਆਮਤ ਨੇੜੇ ਹੀ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ। (63) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਰਕ (ਦੋਜ਼ਖ) ਦੀ ਅੱਗ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। (64) ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਸਹਾਈ। (65) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਉਲਟਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਆਖਣਗੇ ਕਾਸ਼! ਅਸੀਂ ਰੱਬ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ। (66) ਅਤੇ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ। (67)

مَنْ لَقِنْتُمْ
الْأَخْرَابِ
لَا زَوَاجَكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْرِكُنَّ عَلَيْهِنَّ
مِنْ جَلَاءِ بَيْتِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يَعْرِفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ
وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا رَحِيمًا ۝ لَيْنَ لَمِيزَتِهِ السُّفْهَانَ وَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ
لَنُعَذِّبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ۝
مَلْعُونِينَ ۖ أَيَّمَا تَقْفُوا أَعْدَاؤَ وَقَتِلُوا تُقْتَلُوا ۝
سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا ۖ يَبْعَثُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ
قَرِيبًا ۖ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكُفْرِينَ وَوَعَدَ لَهُمْ سَعِيرًا ۝
خُلْدِيْنَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَا يَخْرُجُونَ فِيهَا وَلَا يَمُوتُونَ ۖ يَوْمَ
تَقْلَبُ وَجُوهَهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ لِيَلَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ
وَاطَعْنَا الرُّسُولَ ۖ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَضَعْنَا سَاكِنَاتَنَا

59 (ਬਾਕੀ) ਪਛਾਣਨੀ ਪਈ ਕਿ ਲੌਂਡੀ ਨਹੀਂ ਬੀਬੀ ਹੈ, ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨੇਕ ਹੈ। ਬੁਰੀ ਨੀਯਤ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਨਾ ਉਲਝਣ ਇਸ ਲਈ ਘੁੰਡ ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰੱਖਿਆ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਚੰਗਿਆਈ ਲਈ ਹੈ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
62 ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬੁਰੀ ਨੀਯਤ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇੜਦੇ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀਆਂ ਬੂਠੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕਰ ਦੇਵੋ।
63 ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਦੋਗਲਿਆਂ ਨੇ ਹਥਕੰਡਾ ਵਰਤਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਉਹੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਬੱਬ-ਕਾਰਨ। ਕਰਤੂਤਾਂ-ਭੈੜੇ ਕੰਮ। ਕਿਆਮਤ-ਪਰਲੋ।

ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਵੇ। (68) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਬਣੀਓ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਐਬ ਲਗਾ ਕੇ) ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਾਈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇ-ਐਬ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਵਾਲੇ ਸਨ। (69) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਤੋਂ ਡਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਰੋ। (70) ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। (71) ਅਸੀਂ ਅਮਾਨਤ ਦਾ (ਬੋਝ ਭਾਰ) ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ ਸੀ (72) ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (73)

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ شَاقٍّ إِنَّ اللَّهَ لِلْعَظِيمِ الْعَظِيمِ
 وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاحْصِنَا السَّبِيلَا رَتَبْنَا إِيَّاهُمْ ضَعْفَيْنِ
 مِنَ الْعَذَابِ الْعَنُومُ لَعَنَّا كَثِيرًا إِنِّي بِمَا تَزْمُرُونَ عَلِيمٌ
 أَمْ نُوَاظِكُمْ تَتْلُوا كِتَابَ اللَّهِ فَأَنْتُمْ مُخْلِئُونَ بِأَنفُسِكُمْ وَآيَاتِنَا
 تَتْلُونَ وَآيَاتِنَا لَا تَزِيدُكُمْ شَأْنًا وَآيَاتِنَا لَا تَنْفَعُكُمْ شَيْئًا
 وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا
 إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ
 فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ
 إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا
 لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالشَّارِكِينَ
 وَالشَّارِكَاتِ وَيُؤْتِيَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
 وَكَانَ اللَّهُ عَظِيمًا رَحِيمًا

69 ਕਈ ਫ਼ਸਾਦੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਤੁਹਮਤ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਆਏ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਨਾ ਰਹਿਣ ਫਿਰ ਉਹਨਾ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਅਸਮਾਨੋਂ ਨਜ਼ਰੀ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਮਰਿਆ ਹਾਂ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਛੁਪ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਮਰਿਆ ਹਾਂ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਛੁਪ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਐਬ ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸਫ਼ੈਦੀ ਜਾਂ ਖ਼ੁਸੀਆ (ਪਤਾਲੂ) ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਇਕੱਲੇ ਨਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੱਪੜੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ, ਉਹ ਪੱਥਰ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਕੋਈ ਐਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਪੱਥਰ ਦੇ ਕਈ ਡੰਡੇ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੈ ਗਿਆ।

72 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਜਾਨ 'ਤੇ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਅਮਾਨਤ ਨੂੰ ਪਰਾਈ ਚੀਜ਼ ਰੱਖਣੀ ਕਿਹਾ। ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਛਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਜੋਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਾਂ। ਆਦਮੀ ਦੀ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਇੱਛਾ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮਿਲਾਫ਼ ਪਰਾਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਕਿ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤੀ 'ਤੇ ਫੜਨਾ ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਕੋਈ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰੇ ਤਾਂ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਬੇਇਖ਼ਤਿਆਰ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ।

ਐਬ-ਨੁਕਸ, ਕਮੀ। ਮੁਸ਼ਰਿਕ-ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।

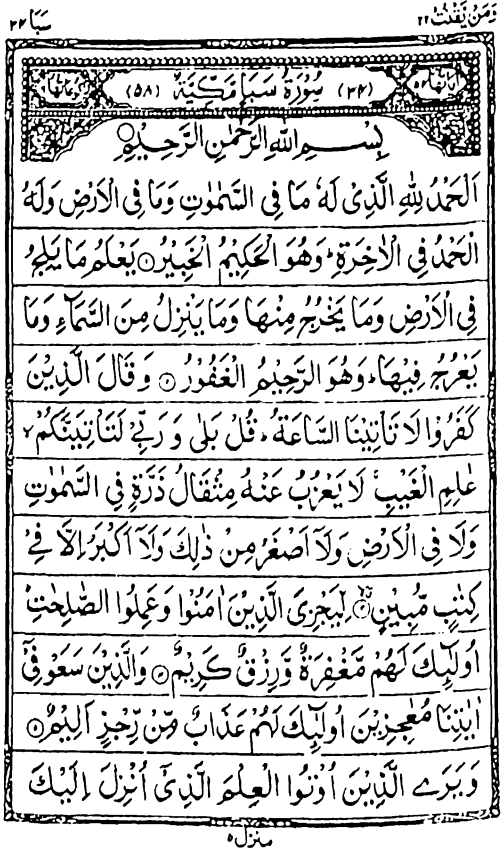
34. ਸੂਰਤ ਅਸ-ਸਬਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 54 ਆਇਤਾਂ, 6 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 796 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3636 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣਾ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਉਸਤਤਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ (ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦੀ) ਹੈ, (ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ) ਭਾਵ ਉਹ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲੋਕ 'ਚ ਵੀ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਉਸਤਤਿ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (1) ਜੋ ਕੁੱਝ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅਸਮਾਨੋਂ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਹਰਬਾਨ (ਅਤੇ) ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (2) ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ

ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਕਿਆਮਤ ਦੀ) ਘੜੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ (ਆਵੇਗੀ)? ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗੀ। ਉਹ ਰੱਬ ਗ਼ਾਇਬ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ (ਹੈ)। ਰਤਾ ਕੁ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਲੁਕੀ-ਛੁਪੀ ਨਹੀਂ, (ਨਾ) ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ। ਜੋ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਕਣ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਕਿਤਾਬ (ਵਿੱਚ) ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (3) ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ। ਇਹੋ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਜਨਕ ਰੋਜ਼ੀ ਹੈ। (4) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੀ ਹੇਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਸਲਾਹੁਣ ਯੋਗ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਦਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। (6)

- 1 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਦਾ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 2 ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਅਸਮਾਨੋਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹਰਿਆਲੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਉੱਗਦੀ ਹੈ, ਕੁਰਆਨੀ ਤਕਦੀਰ ਨਾਲ ਅਮਲ, ਦੁਆ ਅਤੇ ਮੁਰਦੇ ਦੀ ਰੂਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਬਸਤੀ ਇਸ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਹੈ।
- 4 ਭਾਵ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਆਮਤ ਆਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- 6 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਲੈਣ।

ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਦੱਸੀਏ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ (ਮਰ ਕੇ) ਬਿਲਕੁਲ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੋ ਜਾਉਗੇ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕੀਤੇ ਜਾਉਗੇ? (7) ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਬੁਠ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਦਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਮੁਸੀਬਤ ਅਤੇ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ (ਫਸੇ ਹੋਏ) ਹਨ। (8) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਧਸਾ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਸੁੱਟ ਦੇਈਏ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਮੁੜਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। (9) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ। ਐ ਪਹਾੜੇ! ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ) ਬਿਆਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੰਖ-ਪੰਖੇਰੂਆਂ 'ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (10) ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਜੋਆਂ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਕੁੰਡੇ ਠੀਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰੋ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (11) ਅਤੇ ਹਵਾ ਨੂੰ (ਅਸੀਂ) ਸੁਲੈਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਵੇਰ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਰਾਹ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੀ ਮਹੀਨੇ ਭਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਚਸਮਾ ਵਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਵਾਂਗੇ। (12)

مَنْ يَنْتَهِ

مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ ۖ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
 الْحَمِيدِ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى
 رَجُلٍ يُبَيِّنُ لَكُمْ إِذَا مَرَرْتُمْ كُلَّ مُمْرِقَةٍ ۚ إِنَّكُمْ لَعِنَى
 خَلْقٍ جَبَدِيدٍ ۝ أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَيْدًا أَمْ بِهِ حِفْظٌ
 بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ
 الْبَعِيدِ ۝ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
 مِنْ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ شَأْنِ خُسْفٍ ۝ إِنَّ الْأَرْضَ
 أَوْ تُسْقَطُ عَلَيْهِمْ كَسَفًا ۝ مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا
 كُفُلًا ۖ لِيَجِبَالٍ أَوْ يَمَعَهُ وَالظَّيْرِ ۖ وَالنَّارِ
 الْحَمِيدِ ۝ إِنَّ أَعْمَلَ سِبْغَتٍ وَقَدِيدٍ فِي السَّرْدِ ۖ وَاعْمَلُوا
 صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ وَلِيَلْكَرِمَنَ الرَّبِّ
 عُدُوها شَهْرًا وَرَوَاحَهَا شَهْرًا ۖ وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ

مَنْ

- 11 ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਉਦ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਦੇ, ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ 'ਤੇ ਰੋਂਦੇ, ਜ਼ਬੂਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਪਹਾੜ ਵੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਦੇ ਅਤੇ ਰੋਂਦੇ, ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਦੇ। ਇਸ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਰ ਜਾਂਦੇ। ਕੜੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿਰਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੀ ਫਿਰ ਖੁੱਲੀ ਹੋਈ।
- 12 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੈਮਾਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਤਖ਼ਤ ਸੀ ਉਸ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਚੱਲਦੀ, ਹਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਯਮਨ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਦੀ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਯਮਨ ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੀ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਯਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਚਸਮਾ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੰਨ ਸਾਂਝੇ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਕੇ ਬਾਸਨ (ਖਾਣਾ) ਬਣਾਉਂਦੇ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਣਾ ਬਣਦਾ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਸੁਦਾਅ-ਪਾਗਲਪਣ। ਤਸਬੀਹ-ਰੱਬ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ।

ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਭਵਨ, ਬੁੱਤ ਅਤੇ (ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ) ਪਰਾਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤਲਾਅ ਅਤੇ ਦੇਗਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਹੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ। ਐ ਦਾਉਦ ਦੀ ਔਲਾਦ (ਮੇਰੇ) ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। (13) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਪਰੰਤੂ ਸਿਉਂਕੇ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਸੋਟੀ ਡਿੱਗ ਪਈ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ (ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ) ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹੀਣਤਾ ਭਰੇ ਕਸ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ। (14) 'ਸਬਾ' ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ-ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸੀ (ਭਾਵ) ਦੋ ਬਾਗ਼ ਇੱਕ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਰਿਜ਼ਕ ਖਾਉ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੁਕਰ ਕਰੋ (ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਇਹ) ਪਾਕੀਜ਼ਾ, ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਸਵੱਛ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ (ਉੱਥੇ ਬਸ਼ਸ਼ਣ ਨੂੰ) ਖੁਦਾ-ਏ-ਗ਼ੱਫ਼ਾਰ ਹੈ। (15) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਬੱਸ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੜ੍ਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਬਾਗ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਬੇ-ਸੁਆਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਕਾਊ ਦੇ ਰੁੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਥੋੜੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ। (16) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਸੁਕਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਜ਼ਾ ਨਾ-ਸੁਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (17)

وَمَنْ يُؤْتِكُمْ
 الْقَطْرَ وَمَنْ الْحَيْنَ مَنْ يَعْمَلْ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ
 وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا لِنُدْخِلَهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ
 يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَمِنَ تَبِيلٍ وَجِفَانٍ
 كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رِيبِيَّتٍ اِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا
 وَقِيلَ لَهُمْ عِبَادِيَ الشَّاكِرُونَ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ
 الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِمْ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ
 مِنْ سِيقَانِهِ فَذُكِّرْتُم بَلْ يَنْتَظِرُونَ أَنْ يُكْفَرُوا بِمَا كَفَرُوا
 وَالْعِيبَ مَا لِيَتُنَوَّا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ لَقَدْ كَانَ
 رِسْمًا فِي مَسْأَلِكِمْ آيَةً جَنَّتِينَ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالِهِ
 كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَ
 رَبُّ عَفُورٌ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ
 وَيَدَأُ لَهُمْ بِهِمْ يَسْأَلُونَكَ عَنْ الْأَنْعَامِ الَّتِي كُنْتُمْ
 تُعَلِّمُونَ قُلْ إِنَّمَا أُعَلِّمْتُكُمْ فَاسْتَمِعُوا أَنِّي أَخَشِى
 الْأَنْعَامَ عَلَيْكُمْ فَاسْمِعُوا أَصْوَابَكُمْ لِقَاءَ رَبِّكُمْ
 إِنَّكُمْ بِعَيْنَيْكُمْ لَرَوَاةٌ وَمِنْ سِنَدِ قَبْلِيلٍ ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ
 بِمَا كَفَرُوا

14 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੈਮਾਨ ਜਿੰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਬਣਵਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਆਪ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਜਿੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਜਿਸ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਉਹ ਘੁਣ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਡਿੱਗ ਪਈ ਆਪ ਵੀ ਡਿੱਗ ਪਏ, ਫਿਰ ਆਪ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਕੋਲ ਇਲਮ-ਏ-ਗ਼ਾਇਬ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ।
 15 ਬਲਕੀਸ ਸਬਾ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਯਮਨ ਵਿੱਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਝੀਲਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਉਪਰ ਹੇਠਾ ਤਿੰਨ ਨੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੀਵੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਖਰਚ ਕਰਦੇ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਮੁਲਕ ਆਬਾਦ ਹੋਇਆ।
 16 ਜਦੋਂ ਔਲਾਹ ਨੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਬੰਦ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਬੰਨ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਪਾਣੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰਿਆ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫੈਲਿਆ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੌਮ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੋ ਗਈ ਜਿਹੜੇ ਬਚ ਗਏ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਬਾਗ਼ਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਾਲਣ ਲੱਗੇ।

ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ (ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ) ਉਹਨਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ) ਪਿੰਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਦਿਨ ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹੋ। (18) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ, ਐ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਡੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਪੈਂਡੇ (ਹੋਰ ਲੰਬੇ) ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁਲਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਖਤਮ ਕਰਕੇ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਤਰ-ਬਿਤਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਬਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (19) ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਆਪਣਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੱਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਪਏ। (20) ਅਤੇ ਉਸ (ਇਬਲੀਸ) ਦਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ (ਸਾਡਾ) ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਚ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਵੱਖਰੇ ਕਰ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (21) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਪੂਜਨੀਕ) ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉ, ਉਹ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਭੇਰਾ ਭਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵੀ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸਹਾਈ ਹੈ। (22) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ (ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਈ) ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਖ਼ਸ਼ੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਆਖਣਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਕੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ (ਹੱਕ-ਸੱਚ) ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਹੈ। (23)

وَهُمْ نُجُزِي ۙ اِذَا الْكُفُورُ ۙ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ
الْقُرْبَىٰ الَّذِي يَكُنُّ فِيهَا قُرْبًا ظَاهِرًا وَقَدَرْنَا فِيهَا
السَّيْرَ سَيْرًا فَيُنْفِرُ لِيَأْتِيَ وَيَأْتِي ۙ اَمِينٍ ۙ فَيَقُولُ
رَبَّنَا بَعُدْ بَيْنَ اَسْفَارِنَا وَظَلَمْنَا اَنْفُسَهُمْ فُجِعْنَا لَهُمْ
اَحَادِيثَ وَعَزَّ فَضْلُهُمْ كُلُّ مَمْرُقٍ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ
لِّخَلْقِ صَبَّارٍ شٰكِرٍ ۙ وَكَفَدَ صَدَقَ عَلَيْهِمْ اِنلَيْسُ
ظَنُّكَ اَنْ تَتَّبِعُوهُ اِلَّا فَرِيْقًا مِّنَ السُّوْمِيَّةِ ۙ وَمَا كَانَ
لَهُ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّا لِبَعْلٰهٖ مَن يُّؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ
مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شٰكٍ ۙ مَّوَدَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حٰضِيْنًا
فَلِي اَدْعُو اَلَّذِيْنَ رَتَمْنٰهُ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۙ لَا يَمْلِكُوْنَ
وَشَقٰلَ ذَرْبِىْ فِي السَّمٰوٰتِ وَكَفٰ فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيْهَا مِّنْ شَرِكٍ ۙ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِّنْ ظٰهِنٍ ۙ وَلَا تَنْفَعُ
الشَّمْعٰةُ عِنْدَ الْعٰلَمِۦنَ اِذِۦنَ لٰذَ ۙ حَتّٰى اِذَا فُرِزَ عَنْ

مذلل

- 18 ਬਰਕਤ ਵਾਲੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਭਾਵ ਮੁਲਕ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਤੱਕ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਾਲੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਸੈਰ।
- 19 ਅਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਮਸਤ ਹੋਏ ਕਿ ਤਕਲੀਫ਼ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਆਬਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਨਾਸ਼ੁਕਰੀ ਹੋਈ ਕੱਟ ਕੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਸੁੱਟਿਆ ਭਾਵ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਗਏ।
- 20 ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਲਾ ਅਹਤਾਨੀਕੰਨਾ ਜੁਰੀਆਤਾਹੁ ਇੱਲਾ ਕਲੀਲਾ' ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਿਕਲੇ।
- 23 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਲੋਕ ਨਬੀਆਂ, ਵਲੀਆਂ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਉਪਰੋਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਜ਼ੀਰ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕੰਬਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਲਾਮ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ? ਉਪਰ ਨਾਲ ਖਤਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਿਕਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਬਣਿਆ।

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਚੋਂ ਰਿਜ਼ਕ ਕੌਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਆਖੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਜਾਂ ਤਾਂ) ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ। (24) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਨਾ ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਸਾਥੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ। (25) ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (26) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਵਿਖਾਉ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ (ਰੱਬ) ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਬਲਕਿ ਉਹੀ ਇਕੱਲਾ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (27) ਅਤੇ ਐ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.)। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (28) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ? (29) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਾ ਇੱਕ ਘੜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਰਹੇਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਅੱਗੇ ਵਧੋਗੇ। (30) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਸ਼। ਤੁਸੀਂ (ਉਹਨਾਂ) ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੇਖੋ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੋ ਚੋ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ। (31)

سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا بِمَا نَعْمَدُ كَافِرِينَ
 قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ
 الْكَبِيرُ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ قُلْ
 اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝
 قُلْ لَا تَتَّبِعُوا عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نَتَّبِعْ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝
 قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا ثُمَّ يَفْتَقِدُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْمَتَّاعُ
 الْعَلِيمُ قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ اتَّخَذْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا
 بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً
 لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝
 وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝
 قُلْ لَكُمْ مَبْعَادٌ يَوْمَ لَا تَسْتَأْذِنُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا
 تَسْتَفْتِحُونَ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا
 الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ
 مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ

24 ਭਾਵ ਦੋਵੇਂ ਧੜੇ ਤਾਂ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਝੂਠਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧੜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਝਗੜਨ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ?

ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਪਹੁੰਚਦੀ ਸੀ, ਰੋਕਿਆ ਸੀ? (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਪਾਪੀ ਸੀ, (32) ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ (ਨਹੀਂ), ਬਲਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੇ (ਸਾਨੂੰ ਰੋਕ ਰੱਖਿਆ ਸੀ) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਆਪਾਂ ਔਲਾਹ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਈਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ ਤਾਂ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਬੱਸ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (33) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਪਰ ਉੱਥੇ ਦੇ ਰੱਜਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (34) ਅਤੇ (ਇਹ ਵੀ) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਲ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਆਲ ਔਲਾਦ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (35) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਥਾਹ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਤੰਗੀ ਲਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (36) ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਉਣ। ਹਾਂ, (ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਉਹੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਦੁੱਗਣਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਚੀਆਂ ਅਟਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ। (37)

ਸ਼ਰੀਕ-ਸਾਂਝੀਵਾਲ। ਕਰਤੂਤਾਂ-ਭੇੜੇ ਕੰਮ, ਬੁਰੇ ਅਮਲ। ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ-ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਠੀਕ ਠਾਕ।

سَبَا
رَمَزٌ ثَلَاثَةٌ

الْقَوْلُ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ۖ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا أَنْخُنْ صِدَادَكُمْ عَنِ الْهُدَى
بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ۖ وَقَالَ الَّذِينَ
اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ كُنَّا بِلِ كُرْبِ الْبَيْلِ وَالنَّهَارِ
إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا ۖ وَ
اسْتَرَوْا النَّدَامَةَ كَتَرُوا الْعَذَابَ ۖ وَجَعَلْنَا الْأَعْمَلَ
فِي أَخْتَاكِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْرُونَ إِلَّا مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۖ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قُرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ
مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ۖ وَقَالُوا نَحْنُ
أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا ۖ وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّبِينَ ۖ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ
يَبْسُطُونَ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ۖ وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِآلَتِنِ

مَنْ

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੀ ਹੇਠੀ ਕਰਨ, ਉਹ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (38) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ੀ ਖੁੱਲੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਖ਼ਰਚ ਕਰੋਗੇ ਉਹ ਉਸ ਦਾ (ਤੁਹਾਨੂੰ) ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (39) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ? (40) ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਤੂੰ ਪਾਕ ਜ਼ਾਤ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੀ ਸਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਸਗੋਂ ਇਹ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। (41) ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਾਂਗੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਮੂਠ ਸਮਝਦੇ ਸੀ, ਸੁਆਦ ਲਉ। (42) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਇੱਕ (ਅਜਿਹਾ) ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਪੂਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੋ ਅਤੇ (ਇਹ ਵੀ) ਆਖਦੇ ਹਨ, ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ) ਝੂਠਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਘੜ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਦੂ ਹੈ। (43)

تَمْرُ يُفْتَكُ
تُنْفِرُكُمْ عِنْدَنَا لِنُقِي الْأَمْنِ وَنَعْلَ صَالِحًا قَالُوا لَكَ
لَكُمْ جَزَاءٌ مِّنْ مَّغْفِرٍ بِمَا عَمِلْتُمْ وَهُمْ فِي الْعُرْفَاتِ أُمُونَ ۝
وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَجْرًا أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ
مُحْضَرُونَ ۝ قُلْ إِنْ رَأَيْتُمُ الْمَالَ يُنْفَقُ لِمَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِي وَيَقْدِرْ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ
يُخَافُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ۝ وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا
ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ۝
قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ ؕ بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ؕ الْكُفْرَ هُمْ مُؤْمِنُونَ ۝ قَالِ يَوْمَ لَا
يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ
ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ۝
وَإِذَا تَنَادَى عَلَيْهِمْ إِبْنَانَا يَتَنَبَّأُ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ
يُرِيدُ أَنْ يَبْغِيَكُمْ عَمَّا كَانُوا يَعْبُدُونَ قَالُوا وَقَالُوا

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ (ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭੇਜਿਆ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਝੁਠਲਾਇਆ। (44) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੋ ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਕੈਸਾ ਰਿਹਾ? (45) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਦੋ ਦੋ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਵੋ ਫਿਰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਸੁਦਾਖ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ (ਦੇ ਆਉਣ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (46) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁੱਝ ਬਦਲਾ ਮੰਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ (ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ) ਮੇਰਾ ਬਦਲਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (47) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਉਪਰੋਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (48) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਹੱਕ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਝੂਠ (ਪੂਜਨੀਕ) ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। (49) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਿਦਾਇਤ ਤੇ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ ਵਹੀ' ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ। (50) ਅਤੇ ਕਾਜ਼। ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ ਜਦੋਂ ਇਹ ਘਬਰਾ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ (ਅਜ਼ਾਬੋਂ) ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨੇੜਿਉਂ ਹੀ ਪਕੜ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। (51)

مَا هَذَا إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرٍ ۚ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا أَسْحَابٌ مُّزِينٌ ۚ وَمَا أُنزِلُكُمْ مِنْ قِبَلِكُمْ مِنْ قُرْآنٍ إِلَّا نَزْلٌ مِنْ قِبَالِنَا وَمَا تَكْفُرُ بِهِ أَكْثَرُ مِنْ قِبَالِنَا ۚ وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قِبَالِهِمْ وَمَا يَكْفُرُوا بِمَعَشَارٍ مِمَّا أَنزَلْنَاهُمْ فَاذْبُحُوا أَسْلَىٰ ۚ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۚ قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُ بِوَاحِدَةٍ ۚ أَنْ تَقُولُوا لِلَّهِ مُشْتَرِكٌ ۚ أَفَرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُونَ ۚ مَا بَصِيرَةٌ ۚ قُلْ إِن هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ ۚ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۚ قُلْ مَا سَأَلْنَاكُمْ مِنْ أَجْرِ ۚ فَهُوَ لَكُمْ ۚ إِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۚ قُلْ إِن رَبِّي يُفِضُ بِالْحَقِّ عَلَٰمُ الْعُيُوبِ ۚ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَكَانَ يُبْدِي ۚ وَمَا يُعِيدُ ۚ قُلْ إِن صَلَّيْتُ فَأَمَّا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي ۚ وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي ۚ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ۚ وَلَوْ نَزَىٰ ۚ إِذْ فَرَعُوا

44 ਭਾਵ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਗ਼ਨੀਮਤ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।
48 ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਅਤੇ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਐਨੀ ਦੂਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। (52) ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ (ਬਗ਼ੈਰ ਦੇਖੇ) ਦੂਰੋਂ ਹੀ (ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ) ਤੀਰ ਤੁੱਕੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। (53) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਮ-ਜਿਨਸਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। (54)

35 ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਰ

ਸੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 45 ਆਇਤਾਂ, 5 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 792 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3289 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਨੂੰ ਹੀ (ਸ਼ੋਭਦੀ ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਾਹਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਪੰਖ (ਖੰਭ) ਹਨ। ਉਹ (ਆਪਣੀ) ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (1) ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। (2) ਐ ਲੋਕੋ! ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਦੇ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਅਤੇ ਦਾਤਾਰ ਹੈ? ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ। ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ? (3)

قَاتِرٌ

وَمَنْ يُفْسِدْ

فَلَا تُقَاتُوا وَخُذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ۖ وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ۗ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَادُ شَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۚ وَكَذَلِكَ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ۖ وَيُنذِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۖ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاءِهِمْ مِنْ قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ۚ

(35) سُوْرَةُ قَاتِرِ مَكِّيَّةٌ ۙ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ قَاتِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولٰٓئِیْ اٰخِیْعَةً ثَلٰثِي وَثَلٰثٌ وَّرُبْعٌ یَّرِیْدُ فِی الْخَلْقِ مَا یَشَآءُ ۙ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ۙ مَا یَفْتَحُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَآ مُمَسِّکَ لَهَا ۙ وَمَا یُسِّکُ ۙ فَلَآ مُرْسِلَ لَهٗ مِنْ بَعْدِهٖ ۙ وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْحَکِیْمُ ۙ یَاٰیٰتِهَا النَّاسُ اذْکُرُوْا ۙ اِنْعَمْتَ اللّٰهُ عَلَیْکُمْ ۙ هَلْ مِنْ

مَنْزِلٍ

52 ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।
1 ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਈਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਜਿਬਰਾਈਲ ਦੇ ਛੇ ਹਨ।

ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ, ਸਿਆਲਾਂ। ਹਮ-ਜਿਨਸਾਂ-ਇੱਕੋ ਜਿਨਸ ਚੋਂ, ਇੱਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ।

ਅਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ
 ਝੁਠਲਾਉਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ
 ਝੁਠਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ (ਸਾਰੇ) ਮਾਮਲੇ ਅੱਲਾਹ
 ਵੱਲ ਹੀ ਪਰਤਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (4) ਐ ਲੋਕੋ!
 ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ
 ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨਾ
 ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ। (5) ਸ਼ੈਤਾਨ
 ਤੁਹਾਡਾ ਖੁੱਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸ
 ਨੂੰ ਵੈਰੀ ਹੀ ਸਮਝੋ। ਉਹ ਆਪਣੇ (ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ) ਦੇ
 ਟੱਲੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੋਸ਼ਮ ਵਾਲਿਆਂ
 ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਜਾਣ। (6) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ
 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ
 ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਮਾਉਂਦੇ
 ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸਵਾਬ
 ਹੈ। (7) ਭਲਾ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ
ਕੁਕਰਮ ਬਣਾ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ (ਕੀ ਉਹ
 ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ
 ਹੈ?) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ
 ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਦੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਮ ਨਾ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ।
 ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (8) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਵਾਵਾਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ
 ਅਤੇ ਉਹ ਬੱਦਲ ਉਭਾਰਦੀਆਂ ਹਨ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇ-ਜਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਉਸ
 ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਜ ਹੀ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੇ ਜੀਅ ਉੱਠਣਾ
 ਹੈ। (9)

قَالَ لَهُ

وَمَنْ يَقْتُلْ

خَالِقٍ عَنِ اللَّهِ يَزُرُّكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ كَالْإِلَهِ
 إِلَّا هُوَ فَاقْبَلُوا تَوَكُّؤُنَّ ۝ وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ
 كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ۝ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ
 الدُّنْيَا ۝ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْعَرُورُ ۝ إِنَّ الشَّيْطَانَ
 لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۝ إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا
 مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ
 شَدِيدٌ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۝
 أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ أَفَمَنْ رُبِّينَ لَهُ سُوءُ عِلْمٍ فَرَأَاهُ حَسَنًا
 فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۝
 فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٍ ۝ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
 بِمَا يَصْنَعُونَ ۝ وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ
 سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَى بَدْيِ مَمَيِّتٍ فَأَخْبَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ

مَذْرَأَ

ਕੁਕਰਮ-ਭੈੜੇ ਕੰਮ, ਬੁਰੇ ਅਮਲ। ਬੇ-ਜਾਨ-ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਜ਼ਤ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਪਵਿੱਤਰ ਕਥਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਲੇ ਕਰਮ ਉਸਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਭੈੜੀਆਂ-ਭੈੜੀਆਂ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। (10) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਫਿਰ ਵੀਰਜ ਤੋਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋੜਾ-ਜੋੜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਔਰਤ ਨਾ ਤਾਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਮਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਘਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ) ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਅਸਾਨ ਹੈ। (11) ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦਰਿਆ ਮਿਲ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਿੱਠਾ ਹੈ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਰਾ ਅਤੇ ਕੌੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ

وَمَنْ يَنْتَظِرْ
بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ الشُّرُورُ مَنْ كَانَ يُرِيدُ
الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ
الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ
السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ
يَبُورُ ۝ وَاللَّهُ خَافِكُمْ مِنْ تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَظْفَةٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ أَرْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا
بِعِلْمِهِ وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِضُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
إِنْ فِي كِتَابٍ وَإِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝ وَمَا
يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شْرَابُهُ
وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكْوُنٍ لِمَخَاطِرٍ وَأَوْ
لَسْتَ خَرَجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ
مَوَآخِرَ لَتَنْتَفِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝
يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۝ وَ

ਕੱਢਦੇ ਹੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਹੋਈ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਰੋਜ਼ੀ ਲਭੋ ਅਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣੋ। (12) ਉਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਉਹੀ) ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਹਰੇਕ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਖਜੂਰ ਦੀ ਗੁਠਲੀ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਅ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ। (13)

- 10 ਭਾਵ ਇੱਜ਼ਤ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੁਰਾਈ 'ਤੇ ਗ਼ਲਬਾ ਪਾਉਣਗੇ, ਕੁਫ਼ਰ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸਲਾਮ ਫੈਲ ਜਾਵੇਗਾ।
- 11 ਭਾਵ ਹਰ ਕੰਮ ਠਰ੍ਹਮੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬਣਤਰ।
- 12 ਭਾਵ ਕੁਫ਼ਰ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ। ਰੱਬ ਕੁਫ਼ਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਰੱਖੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ਾਇਦਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਦੀਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰੀਆ ਨਾਲ ਜਜ਼ੀਆ ਖ਼ਿਰਾਜ। ਗ਼ੋਸ਼ਤ ਮਿੱਠਾ ਖਾਰਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣਾ ਭਾਵ ਮੋਤੀ, ਮੂੰਗਾ, ਜੌਹਰ ਅਕਸਰ ਖਾਰੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਦੀਂ ਮਿੱਠੇ ਤੋਂ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗਹਿਣਾ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਣਦੇ ਹੋ, ਨਿਰੇ ਜੌਹਰ ਪਹਿਨਣਾ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ।
- 13 ਭਾਵ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੀਂ ਕੁਫ਼ਰ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਦੀਂ ਇਸਲਾਮ, ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਵਾਂਗ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ, ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਿਕਲੀ। ਕਿਤਮੀਰ ਉਸ ਛਿਲਕੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਖਜੂਰ ਦੀ ਗੁਠਲੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਫ਼ਰਿਆਦਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਜੇ ਸੁਣ ਵੀ ਲੈਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਨਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਿਰਕ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ) ਵਾਲੇ ਵਾਂਗ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। (14) ਐ ਲੋਕੋ! ਤੁਸੀਂ (ਸਾਰੇ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਮੁਬਾਜ਼ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇ-ਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਸੁਲਾਹਣਯੋਗ ਹੈ। (15) ਜੇ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਰਚਨਾ ਰਚ ਕੇ ਆਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇ (16) ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਠਿਨ ਨਹੀਂ (17) ਅਤੇ ਕੋਈ ਬੋਝ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਆਪਣਾ ਬੋਝ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇ। (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਅਣ-ਡਿੱਠਿਆ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਆਲਾ ਹੀ ਕੋਲ ਪਰਤ ਜਾਣਾ ਹੈ। (18) ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤੇ ਸੁਜਾਖਾ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ (19)

وَمَنْ يَفْتِنِ
فَاتِي
سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى
ذُرِّيَّتِكُمْ اللَّهُ رَجَبَكُمْ لَهُ السَّالِكُ وَالذَّابِقُ تَذَعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ تَعْظِيمٍ إِنْ تَذَعْتُمْ
لَا يَسْمَعُوا دَعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكِكُمْ وَلَا يُدْعِيكُمْ
مِثْلُ حَيْبِرٍ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى
اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الرَّحِيمُ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَ
يَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْرَأْ مُتْمَلَكًا
إِلَىٰ حِمْلٍ كَمَا يُجْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يُخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَتَقُوا
الصَّلَاةَ وَمِن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۗ وَإِلَى
اللَّهِ الْمَصِيرُ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ

14 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਉਹੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰੀਕ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।

ਫ਼ਰਿਆਦ-ਬੇਨਤੀ, ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼, ਅਰਜ਼। ਨਮਾਜ਼-ਦੀਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਥੰਮ੍ਹ।

ਅਤੇ ਨਾ ਹਨੇਰਾ ਅਤੇ ਚਾਨਣ। (20) ਅਤੇ ਨਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਤੇ ਧੁੱਪ। (21) ਅਤੇ ਨਾ ਜਿਉਂਦੇ ਅਤੇ ਮੁਰਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨ ਹਨ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੇ। (22) ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। (23) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਉੱਮਤ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (24) ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਣ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਝੁਠਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਹੁਕਮਨਾਮੇਂ ਅਤੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। (25) ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਸੋ (ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰਿਆ? (26) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਇਆ? ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਫਲ ਮੇਵੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਅੱਡੋ-ਅੱਡ ਹਨ ਅਤੇ (ਕੁੱਝ) ਕਾਲੇ ਸਿਆਹ ਹਨ। (27) ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਚਹੁੰ-ਖੁਰਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹੀ ਡਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੈ। (28)

وَمَنْ يُشَاقِقْ

قَوْلَ رَبِّهِ

وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا النُّورُ ۚ وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا الْحُرُورُ ۚ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْواتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا أَنْتَ بِمُسمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۚ إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ۚ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ۚ وَإِنْ يَكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ وَبِالزُّبُرِ ۚ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۚ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۚ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۚ فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا ۚ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا ۚ وَغَرَابِيبُ سُودٌ ۚ وَمِنَ النَّاسِ وَالْدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ ۚ كَذَلِكَ ۚ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ ۚ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ۚ إِنَّ

23 ਭਾਵ ਸਾਰੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨ ਦੇਵੇਗਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ, ਕਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਆਰਜ਼ੂ ਕਰ ਲੈਣ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨਾ ਹਨੇਰਾ ਨਾ ਚਾਨਣਾ ਭਾਵ ਹਨੇਰਾ ਚਾਨਣੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਚਾਨਣਾ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਇਆ ਨੂੰ। ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਿਹਾ ਕਰੋ, ਉਹ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਥਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਦੇ ਦੀ ਰੂਹ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ।

24 ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵੇਂ ਨਬੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਬੀ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ।

27 ਚਿੱਟੇ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਲਾਲ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀ ਵੀ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੈ, ਮੋਮਿਨ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਲਈ ਤਸੱਲੀ ਹੈ।

28 ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਸਮਝ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਗ਼ਲਤੀ 'ਤੇ ਫੜ ਲਵੇ, ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੁਕੇ ਕੇ ਅਤੇ ਐਲਾਨੀਆ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਸ ਵਪਾਰ ਦੇ (ਲਾਭ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ (29) ਜੋ ਕਦੀਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ (ਅਤੇ) ਕਦਰਦਾਨ ਹੈ। (30) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਉਸ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਕਿਤਾਬਾਂ) ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (31) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਚੋਂ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਚਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਭਲੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਵੱਡਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਹੈ। (32) (ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ) ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜੰਨਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਚ ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੰਗਣ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਪਹਿਨਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। (33) ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਚਿੰਤਾ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਕਦਰਦਾਨ ਹੈ। (34) ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਸਦੀਵੀਂ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ (ਕਸ਼ਟ) ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਬਕੇਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। (35)

وَمَنْ قَسَدًا
كَاطِرًا
الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ
تَبُورًا لِيُؤْتِيَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ۝ وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنْ
الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ
بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ
اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ
مُقْتَدِرٌ وَمِنْهُمْ سَائِقٌ بِالْخِطَابِ إِيذِنَ اللَّهُ ذَٰلِكَ
هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ۝ جَنَّتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا
يَحْمِلُونَ فِيهَا مِنْ آسَافِرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَوَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ
فِيهَا حَرِيرٌ ۝ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا
الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ۝ الَّذِي أَحَلَّنَا
دَارَ الْمَقَامِ مِنْ فَضْلِهِ ۝ لَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا لِصَبٍّ وَلَا

32 ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਏ, ਉੱਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਚੁਣੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਦਰਜੇ ਬਣਾਏ, ਇੱਕ ਪਾਪੀ ਇੱਕ ਦਰਮਿਆਨੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜੰਨਤੀ ਹੋਣ, ਪਾਪੀ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਹੈ। ਦਰਮਿਆਨੇ ਲਈ ਸਲਾਮਤੀ ਹੈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਗਏ, ਅੱਲਾਹ ਕਾਮੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ।
33 ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਉੱਥੇ ਹੈ। ਰਸੂਲ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ਮ ਨਾ ਪਹਿਨੇ ਉਹ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨੇ।
34 ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦੂਰ ਕੀਤੀ। ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
35 ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਭੱਜ ਨੱਠ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ, ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਡਰ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ।

ਕਦਰਦਾਨ-ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਖ਼ਬਰਦਾਰ-ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ। ਫ਼ਜ਼ਲ-ਮਿਹਰ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ ਹੈ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮੌਤ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਮਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਹਲਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (36) ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੀਕਣਗੇ ਕਿ ਐ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਨੂੰ ਕੱਢ ਲਵੋ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਮਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ, ਨਾ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਰ ਲਵੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਆਇਆ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸੁਆਦ ਲਉ। ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ। (37) ਬੇਸ਼ੱਕ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਰੱਬ ਹੀ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਾਣੀਜਾਣ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਮਨਾਂ ਦੇ ਭੇਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹੈ। (38) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ (ਪਹਿਲਿਆਂ ਦਾ) ਨਾਇਬ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਫਰੋਂ ਰੱਬੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ

وَمَنْ يَنْتَهِ...
 يَمَسَّنَا فِيهَا نُؤُوبٌ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۖ
 كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِيْنَ ۗ وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ عَذَابُ
 عَذَابِنَا ۗ اِنَّهُمْ فِيْهَا لَمَكْرُوۡنٌ ۗ وَهُمْ يَصْطَرِحُوۡنَ
 فِيْهَا رَبَّنَا اٰخِرۡنَا نَعْمَلْ صٰلِحًا غَيْرَ الَّذِيۡنَ كُنَّا
 نَعْمَلُ ۗ اَوَلَمْ نَعۡمُرِكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُوۡنَ ۗ اَمْ تَذَكَّرُوۡ
 ۗ جَآءَكُمُ النَّذِيۡرُ فَاذۡنَبُوۡا ۗ فَمَا لِلظّٰلِمِيۡنَ مِنْ نّٰصِيۡرٍ ۗ
 اِنَّ اللّٰهَ عَلِيۡمٌ غَيۡبِ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ ۗ اِنَّهٗ عَلِيۡمٌ
 بِدَاۡتِ الصُّبۡحِ ۗ هُوَ الَّذِيۡ جَعَلَكُمۡ خَلٰٓئِفَ فِي
 الْاَرۡضِ ۗ فَمَنۡ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهٗ ۗ وَلَا يَزِيۡدُ الْكٰفِرِيۡنَ
 كُفْرَهُمۡ عِنۡدَ رَبِّهِمۡ اِلَّا مَقۡتَنًا ۗ وَلَا يَزِيۡدُ الْكٰفِرِيۡنَ
 كُفْرَهُمۡ اِلَّا خَسٰرًا ۗ قُلۡ اَرۡيٰنِيۡمُ شُرَكَآءَ الَّذِيۡنَ
 تَدْعُوۡنَ مِنْ دُوۡنِ اللّٰهِ ۗ اَرۡوۡنِيۡ مَا دَا خَلَقُوۡا مِنْ
 الْاَرۡضِ ۗ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوٰتِ ۗ اَمَّا تَتَّبِعُهُمُ كَتٰبًا

ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਹਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। (39) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਉ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਜਾਂ (ਦੱਸੋ ਕਿ) ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਸਾਂਝ ਹੈ? ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਰੱਖਦੇ ਹਨ? (ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲਾਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸਿਰਫ ਝਾਂਸਾ ਹੈ। (40)

37 ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ ਭਾਵ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਹੁਣ ਕਰਨਗੇ।
 39 ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਇਬ ਬਣਾਇਆ ਭਾਵ ਨਬੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਰਿਆਸਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਕਰੋ।

ਨਾਇਬ-ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ। ਮੁਨਕਿਰਾਂ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ। ਫ਼ਰਿਆਦ-ਬੇਨਤੀ, ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼।

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਡੋਲ ਨਾ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਡੋਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਥੰਮ੍ਹ ਸਕੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ (ਅਤੇ) ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਹੈ। (41) ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਹਦਾਇਤ 'ਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੀ ਵਧੀ। (42) ਭਾਵ (ਉਹਨਾਂ ਨੇ) ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੋਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਦਤ ਕਦੀ ਵੀ ਬਦਲਦੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ। (43) ਕੀ ਉਹ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਘੁੰਮੇ ਫਿਰੇ ਨਹੀਂ? ਤਾਂ ਕਿ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਹ ਇਲਮ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (44)

مَنْ يَفْقَهُ...
 فَصَحَّمْ عَلَى بَيْتِي مِنْهُ. بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ
 بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا. إِنْ اللَّهُ يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 أَنْ تَنْزُولًا وَوَلَيْنَ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكْتَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ
 بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا. وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
 أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَى مِنَ الْإِنْسَانِ
 الْأُولَى. فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا. أَسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَوَلَا يَجِئُ الْمَكْرَ
 السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ. فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ
 فَلَنْ نَجْعَلَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا. وَلَنْ تَجْعَلَ لِسُنَّتِ اللَّهِ
 تَحْوِيلًا. أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشْدَّ مِنْهُمْ
 قُوَّةً. وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا
 فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا. وَلَوْ يُؤَاخِذُ

43 ਜਿਹੜੇ ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇ-ਹੁਕਮੀਆਂ ਸੁਣਦੇ ਆਪਣੇ ਨਬੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਦੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਨਬੀ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਨਿਭਾਈਏ ਸੋ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ।

ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਫਤਨ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਦਾ। ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਰਰ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਢਿੱਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ) ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (45)

36. ਸੂਰਤ ਯਾਸੀਨ

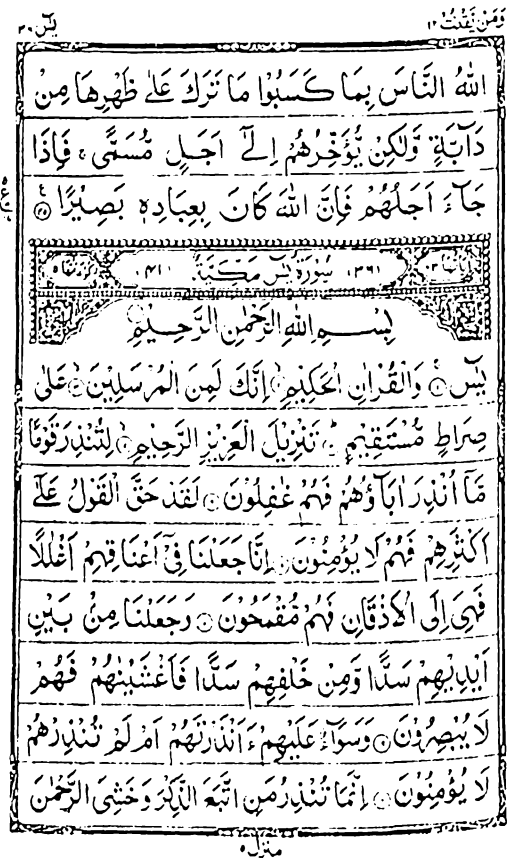
ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 83 ਆਇਤਾਂ,
5 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 739 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
3090 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਯਾ-ਸੀਨ। (1) ਸਹੁੰ ਹੈ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ! ਜਿਹੜਾ ਹਿਕਮਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। (2) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ! ਸ.) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ। (3) ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋ। (4) ਇਹ (ਜ਼ੋਰਾਵਰ) ਰੱਬ ਨੇ (ਅਤੇ) ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। (5) ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦੇਵੋ, ਉਹ ਬੇਸੁਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। (6) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ 'ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਸੋ ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ। (7) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੌਕ (ਪਟੇ) ਪਾ ਰੱਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਠੋਡੀਆਂ ਤੱਕ (ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਹਨ) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। (8) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕੰਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵੇਖ ਨਾ ਸਕਣ (9) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੋ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਉਹ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਗੇ। (10) ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜਾ ਨਸੀਹਤ ਤੇ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਅਣ-ਡਿੱਠਿਆਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੇ। ਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਬ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (11)

ਮੁਕੱਰਰ-ਨਿਸ਼ਚਿਤ। ਬੇਸੁਰਤੀ-ਬੇਹੋਸ਼ੀ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (12)

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਆਏ ਸਨ। ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ (ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ) ਭੇਜੇ। (13) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੀਜੇ ਰਾਹੀਂ ਸਹਾਇਤਾ ਫ਼ਰਮਾਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਾਂ। (14) ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਹੋਰ ਕੁਝ) ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ (ਹੋ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ, ਤੁਸੀਂ ਨਿਰਾ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੋ। (15) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਸੰਦੇਸ਼ (ਪੈਗਾਮ) ਦੇ ਕੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਾਂ। (16) ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਤਾਂ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਬੱਸ। (17) ਉਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ-ਮੁਬਾਰਕ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਵੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਥੋਂ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। (18) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੋ, ਜਿਹੜੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪ ਗਏ ਹੋ। (19) ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਰਲੇ ਸਿਰਿਉਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। (20) ਅਜਿਹੇ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਨ। (21)

بِالْغَيْبِ، قَبَسْنَاهُ مِعْمِرَةَ وَاجْرِكْرِيمَ ۝ اِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ اِحْصَيْنَاهُ فِي اِمَامٍ مُّبِينٍ ۝ وَاصْرَبْ لَهُمْ فِتْنًا لَّا يَصْحَبُ الْفَرَايِدَ اِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ۝ اِذْ اَرْسَلْنَا الْيُحْيٰى اِثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَمَزْنَا لِنِائِلٍ فَقَالُوا اِنَّا اِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ۝ قَالُوا مَا اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۝ وَمَا اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ ۝ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا كَاذِبُونَ ۝ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّا اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ۝ وَمَا عَلَيْنَا اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ۝ قَالُوا اِنَّا نَطَّيْرًا يَكْفُرُ اِيْن لَمْ نُنْتَهَوْا لَنَرْجُبَنَّكُمْ وَ لِيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ اَلِيمٌ ۝ قَالُوا طَآئِرُكُمْ مَّعَكُمْ ۝ اِيْن ذِكْرُنَّكُمْ ۝ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۝ وَجَاء مِنْ اَنْصَابِ الْمَدْيَنَةِ رَجُلٌ يُسَعَىٰ ۝ قَالَ يَاقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ۝ اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ اِجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ۝

12 ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਮੰਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡੀਆਂ।
 14 ਇਹ ਅਨਤਾਕੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਤੀਸਰੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹੇ ਦੋਸਤ ਸਨ।
 19 ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਲ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਸਮਝੋ ਜਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਇਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਮੁਸੀਬਤ ਇਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੀ।

ਪੈਗੰਬਰ-ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਨਾ-ਮੁਬਾਰਕ-ਭੈੜਾ। ਬਾਜ਼ ਆਉਣਾ-ਮੁੜ ਆਉਣਾ, ਪਰਤ ਆਉਣਾ

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਖਜੂਰਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੌਮੇ ਵਗਾਏ। (34) ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਖਾਣ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਇਹ ਸ਼ੁਕਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (35) ਪਾਕ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਇਹਨਾਂ ਦੇ, ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਬਣਾਏ। (36) ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰਾਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹਨੂਰਾ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (37) ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਾਹ 'ਤੇ ਰੁਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਦਾ (ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ) ਹਿਸਾਬ ਹੈ (38) ਤੇ ਚੰਨ ਦੀਆਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਘਟਦੇ-ਘਟਦੇ) ਪਿੱਛੋਂ ਖਜੂਰ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਟਹਿਣੀ ਵਾਂਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (39) ਨਾ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਨ ਨੂੰ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਨਾ ਰਾਤ ਹੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਨ। (40) ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਭਰੀ ਹੋਈ ਬੇੜੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (41) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (42) ਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦੇਈਏ। ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ਰਿਆਦ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਮਿਲੇ। (43) ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਹਿਮਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਹਨ। (44)

يَا كُوفِرًا ۖ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ ۖ وَأَعْنَابٍ
 وَفَجْرًا نَّافِيًا مِّنَ الْعَيْنِ ۖ وَإِيَّاكُمْ لَمِنَ تُهْمِهِمْ ۚ
 وَمَا عَلَّمْنَاهُ آيَاتِهِمْ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۖ سُبْحٰنَ الَّذِي
 خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ ۖ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ
 وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ۖ وَآيَةٌ لَهُمْ اللَّيْلُ ۖ نَسَخْنَا مِنْهُ النَّهَارَ
 فَاذَاهُمْ مَّظْلُومُونَ ۖ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۖ
 ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۖ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ
 حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ۖ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا
 أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۖ وَكُلٌّ
 فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۖ وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ
 فِي الْفُلِكِ الْمَشْحُونِ ۖ وَخَاقِنَا لَهُمْ مِّنْ وَشَايِهِ مَا
 يَرْكَبُونَ ۖ وَإِن نَّشَأْ لَّغُرْمُهُمْ ۖ فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ وَلَا
 هُمْ يُنْقَدُونَ ۖ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۖ

39 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਚੰਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਚੰਨ ਛੁਪ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ, ਫਿਰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਮੰਜ਼ਿਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਟਹਿਣੀ ਵਾਂਗ ਬਣ ਕੇ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਛੁਪ ਗਿਆ ਫਿਰ ਵਧਦਾ-ਵਧਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਘਟਿਆ, ਅੱਠਾਈ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਹਨ।

40 ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚੰਨ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ, ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ ਚੰਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਇਹ ਕਿ ਦਿਨ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਿਨ ਆਵੇ, ਵਿਚਕਾਰ ਆਏ ਬਗ਼ੈਰ ਰਾਤ ਆ ਜਾਵੇ। ਹੜੇਕ ਸਿਤਾਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਘੇਰਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੈਰਦਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸਿਤਾਰੇ ਆਪ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਭੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੈਰਦਾ ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (45) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (46) ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਰਿਜ਼ਕ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਈਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਖੁਦ ਖੁਆ ਦਿੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹੋ? (47) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਆਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਵਚਨ ਕਦੋਂ (ਪੂਰਾ) ਹੋਵੇਗਾ? (48) ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਝਗੜਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਆਣ ਫੜੇਗੀ। (49) ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਵਸੀਅਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। (50) ਅਤੇ (ਜਿਸ ਸਮੇਂ) ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਬਰਾਂ 'ਚੋਂ (ਨਿੱਕਲ ਕੇ) ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਭੱਜਣਗੇ। (51) ਆਖਣਗੇ, ਹਾਏ! ਭਾਗ ਮਾੜੇ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਡਿਆਂ ਨੀਂਦਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸ ਨੇ (ਜਗਾ) ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ? ਇਹ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ। (52) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਹਾਕ ਲੱਗੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (53)

فَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۖ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۖ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ أَنْزَلْنَا الْأَنْطُمُ مِنْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ أَطَعْتَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي سَلَمٍ مُبِينٍ ۖ وَيَقُولُونَ سَتَهَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۖ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ۖ فَلَا يُسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ۖ وَإِنْفِخْ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ۖ قَالُوا يَا بُولُوكَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ۗ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ۖ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ۖ

ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਈਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਖੁਦ ਖੁਆ ਦਿੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹੋ? (47) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਆਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਵਚਨ ਕਦੋਂ (ਪੂਰਾ) ਹੋਵੇਗਾ? (48) ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਝਗੜਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਆਣ ਫੜੇਗੀ। (49) ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਵਸੀਅਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। (50) ਅਤੇ (ਜਿਸ ਸਮੇਂ) ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਬਰਾਂ 'ਚੋਂ (ਨਿੱਕਲ ਕੇ) ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਭੱਜਣਗੇ। (51) ਆਖਣਗੇ, ਹਾਏ! ਭਾਗ ਮਾੜੇ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਡਿਆਂ ਨੀਂਦਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸ ਨੇ (ਜਗਾ) ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ? ਇਹ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ। (52) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਹਾਕ ਲੱਗੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (53)

- 41 ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਮੇਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਦਾ ਵਜੂਦ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ।
- 46 ਬਦਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਛੱਡੋ।
- 47 ਇਹ ਨੇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਦ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਭੱਜਣਾ।
- 49 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਅਚਾਨਕ ਆਵੇਗੀ, ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ 'ਤੇ ਭੋਰਾ-ਭਾਰ ਵੀ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਦਲਾ ਵੀ ਵੈਸਾ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (54) ਜੰਨਤੀ ਉਸ ਦਿਨ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। (55) ਉਹ ਵੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਵੀ ਛਾਵਾਂ ਹੇਠਾਂ ਤਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ ਗਾਵੇ ਲਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। (56) ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮੇਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ (ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ) (57) ਮਿਹਰਬਾਨ ਪਾਲਣਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ 'ਸਲਾਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ (58) ਤੇ ਪਾਪੀਓ-ਗੁਨਾਹਗਾਰੋਂ! ਅੱਜ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਓ। (59) ਐ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਤਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਜੀਓ, ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੱਲ੍ਹਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। (60) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੇਰੀ ਹੀ ਬੰਦਗੀ (ਇਬਾਦਤ) ਕਰੀਓ। ਇਹੋ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੈ? (61) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ (ਰਾਹੋਂ ਕੁਰਾਹੇ) ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ? (62) ਇਹੋ ਉਹ ਨਰਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। (63) ਸੋ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅੱਜ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਓ। (64) ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ। (65) ਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਫਿਰ ਇਹ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਵੇਖ ਸਕਣਗੇ। (66)

فَإِنَّ يَوْمًا لَّا تُظَلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ وَإِنِ اصْخَبَ الْجَنَّةُ الْيَوْمَ فِي شِعَالٍ فَكَفُّوْنَ ۗ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظُلُلٍ عَلَى الْأَرَآئِكِ مُتَكِبُونَ ۗ لَهُمْ فِيهَا قَاهَةٌ وَقَلْبُ مَا يَدْعُونَ ۗ سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ ۖ وَامْتَارُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ۗ أَلَمْ نَعْتَدَ لِيَكْمُرْ بِيَدِيْ أَدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۗ وَإِنِ اعْبُدُونِيْ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ۗ وَلَقَدْ أَضَلُّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ۗ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۗ إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۗ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيَهُمْ وَلَنَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۗ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਬਦਲ ਦੇਈਏ। ਫਿਰ ਉੱਥੋਂ ਨਾ ਆ ਸਕਣ ਅਤੇ ਨਾ (ਪਿੱਛੇ) ਭੱਜ ਸਕਣ। (67) ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਵਿੱਚ ਪੁੱਠੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ? (68) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਈ ਤੇ ਨਾ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਸੀਹਤ ਅਤੇ (ਹਿਕਮਤਾਂ ਭਰਪੂਰ) ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕੁਰਆਨ ਹੈ। (69) ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਵੇ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। (70) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚਹੁੰ-ਖੁਰੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਹਨ। (71) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖਾਂਦੇ ਹਨ (72) ਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਹੋਰ) ਲਾਭ ਤੇ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ੁਕਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (73) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਹੋਰ) ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ। (74) (ਪਰ) ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ (ਉੱਕਾ ਹੀ) ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਬਣਾ ਕੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (75) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਨਾ ਕਰ ਦੇਣ। ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਅਤੇ ਐਲਾਨੀਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ। (76) ਕੀ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਰਜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਉਹ ਤੜਾਕ-ਪੜਾਕ ਝਗੜਣ ਲੱਗਿਆ। (77)

سَمَاءٌ
رَبِّهِمْ

أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ۝ وَلَوْ
 نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتَتِهِمْ فَمَا اسْتَنْظَعُوا
 مُضِيًّا وَلَا يُرْجِعُونَ ۝ وَمَنْ نَعْمِرْهُ نُنَكِسْهُ فِي
 الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ۝ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي
 لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ ۝ لَئِنِ
 مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقُّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝ أَوَلَمْ
 يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عَمَلَاتٍ أَيْدِيًا أَنْعَمَّا
 فَهُمْ لَهَا مَلَائِكَةٌ ۝ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ
 وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ۝ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَاقِبُ وَمَشَارِبٌ ۝
 أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۝ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً
 لَعَلَّهُمْ يُبْصِرُونَ ۝ لَوْ يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ
 لَهُمْ جُنْدٌ مُّحْضَرُونَ ۝ فَلَا يَخْزِيكَ قَوْلُهُمْ إِنَّآ
 نَعْلَمُ مَا يُبْصِرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا

نَزَلَ

68 ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਲੜਕਾ ਸੁਸਤ ਸੀ ਬੁੱਢਾ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ।
 70 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਲੈਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦੇਵੇ।

ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ (ਜਦੋਂ) ਹੱਡੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਕੇ ਭੁਰ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੇਗਾ? (78) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹੀ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (79) ਉਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰੇ-ਕਚੂਰ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਅੱਗ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ (ਦੀਆਂ ਡਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰਗੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ) ਅੱਗ ਬਾਲਦੇ ਹੋ। (80) ਭਲਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ) ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ। (81) ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, “ਹੋ ਜਾਵੇ” ਤਾਂ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (82) ਉਹ ਪਾਕ (ਜ਼ਾਤ) ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੁਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (83)

وَمَا نَسُوا
الضَّمَاتِ

إِنَّمَا أَنَا خَالِقُهُمْ وَمِنْ تَطْفِئِهِ فَأَيْدِي هُوَ خَصِيمُهُ
مُبِينٌ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُعْجِبُ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ
مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ ۝
أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ
أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ ۚ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝ إِنَّمَا أَمْرُهُ
إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝ فَسُبْحَانَ
الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

سُورَةُ الصَّفَاتِ مَكِّيَّةٌ ٤٠ آيَاتٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالصَّفَاتِ صَفًّا ۝ فَالْحَرَجَاتِ زَجْرًا ۝ فَالتَّلِيَّاتِ
ذُكْرًا ۝ إِنَّ الْهَيْكَمَ لَوَاحِدٌ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

37-ਸੂਰਤ ਅਸ-ਸਾਫ਼ਾਤ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 182 ਆਇਤਾਂ, 5 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 872 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3951 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਿੱਧੀਆਂ ਸਫ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਜਮਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! (1) ਫਿਰ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਝਿੜਕ। (2) ਫਿਰ ਧਿਆਨ ਜਮਾ ਕੇ (ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ। (3) ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਅਬੂਦ (ਪੂਜਣਯੋਗ) ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਹੈ। (4) ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਨ, ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (5)

80 ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਗ ਪੱਥਰ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਕਈ ਹਰੀਆਂ ਕਚੂਰ ਟਹਿਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰਗੜਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਗ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਾਂਸ, ਮਰਖ ਜਾਂ ਅਫ਼ਾਰ। 4 ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਫ਼ ਬੰਨ੍ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ (ਪਾਲਣਾ) ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਝਿੜਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। 5 ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਪੂਰਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਹਰ ਸਿਤਾਰੇ ਨੂੰ ਜੁਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੱਛਮ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਾਲਿਕ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਨਾਲ ਸੁਸ਼ੋਬਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਹਰ ਬਾਗੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕੀਤੀ। (7) ਕਿ ਉੱਪਰਲੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰਫ ਕੰਨ ਨਾ ਲਗਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ (ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੰਗਿਆਰ) ਸੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (8) (ਭਾਵ ਉੱਥੋਂ) ਕੱਢਣ ਦੇ ਲਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (9) ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ) ਚੋਰੀਉਂ ਝੁਪੱਟਾ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੜਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਗਿਆਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। (10) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੰਨੀ ਰਚਨਾ ਅਸੀਂ ਰਚਾਈ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚੀਕਣੇ ਗਾਰੇ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। (11) ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਮਖੌਲਾਂ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ। (12) ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (13) ਤਾਂ ਨਸੀਹਤ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ (14) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਦੂ ਹੈ। (15) ਭਲਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰ-ਖਪ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕਰੰਗ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਫਿਰ ਉਠਾਏ ਜਾਵਾਂਗੇ? (16) ਅਤੇ ਕੀ ਸਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਵੀ (ਜਿਹੜੇ) ਪਹਿਲਾਂ (ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ?) (17) ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਲੀਲ ਰੁਸਵਾ ਹੋਵੋਗੇ। (18) ਉਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੇਖਣਗੇ (19) ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਹਾਏ, ਮਾੜੇ ਭਾਗ ਸਾਡੇ! ਇਹੋ ਬਦਲਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ। (20) (ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਂ,) ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਸਮਝਦੇ ਸੀ, ਇਹੋ ਹੈ। (21) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਮ-ਜੋਲੀਆਂ (ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ) ਹਮ-ਜਿਨਸਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪੂਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ) ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਉ। (22)

وَمَا يَذُنُّهُمَا وَرَبِّ الشَّارِقِ ۗ إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِزِينَةِ الْكَوَكِبِ ۗ وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ۗ
لَّا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيَسْمَعُونَ مِّنْ كُلِّ
جَانِبٍ ۗ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ۗ إِلَّا مَنْ
حَظَّفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شَهَابٌ ثَائِبٌ ۗ كَمَا سْتَفْتِمُ
أَهْمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مِّنْ خَلْقِنَا ۗ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّنْ طِينٍ
كَذَرِبٍ ۗ بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ۗ وَإِذَا دُكِرُوا لَّا
يَذَكَّرُونَ ۗ وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ۗ وَقَالُوا إِنَّا
هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۗ وَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا
ءَأَنَّا الْمَبْعُوثُونَ ۗ ؕ وَإِنَّا لَأَوَّلُونَ ۗ قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ
دَاخِرُونَ ۗ قُلْ إِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۗ
وَقَالُوا يُؤْتِينَنَا هَذَا يَوْمَ الدِّينِ ۗ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ
الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْتُمُونَ ۗ أَحْسَرُوا الدِّينَ ظَلَمُوا

6 ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਤਾਰੇ ਹੇਠਲੇ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਘੇਰਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਉਪਰ ਹੇਠਾਂ ਹੋਵੇ।
7 ਇਹਨਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਅੱਗ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਤਸ਼ੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨਾਲ।
12 ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਈਮਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(ਭਾਵ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਪੂਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਰੱਕ ਦੇਵੇ। (23) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੀ ਰੱਖੀਓ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ (ਕੱਝ) ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ। (24) ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (25) ਸਗੋਂ ਅੱਜ ਤਾਂ ਉਹ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹਨ। (26) ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਜਵਾਬ ਪੁੱਛਣਗੇ। (27) ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੱਜਿਉਂ ਤੇ ਖੱਬਿਉਂ ਆਉਂਦੇ ਸੀ? (28) ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। (29) ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ-ਜਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਗ਼ੀ ਲੋਕ ਸੀ। (30) ਸੋ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਸਾਡੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸੁਆਦ ਲਵਾਂਗੇ। (31) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਭਟਕਾਇਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬੁਦ ਵੀ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਸੀ। (32) ਬੱਸ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹੋਣਗੇ। (33) ਅਸੀਂ ਪਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਇੰਜ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (34) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। (35) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੁਦਾਈ ਕਵੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ? (36) (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਉਹ ਰੱਕ-ਸੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ (ਪਹਿਲੇ) ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। (37) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹੋ। (38) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਦਲਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ। (39)

وَأَرْوَاهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ۖ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ۖ وَقَوْمُهُمْ لِيَوْمِ
مَسْئُلُوهُمْ ۖ مَا كُفِّرُوا كِتَابَهُمْ ۖ بَلْ هُمْ
مُتَسَلِّمُونَ ۖ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۖ
قَالُوا إِنَّا كُنْتُمْ نَأْتُونَنَا عِنَ الْيَمِينِ ۖ قَالُوا لَوْلَا
لَكُمْ تَكْوَنُوا مُؤْمِنِينَ ۖ وَمَا كَان لَنَا عَلَيْكُمْ قِسْ
سُطِينٌ ۖ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ۖ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ
رَبِّنَا ۖ إِنَّآ لَذٰلِقِيْنَ ۖ فَآغْوَيْنَا ۖ إِنَّا كُنَّا غٰوِينَ ۖ
فَأَنهٖم يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ۖ إِنَّا كَذٰلِكَ
نَفْعَلُ بِالْجٰمِئِينَ ۖ إِنَّهٗم كَانُوْا اِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا اِلٰهَ
اِلَّا اللّٰهُ يَسْتَكْبِرُوْنَ ۖ وَيَقُولُوْنَ اِنَّا نَسَارِكُوْا الْهِنَاتِ
اِشَاعِرِمْ مَجْنُوْنٍ ۖ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِيْنَ ۖ
اِنَّكُمْ لَذٰلِقُوْا الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ ۗ وَمَا تُجْرَوْنَ

23 ਇਹ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਜਾਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਇਕੱਠੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

24 ਹੁਕਮ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਰੋ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

28 ਭਾਵ ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਰੋਅਬ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਬਹਿਕਾਉਣ ਲਈ ਚੜ੍ਹੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੱਜਾ ਪਾਸਾ ਜ਼ੋਰ ਵਾਲਾ ਹੈ।

31 ਰੱਬ ਦੀ ਬਾਤ ਉਹੀ 'ਲਾ ਅਮ ਲ ਅੰਨਾ ਜਹੰਨਾਮਾ ਮਿਨਕਾ'।

ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਖਾਸ ਬੰਦੇ ਹਨ ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ। (40) ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। (41) ਭਾਵ ਮੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਅਮਤਾਂ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (43) ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਤਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ। (44) ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਜਾਮ (ਪਿਆਲਿਆਂ) ਦਾ ਦੌਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। (45) ਜਿਹੜੀ ਰੰਗ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਸਫ਼ੈਦ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਅਤਿ ਸੁਆਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। (46) ਨਾ ਉਸ ਨਾਲ ਸਿਰ ਚਕਰਾਏਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਮਦਹੋਸ਼ ਹੋਣਗੇ। (47) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। (48) ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਆਂਡੇ ਹੋਣ। (49) ਫਿਰ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਕਰਨਗੇ। (50) ਇੱਕ ਆਖਣ ਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਸੀ। (51) ਜਿਹੜਾ ਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ? (52) ਭਲਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ? (53) (ਫਿਰ) ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। (54) (ਏਨੇ ਨੂੰ) ਉਹ (ਆਪ) ਝਾਤੀ ਮਾਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਰਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੇਖੇਗਾ। (55) ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਹੀ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। (56) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਜਿਹੜੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ) ਧੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। (57) ਕੀ (ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ) ਅਸੀਂ (ਅੱਗਿਉਂ ਵੀ ਕਦੀ) ਮਰਾਂਗੇ ਨਹੀਂ? (58) ਹਾਂ, (ਜਿਹੜਾ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮਰਨਾ ਸੀ, ਸੋ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (59)

رَمَائِي ۱۰

الْمُتَّقِينَ

إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ۝
 أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ۝ فَوَاكِهِ ۝ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ۝
 فِي جَنَّاتٍ الْمَعِينِ ۝ عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ۝ يُكَافُؤْنَ
 عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ۝ بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّرِيبِينَ ۝
 لَا فِيهَا غَوْلٌ ۝ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ ۝ وَعِنْدَهُمْ
 قُضِرَتُ الظَّرْفِ عَيْنٍ ۝ كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُوءٌ ۝
 فَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝ قَالَ
 قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ۝ يَقُولُ إِنَّكَ
 لَكُنَّ الْمُصَدِّقِينَ ۝ إِذْ آمَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا
 ۝ إِنَّا لَنَدَّبُنُّوكُمْ ۝ قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقَالِعُونَ ۝
 فَاطْلَعُ قَرَاهُ فِي سَوَاءٍ الْحَجِيمِ ۝ قَالَ تَاللَّهِ لَإِنْ
 كِدَّتْ لَتُرْدِينَ ۝ وَلَوْ كُنَّا نَعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ
 الْمُحْضَرِينَ ۝ أَفَمَا نَحْنُ بِمَبْتَلِينَ ۝ إِلَّا مَوْتَتَنَا

مَثَلًا

- 40 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।
- 49 ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ੁਤਰ ਮੁਰਗ ਦੇ ਆਂਡਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- 54 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਝਾਕ ਕੇ ਵੇਖਣ ਕਿ ਕਿਸ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ।
- 59 ਇਹ ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ।

ਨਿਅਮਤਾਂ-ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ। ਮਿਹਰ-ਮਿਹਰਬਾਨੀ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (60) ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ (ਨਿਆਮਤਾਂ) ਦੇ ਲਈ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। (61) ਭਲਾ ਇਹ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ਜਾਂ ਥੋਹਰ (ਜੰਗਲ) ਦਾ ਦਰੱਖਤ? (62) ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (63) ਉਹ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਨਰਕ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇਗਾ। (64) ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਛੇ (ਫੁੱਲ) ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ। (65) ਸੋ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਖਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਵਿੱਡ ਭਰਨਗੇ। (66) ਫਿਰ ਉਸ (ਖਾਣੇ) ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (67) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਤਰਫ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (68) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੀ ਵੇਖਿਆ। (69) ਸੋ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (70) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੀ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। (71) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾ ਕੋਲ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਭੇਜੇ। (72) ਸੋ ਵੇਖ ਲਓ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? (73) ਹਾਂ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੰਦਿਆਂ (ਦਾ ਅੰਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਇਆ) (74) ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ ਸੋ (ਵੇਖ ਲਓ ਕਿ) ਅਸੀਂ (ਦੁਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ) ਭਲੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (75) ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿੱਤੀ। (76) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ (77)

الذُّوْلَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۚ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۚ لَيْسَ هَذَا فَايَعْلَمُ الْعَمَلُونَ ۚ أَذَلِكَ خَيْرٌ تُرْذِكُمْ أَمْ شَجَرَةٌ الرَّقْمِ ۚ إِنَّا جَعَلْنَاهَا قَنْدًا لِلظَّالِمِينَ ۚ إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۚ طَاعَهَا كَأَنَّكَ رُؤُوسُ الشَّيْطَانِ ۚ فَاتَّهَمُوا لَوْلَاكَ مِنْهَا لَمَلُوكٌ وَمِنْهَا الْبُطُونُ ۚ ثُمَّ إِنَّ لَكُمْ عَلَيْهَا أَشْيَاءَ مِنْ حَيْمِ ۚ ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لِأَلَى الْعَجَاوِبِ ۚ إِنَّهُمْ الْقَوْمُ الْبَاطِلِينَ ۚ فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۚ وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۚ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنذِرِينَ ۚ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذِرِينَ ۚ لَوْ أَنَّ عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ۚ وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ۚ وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۚ وَجَعَلْنَا

63 ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ, ਗਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਬ ਇਹ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਰਾਹੀਏ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਾ ਦਰੱਖਤ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਉੱਗੇ।

65 ਭਾਵ ਬੁਰੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

68 ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਅੱਗ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਖਾਣਾ-ਪਾਣੀ ਖਿਲਾ-ਪਿਲਾ ਕੇ ਫਿਰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

74 ਡਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨੇਕ ਬਚਦੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਖਪਦੇ ਹਨ।

77 ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਅੱਸੀ ਜਾਂ ਤਿਰਾਸੀ ਆਦਮੀ ਬਚੇ ਸਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ, ਸ਼ਾਮ ਬਚਿਆ, ਅਰਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਤੁਰਾਨ (ਈਰਾਕ) ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਯਾਫ਼ਸ ਵਸਿਆ, ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਤੁਰਕ ਅਤੇ ਖਾੜੀ ਜਾਂ ਯਾਜੂਜ ਮਾਜੂਜ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਹਾਮ ਵਸਿਆ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਹਿੰਦ ਅਤੇ ਹਬਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

ਤੇ ਪਿਛਾਂਹ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਸਰਾਹਨਾ) ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। (78) ਭਾਵ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ (ਕਿ) ਨੂਹ ਅਲੈ. 'ਤੇ ਸਲਾਮ। (79) ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (80) ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। (81) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਡਬੋ ਦਿੱਤਾ। (82) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਸੀ। (83) ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲ (ਐਬੋ) ਪਾਕ ਨਿਰੋਲ ਮਨ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। (84) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹੋ? (85) ਕਿਉਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਝੁਠੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਦੇ ਹੋ? (86) ਭਲਾ ਦੈਵੇਂ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਬਾਰੇ 'ਚ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? (87) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀ ਤੱਕਿਆ। (88) ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹਾਂ। (89) ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਮੁੜ ਗਏ। (90) ਫਿਰ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (91) ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ। (92) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਤੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (93) ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨੱਸੇ ਹੋਏ ਆਏ। (94) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਘੜਦੇ ਹੋ? (95) ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ-ਘੜਦੇ ਹੋ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (96) ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਬਲਗਣ (ਅੱਗ ਦਾ ਜਲਾਓ) ਬਣਾਓ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ। (97) ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਾਲ ਖੇਡਣੀ ਚਾਹੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੀਣੇ ਕਰ ਛੱਡਿਆ। (98) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਖਾਏਗਾ। (99)

مَا لَكُمْ
 دُرَيْتَهُ هُمُ الْيَقِينُ ۖ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۖ
 سَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ۖ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۖ
 إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۖ ثُمَّ أَغْرَقْنَا
 الْآخِرِينَ ۖ وَإِنِ مِنْ شَيْعَتِهِ لَأَبْرِهِيمَ ۖ إِذْ جَاءَ
 رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۖ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا
 تَعْبُدُونَ ۖ أَفَبِكُمُ الرَّحْمَةُ دُونَ اللَّهِ شُرِيدُونَ ۖ
 فَمَا تَتْلُوْنَ مِنْ آيَاتِ الْعِلْمِ ۖ فَنظَرْنَا فِي السُّجُورِ ۖ
 فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ۖ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ۖ فَرَأَى إِلَى
 الْكَلْبِ فَقَالَ آتَاكُمْ لَوْ أَنَّكُمْ لَأَنْتُقُونَ ۖ
 فَرَأَى عَلَيْهِمْ صَرْبًا بِالْيَمِينِ ۖ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ۖ
 قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَخْتَعِنُونَ ۖ وَاللَّهِ خَلَقَكُمْ وَمَا
 تَعْمَلُونَ ۖ قَالُوا الْبُنْيَانُ أَلَيْسَ نَبِيًّا نَا فَالْقَوْمُ فِي الْجَحِيمِ ۖ
 فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۖ وَقَالَ إِنِّي

79 ਭਾਵ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜਦੀ ਹੈ।

84 ਭਾਵ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ।

90 ਉਹ ਲੋਕ ਨਜ਼ੂਮੀ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਤਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਹਾਂ ਭਾਵ ਠੀਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਈਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਲਈ ਨਿੱਕਲਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਇੱਕ ਝੂਠ ਹੈ ਰੱਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਸਵਾਬ ਹੈ।

91 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖਾਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ।

93 ਭਾਵ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਤੋੜਿਆ।

94 ਭਾਵ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਜਦੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ।

99 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਘਰੋਂ ਕੱਢਿਆ।

ਐ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਮੈਨੂੰ (ਅੱਲਾਦ) ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਓ (ਜਿਹੜੀ) ਭਲੇ ਪੁਰਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਹੋਵੇ)। (100) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਰਮ ਦਿਲ ਸਾਊ ਬਾਲਕ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੱਤੀ। (101) ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਭੱਜ-ਨੱਠ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤਾਂ (ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾ! ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ (ਜਿਵੇਂ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਲਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਬਾ ਜਾਨ! ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਹੀ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰੋ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋਗੇ। (102) ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਿਉ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਭਰਨੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। (103) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐ ਇਬਰਾਹੀਮ! (ਅਲੈ.) ਤੁਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। (104) ਅਸੀਂ ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (105) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੀ। (106) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਉਸ (ਇਸਮਾਈਲ ਅਲੈ.) ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ (107) ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ (ਨਸਲਾਂ) ਵਿੱਚ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬਾਕੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ (108) ਕਿ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਸਲਾਮ ਹੋਵੇ। (109) ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (110) ਉਹ ਸਾਡੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (111) ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (112) ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ (ਉਹ) ਨਬੀ (ਅਤੇ) ਨੇਕੋਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਹੋਣਗੇ)। (113) ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਅੱਲਾਦ ਵਿੱਚ ਨੇਕੋਕਾਰ ਵੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜੁਲਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ (ਭਾਵ ਪਾਪੀ) ਵੀ ਹਨ। (114) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਵੀ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤੇ। (114)

وَالصّٰلِحِيْنَ ۝ وَرَبِّ سَيِّدِيْنَ ۝ رَبِّ هَبْ لِيْ مِنْ الصّٰلِحِيْنَ ۝ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيْمٍ ۝ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَؤُا اِنِّيْ اُرِيْ فِي الْمَنَامِ اِنِّيْ اَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرٰى ۝ قَالَ يٰاَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۝ سَتَجِدُنِيْ اِنْ شَاءَ اللهُ مِنَ الصّٰبِرِيْنَ ۝ فَلَمَّا اَسْلَمَا وَتَلَّاهُ لِلْحَيٰتِيْنَ ۝ وَنَادَيْنَاهُ اَنْ يُّاٰدِرْهُمُ ۝ قَدْ صَدَّقْتَ الرّٰىءِ اِنَّا كُنَّا لَكُمُ الْغٰثِيْنَ ۝ اِن هٰذَا الْهُوَ الْاَبْلُوَا الْمِيْنِ ۝ وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيْمٍ ۝ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِيْنَ اِسْلَامًا عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ ۝ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ وَبَشَّرْنَاهُ بِاسْحٰقَ نَبِيًّا مِّن الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَبُرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰى اِسْحٰقَ ۝ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظٰلِمٌ لِّنَفْسِهٖ مُبِيْنٌ ۝ وَلَقَدْ مَنَّآ

منزل

101 ਇਸ ਤੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰਵਾਇਆ।
 102 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਠਵੀਂ ਰਾਤ ਜ਼ਿਲ ਹਿੱਜਾ ਨੂੰ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਚਿੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਨੌਵੀਂ ਰਾਤ ਜ਼ਿਬਾ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਬਾ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਫਿਰ ਦਸਵੀਂ ਰਾਤ ਉਹੀ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿਮਤਾਂ ਇਸ ਬਾਪ ਅਤੇ ਬੇਟੇ 'ਤੇ।
 103 ਬੇਟੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿ ਮੁਹੱਬਤ ਜੋਸ਼ ਮਾਰੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਬੇਟੇ ਨੇ ਸਿਖਾਈ, ਅੱਗੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਬੀਤੀ ਭਾਵ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਹਾਲ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ (ਜਾਰੀ) 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਰਿਆ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ। (115) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੋ ਗਏ। (116) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ (ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ) ਕਿਤਾਬ ਬਖ਼ਸ਼ੀ (117) 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ। (118) ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹੁਣ ਯੋਗ ਚਰਚਾ ਬਾਕੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। (119) ਕਿ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ (ਅਲੈ.) ਤੇ ਸਲਾਮ। (120) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਨੇਕੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (121) ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਸਾਡੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (122) ਅਤੇ ਇਲਿਯਾਸ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (123) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (124) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬਅਲੇ (ਬੁੱਤਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ) ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦੇ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ) ਹੋ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। (125) (ਭਾਵ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। (126) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੋ ਉਹ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (127) ਹਾਂ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਤਵੰਤੇ ਬੰਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫਸੇ ਹੋਣਗੇ (128) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਵਾਲੀ ਚਰਚਾ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਾਕੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। (129) ਕਿ ਇਲਯਾਸੀਨ 'ਤੇ ਸਲਾਮ। (130) ਅਸੀਂ ਨੇਕ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। (131) ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (132) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (133) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ (ਸਾਰਿਆਂ) ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। (134) ਪਰ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਜਿਹੜੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। (135)

مَكِّي ١٢

اَصْفَتْ

عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۗ وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ
الْكُوفِ الْعَظِيمِ ۗ وَنَصَرْنَاهُمْ فَاَنْزَلْنَاهُمْ الْعِلْبِينَ ۗ وَ
اَنْزَلْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَقِيمَ ۗ وَهَدَّيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ
الْمُسْتَقِيمَ ۗ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْاٰخِرِينَ ۗ سَلَامٌ عَلَىٰ
مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۗ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۙ
اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۙ وَاِنَّ الْيٰسَاقَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ ۗ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اَلَا تَتَّقُونَ ۙ اَنْدَعُونَ
بِعْظَامِ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۙ اَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ۙ اَللّٰهُ رَبُّكُمْ وَ
رَبُّ اٰبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ ۙ فَكٰذِبُوْا اِنْ هُمْ لَمُخْضَرُوْنَ ۙ
اَلْاَعْبَادُ لِلّٰهِ الْخٰلِصِينَ ۙ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمْ فِي الْاٰخِرِينَ ۙ
سَلَامٌ عَلَىٰ اِلٰى يٰسٰعِينَ ۙ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۙ
اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۙ وَاِنَّ لُوْطًا لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ ۙ اِذْ جٰئَتْهُ وَاَهْلُهَا الْجَمْعَةُ ۙ اِلَّا عَجُوْزًا

105 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਜ਼ਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਦਰਜੇ ਉੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

107 ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਵਾਲਾ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁੱਬਾ ਆਇਆ, ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਛੁਰੀ ਚਲਾਈ। ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਗਲਾ ਨਾ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਜਿਬਰਾਈਲ ਨੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਪਾਸਾ ਦੇ ਕੇ ਦੁੱਬੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਦੁੱਬਾ ਜ਼ਿਬਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

112 (ਬਾਕੀ) ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬਬਰੀ ਇਮਮਾਈਲ ਦੀ ਸੀ, ਸਾਰਾ ਜ਼ਿਬਾ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਇਹਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਹੀ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਜ਼ਿਬਾ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬਬਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸੂਰਤ 'ਹੂਦ' ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਨਬੀ ਬਣਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਹਾਲੀਂ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਜ਼ਿਬਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ।

112(1) ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬੇਟਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਇਸਹਾਕ ਦੀ ਬਹੁਤ ਔਲਾਦ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਨਬੀ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਣੇ। ਇਸਮਾਈਲ ਦੀ ਔਲਾਦ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। (ਜਾਰੀ)

ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਹੈ? (156) ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। (157) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੱਬ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ (ਦਿਓਆਂ) ਵਿਚਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤਾ-ਨਾਤਾ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿੰਨ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ) ਹਾਜ਼ਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (158) ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅੱਲਾਹ ਤਏਲਾ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। (159) ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ (ਪਤਵੰਤੇ ਬੰਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫਸਾਏ ਜਾਣਗੇ)। (160) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ। (161) ਅੱਲਾਹ ਤਏਲਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਹਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। (162) ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (163) ਅਤੇ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਮੁਕਾਮ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ। (164) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਗਤ ਬੰਨ੍ਹੀ (ਖੜ੍ਹੇ) ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। (165) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। (166) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ। (167) ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੁੰਦੀ। (168) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤਏਲਾ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ। (169) (ਪਰੰਤੂ)

مَا يَنْفَعُكُمْ سُلْطَانُ مُبِينٍ ۚ فَاتُوا بِنَبِيِّكُمْ مِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۚ
 وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ لَبِيبًا ۚ وَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ
 أَنَّهُمْ لَمَخَضِرُونَ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۚ إِلَّا عِبَادَ
 اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ۚ فَإِن كَانُوا يَعْبُدُونَ ۚ مَا أَنْتُمْ
 عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ۚ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِحٌ الْحَيَاتِ ۚ وَمَا وَنَا
 إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ۚ وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافِرُونَ ۚ وَإِنَّا
 لَنَحْنُ الْمُسْتَحِقُونَ ۚ وَإِن كَانُوا يَتَّقُونَ ۚ لَوَإِنِ عُدْنَا
 ذِكْرًا لِّإِنِ الْأَوْلِيَاءُ ۚ لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ۚ
 فَكُفُّوا رَأْيَهُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۚ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا
 لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ۚ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ۚ وَإِن
 جُنَدَنَا لَهُمُ الْعَالَمُونَ ۚ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ ۚ وَ
 أَنْصُرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ۚ أَفَمِعَدْنَا إِبْرَاهِيمَ أَنْ يَسْتَعْجِلَ نَا
 فَإِنَّا نَزَّلْنَا سَآخِرَهُمْ فَسَاءَ صَبَابُ الْمُنذِرِينَ ۚ وَتَوَلَّ

ਹੁਣ ਉਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਨੇੜੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (170) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਾਡਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (171) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (172) ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੈਨਾ ਹੀ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗੀ। (173) ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਰਹੋ। (174) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਰਹੋ। ਇਹ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ (ਕੁਫਰ ਦਾ ਸਿੱਟਾ) ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ। (175) ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਲਈ ਕਾਹਲੀਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ? (176) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੁਰਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ। (177) ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਵੇਖਦੇ ਰਹੋ। (178)

- 163 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸ਼ੈਤਾਨ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਗੁੰਮਰਾਹ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ਖੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ।
- 164 ਇੱਥੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੋਂ ਹੱਦ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਆਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣਾ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਨਕਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਿਓਆਂ ਦੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ। ਸੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 165 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- 166 ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ।

(ਜਾਰੀ)

ਇਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ (ਨਤੀਜਾ) ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ। (179) ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਜਿਹੜਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ (ਪਾਕ ਹੈ) (180) ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸਲਾਮ। (181) ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੂੰ ਸੋਭਦੀ ਹੈ। (182)

38. ਸੂਰਤ ਸਾਦ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 88 ਆਇਤਾਂ, 5 ਰੁਕੂਆਂ, ਅਰਬੀ ਦੇ 738 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3107 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸਾਦ, ਸਹੁੰ ਹੈ, ਉਸ ਕੁਰਆਨ ਪਾਕ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਨਸੀਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੱਕ 'ਤੇ ਹੋ) (1) ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। (2) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਵੇਲੇ) ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਵੇਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। (3) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬੂਠਾ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ। (4) ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਇੰਨੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕੋ ਨੂੰ ਪੂਜਣਯੋਗ ਠਹਿਰਾ ਲਿਆ? ਇਹ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ। (5) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸਨ, ਉੱਠ ਖਲੋਏ ਅਤੇ (ਆਖਣ ਲੱਗੇ) ਕਿ ਚੱਲੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ (ਦੀ ਪੂਜਾ) 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਡਿਆਈ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। (6) ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨਘੜਤ ਗੱਲ ਹੈ। (7)

مَكِّيَّةٌ
سُورَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
ص وَالْقُرْآنِ ذِی الذِّکْرِ ۚ بَلِ الدِّیْنِ کُفْرًا ۚ وَفِی عَذَابٍ وَثِیْقَاتٍ ۚ کَمْ اَهْلَکْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ مَن قَرْنٍ فَمَادُوا وَاَوْلَاتٍ حِیْنَ مَنَاصِیْ ۚ وَحِجَّیْبُوْا اَنْ جَاءَهُمْ مُّنْذِرٌ مِّنْهُمْ ۚ وَفَاَلِ الْکُفْرُوْنَ هٰذَا سِجْرٌ کَذٰبٌ ۙ اَجْعَلِ الْاِلٰهَةَ الْاِلٰهًا وَاِحْدًا ۙ اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّجْتَبٰٓءٌ ۙ وَانطَلَقَ الْمَلَا مِنْهُمْ اِنْ اَمْسُوْا وَاَصْبِرُوْا عَلٰی الْهٰتِیْکُمْ ۙ اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّبِیْنٌ ۙ اِنْ هٰذَا اِلَّا اِخْتِلَافٌ ۙ اَنْزَلْ عَلَیْهِ الذِّکْرَ

169 (ਬਾਕੀ) ਅਰਬੀ ਲੋਕ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਣਦੇ ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਲਮ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਨਬੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗਏ।

177 ਇਹ ਫ਼ਤਹਿ ਮੱਕਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ।

179 ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾ ਵਾਅਦਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਆਖਿਰਤ ਦਾ।

7 ਆਪਣੇ ਬਾਪ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲਾ ਦੀਨ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਕੇ ਗਏ।

ਕੀ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹੀ (ਨਸੀਹਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਉਤਰੀ ਹੈ? (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਨਸੀਹਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਹਾਲੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। (8) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦਾਤਾ ਹੈ। (9) ਜਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਸੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਸਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ। (10) ਇੱਥੇ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਜੱਥਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਜੱਥਾ ਹੈ। (11) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਮੋਖਾਂ ਵਾਲਾ ਫ਼ਿਰਐਨ (ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ) ਵੀ ਝੁਠਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। (12) ਅਤੇ ਸਮੂਦ ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ 'ਬਣ' ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੀ। ਇਹੋ ਉਹ ਜੱਥੇ ਹਨ। (13) ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। (14) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁਝ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (15) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ! ਸਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਲੇਖੇ-ਜੋਖੇ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦੇਵੋ। (16) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ 'ਤੇ ਸਬਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬੰਦੇ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਸਨ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ) ਮੁੜ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। (17) ਅਸੀਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਝ-ਸਵੇਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ) ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। (18) ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਸਨ। (19) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੋਝੀ ਦੇ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ (ਸਿਖਾਇਆ)। (20)

مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِنَا بَل لَمَّا
 يَذُوقُوا عَذَابَنَا أَمَ عِنْدَهُمْ حُزْنٌ رَحِمَةً مِنْ رَبِّكَ
 الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ أَمْ لَهُمْ مَلَائِكَةُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
 بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ جُئِدْنَا مَا هُنَّا لِكَ
 مَهْزُومٍ مِنَ الْإِحْزَابِ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ
 وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَارِ وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ
 لَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ إِنْ كُلُّ إِلَّا كَذَّبَ
 النَّاسُ فَحَقَّ عِقَابُ وَمَا يَنْظُرُ هُوَ إِلَّا الصَّيْحَةُ
 وَأَجِدُ مَا لَهَا مِنْ قَوَارِقٍ وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا
 قِضَانًا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ إضْرِبْ عَلَى مَا يَقُولُونَ
 وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ إنا سَخَّرْنَا
 الْجِبَالَ مَعْدًا لِيَسْمَعْنَ بِالْعُنْتَى وَالشَّرَاقِ وَالطَّيْرِ
 عَشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَهُ

- 9 ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾਜ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।
- 11 ਭਾਵ ਅਗਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਜੇਕਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਵੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ।
- 12 ਉਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚੁਮੇਖਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਪੈ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਮੇਖਾਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।
- 15 ਭਾਵ ਨਰਸਿੰਗੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
- 16 ਜਦੋਂ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੁਣਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ।
- 17 ਇਸ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਤਾਲੂਤ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਬਰ ਕੀਤਾ। ਆਖਿਰ ਹਕੂਮਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹਾਦ ਨਾਲ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣੀ ਭਾਵ ਤਾਕਤ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਲੋਹਾ ਨਰਮ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਹੱਥ ਦੀ ਤਾਕਤ ਇਹ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕਮਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਭਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਝਗੜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਇਬਾਦਤ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ। (21) ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਕੋਲ ਆਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੀਓ। ਆਪਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਵਧੀਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਪੂਰਵਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਾ ਕਰੀਓ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾ ਦੇਵੋ। (22) (ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਇਹ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ (ਕੋਲ) ਨਤਿੰਨਵੇਂ ਦੁੰਬੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਦੁੰਬੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। (23) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਦੁੰਬੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਦੁੰਬੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਲਏ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਸ਼ਰੀਕ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਵਧੀਕੀ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸੇ (ਕਿੱਸੇ ਰਾਹੀਂ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਹਣਗਾਰ ਤੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਝੁਕ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਿਆ। (24) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿਮਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸੋਹਣਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। (25) ਐ ਦਾਉਦ! ਅਸੀਂ ਤੁਾਹਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਪੂਰਵਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਟੁਰੀਓ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਬੀ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕਾ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਭਟਕਾ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। (26)

الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخِطَابِ ۗ وَهَلْ أَنْتَ نَبِيُّ الْمُحْضَمِّ ۚ إِذْ تَسَوَّرُوا الْحُرَابَ ۖ إِيّاذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَهُ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ حَضَمِينَ بَعِيَ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَحَكَمَ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا رَبِّ سَوَاءَ الصِّرَاطِ ۖ إِنَّ هَذَا أَسَىٰ لَهُ تَسَعٌ وَتَسَعُونَ نَجْمَةٌ ۖ وَلِي نَعْبُدَهُ ۖ وَاحِدٌ ذُو الْعَرْشِ ۖ فَأَقَالَ الْكُفَّانِيهَا وَعَدَّتْ فِي الْخِطَابِ ۖ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ سُوَءًا نَّعْبَتَكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ وَإِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِنَا الْخُلَطَاءِ لِيَبْعِيَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آتَانَا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۖ وَلَيْلِيلٌ مَّا هُمْ وَوَضَعَ دَاوُدُ أَمْرًا فَذَنبَهُ فَاسْتَعْفَىٰ رَبَّهُ وَخَزَرُوا لِعَا وَآثَابٌ ۖ فَفَعَرْنَا لَهُ ذَاكَ ۖ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ۖ سَيَذَرُوكَ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَأَحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ

21 ਹਜ਼ਰਤ ਦਾਉਦ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰ ਦਾ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ, ਇਕ ਦਿਨ ਇਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਉਣ ਨਾ ਦਿੰਦੇ। ਕਈ ਆਦਮੀ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦੇ।
 24 ਇਹ ਝਗੜਨ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਨ। ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਤਿੰਨਵੇਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ 'ਤੇ ਨਿਗਾ ਪੈ ਗਈ, ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਬੂਤ ਸਦੀਨਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬਹਾਦੁਰ ਲੋਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਿੱਛਿਓਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨਾਲ 'ਨਿਕਾਹ' ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਲੈ ਲਈ। ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸੁਥਰਾਈ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਐਬ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਹੋਈ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੋ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਮੰਤਵ ਤੋਂ ਵਿਅਰਥ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਅਲ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸੋ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਰਕ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (27) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। (28) (ਇਹ) ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰੀ ਹੈ, ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗ਼ੌਰ-ਫ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੂਝਵਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਣ। (29) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਾਉਦ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਸੁਲੇਮਾਨ ਅਤਾ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬੰਦੇ (ਸਨ) ਅਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼) ਮੁੜਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। (30) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਘੋੜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। (31) ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਗਾਰ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ (ਸੁਸਤ ਹੋ ਕੇ) ਮਾਲ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ) ਪਰਦੇ 'ਚ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। (32) (ਬੋਲੇ ਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਅਤੇ ਗਰਦਨਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗੇ। (33) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧੜ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਿਆ (34) (ਅਤੇ) ਦੁਆ ਕੀਤੀ, ਐ ਬਖਸ਼ਣਗਾਰ! ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਬਖਸ਼ੀਓ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (35) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹਵਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੁਕਮ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੱਲਣ ਲੱਗਦੀ (36)

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كُفَرُوا
 الْحِسَابِ ۖ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
 بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
 مِنَ النَّارِ ۗ أَمْ يُجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ يُجْعَلُ الشَّقِيَّ كَالْقَابِ ۚ
 كُنْتُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكًا لِيُبَيِّنَ لِقَوْمٍ أُولُوا
 الْأَلْبَابِ ۖ وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ ۖ نِعْمَ الْعَبْدُ ۚ إِنَّهُ
 أَوَّابٌ ۖ إِذْ عَرَّضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّفِينَةَ إِجْتِيَادًا
 فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَبِيرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي ۖ حَتَّى
 تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۖ رَدُّوهُمَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ
 وَالْأَعْنَاقِ ۖ وَوَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَانَ عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ
 جَسَدًا ۖ ثُمَّ أَنَابَ ۖ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا كَـ
 يَبْنَعِي لِأَخِيهِمْ مِنْ بَعْدِي ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ۖ فَخَرْنَا

27 ਨਿਕੰਮਾ ਭਾਵ ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਗੇ ਅਸਰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ।
 33 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦਰਿਆਈ ਘੋੜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਕਾਫ਼ੀ ਘੋੜੀਆਂ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਬਣ ਗਏ, ਬੱਚੇ ਹੋ ਗਏ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕਦਮ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀ ਘੋੜੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਵੇ, ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਗਏ, ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਸਰ ਦਾ ਸੂਰਜ ਓਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਫਿਰ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਵੱਢ ਸੁੱਟਿਆ, ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਈ।
 34 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਟੱਟੀ ਪਿਸ਼ਾਬ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਅੰਗੂਠੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾ ਨੂੰ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਮ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਜਿੰਨ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਖ਼ਰ ਸੀ ਸੇਵਕਾ ਨੂੰ ਬਹਿਕਾ ਕੇ ਉਹ ਅੰਗੂਠੀ ਲੈ ਗਿਆ, ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਸੁਲੇਮਾਨ ਵਰਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਇਹ ਡਰੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਰਵਾ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਛੁਪ ਕੇ ਰਹੇ, ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਖ਼ਰ-ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਜ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗੂਠੀ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਡਿਗ ਪਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੱਛੀ ਨੇ ਨਿਗਲ ਲਿਆ, ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ (ਅਲੈ.) ਹੱਥੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਢਿੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਅੰਗੂਠੀ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ। (ਜਾਰੀ)

ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਿਓਆਂ ਨੂੰ ਵੀ, (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਛੱਡਿਆ)। ਉਹ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਮਿਸਤਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੋਤਾ-ਸ਼ੇਰ ਸਨ। (37) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਧੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। (38) (ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ) ਇਹ ਸਾਡੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, (ਚਾਹਵੇਂ) ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰੋ, (ਚਾਹਵੇਂ ਤਾਂ) ਰੱਖ ਛੱਡੋ। ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (39) ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਅਤੇ ਸੋਹਣਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। (40) ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੰਦੇ ਅੱਯੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। (41) (ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ) ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰੋ (ਵੇਖੋ!) ਇਹ (ਚਸ਼ਮਾ ਵੱਗ ਟੁਰਿਆ) ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪੀਣ ਲਈ (ਸਿੱਠਾ)। (42) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਬਖਸ਼ੇ। (ਇਹ) ਸਾਡੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਰਹਿਮਤ ਅਤੇ ਸੋਝੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। (43) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਝਾੜੂ ਲਉ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਨਾ ਤੋੜੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾਇਆ, ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ (ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ) ਲੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। (44) ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੋ ਜਿਹੜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਸਨ। (45) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਪੁਲੋਕ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। (46) ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (47) ਅਤੇ ਇਸਮਾਇਲ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਅਲ ਯਸਾਅ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਜਲਕਿਫ਼ਲ (ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਨਾਂ) ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੋ ਉਹ ਸਾਰੇ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। (48)

لَهُ الرِّيحُ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحًا حَيْثُ أَصَابَ ۝ وَالشَّيْطَانُ كُلُّ بَنَاءٍ وَعَوَاصٍ ۝ وَالْأَخْيَارُ مَقَرُّنِينَ فِي الْأَضْغَادِ ۝ هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ وَإِن لَّهُ عِنْدَنَا الْوَلْفَىٰ وَحُسْنُ مَآبٍ ۝ وَادْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ ۝ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ۝ ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝ وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ وَخَذْ بِيَدِكَ مُغْتَسِلًا فَاصْرُبْ بِهِ ۝ وَلَا تَحْنُتْ ۝ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۝ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝ وَادْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ ۝ وَأَسْحَقَ وَيَعْقُوبَ ۝ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝ إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذُكِّرْتُمُ الدَّارِ ۝ وَإِنَّمْ عِنْدَنَا لَوْمَةُ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ ۝ وَادْكُرْ إسماعِيلَ ۝ وَالْيَسَعَ ۝ وَذَا الْكُفُلِ ۝ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ۝

34 (ਬਾਕੀ) ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੇ ਮਰਨ ਕਰਕੇ ਰੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਓ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਆਇਆ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਲੱਗੀ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂ ਸੁਸਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚਾਹਿਆ ਇੱਕ ਰਾਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਤਰ ਜਨਾਨੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨ। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ 'ਇਨਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ' ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰੰਤੂ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਸੱਤਰ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਹਮਲ ਠਹਿਰਿਆ, ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜਾ ਅੱਧਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਤਮਤ 'ਤੇ ਰਖ ਦਿੱਤਾ, ਇਨਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ' ਨਾ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਏ। 35 ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੈ ਲਵੇ। 38 ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਕਰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਜਿੰਨ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਜਾਂ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਗੱਡ ਦਿੰਦੇ, ਕਈ ਗੁਣ ਤੱਕ ਬੰਦ ਹਨ। (ਜਾਰੀ)

ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। (49) ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਬਾਗ਼, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ। (50) ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਢਾਸਣੇ ਲਾਈਂ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੇਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਮੰਗਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ (51) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਲੱਜਿਆ ਵੰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਣ-ਪਰਵਾਣ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। (52) ਇਹ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖੇ-ਜੋਖੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। (53) ਇਹੋ ਸਾਡਾ ਰਿਜ਼ਕ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਦੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (54) ਇਹ (ਨਿਆਮਤਾਂ) ਤਾਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਡਰ-ਭਉ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਭੈੜਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (55) (ਭਾਵ) ਦੋਸ਼ ਯਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਭੈੜਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। (56) ਇਹ ਉਬਲਦਾ ਹੋਇਆ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਰਾਧ (ਰੋ) ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਉ। (57) ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਣਗੇ)। (58) ਇਹ ਇੱਕ ਫ਼ੌਜ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (59) ਬਲਕਿ ਕਹਿਣਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਏ ਹੋ ਸੋ (ਇਹ) ਬੁਰਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (60) ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਐ ਰੱਬ! ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੋ। (61) ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ, ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ (ਇੱਥੇ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੈੜੇ ਸਮਝਦੇ ਸੀ। (62) ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ (ਇੱਥੇ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਸਮਝਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ (ਸਾਡੀਆਂ) ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। (63) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਨਰਕੀਆਂ ਦਾ ਝਗੜਣਾ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਹੈ। (64)

وَمَالٍ

هَذَا ذِكْرٌ وَإِن الْمُنْفِقِينَ لَحَسَنَ مَا بٍ ۚ جَدَّتْ
 عَادِنٌ مُّغْتَاخَةً لَهُمُ الْآيَاتِ ۚ مُتَكَبِّرِينَ فِيهَا يَأْتُونَ
 فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ۚ وَعِنْدَهُمْ قَصِيرَاتُ
 الظَّرْفِ آنزَابٍ ۚ هَذَا مَا تُوَعَّدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ۚ إِنَّ
 هَذَا لِرِزْقِنَا مَا لَهُ مِنْ تَفَادٍ ۚ هَذَا وَرِثَ لِلظَّالِمِينَ
 لَشَرِّ مَا بٍ ۚ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيْسَ الْبِهَادُ ۚ هَذَا
 فَلْيَبْذُوقُوا ذُوقَهُمْ وَعَسَاوِقٌ ۚ وَآخِرُ مِنْ شَجَلِهِمْ أَزْوَاجٌ ۚ
 هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَضٍ مَعَهُمْ ۚ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ ۚ إِنَّمَا صَلَوَاتُ
 النَّارِ ۚ قَالَ الْوَابِلُ الْآنُ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ ۚ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّؤْمِنُونَ
 لَنَا ۚ فَيْسَ الْقَرَارِ ۚ قَالَ الْوَارِثَانِ مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا
 فِرْدُ عَدَا بَابِ ضَعْفًا فِي النَّارِ ۚ وَقَالُوا مَا لَنَا كَنْزٌ
 بِحَالٍ لَنَا نَعْمُهُمْ مِنْ أَكْ شَرَارٍ ۚ أَخَذَ نَهُمْ مَخْرِبًا
 أَمْزَاعَتْ عَنْهُمْ الْإِبْصَارُ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاطَبُ

39 ਇਹ ਹੋਰ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਟੋਕਰੇ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਸਨ।
 43 ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਆਪਣੀ ਲੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਚਸਮਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਅਤੇ ਨਹਾਇਆ ਕਰਦੇ, ਉਹੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾ ਬਣਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੋਟੇ-ਬੋਟੀਆਂ ਛੱਤ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬ ਕੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਏਨੀ ਔਲਾਦ ਹੋਰ ਹੋਈ।
 44 ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸੌ ਸੋਟੀਆਂ ਮਾਰਾਂਗਾ। ਉਹ ਪਤਨੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸੀ। ਔਲਾਹ ਨੇ ਸਹੁੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚੀ ਕਰ ਵਿਖਾਈ।
 48 ਅਲ ਯਸਾਅ ਹਜ਼ਰਤ ਇਲਯਾਸ ਦੇ ਨਾਇਬ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਨਬੀ ਬਣੇ।
 50 ਜਦੋਂ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਹਰ ਆਦਮੀ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (ਜਾਰੀ)

ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ। (65) ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਲੋਕਾਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ। (66) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ (ਡਰਾਉਣੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ) ਖਬਰ ਹੈ। (67) ਜਿਸ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। (68) ਮੈਨੂੰ ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ ਦਰਬਾਰ (ਵਾਲਿਆਂ) ਵਿਚਕਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਝਗੜਦੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਵੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। (69) ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤਾਂ ਇਹ 'ਵਹੀ' ਘੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (70) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨ ਰਚਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (71) ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ (ਹੁਕਮੋਂ) ਰੂਹ ਪਾ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਣਾ। (72) ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ। (73) ਪਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਕੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਣ ਗਿਆ। (74) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਐ ਸ਼ੈਤਾਨ! ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਰਚਾਇਆ, ਉਸ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨੋਂ, ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਵਰਜਿਆ? ਕੀ ਤੂੰ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ? ਜਾਂ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ? (75) ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਹਾਂ, (ਕਿ) ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। (76) ਅੱਲਾਹ ਤਮਾਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਇੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾ, ਤੂੰ ਫਿਟਕਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (77) ਅਤੇ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਫਿਟਕਾਰ (ਪੈਂਦੀ) ਰਹੇਗੀ। (78)

أَهْلِ النَّارِ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَأَمْرٌ بِاللَّهِ وَرَأَى أَنَّهُ يُرَى
 اللَّهُ الْوَاحِدَ الْقَهَّارَ رَبَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
 بَيْنَهُمَا الْعَزِيزَ الْغَفَّارَ قُلْ هُوَ تَعَالَى عَنِ
 مَا كَانُوا يُلْحِقُونَ مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ إِذْ
 رَأَيْتُهُمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ لَنْ يُوحَىٰ إِلَىٰ رَأْيِكَ إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
 مُّبِينٌ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ
 صِينٍ فَادَّسَوْا بَصِيرَتَكُمْ فَخَفَّتْ فِيهِمْ مِنْ رُّوحِي فَفَعَلُوا
 لِي سَجْدًا فَجَعَلُوكَ الْمَلَكُوتَ كُلَّهُمْ جَمْعًا وَإِلَىٰ
 إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ قَالَ يَا إِبْلِيسُ
 مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ مِنْ دُونِي اسْتَكْبَرْتَ
 فَكُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّمَّنْ خَلَقْتَنِي مِن
 نَّارٍ وَخَلَقْتَهُمْ مِنْ صِينٍ قَالَ فَأَخْرِجْهَا وَمَهَا فِتْنَتُكَ
 رَجِيمَةٌ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ

61 ਨਰਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਿਆ ਲਿਆ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਘਬਰਾਹਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਠੇ, ਪਿਛਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਸਣਗੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸਨ ਬਾਕੀ ਨਿਚਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਨ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਾਹਣਤਾਂ ਪਾਉਣਗੇ।

63 ਉੱਥੇ ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਘਟੀਆ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਵੇਖਣਗੇ ਕਿ ਨਰਕ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਸਮਝਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਹ ਇਸ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਨਰਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਲਿਆ, ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

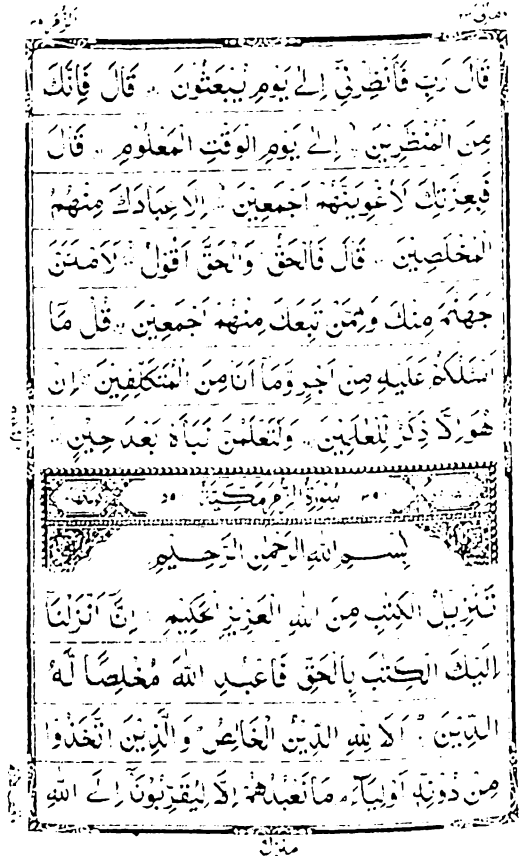
68 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਨ ਦਾ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਣਾ।

69 ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਉਘ-ਸੁੱਘ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ। ਅੱਲਾਹ ਦੀ 'ਵਹੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਮਜ਼ਲਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

71 ਇੱਕ ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤਕਰਾਰ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ।

(ਜਾਰੀ)

ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਰੱਬਾ! ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਕਿ ਲੋਕ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਢਿੱਲ ਦੇ ਦੇਵੇ। (79) ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (80) ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। (81) ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ। (82) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੇ ਉੱਚੇ ਚੋਣਵੇਂ ਬੰਦੇ ਹਨ। (83) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਸੱਚ (ਹੈ) ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ। (84) ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਗੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗਾ। (85) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੇਵਾਫਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਮੈਂ ਸੁਆਂਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਂ। (86) ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (87) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (88)

39. ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜੁਮਾਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 75 ਆਇਤਾਂ, 8 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1184 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 4965 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਣਾ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ। (1) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ (ਭਾਵ) ਉਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤ, ਸ਼ਿਰਕੋਂ ਨਿਰੋਲ ਹੋ ਕੇ। (2) ਵੇਖਣਾ, ਬੰਦਗੀ ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਲਈ ਹੀ (ਸ਼ੋਭਦੀ) ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਏ ਹਨ (ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪੂਜਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਬਣਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਬੁਠਾ, ਨਾ-ਸੁਕਰਾ ਹੈ, ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (3)

- 72 (ਬਾਕੀ) ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਜਾਨ ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਬਲਕਿ ਗ਼ਾਇਬੋਂ ਆਈ ਹੈ।
- 74 ਇਹ ਜਿੰਨ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਇਨਕਾਰੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਹੁਣ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਿਆ।
- 75 ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਾਹਿਰੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਗ਼ਾਇਬ (ਅਦਿੱਖ) ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ। ਅੱਲਾਹ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਮਰਚ ਕੀਤੀ।
- 76 ਅੱਗ ਗਰਮ ਹੈ ਜੇਸ਼ ਭਰੀ ਹੈ, ਮਿੱਟੀ ਠੰਡੀ ਅਤੇ ਖਾਮੋਸ਼, ਇਸ ਨੇ ਖੂਬ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ।
- 78 ਭਾਵ ਹੁਣ ਲਾਹਣਤ ਤੇਰੇ ਅਮਲਾਂ ਕਰਕੇ ਵਧਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਥੋਂ ਭਾਵ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਹੁਣ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ।

ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਲੋਕਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ। ਉਹ ਪਾਕ-ਜ਼ਾਤ ਹੈ। ਉਹੀ ਤਾਂ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ। (4) ਉਸ ਨੇ ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ-ਬੱਧ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਅਤੇ) ਉਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਦਾ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਚਿਤ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਵੇਖੋ! ਉਹੀ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਗਾਰ ਹੈ। (5) ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਜੋੜਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚਹੂੰ-ਖੁਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਜੋੜੇ ਬਣਾਏ। ਉਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡਾਂ 'ਚੋਂ (ਪਹਿਲਾਂ) ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਿੰਨ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਤੁਹਾਡਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਧਰ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ? (6) ਜੇਕਰ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਤੇ ਜੇਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਗਾਰ ਵੱਲ ਪਰਤਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (7)

الزّمر

٢٣

زُلْفَىٰ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ بَيْنَهُمْ فِي مَوْتِهِمْ بِئِضِّهِ يُخْتَلَفُونَ ذَٰلِكَ
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ۝ لَوْ أَرَادَ
 اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَظْفَقْنَا بِمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۗ
 سُبْحٰنَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
 وَٱلْأَرْضَ بِٱلْعَقْوِ ۗ يَكُوِّرُ ٱلْبَيْلَ عَلَى ٱلنَّهَارِ وَيُكَوِّرُ
 ٱلنَّهَارَ عَلَى ٱلْبَيْلِ ۗ وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ ۗ كُلٌّ
 يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ ٱلْأَهُوَ ٱلْعَرَبِيُّ ۗ خَلَقَكُمْ
 مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنزَلَ
 لَكُمْ مِنْ ٱلْأَنْعَامِ ثَلَاثِينَ زَوْجًا ۗ يَخْلَقُكُمْ فِي بُطُونِ
 أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنۢ بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ۗ
 ذَٰلِكُمْ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ ٱلْمُلْكُ ۗ كَذَٰلِكَ ٱلَّذِى قَاتَىٰ
 تُصْرُقُونَ ۝ إِنَّ ٱلْكَافِرِينَ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَنِّي وَعَنْكُمْ
 وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلْكُفْرَ ۗ وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ

مَنْ

- 4 ਬੇਟੀਆਂ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦਾ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਬੇਟੇ ਲੈਂਦਾ।
- 5 ਲਪੇਟਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੋੜਦਿਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ।
- 6 ਇੱਕ ਢਿੱਡ, ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਲੀ ਜਿਹੜੀ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ) ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਦਿਲੋਂ ਮੁੜਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਨਿਆਮਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਸ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪੁਕਾਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਉਸ ਦੇ ਰਸਤਿਓਂ ਭਟਕਾਏ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਨਿਆਮਤ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਓ! ਆਪਣੀ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੀ ਤੋਂ ਭੇਰਾ-ਭਰ ਲਾਭ ਉਠਾ ਲਓ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਨਰਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੋਗੇ। (8) (ਭਲਾ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਚੰਗਾ ਹੈ) ਜਾਂ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਪੁਲੋਕ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਲਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਦੋਵੇਂ (ਕਿਵੇਂ) ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? (ਅਤੇ) ਨਸੀਹਤ ਤਾਂ ਉਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਕਲਮੰਦ ਹਨ। (9) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਓ! ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹੋ, ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਨੇਕੀ ਕੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭਲਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਸਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ। (10)

الزّمر

مَنَاقِبُ

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ قُلْ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ۗ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ
دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ
نَبِيًّا مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ
أَنفَادًا لِّلْبَيْضِ ۗ عَنِ سَيْبِهِ ۗ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ
قَلِيلًا ۗ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ۗ أَمَّنْ هُوَ قَائِمٌ
أَنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا
رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ
وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ۗ
قُلْ يُعْبَادُ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۗ لِلَّذِينَ
أَخْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَارْضُ بِاللَّهِ
وَاسِعَةً ۗ إِنَّ مَأْيُوتَى الصَّابِرِينَ أَجْرُهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۖ

مَنَاقِبُ

ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਰੋਲ ਇਬਾਦਤ ਕਰਾਂ। (11) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇਰਸ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਂ। (12) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। (13) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਨੂੰ (ਸ਼ਿਰਕੋ) ਖਾਲਿਸ ਕਰਕੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (14) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਜਿਸ ਦੀ ਚਾਹਵੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ। ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਹਾਨੀ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ। ਵੇਖੋ, ਇਹੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਘਾਟਾ ਹੈ। (15) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਤਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਛੱਪਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ (ਉਸ ਦੇ) ਫ਼ਰਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਉਹ (ਅਜ਼ਾਬ) ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਓ! ਮੈਥੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। (16) ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਮੁੜ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹੈ। (17) ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। ਜਿਹੜੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹੋ ਸੂਝਵਾਨ ਹਨ। (18)

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ
 الدِّينَ ۗ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝
 قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
 عَظِيمٍ ۝ قُلْ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝
 فَأَعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ
 الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ
 ظُلُمٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلُمٌ ۗ ذَلِكَ يُخَوِّفُ
 اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يُعْبَادُونَ فَاتَّقُونِ ۝ وَالَّذِينَ
 اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى
 اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ ۗ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۝ الَّذِينَ
 يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ ۗ أُولَٰئِكَ
 الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ ۗ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝

مَذَك

18 ਉਸ ਦੀ ਨੇਕੀ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਣਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਰਨਾ ਨੇਕੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਨੇਕੀ।

ਭਲਾ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਨਰਕੀ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? (19) ਸਗੋਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਮਹਿਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਉੱਸਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ (ਅਤੇ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। (ਇਹ) ਅੱਲਾਹ ਦਾ (ਵਾਅਦਾ) ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਆਲਾ ਵਾਅਦਾ ਸ਼ਿਲਾਫੀ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ। (20) ਕੀ ਤੁਸਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਆਲਾ ਹੀ ਅਸਮਾਨੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਚ ਚਸਮੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਲੀਆਂ ਉਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ (ਕਿ) ਪੀਲੀ (ਹੋ ਗਈ ਹੈ)। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚੂਰਾ-ਚੂਰਾ ਖਲਿਆਣ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (21) ਭਲਾ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸੀਨਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਚਾਨਣ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ (ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਸਖ਼ਤ ਦਿਲ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?) ਬੱਸ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਰੱਬੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। (22) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਹਨ। (ਭਾਵ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ) ਕਿਤਾਬ (ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ) ਮਿਲਦੀਆਂ-ਜੁਲਦੀਆਂ (ਹਨ) ਅਤੇ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਲੂੰ (ਇਸ ਦੇ ਸੁਣਨ ਨਾਲ) ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਕੋਮਲ-ਨਰਮ (ਹੋ ਕੇ) ਅੱਲਾਹ ਤੁਆਲਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਿਦਾਇਤ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਭਟਕਾ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। (23)

وَقَالَ ۞

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنقِذُ
 مَنْ فِي النَّارِ ۗ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا زُرْعَتَهُمْ لَكُمْ غُرْفًا
 مِّنْ قَوْمٍ مَّا غُرُفٌ مَّبْنِيَةٌ ۖ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۗ
 وَعَدَ اللَّهُ لِمَنْ كَفَرَ بَعْدَ مَا يَبْتَدِئُ اللَّهُ لَهُ الْبُزُقُورَ أَنَّ اللَّهَ
 أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسُكِّتُوكَ فِي الْأَرْضِ ۖ ثُمَّ
 يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيبُهَا فَتَرَى الْوَحْشَ
 تَمُوجًا ۖ ثُمَّ يَجْعَلُهَا حُطًا مَّاءٍ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِّأُولِي
 الْأَلْبَابِ ۗ أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ
 فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّنْ رَبِّهِ ۗ فَوَيْلٌ لِّلْفَاسِقِينَ ۖ قُلُوبُهُمْ
 مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أَوْلِيَاءُ ۖ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۗ اللَّهُ
 نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِرًا ۖ تَتَذَكَّرُ
 مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ۖ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ
 وَقُلُوبُهُمْ ۗ لَئِيَّا ذَكَرَ اللَّهُ ذَٰلِكَ هُدًى لِّلَّذِينَ يَهْتَدُونَ بِهِ ۗ

مَزَل

23 ਕਿਤਾਬ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਭਾਵ ਸਿਫ਼ਤ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਆਇਤ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਈ-ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ।

ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੁਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੋਵੇ, (ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਵਰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ?) ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਉ। (24) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (25) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖ਼ਜ਼ਲ-ਖ਼ੁਅਰੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਇਹ ਸਮਝ ਰੱਖਦੇ। (26) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ (ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ) ਲਈ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਸੀਹਤ ਫੜਨ। (27) (ਇਹ) ਕੁਰਆਨ ਅਰਬੀ 'ਚ (ਹੈ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਬ ਅਤੇ (ਵਖਰੇਵਾਂ) ਵਿੰਗ-ਵਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਡਰ-ਭਉ ਮੰਨਣ। (28) ਅੱਲਾਹ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ (ਆਦਮੀ) ਸ਼ਰੀਕ ਹਨ, ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਆਦਤਾਂ ਵਾਲੇ (ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੁਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ) ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਾਸ ਇੱਕੋ ਆਦਮੀ ਦਾ (ਸੇਵਕ) ਹੈ। ਭਲਾ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਰਾਬਰ ਹੈ? (ਨਹੀਂ) ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (29) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਰ ਜਾਉਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮਰ ਜਾਣਗੇ। (30) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਝਗੜੋਗੇ (ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ)। (31)

﴿الزُّمَرِ﴾

﴿مَائِدَةٍ﴾

مَنْ يَشَاءُ، وَمَنْ يُضِلِلِ اللهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٤﴾
 أَقْمَنَ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٥﴾ كَذَّبَ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا
 يَسْعُرُونَ ﴿٢٦﴾ فَأَذَاءَهُمُ اللهُ الْعِزَّى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَالْعَذَابِ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَلَقَدْ
 صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾ قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي
 عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٩﴾ صَرَبَ اللهُ مَثَلًا رَجُلًا
 فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّمُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ
 هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
 لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾ ثُمَّ
 إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

﴿مَائِدَةٍ﴾

29 ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਜਿਹੜਾ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾ ਸਮਝੇ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਲਵੇ। ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਾ ਇੱਕ ਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖੇ। ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇੱਕ ਰੱਬ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਈ ਰੱਬਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਨ।

31 ਇਨਕਾਰੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਫਿਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ, ਜ਼ਮੀਨ, ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ (ਹੋਵੇਗਾ), ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦੇਵੇ, ਕੀ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ? (32) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ, ਉਹੀ ਲੋਕ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। (33) ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣਗਾਰ ਦੇ ਕੋਲ (ਮੌਜੂਦ) ਹੈ। ਨੇਕੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਬਦਲਾ ਹੈ। (34) ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਦੇ ਦੇਵੇ। (35) ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਤਿਆਲਾ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ? ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਨ, (ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ (36) ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

سَمِئَاتُكُمْ
 لَمَّا تَقَرَّبُوا إِلَى الْغُرُوبِ
 فَسَمِئَاتُكُمْ مَكْتُوبَةٌ
 وَالَّذِي
 جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ
 لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ الْمُحْسِنِينَ
 يَكْفُرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيهِمْ أَجْرَهُمْ
 بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ وَاللَّيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ
 وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَتَالَهُ
 مِنْ هَادٍ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ وَاللَّيْسَ
 اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ تَا تَدْعُونَ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ
 ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ
 قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ قُلْ لَئِنْ لَمْ يَنْزِلْ
 عَلَيَّ الْوَحْيُ لَسَأَلْتُكُمْ مَالِي فَإِذَا هِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُنُقِهِ
 قُلْ مَن يَمْلِكُ عِنْدَ اللَّهِ مِيزَانًا

(37) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਿਆਲਾ ਨੇ। ਕਹੋ ਕਿ ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਜਾਂ ਜੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ (ਕ੍ਰਿਪਾ) ਕਰਨੀ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਮਿਹਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। (38) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਂਦੇ ਰਹੋ, ਮੈਂ (ਆਪਣੀ ਥਾਂ) ਕਰਮ ਕਮਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (39)

- 32 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਨਬੀ ਨੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਝੂਠ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੱਚਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਝੁਠਲਾਇਆ, ਤੁਹਾਥੋਂ ਬੁਰਾ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ।
- 33 ਸੱਚ ਲਿਆਇਆ ਤਾਂ ਨਬੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਮੋਮਿਨ।
- 37 ਤੈਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁੱਝ ਬੁਰਾ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਸੋ ਜਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਅੱਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਕੌਣ ਕਰੇ?

ਨੇਕੋਕਾਰਾਂ--ਭਲਾ ਜਾਂ ਨੇਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ। ਫ਼ਰਿਆਦ-ਬੇਨਤੀ, ਅਰਦਾਸ। ਮਿਹਰ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਭਲਾਈ।

ਕਿ ਕਿਸ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸ 'ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਅਜ਼ਾਬ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। (40) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਲੋਕਾਂ (ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ) ਦੇ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਭਰਪੂਰ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾਏਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ (ਭਲੇ ਦੇ) ਲਈ। ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏਗਾ, ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ। (41) ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੱਢਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨੀਂਦਰ ਵੇਲੇ (ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ) ਫਿਰ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (42) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤਏਆਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ੀ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ? ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਹੋਣ। (43) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਲਈ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਵੋਗੇ। (44) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸੜਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ (ਜਦੋਂ) ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (45)

اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۚ سَمَوَاتٍ تَعْمَلُونَ مِمَّنْ
 بَيَّأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَجِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقْتَدِمٌ ۚ إِنَّا
 أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۚ فَمَنِ اهْتَدَىٰ
 فَلِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَا أَنْتَ
 عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝ اللَّهُ يُتَوَكَّلُ الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَ
 الَّتِي كَرَّمَتْ فِي مَنَامِهَا ۚ فَيَمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا
 الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأَخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
 لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝ أَمْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ دُونَ اللَّهِ
 شُفَعَاءٌ ۚ قُلْ أَوْلُوا كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ۝
 قُلْ لِلَّهِ الشُّفَاعَةُ جَمِيعًا ۚ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ
 قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۚ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ
 مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۝ قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ

مَنْزِل

40 ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ।

42 ਭਾਵ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਜਾਨ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇਹੋ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਨ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਕੱਢ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਉਹੀ ਮੌਤ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਜਾਨ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਜਾਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਮ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਬਜ਼ਾਂ ਉਛਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਹਜ਼ਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਦੀਆਂ।

44 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਨਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ। ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਰੇ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ।

ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਐ ਅੱਲਾਹ! ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਲੁਕੀਆਂ-ਛੁਪੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ, ਤੂੰ ਹੀ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਫ਼ੈਸਲਾ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ। (46) ਅਤੇ ਜੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹ ਸਾਰਾ (ਮਾਲ-ਓ-ਮਤਾ) ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਹੋਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (47) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਉਹ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਘੇਰੇਗਾ। (48) ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਭੀੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਬਹੁੜੀਆਂ) ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿਅਮਤਾਂ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ (ਮੇਰੇ) ਗਿਆਨ (ਅਤੇ ਅਕਲਮੰਦੀ) ਦੇ ਸਬੱਬ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ (ਨਹੀਂ) ਸਗੋਂ ਉਹ ਪਰਖ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (49) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਤਾ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ। (50) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੈੜੇ ਕਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਅਜ਼ਾਬ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ) ਬੇਵੱਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। (51) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰਿਜ਼ਕ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਭੁੱਲ੍ਹਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੰਗੀ ਲਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (52)

وَالْأَرْضِ عَلَيْهِمُ الْعَيْبُ وَالشَّهَادَةُ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فَمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَا فِتْنًا لَهُمْ مِنْ سِوَاءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَبَدَأَ اللَّهُ مَنَاسِكَ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَفْتُونَ ۗ فَاذْأَمَسَ الْإِنْسَانُ ضُرْدَعَانًا ۖ تَمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنَّا ۖ قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِن أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۗ قَدْ خَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۗ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ۗ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُجْزِيهِمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا لَهُمْ مُعْجِزِينَ ۗ أَوْ كُمْ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

ਮੰਤਰ

49 ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਸੀ ਭਾਵ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਇਹੋ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਾਇਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਪਰਖ ਹੈ ਕਿ ਅਕਲ ਉਸ ਦੀ ਭੱਜਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਅਕਲ 'ਤੇ ਬਹਿਕੇ, ਉਹੀ ਅਕਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ।

52 ਭਾਵ ਅਕਲ ਭਜਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੰਗ। ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਅਕਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ।

ਨਿਜਾਤ-ਛੁਟਕਾਰਾ। ਖਿੱਲੀ-ਮਜ਼ਾਕ, ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਣਾ। ਨਿਅਮਤਾਂ-ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ।

(ਐ ਪੈਗੰਬਰ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਓ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਰਹਿਮਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਾ ਹੋਇਓ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (ਅਤੇ) ਉਹ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (53) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਨੱਪੇ, ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੋ (ਨਹੀਂ ਤਾਂ) ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। (54) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਬੇਹੱਦ ਚੰਗੀ (ਕਿਤਾਬ) ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ। (55) ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਤਾਰੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਕਈ ਮਨੁੱਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਹਾਏ, ਹਾਏ। ਉਸ ਭੁੱਲ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਸਾ-ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। (56) ਜਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦਾ। (57) ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖ ਲਵੇ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਜਾਵਾਂ। (58) (ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ) ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਇਆ ਹੈ, ਸ਼ੇਖੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੂੰ ਇਨਕਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। (59) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਮਝਿਆ ਤੁਸੀਂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। ਕੀ ਹੰਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ? (60) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਚੰਗੇ ਨਸੀਬਾਂ ਅਤੇ) ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਸਬੱਬ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਸ਼ਟ-ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੋਣਗੇ। (61)

قُلْ يُعْبَادِي الَّذِينَ اسْرِفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا يَقْتَضُوا مِن رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْعَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ وَاَنْبِئُوْا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْئَلُوْا لَهٗ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَكُمْ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُوْنَ ۝ وَاَتَّبِعُوْا اَحْسَنَ مَا اُنزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَكُمْ الْعَذَابُ بِغَتَّةٍ ۝ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ۝ اِنْ تَقُوْلُ نَفْسٌ يُحْضِرْتَنِيْ عَلٰٓى مَا فَرَطْتُ فِيْ جَنْبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِيْنَ ۝ اَوْ تَقُوْلُ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدَانِيْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ۝ اَوْ تَقُوْلُ جِئْتُ مِنَ الْعَذَابِ لَوْ اَنَّ لِيْ كَرَّةٌ فَاَكُوْنُ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝ بَلٰى قَدْ جَاءَتْكَ اٰيٰتِيْ فَكُلِّبْ بِهَا وَاَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ۝ وَاَيُّومَ الْيَوْمِ تَرٰى الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلٰٓى اللّٰهِ وَجُوْهُهُمْ مُّسْوَدَةٌ اَلْبَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوٰى لِّلْمُتَكَبِّرِيْنَ ۝ وَيَنْجِيْ اللّٰهُ الَّذِيْنَ

54 ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਤ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਦੇ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪਛਤਾਏ। ਪਰੰਤੂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਬਣਦੇ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨਾ ਕੀ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ। ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗੁਨਾਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੀ ਤੋਬਾ ਅੱਲਾਹ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰੇ, ਮਾਯੂਸ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਤੋਬਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੁੜ ਆਵੋ, ਬਖਸ਼ੇ ਜਾਵੋਗੇ। ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ, ਮੌਤ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ।

ਅਜ਼ਾਬ-ਕਰੇਪੀ। ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ। ਨੇਕ ਅਮਲ-ਚੰਗੇ ਕੰਮ।

ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰ ਏ ਅਤੇ ਉਹੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਹੈ। (62) ਉਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੁੰਜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹੀ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (63) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਬੇ-ਸਮਝੇ! ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਾਂ। (64) ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.!) ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਇਹੋ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। (65) ਸਗੋਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। (66) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਰਕੋਂ ਪਾਕ ਅਤੇ ਉੱਚੀ-ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (67) ਅਤੇ ਜਦੋਂ

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ

الزُّمَرُ

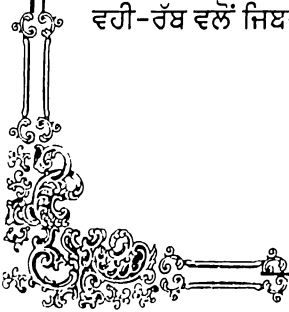
اتَّقُوا عَمَّا تَدْعُونَ ۚ لَا يَسْتَأْذِنُ السُّؤْلُ وَلَا هُمْ يَخْزَنُونَ ۝ اللَّهُ
 خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ لَهُ مَقَالِيدُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
 هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝ قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ أَمْ لَا يُغْفِرُ ۚ تَأْمُرُونِي أَنْ أَعْبُدَ أَيُّهَا
 الْجَاهِلُونَ ۚ وَكَفَلْنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَإِصْحَاقَ ۚ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ
 لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝
 بَلِ اللَّهُ فَاعْبُدْ ۚ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ
 حَقَّ قَدْرِهِ ۚ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ وَ
 السَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ وَعَلَىٰ عِثَابِ الْمُنْتَفِرِينَ ۝
 وَتَفَجَّرَ فِي الصُّورِ فَصَوَّقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي
 الْأَرْضِ ۚ الْأَمِنْ شَاءَ اللَّهُ ۚ ثُمَّ نَفَخَ فِيهِمْ أَرْسُلَهُمْ فَاذًا هُمْ
 قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ
 الْكِتَابُ وَجَاءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءُ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ
 الْمُنَازَعَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

مَزْنٌ

ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਿਗ ਪੈਣਗੇ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ। ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਸਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। (68) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਜਗ-ਮਗਾ ਉੱਠੇਗੀ ਅਤੇ (ਕਰਮਾਂ ਦੀ) ਕਿਤਾਬ (ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ) ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਤੇ (ਹੋਰ) ਗਵਾਹ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (69)

- 67 ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਕਹੀਏ ਖੱਬਾ ਨਾ ਕਹੀਏ।
- 68 ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਨਰਸਿੰਗਾ ਵਜਾਉਣ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਫ਼ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਜਿਊਂਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਚੌਥੀ ਵਾਰੀ ਹਸ਼ਰ ਦੇ ਦਿਨ ਚੁਸਤ-ਫੁਰਤ ਹੋਣ ਲਈ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
- 69 ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਨੇਕ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ, ਬੁਰਿਆਂ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਚੰਗਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗਿਆਈ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਵੇਖਦੇ ਸਨ।

ਵਹੀ-ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਜਿਬਰੀਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਾਹੀਂ ਆਏ ਆਦੇਸ਼।

ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜੋ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। (70) ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਬਣ ਕੇ ਦੋਜ਼ਖ ਵੱਲ ਹੱਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਰੋਗਾ (ਸੰਤਰੀ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੈਗੰਬਰ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਤੋਂ ਡਰਾਉਂਦੇ। ਆਖਣਗੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। (71) ਆਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਬੂਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲਉ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹੋਗੇ। ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (72) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾ ਦੇ ਗਿਰੋਹਾਂ ਦੇ ਗਿਰੋਹ ਬਣਾ ਕੇ ਜੰਨਤ ਵੱਲ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਜ਼ਵਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸਲਾਮ, ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਹੋ, ਹੁਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਜਾਉ। (73) ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਸਾਥੋਂ ਸੱਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਏ, ਰਹੀਏ ਤਾਂ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। (74) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਅਰਸ਼ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੇਰੇ ਘੱਤੀਂ ਹੋਏ ਹਨ (ਅਤੇ) ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ) ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੋਭਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (75)

بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝ وَوَقَّيْتُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝ وَيَسْبِقُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ
جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ
آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا
بَلَىٰ وَلَٰكِن حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝
قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَمِئْسَ
مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ۝ وَيَسْبِقُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ
الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ فَلَدْنَاهُمْ فَادْخُلُوا خَالِدِينَ
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْكَرْخَ نَتَّبِعُوا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ۝ وَرَبُّ الْمَلَائِكَةِ خَافِزِينَ مِنْ حَوْلِ

مَزَل

70 ਭਾਵ ਗਵਾਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਕੀ ਲੁਕਿਆ-ਛੁਪਿਆ ਹੈ?

74 ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੁਣ ਰਹਿਣ ਪਰੰਤੂ ਹਰ ਕੋਈ ਇਹੋ ਚਾਹੇਗਾ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ।

75 ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਇਹ ਕਿ ਹਰੇਕ ਆਪਣੇ ਕਾਇਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਘੜਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਹਿਕਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਈ, ਇਹ ਮਾਜਰਾ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਵੀ ਰਹੇਗਾ।

ਕੁਫਰ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਰੱਬ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਮੰਨਣਾ। ਦੋਜ਼ਖ-ਨਰਕ, ਬੁਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ। ਰਿਜ਼ਵਾਨ-ਜੰਨਤ ਦੇ ਸੰਤਰੀ। ਮਾਜਰਾ-ਕਹਾਣੀ, ਗੱਲਬਾਤ।

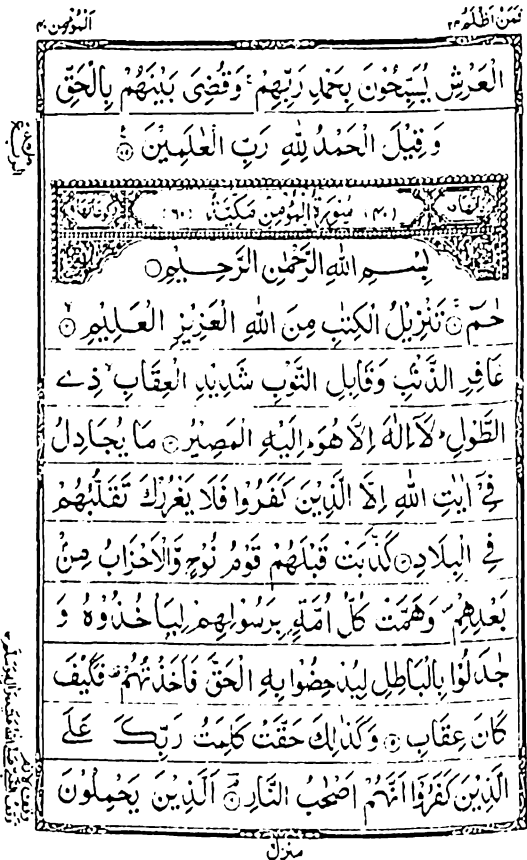
40. ਸੂਰਤ ਅਲ ਮੋਸਿਨ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 85 ਆਇਤਾਂ, 9 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 1242 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 5213 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਾ-ਮੀਮ!(1) ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਣਾ, ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੈ।(2) ਜੋ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਏ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਰਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਸੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।(3) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਲੋਕ ਝਗੜਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੱਲਣਾ-ਫਿਰਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾ ਦੇਵੇ।(4) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਉੱਮਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ-ਨਿਕੰਮਿਆਂ ਸੰਕਿਆਂ 'ਚ ਝਗੜਦੇ ਰਹਿਣ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। (ਸੋ ਵੇਖ ਲਉ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ? (5) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਰਕੀ ਹਨ।(6) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ (ਘੇਰੇ ਬੰਨੇ ਹੋਏ) ਹਨ, (ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ) ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਗਿਆਨ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਓ।(7)

4 ਭਾਵ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ।

ਉੱਮਤਾਂ-ਪਹਿਲੇ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਪੈਰੋਕਾਰ। ਮੁਨਕਿਰਾਂ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ।

ਐ ਸਾਡਿਆਂ ਰੱਬਾ! ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਫ਼ਰਮਾਓ। ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। (8) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਰੱਖੀਉ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗਾ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (9) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਈਮਾਨ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? (10) ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡਿਆਂ ਰੱਬਾ! ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰੀ ਬੇਜਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਹੈ? (11) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ (ਸਭ ਤੋਂ) ਉੱਪਰ ਅਤੇ (ਸਭ ਤੋਂ) ਵੱਡਾ ਹੈ। (12)

سُبْحٰنَ اَعْلٰمِ رَبِّكَ الْعَلِيِّ
 الْعَرْشِ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ
 بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ
 رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيْلَكَ
 وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ۝ رَبَّنَا وَاَدْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ
 الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَائِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَ
 ذُرِّيَّتِهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ وَفِيْهِمُ السِّيْرٰتُ
 وَمَنْ يَّقِ السِّيْرٰتَ يَوْمِيْذٍ فَقَدْ رَجِعْتَهُ وَاذٰلِكَ هُوَ
 الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُبَادُوْنَ كَمَا كَفَرْتُمْ
 اِلَّا يَنْصُرُوْنَكُمْ اِذْ تَدْعُوْنَ اِلَى الْاِيْمَانِ
 فَتَكْفُرُوْنَ ۝ قَالُوْا رَبَّنَا اٰمَنَّا اَشْكَنْتَ بَيْنَنَا وَاَحْيَيْتَنَا
 اَشْكَنْتَ بَيْنَنَا فَاغْفِرْ لَنَا يٰرَبَّنَا فَهَلْ اِلٰى خُرُوْجٍ مِّنْ
 سَبِيْلِ ۝ ذٰلِكُمْ بِاَنَّهٗ اِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَحَدّٰهُ كَفَرْتُمْ ۝ وَاِنْ
 يُشْرِكْ بِهٖ تُؤْمِنُوْا فَالْحٰكِمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيْرِ ۝ هُوَ

مَنْزِلٌ

8 ਭਾਵ ਜੰਨਤ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਹੈ, ਜ਼ਨਾਨੀ, ਪੁੱਤਰ, ਮਾਂ ਪਿਓ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਪਰੰਤੂ ਤੇਰੀਆਂ ਹਿਕਮਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਸਬੱਬ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦਿਵਾ ਦੇਵੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਅਮਲ ਇਹ ਆਰਜ਼ੂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀਏ ਇਹ ਨੀਯਤ ਕਬੂਲ ਹੋ ਜਾਵੇ।

9 ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹੀ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦਾ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਕੌਣ ਪਾਕ ਹੈ?

10 ਭਾਵ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਫਿਟਕਾਰਦੇ ਹੋ, ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਸੀ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ।

11 ਪਹਿਲਾਂ ਮਿੱਟੀ ਸਨ ਜਾਂ ਵੀਰਜ, ਮੁਰਦੇ ਹੀ ਸੀ ਫਿਰ ਜਾਨ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਜੀਅ ਚਾਹਿਆ। ਫਿਰ ਮਰ ਗਏ ਫਿਰ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋ ਗਏ, ਇਹ ਦੋ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਹਯਾਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਸ਼ਰੀਕ-ਸਾਂਝੀਵਾਲ।

ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਰੋਜ਼ੀ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਤਾਂ ਉਹੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਵੱਲ ਹੀ ਮੁੜਦਾ ਹੈ। (13) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਬੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁੱਧ-ਨਿਰੋਲ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ ਕਰੋ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੁਰਾ ਹੀ ਮੰਨਣ। (14) ਉਹ ਉੱਚੇ ਦਰਜਿਆਂ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ 'ਵਹੀ' ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰਾਵੇ। (15) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਨਿੱਕਲ ਆਉਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਲੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਅੱਜ ਕਿਸ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ? ਅੱਲਾਹ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ। (16) ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (17) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰਾਵੇ ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਗਲਿਆਂ ਤੱਕ ਆ ਜਾਣਗੇ (ਅਤੇ) ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ। (18) ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਖ਼ਿਆਨਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਗੱਲਾਂ) ਸੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕੀਆਂ ਛੁਪੀਆਂ ਹਨ, (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ)। (19) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕੀਂ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਰਤਾ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (20)

ਬੰਦਗੀ-ਇਬਾਦਤ। ਨਿਰੋਲ-ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਰਲੇ ਤੋਂ। ਵਹੀ-ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ। ਖ਼ਿਆਨਤ-ਦਗ਼ਾ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ।

مِنْ أَقْسَامِهِ
الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَرْقًا
وَمَا يَذْكُرْ إِلَّا مَنْ يَنْبُئُ. فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ وَلَا تُكْرِهوا الْكُفْرَانَ. زَفِيْعَةُ الدَّرَجَاتِ
ذُو الْعَرْشِ. يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ لِيُنْزِلَ يَوْمَ التَّلَاقِ. يَوْمَ هُمْ بِلِسْتُونَ
لَا يَخْفَى عَنَ اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ. لِمَنْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ
يَلَهُ الْوَالِدِ الْقَهَّارِ. الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا
كَسَبَتْ. لَا ظَلَمَ الْيَوْمَ مِنَ اللَّهِ سَرِيْعَ الْحِسَابِ.
وَأَنْذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَرْزَاقِ. إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ
كُظْمِينَ. ذَٰلِكَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حِمِيمٍ وَلَا شَفِيْعٍ
يُطَاءُ. يُعَلِّمُ خَائِبَتَهُ الْاَعْيُنَ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ.
وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
لَا يَقْضُونَ شَيْءًا. إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲ-ਫਿਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਲਵਾਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਛੱਡਣ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਨੱਪ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। (21) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (22) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। (23) (ਭਾਵ) ਫਿਰਅੋਨ ਅਤੇ ਹਾਮਾਨ ਅਤੇ ਕਾਰੂਨ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਇਹ ਤਾਂ ਝੂਠਾ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ। (24) ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਜਦੋਂ ਉਹ (ਮੂਸਾ ਅਲੈ.) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ (ਅੱਲਾਹ) 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਅਰਥ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। (25) ਅਤੇ ਫਿਰਅੋਨ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਕਰੇ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਨ ਨੂੰ (ਨਾ) ਬਦਲ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ (ਨਾ) ਪਾਵੇ। (26) ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਹੰਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਹਿਸਾਬ (ਲੇਖੇ-ਜੋਖੇ) ਦੇ ਦਿਨ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ) 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਲੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ। (27)

مَنْ أَظْلَمُ
أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَ
أَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ
لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ۚ وَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَ
سُلْطَنٍ مُّبِينٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا
سِحْرٌ كَذَّابٌ ۚ فَلَمَّا جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ
وَمَا كَيْدُ الْكٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۚ وَقَالَ فِرْعَوْنُ
ذُرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ
يَبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ۚ
وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ

مَنْزِل

24 ਕੌਮ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਰੂਨ ਸੀ, ਫਿਰਅੋਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਮਾਲ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ।

26 ਫਿਰਅੋਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਅਜਿਜ਼ਾ ਵੇਖ ਕੇ ਡਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰੱਬ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈ ਲਵੇ।

27 ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੋਵੇ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਿਉਂ ਕਰੇ?

ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ (ਵੱਲੋਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਝੂਠ ਦੀ ਹਾਨੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਸੱਚਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਜ਼ਾਬ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਜਿਹੜਾ ਬੇਹੱਦ ਝੂਠਾ ਹੋਵੇ। (28) ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਹੋ, ਸਗੋਂ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸੁੱਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਹੈ। (29) ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਡਰ ਹੈ ਕਿ (ਕਿਤੇ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਉੱਮਤਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਜਾਵੇ। (30) (ਭਾਵ) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਆਦ ਅਤੇ ਸਮੂਦ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਵਾਂਗ (ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਲ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। (31) ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਰੋਣ-ਕੁਰਲਾਉਣ ਅਤੇ ਬਹੁੜੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦਿਨ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ) ਦਾ ਡਰ ਹੈ। (32) ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਠ ਮੋੜ ਕੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ) ਭੱਜੋਗੇ। (ਉਸ ਦਿਨ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤਿਆਲਾ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। (33)

سَمِئَاتُهَا
لَا يُؤْمِنُ بِعَوْرِ الْحِسَابِ ۖ وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَإِن يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ إِن يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَابٌ ۝ يَقَوْمِ إِنَّكُمْ تَبْكُونَ فِي الْأَرْضِ ۖ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِن جَاءَنَا ۗ قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ۖ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ۗ مِثْلَ مَا قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۗ وَمَا اللَّهُ بِرَبِّدٍ ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ۗ وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۗ يَوْمَ تُتْلَوْنَ مَذْمُورِينَ ۗ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ

28 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਝੂਠਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਰਹੇਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਸੱਚਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
33 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਵਰਗੇ ਦਿਨ ਕਈ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਕੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਉੱਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਫ਼ਰਿਆਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਨਰਕ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਨਗੇ।

ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ (ਅਲੈ.) ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਜੋ ਲਿਆਏ ਸਨ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੰਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹੋ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਲੋਕ ਸੁਧਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਥਾਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਪੈਰਾਂਬਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ। ਇੰਜ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। (34) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਆਈ ਹੋਵੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਤਥਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਹ ਝਗੜਾ ਬਹੁਤ ਨਾ-ਪਸੰਦ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਹੰਕਾਰੀ ਬਾਗ਼ੀ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਮੋਹਰ-ਠੱਪਾ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (35) ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਐਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਮਾਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਲ ਬਣਵਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਾਂ ਭਾਵ ਅਸਮਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ। (36) ਫ਼ਿਰ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਵਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਰਐਨ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਰਸਤਿਉਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਐਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤਾਂ ਬੇਕਾਰ ਸੀ। (37) ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾਵੋ! ਮੇਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਲਾਈ ਦਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵਾਂ। (38)

مَنْ أَظْلَمُ
مَنْ أَلْمَنَ
مَنْ أَلْمَنَ

مِنْ عَصِيٍّ، وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝
وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ
فِي شَيْءٍ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ
يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا، كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي
آيَاتِ اللَّهِ يَغْيِرُ سُلْطِينَ أَسْمَاءَهُمْ كَبْرًا مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ
عِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَظْهَرُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ
مُنْكَرٍ جَبَّارٍ ۝ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمُنُ ابْنُ لِي
صَرِحًا لِعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ۝ أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ
فَأُظْلِعَ إِلَى اللَّهِ مُؤَسَّسًا وَإِنِّي لَأَكْظُمُهُ كَارِبًا، وَكَذَلِكَ
زَيَّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ، وَمَا
كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
يَقُومِرَ أَتَابِعُونَ أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ۝ يَقُومِرَ إِنَّمَا

34 ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ। ਜਦੋਂ ਮਿਸਰ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਕਦਮ ਕਿੰਨੇ ਮੁਬਾਰਕ ਸਨ ਅਜਿਹਾ ਨਬੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਨਕਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਭਰਾਵੇਂ ! ਇਹ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ (ਅਲਪਕਾਲੀਨ) ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਆਖਿਰਤ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਦੀਵੀ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। (39) ਜੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਵੀ ਵੈਸਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਏਗਾ, ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਤੇ ਉਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਗਿਣਤ ਰੋਜ਼ੀ ਮਿਲੇਗੀ। (40) ਅਤੇ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ! ਮੇਰਾ (ਕੀ) ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ। (41) ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਕੁਫਰ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਰਤਾ ਕੁ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। (42) ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ (ਭਾਵ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਕਰਨ) ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਪਰਤਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਦੋਜ਼ਖੀ ਹਨ। (43) ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (44) ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀਆ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ। (45)

تَمَنَّا الظَّالِمِينَ

هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَدَارِ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِمَّنْ ذَكَرَ أَوْ أَنْتَنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالُوا لَكَ يَدُ خُلُودٍ الْجَنَّةِ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ۖ وَيَقَوْمٍ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النُّجُودِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ۖ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَاشْرُكُ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِنَّا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْعَقَّارِ ۖ لَا جَرَمَ أَنَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ ۖ وَأَنْ مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ وَإِنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ فَسْتَذَكِّرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَقِصُّ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۖ فَوَقَدَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ۖ

مترجم

41 ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਧਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ।

ਭਾਵ (ਨਰਕ ਦੀ) ਅੱਗ ਕਿ ਸੰਝ-ਸਵੇਰ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿਆਮਤ ਵਾਪਰੇਗੀ (ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ) ਫਿਰਾਐਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਧਕੇਲ ਦੇਵੇ। (46) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਝਗੜਣਗੇ ਤਾਂ ਨਿਮਨ ਦਰਜੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਡੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੋਜ਼ਖ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਦਾ ਰਤਾ ਕੂ ਹਿੱਸਾ ਸਾਥੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? (47) ਵੱਡੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਵੀ ਅਤੇ) ਅਸੀਂ (ਵੀ) ਸਾਰੇ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (48) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਨਰਕ ਦੇ ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸਾਥੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਹਲਕਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। (49) ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ? ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਖਣਗੇ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੁਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਆ (ਉਸ ਦਿਨ) ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗੀ। (50) ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ

النَّارِ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا. وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ تَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ. وَإِذْ يَبْحَثُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضَّعُفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ. قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ. وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَدْنَةً جِهَنَّمِ ادْعُوا زُرَّكَمُ يُلْقِفْ عَنَّا يُومِئًا مِنَ الْعَذَابِ. قَالُوا أَوَلَمْ تَأْتِيَكُم رُسُلِكُم بِالْبَيِّنَاتِ. قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا. وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ. إِنَّا لَنَنْصُرُ مَن سَلْنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُادُ. يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَكَهْمُ اللَّعْنَةِ وَكَهْمُ سُوءِ الدَّارِ. وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى

ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਹਾੜੇ ਗਵਾਹ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (51) (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਵੀ) ਜਿਸ ਦਿਨ ਜ਼ਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਨਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲਾਹਨਤ ਅਤੇ ਬੁਰਾ ਘਰ ਹੈ। (52) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਇਆ। (53)

46 ਇਹ ਕਬਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਇਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨ ਨੂੰ ਜੰਨਤ।
 48 ਭਾਵ ਹੁਣ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਏ।
 50 ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਡਿਊਟੀ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਰਸੂਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਸੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਸੀ।

ਅਕਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (54) ਤਾਂ ਸਬਰ ਕਰੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਸੰਝ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (55) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਈ ਹੋਵੇ, ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਨਿਸਚੈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਮੰਗੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (56) ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਡਾ (ਕੰਮ) ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (57) ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੁਜਾਖਾ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ, ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਬਰਾਬਰ ਹਨ)। (ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। (58) ਕਿਆਮਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

(59) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਨੇ ਇਰਸ਼ਾਦ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਥੋਂ ਦੁਆ ਮੰਗੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ (ਦੁਆ) ਕਬੂਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਇਬਾਦਤ ਤੋਂ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੱਬ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੀਣੇ ਹੋ ਕੇ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਣਗੇ। (60)

55 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸੌ-ਸੌ ਵਾਰੀ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ 'ਇਸਤਗਫ਼ਾਰ' ਕਰਦੇ, ਹਰੇਕ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਸੂਰ ਮੁਆਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

56 ਘੁਮੰਡ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਰਸੂਲ ਨਾਲੋਂ ਅਸੀਂ ਉਪਰ ਰਹੀਏ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

57 ਭਾਵ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

58 ਇੱਕ ਦਿਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲੇ।

60 ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੰਗਣਾ, ਨਾ ਮੰਗਣਾ ਘੁਮੰਡ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੁਨੀਆ ਨਾ ਮੰਗੋ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਹੀ ਮੰਗੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ਰਿਆਦੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਸੋ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਕਰੇ। ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲਿਕ ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸਤਗਫ਼ਾਰ-ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣਾ। ਫ਼ਰਿਆਦੀ-ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

وَأَوْزُنْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ الْأَنْبِيَاءِ ۖ هُدًى وَ
ذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۚ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
وَأَسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْ
إِبْكَارِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ يَغْيِرُ
سُلْطَنَ أَنفُسِهِمْ إِنَّ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا مَّا هُمْ
بِبَالِغِيهِ ۚ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۚ
لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَ
لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۚ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى
وَالْبَصِيرُ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا
الْمَسِيئِينَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ ۚ إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ
وَلَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۚ
وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

مَزَل

ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਤ ਬਣਾਈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਨਾਇਆ (ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਕਰੋ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ੁਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (61) ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ। (62) ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਭਟਕ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। (63) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਤ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਬੱਸ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। (64) ਉਹ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਨਹੀਂ) ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਨਿਰੋਲ (ਖਾਲਿਸ) ਬਣ ਕੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਰੱਬ ਨੂੰ (ਹੀ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦੀ) ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। (65) ਐ ਮੁਹੰਮਦ (ਸ!) ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫ਼ਰਿਆਦਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਾਂ (ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ) ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਜਹਾਨ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਹੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹਾਂ। (66)

قَسَمَ أَطْلُوسُ
مَنْ أَظْلَمُ
الْمُؤْمِنِينَ

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْبَيْتَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَاللَّهُكَارِ
مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ۝ ذُكِرَ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ
شَيْءٍ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّعْتُوا تَوْفُكُونَ ۝ كَذَلِكَ
يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ۝ اللَّهُ
الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَ
صَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۝
ذُكِرَ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَرَّكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝ هُوَ
الْحَيُّ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۝
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ
الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ
مِنْ رَبِّي وَأُورِثُ أَنْ أُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ هُوَ
الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَرَأْسٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ

مَثَلِ

64 ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਹਲਾਲ ਰਿਜ਼ਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਪਹਿਲਾਂ) ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਵੀਰਜ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਰ ਲੁਬੜਾ ਬਣਾ ਕੇ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਤੁਸੀਂ) ਬਾਲਕ (ਹੁੰਦੇ ਹੋ) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਬਿਰਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ (ਦੇ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ। (67) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ 'ਹੋ ਜਾਉ' ਤਾਂ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (68) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਝਗੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। (69) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ (ਅੱਲਾਹ) ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (70) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੌਕ ਅਤੇ ਸੰਗਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਘੜੀਸੇ ਜਾਣਗੇ। (71) ਫਿਰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (72) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਸ਼ਰੀਕ ਮੰਨਦੇ ਸੀ? (73) (ਭਾਵ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਆਖਣਗੇ ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਥੋਂ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਜ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। (74) ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ (ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ) ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ (75)

النّٰزِئِيْنَ
 لَنْ نَّظُنُّوْكُمْ
 عٰقِبَتِهٖ ثُمَّ يَخْرِجُكُمْ طٰفِلًا ثُمَّ لِنُبَلِّغُوْا اٰسٰدَكُمْ
 ثُمَّ لِنَكُوْنُوْا شِيْخًا، وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفٰى مِنْ قَبْلُ
 وَلِنُبَلِّغُوْا اٰجَلًا مُّسَمًّى وَّلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۝ هُوَ
 الَّذِيْ يُحْيِيْ وَيُمِيْتُ، فَاِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّا يَفْعُلُوْا
 لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ
 فِيْۤ اٰيٰتِ اللّٰهِ اَنّٰى يُضْرَفُوْنَ ۝ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا
 بِالْكِتٰبِ وَبِمَا اَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا تَفْسُوْفٌ يَعْمَلُوْنَ ۝
 اِذِ الْاَغْلٰلُ فِيْۤ اَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ يُسْحَبُوْنَ ۝
 فِي الْخَلِيْمِ ۝ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُوْنَ ۝ ثُمَّ قِيلَ
 لَهُمْ اٰيِنَ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُوْنَ ۝ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
 قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوْا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا
 كَذٰلِكَ يَجْضَلُ اللّٰهُ الْكٰفِرِيْنَ ۝ ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
 تَفْرَحُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ

67 ਭਾਵ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਲੰਘੀਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਗੁਜ਼ਰੇ, ਉਹ ਮਰ ਕੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋਣਾ।
 74 ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੁਣ ਘਬਰਾ ਕੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਵੇਗਾ ਫਿਰ ਸੰਭਲ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸ ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤਾਂ-ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਵਾਕ, ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਦੇ ਵਾਕ। ਹਿਕਮਤ-ਸਮਝ।

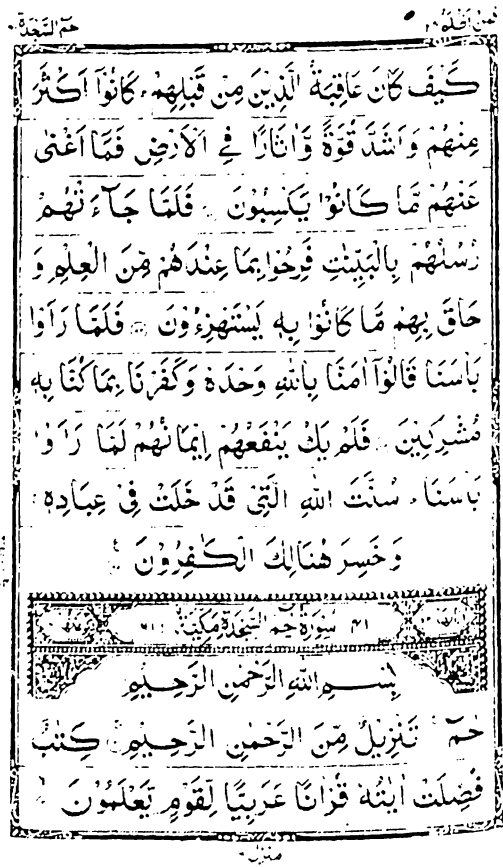
ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੀ (ਸਜ਼ਾ ਹੈ) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੋਖੀਆਂ ਮਾਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (ਹੁਣ) ਨਰਕ ਦੇ ਬੁਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਓ, ਸਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹੋਗੇ, ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹੋ ਭੈੜਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (76) ਤਾਂ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਸਬਰ ਕਰੋ, ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਵਿਖਾ ਦੇਈਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (ਭਾਵ ਇਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਉਤਾਰੀਏ) ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਆਉਣਾ ਹੈ। (77) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ) ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੈ ਆਵੇ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਝੂਠ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ। (78) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚਹੁੰ-ਖੁਰੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਹੋ। (79) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਹੋਰ ਵੀ) ਲਾਭ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ (ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ) ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਹਣਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ (ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਥੇ) ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬੋੜੀਆਂ (ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ) 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। (80) ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੋਗੇ। (81)

ਪੈਗੰਬਰ-ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ।

تَمِّنْ آفَاتِهِم
الْمُؤْمِنِينَ

تَسْرَحُونَ ۖ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ۝ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۚ فَمَاذَا يُرِيدَنَّ بَعْضَ الَّذِينَ نَعَدْتَهُمْ أَن يَدْتُوَيْبَتِكُمْ فَالْيَاثِرِينَ يَرْجِعُونَ ۝ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ ۖ وَنَهَمْنَا مَن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْضُصْ عَلَيْكَ ۚ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فَخُصِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ۝ إِنَّ اللَّهَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تَحْمَلُونَ ۝ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ ۚ فَآتَى آيَاتِ اللَّهِ تُنَكِّرُونَ ۝ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا

ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਤੁਰ-ਫਿਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਵੇਖ ਲੈਣ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? (ਹਾਲਾਂ ਕਿ) ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਅਤੇ ਬਲਵਾਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ (ਬਣਾਉਣ) ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਕੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ। (82) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨ (ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਨੱਪਿਆ। (83) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ-ਇੱਕੋ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬੇ-ਭਰੋਸੇ ਹੋ ਗਏ। (84) ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖ ਲਿਆ, (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ) ਈਮਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। (ਇਹ) ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਦੀ ਆਦਤ (ਹੈ) ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ। (85)

41. ਸੂਰਤ ਹਾ. ਮੀਮ. ਅਸ-ਸਜਦਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 54 ਆਇਤਾਂ, 6 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 809 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3406 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਾ-ਮੀਮ. (1) ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਅੱਲਾਹ ਰਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਰਹੀਮ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰੀ ਹੈ। (2) (ਅਜਿਹੀ) ਕਿਤਾਬ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ ਹਨ (ਭਾਵ) ਅਰਬੀ ਕੁਰਆਨ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਜਿਹੜੇ ਸੋਝੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (3)

ਜਿਹੜਾ ਖੁਸ਼ਬਰੀ ਵੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰ-ਭਉ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (4) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਸਾਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਪਣ (ਭਾਵ ਬੋਲਪਣ) ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਆਪਣਾ) ਕੰਮ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ (ਆਪਣਾ) ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (5) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ (ਵੀ) ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ (ਹੋ)। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਇਹ 'ਵਹੀ' (ਰੱਬੀ ਸੁਨੇਹਾ) ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ (ਧਿਆਨ ਲਾਈ) ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ। (6) ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਕਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (7) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਅਜਿਹਾ) ਸਵਾਬ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। (8) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ (ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ) ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਉਹੀ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (9) ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪਹਾੜ ਬਣਾਏ ਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ। (ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ) ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਅਤੇ ਸਾਰੇ) ਚਾਹੁੰਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਰਾਬਰ। (10)

مِنْ أَنْفُسِهِمْ
مَنْ أَنْفَكُوا
مَنْ أَنْفَكُوا
مَنْ أَنْفَكُوا

يَسْتَبِينَ وَتَذَكَّرًا فَأَعْرَضَ الْأَكْثَرُ مِنْهُمْ لَمْ يَسْمَعُوا
وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي كِتَابَةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَ
فِي آذَانِنَا وَقَدْ أَرْسَلْنَا بِبَيْنِنَا وَبَيْنِكَ جِبَابٌ
فَاعْمَلْ إِنَّا عَمِلُونَ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا
إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا لَهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ
الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ قُلْ إِنكُمْ أَنْتُمْ كُفْرًا
بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ
أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ وَجَعَلَ فِيهَا
رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا
أَنْوَارَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلنَّاسِ بِلَدِينِ

مَنْ أَنْفَكُوا

7 ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਜ਼ਕਾਤ ਤੋਂ ਕਲਮਾ ਕਹਿਣਾ ਮੁਰਾਦ ਹੈ, ਜ਼ਕਾਤ ਦੇ ਅਰਥ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਅਤੇ ਸੁਥਰਾਈ ਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਕਾਤ-ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਾਲਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਅਨਾਥਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਢਾਈ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ।
ਸਵਾਬ-ਬਦਲਾ।

ਫਿਰ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਧੂੰਆਂ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਆਉ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। (11) ਫਿਰ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਅਸਮਾਨ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ (ਹੀ) ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਚਿਰਾਗਾਂ-ਦੀਵਿਆਂ (ਭਾਵ ਤਾਰਿਆਂ) ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ ਅਤੇ (ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਤੋਂ) ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮਾਲਿਕ ਦੇ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ) ਅਨੁਮਾਨ-ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਹਨ। (12) ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ ਦੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ) ਸੁਚੇਤ (ਸਾਵਧਾਨ) ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਆਦ ਅਤੇ ਸਮੂਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ (ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ ਸੀ)। (13) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅੱਗਿਉਂ ਅਤੇ ਪਿੱਛਿਉਂ ਆਏ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਕਿਸੇ ਦੀ) ਇਬਾਦਤ ਨਾ ਕਰੋ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ। ਸੋ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (14) ਜਿਹੜੇ ਆਦ ਸਨ, ਉਹ ਅਣਹੱਕਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰ-ਘੁਮੰਡ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਥੋਂ ਵਧ-ਕੇ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਕੌਣ ਹੈ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਿਆਲਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। (15)

مِنْ آيَاتِهِ
 تَمَّ اسْمَاءُ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ
 لَهَا وَاللَّأَرْضِ انْتَبِئِي طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا
 أَنْتِنَا ظَالِمَاتٌ فَقَضَهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ
 فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَ
 زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَحِفْظًا
 ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ إِنْ أَعْرَضُوا
 فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صِغْفَةً فَتَنْكُ صِغْفَةً عَادٍ وَ
 ثَمُودَ إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
 وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ
 رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
 كَافِرُونَ فَمَا عَادَ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ يَغْتَرِبُونَ
 الْعِجْقَ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ
 اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا

12 ਦੋ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤ ਅਤੇ ਘਾਹ ਜਿਹੜੀ ਰੱਬ ਦੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਦੀ ਖਾਧ-ਖੁਰਾਕ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸਮਾਨ ਇੱਕ ਧੂੰਆ ਜਿਹਾ ਸੀ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਸੱਤ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਵੱਖਰਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਭਾਂਵ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਵਸਾਈਏ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆ ਮਿਲੀਆਂ, ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਾਲ ਗਰਮੀ ਪਈ, ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲੀਆਂ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਭਾਫ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹੀ, ਪਾਣੀ ਬਣ ਕੇ ਵਰਸਿਆ, ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਤੱਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਮਖ਼ਲੂਕਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਖਾਧ-ਖੁਰਾਕ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਭਾਵ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੱਖਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਕਿਹੜੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਕੀ ਹੈ। ਏਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਕਾਰਖਾਨੇ ਹਨ, ਏਨੇ ਅਸਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਖਾਲੀ ਪਏ ਹੋਣਗੇ।
 14 ਰਸੂਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਏ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਆਏ ਭਾਵ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਰਸੂਲ ਬਹੁਤ ਆਏ, ਦੋ ਰਸੂਲ ਹਨ ਇੱਕ ਹਜ਼ਰਤ ਹੂਦ (ਅਲੈ) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਲਿਹ (ਅਲੈ)।
 15 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਰਕੇ ਘੁਮੰਡ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਘੁਮੰਡ ਕਰਨਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਅਜ਼ਾਬ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਿਫੂਜ਼-ਸੁਰੱਖਿਅਤ। ਇਬਾਦਤ-ਬੰਦਗੀ। ਮਖ਼ਲੂਕ-ਲੋਕਾਈ, ਰਚਨਾ।

ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸੁੱਭ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਗਾਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੱਲਤ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਈਏ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ (ਉਸ ਦਿਨ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (16) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਮੂਦ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਹੀ ਰਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੜਕ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਿੱਲਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਸੀ (17) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। (18) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੋਸ਼ਮ ਵੱਲ ਹੱਕੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਰਕ ਜਾਣਗੇ। (19) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚਮੜੀ (ਭਾਵ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਅੰਗ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ। (20) ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਮੜਿਆਂ (ਭਾਵ ਅੰਗਾਂ) ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਉਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (21) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ (ਗੱਲ ਦੇ ਡਰ ਕਰਕੇ) ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਚਮੜੇ (ਭਾਵ ਸਰੀਰ) ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ। ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸ਼ਿਆਲ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਮਖ਼ਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ। (22)

بِإِذْنِنَا يُجَادُونَ ۖ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ أَخْزَنُ
وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ۖ وَإِنَّمَا تَتُودُّ فُهْدًا يَنْهَمُ فَاسْتَجَبُوا
الْعَنَى عَلَى الْهُدَىٰ فَآخَذَتْهُمْ سَاعِقَةُ الْعَذَابِ
الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۖ وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۖ وَيَوْمَ يُخْشَرُ أَعْدَاءُ
اللَّهِ إِلَى السَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۖ حَتَّىٰ إِذَا مَا
جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ وَقَالُوا لَوْلَا جِئْنَا بِشَهِدٍ
عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ
وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَرَأَيْتُمْ تُرْجَعُونَ ۖ وَمَا
كُنْتُمْ تَسْتَرْشِدُونَ ۖ إِنَّا نَشْهَدُ عَلَيْكُمْ سَمْعَكُمْ وَلَا

16 ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਘੁਮੰਡ ਤੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਖ਼ਲੂਕ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਲਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਦਸ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਵਾ ਚੱਲੀ।

17 ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਫਟ ਗਏ।

21 ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਪੱਤਰੀਆਂ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਿਆਉਣਗੇ, ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਵੈਰੀ ਹਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਗ਼ਲਤ ਲਿਖ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿਵਾਵੇਗਾ, ਕਹਿਣਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਰੱਬ! ਤੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ।

22 ਭਾਵ ਗ਼ੈਰ ਤੋਂ ਛੁਪ-ਛੁਪਾ ਕੇ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹੱਥ ਪੈਰ ਦੱਸਣਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜ਼ਿੱਲਤ-ਰੁਸਵਾਈ, ਬਦਨਾਮੀ।

ਅਤੇ ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਰੱਖਦੇ ਸੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਗਏ। (23) ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਬਰ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (24) ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਮਜ਼ੋਲੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਬਣਾ-ਸਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (25) ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ) ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪਾਇਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰੂ ਰਹੋ। (26) ਸੋ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਸੁਆਦ ਚਖਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਮਲ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (27) ਇਹ ਅੱਲਾਹ

سَمِيعًا عَلِيمًا

أَبْصَارِكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ۖ وَذُكِّرَكُمْ طَائِفَتُمُ الَّذِينَ ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَنْزَلَكُمْ فَأَضَعْتُمْ مِّنَ الْخَيْرِ بَيْنَ ۖ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ۖ وَقَبَضْنَا لَهُمْ فُرُجَاءَ فَرَيَبُوا لَهُمْ مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ حَكَمْتَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ۗ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْعَوَّا فِيهِ كَعَلْمِ تَغْلِبُونَ ۖ فَلَنُنَادِيَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَدَا بَا شَدِيدًا وَنَجْزِيَنَّهُمْ أَصْوَابَ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ ۗ لَهُمْ فِيهَا دَاوُ الْخُلْدِ ۗ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا

مَعْرُوفًا

ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (ਭਾਵ ਨਰਕ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। (28)

- 24 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸਬਰ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸਬਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਈ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸੁੱਖ ਸੁਖਣ ਨਾਲ ਟਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਣਗੇ, ਕੋਈ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- 25 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਵਿਖਾਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਦੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ 'ਲ ਅਮਲਾਅੰਨਾ'।
- 26 ਇਹ ਜਾਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸ਼ੋਰ ਕਰਕੇ ਸੁਣਨ ਨਾ ਦੇਣਾ।

ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਲਿਤਾੜ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਣ। (29) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅੱਲਾਹ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ (ਉਸ 'ਤੇ) ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਤਰਨਗੇ (ਅਤੇ ਆਖਣਗੇ) ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਡਰੋ-ਘਬਰਾਓ ਨਾ ਅਤੇ ਬਹਿਸ਼ਤ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਓ। (30) ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਿੱਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ (ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਥੀ ਹਾਂ) ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਨਿਆਮਤਾਂ) ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਅ ਚਾਹਵੇਗਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ (ਮਿਲਣਗੀਆਂ) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗੋਗੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗੀ)। (31) (ਇਹ) ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾਚਾਰੀ ਹੈ। (32) ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਚੰਗਾ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਬੁਲਾਵੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ? (33) ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਤਾਂ (ਕੁਰਖ਼ਤ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ) ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੋਵੇ। (ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ) ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਗਰਮ ਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। (34) ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (35)

بِسْمِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 یَجْعَلُونَ ۝ وَقَالَ الَّذِیْنَ كَفَرُوا رَبَّنَا اَرِنَا
 الَّذِیْنَ اٰمَنَّا مِنْ الْجِنِّ وَالانْسِ نَجْمًا هُمَا تَخْت
 اَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْاسْقَلِیْنَ ۝ اِنَّ الَّذِیْنَ
 قَالُوْا رَبَّنَا اللهُ ثُمَّ اسْتَفْعَمُوْا تَنْزَلَ عَلَيْهِمُ
 الْمَلٰئِكَةُ اَلَا تَخٰفُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَانْبِرُوْا بِالْجَنَّةِ
 الَّتِیْ كُنْتُمْ تُوعَدُوْنَ ۝ نَحْنُ اَوْلِیُّوْكُمْ فِی الْحَیٰوةِ
 الدُّنْیَا وَفِی الْاٰخِرَةِ ۝ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا كُنْتُمْ
 اَنْفُسِكُمْ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا تَدْعُوْنَ ۝ نَزَّلْنَا مِنْ عَمُوْرٍ
 رَّحِیْمٍ ۝ وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا اِلَى اللّٰهِ وَ
 عَمِلَ صٰلِحًا وَقَالَ اِنِّیْ مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ ۝ وَلَا تَسْتَوِی
 الْحَسَنَةُ وَلَا السَّیِّئَةُ ۝ اِذْ قَعَرَ بِالَّتِیْ هِیْ اَحْسَنُ
 فَاِذَا الَّذِیْ بَیْنَكَ وَبَیْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِیٌّ
 حٰوِیْمٌ ۝ وَمَا یَلْقَیْهَا اِلَّا الَّذِیْنَ صَبَرُوْا وَمَا

32 ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਰੇਕ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਗ਼ਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਰਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ।
 34 ਨੇਕੀ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਬੁਰਾਈ ਹੈ ਬਰਾਬਰ ਨੇਕੀ ਦੇ, ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਗੱਲ ਕਹੇ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਮਾਮਲਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਕਰੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦੋਸਤ ਭਾਵੇਂ ਦਿਲੋਂ ਨਾ ਹੋਣ।
 35 ਭਾਵ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਭੁੱਲ੍ਹਾ ਹੌਸਲਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਕਹੇ, ਇਹ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਸਵਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਿਆ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (36) ਅਤੇ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਨਾ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਾ ਚੰਦ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਜਦਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। (37) ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ)। ਜਿਹੜੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਉਹ ਰਾਤ-ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਕਦੀ) ਥੱਕਦੇ ਅੱਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (38) ਅਤੇ (ਐ ਮੇਰੇ ਬੰਦੇ! ਇਹ) ਉਸੇ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦੱਬੀ ਹੋਈ (ਭਾਵ ਖ਼ੁਸ਼ਕ) ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹਰੀ-ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਫੁੱਲਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀ ਕੀਤਾ। ਉਹੀ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (39) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੀਨ-ਮੇਖ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਲੁਕੇ-ਛਿਪੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਮਨ ਅਮਾਨ 'ਚ ਆ ਜਾਵੇ। (ਤਾਂ ਸ਼ੈਰ) ਜੋ ਚਾਹੇ, ਸੋ ਕਰ ਲਉ। ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (40)

مَنْ أَظْلَمُ
لِيُقْبَلْ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ۖ وَإِنَّمَا يَدْرَعُكَ مِنَ
الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ۖ وَمِنَ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا
لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ۖ
فَإِن اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ
لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ۗ وَمِنَ آيَاتِهِ
أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا
الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۖ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُجِي
الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ إِنَّ الَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفُونَ عَلَيْنَا ۚ أَفَمَن
يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَن يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ
اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۖ إِنَّ

36 ਭਾਵ ਕਦੀ ਬੇ-ਇਖਤਿਆਰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਦਮਲ ਹੈ।
37 ਭਾਵ ਇਹ ਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਘੁਮੰਡ ਕਰਨਾ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ?

ਵਸਵਸਾ-ਖ਼ਿਆਲ, ਵਹਿਮ ਭਰਮ। ਸਿਜਦਾ-ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਦੇਣਾ, ਸਿਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾ ਦੇਣਾ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਸੀਹਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਰਵਉੱਚ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। (41) ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੁਠ ਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਅੱਗਿਉਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਪਿੱਛਿਉਂ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਵਾਲੇ (ਅੱਲਾਹ) ਦੀ ਉਤਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। (42) ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਆਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਿਆਂ ਹੋਰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ। (43) ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ (ਸਾਡੀ) ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ (ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਤਾਂ ਅਜਮੀ (ਗ਼ੈਰ ਅਰਬੀ) ਅਤੇ (ਸਰੋਤਾ) ਅਰਬੀ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਾਪਣ (ਭਾਵ ਬੋਲਾਪਣ) ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੈ। ਭਾਰੇਪਣ ਦੇ ਸਬੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਜਿਵੇਂ) ਦੂਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ। (44) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਲੋਕਾਂ) ਨੇ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਠਹਿਰ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸੇ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ) ਬਾਰੇ ਸੱਕ-ਸੁਬੂ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਰਹੇ ਹਨ। (45) ਜਿਹੜਾ ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਮਾਏਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਜੋ ਭੈੜੇ (ਕਰਮ) ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। (46)

سَمِيعًا غَلِيظًا

مَنْ أَظْلَمُ

مَنْ أَظْلَمُ

الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ ، وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ

عَزِيزٌ ۚ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا

مِنْ خَلْفِهِ ، تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَبِيبٍ ۝ مَا

يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قَبِلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ۚ إِنْ

رَبُّكَ لَذُو مَعْفَرَةٍ ۚ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ۝ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ

قُرْآنًا أَعْجَبِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ۚ أَعْجَبِيٌّ

وَعَرَبِيٌّ ۚ قُلْ هُوَ الَّذِي أَمَّنَّا هُدًى وَشِفَاءً ۚ

وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْءَانَهُمْ

عَسَىٰ ۚ أُولَٰئِكَ يَتَنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ۚ

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْلَفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا

كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِّى بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ

لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۚ مَنْ يَمَلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ

وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْنَاهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ۝

45 ਗੱਲ ਉਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਜਮੀ-ਗੁੰਗਾ, ਜੋ ਅਰਬੀ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਗ਼ੈਰ ਅਰਬੀ। ਅਰਬੀ-ਅਰਬੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ, ਅਰਬ ਦਾ ਵਾਸੀ।

ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਇਲਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਸੇ (ਰੱਬ) ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਭਾਵ) ਕਿਆਮਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਫਲ ਗੋਭਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮਦੀਨ ਗਰਭਵਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਨਾ ਜੰਮਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਲਮ ਨਾਲ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏਗਾ (ਅਤੇ ਕਹੇਗਾ) ਕਿ ਮੇਰੇ ਸ਼ਰੀਕ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ। (47) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਗ਼ਾਇਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ। (48) ਇਨਸਾਨ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦਾ-ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਥੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇਕਰ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਮੀਦ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। (49) ਤੇ ਜੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੱਕ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਵਾਪਰੇਗੀ ਤੇ ਜੇ (ਕਿਆਮਤ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ) ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਪਰਤਾਇਆ ਵੀ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਵਾਂਗੇ। (50) ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੰਬੀਆਂ-ਲੰਬੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। (51)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْبَيْتُ الرَّابِعُ

إِلَيْهِ يَرْجِعُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ ثَمَرَاتٍ

مَنْ أَلَمَهَا وَمَا تُحْمَلُ مِنْ أُثْقَى وَلَا تُضْعَفُ لَآءُ

بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ إِبْنُ شَرَكَاةٍ ۚ قَالُوا

أَذْنُكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ۖ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا

كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ

مَحْجَبٍ ۗ لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ ۗ

وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَوْسُقُ فَنُوطٌ ۗ وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ

رَحْمَةً مِمَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّنَاهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا

لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً ۚ وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ

رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَىٰ ۗ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

بِمَا عَمِلُوا ۚ وَلَنُؤَيِّنَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۖ

وَإِذَا أُنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ

وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَوَدَّ دُعَاءَ عَرِيضٍ ۖ قُلْ

مَنْزِل

51 ਇਹ ਸਾਰਾ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਖ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਸਬਰ ਅਤੇ ਨਾ ਨਰਮੀ ਵਿੱਚ ਸੁਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜੇ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੌਣ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ (ਹੱਕ ਸੱਚ ਦਾ) ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇ। (52)। ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ (ਦੁਨੀਆ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਖਾਵਾਂਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ) ਹੱਕ ਤੇ ਸੱਚ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ? (53) ਵੇਖੋ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਘੋਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (54)

42. ਸੂਰਤ ਅਸ਼-ਸ਼ੁਰਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 53 ਆਇਤਾਂ,
5 ਚੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 869 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
3585 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹ-ਮੀਮ। (1) ਐਨ-ਸੀਨ-ਕਾਫ਼। (2) ਬੇਹੱਦ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਅੱਲਾਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ (ਦਲੀਲਾਂ) ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (3) ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ ਤੇ ਮਹਾਨ ਹੈ (4)।

ਰੂ-ਬ-ਰੂ-ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਮਰਤਬੇ-ਦਰਜੇ, ਰੁਤਬੇ।

السُّورَةُ
الرَّحْمٰنُ

اَرۡءَیۡتُمۡ اِنۡ كَانَ مِنَ عِنۡدِ اللّٰهِ ثَمَرٌ مِّمَّا كَفَرۡتُمۡ
بِهٖ مِنْۢ مَّاۤ اَصۡلَ وَّمِنۡ هُوَ فِیۡ شِقَاقِۙ بَعِیۡدٍ ۝
سُدۡرِیۡمِۙ اٰیٰتِنَا فِیۡ الْاَفَاقِ وَفِیۡۤ اَنْفُسِهِمۡ حَتّٰی
یَتَّبِعِنَ لَھُمۡ اَنۡہُ الْعَقۡۙ اَوۡ لَمۡ یَکۡفِ بِرَبِّکَ اَنۡہُ
عَلٰی کُلِّ شَیۡءٍ شَھِیۡدٌ ۝ اَلَا لَھُمۡ فِیۡ مَرۡیۡۙ
مِنۡ لِّقَآءِ رَبِّہِمۡ ۙ اَکۡرَاۡہُ یَکۡلُ شَیۡءٌ مُّجِیۡطٌ ۝

سُوْرَةُ الرَّحْمٰنِ ۙ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیۡمِ ۙ
حَمۡ ۙ عَسَقٌ ۝ کَذٰلِکَ یُوحِیۡ اِلَیۡکَ وَاِلَی
الدّٰوۡنِیۡنِ مِنَ قَبۡلِکَ ۙ اللّٰهُ الْعَزِیۡزُ الْحَکِیۡمُ ۙ لَہٗ
مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرۡضِ ۙ وَھُوَ الْعَلِیُّ
العَظِیۡمُ ۙ تَکَادُ السَّمٰوٰتُ یَتَنَطَّرُنَّ مِنْ
فَوْقِہِنَّ ۙ وَ الْمَلٰٓئِکَةُ یَسۡجُدُوۡنَ بِعِنۡدِ رَبِّہِمۡ

سَبۡحًا

ਕਰੀਬ (ਨੇੜੇ) ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਉਪਰੋਂ ਪਾਟ ਜਾਣ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਣ ਲਉ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦਾਰੋਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋ। (6) ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਰਬੀ 'ਚ ਕੁਰਆਨ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੀ ਬਸਤੀ (ਭਾਵ ਮੱਕੇ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੁਆਲੇ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਰਾ ਦੇਵੋ। ਉਸ ਦਿਨ ਇੱਕ ਧੜਾ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਰਕ ਵਿੱਚ। (7) ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਜਮਾਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ। (8)। ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ (ਹੋਰ) ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ? ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (9) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ (ਹੋਵੇਗਾ)। ਇਹੋ ਅੱਲਾਹ ਮੇਰਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਸੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। (10)

وَيَسْتَعْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ. أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَيِّظُ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ. وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَمَنْ فِي الْجَنَّةِ فَرِحْ فِي السَّعِيرِ. وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مِنْ بَيْنِنَا فِي رَحْمَتِهِ. وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَرَةٍ وَلَا نَصِيرٍ. أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ. فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُعْجِبُ الْمُؤْمِنِينَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ. ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ.

مَزْن

5 ਰੱਬ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਫਟ ਜਾਣ ਜਾਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਕਸਰਤ (ਜ਼ਿਆਦਾ) ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਟ ਜਾਣ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਚਾਰ ਉਂਗਲੀਆਂ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਿਜਦੇ ਲਈ ਸਿਰ ਨਾ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

7 ਮੱਕਾ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਪਿੰਡ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਵਾਲੇ ਇੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਘਰ ਉੱਥੇ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸ ਪਾਸ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪਿੰਡੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ।

ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਉਹੀ ਹੈ) ਉਸੇ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿਨਸ ਦੇ ਜੋੜੇ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਚਹੁੰ-ਖੁਰਿਆਂ (ਪਸ਼ੂਆਂ) ਦੇ ਵੀ ਜੋੜੇ (ਬਣਾਏ ਅਤੇ) ਉਸੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਰਗੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਣਦਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (11) ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੁੰਜੀਆਂ ਉਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਹ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ (ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ) ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (12) ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦੀਨ ਦਾ ਉਹੀ ਰਾਹ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ 'ਵਹੀ' ਨਾਜ਼ਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਦੀਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਨਾ ਪਾਉਣਾ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ

ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਰੁਤਬਾ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫ ਤੋਂ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। (13) ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬਣੇ, ਉਹ ਉਸ (ਵੱਲੋਂ) ਸ਼ੱਕ ਸੁਬੂਆਂ ਦੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। (14)

13 ਅਸਲ ਦੀਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

14 ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਦ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਗੱਲਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਬੁਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਉਲਟ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਕੱਢਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਾ ਨਿੱਕਲਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ।

ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ-ਬਹੁਦੇਵਵਾਦੀਆਂ, ਰੱਬ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ।

النَّاسِ وَاللَّيْلِ وَالنَّجْمِ وَالسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّوكُمْ فِيهِ وَلَبِئْسَ كَمَثَلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَعَهُ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَّا أَجَلٌ مُسَمًّى لَفُضِّعَ

ਤਾਂ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਉਸੇ (ਦੀਨ ਦੇ) ਵੱਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਉਸੇ 'ਤੇ) ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਤਾਰੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਨਿਆਂ ਕਰਾਂ। ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਮਲਾਂ (ਦਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇਗਾ) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ। ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ। ਅੱਲਾਹ ਆਪਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਫ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (15) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ) ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਦੋਂ (ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ) ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਝਗੜਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਝੂਠਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (16) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉਤਾਰੀ ਹੈ ਤੇ (ਹੱਕ ਸੱਚ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼) ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ (ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ) ਕਿਆਮਤ ਨੇੜੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ। (17) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੱਕ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਿਆਮਤ ਬਾਰੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। (18)

الَّذِينَ
بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ
لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝ فَلِذَلِكَ فَادْرُءُ
وَأَسْتَقِيمَ كَمَا أُمِرْتَ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ، وَقُلْ
أَمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ ۚ وَأُمِرْتُ
لِعَدْلِ بَيْنِكُمْ ۚ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۚ كُنَّا أَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۚ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ۚ اللَّهُ
يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۚ وَاللَّهُ الْمَصِيرُ ۝ وَالَّذِينَ يَحْكُمُونَ
فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ
دَاخِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ۝ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
وَالْمِيزَانَ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ
قَرِيبٌ ۝ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا،
وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا

مَذْمُومٌ

15 ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਾਮ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

16 ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਮਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ-ਸੁਬੂ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ।

17 ਸੱਚੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਤਰਾਜ਼ੁ ਦੱਸਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਨਾ ਘੱਟ ਹੋਵੇ।

ਅੱਲਾਹ ਆਪਣਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ। (19) ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਪੁਲੋਕ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਕੁ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (20) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਹ ਸ਼ਰੀਕ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਦੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਜੇ ਫ਼ੈਸਲੇ (ਦੇ ਦਿਨ) ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (21) ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀ (ਸਜ਼ਾ) ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹ ਸਵਰਗ ਦੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਚਾਹੁੰਦੇਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ (ਮੌਜੂਦ) ਹੋਵੇਗਾ ਇਹੋ ਵੱਡਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਹੈ। (22)

الْحَقُّ دَالَا إِنْ الَّذِينَ يُبَارُونَ فِي السَّاعَةِ
 لَعْنِي صَلِّ بِعَيْنِي ۝ اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ
 مَنْ يَشَاءُ، وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝ مَنْ كَانَ
 يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ، وَمَنْ
 كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا، وَمَا لَهُ فِي
 الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ۝ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاؤُا شَرَعُوا
 لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذُنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْ لَا كَلِمَةُ
 الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ، وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا
 كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ، وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ، لَهُمْ مِمَّا يَشَاءُونَ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ۝ ذَلِكَ الَّذِي
 يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مَزِينٌ

19 ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਜਿੰਨਾ ਦੇਵੇ।

20 ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰੇ, ਮਿਲਦਾ ਕਿਸਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

21 ਭਾਵ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ।

ਇਹੋ ਉਹ (ਇਨਾਮ ਹੈ), ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਉਂਦੇ, ਖੁਸ਼ਮਬਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਸੇਵਾਫਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨੇੜੇ ਜਾਂ ਇੱਕਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਮਾਏਗਾ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਬ ਵਧਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹੈ। (23) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਘੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ 'ਤੇ ਠੱਪਾ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਝੂਠ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਸੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (24) ਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਤੌਬਾ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ) ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (25) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਮਾਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫ਼ਜ਼ਲੋਂ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (26) ਤੇ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਭੁੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (27) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ (ਹੈ) ਜਿਹੜਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ (ਭਾਵ ਬਾਰਿਸ਼) ਦੀ ਬਰਕਤ ਨੂੰ ਫੈਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹੀਓ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। (28)

الْقُرْآنِ
الْبُرْهُدِ

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ
وَمَنْ يَفْقَرِمْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ شَكُورٌ ۝ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
فَإِن يَشَأِ اللَّهُ يُخَرِّمْكَ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمْسُ اللَّهُ
الْبَاطِلَ وَيُجِثُّ الْعِثْقَ بِكَلْبِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ۝ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ
عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا
تَكْفُرُونَ ۝ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۝ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ
عَذَابٌ شَدِيدٌ ۝ وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ
لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ ۝
إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝ وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ
الْعُبْدُ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ

مَذْنُونٌ

23 ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ 'ਤੇ ਬਦਲਾ ਨੇਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਭਾਵ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜਾਤ ਦਾ ਭਾਈ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ।
24 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਕਿਉਂ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੇਵੇ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁੱਝੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰੇ, ਉਹ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਪੈਗਾਮ ਭੇਜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਵੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਦੀਨ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਨਬੀ 'ਤੇ ਕਲਾਮ ਭੇਜਦਾ ਹੈ।
25 ਭਾਵ ਨਬੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਗਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਹਨ।

ਤੇ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫੈਲਾਅ ਰੱਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (29) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਹੀ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (30) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ) ਬੇਵੱਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਹਾਈ। (31) ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਹਨ। (32) ਜੋ ਜਿਵੇਂ ਪਹਾੜ (ਹੋਣ)। ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਹਵਾ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਤਲ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਜਾਣ। ਸਾਰੇ ਸੰਤੋਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (33) ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ। (34) ਅਤੇ (ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਾਣ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ। (35) (ਹੇ ਲੋਕੋ!) ਜੋ (ਮਾਲ ਦੌਲਤ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ। (36) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (37) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (37)

الْوَالِيُّ الْحَمِيدُ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ۝ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ۝ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝ إِنَّ يَشَاءُ يُكَيِّدُ الرِّيْبَ فَيُظِلُّنَّ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝ أَوْ يُوقِفُهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ۚ وَيُعَلِّمُ الْبَالِغِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِصٍ ۝ فَمَا أُوْرِنَيْتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَّأُوْا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَّاَنظُرُ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبّٰهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ يَجْتَبِئُوْنَ

مَذٰل

30 ਇਹ ਸ਼ਿਤਾਬ ਅਕਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਾਲਿਗਾਂ ਲਈ ਹੈ ਚਾਹੇ ਨੇਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਾਪੀ ਪਰੰਤੂ ਨਬੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਦੁਨੀਆ, ਕਬਰ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੀ ਆ ਗਈ। 35 ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੀ ਤਦਬੀਰ(ਸਕੀਨ, ਯੋਜਨਾ) ਨਾਲ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਜਿਜ਼ (ਬੇਵਸ) ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਆਪਸ ਵਿਚਾਲੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। (38) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ (ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ) ਬਦਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (39) ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ (ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ) ਠੀਕ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (40) ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਦਲਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ। (41) ਇਲਜ਼ਾਮ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾ-ਜਾਇਜ਼ ਦੰਗੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (42) ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਕਰੇ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤੀ ਕਸੂਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਕੰਮ ਹਨ। (43) ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ (ਨਰਕ ਦਾ) ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਖਣਗੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ, ਕੀ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਪਰਤਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਹੈ? (44)

الْبُرَّةِ

كَبِيرِ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا عَضِبُوا لَهُمْ يُعْفِرُونَ ۗ
 وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْوَالَهُمْ
 شُرًى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۗ وَالَّذِينَ
 إِذَا أَصَابَهُمِ ابْتِغَىٰ لَهُمُ يَنْتَصِرُونَ ۗ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ
 سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۗ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَىٰ
 اللَّهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۗ وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ
 ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مَن سَبِيلٍ ۗ إِنَّمَا السَّبِيلُ
 عَلَىٰ الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۗ وَلَمَنْ صَبَرَ
 وَعَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ
 اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ مِّنْ بَعْدِهِ ۗ وَتَرَىٰ الظَّالِمِينَ
 لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مَرَدٌّ مِّنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِّنْ

مَرْوَن

38 ਦੀਨ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ, ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ।
 39 ਭਾਵ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿੱਲਤ ਖੁਆਰੀ ਨਾਲ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਘਾਟੇ (ਖ਼ਸਾਰੇ) ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ। ਵੇਖੋ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ (ਪਏ) ਰਹਿਣਗੇ। (45) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰੇ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ (ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ) ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ। (46)। (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਜਿਹੜਾ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਆ ਜਾਵੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਬੂਲ ਕਰੋ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਾ ਕੋਈ ਛੁਪਣ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਹੀ ਕਰ ਸਕੋਗੇ। (47)। ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਖੇ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ (ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ) ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਚਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੱਬ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਨਸਾਨ ਬਹੁਤ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰਾ ਹੈ। (48) (ਸਾਰੀ) ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਅਸਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੀ। ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ, ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ। (49)

النَّارِ يُنظَرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَافٍ وَقَالَ الَّذِينَ
 اٰمَنُوا اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْا اَنْفُسَهُمْ وَ
 اٰهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَلَا اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ فِيْ
 عَذَابٍ مُّقْتَدِرٍ ۝ وَمَا كَانَ لَكُمْ مِنْ اَوْلِيَاءٍ
 يَبْصُرُوْنَ بِكُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَمَنْ يُّضِلِلِ اللّٰهُ
 فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيْلٍ ۝ اِسْتَجِيْبُوْا لِلرّبِّكُمْ مِنْ
 قَبْلِ اَنْ يَّآتِيَ يَوْمَ لَا مَرَدَّ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَكُمْ
 مِنْ مَّلٰجِئٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نّٰكِبِيْنَ ۝ فَاِنْ
 اَعْرَضُوْا فَمَا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حٰفِظِيْنَ اِنْ عَلَيَكُمْ
 اِلَّا الْبَلٰغَةُ وَاِنَّا اِذَا اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً
 فَرِحَ بِهَا ۝ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ مِّنْهُمَا قَدَمَتْ اٰيٰتِيْهِمْ
 فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُوْرٌ ۝ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ
 الْاَرْضِ يُخْلِقُ مَا يَشَاءُ يَعْجُبُ لِمَنْ يَّشَاءُ اِنَّا نَا
 مَزَل

ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੁੱਤਰ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੇ-ਔਲਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (50) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨਾਲ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ ਪਰੰਤੂ 'ਵਹੀ' ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛਿਉਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਭੇਜ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ। ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਚਾਹੇ, ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। (51) ਅਤੇ ਇੰਜ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਲ ਪਾਕ ਰੂਹ (ਜਿਬਰਾਈਲ ਰਾਹੀਂ) ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਈਮਾਨ ਨੂੰ। ਪਰੰਤੂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ। (52) (ਭਾਵ) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਰਸਤਾ ਜੋ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਪਰਤਾਏ ਜਾਣਗੇ (ਅਤੇ) ਉਹੀਉ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। (53)

وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذُّكُورَ ۖ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَ
 إِنثَاءً وَيُجْعَلُ مَن يَشَاءُ عَقِيمًا ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝
 وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ ۗ إِذًا وَخَبِيرٌ ۝
 وَرَأَى حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ
 مَا يَشَاءُ ۗ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ ۝ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا
 إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۗ مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ
 وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن
 نَّشَاءُ ۗ وَمِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَمِنَ الَّذِينَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝
 صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَىٰ اللَّهِ تُصِيبُ الْأُمُورُ ۝
 ۞ سُوْرَةُ الزُّمَرِ ۙ كِتَابٌ مُّبِينٌ ۝
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝
 حَمْدٌ ۙ وَالْكِتَابِ الْمُبِیْنِ ۝ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا
 مِّنزِلًا

43. ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜੁਮਰੁਫ਼

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 89 ਆਇਤਾਂ, 7 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 848 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 3656 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਾ-ਮੀਮ। (1) ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸਹੁੰ। (2) ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਬੀ 'ਚ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ। (3)

51 ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛਿਉਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਤੇ ਇਹ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ (ਭਾਵ ਲੋਹ-ਏ-ਮਹਿਫੂਜ਼) ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ (ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਤੇ) ਵੱਡੀ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ। (4) ਭਲਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੁਕੇ ਰਹਾਂਗੇ? (5) ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਗੰਬਰ ਭੇਜੇ ਸਨ। (6) ਅਤੇ (ਜਦੋਂ ਤੱਕ) ਕੋਈ ਪੈਗੰਬਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਮਖ਼ੋਲ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਨ। (7) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧੇਰੇ ਬਲਵਾਨ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। (8) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਜਾਣੀਜਾਣ (ਅੱਲਾਹ) ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਏ। (9) ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਛਾਉਣਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਸਤੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਰਾਹ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰੋ। (10) ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਮਾਨਾਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਇਆ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਮੋਏ ਹੋਏ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਜ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ ਉਠਾਏ ਜਾਵੋਗੇ। (11) ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਡੰਗਰ, ਪਸ਼ੂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚਰ੍ਹੂ-ਖੁਰੇ ਬਣਾਏ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠੋ। (12) ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਖੋ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। (13)

عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۚ وَإِنَّ فِي آيَاتِ الْكِتَابِ لَدَلِيلًا لِّعَلَّيْكُمْ حَكِيمٌ ۚ أَفَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَافِعًا
 أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۚ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ
 فِي الْأَوَّلِينَ ۚ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِكَ كَانُوا بِهِ
 يَسْتَهْزِئُونَ ۚ فَآهْلِكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا ۚ وَمَطْنِي
 مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ۚ وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۚ الَّذِي
 جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا ۚ وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا
 لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۚ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
 بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا ۚ كَذَلِكَ نُفَجِّجُ الْوَسْطَى
 وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا ۚ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ
 الْعُلَمَاءِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ۚ لَيْسَتُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ
 أَنْ تَرْكَبُوا فِيهَا ۚ وَإِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِمْ وَ

5 ਭਾਵ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਭੇਜਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।
 10 ਭਾਵ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨਸਾਨ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਣ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜਣ।

ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ-ਬਜ਼ੁਰਗੀ, ਵਡਿਆਈ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (14) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਔਲਾਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਨਸਾਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਾ ਸੁਕਰਾ ਹੈ। (15) ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੋਕਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਦ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦਿੱਤੇ? (16) ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਔਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸੋਗ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (17) ਕੀ ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਵੇਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, (ਔਲਾਹ ਦੀ) ਪੁੱਤਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? (18) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਔਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਨ, (ਔਲਾਹ ਦੀਆਂ) ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸਨ? ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲਿਖ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (19) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜੇ ਔਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਜਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੇ ਤੀਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। (20) ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (21) ਸਗੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਰਾਹ 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। (22)

الزُّمَرُ

تَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا لَهَا مَاءً غَيْرًا لَّهَا
 مُقَدَّرِينَ ۖ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ۖ وَجَعَلُوا لَهَا
 مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا مِّنَ الْإِنْسَانِ لَكِنَّا لَمُبِينُونَ ۖ
 أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَدَنًا وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَدَنِينَ ۖ
 وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدَهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ
 وَجْهَهُ مَسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۖ أَوْ مَن يَشَاءُ فِي
 الْحَيَاتِ ۖ وَهُوَ فِي الْإِخْتِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ۖ وَجَعَلُوا
 الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَّا شَاءَ إِتْخِذُوا
 حَافِقَهُمْ ۖ سَتَكُنَّ شُهَدَائِهِمْ وَيَسْتَلُونَ ۖ وَقَالُوا
 لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَّا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ
 إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۖ أَمْ أَنبِئْتَهُم كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ
 فَمُمَّ بِهٖ مُّسْتَمْسِكُونَ ۖ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا
 عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّهُتَدُونَ ۖ وَكَذَلِكَ مَا

- 14 ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਨਾਲ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ) ਜਦੋਂ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਦੁਆ ਪੜ੍ਹਦੇ।
- 19 ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਬੰਦੇ ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਬੇਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾ ਆਦਮੀ ਹਨ ਨਾ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਪਰੰਤੂ ਬੋਲੀ ਆਦਮੀਆਂ ਵਾਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।
- 20 ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਚਾਹੇ ਬਗ਼ੈਰ ਮਤਲਬ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਪਰੰਤੂ ਜ਼ਹਿਰ ਕੌਣ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।
- 21 ਭਾਵ ਚੰਗਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨਗਰੀ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਪਰੰਤੂ ਉੱਥੇ ਦੇ ਸਰਦੇ-ਪੁਜਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਰਾਹ 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ। (23) ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ (ਦੀਨ) ਲਿਆਵਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੀਆ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਦੀਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (24) ਸੋ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਸੋ ਵੇਖ ਲਓ! ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ। (25) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹਾਂ। (26) ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹ ਦਰਸਾਏਗਾ। (27) ਤੇ ਇਹੋ ਗੱਲ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ) ਮੁੜਨ। (28) ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੈਗੰਬਰ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ। (29) ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੱਕ ਸੱਚ (ਭਾਵ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ) ਆਇਆ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਦੂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। (30) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਉਹਨਾਂ ਦੇਵੇਂ ਬਸਤੀਆਂ (ਭਾਵ ਮੱਕੇ ਅਤੇ ਤਾਇਫ) ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ? (31)

الْقُرْآنُ

السُّورَةُ

أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَدِيرٍ إِلا قَالَ
مُتَّفِرُونَ إِنَّا نَبَأْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّتِهِ وَإِنَّا عَلَىٰ
آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ۖ قَالُوا لَوْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَدِيثِ مِنَّا
وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَاذِبُونَ ۖ فَأَتَيْنَا مِنْهُمْ فَاظْهَرْنَا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۗ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِيُطِيبُوا
وَقَوْمَهُ إِنِّي بَرَأْتُكُمْ لَعِبُدُونَ ۖ اِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي
فَأَنذُ سَيِّئِينَ ۖ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي
عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۖ بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَ
آبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ۖ وَلَمَّا
جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَاذِبُونَ ۖ
وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ
الْقُرَيْشِيِّينَ عَظِيمٍ ۖ أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ

سُورَةُ

الْقُرْآنُ

27 ਇੱਥੇ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ਵਾ ਨੇ ਬਾਪ ਦਾ ਗ਼ਲਤ ਰਾਹ ਵੇਖ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰੋ।
 31 ਭਾਵ ਮੱਕਾ ਅਤੇ ਤਾਇਫ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਰਦਾਰ 'ਤੇ।

ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨੂੰ ਵੰਡਦੇ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਰਵਾਹ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਮਰਤਬੇ (ਦਰਜੇ) ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਕਾਰਜ ਲੈਣ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹ ਇੱਕਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। (32) ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਹੀ ਜਮਾਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਪੌੜੀਆਂ ਵੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। (33) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੂਰੇ ਵੀ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਵੀ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤਕੀਏ ਸਰ੍ਹਾਣੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। (34) ਅਤੇ (ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਸੁਰੱਪਣ ਅਤੇ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ (ਦਿੰਦੇ) ਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰਤਾ ਕੁ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਤੇ ਆਖਿਰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ। (35) ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਰੱਬੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ (ਭਾਵ ਸੁਸਤੀ ਕਰੇ)। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (36) ਅਤੇ ਇਹ (ਸ਼ੈਤਾਨ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤਿਉਂ ਰੋਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹਾਂ। (37) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਵਿਚਾਲੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਦੀ ਵਿੱਥ ਹੁੰਦੀ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਭੈੜਾ ਸਾਥੀ ਹੈ। (38) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ੁਲਮ ਕਮਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹੋ। (39)

الذّٰرُونَ

الذّٰرُونَ

نَحْنُ قَسَمًا لِّبَنِيهِمْ مَّعْبُوتُهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ
 رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
 بَعْضًا سُلٰخًا وَرَحْمَةً لِّرَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ۝ وَوَلَا
 اَنْ يَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَّكْفُرُ
 بِالرَّحْمٰنِ لِيُوَفِّيَهُمْ سُؤْفَاً مِّنْ فَضْلِهِ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا
 يَصْطٰرُونَ ۝ وَلِلّٰهِمْ اَنْبِيَآءٌ وَّسُرُّرًا عَلَيْهَا
 يَتَكُوْنُونَ ۝ وَرَحْرَقَاۗءُ وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمِنَّا مَتٰنًا
 الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِيْنَ ۝ وَمَنْ
 يَّعِشْ عَنِ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نَقَبَضْ لَهُ سَيِّطٰنًا فَهُوَ لَهُ
 قَرِيْنٌ ۝ وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَيَجْسُبُوْنَ
 اَنْهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ۝ حَتّٰى اِذَا جَاۗءُنَا قَالِ لَيْلَيْتُ بِيَدِيْ
 وَبِيَدِكَ بَعْدَ الْمُسْحِقِيْنَ فَيَسْئَلُ الْقَرِيْنُ ۝ وَلَنْ
 يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ اِذْ ظَلَمْتُمْ اَنْكُمُ فِي الْعَذَابِ

مَثَلٌ

- 32 ਰੱਬ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵੰਡੀ, ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਦੇਵੇ?
- 35 ਭਾਵ (ਕਾਫ਼ਿਰ) ਇਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੇਵੇ, ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਉਹੀ ਕੁਫਰ ਫੜ ਲੈਣ।
- 38 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਸੋਹਬਤ ਤੋਂ ਪਛਤਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਬਣ ਕੇ।
- 39 ਭਾਵ ਇਨਕਾਰੀ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਸੁਟਵਾਇਆ, ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਬਚੇ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਜੇਕਰ ਦੂਜਾ ਵੀ ਫੜਿਆ ਗਿਆ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਜਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੁਰਾਹੀਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ (ਰਾਹ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ?)(40) ਜੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਮੌਤ ਦੇ ਕੇ) ਚੁੱਕ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਰਹਾਂਗੇ।(41) ਜਾਂ (ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੀ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ (ਅਜ਼ਾਬ) ਵਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਚਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।(42) ਬਸ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਜਿਹੜੀ 'ਵਹੀ' ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋ।(43) ਅਤੇ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ) ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਅਤੇ (ਐ ਲੋਕੋ!) ਤੁਹਾਥੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।(44) ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਉ।ਕੀ ਅਸੀਂ ਰਹਿਮਾਨ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ?(45) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ।(46) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੇ।(47) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ 'ਚ ਫੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ।(48) ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਜਾਦੂਗਰ ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰੋ। ਖੋਸ਼ਕ ਅਸੀਂ ਹਿਦਾਇਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ।(49) ਸੋ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵਚਨ ਤੋੜਨ ਲੱਗ ਪਏ।(50)

الْحُزْنَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مُشْتَرِكُونَ ۖ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ
 وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۖ فَأِمَّا تَذْهَبَنَّ بِكَ
 فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ۚ أَوْ يَرْبِئِكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ
 فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ۖ فَاسْتَمِيعْ بِالذِّمَى أَوْجَى
 إِلَيْكَ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۖ وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ
 وَلِقَوْمِكَ ۖ وَسَوْفَ تُنصَلُونَ ۖ وَنَسَلْنَا مَنْ أَرْسَلْنَا
 مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا ۖ أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ
 آلِهَةً يُعْبَدُونَ ۖ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ
 فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۖ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ
 فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ۖ وَمَا أَرْسَلْنَا
 مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا ۖ وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعُنَابِ
 لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۖ وَقَالُوا يَا أَيُّهُ السَّجِرُ الْاِذْمُ ۖ لَنَا رَبُّكَ
 بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۖ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ۖ فَلَمَّا كَشَفْنَا

45 ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਚਾਹੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰ ਲਵੇ ਭਾਵ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬੁਹ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਚਾਲ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰੋ।

ਤੇ ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਕੀ ਮਿਸਰ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਤੇ ਇਹ ਨਹਿਰਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੇਰੇ (ਮਹੱਲਾਂ ਦੇ) ਹੇਠਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, (ਮੇਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ)। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਨਹੀਂ? (51) ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋ ਰਤਾ ਇੱਜ਼ਤ ਆਬਰੂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਤੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਚੰਗਾ ਹਾਂ। (52) ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੰਗਣ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੇ ਗਏ? ਜਾਂ (ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਕਿ) ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ। (53) ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੱਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ ਸਨ। (54) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। (55) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਬੀਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਲਈ ਇਬਰਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (56) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ (ਈਸਾ ਅਲੈ.) ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ 'ਤੇ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। (57) ਤੇ

الْبُرُودِ

عَنَّهُمُ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ۝ وَنَادَى فِرْعَوْنُ
 فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَ هَذِهِ
 الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝ أَمْ أَمْرًا
 خَيْرٍ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ ۚ وَلَا يَكَادُ بَيْنِي
 فَالَوْ لَا الْيَقِي عَلَيْكَ أَسُورَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
 الْمَلَائِكَةُ مُقْتَضِينَ ۚ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاطَاعُوهُ
 إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝ فَلَمَّا أَسْفَوْنا انْتَفَخْنَا
 مِنْهُمْ فَأَعْرَضْنَا أَجْمَعِينَ ۝ فَجَعَلْنَا مَسْجِدًا وَمَثَلًا
 لِلْآخِرِينَ ۝ وَالْمُتَّضِرِبِ ابْنِ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ
 مِنْهُ يَصِدُّونَ ۝ وَقَالُوا يَا الرَّهْمَانُ خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا
 ضَرَبُوهُ لَكَ إِكْرَادًا ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ۝
 إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي
 إِسْرَائِيلَ ۝ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي
 سَمَواتِ

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਲਾ ਸਾਡੇ ਪੂਜਨੀਕ ਚੰਗੇ ਹਨ ਜਾਂ ਈਸਾ (ਅਲੈ.)? ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਜੋ ਉਦਾਹਰਣ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਫੜ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਹਨ ਹੀ ਝਗੜਾਲੂ। (58) ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ) ਨਮੂਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (59) ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ। (60)

51 ਇਸ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਸਰ ਦਾ ਹਾਕਮ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਹਿਰਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਣਵਾਈਆਂ ਸਨ, ਨੀਲ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਸੀ।
 52 ਇਹ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਕਿਹਾ।
 53 ਉਹ ਆਪ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੜੇ ਹੋਏ ਕੰਗਣ ਪਹਿਨਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਕੈਦੀ 'ਤੇ ਉਹ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੰਗਣ ਪਹਿਨਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫ਼ੌਜ ਸਫ਼ਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।
 57 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੰਗੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
 60 ਭਾਵ ਈਸਾ (ਅਲੈ) ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਜਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਜੇਕਰ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨਸਲ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਈਏ।

ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ (ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਲੋਕੋ!) ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬਾ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਹੈ। (61) ਅਤੇ (ਕਿਤੇ) ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਇਸ ਤੋਂ) ਨਾ ਰੋਕ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਐਲਾਨੀਆ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। (62) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਆਣਪ ਅਕਲਮੰਦੀ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲੈਣਾ। (63) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ, ਬੱਸ ਉਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ, ਇਹੋ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। (64) ਫਿਰ ਕਿੰਨੇ ਧੜੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਟ ਗਏ। ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (65) ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਆ ਵਾਪਰੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। (66) ਜਿਹੜੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿੱਤਰ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ (ਕਿ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ)। (67) ਐ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ! ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਕੁਝ ਡਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। (68) ਜੋ ਲੋਕ ਮੇਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਗਏ। (69) (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣਾਂ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਨਾਲ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਵੋ। (70)

الْمُؤْمِنُونَ

الْمُؤْمِنُونَ

الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۖ وَإِنَّهُ لَعَلَّمُ السَّاعَةَ فَلَا تَمُنُّونَ
بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۖ وَلَا يَصُدَّكُمْ
الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۖ وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى
بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِإِبْرَاهِيمَ لَكُمْ
بَعْضُ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ
إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُسْتَقِيمٌ ۖ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ
فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَوْمِ ۖ هَلْ
يَنْظُرُونَ إِذَ السَّاعَةِ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ ۖ الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
إِلَّا الْمُسْتَقِيمِينَ ۖ يَعْبَادُوا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ
تَعْدُونَ ۖ الَّذِينَ آمَنُوا بِالَّذِينَ نَزَّلْنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ۖ
ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ۖ يُطَافُ

مِزَان

61 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ) ਦਾ ਆਉਣਾ ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

65 ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਸਰਾਨੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹੋਏ। ਫਿਰ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਫ਼ਿਰਕੇ ਬਣੇ। ਕੋਈ ਰੱਬ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਹੇ, ਕੋਈ ਰੱਬ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਥਾਂ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਕਹੇ।

68 ਉਸ ਦਿਨ ਦੋਸਤ ਤੋਂ ਦੋਸਤ ਭੱਜੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਬੱਬ ਮੈਂ ਨਾ ਫਤਿਆ ਜਾਵਾਂ।

ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪਿਆਲਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਜੋ ਜੀਅ ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ (ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਤੇ (ਐ ਜੰਨਤ ਵਾਲਿਓ!) ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਰਹੋਗੇ। (71) ਤੇ ਇਹ ਜੰਨਤ ਜਿਸ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ (ਨੇਕ) ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (72) ਉੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੇਵੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਖਾਉਗੇ। (73) ਅਤੇ (ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਪਾਪੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਸ਼ਖ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (74) ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹਲਕਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾ-ਉਮੀਦ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਏ ਰਹਿਣਗੇ। (75) ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਉਹੀ (ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ) ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (76) ਅਤੇ ਫਰਿਆਦਾਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਐ ਮਾਲਿਕਾ! ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਸਾਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ (ਇਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ) ਰਹੋਗੇ। (77) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਅਕਸਰ ਹੱਕ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। (78) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਠਹਿਰਾ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੁੱਝ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (79) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ-ਛੁਪੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ? ਹਾਂ, ਹਾਂ, (ਸਭ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ) ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਕੋਲ (ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ) ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (80) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਲਾਦ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਮੈਂ (ਸਭ ਤੋਂ) ਪਹਿਲਾਂ (ਉਸ ਦੀ) ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (81) ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ (ਅਤੇ) ਅਰਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। (82)

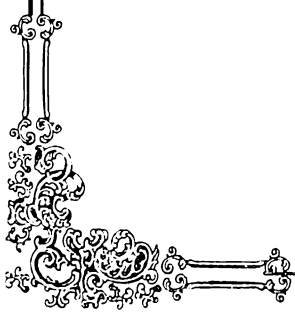
الزُّمُرُ
عَلَيْهِمْ بِصَحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَ أَكْوَابٍ ۖ وَ فِيهَا
مَا نَشْتَهِيهِ الْاَنفُسُ وَ تَلَذُّ الْاَعْيُنُ ۚ وَ اَنْتُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ۝ وَ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي اَوْرَثْنٰمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيْرَةٌ مِّنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۝
اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُوْنَ ۝ لَا
يُفْتَرُ عَلَيْهِمْ وَ هُمْ فِيْهِ مُبْلِسُوْنَ ۝ وَ مَا ظَلَمْنٰهُمْ
وَ لٰكِنْ كَانُوْا هُمُ الظّٰلِمِيْنَ ۝ وَ نَادُوْا يٰلَيْلِكَ لِيَقْضِ
عَلَيْنَا رَبُّكَ ۚ قَالَ اِنَّكُمْ مُّكْرَبُوْنَ ۝ لَقَدْ جِئْتُمْكُمْ
بِالْحَقِّ وَ لٰكِنْ اَكْتَرْتُمْ لِحَقِّ كِرْهُوْنَ ۝ اَمْ اَبْرٰهُمُوْا
اَمْ اِنَّا مُبْرِمُوْنَ ۝ اَمْ يَحْسَبُوْنَ اَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ
وَ نَجْوَاهُمْ ۚ بَلٰى وَرُسَلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُوْنَ ۝ قُلْ اِنْ
كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَ لَدْنَا اَوَّلُ الْعِيْدِيْنَ ۝ سُبْحٰنَ
رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ۝

73 ਭਾਵ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ।

77 ਮਾਲਿਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੋਸ਼ਖ ਦਾ ਦਾਰੋਗਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨਾ ਉਮੀਦੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ। ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੇ।

79 ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਸਤੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨਬੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵਧੀ, ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਉਲਟਾ ਫੇਰ ਦੇਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਜਨਬੀ ਆਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਾ ਬੈਠੇ। ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਖ਼ਰਾਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

80 ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਕ ਬਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਦੇਵੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਣ। (83) ਅਤੇ ਉਹੀ (ਇੱਕੋ-ਇੱਕ) ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ ਅਤੇ (ਉਹੀ) ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮਅਬੂਦ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਜਾਣੀਜਾਣ ਹੈ। (84) ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ ਸਭ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਵੋਗੇ। (85) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ (ਉਹ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ)। (86) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ (87) ਤੇ (ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੈਗੰਬਰ) ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। (88) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਉ ਅਤੇ ਸਲਾਮ ਕਹਿ ਦੇਵੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ (ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ) ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (89)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الذُّخْرَانُ

فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ۖ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌُ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۝ وَنَبْرَأُكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۖ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ وَلَا يَسْأَلُكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ۝ وَقِيلَ لَهُمْ بَرِّئُوا مِنْ هَؤُلَاءِ قَوْمًا يَكْفُرُونَ ۖ فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلِّمُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۚ

سُورَةُ الذُّخْرَانِ مَكِّيَّةٌ ۚ (٨٣)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ ۖ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۖ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۖ

44. ਸੂਰਤ ਅਦ-ਦੁਖ਼ਾਨ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 59 ਆਇਤਾਂ, 3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 349 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1495 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਾ-ਮੀਮ। (1) ਇਸ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! (2) ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (3)

86 ਭਾਵ ਏਨੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਕਲਮਾ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਗ਼ੈਰ ਕਲਮਾ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ, ਜੋ ਏਨੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਵੀ ਨੇਕ ਲੋਕ ਕਰਨਗੇ।

3 ਸਦਾ ਦਸਤੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਕਤ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਸ਼ਬ-ਏ-ਕਦਰ ਦੀ ਰਾਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਇੰਨਾ ਅਨ-ਜਲਨਾ' ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

ਉਸੇ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਹਿਕਮਤ ਦੇ ਕੀਮਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (4) (ਭਾਵ) ਸਾਡੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਹੀ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ। (5) (ਇਹ) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (6) ਜੋ ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਵੋ। (7) ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ (ਉਹੀ) ਜੀਵਨ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤੇ (ਉਹੀ) ਮ੍ਰਿਤੂ ਦਾਤਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। (8) ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਲੋਕ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। (9) ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਚੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲੇਗਾ। (10) ਜਿਹੜਾ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਛਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (11) ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਥੋਂ ਉਸ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। (12) (ਉਸ ਵੇਲੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਿੱਥੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਗੰਬਰ ਆ ਚੁੱਕੇ ਜਿਹੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (13) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ (ਇਹ ਤਾਂ) ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੁਦਾਈ ਹੈ। (14) ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਅਜ਼ਾਬ ਟਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹੋ। (15) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਪਕੜ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡਾਂਗੇ। (16)

الْمُؤْمِنِينَ
 الْمُرْسَلِينَ
 الْعَالَمِينَ
 رَبِّكُمْ
 فِي سَبِيلِكُمْ
 بِدَحَانٍ مُّبِينٍ
 إِلَيْكُمْ
 شَرُّ تَوَلَّوْنَا عَنْهُ
 كَاثِبُوا الْعَذَابَ قَلِيلًا
 يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنْتَقِمُونَ

منزل

- 4 ਜੁਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਲੋਹ-ਏ-ਮਹਿਫੂਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
- 5 ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੰਮ 'ਤੇ।
- 14 ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰੰਏ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਧੂੰਆਂ ਘੇਰੇਗਾ, ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜੁਕਾਮ ਵਾਂਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਬੁਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਹੋਸ਼ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣਗੇ।
- 15 ਭਾਵ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਦਤ ਹੈ।
- 16 ਭਾਵ ਆਖਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਟਲਦਾ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਫਿਰਅੋਨ ਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਮਰਤਬੇ ਵਾਲਾ ਪੈਗੰਬਰ ਆਇਆ। (17) (ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ) ਇਹ (ਕਿਹਾ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ (ਭਾਵ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ) ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਮਾਨਤਦਾਰ ਪੈਗੰਬਰ ਹਾਂ। (18) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। (19) ਤੇ ਇਸ (ਗੱਲ) ਤੋਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮੁਕਾ ਦੇਵੋ, ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। (20) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਉ। (21) ਤਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨ ਲੋਕ ਹਨ (22) (ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ) ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋਂ-ਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਨਿੱਕਲ ਜਾਉ ਅਤੇ (ਫਿਰਅੋਨੀ) ਤੁਹਾਡਾ ਅਵੱਸ਼ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਗੇ। (23) ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ (ਕਿ) ਖੁਸ਼ਕ (ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ) ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਉ, (ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਡੋਬ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (24) ਉਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਗ਼/ਵਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮੇਂ। (25) ਅਤੇ ਪੈਲੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹੱਲ ਛੱਡ ਗਏ। (26) ਤੇ ਸੁੱਖ-ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣਦੇ ਸਨ। (27) ਇੰਜ ਹੀ (ਹੋਇਆ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (28) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰੋਣਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। (29) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿੱਲਤ ਭਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿੱਤੀ। (30)

النَّمَانُ
النَّبِيُّ
وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۚ أَنْ أَدْوَأ إِلَيْنَا عِبَادَ اللَّهِ فَإِنَّ كُفْرَهُمْ
رَسُولٌ آمِينٌ ۚ وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنَّا لَعَلَّ
إِلَيْكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِينٌ ۚ وَإِنَّ عُدَّتْ يَدَا
وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُوهُ ۚ وَإِنْ كُمْ تُوْمِنُوا لِي
فَاعْتَرِلُون ۚ فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَوِّكَلَاءِ قَوْمٍ
مُجْرِمُونَ ۚ فَاسْرِعْبَادِي لِيَلَا إِيَّاكُمْ مُتَّبِعُونَ ۚ
وَإِنَّ الْبَحْرَ رَهْوًا لَهُمْ جُنْدٌ مُعْرِفُونَ ۚ
كَمْ تَرَكَوْا مِنْ جَدَّتِ وَعَيْبُونَ ۚ وَزُرُوعٍ وَ
مَقَامٍ كَرِيمٍ ۚ وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَكِهِينَ ۚ
كَذٰلِكَ تَوٰوَرْتَهَا قَوْمًا آخِرِينَ ۚ فَمَا
بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا
مُنظَرِينَ ۚ وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرٰءِيلَ مِنْ
مِثْرٍ

18 ਭਾਵ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਵਿਦਾਅ ਕਰੋ।

20 ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ।

21 ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਰਾਹ ਨਾ ਰੋਕੋ।

28 ਭਾਵ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਤ 'ਸ਼ੋਅਰਾ' ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਅੋਨ ਦੇ ਗ਼ਰਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

29 ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਉਤਰਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਰੋਂਦਾ ਹੈ।

ਮਰਾਤਬੇ-ਰੁਤਬੇ, ਦਰਜੇ। ਅਮਾਨਤਦਾਰ-ਅਮਾਨਤ ਵਾਲਾ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਰੁਪਇਆ ਪੈਸਾ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਮੋੜਨ ਵਾਲਾ।

(ਭਾਵ) ਫਿਰਅੰਨ ਤੋਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। (31) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲੋਂ ਚੁਣ ਲਿਆ ਸੀ। (32) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੀ। (33) ਇਹ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ (ਭਾਵ) ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ ਮਰਨਾ ਹੈ। (34) ਅਤੇ ਫਿਰ ਉੱਠਣਾ ਨਹੀਂ। (35) ਬੱਸ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ (ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਕੇ) ਲੈ ਆਓ। (36) ਭਲਾ ਇਹ ਚੰਗੇ ਹਨ ਜਾਂ 'ਤੁੱਬਾਅ' ਦੀ ਕੌਮ, ਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਸਾਰਿਆਂ) ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਸਨ। (37) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। (38) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਯੋਜਨਾ ਸਹਿਤ ਬਣਾਇਆ। ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (39) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਿਬੇੜੇ ਦਾ ਦਿਨ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ (ਦੇ ਉੱਠਣ) ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। (40) ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ। (41) ਪਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਮਿਹਰ ਕਰੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਪਾਕ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (42)

الذُّكُورِ
الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۖ مِنْ فِرْعَوْنَ ۖ إِنَّهُ كَانَ
عَالِيًا مِنَ السُّرَفِيِّينَ ۖ وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَى
عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ۖ وَاتَّيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا
فِيهِ بَلَاءٌ مَبِينٌ ۖ إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ۖ
إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُتَشَرِّينَ ۖ
فَأْتُوا بِآيَاتِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۖ
أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ ۚ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
أَهْلَكْنَاهُمْ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ۖ وَمَا
خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِلْعَيْبِ
مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ۖ إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ بَيْنَهُمْ أَجْمَعِينَ ۖ
يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْتَ عَنْ مَوْتَيْ شَيْئًا وَلَا هُمْ
يُنصَرُونَ ۖ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ

32 ਭਾਵ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

33 ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਦੇ ਹੱਥ ਨਾਲ।

37 ਯਮਨ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਗਿਆਕਾਰ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਤੌਰਾਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਕਿਹੜਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅੱਗ ਜਲਾਈ, ਦੋ ਯਹੂਦੀ ਤੌਰਾਤ ਨੂੰ ਬਗਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਸੜੇ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤ ਵੀ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗੇ ਪਰੰਤੂ ਜਲਣ ਲੱਗੇ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਆਏ, ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਈ। ਆਖਿਰ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਬੋਹਰ ਦਾ ਦਰਖਤ (43) ਪਾਪੀ ਦਾ ਖਾਜਾ ਹੈ। (44) ਜਿਵੇਂ ਪਿਘਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂਬਾ (ਚਿੱਡਾਂ ਵਿੱਚ) ਇੰਜ ਖਾਵੇਗਾ। (45) ਜਿਵੇਂ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਪੱਕਦਾ। (46) (ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਇਸ ਨੂੰ ਫੜੋ ਅਤੇ ਖਿੱਚਦੇ-ਧੁੰਹਦੇ ਹੋਏ ਨਰਕ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਲੈ ਜਾਉ। (47) ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਉਬਲਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਡੋਲੂ ਦੇਵੋ ਕਿ (ਅਜ਼ਾਬ 'ਤੇ) ਅਜ਼ਾਬ (ਹੋਵੇ)। (48) ਹੁਣ ਸੁਆਦ ਲਉ ਤੂੰ ਵੱਡਾ ਪਤਵੰਤਾ (ਅਤੇ) ਸਰਦਾਰ ਹੈ। (49) ਇਹ ਉਹੀ (ਦੋਜ਼ਖ) ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਸ਼ੱਕ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (50) ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਲੋਕ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਚ ਹੋਣਗੇ (51) (ਭਾਵ) ਬਾਗ਼ ਬਗੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿੱਚ। (52) ਹਰੇਕ ਦੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਹਿਣ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ। (53) (ਉੱਥੇ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਦਾ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੋਰੇ-ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ। (54) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉੱਥੇ ਬੇ-ਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮੇਵੇ ਮੰਗਵਾਉਣਗੇ (ਅਤੇ) ਖਾਣਗੇ। (55) ਅਤੇ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਚੱਖਣਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਏਗਾ। (56) ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਇਹੋ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (57) ਅਸੀਂ ਇਸ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ) ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਸਾਨ-ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਲੋਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। (58)

49 ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ।

النَّكَان ۲۲

الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ إِنَّ شَجَرَتَ الرَّقْمِ ۝ طَعَامُ
الْأَثِيمِ ۝ كَالْمُهْلِ ۝ يُغْلَى فِي الْبُطُونِ ۝ كَعَلَى
الْحَمِيمِ ۝ خَذُوهُ قَاعِنَلَوْهُ إِلَّا سَوَاءَ الْجَحِيمِ ۝
ثُمَّ صَبُّوا قَوْقُورًا رَاسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ۝
ذُقْ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ۝ إِنَّ
هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكْفَرُونَ ۝ إِنَّ الشَّقِيقِينَ
فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ۝ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝
يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ۝
كَذَلِكَ نَسُورُ وَجْنَهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۝ يَدْعُونَ
فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ أَمِينٍ ۝ لَا يَدُورُونَ
فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَى ۝ وَوَقَّعَهُمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝ فَضَلَّأَ مِنْ سَرِّكَ ۝ ذَلِكَ
هُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ ۝ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ

منزل

ਬੱਸ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ, ਇਹ ਵੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (59)

45. ਸੂਰਤ ਅਲ ਜਾਸੀਯਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 37 ਆਇਤਾਂ, 4 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 492 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 2131 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਾ-ਮੀਮ। (1) ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਭਰਪੂਰ ਅੱਲਾਹ (ਵੱਲੋਂ) ਹੈ। (2) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (3) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ-ਪੰਛੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਸਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (5) ਅਤੇ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਤੇ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ੀ ਉਤਾਰੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (5) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣਗੇ? (6) ਹਰ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਪਾਪੀ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ। (7) (ਕਿ) ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਪਰ) ਫਿਰ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜਾਬ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। (8)

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੱਝ ਆਇਤਾਂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (10) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਜ਼ਖ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਉਹੀ (ਕੰਮ ਆਉਣਗੇ) ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (10) ਇਹ ਹਿਦਾਇਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (11) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਚੱਲਣ ਤੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ (ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ) ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। (12) ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ (ਹੁਕਮ) ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (13) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ (ਜਿਹੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ) ਆਸ-ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ। (14)

كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا ۖ فَبَشَّرَهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝
 وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ۚ
 أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ مَنْ وَرَا يَهُمْ
 جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا
 مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 عَظِيمٌ ۝ هَذَا هُدًى ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ
 رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْحِ الْيَمِّ ۝ اللَّهُ
 الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ
 فِيهِ بِأَمْرِهِ ۖ وَارْتَبَعُوا مِنْ فَضْلِهِ ۖ وَلَعَلَّكُمْ
 تَشْكُرُونَ ۝ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا
 فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
 لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝ قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا
 لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ لِيَجْزِيَ قَوْمًا

14 ਮੁਆਫ਼ ਕਰੋ ਭਾਵ ਆਪ ਬਦਲੇ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ ਇਹ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵੋ।

ਜੋ ਕੋਈ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਏਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਜੋ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਪਰਤਾਏ ਜਾਉਗੇ। (15) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਨਬੂਵਤ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਦਿੱਤੀ। (16) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਨ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗਿਆਨ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਤਭੇਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (17) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੀਨ ਦੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਨਾ-ਸਮਝਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਚੱਲੀਓ। (18) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। (19) ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿਆਣਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ ਹੈ। (20)

ਹਿਦਾਇਤ-ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ, ਸਹੀ ਰਸਤਾ। ਨਬੂਵਤ-ਨਬੀ ਹੋਣਾ।

الْحَائِثَةُ

الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ

بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝ مَنْ عَمِلْ صَالِحًا
 فَلِنَفْسِهِ ۝ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
 تُرْجَعُونَ ۝ وَكَفَدْنَا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ
 الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبِيَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ
 الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝ وَآتَيْنَاهُمْ
 بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ
 مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا ۚ بَيْنَهُمْ إِنْ رَبِّكَ
 يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
 يَخْتَلِفُونَ ۝ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيحَةٍ مِنَ الْأَمْرِ
 فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝
 إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَإِنَّ
 الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَاللَّهُ وَلِيُّ
 السَّادِقِينَ ۝ هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى

مُرَادٌ

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕੀ ਉਹ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ? ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਭੈੜੇ ਹਨ। (21) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (22) ਭਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ? ਅਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਝਣ-ਸੋਚਣ ਦੇ (ਕੁਰਾਹੀਆ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ (ਵੀ) ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ (ਸਿੱਖਿਆ) ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ? (23) ਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਹੀ ਹੈ ਕਿ (ਇੱਥੇ) ਮਰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਊਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕੁੱਝ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ਼ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (24) ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਦਲੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੇ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਓ। (25)

وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۝ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ
اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَخْيَاهُمْ
وَمَسَاكِينُهُمْ ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۚ وَخَلَقَ اللَّهُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَتُنْجِزُنَّ كُلَّ
نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝ أَفَرَأَيْتَ
مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمِهِ
وَحَشَمَهُ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ
غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ ۗ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ ۚ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا
الدُّنْيَا نَمُوتُ وَمَحْيَا وَمَا يُبْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ
وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا
يُظْلَمُونَ ۝ وَإِذَا تَنَادَىٰ عَلَيْهِمُ الْإِنْتِنَا بَيْنَتِ

24 ਭਾਵ ਜਮਾਨਾ 'ਦਹਿਰ' ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਉਹ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਹੁਕਮ ਉਸ ਦਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਹੀਏ। ਅਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ 'ਦਹਿਰ' ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਾ ਕਰੋ।

ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਫਿਰ (ਉਹੀ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੌਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦੇ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬਾ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (26) ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿਆਮਤ ਵਾਪਰੇਗੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਲੋਕ ਘਾਟੇ-ਖਸਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਣਗੇ। (27) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਧੜੇ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਗੋਡੇ ਟੇਕੀ ਬੈਠਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਜਮਾਤ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੱਲ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ, ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (28) ਇਹ ਸਾਡੀ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। (29) ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ (ਦੇ ਬਾਗ਼-ਬਗ਼ੀਚਿਆਂ) ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਇਹੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ। (30) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਭਲਾ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ? ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਹੰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰ ਲੋਕ ਸੀ (31)

مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا اسْتُوْا
بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ قُلِ اللهُ
يُخَيِّبُكُمْ ثُمَّ يُبَيِّنُكُمْ ثُمَّ يُجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ۝ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُحْسِرُ الْبَاطِلُونَ ۝
وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِئَةٍ بِكُلِّ مَمْرٍ تَدْعَى
إِلَى كُتُبِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝
هَذَا كِتَابُنَا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا
كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ فَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ۝
وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ الْيَتَى تَتْلَى

مَزَل

28 ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਬੈਠੇ ਨਿਮਰਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦਫ਼ਤਰ ਉਹੀ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਈਮਾਨ-ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ, ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਖਦੇ ਸੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਕੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਹਿਮ ਖ਼ਿਆਲ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। (32) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਉਹ ਮਸ਼ੌਲ ਉਡਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਣ ਘੇਰੇਗਾ। (33) ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ। (34) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ੌਲ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਸੋ ਅੱਜ ਇਹ ਲੋਕ ਨਾ ਦੋਜ਼ਖ਼ 'ਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (35) ਬੱਸ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸ਼ੋਭਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। (36) ਤੇ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਲਈ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। (37)

المائدة

البقرة

عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَلُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ۝
 وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ
 لَأَرِيبٌ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ ۝
 إِنَّ نَظْنَ الْأَطْنَانَ وَمَا نَحْنُ بِمُستَقِينِينَ ۝
 وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
 كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝ وَقِيلَ الْيَوْمَ نُنَسِّكُمْ
 كَمَا نَسِينُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَا لَكُمْ التَّأْسُرُ
 وَمَا لَكُمْ مِّنْ نُصْرِينَ ۝ ذِكْرٌ بِأُنكُمُ اتَّخَذْتُمْ
 آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَعَرَضْتُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
 فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝
 فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ ۝ وَلَهُ الْعِزُّ بِرَبِّيَّ فِي السَّمَوَاتِ وَ
 الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

مزن

34 ਭੁਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਭਾਵ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

35 ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਜਾਣਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਇਹੋ ਜ਼ੋਰ ਚੱਲੇਗਾ।

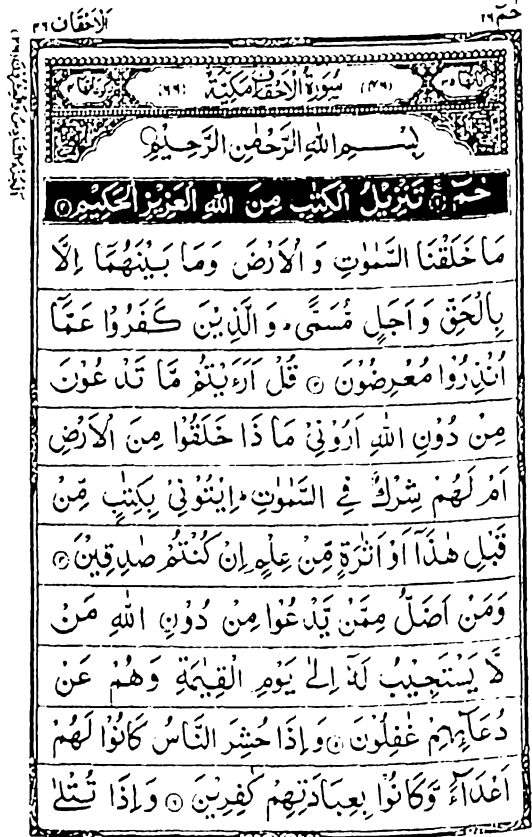
46. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਹਕਾਫ਼

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 35 ਆਇਤਾਂ,
4 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 750 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
2739 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਾ-ਮੀਮ।(1)(ਇਹ) ਕਿਤਾਬ
ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ
ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਤਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।(2) ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨਾਂ
ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ
ਹੈ, ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਿਕਮਤਾਂ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਇੱਕ
ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਤੇ
ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ
ਹਨ।(3)ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ
ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ
ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹੋ? (ਰਤਾ ਕੁ) ਮੈਨੂੰ ਵੀ
ਵਿਖਾਉ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼
ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਜਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ
ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉ ਜਾਂ (ਨਬੀਆਂ ਦੇ)
ਇਲਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ (ਨਕਲ ਹੁੰਦਾ) ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ, (ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ)!(4) ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹੇ (ਬੁੱਤਾਂ) ਅੱਗੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰੇ ਜੋ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਉਸ
ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁੰਚੇ(5)? ਅਤੇ ਜਦੋਂ
ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ (ਬੁੱਤ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਭਗਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ
ਕਰਨਗੇ।(6)

سُورَةُ الْاَحْقَافِ

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰੀ, ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁਲ੍ਹਾ ਜਾਦੂ ਹੈ। (7) ਕੀ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ (ਰਸੂਲ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਘੜ ਲਿਆ ਹੈ? ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਘੜਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੇ (ਬਚਾਉ ਦਾ) ਕੁੱਝ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਉਹ ਉਸ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਉਹੀ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਗਵਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਉਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (8) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੋ ਮੇਰੇ 'ਤੇ 'ਵਹੀ' ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਐਲਾਨੀਆ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। (9) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਲਾਂ ਸੋਚੋ ਤਾਂ ਜੇ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਜਾਮ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ) ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਕਲਾਮ 'ਤੇ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਇੱਕ ਗਵਾਹ, ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਦੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਘੁਮੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। (ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸ਼ੱਕ ਹੈ)? ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (10) ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧਰਮ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਵੱਲ ਸਾਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਦੌੜ ਪੈਂਦੇ? ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਹਿਦਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣਾ ਝੂਠ ਹੈ। (11)

عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ
لَمَّا جَاؤَهُمْ هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝۱۰ اَمْ يَقُوْلُوْنَ
اِفْتَرٰهُ قُلْ اِنْ اِفْتَرَيْتُهُ فَلَا تَسْلِكُوْنَ لِيْ مِنْ
اَللّٰهِ شَيْئًا ۗ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُوْنَ فِيْهِ ۗ كَفٰى بِهٖ
شَهِيدًا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۗ وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝۱۱
قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَاۜمِنَ الرَّسْلِ وَمَا اَدْرِى مَا
يُفْعَلُ بِيْ وَلَا بِكُمْ ۗ اِنْ اَتَّبِعْ اِلَّا مَا يُؤْتٰى
اِلٰى وَمَا اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝۱۲ قُلْ اَدَّبَيْتُمْ اِنْ
كَانَ مِنْ عِنْدِ اَللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ وَشَهِدَ شَٰهِدًا
مِّنْ بَنِيْ اِسْرٰٓءِيْلَ عَلٰى مِثْلِهٖ ۗ فَاٰمَنَ وَ
اسْتَكْبَرْتُمْ ۗ اِنَّ اَللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۱۳
وَقَالِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْ كَاٰنْ خَيْرًا مَّا
سَبَقُوْنَا اِلَيْهِ ۗ وَاذْ كَفَرْتُمْ اَوْ اٰمَنْتُمْ اَوْ
مَنْتُمْ

8 ਭਾਵ ਹੁਣ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਵੇਗੇ।

10 ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਰਸੂਲ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਆਉਣੀ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ, ਇਹ ਉਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

11 ਮੁੱਦਤ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਦਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸੇ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਵੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਬਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। (12) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹ (ਉਸ 'ਤੇ) ਜੰਮੇ (ਪੱਕੇ) ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੁੱਝ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। (13) ਇਹੋ ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣਗੇ। (ਇਹ) ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ (ਹੈ) ਜੋ ਉਹ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (14) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਸ਼ਟ ਨਾਲ ਜੰਮਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਦੁੱਧ ਛੁਡਵਾਉਣ ਨੂੰ ਢਾਈ ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੱਭਰੂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚਾਲੀ ਵਰਿਆਂ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਮੈਨੂੰ ਤੌਫ਼ੀਕ ਦੇਵੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਹਿਸਾਨ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣਾਂ ਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਮਾਵਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇਕ ਬਣਾ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਬਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਕਿ) ਮੈਂ ਆਗਿਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵਾਂ। (15)

الْاِنْفَاتِ

خَم

هَذَا لِفَاكِ قَدِيمٍ ۝ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابٌ مُّوسَىٰ
 اِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ وَهَذَا كِتَابٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانِ
 عَرَبِيٍّ لَبِيذٍ الَّذِي نَزَّلْنَا ۙ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ۝
 اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا فَلَا خَوْفٌ
 عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ اَوْلِيْكَ اَضْحَابُ الْجَنَّةِ
 خَالِدِيْنَ فِيْهَا ۗ جَزَاءً بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝ وَ
 وَصِيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا ۗ حَكَتُهُ
 اُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعْتُهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصْلُهُ
 ثَلَاثُوْنَ سَهْرًا ۗ حَتّٰى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّاهُ وَبَلَغَ اَرْبَعِيْنَ
 سَنَةً ۗ قَالَ رَبِّ اَرْزُقْنِيْ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْ
 اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى الْوَالِدِيْنَ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا
 تَرْضَاهُ ۗ وَاَصْلِحْ لِيْ فِيْ ذُرِّيَّتِيْ ۗ اِنَّنِيْ تَتَّبِعُ
 اِلَيْكَ وَاِنِّيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ اَوْلِيْكَ الَّذِيْنَ

مَنْ

15 ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੀਹ ਮਹੀਨੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਲੜਕਾ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁੱਧ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਹਮਲ (ਗਰਭ) ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਆਇਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਹਜ਼ੂਰਤ ਸਿੱਦੀਕ (ਰ.) ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਹਾਬੀ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰੰਤੂ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਹ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੈ, ਨੇਕ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਅਸੀਂ ਕਬੂਲ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ (ਇਹੋ) ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ (ਹੋਣਗੇ)। ਇਹ ਸੱਚਾ ਵਾਅਦਾ (ਹੈ)। ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (16) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹੋ! ਉਹੋ! ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਦੇ (ਹੋਏ ਆਖਦੇ) ਸਨ ਕਿ ਓ-ਬੇਭਾਗ! ਈਮਾਨ ਲੈ ਆ। ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਤਾਂ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਇਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (17) ਇਹੋ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜਿੰਨਾਂ (ਦਿਓਆਂ) ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਹ ਟੋਲੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅਮਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। (18) ਅਤੇ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (19) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਨਕਾਰੀ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ (ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਚੁੱਕੇ ਸੋ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੱਲਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (ਇਹ) ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ (ਹੈ) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਣਹੱਕਾ ਹੰਕਾਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਿ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸੀ। (20)

الْمُتَّقِينَ
 نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ
 فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَّ الصِّدْقِي الَّذِي كَانُوا
 يُوعَدُونَ ۝ وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ إِتِ لَكُمْ
 أَنْعَادِي أَنْ أُخْرِجَ وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي
 وَهُمَا يَسْتَفْبِئَانِ اللَّهَ وَيَلُكُ أَمِنْ ۝ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ
 حَقٌّ ۝ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝
 أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّ قَدْ خَلَّتْ
 مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا
 خُوسِرِينَ ۝ وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَرَبُّوهُمْ
 أَعْمَالُهُمْ وَهُمْ لَا يظْلَمُونَ ۝ وَيَوْمَ يُعْرَضُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أذْهَبَتْكُمْ طَبِيبَتِكُمْ فِي
 حَيَاتِكُمْ الدُّنْيَا وَاسْمَعْتُمْ بِهَا فَأَيُّكُمْ يُحْزَنُونَ
 عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي

مَنْزِل

17 ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਈਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

19 ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ ਵਾਲੇ ਕਈ ਦਰਜੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਨਾਲ।

20 ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਖਿਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆ ਚਾਹੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਇਸੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ।

ਅਤੇ ਕੌਮ-ਏ-ਆਦ ਦੇ ਭਰਾ (ਹੂਦ) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ 'ਅਹਕਾਫ਼' ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਿਦਾਇਤ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗਿਉਂ ਅਤੇ ਪਿੱਛਿਉਂ ਵੀ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਬਾਦਤ-ਬੰਦਗੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। (21) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਆਏ ਹੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦੇਵੋ। ਜੇ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ (ਰੱਬ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ) ਡਰਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਓ। (22) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ (ਜਿਹੜੇ) ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਨਾ-ਸਮਝੀ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹੋ। (23) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ (ਅਜ਼ਾਬ) ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਬੱਦਲ-ਦੀ ਸ਼ਕਲ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਬੱਦਲ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਰਸ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ

(ਇਹ) ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਭਾਵ ਹਨੇਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (24) ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰੀਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਾਪੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (25)

21 ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਹੂਦ (ਅਲੈ) ਨੇ ਆਦ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ, ਅਹਕਾਫ਼ ਯਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਬ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਹਨ।

الْحَقَّانِ
 ۱۲۴
 الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَمَا كُنْتُمْ تَنْفُسُونَ ۝ وَاذْكُرْ
 آخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَّتِ
 النَّذْرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ إِلَّا تَعْبُدُوا
 إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝
 قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَنَا عَنِ الصِّرَاطِ إِنَّا نَبِينَا بِمَا تَعْبُدُونَ
 إِن كُنْتُمْ مِنَ الصّٰدِقِينَ ۝ قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ
 اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَأَيْكُمْ قَوْمًا
 تَجْهَلُونَ ۝ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أُوْدِيِّتِهِمْ
 قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مَّمْطُرٌ نَاءٌ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ
 رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ تَدْمُرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ
 رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَكِنُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي
 الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ۝ وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِيهَا إِن
 مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَ

مَنْ

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਆ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਦਿਲ ਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਹ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਝੱਫਿਆ। (26) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਨਗਰੀਆਂ-ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਆਉਣ। (27) ਸੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ (ਅੱਲਾਹ) ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣਿਉਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਝੂਠ ਸੀ ਤੇ ਇਹੋ ਉਹ ਝੂਠੀਆਂ ਉਜਾਓਂ ਘੜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (28) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਸੁਣਨ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੇੜੇ ਆਏ ਤਾਂ (ਆਪਸ ਵਿੱਚ) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਓ, ਜਦੋਂ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ (ਉਹਨਾਂ) ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ। (29) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕੋ! ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਸੁਣੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਅਤੇ) ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। (30) ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਓ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਓ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇਗਾ। (31)

أَفِدْتُمْ فَمَا آغْنُوهُمْ عَنْهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا أَفِدْتُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كُنَّا يَمْحُودُونَ يَا أَيُّهَا اللَّهُ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۗ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوَّلَكُمْ مِنَ الْفُرُجِ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۗ فَكُلُوا مِمَّا نَصَرُّهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ۖ وَذَٰلِكُمْ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ۗ وَإِذْ صَرَّفْنَا إِلَيْكَ قُرْآنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ ۖ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَصْوَابٌ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ۗ قَالُوا أَتَقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ۗ يَقَوْمَنَا أَحْيَبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمَنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ

26 ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ, ਕੰਨ ਅਤੇ ਅੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅਕਲਮੰਦ ਸਨ, ਉਹ ਅਕਲ ਕੰਮ ਨਾ ਆਈ।

29 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਹੱਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵੇਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ। ਇਸ ਝਾਰੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਪਰੰਤੂ ਇੱਕ ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਇਕੱਲੇ ਬਾਹਰ ਗਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਸੂਰਤ 'ਜਿੰਨ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹਿਤ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅਸਮਾਨੋਂ ਬੰਦ ਹੋਈ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਕੁਰਆਨ ਜਦੋਂ ਸੁਣਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਖ਼ਬਰ ਬੰਦ ਹੋਈ।

30 ਹਜ਼ਰਤ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤੌਰਾਤ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ।

ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਖੁਦਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। (32) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਕਿਆ ਥੱਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਹਾਂ, ਹਾਂ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (33) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਫ਼ਿਰ ਨਰਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ (ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਕੀ ਇਹ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਸਹੁੰ। ਹੱਕ ਹੈ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਇਨਕਾਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, (ਹੁਣ) ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਓ। (34) ਬੱਸ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਧੀਰਜਵਾਨ ਪੈਗੰਬਰ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਬਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਅਜ਼ਾਬ) ਛੇਤੀ ਨਾ ਮੰਗੋ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਚਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਤਾਂ ਖਿਆਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ) ਜਿਵੇਂ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਦਿਨ ਦੀ ਇੱਕ ਘੜੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। (ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਪੈਗਾਮ ਹੈ, ਸੋ (ਹੁਣ) ਉਹੀ ਤਬਾਹ-ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਆਕੀ ਸਨ। (35)

الْأَحْقَابِ

حَمْدًا

مَنْ دُنُوَكُمْ وَيُجِزْكُمْ مِنْ عَذَابِ الْيَوْمِ ۚ وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَمْرِ ۚ وَ لَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ، أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۚ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَبْغَىٰ بِخَلْقِهِنَّ بِقَدِيرٍ عَلَيَّ أَنْ يُجِئَ النَّوْثَىٰ، بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ، قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا، قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۚ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ، كَانَتْهُمْ أَيَّامٌ مِمَّا يُوعَدُونَ ۚ لَمْ يَكُنْتُمْ إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلَّغْتُمْ فَهَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ۚ

مَرْوَانَ

32 ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਉਪਰੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਹੀ ਭੱਜਦੇ ਹਨ।
 35 ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਭਾਵ ਹੁਣ ਤਾਂ ਦੇਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜ਼ਾਬ ਛੇਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਉਸ ਦਿਨ ਸਮਝਣਗੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਆਇਆ। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੀ ਘੜੀ ਰਹੇ ਜਾਂ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਇੱਕ ਘੜੀ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਹ ਦਸਤੂਰ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੀ ਮੁੱਦਤ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

47. ਸੂਰਤ ਮੁਹੰਮਦ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 48 ਆਇਤਾਂ, 4 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 558 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 2475 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ (ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। (1) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) 'ਤੇ ਉੱਤਰੀ, ਉਸ ਦੂ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਆਰ ਦਿੱਤੀ। (2) ਇਹ (ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਅਜਾਈ ਹੋ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸੁਧਰ ਜਾਣਾ) ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਝੂਠੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੱਕ-ਸੱਚ (ਦੀਨ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਟੁਰੇ। ਇੰਜ ਅੱਲਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (3) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਉਡਾ ਦੇਵੋ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ (ਜਿਹੜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦ ਕਰ ਲਓ। ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਮਾਲ ਦੱਲਤ ਲੈ ਕੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ) ਅਸਲੂ-ਹਥਿਆਰ (ਹੱਕੋ) ਰੱਖ ਦੇਵੇ। ਇਹ (ਹੁਕਮ ਯਾਦ ਰੱਖੋ) ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ (ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲੈਂਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਇੱਕ (ਨੂੰ) ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਵਾ ਕੇ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਅਜਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। (4)

2 ਪਹਿਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ (ਪਾਬੰਦੀ) ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਇਹੋ ਹੈ, ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ ਕੰਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰੀ ਵੀ ਪਰੰਤੂ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਬੂਲੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਨੇਕੀ ਸਾਬਿਤ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਮੁਆਫ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਨੇਕੀ ਬਰਬਾਦ ਅਤੇ ਗੁਨਾਹ ਲਾਜ਼ਿਮ।

ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਾਏਗਾ, ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੰਵਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। (5) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਦਾਖਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ। (6) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰੱਖੇਗਾ। (7) ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (8) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਉਤਾਰੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਅਕਾਰਬ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। (9) ਕੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੁਰੇ-ਫਿਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿ ਵੇਖ ਲੈਣ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ-ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ (ਅਜ਼ਾਬ) ਉਹਨਾਂ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। (10) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸੰਵਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। (11) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦਾਖਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਖਾਦੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪਸ਼ੂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਖ਼ਮ ਹੈ। (12) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਗਰੀਆਂ-ਬਸਤੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬਸਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ (ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਥੋਂ) ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਜ਼ੋਰ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਤਿਆਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। (13)

مُعْتَدٌ ۲۱

يُضِلْ أَعْمَالَهُمْ ۝ سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحْ بَالَهُمْ ۝ وَ يُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُذْهِبْ أَعْدَاءَكُمْ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَأَصَلْ أَعْمَالَهُمْ ۝ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطْ أَعْمَالَهُمْ ۝ أَقَلَّمْ سَبِينَ وَ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۝ دَسَّخَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۝ وَاللَّكْفَرِينَ ۝ أَمْ تَأْتِيهِمْ ۝ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكُفْرَانَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ۝ إِنْ اللَّهُ يُدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ۝ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجْتَنَا ۝

مَنْزِلٌ

6 ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਕਤਲ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਜ਼ੋਰ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੈਦ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਰ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅਹਿਸਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਦੀਨ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਦੀਆ (ਬਦਲਾ ਭਾਵ ਧਨ-ਦੌਲਤ) ਲੈ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਦੋ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਥੇ ਮੱਤਭੇਦ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨਕਾਰੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਰਈਅਤ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣ।

7 ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਮੰਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਪਰਖਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਜੋ ਬੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣਾ।

12 ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਖਾਣਾ ਭਾਵ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਲਾ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ (ਚੱਲ ਰਿਹਾ) ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉਸ ਵਰਗਾ (ਹੋ ਸਕਦਾ) ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਭੈੜੇ ਅਮਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੇ। (14) ਜੰਨਤ ਜਿਸ ਦਾ (ਰੱਬੀ) ਡਰ-ਭਉ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤਰਵੇਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਬਦਬੂ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸੁਆਦ ਹੀ ਸੁਆਦ ਹੈ ਤੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ (ਵੀ) ਨਹਿਰਾਂ ਹਨ। (ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਹੀ ਮਿੱਠੀਆਂ ਹਨ) ਅਤੇ (ਉੱਥੇ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫਲ-ਮੇਵੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਹੈ। (ਕੀ ਇਹ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ) ਉਹਨਾਂ ਵਾਂਗ (ਹੋ ਸਕਦੇ) ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਬਲਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਪਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਦੇਵੇਗਾ। (15) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਕੰਨ ਧਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (ਸਭ ਕੁੱਝ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਪਰ) ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੀਨ ਦਾ ਇਲਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਭਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ?) ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਖੁਦਾ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਰੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਨ। (16) ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹਿਦਾਇਤ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹੋਰ ਹਿਦਾਇਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ਦਾ ਹੈ। (17) ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹੋ ਲੋਕ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਚਨਚੇਤ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆ ਵਾਪਰੇ। ਸੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਿਵੇਂ (ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ)। (18)

أَهْلَكْتَهُمْ فَلَآ نَاصِرَ لَهُمْ ۝ أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيْتٍ مِّنْ رَبِّهِ كَمَن رَّبَّنَا كَلِمَةً سَوَاءً عَلَيْهِمْ وَأَتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝
 مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِّنْ مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِّنْ لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ ۖ
 وَأَنْهَارٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ ۖ وَأَنْهَارٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ
 وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَكَم هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ ۖ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا ۖ فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۖ وَمِنْهُمْ مَّنْ
 يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنْفَاكَ أَوَلَيْكَ
 الَّذِينَ طَبِعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَأَتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۖ
 وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًىٰ وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ۖ
 فَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۖ

سُورَةُ

15 ਉੱਥੇ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸੁਆਦਲੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਥੇ ਦੀ ਬੇ-ਸੁਆਦੀ। ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦੇ ਘਰ ਚਾਰ ਨਹਿਰਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ।

16 ਭਾਵ ਬੁੱਝ ਦਿਮਾਗ਼ ਜਿਹੜਾ ਨਾ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਨਾ ਯਾਦ ਰੱਖੇ।

17 ਭਾਵ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕਲਾਮ ਨਾਲ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗੁਹਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗੇ।

18 ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਬੀ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ, ਸਾਰੇ ਨਬੀ ਆਖਰੀ ਨਬੀ ਦਾ ਰਾਹ ਵੇਖਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲੈ ਆਏ ਹੁਣ ਕਿਆਮਤ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਬਸ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ ਤੇ ਹੋਰ ਮੋਮਿਨ ਮਰਦ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ ਤੇ ਠਹਿਰਨ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (19) ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਜਿਹਾਦ ਦੀ) ਕੋਈ ਸੂਰਤ (ਕੁਰਆਨ ਦੀ ਪੱਕਤੀ) ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਫ਼ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਨਿਫ਼ਾਕ ਦਾ) ਰੋਗ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਫ਼ ਇੰਜ ਵੇਖਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਮਦਹੋਸ਼ੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (20) (ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਤਾਂ) ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ (ਹੈ)। ਫਿਰ ਜਦੋਂ (ਜਿਹਾਦ ਦੀ) ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਠੋਸ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਸੱਚੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ। (21) (ਐ ਦੇ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ!) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਹਾਕਮ ਬਣ ਜਾਉ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾਉਣ ਲੱਗੋਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਵੋ। (22) ਇਹੋ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਦੇ ਕੰਨਾਂ) ਨੂੰ ਬੋਲਾ ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ) ਅੱਖਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। (23) ਭਲਾ ਇਹ ਲੋਕ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਗੌਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਜਿੰਦਰੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। (24) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਿਦਾਇਤ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾ ਕੇ ਨੱਸ ਗਏ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ (ਇਹ ਕੰਮ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇਰੀ (ਉਮਰ ਦਾ ਵਾਅਦਾ) ਦਿੱਤਾ। (25)

مَعْنَى

حَسَبَ

فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا، فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ
ذِكْرُهُمْ ۖ فَاعلم أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ
لِنَفْسِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مُتَقَلِّبِكُمْ وَمُتَوَكِّمَكُمْ ۗ وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا
نَزَّلَتْ سُورَةٌ، فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ
وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغِشِيِّ عَلَيْهِ مِنْ
السَّوْتِ ۗ فَأُولَئِكَ لَهُمْ ۖ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ ۗ
فَإِذَا عَزَمْتَ الْأَمْرَ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا
لَّهُمْ ۗ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ وَتُقْطِعُوا أَرْحَامَكُمْ ۗ أُولَئِكَ الَّذِينَ
لعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ ۗ أَفَلَا
يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ۗ إِنَّ

مَثَلُ

- 19 ਭਾਵ ਜਿੰਨੇ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰੇਗੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜੰਨਤ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇਗੇ।
- 20 ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੂਰਤ ਮੰਗਦੇ ਸਨ ਭਾਵ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਆਰਜ਼ੂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭੇਜ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਰੀਏ। ਜਦੋਂ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੇ-ਰੋਣਕ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਸ਼। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਦੇਣ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਮਰਦੇ ਸਮੇਂ।
- 21 ਭਾਵ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ, ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਰਸੂਲ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲੜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਤਾਕੀਦ (ਚਿਤਾਵਨੀ) ਆ ਗਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਹਨ।
- 22 ਭਾਵ ਜਾਨ ਤੋਂ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਜਿਹਾਦ ਦੀ ਆਰਜ਼ੂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ਼ਾਲਿਬ (ਭਾਰੂ) ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਕਰਨਾ।
- 23 ਭਾਵ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਘੁਮੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।
- 24 ਭਾਵ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਕੁਰਆਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਛਾਇਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਦੇ ਇਕਰਾਰ ਤੋਂ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਉਤਾਰੀ ਹੋਈ (ਕਿਤਾਬ) ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹਨ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਵੀ ਮੰਨਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੁਕਵੇਂ-ਛੁਪਵੇਂ ਮਸ਼ਵਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (26) ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ (ਉਹਨਾਂ ਦਾ) ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ (ਹਾਲ) ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਕੱਢਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਤੇ ਪਿੱਠਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਣਗੇ। (27) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਉਸ (ਰੱਬ) ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (28) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ (ਦੋ-ਰੰਗੀ ਦਾ) ਰੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਿਆਲ ਕਰੀਂ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਖੋਟ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। (29) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪਛਾਣ ਲਓਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ।

مَسَدٌ

سَمَاءٌ

الَّذِينَ ارْتَدَوْا عَلَيَّ اَذْبَابُهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ وَاَفْلٰهُ لَهُمْ ۝
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لِلَّذِيْنَ كَرِهُوْا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْاَمْرِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اسْرَارَهُمْ ۝
كَيْفَ اِذَا تَوَلَّوْا الْمَلٰٓئِكَةَ يَضْرِبُوْنَ وُجُوْهُهُمْ وَاَذْبَابَهُمْ ۝ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اتَّبَعُوْا مَا اَسْحَطَ
اللّٰهُ وَكَرِهُوْا رِضْوَانَهٗ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ۗ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَنْ لَّنْ يُّخْرِجَهُمُ اللّٰهُ اَضْعَافًا ۝ وَلَوْ نَشَاءُ لَآرْسَيْنَهُمْ فَلََعَرَفْتَهُمْ بِسِيْمَتِهِمْ ۗ وَلَنَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ ۝
وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِيْنَ مِنْكُمْ وَالضّٰئِرِيْنَ وَنَبْلُوْا اَخْبَارَكُمْ ۝ لَآنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاَسَآقُوْا

مَنْزِلٌ

(30) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੀਏ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹਾਲਾਤ (ਦੀ) ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰੀਏ। (31) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ (ਅਤੇ) ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ (ਅਤੇ) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਰਾਹੋਂ ਰੋਕਿਆ ਤੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਸ.) ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਭੋਰਾ-ਭਰ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰਿਆ ਕਰਾਇਆ ਅਕਾਰਥ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (32)

26 ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗੇ।
 27 ਭਾਵ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਿਫ਼ਾਕ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣਗੇ।
 28 ਭਾਵ ਜਿਹਾਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਬੂਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੀ ਚਾਹਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੇ।

ਬੇਜ਼ਾਰ-ਬੇਪਰਵਾਹ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨੋ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਵੋ। (33) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਕੁਫਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਪਰਲੋਕ ਸੁਪਾਰ ਗਏ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੇਗਾ। (34) ਤੁਸੀਂ ਹੋਸਲਾ ਨਾ ਛੱਡੋ ਅਤੇ (ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ) ਸੁਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ ਨਾ ਸੱਦੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਭਾਰੂ ਹੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਹਰਗਿਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ (ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ) ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। (35) ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਖੇਡ ਅਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਗੇ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇਗਾ। (36) ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਮੰਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨ ਲੱਗੋਂ ਤੇ ਉਹ (ਕੰਜੂਸੀ) ਤੁਹਾਡੀ ਬਦ-ਨੀਯਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦੇਵੇ। (37) ਵੇਖੋ! ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਹੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੇ

مَعَدَةٌ

حَمْدٌ

الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا نَبَّيْنُ لَهُمُ الْهُدَىٰ ۚ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّ أَعْمَالَهُمْ ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ۗ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَا تَوَّابٌ وَهُمْ كَفَارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۗ فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمَةِ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ ۗ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتَرَكُكُمْ أَعْمَالَكُمْ ۗ إِنَّنَا الْحَيُّونَ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْئَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ۗ إِنَّ يَسْئَلَكُمْوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبَخَّلُوا وَبُخْرٍ أَضْعَفُ نَكُمْ ۗ هَآؤُنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِنُفْسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ ۗ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَن نَّفْسِهِ ۗ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ ۗ

مَذْهُبٌ

ਆਦਮੀ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇ-ਪਰਵਾਹ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੁਥਾਜ, ਤੇ ਜੇਕਰ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਆਵੇਗਾ, ਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। (38)

35 ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਸੁਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੇਕਰ ਸੁਲਾਹ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਵੇ ਤਾਂ ਦਰੁਸਤ ਹੈ, ਸੂਰਤ 'ਫਤਹਿ' ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ।

36 ਰੱਬ ਨੇ ਮੁਲਕ ਫਤਹਿ ਕਰਵਾਏ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਹੀ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਸੋ ਜਿੰਨਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਸੌ-ਸੌ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ ਦੇਵੋ।

38 ਜਿਹੜੇ ਮਾਲ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਸੁਣਦੇ, ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜਾਂ ਰਸੂਲ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ-ਹਜ਼ਾਰ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਕੀ ਪਰਵਾਹ।

48. ਸੂਰਤ-ਫ਼ਤਹਿ

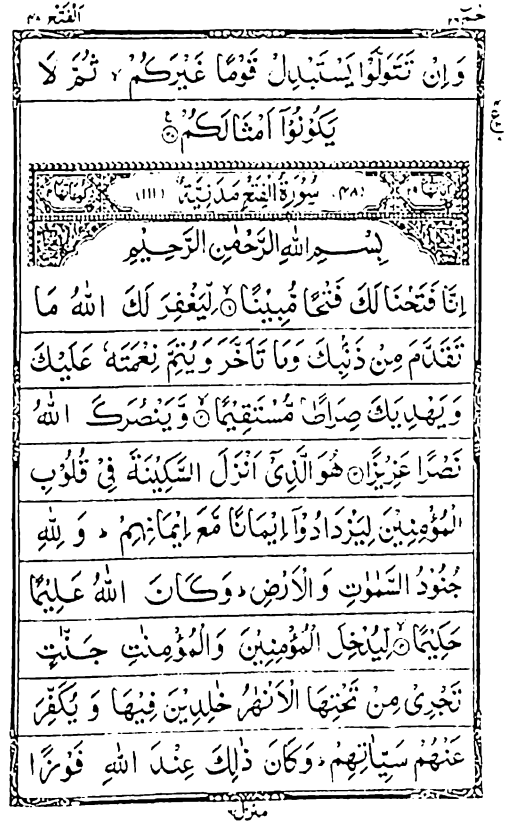
ਪਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 29 ਆਇਤਾਂ,
4 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 568 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
2555 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਫ਼ਰਮਾਈ। (1) ਫ਼ਤਹਿ ਵੀ ਪ੍ਰਤੱਖ
ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਤਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਗਲੇ ਅਤੇ
ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ
ਆਪਣੀ ਨਿਆਮਤ (ਦਾਤ) ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਾਵੇ। (2) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ
ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਹਾਇਤਾ
ਫ਼ਰਮਾਏ। (3) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਈਮਾਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਤਾਂ ਕਿ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਈਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਈਮਾਨ ਵਧੇ
ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ (ਸਭ)
ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ
ਜਾਣੀਜਾਣ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (4)

ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ
ਕਰੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ
ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ। (5)

1 ਹਿਜਰਤ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ ਕਿ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਮਰਾ ਕਰਨ ਗਏ, ਫ਼ਾਰਿਗ਼ ਹੋ
ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਮਰੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹੱਜ ਅਤੇ
ਉਮਰੇ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਹਰਮ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ
ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਲੜਨ ਲਈ ਡੇਰੇ ਲਾ ਲਏ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜਿੱਥੋਂ ਮੱਕਾ
ਨੇ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਉੱਠਨੀ ਬੈਠ ਗਈ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਉੱਠੀ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ
ਸਹੁੰ ਖਾਈ ਕਿ ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਅਦਬ (ਸਤਿਕਾਰ) ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਰੱਖਾਂਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਲੋਕ ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਣ ਤਾਂ ਉੱਠੀ ਅਤੇ
ਹੁਦੈਬੀਆ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪੜਾਅ ਡਾਲਿਆ, ਪੈਗ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁੱਦਤ ਤੱਕ ਸੁਲਾਹ
ਕਰੋ, ਏਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਲਈਏ। ਫਿਰ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਇਉ ਨਹੀਂ ਲੜ ਲਈਏ,
ਆਖ਼ਿਰ ਸੁਲਾਹ ਹੋ ਗਈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸਾਲ ਉਮਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕਜ਼ਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਸੁਲਾਹ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੂਰਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।

3 ਭਾਵ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦਰਜੇ ਵਧੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ
ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਬੰਦੇ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਿਡਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ।
(ਜਾਰੀ)

ਅਤੇ (ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ) ਦੋ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭੈੜੇ-ਭੈੜੇ ਗੁਮਾਨ/ਖਿਆਲ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੋਜ਼ਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੱਕ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ (ਬਣਾ ਕੇ) ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ (ਮੁਸਲਮਾਨੋ!) ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਓ, ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਮਝੋ ਤੇ ਸੰਝ-ਸਵੇਰ ਉਸ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (9) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਥੋਂ 'ਬੈਅਤ' ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ 'ਬੈਅਤ' ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਵਾਅਦਾ ਭੰਗਣ ਵਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। (10)

الفَتْحُ ٢٨

حَمْدٌ

عَظِيمًا ۝ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ يَا اللَّهُ كَلِمَةُ السُّؤْدَةِ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ۚ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۚ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيمًا حَكِيمًا ۝ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ لَتُؤْمِنُنَّ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَرِّضُونَ وَاثْقَارًا لِّكُرْسِيِّهٖ ۚ وَأَصِيلًا ۝ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ ۚ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ۚ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عٰهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فسنؤتيه أجراً عظيماً ۝ سَيَقُولُ لِكُلِّ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا

مِثْرًا

- 4 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਸਕੂਨ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਰਹੇ, ਜਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਈਮਾਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵਧਿਆ।
- 5 ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੰਨਤ ਦੀ ਤਲਬ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਫਿਰੋ ਵੱਡਾ ਕਮਾਲ ਹੈ।
- 6 ਵੱਡੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਇਹ ਕਿ ਮਦੀਨਾ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਬਹਾਨੇ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਦੂਰ ਹਨ, ਇੱਕ ਫੌਜ ਘੱਟ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਦੇਸ਼। ਇਨਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਮਰੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਏ ਹਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਮੱਕਾ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲੈਣ।
- 10 ਕੋਲ ਕਰਾਰ ਕਰਦੇ ਵੇਲੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦਾ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਫਿਰ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦੀ, ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਨਾ ਛੱਜਣ ਵਾ ਇਕਰਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਬੱਦੂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਕੌਮ ਦੇ (ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਦੇ) ਲਈ ਜਾਵੋਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ (ਜਾਂ ਤਾਂ) ਜੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ, ਜਾਂ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣਗੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨੋਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਉਗੇ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੇਰਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। (16) ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਿਰ ਗੁਨਾਹ ਹੈ (ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ) ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਲੰਗੜੇ 'ਤੇ ਪਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਬਿਮਾਰ 'ਤੇ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ 'ਤੇ ਚੱਲੇਗਾ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਇਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। (17) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ!) ਜਦੋਂ ਮੋਮਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ 'ਬੈਅਤ' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜੋ (ਸਿਦਕ-ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਨੇ ਪਤਾ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਕੀਤੀ। (18) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗ਼ਨੀਮਤਾਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ, ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (19)

النَّحْمِ

كَلِمَاتٍ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلِ ، فَسَيَقُولُونَ بَلْ
تَحْسُدُونَ عَلَيْنَا يَا لَئِن لَّمْ يَكْفُرُوا لَأَكْفُرَنَّهُمْ وَإِن كَانُوا
قُلُوبًا لَّمْ يَخْلَفِينَ مِنَ الْأَعْدَابِ سَتَدْعُونَ إِلَى
قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ ،
فَإِن تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا . وَإِن
تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا
أَلِيمًا . كَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرٌّ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ
حَرٌّ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرٌّ . وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ ، وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا .
لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ
تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ
السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَنَابَهُمْ فَتَحَّ قَرِيْبًا . وَمَغَانِمَ

مَنْزِل

16 ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੜੇ, ਰੱਬ ਫ਼ਾਰਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਜ਼ਰਤ ਉਮਰ (ਰ.) ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ (ਰ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਈਰਾਨ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਇਆ, ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਬਗ਼ੈਰ ਲੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ, ਉਥੋਂ ਗ਼ਨੀਮਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਮਿਲਿਆ।

17 ਜਿਹਾਦ ਉਹਨਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਸੁਲਾਹ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ ਨੂੰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਭੇਜਿਆ। ਇਥੇ ਝੂਠੀ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੜਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਝੂਠੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮੱਕਾ ਦੇ ਅੱਸੀ ਆਦਮੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਈਏ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਿਉਂਦੇ ਫੜੇ ਗਏ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫਿਰ ਲੜਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ ਕੁਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਬਿਨ ਕੈਸ ਨਾਮੀਂ ਇੱਕ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਸੀ, ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਬੈਅਤ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈ। ਰੱਬ ਨੇ ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਜਾਹਿਰ ਦਾ ਡਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਖ਼ੈਬਰ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਏ।

19 ਇਹ ਵੀ ਇਨਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਬੈਅਤ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੈਅਤ-ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵੇਚ ਦੇਣਾ।

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗ਼ਨੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ। ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਗ਼ਨੀਮਤ ਸਬੰਧੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕਾਹਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ) ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਾਵੇ (20) ਅਤੇ ਹੋਰ ਗ਼ਨੀਮਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (21) ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੜਦੇ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਂਦੇ। ਫਿਰ ਨਾ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਯਾਰ ਮਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਮਦਦਗਾਰ। (22) (ਇਹੋ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਦਤ ਕਦੀ ਵੀ ਬਦਲਦੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ। (23) ਅਤੇ ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ (ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਨਸੀਬ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੱਕੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (24)

النَّعْمِ
كَثِيرَةً يَأْخُذُ وَنَهَاءً وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝
وَعَدَاكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُ وَهِيَ فَعَجَلٌ
لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِي النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونُوا
آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ۝
وَآخِرُ لَعْنَتِنَا عَلَيْهَا فَذَآءُ اللَّهِ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝ وَلَوْ فَتَنَّاكُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَالُوا الْأَذْيَارَ ثُمَّ لَا يَعِدُونَ وَلِيَّا
وَلَا نَصِيرًا ۝ سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلُ ۗ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝ وَهُوَ
الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ
بَبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۗ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝ هُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ

مَنْزِلٌ

20 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਭਾਵ ਲੜਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ।

21 ਇਸ ਬੈਅਤ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਸ਼ੈਬਰ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਈ। ਫ਼ਤਹਿ ਮੱਕਾ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਮਿਲ ਹੀ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

24 ਉਹ ਅੱਸੀ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜੇ ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ ਭਾਵ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇੜਿਉਂ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਹਰਾਮ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰਦ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰੀ ਵਿੱਚ ਹਾਨ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ (ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਦੇਰ) ਇਸ ਲਈ (ਹੋਈ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਲਏ। ਅਤੇ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਅੱਡੋ-ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰੀ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੰਦੇ। (25) ਜਦੋਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੱਦ ਵੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ, ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਤੇ ਯੋਗ ਸਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੈ। (26) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ

مَعْلُومًا أَن يَبْلُغَ مَجَلَّةً وَلَوْ لَا رَجَالٌ مُّؤْمِنُونَ
 وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمَ أَنْ تَطَّوَّهُمْ
 فَضْصِبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةً بِغَيْرِ عِلْمٍ لِّئِدْخُلَ
 اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا
 الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝ اِذْ جَعَلَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ
 الْجَاهِلِيَّةِ فَانزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
 وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
 أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝
 لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّبُوبًا بِالْحَقِّ ۚ لَقَدْ خُلِنَ
 السُّجْدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ
 رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ ۚ لَا تَخَافُونَ ۚ فَعَلِمَ مَا لَمْ
 تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

ਤੁਸੀਂ ਮਸਜਿਦ-ਏ-ਹਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਮੁਨਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਾਲ ਕਟਵਾ ਕੇ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਮ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਉਸ (ਅੱਲਾਹ) ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। (27)

25 ਭਾਵ ਇਸ ਮਾਜਰੇ (ਕਿੱਸੇ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੱਦ ਅਤੇ ਕਾਅਬੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਈ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਾਅਦਬ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਮਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਇਸ ਕਾਬਿਲ ਸਨ ਕਿ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਪਰੰਤੂ ਕਈ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਛੁਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਕਈ ਹਾਲੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਿਸ ਜਾਂਦੇ। ਆਖ਼ਿਰ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੁਲਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣੇ ਸਨ ਸਾਰੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਿੱਕਲ ਆਏ। ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਮੱਕਾ ਫ਼ਤਹਿ ਕਰਵਾਇਆ।
 26 ਇੱਕ ਜ਼ਿੱਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਉਮਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿਜਰਤ ਕਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜੋ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਮਰੇ ਲਈ ਆਵੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਰਹੇ, ਹਥਿਆਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾ ਲਿਆਵੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਰੱਖੇ ਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (28) ਮੁਹੰਮਦ (ਸ.) ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਉਹ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਖ਼ਤ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਮ ਦਿਲ। (ਐ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ!) ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ) ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ (ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ) ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਜਦੇ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੱਥਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹੋ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਤੌਰਾਤ ਵਿੱਚ (ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ) ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਇੰਜੀਲ ਵਿੱਚ ਹਨ। (ਉਹ) ਇੱਕ ਪੈਲੀ ਵਾਂਗ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ (ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ) ਆਪਣੀ ਸੂਈ (ਕਰੂੰਬਲ) ਕੱਢੀ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਕਿਆਈ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਗਦਰਾਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਨਾਲੀ 'ਤੇ ਖਲੋ ਗਈ (ਕਿ) ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦੇਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਬਦਲੇ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (29)

الْحُجُرَاتُ

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۖ

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا لِّنِسْبَائِهِمْ فِي وَجُوهِهِمْ

مِن أَثَرِ السُّجُودِ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ ۗ وَ

مَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرْمِزٍ أَحْوَجَ سَطَطُهُ فَاَرَزَهُ

فَاسْتَفْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَى سَوْقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاءَ

لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ

عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۖ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْهِ اللَّهُ

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ مَكِّيَّةٌ (١١٩)

49-ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹੁਜੁਰਾਤ
ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 18 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 350 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1573 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! (ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ) ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਬੋਲ ਪਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਅਲਾ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (1)

28 ਇਸ ਦੀਨ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗ਼ਾਲਿਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਗ਼ਾਲਿਬ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ।
29 ਜਿਹੜਾ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਨਰਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਬਣਾ ਲਏ ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਠੀਕ ਚੱਲੇ, ਜਿਹੜਾ ਈਮਾਨ ਨਾਲ ਸਜ ਕੇ ਆਵੇ ਉਸ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਨਰਮੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ ਭਾਵ 'ਤਹੱਜੁਦ' ਦੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਿਸ ਨੀਯਤ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੂਰ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਹਾਬੀ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਨੂਰ ਕਰਕੇ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸੀ ਫਿਰ ਦੋ ਹੋ ਗਏ ਫਿਰ ਹਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਖਲੀਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਕਤ ਵਧੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਸਹਾਬੀ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦਾ ਡਰ ਰਿਹਾ। ਰੱਬ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਨਿਡਰ ਹੋ ਜਾਣ। ਮਾਲਿਕ ਵੱਲੋਂ ਏਨੀ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਆਪਣੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਹੋ (ਤਿਵੇਂ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਉੱਚੀ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਕਰੋ, (ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ) ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲ ਅਜਾਈ ਚਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗੇ। (2) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਬਵੀ (ਧੀਮੀ) ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਲਈ ਪਰਖ ਲਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (3) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਬੇ-ਸਮਝ ਹਨ। (4) ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸਬਰ (ਸੰਤੋਖ) ਕਰੀ ਰੱਖਦੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (5) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜੇ ਕੋਈ ਬਦ-ਚਲਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ, (ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਪੁੱਛੇ ਵਿੱਚ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ-ਕਤਰੀ 'ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨਾ ਪਏ। (6)

وَرَسُولِهِ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
 صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
 بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ
 لَا تَشْعُرُونَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ
 عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ
 قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَعْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ۝
 إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ
 لَا يَعْقِلُونَ ۝ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ
 إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ
 فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَٰ
 مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ۝ وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولٌ

مُزَل

- 1 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੁੱਝ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਰਾਹ ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਬੈਠੋ।
- 2 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੇ ਰਸੂਲ ਅਤੇ ਆਪਸ ਦੇ ਅਦਾਬ ਸਿਖਾਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਦਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗੇ। ਦੂਸਰੇ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਿਤਾਬ ਅਦਬ ਨਾਲ ਕਰੋ, ਚੰਗਿਆੜ ਕੇ ਨਾ ਬੋਲੋ।
- 4 ਬਨੀ ਤਮੀਮ (ਕਬੀਲਾ) ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਇਆ, ਹਜ਼ੂਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਾਹਰੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਬਾਨੀ ਖ਼ਬਰ ਕਰੇ।
- 6 ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਇੱਕ ਕੌਮ ਤੋਂ ਜ਼ਕਾਤ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਆਏ। ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕੌਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਡਰੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਹਨ, ਭੱਜ ਗਿਆ। ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਆ ਕੇ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫ਼ਲਾਣੀ ਕੌਮ ਮੁਰਤਦ (ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਫਿਰ) ਗਈ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ੌਜ ਭੇਜੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹੇ (ਫ਼ਾਸਿਕ) ਪਾਪੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ, ਪਾਪੀ ਉਹ ਜਿਸ ਦੇ ਬੇਸ਼ਰਾ ਕੌਮ ਜਾਹਿਰ ਹੋਣ।

ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਵੋ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਈਮਾਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕੁਫਰ ਤੇ ਗੁਨਾਹ ਤੇ ਨਾ-ਫਰਮਾਨੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹਨ। (7) (ਯਾਨੀ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣੀਜਾਣ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। (8) ਅਤੇ ਜੇ ਮੋਮਿਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੇ ਧੜੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜ ਪੈਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲਹ/ਸਫਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਧੀਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲੜੋ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰਫ ਪਰਤ ਆਵੇ ਤਾਂ ਬੱਸ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਤ ਆਉਣ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਲਹ/ਸਫਾਈ ਕਰਵਾ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਉ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। (9)

ਮੋਮਿਨ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਭਰਾ ਭਰਾ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲਹ-ਸਫਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (10)

الْمُؤْمِنَاتُ

اللَّهُ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ
 وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَىٰ الْإِيمَانِ وَرِيئَةٌ فِي
 قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ
 أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّشِدُونَ ۖ فَضَلَّ مَن لَّا يَهْتَدِ إِلَىٰ
 نِعْمَةِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ عَزِيمٌ ۖ وَإِن طَافْتُمُ
 مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ فَنَتَقُوا فَأَصِلُوا بَيْنَهُمَا ۖ فَإِن
 بَغْتِ أَحَدُهُمَا عَلَىٰ الْآخَرَ فَتَوَلَّوْا الرِّجْيَ
 تَتَّبِعِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاءتِ
 فَأَصِلُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۖ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ
 فَأَصِلُوا بَيْنَ أَخْوَابِكُمْ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
 تُرْحَمُونَ ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ
 مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا

مِّنْهُمْ

8 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਮੰਨਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮੰਨੋ। ਰਸੂਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਭਲਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਸ ਕਿਸ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚੱਲੇਗਾ।

9 ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ ਨਾਲ ਸੁਲਹ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜ ਪੈਣ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਕੋਈ ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਕਰੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਲੋਕ) ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ (ਮਸ਼ੋਲਾਂ ਕਰਨ)। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਮਿਨ ਭਰਾ 'ਚ ਐਬ (ਨੁਕਸ) ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਕਰੇ ਤੇ ਨਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਖਿਝਾਂ ਪਕਾਇਆ ਕਰੇ। ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਖਿਝਾਂ ਪਕਾ ਕੇ (ਛੇੜ ਛਾੜ ਕਰਨਾ) ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੋਬਾ ਨਾ ਕਰਨ, ਉਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ। (11) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁਮਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਗੁਮਾਨ (ਕਰਨੇ) ਗੁਨਾਹ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਾਲ ਦੀਆਂ ਟੋਹਾਂ ਨਾ ਲਾਇਆ ਕਰੋ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੁਗਲੀ/ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਿਆ ਕਰੇ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਵੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਘਿਰਣਾ ਕਰੋਗੇ। (ਤਾਂ ਚੁਗਲੀ/ਨਿੰਦਿਆ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੋਬਾ ਕਬੂਲ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (12) ਐ ਲੋਕੋ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ

الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْمُحَمَّدِ

نِسَاءٍ مِّنْ نِّسَائِكَ أَلَّا يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۚ
وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللِّقَابِ ۚ
بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ
لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۚ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ
بَعْضَ الظَّنِّ إِشْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعضُكُمْ
بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ
اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ۚ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ
مِّنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ كَرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقْوَمُ ۗ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۚ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا
فَلِمَ لَمْ تَأْتِنَا وَلَا كُنَّا مَسْئَلًا ۚ وَلَكِنَّا

مُرُونَ

ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੀਵੀਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਤੇ ਕਬੀਲੇ-ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂਕਿ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੋਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੈ। (13) ਪੇਂਡੂ/ਬੱਦੂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ, (ਬਲਕਿ ਇੰਸ) ਕਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਤਾਂ ਹਾਲੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੇਰਾ-ਭਰ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (14)

- 11 ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਪਾਪੀ ਪੈ ਗਿਆ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮੋਮਿਨ ਇਸ 'ਤੇ ਐਬ ਲੱਗਿਆ ਨਾ ਲੱਗੇ।
- 12 ਤੁਹਮਤ ਜਾਂ ਭੇਦ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਬੁਰਾ ਕਹਿਣਾ ਕਈ ਥਾਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਮਜ਼ਲੂਮ ਜ਼ਾਲਿਮ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਕਹੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੀਨ ਦਾ ਕੁੱਝ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।
- 13 ਭਾਵ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਬੇਕਾਰ ਹਨ, ਸਿਫ਼ਤ ਨੇਕ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਿਰੀ ਜ਼ਾਤ ਕਿਸ ਕੌਮ ਦੀ।
- 14 ਇੱਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ ਭਾਵ ਦੀਨ-ਏ-ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਅਸੀਂ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਸਾਰ ਕਿੱਥੇ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਯਕੀਨ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ। ਫਿਰ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁੱਬੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਏ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਤੇ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਨਾਲ ਲੜੇ। ਇਹੋ ਲੋਕ (ਈਮਾਨ ਪੱਖੋਂ) ਸੱਚੇ ਹਨ। (15) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖੋ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੀਨਦਾਰੀ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਆਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (16) ਇਹੋ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਗੋਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਈਮਾਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਇਆ, ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੋ। (17) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਛੁਪੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (18)

يَدْخُلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ سَرِيمٌ ۝ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ هُمُ الصّٰدِقُونَ ۝ قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ يَسْتَوْنَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا ۗ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ ۗ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ ۗ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

ਮਤਲ

16 ਜੇਕਰ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

17 ਜਿਹੜੀ ਨੇਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਨਹੀਂ, ਰੱਬ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਵਾਈ।

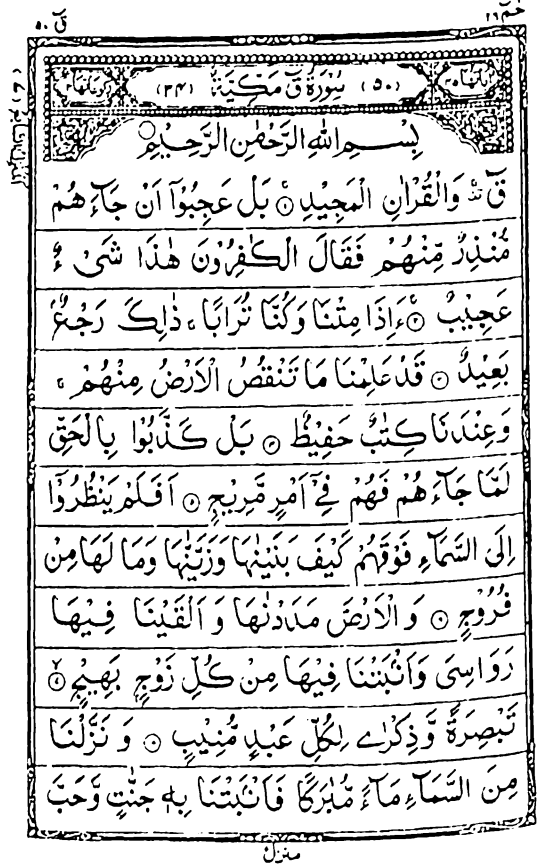
50. ਸੂਰਤ-ਕਾਫ਼

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 45 ਆਇਤਾਂ,
3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 376 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
1525 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਕਾਫ਼, ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਸਹੁੰ!
(ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਸ. ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ
ਹਨ)।(1) ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ
ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹਿਦਾਇਤ
ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕੁਫ਼ਰ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ
(ਵੱਡੀ) ਅਜੀਬ ਹੈ।(2) ਭਲਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰ
ਮੁੱਕ ਗਏ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਗਏ (ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ
ਜਿਊਂਦੇ ਹੋਵਾਂਗੇ?) ਇਹ ਜਿਊਂਦੇ ਹੋਣਾ (ਅਕਲੋਂ)
ਬਾਹਰ ਹੈ।(3) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ
ਜਿਵੇਂ (ਖਾ ਖਾ ਕੇ) ਘੱਟ ਕਰੀਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ
ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲਿਖਤੀ ਯਾਦ ਪੱਤਰ
(ਕਿਤਾਬ) ਵੀ ਹੈ।(4) ਬਲਕਿ (ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ
ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀਨ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਝੂਠ
ਸਮਝਿਆ। ਸੋ ਇਹ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ (ਫਸ ਰਹੇ) ਹਨ।(5) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ
ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ (ਕਿਵੇਂ) ਸਜਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ
ਕਿਤੇ ਛੇਕ ਤੱਕ ਨਹੀਂ (6) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ (ਵੇਖੋ ਉਸ ਨੂੰ) ਅਸੀਂ ਪਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ
ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਗਾਈਆਂ।(7) ਤਾਂਕਿ ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼
ਮੁੜਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ।(8) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਮੀਂਹ
ਬਰਸਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਗ਼/ਬਗੀਚੇ ਉਗਾਏ ਤੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਅੰਨ/ਦਾਣੇ।(9)

3 ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਜਾਨ ਸਲਾਮਤ ਹੈ।

9 ਅਨਾਜ ਉਹੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਖੇਤ ਵੀ ਕਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਲ ਟੁੱਟ ਕੇ ਦਰੱਖਤ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਖੰਜੂਰਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਗੁੱਥਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (10) (ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ) ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ (ਕੀਤਾ ਹੈ) ਤੇ ਇਸ (ਪਾਣੀ) ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰੀ ਪਈ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਕੀਤਾ। ਬਸ ਇੰਜ ਹੀ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨਿੱਕਲ ਪੈਣਾ ਹੈ। (11) ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਖੂਹ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਮੂਦ ਝੁਠਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। (12) ਅਤੇ ਆਦ ਤੇ ਫਿਰਅੌਨ ਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਭਰਾ (13) ਅਤੇ 'ਬਣ' ਦੇ ਵਾਸੀ, ਤੇ ਤੁੱਬਾਅ ਦੀ ਕੌਮ (ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ) ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹੀ। (14) ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਅੱਕ ਥੱਕ ਗਏ ਹਾਂ? ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕੇ 'ਚ (ਪਏ ਹੋਏ) ਹਨ। (15) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਖ਼ਿਆਲ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਰਗ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਾਂ। (16) ਜਦੋਂ (ਉਹ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ) ਦੋ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (17) ਕੋਈ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। (18) ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਹਕੀਕਤ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਆ ਗਈ। (ਐ ਇਨਸਾਨ!) ਇਹੋ (ਉਹ ਹਾਲਤ) ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੂੰ ਭੱਜਦਾ ਹੈ। (19) ਅਤੇ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹੋ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ। (20) ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਆਦਮੀ (ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ) ਆਵੇਗਾ। ਇੱਕ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ) ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਕ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ (ਉਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ) ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। (21)

الْحَصِيدِ ۝ وَالنَّخْلُ بَسُقَاتِ لَهَا طَلْعٌ تَضِيدُ ۝
 رَزَقًا لِّلْعِبَادِ ۝ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۝ كَذَلِكَ
 الْخُرُوجُ ۝ كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ
 وَكُودُودٌ ۝ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ۝ وَأَصْحَابُ
 الْأَيْكَةِ ۝ وَقَوْمُ تَبَعٍ ۝ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ۝
 أَفَعَيَّنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ۝ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ
 جَدِيدٍ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَلَهُم مَّا تَوْسَّوَسُ
 بِهِ نَفْسُهُ ۝ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ۝
 إِذْ يَتَلَفَّى السَّمَكِيُّنَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
 قَعِيدٌ ۝ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ
 عِنِيدٌ ۝ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۝ ذَٰلِكَ
 مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ۝ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۝ ذَٰلِكَ
 يَوْمَ الْوَعِيدِ ۝ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ

11 ਭਾਵ ਕਬਰ ਤੋਂ।

16 ਗਰਦਨ ਦੀ ਰਗ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦਿਮਾਗ ਤੱਕ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਕੱਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਅੰਦਰੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਰਗ ਆਖ਼ਿਰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

17 ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੇ ਉਹ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਸੱਜੇ ਵਾਲਾ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਵਾਲਾ ਬੁਰਾਈ।

18 ਭਾਵ ਲਿਖਣ ਨੂੰ।

21 ਇੱਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੱਕੀ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੋਲ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਪੱਤਰੀ ਹੈ।

(ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ) ਕਿ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਅੱਜ ਤੇਰੀ ਨਿਗਾਹ (ਨਜ਼ਰ) ਤੇਜ਼ ਹੈ। (22) ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ) ਆਖੇਗਾ, ਇਹ ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਚਿੱਠਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ। (23) (ਹੁਕਮ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ) ਹਰੇਕ ਬਾਗ਼ੀ ਨਾ-ਸੁਕਰੇ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। (24) ਜੋ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬ੍ਹੇ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। (25) ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਾ ਰੱਖੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। (26) ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ (ਸ਼ੈਤਾਨ) ਆਖੇਗਾ ਐ ਸਾਡਿਆ ਰੱਬਾ! ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਆਪ ਹੀ ਰਸਤਿਉਂ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (27) (ਅੱਲਾਹ) ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ) ਧਮਕੀ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਸੀ। (28) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗੱਲਬਾਤ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ (ਹੋਇਆ) ਕਰਦੀ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ। (29) ਉਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਦੋਜ਼ਖ ਤੋਂ ਪੁੱਛਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਤੂੰ ਭਰ ਗਈ। ਉਹ ਕਹੇਗੀ ਕਿ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ? (30) ਅਤੇ ਸਰਵਰਗ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ (ਕਿ ਕੁੱਝ ਵੀ) ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (31) ਇਹੋ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। (32) (ਭਾਵ) ਹਰੇਕ ਪਰਤਣ ਵਾਲੇ, ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਤਮਾਲਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਡਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਦਿਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। (33) ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲਉ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। (34)

وَشَهِيدٌ ۝ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝ وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَائِكَ عَتِيدٌ ۝ أَلْفِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كِفَارٍ عَنبِيدٍ ۝ مِّنْأَيِّ لِّخَيْرٍ مُّعْتَدٍ مُّرِيْبٍ ۝ الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيهِ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ۝ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْعَيْتُهُ وَ لَكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۝ قَالَ لَا تَخَصِمُونَا لَدَيْهِ وَقَدْ قَدَّمْتُمُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ۝ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدَيْهِ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ ۝ يَوْمَ نَقُولُ لِّلْجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَ نَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ۝ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ۝ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ۝ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ۝ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ

مَدِينٍ

23 ਉਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

27 ਇਹ ਸਾਥੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

29 ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ ਭਾਵ ਇਨਕਾਰੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

30 ਨਰਕ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਇੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਭਰੇਗਾ।

34 ਉਸ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਮਿਲੇਗਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਗੱਲ 'ਤੇ ਠਹਿਰਾ ਹੀ ਸੀ।

ਉਥੇ ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਵੀ (ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ) ਹੈ। (35) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਉੱਮਤਾਂ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਨ। ਉਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਕਿਤੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ? (36) ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਦਿਲ (ਸੁਚੇਤ) ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦਿਲੋਂ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (37) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤੇ ਜਿਹੜੀ (ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਛੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰਤਾ ਵੀ ਬਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। (38) ਤਾਂ ਕਿ ਕੁੱਝ ਕੁੱਛਾਰ (ਬਕਵਾਸ) ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ 'ਤੇ ਸਬਰ ਕਰੋ ਤੇ ਸੁਰਜ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਛਿਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ (39) ਅਤੇ ਰਾਤੀਂ ਵੀ ਕਈ ਵੇਲਿਆਂ 'ਚ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ। (40) ਅਤੇ ਸੁਣ ਲਓ ਜਿਸ ਦਿਨ ਡੋਂਡੀ ਪਿੱਟਣ ਵਾਲਾ ਲਾਗਿਉਂ ਹੀ ਪੁਕਾਰੇਗਾ। (41) ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਸ਼ਰ ਦੀ ਚੀਖ਼ (ਚੀਕ) ਨੂੰ ਲੋਕ ਯਕੀਨਨ ਸੁਣ ਲੈਣਗੇ। ਉਹ (ਧਰਤੀਉਂ) ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। (42) ਅਸੀਂ ਹੀ ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਹੀ ਕੋਲ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (43) ਉਸ ਦਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰੋਂ ਪਾਟ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਝੱਟਪੱਟ ਨਿਕਲ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ। (44)

الْخُلُودِ ۝ لَكُمْ نَائِبَاتٌ وَنَفَيْهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝
 وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَٰلِكِينَ مِنْ مِجِيسَ ۝ إِنَّ
 فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى
 السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۚ وَمَا مَسَّنَا
 مِنْ لُغُوبٍ ۝ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
 رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ۝
 وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ۝ وَاسْتَمِعْ
 يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِنْ مَكَّانٍ قَرِيبٍ ۝ يَوْمَ يَسْمَعُونَ
 الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ۝ إِنَّا نَحْنُ
 نُحْيِي وَنُمِيتُ وَاللَّيْلَ الْمَصِيرُ ۝ يَوْمَ تَشَقُّقُ
 الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا ۚ ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ۝

مَزِيدٌ

35 ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

39 ਇਹ ਦੋ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹਨ ਦੁਆ ਅਤੇ ਇਬਾਦਤ ਬਹੁਤ ਕਬੂਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

40 ਭਾਵ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

41 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਬਲਾ ਜਿਸ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ) ਦੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਨਰਸਿੰਗਾ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲੱਗੇਗੀ।

ਕੁੱਛਾਰ-ਇਕ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਨਾਸਤਿਕ।

ਇਹ ਲੋਕ ਜੋ ਕੁੱਝ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਝਰੂਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ। ਬੱਸ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ) ਧਮਕੀ ਤੋਂ ਡਰੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ ਰਾਹੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (45)

51. ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜ਼ਾਰੀਯਾਤ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 60 ਆਇਤਾਂ, 3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 360 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1559 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਪੂੜ-ਧੱਫਾ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੂੜ-ਧੱਫਾ ਉਡਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। (1) ਫਿਰ (ਪਾਣੀ ਦਾ) ਬੋਝ ਭਾਰ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। (2) ਫਿਰ ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ (ਧੀਮੀ ਚਾਲ ਨਾਲ) ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। (3) ਫਿਰ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਵਰਖਾ) ਵੰਡਦੀਆਂ ਹਨ। (4) ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚਾ ਹੈ (5) ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। (6) ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਸਤੇ ਹਨ। (7) ਕਿ (ਐ ਮੱਕੇ ਵਾਲਿਓ!) ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ (ਰੁਝੇ ਹੋਏ) ਹੋ। (8) ਇਸ ਤੋਂ ਉਹੀ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ) ਮੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। (9) ਅਟਕਲ-ਪੱਚੂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ। (10) ਜਿਹੜੇ ਬੇਖ਼ਬਰੀ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲੇ ਵਿਸਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। (11) ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਦਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ? (12) ਉਸ ਦਿਨ (ਹੋਵੇਗਾ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (13) ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਓ। ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਲੀਆਂ ਪਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (14) ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ) ਹੋਣਗੇ। (15) (ਅਤੇ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਕੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। (16)

الذّٰرِيّٰتِ ۝

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ۝

فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعَيْدًا ۝

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

وَ الذّٰرِیّٰتِ ذُرْوًا ۝ نَا الْجَحْلِیّٰتِ وِقْرًا ۝ فَالْجُرِیّٰتِ یُسْرًا ۝ فَالْمُقَسِّمٰتِ اَمْرًا ۝ اِنَّمَا تُوعَدُوْنَ لَصَادِقٌ ۝ وَ اِنَّ الذّٰیۡنَ کُوۡفِرُوۡا وَ السَّآءِ ذَاتِ الْعُبْکِ ۝ اِنۡکُمۡ لَفِیۡ قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۝ یُؤۡفَکُ عَنْهُ مَنۡ اٰتٰکَ ۝ فُتِلَ الْخَرَصُوۡنَ ۝ الذّٰیۡنَ هُمۡ فِیۡ غَمْرَةٍ سَاهُوۡنَ ۝ یَسۡئَلُوۡنَ اَیَّٰنَ یَوْمِ الذّٰیۡنَ ۝ یَوْمَ هُمۡ عَلَی النَّارِ یُفۡتَنُوۡنَ ۝ ذُوۡقُوۡا فَنۡتَنَکُمۡ هٰذَا الذّٰیۡ کُنۡتُمۡ بِهٖ تَسۡتَعۡجِلُوۡنَ ۝ اِنَّ التّٰثِقِیۡنَ فِیۡ جَنّٰتٍ وَعِیۡوُنٍ ۝ اِخۡذِیۡنَ مَا اَنۡهَمۡ رَبُّهُمۡ ۝ اِنَّهُمۡ

مَذۡکُورٌ

4 ਇਹ ਹਨੇਰੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂੜ ਉਡਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬੱਦਲ ਬਣਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬੋਝ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀਂ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵਰ੍ਹਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਰਮ ਹਵਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਥੋਂ ਹੱਕ ਕੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਥਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।
 9 ਅਸਮਾਨ ਜਾਲੀਦਾਰ ਭਾਵ ਤਾਰੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਲ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮਿਰਤ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨੇ, ਉਹ ਦਰਗਾਹੋਂ ਫਿਰ ਗਿਆ।
 11 ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੀਰ ਤੁੱਕੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਤੀਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੌਂਦੇ ਸਨ। (17) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗਤਿਆਂ (18) ਤੇ ਨਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। (19) ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਧਰਤੀ 'ਤੇ (ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ) ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। (20) ਅਤੇ ਖੁਦ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੀ। ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਨਹੀਂ? (21) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਰਿਜ਼ਕ/ਰੋਜ਼ੀ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਚਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ। (22) ਤਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋ। (23) ਭਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਦੀ ਕਥਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ? (24) ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਏ ਤਾਂ ਸਲਾਮ ਆਖਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ (ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ) ਸਲਾਮ ਕਿਹਾ। (25) (ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ) ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਕਿ ਜਾਣ ਨਾ ਪਛਾਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮੋਟਾ ਤਾਜ਼ਾ (ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ) ਵੱਛਾ ਲੈ ਆਏ (ਅਤੇ ਖਾਣ ਦੇ ਲਈ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਰੋਸ ਦਿੱਤਾ। (26) ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ? (27) ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਮਣ ਲੱਗ ਪਏ। (ਉਹਨਾਂ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰੋ ਨਾ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ (ਅਕਲਮੰਦ) ਬਾਲਕ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਵੀ ਸੁਣਾਈ। (28) ਤਾਂ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਆਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਪਿੱਟ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, (ਹਾਏ! ਹਾਏ! ਇੱਕ ਤਾਂ ਬਿਰਧ/ਬੁੱਢੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬਾਂਝ)। (29) (ਉਹਨਾਂ ਨੇ) ਕਿਹਾ, (ਹਾਂ) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਇੰਜ ਹੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਖਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (30)

النَّازِعَاتِ

كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ۝ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ الْبَاقِلِينَ
مَا يَهْجَعُونَ ۝ وَالْأَنْعَامَ لَهُمْ يَسْتَعْتَبُونَ ۝ وَفِي
أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ
لِّمُؤْمِنِينَ ۝ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝ وَفِي
السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ۝ فَوَرَبِّ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِفُونَ ۝ هَلْ
أَنْتَ حَلِيْبٌ ضَبِيْبٌ اِبْرَاهِيمَ الْمَكَرِمِينَ ۝ اذْخُلُوا
عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامٌ قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ۝
فَرَأَى إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ۝ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ
قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۝ قَالُوا لَا
تَخَفْ ۝ وَبَشِّرُوهُ بِنِعْمَةٍ عَلِيمٍ ۝ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي
صَرْقٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ۝ قَالُوا
كَذَلِكَ ۝ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۝

منزل

19 ਹਾਰਿਆ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਮੁਥਾਜ ਹੈ ਮੰਗਦਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦਾ।
22 ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਸਮਾਨਾਂ ਹੀ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਕਿਹਾ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਓ! ਤੁਹਾਡਾ ਮੰਤਵ ਕੀ ਹੈ? (31) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਪੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਾਂ। (32) ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਖੰਘਰਾਂ (ਦਾ ਮੀਂਹ) ਵਰਸਾਈਏ (33) ਜੋ ਕਿ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਏ ਪਏ ਹਨ। (34) ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਜਿੰਨੇ ਮੋਮਿਨ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੱਢ ਲਿਆ। (35) ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਘਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। (36) ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (37) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) (ਦੇ ਕਿੱਸੇ) ਵਿੱਚ (ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਔਨ ਵੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਚਮਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। (38) ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ (ਹਉਮੈ 'ਚ ਆ ਕੇ) ਕੰਨੀ ਕਤਰਾ ਲਈ ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ, ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਹੈ। (39) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਛੋਜਾਂ ਨੂੰ ਝੱਫ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹ ਕੰਮ ਨਿੰਦਣ-ਯੋਗ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸੀ। (40) ਅਤੇ ਆਦ (ਕੌਮ ਦੇ ਕਿੱਸੇ) ਵਿੱਚ ਵੀ (ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਚਲਾਈ। (41) ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਚੂਰਾ-ਚੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਾ ਛੱਡਦੀ। (42) ਅਤੇ ਸਮੂਦ ਦੀ ਕੌਮ (ਦੇ ਹਾਲ) ਵਿੱਚ ਵੀ (ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ)। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਰਰ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਛਾਇਦਾ ਉਠਾ ਲਓ। (43) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕੜਕ ਨੇ ਆ ਝੱਫਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। (44)

قَالَ تَنَاخْتُمْ ۝

الذّٰرِئَاتُ ۝

قَالَ تَنَاخْتُمْ ۝

اَرْسَلْنَا اِلَى قَوْمٍ مَّجْرِمِيْنَ ۝ لِيُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جَارَاتٍ ۝

مِّن طِيْنٍ ۝ مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِيْنَ ۝

فَاَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيْهَا مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ فَمَا

وَجَدْنَا فِيْهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ وَتَرَكْنَا

فِيْهَا اٰيَةً لِّلَّذِيْنَ يَخَافُوْنَ الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ۝

وَفِي مَوْصِيٍّ ۝ اِذْ اَرْسَلْنَاهُ اِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ

مِّيْسِيْنٍ ۝ فَتَوَلٰى بِرُكْبِهِ وَقَالَ سِجْرٌ اَوْ مَجْنُوْنٌ ۝

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُوْدَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ وَهُوَ مُلْمِئٌ ۝

وَفِي عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيْحَ الْعَقِيْبِمَ ۝ مَا

تَنذَرْتُمْ شَيْءًا ۝ اَتَتْ عَلَيْهِمْ اِلَّا جَعَلْتَهُ كَالرِّمِيْمِ ۝

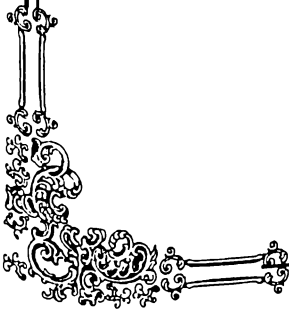
وَفِي ثَمُوْدٍ اِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتّٰى حِينٍ ۝ فَعْتَوْا

عَن اَمْرِكُمْ ۝ فَاَخَذْنَاهُمُ الصُّعِقَةَ ۝ وَهُمْ يَنْظُرُوْنَ ۝

مَدَن

ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। (45) ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਅਸੀਂ) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਾਗੀ ਲੋਕ ਸਨ। (46) ਅਤੇ ਆਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਮੈਂ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹਾਂ। (47) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਵਿਛਾਇਆ ਤਾਂ (ਵੇਖੋ) ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਚੰਗੇ ਵਿਛਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (48) ਤੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦੇ ਅਸੀਂ ਜੋੜੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰੋ। (49) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲ ਭੱਜੋ ਚੱਲੋ। ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (50) ਅਤੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਾ ਬਣਾਓ। ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (51) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਆਇਆ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਦੂਗਰ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਆਖਦੇ। (52) ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਕਰਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕ ਹਨ। (53) ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਓ ਤਾਂ (ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ) ਉਲੂਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (54) ਅਤੇ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਕਿ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨਾ ਮੌਮਿਨਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। (55) ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ। (56) ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ ਨਾ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ (ਭੋਜਨ) ਕਰਵਾਉਣ। (57) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰਿਜ਼ਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। (58)

قَالَ فَذُكِرْتُمْ
 وَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَّبَعِينَ ۝
 وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِذْ أَوْفَيْنَاهُمْ بِعَهْدِهِمْ جَاءُوا بِبُحْتٍ ۝
 وَإِنَّا لَكَاوِبُؤُونَ ۝ وَالْأَرْضَ
 فَوَسَّعْنَا فِيهَا بُيُوتَهُمْ بِأَنبِيَآءِ وَإِنَّا لَكَاوِسُونَ ۝ وَالْأَرْضَ
 فَوَسَّعْنَا فِيهَا فَنِعْمَ الْمُهَيَّوُونَ ۝ وَمِن كُنُوزِ
 حَقِّنَا رُؤُوسِهِمْ لَعَاكُفُ نَدَّكَرُونَ ۝ فَفِرُّوْا إِلَى
 اللَّهِ إِنِّي لَكَاُفِيئُهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَكُمْ
 اللَّهُ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكَاُفِيئُهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝ كَذَلِكَ
 مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ
 أَوْ مَجْنُونٌ ۝ أَتَوَاصَوْا بِهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ۝
 فَتَوَلَّوْا عَنْهُمْ مَّا أَنْتَ بِمَلُومٌ ۝ وَذُكِرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ
 تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا
 لِيَعْبُدُونِ ۝ مَا أُرِيدُ مِنْكُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ
 يُطْعَمُونِ ۝ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ۝

ਕੋਈ ਜੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਲਈ ਵੀ (ਅਜ਼ਾਬ) ਦੀ ਵਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ (ਉਹਨਾਂ ਵਰਗਿਆਂ) ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਥੋਂ (ਅਜ਼ਾਬ) ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।(59) ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ।(60)

52. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤੂਰ

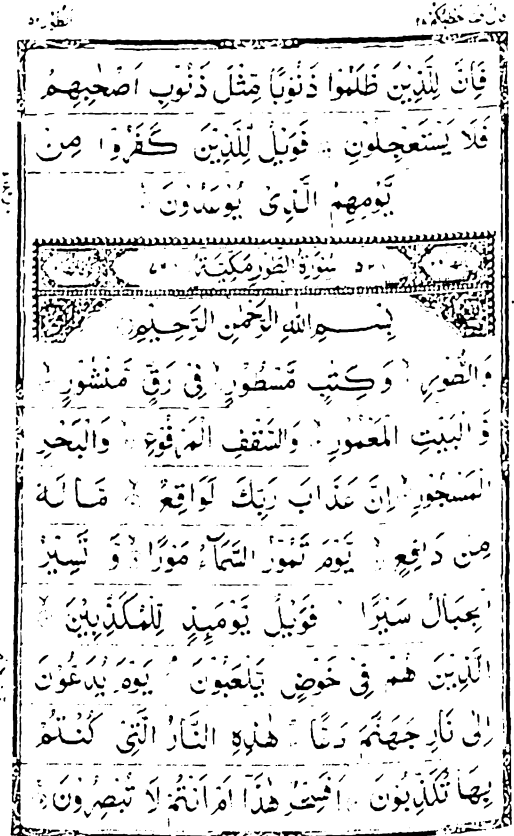
ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 49 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 319 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1334 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤੂਰ ਦੇ ਪਹਾੜ ਦੀ ਸਹੁੰ! (1) ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਜਿਹੜੀ (2) ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ-ਭੁੱਲੀਆਂ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।(3) ਤੇ ਰਸਦੇ-ਵਸਦੇ ਆਬਾਦ ਘਰ ਦੀ(4) ਤੇ ਉੱਚੀ ਛੱਤ ਦੀ

(5) ਤੇ ਉਬਲਦੇ ਹੋਏ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ(6) ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। (7) (ਅਤੇ) ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।(8) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਕਾਸ਼ ਡਿੱਕ-ਡੋਲੇ ਖਾ ਕੇ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ।(9) ਤੇ ਪਹਾੜ ਉੱਨ ਬਣ ਕੇ ਉੱਡਣ ਲੱਗਣਗੇ।(10) ਉਸ ਦਿਨ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ।(11) ਜਿਹੜੇ ਬੇਕਾਰ ਹੁੱਜਤ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਮਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।(12) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ।(13) (ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਇਹੋ ਨਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਝੁਠ ਸਮਝਦੇ ਸੀ।(14) ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਜਾਦੂ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ?(15)

- 3 ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ (ਲੋਹ-ਏ-ਮਹਿਫੂਜ਼) ਨੂੰ ਕਿਹਾ।
- 4 ਕਾਅਬਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਸੱਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਕਾਅਬਾ ਹੈ।
- 5 ਭਾਵ ਅਸਮਾਨ ਦੀ।
- 6 ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਹੈ।

ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਜਾਉ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕੋ-ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (ਇਹ) ਬਦਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। (16) ਜਿਹੜੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਬਾਗ਼-ਬਗ਼ੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਜ਼-ਓ-ਨਿਅਮਤਾਂ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (17) ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ (ਹੋਣਗੇ) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। (18) (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ 'ਚ ਮੌਜਾਂ ਨਾਲ ਖਾਉ ਅਤੇ ਪੀਉ। (19) ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਵਿਛੇ ਹੋਏ ਤਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ (ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ) ਗਾਵੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, (ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ) ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ (ਸੁਣੱਖੀਆਂ) ਹੂਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। (20) ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਲ-ਔਲਾਦ ਵੀ ਈਮਾਨ (ਦੇ ਰਾਹ) 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੀ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇਕ ਅਮਲਾਂ ਸਦਕਾ ਰਤਾ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਵਿਚ ਗਹਿਣੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (21) ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ/ਮੇਵੇ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਤ (ਨੂੰ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਚਾਹਵੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤਾ ਕਰਾਂਗੇ। (22) ਉਥੇ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਪਿਆਲੇ ਵੱਧ ਵੱਧ ਕੇ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਸ (ਦੇ ਪੀਣ ਨਾਲ) ਨਾ ਬਕਵਾਸ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਪਾਪ ਦੀ ਗੱਲ। (23) ਅਤੇ ਗੱਭਰੂ ਜੁਆਨ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ) ਜਿਵੇਂ ਛੁਪਾਏ ਹੋਏ ਮੋਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਫਿਰਨਗੇ। (24) ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਨਗੇ। (25) ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ) ਡਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। (26) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨੂਹ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। (27)

قَالَ تَحْسَبُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ أَذْهَبًا ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ
 إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ
 فِي جَنَّتِمْ وَكِعِيمٍ ۖ فَكِهِينَ بِمَا أَلْتُمْتُمْ رُؤْمٌ، وَوَقْتُهُمْ
 رَبُّهُمْ عَذَابٌ الْجَحِيمِ ۖ كُلًّا وَاشْرَبُوا هَٰئِنَّا بِمَا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۖ مُتَّكِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ ۖ وَ
 رَوَّحْنَهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ
 ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلْتُمْتُمْ
 مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ۖ
 وَأَمَّا ذُنُوبُهُمْ فَبِأَكْهَبِهِمْ وَلَعْنَةٍ مِمَّا يَشْتُمُونَ ۖ يَتَنَازَعُونَ
 فِيهَا كَأَسَا لَأَغْوَفِيهَا وَلَا تَأْتِيهِمْ ۖ وَيَطُوفُ
 عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لِقَوْلِهِمْ أَكُنُونَ ۖ وَأَقْبَلَ
 بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۖ قَالُوا إِنَّا كُنَّا
 قَبْلَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۖ فَمَنْ أَلَّهِ عَلَيْهِمْ

21 ਨੇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਇਹ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। ਨੇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅਮਲ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਾ ਚੱਲਣ ਤਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ।
 27 ਭਾਵ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੀ ਭਾਫ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ।

ਨਾਜ਼-ਨਿਅਮਤਾਂ-ਐਸ਼ਾਂ-ਖੁਸ਼ੀਆਂ। ਅਤਾ ਕਰਨਾ-ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ ਕਰਨਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਅੱਗੇ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (28) ਤਾਂ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ) ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਪਾਂਧੇ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਸੁਦਾਈ। (29) ਕੀ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ (ਅਤੇ) ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਾਲ-ਚੱਕਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? (30) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। (31) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਕਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ? ਬਲਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਹਨ ਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ। (32) ਕੀ (ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ? ਦਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ (ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ 'ਤੇ) ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। (33) ਜੇ ਇਹ ਸੱਚੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਲਾਮ ਬਣਾ ਤਾਂ ਲਿਆਉਣ। (34) ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ? ਜਾਂ ਇਹ ਖ਼ੁਦ (ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ) ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ? (35) ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ?

(ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। (36) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੇ ਭੰਡਾਰ (ਖਜ਼ਾਨੇ) ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ (ਕਹਿਣਗੇ) ਕਿ ਦਰੋਗਾ ਹਨ। (37) ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੌੜੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ (ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਗੱਲਾਂ) ਸੁਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਜੇ ਸੁਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਲੀਲ (ਸਬੂਤ) ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। (38) ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਤਾਂ ਧੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੁੱਤਰ ਹਨ? (39) ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਮੰਗਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚੱਟੀ ਦਾ ਬੋਝ-ਭਾਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? (40) ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਗਾਇਬ (ਪਰੋਖ ਦਾ ਇਲਮ) ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ? (41)

الظُّرُورِ

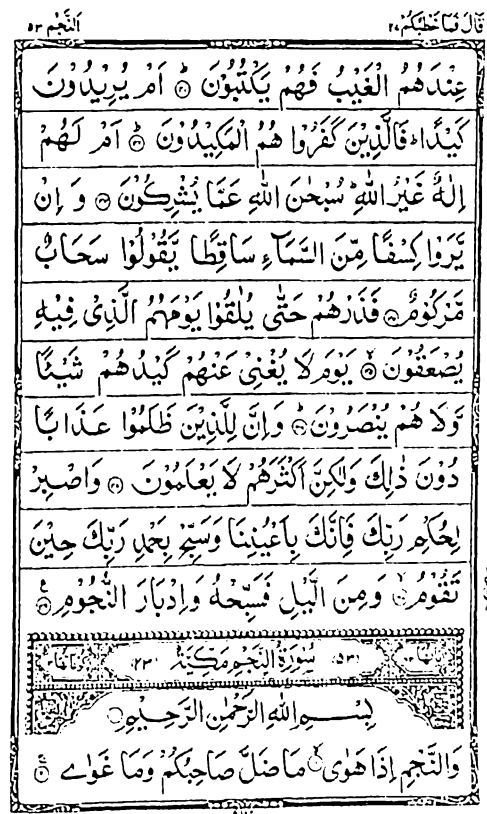
قَالَ مَا خَلَقْتُمْ

عِ

وَوَقْتَنَا عَذَابَ التَّمْوِيمِ ۖ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ ۚ
 إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۖ فَذَكَرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ
 رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ۖ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ
 تَتَّبِعُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۖ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي
 مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَرِبِينَ ۖ أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَاءُهُمْ
 بِهَذَا ۖ أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُوتٌ ۖ أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهُ
 بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۖ فَلْيَاثُوا بِحَدِيثِ مَثَلِهِ إِن كَانُوا
 صَادِقِينَ ۖ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ۖ
 أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ۚ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ۖ
 أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيِّرُونَ ۖ
 أَمْ لَهُمْ سُلْمٌ يَسْتَمْعُونَ فِيهِ ۚ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ
 بِسُلْطَنٍ مُبِينٍ ۖ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ۖ
 أَمْ تَنْتَلُهُمْ آجْرًا فَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ مَثْقَلُونَ ۖ أَمْ

مَدِينَةٍ

ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਚਾਲ ਚੱਲਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਇਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਪੁੱਠੀਆਂ ਪੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ?(42) ਕੀ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ? ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। (43) ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ (ਅਜ਼ਾਬ) ਦਾ ਕੋਈ ਟੁਕੜਾ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਆਖਣ ਕਿ ਇਹ ਮੋਟਾ ਬੱਦਲ ਹੈ। (44) ਬਸ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇ। (45) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਰਤਾ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਧਰੋ) ਮਦਦ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ। (46) ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਜ਼ਾਬ ਵੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। (47) (ਐ ਨਬੀ!) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉੱਠਿਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਬੀਹ (ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ) ਕਰਿਆ ਕਰੋ। (48) ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਕੁੱਝ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ-ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ। (49)

53 ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਜਮ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 52 ਆਇਤਾਂ, 3 ਰੁਕੂਅ ਅਰਬੀ ਦੇ 365 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1450 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਤਾਰੇ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਦੋਂ ਉਹ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗੇ। (1) ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਥੀ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਨਾ ਤਾਂ ਰਸਤਾ ਭੁੱਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਭਟਕੇ ਹਨ। (2)

45 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਭਾਵ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਡਣ।
1 ਭਾਵ ਛਿਪਣ ਲੱਗੇ।

ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਜੀਅ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। (3) ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (4) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ (ਅਤੇ) ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਜਿਬਰਾਈਲ) ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ। (5) ਫਿਰ ਉਹ ਪੂਰੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। (6) ਅਤੇ ਉਹ (ਅਸਮਾਨ ਦੇ) ਉਪਰਲੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਸਨ। (7) ਫਿਰ ਨੇੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। (8) (ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਜਿਵੇਂ) ਤੀਰ ਕਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਖਾਂ ਦੇ ਫ਼ਾਸਲੇ ਜਿੰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ। (9) ਫਿਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ 'ਚ ਜੋ ਭੇਜਿਆ, ਸੋ ਭੇਜਿਆ। (10) ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। (11) ਕੀ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਦੇ ਹੋ। (12) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਬੇਰੀ ਦੇ ਕੋਲ। (13) ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। (14) ਉਸੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜੰਨਤ ਹੈ। (15) ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਬੇਰੀ 'ਤੇ ਛਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਛਾ ਰਿਹਾ ਸੀ (16) ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਘੁੰਮੀ ਅਤੇ ਨਾ (ਹੱਦੋਂ) ਅੱਗੇ ਵਧੀ। (17) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ (ਦੀ ਕੁਦਰਤ) ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ। (18) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ **ਲਾਤ** ਅਤੇ **ਉੱਜਾ** ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। (19) ਅਤੇ ਤੀਜੇ **ਮਨਾਤ** ਨੂੰ? (ਕਿ ਇਹ ਬੁੱਤ ਮੂਰਤੀਆਂ ਕਿਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ?) (20) (ਮੁਸ਼ਰਿਕੋ !) ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤਾਂ ਮੂੰਡੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਕੁੜੀਆਂ? (21) ਇਹ ਵੰਡ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। (22) ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਉਂ ਹੀ ਨਾਉਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੇ ਰੱਖ ਲਏ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਝੂਠੇ ਖ਼ਿਆਲੀ ਪਲਾਉ ਅਤੇ ਨਫ਼ਸ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਟੁਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹਿਦਾਇਤ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। (23)

وَمَا يَبْطِئُ عَنِ الْهَوَىٰ ۗ إِنَّ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۗ
 عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۖ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ۖ وَهُوَ
 بِالْأُنْفِ الْأَعْلَىٰ ۗ نَوْمًا مَّا كُنَّا لِنَرَىٰ فَنَكَانَ قَابًا
 قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَّا أَوْهَىٰ ۗ مَا
 كَذَّبَ الْقُودَادُ مَا رَأَىٰ ۗ أَفَتَمُرُونَهُ بِالْمَا يَرَىٰ ۗ
 وَكَانَ رَأْيَهُ نَزْلَةً أَخْرَجَتْهُ ۗ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ۗ
 عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ۗ إِذْ يُنْفِثُ الرِّيْدَ مَا يُغْنَىٰ ۗ
 مَا رَأَىٰ الْبَصَرُ وَمَا خَطْبُ ۗ لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ
 الْكُبْرَىٰ ۗ أَفَرَأَيْتُمْ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۗ وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ
 الْأُخْرَىٰ ۗ أَلَكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأَنْثَىٰ ۗ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ
 ضِيزَةٌ ۗ إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَ
 آبَاؤُكُمْ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ
 إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ ۗ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ

7 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਨਬੂਵਤ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿੱਚ ਜਿਬਰਾਈਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰੀ ਆਏ। ਅਸਮਾਨ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਿਨਾਰੇ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਏ ਤਾਂ ਸੂਰਤ 'ਮੁਦੱਸਰ' ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ। ਇਹ ਸਿਫ਼ਤਾਂ 'ਸ਼ਦੀਦ-ਉ-ਕੁਵਾ, ਜ਼ ਮਿੱਰਾ, ਸੂਰਤ 'ਕੁੱਵਿਰਤ' ਵਿੱਚ ਜਿਬਰਾਈਲ ਦੇ ਲਈ ਕਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।
 18 ਦੂਸਰੀ ਵਾਰੀ ਜਿਬਰਾਈਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਮਿਅਰਾਜ਼ ਦੀ ਰਾਤ ਸੱਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜਿੱਥੇ ਬੇਰੀ ਦਾ ਦਰੱਖਤ ਹੈ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੀ ਉਪਰ ਅਤੇ ਨੀਚੇ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਅਤੇ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੇ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜੰਨਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਬੇਰੀ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਝਾੜ ਹੈ ਉਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਰਵਾਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਨ-ਮੋਹਨੇ ਜਿਸ ਦੇ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਕੈਫ਼ੀਅਤ (ਹਾਲਤ) ਬਦਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਮੂਨੇ ਜਿਹੜੇ ਵੇਖੇ ਉਸ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ।
 22 ਇਹ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ, ਇਨਕਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਬੇਟੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ।

ਕੀ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇਨਸਾਨ ਕਾਮਨਾ (ਆਰਜ਼ੂ) ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ? (24) ਲੋਕ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। (25) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹੇ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ, (26) ਅਤੇ (ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼) ਪਸੰਦ ਕਰੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਖ਼ਿਰਤ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ (ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ) ਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ। (27) ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਤਾ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਟਕਲ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਟਕਲ ਦਾ ਤੀਰ ਯਕੀਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਭੋਰਾ-ਭਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। (28) ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਵੀ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਓ। (29) ਉਸ ਦੀ ਅਕਲ ਦੀ ਹੱਦ ਇਹੋ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਰਸਤਿਉਂ ਭਟਕਿਆ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆ। (30) ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹੈ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਨੇ ਇਹ ਰਚਨਾ ਇਸ ਲਈ ਰਚਾਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ (ਬੁਰਾ) ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਨੇਕੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇ। (31) ਜਿਹੜੇ ਛੋਟੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪਾਪਾਂ ਅਤੇ ਬੇਹਯਾਈ (ਬੇਸ਼ਰਮੀ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾ ਕਰੋ। ਜਿਹੜਾ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (32)

قَالَ مَا كُنْتُمْ
رَزِيحُمُ الْهُدَى ۝ أَمْرًا لِنَسَانٍ مَا سَمَعِي ۝ فَلْيَلِهُ
الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ۝ وَكَمْ مِنْ مَكَانٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا
تُعْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِضُ ۝ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
لَيَسْمُونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْبِيحَ الْأَنْبِيَاءِ ۝ وَمَا لَهُمْ بِهِ
مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ ۝ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا
يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝ فَاعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى ذَ
عَنْ ذِكْرِنَا وَلَوْ كَرِهَ الْغَافِلُونَ ۝ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝ ذَلِكَ
مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ ۝ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَبِيلِهِ ۝ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدَى ۝ وَرَبُّهُ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۝ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ
أَسَاءُوا ۝ وَمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا ۝
الَّذِينَ يَحْتَسِبُونَ كِبِيرَ الْأَثَمِ ۝ وَالْفَوَاحِشَ ۝ إِلَّا اللَّمَمَ ۝

25 ਭਾਵ ਬੁੱਤ ਪੂਜਣ ਨਾਲ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਮਿਲੇ ਉਹੀ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇਵੇ।

ਭਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ। (33) ਅਤੇ ਰਤਾ ਕੁ (ਚੀਜ਼) ਦੇ ਕੇ (ਫਿਰ) ਹੱਥ ਖਿੱਚ ਲਿਆ? (34) ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਗਾਇਬ (ਅਦਿਸ਼ਟ) ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ? (35) ਕੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਹੀਫ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ? (36) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ (ਨਬੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ) ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ? (37) ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ (ਪਾਪਾਂ ਦਾ) ਬੋਝ (ਭਾਰ) ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ। (38) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। (39) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। (40) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (41) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ (ਤੁਸੀਂ) ਹੱਥ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। (42) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਹਸਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਰੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। (43) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹੀ ਮਾਰਦਾ (ਅਤੇ) ਹਯਾਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ। (44) ਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹੀ ਨਰ ਅਤੇ ਮਦੀਨ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ (ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂ) ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (45) (ਭਾਵ) ਵੀਰਜ ਦੀ ਬੂੰਦ ਤੋਂ ਜੋ (ਗਰਭ ਵਿੱਚ) ਟਪਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (46) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ (ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ) ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। (47) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹੀ ਧਨਾਢ/ਦੌਲਤਮੰਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਤੇ ਨਿਰਪਨ/ਗ਼ਰੀਬ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (48) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹੀ 'ਸ਼ਿਅਰਾ' ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (49) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ਆਦ' ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਸੁੱਟਿਆ। (50)

قُلْ مَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمَدِينِيُّ
 إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرِ ۖ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ
 مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَتٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ
 فَلَا تُزَكُّوْا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّخَذَ الْأَرْبَابَ
 الَّذِينَ تَتَّبَعُوا ۚ وَأَعْظَمُ قَلِيلًا ۖ وَأَكْثَرُهُمْ
 عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُمْ يَرَوْنَهُ ۚ أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ
 مُوسَىٰ ۖ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ۖ أَلَمْ تَرَ وَآيَاتِ رَبِّكَ
 وَرَزَقَ الْاٰخِرَةَ ۖ وَأَنَّ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعَىٰ ۚ
 وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ۚ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْاَوْفَىٰ ۚ
 وَأَنَّ اِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ۚ وَأَنَّهُ هُوَ اٰضْحٰكُ وَاَبْكِي ۚ
 وَأَنَّهُ هُوَ اٰمَاتٌ وَاَحْيَا ۚ وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ
 الذَّكَرَ وَالْاُنثَىٰ ۚ مِنْ نُّطْفَةٍ اِذَا تَمَنَّىٰ ۚ وَأَنَّ عَلَيْهِ
 النَّشَاةَ الْاٰخِرَةَ ۚ وَأَنَّهُ هُوَ اَعْنَىٰ وَاَفْعَىٰ ۚ وَأَنَّهُ
 هُوَ رَبُّ الشَّعْرَةِ ۚ وَأَنَّهُ اَهْلَكَ عَادَ الْاَوَّلَىٰ ۚ

34 ਭਾਵ ਰਤਾ ਕੁ ਈਸਾਨ ਲਿਆਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਿਆ।

37 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੱਕ।

49 'ਸ਼ਿਅਰਾ' ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਰਬ ਪੂਜਦੇ ਸਨ।

ਸਹੀਫ਼ਿਆਂ-ਪਹਿਲੇ ਨਬੀਆਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਸਮਾਨੀ ਕਿਤਾਬਾਂ। ਹਯਾਤੀ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ।

ਅਤੇ 'ਸਮੂਦ' ਨੂੰ ਵੀ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। (51) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੀ; ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਵੱਡੇ ਹੀ ਜ਼ਾਲਿਮ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹੀ ਬਾਗ਼ੀ ਸਨ। (52) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਗਰੀਆਂ (ਬਸਤੀਆਂ) ਨੂੰ (ਚੁੱਕ ਕੇ) ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ। (53) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਰਿਆ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ। (54) ਤਾਂ (ਐ ਇਨਸਾਨ!) ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ 'ਤੇ ਝਗੜੋਗਾ। (55) ਇਹ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (56) ਆਉਣ ਵਾਲੀ (ਕਿਆਮਤ) ਨੇੜੇ ਆ ਪਹੁੰਚੀ। (57) ਉਸ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਤਲਕੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। (58) (ਐ ਅੱਲਾਹ! ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ!) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਲਾਮ 'ਚ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋ? (59) ਅਤੇ ਹਾਸੇ-ਤਮਾਸ਼ੇ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਲਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ। (60) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਗ਼ਫ਼ਲਤ (ਲਾਪਰਵਾਹੀ) 'ਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹੋ? (61) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੀ) ਇਬਾਦਤ/ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ। (62)

قَالَ تَمَّازِكَيْتُمْ ۝

وَسُوْدًا فَمَا أَجَبُ ۝ وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِّن قَبْلُ دَلَّاهُمْ

كَأَنؤَاهُمْ أَظْلَمُ وَأَطْعَمُ ۝ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَسُ ۝

فَعَشَاهَا مَأْكُوسًا ۝ فَيَأْتِي الْآكِلِينَ تَتَمَارَسُ ۝

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِرِ الْأُولَى ۝ إِذْ قَتَبَتِ الْآزِفَةَ ۝

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝ أَفَمِنَ هَذَا

أَحْدَابِيثٍ تَعْجَبُونَ ۝ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَتَّبِعُونَ ۝ وَ

أَنْتُمْ مُسْمِكُونَ ۝ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۝

سُورَةُ الْقَمَرِ مَكِّيَّةٌ ۝ ١٤ ۝

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ ۝ وَالنَّشْأَةُ الْقَمَرِ ۝ وَإِن يَرَوْا آيَةً

يَعْرَضُوهَا ۝ وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ۝ وَكَذَّبُوا ۝ وَاتَّبَعُوا

أَهْوَاءَهُمْ ۝ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ۝ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ

الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ مَزْدَجَرٌ ۝ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ ۝ فَمَا

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
54 ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਮਰ
 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 55 ਆਇਤਾਂ, 3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 348 ਸ਼ਬਦ 1482 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸੂਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
 1) ਕਿਆਮਤ ਨੇੜੇ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਚੰਨੂ ਪਾਟ ਗਿਆ (1) ਅਤੇ ਜੋ (ਇਨਕਾਰੀ) ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾ ਜਾਦੂ ਹੈ। (2) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ। (3) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲਿਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (4) ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਿਆਣਪ ਭਰਪੂਰ (ਕਿਤਾਬ ਵੀ), ਲੇਕਿਨ ਡਰਾਉਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (5)

54 ਭਾਵ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ।
 2 ਹੱਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁੱਝ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਮੰਗੀ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਵੇਖੋ ਚੰਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਛਮ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਫਟੇਗਾ।
 3 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਵੀ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਆਵੇਗਾ।

ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਤਾ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਬੁਲਾਵੇਗਾ। (6) ਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਬਰਾਂ 'ਚੋਂ (ਇੰਜ) ਨਿੱਕਲ ਆਉਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਪੁੰਡੀਆਂ ਟਿੱਡੀਆਂ ਹੋਣ। (7) ਉਹ ਸੱਦਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲ ਨੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ? ਇਨਕਾਰੀ ਆਖਣਗੇ, ਇਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ। (8) ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਵੀ ਬੁਠ-ਮੂਠ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬੰਦੇ (ਪੈਗੰਬਰ) ਨੂੰ ਬੁਠਲਾਇਆ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੁਦਾਈ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਵੀ। (9) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ (ਐ ਰੱਬ!) ਮੈਂ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ) ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ (ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ) ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਵੋ। (10) ਬੱਸ ਅਸੀਂ ਮੋਹਲੇਪਾਰ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। (11) ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਚਸਮੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਤਾਂ ਪਾਣੀ (ਜਿਹੜਾ) ਇਕ ਮੰਤਵ ਦੇ ਲਈ ਨਿਯਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਇੱਕਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। (12) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਇਕ ਬੇੜੀ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀ ਫੱਟਿਆਂ ਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (13) ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਇਹ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਉਸ ਬੰਦੇ (ਨੂਹ ਅਲੈ.) ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ (ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸੀ। (14) ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ। ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ? (15) ਸੋ (ਵੇਖ ਲਉ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। (16) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਅਸਾਨ (ਸੁਖਾਲਾ) ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ? (17) 'ਆਦ' ਨੇ ਵੀ ਬੁਠਲਾਇਆ ਸੀ ਸੋ (ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। (18) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਚ ਤਿੱਖੀ ਸੂਕਦੀ ਹਨੇਰੀ ਚਲਾਈ। (19)

تَعْنِ النَّذْرُ فَيَقُولُ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِيَ إِلَى شَيْءٍ نَكِيرٍ حُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْجَدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ مُمْهِصِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكُفْرُونَ هَذَا يَوْمَ عَيْسَى كَذَّابٌ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ تُورِجُ فَكذبوا عبدنا وقالوا مجنونون وانزجر فدعا ربه اني مغلوب فانتصر فقننا ابواب السماء بما هم منهمم وفجرنا الارض عيوننا فالتقى الماء على امرٍ قد قدرنا وحملة على ذات الواجه ودسرت بحجرتي باعيننا جزا لمن كان كفيرو ولقد شركتها آية فهل من مذكير فكيف كان عذابي ونذري ولقد يسرنا القرآن للذكري فهل من مذكير كذب عادي فكيف كان عذابي ونذري انا انزلنا عليهم

مؤمن

6 ਭਾਵ ਹਿਸਾਬ ਨੂੰ।

14 ਭਾਵ ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.)

15 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਕਿਸਤੀ ਰਹੀ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸਤੀ ਰਹਿ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਜੂਦੀ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੀ, ਇਸ ਉੱਮਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵੇਖੀ।

19 ਇਹ ਮੰਦਭਾਗੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮੰਦਭਾਗੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਇੰਜ) ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੁੱਟਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਖੜੇ ਹੋਏ ਖੰਜੂਰ ਦੇ ਮੋਛੇ ਹੋਣ। (20) ਸੋ (ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। (21) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ? (22) 'ਸਮੂਦ' ਨੇ ਵੀ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ। (23) ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਲਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੀਏ? ਇੰਜ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਅਤੇ ਮੱਤਮਾਰੀ ਵਾਲੇ ਹੋਈਏ। (24) ਕੀ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸੇ 'ਤੇ ਹੀ 'ਵਹੀ' ਉਤਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ? (ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਇਹ ਝੂਠ (ਅਤੇ) ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਮੀਆਂ ਮਿੱਠੂ ਹੈ। (25) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਲ ਹੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੌਣ ਝੂਠਾ (ਅਤੇ) ਆਪਣੀ ਆਪ ਤਾਰੀਫ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (26) (ਐ ਸਾਲਿਹ ਅਲੈ.) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਉਠਣੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਸਬਰ ਕਰੋ। (27) ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੇਕ (ਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ) ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (28) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ (ਉਠਣੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ) ਖੁੱਚਾਂ ਵੱਢ ਸੁੱਟੀਆਂ। (29) ਸੋ (ਵੇਖ ਲਉ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ। (30) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਲਈ) ਇੱਕ ਚੰਘਿਆੜ ਭੇਜੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਵਾੜ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਅਤੇ ਲਤਾੜੀ ਚੂਰਾ-ਚੂਰਾ ਹੋਈ ਵਾੜ। (31) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਅਸਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ? (32) ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਵੀ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ। (33)

رَبِّمَا صَرَحْنَا فِي يَوْمٍ مَّحْسُومٍ مُّسْتَمِرًّا تَنْزِعُ النَّاسَ
كَأَنَّهُمْ أَعْمَارُ حَمَلٍ مُّنْقَعَةٍ ۖ فَلَئِمَّ كَانَ عَدَاؤِي وَ
نُدْرِي ۖ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُّذَكِّرٍ ۖ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ۖ فَقَالُوا ابْنُوا لَنَا
وَأَجِدْآ تَنْبِيعَهُ ۖ إِنَّا إِذَا لَفِئِي ضَالِّينَ وَسُعْرٍ ۖ أَلْفِي
الذِّكْرِ عَلَيْكُمْ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَابٌ أَلْسُرُ ۖ
سَيَعْلَمُونَ عَدَاؤِنَا مِنَ الْكذَابِ الْاَلْسُرِ ۖ إِنَّا مُرْسِلُوا
الْبَاقِ وَفَنَاءَهُ لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ۖ وَبَيْنَهُمْ
أَنَّ السَّاءَ قَسَمَةً بَيْنَهُمْ ۖ كُلٌّ شَرِبَ مُمْخَضًا ۖ فَتَادَا
صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ۖ فَلَئِمَّ كَانَ عَدَاؤِي وَ
نُدْرِي ۖ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْكُمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَمَا كُنُوا
كَهْتَمِيمِ الْمُحْتَظِرِ ۖ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ
فَهَلْ مِنْ مُذَكِّرٍ ۖ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ۖ

مَزِين

28 ਉਠਣੀ ਜਿਸ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਬਾਰੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਜਾਣ।
29 ਇੱਕ ਬਦਕਾਰ ਜ਼ਨਾਨੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰ/ਪਸੂ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਠਣੀ ਦੀਆਂ ਖੁੱਚਾਂ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਥਰੀਲੀ ਹਵਾ ਚਲਾਈ ਪਰ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਆਰ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਬਚਾ ਲਿਆ। (34) ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (35) ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਡਰਾਇਆ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਡਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤੀ। (36) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੋ (ਹੁਣ) ਮੇਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਦੇ ਸੁਆਦ ਲਓ। (37) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੜਕਸਾਰ ਹੀ ਅਟੱਲ ਅਜ਼ਾਬ ਨੇ ਆ ਨੱਪਿਆ। (38) ਤਾਂ (ਹੁਣ) ਮੇਰੇ ਅਜ਼ਾਬ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਓ। (39) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਅਸਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ? (40) ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਐਨ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਏ। (41) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੱਫ ਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਆਦਮੀ ਝੱਫ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। (42) (ਐ ਅਰਬ ਵਾਲਿਓ!) ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਹਨ? ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਪਹਿਲੀਆਂ) ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਾਮਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? (43) ਕੀ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਮਾਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ? (44) ਛੇਤੀ ਹੀ ਗਰੇਹ ਹਾਰ ਖਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਣਗੇ। (45) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਕਿਆਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਤੇ ਕੌੜੀ ਘੜੀ ਹੈ। (46) ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਤੇ ਮੱਤ ਮਾਰੀ 'ਚ (ਫਸੇ ਹੋਏ) ਹਨ। (47) ਉਸ ਦਿਨ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਦੇਜ਼ਖ ਵਿਚ ਘਸੀਟੇ ਜਾਣਗੇ। (ਹੁਣ) ਅੱਗ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਓ। (48)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا جَعَلْنَاهُمْ إِبْرَاهِيمَ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ إِسْحَاقَ وَمَنْ عِنْدَنَا كَذَابٌ كَذِبًا نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۖ وَلَقَدْ أَنْذَرْتَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُورِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَافِيَةٍ فَطَسَّنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِي ۖ وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ۖ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِي ۖ وَلَقَدْ يَسْرَنَّا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۗ ۖ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُورُ ۖ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذِبًا فَآخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ۖ أَكْفَأُكُمْ خَيْرٌ مِمَّنْ أُولِيكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ۖ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ۖ سَيَوْمَ يَجْمَعُونَ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ۖ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذَى وَأَمْرٌ ۖ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ۖ يَوْمَ يُسْحَبُونَ

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (49) ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਅੱਖ ਝਪਕਦਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (50) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿ-ਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੋਚੋ ਸਮਝੋ? (51) ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ (ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ) ਅਮਲ ਪੱਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (52) (ਭਾਵ) ਹਰੇਕ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (53) ਜਿਹੜੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਉਹ ਬਾਗ਼/ਬਗ਼ੀਚਿਆਂ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। (54) (ਭਾਵ) ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੁਦੜਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ। (55)

الرَّحْمٰنُ

قُلْ مَا خَطْبُكُمْ

فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُقُوا مِن سَقَرٍ ۚ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۚ وَمَا اَنْزَلْنَا اِلَّا وَاِحْدَةً ۚ كَلِمَةً بِالْبَصَرِ ۚ وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِن مُّذَكِّرٍ ۚ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ۚ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَضَرٌّ ۚ اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ ۚ فِي مَفْعَدٍ صٰدِقٍ عِنْدَ مَلِيْكٍ مُّقْتَدِرٍ ۚ

سُوْرَةُ الرَّحْمٰنِ مَكِّيَّةٌ ۙ اٰيٰتُهٗا ۙ ٥٥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الرَّحْمٰنُ ۙ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ۙ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ۙ عَلَّمَهُ الْبَيٰنَ ۙ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۙ وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدْنَ ۙ وَالسَّمَاءُ رُفْعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۙ اَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ۙ وَاَقِيْمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ۙ وَالْاَرْضُ وَضَعَهَا لِلْاِنْسَانِ ۙ

مِثْلُ

55. ਸੂਰਤ ਅਰ-ਰਹਮਾਨ
ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 78 ਆਇਤਾਂ,
 3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 381 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
 1683 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
 (ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ ਜੋ) ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ। (1) ਉਸੇ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। (2) ਉਸੇ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। (3) ਉਸੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਸਿਖਾਇਆ। (4) ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦ੍ਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। (5) ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਤੇ ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਤੇ ਦਰਖ਼ਤ ਸਿਜਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (6) ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੇ ਅਸਮਾਨ (ਅਕਾਸ਼) ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ, ਤੱਕੜੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। (7) ਕਿ ਤੱਕੜੀ (ਨਾਲ ਤੋਲਣ) ਵਿੱਚ ਹੱਦਾਂ ਨਾ ਟੱਪਿਆ ਕਰੇ (8) ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਤੋਲੇ ਤੇ ਨਾਪ (ਤੋਲ) ਘੱਟ ਨਾ ਤੋਲਿਆ ਕਰੇ। (9) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ ਦੇ ਲਈ ਧਰਤੀ ਪਸਾਰੀ। (10)

ਉਸ ਵਿਚ ਫਲ (ਮੇਵੇ) ਅਤੇ ਖੰਜੂਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁਲਾਫ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (11) ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੂੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਹਿਕਦੇ ਟਹਿਕਦੇ ਫੁੱਲ। (12) ਤਾਂ (ਐ ਜਿੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜੱਥਿਓ!) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ (ਦਾਤਾਂ) ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (13) ਉਸੇ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਠੀਕਰੀ ਵਰਗੇ ਸੁੱਕੇ ਸੜੇ ਗਾਰੇ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ। (14) ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। (15) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (16) ਉਹੀ ਦੇਵੇਂ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ (ਹੈ)। (17) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (18) ਉਸੇ ਨੇ ਦੋ ਸਮੁੰਦਰ ਵਗਾਏ ਜਿਹੜੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ। (19) ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਓਟ ਹੈ ਕਿ (ਉਸ ਤੋਂ) ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। (20) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (21) (ਇਹਨਾਂ) ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਮੂੰਗੇ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਨ। (22) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (23) ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਉਸੇ ਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਪਹਾੜਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਚੇ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (24) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (25) ਜਿਹੜੀ ਮਖਲੂਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਸਭ ਨੇ ਮਿਟ ਜਾਣਾ ਹੈ। (26) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਾਤ (ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੀ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸ਼ਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਰਹੇਗੀ। (27) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (28) ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਉਸੇ ਦੇ ਹੀ ਮੰਗਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿਚ ਰੁੱਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। (29)

13 ਭਾਵ ਜਿੰਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ।

17 ਭਾਵ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੂਰਬ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮ ਦੀਆਂ।

قَالَ مَا ظَنَنْتُمْ
فِيهَا فَأَكْهَمُهُ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ وَالْحَبُّ
ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ فِيمَا بَيْنَ الْأَيْمَنِ وَالشِّمَالِ
تَكَذَّبْتُمْ بِئِنَّ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ صَالِحٍ كَالْفَخَّارِ
وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ فِيمَا بَيْنَ الْأَيْمَنِ
وَالشِّمَالِ تَكَذَّبْتُمْ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ
فِيمَا بَيْنَ الْأَيْمَنِ وَالشِّمَالِ تَكَذَّبْتُمْ مَدْرَجَ الْبَحْرَيْنِ
يَلْتَقِيانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيانِ فِيمَا بَيْنَ الْأَيْمَنِ
وَالشِّمَالِ تَكَذَّبْتُمْ يَخْرُجُ مِنْهُمَا الْوُجُودُ وَالْمَرْجَانُ
فِيمَا بَيْنَ الْأَيْمَنِ وَالشِّمَالِ تَكَذَّبْتُمْ وَ لَهُ الْجَوَارِ الْمُشْتَرِكُ
فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ فِيمَا بَيْنَ الْأَيْمَنِ وَالشِّمَالِ تَكَذَّبْتُمْ
كُلٌّ مِنْ عِنْدِهَا فَإِنَّهُ يُبْقِي وَجْهَ رَبِّكَ
ذُو الْجَلِيلِ وَالْإِكْرَامِ فِيمَا بَيْنَ الْأَيْمَنِ وَالشِّمَالِ تَكَذَّبْتُمْ
تَكَذَّبْتُمْ يَسْئَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

مَذَل

ਉਹ ਦੋਜ਼ਖ ਅਤੇ ਉਬਲਦੇ ਹੋਏ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਫਿਰਨਗੇ।(44) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(45) ਅਤੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ੂਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਦੋ ਬਾਗ਼-ਬਗੀਚੇ ਹਨ। (46) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(47) ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਹਨ (ਭਾਵ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹਨ।(48)) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(49) ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਚਸ਼ਮੇ ਵਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।(50) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(51) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਫਲ-ਮੇਵੇ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ।(52) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(53) (ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ) ਅਜਿਹੇ ਵਿਛਾਉਣਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਤਰ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਹਨ, ਤਕੀਏ ਲਾਈਂ (ਬੈਠੇ) ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਬਾਗ਼ਾਂ ਦੇ ਫਲ-ਮੇਵੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਝੁੱਕ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।(54) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(55) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨੀਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਨਤ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਜਿੰਨ ਨੇ ਹੱਥ ਲਾਇਆ (ਹੋਵੇਗਾ)।(56) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(57) ਜਿਵੇਂ ਉਹ (ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ) ਹੀਰੇ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਹੋਣ।(58) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(59) ਨੇਕੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨੇਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਹੋਰ) ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।(60) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(61)

كُلُّ نَفْسٍ ظَالِمَةٌ لِّلَّذِي هِيَ ۗ

الَّذِينَ هُمْ ۗ

الَّذِينَ هُمْ ۗ	الْمُجْرِمُونَ ۗ يَطُوفُونَ فِيهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ ۗ إِنَّ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ وَلِمَنْ خَافَ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ۗ فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	ذَوَاتًا أَفْنَانٍ ۗ فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	فِيهَا عَيْنٌ تُجْرِي ۗ فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	تَكْذِبِينَ ۗ فِيهَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَيْنِ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۗ وَجَنَّاتٍ أُجْتَتَبِينَ دَانٍ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ فِيهَا قُصُورٌ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	الطَّرِيفِ ۗ لَمْ يَطْمِئِنُّوا فِيهَا قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٍ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ كَانَهُنَّ الْيَاكُوتُ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	وَالْمُهَاجِرُ ۗ فِي آتِي الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبِينَ ۗ
الَّذِينَ هُمْ ۗ	هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ۗ فِي آتِي

مَذِينِ

60 ਨੇਕ ਬੰਦਗੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨੇਕ ਸਵਾਬ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬਾਗ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਬਾਗ਼ ਹੋਰ ਹਨ।(62) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(63) ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹਰੇ ਰੰਗ (ਦੇ ਬਾਗ਼)।(64) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(65) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚਸ਼ਮੇ ਉਬਲ ਰਹੇ ਹਨ।(66) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(67) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਲ-ਮੇਵੇ ਅਤੇ ਖੰਜੂਰ ਅਤੇ ਅਨਾਰ ਹਨ।(68) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (69) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਣੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਹਨ।(70) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ।(71) ਉਹ ਹੂਰਾਂ (ਹਨ,ਜਿਹੜੀਆਂ) ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕੀਆਂ-ਛੁਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ(ਹਨ।)(72) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ? (73) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਨਤ ਵਾਲਿਆਂ (ਨੇ) ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਨਾ ਕਿਸੇ ਜਿੰਨ (ਨੇ) ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ(ਹੋਵੇਗਾ।)(74) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(75) ਹਰੇ ਗ਼ਲੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡਮੁੱਲੇ ਦੁਰਲੱਭ ਵਿਛਾਉਣਿਆਂ 'ਤੇ ਤਕੀਏ ਲਾਈਂ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ।(76) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਗੇ?(77)(ਐ ਮੁਹੰਮਦ!) ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਰੋਅਬ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੱਡਾ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ।(78)

الرَّحْمٰنُ
قَالَ تَمَنَّا خَيْرًا مِّنْ ذَلِكَ

اَلَا رَّبِّكُمْ تَكْذِبُ ۝ وَمِنْ دُونِهِمَا
جَنَّتَيْنِ ۝ فَيَاۤءِ اِلَآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۝
مُدْهَامَتَيْنِ ۝ فَيَاۤءِ اِلَآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۝
فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَضَآحَتَيْنِ ۝ فَيَاۤءِ اِلَآءِ رَبِّكُمْ
تَكْذِبُ ۝ فِيهِمَا نَارُكَوْبَةٍ وَرَمَّانٌ ۝
فَيَاۤءِ اِلَآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۝ فِيْهِنَّ خَيْرٌ
جَسَانٌ ۝ فَيَاۤءِ اِلَآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۝ حُوْرٌ
مَّقْصُوْرَةٌ فِي الْجَنَّةِ ۝ فَيَاۤءِ اِلَآءِ رَبِّكُمْ
تَكْذِبُ ۝ لَمْ يَطْمِئِنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ۝
فَيَاۤءِ اِلَآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۝ مُتَكِيْنَ عَلٰ
رَفْدٍ حُضْرٍ وَعَبَقَرٍ ۝ حِسَانٌ ۝ فَيَاۤءِ اِلَآءِ
رَبِّكُمْ تَكْذِبُ ۝ تَبْرَكَ اِسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ
وَالْاِكْرَامِ ۝

مَدْرَسَةٌ

78 ਹਰ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਮਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਆਪ ਨਿਆਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਵੀ ਨਿਆਮਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚੋ।

56. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਵਾਕਿਆ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 96 ਆਇਤਾਂ, 3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 384 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1768 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਵਾਪਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇਗੀ। (1) ਉਸ ਦੇ ਵਾਪਰ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ। (2) ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ (ਜ਼ਲੀਲ) ਕਰੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ (ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ) ਬਣਾਏ। (3) ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਭੁਚਾਲ ਨਾਲ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ (4) ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਕੇ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (5) ਫਿਰ ਧੂੜ-ਧੱਫਾ ਬਣ ਕੇ ਉੱਡਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। (6) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ (ਦੇ ਟੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ) ਵੰਡੇ ਜਾਉਗੇ। (7) ਤਾਂ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ (ਸੁਬਹਾਨ ਅੱਲਾਹ) ਕਿ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੀ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। (8) ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ (ਅਫ਼ਸੋਸ!) ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਫਸੇ) ਹੋਏ ਹਨ? (9) ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (10) (ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ) ਉਹ ਅੱਗੇ ਹੀ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (11) ਉਹੀ (ਅੱਲਾਹ) ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਨ। ਨਿਅਮਤਾਂ ਦੇ (ਭਰਪੂਰ) ਬਾਗ਼/ਬਗੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ। (12) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। (13) ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ। (14) (ਹੀਰੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਗ਼ੈਰਾ ਨਾਲ) ਜੜੇ ਹੋਏ ਤਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ। (15) ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਤਕੀਏ (ਲਾਈ) ਬੈਠੇ (ਹੋਣਗੇ)। (16) ਗੱਭਰੂ ਜਵਾਨ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਇੱਕੋ ਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ) ਰਹਿਣਗੇ। (17) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪਿਆਲੇ ਅਤੇ ਸੁਰਾਹੀਆਂ ਲਈ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਗਲਾਸ ਲੈ ਕੇ। (18) ਉਸ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਰ 'ਚ ਦਰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਕਲਾਂ 'ਚ ਖ਼ਰਾਬੀ ਆਵੇਗੀ (19)

قُلْ مَا تَشَاءُونَ

الرَّابِعَةُ ٥٦

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ (٥٦)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۗ لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ۖ

خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ۗ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ۖ

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ۖ فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا ۖ

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ۗ فَأَصْحَبُ الْمِئْمَنَةِ ۗ

مَا أَصْحَبُ الْمِئْمَنَةِ ۗ وَأَصْحَبُ الْمُشْجَمَةِ ۖ

مَا أَصْحَبُ الْمُشْجَمَةِ ۗ وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ۗ

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ۗ فِي جَنَّتِ التَّعْطِيرِ ۖ

ثُلَّةٌ مِّنَ الْأُولَئِينَ ۖ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ۗ

عَلَى سُرْسُرٍ مَّوْضُونَةٍ ۖ مُّتَّكِلِينَ عَلَيْهَا مُتَّقِلِينَ ۖ

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُّحَلَّدُونَ ۗ بِأَكْرَابٍ

وَآبَارٍ ۖ وَكَاسٍ مِّنْ مَّعِينٍ ۗ لَا يُصَدَّعُونَ

14 ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਉੱਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਪਿਛਲੀ ਇਹ ਉੱਮਤ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪਿਛਲੀ ਇਸੇ ਉੱਮਤ ਨੂੰ ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਿੱਛੋਂ ਘੱਟ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਤੇ ਫਲ-ਮੇਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੋਣਗੇ (20) ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਗੋਸ਼ਤ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਚਾਹੇਗਾ। (21) ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ (ਸੋਹਣੀਆਂ-ਸੁਣੱਖੀਆਂ) ਹੂਰਾਂ (22) ਜਿਵੇਂ (ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਨਾਲ) ਕੱਜੇ ਹੋਏ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਮੋਤੀ। (23) ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (24) ਉੱਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬੇਕਾਰ (ਬਕਵਾਸ) ਗੱਲ ਸੁਣਨਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ। (25) ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਲਾਮ ਸਲਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। (26) ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ (ਸੁਬਹਾਨ ਅੱਲਾਹ) ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਐਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਨ। (27) (ਭਾਵ) ਬਿਨਾਂ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ (28) ਅਤੇ ਤਹਿ-ਪਰ-ਤਹਿ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਕੇਲਿਆਂ (29) ਤੇ ਲੰਬਿਆਂ-ਲੰਬਿਆਂ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਤੇ (30) ਪਾਣੀ ਦੇ ਝਰਨਿਆਂ ਤੇ (31) ਅਮੁੱਕ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਫਲ-ਮੇਵਿਆਂ (ਦੇ ਬਾਗ਼-ਬਗੀਚਿਆਂ) ਵਿੱਚ। (32) ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਕਦੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕੋਈ) ਰੋਕੇ-ਟੋਕੇਗਾ (33) ਤੇ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਫ਼ਰਸ਼ਾਂ (ਮਹੱਲਾਂ) ਵਿੱਚ। (34) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ (ਹੂਰਾਂ) ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (35) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਆਰੀਆਂ ਬਣਾਇਆ। (36) (ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ) ਪਿਆਰੀਆਂ ਤੇ ਹਾਣ ਪ੍ਰਮਾਣ। (37) ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ। (38) ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ (39) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ (40) ਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ (ਅਫ਼ਸੋਸ!) ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ (ਭੈੜੇ ਅਜਾਬ ਵਿਚ) ਹੋਣਗੇ। (41) (ਭਾਵ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੀਆਂ) ਲਪਟਾਂ ਤੇ ਖੋਲਦੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਵਿਚ। (42) ਤੇ ਕਾਲੇ-ਸਿਆਹ ਪੁੰਏ ਦੀ ਛਾਂ ਵਿਚ। (43)

قَالَ مَا خَلِقُ إِلَّا
عَنْهَا وَلَا يُنْفَكُ عَنْهَا وَلَا يَخَيْرُ رُونَ ۝
وَلَا يَخْرُطُ بِرِمْ مَآ يَشْتَهُونَ ۝ وَحُورٌ عِينٌ ۝
كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ۝ جَزَاءً لِّمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۝ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ۝
إِذَا قِيلَ لَهُمْ سَلُوا سَلْمًا ۝ وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ هَ مَا
أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۝ فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۝ وَ طَلْحٍ
مَّنْضُودٍ ۝ وَ ظِلِّ مَنُودٍ ۝ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۝ وَ
فَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۝ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝
وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝ إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً ۝
فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا عُرْبًا أَتْرَابًا ۝ لِأَصْحَابِ
الْيَمِينِ ۝ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوْلِيَيْنِ ۝ وَ شَلَاةٌ مِّنَ
الْآخِرِينَ ۝ وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ هَ مَا أَصْحَابُ
الشِّمَالِ ۝ فِي سَمُومٍ وَ حَمِيمٍ ۝ وَ ظِلِّ مِّنْ

33 ਭਾਵ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ।

40 ਸੱਜਾ ਅਤੇ ਖੱਬਾ ਇਹ ਕਿ ਕਰਮ ਪੱਤਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਉਹ ਜੰਨਤੀ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਾਲਾ ਨਰਕੀ।

(ਜਿਹੜੀ) ਨਾ ਠੰਢੀ (ਹੈ) ਤੇ ਨਾ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ। (44) ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਜ਼-ਉ-ਨਿਅਮਤਾਂ ਦੇ ਐਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਸਨ (45) ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ (46) ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਭਲਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰ ਗਏ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਹੱਡੀਆਂ (ਹੀ ਹੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ) ਤਾਂ ਕੀ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਉੱਠਣਾ ਪਏਗਾ? (47) ਅਤੇ ਕੀ ਸਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ? (48) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ (49) (ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ) ਇੱਕ ਦਿਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ? (50) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਐ ਗੁੰਮਰਾਹੋ! (51) ਬੋਹਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਖਾਉਗੇ (52) ਫਿਰ ਉਸੇ ਨਾਲ ਢਿੱਡ ਭਰੋਗੇ। (53) ਫਿਰ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਬਲਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਪੀਓਗੇ (54) ਅਤੇ ਪੀਓਗੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤਿਹਾਏ ਉਠ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। (55) ਬਦਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। (56) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਤਾਂ) ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠਣ ਨੂੰ) ਕਿਉਂ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ? (57) ਵੇਖੋ ਸਹੀ ਕਿ ਜਿਸ (ਵੀਰਜ) ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ (ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ) ਟਪਕਾਉਂਦੇ ਹੋ? (58) ਕੀ ਤੁਸੀਂ (ਉਸ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨ) ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। (59) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰਨਾ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬੇਬਸ ਨਹੀਂ। (60)

قَالَ مَا خَفِيَ عَلَيْكُمْ
الرَّابِعَةُ ۞

يَحْمُومٍ ۞ لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۞ إِنَّهُمْ كَانُوا
قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَدِينَ ۞ وَكَانُوا يُصِرُّونَ
عَلَىٰ الْحِنْفِ الْعَظِيمِ ۞ وَكَانُوا يَقُولُونَ ۚ أَأَبَدًا
مِّثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ۚ إِنَّا لَبِعُوثُونَ ۞
أَوِ ابَاؤُنَا الْأَوْلُونَ ۞ قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَ
الْآخِرِينَ ۞ كَجَمْعٍ مَّوْعُونَ ۚ إِلَىٰ مَبِيقَاتِ يَوْمٍ
مَّعْلُومٍ ۞ ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيْهَا الضَّالُّونَ الْمَكِيدُونَ ۞
لَأَكَلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زُقُومٍ ۞ فَسَالُونَ
مِنْهَا الْبُطُونَ ۞ فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ
الْحَمِيمِ ۞ فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ ۚ هَذَا
نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ۚ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا
تَصَدَّقُونَ ۞ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْنُونَ ۚ ؕ ؕ أَنْتُمْ
تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ۞ نَحْنُ قَدَرْنَا

مِثْلًا

57 ਭਾਵ ਦੂਸਰਾ ਬਣਾਉਣਾ।

ਹਾਂ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ ਮੱਲ ਲੈਣ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜਹਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਈਏ। (61) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਜੰਮਣਾ ਤਾਂ ਮੰਨ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? (62) ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਬੀਜਦੇ ਹੋ। (63) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਗਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ? (64) ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੂਰਾ ਚੂਰਾ ਕਰਕੇ ਭੌਂ ਬਣਾ ਦੇਈਏ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿ ਜਾਵੋ। (65) (ਕਿ ਹਾਏ!) ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਦੀ ਚੱਟੀ 'ਚ ਪੈ ਗਏ (66) ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਹੀ ਹਾਂ ਮੰਦਭਾਗੇ। (67) ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਤੁਸੀਂ ਪੀਂਦੇ ਹੋ। (68) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਦਲਾਂ 'ਚੋਂ ਵਰ੍ਹਾਇਆ ਹੈ? ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਾਂ? (69) ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਾ ਬਣਾ ਦੇਈਏ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (70) ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਅੱਗ ਤੁਸੀਂ ਦਰੱਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋ (71) ਕੀ ਉਸ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? (72) ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਣ ਅਤੇ ਰਾਹੀਆਂ-ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। (73) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਿਆ ਕਰੋ। (74) ਮੈਨੂੰ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! (75)

قَالَ فَاصْبِرْ ۖ
 بَيْنَكُمْ الْمَوْتُ وَمَا نَحْنُ بِمُسْبِقِينَ ۗ عَلَّ أَنْ
 تَبْدَلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ۗ
 وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ۗ
 أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحَدِّثُونَ ۗ أَأَنْتُمْ تُزْرِعُونَ ۗ أَمْ
 نَحْنُ الزَّارِعُونَ ۗ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا
 فَظَلِمْتُمْ ظَفْمًا هُونًا ۗ وَإِنَّا لَمُغْرَمُونَ ۗ بَلْ نَحْنُ
 مَخْرُومُونَ ۗ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ۗ
 ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ۗ
 لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ جُرَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۗ
 أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۗ ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ
 شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ۗ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا
 تَذَكُّرًا ۗ وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ ۗ فَسَبِّحْ بِاسْمِ
 رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۗ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوْجِعِ النُّجُومِ ۗ

61 ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਵਸਾਈਏ।

72 ਕਈ ਹਰੇ ਦਰੱਖਤ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਗੜਨ ਨਾਲ ਅੱਗ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ।

73 ਯਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਸ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਰਦੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

75 ਇੱਕ ਅਰਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਇਤਾਂ ਉਤਰਨ ਦੀ।

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਇਹ ਵੱਡੀ ਸਹੁੰ ਹੈ (76) ਕਿ ਇਹ ਵੱਡੇ ਮਰਾਤਬਿਆਂ ਵਾਲਾ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਹੈ। (77) (ਜੋ) ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ) ਹੈ। (78) ਉਸ ਨੂੰ ਉਹੀ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਾਕ ਹਨ। (79) ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (80) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ? (81) ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ੀਫਾ ਇਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹੋ? (82) ਭਲਾ ਜਦੋਂ ਰੂਹ ਗਲੇ (ਸੰਘ) ਵਿੱਚ ਆ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ (83) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋ (84) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। (85) ਬੱਸ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ (86) ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਰੂਹ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ? (87) ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ) ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ (88) ਤਾਂ (ਉਸ ਦੇ ਲਈ) ਸੁਖਦਾਇਕ ਅਤੇ ਮਹਿਕਦੇ-ਟਹਿਕਦੇ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਨਿਅਮਤਾਂ ਭਰਪੂਰ ਬਾਗ਼-ਬਗ਼ੀਚੇ ਹਨ। (89) ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੱਜੇ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। (90) ਤਾਂ (ਆਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ) ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਲਾਮ। (91) ਜੇਕਰ ਉਹ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁੰਮਰਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। (92) ਤਾਂ (ਉਸ ਦੇ ਲਈ) ਖੱਲਦੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (93) ਅਤੇ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ (ਹੈ)। (94)

قَالَ فَاصْبِرْ ۖ
وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّوَعْدِكَ عَظِيمٌ ۚ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ
كَرِيمٌ ۚ فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ۚ لَا يَسُـَٔدُ إِلَّا
الْمُطَهَّرُونَ ۚ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝
أَفِي هَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهُونَ ۚ وَتَجْعَلُونَ
رِزْقَكُمْ أَنْكُمْ سَاكِنِينَ ۚ فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ
الْحُلُقُومَ ۚ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ۚ وَنَحْنُ
أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ ۚ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۚ فَلَوْلَا
إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۚ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۚ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقْرَبِينَ ۚ
فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتِ نَعِيمٍ ۚ وَأَمَّا إِنْ
كَانَ مِنَ الْأَعْيُنِ ۚ فَسَلْمٌ لِّكَ مِنْ
أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۚ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكْذِبِينَ
الضَّالِّينَ ۚ فَتُزَلُّ مِنْ حَمِيمٍ ۚ وَتَصْلِيَةٌ

مِنْ

79 ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਰਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਜਾਂ (ਲੋਹ-ਏ-ਮਹਿਫੂਜ਼) ਵਿੱਚ।

91 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਸੱਲੀ ਰੱਖੋ।

ਮਰਾਤਬਿਆਂ-ਰੁਤਬਿਆਂ, ਦਰਜਿਆਂ।

ਇਹ (ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਯਕੀਨਨ ਸਹੀ ਭਾਵ) ਅਟੱਲ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। (95) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਹਦਿਗਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਨਾਉਂ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (96)

57 ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਦੀਦ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 29 ਆਇਤਾਂ, 4 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 586 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 2599 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀ ਮਖ਼ਲੂਕ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (1) ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਜਿਉਂਦੇ ਕਰਦਾ ਤੇ ਮਾਰਦਾ ਏ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (2) ਉਹੀ (ਸੱਭ ਤੋਂ) ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ (ਸੱਭ ਤੋਂ) ਪਿਛਲਾ ਤੇ (ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੋਂ) ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੇ (ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਤ ਤੋਂ) ਲੁਕਿਆ-ਛੁਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (3) ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਿਆ ਫਿਰ ਅਰਸ਼ 'ਤੇ ਜਾ ਠਹਿਰਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਅਸਮਾਨੋਂ ਉਤਰਦੀ ਤੇ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਸਭ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਹੋਵੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (4) ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ (ਨਬੇੜੇ ਲਈ) ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਫ ਪਰਤਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (5)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبِّيَ الْأَعْلَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ، وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِيهِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُبُ فِيهَا، وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ، وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ لَهُ

۱۱۳

مَنْ

(ਉਹੀ) ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਮਨਾਂ ਦੇ ਭੇਤਾਂ ਤੱਕ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (6) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਤੇ ਜਿਸ (ਮਾਲ-ਦੌਲਤ) ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਆਪਣਾ) ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ (ਨਾਇਬ) ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ (ਮਾਲ-ਦੌਲਤ) ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (7) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੋ ਕਿ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ? ਹਾਲਾਂਕਿ (ਉਸ ਦੇ) ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ (ਉਸ ਦੀ) ਪਰਤਿਗਿਆ ਵੀ ਲੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। (8) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ (ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ) ਆਇਤਾਂ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਨ੍ਹੇਰਿਆਂ ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਵੇ ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਰਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (9) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ

ਕਰਦੇ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ਤਹਿ (ਮੱਕੇ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੰਗ ਲੜੀ, ਉਹ (ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਪਿੱਛੋਂ ਕੀਤੇ ਕੱਤਰੇ ਉਹ) ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁੱਛਾਰ ਨਾਲ ਲੜੇ ਤੇ ਮਰੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ (ਸਵਾਬ ਦਾ) ਵਚਨ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (10)

8 ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

10 ਸਭ ਕੁੱਝ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਮਾਲਿਕ ਫ਼ਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਬਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਤਹਿ (ਮੱਕਾ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਾ ਉਸੇ ਦਾ ਮਾਲ ਸੀ ਭਾਵ ਫ਼ਤਹਿ ਮੱਕਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਹਾਦ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਵੱਡੇ ਦਰਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਏ।

مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ

مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ

مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ تَرْجَعُ

الْأُمُورُ ۗ يُؤَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ

فِي الْبَيْلِ ۗ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۗ أَمْنُوا

بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُتَخَلِّفِينَ

فِيهِ ۗ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ

كَبِيرٌ ۗ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ وَالرَّسُولُ

يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ

إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۗ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَيَّ

عَبْدًا ۗ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ

إِلَى النُّورِ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَكَرِيمٌ ۗ وَمَا

لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَرَبِّكُمْ

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَن أَنْفَقَ

مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ ۗ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً

مَنْزِلًا

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਸੈਤਾਨ) ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੁਹਾਥੋਂ ਛੁਡਵਾਈ (ਬਦਲਾ) ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਉਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ (ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।) ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੇਜ਼ਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਯੋਗ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ। (15)ਕੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਵੇਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਰੱਬੀ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ) ਜਿਹੜਾ ਸੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸੁਣਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨਰਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸਖਤ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਬਾਗ਼ੀ ਹਨ।(16)

ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਉਂਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ।(17) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਰਦ ਵੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਨੇਕ (ਨੀਯਤ) ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਸਹਿਤ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ (ਬਦਲਾ) ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਵਾਲਾ ਬਦਲਾ ਹੈ।(18)ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ, ਇਹੋ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਚਿਆਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ (ਅਮਲਾਂ) ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਈਮਾਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਫਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ, ਉਹੀ ਦੇਜ਼ਮ ਵਾਲੇ ਹਨ।(19)

قُلْ مَا تَدْعُونَ
الْعِبَادَةَ

وَعَزَّزْنَاكُمْ الْإِمَانِ حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَزَّزْنَاكُمْ
بِاللَّهِ الْعَزَّزُورِ ۝ قَالِیَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ
وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَا أُوْكُمْ النَّارُ هِيَ
مَوْلَاكُمْ وَمَوْئِلُ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۝ الَّذِينَ
آمَنُوا أَن تَحْشَرَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ
مِنَ الْحَقِّ ۝ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۝
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَسِقُونَ ۝ اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
يُعْزِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ
الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝ إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ
وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعَفُ
لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ۝ وَالشُّهَدَاءُ

16 ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਉਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਨਰਮ ਹੋਵੇ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸੋਹਬਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਮੁੱਦਤ ਪਿੱਛਿਉਂ ਸਖਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸਿਫਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

17 ਭਾਵ ਅਰਬੀ ਲੋਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮੁਰਦਾ (ਬੰਜਰ) ਜ਼ਮੀਨ। ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ।

ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਡ-ਤਮਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬਣਾਉ ਸਿੰਗਾਰ (ਹੈ) ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਜਤਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਆਲ-ਔਲਾਦ ਦੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ (ਹੋਣ ਦੀ) ਚਾਹਣਾ ਅਤੇ (ਲਾਲਸਾ) ਹੈ। (ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇੰਜ ਹੈ) ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਕਿ (ਉਸ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਉੱਗਦੀ ਅਤੇ) ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਲੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੀ ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ (ਐ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ!) ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਕ ਕੇ ਪੀਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਚੂਰਾ-ਚੂਰਾ ਭੋਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ (ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ) ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਤੇ (ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ (ਰਜ਼ਾ) ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਹੈ। (20) (ਐ ਬੰਦਿਓ!) ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਅਤੇ ਜੰਨਤ ਵੱਲ ਦੌੜੋ ਜਿਸ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। (ਅਤੇ) ਜਿਹੜੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਮਿਹਰ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਡੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (21)

عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۖ إِغْلُظْ أُنثَىٰ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ ۖ وَ لَهُمْ وَزِينَةٌ وَ تَفَاخُؤٌ بَيْنَكُمْ وَ تَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْبٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهْبِي فَتَرَهُ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَ فِي الذِّخْرِ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَ مَغْفِرَةٌ ۖ مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٌ ۖ وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعٌ الْعُرُورِ ۖ سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ ۖ مِنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ ۖ أَعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ ۖ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۖ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۖ مَا أَصَابَ مِنْ

20 ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਫਿਰ ਤਮਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਣਾਉ-ਸਿੰਗਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਹਰਭ ਕਰਨਾ। ਜਦੋਂ ਮਰਨਾ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਾਲ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਦੀ ਫਿਕਰ ਲੱਗੀ ਰਹੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਘਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧੋਖੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ ਇਹ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ, ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ (ਅਤੇ) ਇਹ (ਕੰਮ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ। (22) ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ (ਮਤਲਬ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਫੌਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸੇ ਨੇ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਘੁਮੰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸ਼ੇਖੀ ਖੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (23) ਜਿਹੜੇ ਖੁਦ ਵੀ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਜੂਸੀ ਸਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ (ਨੇਕੀ ਤੋਂ) ਮੂੰਹ ਮੋੜੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਵੀ ਬੇਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹੈ। (24) ਅਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ (ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ) ਤੱਕੜੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਤੇ ਲੋਹਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵਿਚ (ਜੰਗ ਦੇ ਅਸਲਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ) ਖਤਰੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲਾਭ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਵੱਡਾ ਬਲਵਾਨ (ਅਤੇ) ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ। (25) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ (ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ) ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੱਲਾਹ ਵਿਚ ਪੈਗੰਬਰੀ ਤੇ ਕਿਤਾਬ (ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ) ਨੂੰ (ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ) ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿਦਾਇਤ 'ਤੇ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਬਾਗ਼ੀ ਬਣ ਗਏ। (26)

25 ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਤੱਕੜੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਤੋਲ ਲਈ ਤੱਕੜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਅਤ ਨੂੰ ਸਬੱਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਝੂਠੇ ਸੱਚੇ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇ।

المَدِينَةُ

قَالَ رَبِّكَ

مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا
 فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلُ أَنْ تَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكُمْ
 عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَأْسَوْنَ عَلَىٰ مَا
 قَاتَلْتُمْ وَلَا تَفْرَحُونَ بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا
 يُجِبُ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۗ الَّذِينَ يَخْلَوْنَ
 وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّ
 فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۗ لَقَدْ أَرْسَلْنَا
 رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
 وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسَ بِالْقِسْطِ ۗ وَأَنْزَلْنَا
 الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
 وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۗ
 إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ۗ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَ
 إِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النَّبُوَّةَ وَالكِتَابَ

مَدِين

ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ (ਉਪਰੋਥਲੀ) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ 'ਤੇ (ਹੋਰ) ਪੈਰੀਬਰ ਭੇਜੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛਿਉਂ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਲ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਮੀ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ (ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ) ਸੁਆਦਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ (ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ) ਰੱਬੀ ਰਜ਼ਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ (ਆਪ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।) ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨਿਬਾਹ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਬੱਸ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਗ਼ੀ ਹਨ। (27) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੀਬਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਓ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਦੁੱਗਣਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚਾਣਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਰੋਂ ਫਿਰੋਂਗੇ ਤੇ (ਰੱਬ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵਾਲਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (28) ਇਹ ਗੱਲਾਂ (ਇਸ ਲਈ) ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਰਤਾ ਕੁ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਿਹਰ ਕਿਰਪਾ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਫ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। (29)

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَىٰ
 قُلُوبُهُمْ مُّهْتَدٍ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَسِقُونَ ۝ ثُمَّ
 قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
 ابْنِ مَرْيَمَ وَابْنِيهِ الْإِنجِيلَ ۖ وَجَعَلْنَا فِي
 قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ۖ وَرَهَابِ اتُّبِيَ
 ابْتِغَاؤَهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانٍ
 اللَّهِ ۖ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۖ فَآتَيْنَا الَّذِينَ
 آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَسِقُونَ ۝
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَأَمُوا بِرُسُولِهِ
 يُؤْتِكُمْ كُفْلَيْنِ ۖ مِنْ رَّحْمَتِهِ ۖ وَيَعْمَلْ لَكُمْ نُورًا
 تَشْرُونَ بِهِ ۖ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۖ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝
 لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَلَا يُقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ
 مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ۖ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ
 مَنْ يَشَاءُ ۖ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

27 ਇਹ ਫ਼ਕੀਰੀ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਨਸਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਰਸਮ ਬਣਾਈ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਰ੍ਹਾਣਾ ਲਗਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਨਾ ਜ਼ਨਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਬੋਟਾ, ਨਾ ਕਮਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਜੋੜਦੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਤਿਆਗ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੁਨੀਆ ਚਾਹੁਣੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੈ।
 28 ਭਾਵ ਇਸ ਰਸੂਲ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਿਅਮਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰੋ। ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹਰੇਕ ਅਮਲ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਸਵਾਬ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਫਿਰੋ ਭਾਵ ਤੁਹਾਡਾ ਵਜੂਦ ਨੂਰਾਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।
 29 ਭਾਵ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਪੈਰੀਬਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਅਹਿਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ। ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਦਰਜੇ ਮਿਲਣੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਸੋਹਬਤ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਦੁਗਣਾ ਉਹ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਦਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

58. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਜਾਦਲਾ

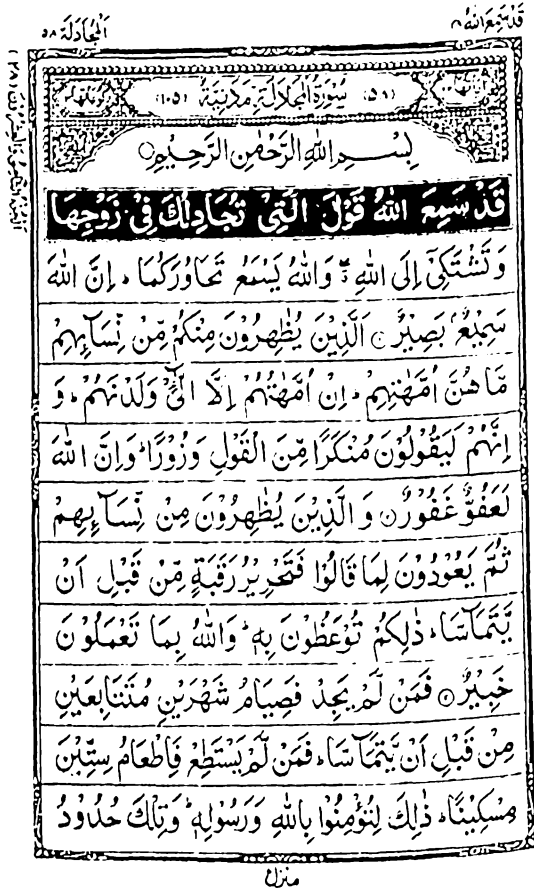
ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 22 ਆਇਤਾਂ,
3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 479 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
2103 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਐ ਪੈਗ਼ੰਬਰ!) ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ
ਤੁਹਾਥੋਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ-ਓ-
ਤਕਰਾਰ ਅਤੇ ਝਗੜਾ ਕਰਦੀ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ
ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। (ਕਿ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ
ਦੀ ਫ਼ਰਿਆਦ ਸੁਣ ਲਈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ
ਦੇਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ
ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਸੁਣਦਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (1)
ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ
ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ
ਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ
ਮਾਵਾਂ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਉਹ ਜੰਮੇ
ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਭੈੜੀ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਗੱਲ ਆਖਦੇ
ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਡਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
(ਅਤੇ) ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (2) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ

(ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ) ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਿ ਦੇਣ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਤੋਂ ਮੁੜ ਆਉਣ ਤਾਂ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ)
ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਗ਼ੁਲਾਮ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ (ਜ਼ਰੂਰੀ) ਹੈ। (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!) ਇਸ ਆਦੇਸ਼
ਨਾਲ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (3)
ਜਿਸ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਾ ਮਿਲੇ ਉਹ ਸੰਭੋਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰੋਥਲੀ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ (ਰੱਖੇ) ਜਿਹੜਾ
ਇਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ (ਉਸ ਨੂੰ) ਸੱਠ ਮੁਥਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ
ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ (ਹੈ) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣ ਜਾਓ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ
ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਦਰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ। (4)

1 ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਹਰਾਮ ਸਮਝਦੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਪਛਤਾਏ ਅਤੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਕੋਲ ਗਈ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਘਰ ਵੀਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਜੰਮਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਪਰੰਤੂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੱਢਾਰਾ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਜ਼ਨਾਨੀ ਉਸ ਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਮਾਂ ਭੈਣ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਜ਼ਿਹਾਰ ਆਖਦੇ ਹਨ।

3 ਫਿਰ ਉਹੀ ਕੰਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ ਸੋਹਬਤ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਫਿਰ ਸੋਹਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣ ਜਾਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨ।

4 ਗ਼ੁਲਾਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਰੋਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ। ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਖਾਣਾ ਖਿਲਾਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਸਮੇਂ ਸਾਲਣ ਰੋਟੀ ਸਮੇਤ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਖਿਲਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਨਾਜ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਦੋ ਦੋ ਸੇਰ ਕਣਕ ਦੇਵੇ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਫ਼/ਸੁਥਰੀਆਂ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਇਤਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੱਲਤ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। (5) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰਕੇ ਉਠਾਏਗਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ। ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ (ਕੰਮ) ਯਾਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (6) ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ? ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ, (ਕਿਸੇ ਥਾਂ) ਤਿੰਨ (ਆਦਮੀਆਂ) ਦਾ (ਇੱਕਠ ਅਤੇ) ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ/ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹ (ਰੱਬ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੋਥਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਪੰਜ ਦਾ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਛੇਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਤੇ (ਵੀ) ਹੋਣ। ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹ (ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (7) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨਾਫੂਸੀਆਂ ਕਰਨੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹੀ ਫਿਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ (ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ) ਦੀ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨਾਫੂਸੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਸ (ਗੱਲ) ਰਾਹੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਜੇਕਰ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ ਤਾਂ) ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਲਾਹ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ (ਐ ਪੈਗੰਬਰ)। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਮ (ਦੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ) ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ। (8)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ وَالْكَافِرِينَ عَذَابَ الْآلِيمِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَيُنَوُّوْنَ كَمَا كَتَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ وَكَذَٰ
 أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۚ وَالْكَافِرِينَ عَذَابُ مُهِينٍ ۚ
 يَوْمَ يُبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۗ
 أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۚ
 الْمُرْتَدِّانَ اللَّهُ يُعَذِّبُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ
 مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ
 إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنِيٍّ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرٍ إِلَّا هُوَ
 مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ۚ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۚ الْمُرْتَدِّانَ الَّذِينَ نُهُوا
 عَنِ النَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ
 بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْعُلَاوَانِ وَمَعْصَدَتِ الرَّسُولِ ۚ وَإِذَا جَاءُوكَ
 حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِيْ أَنفُسِهِمْ

مُتَنَبِّئِينَ

8 ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਐਬ ਕੱਢਦੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਸਾਥੋਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੂਰਤ 'ਨਿਸਾ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਫਿਰ ਉਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਯਹੂਦੀ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਦੁਆ ਇਹ ਕਿ 'ਅੱਲਾਮੁ ਅਲੈਕਾ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਅੱਸਾਮੁ ਅਲੈਕਾ' ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਬਦ ਦੁਆ ਇਹ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮੌਤ ਆਵੇ। ਫਿਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਸੂਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤਾਂ-ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਕੁਰਆਨ ਦਾ ਇਕ ਵਾਕ। ਜ਼ਿੱਲਤ-ਰੁਸਵਾਈ। ਸ਼ੈਅ-ਚੀਜ਼। ਵਾਕਿਫ਼-ਜਾਣਕਾਰ, ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ। ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨੀ-ਅਵੱਗਿਆ, ਕਹਿਣਾ ਨਾ ਮੰਨਣਾ। ਪੈਗੰਬਰ-ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨਾਫੂਸੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਗੁਨਾਹ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਤੇ ਪੈਗੰਬਰੀ ਦੀ ਨਾ-ਫ਼ਰਮਾਨੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਬਲਕਿ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਵੇਗੇ, ਡਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। (9) (ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ) ਕਾਨਾਫੂਸੀਆਂ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ (ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। (ਜਿਹੜੀਆਂ) ਇਸ ਲਈ (ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ) ਹਨ ਕਿ ਮੋਮਿਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਮ ਜਾਣ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਮੋਮਿਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ। (10)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਜਲਿਸ (ਮੀਟਿੰਗ) 'ਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠੋ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠਿਆ ਕਰੋ। ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਬਖਸ਼ੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹੋ ਹੋ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹੋ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੋ। ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਲਮ ਨਾਲ ਨਵਾਜ਼ਿਆ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਉੱਚੇ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ। (11) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਕਰੋ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਬੇ-ਸਹਾਰਿਆਂ ਨੂੰ) ਕੁੱਝ ਪੁੰਨ/ਦਾਨ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਪੁੰਨ/ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (12)

الْمُجَادِلَةُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَوْلَا يَعِدُ بِنَا اللَّهِ بِمَا نَقُولُ حَسْبُكُمْ جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا
 فِيمَنْ الْمَصِيرُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا
 تَنُتَاجُوا بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
 وَتَنَاجُوا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ
 تُحْشَرُونَ إِنَّمَا التَّجْوُّعُ مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ
 الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
 وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ
 اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا بَرِّفِعِ اللَّهُ
 الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتُ
 وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْهِ نَجْوَاكُمْ
 صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَظْهَرُ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

مَنْزِلٌ

- 9 ਸੂਰਤ 'ਨਿਸਾ' ਵਿੱਚ ਇਹ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- 10 ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਆਦਮੀ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਤਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਫੁਪ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- 11 ਇਹ ਮਜਲਿਸ ਦੇ ਅਦਾਬ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਆਵੇ ਜੇਕਰ ਥਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਟ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਥਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉੱਠ ਕੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਹਲਕਾ (ਦਾਇਰਾ) ਬਣਾ ਲੈਣ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਘੁਮੰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਗੀ ਆਦਤ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰੀ ਆਦਤ 'ਤੇ ਨਰਾਜ਼।
- 12 ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲਾਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ, ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰੋਅਬ ਜਮਾਉਂਦੇ, ਹਜ਼ੂਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਾਫ਼ਤ ਕਰਕੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਤਰਿਆ ਤਾਂ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਕੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਆਦਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ-ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ-ਭਉ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨਾ। ਮੋਮਿਨ-ਰੱਬ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ। ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ-ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾਈ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਡਰ ਗਏ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ (ਅਜਿਹਾ) ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (13) ਭਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ, ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। (14) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਯਕੀਨਨ ਬੁਰਾ ਹੈ। (15) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲ ਬਣਾ ਲਿਆ (ਅਤੇ) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੱਲਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਹੈ। (16) ਅੱਲਾਹ ਦੇ (ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ) ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਹੀ ਕੁੱਝ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਲ-ਅੱਲਾਦ (ਕੁੱਝ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦੇਵੇਗੀ) ਇਹ ਲੋਕ ਨਰਕਵਾਸੀ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ (ਸੜਦੇ) ਰਹਿਣਗੇ। (17) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰਕੇ ਉਠਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ (ਵੀ) ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ (ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ) ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਲਵਾਂਗੇ। ਵੇਖੋ ਇਹ ਝੂਠੇ ਹਨ। (18)

تَذَكُّرًا لِللَّهِ
فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ أَسْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ
يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقْتُمْ ۚ فَاذْكُرُوا لَكُمْ تَفْعَلُوا ۚ وَتَابَ اللَّهُ
عَلَيْكُمْ فَارْتَقِبُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى
الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِمَّا هُمْ مِنْكُمْ
وَلَا مِنْهُمْ ۚ وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ وَهُمْ يَعْمَلُونَ ۝
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۝ إِذْ أَخَذُوا مِنْكُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ فَصَدَّقُوا بِالْحَقِّ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَكُفُّوا عَنَّا ۚ إِنَّكُمْ لَكُنْتُمْ عَنْ
عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ يَوْمَ
يَبْعَثُ اللَّهُ جَمِيعًا ۚ فَيَخْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَخْلِفُونَ لَكُمْ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ۝

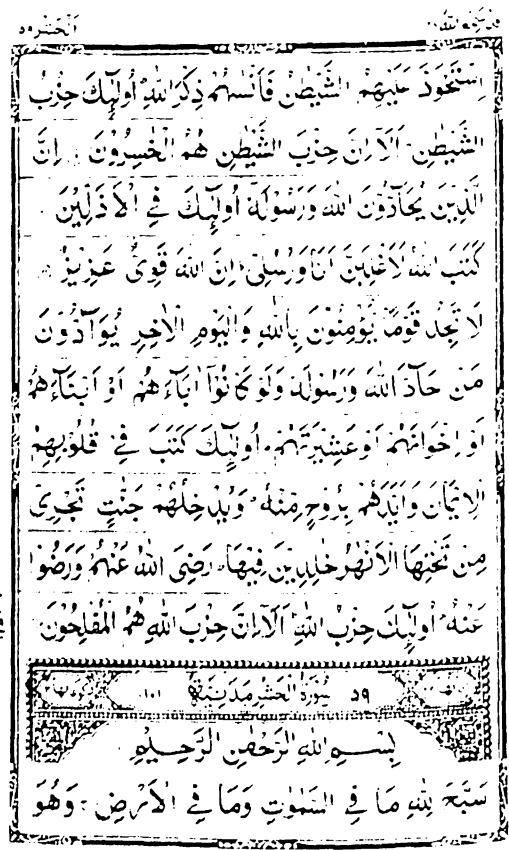
مَنْ

13 ਇਹ ਉਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਦੀ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖ਼ਤਮ ਹੋਇਆ।

14 ਅੱਲਾਹ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ 'ਤੇ।

ਜ਼ਿੱਲਤ-ਰੁਸਵਾਈ, ਬਦਨਾਮੀ। ਅਜ਼ਾਬ-ਕਰੋਪੀ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਣ ਲਓ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। (19) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਹੀਣੇ ਹੋਣਗੇ। (20) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਗੰਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਜੇਤੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਜ਼ਰਾਵਰ (ਅਤੇ) ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ। (21) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਕਰਦੇ ਨਾ ਵੇਖੋਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਭਰਾ ਜਾਂ ਘਰਾਣੇ ਵਾਲੇ ਹੀ ਲੋਕ ਹੋਣ। ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਅੱਲਾਹ ਨੇ (ਪੱਥਰ ਤੇ ਲਕੀਰ ਵਾਂਗ) ਲਿਖ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਗ਼ਾਇਬੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਨਤਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਖੁਸ਼। ਇਹੋ ਧੜਾ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਹੈ (ਅਤੇ) ਸੁਣ ਲਓ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹੀ ਫ਼ੌਜ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। (22)

59. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਸ਼ਰ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 23 ਆਇਤਾਂ, 3 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 455 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 2016 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੇ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹਨ (ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ/ਸਲਾਹ (ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ) ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹੀ ਵੱਡਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਯੁਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। (1)

22 ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਭਾਵੇਂ ਪਿਉ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ, ਉਹੀ ਸੱਚੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹੋ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਹਨ।

ਗ਼ਾਇਬੀ ਨਿਜ਼ਾਮ-ਅਦਿੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ।

ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਹੱਲੇ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ (ਉਹ ਘਰੋਂ) ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ ਪਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਆ ਝੱਫਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮ/ਗੁਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਰੋਅਬ ਦਬਦਬਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਉਜਾੜਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਐ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਓ! ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੋ। (2) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਲੈਣਾ ਨਾ ਲਿਖ ਛੱਡਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਗ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਤਿਆਰ) ਹੈ। (3) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (4) (ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ!) ਖੰਜੂਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੱਟ ਸੁੱਟੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਸੋ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਵੱਗਿਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸਵਾ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰੇ। (5) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ (ਮਾਲ-ਦੌਲਤ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਬਗ਼ੈਰ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਤੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਰਤਾ ਕੁ (ਵੀ) ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਘੋੜੇ ਦੌੜਾਏ ਹਨ ਨਾ ਊਠ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (6)

الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۝ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَبْعُوثُهُمْ حُصُونَهُمْ مِنْ اللَّهِ فَأَنزَلَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ أَمَرُوا يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ ۝ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَادَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۝ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْلَةٍ أَوْ نَوْمٍ فَأَرَمْتُمْ عَلَىٰ أَصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَيُخْرِجُهُ مِنَ الْقُبُورِ ۝ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِجَالٍ وَلَا كُنُوزٍ ۝ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۝ وَاللَّهُ عَلَىٰ

2 ਮਦੀਨੇ ਦੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਕੋਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੌਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਨੀ ਨਜ਼ੀਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਰਖਦੇ ਸਨ ਫਿਰ ਮੱਕੇ ਦੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਗ਼ਾਮ ਭੇਜਣ ਲੱਗੇ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਜਿੱਥੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਚੱਕੀ ਉਪਰੋਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਵੇ। ਰੱਬ ਨੇ ਬਚਾ ਲਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਡਰ ਗਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਚੁੱਕ ਤਾਂ ਡਰ ਗਏ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਗ਼ਨੀਮਤ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵੰਡੀ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਸਕੇ, ਘਰ ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਖੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਏ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਗ਼ਨੀਮਤ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵੰਡੀ, ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੰਡ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨਸਾਰੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਇਸੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ। ਉਹੀ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।
2(1) ਆਪਣੇ ਘਰ ਉਜਾੜਨ ਲੱਗੇ ਕੜੀਆਂ ਤਖ਼ਤੇ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਲਾਹੁਣ ਲੱਗੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾਈ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ ਜਿੱਥੋਂ ਖ਼ਿਆਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਵ ਦਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੋਅਬ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ (ਮਾਲ-ਦੌਲਤ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੇ ਸਾਕ/ਸਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਅਤੇ ਯਤੀਮਾਂ ਦੇ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੌਲਤਮੰਦ/ਧਨਾਵ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਾ ਘੁੰਮਦਾ ਫਿਰਦਾ ਰਹੇ। ਸੋ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੇਣ, ਉਹ ਲੈ ਲਉ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕਰਨ (ਉਸ ਤੋਂ) ਰੁਕ ਜਾਉ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (7) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਮੁਹਾਜ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਧਨ/ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ (ਅਤੇ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਨੂਦੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹਨ। ਇਹੋ ਲੋਕ ਸੱਚੇ (ਈਮਾਨਦਾਰ) ਹਨ। (8) ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ) ਜਿਹੜੇ ਮੁਹਾਜ਼ਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਹਿਜਰਤ ਦੇ) ਲਈ ਘਰ/ਬਾਰ ਭਾਵ ਮਦੀਨੇ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਵੱਸਦੇ ਅਤੇ (ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ) ਈਮਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਹਣਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਲੋਕ ਮੁਰਾਦ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (9)

... الْقُرْآنِ ...

كُلِّ سَيِّئَةٍ قَدِيرٌ مَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرْبَىٰ فَلِللرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ كَمَا لَا يَكُونُ ذَوْلَةٌ بَيْنَ الْأَعْيُنِ ۗ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ ۗ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۗ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ۗ وَالَّذِينَ تَبَوُّوا الدَّارَ وَالْأِيْمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُوقِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۗ وَمَنْ يُوقِ شَعْرَةَ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۗ وَالَّذِينَ جَاءُوا

مَدِينَةَ

- 3 (ਬਾਕੀ) ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੌਮ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਨਸਰਾਨੀਆਂ (ਈਸਾਈ) ਦੇ ਗ਼ਲਬੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਜੜ ਕੇ ਸ਼ੈਬਰ ਵਿਖੇ ਰਹੇ ਫਿਰ ਉੱਥੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਚਲੇ ਗਏ।
- 5 ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਕੱਟ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਖੇਤ ਉਜਾੜ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਲੜਨ ਫਿਰ ਕੱਟਣ ਲੱਗੇ, ਉਹ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰਦੇ ਹੋ, ਕੀ ਦਰੱਖਤ ਵੀ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੱਟਦੇ ਹੋ, ਕਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।
- 6 ਗ਼ਨੀਮਤ ਅਤੇ ਫ਼ੈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਉਹ ਗ਼ਨੀਮਤ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਨਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬਗ਼ੈਰ ਲੜਾਈ ਹੱਥ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਸਾਰਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਉਸ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕਰੇ।
- 7 ਭਾਵ ਫ਼ੈ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਸੂਲ ਦਾ, ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਖ਼ਰਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। ਕਾਅਬੇ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ 'ਤੇ ਹੀ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੌਲਤਮੰਦ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸਰਦਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਲੈ ਲਵੇ।
- 9 ਪਹਿਲੀ ਆਇਤ ਤੋਂ ਮੁਹਾਜ਼ਿਰੀਨ ਮੁਰਾਦ ਹਨ। ਇਸ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਅਨਸਾਰੀ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਹਾਜ਼ਿਰੀਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਬਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਈਰਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮੁਹਾਜ਼ਿਰਾਂ-ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ (ਇਕ ਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣ) ਵਾਲਿਆਂ। ਖ਼ੁਸ਼ਨੂਦੀ-ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ, ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ। ਅਜ਼ੀਜ਼-ਪਿਆਰੇ।

ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵੀ) ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ (ਮੁਹਾਜਿਰਾਂ) ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਏ (ਅਤੇ) ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਓ ਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਈਰਖਾ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਨਰਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਏ।

(10)ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਿੱਕਲ ਚੱਲਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰੰਤੂ ਅੱਲਾਹ ਇਹ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝੁਠੇ ਹਨ।(11)ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ (ਉੱਕਾ) ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਜੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਕਿਧਰੋਂ ਵੀ) ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।(12)(ਐ

مَنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ۝ أَلَمْ
تَرَى إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا ۝ وَإِن
قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ ۝ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
لَكَاذِبُونَ ۝ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ ۝
وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا
يَنْصُرُوهُمْ ۝ وَلَئِنْ نَصُرُوهُمْ أَذْبَابُ الَّذِينَ
كَافَرُوا ۝ إِنَّمَا يَتَّبِعُونَ الْأَقْبَابَ ۝ وَاللَّهُ
يَنْصُرُ مَن يَشَاءُ ۝ وَلَا يُدْرِكُهُمْ
الْحَسَابُ ۝ أُولَئِكَ
يَتَّبِعُونَ الْأَقْبَابَ ۝ وَاللَّهُ
يَنْصُرُ مَن يَشَاءُ ۝ وَلَا يُدْرِكُهُم
الْحَسَابُ ۝

ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ!) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਡਰ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।(13) ਇਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ (ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ) ਲੜ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ ਪਰੰਤੂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਕਿਲਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਪਨਾਹ ਲੈ ਕੇ) ਜਾਂ ਕੰਧਾਂ ਉਹਲੇ (ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ)। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਰੋਅਬ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਠੇ (ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਨ) ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਅਨਜਾਣ ਲੋਕ ਹਨ।(14)

- 10 ਇਹ ਆਇਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅਗਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾ ਰੱਖਣ।
- 11 ਇਹ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ ਉਹਨਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕ ਛਿਪ ਪੈਗਾਮ ਭੇਜਦੇ ਸਨ ਅਖ਼ਿਰ ਉਹ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਟਾਕਰਾ-ਟਕਰਾਅ, ਮੁਕਾਬਲਾ। ਰੋਅਬ-ਦਬਦਬਾ।

ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਹੁਣ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜ਼ਾਬ (ਤਿਆਰ) ਹੈ। (15) (ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਦੀ) ਮਿਸਾਲ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਾਂਗ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੋ ਜਾ, ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੈਥੋਂ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। (16) ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਰਕ ਵਿਚ (ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਏ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। (17) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕੱਲ੍ਹ ਭਾਵ (ਕਿਆਮਤ) ਦੇ ਲਈ ਕੀ (ਸਾਜ਼ੋ ਸਮਾਨ) ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ (ਅਸੀਂ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ) ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (18) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਇਓ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖ਼ੁਦ (ਉਹ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਇਹ ਬਦ ਕਿਰਦਾਰ ਲੋਕ ਹਨ। (19) ਨਰਕ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਵਾਲੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ, ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। (20) ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਕਿਸੇ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਉਤਾਰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਰੱਬੀ ਡਰ-ਭਉ ਕਾਰਨ ਦਬ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਫਟ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣ। (21)

وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۚ
 كَمَثَلِ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَرِينًا ذَاتُوا وَبَالَ أَعْمَاهُمْ ۗ
 وَأَنَّهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ
 لِلْإِنسَانِ الْكُفْرُ فَلَئِمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ إِنِّي
 أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي
 النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاؤُ الظَّالِمِينَ ۚ
 بَيِّنَاتٍ لِّلَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتَتَنظَرُ نَفْسٌ
 مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
 تَعْمَلُونَ ۚ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ
 أَنفُسَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ۚ لَا يَسْتَوُونَ
 الصَّحْبُ النَّارِ وَالصَّحْبُ الْجَنَّةِ ۚ الصَّحْبُ الْجَنَّةِ هُمُ
 الْفَائِزُونَ ۚ لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ
 لَّرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا مُّصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ۚ

- 15 ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹੇਗਾ ਅਤੇ ਬਦਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਜ਼ਾ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਵਤੀਰਾ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।
- 16 ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਖ਼ਿਰ ਬਦਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਭੱਜ ਨਿੱਕਲਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਸੂਰਤ 'ਅਨਫ਼ਾਲ' ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ, ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ।
- 19 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਜੀਅ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤੀ।
- 21 ਭਾਵ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਲਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਉਂਦੇ, ਜੇਕਰ ਪਹਾੜ ਸਮਝਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਦੱਬ ਜਾਂਦੇ।

ਮੁਨਾਫ਼ਿਕ-ਦੋ-ਮੂੰਹੇ ਲੋਕ, ਦੋਗਲੇ, ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕੁਝ। ਕਾਫ਼ਿਰ- ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ-ਫ਼ਿਕਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਉਹੀਉ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ। ਲੁਕੀਆਂ-ਛਿਪੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ, ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਤੇ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (22) ਉਹੀਉ ਅੱਲਾਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ/ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਸੱਚਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (ਹਰ ਐਬ ਤੋਂ) ਪਾਕ-ਸਾਫ਼, ਵਡਿਆਈ ਵਾਲਾ, ਅਮਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਖਾ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ, ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਡਿਆਈ ਵਾਲਾ, ਅੱਲਾਹ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। (23) ਉਹੀਉ ਰੱਬ (ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਦਾ) ਰਚਨਹਾਰ, ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਕਲਾਂ ਸੂਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੋਹਣੇ ਤੋਂ ਸੋਹਣੇ ਨਾਉਂ ਹਨ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (24)

60. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਮਤਹਿਨਾ
ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 13 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 370 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1593 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਰਾਹ 'ਚ ਲੜਨ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਰਜ਼ਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ (ਮੱਕੇ ਤੋਂ) ਨਿੱਕਲੋ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਨਾ ਬਣਾਉ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਪੈਗਾਮ ਭੇਜਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹੋ, ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਲੁਕ-ਲੁਕ, ਛਿਪ-ਛਿਪ ਕੇ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਅਤੇ ਐਲਾਨੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ (ਸਭ) ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਿਆ। (1)

1 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੀ ਮੱਕਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਹੋਈ ਜਿਹੜੀ ਦੋ ਸਾਲ ਰਹੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੂਰਤ 'ਇੰਨਾ ਫ਼-ਤਹਨਾ' ਵਿੱਚ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਟੁੱਟੀ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਫ਼ੌਜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਮੱਕੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਲੁਕੇ ਰਖੀ ਕਿ ਕਾਫ਼ਿਰ ਫਿਰ ਨਾ ਲੜਨ ਲੱਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹਰਮ ਵਿੱਚ ਲੜਨਾ ਪਵੇ। ਇੱਕ ਹਾਤਿਬ ਨਾਮੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਮੱਕੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖ਼ਤ ਭੇਜਿਆ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ 'ਵਹੀ' ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਫੜ ਲੈ ਆਵੇ। ਹਾਤਿਬ ਨੇ ਉਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਣ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋਈ ਪਰੰਤੂ ਹਾਤਿਬ ਬਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੰਨਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।

ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੈਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਪੱਲਾ ਵੀ ਮਾਰਨ ਤੇ ਮੂੰਹੋਂ (ਵੀ) ਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਓ। (2) ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ/ਨਾਤੇ ਕੰਮ ਆਉਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਆਲ/ਅੱਲਾਦ। (ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ) ਉਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (3) ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਨੇਕ ਚਾਲ ਚਲਣੀ (ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ (ਬੁੱਤਾਂ) ਤੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਉੱਕਾ ਅਬਾਜ਼ਾਰ ਹਾਂ (ਅਤੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਪੂਜਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਨਾ ਲੈ ਆਉ, ਸਾਡੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਹਾਂ, ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਇਹ (ਵੀ) ਜ਼ਰੂਰੀ (ਕਿਹਾ) ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਦੁਆ ਮੰਗਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਰਤਾ ਵੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਐ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਡਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰ 'ਚ (ਅਸੀਂ) ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (4)

أَنْ تُوْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي
 سَبِيْلِىْ وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِيْ تُسْرُوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمُوَدَّةِ
 وَاِنَّا اَعْلَمُ بِمَا اَخْفَيْتُمْ وَمَا اَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَّفْعَلْهُ
 مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيْلِ اِنْ يَتَّقَوْكُمْ
 يَكُوْنُوْا لَكُمْ اَعْدَاءً وَيَسْطُوْا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ
 وَاَلَيْسَتْ لَهُمْ بِالسُّوْءِ وَوَدُوْا لَوْ كَفَرُوْا لَنْ نُّنْفِخَكُمْ
 اَرْحَامَكُمْ وَاَوْلَادَكُمْ اِيْمَرُ الْقِيٰمَةِ يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ
 وَاَللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اَسْوَةٌ
 حَسَنَةٌ فِيْ اِبْرٰهِيْمَ وَالَّذِيْنَ مَعَهُ اِذْ قَالُوْا
 اِقْوَمُوْهُمْ اِنَّا بَرّوْهُ وَاَمِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُوْنَ مِنْ
 دُوْنِ اللّٰهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
 الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ اَبَدًا حَتّٰى تُوْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَحَدَّةَ
 اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهِيْمَ لِاٰبِيْهِ لَاسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا

ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼-ਮੁਆਫ਼ੀ। ਅਖ਼ਤਿਆਰ-ਅਧਿਕਾਰ

ਐ ਖੁਦਾ! ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਦਿਵਾਉਣਾ, ਐ ਸਾਡੇ ਰੱਬ! ਸਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾਉ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (5) ਤੁਸੀਂ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ) ਨੂੰ ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ) ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ (ਦੇ ਆਉਣ) ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ (ਜ਼ਰੂਰੀ) ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਬੈਰਵਾਹ ਤੇ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹਸਤੀ ਹੈ। (6) ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਦੋਸਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬਖ਼ਸ਼ਣਗਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (7) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੀਨ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਲਾਈ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਰਜਦਾ ਨਹੀਂ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (8) ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੀਨ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹਿਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਰੱਖਣਗੇ, ਉਹੀ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹਨ। (9)

أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا
وَالْيَيْكُ أَنْبَأْنَا وَالْيَيْكُ الْمَصِيرُ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ ۝ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَهُمْ يُؤْتُونَ
إِنَّا اللَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَادِيَةً مِنْهُمْ مَوَدَّةً ۝ وَاللَّهُ
قَدِيرٌ ۝ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ لَا يَنْهَى اللَّهُ عَنِ
الَّذِينَ لَمْ يِقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ
مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۝ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝ إِنَّمَا يَنْهَى اللَّهُ عَنِ
الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ
دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوهُمْ ۝

مَنْ

5 ਭਾਵ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ) ਨੇ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹੀ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ) ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਨਾਲ ਦੁਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰੀ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਦੁਆ ਨਾ ਮੰਗੋ।
7 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਏ।
8 ਮੱਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਅਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੱਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਹਿਕਮਤ-ਸਮਝ, ਅਕਲ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ। ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੋਮਿਨ ਬੀਬੀਆਂ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ (ਅਤੇ) ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੋਮਿਨ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਛਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਭੇਜੋ ਕਿ ਨਾ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ) ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਉ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਾ ਰੱਖੋ (ਭਾਵ ਕੁੱਛਾਰ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇਵੇ)। ਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਲਉ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁੱਝ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ) ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤੁਹਾਥੋਂ ਮੰਗ ਲੈਣ। ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਜਾਣੀਜਾਣ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (10) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲੀ ਜਾਵੇ (ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮਹਿਰ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰੋ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ਼ਨੀਮਤ ਹੱਥ ਲੱਗੇ) ਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਲ ਵਿੱਚੋਂ) ਏਨਾ ਦੇ ਦੇਵੇ ਜਿੰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਹੋ, ਡਰੋ। (11)

لَا تَنْهَوْنَهُنَّ
مِنْهُنَّ

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ
فَأَمْتَحِنُوهُنَّ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَكْتُمْنَ ۚ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۚ وَاتُّوهُنَّ مِمَّا
انْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ ۚ وَلَا تَسْأَلُوا بِعِصْمِ الْكُوفَرِ وَسَلُّوْا مِمَّا
انْفَقْتُمْ ۚ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْ تَنْفِقُوا مِمَّا
انْفَقْتُمْ وَيَسْأَلُوا مِمَّا انْفَقُوا ۚ وَإِنْ فَاتَكُمْ
شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَلَّا فَبَلِّغُوا
الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مِمَّا انْفَقُوا ۚ وَانْفَقُوا
اللَّهُ الَّذِي آتَىٰ رَبَّهُ مُؤْمِنُونَ ۚ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا
جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبَايَعْنَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ

- 10 ਇਸ ਸੁਲਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇਵੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਆਦਮੀ ਆਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਕਈ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਆਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਫ਼ਿਰ ਮਰਦ ਦੇ ਘਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।
- 10(1) ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਆਵੇ, ਉਸ ਮਰਦ ਨੇ ਜੇ ਉਸ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਮੋੜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰੇ ਉਹ ਮੋੜ ਦੇਵੇ ਉਸ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ 'ਮਹਿਰ' ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਨਿਕਾਹ ਕਰੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕਾਫ਼ਿਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਕਾਫ਼ਿਰ ਇਸ ਨਾਲ 'ਨਿਕਾਹ' ਕਰ ਲਵੇ, ਉਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮੋੜ ਦੇਵੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੋਏ ਪਰੰਤੂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਦੇਣਾ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਉੱਤਰੀ।
- 11 ਭਾਵ ਜਿਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਚਲੀ ਗਈ ਕਾਫ਼ਿਰ ਉਸ ਦਾ ਕੀਤਾ ਖਰਚ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਆਈ, ਉਸ ਦਾ ਖਰਚ ਦੇਣਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਉਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇਣ, ਇਹ ਮਾਲ ਉਸ ਮਾਲ ਦੇ ਗਹ (ਬਦਲੇ) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। (ਜਾਰੀ)

ਕੁੱਛਾਰ-ਕੁਛਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਮਹਿਰ-ਨਿਕਾਹ ਵੇਲੇ ਪਤੀ ਵਲੋਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ। ਗ਼ਨੀਮਤ-ਮੁਫ਼ਤ ਵਜੋਂ ਮਿਲਿਆ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ-ਅਸਬਾਬ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮੋਮਿਨ ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ 'ਬੈਅਤ' ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ (ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਰਕ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਚੋਰੀ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਬਦਕਾਰੀ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਆਪਣੀ ਆਲ-ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪੈਰੀਂ ਕੋਈ ਉਜਾ ਘੜਣਗੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ 'ਬੈਅਤ' ਕਰ ਲਉ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (12) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਿੱਤਰਤਾ ਨਾ ਕਰਿਓ ਜਿਵੇਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਦਿਆਂ (ਦੇ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਹੋਣ) ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖ਼ਿਰਤ (ਦੇ ਆਉਣ) ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ। (13)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا بَسْرِقٍ وَلَا يُزِينِينَ وَلَا يَقْتُلُونَ
 أَوْلَادَهُمْ وَلَا يَأْتِينَ بِهْتَانٍ يَفْتَرِيهِنَّ بَيْنَ أَيِّدِيهِنَّ
 وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبِأَعْيُنِنَا
 أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَسُؤُوا
 مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَبِئْسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ۝
 سُبْحَانَ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
 الْحَكِيمُ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا
 تَفْعَلُونَ ۝ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
 تَفْعَلُونَ ۝ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي
 سَبِيلِهِ صَفَاكَ أَنْهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ۝ وَإِذْ

61. ਸੂਰਤ ਅਸ-ਸੱਫ
 ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 14 ਆਇਤਾਂ,
 2 ਰੁਕੂਆ, ਅਰਬੀ ਦੇ 233 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 991
 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸੂਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪਾਕੀ (ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ) ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਏ। (1) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਜਿਹੜੀਆਂ (ਅਮਲੀ ਰੂਪ 'ਚ' ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ? (2) ਅੱਲਾਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹੋ ਜਿਹੜੀ ਕਰੋ ਨਹੀਂ। (3) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ (ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਪਾਲਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੜਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੀਸੇ (ਇੱਕ ਧਾਤ ਦਾ ਨਾਂ) ਦੀ ਢਾਲੀ ਹੋਈ ਕੰਧ ਹਨ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਮਹਿਬੂਬ ਹਨ। (4)

(ਬਾਕੀ) ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨਾਲ ਮੌੜਨ ਲਈ ਸੁਲਾਹ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਹੁਣ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਜੇਕਰ ਕਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸੁਲਾਹ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਰਖਣਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਿਲ ਦੀ ਮਬਰ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਾਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਰਖਣਾ, ਇਹ ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਈਮਾਨ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ। ਇਹ ਆਇਤ ਬੈਅਤ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਬੈਅਤ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਹੋ ਇਕਰਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। 12 ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਤੁਫ਼ਾਨ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾ ਲੈਣਾ। ਇੱਕ ਅਰਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਜੰਮਿਆ ਅਤੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਲਗਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਇਹ ਜੰਮਿਆ ਲੈ ਲਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਮਤ ਬਾਪ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦੇਵੇ। ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਮੜ੍ਹੇ ਉਸ ਲਈ ਜੰਨਤ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਹਰਾਮ ਹੈ। (ਜਾਰੀ)

ਬੈਅਤ-ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੱਥ ਵਿਕ ਜਾਣਾ, ਆਪਾ ਸੌਂਪ ਦੇਣਾ। ਬਦਕਾਰੀ-ਸੁਰਾ ਕੰਮ। ਬੇਜ਼ਾਰ-ਬੇ ਪਰਵਾਹ। ਮਹਿਬੂਬ-ਪਿਆਰਾ।

ਅਤੇ ਉਹ ਵੇਲਾ ਯਾਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਿਉਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟੇਢਾਪਣ ਆਪਣਾ ਲਿਆ (ਤਾਂ) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਟੇਢੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ। (5) ਅਤੇ (ਉਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਮਰੀਯਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਐ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਘੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਆਇਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ (ਕਿਤਾਬ) ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ (ਭਾਵ) ਤੌਰਾਤ, ਉਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਣਗੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਅਹਿਮਦ (ਸ.) ਹੋਵੇਗਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। (ਫਿਰ) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਦੂ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ (ਜਿਸ ਨੂੰ) ਇਸਲਾਮ ਵੱਲ ਤਾਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਬੁਠ ਬੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। (7) ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਚਿਰਾਗ਼) ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਫੂਕ (ਮਾਰ ਕੇ) ਬੁਝਾ ਦੇਈਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਰਹੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਰਾਜ਼ ਹੀ ਹੋਣ। (8) ਉਹੀਉ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਅਤੇ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਦੀਨ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ (ਹੋਰ) ਧਰਮਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭੈੜਾ ਹੀ ਲੱਗੇ। (9)

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ لِمَ تُوذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ
 أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ
 قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ وَرَأَى
 قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَدِيئِي وَإِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ
 اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
 وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ
 فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُضْمِنٌ وَمَنْ
 أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ وَهُوَ يُدْعَى
 إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
 يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ
 مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ
 رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى
 الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

- (ਬਾਕੀ) 13 ਭਾਵ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਉੱਠੇਗਾ, ਕਾਫ਼ਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਬੇਆਸ ਹਨ।
- 3 ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਿੱਛੇ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਥਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸਨ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਹੀ ਅਸਤਿਆਰ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਈ।
- 5 ਭਾਵ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦੇ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਮਰਦੂਦ ਬਣ ਗਏ।
- 6 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦਾ ਨਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ 'ਮੁਹੰਮਦ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਅਹਿਮਦ' ਹੈ।
- 7 ਇਹ ਹਾਲ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜਿਹੜੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਫੁਪਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਬਾਗ਼ੀਆਂ-ਕਹਿਣਾ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਅਵੱਗਿਆਕਾਰਾਂ। ਮਰੀਯਮ-ਈਸਾ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੀ ਅੰਮੀ (ਮਾਂ) ਦਾ ਨਾਂ। ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ-ਇਸਰਾਈਲ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਦੀ ਔਲਾਦ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਪਾਰ ਨਾ ਦੱਸਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਖਦਾਇਕ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੁਆਵੇ। (10) (ਉਹ ਇਹ ਹੈ) ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਜਾਨ ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। (11) ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਨਤ ਦੇ ਬਾਗ਼/ਬਗ਼ੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਚ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਾਫ਼/ਸੁਥਰੇ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਹੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ। (12) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ (ਤੁਸੀਂ) ਬਹੁਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ (ਭਾਵ ਤੁਹਾਨੂੰ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮਦਦ (ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗੀ) ਅਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਛੇਤੀ (ਹੀ) ਮਿਲੇਗੀ ਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਉਸ ਦੀ) ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ (13) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਸਹਾਈ ਬਣ ਜਾਉ ਜਿਵੇਂ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਪੁੱਤਰ ਮਰੀਯਮ ਨੇ ਹਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ (ਭਲਾਂ) ਕੌਣ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ (ਬੁਲਾਉਣ ਵਿਚ) ਮੇਰੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣ? ਹਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਬਨੀ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਤਾਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਰੇਹ ਕਾਫ਼ਿਰ ਰਿਹਾ, ਅੰਤ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਏ। (14)

اٰمَنُوْا هَلْ اٰتٰكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُحْيِيْكُمْ مِنْ عَدَاۤئِ
الَّذِيْنَ تُوْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِۦ وَتُجَاهِدُوْنَ
فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ حٰزِ
لَكُمْ اِنْ لَّمْ تَكُنْ تَعْمَلُوْنَ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ
وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَ
مَسٰكِيْنٍ طَيِّبَةٍ فِيْ جَنَّٰتٍ عَدْنٍ ذٰلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيْمُ وَاٰخِرُ نَجْمِهَا نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ
قَرِيْبٌ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ - يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
كُوْنُوْا اَنْصَارًا لِلّٰهِ كَمَا قَالَ عِيْسٰى ابْنُ مَرْيَمَ
لِلْحَوَارِيْنَ مَنْ اَنْصَارِيْ اِلَى اللّٰهِ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ
لَنْ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاَمَنْتَ طٰغُفَةُ مِنْ بَنِيْ اِسْرٰءِيْلَ
وَاَفْطَرْتَ تَحٰفِظَةً - فَاَيُّدُنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰى
عٰوِذِهِۦ فَاصْبِحُوْا ظٰهِرِيْنَ

مِزْنَ

14 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਰੀਆਂ (ਸਹਾਈਆਂ) ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦੀਨ ਦਾ ਪਰਸਾਰ ਹੋਇਆ। ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਥੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਿਆਂ (ਨਾਇਬਾਂ) ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਕੀਤਾ।

ਜੰਨਤ-ਬਾਗ਼, ਅਨੰਦਮਈ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ। ਹਵਾਰੀਆਂ-ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਨਿਕਟਵਰਤੀਆਂ।

62. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਜੁਮਾਆ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 11 ਆਇਤਾਂ, 2

ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 176 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 787 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸੱਚਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਏ। (1) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕ ਕਰਕੇ (ਰੱਬ ਨਾਲ) ਜੋੜਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੁੰਮਰਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਨ।

(2) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਵੀ (ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ) ਜਿਹੜੇ ਹਾਲੀਂ ਉਹਨਾਂ

(ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ) ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (3) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਫ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (4) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਤੌਰਾਤ ਚੁਕਵਾਈ ਗਈ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ (ਦੇ ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਦਾ ਬੋਝ/ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ (ਉਸ) ਗਧੇ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੱਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਭੈੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (5) ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਐ ਯਹੂਦੀਓ! ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਦੋਸਤ ਹੋ, ਹੋਰ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ (ਰਤਾ ਕੁ) ਮੌਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤਾਂ ਕਰੋ। (6)

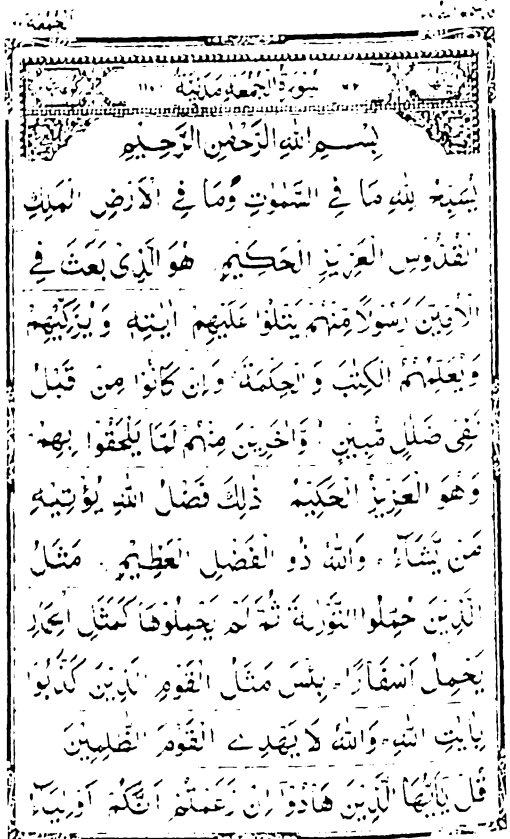
2 ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਬੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ।

3 ਭਾਵ ਇਹੋ ਰਸੂਲ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਫ਼ਾਰਸ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਨਬੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਰੱਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀਨ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ ਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਪਿੱਛੇ ਗੈਰ ਅਰਬ (ਅਜਮ) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਿਰ ਲੋਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ।

5 ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਰੱਬ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਨਾਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ।

6 ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਦਰਜੇ ਮਿਲਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਮਰਨ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਡਰੇਗਾ ਨਹੀਂ।

ਤੌਰਾਤ-ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) 'ਤੇ ਉਤਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬ। ਹਿਦਾਇਤ-ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ

ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ (ਬੁਰੇ ਅਮਲਾਂ) ਦੇ ਸਬੱਬ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉੱਕਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਅਾਲਾ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (7) ਆਖ ਦੇਵੇ ਮੌਤ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਲੁਕੀਆਂ ਛੁਪੀਆਂ ਅਤੇ ਐਲਾਨੀਆ ਦੇ ਜਾਣੀਜਾਣ (ਅੱਲਾਹ) ਦੀ ਤਰਫ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ ਜਾਉਗੇ। ਫਿਰ ਜੇ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ। (8) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਜਦੋਂ ਜੁਮੇਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਲਈ ਅਜ਼ਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਭਾਵ (ਨਮਾਜ਼) ਦੇ ਲਈ ਛੇਤੀ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ (ਖਰੀਦਣਾ ਅਤੇ) ਵੇਚਣਾ ਛੱਡ ਦੇਵੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਤੁਹਾਡੇ) ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। (9) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਨਮਾਜ਼ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਫੜ ਲਵੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਲਵੋਂ। (10) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ (ਕੁੱਝ) ਵਿਕਦਾ ਅਤੇ ਖੇਡ/ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉੱਧਰ ਨੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਖੇਡ/ਤਮਾਸ਼ੇ ਅਤੇ ਵਣਜ/ਵਪਾਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਿਜ਼ਕ/ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਏ। (11)

بَلِّغُوا مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَسْتَوُوا الْمَوْتِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ. وَلَا يَمُنُّونَ أَبَدًا. وَإِنَّمَا قَدَّمَتِ آيَاتُنَا لِقَوْمٍ يُفْقَهُونَ. وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ. قُلْ إِنْ الْمَوْتُ الَّتِي تُقَرُّونَ مِنْهَا فَإِنَّهُ مُلْتَقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ. ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ. فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ. وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا. قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ. وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ.

8 ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਰਾਬੀ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਦੀਨ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਦੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ। ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਈ। ਜੁਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਨਾ ਲੱਗੋ।
9 ਹਰੇਕ ਅਜ਼ਾਨ ਦਾ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਮਾਤ ਫਿਰ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੁਮੇਂ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਫਿਰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੇਗਾ। ਖ਼ੁਤਬੇ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਦੱਸਿਆ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਾਵੇ ਕਿ ਖ਼ੁਤਬਾ ਸੁਣੋ।
10 ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਬਾਦਤ ਲਈ ਸ਼ਨੀਵਾਰ (ਹਫ਼ਤੇ) ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮਨ੍ਹਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਜ਼ੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕਲ ਜਾਵੋ। ਰੋਜ਼ੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੱਬ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾ ਛੱਡੋ।
11 ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਜੁਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਤਬਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਵਣਜਾਰਾ ਨਗਾਰਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਭੱਜੇ ਆਏ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਈਏ, ਨਮਾਜ਼ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹ ਲਵਾਂਗੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਕੋਲ ਬਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਰਹਿ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਉੱਤਰਿਆ।

ਫ਼ਜ਼ਲ-ਮਿਹਰ, ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ

63. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਨਾਫਿਕੂਨ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 11 ਆਇਤਾਂ,

2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 183 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 821 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

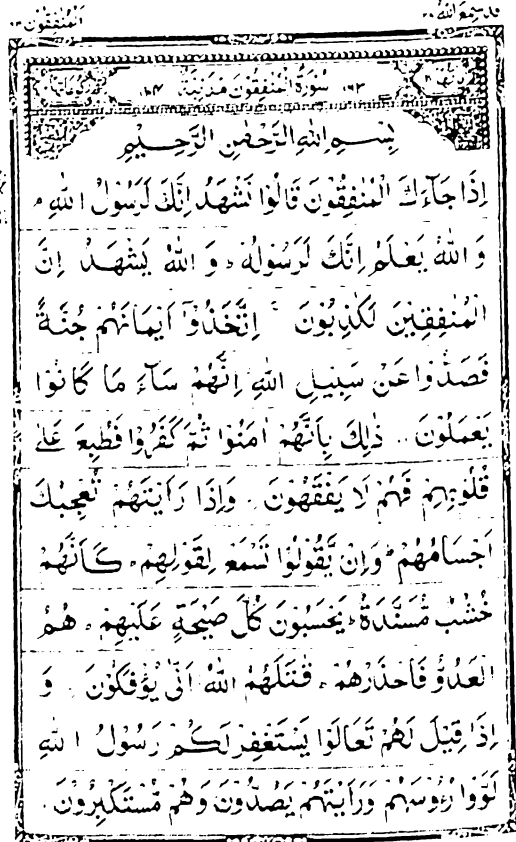
(ਐ ਮੁਹੰਮਦ!) ਜਦੋਂ ਮੁਨਾਫਿਕ (ਦੋ ਰੰਗੀ ਵਾਲੇ) ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਲ-ਓ-ਕਰਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹੋ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਲਾਹ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਨਾਫਿਕ (ਦਿਲੋਂ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ) ਝੂਠੇ ਹਨ। (1) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭੈੜੇ ਹਨ। (2) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ (ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ) ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਫਿਰ ਮੁਰਤਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸੋ ਹੁਣ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। (3) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਡੀਲ ਡੌਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਸੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਰਹੋ (ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਅਕਲੋਂ ਕੋਰੀਆਂ) ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੋਢੇ ਹੋਣ, ਜਿਹੜੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ। (ਡਰਪੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ) ਹਰ ਵੇਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਉਂ ਸਮਝਣ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ (ਮੁਸੀਬਤ ਆਈ ਹੋਵੇ।) ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵੈਰੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਾ ਰਹਿਓ। ਅੱਲਾਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਸਰਬਾਦ ਕਰੇ। ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। (4) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਆਉ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਕਿ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (5)

1 ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ।

2 ਆਪਣੀ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫਿਕ ਤਾਅਨੇ ਅਤੇ ਐਬ ਕੱਢਦੇ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਖੀ।

4 ਭਾਵ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਰਦ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਦਗਾਬਾਜ਼ ਨਾਮਰਦ।

ਕੋਲ-ਓ-ਕਰਾਰ-ਵਚਨ ਬੱਧ, ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ। ਮੁਰਤਦ-ਇਸਲਾਮ ਲੈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਜਾਣਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ-ਡਰ ਰਹਿਤ

ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੋ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਗੋ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੇਗਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਾਗ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। (6) ਇਹੋ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਕੋਲ (ਰਹਿੰਦੇ) ਹਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ (ਕੁੱਝ) ਖਰਚ ਨਾ ਕਰੋ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ (ਆਪਣੇ ਆਪ) ਭੱਜ ਜਾਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲ ਹੀ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਦੋ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। (7) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਮਦੀਨੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ (ਉਥੋਂ) ਦੇ ਹੀਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਜ਼ਤ ਆਬਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਅਤੇ ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮੁਨਾਫਿਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। (8) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਹਾਡਾ ਧਨ/ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਆਲ/ਅੱਲਾਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਗਾਫ਼ਿਲ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (9) ਅਤੇ ਜੇ (ਮਾਲ/ਦੌਲਤ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ (ਸਮਾਂ) ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਤਾਂ (ਉਸ ਸਮੇਂ) ਆਖੋ ਕਿ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਢਿੱਲ ਹੋਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬੈਰ/ਬੈਰਾਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ? (10)

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ كُنْ يُغْفِرُ اللَّهُ لَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا ۚ وَرَبُّهُ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا كِتَابَ اللَّهِ حَتَّى يَكُونَ أَهْلُ ذِكْرِهِ عِنْدَ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۚ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَخَذْتَنِي وَأَكُنْ مِنَ

ਇੱਜ਼ਤ ਦਾਰ-ਪਤਵੰਤੇ, ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲੇ। ਗਾਫ਼ਿਲ-ਸੁਸਤ, ਲਾਪਰਵਾਹ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੀ ਮਬਰ-ਸਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਏ। (11)

64. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਗ਼ਾਬੁਨ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 18 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 247 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1122 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ (ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ) ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ (ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ) ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਸੱਚੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ (ਬੇਹੱਦ) ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਏ। (1) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ

ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਮੋਮਿਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (2) ਉਸੇ ਨੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹਿਕਮਤਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਸ਼ਕਲਾਂ-ਸੂਰਤਾਂ ਵੀ ਪਾਕੀਜ਼ਾ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ (ਤੁਸੀਂ) ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣਾ ਏ। (3) ਜੋ ਕੁੱਝ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਿਲ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। (4) ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਦੀ ਮਬਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ? ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖ ਲਿਆ ਅਤੇ (ਹਾਲੀ) ਦੁਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ (ਹੋਰ) ਹੋਣਾ ਹੈ। (5)

3 ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਚੰਗੀ ਹੈ।

اِنْتَابِينَ

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا اِذَا جَاءَ اٰجَلُهَا
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

سُوْرَةُ التَّغٰبِيْنَ مَكْرِيْمَةٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

يَسْمِعُ اللّٰهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ، لَهُ
الْمُلْكُ وَلَهُ الْحُدُوْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝
هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَيُنَكِّمُكُمْ كَافِرًا وَمِنْكُمْ مُّؤْمِنًا
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيْرٌ ۝ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوْرَكُمْ ،
وَإِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ۝ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ، وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ
بِدَاٰتِ الصُّدُوْرِ ۝ الْكٰفِرِيّٰتُكُمُ نَبُوْا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
مِنْ قَبْلُ ، فَذٰقُوْا وِبٰلَ اٰمِرِهِمْ وَلَهُمْ عَذٰبٌ

مَدِيْنَة

ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਖਦੇ ਕਿ ਕੀ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਣ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ? ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਵੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬੇਪਰਵਾਹ (ਅਤੇ) ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਏ।(6)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਦੋਬਾਰਾ) ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ ਹਾਂ, ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਉਠਾਏ ਜਾਵੋਗੇ ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ (ਗੱਲ) ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਅਸਾਨ ਹੈ।(7) ਤਾਂ (ਤੁਸੀਂ) ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਰਾਸਰ ਨੂਰ (ਜੋ ਕੁਰਆਨ) ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ, ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।(8) ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੇ ਦਿਨ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਘਾਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਤੇ ਸਵਰਗ ਦੇ ਬਾਗ਼/ ਬਗ਼ੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ।(9) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਠਲਾਇਆ, ਉਹੀ ਨਰਕ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ।(10)

تَذَكِّرُ اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ

الْيَوْمَ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشْرًا يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَ
تَوَلَّوْا ۗ وَاسْتَغْنَىٰ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ عَنِّي حَبِيدٌ ۖ زَعَمَ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَن لَّنْ يُبْعَثُوا ۗ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۗ وَذَٰلِكَ عَلَىٰ
اللَّهِ يَسِيرٌ ۖ فَأَمَّا بِلِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي
أُنزِلْنَا ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۖ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ
بِیَوْمِ الْجَمْعِ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّعَابِينِ ۗ وَمَنْ يُؤْمِنْ
بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ
وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۗ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۖ وَ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ ۖ خَالِدِينَ فِيهَا ۗ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۗ مَا أَصَابَ

مَثَلٌ

10 ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਜੰਨਤ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਰਕ ਦਾ। ਜੰਨਤ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਨਰਕੀ ਵੀ। ਨਰਕ ਵਾਲੇ ਹਾਰੇ ਅਤੇ ਜੰਨਤੀ ਜਿੱਤੇ।

ਸਰਾਸਰ ਨੂਰ-ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਚਾਨਣਾ ਹੀ ਚਾਨਣਾ। ਅਮਲਾਂ-ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮ।

ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਦੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤ (ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ) ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਏ। (11) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਵੋਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੈਗ਼ਮਬਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਗ਼ਮ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। (12) ਅੱਲਾਹ (ਜੋ ਸੱਚੀ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ) ਹਸਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੋਮਿਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ। (13)

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਆਲ/ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ (ਵੀ) ਹਨ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੋ (ਅਤੇ) ਖਿਆ ਬਖਸ਼ੋ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਵੀ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (14) ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲ/ਮਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਆਲ/ਔਲਾਦ ਤਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (15) ਸੋ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ

ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ) ਨੂੰ ਸੁਣੋ ਅਤੇ (ਉਸ ਦੇ) ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣੇ ਰਹੋ ਤੇ (ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (ਇਹ) ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਤਬੀਅਤ ਦੀ ਕੰਜੂਸੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੀ ਮੁਰਾਦ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (16) ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਇਖ਼ਲਾਸ (ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ) ਅਤੇ ਚੰਗੀ (ਨੀਯਤ ਨਾਲ) ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ (ਬਦਲਾ) ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਕਦਰਦਾਨ ਤੇ ਨਰਮ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਹੈ। (17) ਲੁਕੀਆਂ-ਛਿਪੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਦਾ ਜਾਣੀਜਾਣ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (18)

مِنْ مُصِيبَةٍ اِذَا يَادِرَ اللّٰهُ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللّٰهِ
يَهْدِ لِقَلْبِهِ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ وَاَطِيعُوا
اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّكُمْ
عَلٰى رُسُوْلِنَا الْبَلَاءَ النّبِيْنَ ۗ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلاّ هُوَ
وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝ يَا أَيُّهَا
الَّذِيْنَ آمَنُوْا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
لَكُمْ فَاَحْذَرُوْهُمْ ۗ وَاِنْ تَعَفَوْا وَتَضَعُوْا
فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رّحِيْمٌ ۗ اِنَّهَا اَمْوَالُكُمْ وَا
اَوْلَادُكُمْ فَتَنَةٌ ۗ وَاللّٰهُ عِنْدَ اَجْرٍ عَظِيْمٍ
فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاَسْمَعُوْا وَاَطِيعُوا
وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ ۗ وَمَنْ يُوقِ شَحْمَ
نَفْسِهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۗ اِنْ تَقْرَضُوْا
اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضَعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ

11 ਸਬਰ ਦੀ ਰਾਹ ਦੱਸ ਦੇਵੇ।

14 ਭਾਵ ਜਨਾਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਨੇਕੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਆਪ ਬਚਦੇ ਰਹੋ।

ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼-ਪਰਖ। ਮੁਰਾਦ-ਮੰਤਵ, ਮਕਸਦ। ਕਦਰਦਾਨ-ਕਦਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ।

65. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਲਾਕ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 12 ਆਇਤਾਂ,
2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 298 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
1237 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਕ
ਦੇਣ ਲੱਗੋਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਦਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ
ਤਲਾਕ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਇੱਦਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਰੱਖੋ ਤੇ
ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ
ਹੈ। (ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਇੱਦਤ ਦੇ
ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ) ਘਰੋਂ ਕੱਢੋ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ (ਆਪ ਹੀ)
ਨਿਕਲਣ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਸਲੀਲ
ਕਾਰਾ ਕਰ ਬੈਠਣ (ਤਾਂ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ)
ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜਾ
ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ, ਉਹ
ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰੇਗਾ। (ਐ ਤਲਾਕ
ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਲਾਹ
ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ (ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਦੀ) ਹੋਰ ਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। (1) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ
ਇੱਦਤ 'ਚ' ਮਿਆਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜ ਜਾਣ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ (ਆਪਣੇ ਨਿਕਾਹ 'ਚ) ਰਹਿਣ
ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ
ਬਣਾ ਲਉ ਅਤੇ (ਗਵਾਹੋ!) ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਠੀਕ ਠੀਕ ਦਿਓ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਆਦਮੀ
ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੇ ਦਿਨ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ
ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੇਗਾ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਲਈ (ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ) ਛੁਟਕਾਰੇ (ਦੀ ਸੂਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।) (2)

1 ਤਲਾਕ ਦੇ 'ਇੱਦਤਾਂ' 'ਤੇ ਦੇਵੋ, 'ਇੱਦਤ' ਤਿੰਨ ਹੈਜ਼ ਹਨ। ਹੈਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਹੈਜ਼ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਕੀ ਵਿੱਚ 'ਕੁਰਬਤ' (ਸੋਹਬਤ) ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਨਾਨੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਤਲਾਕ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਦਤ ਪੂਰੀ ਕਰੇ। ਨਾ ਆਪ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕੋਈ ਕੱਢੇ। ਇਹ ਨਿਕਲਣਾ ਬੇਗਯਾਈ (ਬੇਸ਼ਰਮੀ) ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਲਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਰੱਬ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਕੱਢ ਦੇਵੇ।

ਤਲਾਕ-ਮਰਦ ਔਰਤ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਇਕਰਾਰ ਨਾਮੇ ਦਾ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ। ਇੱਦਤ-ਸ਼ੁਰੂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਮਿਆਦ।

ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ੀ/ਰੋਟੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਹਿਮ/ਭਰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਭੁੱਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਅੱਲਾਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ (ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਿਯਤ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (3) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ (ਤਲਾਕ ਸ਼ੁਦਾ) ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਹਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬੇਆਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਣ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਦਤ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ) ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁਬਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਦਤ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੀਂ ਮਾਹਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਦਤ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ) ਤੇ ਗਰਭਵਤੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਦਤ ਦੀ ਹੱਦ ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਤੱਕ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੇਗਾ, ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸੌਖ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (4) ਇਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੇਗਾ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। (5)

الشَّهَادَةَ لِلَّهِ . ذِكْرُكُمْ يُعْظَمُ بِهِ مَنْ كَانَ
 يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ . وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
 يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا . وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا
 يَحْتَسِبُ . وَمَنْ يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ .
 إِنَّ اللَّهَ بِآلِمَاتِ أَمْرِهِمْ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
 قَدْرًا . وَاللَّهُ يَبْسُطُ مِنَ الْمَغِيبِ مِمَّنْ تَسَاءَلُكُمْ
 إِنْ أَرْتَبْتُمْ فَعَدَّتْ ثَلَاثَةُ أَشْهُدٍ وَاللَّهُ لَمَّا
 يَحْضُنُّهُ . وَأَوْكُنْتُ الْأَحْسَالَ أَجْلُهُمْ أَنْ
 يَضَعَنَّ حَمْلَهُنَّ . وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ
 مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا . ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ
 إِلَيْكُمْ . وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ
 وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا . أَنْكُرُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ
 سَكُنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تَضَارَّوهُنَّ لِتَصْنَعُوا

- 3 ਤਲਾਕ ਦੇ ਕੇ ਇੱਦਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਰੱਖ ਲਵੇ ਤਾਂ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਤਾਅਨੇ ਨਾ ਮਾਰਨ।
- 4 ਭਾਵ ਤਿੰਨ ਹੈਜ਼ ਇੱਦਤ ਫ਼ਰਮਾਈ ਜੇਕਰ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੈਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੈਜ਼ ਆਉਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਦਤ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ।

(ਤਲਾਕ ਸੁਦਾ) ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਦਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ) ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰੱਖੋ ਜਿੱਥੇ ਖੁਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਦੇਵੋ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ। ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਜਰਤ ਦੇ ਦੇਵੋ ਤੇ (ਬਾਲਕ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ) ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ ਨਿਬੇੜ ਦੇਵੋ ਤੇ ਜੇਕਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਦ ਅਤੇ (ਨਾਚਾਕੀ-ਅਣਬਣ) ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ (ਬਾਲਕ ਨੂੰ) ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਵੇਗੀ। (6) ਸਰਦੇ ਪੁਜਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ ਰੋਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਤੰਗੀ ਤੁਰਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਜਿੰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰੱਬ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚ ਕਰੇ। ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਪਰ ਉਸੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੰਗੀ (ਗ਼ਰੀਬੀ) ਪਿੱਛੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਭੁੱਲ੍ਹ (ਅਮੀਰੀ) ਦੇਵੇਗਾ। (7) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ (ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਝੱਫ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ (ਅਜਿਹਾ) ਅਜ਼ਾਬ ਉਤਾਰਿਆ ਜਿਹੜਾ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਨਾ ਸੁਣਿਆ। (8) ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ। (9) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਐ ਸੂਝਵਾਨੋ! ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਹੋ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਸੀਹਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਭੇਜੀ ਹੈ। (10)

عَلَيْهِنَّ وَإِنْ لَنْ أُولَٰئِكَ حَمَلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ
 حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ
 أُجُورَهُنَّ وَأَنْتُمْ عَلَيْكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ
 تَعَاَسَرْتُمْ فَمَنْ يَضَعُ لَهُ أَخْرَجَ مِنْ بَيْتِهِ
 مَنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُفِيقْ
 مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يَكْلِفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَّا آتَاهَا
 سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ
 عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا
 شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نَكِيرًا فَذَاقَتْ
 وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا
 أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَا تَقْوُوا
 اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا
 قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا رَسُولًا يَتْلُوهُ

6 ਬੱਚੇ ਦਾ ਖਰਚ ਪਿਉ ਜਿੰਮੇ ਹੈ, ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਖਿਲਾਵੇ, ਪਹਿਨਾਵੇ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਵੇ। ਜਿਹੜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਂ ਕਬੂਲ ਕਰੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜੇਕਰ ਮਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਇੱਦਤ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਕਾਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਬੱਚਾ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(ਅਤੇ ਆਪਣੇ) ਪੈਗੰਬਰ (ਵੀ ਭੇਜੇ ਹਨ।) ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਥਾਂ ਭਰਪੂਰ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਰੱਬ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰੇਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਨਤ ਦੇ ਬਾਗ਼/ਬਗ਼ੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਢੁੱਲ੍ਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। (11) ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਤ ਅਸਮਾਨ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਤਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਜਾਣ ਲਉ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਮ ਨਾਲ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (12)

66. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਹਰੀਮ
ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 12 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 253 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1124 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਰੱਬ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ (ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਏ। (1)

ਇਲਮ-ਗਿਆਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ। ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ-ਖੁਸ਼ੀ, ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ।

قَدْ يَسْمَعُ اللَّهُ

التَّحْرِيمِ

عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا إِنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا

مَنْزِلٌ

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَكِّيَّةٌ (1-6)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ

ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਦਾ ਕੱਫ਼ਾਰਾ (ਬੰਨੋਗੀਰੀ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ/ਧੰਦੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਏ ਤੇ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਤੇ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (2) ਅਤੇ (ਚੇਤੇ ਕਰੋ) ਜਦੋਂ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਮਲਕਤੋਂ ਜਿਹੇ ਆਖੀ ਤਾਂ (ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਭੇਤ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਸਬੰਧੀ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ (ਉਸ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਹ ਗੱਲ) ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਨਾ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ (ਗੱਲ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜਾਣੀਜਾਣ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੈ।

(3) ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੋਬਾ ਕਰੋ (ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ) ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਟੇਢੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼) ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਜਿਬਰਾਈਲ ਤੇ ਚੰਗੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਮਾਇਤੀ (ਅਤੇ ਦੋਸਤ) ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਹੋਰ) ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹਨ। (4) ਜੇਕਰ ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅਜਬ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਤੁਹਾਡੇ ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਵਧੀਆ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ, ਆਗਿਆਕਾਰ, ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ, ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ, ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ (ਭਾਵੇਂ) ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੁਆਰੀਆਂ। (5)

تَبَتَّعِي مَرْصَاتِ أَزْوَاجِكُمْ ، وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ .
 قَدْ قَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحْلَةً أَيْمَانِكُمْ
 وَ اللَّهُ مُؤْتِكُمْ ، وَ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ .
 إِذْ أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا .
 فَلَمَّا سَبَّاتِ بِهِ وَ أَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ
 بَعْضَهُ وَ اعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ . فَلَمَّا سَبَّاهَا بِهِ
 قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا . قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ
 الْحَكِيمُ . إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ
 قُلُوبُكُمَا . وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ
 مُؤْتِكُمْ وَ جُنْدٍ لِكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ . وَ الْمَلِكَةُ
 بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ . عَسَى رَبَّةٌ إِنْ طَلَّقَكُنْ
 أَنْ يُبَدِّلَ لَكَ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ كُنَّ مُسْلِمَاتٍ
 مُؤْمِنَاتٍ قُنَّيْنَ سَبَّاتِ عِبَادَتٍ سَبِّحَتْ

2 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੇ ਇੱਕ ਹਰਮ (ਪਤਨੀ) ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ, ਇੱਕ ਸੁਪਤਨੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਦ ਪੀਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਦਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਕੱਫ਼ਾਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੋ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਾਲ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹਰਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਸਹੁੰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਕੱਫ਼ਾਰਾ ਦੇਵੇ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ (ਖਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਕੱਪੜਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀ) ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ।

3 ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਮ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹਜ਼ਰਤ ਹਫ਼ਸਾ (ਰ.) 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲਾਉਣ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਵੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ (ਰ.) ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ। ਫਿਰ 'ਵਹੀ' ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਹਫ਼ਸਾ (ਰ.) ਨੂੰ ਹਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਕੀ ਸੀ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਇਸ ਦੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਗ਼ਾਇਬ ਦਾ ਇਲਮ ਰੱਬ ਜਾਣੇ)। ਜਿਸ ਗੱਲ ਸਬੰਧੀ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣੀਏ? ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚਰਚੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਾ ਬਣੇ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਲੋਕ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮੰਨਣ।

4 ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਝੁੱਕ ਪਏ ਹਨ ਭਾਵ ਤੋਬਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ (ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ) ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਜਿਸ ਦਾ ਬਾਲਣ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਤਿ ਖਰਚੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਤੇ ਕਠੋਰ **ਮਿਜ਼ਾਜ** ਫਰਿਸ਼ਤੇ (ਨਿਯੁਕਤ) ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਜੇ ਹੁਕਮ ਤੇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। (6) ਐ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਜ ਹੀਲੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾ ਬਣਾਓ। ਜੇ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (7) ਐ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਉ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪ ਤੁਹਾਥੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਨਤ ਦੇ ਬਾਗ਼/ਬਗੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦਾਖਿਲ ਫਰਮਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਅੱਲਾਹ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਮਾਨ ਲੈ ਅਏ ਹਨ, ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਨਹੀਂ ਫਰਮਾਏਗਾ। (ਬਲਕਿ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਈਮਾਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਚਾਨਣਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਐ ਸਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ! ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਾਡੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੂੰ ਹਰ ਸ਼ੈਅ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਏ। (8)

شَتَبْتِ وَأَنْكَارًا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
 وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
 لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا
 يُؤْمَرُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا
 الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً
 نَصُوحًا غَنَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ
 سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ
 أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا
 نُورَنَا وَغُفْرَانَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

6 ਹਰੇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ, ਡਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਦੀਨ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਾ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਮੰਦਭਾਗੀ, ਇਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹੈ।
 8 ਸਾਫ਼ ਦਿਲ ਦੀ ਤੋਬਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਾ ਰਹੇ। ਈਮਾਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਦਿਲ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚ।

ਮਿਜ਼ਾਜ-ਸੁਭਾਅ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਰੰਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ (ਮੁਨਾਫਿਕਾਂ) ਨਾਲ ਜਿਹਾਦ ਕਰੋ ਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਖਮ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ। (9) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਲੂਤ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸਾਡੇ ਦੋ ਭਲੇ ਪੁਰਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ। ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰਤਾ ਕੁ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਖਮ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਜਾਓ। (10) ਅਤੇ ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਇੱਕ) ਮਿਸਾਲ (ਤਾਂ) ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਦੀ ਜੋੜੀਦਾਰ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਦੀ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਇੱਕ (ਸੋਹਣਾ ਘਰ) ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਵੋ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮੈਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾ ਦੇਵੋ। (11) ਅਤੇ (ਦੂਜੀ) ਇਮਰਾਨ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਮਰੀਯਮ ਦੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਤਿ ਸਤਿ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਕਲਾਮ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ। (12)

بَيِّنَاتٍ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا وَالْمُنَافِقِينَ
وَاعْتَلَقُوا عَلَيْهِمْ، وَمَا وَابَهُمْ جَهَنَّمُ، وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ. صَدَقَ اللهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتِ
نُوحٍ وَامْرَأَتِ لُوطٍ، كَانَتَا تَحْتَ عَيْدَيْنِ مِنْ
عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَانَتْهُمَا فَلَمَّ يُعْنِيَا
عَنْهُمَا مِنَ اللهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ
مَعَ الدَّٰخِلِينَ. وَصَدَقَ اللهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ
آمَنُوا امْرَأَتِ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ
لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَارْحِمْنِي مِنْ
فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَارْحِمْنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.
وَمَرْيَمَ ابْنَتِ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَدَتْ فَرْجَهَا
فَنَنفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ
رَبِّهَا وَكُنِيَ بِهَا الْيَسَى.

مَزَّن

9 ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਦੇ ਅਖ਼ਲਾਕ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਨ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ।
10 ਭਾਵ ਆਪਣਾ ਈਮਾਨ ਦਰੁਸਤ ਕਰੋ, ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਲੈਣ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ 'ਅੱਤਯੋਬਾਤੁ ਲਿੱਤਯੋਬੀਨਾ' ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਭਾਵ ਮੁਨਾਫਿਕ ਰਹੀਆਂ।
11 ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦਗਾਰ ਸੀ। ਈਮਾਨਦਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ, ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਈ।

ਜਿਹਾਦ-ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ, ਸੰਘਰਸ਼, ਯਤਨ, ਧਰਮ-ਯੁੱਧ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼। ਬਹਿਸ਼ਤ-ਜੰਨਤ, ਬਾਗ਼, ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਸ।

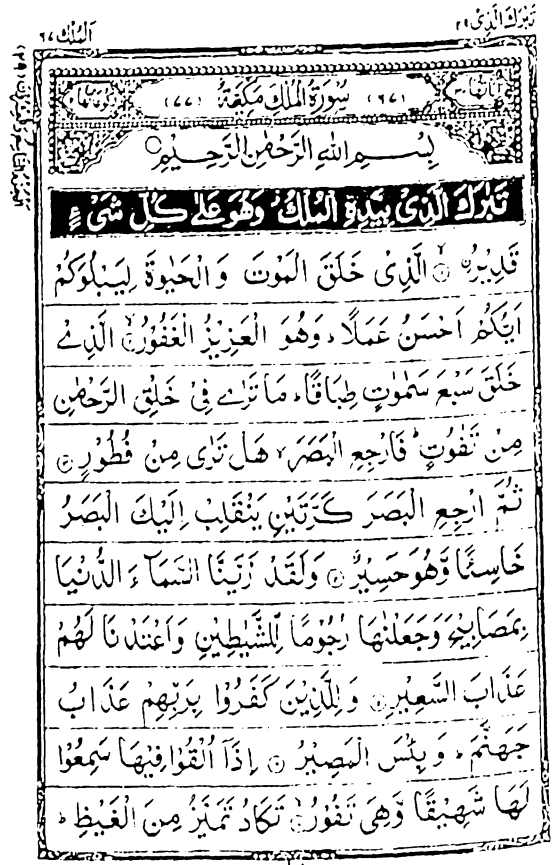
67. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਲਕ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 30 ਆਇਤਾਂ,
2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 174 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 801
ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਉਹ (ਅੱਲਾਹ ਪਾਕ) ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ
ਵਿੱਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ
ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (1) ਉਸ
ਨੇ ਸੱਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ
ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਖ ਕਰੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਨੇਕ
ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤੇ
ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੈ। (2) ਉਸ ਨੇ ਸੱਤ ਅਸਮਾਨ
ਉਪਰੋਥਲੀ ਬਣਾਏ। (ਐ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ) ਕੀ ਤੂੰ
ਰਹਿਮਾਨ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਚਾਈ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ
ਨੁਕਸ-ਕਮੀ ਕੱਢਦਾ ਹੈਂ? ਜ਼ਰਾ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉੱਚੀਆਂ
ਕਰਕੇ ਵੇਖ, ਭਲਾ ਤੈਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ (ਕੋਈ)
ਤਰੇਤ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ? (3) ਫਿਰ ਦੂਜੀ
ਵਾਰੀ (ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ) ਨਜ਼ਰਾਂ ਚੁੱਕ, ਤਾਂ ਨਜ਼ਰ (ਹਰੇਕ ਵਾਰੀ) ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਅਸਫਲ ਅਤੇ ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਪਰਤ
ਆਵੇਗੀ। (4) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੇੜਲੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ (ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ) ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਮਾਰ ਭਜਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭਤਕਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ
ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (5) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨਰਕ ਦਾ
ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਥਾਂ ਹੈ। (6) ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ
ਚੀਕਾਂ/ਚੰਘਿਆੜਾਂ ਸੁਣਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋਸ਼ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ (7) ਜਿਵੇਂ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ
ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਰੋਹ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਸੰਤਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਗੇ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ
ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। (8)

2 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਮਰਨਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਬੁਰੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਦਾ।
3 ਫ਼ਰਕ ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਗ਼ਲਤੀ ਵਿੱਚ (ਪਏ ਹੋਏ) ਹੋ। (9) ਅਤੇ ਆਖਣਗੇ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਸਮਝਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਦੋਜ਼ਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਉਂ) ਹੁੰਦੇ। (10) ਬੱਸ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਸੋ ਨਰਕ-ਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਤੋਂ) ਦੂਰੀ ਹੈ। (11) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬਿਨ ਕਿੱਠਿਆਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (12) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਲੋਕ) ਗੱਲ ਲੁਕਵੀਂ ਜਿਹੀ ਆਖੋ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ 'ਚ ਉਹ ਦਿਲ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਜਾਣੀਜਾਣ ਹੈ। (13) ਭਲਾ ਜਿਸ ਨੇ (ਤੁਹਾਨੂੰ) ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹੈ? ਉਹ ਤਾਂ ਲੁਕੀਆਂ ਛਿਪੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ (ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤੋਂ) ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਏ। (14) ਉਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੋ ਫਿਰੋ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਰਿਜ਼ਕ ਖਾਓ ਤੇ (ਤੁਸੀਂ) ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (15) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬੇ-ਫ਼ਿਕਰ ਹੋ ਜਿਹੜਾ (ਰੱਬ) ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਧਸਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਲ੍ਹੇਰੇ ਖਾਣ ਲੱਗੇ? (16) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਿਡਰ ਬਣ ਕੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਵਰ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹਵਾ ਚਲਾ ਦੇਵੇ? ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਮਝ ਜਾਉਗੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਡਰਾਉਣਾ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ? (17)

النَّامُ

تَبَارَكَ الَّذِي

كَلَّمَ النَّبِيَّ فِيهَا فَوَجَّ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُنَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ
 نَذِيرٌ ۚ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ ۚ فَكَذَّبْنَا
 وَكُنَّا مَا كُنَّا اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ۚ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي
 ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۚ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا
 كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۚ فَأَعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ ۚ
 فَسُحِقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۚ إِنْ الَّذِينَ يُخْشَوْنَ
 رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۚ وَأَسْرَأَ
 قَوْلُكُمْ أَوْ أَجْمَعُوا بِهِ مِرَاتَهُ عَلَيْهِمْ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۚ
 أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۚ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۚ هُوَ
 الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَنْشَأُوا فِي مَكَانِهَا
 وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۚ وَوَالْيَهُ النُّشُورُ ۚ وَأَنْتُمْ مَنِ
 فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ
 تَمُورٌ ۚ أَمْ أَمْسَتْمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ

سَلْبًا

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੋ (ਵੇਖ ਲਓ ਕਿ) ਮੇਰਾ ਅਜ਼ਾਬ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ? (18) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਉੱਡਦੇ ਹੋਏ ਪੰਖ-ਪੰਖੇਰੂਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ? ਜਿਹੜੇ ਪੰਖ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮੀਟਦਿਆਂ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥੰਮ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। (19) ਭਲਾ ਅਜਿਹਾ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੀ ਫੌਜ ਬਣ ਕੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇ? ਇਨਕਾਰੀ ਤਾਂ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। (20) ਭਲਾ ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਖਾਧ-ਖੁਰਾਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਵੇ? ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਬਗ਼ਾਵਤ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। (21) ਭਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਟੁਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। (22) ਕਹਿ ਦੇਵੋ, ਉਹ ਰੱਬ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਦਿਲ ਬਣਾਏ (ਪਰੰਤੂ) ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਸਾਨ ਘੱਟ ਮੰਨਦੇ ਹੋ? (23) ਕਹਿ ਦੇਵੋ, ਉਹੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਵੋਗੇ? (24) ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ? (25) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਡਰ ਸੁਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (26)

حَاصِبًا ۖ فَسْتَغْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ ۚ وَلَقَدْ كَذَّبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۚ أَوَلَمْ يَرَوْا
أَنَّ الظُّلُمِيقَ إِذْ هُمْ يُقْبَضُونَ ۖ مَا يَمْسُكُهُمْ
إِلَّا الرَّحْمَنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۚ أَمْ نَدْعُوا
الَّذِينَ هُوَ جُحْدٌ لَكُمْ يَضْرِبُكُم بَيْنَ يَدَيْهِ الرِّيحَ
إِنِ الْكُفْرُونَ ۚ إِلَّا فِي غُرُورٍ ۚ أَمْ نَدْعُوا الَّذِينَ
يَزُرُّكُمْ إِنْ أَمْسَكَ زُرْقَتَهُ ۚ أَمْ يَلْمِزُوكَ فِي عُنُقٍ
وَأَنْتُمْ يَمْتَشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ
أَمْ نَدْعُوا الَّذِينَ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۚ قُلْ هُوَ
الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۚ قُلْ هُوَ الَّذِي
ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۚ وَيَقُولُونَ
صَنَعَهُ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۚ قُلْ

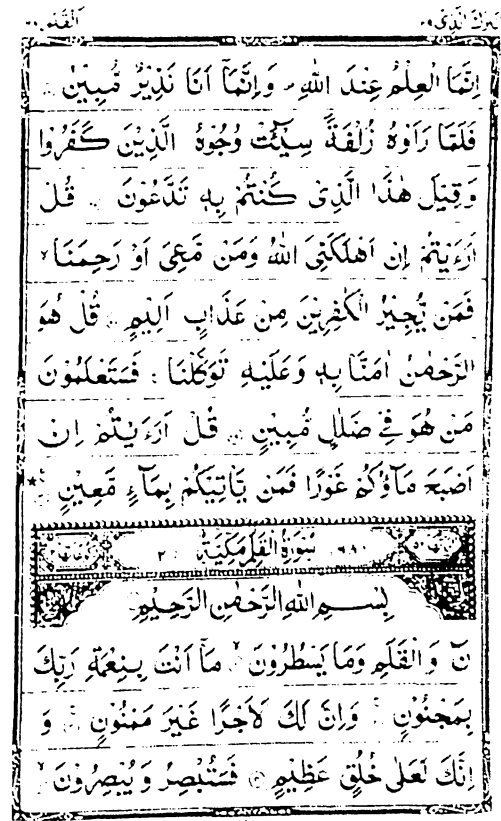
مَلَأَ

ਸੋ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਉਹ (ਵਾਅਦਾ) ਨੜੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿਗੜ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। (27)

ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਲਾਂ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਵੇ ਜਾਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ। ਤਾਂ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਬਚਾ ਦੇਵੇ? (28) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ ਰਹਿਮਾਨ (ਅੱਲਾਹ ਹੈ) ਅਸੀਂ ਉਸੇ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਫ਼ ਕੁਰਾਹੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਕੌਣ ਸੀ। (29) ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਣੀ (ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪੀਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ) ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ (ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਿਠੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਚਲਾ ਦੇਵੇ? (30)

68. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਲਮ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 52 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 306 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1295 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਨੂਨ, ਕਲਮ ਦੀ ਅਤੇ ਜੋ (ਕਲਮ ਵਾਲੇ) ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦੀ ਸਹੁੰ! (1) ਕਿ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਸੁਦਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ। (2) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਬਦਲਾ ਹੈ। (3) ਅਤੇ ਬੋਲਬਾਈ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ (ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ) ਹੈ। (4) ਸੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਵੇਖ ਲਵੋਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ਿਰ ਵੀ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ। (5)

ਸੁਦਾਈ-ਪਾਗਲ। ਕਾਫ਼ਿਰ-ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।

ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਝੱਲਾ ਕੌਣ ਹੈ? (6) ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। (7) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਿਓ। (8) ਇਹ ਲੋਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਝੁਕ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਝੁਕ ਜਾਣ। (9) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਖੇ ਨਾ ਲੱਗਿਓ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਸਹੁਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਵੇ। (10) ਤਾਅਨੇ ਮਿਹਣੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਚੁਗਲ ਖੋਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। (11) ਮਾਲ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਕੰਜੂਸੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤਿਆਚਾਰੀ ਹੈ। (12) ਭੈੜੀ ਆਦਤ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬਦ-ਜ਼ਾਤ ਹੈ। (13) ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਧਨ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (14) ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (15) ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਨੱਕ 'ਤੇ ਦਾਗ ਲਗਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (16) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਾਗ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਹੁਆਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਤੜਕਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਫਲ/ਮੇਵੇ ਤੋੜ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ। (17) ਅਤੇ 'ਇਨਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ' ਨਾ ਆਖਿਆ (18) ਸੋ ਉਹ ਹਾਲੀਂ ਸੌਂ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ (ਰਾਤੋਂ-ਰਾਤ) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਫ਼ਤ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ (19) ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਫਸਲ। (20) ਜਦੋਂ ਸਵੇਰਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ (21) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫਲ ਮੇਵੇ ਤੋੜਣੇ ਅਤੇ ਪੈਲੀ ਵੱਢਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ 'ਤੇ ਤੜਕਸਾਰ ਹੀ ਜਾ ਪਹੁੰਚੋ। (22) ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਏ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਲਕੜੇ-ਮਲਕੜੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। (23) ਕਿ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਫ਼ਕੀਰ ਮੁਥਾਜ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। (24)

بِأَيْدِيكُمْ الْمُفْتُونَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَبِيلِهِ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝ فَلَا تُطِعِ
الْمُكَذِّبِينَ ۝ وَذُوَا لَوْ تَدْرَهُنَّ فَيُدْهِنُونَ ۝ وَلَا
تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ۚ هَتَاكَ مَشَايِرَ بِمِيمٍ ۚ
مَتَاءٍ لِأَخِيرٍ مُعْتَدٍ أَيْمِينٍ ۚ عَتَلٌ بَعْدَ ذٰلِكَ
زَيْمٍ ۚ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَوَيْبِينَ ۚ إِذَا نُتِلَّ عَلَيْهِ
إِنْتِنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۚ سَنَسِبُهُ عَلَى
الْخَطْوِمِ ۚ إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ
إِذْ أَقَامُوا كَيْصَمُ مَهْمًا مُصْحِحِينَ ۚ وَلَا يَسْتَتِنُونَ ۚ
فَطَافَ عَلَيْهَا طَافٌ مِّنْ رَبِّكَ ۚ وَهُمْ نَآئِبُونَ ۚ
فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ۚ فَتَنَّا ذُوَا مُصْحِحِينَ ۚ
إِنْ أَغْدُوا عَلَيَّ حَزْبِكُمْ ۚ إِنَّ كُنْتُمْ طَائِرِينَ ۚ
فَانطَلَفُوا ۚ وَهُمْ يَتَغَا فِتُونَ ۚ أَنْ لَا يَدَّ حُلَّتْهَا

مِثْرًا

9 ਭਾਵ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਹਿ ਤੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ।

13 ਇਹ ਇਨਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਹਨ ਕਿ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਬੁਰਾਈਆਂ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਬਦਨਾਮ ਭਾਵ ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

14 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਧਨੀ ਹੈ।

16 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੁਰੈਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਲੀਦ ਨਾਮੀ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨੱਕ 'ਤੇ ਦਾਗ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅ ਮਿਰਤ ਵਿੱਚ ਜਲਣ ਕਰਕੇ ਪਏਗਾ।

(ਜਾਰੀ)

ਆਫ਼ਤ-ਮੁਸੀਬਤ

ਅਤੇ (ਤੁਹਾਡੇ) ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਸਵੇਰੇ ਸਾਝਰੇ ਹੀ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ(ਜਿਵੇਂ) ਪੈਲੀ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦੇ (ਹੋਣ)।(25) ਜਦੋਂ ਬਾਗ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ (ਵੀਰਾਨ!) ਤਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ।(26) ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਮੰਦਭਾਗੇ ਫੁੱਟੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਂ।(27) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ ਸੀ ਬੋਲਿਆ ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ **ਤਸਬੀਹ** (ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ) ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? (28) (ਤਾਂ) ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਪਾਕ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਹੀ **ਕਸੂਰਵਾਰ** ਸੀ।(29) ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਸਣ ਲੱਗੇ।(30) ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਹਾਏ! ਮੁਸੀਬਤ ਅਸੀਂ ਹੀ ਰੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਸੀ। (31) ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਬਾਗ਼ ਨਿਵਾਜ਼ ਦੇਵੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਮੁੜ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ।(32) ਵੇਖੋ ਅਜ਼ਾਬ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਇਹ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ। (33) ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਕੋਲ ਨਿਅਮਤਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਹਨ। (34) ਕੀ ਅਸੀਂ ਅਗਿਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਿਅਮਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ? (35) ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ? (36) ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ?(37) ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗੀ?(38) ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ ਕਰੋਗੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ?(39)

قُلِّمُوا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُؤْفِكُمْ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ۖ وَوَعَدْنَا عَلَىٰ حَزْرٍ قَدِيرِينَ ۖ

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَصَمَاءٌ لَّوْنٌ ۖ بَلْ نَحْنُ

مَخْرُومُونَ ۖ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْ كُنَّا

نَسْبَحُونَ ۖ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۖ

فَاتَّبَعْنَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَّبِعَا وَمُوتَ ۖ قَالُوا

يُونَيْكُنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۖ عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا

خَيْرًا مِّنْ هَٰذَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُرْغَبُونَ ۖ كَذَٰلِكَ

الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ مَلَوْ كَانُوا

يَعْلَمُونَ ۖ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ

التَّعْلِيمِ ۖ أَفَنَجْعَلُ السُّلَمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ۖ

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۖ أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ

تَذْرَائِمٌ ۖ إِنْ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَحْيَوْنَ ۖ أَمْ لَكُمْ

أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْعَقَّةِ ۖ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۖ إِنْ لَكُمْ

مِثَالٌ

(ਬਾਕੀ) 18 ਪੰਜ ਭਾਈ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਮੇਵਿਆਂ ਦਾ ਬਾਗ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੇਵੇ ਤੋੜਨ ਦਾ ਦਿਨ ਆਉਂਦਾ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਫਕੀਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਰਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਫਕੀਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਝਰੇ ਤੋੜ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਈਏ। ਉੱਥੇ ਫਕੀਰ ਜਾਣਗੇ ਉੱਥੇ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ 'ਇਨਸ਼ਾ ਅੱਲਾਹ' ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ।

20 ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਜਾਂ ਧਾੜ ਪੈ ਗਈ ਸਾਰਾ ਸਾਡ ਹੋ ਗਿਆ।

27 ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਸਮਝੇ ਕਿ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਾ ਨਿੱਕਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਮਝੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੇਨਸੀਬ ਹਾਂ।

28 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਨਿਅਮਤ ਸਮਝਦੇ, ਫਕੀਰਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਨਾ ਕਰਦੇ।

ਤਸਬੀਹ-ਰੱਬ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਕਸੂਰਵਾਰ-ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਕੌਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। (40) ਕੀ (ਇਸ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ। (41) ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਿੰਜਣੀ ਤੋਂ ਕੱਪੜਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁੱਫ਼ਾਰ ਸਿਜਦੇ ਲਈ ਸੱਚੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਸਿਜਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। (42) ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ (ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ) ਝੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੱਲਤ ਛਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਸਿਜਦੇ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਹੱਟੇ-ਕੱਟੇ ਸਨ। (43) ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਲੈਣ ਦੇਵੇ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੜਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (44) ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਚਾਲ ਵੱਡੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ। (45) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਸੇਵਾ ਫਲ ਮੰਗਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚੱਟੀ ਦਾ ਬੋਝ ਭਾਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? (46) ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਗ਼ਾਇਬ (ਪਰੋਖ) ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਕਿ (ਉਸ ਨੂੰ) ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ? (47) ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਮੱਛੀ (ਦੀ ਬੁਰਕੀ ਬਣਨ) ਵਾਲੇ (ਯੂਨੁਸ ਅਲੈ.) ਦੀ ਵਾਂਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ (ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਨੂੰ) ਪੁਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਝੋਰੇ ਤੇ ਕਰੋਧ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਸਨ। (48) ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਰੜੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। (49) ਫਿਰ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਭਲੇ ਪੁਰਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ। (50)

مَا تَحْكُمُونَ : سَأَلَهُ اِيْتَهُمْ بِاِيْكٍ زَعِيْمَةٍ
 اَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ : فَاَلَيْتُمْ اَوْ بِشُرِكَائِهِمْ اِنْ كَانُوْا
 صٰدِقِيْنَ : يَوْمَ يَكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعُوْنَ
 اِلَى السُّجُوْدِ فَلَا يَسْتَجِيْبُوْنَ : خٰشِعَةً اَبْصَارُهُمْ
 تَرْهَقُهُمْ ذُلًا : وَقَدْ كَانُوْا يَدْعُوْنَ اِلَى السُّجُوْدِ
 وَهُمْ سٰلِمُوْنَ : فَاذْرٰنِيْ وَمَنْ يُّكَلِّبُ بِهٰذَا
 الْحَدِيْثِ : سَكَسْتَدْرِيْهُمْ فَمِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ : وَ
 اَمْرِيْ لَهْمَ : اِنْ كَيْدِيْ مَتِيْنٌ : اَمْ تَسْأَلُهُمْ اَجْرًا
 فَهُمْ مِنْ قَدَمِيْمْ مَثْقَلُوْنَ : اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ
 فَهُمْ يَكْتُمُوْنَ : فَاَصْبِرْ اِحْكَمِ رَيْبًا وَلَا تَكُنْ
 كَصٰحِبِ الْاَحْوٰتِ : اِذْ نَادٰى : وَهُوَ مَكْظُوْمٌ : لَوْلَا
 اَنْ تَدْرٰكُهُ رِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَمُبْدٍ بِالْعَرَاءِ : وَهُوَ
 مَذْمُوْمٌ : فَاَجْتَبٰهُ رَبِّيْ فَجَعَلَهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ

43 ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਜਿਹੜੀ ਉੱਮਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਜਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ, ਮਾਲਿਕ ਆਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਉ। ਕਹਿਣਗੇ 'ਨਉਜ਼ੁਬਿੱਲਾਹ (ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ) ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਛਾਣ ਲਵਾਂਗੇ। ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਕਹਿਣਗੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿੰਡਲੀ (ਪਿੰਜਣੀ) ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ ਤਾਂ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਸੱਚੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਸਿਜਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਮੁੜੇਗੀ ਉਲਟਾ ਡਿਗੇਗਾ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੌਹੀਦ ਦਾ ਯਕੀਨ ਪਰਖਣ ਲਈ ਕਿ ਸ਼ਕਲਾਂ ਪੂਜਣ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਬੇਜ਼ਾਰ ਹਨ।

48 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਬਦ-ਦੁਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਯੂਨੁਸ (ਅਲੈ) ਵਾਂਗ ਨਾ ਕਰੋ।

50 ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਯੂਨੁਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਾਂ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰੀਕਾਂ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਾਂ ਭਾਵ ਬੁੱਤਾਂ। ਕੁੱਫ਼ਾਰ-ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਇਨਕਾਰੀ ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ। ਜ਼ਿੱਲਤ-ਰੁਸਵਾਈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਨਕਾਰੀ (ਇਹ) ਨਸੀਹਤ (ਦੀ ਕਿਤਾਬ) ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਕਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਦਾਈ ਹੈ। (51) ਅਤੇ ਐ ਲੋਕੋ! ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (52)

69. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹਾੱਕਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 52 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 260 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 1134 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ। (1) ਉਹ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? (2) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? (3) (ਉਹੀ) ਖੜ-ਖੜਾਉਣ ਵਾਲੀ (ਜਿਸ) ਨੂੰ ਸਮੂਦ (ਕੌਮ) ਅਤੇ ਆਦ (ਦੋਵਾਂ) ਨੇ ਝੁਠਲਾਇਆ। (4) ਸੋ ਸਮੂਦ (ਵਾਲੇ) ਤਾਂ (ਬਿਜਲੀ ਦੀ) ਕੜਕ ਰਾਹੀਂ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। (5) (ਬਾਕੀ) ਰਹੇ ਆਦ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਸੂਕਦੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਨਾਲ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। (6) ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤ ਰਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅੱਠ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ (ਐ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ!) ਤੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ (ਇੰਜ) ਡਿੱਗੇ ਅਤੇ (ਮਰੇ) ਪਏ ਵੇਖਦਾ ਜਿਵੇਂ ਖੰਜੂਰ ਦੇ ਖੋਖਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮੋਛੇ ਹੋਣ। (7) ਭਲਾ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਵੇਖਦਾ ਹੈ? (8) ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਅੌਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੁੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। (9) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤੀ (ਨਾਲ) ਫੜਿਆ। (10)

تَبَارَكَ الَّذِي
وَلَا يُكَادُ الَّذِيْنَ كَفَرُوا لِيَلْقَوْنَكَ بِأَنْصَارِهِمْ
لَمَّا سَبِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝
وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ۝
سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ (٦٨)
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝
الْحَاقَّةُ ۝ مَا الْحَاقَّةُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ۝
كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُمْ إِذِ انبَعَثُوا إِتْرَافًا
فَأُهْلِكُوا بِالطَّغْيَةِ ۝ وَأَمَّا عَادُ فَاهْتَكَمُوا بُرُوجَ
صَوْدَءِ عَادٍ ۝ خَتَمْنَاهُمَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَلَيَّيْنَا
أَيَّامَهُمْ فُجُورًا فَذَرَكُمُ الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ ۝ كَانَهُمْ
أَعْمَآءُ نَحْبِلٌ خَائِيَةً ۝ فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّنْ
بَاقِيَةٍ ۝ وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكِ
بِالْغَاطِطَةِ ۝ فَعَصَا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذًا
سَدِيدًا

- 51 ਭਾਵ ਘੂਰ ਘੂਰ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਡਰਦਿਆਂ ਛੱਡ ਦੇਣ।
- 3 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ।
- 5 ਭਾਵ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ।

ਸੁਦਾਈ-ਪਾਗਲ। ਫ਼ਿਰਅੌਨ-ਇਕ ਨਾਸਤਿਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ।

ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। (11) ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਸਿੱਖਿਆਦਾਈ) ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕੰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ। (12) ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ (ਵਾਰੀ) ਬਿਗਲ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (13) ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਦੋਵੇਂ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਫਿਰ ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ ਤੋੜ ਫੋੜ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (14) ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ) ਵਾਪਰ ਜਾਵੇਗੀ (15) ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਫਟ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗਾ। (16) ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ (ਉਤਰ ਆਉਣਗੇ।) (17) ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਦੇ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਅੱਠ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ (ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਉਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਲੁਕੀ ਛਿਪੀ ਗੱਲ ਲੁਕੀ ਢਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। (18) ਤਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਚਿੱਠਾ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹ (ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ) ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਲਉ ਪੜ੍ਹੋ ਮੇਰੀ ਕਰਮ-ਪੱਤਰੀ। (19) ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ। (20) ਬੱਸ ਉਹ (ਆਦਮੀ) ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਐਸ਼ ਅਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। (21) (ਯਾਨੀ) ਉੱਚੇ (ਉੱਚੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ) ਬਾਗ਼ਾਂ ਵਿੱਚ। (22) ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲ/ਮੇਵਿਆਂ (ਦੇ ਗੁੱਛੇ) ਝੁਕ-ਝੁਕ ਪੈਂਦੇ ਹੋਣਗੇ। (23) ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਗੁਜ਼ਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਖਾਉ ਅਤੇ ਪੀਓ। (24) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕਰਮ-ਪੱਤਰੀ (ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ) ਉਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹ ਆਖੇਗਾ ਐ ਕਾਸ਼! ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪੱਤਰੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। (25)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَإِنَّا لَنَاطِقُا الْمَاءِ حَمَلِكُمْ فِي الْجَارِيَةِ
 لِنَجْمِلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعْيَةٌ
 فَإِذَا نَفَخْنَا فِي الصُّورِ نَفَخْنَاهُ وَوَأَحَدَهُ لِـ وَ حُمِلَتِ
 الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَوَأَحَدَهُ لِـ
 فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۗ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ
 يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۗ وَالْمَلِكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا ۗ وَيَحْمِلُ
 عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ ۗ يَوْمَئِذٍ
 تَعْرِضُونَ لَا تُخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۗ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ
 كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۖ فَيَقُولُ هَآؤُمُ أَفْرُؤَا كِتَابِيَةٍ ۗ
 إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَةٍ ۖ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ
 رَاضِيَةٍ ۖ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۖ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ۗ
 كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
 الْعَالِيَةِ ۗ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ إِشْمَالِهِ ۖ

17 ਹੁਣ ਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਹੈ, ਚਾਰ ਉਸ ਦਿਨ ਹੋਰ ਲੱਗਣਗੇ।

19 ਭਾਵ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਚਿੱਠਾ-ਕਰਮ ਪੱਤਰੀ, ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ।

ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਕੀ ਹੈ? (26) ਕਾਸ਼! (ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੌਤ) ਨੇ (ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਲਈ) ਮੇਰੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ। (27) ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਮਾਲ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। (28) ਹਾਏ! ਮੇਰੀ ਹਕੂਮਤ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰੁਲ ਗਈ। (29) (ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ) ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਉ ਅਤੇ (ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ) ਸੰਗਲ ਪਾ ਦੇਵੋ। (30) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ। (31) ਫਿਰ ਸੰਗਲ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਸੱਤਰ ਗਜ਼ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਕੜ ਦੇਵੋ। (32) ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ (33) ਅਤੇ ਨਾ ਗ਼ਰੀਬ ਮੁਥਾਜ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। (34) ਸਿੱਖ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਦਰਦੀ ਯਾਰ-ਬੇਲੀ ਨਹੀਂ। (35) ਅਤੇ ਨਾ ਪੀਪ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਉਸ ਦੇ ਲਈ) ਭੋਜਨ ਹੈ। (36) ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਪੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਾਵੇਗਾ। (37) ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। (38) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ (39) ਕਿ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਉੱਚੇ ਮਰਾਤਬੇ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਇਆ ਪੈਗ਼ਾਮ ਹੈ। (40) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੀਵਾਨ (ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਿਹ) ਨਹੀਂ ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ। (41) ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਂਧੇ ਦੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। (42) ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਦੇ ਰੱਬ ਦਾ ਉਤਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (43) ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੈਗ਼ਾਮ ਸਾਡੀ ਨਿਸਬਤ ਕੋਈ ਬੁਠੀ ਗੱਲ ਘੜ ਲਿਆਉਂਦੇ (44)

فَيَقُولُ يَا رَبِّ إِنِّي لَمَأْمُورٌ وَأُنْصِرُ ۖ وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِي ۖ يَا رَبِّ إِنِّي قَدْ جَاءَنِيَ الْفَقْرُ فَاصْرِفْهُ عَنِّي ۖ وَاصْرِفْ عَنِّي مَالِي ۖ هَلِكَ عَنِّي مَلِكُ مَلِكِي ۖ وَأَنَا كَافٍ ۖ وَنَافٍ ۖ سَلْبَةً ۖ وَأَنَا فَاسِقٌ ۖ فَاسْأَلُكَ ۖ إِنَّكَ كَانَتْ لَكُمُ الْيَوْمَ الْعِزَّةُ ۖ وَلَا يَحْصُنُ عَلَيَّ طَعَامُ الْبُسْكِينِ ۖ فَلْيَسِّرْ لِي الْيَوْمَ هَهُنَا حَمِيمٌ ۖ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَدِيرٍ ۖ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۖ فَلَا أُقِيمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۖ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ۖ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۖ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۖ وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَدَّكَّرُونَ ۖ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ

29 ਹਰੇਕ ਦੀ ਕਰਮ ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਉਡਾ ਦੇਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਭਲਾਈ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਜਾਂ ਪਿੱਠ ਪਾਸਿਉਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲੈਂਦੇ।
 (45) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘੰਡੀ ਵੱਢ ਸੁੱਟਦੇ।
 (46) ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ (ਸਾਨੂੰ) ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। (47) ਅਤੇ ਇਹ (ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਕਿਤਾਬ) ਤਾਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (48) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਇਸ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। (49) ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪਛਤਾਵੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ (50) ਅਤੇ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ-ਸੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ। (51) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਉੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਤਸਬੀਹ (ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ) ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (52)

70. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮਆਰਿਜ
ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 44 ਆਇਤਾਂ,
 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 260 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 699 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਜ਼ਾਬ ਮੰਗਿਆ ਜਿਹੜਾ (ਭਾਵ) ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। (1) (ਹੋਰ) ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਟਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। (2) (ਅਤੇ ਉਹ) ਉੱਚੇ ਦਰਜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅੱਲਾਹ ਵੱਲੋਂ (ਉਤਰੇਗਾ) (3) ਜਿਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਰੂਹ-ਉਲ-ਅਮੀਨ (ਜਿਬਰਾਈਲ) ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਦਿਹਾੜੇ (ਉਤਰੇਗਾ) ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਵੇਗੀ। (4) (ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ) ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਹੋਸਲੇ ਨਾਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। (5) ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਹੈ। (6) ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਨੇੜੇ। (7) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸਮਾਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਪਿਘਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂਬਾ। (8)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلَا قَاوِمِيْنَ ۙ لَا خَزَاوِيْنَ مِنْهُ بِاَلِيْمِيْنَ ۙ ثُمَّ نَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِيْنَ ۙ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ عَنْهُ حَاخِجِيْنَ ۚ وَرَاٰنَهٗ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ ۚ وَرَاٰنَا لَنُعَلِّمُ اَنَّ مِنْكُمْ مُّكَلِّبِيْنَ ۚ وَرَاٰنَهٗ يُحْسِرَةٌ عَلٰى الْكٰفِرِيْنَ ۚ وَرَاٰنَهٗ لَعَنُ الْيَقِيْنَ ۚ فَسَبِّحْ بِاِسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ۙ

سُوْرَةُ الْعَلَجِ مَكِّيَّةٌ ۙ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَاَلُ سَاٰتِلٍ بِعَدَابٍ وَّاقِعٍ ۙ اِلَ الْكٰفِرِيْنَ ۙ لَيْسَ لِيْ دَافِعٌ ۙ مِّنْ اِلٰهِ ۙ فَاَصْبِرْ صَبْرًا جَمِيْلًا ۙ اِنَّمَا يَرَوْنَهُ بَعِيْدًا ۙ وَنَرَاهُ قَرِيْبًا ۙ يَوْمَ

47 ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ 'ਤੇ ਝੂਠ ਬਣਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅੱਲਾਹ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਹੱਥ ਫੜਦਾ। ਇਹ ਦਸਤੂਰ ਹੈ ਕਿ ਗਰਦਨ ਕੱਟਣ ਲਈ ਜੱਲਾਦ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਫੜੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਰਕ ਨਾ ਜਾਵੇ।

5 ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਨਹੀਂ ਹਟੇਗਾ। ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣਗੇ ਜੰਨਤ ਅਤੇ ਨਰਕ ਭਰ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਰਜਿਆਂ-ਮਰਾਤਬਿਆਂ

ਅਤੇ ਪਹਾੜ (ਇੰਜ) ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਜੀ ਹੋਈ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀ ਉੱਨ। (9) ਅਤੇ ਕੋਈ ਯਾਰ-ਮਿੱਤਰ ਕਿਸੇ ਯਾਰ-ਬੇਲੀ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇਗਾ। (10) (ਹਾਲਾਂਕਿ) ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਪਾਪੀ ਇੱਛਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਬਦਲੇ 'ਚ (ਸਭ ਕੁੱਝ) ਦੇ ਦੇਵੇ। (11) (ਭਾਵ) ਆਪਣੀ ਆਲ-ਔਲਾਦ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ। (12) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। (13) ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਆਦਮੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਨ ਸੰਖੇਪ ਸਭ (ਕੁੱਝ ਦੇ ਦੇਵੇ) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਲਏ। (14) ਲੇਕਿਨ ਅਜਿਹਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। (15) ਉਹ ਭੜਕਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਹੈ ਖੱਲ ਉਧੇੜਣ ਵਾਲੀ। (16) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਹਾਕਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ) ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ ਬੁਲਾਏਗੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸੱਚੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ। (17) ਅਤੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੈਂਤ ਸੈਂਤ ਕੇ ਰੱਖੀ। (18) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਬੁੜ-ਦਿਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (19) ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੀੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (20) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੰਜੂਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (21) ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਹਨ (22) ਜਿਹੜੇ ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (24) (ਅਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਾਗੇ ਤੋਂ) ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ (ਮੁਥਾਜਾਂ-ਅਨਾਥਾਂ ਦਾ) ਹਿੱਸਾ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ (25) (ਭਾਵ) ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਨਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਦਿਨ (ਕਿਆਮਤ) ਨੂੰ ਸੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। (26) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। (27) ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿਡਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ। (28)

التَّائِبِينَ
تَكُونُ التَّمَاثِيلَ كَالْمُهْلِ ۖ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْفِ ۖ وَلَا يَسْئَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ۖ يُبْصِرُونَ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ الْمُجْرِمَ كَأَن يَفْتَدِي مِنْ عَذَابٍ يَوْمِيذٍ بِبَنِيهِ ۖ وَصَاحِبَاتِهِمْ وَأَخْيَبِهِمْ ۖ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤَيِّدُهَا ۖ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْعِمُ عَلَيْهِمْ ۖ كَلَّا ۖ إِنَّهَا لَكُظٌ ۖ نَزَاعَةٌ لِلشُّوْءِ ۖ تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۖ وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۖ إِنَّ الْإِنْسَانَ خَلْقٌ هَلُوعٌ ۖ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۖ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۖ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۖ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مِّنْهُمْ ۖ لَيْسَ لَهُم مِّنْهَا سَائِلٌ مِّنْهُمْ ۖ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۖ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۖ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا مُنُونٍ ۖ

منزل

14 ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨਿਕੰਮੀ ਸੀ।

ਨਮਾਜ਼-ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੁਕਨ (ਬੰਮੁ)।

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। (29) ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਧਰਮ-ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ 'ਤੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਲਾਹਮਾ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ। (30) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ ਉਹ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। (31) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਅਮਾਨਤਾਂ ਤੇ ਕੋਲ ਕਰਾਰਾਂ (ਵਚਨਾਂ) ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। (32) ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (33) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (34) ਇਹੋ ਲੋਕ ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਬਾਗ਼/ਬਗ਼ੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦਰ ਮਾਨ ਨਾਲ ਰਹਿਣਗੇ। (35) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਫ਼ ਭੱਜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ? (36) (ਅਤੇ) ਸੱਜਿਉਂ ਖੱਬਿਉਂ ਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਬਣ ਕੇ (ਇੱਕਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)। (37) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਇਹ ਸੋਚੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਮਤ ਦੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵਾਂਗਾ? (38) ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। (39)

ਸਾਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। (40) (ਭਾਵ) ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ (ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਆਈਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬੇਬੱਸ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (41) ਤਾਂ ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾ-ਤਵਾ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਖੇਡ-ਤਮਾਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। (42)

39 ਭਾਵ ਮਨੀ ਇੱਕ ਤੁੱਛ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਇਹ ਜੰਨਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਈਮਾਨ ਨਾਲ ਪਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ-ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ।

المآزج..

تَبَيُّرُ الدِّينِ

وَالَّذِينَ هُمْ يُفَرِّجُهُمْ حَفِظُونَ ۖ إِلَّا عَلَىٰ
 أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ
 مَلُومِينَ ۖ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
 الْعُدُونَ ۖ وَالَّذِينَ هُمْ يُكَلِّمُهُمْ وَيَعْتَدِيهِمْ
 رَاعُونَ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ يُنْهَدِيهِمْ قَالِمْونَ ۖ وَالَّذِينَ
 هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۖ أُولَٰئِكَ
 فِي جَهَنَّمَ مُكْرَمُونَ ۖ فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
 قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ۖ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
 عِزِينَ ۖ أَيُّضًا كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ
 نَعِيمٍ ۖ كَلَّا ۖ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ فَلَا
 أُنْقِمْ يَرِيَّ الشَّرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِيرُونَ ۖ عَلَىٰ
 أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ ۖ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ۖ
 فَاذْهَبْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ

مِّنَّا

ਉਸ ਦਿਨ ਇਹ ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ (ਇੰਜ) ਭੱਜਣਗੇ ਜਿਵੇਂ (ਸ਼ਿਕਾਰੀ) ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਜਾਲ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਨੱਸਦੇ ਹਨ। (43) ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹੀਣਤਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਛਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹੋ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (44)

71. ਸੂਰਤ ਨੂਹ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 28 ਆਇਤਾਂ,
2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 231 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 974 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਆ ਵਾਪਰਦਾ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰ ਦੇਵੇ। (1) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਵਾਲਿਓ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (2) ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਇਬਾਦਤ/ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰੋ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋ। (3) ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ (ਮੌਤ ਦੇ) ਮੁਕੱਰਰ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿੱਲ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸਮਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਾਸ਼! ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ। (4) ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ (ਨੂਹ ਅਲੈ.) ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਸਾਡਿਆ ਰੱਬ! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ (5) ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਬੁਲਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਰਾਰ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। (6)

3 ਭਾਵ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਨਸਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ। ਕਿਆਮਤ ਆਉਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੁਣੇ ਮਰ ਮਿਟ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਹਜ਼ਰਤ ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਦੀ ਦੁਆ (ਬੰਦਗੀ) ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੁਕੱਰਰ-ਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਕਿ (ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਣ) ਅਤੇ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲੀਆਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਲਏ ਤੇ ਅੜ ਖਲੋਏ ਤੇ (ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ) ਅੜੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। (7) ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਲਾਨੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਜ-ਵਜਾ ਕੇ ਸੱਦਦਾ ਰਿਹਾ (8) ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਤੇ ਲੁਕ-ਛੁਪ ਕੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ (9) ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡਾ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਹੈ। (10) ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨੋਂ ਵਾਹਵਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਵੇਗਾ (11) ਤੇ ਮਾਲ-ਦੌਲਤ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਗ਼-ਬਗ਼ੀਚੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਏਗਾ ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ) ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਹਿਰਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (12) ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। (13) ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ (ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ) ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (14) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਅਸਮਾਨ ਉਪਰੋਥਲੀ ਬਣਾਏ ਹਨ (15) ਅਤੇ ਚੰਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ) ਚਾਨਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੀਵਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। (16) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਤੀਉਂ (ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ) ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (17) ਫਿਰ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਖਤਾ ਕਰੇਗਾ। (18) ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫ਼ਰਸ਼ ਬਣਾਇਆ। (19) ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਫੁੱਲ੍ਹੇ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰੋ ਫਿਰੋ। (20)

وَأَنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِيَتُوبُوا جَعَلُوا آصَابَهُمْ فِي أَذَانِهِمْ وَاسْتَعْمَلُوا بِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا
 اسْتِكْبَارًا ثُمَّ أَنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ثُمَّ إِنِّي
 أَغْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۚ فَقُلْتُ
 اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۙ يُرْسِلُ السَّمَاءَ
 عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۙ وَمُمَدِّدِكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَ
 يُجْعَلُ لَكُمْ جَنَّتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۚ مَا لَكُمْ
 لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۚ وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۚ
 أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۚ
 وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۚ
 وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۚ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ
 فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ۚ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ
 الْأَرْضَ سَبَاطًا ۚ لِيَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ۚ

مَثَلٌ

7 ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਘਰ ਨਾ ਕਰ ਜਾਵੇ।

14 ਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਭੇਜਣ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਭਾਵ ਮਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਰੰਗ ਬਦਲੇ।

ਫ਼ਰਸ਼ ਭਾਵ ਧਰਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ।

(ਅਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਇਹ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੱਗ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਤੇ ਆਲ-ਔਲਾਦ ਨੇ ਸਿਵਾਏ ਘਾਟੇ ਦੇ ਰਤਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। (21) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਘੜੀਆਂ। (22) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਨਾ ਛੱਡੀਓ ਤੇ 'ਬਦ' ਤੇ 'ਸਵਾਅ' ਤੇ 'ਯਗੂਸ' ਤੇ 'ਯਊਕ' ਤੇ 'ਨਸਰ' (ਬੱਤਾਂ) ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡੀਓ। (23) (ਰੱਬਾ!) ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੀਮਰਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਝਟਕਾ ਦੇਵੀਂ। (24) (ਅੰਤ ਨੂੰ) ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡੋਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਝੌਂਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ (ਵੀ) ਆਪਣਾ ਸਹਾਈ ਨਾ ਲੱਭਿਆ। (25) ਅਤੇ (ਫਿਰ) ਨੂਹ (ਅਲੈ.) ਨੇ (ਇਹ) ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਕਿਸੇ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੱਸਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਛੱਡੀਂ। (26) ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸਣ ਦੇਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹ ਪਾਉਣਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਔਲਾਦ (ਪੈਦਾ) ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਵੀ ਦੁਰਾਚਾਰ ਤੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰ ਹੋਵੇਗੀ। (27) ਐ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ! ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਵੇ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਰਬਾਦੀ 'ਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। (28)

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّهٖم عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا هَسَارًا ۖ وَمَكْرُوهًا مَّكْرًا كَبِيرًا ۚ وَقَالُوا لَا تَنْزِرَ الْهَيْكَلَكُمۡ وَلَا تَنْزِرَ وَدًّا وَلَا سَوَاعَا ۚ وَلَا يُغَوِّثُ وَيُغَوِّثُ وَيَنْسَرُ ۚ وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا ۚ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ۖ مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أَغْرِقُوا فَادْخُلُوا نَارًا ۚ قَلِمٌ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ۚ وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَر عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ۚ إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ۚ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۖ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ۚ

21 ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਮਾਲਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮਾਲ ਅਤੇ ਔਲਾਦ ਕੋਈ ਖੂਬੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦੀਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ।
 22 ਭਾਵ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨਣਾ।
 23 ਭਾਵ ਸਕੀਮਾਂ ਨਾ ਬਣਾਉ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਬੁੱਤ ਸੀ।

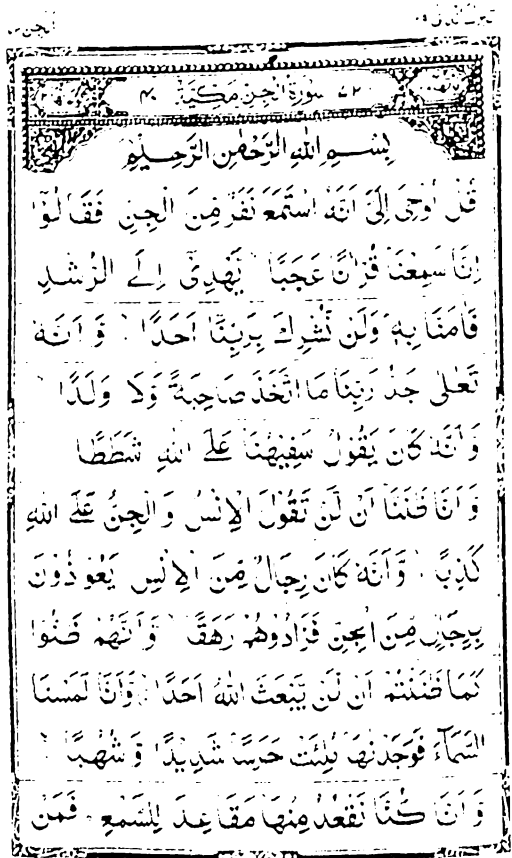
ਬਦ-ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ

72. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਜਿੰਨ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 28 ਆਇਤਾਂ,
2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 287 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
1126 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੋ ਕਿ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ 'ਵਹੀ' ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ
ਜੱਥੇ ਨੇ (ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ) ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਆਖਣ
ਲੱਗੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਸਚਰਜਮਈ ਕੁਰਆਨ
ਕਰੀਮ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। (1) ਜਿਹੜਾ ਭਲਾਈ ਦਾ
ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਈਮਾਨ
ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ
ਨਾਲ ਕਿਸੇ (ਹੋਰ) ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।
(2) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਹੁਤ
ਵੱਡੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਨਾ ਆਲ-ਔਲਾਦ। (3) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਾਡੇ
ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਝੱਲੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਝੂਠ-ਮੂਠ
ਊਜਾਂ ਘੜਦੇ ਹਨ। (4) ਅਤੇ ਅਸੀਂ (ਇਹ) ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨ ਅੱਲਾਹ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ
ਬੋਲਦੇ। (5) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਮੰਗਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। (ਇਸ
ਨਾਲ) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। (6) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਯਕੀਨ ਸੀ ਜਿਵੇਂ
ਤੁਹਾਡਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। (7) ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ
ਟੋਟੇਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ। (8) ਅਤੇ
ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਚ ਖ਼ਬਰਾਂ (ਕੰਨਸੋਆਂ) ਲੈਣ ਲਈ ਬੈਠਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਹੁਣ
ਕੋਈ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅੰਗਿਆਰ ਤਿਆਰ ਪਾਵੇ। (9)

- 2 ਸੂਰਤ 'ਅਹਕਾਫ਼' ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਸਵੇਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਈ ਜਿੰਨ ਸੁਣ ਕੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਰੱਬ 'ਵਹੀ' ਰਾਹੀਂ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਿੰਨ ਹਜ਼ੂਰ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਮਿਲੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਕੁਰਆਨ ਸਿੱਖਿਆ।
- 3 ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੁੰਮਰਾਹੀਆਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ ਉਹ ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਨ, ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਜੋਰੂ ਪੁੱਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।
- 4 ਭਾਵ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਬੇਸਮਝ ਸਨ, ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ।
- 5 ਭਾਵ ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਹਿਕ ਗਏ।
- 6 ਭਾਵ ਆਦਮੀ ਜਿੰਨਾਂ ਅੱਗੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉੱਨਾ ਹੀ ਉਹ ਘੁਮੰਡੀ ਬਣਦੇ ਹਨ।
- 7 ਭਾਵ ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਵੇਗਾ ਪਹਿਲਾਂ ਰਸੂਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।
- 8 ਭਾਵ ਜਿੰਨਾ 'ਤੇ ਚੰਗਿਆੜੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਚੌਕੀਦਾਰ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਹੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। (20) (ਇਹ ਵੀ) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਨੀ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦਾ ਰਤਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। (21) (ਇਹ ਵੀ) ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅੱਲਾਹ (ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ) ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। (22) ਹਾਂ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਗ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਅੱਲਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। (23) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ (ਦਿਨ) ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮਦਦਗਾਰ ਕਿਸ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਹੈ। (24) ਆਖ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ (ਹੀ) ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਲੰਬੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (25) (ਉਹ ਹੀ) ਗ਼ਾਇਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (26) ਹਾਂ ਜਿਸ ਪੈਗ਼ਾਮਬਰ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਫ਼ਰਮਾਏ ਤਾਂ ਉਸ (ਨੂੰ) ਪਰੋਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ) ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਾਖਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। (27) ਤਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਪੈਗ਼ਾਮ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ? ਅਤੇ (ਇੰਜ ਤਾਂ) ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਗਿਣ ਰੱਖੀ ਹੈ। (28)

يَدْعُوهُ كَادُوا يُكْفَرُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۚ قُلْ إِنَّمَا
 أَدْعُوا رَبِّي وَلَا شَرِيكَ بِهِ أَحَدًا ۚ قُلْ إِنِّي
 لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۚ قُلْ إِنِّي لَنْ
 يُجِيزَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ ۚ وَنَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ
 مُلْتَحَدًا ۚ إِلَّا بَلْعًا مِنَ اللَّهِ وَرِسْلَتِهِ ۚ وَمَنْ
 يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا
 أَبَدًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْأَلُونَ
 مَنْ أضعف ناصِرًا ۚ وَقُلْ عَدَدًا ۚ قُلْ إِنْ
 أَدْرَىٰ أَقْرَبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
 رَبِّي أَمَدًا ۚ عَلِيمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ
 أَحَدًا ۚ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ
 يَسْأَلُكَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ ۚ وَمَنْ خَلْفَهُ ۚ يَصَدِّقُ
 لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسْلَتَ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ
 بِمَعْنَىٰ

27 ਭਾਵ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਗ਼ਾਇਬ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚੌਕੀਦਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਮਲ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਫ਼ਸ ਗ਼ਲਤ ਨਾ ਸਮਝੇ। ਇਹੋ ਅਰਥ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਗ਼ਾਮਬਰ ਮਾਸੂਮ ਹਨ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

73. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਜ਼ੱਮਿਲ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 20 ਆਇਤਾਂ, 2

ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 200 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 864

ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਜਿਹੜੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਝੰਗੜਮਾਟਾ ਮਾਰੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋ। (1) ਰਾਤ ਨੂੰ (ਨਮਾਜ 'ਚ) ਖਲੋਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ। (2) ਪਰ ਥੋੜੀ ਰਾਤ (ਰਹਿੰਦੇ)। ਖਲੋਤੇ (ਕਿਆਮ ਕਰਨਾ) ਰਹਿਣਾ ਅੱਧੀਂ ਰਾਤੀਂ (ਕਰਿਆ ਕਰੋ) ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਘੱਟ (3) ਜਾਂ ਕੁੱਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਠਹਿਰ-ਠਹਿਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ। (4) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਉਤਾਰਾਂਗੇ। (5) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਤੀਂ ਉੱਠਣਾ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ ਹੈ (6) ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। (7) ਦਿਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰੁਝੇਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਨਾਤੇ ਤੋੜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਜਾਓ। (8) (ਉਹੀ) ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਦਾ ਮਾਲਿਕ (ਹੈ ਅਤੇ) ਉਸ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਮਅਬੂਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਬਣਾਉ। (9) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ-ਜਿਹੜੀਆਂ (ਦਿਲ ਤੋੜਵੀਆਂ) ਗੱਲਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ (ਅਤੇ) ਭਲਾਮਾਣਸੀ ਨਾਲ (ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ) ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਓ। (10) ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇਵੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਢਿੱਲ ਦੇ ਦੇਵੇ। (11) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੇੜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਟਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਹੈ। (12) ਅਤੇ ਗਲ ਘੋਟੂ ਭੋਜਨ ਹੈ ਤੇ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ (ਵੀ) ਹੈ। (13)

- 2 ਇਹ ਸੂਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰੀ ਜਦੋਂ 'ਵਹੀ' ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਸ਼ੁਰੂਈ (ਕੰਬਨੀ) ਲੱਗੀ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਲਪੇਟੇ। ਰੱਬ ਨੇ ਇਹੋ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਭਾਵ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਾਤ ਨੂੰ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦੀ ਹੀ ਨਮਾਜ਼ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੋਈ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਰਾਤ ਨਾ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਸੀ।
- 5 ਭਾਵ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਅਸਾਨ ਹੋਵੇ।
- 6 ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕਠੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਫ਼ਸ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੁਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਸਿੱਧਾ ਦਿਲੋਂ ਅਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 7 ਭਾਵ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਬਾਦਤ ਲਈ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰੱਖੋ।
- 10 ਭਾਵ ਲੋਕਾਈ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰੋ ਪਰੰਤੂ ਲੜ-ਝਗੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਲੂਕ ਨਾਲ।

ਫ਼ਰਮਾਨ-ਰੱਬੀ ਆਦੇਸ਼। ਜ਼ਿਕਰ-ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਾਂ ਲੈਣਾ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਕੰਬਣ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪਹਾੜ ਅਜਿਹੇ ਭੁਰ-ਭੁਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਜਿਵੇਂ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ। (14) (ਐ ਮੱਕੇ ਵਾਲਿਓ!) ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਦੇ ਕੋਲ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ. ਨੂੰ) ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। (ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਰਸੂਲ ਭੇਜੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਹੋਣਗੇ। (15) ਸੋ ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਨੇ (ਸਾਡੇ) ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਨੱਪ ਲਿਆ। (16) ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ (ਇਸ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ) ਨਹੀਂ ਮੰਨੋਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚੋਗੇ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁੱਢੇ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (17) ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸਮਾਨ ਪਾਟ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। (18) ਇਹ (ਕੁਰਆਨ ਮਜੀਦ) ਤਾਂ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਤੱਕ (ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ) ਰਸਤਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ। (19) ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਲੋਕ (ਕਦੀ) ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਰਾਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ (ਕਦੀ) ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਅਤੇ (ਕਦੀ) ਤਿਹਾਈ ਰਾਤ **ਕਿਆਮ** (ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ) ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੱਬ ਤਾਂ ਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦਾ ਲੇਖਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਅ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਿਹਰ-ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ। ਬੱਸ ਜਿੰਨਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ (ਉਨਾ) ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਰੋਗੀ (ਵੀ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਅੱਲਾਹ ਤਆਲਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ (ਭਾਵ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ) ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਰੱਬ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ ਉਨਾ (ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼) ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਅੱਲਾਹ **ਤਆਲਾ** ਨੂੰ ਵਧੀਆ (ਅਤੇ ਨਿਰੋਲ/ਖ਼ਾਲਿਸ ਨੀਯਤ ਨਾਲ) ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜੋਗੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਅੱਲਾਹ ਕੋਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗਦੇ ਰਹੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। (20)

الْمُزْمِلِ

كَبُرْنَا الدُّنْيَا

الْيَوْمَ تَرُجِفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَأَنَّ
الْجِبَالَ كَثِيبًا مَّهْيَلًا ۖ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ
رَسُولًا دُشَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
رَسُولًا ۖ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنَ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا
وَيَبِيلًا ۖ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا
يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ۗ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ
كَانَ وَعْدًا مَّفْعُومًا ۖ إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ ۗ فَمَنْ
شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۗ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ
تَقُومُ آدْنَىٰ مِنْ ثَلَاثِي اللَّيْلِ وَنُصْفَةَ وَثُلُثَهُ وَ
طَرِيفَةَ مِنَ اللَّيْلِ مَعَكَ ۗ وَاللَّهُ يَقْدَرُ اللَّيْلَ وَ
النَّهَارَ ۗ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصَوْهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ
فَأَقْرُبُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۗ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ
مِنْكُمْ مَرْضَىٰ ۖ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ

17 ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉੱਥੇ ਜਿਵੇਂ ਹੋਣਗੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰੰਤੂ ਮੁੱਦਤ ਏਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਵਾਨ ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

19 ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਆਈ ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਉਤਰੀ।

ਕਿਆਮ-ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ। ਤਆਲਾ-ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ।

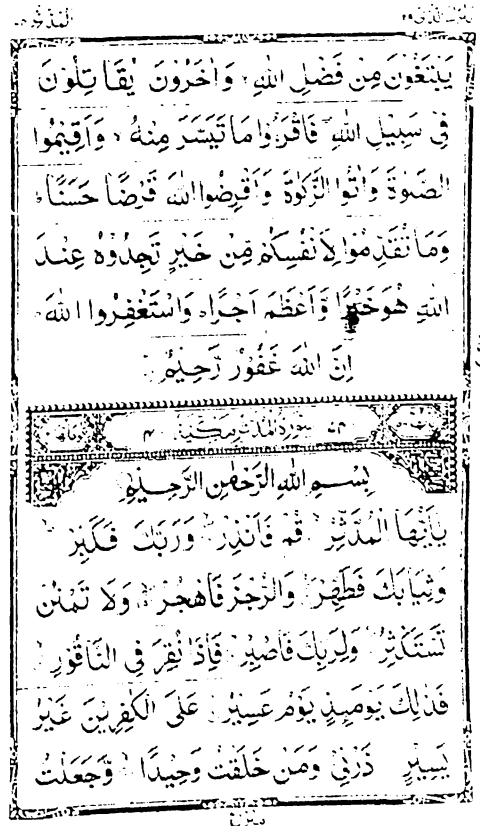
74. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁੱਦੱਸਿਰ

ਮੱਕੇ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 56 ਆਇਤਾਂ,
2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 256 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
1145 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਐ (ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਜੋ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ
ਝੰਗੜਮਾਟਾ ਮਾਰੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋ।(1) ਉੱਠੋ ਅਤੇ
ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਵੋ (2) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ
ਵਡਿਆਈ (ਬਿਆਨ) ਕਰੋ ਤੇ ਆਪਣੇ
ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਰੱਖੋ।(4) ਅਤੇ
ਨਾਪਾਕੀ (ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ) ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ।(5)
ਅਤੇ (ਇਸ ਨੀਯਤ ਨਾਲ) ਅਹਿਸਾਨ ਨਾ ਕਰੋ
ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੋ।(6)
ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਲਈ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਕਰੋ।
(7) ਜਦੋਂ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।(8)
ਉਹ ਦਿਨ (ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ
'ਤੇ) ਕਰੜਾਈ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ।(9) (ਭਾਵ)
ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ
ਹੋਵੇਗਾ।(10) ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਨਿੱਬੜ ਲੈਣ ਦੇਵੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ (11)

7 ਇਹ ਆਇਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉੱਤਰੀ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ (ਪਰਚਾਰ) ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਤਕਬੀਰ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਰਖਣਾ ਹੈ। ਨਾਪਾਕੀ ਤੋਂ ਬਚਨਾ ਜਾਂ ਨਾਪਾਕ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਉਹ ਅਕਸਰ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਤੇਲ ਨਾਲ ਲਿਬੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਸਿਖਾਈ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਚਾਹਤ ਨਾ ਰੱਖੇ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਦਲਾ ਨਾ ਚਾਹੋ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਦਿੱਤੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਕਿਰ (ਧਨਵਾਦੀ) ਰਹੋ।

8 ਭਾਵ ਨਰਸਿੰਗਾ ਵਜਾਏਗਾ।
11 ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ (ਭਾਈ) ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਲਿਆਕਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ।

ਬਿਗਲ-ਕਿਆਮਤ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਇਸਰਾਫੀਲ ਨਰਸਿੰਗੇ ਵਿੱਚ ਫੂਕ ਮਾਰਨਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ

ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਢੇਰ ਸਾਰੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ (ਵੀ) ਦਿੱਤੀ (12) ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹਾਜ਼ਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤਰ (ਦਿੱਤੇ) (13) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਭੁੱਲ ਦਿੱਤੀ। (14) ਹਾਲੀਂ ਹੋਰ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਵੇ। (15) ਅਜਿਹਾ ਉੱਕਾ (ਹੀ) ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। (16) ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਠਿਨ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂਗੇ। (17) ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ (ਕੋਈ ਗੱਲ ਜੋੜਨ) ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। (18) ਇਹ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਘੜੀ। (19) ਇਹ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। (20) ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ। (21) ਫਿਰ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਵਿਗਾੜਿਆ। (22) ਫਿਰ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਤੇ (ਹੱਕ-ਸੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ) ਹੰਕਾਰ ਕੀਤਾ। (23) ਫਿਰ ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਦੂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ (ਪਹਿਲਿਆਂ ਤੋਂ) ਨਕਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। (24) ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ ਇਹ (ਰੱਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ) ਮਨੁੱਖੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। (25) ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕਰ

لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا ۖ وَيَبِينُ سُجُودًا ۖ وَمَهْدَتْ لَهُ
تَمَهِيدًا ۖ ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ۖ كَلَّا ۚ إِنَّهُ
كَانَ لِأَيَّتِنَا عَنِيدًا ۖ سَاهِفُهُ صَعُودًا ۖ إِنَّهُ
فَكَرَ ۖ وَقَدَّرَ ۖ فَفَتَلْ كَيْفَ قَدَّرَ ۖ ثُمَّ قَاتِلْ كَيْفَ
قَدَّرَ ۖ ثُمَّ نَظَرَ ۖ ثُمَّ عَبَسَ ۖ وَبَسَرَ ۖ ثُمَّ أَدْبَرَ ۖ وَ
اسْتَكْبَرَ ۖ فَفَقَالَ إِن هَذَا إِلَّا بَحْرُ يُؤْتِرُونَ ۖ إِنَّ
هَذَا إِلَّا قَوْلَ الْبَشَرِ ۖ سَاوِلِيهِ سَقَرًا ۖ وَمَا
أَدْرَاكَ مَا سَقَرُهُ ۖ لَا يَقْبَلُهُ إِلَّا طَافُكًا ۖ
لِلْبَشَرِ ۖ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۖ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ
النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا
فِتْنَةً ۖ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ۖ لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ ۖ وَيَذَرَدَ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ إِمَانًا ۖ وَلَا يَزْنَابُ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ

(ਨਰਕ) ਵਿੱਚ ਤੋਂ ਦਿਆਂਗੇ (26) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਕਰ ਕੀ ਸ਼ੈਅ ਹੈ? (27) (ਉਹ ਅੱਗ ਹੈ ਜਿਹੜੀ) ਨਾ ਬਾਕੀ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਛੱਡੇਗੀ (28) ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ ਕਾਲਾ/ਸਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। (29) ਉਸ 'ਤੇ ਉੱਨੀ ਹੌਲਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਰਕ ਦੇ ਹੌਲਦਾਰ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। (30) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੁਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਛੱਡੀ ਹੈ। (ਅਤੇ) ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਤੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮੌਮਿਨ ਸੱਕ-ਸੁਬਾ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਦੋਗਲੇ ਪਣ ਦਾ) ਰੋਗ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਹਨ) ਆਖਣ ਕਿ ਇਸ ਮਿਸਾਲ ਦੇ (ਬਿਆਨ ਕਰਨ) ਤੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਕੀ ਮੰਤਵ ਹੈ? ਇੰਜ ਹੀ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਿਦਾਇਤ ਫਰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਤੇ ਇਹ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। (31)

15 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਲੀਦ ਨੂੰ ਫਰਮਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਸੁਣ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਕੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਪਰਖ ਕਰ ਕਿ ਕੀ ਹੈ ਹਜ਼ੂਰ (ਸ.) ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਦੂ ਹੈ।

17 ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਪਹਾੜ ਹੈ, ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਗੇ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਬ ਹੈ।

ਸਕਰ-ਨਰਕ ਵਿਚ ਇਕ ਅੱਗ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਂ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਚੰਨੂ ਦੀ ਸਹੁੰ! (32) ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀ ਜਦੋਂ ਪਲਟਨ ਲੱਗੇ (33) ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਜਦੋਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੋਵੇ (34) ਕਿ ਉਹ (ਅੱਗ) ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ (ਮੁਸੀਬਤ) ਹੈ। (35) ਅਤੇ ਆਦਮ ਦੀ ਆਲ-ਔਲਾਦ ਦੇ ਲਈ ਡਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ (ਹੈ) (36) ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣਾ ਚਾਹੇ ਜਾਂ ਪਿਛਾਹ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਚਾਹੇ। (37) ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਗਹਿਣੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (38) ਪਰੰਤੂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ (ਨੇਕ ਲੋਕ)(39) ਜਿਹੜੇ ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਵਿੱਚ (ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ) (40) ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋਣਗੇ (41) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋਸ਼ ਖ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਗਏ ਹੋ? (42) ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ ਅਸੀਂ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ (43) ਅਤੇ ਨਾ ਗ਼ਰੀਬ-ਮੁਥਾਜ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸੀ (44) ਅਤੇ ਝੂਠਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ (45) ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਸੀ। (46) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੌਤ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ। (47) ਤਾਂ (ਇਸ ਹਾਲ ਵਿੱਚ) ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਰਤਾ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। (48) ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਸੀਹਤ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹਨ (49)

الْمُذْرَبِينَ
 فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَا ذَا أَرَادَ اللَّهُ
 بِهَذَا مَثَلًا - كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَ
 يَهْدِي مَن يَشَاءُ - وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلاَّ
 هُوَ - وَمَا هِيَ إِلاَّ ذِكْرَى لِلْبَشَرِ ۗ كَلَّا وَالْقَمَرِ
 وَاللَّيْلِ إِذَا أَزْبَرَ ۗ وَالضُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ۗ إِنَّهَا إِلاَّ لَخُدْ
 الْكَبِيرِ ۗ نَدِيرًا لِلْبَشَرِ ۗ لِمَن شَاءَ مِنْكُمْ أَن
 يَتَّقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ۗ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۗ
 إِلاَّ أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۗ فِي جَنَّتِ نَيْسَاءٌ لَّوْنٌ عَنِ
 الْمُجْرِمِينَ ۗ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۗ قَالُوا لِمَ
 نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ۗ وَلَمْ نَكُ نَطْعِمُ الْمِسْكِينَ ۗ
 وَكُنَّا نَحْوُكُمْ مَعَ الْخَائِضِينَ ۗ وَكُنَّا نُكَذِّبُ
 بِيَوْمِ الدِّينِ ۗ حَتَّىٰ آتَانَا الْيَقِينَ ۗ فَمَا
 تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشُّفَعَاءِ ۗ فَمَا لَهُمْ عَنِ

(ਬਾਕੀ) 29 ਜਿਵੇਂ ਲੋਹਾ ਦਗਦਾ ਲਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਉਹ ਲਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ।
 31 ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਉੱਨੀ ਆਦਮੀ ਮੁਕੱਰਰ ਹਨ ਇਨਕਾਰੀ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ
 ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਾਂ ਉੱਨੀ ਸਾਡਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ।
 ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀ
 ਦਲੀਲ ਹੈ।
 37 ਜਿਹੜੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਉਹ ਜੰਨਤੀ ਜਿਹੜੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹੇ ਉਹ ਨਰਕੀ।
 47 ਭਾਵ ਮੌਤ, ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਪੱਸਦੇ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਈਮਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 48 ਇਨਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬਹਿਸ਼ਤ-ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਵਰਗ, ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਥਾਂ।

ਜਿਵੇਂ ਗਏ ਹੋਣ ਕਿ ਬਿਦਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (50) (ਭਾਵ) ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਹਨ। (51) ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਤਾਬ ਆਵੇ। (52) ਅਜਿਹਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ਼ਿਰਤ ਦਾ ਡਰ-ਭਉ ਹੀ ਨਹੀਂ। (53) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਹੈ (54) ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੇ (55) ਅਤੇ ਯਾਦ ਵੀ ਤਾਂ ਹੀ ਰੱਖਣਗੇ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹਵੇ। ਉਹੀ ਡਰ-ਭਉ ਦੇ ਲਾਇਕ ਅਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ। (56)

75. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਿਆਮਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 40 ਆਇਤਾਂ,
2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 164 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ
682 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ

ਸਹੂ! (1) ਅਤੇ ਉਲਾਹਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਨ ਦੀ (ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਠਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ)। (2) ਕੀ ਮਨੁੱਖ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ (ਖਿਲਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ) ਹੱਡੀਆਂ ਇਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? (3) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੌਰ-ਪੌਰ ਠੀਕ ਕਰ ਦੇਈਏ। (4) ਪਰ ਇਨਸਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਦੁਰਾਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। (5) ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਦਿਨ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ? (6) ਜਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਪਥਰਾ ਜਾਣਗੀਆਂ। (7) ਚੰਨੁ ਬੇਨੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ (8) ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਨੁ ਇੱਕਠੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (9)

51 ਜੰਗਲ ਦੇ ਗਏ ਖੜਕਾ ਸੁਣ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਹਨ।

52 ਭਾਵ ਹਰ ਕੋਈ ਨਬੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਮਾਨੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਆਵੇ।

55 ਭਾਵ ਇੱਕ 'ਤੇ ਉੱਤਰੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

2 ਆਦਮੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਖੇਡ ਅਤੇ ਸੁਆਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨੇਕੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਫ਼ਸ ਨੂੰ 'ਅੱਮਾਰਾ ਬਿੱਸੂਅ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਤਮੀਜ਼ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੁੜ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਦਤ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਨ ਲੱਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਵਾਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਸੰਵਰ ਗਿਆ ਦਿਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨੇਕੀ ਵੱਲ ਹੀ ਤੁਰ ਗਿਆ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਸਮਝੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾ ਨਾਂ 'ਮਤਮਾਇੰਨਾ' ਹੈ।

9 ਤੇਵਰ ਬਦਲਣ ਲੱਗਣ ਭਾਵ ਆਦਮੀ ਦੀ ਅੱਖ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਅਸਮੱਰਥ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

التَّذَكُّرَةُ مَعْرِضِينَ كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَفِيرَةٌ ۖ فَرَّتْ

مِنْ قَسْوَرَةٍ ۖ بَلْ يَرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ

يُوْتِيَ صُحْفًا مَنشُورَةً ۖ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ

الْآخِرَةَ ۖ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۖ

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ

وَأَهْلُ الْمَعْرِفَةِ ۖ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۖ وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ

اللَّوَامَةِ ۖ أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَهُ عَظْمَاهُ ۖ

بَلَىٰ قَلِيلٍ عَلَىٰ أَنْ نَسْؤَىٰ بِنَاتِنَهُ ۖ بَلْ يَرِيدُ

الْإِنْسَانَ لِيَفْجَرُ أَمَامَهُ ۖ يَنْظُرُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۖ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ۖ وَجُمِعَ الشَّمْسُ

عِنْدَ رَبِّهَا ۖ فَانصُرُوا لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ۖ

مترجم

ਬਿਦਕ ਜਾਣਾ-ਖੌਫ਼ਜ਼ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਡਰ ਜਾਣਾ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮਨੁੱਖ ਆਖੇਗਾ ਕਿ (ਹੁਣ) ਕਿੱਥੇ ਭੱਜ ਜਾਵਾਂ? (10) ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿਤੇ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ (ਮਿਲੇਗੀ)। (11) ਉਸ ਦਿਨ ਤੇਰੇ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (12) ਉਸ ਦਿਨ ਜਿਹੜੇ (ਅਮਲ) ਉਸ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਾਂਹ ਛੱਡੇ ਹੋਣਗੇ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (13) ਬਲਕਿ ਇਨਸਾਨ ਆਪ ਆਪਣਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। (14) ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਬਹਾਨੇ ਘੜਦਾ ਰਹੇ (15) ਅਤੇ (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) 'ਵਹੀ' ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਨਾ ਹਿਲਾਇਆ ਕਰੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਚੇਤੇ ਕਰ ਲਵੋ। (16) ਉਸ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਵਾਉਣਾ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। (17) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 'ਵਹੀ' ਪੜ੍ਹਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਕਰੋ) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ। (18) ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। (19) ਪਰ (ਐ ਲੋਕੋ) ਤੁਸੀਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ। (20) ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰੀ ਬੈਠੇ ਹੋ। (21) ਉਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰੇ ਲਹਿ-ਲਹਿ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ (22) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ (23) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰੇ ਉਸ ਦਿਨ ਉਦਾਸ-ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਗੇ। (24) ਸਮਝ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। (25) ਵੇਖੋ! ਜਦੋਂ ਜਾਨ ਗਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ (26) ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਣਗੇ ਕਿ ਹੈ ਕੋਈ ਝਾੜ-ਫੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ? (27) ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਾਨ ਬੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਸਮਝੇਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਛੋੜਾ ਜੁਦਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (28) ਅਤੇ ਪਿੰਨੀ 'ਤੇ ਪਿੰਨੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇਗੀ। (29) ਉਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਜਾਣਾ ਹੈ। (30) ਤਾਂ ਉਸ (ਅਗਾਂਹ ਬਾਰੇ) ਨਾ-ਸੋਚਣ ਵਾਲੇ (ਮਨੁੱਖ) ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਦੀ (ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ) ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਨਾ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ (31) ਬਲਕਿ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲਿਆ। (32)

وَالْقَمَرُ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَقَرُّ
 كَلَّا لَا وَزَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ
 يَتَّبِعُوا الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ بَلِ
 الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۚ وَلَوْ أَلْفَ مَعَادٍ بَرَةٌ
 لَا تَنفَعُكَ بِهِ لِسَانُكَ لِتَجْعَلَ بِهِ ۚ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ
 وَقُرْآنَهُ ۚ فَإِذَا قَرَأَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ۚ ثُمَّ إِنَّ
 عَلَيْنَا بَيَانَهُ ۚ كَلَّا بَلِ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۚ وَتَذَرُونَ
 الْآخِرَةَ ۚ وَجُودَ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ ۚ إِلَىٰ رَبِّهَا
 نَاطِرَةٌ ۚ وَوُجُودَ يَوْمَئِذٍ بِأَسْرَةٍ ۚ تَنْظُرُ أَنْ
 تَفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۚ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ۚ
 وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۚ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ۚ وَ
 التَّفَقُّتِ السَّاقِ بِالسَّاقِ ۚ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ
 السَّاقُ ۚ فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّىٰ ۚ وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۚ

15 ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਗੌਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਵਹਦਾਨੀਅਤ (ਰੱਬ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਣ ਨੂੰ) ਜਾਣ ਲਵੋ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਹਾਨੇ ਹਨ।
 19 ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਜਿਬਰਾਈਲ (ਅਲੈ) ਕੁਰਆਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੀਅ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿੰਦੇ ਅਗਲਾ ਨਾ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਘਬਰਾਉਂਦੇ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਤੁਹਾਡੀ ਜੁਬਾਨੋਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਛਾਣਬੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਸਮਝਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਿਬਰਾਈਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਨਾਇਬ (ਉਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਰਤ 'ਨਜਮ' ਵਿੱਚ 'ਫ਼ ਅੱਹਾ ਇਲਾ ਅਬਦੀਹੀ' ਆਇਆ ਹੈ।
 23 ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੋਵੇ। ਗੁੰਮਰਾਹ ਲੋਕ ਮੁਨਕਿਰ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਸੀਬ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਲੋਕ ਸੁੱਖਣਾ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਬਿਪਤਾ ਹਰੇਕ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। (7) ਅਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਭੋਜਨ ਦੀ ਚਾਹਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਅਨਾਥਾਂ ਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਆਂਦੇ ਹਨ। (8) ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਲਈ ਖੁਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਨਾਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (9) ਨਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਚਾਹਣਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। (10) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਤੇ ਮਨਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਬਖਸ਼ੇਗਾ। (11) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿਸ਼ਤਾਂ (ਦੇ ਬਾਗ਼-ਬਗੀਚੇ) ਤੇ ਰੋਸ਼ਮ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤਾ ਫਰਮਾਏਗਾ। (12) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ। ਉੱਥੇ ਨਾ ਧੁੱਪ ਦੀ ਗਰਮੀ (ਦੀ ਤਪਸ਼) ਹੋਵੇਗੀ ਨਾਂ ਹੀ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਠਾਰੀ ਵੇਖਣਗੇ। (13) ਉੱਥੇ ਫਲ-ਮੇਵਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਫਲ-ਮੇਵਿਆਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (14) (ਸੇਵਕ) ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ (ਬੇਹੱਦ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ) ਗਲਾਸ। (15) ਅਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵੀ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਠੀਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। (16) ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਆਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁੰਢ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। (17)

تَبَارَكَ الَّذِي
 بِهَا عِبَادَ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ۝ يُؤْفُونَ
 بِالتَّوْبِ وَيَخَافُونَ ۝ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ۝ وَ
 يُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا
 وَأَسِيرًا ۝ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لُجُوهَ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ
 جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ۝ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا
 عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ۝ فَوَقَّهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ
 وَلَقَّهْمُ نَصْرًا وَسُرُورًا ۝ وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا
 جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝ مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ ۝ لَا
 يَرُونَ فِيهَا شَيْئًا وَلَا زُمَهْرِيرًا ۝ وَدَائِيَّةٌ
 عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا ۝ وَذَلِكُمْ قُطُوفُهَا تَتْلِينَالَا ۝ وَ
 يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانْبِيَاءٍ مِّنْ فَضَّةٍ ۝ وَأَكْوَابٍ
 كَانَتْ قَوَارِيرًا ۝ قَوَارِيرًا مِّنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا
 تَقْدِيرًا ۝ وَيَسْقُونَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا

16 ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬਰਾਬਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਭਾਵ ਰੁਪਇਆ ਅਜਿਹਾ ਸਾਫ਼ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੀਸ਼ਾ।

ਇਹ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਮਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਸਲਸਬੀਲ' ਹੈ (18) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ (ਸੇਵਾ ਲਈ) ਮੁੰਡੇ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸਦਾ (ਇੱਕੋ ਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ) ਰਹਿਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋਗੇ ਤਾਂ ਸੋਚੋਗੇ ਕਿ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਮੋਤੀ ਹਨ। (19) ਅਤੇ ਬਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ (ਜਿੱਥੇ) ਵੇਖੋਗੇ ਨਿਆਮਤਾਂ ਹੀ ਨਿਆਮਤਾਂ ਤੇ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸਰੋ-ਸਮਾਨ ਤੱਕੋਗੇ। (20) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ 'ਤੇ ਬਰੀਕ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਹਰੇ ਲਿਬਾਸ (ਦੇ ਕੱਪੜੇ) ਅਤੇ ਮੋਟੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੇਖੋਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਕੰਗਣ ਪਹਿਨਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਆਏਗਾ। (21) ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਬਦਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ (ਜਿਹੜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ) ਕਬੂਲੇ ਗਏ। (22) (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। (23) ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ (ਜਿੰਦਗੀ) ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਤੇ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨਿਓ (24) ਤੇ ਸੰਝ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਓ (25) ਅਤੇ ਰਾਤੀਂ ਵੱਡੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਸਿਜਦੇ ਕਰਿਓ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਓ। (26) ਇਹ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਮੋਹ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ (ਪਰਲੋ) ਦੇ ਕਰੜੇ ਦਿਹਾਤੇ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (27) ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜ-ਬੰਦ ਪੱਕੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹੋਰ ਲੋਕ ਲੈ ਆਈਏ। (28)

وَنَجَبِيلًا عَيْنًا فِيهَا تُسْفَى سَلْسَبِيلًا وَ
 يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ
 حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّثْنُونًا وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ
 نَعِيمًا وَمَلَكًا كَبِيرًا عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ
 خُضْرٌ وَأَسْتَبْرَقٌ وَحُلُومٌ أَسْوَدٌ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَمَهُ
 رَبُّهُمْ سَرَابًا طَهُورًا إِنْ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَ
 كَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا إِنْ نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ
 الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ
 مِنْهُمْ أُمَّةً أَوْ كُفُورًا وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً
 وَأَصِيلًا وَمِنَ اللَّيْلِ فَسُجِّدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ
 لَيْلًا طَوِيلًا إِنَّ هُوَ لَا يُجِيبُونَ الْعَاجِلَةَ وَ
 يَذُرُونَ وَرَأَوْهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ
 وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ

18 ਇਸ ਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਵਹਿੰਦਾ ਪਾਣੀ।

ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ। (29) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਅੱਲਾਹ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਜਾਣੀਜਾਣ-ਹਿਕਮਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। (30) ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦੁੱਖਦਾਈ ਅਜ਼ਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (31)

77. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਰਸਾਲਾਤ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 50 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 181 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 846 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਰਮ-ਨਰਮ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। (1) ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਭਰ ਕੇ ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। (2) ਅਤੇ (ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ) ਚੁੱਕੀਂ ਪਾੜ ਕੇ ਫੈਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। (3) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। (4) ਫਿਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜੇ 'ਵਹੀ' ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। (5) ਕਿ ਉਜ਼ਰ (ਦੂਰ) ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਡਰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। (6) ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ (ਵਚਨ) ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। (7) ਜਦੋਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇ। (8) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਕਾਸ਼ ਪਾਟ ਜਾਵੇ। (9) ਤੇ ਜਦੋਂ ਪਹਾੜ ਉੱਡਦੇ-ਉੱਡਦੇ ਫਿਰਨ। (10) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। (11) (ਭਲਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ) ਦੇਰੀ ਕਿਸ ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। (12)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبْدِيلًا ۝ إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ۝ فَمَنْ شَاءَ

اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا

أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمِينَ

أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ ۙ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (٤٤)

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ۝ فَالْعَصْفِ عَصْفًا ۝

وَالنَّشْرِ نَشْرًا ۝ فَالْفَرْقِ فَرْقًا ۝

فَالْمُنْقِطِ ذِكْرًا ۝ عُدْرًا أَوْ تَنْزِرًا ۝

إِنشَاءً عِدْوًا لَوَاعِعًا ۝ فَإِذَا النُّجُومُ طُسَّتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرُجَتْ ۝ وَإِذَا الْجِبَالُ سُفَّتْ ۝

وَإِذَا الرُّسُلُ أُتِنَّتْ ۝ لِآيٍ يَوْمٍ أُحِثَّتْ ۝

سُورَةُ

7 ਇੱਕ ਹਵਾ ਠੰਡੇ ਮੀਂਹ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਹਨੇਰੀ ਜਿਹੜੀ ਦੱਬੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਪੁੱਟੇ। ਇੱਕ ਜਿਹੜੀ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਰਆਨ ਇਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਉਣ।

11 ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਉੱਮਤ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਿਕਮਤ-ਭੁੰਘੀ ਸਿਆਣਪ, ਸਮਝ। ਵਹੀ-ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ। ਉਜ਼ਰ-ਹੀਲੇ-ਬਹਾਨੇ। ਉੱਮਤ-ਨਬੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ।

ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ। (13) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਕੀ ਹੈ? (14) ਉਸ ਦਿਨ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (15) ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ-ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ। (16) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਮਗਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। (17) ਅਸੀਂ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (18) ਉਸ ਦਿਨ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (19) ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਤੁੱਛ ਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ? (20) (ਪਹਿਲਾਂ) ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ 'ਚ ਰੱਖਿਆ। (21) ਇੱਕ ਮੁਕੱਰਰ ਸਮੇਂ ਤੱਕ (22) ਫਿਰ (ਇੱਕ) ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। (23) ਉਸ ਦਿਨ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (24) ਕੀ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਟ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ? (25) ਅਤੇ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ (26) ਉਸ 'ਤੇ ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਬਣਾ ਕੇ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ ਪਿਆਇਆ। (27) ਉਸ ਦਿਨ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ। (28) ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਝੁਠਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਵੱਲ ਚੱਲੋ (29) (ਭਾਵ) ਉਸ ਛਾਂ ਵੱਲ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਾਂਕਾਂ ਹਨ। (30) ਨਾ ਠਾਰਨ ਵਾਲੀ ਛਾਂ ਅਤੇ (ਅੱਗ ਦੀ) ਲਪੇਟ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀ। (31) ਉਸ ਤੋਂ (ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ) ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਮਹਿਲ। (32)

الْمُرْسَلَاتُ

تَبَارَكَ الَّذِي

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ۖ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۗ
 وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۗ أَلَمْ نُهَبِكِ الْآوَالِينَ ۗ
 ثُمَّ نُنْعَمُهُمْ الْآخِرِينَ ۗ كَذَلِكَ نَفْعَلُ
 بِالْمُجْرِمِينَ ۗ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۗ أَلَمْ
 نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۖ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ
 مَكِينٍ ۖ إِلَى قَدِيرٍ مَّعْلُومٍ ۖ فَقَدْ زُنا ۗ فَنِعْمَ
 الْقَدِرُونَ ۗ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۗ أَلَمْ
 نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۗ أَحْيَاءٍ وَأَمْواتًا ۗ
 وَجَعَلْنَا فِيهَا رِوَاثِي شَيْخٍ وَأَسْقَيْنَكُم مَّاءً
 فُرَاتًا ۗ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۗ انْطَلِقُوا
 إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۗ انْطَلِقُوا إِلَىٰ
 ظِلِّ ذِي تِلْكَ شَعْبٍ ۗ لَا ظِلِّيلٍ وَلَا يُغْنِي
 مِنَ الْهَبِّ ۗ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ۗ

مَنْزِلٌ

32 ਛਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖ਼ਾਵਾਂ ਭਾਵ ਫਟੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗਰਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਉਠ ਹੋਣ। (33) ਉਸ ਦਿਨ
 ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਹੈ।
 (34) ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਬੁੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਵੀ
 ਨਹੀਂ ਹਿਲਾ ਸਕਣਗੇ। (35) ਅਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
 (ਬੋਲਣ ਦੀ) ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ
 ਉਜ਼ਰ-ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਲੈਣ। (36) ਉਸ ਦਿਨ
 ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਰਬਾਦੀ ਹੈ।
 (37) ਇਹੋ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ)
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।
 (38) ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਸੁੱਝਦਾ ਹੋਵੇ
 ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰੋ। (39) ਉਸ ਦਿਨ ਖ਼ਰਾਬੀ
 ਹੈ ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ। (40) ਬੇਸ਼ੱਕ
 ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਛਾਵਾਂ ਹੇਠ ਅਤੇ ਸੋਮਿਆਂ ਵਿੱਚ
 ਹੋਣਗੇ। (41) ਅਤੇ ਫਲ-ਮੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੋਣ। (42) ਜਿਹੜੇ ਚੰਗੇ
 ਅਮਲ ਤੁਸੀਂ ਕਰਿਆ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮਜ਼ੇ
 ਲਊ ਅਤੇ ਖਾਉ ਪੀਉ। (43) ਅਸੀਂ ਨੇਕ ਅਮਲ
 ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਦਲਾ ਦਿਆ
 ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (44) ਉਸ ਦਿਨ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ
 ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ। (45) (ਐ
 ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ!) ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੋ ਖਾ ਲਊ
 ਅਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾ ਲਊ, ਤੁਸੀਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਾਪੀ ਹੋ।

(46) ਉਸ ਦਿਨ ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਰਬਾਦੀ ਹੈ। (47) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ
 ਅੱਗੇ ਬੁਕੋ ਤਾਂ ਬੁਕਦੇ ਨਹੀਂ। (48) ਉਸ ਦਿਨ ਬੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (49) ਹੁਣ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ
 ਕਿਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣਗੇ? (50)

ਤਬਾਹੀ-ਬਰਬਾਦੀ। ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ।

الْمَكذِبِينَ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ

كَانَتْ جَمَلَتْ صَفْرًا ۖ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمَكذِبِينَ ۖ
 هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ۖ وَلَا يُؤَدُّنَ لَهُمْ فِعْلَهُمْ ۖ
 وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمَكذِبِينَ ۖ هَذَا يَوْمُ الْقَصْلِ ۖ
 جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ ۖ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ
 فَكِيدُوا ۖ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمَكذِبِينَ ۖ إِنْ
 الْمَتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعِوَانٍ ۖ مَوْقَاكِهِ مِمَّا
 يَشْتَهَوْنَ ۖ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ
 تَعْمَلُونَ ۖ إِنْ كُنَّا لَنَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۖ
 وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمَكذِبِينَ ۖ كُلُوا وَتَشْتَعُوا
 قَلِيلًا ۖ إِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ ۖ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمَكذِبِينَ ۖ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا
 يَرْكَعُونَ ۖ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمَكذِبِينَ ۖ فَبِأَيِّ
 حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۖ

مَنْ

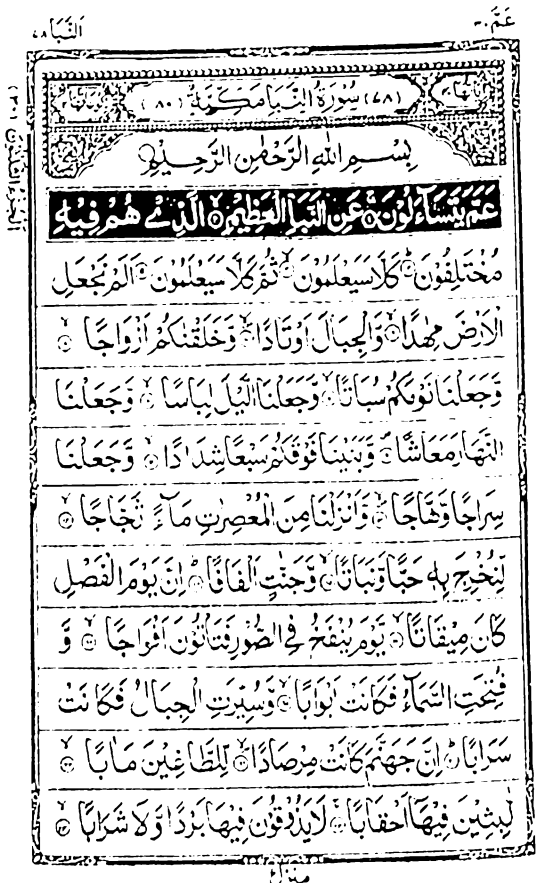
78. ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਬਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 40 ਆਇਤਾਂ,
2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 174 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 801
ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ
ਹਨ? (1) (ਕੀ) ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਬਾਰੇ? (2) ਜਿਸ
ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੱਤਭੇਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (3) ਵੇਖੋ,
ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ (ਹੀ) ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ। (4) ਫਿਰ ਵੇਖੋ
ਇਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ (ਹੀ) ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ। (5) ਕੀ
ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ? (6)
ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ (ਉਸ ਦੀਆਂ) ਮੇਖਾਂ (ਨਹੀਂ
ਠਹਿਰਾਇਆ?) (7) (ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਣਾਇਆ) ਅਤੇ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋੜੋ-ਜੋੜੋ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ (8) ਅਤੇ
ਨੀਂਦ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਰਾਮ ਦਾ (ਸਾਧਨ)
ਬਣਾਇਆ (9) ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਰਦਾ ਮੁਕੱਰਰ
ਕੀਤਾ। (10) ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ (ਦਾ ਸਮਾਂ)
ਠਹਿਰਾਇਆ (11) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਮਜ਼ਬੂਤ (ਅਸਮਾਨ) ਬਣਾਏ। (12) (ਸੂਰਜ ਨੂੰ) ਰੌਸ਼ਨ ਚਿਰਾਗ਼
ਬਣਾਇਆ (13) ਤੇ ਨੁੱਚੜਦੇ ਬੱਦਲਾਂ 'ਚੋਂ ਮੂਹਲੇਧਾਰ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ। (14) ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਨਾਜ
ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। (15) ਅਤੇ ਸੰਘਣੇ-ਸੰਘਣੇ ਬਾਗ਼। (16) ਬੇਸ਼ੱਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਨਿਯੁਕਤ
ਹੈ। (17) ਜਿਸ ਦਿਨ ਨਰਸਿੰਗਾ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਰਾਹੀਂ (ਆ) ਮੌਜੂਦ ਹੋ
ਜਾਉਗੇ (18) ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ (ਉਸ ਵਿੱਚ) ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (19) ਤੇ ਪਹਾੜ
ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ (ਭਾਵ ਰੇਤਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ)। (20) ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਘਾਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। (21) (ਭਾਵ)
ਬਾਗ਼ੀਆ ਦਾ ਉਹੀ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। (22) ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁੱਦਤਾਂ ਪਏ ਰਹਿਣਗੇ। (23) ਉੱਥੇ ਨਾ ਠੰਢਕ ਦਾ
ਮਜ਼ਾ ਲੈਣਗੇ, ਨਾ (ਕੁਝ) ਪੀਣਾ (ਨਸੀਬ ਹੋਵੇਗਾ) (24)

3 ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਰੀਰ ਉੱਠੇਗਾ, ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਰੂਹ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗ਼ਮੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੁਕੱਰਰ-ਨਿਸ਼ਚਿਤ। ਰੌਸ਼ਨ ਚਿਰਾਗ਼-ਜ਼ਮਕਦਾ ਦਮਕਦਾ ਦੀਵਾ। ਮੁੱਦਤਾਂ-ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਲ।

ਪਰੰਤੂ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਵਗਦੀ ਪੀਕ। (25) (ਇਹ) ਬਦਲਾ ਹੈ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ। (26) ਇਹ ਲੋਕ ਹਿਸਾਬ (ਆਖ਼ਿਰਤ) ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। (27) ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਸਮਝ ਕੇ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ (28) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਜ਼ਬਤ (ਮਹਿਫੂਜ਼) ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (29) ਸੋ (ਹੁਣ) ਮਜ਼ਾ ਚੱਖੋ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਹੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। (30) ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ (ਵੱਡੀ) ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ। (31) (ਭਾਵ) ਬਾਗ਼ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰ (32) ਅਤੇ ਹਮ-ਉਮਰ ਨੌ-ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ (33) ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਛਲਕਦੇ ਹੋਏ ਗਲਾਸ। (34) ਉੱਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲ ਸੁਣਨਗੇ ਨਾ ਝੂਠ। (35) ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਨਾਮ ਹੈ। (36) ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਅਸਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੈ ਵੱਡਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (37) ਜਿਸ ਦਿਨ ਰੂਹ ਉਲ-ਅਮੀਨ (ਜਿਬਰਾਈਲ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਫ਼ (ਲਾਇਨ) ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਮਗਰ ਜਿਸ ਨੂੰ (ਖੁਦਾ-ਏ) ਰਹਿਮਾਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਵੀ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। (38) ਇਹ ਦਿਨ ਬਰ-ਹੱਕ ਹੈ। ਬੱਸ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰੇ ਕੋਲ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾ ਲਏ। (39) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ (ਤੋਂ) ਡਰਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਉਹਨਾਂ (ਅਮਲਾਂ) ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਹੋਣਗੇ ਵੇਖ ਲਏਗਾ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਕਾਜ਼! ਮੈਂ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦਾ। (40)

عَمَّ

الْوَعْدِ

الْأَحْيَاءِ وَعَسَاقًا ۖ جَزَاءً وِفَاقًا ۖ لَهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ

حِسَابًا ۖ وَلَذُنُوبًا يَأْتِيَنَّكَ ذُنُوبًا ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ

كِتَابًا ۖ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ۖ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ

مَفَازًا ۖ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ۖ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ۖ وَكَوَسًا

يُهَاقِئُونَ ۖ لَا يَمْتَعُونَ فِيهَا نَعْوًا ۖ لَأَكِيدُ أَبَاهُ جَنَّةَ مَرْجَانٍ ۖ عَطَاءً

حِسَابًا ۖ رَبِّ السَّمَوَاتِ الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ

مِنْهُ حِسَابًا ۖ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَاللَّبَنَةُ صَفًّا ۖ لَا يَسْئَلُونَ

الْأَمْسَ ۖ ذُرِّيَّتَهُ لِمَ الرِّجْمُ ۖ قَالَ صَوَابًا ۖ ذَلِكِ الْيَوْمِ الْحَقِّ ۖ فَمَنْ

شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا يَآبَا ۖ إِنَّكَ أَنْزَلْتُمْ عَلَيْهَا قُرْآنًا ۖ قُرْآنًا يُنظَرُ

الْمَرْءَ مَا قَدَّمَتْ يَدَا ۖ وَيَقُولُ الْكُفْرُ لِيَلَيْقَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۖ

سُورَةُ النَّازِعَاتِ مَكِّيَّةٌ (٨١)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْاقًا ۖ وَالنَّشْطِطِ نَشْطًا ۖ وَالسَّجِدَاتِ

مَنْ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

79. ਸੂਰਤ ਅਨ-ਨਾਜ਼ਿਆਤ
 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 46 ਆਇਤਾਂ, 2 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 181 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 791 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ (ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ) ਦੀ ਕਸਮ! (1) ਜਿਹੜੇ ਡੂੰਬ ਕੇ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (2) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਤੈਰਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਹਨ। (3)

35 ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾੜਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ।
 37 ਆਮ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਜੋ ਚਾਹੁਣ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਲੈਣ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਰੋਅਬ (ਜਾਰੀ)

ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ-ਨੇਕੋਕਾਰ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ। ਹਮ-ਉਮਰ-ਇੱਕੋ ਉਮਰ। ਬਰ-ਹੱਕ-ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ।

ਫਿਰ ਲਪਕ ਕੇ ਵਧਦੇ ਹਨ। (4) ਫਿਰ (ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ) ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। (5) (ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਕੇ ਰਹੇਗਾ)। ਜਿਸ ਦਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਆਵੇਗਾ। (6) ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ (ਭੂਚਾਲ) ਆਵੇਗਾ। (7) ਉਸ ਦਿਨ (ਲੋਕਾਂ ਦੇ) ਦਿਲ ਡਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (8) (ਅਤੇ) ਅੱਖਾਂ ਝੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। (9) ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਲਟਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ? (10) ਭਲਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵਾਂਗੇ? (11) (ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪਰਤਣਾ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ (ਦਾ ਕਾਰਨ) ਹੈ। (12) ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਡਾਂਟ ਹੋਵੇਗੀ। (13) ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ (ਸਾਰੇ ਹਸ਼ਰ ਦੇ) ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣਗੇ। (14) ਭਲਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਦੀ ਹਿਕਾਇਤ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ? (15) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕ ਮੈਦਾਨ (ਭਾਵ) ਤੁਵਾ ਵਿੱਚ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। (16) (ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ) ਕਿ ਫ਼ਿਰਅੰਨ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਓ, ਉਹ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ (17) ਅਤੇ (ਉਸ ਨੂੰ) ਕਹੋ, ਕੀ ਤੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇ। (18) ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਡਰ (ਪੈਦਾ) ਹੋਵੇ। (19) ਸੰਖੇਪ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਿਖਾਈ। (20) ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। (21) ਫਿਰ ਪਰਤ ਗਿਆ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ (22) ਅਤੇ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। (23) ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੱਬ ਹਾਂ। (24) ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ (ਦੇਵਾਂ) ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਜਕਤ ਲਿਆ। (25) ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ (ਰੱਬ ਤੋਂ) ਡਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਬਰਤ ਹੈ। (26) ਭਲਾ ਤੁਹਾਡਾ ਬਣਾਉਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਮਾਨ ਦਾ? ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। (27) ਉਸ ਦੀ ਛੱਤ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (28)

سُبْحًا ۖ فَالسَّيْفُ مِن قَبْلِكَ ۖ فَلَمَّا دَبَّرْتَ أَمْرًا ۚ ۞
 تَرْجِفُ الرِّجْفَ ۖ تَتَّبِعُهَا الرِّادَةُ ۖ فُلُوبٌ ۚ ۞
 يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۖ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ۚ يَقُولُونَ ۚ
 أَلَمْ نَكْمِمْ وُدُودَنَا فِي الْحَافِرَةِ ۚ وَإِذَا كُنَّا عِظَامًا تَخْرُجُ ۚ ۞
 قَالُوا إِنَّكَ إِذًا لَكُمُ حَايِرَةٌ ۚ فَمَا تُصَلِّحُنَا ۚ وَاحِدَةٌ ۚ ۞
 وَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ ۚ هَلْ أَمْتِكَ حَدِيثٌ مُّؤْتَسِرٌ ۚ ۞
 إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۚ إِذْ هَبَّ إِلَىٰ
 فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۚ فَقَالَ هَلْ لَكَ إِلَٰهٌ إِلَّا أَن تَتَزَكَّىٰ ۚ وَ
 أَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ۚ فَارَاهُ الْكُتُبَىٰ ۚ ۞
 فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۚ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ۚ فَخَشَرَ فَنَادَىٰ ۚ ۞
 فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ۚ فَأَحْذَهُ اللَّهُ نِكَالَ الْأَخْرَجَىٰ ۚ
 وَالْأُولَىٰ ۚ ۞ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ۚ ۞
 ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خُلُقًا أَمْ أَلَمْ يَأْتِكُمْ مَائِدَاتُهَا ۚ رَفَعْنَا سَمَاكُمَا

(ਬਾਕੀ) 38 ਰੂਹ ਜਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਜਿਬਰਾਈਲ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ।

38 (1) ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਿਹਾ।

40 ਭਾਵ ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਆਦਮੀ ਨਾ ਬਣਦਾ ਕਿ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਜ਼ਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਨਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਬਹੁਤ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਨਾਲ ਕੱਢਣਗੇ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰੋਂ ਗੱਠ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰੱਬ ਵੱਲ ਭੱਜੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਾਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਪਰੰਤੂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਰ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਰ ਨੇਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਰੂਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭੱਜਦੀ ਹੈ ਬੁਰਾ ਭੱਜਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਘੜੀਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਜਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਵਿੱਚ ਭੱਜਦੇ ਹਨ। (ਫ਼ਾਇਦਾ) ਇਹ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾ ਕੇ ਅਗਲਾ ਮੰਤਵ ਦੱਸਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਜਾਰੀ)

ਹਸ਼ਰ-ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਮੈਦਾਨ, ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਨ। ਇਬਰਤ-ਨਸੀਹਤ।

ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਨੇਰੀ ਬਣਾਇਆ ਤੇ (ਦਿਨ ਵਿੱਚ) ਧੁੱਪ ਕੱਢੀ (29) ਅਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਫੈਲਾਅ ਦਿੱਤਾ। (30) ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰਾ ਉਗਾਇਆ (31) ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। (32) ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਦੇ ਲਈ (ਕੀਤਾ) (33) ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਵੱਡੀ ਆਫ਼ਤ ਆਵੇਗੀ। (34) ਉਸ ਦਿਨ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇਗਾ। (35) ਅਤੇ ਨਰਕ ਨਰਕ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (36) ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ (37) ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ (38) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਹੈ। (39) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਿਆ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਰਿਹਾ। (40) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਜੰਨਤ ਹੈ। (41) (ਐ ਪੈਗੰਬਰ! ਲੋਕ) ਤੁਹਾਥੋਂ ਕਿਆਮਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ? (42) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਕਿਸ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋ? (43) ਉਸ ਦੇ ਵਾਪਰਨ (ਦਾ ਸਮਾਂ) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੂੰ (ਪਤਾ ਹੈ)। (44) ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਡਰਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋ। (45) ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਗੇ (ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਿਆਲ ਕਰਨਗੇ) ਕਿ ਜਿਵੇਂ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼) ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸਵੇਰ ਬਿਤਾਈ ਹੋਵੇ। (46)

80. ਸੂਰਤ ਅ ਬ ਸ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 42 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 113 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 553 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (ਐ ਮੁਹੰਮਦ ਸ.) ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲਿਆ (1) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨੇਤਰਹੀਣ ਆਇਆ। (2) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਪਾਕੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ। (3)

(ਬਾਕੀ) 7 ਭਾਵ ਲਗਾਤਾਰ ਭੂਚਾਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿਣ।

12 ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਆਈਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰਵਾਨ ਹੋਣਗੇ।

25 ਭਾਵ ਆਖਿਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜ਼ਾਬ ਭੋਗਿਆ।

30 ਸੂਰਤ 'ਫੁੱਸੇਲਤ' ਭਾਵ 'ਹਾ ਮੀਮ ਸਜਦਾ' ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹਾ, ਇੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ। ਸੋ ਇੱਥੇ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਉੱਚਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਟਿਕਾਅ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਸੱਤ ਕਰਨਾ ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਦਸਤੂਰ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੋਵੇ।

44 ਪੁੱਛਦੇ ਪੁੱਛਦੇ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹਨ।

ਆਫ਼ਤ-ਮੁਸੀਬਤ। ਬਗ਼ਾਵਤ-ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣਾ। ਪਾਕੀ-ਸਫ਼ਾਈ-ਸੁਥਰਾਈ।

عَبَسَ

عَمَّ

فَسُوْرَهَا ۚ وَاَعْطَشَ لَيْهَآ وَاخْرَجَ حَمْحَمَهَا ۚ وَاَلْاَرْضَ بَعْدَ
 ذٰلِكَ دَحْيًا ۚ وَاخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ۚ وَاَلْحَبَّ اَلْبَالَ
 اَرْسَهَا ۚ مَتَاعًا لَكُمْ وَلَآ اَنْعَامِكُمْ ۚ فَاِذَا جَاءَتِ الطَّآرِئَةُ
 الْكُبْرٰى ۚ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعٰ ۚ وَبَرَزْتَ اَلْحَجِيْمُ
 لَيْنَ بَيْرٰى ۚ فَاِنَّمَا مَنْ طَغٰ ۚ وَاِنَّ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ۚ فَاِنَّ
 الْحَجِيْمَ هٰى الْمَآوٰى ۚ وَاَمَّا مَنْ خَآفَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَكٰفٰى
 النَّفْسَ عَنِ الْاَلْوٰى ۚ فَاِنَّ الْجَنَّةَ هٰى الْمَآوٰى ۚ وَاِسْتَلُوْا نَكَ
 عِنَ السَّآءَةِ اَيَّانَ مُرْسَبًا ۚ فَيَمْرٰنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ۚ
 اِلَى رِيْكَ مُنْتَهَبًا ۚ اِنَّمَا اَنْتَ مُنذَرٌ مِّنْ يَّخْشَهَا ۚ
 كَانَهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوْا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحًى ۚ

(۸۰) سُورَةُ عَبَسَ مَكِّيَّةٌ (۲۲) اٰيَاتُهَا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عَبَسَ وَتَوَلٰۤى اَنۢ جَاءَهُ الْاَعْمٰى ۚ وَاَمَا يَدْرِيْكَ لَعَلَّهٗ

مَنْزِلٌ

ਜਾਂ ਸੋਚਦਾ ਤਾਂ ਸਮਝਾਉਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦਿੰਦਾ। (4) ਜਿਹੜਾ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। (5) ਉਸ ਵੱਲ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। (6) ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਾ ਸੁਧਰੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ (ਇਲਜ਼ਾਮ) ਨਹੀਂ। (7) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। (8) ਤੇ (ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ) ਡਰਦਾ ਹੈ। (9) ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਬੇਰੁਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋ (10) (ਭਾਵ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹੋ) ਵੇਖੋ ਇਹ (ਕੁਰਆਨ) ਨਸੀਹਤ ਹੈ। (11) ਬੱਸ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। (12) ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹੀਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ) (13) ਜਿਹੜੇ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ (ਅਤੇ) ਪਾਕ ਹਨ। (14) (ਅਜਿਹੇ) ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ। (15) ਜਿਹੜੇ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਨੇਕ ਹਨ। (16) ਇਨਸਾਨ ਹਲਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਨਾ-ਸੁਕਰਾ ਹੈ। (17) ਉਸ ਨੂੰ (ਰੱਬ ਨੇ) ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ? (18) ਵੀਰਜ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। (19) ਫਿਰ ਉਸ ਲਈ ਰਸਤਾ ਅਸਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (20) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਿੱਤੀ ਫਿਰ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ। (21) ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। (22) ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। (23) ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ (ਹੈ) ਕਿ ਆਪਣੇ ਖਾਣ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਕਰੇ। (24) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਰਸਾਇਆ। (25) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਚੀਰਿਆ-ਫਾੜਿਆ। (26) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨਾਜ ਉਗਾਇਆ। (27) ਅਤੇ ਅੰਗੂਰ ਭੇ ਤਰਕਾਰੀ (28) ਤੇ ਜੈਤੂਨ ਤੇ ਖੰਜੂਰਾਂ (29) ਤੇ ਸੰਘਣੇ-ਸੰਘਣੇ ਬਾਗ਼ (30) ਤੇ ਮੇਵੇ ਤੇ ਘਾਹ-ਚਾਰਾ। (31) ਇਹ ਸਾਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ। (32) ਤਾਂ ਜਦੋਂ (ਕਿਆਮਤ ਦਾ) ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਹੋਵੇਗਾ। (33) ਉਸ ਦਿਨ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਭੱਜੇਗਾ (34) ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਤੋਂ (35) ਤੇ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ। (36)

عَبَسَ
 ۞ اَزِيدَا لِرَفْعَتِهِ الذِّكْرَ ۞ اَمَّا مِّنْ اِسْتَعْنٰی ۞
 فَانْتَ لَهُ تَصَدَّقْ ۞ وَمَا عَلَيْنَا الْاَلْيٰزِكُ ۞ وَاِنَّا مِّنْ جَا۟رٍ
 كٰسِرٍ ۞ وَهُوَ يَخْشَى ۞ فَانْتَ عَنْهُ تَلَهٰی ۞ كَلَّا ۞ اِنهَآ
 تَذَكَّرٰ۟ ۞ فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ۞ فِی صُحُفٍ مُّكْرَمٰ۟ ۞ مَرْفُوعَةٍ
 مُّطَهَّرَةٍ ۞ بِاٰیٰتِیۡ سَفَرَةٍ ۞ كِرٰ۟مٍ بَرَرَةٍ ۞ تَنْزِ۟لِ الْاِنْسَانِ
 مَا الْكَفَرَةُ ۞ مِّنْ اٰتِیۡ شَیْءٍ خَالَفَهُ ۞ مِّنْ نُّظْفٰ۟رٍ
 خَالَفَهُ فَقَدَارَةٌ ۞ ثُمَّ السَّبِی۟لُ یَب۟رُ ۞ ثُمَّ اٰمَاتَهُ فَاَقْبُرْهُ ۞
 ثُمَّ اِذَا شَاءَ اَنْشُرْهُ ۞ كَلَّا لَمَّا یَقِضْ مَا اَمَرَهُ ۞ فَلِیُنظُرْ
 الْاِنْسَانَ اِلَى صَعَابَةٍ ۞ اِنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ صَبَابًا ۞ ثُمَّ سَقَفْنَا
 الْاَرْضَ سَقْفًا ۞ فَان۟بَتْنَا فِیۡهَا حَبًّا ۞ وَعَبَا۟رًا وَنَضَبًا ۞
 وَزَی۟تُو۟نًا وَنَخْلًا ۞ وَحَدَآئِیۡنَ غُلَبًا ۞ وَفَاكِهَةً ۞ وَاَن۟جًا ۞
 مِّنۡتَاجِمًا لِّكُمۡ ۞ وَلَا تَع۟رَبۡكُمۡ ۞ فَاِذَا جَا۟ءَتِ الصَّآخَةُ ۞
 یَوْمَ یَف۟رُ الْمُرُ۟ءُ مِنْ اَخِیۡهِ ۞ وَاٰ۟رِبِهِۦ ۞ وَاَبِیۡهِ ۞ وَصَاحِبِیۡهِ

مترجم

(ਬਾਕੀ) 46 ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ ਛੇਤੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਆਈ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ।

1 ਹਜ਼ੂਰ ਇੱਕ ਇਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਇਆ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਆਇਤ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਕੀ ਹਨ? ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਵਕਤ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣੀ ਬੁਰੀ ਲੱਗੀ। ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਭੇਜੀਆਂ।

2 ਇਹ ਕਲਾਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਗਿਲਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

10 ਉਹ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

16 ਭਾਵ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ 'ਵਹੀ' ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ।

19 ਭਾਵ ਹੱਥ ਪੈਰ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਛੋਟੇ।

20 ਭਾਵ ਈਮਾਨ ਅਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ ਸਮਝ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ।

ਹਰ ਆਦਮੀ ਉਸ ਦਿਨ ਇੱਕੋ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ (ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਲਈ) ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। (37) ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਚਿਹਰੇ ਉਸ ਦਿਨ ਚਮਕ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (38) ਹੱਸਦੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ (ਇਹ ਨੇਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਲੋਕ ਹਨ) (39) ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਹਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਧੂੜ ਪੈ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। (40) (ਅਤੇ) ਸਿਆਹੀ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। (41) ਇਹ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਦ-ਕਿਰਦਾਰ ਹਨ। (42)

81. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਕਵੀਰ

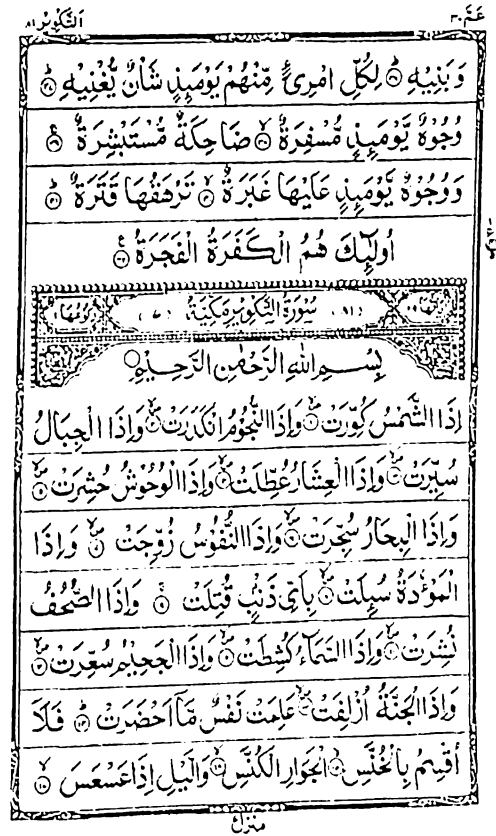
ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 29 ਆਇਤਾਂ,
1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 104 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 536 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਲਪੇਟ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(1) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਾਰੇ ਬੇ-ਨੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ (2) ਤੇ ਜਦੋਂ ਪਹਾੜ ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ (3) ਤੇ ਜਦੋਂ ਗੱਭਣ ਉਠਣੀਆਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। (4) ਜਦੋਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਾਨਵਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ (5) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦਰਿਆ ਅੱਗ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (6) ਤੇ ਜਦੋਂ ਰੂਹਾਂ (ਸਰੀਰਾਂ 'ਚ) ਦਾਖਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। (7) ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਜਿਉਂਦੀ ਦਫ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (8)

4 ਗੱਭਣ ਉਠਣੀ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।
6 ਜਿਵੇਂ ਤੰਦੂਰ ਬਾਲਣ ਨਾਲ ਭੱਖਦਾ ਹੈ।
7 ਭਾਵ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ।

ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ! ਤੁਸੀਂ ਬਦਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹੋ। (9) ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਾਖੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ। (10) ਉੱਚੇ ਮਰਾਤਬੇ ਵਾਲੇ (ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ) ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ। (11) ਜੋ ਕੁੱਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। (12) ਬੇਸ਼ੱਕ ਨੇਕ ਲੋਕ ਨਿਆਮਤਾਂ (ਦੀ ਬਹਿਸ਼ਤ) ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। (13) ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਲੋਕ ਨਰਕ ਵਿੱਚ। (14) (ਭਾਵ) ਬਦਲੇ ਦੇ ਦਿਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ (15) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁਪ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। (16) ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ? (17) ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ? (18) ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁੱਝ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੀ ਚੱਲੇਗਾ। (19)

83. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮੁਤੱਫਿਫ਼ੀਨ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 36 ਆਇਤਾਂ,
1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 172 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 758 ਅੱਖਰ ਹਨ।

المُتَفَفِّفِينَ

رَبِّكَ ۚ كَلَّا بَلْ تُكَدِّبُونَ بِالذِّبَانِ ۚ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۚ كَرَامًا كَاتِبِينَ ۚ يَكْتُبُونَ مَا تُكَلِّمُونَ ۚ وَإِنَّ الزُّبُرَ لَفِي رِجَابٍ مُّقْتَصِرٍ ۚ وَإِنَّ الْفُجَارَ لَفِي حَسْبٍ مَّجِيدٍ ۚ يَكْتُبُونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۚ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۚ ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۚ يَوْمَ لَا تَسْأَلُكَ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۚ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۚ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۚ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۚ أَلا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۚ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۚ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَعِيرِينَ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَعِيرِينَ ۚ كِتَابٌ

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਨਾਪ ਅਤੇ ਤੋਲ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (1) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨਾਪ ਕੇ ਲੈਣ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਲੈਣ (2) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਪ ਕੇ ਜਾਂ ਤੋਲ ਕੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਘੱਟ ਦੇਣ। (3) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਠਾਏ ਵੀ ਜਾਣਗੇ? (4) (ਭਾਵ) ਇੱਕ ਵੱਡੇ (ਸਖ਼ਤ) ਦਿਨ ਨੂੰ (5) (ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ) ਜਿਸ ਦਿਨ (ਸਾਰੇ) ਲੋਕ ਸਭ ਜਗਾਨਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (6) ਸੁਣ ਲਉ! ਕਿ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਮਲ ਸਿੱਜੀਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। (7) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਸਿੱਜੀਨ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ? (8) ਇੱਕ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ। (9)

(ਬਾਕੀ) ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਇਸ ਵੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਦੀ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਚੱਲਣਾ, ਇਹ ਸਿੱਧੀ ਰਾਹ ਹੋਈ, ਕਦੀ ਅਚਾਨਕ ਉਲਟੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਸੂਰਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਗਾਇਬ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
21 ਇਹ ਜਿਬਰਾਈਲ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਹੈ।
3 ਭਾਵ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰੇ।
7 ਸਰੀਰ ਪੱਖੋਂ ਠੀਕ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਪੱਖੋਂ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ।
ਸੂਰਤ ਮੁਤੱਫਿਫ਼ੀਨ
9 ਭਾਵ ਉੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ।

ਮਰਾਤਬੇ-ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ। ਨਿਆਮਤਾਂ-ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ। ਸਿੱਜੀਨ-ਨਰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿਸਾ

ਉਸ ਦਿਨ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (10) (ਭਾਵ) ਜਿਹੜੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹਨ (11) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ (ਉਹੀ) ਝੁਠਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹੱਦੋਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਾ ਪਾਪੀ ਹੋਵੇ। (12) ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆ ਆਇਤਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। (13) ਵੇਖੋ, ਇਹ ਜਿਹੜੇ (ਬੁਰੇ ਕਰਮ) ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਜੰਗ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ। (14) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਗਾਰ (ਦੇ ਦੀਦਾਰ) ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। (15) ਫਿਰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (16) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਸੀ। (17) (ਇਹ ਵੀ) ਸੁਣ ਲਓ ਕਿ ਨੇਕੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਮਲ 'ਇੱਲੀਨ' ਵਿੱਚ ਹਨ। (18) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਲੀਨ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ? (19) ਇਹ ਇੱਕ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ। (20) ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (21) ਬੇਸ਼ੱਕ ਨੇਕ ਲੋਕ ਚੈਨ/ਸਕੂਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। (22) ਤਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੇਖਣਗੇ। (23) ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ। (24) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੋਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਸ਼ਰਾਬ ਪਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। (25) ਜਿਸ ਦੀ ਮੋਹਰ ਮੁਸ਼ਕ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤਾਂ (ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ) ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਉਹ) ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ **ਰਗ਼ਬਤ** (ਚਾਹਤ) ਕਰਨ। (26) ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ **ਤਸਨੀਮ** (ਦੇ ਪਾਣੀ) ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ। (27) ਇਹ ਇੱਕ ਚਸ਼ਮਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ (ਰੱਬ ਦੇ) ਪਤਵੰਤੇ (ਬੰਦੇ) ਪੀਣਗੇ। (28) ਜਿਹੜੇ ਪਾਪੀ (ਭਾਵ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਹਨ। (29) ਉਹ (ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਤਾਂ ਹੀਣਤਾ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਦੇ। (30)

مَرْقُومٌ ۖ وَنِلَ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۗ الَّذِينَ يُكذِّبُونَ يَوْمَ
الَّذِينَ ۖ وَمَا يُكذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۖ إِذَا تُنْتَلَىٰ
عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالِ اسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۖ كَلَّا بَلْ عَصْرَانِ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَآكَانُوا يُكْسَبُونَ ۖ كَلَّا لَأَنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ
يَوْمَئِذٍ مُّحْجُوبُونَ ۖ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْبَحْرِ ۖ لَمَّا
يَقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۖ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ
الْآبَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۖ وَمَا أَزْرُقَ مَا عَمِلْتُمْ ۖ فَكُتِبَ
مَرْقُومٌ ۖ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ۖ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۖ
عَلَى الْأَرْبَابِ يُنظَرُونَ ۖ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ
النَّعِيمِ ۖ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَّحْمُومٍ ۖ خِتَابَهُمْ فِي
ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَفَّسْ الْمُتَنَفِّسُونَ ۖ وَرَمَّازُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ۖ
عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۖ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا بِضَحْكَاؤِهِمْ ۖ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَرُونَ ۖ

26 ਹਰੇਕ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੁਰਲੱਭ ਹੈ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਰਜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸ਼ਕ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਇੱਲੀਨ-ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ। ਰਗ਼ਬਤ-ਚਾਹਤ, ਇੱਛਾ। ਤਸਨੀਮ-ਜੰਨਤ ਦੀ ਇਕ ਨਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ।

ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤਦੇ ਤਾਂ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜਦੇ। (31) ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। (32) ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਖੇ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। (33) ਤਾਂ ਅੱਜ ਈਮਾਨ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੱਸ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (34) ਅਤੇ ਤਖ਼ਤਾਂ 'ਤੇ (ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (35) ਤਾਂ (ਜੋ) ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ (ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ) ਬਦਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। (36)

84 ਸੂਰਤ ਅਲ-ਇਨਸ਼ਿਕਾਕ
 ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ
 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 25 ਆਇਤਾਂ,
 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 108 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 448
 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ
 ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ
 ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨ ਫਟ ਜਾਵੇਗਾ (1) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ (2) ਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਧਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (3) ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ (ਬਿਲਕੁਲ) ਖ਼ਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ (4) ਤੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਲਿਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ। (ਤਾਂ ਕਿਆਮਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ)। (5) ਐ ਇਨਸਾਨ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਵੱਲ (ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ) ਵਧੀਆ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲੇਗਾ। (6) ਤਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (7) ਉਸ ਤੋਂ ਹਿਸਾਬ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (8) ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਆਵੇਗਾ। (9) ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (10) ਉਹ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰੇਗਾ (11) ਤੇ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (12) ਇਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। (13)

ਸੂਰਤ ਇਨਸ਼ਿਕਾਕ
 2 ਭਾਵ ਅਸਮਾਨ ਬੇਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।
 4 ਭਾਵ ਮੁਰਦੇ।
 12 ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਮੌਤ ਮੰਗੇਗਾ।
 13 ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਸੀ।

ਤੇ ਖਿਆਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ (ਖੁਦਾ ਵੱਲ) ਫਿਰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ। (14) ਹਾਂ, (ਹਾਂ,) ਉਸ ਦਾ ਰੱਬ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। (15) ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਲਾਲੀ ਦੀ ਕਸਮ! (16) ਅਤੇ ਰਾਤ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। (17) ਅਤੇ ਚੰਨ ਦੀ ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, (18) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਰਜੇ ਬਦਰਜੇ (ਉੱਚੇ ਰੁਤਬਿਆਂ 'ਤੇ) ਚੜ੍ਹੋਗੇ। (19) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਈਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ? (20) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਜਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ (21) ਬਲਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। (22) ਅਤੇ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। (23) ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੋ। (24) ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ (ਇਹ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੇ-ਸ਼ੁਮਾਰ ਬਦਲਾ ਹੈ। (25)

85. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬੁਰੂਜ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 22 ਆਇਤਾਂ,

1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 109 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 475 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

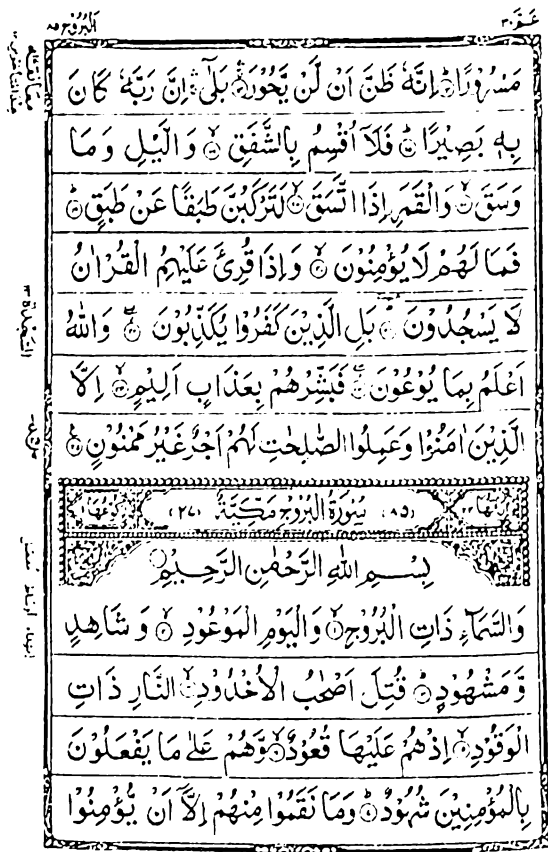
ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੁਰਜ ਹਨ (1) ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ (2) ਤੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। (3) ਕਿ ਖੰਦਕਾਂ (ਦੇ ਪੁੱਟਣ) ਵਾਲੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। (4) (ਭਾਵ) ਅੱਗ (ਦੀਆਂ ਖੰਦਕਾਂ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲਣ (ਸੁੱਟ ਰੱਖਿਆ ਸੀ)। (5) ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। (6) ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ (ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ) ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। (ਉਹ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। (7) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਹੋ ਗੱਲ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ। (8)

15 ਭਾਵ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬੁਰੂਜ

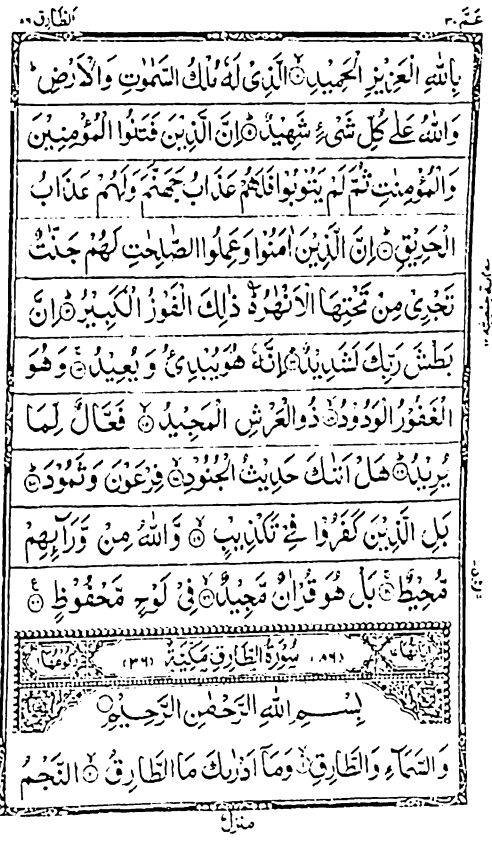
3 ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਮੇ ਦਾ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਜ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਅਰਫ਼ੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਜ਼ਾਬ-ਕਰੋਪੀ। ਖੰਦਕਾਂ-ਖਾਈ, ਟੋਆ।

مَزَّلَ

ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਤੇ ਰੱਬ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (9) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰਦ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਤੋਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਦਾ (ਸਖ਼ਤ) ਅਜ਼ਾਬ ਵੇਗਾ ਤੇ ਸੜਨ ਦਾ ਹੋਰ ਅਜ਼ਾਬ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। (10) (ਅਤੇ) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲਿਆਏ ਤੇ ਤੰਗੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਾਗ਼ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੈ। (11) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀ ਪਕੜ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ। (12) ਉਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ (ਜਿਉਂਦੇ) ਕਰੇਗਾ। (13) ਉਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ (ਅਤੇ) ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (14) ਅਰਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਿਕ, ਵੱਡੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ। (15) ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਏ। (16) ਭਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। (17) (ਭਾਵ) ਫਿਰਅੌਨ ਅਤੇ ਸਮੂਦ ਦਾ। (18) ਲੇਕਿਨ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ) ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਿੱਚ (ਗਰਿਫ਼ਤਾਰ) ਹਨ (19) ਅਤੇ ਖੁਦਾ (ਨੇ ਵੀ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰੋਂ-ਪਾਸਿਉਂ) ਘੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (20) (ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਗ਼ਲਤ ਅਤੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ) ਬਲਕਿ ਇਹ ਕੁਰਆਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (21) ਲੋਹ-ਏ-ਮਹਿਰੂਜ਼ ਵਿੱਚ (ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ)। (22)

86. ਸੂਰਤ ਅਤ-ਤਾਰਿਕ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 17 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 61 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 254 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਸਮ! (1) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੀ ਹੈ? (2) ਉਹ ਚਮਕਣ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ ਹੈ। (3)

11 ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਲੈ ਪਾਲਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਦੂਗਰ ਕੋਲ ਭੇਜਦਾ ਕਿ ਜਾਦੂ ਸਿੱਖੇ। ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਹਿਬ (ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ) ਕੋਲ ਇੰਜੀਲ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਾਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਸੱਪ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣ ਲੱਗੇ, ਕੋੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ (ਅਲੈ) 'ਤੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਲੈ ਪਾਲਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਰ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਖਾਈ ਪੁੱਟੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਰੇਕ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰੋ ਜਿਹੜਾ ਸਿਜਦਾ ਨਾ ਕਰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਅਜ਼ਾਬ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹੀ ਅੱਗ ਫੈਲ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਅੱਗ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ।

ਕਿ ਕੋਈ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਖਾ ਨਿਯੁਕਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। (4) ਇਸ ਲਈ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (5) ਉਹ ਉੱਛਲਦੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (6) ਜਿਹੜਾ ਪਿੱਠ ਅਤੇ ਸੀਨੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। (7) ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਨਮ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (8) ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਭੇਦਾਂ (ਦੀ) ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (9) ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕੁੱਝ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। (10) ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (11) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਸਮ! ਜਿਹੜੀ ਫਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (12) ਇਹ ਕਲਾਮ (ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੂਠ ਨਾਲੋਂ) ਜੁਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (13) ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। (14) ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ (15) ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤਦਬੀਰ (ਯੋਜਨਾ, ਸਕੀਮ) ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ (16) ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਦੇ ਦੇਵੋ, ਬੱਸ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮੋਹਲਤ ਦੇ ਦੇਵੋ। (17)

عَمَّ
الْأَطْلَافِ

التَّاقِبِ ۚ إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۚ فَلْيَنْظُرِ
الْإِنْسَانُ نَمَّ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۚ فَجُزَّئُ مِنْ
بَيْنِ الضَّمَامِ وَالتَّرَائِبِ ۚ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۚ
يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۚ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۚ وَالسَّمَاءِ
ذَاتِ الرَّجْعِ ۚ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدُوءِ ۚ إِنَّهُ لَكَفُورٌ
فَضْلٌ ۚ وَمَا هُوَ بِأَهْوَىٰ بِالْهَولِ ۚ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۚ
وَأَكِيدُ كَيْدًا ۚ فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ أَهْمُ لَهُمْ رُؤُودًا ۚ

سُورَةُ الْأَطْلَافِ مَكِّيَّةٌ ۚ فِيهَا ١٨ آيَاتٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَىٰ ۚ الَّذِي خَلَقَ فَسْوَىٰ ۚ وَالَّذِي
قَدَّرَ فَهَدَىٰ ۚ وَالَّذِي أَحْرَجَ الْمَرْعَىٰ ۚ فَجَعَلَهُ غُضَاءً
أَخْوَىٰ ۚ وَسَتُحَرِّكَهُ ۚ فَلَا تَنصُرُ لَهُ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ
يَعْلَمُ الْجَهْرَ رُومًا وَيَخْفَىٰ ۚ وَسَيُبْدِيكَ يَا بَيْتُ رَبِّكَ ۚ فَكَلِمَةٌ

87. ਸੁਰਤ ਅਲ-ਆਲਾ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ 19 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਆਰਬੀ ਦੇ 72 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 299 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹੇ ਪੈਗੰਬਰ! ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਪਾਕੀ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। (1) ਜਿਹੜਾ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ (ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ) ਬਣਾਇਆ, ਫਿਰ (ਇਸ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ) ਠੀਕ-ਠਾਕ ਕੀਤਾ। (2) ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ (ਉਸ ਦੇ) ਅਨੁਮਾਨ ਬਾਰੇ ਸੋਝੀ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਇਆ। (3) ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਘਾਹ-ਚਾਹਾ ਉਗਾਇਆ। (4) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੂੜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (5) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲੋਗੇ ਨਹੀਂ। (6) ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਰੱਬ ਚਾਹੇ। ਉਹ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਲੁਕੀ-ਛਿਪੀ ਨੂੰ ਵੀ। (7) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਖਾਲੇ ਵੰਗ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਬਖਸ਼ਾਂਗੇ। (8) ਮੈਂ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੇ ਹੋਕਾ (ਦਾ) ਨਰਾ ਦੇਣ (ਦੀ) ਆਸ ਵਿੱਚ) ਹੋਕਾ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। (9)

ਸੁਰਤ ਤਾਰਿਕ

4 ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਟਰਾਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

7 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮਨੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਜਨਾਹੀ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

8 ਭਾਵ ਅੱਲਾਹ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਲਿਆਵੇਗਾ।

12 ਭਾਵ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੋੜੀ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤ ਫੁੱਟ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਨ।

(ਜਾਰੀ)

ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਸੀਹਤ ਮੰਨ ਲਏਗਾ (10) ਅਤੇ (ਨਿਡਰ) ਬਦ-ਬਖ਼ਤ (ਬੁਰੇ ਨਸੀਬ ਵਾਲਾ) ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਏਗਾ। (11) ਜੇ (ਕਿਆਮਤ ਦੀ) ਬਹੁਤ ਭੜਕਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (12) ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਨਾ ਮੌਤ ਆਵੇਗੀ ਨਾ ਜੀਵੇਗਾ। (13) ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਜਿਹੜਾ ਪਾਕ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ (14) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ (15) ਪਰੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। (16) ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਲੋਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। (17) ਇਹੋ ਗੱਲ ਪਹਿਲੇ ਸਹੀਫ਼ਿਆਂ (ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। (18) ਭਾਵ ਇਬਰਾਹੀਮ (ਅਲੈ.) ਅਤੇ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ.) ਦੀਆਂ (ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ) ਵਿੱਚ। (19)

88. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਗ਼ਾਸ਼ਿਆ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 26 ਆਇਤਾਂ,

1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 93 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 384 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਭਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਕ ਲੈਣ ਵਾਲੀ (ਭਾਵ ਕਿਆਮਤ) ਦੇ ਹਾਲ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ? (1) ਉਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰੇ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਣਗੇ। (2) ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ। (3) ਭੜਕਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (4) ਇੱਕ ਉਬਲਦੇ ਹੋਏ ਚਸ਼ਮੇ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। (5) ਅਤੇ ਕੰਡਿਆਲੀ ਝਾੜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ (ਹੋਵੇਗਾ)। (6) ਜਿਹੜਾ ਨਾ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਵੇ। (7) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰੇ ਉਸ ਦਿਨ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ। (8) ਆਪਣੇ ਅਮਲੇ ਦੇ (ਬਦਲੇ ਤੋਂ) ਪ੍ਰਸੰਨ। (9) ਉੱਚੀ ਬਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ। (10) ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਗੇ। (11)

(ਬਾਕੀ) ਸੂਰਤ ਆਲਾ

3 ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਮਤ ਲਿਖੀ ਫਿਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ।

6 ਭਾਵ ਤੂੰ ਜੁਬਾਨੋਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ।

7 ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਅੱਲਾਹ ਚਾਹੇ ਭਾਵ ਨਸਖ਼ ਕਰਨਾ ਕੀ ਚਾਹੇ ਇਸੇ ਸੂਰਤ ਨਾਲ ਭੁਲਾ ਦੇਵੇ।

8 ਭਾਵ 'ਵਹੀ' ਯਾਦ ਰਖਣਾ ਅਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੂਰਤ ਗ਼ਾਸ਼ੀਆ

3 ਇਨਕਾਰੀ ਜਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

...الغاشية...
 إِنَّ نَفْعَتِ الْبَاطِرِ ۖ سَيَذَكَّرُ مَنْ يُخْشَى ۖ وَ
 يَجْذِبُهَا الْأَشْفَى ۖ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۖ ثُمَّ
 لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۖ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۖ وَ
 ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۖ بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ
 وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْغَى ۖ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۖ
 صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۖ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۖ وَجُوهٌُ يُومِتُونَ خَاشِعَةً ۖ
 عَامِلَةٌ تَأْتِبُهَا ۖ تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ۖ تَنْفَعُ مَنْ
 عَنِ ابْنِ آدَمَ ۖ لَيْسَ كَمِ طَعَامِ الْأُمَمِ ۖ لَا يُسْمِنُ
 وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۖ وَجُوهٌُ يُومِتُونَ تَائِعَةً ۖ
 لَسَعِبَهَا رَاضِيَةً ۖ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۖ لَا تَسْمَعُ فِيهَا

ਉਸ ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮੇ ਵਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। (12) ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਤਖ਼ਤ ਵਿਛੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ (13) ਅਤੇ ਆਬਖ਼ੋਰੇ (ਪਿਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਰੱਖੇ ਹੋਏ (ਹੋਣਗੇ)। (14) ਸਰ੍ਹਾਣੇ ਕਤਾਰ-ਬੰਦ (ਸਫ਼ਾਂ ਵਿਚ) ਲੱਗੇ ਹੋਏ (ਹੋਣਗੇ)। (15) ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਵਿਛੋਣੇ ਵਿਛੇ ਹੋਏ। (16) ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਉਠਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ? (17) ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (18) ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵੱਲ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ (19) ਤੇ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਵਿਛਾਈ ਗਈ ਹੈ। (20) ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੋ। (21) ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦਾਰੋਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋ। (22) ਹਾਂ ਜਿਹ ਨੇ ਮੂੰਹ ਫੇਰਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਮੰਨਿਆ (23) ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇਗਾ। (24) ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਰਤ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (15) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣਾ ਹੈ। (26)

الْقُرْآنُ
عَمَّ

لَا غَيْبَةَ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ فِيهَا سُرٌّ مَّرْفُوعَةٌ ۗ
وَ الْأَكْوَابُ مَوْضُوعَةٌ ۗ وَ تَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ۗ وَ زُرَّابِي
مَبْنُوثَةٌ ۗ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِلَهِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۗ وَ
إِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۗ وَ إِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ
نُصِبَتْ ۗ وَ إِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۗ فَذُكِّرُوا
أَنْتُمْ مَذْكُورُونَ ۗ كُنْتُمْ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْبٍ ۗ إِلَّا مَنْ
تَوَلَّى وَ كَفَرَ ۗ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۗ إِنَّ
إِلَيْنَا آيَاتُهُمْ ۗ ثُمَّ إِنْ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۗ

سُورَةُ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ (10)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ الْفَجْرِ ۗ وَ لَيْلٍ إِذَا
يَسِينُ ۗ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ ۗ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ
فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۗ إِرْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۗ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ

بِهَا

89. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ਜਰ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 30 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 137 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 585 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਫ਼ਜਰ ਦੀ ਸਹੁੰ! (1) ਅਤੇ ਦਸ ਰਾਤਾਂ ਦੀ। (2) ਤੇ ਜਿਸਤ ਤੇ ਟਾਂਕ ਦੀ। (3) ਤੇ ਰਾਤ ਦੀ ਜਦੋਂ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। (4) (ਅਤੇ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੋਝੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਸਮ ਖਾਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ। (5) (ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋਵੇਗਾ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਆਦ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ? (6) (ਜਿਹੜੇ) ਇਰਮ (ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਐਨੇ) ਵੱਡੇ ਕੱਦ। (7) ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ (ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। (8)

ਸੂਰਤ ਫ਼ਜਰ

4 ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੀ ਈਦ ਦੇ ਫ਼ਜਰ ਸਮੇਂ ਹੱਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸ ਰਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸਤ ਅਤੇ ਟਾਂਕ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਸ ਦਿਨ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਰਾਤ ਹਜ਼ੂਰ ਮਿਅਰਾਜ ਨੂੰ ਚੱਲੇ।

7 ਆਦ ਇੱਕ ਕੌਮ ਸੀ, ਇਰਮ ਉਸ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਬੀਲਾ ਸੀ। ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਸੀ।

ਆਬਖ਼ੋਰੇ-ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਿਆਲੇ। ਕਤਾਰ-ਬੰਦ-ਲਾਇਨਾਂ ਵਿਚ। ਆਦ ਕੌਮ-ਇਕ ਨਬੀ ਦੀ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਂ। ਅਜ਼ਾਬ-ਕਰੋਪੀ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਅਤੇ ਸਮੂਦ ਦੇ ਨਾਲ (ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ) ਜਿਹੜੇ 'ਕਰਾ' ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਘੜਦੇ ਅਤੇ (ਰਹਿਣ ਵਸੇਰਾ) ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ (9) ਤੇ ਫਿਰਅੋਨ ਦੇ ਨਾਲ (ਕੀ ਕੀਤਾ) ਜਿਹੜਾ ਮੇਮੋਂ ਤੇ ਮੇਮਾਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ? (10) ਇਹ ਲੋਕ (ਵੱਖਵੱਖ) ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। (11) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਰਾਬੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। (12) ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਬ ਦਾ ਕੋੜਾ ਬਰਸਾਇਆ। (13) ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਘਾਤ ਵਿੱਚ ਹੈ (14) ਪਰ ਆਦਮੀ (ਅਜੀਬ ਰਚਨਾ ਹੈ ਕਿ) ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ) ਉਸਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਨਿਆਮਤ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਆਹ) ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। (15) ਅਤੇ ਜਦੋਂ (ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਸ ਨੂੰ) ਪਰਖਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ) ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਹਾਏ!) ਮੇਰੇ ਰੱਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ-ਰੁਸਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (16) ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕੀਂ ਯਤੀਮ ਦੀ ਆਉ-ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (17) ਅਤੇ ਨਾ ਮਿਸਕੀਨ (ਬੇਸਹਾਰੇ) ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ (18) ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਸਮੇਟ ਕੇ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। (19) ਅਤੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। (20) ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਨੀਵੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (21) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਆਪਣਾ (ਰੰਗ ਵਿਖਾਏਗਾ) ਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਤਾਰ-ਬੰਦ ਆ ਖਲੋਣਗੇ। (22) ਅਤੇ ਨਰਕ ਉਸ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਉਸ ਦਿਨ ਨਸੀਹਤ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗਾ ਪਰ (ਹੁਣ) ਨਸੀਹਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ (ਨਾਲ) ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ? (23) ਕਹੇਗਾ ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਆਪਣੀ (ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ) ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ (24) ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਨਾ ਕੋਈ ਰੱਬ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਵਰਗਾ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਅਜ਼ਾਬ ਦੇਵੇਗਾ (25) ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕੇਗਾ। (26) ਹੋ ਸਕੂਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਰੂਹ! (27)

النَّحْمِ
عَمَّ

وَمَثَلَهَا فِي الْبِلَادِ ۗ وَسُودَ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّخْرَ بِالْوَاوِ ۗ
وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ ۗ الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ ۗ
فَاكْتَرُوا فِيهَا الْفِسَادَ ۗ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ
عَذَابٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَيَالِيمُ الضَّالِّينَ ۗ فَامَّا الْإِنْسَانُ إِذَا
مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ دَتًّا فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۗ
وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ دَتًّا فَيَقُولُ رَبِّي
أَكْرَمَنِ ۗ كَلَّا بَلْ لَا تَكْفُرُونَ الْيَتِيمَ ۗ وَلَا تَحْضُونَ
عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۗ وَتَأْكُلُونَ التَّرَاتِيفَ الْكَلِيمَاءِ ۗ
وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۗ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا
دَكًّا ۗ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۗ وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ
بِحَجَمٍ دَتًّا يَوْمَئِذٍ يَبْدَأُ الْإِنْسَانَ وَإِنَّ لَهُ لِلدَّارِئِن
يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدَّمْتُ عَجَبَاتِي ۗ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ
عَذَابَهُ أَحَدٌ ۗ وَلَا يُؤْتِيهِمْ وَثَاقَهُ أَحَدٌ ۗ يَا أَيُّهَا

مَنْ

9 ਵਾਦੀ ਉਸ ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰੇਦ ਕੇ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ।
10 ਫੌਜ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੇਖਾਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।
16 ਭਾਵ ਰੱਬ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ।

ਮਿਸਕੀਨ-ਬੇਚਾਰਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਲੋਕ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬ ਵਾਲੇ ਹਨ (18) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ, ਉਹ ਮੰਦਭਾਗੇ ਹਨ। (19) ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (20)

91. ਸੂਰਤ ਅਸ਼-ਸ਼ਮਸ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 15 ਆਇਤਾਂ,

1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 56 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 254 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਸਹੂ!

(1) ਤੇ ਚੰਨ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਿਕਲੇ (2) ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਮਕਾ ਦੇਵੇ (3) ਤੇ ਰਾਤ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਲਏ। (4) ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਤੇ ਉਸ ਜ਼ਾਤ ਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। (5) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ। (6) ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ। (7) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਕਾਰੀ (ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਚਣ) ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸਮਝ ਦਿੱਤੀ। (8) ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ (ਆਪਣੇ) ਨਫ਼ਸ (ਭਾਵ ਰੂਹ) ਨੂੰ ਪਾਕ-ਸਾਫ਼ ਰੱਖਿਆ, ਉਹ ਮੁਰਾਦ (ਮਕਸਦ) ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ। (9) (ਭਾਵ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ) ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਉਹ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। (10) ਸਮੂਦ (ਕੌਮ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਕੇ (ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ) ਝੁਠਲਾਇਆ। (11) ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਬਦ-ਖ਼ਮਤ (ਮੰਦ-ਭਾਗੀ) ਉੱਠਿਆ। (12) ਤਾਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ (ਸਾਲਿਹ ਅਲੈ.) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਉਠਣੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚੋ। (13) ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਠਣੀ ਦੇ ਪੈਰ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਦੇ ਸਬਬ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰੋਪੀ ਭੇਜੀ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ (ਹਲਾਕ ਕਰਕੇ) ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (14) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਡਰ ਨਹੀਂ। (15)

(ਬਾਕੀ) 11 ਭਾਵ ਕੁਫ਼ਰ ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਜਾਂ ਦੁੱਖ ਦੇ ਬਣ (ਛਾਤੀ)।

13 ਭਾਵ ਗ਼ੁਲਾਮ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾ ਦੇਣਾ।

15 ਯਤੀਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹੱਕ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੱਕ, ਜੇਕਰ ਦੋ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ।

ਸੂਰਤ ਸ਼ਮਸ

2 ਭਾਵ ਸੂਰਜ ਫੁੱਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿੱਕਲੇ।

ਚੰਗੇ ਨਸੀਬ-ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ, ਸੁਭਾਗੇ। ਬਦਕਾਰੀ-ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ-ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨਾ. ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ ਭਉ ਰੱਖਣਾ। ਸਬੰਬ-ਕਾਰਨ।

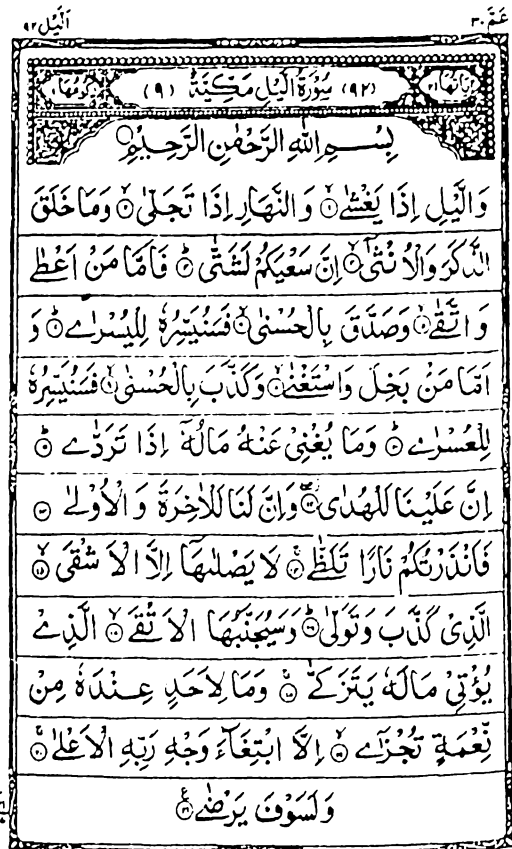
92. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਲੈਲ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 21 ਆਇਤਾਂ,
1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 71 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 314
ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ
ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਰਾਤ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਦੋਂ (ਦਿਨ ਨੂੰ) ਛੁਪਾ
ਲਏ (1) ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਦੋਂ ਚਮਕ ਪਏ।
(2) ਅਤੇ ਉਸ (ਜ਼ਾਤ) ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਸ ਨੇ ਨਰ
ਤੇ ਮਦੀਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। (3) ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ। (4) ਤਾਂ ਜਿਸ
ਨੇ (ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਾਲ) ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ
ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀਤੀ। (5) ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ
ਸੱਚ ਸਮਝਿਆ। (6) ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੁਖਾਲੇ ਢੰਗ
ਦੀ ਤੋਫ਼ੀਕ (ਹਿੰਮਤ, ਤਾਕਤ) ਦੇਵਾਂਗੇ। (7)
ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਕੰਜੂਸੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ
ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। (8) ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਝੂਠ
ਸਮਝਿਆ (9) ਉਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਵਿੱਚ
ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗੇ (10) ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ (ਦੋਜ਼ਖ਼ ਦੀ ਖਾਈ ਵਿੱਚ) ਡਿੱਗੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕੰਮ
ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। (11) ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ। (12) ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਤੇ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਹੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ
ਹੈ। (13) ਸੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੜਕਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦਿੱਤਾ। (14) ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜਿਹੜਾ
ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ। (15) ਜਿਸ ਨੇ ਝੁਠਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਫੇਰਿਆ। (16) ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (17) ਜੋ ਆਪਣਾ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਕ
ਹੋਵੇ। (18) ਅਤੇ (ਇਸ ਲਈ) ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ (ਹੈ) ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਬਦਲਾ
ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ। (19) ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (20) ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ
ਛੇਤੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। (21)

ਤੋਫ਼ੀਕ-ਹਿੰਮਤ, ਤਾਕਤ। ਪਾਕ ਹੋਵੇ-ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਵੇ, ਬੁਰੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਵੇ। ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ-ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ।

93. ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜੁਹਾ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 11 ਆਇਤਾਂ,
1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 40 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 166
ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ,
ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

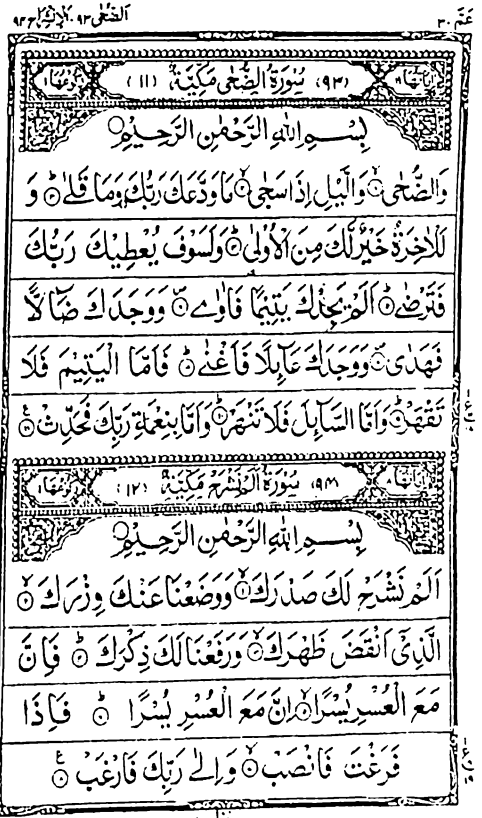
ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਸਹੁੰ! (1) ਅਤੇ
ਰਾਤ (ਦੇ ਹਨੇਰੇ) ਦੀ ਜਦੋਂ ਛਾ ਜਾਵੇ। (2) (ਹੇ
ਮੁਹੰਮਦ!) ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ
ਤੇ ਨਾ (ਤੁਹਾਥੋਂ) ਨਰਾਜ਼ ਹੋਇਆ। (3) ਅਤੇ
ਆਖ਼ਿਰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀ (ਹਾਲਤ ਭਾਵ
ਦੁਨੀਆ) ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਹੈ (4) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ
ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਝ ਬਖਸ਼ੇਗਾ (5) ਕਿ
ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। ਭਲਾ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਯਤੀਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ? (ਬੇਸ਼ੱਕ
ਦਿੱਤੀ) (6) ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ
ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ। (7) ਅਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੱਥ
ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਧਨਾਢ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (8) ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਵੀ
ਅਨਾਥ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾ ਕਰਨਾ। (9) ਅਤੇ ਮੰਗਣ
ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਝਿੜਕੀ ਨਾ ਦੇਣਾ। (10) ਅਤੇ ਆਪਣੇ
ਪਾਲਣਹਾਰ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ
ਰਹਿਣਾ। (11)

94. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਇਨਸ਼ਰਾਹ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 8 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 27 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 103 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਹੇ ਮੁਹੰਮਦ!) ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੀਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ? (ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ) (1) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ
ਉਪਰੋਂ ਬੋਝ ਵੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। (2) ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਿੱਠ ਤੋੜ ਰੱਖੀ ਸੀ। (3) ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ
ਕੀਤਾ। (4) ਹਾਂ, (ਹਾਂ) ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸਾਨੀ ਵੀ ਹੈ। (5) (ਅਤੇ) ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸਾਨੀ ਵੀ ਹੈ।
(6) ਜਦੋਂ ਫ਼ਾਰਿਗ ਹੋਇਆ ਕਰੋ ਤਾਂ (ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਵਿੱਚ) ਮਿਹਨਤ ਕਰਿਆ ਕਰੋ (7) ਅਤੇ ਆਪਣੇ
ਰੱਬ ਵੱਲ ਪੁਨ ਲਾਇਆ ਕਰੋ। (8)

ਸੂਰਤ ਚੁਹਾ

3 ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ 'ਵਹੀ' ਨਹੀਂ ਆਈ ਦਿਲ ਰੰਜੀਦਾ ਹੋਇਆ, ਤਰੱਜੁਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇ। ਇਨਕਾਰੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਰੱਬ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਹੁੰ ਰੋਸ਼ਨ ਧੁੱਪ ਦੀ ਖਾਈ ਅਤੇ ਹਨੂਰੀ ਰਾਤ ਦੀ ਭਾਵ ਜ਼ਾਹਿਰ (ਦਿੱਖ) ਅਤੇ ਬਾਤਿਨ (ਅਦਿੱਖ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਚਾਂਦਨੀ ਹੈ ਕਈ ਹਨੂਰਾ, ਦੋਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਦੂਰ ਬੰਦਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ।

6 ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਗਏ ਸਨ, ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਪਾਲਿਆ ਉਹ ਵੀ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪ ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਚਾਚੇ ਨੇ ਪਾਲਿਆ।

7 ਜਦੋਂ ਆਪ ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਮਿਲਾਫ਼ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਸਮ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੱਬ ਨੇ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਨਾਜ਼ਿਲ ਫ਼ਰਮਾਇਆ।

8 ਹਜ਼ਰਤ ਖਦੀਜਾ (ਰ.) ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਮਾਲਦਾਰ ਔਰਤ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਹੋਇਆ, ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

95. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਤੀਨ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 8 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 34 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 165 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇੰਜੀਰ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਅਤੇ ਜੈਤੂਨ ਦੀ (1) ਅਤੇ ਤੂਰ-ਏ-ਸੀਨੀਨ ਦੀ (2) ਅਤੇ ਇਸ ਅਮਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ। (3) ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (4) ਫਿਰ (ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ) ਉਸ (ਦੀ ਹਾਲਤ) ਨੂੰ (ਬਦਲ ਕੇ) ਨੀਚਾਂ ਤੋਂ ਨੀਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (5) ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਮੁੱਕ ਇਨਾਮ ਹੈ। (6) ਸੋ, (ਐ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ!) ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਬਦਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ ਹੋ? (7) ਕੀ ਰੱਬ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਕਮ ਨਹੀਂ? (8)

96. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਲਕ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 19 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 72 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 290 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਹੇ ਮੁਹੰਮਦ!) ਪੜ੍ਹੋ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਿਸ ਨੇ (ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ) ਬਣਾਇਆ। (1) ਜਿਸ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਬੁੱਥ (ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਖ਼ੂਨ) ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ। (2) ਪੜ੍ਹੋ ਤੁਹਾਡਾ ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਕਰਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (3) ਜਿਸ ਨੇ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਇਲਮ ਸਿਖਾਇਆ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ। (4) ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। (5) ਪਰ ਇਨਸਾਨ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (6) ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਨਾਢ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। (7) ਬੇਸ਼ੱਕ (ਉਸ ਨੇ) ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਹੀ ਪਰਤ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। (8) ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜਾ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? (9)

ਸੂਰਤ ਅਲ ਇਨਸ਼ਰਾਹ

1 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡਾ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਦਾ ਸੀਨਾ ਚੀਰਿਆ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਆਹੀ ਕੱਢ ਕੇ ਧੋਰ ਦਿੱਤਾ।

3 ਵਹੀ ਦਾ ਉਤਰਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਸੀ ਫਿਰ ਅਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ।

4 ਭਾਵ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ ਹੈ।

8 ਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਫ਼ਾਰਿਸ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਕਾਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ।

ਸੂਰਤ ਤੀਨ

3 ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਮੱਕੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਇੰਜੀਰ ਅਤੇ ਜੈਤੂਨ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਬਾਗ਼ ਹਨ। ਬੈਤ-ਉਲ-ਮੁਕੱਦਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੇ ਥਾਂਵਾਂ ਹਨ, ਤੂਰ-ਏ-ਸੀਨੀਨ ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ (ਅਲੈ) ਨੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤ ਵਾਲੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

سُورَةُ التِّينِ ۝ ۱-۳

(95) سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ (28)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالتِّينِ ۝ وَالتَّوْبَةِ ۝ وَطُورِ سِينِينَ ۝ وَهَذَا الْبَلَدِ
الْأَمِينِ ۝ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ
تَقْوِيمٍ ۝ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝ إِلَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝ فَمَا
يَكذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّكْرِ ۝ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ۝

سُورَةُ الْعَلَقِ ۝ ۱-۱۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ
عَلَقٍ ۝ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝
عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمُ ۝ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِكَبِيرٌ ۝
اِنَّ رَاٰهٗ اَسْتَفْعٰنُ ۝ اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرَّجْعِي ۝ اَرَاَيْتَ الَّذِي

مَثَل

(ਭਾਵ) ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।
 (10) ਭਲਾ ਵੇਖੋ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ। (11) ਜਾਂ ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰੇ (ਤਾਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ!) (12) ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਦੀਨ-ਏ-ਹੱਕ ਨੂੰ ਬੁਠਲਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ (ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ?) (13) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੱਬ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ? (14) ਵੇਖੋ! ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਾ ਰੁਕਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ (ਉਸ ਨੂੰ) ਮੱਥੇ ਦੇ ਵਾਲ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਘੜੀਸਾਂਗੇ। (15) ਭਾਵ ਉਸ ਬੂਠੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਵਾਲ। (16) ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਏ। (17) ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਰਕ ਦੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਵਾਂਗੇ। (18) ਵੇਖੋ ਉਸ ਦਾ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ (ਰੱਬ) ਨੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਾ। (19)

97. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਦਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 5 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 30 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 115 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਸ (ਕੁਰਆਨ) ਨੂੰ ਸ਼ਬ-ਏ-ਕਦਰ (ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉੱਚਤਮ ਰਾਤ) ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨਾ (ਸ਼ੁਰੂ) ਕੀਤਾ (1) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬ-ਏ-ਕਦਰ ਕੀ ਹੈ? (2) ਸ਼ਬ-ਏ-ਕਦਰ ਹਜ਼ਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। (3) ਇਸ ਵਿੱਚ (ਚੂਹ-ਉਲ-ਅਮੀਨ-ਜਿਬਰਾਈਲ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਦੇ (ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ) ਲਈ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਤਰਦੇ ਹਨ। (4) ਇਹ (ਰਾਤ) ਸਵੇਰ (ਪਹੁ-ਫੁਟਣ) ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। (5)

98. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਬੱਯਿਨਾਹ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
 ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 8 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 95 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 413 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
 ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਉਹ (ਰੱਬ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ) ਟਲਣ ਨਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਲੀਲ ਨਾ ਆਉਂਦੀ। (1)

الْقَدْرُ الْقَدْرُ الْقَدْرُ

عَمَّ

يَنْهَى عَبْدًا إِذَا صَلَّى أَوْ رَوَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى
 الْهُدَى أَوْ أَمَرَ بِالْتَّفَوُّسِ أَوْ رَوَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى
 أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۖ كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا
 بِالنَّاصِيَةِ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۖ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۗ
 سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۗ كَلَّا لَا تَطْفَهُ وَاسْتَجِدْ وَأَنْتَ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ ۗ

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ ۙ ١٢٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۗ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۗ
 لَيْلَةُ الْقَدْرِ قَدْرٌ مِّنَ اللَّيْلِ نَزَّلْنَا فِيهَا الْقُرْآنَ وَالزُّرُورَ
 فِيهَا يَأْتِيَنَّكَ رَبُّكَ فَتَرْجُوهُ ۗ كُلُّ أَمْرٍ أَسْرَرْنَاهُ يَشْفَعُ فِى الْعَبْدِ
 لَوْ كُنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ الْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ

سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ مَكِّيَّةٌ ۙ ١٠٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مِرَّة

5 (ਬਾਕੀ) ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਲਾਇਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੁਨਕਿਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬੁਰਾ।

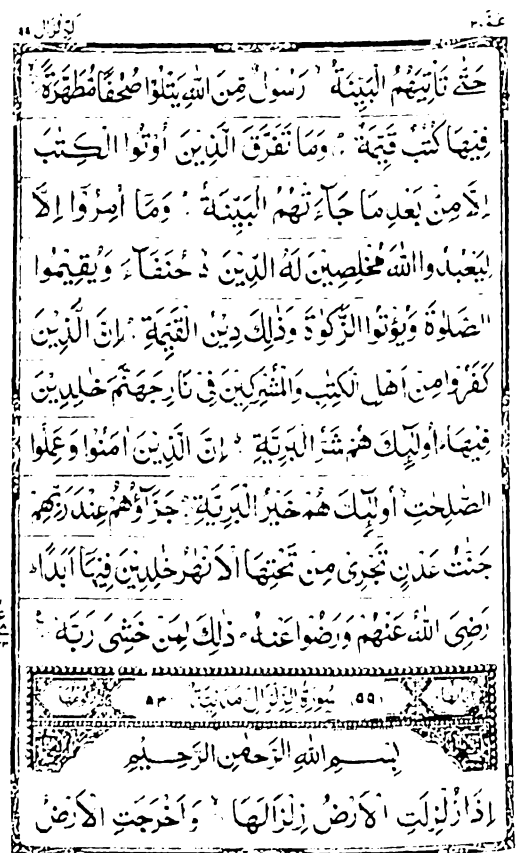
ਸੂਰਤ ਅਲਕ

5 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਜਿਬਰਾਈਲ ਵਹੀ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹੋ ਪੰਜ ਆਇਤਾਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਲਮ ਨਾਲ ਵੀ ਇਲਮ ਉਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਹੀ ਨਾਲ ਉਹੀ ਦੇਵੇਗਾ।

10 ਇਹ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਇਨਕਾਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵੇਖਦਾ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ।

13 ਭਾਵ ਨੇਕ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ, ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਉਂਦਾ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਮੂੰਹ ਤੋੜਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜਿਆ?

(ਭਾਵ) ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਜਿਹੜੇ ਪਾਕ ਸਹੀਫੇ (ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ) ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। (2) ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਸ (ਆਇਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦਲੀਲਾਂ) ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ (3) ਅਤੇ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੜੇ ਅੱਡੋ-ਅੱਡ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਦੇ ਬਾਅਦ (ਹੋਏ ਹਨ) (4) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸੋਹਣਾ ਕੰਮ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਲਈ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ (ਅਤੇ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ) ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਕਾਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਹੋ ਸੱਚਾ ਦੀਨ ਹੈ। (5) ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ (ਭਾਵ) ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ (ਸੁੱਟ) ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ) ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਹਨ। (6) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਹ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਹਨ। (7) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਹ ਰੱਬ ਤੋਂ ਰਾਜ਼ੀ। ਇਹ (ਬਦਲਾ) ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ। (8)

99. ਸੂਰਤ ਅਜ਼-ਜ਼ਿਲਜ਼ਾਲ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 8 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 37 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 158 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਝੜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (1) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ (ਅੰਦਰ ਦੇ) ਬੋਝ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗੀ (2)

19 (ਬਾਕੀ) ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਅਬੂ ਜਹਿਲ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਿਆ ਹਾਲੀਂ ਉਥੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਾਂ ਦਾ ਛਪਕਾ ਲੱਗਿਆ, ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਉਲਟੇ ਪੈਰੀਂ ਭੱਜਿਆ, ਫਿਰ ਕਦੀ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨ ਰੱਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੂਰਤ ਕ ਦ ਰ

5 ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਸੇ ਰਾਤ ਕੁਰਆਨ ਨਾਜ਼ਿਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਸਦਾ ਲਈ ਰੱਬ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਿਫਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ। ਇਸ ਰਾਤ ਜਿਹੜਾ ਨੇਕੀ ਕਰੇ ਇੰਜ ਹੈ ਹਜ਼ਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ (ਦੀ ਨੇਕੀ) ਦਾ ਸਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਜਿਹੜੇ ਮੁਕੱਦਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਰਾਤ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੇ ਹਨ, ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਸਕੂਨ, ਚੈਨ ਅਤੇ ਠਹਿਰਾਅ ਉਤਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਤ ਦਾ ਕੁਰਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਰਮਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਦੀਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਆਖਿਰੀ ਦਸ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟਾਂਕ ਰਾਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕੀਵੀਂ ਤੋਂ ਸਤਾਈਵੀਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਆਦਿ। (ਰੱਬ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ)

ਸੂਰਤ ਬੱਯੋਨਾਹ

1 ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਦੀਨ ਵਾਲੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਆਪਣੀ ਗ਼ਲਤੀ 'ਤੇ ਘਮੰਡੀ। ਹੁਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹਕੀਮ ਜਾਂ ਵਲੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਮਝਾਵੇ ਕਿ ਸੱਚੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ। ਸੋ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰਸੂਲ ਨਾ ਆਵੇ ਜਿਹੜਾ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਦਦ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਦੀਆਂ ਬਹਾਰਾਂ ਆ ਗਈਆਂ।

ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? (3) ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ? (4) ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ (ਹੋਵੇਗਾ)। (5) ਉਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। (6) ਫਿਰ ਜਿਸ ਨੇ ਰਤਾ ਕੁ ਵੀ ਭਲਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਏਗਾ। (7) ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਰਤਾ ਕੁ ਬੁਰਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਏਗਾ। (8)

100. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਆਦੀਯਾਤ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 11 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 40 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 170 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਫਰਾਟੇ ਭਰਦਿਆਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਿਹੜੇ ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (1) ਫਿਰ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ (ਖੁਰ) ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਗ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। (2) ਫਿਰ ਤੜਕਸਾਰ (ਸਵੇਰ) ਨੂੰ ਛਾਪਾ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। (3) ਫਿਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਧੂੜ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ। (4) ਫਿਰ ਉਸ ਸਮੇਂ (ਵੈਰੀ ਦੀ) ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵੜਦੇ ਹਨ। (5) ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾ-ਸ਼ੁਕਰਾ ਹੈ (6) ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਵੀ ਹੈ। (7) ਉਹ ਤਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਲੋਭ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (8) ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ (ਮੁਰਦੇ) ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਉਹ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਏ ਜਾਣਗੇ (9) ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਭੇਤ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਉਹ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (10) ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇਗਾ। (11)

العَدِيَّتِ

أَتَقَالِهَاتٍ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۚ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْسَىٰ لَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ يَعْلَمُ الْإِنْسَانُ مَا قَاتَلَ لِلرَّبِّ أَوْ لِلنَّاسِ ۚ أَلَمْ يُجِبْ لِقَوْلِ رَبِّهِ إِنَّا نَعْبُدُكَ ۚ أَفَلَا يُحْسِنُ الْعَدْلَ ۚ وَوَدَّ لَوْ كَانَتْ أَجْرًا مُّكْتَسَبًا ۚ وَوَدَّ لَوْ كَانَتْ أَجْرًا مُّكْتَسَبًا ۚ وَوَدَّ لَوْ كَانَتْ أَجْرًا مُّكْتَسَبًا ۚ

سُورَةُ الْعَدِيَّتِ مَكِّيَّةٌ ۚ وَفِيهَا ۱۱ آيَاتٌ ۚ وَبُيُوتُهَا ۱ ۚ وَحُرُوفُهَا ۴۰ ۚ وَحُرُوفُهَا ۱۷۰ ۚ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَدِيَّتِ ضَبْعًا ۚ وَالْمُورِيَّتِ قَدْحًا ۚ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ۚ فَأَنْزِلُنَّ بِهِ نَفْعًا ۚ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۚ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَلِكٍ لَّشَهِيدٌ ۚ وَإِنَّهُ لَإِعْتَابٌ لِّلَّذِينَ يَدَّبُرُونَهُ ۚ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ۚ وَخُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۚ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ

مَزَّنَ

3 ਹਰ ਸੂਰਤ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ।

4 ਭਾਵ ਇਸ ਰਸੂਲ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ੁਬਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ੁਬੇ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ।

5 ਭਾਵ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਰ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਪਸੰਦ ਹਨ।

ਸੂਰਤ ਜ਼ਿਲਜ਼ਾਲ

2 ਕਿਆਮਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਇਸ ਅੰਦਰ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਿੱਕਲ ਆਵੇਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ।

5 ਭਾਵ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਪਾਪ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸੂਰਤ ਆਦੀਯਾਤ

5 ਇਹ ਜਿਹਾਦ ਵਾਲੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਿਹੜਾ ਅਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ।

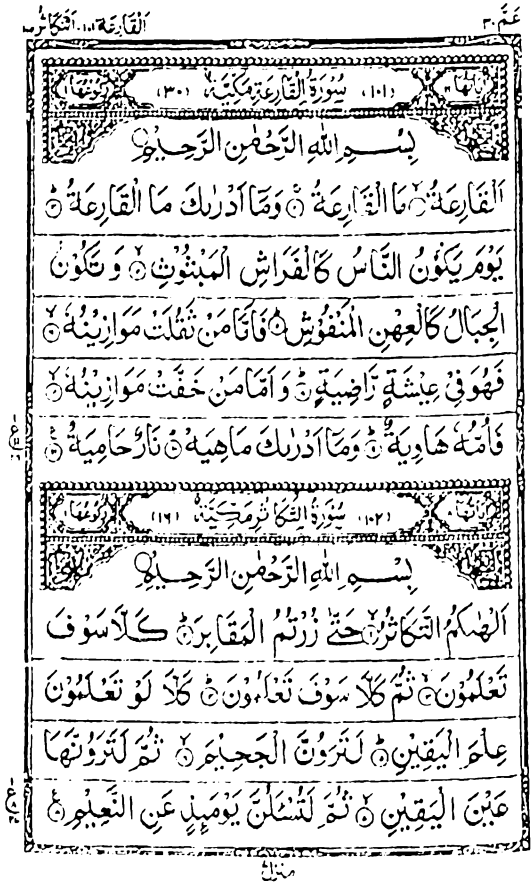
101. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਾਰਿਆਹ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 11 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 35 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 160 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਖੜ-ਖੜਾਉਣ। (1) ਖੜ-ਖੜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? (2) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣੋ ਕਿ ਖੜ-ਖੜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? (3) (ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਹੈ) ਜਿਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਇੰਜ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਪਤੰਗੇ। (4) ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਇੰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀ ਪਿੰਜੀ ਹੋਈ ਉੱਨ। (5) ਤਾਂ ਜਿਸ ਦੇ (ਅਮਲਾਂ ਦੇ) ਪਲੜੇ ਭਾਰੀ ਹੋਣਗੇ (6) ਉਹ ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਐਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। (7) ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪਲੜੇ ਹਲਕੇ ਹੋਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਤਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਹਾਵੀਆ' ਹੈ (8) ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹਾਵੀਆ' ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ? (10) (ਉਹ) ਭੜਕਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਹੈ। (11)

102. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਤਕਾਸੂਰ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 8 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 28 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 123 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਲੋਕੋ)। ਤੁਹਾਨੂੰ (ਮਾਲ ਦੀ) ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਨ ਨੇ ਗ਼ਫ਼ਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। (1) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਬਰਾਂ ਜਾ ਵੇਖੀਆਂ। (2) ਵੇਖੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (3) ਫਿਰ ਵੇਖੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। (4) ਵੇਖੋ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ (ਭਾਵ) ਯਕੀਨ ਦਾ ਗਿਆਨ (ਰੱਖਦੇ ਤਾਂ ਸੁਸਤੀ ਨਾ ਕਰਦੇ)। (5) ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਉਗੇ। (6) ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ (ਅਜਿਹਾ ਵੇਖੋਗੇ (ਕਿ) ਐਨ-ਉਲ-ਯਕੀਨ (ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਆ ਜਾਵੇਗਾ)। (7) ਫਿਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੁਹਾਥੋਂ ਨਿਆਮਤ ਦੇ ਸੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (8)

ਕਿਆਮਤ--ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦਾ, ਹਸਰ ਦਾ ਦਿਨ। ਅਮਲਾਂ-ਕਰਮਾਂ, ਕੰਮਾਂ। ਹਾਵੀਆ--ਨਰਕ ਦੀ ਭੜਕਦੀ ਅੱਗ। ਗ਼ਫ਼ਲਤ--ਸੁਸਤੀ, ਲਾਪਰਵਾਈ।

103. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਅਸਰ ਮੁੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 3 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 14 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 74 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸਹੂ! (1) ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਹੈ (2) ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਈਮਾਨ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ, ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਪ੍ਰਰਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। (3)

104. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਹੁਮਾਜ਼ਾਹ ਮੁੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 9 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 33 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 135 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

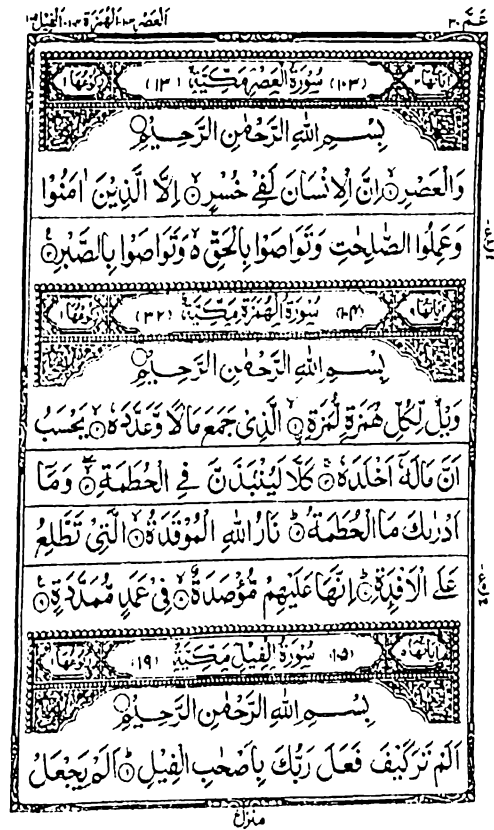
ਹਰ ਤਾਅਨੇ ਭਰੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੁਗਲਖੋਰਾਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ (1) ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਣ-ਗਿਣ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (2) ਅਤੇ ਮਿਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਉਸ ਦੀ ਸਦਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੈ। (3) ਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁ-ਤ-ਮਾ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (4) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਹੁ-ਤ-ਮਾ ਕੀ ਹੈ? (5) ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਭੜਕਾਈ ਹੋਈ ਅੱਗ ਹੈ। (6) ਜਿਹੜੀ ਦਿਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। (7) (ਅਤੇ) ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। (8) (ਭਾਵ ਅੱਗ ਦੇ) ਲੰਬੇ ਲੰਬੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ। (9)

105. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫ਼ਲਿਲ ਮੁੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 5 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 24 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 94 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੱਬ ਨੇ ਹਾਥੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਕੀਤਾ? (1) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੁਗਤ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸਿੱਧ ਹੋਈ? (2)

ਸੂਰਤ ਹੁਮਾਜ਼ਾਹ

7 ਭਾਵ ਜਿਸ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਾੜੇਗਾ, ਕੁਫ਼ਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾੜੇਗਾ।

ਸੂਰਤ ਫ਼ਲਿਲ

5 ਯਮਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਬਲੀ ਭਾਰੂ ਰਹੇ। ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਵਾਲੇ ਕਾਅਬੇ ਦਾ ਹੱਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਕਾਅਬਾ ਬਣਾਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ (ਕਾਅਬਾ) ਵਿੱਚ ਇਕੱਠ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਜੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਾਅਬੇ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਕਾਅਬੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਰਬ ਕੌਮ ਦੇ ਕਈ ਕਬੀਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਹਰਮ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਅਸਮਾਨੋਂ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਚਿੜੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਚੁੰਝਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯਾਤੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਿਆਂ ਭਾਵ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਰੋੜੀਆਂ ਲੈ ਆਈਆਂ, ਲੱਖਾਂ ਚਿੜੀਆਂ ਇਸ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਰੋੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀਆਂ, ਹਰੇਕ ਰੋੜੀ ਇੰਝ ਲੱਗਦੀ ਜਿਵੇਂ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ। ਜੇਕਰ ਉਠ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਇੰਝ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦੀ, ਆਦਮੀ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਸਨ, ਸਾਰੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਹਜ਼ੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। (3) ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਥਰੀਆਂ ਸੁੱਟਦੇ ਸਨ। (4) ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਖਾਧਾ (ਗਾਹਿਆ) ਹੋਇਆ ਘਾਹ ਚਾਰਾ। (5)

106. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕੁਰੈਸ਼

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 4 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 17 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 79 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਕੁਰੈਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਨੂਸ (ਆਦੀ) ਕਰਨ ਕਰਕੇ। (1) (ਭਾਵ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਮਾਨੂਸ (ਆਦੀ) ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੱਬ। (2) (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਇਸ ਨਿਆਮਤ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ) ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ। (3) ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਡਰ ਤੋਂ ਅਮਨ ਬਖਸ਼ਿਆ। (4)

107. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਮਾਊਨ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 7 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 25 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 115 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਭਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜਾ ਬਦਲੇ (ਦੇ ਦਿਨ) ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। (1) ਇਹ ਉਹੀ (ਮੰਦ ਭਾਗਾ) ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਯਤੀਮ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (2) ਅਤੇ ਫ਼ਕੀਰ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ) ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। (3) ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ। (4) ਜਿਹੜੇ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। (5) ਜਿਹੜੇ ਵਿਖਾਵੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ (6) ਅਤੇ (ਆਮ) ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਉਪਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। (7)

ਸੂਰਤ ਕੁਰੈਸ਼

4 ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਬਾਰੂਵੀਂ ਪੁਸ਼ਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਬਿਨ ਕਨਾਨਾ ਨਾਮੀਂ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅੱਲਾਦ ਕੁਰੈਸ਼ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਹੱਜ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦੇ। ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਸੇਵਕ ਕੁਰੈਸ਼ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਆਉ ਭਗਤ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ। ਉਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਯਮਨ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ ਵੱਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਰਖਦੇ, ਕੁਰੈਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਕਾਅਬੇ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਚੋਰ ਉਚੱਕਾ ਕੋਈ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਤੁਫੈਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਘਰ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਨਾਸ਼ੁਕਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?

ਸੂਰਤ ਮਾਊਨ

5 ਭਾਵ ਕਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਸੀਰੀ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

108. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕੋਸਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 3 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ,
ਅਰਬੀ ਦੇ 20 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 37 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ,
ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਹੇ ਮੁਹੰਮਦ!) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਸਰ (ਜੰਨਤ
ਦੀ ਨਹਿਰ) ਅਤਾ ਫ਼ਰਮਾਈ ਹੈ। (1) (ਇਸ ਲਈ)
ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੇ ਲਈ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ
ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਆ ਕਰੋ। (2) ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਵੈਰੀ
ਹੀ ਬੇ-ਅੱਲਾਦ (ਜੜ-ਕਟਾ) ਰਹੇਗਾ। (3)

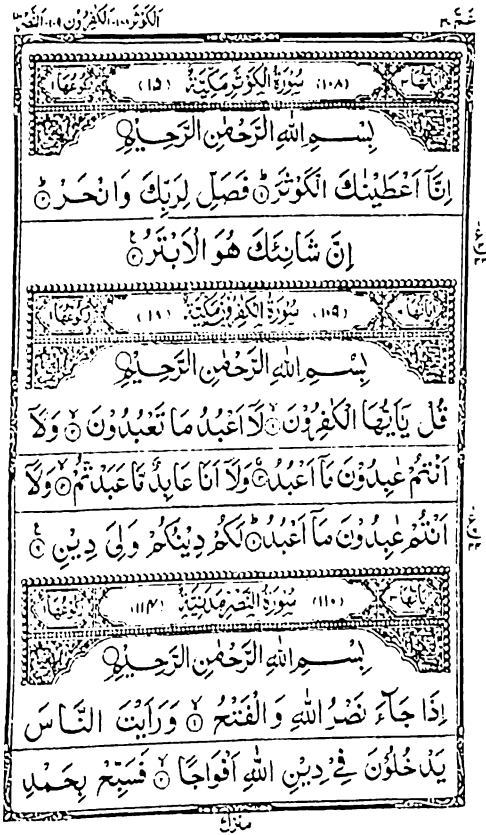
109. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਕਾਫ਼ਿਰੂਨ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 6 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ,
ਅਰਬੀ ਦੇ 26 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 99 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ,
ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(ਹੇ ਮੁਹੰਮਦ!) ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁਨਕਿਰਾਂ ਨੂੰ
ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਹੇ ਰੱਬ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ
ਵਾਲਿਓ! (1) ਜਿਹੜੇ (ਬੁੱਤਾਂ) ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪੂਜਦਾ (2) ਅਤੇ ਜਿਸ (ਖੁਦਾ) ਦੀ
ਮੈਂ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਇਬਾਦਤ
ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। (3) ਅਤੇ (ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ) ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਪੂਜਾ
ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। (4) ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ) ਹੋ ਜਿਸ ਦੀ ਮੈਂ ਬੰਦਗੀ
ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (5) ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੀਨ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੀਨ 'ਤੇ। (6)

110. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਨਸਰ ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ
ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 3 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 19 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 81 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਦੀ ਮਦਦ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ) (1) ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਲੋਕ
ਜੱਥਿਆਂ ਦੇ ਜੱਥੇ ਰੱਬ ਦੇ ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। (2) ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ
ਬਿਆਨ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। (3)

ਸੂਰਤ ਕੋਸਰ

1 ਕੋਸਰ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੁੱਧ ਨਾਲੋਂ ਸਫ਼ੈਦ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਨਾਲੋਂ ਮਿੱਠਾ, ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਆਮਤ ਵਾਲੇ
ਦਿਨ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਪੀ ਲਏਗਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇੱਕ ਹੌਜ਼ ਵਿੱਚ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਆਮਤ
ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪਰਨਾਲੇ ਡਿਗਣਗੇ ਇੱਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੁਪਇਆਂ ਦਾ। ਇਹ ਹੌਜ਼ ਚੌਰਸ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਚੌੜਾਈ
ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਉਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਫ਼ਰਸ਼ ਹੈ, ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਮਤੇ, ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਮੋਤੀ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਬਣੇ
ਹੋਏ ਹਨ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਮੋਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੌਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿਆਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਏਨੇ ਜਿੰਨੇ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ
ਤਾਰੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਉੱਮਤ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀਵੇਗੀ ਫਿਰ ਉਮਰ ਭਰ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ
ਲੱਗੇਗੀ, ਆਪਣੇ ਗਰੋਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਅਮਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਉਸ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ।

111. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਲਹਬ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 5 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 24 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 81 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅਬੂ-ਲ-ਹਬ ਦੇ ਹੱਥ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਹਲਾਕ ਹੋਵੇ। (1) ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਕਮਾਇਆ। (2) ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਭੜਕਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (3) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧਰਮ-ਪਤਨੀ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਲਣ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। (4) ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਮੁੰਜ ਦੀ ਰੱਸੀ ਹੋਵੇਗੀ। (5)

112. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਇਸਲਾਸ

ਮੱਕਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 4 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 17 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 49 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

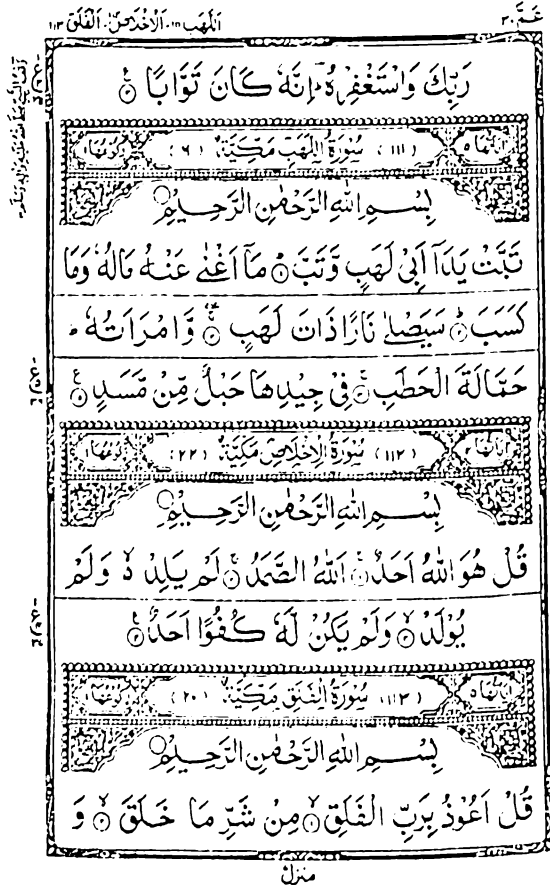
ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਉਹ (ਜ਼ਾਤ ਪਾਕ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ) ਅੱਲਾਹ (ਹੈ) ਇੱਕ ਹੈ। (1) (ਉਹ) ਅੱਲਾਹ ਬੇ-ਨਿਆਜ਼ ਹੈ। (2) ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ। (3) ਅਤੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ। (4)

113. ਸੂਰਤ ਅਲ-ਫਲਕ

ਮਦੀਨਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰੀ

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ 5 ਆਇਤਾਂ, 1 ਰੁਕੂਅ, ਅਰਬੀ ਦੇ 23 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 73 ਅੱਖਰ ਹਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਨਿਹਾਇਤ ਰਹਿਮ ਫ਼ਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕਹਿ ਦੇਵੋ! ਕਿ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। (1) ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ (2)

ਸੂਰਤ ਕੌਸਰ

2 ਹਜ਼ੂਰ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਉੱਮਤ ਦੇ ਮਾਲਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਗ਼ਰੀਬ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

3 ਇਨਕਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਏਗਾ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਰੋਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਕਾਫ਼ਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਸੂਰਤ ਕਾਫ਼ਿਰੂਨ

6 ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ, ਜਦੋਂ ਅੱਲਾਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ।

